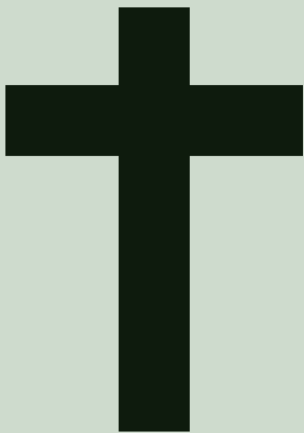

SIN̄GI ÂLIP EKAP

The New Testament in the Komba Language of Papua New Guinea

SINGI ÂLIP EKAP
The New Testament in the Komba Language of Papua New
Guinea
Nupela Testamen long tokples Komba long Niugini

copyright © 1980 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Komba

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Jul 2025 from source files dated 31 Aug 2023
8e5b8dff-a54f-5e56-9b8c-1906f06b22d1

Contents

FRT	1
MATAIO	3
MAREKO	60
LUKA	95
YOHANE	153
APOSOLO	197
ROMA	250
1 KORINTI	277
2 KORINTI	303
GALATA	320
EPESO	329
PILIPI	338
KOLOSAI	344
1 TESALONIKE	351
2 TESALONIKE	357
1 TIMOTEO	360
2 TIMOTEO	368
TITO	373
PILEMON	376
HEBIRAIO	378
YAKOBO	397
1 PETERO	404
2 PETERO	411
1 YOHANE	416
2 YOHANE	423
3 YOHANE	424
YUDA	425
DEN TIKNĀ	427
Read the New Testament	454

SINGI ÂLIP EKAP

The New Testament in the Komba language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Komba long Niugini

Singi Âlip Ekap

The New Testament in the Komba language of Papua New Guinea
[kpf]

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 1980 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Print publication, 1980 by The Bible Society of Papua New Guinea

Web version
2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://>

tokplesbaibel.org. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa. Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela.**

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

Singi Âlip Ekap

A kutziŋâ sot kamân kutziŋâ[tab]Kot pânkânok[tab]Ilumŋangât tenġâ

Yesugât singi âlip Mataionâ kulengoip.

Yesugât sâkurâpnâ, zengât kutzinâ.

(Lu 3:23-38)

¹ A danjonngâ danjonngâ muyagem gane Yesu Kristo, zâk Abaram sot Dawidi, zekât kiun muyageip.

² Abaramgâren gâbâ Isaka âsageip. Isakagâren gâbâ Yakobo muyageip. Yakobogâren gâbâ Yuda sot âtâ murâpnâ âsagiwe.

³ Yudagâren gâbâ Perese sot Sera âsagiwet. Zekât mamzik kutnjâ Tama. Peresegâren gâbâ Hesoronj muyageip. Hesoronngâren gâbâ Ram âsageip.

⁴ Ramgâren gâbâ Aminadaba âsageip. Aminadabagâren gâbâ Nasonj muyageip. Nasonngâren gâbâ Salomonj âsageip.

⁵ Salomonngâren gâbâ Boasi âsageip. Boasigât mamnjâ kutnjâ Rahaba. Boasigâren gâbâ Obede muyageip. Obedegât mamnjâ kutnjâ Ruti. Obedegâren gâbâ Yese âsageip.

⁶ Yesegâren gâbâ a kutâ Dawidi muyageip. A kutâ Dawidigâren gâbâ Salomo muyageip. Dawidi zâk Uriagât ambân zo mei Salomo âsageip.

⁷ Salomogâren gâbâ Rehabeam muyageip. Rehabeamgâren gâbâ Abia âsageip. Abiagâren gâbâ Asa âsageip.

⁸ Asagâren gâbâ Yosapata muyageip. Yosapatagâren gâbâ Yoram muyageip. Yoramgâren gâbâ Usia muyageip.

⁹ Usiagâren gâbâ Yotam âsageip. Yotamgâren gâbâ Ahasi muyageip. Ahasigâren gâbâ Hisikia âsageip.

¹⁰ Hisikiagâren gâbâ Manase muyageip. Manasegâren gâbâ Amon âsageip. Amongâren gâbâ Yosia muyageip.

¹¹ Yosiagâren gâbâ Yekonia sot âtâ murâpnâ âsagiwe. Kâsazinjâ Yuda a gâsum diizingâm Babilonia hânân âine âsagiwe.

¹² Oi zoren Yekoniagâren gâbâ Salatie muyageip. Salatiegâren gâbâ Serubabe muyageip.

¹³ Serubabegâren gâbâ Abidu muyageip. Abidugâren gâbâ Eliakim âsageip. Eliakimgâren gâbâ Aso muyageip.

¹⁴ Asogâren gâbâ Sadoko âsageip. Sadokogâren gâbâ Akim muyageip. Akimgâren gâbâ Eliudu muyageip.

¹⁵ Eliudugâren gâbâ Eleasa muyageip. Eleasagâren gâbâ Matanj muyageip. Matanjgâren gâbâ Yakobo muyageip.

¹⁶ Yakobogâren gâbâ Yosepe âsageip. Zâk Mariagât apnjâ oip. Mariagâren gâbâ Yesu âsageip. Zâkkât kutnjâ Kristo sâmen. Kutnjâ zorat topnjâ itâ. Zâk bâlînan gâbâ mâkânîngâbap.

¹⁷ Âsâsaginjâ zo itâ âsagiwe. Abaramgâren gâbâ âsagem gane Dawidi âsageip, tengâzinjâ kiin kimembut uap. Oi Dawidigâren gâbâ muyagem gane Yuda a Babilonia hânân âiwe, zo tengâzinjâ kiin kimembut uap. Oi narâk zoren gâbâ âsagem gane Kristo muyageip, zo yatigâk kiin kimembut uap.

Yesu muyageip, zorat den singi.

(Lu 2:1-7)

¹⁸ Yesu Kristo muyageip, zorat topnâ itâ. Mamnâ Maria Yosepegât singi sâne ândeip. Singi sânetâ tirik tirik ândiwet. Ândeitâ Tirik Kaapumnâ Maria sot pâlâtân oi kâmbonâ oip.

¹⁹ Maria zâk kâmbonâ oi ko Yosepenâ nângip. Oi zorat topnâ mân nângipkât nângi mân dâp oip. Yosepe a târâraknâ ândeipkât umnjan itâ nângip, “Nâ dinâ a ambân mâteziñan sa anjun opapkât tigâk birâbat.”

²⁰ Yatâ upat sâm nângâm ândeî Kembangât sumbem a nâinâ umanân muyagem itâ sâm dukuip, “Yosepe, Dawidigât kiunnâ, ambingâ mimbam um zagât mân upan. Tirik Kaapumnâ zâk sot pâlâtân oipkât kâmbon op katep mimbam.

²¹ Nannâ mimbam. Mei ko zâkkât kutnâ Yesu sâban. Zâknâ a ambân gakârâpnâ bâlinangât tâgân gâbâ olanzingâbap.”

²² Kut nâi nâi muyageip, zo Propete a nâinâ Kembangât sâtkât den itâ sâip, zo bonnâ oip,

²³ “Nângânek. Ambân sigan nâinâ kâmbonâ op nannâ mimbam. Zâkkât kutnâ Imanue sâbi (Niin denân ko Anutunâ nen sot ândiip).”

²⁴ Yosepe zâk umanân gâbâ zaatnâ sumbem anâ den dukuip, zo lum Maria diim mirâñan zari ândiwet.

²⁵ Ka ap ambin ândiândin, zo yatâ mân ândiwet. Yatâ op ândeitâ kâtep muyagei Yosepenâ kutnâ Yesu sâip.

2

Nângânângâ a, zen hân kârebân gâbâ gawe.

¹ Yudaia hânân Herode a kutâ ândeip, narâk zoren Yesu zâk Betelem kamânân Yudaia hânân âsageip. Oi narâk zoren mirâsin takâtakâñan gâbâ nângânângâ a, zen Yerusalem kamânân gawe.

² Gamnâ sâm mâsikâzingâm sâwe, “Katep mâik âsagiap, zâk Yuda a zengât a kutâ upap, zâk ikâ taap? Nen ândi hânñinjan gâbâ sângelaknâ eknâ mâpâsinam gen.”

³ Yatâ sânetâ Herode sot Yerusalem kamân mâirâp, zen aksik nângâm pârakparâwe.

⁴ Herodenâ den zo nângâm Anutugât tirik namâ galem a patâ sot Kembangât gurumin den zorat galem a sot a sâtnâ minduzingâm itâ sâm mâsikâzingip. “Kristo zâk ikâ muyagibapkât sâsân?”

⁵ Mâsikâzingi itâ sâm dukuwe, “Betelem kamânân, Yudaia hânân. Zorat Propete nâinâ itâ sâm kulengoip,

⁶ ‘O Betelem, kamân mâik Yudaia hânân, gâ Yudaia zengât kamân giginâ bunâ. Gâgâren a kutâ patâ muyagem Isirae a ambân gakârâpnâ kembu otzingâbap.’”

⁷ Den zo sâne nângâm Herodenâ nângânângâ a diizingâm ziinik âim mulunâk mâsikâzingip. Sângelak muyageip, zorat narâknâ mâsikâzingi dukuwe.

⁸ Dukune nângâm zen Betelem kamân âibigât sângonzângom sâip, “Zen âimnâ kârum katep muyagemnâ ga dâtnobi. Oi nângoot yatik âi mâpâsibat.”

⁹ A kutânâ den yatâ sâi zen âiwe. Oi sângelak hânziñan gâbâ igâwe, zorân kâdom otzingâm âimnâ katep zeip, zorat mirâ kwâkñan âi tâip.

¹⁰ Oi zen sângelak zo eknâ sâtâre patâ urâwe.

11 Oi mirin bagim katep sot mamnâ Maria zikit umzik topnjan gei mîpâsiwe. Mâpâsemnâ irâziñan gâbâ kut nâi nâi âlipnâ mem pindâwe. Kât âlipnâ goide sot too wârânñâ âlip, sângânñâ patâ, zo pindâwe.

12 Oi Kembuñâ umanân kwâkâziñgi zen Herodegâren mân âi muyagem mâtâp nâin gâbâ hânziñan âiwe.

Kembuñâ Yesu katep lilâugip.

13 Nângânâñgâ a, zen âburem kamânziñan âine ko Kembugât sumbem a nâinñâ Yosepe umanân itâ dukuip, “Gâ zaat katep sot mamnâ diizikâna Aigita hânân âi tap nâgât dengât mambât ândibi. Nângâ. A kutâ Herode, zâk katep kârumñâ muyagem kumbat sap.”

14 Sâi Yosepenñâ zaatnâ katep sot mamnâ diiziki nâtigânâk tik âim Aigita hânân âiwe.

15 Oi zen zoren ândinetâ a kutâ Herode moip. Propete nâinñâ zorat Kembugât sâtkât itâ sâip, zo bon oip, “Nannâ Aigita hânân gâbâ konsa gâip.”

16 Nângânâñgâ a, zen Herode kâitkum âinetâ nângâm kuk imbanñâ oip. Yatâ op kâwali a sângonzânñgoi Betelem kamân sot kamân mâik mâik tap arip, zoren âim katep kendonziñ zagât, zo zângom nanñgâwe. Nângânâñgâ a zen sângelak âsageip, zorat narâk sâwe, zorat dâp sâi katep zângom nanñgâwe.

17 Oi Propete Yesaianñâ mârurnjan den sâip zo narâk zoren bon oip,

18 “Rama kamânân den kwamit patâ muyagiap. Âgirâp patâ uap. Mamârâpziñ zen murarâpziñgât umbâla op âgirâp op zem tatne hiriñsâbigât sâm osiziñge. Wangât, murarâpziñ bun op nanje, zorat.”

19 Herode moi Kembugât sumbem a nâinñâ Yosepe Aigita hânân umanân itâ sâm dukuip,

20 “Gâ zaat. Katep sot mamnâ diizikâna Isirae hânân âburem âinek. Katep kunat sâwe, a zo muwe.”

21 Yatâ sâi Yosepenñâ katep sot mamnâ diiziki Isirae hânân âburem âiwe.

22 Âburemñâ Yosepenñâ den nâi itâ nângip, “Akela u zâk ibânñâ Herode, zâkkât gebâkñan Yudaia hângât a kutâ op ândiap.” Den zo nângâm zo ândibam kenñgât oip. Oi umanân den nângâmñâ Galilaia hânân arip.

23 Zoren kamân nâi kutñâ Nasarete zeip, zoren âi ândeip. Oi Propete zenñgât den itâ ziap, zo bon oip, “Zâk Nasarete kamânân gokñâ sâbi.”

3

Yohanenñâ nep topkwâip.

(Mk 1:2-8; Lu 3:1-18; Yo 1:19-28)

1 Ândim zâim ko Yohanenñâ Yuda a zenñgâren muyagem gâip. Gamñâ Yudaia zenñgât mirâ âtânjan, a mân ândiâñdiñjan, zoren âi ândim den singi itâ sâm dâzângom ândeip,

2 “Anutu um topnjan ândinatñkât narâk mâte uap, zorat zen umziñ melânñek.”

3 Yohanegât Propete Yesaianñâ mârurnjan den itâ sâm kulemgui, zo bon oip,

“Mirâ kamân âtânjan a nâinâ âsagem den patâ itâ sâm muyagem ândiap, ‘Kembugât mâtâp kârâm kubiknek. Oi kârâm kwârakune kelâlunâ oik.’”

⁴ Yohane zâk a kanpitâ ândeipkât sâk pâke âlipnâ mân mem ândeip sot nalemem âlip mân nem ândeip. Hâmbâ kamele sâmotnandâ tuuwe, zo mem ândeip. Oi kâmbatnjan inzut nâi lap ândeip. Nalemnâ ko kumbon sot bânjat, zo nem ândeip.

⁵ Oi Yerusalem kamânân gâbâ sot Yodan too nâmbut nâmbut, zenngâren gâbâ a gâbâreyangâm zâkkâren âimarâwe.

⁶ Zâkkâren âimnâ bâlinâzinâ sapsune Yodan toin sanjonzingip.

⁷ Oi Parisaio a sot Sadukaio a donbepnâ too sanjonam gane zingitnâ itâ mâsikâzingip, “O mulumgât kiurâp, zen bâlinâzingangât hâunâ mâte otzingâbâmap, zo nâinâ dâzângoi bâlinâzin birâbi?”

⁸ Zen umzin melânâ orot mamezinâ kubik ândibi.

⁹ Zen umzinjan itâ mân nângâbi, ‘Nen Abaramgât kiurâp, zorat kârâpnoot mân otningâbap.’ Nâ dâzângua nângânek. Anutunâ sâbâ sâm sâi kât zirânâ Abaramgât kiurâpnâ op âsagibi.

¹⁰ Zorat sa nângânek. Nak nâi bonnâ âlipnâ mân upap, zo ko marinandâ kârâm kârâp oi simbap. Nânga zo mârûm nak topnjan pâi ziap.

¹¹ Zen umzinâ melânne toin sanjonzingâman. Ka nâi bet gam taap, zâk imbanâ patâ zemngap. Nâ yatâ zorân irânâ sikumnâ goribat, zorâgoot ko mân dâp upap. Zâknâ Tirik Kaapum sot kârâp sanjonzingâbap.

¹² Zâk gâbâgâbâripnoot gamnâ nalemem gwapgwapnâ gâbârem mindubap. Nalem bonnâ mirânjan pâmbap. Ka gwapgwapnâ, zo ko gâbârem kârâbân pâi simbap. Oi kârâp zo mân bâpsâbap.”

Yohane nâ Yesu too sanjonnganji.

(Mk 1:9-11; Lu 3:21-22)

¹³ Narâk zoren Yesu zâk Galilaia hânân gâbâ Yodan toin âimnâ Yohane nâ too sanjonnganjabapkât dukuip.

¹⁴ Dukui ko Yohane nâ nângi mân dâp oi itâ dukuip, “Wangât nâgâren ga sat? Gânâ nâ sanjonina dâp opap.”

¹⁵ Sâi Yesunâ den itâ maburem dukuip, “Nângâm kwâkâ mân ot. Net Anutugât sâtnâ lugitâ dâp upap.” Yatâ sâi Yohane nâ dinâ lum sanjonnganji.

¹⁶ Too sanjonnganji Yesu zâk toin gâbâ kopgam egi sumbem pâronâsâi Anutugât Kaapumnâ nii kembâ yatâ opnâ gem gam kwâknjan pâip.

¹⁷ Oi zorenâk sumbemân gâbâ den nâi itâ muyageip, “Zi nannâ âlipnâ. Umnâ zâkkâren kinmap. Eknâ umnâ âlip opmap.”

4

Satan nâ Yesu mâsikip.

(Mk 1:12-13; Lu 4:1-13)

¹ Kaapumnâ Yesu oknangi mirâ kamân âtânjan arip. Satan nâ mâsikânangâbapkât oknangi arip.

² Oi zoren Yesu zâk nâtik sot sirâm 40 umnjan nâlem bun ândeip.

³ Oi sarâ marinandâ zâkkâren gamnâ itâ sâm dukuip, “Gâ Anutugât nannâ ândiat oi ko sânanâ kât zirân nalemem oi ne.”

⁴ Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Den kulem nâi itâ ziap,

‘Anê nalemâk nem mân ândinat. Nalem nem sot den Anutugâren gâbâ gâmap, zo nângâm ândim kwâtâtinat.’ ”

⁵ Yatâ sâi Satanjâ diim âim kamân patin takâm tirik namâ pum kwâkņan pâip.

⁶ Pamņâ itâ dukuip, “Gâ Anutugât nanņâ ândiat oi ko zibâ pâtan gei. Oi den kulem nêi itâ ziap, zo nângâ,
‘Zâkņâ sumbem arâp zengât bitziņan gâbanbap. Ziņâ bitziņandâ mingim geine kâtņâ mân gobap.’ ”

⁷ Yatâ sâi Yesunjâ itâ sâip, “Oi den kulem nêi itâ ziap,
‘Kembu Anutugâ zâizâiņ mân okņangâban.’ ”

⁸ Sâi Satanjâ bak kârep patâ nêin diim zâi kin hân dâp a kâmut kâmutņâ sot sikum kut nêi nêi âkņâleņoot, zo tirâpkoi.

⁹ Tirâpkum itâ sâip, “Gâ nâgât umnâ topņan gei pindiņsâm mâpâseninandâ hân sot kut nêi nêi, zi aksik gâ gibat.”

¹⁰ Sâi Yesunjâ den mâburem itâ dukuip, “Satan, gâ birânim âi. Den kulem nêi itâ ziap,

‘Kembu Anutugâ kânok mâpâsiban. Oi zâk kânok kore okņangâban.’ ”

¹¹ Yatâ sâi Satanjâ birâņangâm ari sumbem a zen gam on galem okņangâwe.

Yesunjâ Galilaia hânân âi nep tuugip.

(Mk 1:14-20; Lu 4:14-15; 5:1-11)

¹² Yohane tâk namin panetâ Yesunjâ zorat siņgi, zo nângâm Galilaia hânân ari.

¹³ Oi Nasarete kamânân ândeip, zo birâm Kapenaum kamân âi ândeip. Kamân zo saru sâtņan Sebuloņ sot Naptali, zengât hânân tâip.

¹⁴ Yatâ oi Propete Yesaia zâkkât den nêi itâ ziap, zo bon oip,

¹⁵ “Sebuloņ sot Naptali hân saru sâtņan Yodaņ too nâmbutken ziap, Galilaia hân torenņan, zoren hân nêin gokņâ zen ândime.

¹⁶ A zo nâtâtigân ândiwe, zen kârâp âsakņâ patâ ikse. Mumuņangât siņgi op nâtâtigân ândiwe, zen âsakņâ muyageziņgap.”

¹⁷ Narâk zoren Yesunjâ topkwapņâ siņgi âlip dâzâņgom a itâ dâzâņgom ândeip, “Anutugât um topņan ândinatkat narâkņâ mâte uapkât umziņ melâņnek.”

¹⁸ Oi sirâm nêin Yesunjâ Galilaia saru sâtņan âim gam tap a zagât, âtâ mun zikirip. Nêi Sîmoņ, kutņâ nêi Petero. Nêi ko munņâ Andrea. Zet saruyân zuugât irâ pam kirâwet. Zet iņangât nep tuum ândiwet.

¹⁹ Yesunjâ zikitņâ dâzâkom sâip, “Zet ga nâgât a op molinigit. Oi zet iņangât nep tuum ândiabot, zo yatik a zengâren nep tuum ândibabot.”

²⁰ Sâi zorenâk irâzikņâ birâm molim âiwet.

²¹ Oi Yesunjâ mâik nêi âimņâ a âtâ mun zagât muyagezikip. Yakobo sot munņâ Yohane, zet Zebedaiogât nanzatņâ. Zet ibâzikņoot waņgâyân tap irâziņâ kubik tarâwe.

²² Yesunjâ dâzâkoi zorenâk waņgâ sot ibâzikņâ birâņangâm molim âiwet.

²³ Yesunjâ Galilaia hânân kamân toren toren âim gam mâpâmâpâse namin zâim den siņgi âlip dâzâņgom ândeip. Oi a ambân sisi mâsekziņoot kubikziņgâm ândeip.

²⁴ Yatâ op ândei singinjâ Siria hânân lanj kârâm ari nângâm a ambân sisi mâsek sot wâkeziņoot sot kin bitziņâ mumuņâ zâkkâren diizingâm gane kubikziņgâm nanjip.

²⁵ Oi Galilaia hânân gâbâ sot kamân bâzagât Yodaņ too nâmbutken tâibân gâbâ sot Yerusalem kamânân gâbâ sot Yudaia hânân gâbâ sot Yodaņ too nâmbutken gâbâ, a ambân kâmut patâņ mindumņâ moliwe.

5

Yesuņâ bâkņan den singi âlip dâzângoip.

(Lu 6:20-26)

¹ Yesuņâ a ambân kâmut patâ ziņgitņâ bâkņan zâi tâi arâpņâ zen um topņan âiwe.

² Âinetâ singi âlip itâ sâm dâzângoip,

³ “A nâmbutņâ umziņangât nângâne gigin opmap, zengât nânga sâtâreņoot uap. Zo ziņâ sumbemân Anutu um topņan ândibi.

⁴ A nâmbutņâ isem umbâlâ op ândime, zengât nânga sâtâreņoot uap. Zen zo umâlep kwatziņgâbap.

⁵ A nâmbutņâ zâizâiņâ mân op ândime, zengât nânga sâtâreņoot uap. A zo ziņâ hân patâ zi galem upi.

⁶ A nâmbutņâ ândiândi târârakkât otziņgi ândime, zengât nânga sâtâreņoot uap. Zen gâtâm bonņâ muyagibi.

⁷ A nâmbutņâ zen um lâklâk op a toren tânzângome, zengât nânga sâtâreņoot uap. Zen zo Anutuņâ zo yatik otziņgâbap.

⁸ A nâmbutņâ umziņ salek ândime, zengât nânga sâtâreņoot uap. Zen zo Anutu ek ândibi.

⁹ A nâmbutņâ lumbenangât nep tuum ândime, zengât nânga sâtâreņoot uap. Zen zo Anutugât murarâpņâ sâbi.

¹⁰ A nâmbutņâ târârakziņangât op kâmbamân sot tâk namin âibi, zengât nânga sâtâreņoot uap. Zen zo sumbemân Anutu um topņan ândibi.

¹¹ A nâmbutņâ nâgât opņâ a ziņâ den bâliņ top topņâ dâzângom zângom molimoli otziņgâme, zengât nânga sâtâreņoot uap.

¹² Zen sumbemân sângân patâ mimbi, zorat umâlep patâ op sâtâre upi. Wangât, Propete a mârumņan yatik zângom molizingâwe, zorat.”

Nen a zengât sii sot kârâp âsakņâ yatâ utnat.

(Mk 9:50; 4:21; Lu 14:34-35; 8:16; 11:33)

¹³ “Zen a zengât sii op ândibi. Ka siigât naamņâ buņ oi ko dap oindâ naamņâ dum upap? Zo buņâ. Sii bâliņâ zo yatâ mo yatâ orotņâ, zo mân ziap. Sii zo yen hânân lokine giari a ambân ziņâ lânģi.

¹⁴ Oi zen a zengât kârâp âsakņâ op ândibi. Kamân nâi bak kârep nâin tâi wan mo wannâ mân kwâtepkubap.

¹⁵ Zen kârâp sâumņâ âmaņân mân kwâarakume. Buņâ. Zo tâtatņan pane tâpmap. Oi mirâ kâligen zime, zo âsageziņgâmap.

¹⁶ Zen zo yatâ a zengât âsakņâ op ândibi. Oi a zen ândiândiziņâ ikne âlip oi sumbem Ibâziņâ sâm âlip kwâkņangâbi.”

Yesu zâk Mosegât gurumin den kumbam mân geip.

¹⁷⁻¹⁸ “ ‘Mosegât gurumin den sot Propete zengât den kumbam geip,’ nâgât yatâ sâme? Nâ mân kumbam gewan. Nâ zo lubatkât gewan. Den zo bon op kut nâi nâi muyagem nanjâbap. Nâ perâkņak dâzângobâ. Mosegât gurumin

den muruknâ nâi mân buŋ upap. Gurumin den zo tâi hân sumbem, zet buŋ upabot.

¹⁹ Oi a nâi, zâk gurumin den muruknâ nâi mân lumnâ a toren yatik upigât dâzângobap, zo ko sumbemân a ândibi, zengât ombeŋan a gigiŋ op ândibap. Oi nâinâ ko den zo lum a nâmbut zo yatik upigât sâbap, zo ko sumbemân a ândibi, zengât patâziŋ op ândibap.

²⁰ Zorat dâzângua nângânek. Zen gurumin den galem a sot Parisaio a, zen ândiândiziŋ âlip mân ândim walâziŋgâm sumbemgât siŋgi mân upi.”

Gurumin den, zorat topnâ sâip.

(Lu 12:57-59)

²¹ “Sâkurâpziŋ zen den itâ dâzângowe, ‘Gâ kâmbam mân kumban. Nâi zâk kâmbam kumbap, denân pambi.’

²² Ka nânâ itâ dâzângobâ. Nâi zâk bukuŋâ um kuk nângânangâbap, zâk den nepŋangât siŋgi upap. Nâi zâk bukuŋâ den bâliŋâ dukubap, zo ko a sâtŋâ zengât minduminduyân pambi. Nâi zâk bukuŋâ den kârok bâliŋâ dukubap, zo ko sim kârâpkât siŋgi upap.

²³ Zorat ko gâ kut nâi nâi Kembugât siŋgi pâmbam itâ nângâban, ‘Bukunet kâsâp osetnikŋan ziap.’

²⁴ Zo yatâ nângâm kut nâi zo birâm âi bukugoot den sâm kusik tuumŋâ âburem kut nâi zo Kembugât siŋgi pâmban.

²⁵ Gâ a nâi sot kâsâp op dinzikiŋâ zo kek kubikpabot. Top likuliku a zâkkâren mân âim kâsagoot den sâm kubikpabot. Yatâ mân otna kâsagandâ den zo top likuliku agâren sâi nângâm kâwali a gakârâpŋâ sâi gâ gâsugim tâk namin gâbanbi.

²⁶ Nâ perâkŋak dâgobâ. Gâ zoren tapŋâ yen mân giban. Kâsaganġât tosa mâkâm nanġâm gem gâban.

²⁷ Sâkurâpziŋ itâ dâzângowe, ‘Ap ambin, zet mân birâyanġâbabot.’

²⁸ Ka nânâ ko itâ dâzângobâ. A nâinâ ambân nâi ek âkŋâlenġâgâbap, zo ko zâk zik ambin zo umŋandâ birânġâgâbap. Zâk tosa mimbap.

²⁹ Zorat siŋgâ nâinâ bâliŋan gâbanbâ sâi sum lâmuŋ birâban. Hâlâlû ândim simân geibatkat laŋ siŋgâ toren sum lâmuŋban.

³⁰ Bikâ bongenŋâ bâliŋan gâbanbâ sâi kârâm mânânġât pâmban. Sâk hâlâlû ândim sim kârâpkât siŋgi opatkât laŋ bikâ kârâm mânânġât pâmban.

³¹ Den sângiŋâ itâ ziap, ‘Nâi zâk ambinŋâ birâbam ekap pindâm molibap.’

³² Ka nânâ ko itâ dâzânguan. A nâi ambin birâbap, zo ko zâk târotârozik mânânġât tosa patâ mimbap. Ka ambân zo a nâi sot ândeip oi ko tosa zo apŋanġât mân upap. Oi nâi zâk ambân birâbirân zo mimbap, zo ko zâk tosa patâ mimbap.

³³ Zen nânġe. Sâkurâpziŋ itâ dâzângowe, ‘Gâ Anutu mâtenan den nâi sarâ mân sâban. Kembu mâtenan den nâi sâmŋâ lunandâ bonŋâ upap.’

³⁴ Nanâ ko itâ dâzânguan. Anutu mâtenan den sâsânâ, zo itâġât birâm nanġâbi. Sumbem, zo Anutugât tâtat mâme uap.

³⁵ Hânân kwap sâme, zo itâġât op birâbi. Hân, zo Anutugât kombânġâ. Oi Yerusalem kamânân kwap sâsânâ, zo itâġât op birâbi. Yerusalem kamân, zo Kembu patâġât kamân.

³⁶ Oi kâukziŋan kwap sâsân, zo birâbi. Zen kâukziŋ sâmotŋâ kâu nâi dukune sumun upap? Mo sumun nâi dukune kâu upap? Yatâ buŋâ.

³⁷ Zorat dinziñâ bonñan sâne bonñâ upap. Bunñ sâne bunñ upap. Den târokwap sâme, zo Satanğâren gâbâ gâmap.”

Hâukâu mân upi.

(Lu 6:29-30)

³⁸ “Den nâi itâ sâsânâ, zo nânge, ‘Nâiñâ sinğâ sum lâmunj gângoot sinğâ sum lâmunban. Nâiñâ sâtkâ kwâki gângoot sâtnâ hâuñâ kom kwâkâban.’

³⁹ Nânâ ko itâ dâzânguan. Zângonâ sâne sâkziñâ mân anğân kârâbi. Gât ko a nâiñâ pâlomgâ toren koi toren nâi pindâna kumbap.

⁴⁰ Oi nâiñâ gâ sot kâsa op hâmbâgâ kwâkñan mei umñan yatik pindâban.

⁴¹ Oi a nâiñâ gâ irânâ mem pârkanogân âi pâmbangât sâi gânâ târokwap kârebân âi pam gâban.

⁴² Oi a nâiñâ kut nâi nâi nibangât sâi pindâban. Oi yen mem ândim gibat sâi nânğânğânğân.”

Kâsarâpziñ buku otziñgâbi.

(Lu 6:27-28, 32-36)

⁴³ “Den nâi itâ sâsânâ, zo nânğâme, ‘Gâ bukugâ buku okñanğânğân, ka kâsagâ kâsa miñanğânğân.’

⁴⁴ Ka nânâ ko itâ dâzângobâ. Kâsarâpziñ buku otziñgâbi. Oi a zângom moliziñgâme, zengât op ninâu sâbi.

⁴⁵ Zen zo yatâ op ândim sumbem Ibâziñanğât nan bârarâp bonñâ op ândibi. Zâkñâ yatik sâi maanandâ a orot mâmezziñ bâliñâ sot âlipñâ aksik âsageziñğâmap. Oi yatik sâi mapñâ a orot mâmezziñ bâliñâ sot âlipñâ aksik ziñğâmap.

⁴⁶ Zen buku otziñgâme, zorik buku otziñgâbi, zo ko Anutunğâ sângânñâ wan ziñğâbap? Bâliñ mâme a, zen yatâ op ândime, zo ka.

⁴⁷ Zen torerâpziñâ zorik mângganziñgâbi, zorat sângânñâ wan ziñğâbap? Um kâtik a, zen yatâ upme.

⁴⁸ Zorat zen ko walâm sumbem Ibâziñandâ târârak ândimap, zo yatik op ândibi.”

6

Ninâu sânam sâk mâmeyân mân sâbi.

¹ “Zen sinği âlip lumñâ kut nâi nâi âlipñâ upme, zo zingitne âlip upapkât a mâteyân mân mem ândibi. A mâteyân yatâ op ândine Anutunğâ sângânñâ mân ziñğâbap.

² Zorat gâ a âlip otziñgâm a nâmbutñandâ gek nânğâbigât lâmun mân waatpan. A sarânâ, zen mâpâmâpâse namin sot kamân sombemân a ziñâ sâm âlip kwatziñgâbigât yatâ upme. Nâ perâkñak dâzângobâ. Zen sângânziñâ mârûm mine âkip.

³ Bukugâ nâi kut nâi pindâbam tik pindâm bukugâ nâi mân dukuban.

⁴ Yatâ upan, zo ko orot mâmegâ tik zimmap. Yatâ otna Ibâğandâ kut nâi nâi tik ek nânğâmñâ hâuñâ sângânñâ gibat.”

Ninâuğât den.

(Lu 11:2-4)

⁵ “Zen ninâu sânam a sarânâ, zen yatâ mân upi. Zen mâpâmâpâse namin sot a minduminduyân ninâu sânam bâbâlanğ upme, zo ko anğ ziñgitpigât yatâ upme. Nâ perâkñak dâzângobâ. Yatâ ziñgitne ko zorânğak sângânziñğ opmap.

⁶ Gâ ko ninâu sâbâ sârn mirâgan zâi hângi doongumjâ Ibâgâ tik ândimap, zâkkâren ninâu sâban. Oi Ibâgâ tigâk kut nâi nâi ek nângâmapjâ bonjâ muyagem gibap.

⁷ Oi zen ninâu lâuyâk mân sâbi. Ninâu sârnjâ târokwap mân sârn âine kârep patâ upap. Um kâtik a, zen ninâu yatâ sâme. A zo zinjâ den donbep sârn arindâ nângânjâgâp sâme.

⁸ Gât ko zen a zo zen yatâ mân upi. Zen ninâu mân sâne Ibâzinjâ zâk kut nâi nâi um nângânjâgâzinjâ ziap, zo kek ek nângâmap.

⁹ Oi zen itâ sârn ninâu sâbi,
'Ibâninjâ sumbemân taat, gâgât kutkâ hâlâlu zimbap.

¹⁰ Gâ gamjâ um dâp hân dâp kembu otnjâgâban. Sumbemân gâgâren sât lulu ziap, zo yatik hânân nengâren zimbapkât otnjâgâp.

¹¹ Gâ sirâm ziren nalem dâpnjârn nîngâban.

¹² Nen a zengât tosa biren zo yatik tosaninjâ birâban.

¹³ Top mâsimâsikâyân mân nâmbanban. Bâlinjâ marinjâgât bikjârn gâbâ mâkânjâgâban.'

¹⁴ Zen a zengât tosa birânetâ Anutunjâ yatik tosaninjâ birâbap.

¹⁵ Ka zen a zengât tosa mem ândinetâ Anutunjâ zengât tosa yatik mem ândibap."

Nalem birâm kendon ândiândigât den.

¹⁶ "Zen nalem birâm kendon ândim si sângânzjâ kuk sen sen mân upi. A sarânjâ, zen yatâ upme. A nâmbutnjâ, zen nâlem birâm kendon ândiândizjâ zingitpigât yatâ upme. Nâ perâknjak dâzângobâ. Zen zorat sângânjâ mârurn mine âkap.

¹⁷ Gânjâ ko nalem birâm kâukâ kendâm si sângângâ too sanjonjâ ândiban.

¹⁸ Yatâ otna a zinjâ nalem birâm ândiândigâ mân ek nângâbi. Sumbem Ibâgâ tik ândimap, zâk ziknjik nângâbap. Oi zâk tik ândim kut nâi nâi ek nângâmapjâ sângânjâ gibap."

Sikumgât âknjâle mân utnat.

(Lu 11:34-36; 12:33-34)

¹⁹ "Zen hângât sikum kut nâi nâi donbep mân mindubi. Hângât kut nâi nâi kabâtnjâ nininjâ sot alâlâlgjâ sot anjâ kâmbu mime, zorat nângânetâ mân zâibap.

²⁰ Zen sumbemân kut nâi nâi mindum ândibi. Sumbemgât kut nâi nâi, zo kabâtnjâ mân nininjâ sot mân alâlâlâlgjâ sot anjâ kâmbu mân orotnjâ, zorat nângâne zâibap.

²¹ Kut nâi nâizjâ zemabân, zoren yatik umzjâ pane zemap.

²² Sîngâ so sâkkângât âsaknjâ. Sîngâ âlip tâi sâkkâ âsaknjâ ek ândiban.

²³ Ka sîngâ bâlinjâ oi ko sâkkâ nâtâtik upap. Zorat sa nângânek. Umgânjâgât âsaknjâ nâtâtiksâbap, zo ko oponjâ nâtâtik patâ muyagei kwakmak op ândiban.

²⁴ A kânoknjâ a kutâ zagât, zekât kore âlip mân upap. Zâknjâ nâi buku oknângâm nâigât âkon upap. Oi zâk nâi sot pâlâtân op nâi kândâtkubap. Zen yatik Anutugât nep sot kât sikum âknjâlegât nep, zo dap yatâ mâtâkâzingâm mem ândibi?"

Sâkkât kut nâi nâi, zorat mân nângâm kwâkâban.

(Lu 12:22-32)

25 “Zorat torennâ nâi zi dâzângua nângânek. Zen ândiândizîngâgât nângâm itâ mân sâbi, ‘Wan wan mem nem ândinat?’ Mo sâkziîngâgât nângâm itâ mân sâbi, ‘Wan mo wan lap ândinat?’ Kut nâi nâi zorat mân nângâm kwâkâ upi. Zorat zen sânek. Ândiândizîngâdâ bonnâ mo nalemnâ bonnâ? Sâkziîngâdâ bonnâ mo sâk pâkenâ bonnâ?

26 Zen nii zîngitnek. Nii zen nep mân kârâm kâmitme. Zen nalemnâ mindune tâpmap. Oi sumbem Ibâziîngâdâ nalemnâ muyagem zîngâmap. Oi dap dap? Zen nii zengât ombezîngan? Bunâ.

27 Oi zen nângânângâziîng kâtiknâ ziap oi ko sânetâ sâkziîng kâtigei narâknâ pânkânok târokwap ândibi?

28 Yatâ orotnâ mân zîabân wangât sâk pâkegât donbep nângâme? Zen pâliîngpâliîng neule hibuknâ zemap, zorat topnâ nângâbi. Zâk sâk pâke mân tuumap.

29 Zorat sa nângânek. A kuta Salomo mârûmngan ândeip, zâk sikum patâ sot neule âlip zemngangip. Ka Salomo zâk sâknâ neulenootnâ neule âlipnâ yatâ zo mân mem ândeip.

30 Oi hibuk bâlonâ zo irak muyagem mukan âkâm gemap. Anutunâ sâi neule âlipnâ zo muyagemap. Oi zen dap nânge? Anutunâ sâk pâke âlip mân muyagem zîngâbap? Zen nângâm pâlatânziîng lotnâ.

31 Zorat zen nângâ kwâkâ op itâ mân sâbi, ‘Nen wan wan mem nem ândinat. Nen wan wan mem lap ândinat?’

32 Um kâtik a, zen um nângânângâziîng zoren pane zemap. Zen ko yatâ mân upi. Ibâziîngâdâ wan wangât kwakse, zo nângâm nângâmap.

33 Zen sumbem Ibâziîngâgât um topngan ândiândiîng sot zâkkât mâtâp târârak ândiândiîng, um nângânângâziîng zoren pane zimnap. Zo yatâ utne sâkkât kut nâi nâi zîngâbap.

34 Zen mukangât nângâ kwâkâ mân upi. Nângâ kwâkâ zo mukangât sîngi. Sirâm nâigât kâbâ yâmbât, zo sirâm zorat sîngi upap.”

7

Den hâuñâ mân sâm sîngan giban.

(Lu 6:37-38, 41-42)

1 “Zen a hâuñâ den mân sâm sîngziîngan gibi, zo ko Anutugoot zen yatigâk mân sîngziîngan gibap.

2 Zen a hâuñâ den sâm kwâkâziîngâbi, zorat dâp yatigâk Anutunâ zen sâm kwâkâziîngâbap. Zen a kut nâi nâi otziîngâbi, zorat dâp yatik Anutunâ mâburem zîngâbap.

3 Gâ wangât bukugangât sîngan gwapgwap zo eknâ gikâ sîngan nak sâmbanjâ zo mân ek nângat?

4 Nak sâmbanjâ gikâ sîngan zeî dabângen bukugâ itâ dukuna dâp upap? ‘Gâ nângâna sîngan gwapgwap ziap zo, mem pambâ.’

5 Sarâ a gâ. Kâdom gikâ sîngan nak sâmbanjâ zo mem pamnâ gwapgwap bukugangât sîngan zeî mem pâna dâp upap.

6 Gâ a nâmbutnâ Anutu kândâtkume, zen sîngi âlipkât kut nâi nâi âlipnâ, zo mân zîngâban. Zen wâu bâu yatâ opnâ kut nâi nâi âlipnâ zo birâm âburem gibegât.”

Ninâu sâm ândim kut nâi zo mimbi.

(Lu 11:9-13)

⁷ “Ninâu sâmb ândim kut nâi zo mimbi. Kârumb ândim bonnâ muyagibi. Hângiyân kom ândine mirâ mârîjandâ mem pâmbap.

⁸ Nâi zâk ninâu sâmb ândim kut nâi memap. Nâi zâk kârumbapnâ bonnâ muyagemap. Nâi zâk mâtâbân kom ândei mârîjandâ mâtâp mem pâmbap.

⁹ Zengâren gâbâ nâinâ nannâ nalemgât sâi kâsaget pindâbap?

¹⁰ Mo zengâren gâbâ nâinâ nannâ inangât sâi guk mo mulum pindâbap?

¹¹ Bunâ. Zen a bâlîjandâ murarâpzinâ kut nâi nâi âlipnâ yatâ otzingâme. Oi Ibâzin sumbemân walâwalânandâ kut nâi nâi âlipnâ zingâbap. Zen zâkkâren ninâu sâne kut nâi nâi âlipnâ walâm zingâbap.

¹² Zen a zinâ kut nâi nâi otzingâbigât otzingâmap, zorat dâp otzingâbi. Zorânâ Mosegât gurumin den sot Propete zengât den zo minduap.”

Mâtâpkât den.

(Lu 13:24)

¹³ “Zen mâtâp pâlâtân sumbemân bagibi. Tâmbetagoagonangât hângi, zo patâ uap. Oi zorat mâtâpnâ zo nîlip patâ. Zoren a ambân donbepnâ bagim âime.

¹⁴ Ândiândi kamângât mâtâp, zo pâlâtân. Zoren a ambân bituktânâ âime.”

Propete sarânâ, zengât den.

(Lu 6:43-46; 13:25-27)

¹⁵ “Propete sarânâ, zen holi tobatzinâ râma yatâ ka umzinâ wâu kâtiknâ kâwalizijnoot. Zo nângâm galem ândibi. Zen zengât orot mâmezijnangât sen kwapnâ topzinâ nângâbi.

¹⁶ Bolep sângerân bonnâ oi nime? Mo zâlâliyan sam bonnâ oi nime?

¹⁷ Zo bunâ. Nak âlipnân bonnâ âlipnâ âsagemap, ka nak bâlîjan bonnâ âlipnâ mân âsagemap.

¹⁸ Nak âlipnân bonnâ bâlîjâ mân muyagemap. Nak bâlîjan bonnâ âlipnâ mân âsagemap.

¹⁹ Zorat nak nâi zâk bonnâ âlipnâ mân oi kârâm kârâbân umbi.

²⁰ Nâ zorat op san. A zengât orot mâmezijn êknâ topzin nângâbi.

²¹ Kembuniân, Kembuniân nonsâme, ka zengâren gâbâ nâmbutjandâ sumbemân mân zâibi. Ibânâ sumbemân, zâkkât den lume, zen ziinjik sumbemân bagibi.

²² Narâk zoren a donbep patânâ zinâ itâ sâmb dâtnobi, ‘Kembunâ, Kembunâ, gâgât kutkâ sâmb a ambân sinji âlip dâzângowen. Gâgât kutkâ sâmb wâke molizîngâwen. Gâgât kutkâ sâmb nep patâ tuuwen.’

²³ Yatâ sâne nâ itâ sâmb dâzângobat, ‘Nâ zengât kutzinâ mân nângan. Bâlîj mâme a, zen birânim âinek.’ ”

Nângânângâ a sot a kwakmak.

(Lu 6:47-49)

²⁴ “A nâinâ dinnâ zi nângâm lubap, zâk a nângânângânoot upap. Zâk a nâinâ bâknân mirânâ kâtiknâ tuugip yatâ.

²⁵ Mirânâ tuugi tâi map pibâ patâ gam kom osei mirâ zo kâtigem kirip. Lâmb kêrep esâm tandâ pâi giari sârakoip, zorat kâtigem kirip.

²⁶ Oi a nâi dinnâ zi nângâm birâbap, zâk a kwakmak zi yatâ. A kwakmak nâinâ mirânâ too sâtjan tuugip.

²⁷ Mirânâ tuugi tâi map patâ too uurupjoot takâm koi giligâlaksâm nanjip.”

²⁸ Yesuñâ den zo sâmb nanji a ambân kâmut patâ zen den sâip, zorat nângâne imbanjâ oip.

²⁹ Oi itâ sâwe, “Zâk Kembugât gurumin den zorat galem a, zen walâzingâm sap.” Yesu zâk imbanjânootñâ den sinji âlip dâzângoip, zorat yatâ sâwe.

8

Yesuñâ sâk bâlâ a nâi kubikjângip.
(Mk 1:40-44; Lu 5:12-14)

¹ Yesuñâ bâkjan gâbâ gem gâi a ambân kâmut patâ molim âiwe.

² Oi a nâi, sâk bâlâ a, zorân um topjan âim gei pindijsâm itâ sâmb dukuip, “Kembu, gâ imbanjâgâ ziap, zorat kubiknibâ sâmb âlip kubikniban.”

³ Yatâ sâi Yesuñâ bikjandâ weemñâ sâip, “Nângâgigangât sâkkâ âlip oik.” Sâi zorenâk useñâ sogei sâknâ âlip oip.

⁴ Yesu zâk yatâ okjângâm sâip, “Gâ zirat sinji a ambân mân dâzângoban. Gâ âi tirik namâ galem a sâkkâ tirâpkuna ikpap. Oi Mosenâ den sâip, zo lum nii mo zuu nâi Kembugât sinji sâmb pâmban. Sâkkâ âlip uap, zo a ambân ek nângabigât yatâ otnan.”

Yesuñâ kore a nâi kubikjângip.
(Lu 7:1-10)

⁵ Oi Yesu zâk Kapenaum kamânân zari kâwali a galem a nâinâ zâkkâren gam itâ sâip,

⁶ “Kembu, kore anâ sâknam yâmbât okjângi kinj bik bâlinj oi mirin zem taap.”

⁷ Yatâ sâi Yesuñâ itâ sâmb dukuip, “Nâ gam kubikjângâbat.”

⁸ Yatâ dukui kâwali anâ den itâ mâburem dukuip, “Nâ wandâ yatâ, zorat op mirânan mân gâban. Gâ ziren tapñâ yen denâk sâna ari kore anâ âlip upap.

⁹ Nâ a kutâ zengât kore a ândim sâtziñ luman. Oi nâgât ombenan nâgât kore a ândie. Oi zengâren gâbâ nâi âinan sa âibap. Nâi gânan sa gâbap. Kore anâ nâi nep zo tuu sa tuubap.”

¹⁰ Yatâ sâi Yesuñâ den zo nângi imbanjâ oip. A molim âiwe, zo itâ dâzângom sâip, “Nâ perâknjak dâzângobâ. Isirae a zengâren nângâm pâlatânziñâ itâ mân ekman.

¹¹ Zorat itâ dâzângobâ. Hân toren toren gâbâ a donbep mindum Anutugât um topjan Abaram sot Isaka sot Yakobo, zen sot tap sii nalem nîmbi.

¹² Oi Isirae a nâmbutñâ mârumb sumbemgât sinji sâmb zingâzingânâ, zen ko âkjan nâtâtigân âimñâ umbâlâ opñâ isem ândibi.”

¹³ Yesuñâ yatâ sâmnâ kâwali a patâ itâ sâmb dukuip, “Gâ âi. Nângâm pâlatânjangât bonñâ muyagegibap.” Yatâ sâi zorenâk kore a âlip oip.

A ambân nâmbutñâ mâsekziñoot kubikziñgip.
(Mk 1:29-34; Lu 4:38-41)

¹⁴ Yesuñâ Peterogât mirin zâim Petero sibunñâ mâsek kârâpñoot op zei egip.

¹⁵ Ekñâ bikjan weegi mâseknâ burj oip. Oi ambân zo zaatñâ nalem om Yesu pindip.

¹⁶ Oi mirâ nâtiksaîsaî a ambân wâkeziñoot donbep diizingâm gawe. Diizingâm gane Yesunâ den sâm wâkeziñâ molizingip. Oi a ambân sisi mâsekziñoot zo kubikzingip.

¹⁷ Yatâ oi Propete Yesaianâ den itâ kulemgoip, zo bonnâ oip, “Zâk lotjânij betniñan mem mâsekniñ âkoip.”

Yesu molinatkât den.
(Lu 9:57-60)

¹⁸ A ambân donbepnâ Yesugâren gam haamgum kine Yesunâ ziñgitnâ arâpnâ saru nâmbutken âibigât dâzânngoip.

¹⁹ Âinam utne Kembugât gurumin den zorat galem a nâinâ Yesugâren gam itâ sâm dukuip, “Patâ, gâ zoren mo zoren âibâ sâna moligibat.”

²⁰ Sâi ko Yesunâ itâ mâburem dukuip, “Wâu ulin, zen denziñan ândime. Nii zuu, zen hângootziñan ândime. A bonnâ, nâ ko isen korem zo bunâ ândiman.”

²¹ Yesugât arâpnâ, zenğâren gâbâ nâinâ itâ sâm dukuip, “Kembu, nângânina âi ibânâ hangum gâbat.”

²² Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Gâ birâm molinina mumunâ ziñjak hanagonek.”

Pibânâ Yesu sâtnâ lugip.
(Mk 4:36-41; Lu 8:22-25)

²³ Yatâ sâm wanğâyân zari arâp zâine âiwe.

²⁴ Âim tatne saruyân pibâ patâ gâi saru bâlim kirip. Oi sarunâ wanğâ umñan giarip. Yesu zâk uman zem tâip.

²⁵ Zem tâi arâpnâ zen âi mângim dukuwe, “Kembu, betniñan me. Saruyân geinamen.”

²⁶ Sâne itâ sâm dâzânngoip, “Nângâm pâlâtânziñ lotnâ, zen wangât umziñ kenğât uap?” Yatâ sâm oksâm zaat pibâ sot saru den dâzâkoî hiriñsâm ziwet.

²⁷ Arâpnâ zen zo ekñâ imbanğâziñ bun oi itâ sâwe, “Sâi pibâ sot saru sot kut nâi nâi, zen sâtnâ lume. Zâk a dap yatâ?”

Yesunâ a zagât wâkezikñâ moliziki âiwe.
(Mk 5:1-17; Lu 8:26-37)

²⁸ Oi saru nâmbutken âim Gadara a zenğât hânân âi takip. Taki a zagât, zet wâkezikñoot gam Yesu muyagiwet. Zet a mumunâ zenğât kwagân gâbâ gawet. Zet kwagân ândim kâwali mem ândeitâ a zen zekât kenğât op gootzikñan mân âimarâwe.

²⁹ Zet den yu kambañ sâm itâ sâwet, “Yesu Anutugât nanñâ, wan otningâbam nenğâren gaat? Gâ narâk mân mâte oi sâknam patâ niñgâbam gaat?”

³⁰ Oi kârebân bâu kâmut patâ, zen gendâk nem ândiwe.

³¹ Zorat wâke ziñâ Yesu itâ dukuwe, “Moliniñgâbâ sâm sângonnângona bâu umziñan geinâ.”

³² Sâne ko itâ sâm dâzânngoip, “Ba âinek.” Yatâ sâi a umzikñan gâbâ gam bâu umziñan geiwe. Baginetâ bâu zen aksik patâ bâkñan gâbâ tembatñan konkoñ geim denğânân gei mom nanğâwe.

³³ Oi bâu galem a, ziñâ kamânân zâim bâu zenğât siñgi sot a zagât zekât den siñgi, zo dâzânngone nanğâwe.

³⁴ Den siñgi zo dâzânngone a ambân aksik patâ, zen Yesu iknam kamânân gâbâ geiwe. Gei ekñâ Yesunâ birâziñgâm âibapkât dukuwe.

9

*Yesunâ a nâi kubigip.
(Mk 2:1-12; Lu 5:17-26)*

¹ Yatâ utne Yesu zâk wangâyân zâim ziknâ kamânân âbureip.

² Gâi a kinj bik mumunâ nâi helân aam pam mem gawe. Oi Yesunâ nângâm pâlâtânzîngât topnâ eknâ a zo itâ sâm dukuip, “Nannâ, mân kenggât ot. Tosagâ mârûm biran.”

³ Yatâ sâi Kembangât gurumin dengât galem a nâmbutnâ, zen den zo nângâm umzîjan itâ nângâwe. “Zâk Anutu hutkum sap. Zâk Anutu yatâ op sap.”

⁴ Yatâ nângâne Yesunâ umzîjan eknâ itâ sâm dâzângoip, “Wangât umzîjan nângânângâ bâlinâ nângânige?”

⁵ Zen dap nânge? Nep ikâ zorân bâbâlan? Tosa birâbirân mo sâk kubikkubik?

⁶ A bonnâ, nâ hânân ândim tosa gulipkubatkât imbanâ zemnigap. Zorat topnâ ikpigât yatâ sâm dukuan.” Yatâ sâmnâ a kinj bik bâlin itâ sâm dukuip, “Gâ zaat isen koremgâ mem kamângan âi.”

⁷⁻⁸ Sâi a zo zaatnâ kamânngan arip. Oi a ambân kâmut patâ, zen eknâ kâwalizîj bunj oi Anutunâ imbanâ zo a biknjan pâipkât mâpâsem sâm âlip kwâknângâwe.

*Yesu zâk bâlin mâme a zengâren arip.
(Mk 2:13-17; Lu 5:27-32)*

⁹ Yesu zâk zobâ âim kât mimiñ a nâ muyagenigip, kutnâ Mataio. Nâ kât mimiñ namânân ta neknâ itâ dâtnogip. “Gâ nâ sot pâlâtân op molini.” Yatâ sâm dâtnogi zaatnâ moliwan.

¹⁰ Oi nâ Yesu mirânân nalem nimbapkât diim zaria kât mimiñ a sot bâlin mâme a donbep gamnâ Yesu sot arâpnâ nen sot nalem ârândân niwen.

¹¹ Yatâ oindâ Parisaio a nâmbutnâ, zen ningitnâ Yesugât arâpnâ mäsikâningâwe, “Patâzinâ zâk wangât kât mimiñ a sot bâlin mâme a, zen sot tap nalem niap?”

¹² Sâne Yesunâ den zo nângâm nâ dâzângoip, “Sisi mâsek kubikkubik a, zâk a sâkziñ âlip, zengâren nep mân tuumap. Mâsekziñoot, zengârenâk nep tuumap.

¹³ Zen ko Anutugât den ziap, zorat topnâ nângâbi. Den zo itâ, “Zuu bâu kom om nibigât mân sâwan. Um lâklâk op a buku otzîngâbigât otnimap.”

A ziiñangât nen âlipnâ sâme, nâ zengât bunjâ. Nâ bâlin mâme a diizinga nâgâren gabigât sâm gem gâwan.”

*Nalem birâm kendon ândiândiñangât sâwe.
(Mk 2:18-22; Lu 5:33-39)*

¹⁴ Narâk zoren Yohanegât arâpnâ, zen Yesugâren gam itâ sâm mäsikâwe, “Nen sot Parisaio a narâk nâmbutnjan nalem birâm kendon ândimen. Ka gagât arâpkâ ko wangât nalem mân birâm ândime?”

¹⁵ Yatâ sâne Yesunâ itâ sâm dâzângoip, “A kutâ, zâk a ambân gakârâpnoot ândei dabân umbâlâ op nalem birâm ândibi? Gâtâm a kutâ betzîjan mine, nârâk zoren umbâlâ op nalem birâm ândibi.

¹⁶ Nen hâmbâ sângiñjan, zo hâmbâ unjaknâ mân pam gârîmen. Hâmbâ unjaknandâ sângiñâ diigi olonbapkât yatâ mân upmen.

¹⁷ Zen wainj too unjaknâ hâkop sânghinjan mân gune geimap. Yatâ upi, zo ko wainj too unjaknandâ hâkop sânghinâ kunziri hâkop sot wainj ârandân bun upabot. Wainj too unjaknandâ hâkop unjaknan gune giari âlip opmabot.”

Yesunâ Yairo bâratnâ mumunjan gâbâ mângaip.

(Mk 5:22-43; Lu 8:41-56)

¹⁸ Yesunâ yatâ sâm dâzângom kiri mâpâmâpâse namâ galem a nâi gam um topnan pindijsâm dukuip, “Bâratnâ irabot zi muap. Diigiga âi sâknan weenandâ âlip op zaatpap.”

¹⁹ Yatâ dukum ari Yesu zâk zaat sâi arâpnâ zâk sot Yairo molim âiwen.

²⁰ Mâtâbân arindâ ambân nâi gâip. Ambân zo gilâm gem ândei kendon patâ kiin zagât oip. Ambân zorân kândâtnan gamnâ Yesugât hâmbâ muruknan weegip.

²¹ Ambân zo umjandâ itâ nângip, “Hâmbânjik weemjâ âlipnâ upat.”

²² Yesunâ puriksâm ambân zo eknâ sâip, “Bâratnâ, gâ mân kenjât ot. Nângâm pâlâtân kwatnigat, zorat op âlip uat.” Yesunâ yatâ sâi zorenâk ambân zo âlip oip.

²³ Oi Yesu zâk âimjâ galem agât mirin zâimjâ girâp kwamit nângip. A ambân donbep patâ, zen girâp isem tarâwe.

²⁴ Yesunâ nângâm itâ sâm dâzângoip, “Zen zaat geim nanjânêk. Ambân zâk mân muap. Zâk yen uman zem taap.” Yatâ sâm dâzângoi girânganngâwe.

²⁵ Sâi a ambân kâmut patâ zo geim nanjânê kâmbârânâ zeibân âim biknan gâsui mumunjan gâbâ zaarip.

²⁶ Oi zorat den sinji hân zoren denân denân âragum nanjânêwe.

A sinzik bâpsâsânj sot a wâkenjoot kubikzingip.

²⁷ Oi Yesu zâk kamân zo birâm ari a sinzik bâpsâsânj zagât, zet molimjâ den kâtik sâm den sâwet, “Gâ Dawidigât kiunnâ, nekât umgâ bâlij oik.”

²⁸ Oi âimjâ mirin zari a zagât zet zâkkâren zaritâ mäsikâzikâm sâip, “Sinzikjâ kubikpatkât imbanjâ zemnigap, zo nângabot?” Oi zet sâwet, “Oj, Kembu, net nângâgiget.”

²⁹ Yatâ sâitâ sinziknan weemjâ sâip, “Nângâm pâlâtânziknanjât bonjâ muyagezikik.”

³⁰ Sâi zorenâk sinzikjâ ânângârip. Oi Yesunâ mân sâbabotkât den kâtikjâ itâ sâm dâzâkoip, “Zet zirar sinji a ambân mân dâzângobabot.”

³¹ Oi a zagât, zet den zo nângâmjâ âim lanj dâzângom nanjitâ sinji zo hân dâp lanj kârâm arip.

³² Oi zet aritâ zorenâk a nâi wâkenjoot Yesugâren diim gawe. Zâk wâkenjâ oknanji kopa oip.

³³ Yesunâ wâke zo molei a zo den sâip. A ambân kâmut zoren tarâwe, zen zo ikne imbanjâ oi sâwe, “Isirae nenjâren mârûm kut nâi itâ zo mân âsagei igâwen.”

³⁴ Parisaio a zinjâ ko Yesugât itâ sâwe, “Wâke zenjât patâzinandâ imbanjâ pindâm mam oknanji wâke molizingâmâp.”

Nep a kârusingâm sâip.

³⁵ Oi Yesu zâk yatâ opnâ kamân patâ sot mâik aksik ândim nanjip. Oi mâpâmâpâse namâ dâp zâim Kembu um topnan ândiândinanjât den dâzângom a ambân sisi mâsekzinjoot kubikzingâm ândeip.

³⁶ Yesunja a ambân kâmut patâ zo zingitja umja nângip. Zâkja zingiri râma galem aja buja yatâ gulipmalip ândine zingirip.

³⁷ Oi zorat arâpja den sumbuja nâi itâ sâm dâtnângoip, “Kâlamân bonja donbep ziap, ka nep a ko bituktâ.

³⁸ Zorat nep marija zâkkâren ninâu sâne nep a muyagem sângonzângoi nebân bagim kâlamân bonja mem ândibi.”

10

Yesu arâpja kutzija.

(Mk 3:13-19; Lu 6:12-16)

¹ Yesunja arâpja kiin zagât nângonsâi gâindâ wâke molizingânatkât sot sisi mâsek kubikzingânatkât imbanja ningip.

² Aposolo kiin zagât, nenjat kutnija itâ. Kâdom Simon kutja nâi Petero, munja Andrea, Zebedaigât nanzatja Yakobo sot munja Yohane.

³ Pilipo sot Batolomaio, Toma sot kât mimi a nâ, kutnâ Mataio, Yakobo Alipaiogât nanja sot Tadaio.

⁴ Simon Zelote sot Yuda, Karioto kamânân gok. Yuda zâk ândim Yesu tirâpzanjoi gâsuwe.

Yesunja arâpja nep dija sâm zingip.

(Mk 6:7-13; Lu 9:1-5)

⁵ Yesunja arâp kiin zagât, nen sângonnângom sâip, “Zen hân nâin mân âibi. Samaria zengât kamânân mân zâibi.

⁶ Isirae a kâmurân gâbâ râma yatâ gulipmalip ândiândi, zo zengârenâk âibi.

⁷ Âim singi âlip itâ sâm dâzângom ândibi, ‘Anutugât um topjan ândinatkat narâk mâte upap.’

⁸ Sisi mâsek kubikzingâbi. Mumunja mângizingâbi. Sâk bâlâ kubikzingâne âlip upi. Wâkeziroot molizingâbi. Oi Anutunja kut nâi nâi sângân buja zingip, yatigâk zengoot a otzingâbi.

⁹ Kât patâ mo mâik mân mem âibi.

¹⁰ Mâtâpkât irâ mân mem âibi. Hâmbâ zâgât mân mem âibi. Kipâke buja, sot tân mân mem âibi. Bet bâsanjâk âibi. Nep a zen nalem mot sângân buja zingâne dâp upap.

¹¹ Kamân patâ mo mâigân takâm mirin tâtat mâme upi, zorat topzija sâm mâsikâzingâbi. A nâigât ek nângâne âlip oi zâkkât mirin zâim tâtat mâme op tap ko kamân zo birâm âibi.

¹² Mirâzian zâim itâ sâm dâzângobi. ‘Um lumberja zengâren zimbat.’

¹³ Oi mirâ marijandâ ândei dâp oi dinzija zâkkâren bonja upap. Ka mirâ marijandâ ândei mân dâp oi lumberja dinzianjât bonja âburem ziijan gâbap.

¹⁴ Oi mirâ kamân nâin birâzingâm dinzianjât âkonzingi kinzian gwapgwap lânje gei birâzingâm âibi.

¹⁵ Nâ perâknak dâzângobâ. Den kubikkubik narâknan Anutunja Sodom sot Gomora kamân mâirâp, zen hâunja mem gei kwap otzingâbap. Ka kamân zorat a, zo ko hâunja mem zâi kwap otzingâbap.”

Kâmbamgât den.

¹⁶ “Nângânek. Râma wâu hulin zengât oserân mân sângonzângozângon, zo nânâ ko zen sângonzânguan. Zorat zen a sarâ bujâ, nângânângâzînjoot târârak ândibi.

¹⁷ Zen a zij tâmbetzângobegât gasâziñ kârâm ândibi. A zen den sâsân namin diizingâm âibi. Mâpâmâpâse namâziñan zâmbamjâ lapitzingâbi.

¹⁸ Oi zorigâk bujâ. Zen nâgât a ândie, zorat opjâ a kutâ zengâren diizingâm âine den nep tuubi. Oi zen zengât mâteziñan kinjâ a kutâ sot hân nâin gokjâ nâgât topnâ sapsum zingâbi.

¹⁹ Zen a kutâgâren zâmbane den dap sâna sâm mân nângâm kwâkâ upi. Narâk zoren den sâbi, zo Kaapumjâ zingâbap.

²⁰ Yatâ otziñgi den sâne zo zengât den mân upap. Ibâziñangât Kaapum umziñan pâmbap, zâkkât den upap.

²¹ Narâk zoren âtânâ nâinâ munjâ sâi kumbi. Oi ibâ nâinâ sâi nanjâ kumbi. Oi nan bârat, zen ibâ mam kâsa otziñgâm sâne zângobi.

²² Kutsinginangât op a donbepjâ zengât um kâlak nângâzingâbi. Oi nâi zâk den siñgi âlip mem kâtigem kinbap, zâk narâk âki sumbem kamânân bagibap.

²³ Zen kamân nâin ândinetâ zângom molizingânetâ kâmân nâin âibi. Nâ perâknjak dâzângobâ. Isirae kamân dâp tap ariap, zo âine mân âki a bonjâ nâ takâbat.”

Yesu okñangâwe, zo yatik otningâbi.

(Lu 12:2-9)

²⁴ “Ekap namin katepnâ a kwâkâm pindâmap, zâk mân walâmap. Kore anjâ a patânâ mân walâmap.

²⁵ Ekap namin katepnâ patânangât holi zorik mei dâp upap. Kore anjâ patânangât holi zorik mei dâp upap. Bâliñ mâme a, zij nâgât Bezebulu sâwe. Sâm bâliñ kwatniwe yatik mâte pirik mem zâi kwap otziñgâbi.

²⁶ Zorat sa nângânek. A zo zengât op mân kengât upi. Kut nâi nâi tik ziap, zo zemjâ mân zimbap. Kut nâi nâi kwârakukun, zo zemjâ mân zimbap. Zo aksik mâbâlaknem nanjâbi.

²⁷ Nâ nâtigân den tik dâzângoman, zo a kâmut zengât mâteziñan sapsubi. Den halop dâzângowan, zo sombemân kin dâzângobi.

²⁸ Sâkziñik zângobi, zengât mân kengât upi. Zen um dâpziñ mân tâmbetkubi. Nâigât kengât upi. Sâkkâ sot um dâpkâ ârândân sim kârâbân gâbanbapkât imbanjâ zemjângap, Anutu, zâkkât kengât op ândibi.

²⁹ Nii sâmbâlâle, zâk sângânjâ patâ bujâ. Kât kurinjâ mâik kânok pam zagât mimban. Oi Ibâziñandâ mân nângi ko dap op sâmbâlâle nâi gei kumbap?

³⁰⁻³¹ Anutu zâk a zengât kâukziñ sâmotjâ zorat tengânâ nângâm nangâmap. Zorat zen kengâtziñ bujâ ândibi. Zen sâmbâlâle yatâ bujâ. Zen a. Anutu zâk zengât umjâ patâ kinmap.”

Anjâ siñgi âlipkât hâuñâ minat.

(Lu 12:51-53; 14:26-27)

³² “Nâi zâk a ambân zengât mâteziñan sâm âlip kwatnibap, zâk yatigâk nânâ sumbem Ibânangât mâteñan sâm âlip kwâkñangâbat.

³³ Nâi zâk a ambân zengât mâteziñan kwâimbânigi zâk nânâ yatigâk sumbem Ibânangât mâteñan kwâimbânangâbat.

³⁴ Zen nâgât itâ mân sâbi, ‘Zâk lumbe muyagibapkât geip.’ Nâ lumbenâ bujâ, kâmbam âbângubapkât gewan. Nâ kâsâpângobatkât gem gâwan. Zen dinnangât op kâsâpagom ândibi.

³⁵ Zorat nanjâ sot ibânâ, zet kâsâpagobabot. Bâratnjâ sot mamjâ, zet kâsâpagobabot. Iranjâ sot sibunnâ, zet kâsâpagobabot.

³⁶ A nâi zâkkât kinj topnan gâbâ kâsa okjangâbi.

³⁷ Oi nâi zâk umjâ ibâ mamzik zet sot pâlatân op nâ sot bituk pâlatân upap, zâk zo nâgât singi mân op ândibap. Nâi zâk umjâ murarâp zen sot pâlatân op nâ sot bituk pâlatân upap, zâk yatik nâgât singi mân ândibap.

³⁸ Oi nâi zâk zikjâ poru nakjâ mân lum nâgât mâtâp lânjap, zâk zo yatik nâgât singi mân upap.

³⁹ Nâi zâk ândiândinjâ angân kâri gulipkujangâbap. Oi nâi zâk nâgât opnjâ hânân ândiândinjâ birâm ândiândinjâ âlipnjâ muyagibap.”

Yesugât opnjâ buku otzingâbi.

(Mk 9:41)

⁴⁰ “A nâiinjâ zen galem otzingâbap, zâk zo yatik kore otnibapnjâ sângonnogip yatik okjangâbap.

⁴¹ Nâi zâk Propete a nâi on galem okjangâbap, zâk Propetegât dâp yatik sângân mimbap. Nâi zâk a târâraknjâ galem okjangâbap, zâk a târârakjangât dâp sângân mimbap.

⁴² Nâ perâknak dâzângobâ. Nâinjâ a giginjâ zengâren gâbâ nâgât singi ândiap, zo too patenj aam pindâbap, zo ko sângânjâ buj mân zimbar.”

11

Yohane arâpnjâ zen Yesugâren âiwe.

(Lu 7:18-35)

¹ Yesunjâ arâpnjâ kiin zagât den dâtnângom nanjâm kamân nâin singi âlip dâzângobam arip.

² Yohane tâk namin tap Kristonjâ nep tuugip, zorat singi nângâm arâp den mäsikâbigât sângonzângoi Yesugâren âiwe.

³ Yesugâren âimjâ itâ sâm mäsikâwe, “Mârumnan Propete a, zinjâ a nâi gâbapkât sâwe, zo gâ mo nâigât mambât ândinat?”

⁴ Sâne Yesunjâ itâ sâm dâzângoip, “Zen âburem âimjâ kut nâi nâi ek nânge, zorat singi Yohane dukubi.

⁵ Sen nâtâtiknjâ sinzinj ânângâtsap. Kinzinj bâlinjâ mâtâp lân âim ge. Sâk bâlâ a sâkzinj âlip uap. Kindapzinj bâpsâsânj, zo den nânge. Mumunandâ zaatse. A ambân kanpitâ, zen lâunan gâbâ den singi âlip nânge.

⁶ Nâi zâk nâgât nângi mân âkon upap, zâkkât nânga sâtâreñoot uap.”

⁷ Oi Yohanegât arâp, zen âburem âine Yesunjâ a ambân zâk sot ândiwe Yohanegât topnjâ itâ sâm dâzângoip, “Zen mirâ kamân âtânjan, a mân ândiândinjâ wan iknam âiwe? Gerâ nâi pibânjâ koi âim gam kiri iknam âiwe?

⁸ Mo a nâi hâmbâ neulenjoot iknam âiwe? Zen nânge. A hâmbâzinj neulenjoot, zen a kutâ zengât mirin tapme.

⁹ Mo zen Propete nâi iknam âiwe? Zorat nâ dâzângua nângânek. Zen a igâwe, zo Propete nâmbutnjâ zengât dâp bujâ. Zâk tobat nâi. Nâmbutnjâ zo walâzingap.

¹⁰ A zorat den kulem nâi itâ ziap,

‘Nângâ. Nâgât kore a nâi sângongua kâdom otgibap.

Zâknâ mâtâpkâ kârâm kubikpap.'

¹¹ Nâ perâknak dâzângobâ. Ambân zengâren gâbâ âsagiwe, nâmbutnâ zengâren gâbâ nâinâ Yohane mân wâlap. Ka a giginâ nâinâ Anutu um topnjan ândibapnâ, zâk walâbap.

¹² Yohane too sanjon nep topkwâip, narâk zoren gâbâ a ambân donbep, zen sumbemgât singi upigât kâtigiwe. Oi a kâwaliziñoottnâ sumbem kamân zo baginan kâtigie.

¹³ Propete a sot Mose, zen zorat den kânjan sârn kulemgum gane Yohanegâren âkip.

¹⁴ Den zi umzinâ gâsui nângânâ sârn, nângânek. Elia gâbapkât sâwe, zorat bonnâ Yohane gâip.

¹⁵ Nâi zâk kindapnootnâ den zi nângâbap.

¹⁶ A kâmut zi, wainj zen sot dâpkwap sâbâ? Zen katep yatâ. Katep zinâ ek birâ, nângâm birâ upme. A ambân kâmut zi zo yatâ. Katep, zen kamân sombemân tap bukurâpzin itâ sârn dâzângome,

¹⁷ 'Kep meindâ wangât mân kue? Nen umbâlâ kep meindâ wangât mân isie?'

¹⁸ Yohane zâk nepnâ topkwap too kâtik sot nalem birâm ândei eknâ sâwe, 'Zâk wâkeñoott ândiap.'

¹⁹ A bonnâ nârn gamnâ nalem sot too nia neknâ itâ sârn, 'Iknek. A zi kât mimin a sot bâlinj mâme a, zengât buku. Wainj sot nalem nem mân birâmap.' Ka sa nângânek. Anutugât nângânângâ bon asâgem topnâ mem kâknjan kwâpmap."

Yesunâ Galilaia a zengât girem sâip.

(Lu 10:13-15)

²⁰ Narâk zoren Yesunâ kamân nâmbutken nep tuugi eknâ umzin mân melânâwegât den topkwap sârn topzin itâ sârn muyageip,

²¹ "Yei, Korazin mâirâp, Yei, Besaida mâirâp, zengâren nep patâ kulem top top muyageip. Kulem yatâ zo Tiro sot Sidon kamânân muyagei sâi zen mârurnjan isem umbâlâ opnâ umzin melânbe.

²² Zorat dâzângua nângânek. Tiro Sidon kamân mâirâp, zen den kubikkubik narâknjan hâunâ diim gei otzingâbap. Zen ko hâunâ mem zâi pam otzingâbap.

²³ Kapernaum mâirâp, zen dap upi? Sumbemân zâibi? Bunâ. Zen sim kârâbân kâbaknezingâbap. Zengâren kulem top top muyageip. Kulem zo Sodom sot Gomora kamânân muyagei sâi kamân zo mân bunj op narâk ziren tok tâpap.

²⁴ Zorat dâzângua nângânek. Den kubikkubik narâknjan Sodom kamân mâirâp, zen hâunâ mem gei kwap otzingâbap. Zen ko hâunâ mem zâi kwap otzingâbap."

Yesunâ Ibânâ sârn bâbâlanj kwâknjanjip.

(Lu 10:21-22)

²⁵ Narâk zoren Yesunâ Kembangâren den itâ sâip, "Ibâ, hân sot sumbem marinjâ, gâ âlip opmat. A ziinâ nângânângâzinangât nângâne zâizâin opmat, zo diingâ tik kwatzingâmat. Ka a umzinjan giginâ upme, zen ko diingâ sârn muyageizingâmat. Oi nâ zorat sârn âlip kwatgigan.

²⁶ Kambu, gâ yatâ muyagem âibapkât nângâna âlip oip."

²⁷ Ninâu yatâ sâmnâ arâpnâ nen itâ sârnâ dâtnângoip, “Ibânâ, zâk kut nâi nâi nâgât sîngi sârnâ bitnan pam nângip. Umnan den sot nângânângâ ziap, zo mân nânge. Ibânâ zâk ziknik nângap. Oi Ibânângât umnan den sot nângânângâ ziap, zo mân nânge. Nâ ninik nângan. Oi nânâ a nâmbutnâ Ibânângât topnâ sârnâ muyagezinga âlip nângâm kwâkâbi.”

Yesunâ diiningâbap.

²⁸ “Kut nâi nâi yâmbât nâ tuum kâbâ yâmbât sot sârnâ nângâm ândime, zen aksik nâgâren gane gâsuzingâ um sâkzinâ sânduksâbap.

²⁹ Nâ umnandâ mulun op giginâ op ândimangât nâgâren gane nep ârândân tuum ândinat. Oi um dâpzinandâ lumbenâ muyagem ândibap.

³⁰ Nâ sot kin nep tuutuun, zo bâbâlân. Nâgât nep, zo bâbâlân.”

12

Yuda zengât kendongât den.

(Mk 2:23-28; Lu 6:1-5)

¹ Narâk zoren Yesunâ kândom otnîngi kendonân kâlamân obândiwen. Âimnâ arâp nen tepnîngât opnâ segon keet namun niwen.

² Yatâ oindâ Parisaio a, zin zo ek nâ Yesu dukum sâwe, “Ek. Arâpkâ zin kut zo ue, zo kendonân mân orotnâ.”

³ Sânetâ itâ sârnâ dâzângoip, “Dawidi sot arâpnâ, zen tepkât opnâ urâwe, zo sâlâpkum nângâm mo bunâ?”

⁴ Zâk Kembu Anutugât namâ zo zâim nalem hâlâlû sâsânâ, zo mei niwe. Nalem zo zâk sot arâpnâ niwe. Zo mân orotnâ. Namâ galem zinîngik nimbigât sâsân.

⁵ Anutugât gurumin den ekabân den itâ sâlâpkum nângâm? Tirik namâ galem a, zen Yuda zengât kendonân tirik namin âim nep tuum gurumin den zo kume, zorat tosanâ mân opmap.

⁶ Zen Kembangât namâ zo hâlâlû sâme, Ka nânâ ko dâzângua nângânek. Nâ mâtezingan kinzan, nâ walâwalân. Namâ zo giginâ.

⁷ Anutugât den kulem nâi itâ ziap, ‘Bâu zuu kom om nibigât mân sâwan. Um lâklâk op a buku otzingâbigât otnigap.’

Zen den zirat topnâ nângâm sâi a tosazin bunâ den lân nâi mân dâzângobe.

⁸ A bonnâ, nâ kendongât marinâ op ândian.”

Yesunâ kendonân a nâi kubigip.

(Mk 3:1-6; Lu 6:6-11)

⁹ Yatâ sâmnâ zobâ âim mâpâmâpâse namin zarip.

¹⁰ Zoren a nâi tâip. Zâk bik nâ humutîngik. Oi a zinâ Yesu mâsikâm sâwe, “A kendonân kubikzingâzingân, zo orotnâ mo mân orot?”

¹¹ Sâne Yesunâ lâuzingân mem itâ sârnâ mâsikâzingip, “Zengâren gâbâ a nânâ râmânâ kânok lâmân giari ko kendongât op birâbap? Yatâ mân upap.

¹² Râma zâk yennâ. A zen ko bonnâ, zorat kendonân âlip orotnâ.”

¹³ Yatâ sâmnâ a zo itâ sârnâ dukuip, “Bikâ tântân pa.” Sâi bik nâ tântân pâi âlip op toren yatâ oip.

¹⁴ Yatâ oi Parisaio a, zen zo ek nâ âimnâ zâk dap yatâ kunat sârnâ den âraguwe.

Yesugât den sâsân, zo bonnâ oip.

¹⁵ Yesunâ den zo nângâm kamân zo birâm nâin arip. A donbep patânâ molinetâ kubikzingâm nanjip.

¹⁶ Zen zâkkât topnâ zo a ambân mân dâzângogibigât den sâm kâtigeip.

¹⁷ Yatâ oi Propete Yesaianâ mârurnjan Anutugât den kulengoip, zo bonnâ oip. Den zo itâ,

¹⁸ “Zen nannâ iknek. Nâ zâk gâsum sâlâpkuan. Zâk nannâ âlipnâ. Zâkkât umnâ kinmap. Nâ Kaapumnâ pinda bekjan mei hân toren toren a zengâren den kubikkubiknâ sâm hanpâmbap.

¹⁹ Zâk den sârek mân sâbap. Kamân sombemân mân kwamitagoi nângâbi.

²⁰ Gerâ âbâbângum, zo mân kârâm mânângât pâmbap. Oi kârâp tirâp mân biri bâpsâbap. Yatâ op nep tuum ândim den târârak sâm kubikmubik oi târârak op kâtigem zimbap.

²¹ Yatâ oi a ambân hân toren toren, zen zâkkât kutsingjan târokwapî.”

Yesunâ wâke nâi moleip.

(Mk 3:20-30; Lû 11:14-23; 12:10)

²² Nârâk zoren wâkenâ a nâi okjanji kopa op sinj bâpsâsân op ândei Yesugâren diim âiwe. Âine Yesunâ a zo kubigi sinj ânângâri eknâ den sâip.

²³ A ambân kâmut kirâwe, zen zo eknâ imbanâziñ buñ oi itâ sâwe, “Dawidigât kiun gâbapkât sâsânâ, zo zi mot nâi.”

²⁴ Sâne Parisaio a, ziñâ den zo nângâm itâ sâwe, “Zo sarâ. Wâke zengât a kutâ kutnâ Bezebulu, zâknâ mam okjanji wâke molizingâmap.”

²⁵ Zen yatâ sâne Yesunâ umziñan eknâ itâ dâzângom sâip, “Hân nâigât a, zen kâsa utnetâ hânziñ zo kwamen zimbap. Oi kamân nâigât a mo mirâ nâigât a, zen kâsa utne mirâ kamânziñ buñ upap.

²⁶ Satân sot arâpnâ, zen kâsa utnetâ nepziñâ dap yatâ kâtigem zimbap?

²⁷ Zen nâgât itâ sâme, ‘Bezebulunâ mam okjanji wâke molizingâmap.’ Oi zengât narâpziñâ nâinâ mam otziñgi wâke molizingâme? Sarâziñangât topnâ zo narâpziñandâ muyagibi.

²⁸ Nâ ko Anutugât Kaapumnâ mam otnigi wâke molizingâman. Anutugât um topñan ândiândigât narâknâ mâte otziñgi mân nânge.

²⁹ A nâi, zâk mirânan kâwali op tâi dap yatâ a nâinâ zâim sikum bekjan mimbap? Yatâ buñâ. Kâwali a zo komnâ kin bik saam pamnâ sikumnâ âlip bekjan mimbap.” (Yesunâ den zo Satañgât op sâip.)

³⁰ Yatâ sâmnâ itâ sâip. “Nâi zâk buku mân otnibapnâ, zâk kâsa otnibap. Nâi zâk nepnâ mân galem upapnâ, kâdanjbap.

³¹ Zorat dâzângua nângânek. Bâlinâ top top sot den sumunnâ top top, zorat tosa birâbirân ziap. Ka nâi zâk Tîrik Kaapum sâm bâlin kwâpap, zâkkât tosa birâbirân mân ziap.

³² Nâi zâk a bonnâ nâ sâm bâlin kwatnibap, zâkkât tosa âlip gulipkubap. Ka nâi zâk Tîrik Kaapum sâm bâlin kwâpap, zo ko tosanâ hânân sot Sumbemân mân gulipkubap.

³³ Zen nak nâigât âlipnâ sâm bonñangât yatik âlipnâ sâbi. Mo nak nâigât bâlinâ sâm bonñangât yatigâk bâlinâ sâbi. Nak zo bonñandâ nak topnâ sâm muyagemap.

³⁴ Zen mulumgât kiurâp. Bâlinandâ wan den âlipnâ sâbi. Umziñan kut nâi nâi zemap, zo yatik lâuziñan kopgâmap.

³⁵ A târârakñândâ umñan gâbâ den âlipñâ kopgâmap. A ñai nângânângâ bâliñâ, zâkkât umñan gâbâ den bâliñâ kopgâmap.

³⁶ Nâ dâzângua nângânek, Den kubikkubik narâkñan den sarâ top top, zorat hâuñâ Anutuñâ zingâbap.

³⁷ Den sâmât, zorân topkâ sâm muyagei gâsu gobap. Mo den sâmât, zorân topkâ muyagei birâgibap.”

Yesu kulem top topkât dukuwe.

(Mk 8:12; Lu 11:29-32)

³⁸ Yatâ sâm dâzângoi Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisaio a nâmbutñâ, zen itâ mâburem dukuwe, “Patâ, top lâkulâku kulem ñai tuuna âsagei iknâ.”

³⁹ Sânetâ itâ sâm dâzângoi, “A kâmut zi orot mâmeziñâ bâliñâ sot Kembugât den birâbirân. A yatâ zorân top lâkulâku kulemgât sâmê. Zen kulem ñai mârâtñâ bunjâ. Propete Yonagâren muyageip, zo yatâ muyagei ikpi.

⁴⁰ Yona zâk sirâm karâmbut saru zuu patâgât umñan gei zeip. Zo yatigâk a bonñâ, nâ sirâm karâmbut hân umñan zimbat.

⁴¹ Zorat ko den kubikkubik narâkñan Niniwe kamân mâirâp, zen gam a kâmut zi zengât topziñ sâne hâuñâ yâmbâtñâ patâ mimbî. Wangât, Niniwe kamân mâirâp, zen Yonajâ den girem dâzângoi nângâm umziñâ melânâwe, zorat. Na sa nângânek. Nâ zi kinzan, nâ Yona wâlan.

⁴² Oi ambân kutâ hân torengen gâbâ Salomogâren gâip, zâk yatik den kubikkubik narâkñan kâmut zi zengât toszin sapsupap. Wangât, ambân zorân hân kârebân gâbâ gam Salomogâren den nângânângâ bonñâ mimbam gâip, zorat. Oi nâ zi kinzan, nâ Salomo wâlan. Zen wangât op nâgât den birâmê?”

Wâke, zâk gebâkñan puriksâm a tâmbetkubap.

(Lu 11:24-26)

⁴³ “Wâkenjâ a umân gâbâ takâm gam hân a mân ândiândinjan âi ândim tâtat mâmenjâ kârubap.

⁴⁴ Kârurnjâ sâbap, ‘Nâ mirânâ birâm gâwan, zoren âibâ.’ Sâmñâ âburem âi ikpâp. Egi mariñâ bunjâ, sanjon kubikkubikñâ.

⁴⁵ Yatâ ekñâ âim wâke bukurâpnâ nâmburân zagât, zikñâ dâp bunjâ, bâliñ kâtikñâ, zo sâi ga mirâ zorenâk tâtat mâme upi. Oi a zo mârûm bâliñâ ândeipñâ bet bâliñ op kwâtâtibap. Bâliñ mâme a kâmut zi, zengâren yatik muyagibap.”

Yesugât mam murâpnâ.

(Mk 3:31-35; Lu 8:19-21)

⁴⁶ Yesu zâk den yatâ sâm dâzângom kiri kândâtziñan Yesugât mam murâpnâ, zen gam den dukunam mambât kirâwe.

⁴⁷ Mambât kinetâ a ñaiñâ Yesu itâ sâm dukuip, “Nângâ. Mamgâ murâpkâ, zen den dâgonam kândâtñinjan ga kinze.”

⁴⁸ Sâi Yesuñâ itâ sâm dukuip, “Mam murâpnâ waniñ zinjâ?”

⁴⁹ Yatâ sâmñâ arâp kirâwe, zengâren bikñâ pamñâ itâ sâm dâzângoi, “Zingitnek. Mamñâ murâpnâ zi te.

⁵⁰ Sumbem Ibânangât sâtñâ nângâm lume, zen ko nâgât mamârâpnâ mun garâpnâ ue.”

13

Keet maamaandinjât den.

(Mk 4:1-9; Lu 8:4-8)

¹ Sirâm zoren Yesunâ mirin gâbâ gem saru sâtņan âi tâip.

² Âi tâi a ambân kâmut patâ zâkkâren mindune zingit wangâ nâin zarip. Oi zâk wangâyân tâi a ambân donbep patâ, zen sagân kirâwe.

³ Zen sagân kinetâ den sumbuņâ top top sâm dâzângoi. Nâi ko itâ sâip, “Nângânek. A nâinâ keet maandinbâmb nebân arip.

⁴ Âi maandinj keet nâmbutņâ mâtâbân gei zei nii zinâ ga niwe.

⁵ Oi keet nâmbutņâ hân sinjitan gei zeip. Zoren hân mâiktârâ kwâkņanâk, zorat kek takip.

⁶ Ândânâ kârep mân giari maanâ egi hâlâlânsâm moip.

⁷ Keetņâ nâmbutņâ hibuk osetņan gei zeip. Gei zemņâ kâmņâ taki hibukņâ kwârakoipkât moip.

⁸ Keet nâmbutņâ ko hân âlipņan gei zem bonņâ donbep âsageip. Topņâ nâigât keetņâ 1 handeret. Topņâ nâigât keetņâ 60. Topņâ nâigât 30. Bonzinâ yatâ âsageip.

⁹ Zorat nâi zâk kindapņootņâ den zi nângâbap.”

Yesunâ den sumbuņangât sâm dâzângoi.

(Mk 4:10-12; Lu 8:9-10)

¹⁰ Den yatâ sâm dâzângoi arâpņâ nen um topņan gam mâsikâm sâwen, “Gâ wangât den sumbuņâ dâzângomat?”

¹¹ Sâindâ zâkņâ itâ dâtnângoi, “Anutu um topņan bagibaginâ, zorat den sumbuņâ ziiņâ nângâm kwâtâtibigât sâsâr. A nâmbutņâ, zen buņâ.

¹² Nâi zâk den nângânângânâ, zo mem ândei Anutunâ târokwap pindâbap. Oi nângânângâ patâ upap. Ka nâi zâk den nângânângâ pindip, zo mân mem ândei bekņan mimbap. Oi yen ândibap.

¹³ A nâmbutņâ, zen sinziņâ ekņâ mân ek kwâtâtibi. Oi kindapziņandâ den nângâm mân nângâm kwâtâtibi. Zorat op den sumbuņâ dâzângoman.

¹⁴ Oi mârumņan Propete Yesaianâ kânņan den sâip, den zo bonņâ uap. Den zo itâ,

‘Kindapziņandâ den nângânângâ, zo nângâbi. Ka umziņandâ ko mân nângâm kwâtâtibi. Sinziņandâ igikņâ, zo ikpi. Ka zorat topņâ, zo mân ek kwâtâtibi.

¹⁵ A ambân kâmut zi, zen um kâtik. Kindapziņ bâpsâsâr. Sinziņandâ mân ek kwâtâtibi. Umziņandâ mân nângâm kwâtâtibi. Umziņ mân melâņne ko nâ dap yatâ kubikziņâbat?’

¹⁶ Zen ko sinziņâ âlip ikme. Kindapziņ âlip nângâme.

¹⁷ Zorat zengât nânga âlip uap. Nâ perâkņak dâzângobâ. Mârumņan Propete sot a târârakņâ donbep, zen kut nâi nâi zen ek nângâme, zo ek nângânam osimņâ mân ek nângâwe.”

Keet maamaandinj, zorat topņâ sâm dâzângoi.

(Mk 4:13-20; Lu 8:11-15)

¹⁸ “Oi zi keet maamaandinj den, zorat topņâ dâzângua nângânek.

¹⁹ Keetņâ mâtâbân gei zeip, zorat dâp a nâmbutņâ ândime. Zen singi âlip nângâne umziņan mân giari bâliņâ mariņandâ gamņâ zo bekņan memap.

²⁰ Keetņâ hân sinjitan gei zeip, zorat dâp a nâmbutņandâ ândime. Zen singi âlip nângâm âkņâlem ândime.

²¹ Umzinan ko ândânâ mân gâsuipkât narâk pânkânok mem ândine sâknam mo zângom tâk namin pâpan, zo âsagei kektâ lorem birâme.

²² Keetnâ hibuk kwâknan gei zeip, a nâmbutnâ zen yatâ ândime. Zen singi âlip zo nângâmñâ sâkkât kut nâi sot kât sikumgât âkñale op ândine umzinan bon mân âsagei bonñâ buñ op gukupitnâ upap.

²³ Keetnâ hân âlipnân gei zeip, zo a nâmbutnâ zo yatâ ândime. Zen den singi âlip nângâm umzinan gei mem ândime. Oi nâigâren bonñâ 1 handeret, nâigâren 60, nâigâren 30. Bonñâ yatâ âsagemap.”

Nebân hibuk takip, zorat den.

²⁴ Yesunâ den sumbuñâ nâi itâ sâm dâzângoip, “Sumbemgât den singi âlip, zorat mâtâp zi itâ. A nâinâ nepñan âi keet maandenip, zoren dâpkwap sâbâ.

²⁵ Keetnâ maandinâ ari a uman zine narâk zoren kâsanâ gam hibuk keetnâ maandinâ arip.

²⁶ Oi keet zo takâm bon upâ sâi hibuk ârândân takâwe.

²⁷ Oi kore a, zen zo eknâ nep mariñâ dukum sâwe, ‘Patâninâ, gâ nepkan keet âlipnâ maandenin. Oi Hibuk zo waniñ gâbâ tâkap?’

²⁸ Mâsikâne sâip, ‘Kâsa nâinâ maandeni âsageip.’ Yatâ sâi mâsikâwe, ‘Nen âi sâmbum panâ?’

²⁹ Sâne itâ dâzângoip, ‘Buñâ. Zen hibuk sâmbum kâmñâ zo sâmbubegât birâbi.

³⁰ Zo yenâk zimbabot. Oi bonñâ mimiñ narâk oi nep a itâ sâm dâzân gobat, “Kândom zen hibuk zo sâmbum buran saam kârâbân umbi. Bet ko bonñâ âlipnâ mine mirânan zâibap.” ’ ’ ”

Wakum sot sii dangât, zekât den.

(Mk 4:30-32; Lu 13:18-21)

³¹ Den sumbuñâ nâi itâ sâm dâzângoip, “Sumbemgât den singi âlip, zorat mâtâp, zo wakum keetnâ yatâ. A nâinâ keetnâ zo nepñan pâip.

³² Keetnâ zo mâiktârâ. Keetnâ nâmbutnâ zengât ombeziñan. Zo kâmñâ takâm zâim walâzingâm nak patâ opmap. Oi nii zen gam bâranñan pam tapme.”

³³ Oi den sumbuñâ nâi itâ sâm dâzângoip, “Sumbemgât den singi âlip, zorat mâtâp, zo sii dangât naamñâ yatâ. Ambân nâinâ nalemân sii dangât zâtki giari nalem aksik naam op nanqip.”

Nebân hibuk takip, zorat topñâ.

³⁴ Yesunâ den dâzângoip, zo sumbuñik dâzângoip. Den muyap mân sâm muyagem dâzângoip.

³⁵ Yatâ oi Propete a nâinâ den sâip, zo bonñâ oip. Den zo itâ, “Lâunan den sumbuñâ top top muyagei sâbat. Hân muyageibân gâbâ den tik zeip, zo sâm muyagibat.”

³⁶ Yesunâ a ambân zâmbari âine mirin zarip. Zâi tâi arâpnâ nen zâimñâ dukum sâwen, “Kâlamân hibuk muyageip, den sumbuñâ zorat topñâ sâna nângânâ.”

³⁷ Dukoinâ itâ sâm dâtnângoip, “A keet âlipnâ pâip, zo a bonñâ nânâ pârawan.

³⁸ Nep, zo han patâ zi. Keet âlipnâ, zo sumbemgât singi a ambân kâmut.

³⁹ Hibuk, zo bâliņâ mariņâ, zâkkât kâmut. Kâsa zâk nebân hibuk keetņâ maandiņip, zâk Satar. Bon mimiņ narâkņâ, zo hâuņâ mimiņ narâkņâ. Nep tuutuun a, zen sumbem a.

⁴⁰ Hibuk sâmbum kârâbân uwe, zo yatigâk hâuņâ mimiņ narâkņan âsagibap.

⁴¹⁻⁴² A bonņâ, nâņâ kâwali arâpnâ sângonzâņgua a ambân zenğâren gâbâ bâliņ mâme a ambân sot gurumin den kukuņâ a ambân, zo gâbâreziņgâm kârâp tâmbâņan zâmbane geibi. Zen zoren umbâlâ op isem ândibi.

⁴³ A târârak zen ko Ibâziņaņgât um topņan âsakņoot maa yatâ âsagem ândibi. Nâi zâk kindapņootņâ den zi nâņgâbap.”

Kune kinsagât den.

⁴⁴ “Sumbemgât den singi âlip mâtâp, zo itâ. Kune kinsa nâi hibukņan tik zei a nâi zoren âi muyageip. Muyagemņâ umâlep patâ nâņgâm kwârakum âi kut nâi nâi tâkņaņgip, zo pam kât mem naņgâm hân zo kwâlip.”

Kunegât den sumbuņâ.

⁴⁵ “Sumbemgât singi âlip mâtâp, zo itâ. A nâi kunegât kârum ândeip.

⁴⁶ Kârum ândim kune nâi tipņan kurum, zo muyageip. Muyagemņâ kut nâi nâi gakâņâ, zo a zo pindi kune zo zâkkât oip.”

Saru zuu irâ, zorat den sumbuņâ.

⁴⁷ “Sumbemgât singi âlip, zorat mâtâp, zo iņangât irâ yatâ. A zen irâ zo saruyân pane giari zuu topņâ topņâ piksâwe.

⁴⁸ Piksân sâmbune âkņan zarip. Oi iņan niniņâ, zo waņgâyân parâwe. Mân niniņâ ko birâm pane saruyân giarip.

⁴⁹⁻⁵⁰ Narâk patâ mâte oi ko zo yatâ muyagibap. Narâk zoren sumbem a, ziņâ a hânņâ hânņâ kâsâpziņgomņâ bâliņ mâme a minziņgâm kârâp patin zâmbane geibi. Zoren umbâlâ op isem ândibi.”

⁵¹ Yatâ sâmņâ mäsikâniņgip, “Zen zo aksik nâņgâm nanje mo buņâ?” Sâi niņâ sâwen, “Nen nâņgâm nangen.”

⁵² Sâindâ dâtnâņgoip, “Zen dinnâ nâņgâm kwâtâtemņâ singi âlipņaņgât mâtâp nâņgâm kwâkâbi. Zen mirâgât mariņâ yatâ opņâ kabâņan gâbâ kut nâi nâi âlip sâņgiņâ sot uņakņâ lândim pambi.”

Nasarete kamânân Yesu kândâtkuwe.

(Mk 6:1-6; Lu 4:16-30)

⁵³ Yesu zâk den sumbuņâ top topņâ zo sâm naņgâm mirâ kamân zo birâm arip.

⁵⁴ Âi kamânņan Nasarete, zoren âi takâm mâpâmâpâse namin zâim den singi âlip sâm dâzâņgoi a zen nâņgâm imbaņâziņ buņ oi sâwe, “Zâk nâņgânâņgâ zot imbaņâ zo waniņ gâbâ muyageip.

⁵⁵ Nen topņâ nâņgen. Zâk mirâ tuutuun a nanņâ. Mamņâ Maria. Murâpņâ kutziņâ Yakobo, Yose, Simoņ sot Yuda.

⁵⁶ Garâpņâ nen sot ârândâņ ândien. Zâk kut nâi nâi zi ikâ zoren muyageip?”

⁵⁷ Zen yatâ nâņgâm kwakņâ zâkkât nâņgâne geip. Oi Yesuņâ sâm dâzâņgoip, “Propete a nâi zâk kutsiņgiņâ hân torengen laņ kârâm ari kamârâpņâ sot torerâpņâ, zen zâkkât nâņgâne gei birâņaņgâme.”

⁵⁸ A zen umziņ aņgân kârâwegât Yesuņâ kamân zoren kulem top top donņep mân tuugip.

14

*Herodenjâ sâi Yohane kuwe.
(Mk 6:14-29; Lu 3:19-20; 9:7-9)*

- 1 Nârâk zoren a kutâ Herode, zâk Yesugât singi nângip.
 - 2 Singi zo nângâmñâ a sâtnjâ gakârâpnjâ itâ sârn dâzângoip, “Nâ itâ nângan. Yohane too sanjonzingip, zâk mumunjan gâbâ zaat kâwaliñoot ândiap.”
 - 3 Den zo yen mân sâip. Mârumjan Herode zâk munjâ Pilipogât ambân bekjan meip, kutjâ Herodia. Ambân zâkkât opnjâ sâi Yohane kinj bik saam tâk namin pane zeip.
 - 4 Wangât, Yohanenâ den itâ dukuip, zorat, “Gâ ambân zo mein, zo mân orotnjâ.”
 - 5 Oi Herodenjâ Yohane kumbam nângip. Ka a ambân zinjâ Yohanegât nângâne Propete op ândeip, zorat kenjât op birip.
 - 6 Oi Herode âsaâsagin narâk oi omo nâne patâ utnam utne Herodiagât bâratnjâ, zâk Herode sot a sâtnjâ tarâwe, zengât mâteyân kep ândei Herode ek âknâlem itâ sârn dukuip,
 - 7 “Nâ den zi sârn kâtigian. Gâ wan mo wangât sâna gibat.”
 - 8 Oi ambân zâk mamjandâ den dukui itâ sâip, “Yohane too sanjon nep tuugip, zâkkât gândun kom mânângâtñâ kâuknjâ hâkobân pam mem ga ni.”
 - 9-11 Yatâ sâi a kutâ zâk nângâm pârâkpâip. Nângi mân dâp oip. Ka zâk a sâtnjâ zengât mâteziñan sârn kâtigeip, zorat op zo bon upapkât nep a sanjonzângoip Yohane tâk namin tâi gândunâ kârâm mânângât kâuknjâ hâkobân pam mem ga Herodia bâratnjâ pindâwe. Ambân zo memjâ mamjâ pindip.
 - 12 Yohane kune moi arâpnjâ zen gamjâ kâmbârânjâ mem hangumjâ âi Yesu den singi dukuwe.
- Yesujâ a 5 tausen nalem zingip.
(Mk 6:31-44; Lu 9:10-17; Yo 6:1-13)*
- 13 Yesujâ den singi zo nângâm wangâyân zâim hân a mân ândiândiñan, zoren ândibam arip. Ari a ambân donjep patâ kamân nâin nâin gâbâ, zen singinjâ nângâm saru sâtnjan âim muyagiwe.
 - 14 Yesujâ wangâyân gâbâ gemjâ a ambân kâmut zo zingitnjâ umjâ nângâmñâ a ambân sisi mâsekziñoot, zo kubikzingip.
 - 15 Yatâ op ândei mirâ oi Yesugât arâpnjâ ninjâ dukum sâwen, “Zi a mân ândiândiñan ândeindâ mirâ nâtikisâbâmap. Gât ko a ambân zâmbana kamânân âim nalem muyagibi.”
 - 16 Sâindâ Yesujâ itâ sârn dâtnângoip, “Wangât âibigât se? Zinjâ nalem zingânek.”
 - 17 Yatâ sârn dâtnângoip sâwen, “Nen zi nalem bâtnâmbut sot saru zuu zagât mem ândien. Nen nalem nâmbutnjâ bujâ.”
 - 18 Sâindâ Yesujâ itâ sârn dâtnângoip, “Nalem zo nâgâren mem ganek.”
 - 19 Yatâ sârnjâ a dâzângoip hibuk luatnjâ tap âiwe. Yesujâ nalem bâtnâmbut sot saru zuu zagât, zo mem sumbemân egi zari sâiwap sârnjâ namun arâpnjâ ningi ninjâ kâsâpkum a zingâwen.
 - 20 A pisuk nem âkon urâwe. Oi buputnjâ zeip, zo meindâ irâ kiin zagât piksâip.
 - 21 A nalem niwe, zo tenjâziñâ 5 tausen yatâ. Ambâ murarâpziñâ mân sâlâpžângowen.

Yesu saru kwâkñan lân lân arip.

(Mk 6:45-52; Yo 6:15-21)

²² Yatâ opñâ Yesunâ arâpnâ sâi wangâyân zâi saru nâmbutken âinam âiwen. Yesu zâk a ambân zâmbari âibigât zoren tâip.

²³ Oi a ambân zâmbari âinetâ zâk zikñik ninâu sâbam bâkñan zarip. Yatâ op ândei nâtiksâi zâk zikñik zoren ândei.

²⁴ Wangânâ âim saru tânâmñan takip. Oi pibâ patâ zâk âiwenân gâbâ gam saru kunziri wangâ mem kâbakñei âinam osiwen.

²⁵ Mirâ hanşâsâgât Yesunâ saru kwâkñan lân lân ga muyageningip.

²⁶ Zâk zo yatâ gâi arâp ninâ ekñâ kengâtñinâ op wâke gaap sâm den kâtik kambânâwen.

²⁷ Yatâ oindâ den itâ sâm dâtnânngoip, “Umziñ diim geik. Zi ninak gaan. Mân kengât utnek.”

²⁸ Sâi Peteronâ sâtñan mem itâ sâip, “Kembu, ninak gaan sâna too kwakñik lân gabâ.”

²⁹ Sâi Yesunâ sâip, “Ga.” Sâi Peteronâ wangâyân gâbâ geim saru kwâkñan Yesugâren arip.

³⁰ Peteronâ âim tâi pibâ patâ nâi gâi kengât op geibam op Yesu konsâm sâip, “Kembu, gâ gâsuni.”

³¹ Sâi zorenâk Yesunâ gâsum sâip, “Gâ wangât nângâm pâlatângâ lotñâ oi um zagât uat?”

³² Yatâ sâm gâsui wangâ kâligen kopgâtâ pibâ hiriñsâip.

³³ Oi a wangâyân tarâwen, nen Yesu um topñan âi pindiñsâm sâwen, “Gâ perâkñak Anutugât nanñâ.”

³⁴ Oi saru nâmbutken âimñâ Genesarete hânân takâwen.

³⁵ Zoren a zen Yesu ekñâ den pane kamân nâin nâin ari a ambân sisi mâsekziñoot diiziñgâm zâkkâren gawe.

³⁶ Oi zen Yesu itâ dukuwe, “Nângâna hâmbâgâ murukñan gâsum mâsekziñ buñ upap.” Yatâ urâwe, zorânâ sâkziñâ âlip op nanñip.

15

Kut nâi nâi niniñandâ a um mân sumunkomap.

(Mk 7:1-23)

¹ Narâk zoren Yerusalem kamânân gâbâ Parisaio a sot Kembangât gurumin den galem a, zen Yesugâren gam mâsikâm sâwe,

² “Arâpkâ, zen wangât sâkurâpnin zengât den kom bitziñâ mân too sanjon nalem mem nime?”

³ Yatâ sâm mâsikâne Yesunâ itâ sâip, “Zen ko wangât ziiñâ sâkurâpziñangât den lum Anutugât den kume?”

⁴ Anutugât den itâ ziap, ‘Gâ ibâ mam sâtzik lum hurat kwatzikâban. Oi nâi zâk ibâ mam den bâlinâ dâzâkobap, zâk mân ândibap. Zâk kune mumbap.’

⁵ Zen ko itâ sâme, ‘Nâi zâk ibâ mam itâ dâzâkobap, “Kut nâi zikâbam, zo Anutugât sinji sâm paan.” Zâk zo yatâ opñâ on galem mân otzikâbap.’

⁶ Zen yatâ opñâ Anutugât den birâne giari sâkurâpziñangât den zorik lum ândime.

⁷ Sarâ a, zen. Zengât op Propete Yesaianâ Anutugât den itâ sâm kulengoip,

⁸ ‘A kâmut zi lâuziñandik mâtâsenime. Umziñandâ ko birânime.

⁹ Oi den bonngât hâuñâ a ziin den sâm kwâkâyangâme. Zen lâuziñandik mâpâsenime. Nâ zorat nânğa yen opmap.’ ”

¹⁰ Yesu zâk zo yatâ sâm dâzângom a ambân sâi gane itâ dâzângom sâip, “Nâ den dâzângua nângâm kwâtâtinek.

¹¹ Kut nâi nâi nine geimap, zo mân sumunkomap. Ka lâuziñan gâbâ kopgâmap, zorânâ sumunkomap.”

¹² Yatâ sâi arâpnâ niñâ zâkkâren âim mäsikâm sâwen, “Den yatâ zo sâna Parisaio a zen nângâm bâliñ kwatgige, zo nângat?”

¹³ Sâindâ sâip, “Nebân kut nâi zo sumbem Ibânandâ mân kâmerip, zo sâmbum nanğâbap.

¹⁴ Zen yen birâziñgânek. Parisaio zen sinziñ nâtâtikñâ. Zengât mâtâp kândom a sen bâpsâsârğ zagât diiangâm âibabot, zo ko mâtâp tâpâkum ârândârğ lâmân geibabot.”

¹⁵ Sâi Peteroñâ itâ sâm dukuip, “Den sumbuñâ dâzânguat, zorat topñâ sâna nângânâ.”

¹⁶ Sâi Yesuñâ dâtnânğoip, “Zen tok um nângânângâziñ mân pâronşâi ândie, mo dap?

¹⁷ Topñâ itâ mân nânge? Anğ kut nâi nâi nine tep kâmbозиñan giari mem kubigi mâtâpñan geimap.

¹⁸ Ka umziñan gâbâ den bâliñ top top lâuziñan takâmap, zorânâ ko umziñ sumunkomap.

¹⁹ A umân gâbâ kut nâi nâi kop gâmap, zo itâ. Nângânângâ bâliñâ, âknâle nep, kâmbam ku, kâmbu konda, den sarâ, ambân mem birâbirânğ sot den sumunñâ.

²⁰ Kut nâi nâi yatâ, zorânğ sumunkomap. Oi bet mân sanğon kut nâi nâi nine, zorânâ mân sumunkomap.

Kanaan ambân nâiñâ Yesu konsâm mâtâseip

(Mk 7:24-30)

²¹ Oi Yesu zâk kamân zo birâm Tiro sot Sidonğ kamân zagât, zo zengâren arip.

²² Zengâren ândei Kanaan hânân gokñâ ambân nâi gam Yesu konsâm sâip, “Kembu gâ Dawidigât kiunñâ, nâgât umğâ bâliñ oik. Bâratnâ, zâk wâkenğ mâte pirik okñangğâmap.”

²³ Yatâ sâi Yesuñâ nângâm den hâuñâ mân dukuip. Yatâ oi arâpnâ nen zâkkâren gam dukum sâwen, “Ambân zo molina arik. Zâk kândâtniñan den sâm gaap.”

²⁴ Sâindâ dâtnânğoip, “Nâ Isirae kâmut râma yatâ gulip op ândime, zo zengârâk sângonnogi gem gâwan.”

²⁵ Sâi ambân zorânğ um topñan âi siminñâ liim pindişsâm sâip, “Kembu, gâ lağ betnan me.”

²⁶ Yatâ sâi ko itâ sâm dukuip, “Katep zengât nalem betziñan mem wâu zingâziñğânğ, zo mân dâp upap. Nâ Isirae a kâmut, zengât gem gâwan.”

²⁷ Sâi ambân zo itâ sâip, “Kembu zo âlip sat. Oi marirâpziñandâ nalem nem tatne gwapgwap gei wau zen lağ nime.”

²⁸ Yatâ sâi Yesuñâ dukum sâip, “O ambân nângâm pâlâtângâ patâ, sat zorat dâp muyagegigik.” Sâi zorenâk bâratñâ âlip oip.

Yesuñâ a donğbep kubikziñgip.

(Mk 7:31-37)

²⁹ Yesu zâk hân zobâ âburem gam Galilaia saru sâtŋan âim bâkŋâ nâin zâi tâip.

³⁰ Zâi tâi a ambân kâmut patâ zâkkâren mindum gawe. Zen sâkziŋâ giginâ, sinziŋ bâpsâsân, kin bitziŋ bâliŋâ, kopa sot sisi mâsekziŋoot diiziŋgâm Yesugât um topŋan zâmbane kubikziŋgip.

³¹ Yatâ oi kopa, zen dinziŋâ sâwe. Kin bitziŋ bâliŋ, zen mâtâbân âim gawe. Sâkziŋ giginândâ âlip urâwe. Sinziŋ bâpsâsânandâ sinziŋ igâwe. Oi a ambân kâmut, ziŋâ zo ekŋâ nângâne imbanâ oi itâ sâwe, “Nen Isirae a kâmut nengât Anutu mâtâsinâ.”

Yesuŋa a 4 tausen nalem gumuziŋgip.

(Mk 8:1-10)

³² Yesuŋa arâpŋâ sâi gâindâ itâ sâm dâtnânngoip, “Nâ a zengât umnâ nângan. Zen nâ sot ândine sirâm karâmbut oi tepkât mue. Oi nalem buŋâ sânggonzân goindâ âi mâtâbân tâmbetago begât umnâ girem upap.”

³³ Sâi arâpŋâ niŋ itâ sâwen, “Nen hân a mân ândiândiŋan ândim nalem ikâ gâbâ mem a kâmut zi ziŋindâ nine dâp upap?”

³⁴ Yatâ sâindâ Yesuŋa mâsikâniŋgâm sâip, “Zengâren nalem dabutâ ziap?” Sâi niŋâ sâwen, “Nalem nâmburân zagât sot saru zuu zagât mo karâmbut ziap.”

³⁵ Oi Yesuŋa nângâm sâi a ambân zen mindum hânân ge tarâwe.

³⁶ Yatâ utnetâ Yesu zâk nalem nâmburân zagât sot saru zuu, zo mem sâiwap sâm namuŋ arâp niŋgi kâsâpkum a ambân ziŋgâwen.

³⁷ Nen ziŋindâ a ambân aksik nem âkon urâwe. Oi buputŋâ tap arip, zo sânduindâ irâ nâmburân zagât piksâip.

³⁸ Nalem niwe, a zo 4 tausen yatâ. Ambâ murarâpziŋ mân sâlâpziŋgowen.

³⁹ Yesuŋa a ambân zâmbari âine zikŋâ wanŋâyân zâim Magadan hânân âi takip.

16

Yesuŋa kulem nâi tuubapkât sâne kwâkâziŋgip.

(Mk 8:11-13; Lu 12:54-56)

¹ Parisaio a sot Sadukaio a, zen Yesugâren gam mâsikâm sâwe, “Gâ sâna top lâkulâku kulem nâi âsagei iknâ.”

² Sâne dâzânŋom sâip, “Mirâ nâtiksâbâ sâi sumbem kuriŋkoi sâme, ‘Muka maa upap.’”

³ Mo haŋsâi sasa mem dooŋgubap, zo ko map gâbap sâme. Sarâ a, zen. Sumbemgât tobatŋâ ekŋâ nângâme. Ka nâgât topnâ ko mân nângâm kwâtâtîme.

⁴ A ambân ândi mâmanziŋ bâliŋâ, zen kulem tobat nâi iknat sâme. Zen kulem nâi unakŋâ buŋâ. Yonaŋa Niniwe a umziŋ melânbigât kulem yatâ oip. Narâk ziren Yona kulem oip zo yatâ nânâ muyagia ikpi.”

Parisaio a sot Sadukaio a, zengât girem dâzânngoip.

(Mk 8:14-21)

⁵ Oi arâpŋâ nen nalemgât nelâmânngoip Yesu sot saru nâmbutken arindâ Yesuŋa itâ sâm dâtnânngoip,

⁶ “Zen Parisaio sot Sadukaio a zengât sii dangât nalemziŋan mân pam om nimbi.”

7 Yatâ sâm dâtnângoi nen kwaknjâ itâ sâm ârâguwen, “Nalem zei birâm gen, zorat dâtnânguap.”

8 Yatâ sâindâ Yesugât kindapņan giari nângâm itâ sâm dâtnângoip, “O nângâm pâlâtânziņ lotņâ. Zen wangât nalem birâm ge, zorat âragum te?”

9 Kut zo orâwan, zo mârûm nelâmzângoi mân nânge? Nâ nalem bâtnâmbut zorâņ a 5 tausen ziņga nem âkon utne buputņâ sândune irâ dabutâ piksâip?

10 Nalem nâmburan zagât, zorâņ a 4 tausen ziņga nem âkon utne buputņâ sândune irâ dabutâ gei piksâip?

11 Nâ nalemgât mân dâzâņguan. Zo wangât mân nângâm kwâtâtie? Parisaio a sot Sadukaio a, zengât sii dangât nalemziņan mân pam nimbi.”

12 Arâpņâ nen den yatâ nângâm kwâtâtem sâwen, “Zâk sii dangât pam niniņangât sap, zo Parisaio sot Sadukaio den sâsâziņangât op sap.”

Peteroņâ Yesugât topņâ sâm muyageip.

(Mk 8:27-30; Lu 9:18-21)

13 Kaisarea kamân a kutâ Pilipoņâ sâi tuuwe. Yesu zâk âi zo mâte upam arâp dâtnângom sâip, “A ambân, zen a bonņâ nâgât ñai sâme?”

14 Sâi niņâ dukum sâwen, “Nâmbutņandâ Yohane too sanġon nep tuugip sâme. Nâmbutņandâ Elia sâme. Nâmbutņandâ Yeremia mo Propete a ñai sâme. Gâgât yatâ sâme.”

15 Yatâ sâm dukoindâ mâsikâningip, “Ka ziinâ ko nâgât ñai sâme?”

16 Mâsikâningi Simon Peteroņâ sâip, “Gâ Anutu ândiândiņ mariņangât nanņâ. Bâliņan gâbâ mâkâningâban. Gâ Kristo.”

17 Sâi Yesuņâ itâ sâm dukuip, “Simon, Yonagât nanņâ, gâgât nânga sâtârenġoot uap. Nângânângâ zo agâren gâbâ mân muyagegigap. Zo sumbem Ibânandâ sâm muyagem gigip.

18 Zorat dâgoga nângâ. Gâgât kutkâ Petero (niin denân ko Kât). Oi nâņ kât zorat kwâkņan a ambân kâmut gakârâpnâ zâmbansa simġat imbaņâņandâ mân walâziņgâbap.

19 Oi nâ sumbem mâtâp konkonņâ gibat. Oi hânân saasaanġa nep tuuna sumbemân bonġoot upap. Oi hânân olaņolaņņâ nep tuuna sumbemân bonġoot upap.”

20 Yatâ sâmņâ arâpņâ den kâtikņâ dâtnângom sâip, “Nâ Kristo ândian, zorat den a ambân mân dâzâņgobi.”

Yesu momņâ zaatpap, zorat den kâman sâm muyagem ziņgip.

(Mk 8:31-9:1; Lu 9:22-27)

21 Narâk zoren Yesuņâ topkwap kut ñai ñai gâtâm âsagibap, zorat arâp sâm muyagem niņgip. Oi Yesuņâ Yerusalem kamânân zari galem a sot tirik namâ galem a sot Kembangât gurumin den zorat galem a, ziņâ kut ñai ñai sumunņâ okņangâm kune mom sirâm karâmbut zem zaatpap, zorat diņâ dâtnângom nanġip.

22 Dâtnângoi Petero zikņik diim âimņâ kwâkâņangâm sâip, “Kembu, Anutuņâ galem otġigi kut ñai yatâ zo mân âsagegibap.”

23 Sâi puriksâm Petero itâ sâm dukuip, “Sataņ, gâ siriksâm âi. Gâ mâtâp dooņgubâmat. Den sat, zo Anutugâren gâbâ buņâ. Zo a den.”

Yesu molimoliņangât den.

24 Narâk zorenâk Yesuņâ târokwapņâ arâp itâ sâm dâtnângoip, “Zen nâ molininâ sâm um sâkziņangât den birâm poru nakziņ lum nâgât mâtâp, zo lânġi.

²⁵ Zen ândiândizij angân kârane zo ko gulipzângobap. Ka zen nâgât op ândiândizij birâne muyagezingâbap.

²⁶ Zen hângât kut nâi nâi, zorik mem ândine ândiândizijâ buŋ oi wan âlipnâ muyagezingâbap? Zen dap yatâ ândiândizij suup mei târokwap zingâbat?

²⁷ Nângânek. A bonnâ, nâ Ibânangât neule âsakŋoot âsagem sumbem arâpnâ diizingâm gem gam a aksik patâ ândi mâmanzingangât dâp hâuŋâ zingâbat.

²⁸ Nâ perâkŋak dâzângobâ. A zi kinzeyân gâbâ nâmbutŋandâ mân munetâ a bonnâ nâ gem kembu patâ op tâka nikpi.”

17

Yesuŋâ holi tobat nâi oip.

(Mk 9:2-13; Lu 9:28-36)

¹ Yesu zâk sirâm nâmburân kânok ândim Petero sot Yakobo sot munŋâ Yohane, zen ziinŋk diizingi bâkŋan zâiwe.

² Oi zoren Yesu zâk mâtezingan kinŋâ tobat nâi oip. Oi si sângânŋâ maa yatâ âsageip. Hâmbânâ kâukom âsakŋâ yatâ âsagem nanŋip.

³ Oi Mose sot Elia, zet zorenâk âsagem kin Yesu sot den den urâwe.

⁴ Yatâ utnetâ Peteronâ Yesu itâ sâm dukuip, “Kembu, mat nâi ziren ândien. Zorat nângâna ziren silep karâmbut tuuga, gâgât nâi, Mosegât nâi, Eliagât nâi.”

⁵ Yatâ sâm kiri sasanâ âsakŋoot gem kwâtepzângoip. Oi sasa kâligen gâbâ den nâi itâ gâip, “Zi nannâ âlipnâ. Umnandâ gâsumap. Zen diŋâ nângâm biranŋi.”

⁶ Oi arâpnâ zen den zo nângâm sângânziŋ hânân gei tutukum kenŋât op sânam sânsân urâwe.

⁷ Yatâ utne Yesuŋâ zengâren âim weeziŋgâm sâip, “Zen zaatŋâ kenŋât buŋ ândinek.”

⁸ Yatâ sâi sinziŋâ lum za ikne Yesu zikŋik kiri igâwe.

⁹ Oi bâkŋan gâbâ gem tap Yesuŋâ den itâ sâm dâzângoip, “Kut nâi sen mârât ikse, zorat den sinŋi a ambân mân dâzângom ândine a bonnâ nâ mumunŋan gâbâ zaatpat.”

¹⁰ Yatâ sâm dâzângoi arâpnâ zen mâsikâm sâwe, “Elia zâk Kristo kândom okŋangâm gâbap. Kembugât gurumin den galem a zen wangât yatâ sâme?”

¹¹ Sâm mâsikâne itâ sâm dâzângoip, “Elia zâk kândom gam kut nâi nâi kubikpapkât sâwe, zo bonnâ.

¹² Oi zorat dâzângua nângânek. Elia zâk mârum gam ândei mân ek nângâm kut nâi lan okŋangâwe. Oi a bonnâ, nâ yatigâk nom sâknam nibi.”

¹³ Yatâ sâi arâpnâ ziŋâ itâ nângâwe. Eliagât sap, zo Yohane too sanŋon nep tuugip, zâkkât op sap.

Arâpnâ a nâi kubiknam osiwe.

(Mk 9:14-29; Lu 9:37-42)

¹⁴ Oi bâkŋan gâbâ gem gam a kâmut zengâren ganetâ a nâi Yesugâren gam pindisâm sâip,

¹⁵ “Kembu, gâ nannangât umgâ bâliŋ oik. Zâk mom gwâlâ op kârâbân sot toin geimap.

¹⁶ Oi arâpkâ zengâren mem ga kubiknam osie.”

¹⁷ Sâi Yesunâ itâ sâip, “O a kâmut, zen nângâm pâlatânziñ buñ. Den kwâkâ a. Nâ zen sot âsâbân ândim âkom diizingâmâmbat?” Yatâ sâmñâ katep mem ganek sâip.

¹⁸ Oi yatâ utnetâ Yesunâ wâke den dukui pam ari zorenâk katep âlip oip.

¹⁹ Bet arâp nen Yesugâren gam tik sâm mâsikâwen, “Nen wangât wâke molinam osien?”

²⁰ Sâindâ dâtnângoip, “Nângâm pâlatânziñâ lolotñâ, zorat yatâ ue. Nâ perâknak dâzângua nângânek. Nângâm pâlatân bonñâ, mâiktârâ ñâi, mundo keetñâ yatâ zemziñgi bakñâ ândiren zi dukunetâ âbângum ândirengen âibap. Zen wan mo wangât mân kwakpi.

²¹ Wâke zo yatâ, zo wan wanñâ buñâ, nalem birâm ninâu sot ândimñâ âlip molizingâbi.”

Mom zaatpakât sâm dâzângoip.

(Mk 9:30-32; Lu 9:43-45)

²² Yesugât arâp, nen Galilaia hânân Yesugâren minduindâ itâ sâm dâtnângoip, “A bonñâ, nâ a bitziñan zâibat.

²³ Zaria none momñâ sirâm karâmbut zem zaatpat.” Den yatâ sâi arâpñâ nen den zo nângindâ makñâ oip.

Peteronâ ijan lâujan gâbâ kât meip.

²⁴ Oi Kapenaum kamânân takindâ tirik namâgât kât memorâwe, a zo ziñâ Peterogâren gam mâsikâm sâwe, “Patâziñandâ tirik namâgât kât kânok pâmap mo buñâ?”

²⁵ Sâne Peteronâ sâip, “Ee, pâmap.” Yatâ sâmñâ mirin zâim den mân dukui Yesu zikñak mâsikâm sâip, “Simon, gâ dap nângat? Hângât a kutâ, zen waniñ zengâren kât mime? Narâpziñâ zengâren mo a nâmbutñâ zengâren?”

²⁶ Mâsiki a nâmbutñâ zengâren mime sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Âlip sat. Zorat a kutâ narâpziñ, zen yen ândibi. Niinñâ yatik Anutu kutâgât narâp ândien.

²⁷ Oi niinangât nângâne bâliñ opapkât saruyân geim kela tâgân saam pânandâ giari saru zuu kândom zibap, zo sâmbuna kopgâi lâunñâ kwâsatñâ kât ñâi muyagiban. Zo niikñâ siñgi kom zingâban.”

18

Katep zengât holi yatâ ândibi.

(Mk 9:33-37; Lu 9:46-48)

¹ Narâk zoren arâpñâ nen Yesugâren âim itâ sâm mâsikâwen, “Anutu um topton, zo ñâiñâ patâ op ândibap?”

² Yatâ sâindâ Yesunâ katep mâik ñâi sâi gâi osetniñan pam itâ sâm dâtnângoip,

³ “Nâ perâknak dâzângobâ. Zen umziñ diim gem katep zengât holi yatâ mân ândibi, zo ko sumbem kamânân mân zâibi.

⁴ Ñâi zâk katep zi yatâ op ândibap, zâk zo ko sumbemân patâ op ândibap.

⁵ Oi ñâi zâk nâgât op katep zi itâ galem okñangâbap, zâk nâ kore otnibap.”

Bâliñangât den.

(Mk 9:42-48; Lu 17:1-2)

⁶ “Ñâi zâk katep gâkârâpnâ zengâren gâbâ kânoktâ sâi bâliñ upap, zâk mârumñan kât patâ ñâi gânduñan saam saruyân pane giari sâi zo bâbâlan opap.

⁷ Yei, bâliŋaŋgât nep tuutuun, zo yâmbâtŋâ. Bâliŋaŋgât nep tuutuun muyagibap. Zo dap op yen zimbap. Ka a ŋâi bâliŋaŋgât nep tuubap, Yei, Anutuŋâ dap dap okŋaŋgâbap?

⁸ Zorat bikandâ mo kingandâ bâliŋ upâ sâi mânâŋgât pâmban. Ândiândi kâtikŋan zâibâ sâm zâibam kwakŋâ birâm ândiban. Kingâ bikâ hâlâluyâk ândim kârâp kâtikŋan geibatkât yatâ upan.

⁹ Mo siŋandâ bâliŋâ ŋâi ek nâŋgâbâ sâi ketârapkum pâmban. Ândiândi kâtikŋan âiban, zorat op siŋâ bâpsâi ândiban. Sen hâlâlu ândim kârâbân geibatkât yatâ upan.”

Yesugât katep gakârâp, zengât den.

(Lu 15:3-7)

¹⁰ “Umziŋ girem oi mulun ândim katep gakârâpnâ, zengât nâŋgâne gigiŋâ mân upap. Nâ zorat dâzâŋgua nâŋgânek. Sumbemân katep zengât galem a ândie. Zen sumbem Ibânaŋgât mâtenjan ândime.

¹¹ A bonŋâ, nâ a ambân tâmbetagoagonjan gâbâ kubikziŋgâbam gem gâwan.

¹² Zen dap dap nâŋge? A ŋâi râma gakârâp 1 handeret ândibi, oi zengât osetziŋan gâbâ kânok buŋ oi birâbap? Mo 99 zo zâmbamŋâ kânok barin buŋ upap, zo âi kârum muyagibap?

¹³ Nâ perâkŋak dâzâŋgobâ. Zâk âi kârumŋâ muyagemŋâ 99 zengât buŋâ, buŋ upap, zorat op umâlep patâ nâŋgâbap.

¹⁴ Zo yatâ zengâren gâbâ katep ŋâi tâmbetagoi sumbem Ibâziŋandâ nâŋgi mân dâp upap.”

Kubikkubik sot ninâugât den.

(Lu 17:3)

¹⁵ “Bukugâ ŋâiŋâ gâgât tosa muyagei gâ tik âi dukuban. Zâkŋâ diŋgâ nâŋgi âlip oi buku upabot.

¹⁶ Ka diŋgâ biri ko a kânok mo zagât sâna gâ sot âinetâ a zâk sot dinziŋ kubikne âlip upap.

¹⁷ Oi a zorâŋâ dinziŋâ zo biri Kembugât a kâmut zengât bitziŋan pane dinziŋâ kwâki nâŋgâŋgâne a um kâtik mo orot mâme bâliŋ a yatâ upap.

¹⁸ Nâ perâkŋak dâzâŋgobâ. Zen hânân saasaa nep tuune sumbemân zo yatik bonŋâ upap. Mo zen hânân olanolan nep tuune sumbemân yatik bonŋâ upap.

¹⁹ Oi dum dâzâŋgua nâŋgânek. Zengâren gâbâ a bituktâ, zagât mo karâmbut yatâ, ziŋ umziŋ mâtakâm wan mo wangât ninâu sânetâ sumbem Ibâziŋandâ muyagem ziŋgâbap.

²⁰ A bituktâ, zagât mo karâmbut yatâ, zen nâgât op mindune nâ osetziŋan tâpat.”

Kore a bâliŋaŋgât den.

(Lu 17:4)

²¹ Yesuŋâ den yatâ sâi Peteronâ zâkkâren âim mâsikâm sâip, “Kembu, bukunâ ŋâiŋâ bâliŋ otnigi tosanâ sâp dabutâ birâbat? Nâmburân zagât oi bira dâp upap?”

²² Sâm mâsiki Yesuŋâ sâip, “Nâmburân zagât oi birâbangât sat. Nâ yatâ buŋâ, 70 oi birâbangât san. Oi yatigâk buŋâ, walâm donbep patâ oi birâban.

²³ Zorat singi âlîpkât mâtâp, zo a kutâ nîinâ oip, zoren dâpkwap sâbâ. A kutâ zo arâpnâ tosanâ namuñ pindâbigât sâi gawe.

²⁴ Oi nîi diim gawe, zâkkâren tosa patâ nîi zeip. Kât 10 tausen yatâ.

²⁵ Oi a zo kât buñ oi a kutâ zâk a zo ziknâ sot ambin murarâpnâ sot kut nîi nîi a ziñ sângân mine zâkkât upapkât sâip.

²⁶ A kutânâ yatâ sâi kore anâ um topñan gei itâ sâm dukuip, 'A kembunâ, gâ birânina kât zo mulunâk muyagem gibat.'

²⁷ Yatâ sâi a kutânâ umnâ nângâm tosanâ birip.

²⁸ Yatâ oi kore a zo mirin gâbâ gem bukuñâ nîi muyageip. Zâkkâren tosa mâik nîi kât 1 handeret yatâ tâip. Zâk muyagem gânduñan gâsum kârâpnoot sâip, 'Tosa zo kek melân nîi.'

²⁹ Oi a zo bukuñangât um topñan geim itâ sâip, 'Gâ birânandâ mulunâk tap kât zo muyagem gibat.'

³⁰ Yatâ sâi diñâ mân nângâm itâ sâm bukuñâ zo tâk namin pâip, 'Tosa zo kwâkâm nangâna âki birâgibat.'

³¹ Oi kore a bukurâpnâ, zen zo ekñâ umziñ bâliñ oi âi a kutâziñ singi dukuwe.

³² Oi a kutâ, zâknâ nângâm kore a zo sâi gâi itâ sâm dukuip, 'Kore a bâliñ kâtik kâtiknâ, gâ.

³³ Nâ gâgât umnâ nângâm tosa gâ biran. Oi nânâ tosa gâ biran, zo yatik bukuñangât tosanâ birâbat.'

³⁴ Yatâ sâmñâ kuk op kâwali a bitziñan pam sâip, 'Tâk namin pane ândim zâim nâgât tosa patâ, zo kwâkâm nangi birâne gibap.'

³⁵ Zen zo yatik um bâbâlânâ a bukuziñâ, zâkkât tosa mân birâne sumbem Ibânandâ zo yatâ yâmbâtñâ otziñgâbap."

19

Ambân mem birâbirâgât den.

(Mk 10:1-12; Lu 16:18)

¹ Yesu zâk den top top zo sâm nangâm Galilaia hân birâm Yudaia hân Yodan too nâmbutken arip.

² Ari a ambân kâmut patâ molim âiwe. Oi hân zoren ândim sisi mâsek a kubikzingip.

³ Oi Parisaio a, zen mâsikânam ga itâ sâm mâsikâwe, "Kembugât den kâtik, zo dap ziap? A nîi, zâk ambinñâ wan mo wangât op biri dâp upap?"

⁴ Mâsikâne sâip, "Kembugât ekabân den ziap, zo sâlâpkume mo buñâ? Zâknâ mârurnan a sot ambân muyagezikip.

⁵ Muyagezikâmñâ itâ sâip, 'Zorat ko a nîinâ ibâ mam birâzikâm ambinñangâren pâlatân oi zet um sâk kânok op ândibabot.'

⁶ Oi zet zagât buñâ, kânok op ândibabot. Zorat sa nângânek. Anutuñâ mâpotzikipkât a zen mân kâsâpâkobi."

⁷ Yatâ sâm dâzângoi zen itâ sâwe, "Mose zâk den itâ sâip, 'A nîi ambân birâbam ekap kulemgum pindâm birâbap.' Zo wangât yatâ sâip?"

⁸ Sâne Yesuñâ itâ sâm dâzângoi, "Mose zâk um kâtikziñangât op yatâ sâip. Mârum topkwâkkwatnân yatâ mân zeip.

⁹ Zorat nân dâzângua nângânek. A nîi, zâk ambân birâm nîi mimbap, zâk târotârozik mânangât tosa patâ mimbap. Ka mârurn ambânñâ a nîi sot ândeip oi ko tosa zo agât mân upap."

10 Yatâ sâi arâpnâ nen dukum sâwen, “Ap ambin, zekât topziknâ yatâ oi anâ ambân mân mem yen ândibâ sâmbâlip ândibap.”

11 Sâindâ ko Yesunâ itâ sâmbâdnânngoip, “Den zi a aksik zengât bunâ. Zorat imbanâ zemzingap, zen mem umzingan gibi.”

12 A nâmbutnâ, zen mam kâmbô kâligen gâbâ ambân bunâ ândibigât kukupitnjik âsagiwe. A nâmbutnâ, zen anâ katep mân mimbigât otzingâwe. Oi a nâmbutnâ, zen singi âlip nepkât op ambân mân mime. Nâi zâk zorat imbanâ zemningap oi den zi nângâm umnan gibap.”

Yesunâ biknandâ katep kâukzingan pâip.

(Mk 10:13-16; Lu 18:15-17)

13 Oi a ambân zen murarâpzin Yesugâren diizingâm âim Yesunâ biknandâ kâukzingan gâsum ninâu sâbapkât dukuwe. Oi arâpnâ nen kengât minzingâwen.

14 Yatâ oindâ Yesunâ itâ sâip, “Birânetâ katep zen nâgâren ganek. Mân pâke panek.

15 Katep yatâ zo, zen sumbemgât singi sâsânj.” Yatâ sâmnâ biknandâ kâukzingan pamnâ hân zo birâm nâin arip.

A sikum patâ, zâk Yesu kândâtkuip.

(Mk 10:17-31; Lu 18:18-30)

16 Oi a nâinâ Yesugâren gam mâsikâm sâip, “Nâ wan nep âlipnâ tuumnâ ândiâdi kâtiknangât singi upat?”

17 Sâi Yesunâ itâ sâmbâduip, “Gâ wangât nâgâren gam âlip orotnangât mâsikânigat? Âlipnâ marinjâ Anutu kânok. Gâ ândiâdi kâtiknangât singi upâ sâmbâkumbugât gurumin den zo lum ândiban.”

18 Sâi a zorânâ wan gurumin dengât sat sâmbâsikip. Sâi Yesunâ itâ sâip, “Gâ kâmbamnâ a mân kumban. Ap ambin, zet mân birâyangâbabot. Gâ kâmbu mân upan.

19 Gâ bukugangât sarân sâsânj mân sâban. Gâ ibâ mamgâ sâtzik lum hurat kwatzikâban. Oi gikangât otgimap, zo yatik a torennâ zengât otgibap.”

20 Sâi a sigan zorânâ itâ sâmbâduip, “Den sat, zo âlip op gâwan. Oi nâi dap dap târokwap upat?”

21 Yatâ sâi Yesunâ itâ sâmbâduip, “Gâ tosanâ bunj upap sâmbâkut nâi nâi tatgigap, zo pam kât memnâ a kanpitâ zingâban. Zingâmnâ ga moliniban. Gâ yatâ opnâ sumbemân sikumgoot upan.”

22 Yatâ sâi a zo nângâm umnandâ bâlinj oi arip. Zâk sikum a op ândeip, zorat op umbâlâ op arip.

23 Ari Yesunâ arâpnâ itâ sâmbâdnânngoip, “Nâ perâknjak dâzângobâ. A sikum patâpootnâ sumbem kamânân baginam kwakpi.

24 Nâ zorârâk dâzângobâ. Bâu patâ kamelenâ kuup mâtâpnjan bagibagin, zo yâmbâtnâ yatâ. Ka a kât sikum patânâ sumbem kamânân bagibagin, zo yâmbâtnâ walâwalânâ.”

25 Arâpnâ nen den zo nângâmnâ kwakmak op sâwen, “Zo yatâ zorânj dap yatâ sumbemân baginat?”

26 Sâindâ Yesunâ ningitnâ sâip, “Anâ kut nâi nâi utnam kwakme, zo Anutunâ mâtâpnâ âlip muyagemap. Zâk mân kwakmap.”

Yesugât op kut nâi nâi birâm hâunâ minat.

²⁷ Yatâ sârn dâtnânngoi Peteronjâ itâ sârn mâsikip, “Nânngat. Nen kut nâi nâiniñâ aksik birâm gâ moligigen. Oi zorat hâuñâ wan muyageningâbap?”

²⁸ Yatâ sârn mâsiki Yesunâ sâip, “Nâ perâknjak dâzângobâ. Gâtâm den kubikkubik narâknjan a bonjâ, nâ kembu tâtatnan ta nâ moliniwe, zen yatik a kembu tâtat kiin zagât, zoren tapnâ Isirae a kâmut kiin zagât, zengât den sârn kwâkâbi.

²⁹ Oi nâi zâk nâgât opnâ âtâ mun, mam ponâ, ibâ mam, nan bârat, mirâ kamân mo hân birâbap, zâk hâuñâ donjbep mimbap sot ândiândi kâtik ândibap.

³⁰ Oi a kândom, zengâren gâbâ donjbepnâ bet upi. A bet, zengâren gâbâ donjbepnâ kândom upi.”

20

Wain nep tuutuun a, zengât den singi.

¹ “Sumbengât mâtâp, zorat singi, zo wain nep mariñâ nâinâ nep a gâsuzingâbam arip, zoren dâpkwapâ. Mirâ hanjsâi nep mariñâ zâk nep a muyagezingâbat sârn arip.

² Oi a nâmbutnâ gâsuzingâm sirâm kânokkât bâtnâmbut sâi nângâne dâp oi nepjan sângonzângoi âiwe.

³ Mirâsin takâm tânâmñjan zari dum âi a nâmbutnâ kamân sombemân muyagezingip.

⁴ Zingitnâ itâ sârn dâzângoip, ‘Wain nep ziap. Âi tuune sângânñâ zingâbat.’ Yatâ sâi nângâm wain nepjan âiwe.

⁵ Oi mirâ bâknjan opnâ, mirâ torengen oi âim dum gâsuzingip.

⁶ Oi nâtiksaîsâi dum âim a nâmbutnâ muyagezingâm itâ sârn mâsikâzingip. ‘Zen wangât sirâm patâ yen ândinetâ mirâ nâtiksaîbam uap?’

⁷ Mâsikâzingi zen itâ sâwe, ‘Nen nep nâi mân sârn ninje.’ Sâne dâzângom sângonzângom sâip, ‘Wain nepnâ ziap. Zo âi tuunek.’

⁸ Nep mariñandâ yatâ oi nâtiksaî nep galem a dukum sâip, ‘Gâ nep a diizingâna gane kât zingâban. Oi bet ge, zengâren topkwap zingâm âim zingâm nanngâban.’

⁹ Oi bet gawe, zo sâi gawe. Gane bâtnâmbut bâtnâmbut zingâm nanngip.

¹⁰ Zingi kândom gawe, zo eknâ sângân mem zâi pam ningâbâmap sâne galem a bâtnâmburâk zingip.

¹¹ Kât yatâ memnâ nep mariñâ den bâlin dukum kuk oknangâwe.

¹² Oi itâ sâwe, ‘Bet ge, zen nep bituk tuuge. Nen ko sirâm patâ nebân sâknâm patâ nângâm kirindâ nâtiksap. Oi wangât bet a zengât dâp yatik ningat?’

¹³ Yatâ sâne nep mariñandâ zengâren gâbâ nâi itâ dukuip, ‘Buku, nâ mân mem bâlin otgigan. Kât bâtnâmbut sa nângâna âlip uap, zo ka.

¹⁴ Zorat kâtkâ mem âi. Nâ bet ge, zen sot kât dâbâk zingâbatkât nânga âlip uap.

¹⁵ Ninâ kut nâi nâi, zorân yatâ upâ sârn âlip upat. Nâ âlip uan, zorat umgâ bâliap?’

¹⁶ Zo yatik a betnâ kândom upi. A kândomnâ bet upi.”

*Mom zaatzaat, zorat den dâzângoip.
(Mk 10:32-34; Lu 18:31-33)*

¹⁷ Oi Yesunâ Yerusalem kamânân zâibam arâpnâ kiin zagât diinîngi niinîk âiwen. Mâtâbân âim itâ sârn dâtnânngoip,

¹⁸ “Zen den nânngânek. Nen Yerusalem kamânân zâinamen. Zoren a bonnâ, nâ tirik namâ galem a sot Kembugât gurumin den zorat galem a, zengât bitziñan zariandâ mumbatkât sâbi.

¹⁹ Zen um kâtik zengât bitziñan nâbane ziñâ nom sinnan gemnâ poru nagân none mumbat. Mom sirâm karâmbut zem zaatpat.”

Yohane sot Yakobo, zet patâ utat sâwet.

(Mk 10:35-45)

²⁰ Narâk zoren Zebedαιο ambinñandâ nanzatñâ diizikâm Yesugât um topñan âi simin liim pindiñsâm dukuip.

²¹ Oi Yesunâ mâsikâm sâip, “Gâ wangât otgigap?” Sâi ambân zorânâ sâip, “Gâ a kutâ tâtarân tâtna nanzatnâ, zikñâ gâgât âsangâ toren toren tâpabot.”

²² Sâi Yesunâ itâ sârn dukuip, “Zen den topñâ mân nânngâm itâ se. Nâ too kâlakñâ nimbat, zo zet âlip nimbabot?” Sâi zikñâ itâ sâwet, “Net âlip nindat.”

²³ Sâitâ dâzâkom sâip, “Too kâlakñâ nimbat, zo âlip nimbabot. Ka âsannan tâtatñâ, zorat den nâgâren mân ziap. Ibânandâ sârn zingip, a zorânâ tâtat zoren tapi.”

²⁴ Oi arâp bâzagât, nen den zo nânngâm kuk otzikâwen.

²⁵ Oi Yesunâ sâi gâindâ itâ sârn dâtnânngoip, “Hân a kutâ, zen kembu otzingâm kore aziñ gâsuzingâme. Oi a zâizâin, zen a gigin walâzingâm a kutâ upme. Zo nânngâme.

²⁶ Zen ko yatâ mân upi. Zengâren gâbâ a nâinâ a kutâ upâ sârn a giginâ yatâ op ândibap.

²⁷ Nâi zâk a sâtnâ upâ sârn kore otzingâm ândibap.

²⁸ A bonnâ, nâ zo yatik ziñâ kore otnibigât bunâ. Ninak a donbep zengât kore opñâ suupziñ mimbatkât gewan.”

Yesu zâk a zagât sinzikñâ kubikzikip.

(Mk 10:46-52; Lu 18:35-43)

²⁹ Yesu sot arâpnâ, nen Yeriko kamân birâm arindâ a donbepñâ moliningâm âiwe.

³⁰ Oi a zagât sinzikñâ bâpsâsân mâtâbân tapñâ Yesu gam ariap sâne nânngâm den kâtikñâ den sârn sâwet, “Kembu, gâ Dawidigât kiunnâ, nekât umgâ bâlin oik.”

³¹ Den donbep sâitâ a ziñâ kwerâzikñâ sâwe. Hirinñsâm tâpabotkât sâwe. Oi zet nânngâm tâtâlim sâwet, “Kembu, Dawidigât kiunnâ, nekât umgâ bâlin oik.”

³² Yesu zâk mâtâbân kin sâi gâitâ mâsikâzikip, “Dap otzikâbatkât sabot?”

³³ Sâi itâ sâwet, “Kembu, sinnikñâ mânângâtâna iktâ.”

³⁴ Sâitâ Yesunâ umñâ nânngâmñâ sinzikñan weegi zet sinzikñâ igâwet. Oi Yesu molim ba âiwet.

21

Yesu zâk dongi kwâkñan tap Yerusalem kamânân zarip.

(Mk 11:1-11; Lu 19:28-40; Yo 12:12-19)

¹ Oi nen Yerusalem kamânân takânam urâwen. Oi Betepage kamân Oliwa baknâ topnjan tâip, zoren takâmnyâ Yesunâ arâpnâ nenngâren gâbâ a zagât sângonzâkoip.

² Zâk itâ sâip, “Zet kamân ândiren âimnyâ dongi mamnyâ sot sigan tâgân saane kinzabot, zo zikitnyâ olan diizikâm gâbabot.

³ Zet yatâ oitâ nâinâ zikitsâi sâbabot, ‘Kembuninngâren nep nâi muyagei zirat sap.’ Yatâ sâitâ ziki diim gâbabot.”

⁴ Zo yen bunâ. Propete nâinâ den sâip, zo bonnyâ oip. Zâk den itâ sâip,

⁵ “Zen Yerusalem kamân, Sion mâirâp dâzângonek, ‘Iknek. A kutâzinâ giginâ op zengâren gaap. Zâk dongi sigan kwâknan tap gaap. Sikum lamap, zorat kwâknan tâi gabot.’”

⁶⁻⁷ Oi a zagât zo Yesugât den lum âiwet. Âimnyâ dongi mam murarâ diizikâm gâitâ hâmbâniy kwâknan pâindâ Yesunâ zâi tâip.

⁸ Oi a kâmut patâ, zengâren gâbâ donbepnyâ hâmbâziy kwâkâm mâtâbân parâwe. Oi a nâmbutnyâdâ gâlangât sot lâkom ilumnâ mânângât pam diim âiwe.

⁹ Oi a kâmut patâ, zen mem oset kwâknanngâm itâ sâm pam diim âiwe, “Oe, Dawidigât kiunnâ gam ningap. Kembugât sâtkât gaatkât sâm âlip kwatginâ. Oe, sumbem mârinâ.”

¹⁰ Yerusalem kamânân zari kamân mâirâpziyâ umziyâ zari sâwe, “A zi nâinâ gâi ue?”

¹¹ Sâne a ambân kâmut gâwe, zorân itâ sâm dâzângowe, “Propete Yesu, zâk Galilaia goknâ, Nasarete kamânân gâbâ gaap.”

Yesu zâk tirik namâ hâlâlû sâip.

(Mk 11:15-19; Lu 19:45-48; Yo 2:13-22)

¹² Yesunâ tirik namin zari kut nâi nâi angâgwanngâ op ziwe, zo molizingi âiwe. A nâmbutnyâ, zen Roma zengât kât sot Yuda zengât kât, zo hâukwap angâgwanngâ op kirâwe. Kât tâtatnyâ sot kembâ mâirap zengât tâtat, zo kom kâbaknem dâzângom sâip,

¹³ “Kembugât den kulem nâi itâ ziap, ‘Namânâ zi nînâu namâ upap.’

Zen ko utnetâ kâmbu a zengât kât ki silep yatâ uap.”

¹⁴ Oi zoren ândei a sinziy bâpsâsân sot kinziy bâlinâ, zen zâkkâren âine kubikizingip.

¹⁵ Yatâ oi tirik namâ galem a patâ sot Kembugât gurumin den galem a, zen kulem zo igâwe. Oi katep zen tirik namin zâi den kâtiknyâ sâm sâwe, “Oe, Dawidigât kiunnâ, gâ gam ningat.” Yatâ sâne Parisaio sot gurumin den galem a, zen nângâm bâlin kwâknanngâwe.

¹⁶ Oi Yesu itâ dukum sâwe, “Den sâm te, zo nângat?” Sâne sâip, “Ee, nângan. Oi Kembugât ekabân den nâi ziap, zo sâlâpkume mo bunâ? Den zo itâ,

‘Katep sot namân goknâ, zengât um mem bâbâlân kwatna lâuzinjan gâbâ gâgât sâtâre muyagiap.’”

¹⁷ Yatâ dâzângom birâzingâm Yerusalem kamânân gâbâ geim Betania kamânân zari nâtikisâi zeip.

Yesunâ wakum nak dukui moip.

(Mk 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Hanngârâk Yesunâ kamân patin puriksâm tepnangât oip.

19 Oi mâtâbân âim wakum nak nâi ekñâ topñan âi keetñâ kârui buñ oi ilumnjik kiri egip. Ekñâ nak itâ sâm dukuip, “Gâgâren bongâ mânâk âsagibap.” Yatâ sâi zorenâk ilumnjâ mom hâlâlâñsâm kirip.

20 Oi arâpñâ nen zo ekñâ imbanñâniñ buñ oi sâlâpniñan zim kirâwen. Oi itâ sâwen, “Nak zi dap opñâ kek hâlâlâñsap?”

21 Yatâ sâindâ Yesunâ sâip, “Nâ perâknjak dâzângobâ. Zen um zagât mân opñâ nângâm pâlâtânziñâ bonñâ op ândibi. Yatâ op ândine sâi nagân kulem âsagiap, zorik buñâ. Zen bakñâ ândi dukubi, ‘Bakñâ, gâ pâuksâm saruin gei.’ Yatâ sâne dinziñâ lubap.

22 Oi nângâm pâlâtânziñâ bonñoot ândim wan mo wangât ninâu sâne muyageziñgâbap.”

Yesu sot a kâukñâ mâsikâyangâwe.

(Mk 11:27-33; Lu 20:1-8)

23 Oi Yesunâ âimñâ tirik namin zâim den sinji âlip dâzângom tâi tirik namâ galem a patâ sot a sâtñâ, zen zâkkâren gam itâ sâm mâsikâwe, “Gâ ziren kut nâi nâi opmat, zo nâigât sâtñâ opmat? Nâinñâ dâgogi opmat?”

24 Sâne Yesunâ itâ mâburem dâzângom sâip, “Nâ den kânok mâsikâziñga dâtnone nângoot yatik nâigât sâtñâ kut nâi nâi opman, zorat dâzângobat.

25 Yohane too sanjon nep tuugip, zo nâigât sâtñâ nep tuugip? Anutugât sâtñâ mo agât sâtñâ?” Yatâ sâm mâsikâziñgi zen zinjik den dap sâñâ sâm um zagât op itâ âraguwe, “Nen Anutugât sâtñâ sâindâ sâbap, ‘Wangât diñâ mân luwe?’”

26 Agât sâtñâ tuugip yatâ sânam a zengât kenjât urâwe. Wangât, a zen aksik patâ Yohanegât Propete sâme, zorat.

27 Zen yatâ sâm Yesu itâ sâm dukuwe, “Nen mân nângen.” Sâne Yesunâ itâ mâburem dâzângom sâip, “Den zo dâtnoge sâi ko nângoot nâigât sâtñâ opman, zo dâzângobam. Ka zen mân dâtnoge, zorat nângoot mân dâzângobat.”

Katep zagât, zet walâgilâ urâwet.

28 “Den nâi dâzângua nângânek. A nâigât nanzatñâ zagât ândiwet. Oi ibâñandâ nanñâ nâi itâ sâm dukuip, ‘Nannâ, gâ irak âi waiñ nep tuuban.’

29 Dukui sâip, ‘Âlip âi tuubat.’ Yatâ sâmñâ âi gulip op ândeip.

30 Oi ibâñandâ nanñâ nâi yatik dukum sâñgonguip. Sâi, nâinñâ âi tuubap, yatâ sâmñâ bet umñâ nângâm lanj âi tuugip.”

31 Yatâ sâmñâ Yesunâ mâsikâziñgi, “Zen sânek. Nâi katepñâ ibâñangât den lugip?” Sâi zinjâ dukum sâwe, “Den bet dukuip, zorâñâ.” Yatâ sâne Yesunâ sâip, “Nâ perâknjak dâzângobâ. Kât mimiñ a sot lanj mâme ambân, zen Anutugât um topñan bagine zen ko kândâtñâ upi.

32 Yohane takâmñâ târârak ândiândigât mâtâp tirâpziñgoi zen birâñangâne bâliñ mâme a sot lanj mâme ambân, zen zâkkât den nângâm kwâtâtiwe. Yatâ utne zen zingitñâ umziñ mân âbureip.”

Waiñ nep galem a bâliñâ, zengât den.

(Mk 12:1-12; Lu 20:9-19)

33 “Nâ den sumbuñ nâi sa nângânek. A kutâ nâinñâ hân nâin waiñ nep kârâm kâmit dâmân paset tuugip. Tuumñâ tâk keetñâ mândâlibapkât âmaj patâ tuum galem a zengât mirâ tuugip. Tuum nanjâm galem a bitziñan pam hân nâin âi ândeip.

³⁴ Zoren ândei bonnâ mimiņ narâk oi kore arâpnâ bonnâ nâmbutņâ mimbīgât sâņgonzâņgoi galem a zeņgâren gawe.

³⁵ Gane galem a ziņâ a zo gâsuziņgâm nâi kom kâbakņiwe. Oi nâi gâsum kune moip. Oi nâi kâtņâ kuwe.

³⁶ Yatâ utne nep mariņandâ nâņgâm a donņep sâņgonzâņgoi âine yatik otziņgâwe.

³⁷ Oi bet zikņâ nanņâ, zo itâ sâm sâņgongoip, ‘Nannâ ari ekņâ hurat kwâkņanġâbi.’

³⁸ Oi galem a, zen nanņâ zo ekņâ itâ sâm âraguwe, ‘Zâkņâ gâtâm nep zi mariņâ upap, zorat nen komņâ nep zi mârîņâ oindâ neņgât upap.’

³⁹ Yatâ sâmņâ nebân gâbâ kom geim kune moip.

⁴⁰ Nep mariņandâ gamņâ galem a dap otziņgâbap?”

⁴¹ Yesuņâ yatâ sâi a ziņâ itâ dukuwe, “Kut nâi nâi sumuņņâ okņanġâwegât zâkoot yatik otziņgâbap. Oi nepņan galem a âlipņâ zâmbari zen narâk dâp nalem bonnâ pindâm ândibi.”

⁴² Yatâ sâne Yesuņâ itâ târokwap dâzâņgoip, “Kembugât ekabân den itâ ziap, zo sâlâpkum nâņgâme?

‘Mirâ tuutuun a, zen kunkun nâi ekņâ âkon op birâwe. Kembuņâ kunkun zo mem namin kwânâņgi kinzap. Kembuņâ sâi yatâ âsageip. Niņâ egindâ mârâtņâ nâi uap.’

⁴³ Nâ zorat dâzâņgua nâņgânek. Anutu um topņan ândiândiņâ, zo zen betziņan mem a kâmut uņakņâ ziņgâbap. Oi ziņâ bonnâ muyagibi.

⁴⁴ (‘A nâi zâk kunkun zorâņ kom sâkņâ tâmbetkubap. Oi kunkun zorâņ a nâi kwâkņan kumbap, zo ko kom kwândâlibap.’ ”)

⁴⁵ Den sumbuņâ yatâ sâi tirik namâ galem a sot Parisaio a, zen nâņgâm sâwe, “Zo neņgât op sap.”

⁴⁶ Yatâ nâņgâm gâsum kunat sâm nâņgâm, a zen Yesugât Propete sâmarâwe, zo nâņgâm keņgât op birâwe.

22

A hâmbâņâ buņâ, zâkkât singi.

(Lu 14:16-24)

¹ Yesu zâk den sumbuņâ nâi târokwap itâ sâip,

² “Singi âlipkât mâtâp, zo itâ. A kutâ nâiņâ sii nalem oip, zoren dâpkwap sâbâ. A kutâ, zâk nanņâ ambân pindâbam sii nalem mei gâip.

³ Yatâ opņâ kore arâpnâ sâņgonzâņgoi zen zop kânņan sâsâņâ, zo diiziņgânam âiwe.

⁴ Âi sâne mân nâņgâne kore a dum sâņgonzâņgom sâip, ‘Zen âimņâ a zop sâsâņâ, zo dâzâņgonek, “Zen nâņgânek. Patâniņâ itâ sap, ‘Nâ sii nalem mia gaap sot bâu makau sa gaam ue. Oi kut nâi nâi mem târâkbârâk uen, zorat zen ganetâ a ambân mâpotzikâm nem sâtâre utnat.’ ”’

⁵ A zen âim yatâ dâzâņgone den zo nâņgâne yenņâ oi a nâi zâk nepņan arip. Nâi zâk hibukņan arip.

⁶ A nâmbutņandâ ko kore a kâsa otziņgâm zâņgone muwe.

⁷ Yatâ utne a kutâņ nâņgi bâlei kuk yâmbâtņâ op kâwali a gakâņâ sâi âimņâ a zâņgomņâ kamânziņâ kârâp une seip.

⁸ Oi a kutâ, zâk kore a itâ sâm dâzâņgoip, ‘Sii nalem zo mârûm kubiksen. Oi a zeņgât zop sâsâņ, zo âkonziņgi bire.

⁹ Zorat zen mâtâp kâukñan âim a muyagezingâm zen aksik diizingâm gabi.’

¹⁰ Sâi arâpnâ zen mâtâp kâukñan âi tap a âlipnâ sot a bâlinâ, zo aksik diizingâne gam mirâ piksâm tarâwe.

¹¹ Tatnetâ a kutânâ zingitpam zâimnâ a nâi kendongât hâmbâ âlipnâ mân pam tâi egip.

¹² Eknâ itâ sâm dukuip, ‘Arâ, gâ dap op hâmbâ bun ga taat?’ Sâi a zo suluk mem tâip.

¹³ Oi a kutânâ arâpnâ dâzângom sâip, Zen kin biknâ saam âkñan nâtâtigân kâbakñine giarik. Zoren gemnâ umbâlâ op isem zimbap.’

¹⁴ Kembunâ a ambân zop dâzângomap, zo donbep. Ka mem sâlâpzângomap, zo bituktâ.”

Yesu kâtkât topnâ mâsikâwe.

(Mk 12:13-17; Lu 20:20-26)

¹⁵ Yesunâ yatâ sâm dâzângoi Parisaio a, zen denñâ dap sâm saanat sâm den sâm kubigâwe.

¹⁶ Yatâ opnâ arâpzinâ sot Herodegât a nâmbutnâ sângonzângone zen Yesugâren âim itâ sâwe, “Patâ, nen gâgât topkâ nângâmen. Den sarâ mân sâm, den bonñik sâmat. Oi Anutugât mâtâp, zorat a zâizâin gigin pisuk târârak dâtnângomat. A patâ mân walâzingâm den mân sâmat.

¹⁷ Zorat mâsikâgindâ dâtnângo. Roma a kutâ patâ Sisa kât pindânat, zo orotnâ mo mân orotnâ?”

¹⁸ Yatâ sâne Yesunâ sarâzingangât topnâ nângâm itâ sâm dâzângoi, “Sarâ a zen. Zen wangât denñâ saanige?”

¹⁹ Zen kât pame, zo tirâpnone ikpâ.” Sâi kât nâi mem tirâpkuwe.

²⁰ Yesunâ mâsikâzingâm sâip, “Zo nâigât holi tobat sot kutnâ ziap?”

²¹ Sâi zinâ sâwe, “Zi a kutâ Sisagât.” Sâne itâ sâip, “Sisagât sinji, zo Sisa pindâbi. Ka Anutugât sinji, zo Anutu pindâbi.”

²² Yatâ sâm dâzângoi zen nângâne imbanâ oi birâm âiwe.

Mom zaatzaat, zorat Yesu mâsikâwe.

(Mk 12:18-27; Lu 20:27-40)

²³ Sirâm zoren Sadukaio a, zen Yesugâren gawe. A zo momnâ zaatzaat, zo mân ziap sâmarâwe. Zen Yesu den mâsikâm itâ sâwe,

²⁴ “Patâ, Mose zâk den itâ sâm kulengoip, ‘A nâinâ ambân mem kiun bun ândim moi munñandâ malâ zo mimbap. Oi âtânangât sinji katap muyagibap.’

²⁵ Oi nenğâren âtâ mun nâmburân zagât ândiwe. Oi âtâzin kunñâ ambân memñâ kiun bun ândim moi munñandâ malâ zorik meip.

²⁶ Zâk yatigâk kiun bun ândim moi munñandâ malâ zorik meip. Yatâ opnâ âtâ mun nâmburân zagât, zo ambân kânok zorik mem mom nanğâwe.

²⁷ Bet ambân malâzingâ, zo moip.

²⁸ Oi zen aksik patâ ambân zorigâk miwe, zorat mumunñan gâbâ zaatzaat narâkñan ambân zo nâigât upap?”

²⁹ Sâne Yesunâ itâ sâm dâzângoi, “Zen Kembugât den sot Kembugât imbanâ kârûm den sâm gulipkume.

³⁰ Zaatzaat narâkñan a ambân, zen mân mianğâm ândibi. Sumbem a yatâ op ândibi.

31 Oi zen zaatzaatnjàngât sâme, zorat dâzângobâ. Anutuñâ den itâ sâm dâzângoip, zo zen sâlâpkum nângâme mo bunjâ? Den zo itâ,

32 ‘Nâ Abaram sot Isaka sot Yakobo, zengât Anutu.’ Nâ zorât sa nângânek. Zâk mom buj urâwe, zengât Anutu bunjâ. Gwâlâ ândie, zengât Anutu. Zorat Abaram sot Isaka sot Yakobo, zen mân buj urâwe. Anutu sot gwâlâ ândie.”

33 Yesuñâ den yatâ sâi a ambân kâmut patâ, zen sinji âlip sâip, zorat nângâne imbanjâ oip.

Yesu Kembugât gurumin dengât mâsikâwe.

(Mk 12:28-31; Lu 10:25-28)

34 Yesugât dennjâ Sadukaio a walâzingip, zo Parisaio a zen nângâmñâ mindue.

35 Zengâren gâbâ bukuzinjâ nâi Kembugât gurumin den nângânângâ a, zâk dukune zâk Yesu mâsikâmñâ sâip,

36 “Patâ, Kembugât den gurumin ikâ zorân kâukñâ patâ uap?”

37 Sâi Yesuñâ itâ sâm dukuip, “ ‘Gâ um dâpkâ sot nângânângâgâ, zo hâlâluyâk Kambu Anutugâ pindâna zimbap.’

38 Gurumin den zorân patâ uap.

39 Oi torenñâ nâi itâ ziap. Zo itâ, ‘Gâ gikângât otgimap, zo yatik a toren zengât otgibap.’

40 Gurumin den zo, zet Mose sot Propete zengât den topnjâ uabot.”

Yesu zikñak Kristogât mâsikâzingip.

(Mk 12:35-37; Lu 20:41-44)

41 Parisaio a, zen mindum tatne Yesuñâ itâ sâm mâsikâzingip,

42 “Zen Kristogât dap dap nângâme? Zâk nâigât kiun?” Sâi zinjâ sâwe. “Zâk Dawidigât kiunñâ.”

43 Sâne Yesuñâ itâ sâm dâzângoip, “Dap op Kaapumñâ Dawidi nângânângâ mâtâp pindi Kristogât kembunâ sâip?

44 Zo itâ sâip,

‘Kembunâ nâgât kembu itâ sâm dukuip, “Gâ âsannâ bongen tâtna kâsarâpkâ minduzinjga kinjangât kombân upi.”’

45 Dawidi zâk Kristogât kembunâ sâip, zorân dap op kiunñâ uap?”

46 Yatâ sâm mâsikâzingi den hâuñâ sânam kwagâwe. Narâk zoren gâbâ a zen dum mâsikânam kengât op birâwe.

23

Den sinji âlip lum sâk mâme mân upi.

(Mk 12:38-39; Lu 11:43, 46; 20:45-46)

1 Narâk zoren Yesuñâ arâpnjâ sot a nâmbutñâ itâ sâm dâtnângoip.

2 “Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisaio a, zen Mosegât gebâkñan tapme.

3 Zorat den dâzângome, zo lum ândibi. Ka zengât ândiândizijnan mân ândibi. Wangât, zen den sâme, zo mân lum ândime, zorat.

4 Zen kut nâi nâi yâmbâtñâ, zo saam a ambân kwâkziñan pam ziiñâ bet bâsarj ândime.

5 Kut nâi nâi upme, zo anjâ zingit nângâbigât upme. Zen ninâu kêrep sâme. Zen Mosegât den lum Kembugât den ekabân kulemgum mâteziñan sot bâranziñan saam ninâu sâme. Oi hâmbâziñan neule top topnjâ mem ândime.

⁶ Oi mǎpǎmǎpǎse namin sot sii nalem minduminduyân a sǎtnǎ tâtarân tâtnat sǎme.

⁷ Oi sombemân a ambân sǎm âlip kwâtniņgâbigât ândime. Oi kutniņǎ patâ nâņgonsâbigât kindap kwap ândime.

⁸ Zengât ko a ambân ziņǎ patâ sǎne mân dǎp upap. Patâziņǎ, zâk kânok. Zen patâ buņǎ. Zen aksik ombenǎn.

⁹ Oi hânân zi a nǎigât Ibâniņǎ mân sǎbi. Ibâziņǎ sumbemân ândiap, zâk kânok.

¹⁰ Oi zen a nǎigât a kembu patâ mân sǎbi. A kembuziņǎ Kristo, nâ kânok.

¹¹ Zengâren gâbâ a nǎi patâ upapņǎ, zâk a nâmbutņǎ zengât kore op ândibap.

¹² Nǎi zâk zikņangât nâņgi zari diim gibap. Ka nǎi zâk zikņangât nâņgi gibap, zo diim zâibap.”

Yesuǎ Parisaio a girem den sǎm dâzâņgoip.

(Mk 12:40; Lu 11:39-42, 44, 52; 20:47)

¹³ “Yei, Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisaio a, zen sarâ a. A ambân, zen sumbemân zâinam utne zen mâtâp laņ dooņgume. Ziņǎ mân zâim zâk ziņǎ baginâ sǎne keņgât minziņgâme.

¹⁴ Yei, Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisaio, zen sarâ a. Zen malâ mandu zengâren ninâu kârep sǎm mirâ motziņǎ laņ mime. Zorat Anutuņǎ hâuņǎ yâmbâtņǎ otziņgâbap.

¹⁵ Yei, Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisio, zen sarâ a. Zen a kânok zengât a upapkât saru sot hân walâm âime. Oi a yatâ zorâņ zengâren târokwap ândim simgât singi upap. A zorat bâliņandâ wâlâziņgâbap.

¹⁶ Yei, a sǎtnǎ sinziņ bǎpsâsâņ. Zen itâ sǎme, ‘Tirik namin kwap den sǎm kâtigime, zo tabâņǎ. Tirik namin neule mot taap, zoren kwap den sǎm kâtigime, zorâņ kâtigem bon upap.’

¹⁷ Zen a sinziņ bǎpsâsâņ sot nâņgânâņgâziņ buņǎ. Tirik namâ, zo tirik taap. Neuleņǎ, zo yatik tirigâk uap. Zorat ko ikâ zorâņǎ bonņǎ uap? Namâ mo neuleņǎ?

¹⁸ Oi nǎi itâ sǎme, ‘Kembugât singi nalem pǎpanņǎ, zoren kwap den sǎm kâtigime, zo tabâņǎ. Nalem mot pame, zoren kwap den sǎm kâtigime, zo bonņǎ.’

¹⁹ A sinziņ nǎtâtik, zen. Nalem pǎpanņǎ, zo hâlâlu taapkât nalem kwâkņan pame, zo tirik uap. Zorat ikâ zorâņǎ bonņǎ uap? Nalem pǎpanņǎ mo nalemņǎ?

²⁰ Zorat nǎi zâk nalem pǎpanņan mândâm sǎm kâtigei nalem pǎpanņǎ sot kut nǎi nǎi kwâkņan taap, zo ârândâņ dâbâk upabot.

²¹ Oi nǎi zâk tirik namin kwap sǎm kâtigei namâ zikņǎ sot umņan ândiap, zet ârândâņ dâbâk upabot.

²² Nǎi zâk sumbemân kwap sǎm kâtigei Anutugât tâtatņǎ sot tâtat zorat mariņoot dâbâk upabot.

²³ Yei, Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisaio, sarâ a, zen. Zen dangât sot kâņgan sot zomap, kut nǎi nǎi zo bâzagârân gâbâ kânok Kembugât singi sǎm pame. Oi zorat toren bonņǎ, gurumin den lulur sot a buku otziņgâziņgâņ sot nâņgâm pâlâtân sot târârak ândiândiņ, zo birâne gei komap. Zo toren toren luzikâne dǎp upap.

²⁴ A sâtnâ sinziñâ nâtâtik sâsânâ, zen kabât mâik mâik, zo ikme. Ka bâu mo kut nâi nâi patâ, zo mân ikme.

²⁵ Yei, Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisaio, zen sarâ a. Hâkop sâknik too sanjon kubik tuume. Oi umñan ko kâmbu sot sâkziñanjât âknâle bâliñâ, zo piksâm ziap.

²⁶ O Parisaio a, zen sinziñ nâtâtik. Hâkop umñan bâliñâ ziap, zo sanjonne âlip oi sâknan âlip upap.

²⁷ Yei, Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisaio, sarâ a, zen. Zen a mumuñâ zengât kwagân ziap yatâ. Kwakñâ zo kwâkñan kâsâget pane neulenoot zemap. Umñan ko a sinjit sot guk mangulen ziap.

²⁸ Zen yatik sâkziñandâ a mâteziñan târârak ândime. Umziñan ko sarâ sot gurumin den kukuñâ piksâm ziap.

²⁹ Yei, Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisaio a, sarâ a zen. Zen Propete a kwagân pitâme. Zen a târârakñâ zengât kwagân neule pam ândime.

³⁰ Zen itâ sâme, ‘Sâkurâpnîñâ ândiwe, narâk zoren ândim sâi ko betziñan mem Propete mân zângobem.’

³¹ Zen yatâ sâm Propete zângowe, zengât kiun ândime. Zengât topziñâ sâm muyagime.

³² Sâkurâpziñ zen tosa kwâkñan kwâkñan pam gawe. Zen yatik târokwapkwap utnetâ tosaziñ dâbâk upap.

³³ Mulumgât kiurâp zen. Tosagât hâuñâ kârâbân geigeiñ narâk oi waniñ âi tik pambi?

³⁴ Zorat sa nângânek. Nâ ninak zengâren Propete sot nângânânggâ a sot Kembugât gurumin den zorat galem a nâmbutñâ sângonzângua zengâren gane nâmbutñâ zen zângom sâknam ziñgâbi. Oi nâmbutñâ poru nagân zângobi. Oi nâmbutñâ mâtâmâtâpâse namâziñan lapitziñgâne kamân nâin nâin âine moliziñgâm âim zângobi.

³⁵ Yatâ utnetâ a târârak gilâmziñ hânân geip, zorat hâuñâ zengâren muyageziñgâbap. Mârumñan Abegâren gâbâ kâmbam topkwap târokwâi târokwâi kom gam Berekia nanñâ Sakaria, zâk tirik namin komñâ kâmbam zo kune âkip.

³⁶ Nâ perâkñak dâzângobâ. Kâmbam zorat tosa a kâmut zi ziññâ hâuñâ mimbi.”

Yesuñâ Yerusalem zengât umñâ nângip.

(Lu 13:34-35)

³⁷ “O Yerusalem mâirâp, wangât Propete a kâmbamñâ zângome? A sângonzângua zengâren âine kâtnâ zângone mume. Kurukñâ gwamarâpnâ gâbâreziñgâm lâmbamzângomop, zo yatik nânâ umnâ topñan a ambân minduziñgâbat sa kwâkâme.

³⁸ Dâzângua nângânek. Nâ birâziñga mandu yatâ op ândibi.

³⁹ Zen dum zagât mân nek ândimñâ itâ sâm nikpi, ‘Kembugât sâtkât gaap, zâk sâm âlip kwâkñanjânâ.’ ”

24

Yesu takâbapkât den sâip.

(Mk 13:1-21; Lu 21:5-6)

¹ Yesu zâk tirik namin gâbâ gem ari arâpnâ nen zâkkâren âimnâ namâ tuutuunâ ek nânggâbapkât dukuwen.

² Oi den itâ mâburem dâtnânngoip, “Namâ zi tâi ek mâtâsime, zorat nâ perâknâk dâzângobâ. Kâsazinâ gam kândanjne giligâlaksâm bun op nânggâbap.”

³ Oi Oliwia bâknjan zâi tâi arâpnâ niinjik um topnjan âimnâ mâtâsikâm sâwen, “Sat, zo wan narâknjan âsagibap? Oi gikâ gâban narâknâ sot hân âkâbapkât narâknâ oi wan wesâk nâi âsagibap?”

⁴ Yatâ sâindâ Yesu itâ sâm dâtnânngoip, “Um gulip kwatzingâbegât gasâzin kârâm ândibi.

⁵ A donjbepnâ gam itâ sabi, ‘Nâ Kristo. Bâlinjan gâbâ mâkâzingâbapkât sâsân, zo nâ.’ Yatâ sâmnâ a ambân donjbep patâ um gulip kwatzingâbi.

⁶ Zen kâmbam goorân mo kârebân âsagei nânggâmnâ mân kenngât upi. Kâmbam zo yatâ muyagibapkât sâsân. Oi yatâ muyagem ze narâk kek mân âkâbap.

⁷ Hânñâ hânñâ a kâmut mâik sot patâ, zen kâsa op agom âibi. Oi hânñâ hânñâ pu patâ sot wârîj mem zimbap.

⁸ Kut nâi nâi zo sâknam patâ zorat topkwâkwatnâ. Zo yatâ nângâm ândibi.”

Kâsa otzingâbi, zorât den.

⁹ “Narâk zoren sâknam kwatzingâm zângone mumbi. Zen nagât opnâ hânñâ hânñâ a, zen um kâlak otzingâbi.

¹⁰ Kut nâi nâi yatâ zo âsagei a donjbepnâ singi âlip birâm kâsa oranjâbi.

¹¹ Oi propete a sarânâ asâgemnâ a donjbep um gulip kwatzingâbi.

¹² Gurumin den kukunâ, zorân lanj kâri a donjbepnâ buku orotnâ, zo birâbi.

¹³ Nâi zâk den singi âlip mem kâtigem ândei narâknâ âki sumbem kamânân bagibap.

¹⁴ Oi Anutu um topnjan ândiândigât singi âlip, zorân lanj kârâm hânñâ hânñâ âim a topzinâ sâm muyagei hângât narâknâ âkâbap.”

Kut nâi sumunnâ muyagibap.

(Mk 13:14-23; Lu 21:20-24)

¹⁵ “Gâtâm tâmbet tâmbet kâuknâ tirik nâmin kwânângâne kinbap. (Den zo mulunâk sâlâpkum nânggâbi.) Zo yatâ âsagibapkât Propete Danienâ mârûm kânñjan sâm kulenguip.

¹⁶ Zo yatâ âsagei eknâ Yudaia hânân ândibinjâ barâ kâtiknjan sârârâk kârâm âibi.

¹⁷ Nâi zâk mirâ sombemân ândibapnâ sikumnâ mimbam mirin mân zâibap.

¹⁸ Oi a nâi nebân tâpapnâ âburem hâmbânâ mimbapkât kamânân mân gâbap.

¹⁹ Yei, ambân kâmborâ sot katep namân gok, zen dap upi?

²⁰ Zen Kembugâren ninâu sâne nângi âiâizinjâ, zo map narâknjan mo kendonân mân muyagibap.

²¹ Narâk zoren sâknam patâ muyageizingâbap. Zorat dâp hân muyageibân gâbâ mân muyageip. Oi dum mân muyagibap.

²² Kembunâ sâknam narâknâ zo mân mânângâri sâi a aksip bun upe. Kâmut gakârâpnjanngât opnâ Kembunâ narâk zo mânângâtpap.”

Propete a sarânâ muyagibi.

23 “A ziñâ Kristo ziren âsagiap mo ândiren âsagiap sâne mân nângâbi.

24 A sarâñâ âsagem nâ Kristo sâbi. Propete a sarâñâ, zen âsâgem kut ñâi ñâi sen mârât tuunetâ a um gulip kwatziñgâbi. Oi Anutunâ gâsum sâlâpžângoip, zo um gulip kwatziñgânâ osibi.

25 Nâ kânñan dâzânguan, zorat ko muyageziñgi mân kwakpi.

26 Kristo barâ kâtikñan âsagei iksen sânetâ mân âibi. Oi Kristo mirâ zoren mo zoren âsagiap sâne mân nângâbi.

27 Hânpanñâ âsagem hân toren torenñan aksik âsagem kwâkâmap, zo yatâ a bonñâ, nâ âsagibat.

28 Bâu mo zuu kârokñâ ñâi ze zoren nii ken, ziñâ ninam mindume.”

Wesâk âsagibap.

(Mk 13:24-27; Lu 21:25-28)

29 “Sâknam narâkñâ âki mirâsiñ sumunkoi kâin âsakñâ buñ upap. Oi sângelak, zen sumbemân gâbâ âkâm gibi. Oi Anutunâ sumbem mângei olayañgâm imbanâ buñ upap.

30 Narâk zoren a bonñâ, nâgât kulem sumbemân âsagei a hânñâ hânñâ umbâlâ op isem zine a bonñâ, nâ sumbem unumunum kwâkñan kâwali mem âsakñânoot tâka nikpi.

31 Oi lâmun kwamit patâ âsagei sumbem a gakânâ sângonzânghua hân toren toren gâbâ kâmut gakârâpnâ minduziñgâbi.”

Narâk patâgât den.

(Mk 13:28-31; Lu 21:29-33)

32 “Dâgap nak ziap, zorat topñâ nângâbi. Iinñâ burutuksâi maa narâk upâmâp sâme.

33 Zen yatigâk kut ñâi ñâi zo âsagei itâ nângâbi. “Zâk mâte otniñgâbâmap. Zâk mâtâbân ga kinzap.”

34 Nâ perâkñak dâzânghobâ. A kâmut zi mân mune kut ñâi ñâi âsagibap.

35 Sumbem sot hân buñ upabot. Ka nâgât den ko mân buñ upap.

36 Kut ñâi ñâi muyagibap, zorat sirâm narâkñâ a ñâiñâ mân nângap. Sumbem a, zen mân nânge. Oi nanñâ, nâ mân nângan. Ibânâ, zâk zikñik nângap.

37 Noa ândeip, narâk zoren kut ñâi urâwe, zo yatik a bonñâ, nâgât takâtakân narâkñan yatik upi.

38 Uurupñâ mân gâi sii nalem nem ândiwe. A ambân anghâgwanğâ op miangâwe. Gulip op ândine Noanğ wânğâyân zarip

39 Oi zen gulip op ândine too uurupñâ gwâkâziñgip. A bonñâ, nâgât takâtakân narâkñan zo yatâ upi.

40 Narâk zoren a zagât nebân kiritâ, ñâi gâsum, ñâi birâbat.

41 Ambân zagât zet nalem sobem tâitâ, ñâi gâsum, ñâi birâbat.

42 Kembuziñâ, nâ narâk zoren mo zoren takâbat, zorat mân nângegât umziñandâ galem orañgâm ândibi.

43 Zen topñâ itâ nângânek. Kamân ñâigât a, zen kâsa ñâitik zoren takâbi, narâk yatâ nângâm um wâgân ândim kamânziñ galem upi.

44 Oi a bonñâ nâgât narâknâ mân nângâne gâbat, zorat zen um wâgân ândibi.” Yatâ sâmñâ zorat den sumbuñâ ñâi itâ sâm dâtnânghoip,

45 “A patâ ñâiñâ kore a gakârâpnâ zengât galem a ñâi pam itâ sâm dukubap, ‘Nâ âi ândia galem otziñgâm ândim narâkñan nalem dâpziñanâk

zingâm ândiban.’ A zo ândiândinâ dap yatâ ândei galem a nângânângânjoot sot sât lulunjoot sâsânâ?

⁴⁶ Galem a, zâk patânâ nep diñ sâm pindip, zo dâñâk lum ândei patânâ gâbabân galem a yatâ zorat nângi âlip upap.

⁴⁷ A kutânâ galem a zo patâ pam zâkkât kut nâi nâi aksik galem op ândibapkât sâbap.

⁴⁸ Ka a nâinâ galem a bâlin ândim umñandâ itâ nângâbap, ‘Patânâ, zâk kârebân âimñâ kek mân gâbap.’

⁴⁹ Yatâ nângâm kore a ambân zângom mem nâi nâi otzingâm too tewarân âi lañ ândim um gulip op ândibap.

⁵⁰ Oi a kutânâ gâbap, zorât narâknâ mân nângâm ândei zâk gâbap.

⁵¹ Gâmñâ tâknâ imbanñâ lapitñâ sarâ a zengât oserân pâi ândibap. Zoren umbâlâ op isem ândibi.”

25

Ambân sigân âsakñâ toonjanğât kâruwe.

¹ “Singi âlipkât mâtâp, zo ambân sigan bâzâgât zengâren dâpkwap sâbâ. Zen a kutâ mâtâbân âi muyaginam kârâpziñ mem âiwe.

² Ambân sigân bâtnâmbut, zen nângânângâziñ buñ. Bâtnâmbut, zen nângânângâziñjoot.

³ Ambân nângânângâziñ buñ, zen kârâp siñitñik mem âiwe.

⁴ Ambân nângânângâziñjoot, zen kârâp sot âsakñanğât toonñâ ârândân mem âiwe.

⁵ Oi a kutâ, zâk mulun ândei zen mambât tap uman ziwe.

⁶ Zinetâ nâtik tânâmñâ oi den nâi itâ âsageip, ‘Hai, a kutâ gaap. Zen zaat zâkkâren âinek.’

⁷ Oi ambân sigan, zen nângâm zaat âsakñâziñâ kubigâwe.

⁸ Oi ambân nângânângâziñ buñâ, zen nângânângâziñjoot itâ sâm dâzânğowe, ‘Nen kârâpniñâ bâpsâbâmap, zorat zen too nâi gum niñgânek.’

⁹ Sânetâ ambân nângânângâziñjoot, zen itâ sâm dâzânğowe, ‘Buñâ. Zengât dâp buñâ. Nen dâpniñan mem gen. Zen âi angâgwanğâ namin kwâlânek.’

¹⁰ Oi zen âsakñanğât too kwâlânam âinetâ a kutâ gam ambân nângânângâziñjoot, zorik diizingi âiwe. Oi kamânân âim mirin zâimñâ hânğı doonğum sii nalem nem tarâwe.

¹¹ Tatnetâ ambân nângânângâziñ buñ, zen gamñâ den sâm sâwe, ‘Patâniñâ, mâtâp mem pa.’

¹² Sâne dâzânğoi, ‘Nâ perâknâk dâzânğobâ. Nâ zengât topziñ mân nângâman.’ ” Den sumbuñâ zo sâmñâ itâ sâm dâzânğoi.

¹³ “Zen narâk mân nângegât umziñ galem oranğâm ândibi.”

A kât ekap zingip, zengât den.

(Lu 19:11-27)

¹⁴ “A kutâ nâi oip, zo yatâ gâtâm âsagibap. A kutâ nâinâ kamân kârebân âibamñâ kore anâ minduzingâm kâtnâ galem upigât kâsâpkum zingip.

¹⁵ A nâi kât ekap bâtnâmbut pindip. Nâi zagât. Nâi kânok. Zo nepkât imbanñâ zem zingip, zorat dâp zingip. Kât zingâmñâ kamân kârebân âi ândeip.

¹⁶ Ari a kât ekap bâtnâmbut meip, zorân nep pindi târokwap ekap bâtnâmbut âsageip.

17 Oi bukuña ekap zagât meip, zâknâ yatik oi târokwap zagât âsageip.

18 Ka a ekap kânok meip, zo ko hân umñan esâm kwârakui zeip.

19 Oi a kutâziñâ narâk kêrep ândim puriksâm gâip. Puriksâmñâ kore a kât zingip, zorat op minduzingip.

20 Oi a kât ekap bâtnâmbut pindip, zâknâ nepñâ tuugi târokwap ekap bâtnâmbut âsageip, zo tirâpkumñâ sâip, 'Patanâ, gâ ekap bâtnâmbut nigin, zo nep pindandâ ekap bâtnâmbut târokwap âsagiap.'

21 Sâi patâñandâ itâ sâm dukuip, 'Gâ kore a âlipñâ, sât lulugoot. Kut nâi yenñangât galem âlip oingât nânâ kut nâi bonñangât galem gâbanbat. Zorat ko patâgâ, nâgât umnâ topñan bagim sâtâre op ândiban.'

22 Yatâ sâi a kât ekap zagât pindip, zo gam sâip, 'Patânâ, gâ kât ekap zagât nigin. Zorat nepñâ tuugandâ ekap zagât târokwap muyageip.'

23 Sâi patâñandâ itâ sâm dukuip, 'Gâ kore a âlipñâ, sât lulugoot. Gâ kut nâi yenñangât galem âlip oingât nânâ kut nâi bonñangât galem gâbanbat. Zorat gâ patâgâ, nâgât umnâ topñan bagim sâtâre op ândiban.'

24 Sâi bet a ekap kânok pindip, zâk gamñâ sâip, 'Patâ, nâ topkâ itâ nângâman. Gâ a bâlinâ. Gâ nep mân kêrâm kâmitmat. Nalem muyagem nibi sâmat. A nâmbutñâ zengât kâlamân nalem nibigât sâmat.

25 Nâ zorat kengâtñangât op kâtkâ hân kendâm hangua ziap. Oi zi mâburem gibâman.'

26 Yatâ sâi patânâ den itâ sâm dukuip, 'Gâ kore a bâlinâ, konam. Lâugan gâbâ den mâburem dâgobâ. Nâgât itâ nângâmat. Nâ nep mân kêrâm kâmit yen tap nalem muyagenibi sâman. A zengât nebân nalem meman.

27 Nâgât yatâ nângâm kâtnâ angâgwanğâ zengâren pâna kâtnâ nep tuugi âsagei ga membam.

28 Zorat zen kât ekap beknjan mem bâzagât mem ândiap, zo pindânek.

29 Nâi zâk kut nâi pindâpindân, zo mem galem op ândei târokwap pindâpindân. Oi gom sambe muyagenangâbap. Ka nâi zâk kut nâi pindâpindân, zo mân mem ândei beknjan mei yen ândibap.

30 Kore a konam, zo ko gâsum nâtâtigân zo pane geibap. Zoren umbâlâ op isem zimbap.' "

Yesuñâ gâtâm kâsâpnângobap.

31 "Gâtâm a bonñâ, nâ sumbem âsakñânoot sot sumbem a zengât oserân gamñâ tâtatnâ âlipñâ, zoren zâi tâpat.

32 Oi a ambân hânñâ hânñâ, zo minduzingâ nâgât mâtenan mindubi. Mindunetâ râma galem a râma noniñ kâsâpzângomop, zo yatik upat.

33 Oi râma noniñ kâsâpzângom râma bongen zâmbam noniñ yanğâgen zâmbanbat.

34 Yatâ op a kutâziñâ, nâ bongen zo itâ sâm dâzângobat, 'Zen Ibânandâ mäsop minzingip. Zen gam Kembugât um topñan bagim ândibi. Zo mârumpñan hân muyageibân gâbâ zengât singi sâip.

35 Zen itâ otniwe, zorat. Tepñangât ua nalem niwe. Toogât mua too niwe. Nâ lomba yatâ ândiandâ zen galem otniwe.

36 Nâ sâk bârak ândia zen hâmbâ mot mem niwe. Nâ mâsek zia zen galem otniwe. Nâ tâk namin ta zen ga nigâwe.'

37 Yatâ sa a târârak ziñâ den itâ mâburem dâtnobi, 'Kembu, gâ wan narâknjan nalemgât otgigi nalem nâi giwen? Wan narâknjan toogât otgigi nen too giwen?

³⁸ Gâ wan narâkñan lombâ yatâ ândina nen galem otgiwen? Gâ wan narâkñan hâmbâgât kwakna hâmbâ ñâi giwen?

³⁹ Gâ wan narâkñan mâsek mo tâk namin tâtna ga gigâwen?’

⁴⁰ Yatâ sânetâ a kutâziñâ, nâ itâ sâmbâ dâzângobat, ‘Kâmurâpnâ zengâren gâbâ a giginâ ñâi galem okñangâwe, zo nâ otniwe uap.’

⁴¹ Yatâ sâmbâ a yangâgen, zo itâ sâmbâ dâzângobat, ‘Sâit miangâwe, zen kârâp kâtikñan gei ândibi. Kârâp zo Satâñ sot sumbem arâpnâ zengât sinji oip. Zoren gei ândibi.

⁴² Zen itâ otniwe, zorat. Nâ tepnangât ua nalem mân niwe. Nâ toogât nânga too mân niwe.

⁴³ Nâ lombâ ândia mân galem otniwe. Hâmbâgât kâruandâ mân niwe. Mâsegân sot tâk namin ta mân ga nigâwe.’

⁴⁴ Yatâ sâmbâ dâzângua ko yangâgen zinj itâ sâbi, ‘Kembu, gâ wan narâkñan nalem too buñâ sot hâmbâ mirâ kamân buñâ ândina gek mân nângânângâ urâwen? Mo ikâ zoren mâsek mo tâk namin tâtna gekñâ mân galem otgiwen?’

⁴⁵ Yatâ sâne itâ dâzângobat, ‘Nâ perâkñak dâzângobâ. Arâpnâ zengâren gâbâ giginâ ñâi ek mân galem okñangâwe, zo nâ otniwe uap.’

⁴⁶ Oi a yangâgen zen âi sâknam tâmbânâ nângâm ândibi. A ambân târâkñâ, zen ko ândiândi kâtikñan bagim ândibi.”

26

Yesunâ mumbapkât sinji dâzângoip.

(Mk 14:1-2; Lu 22:1-2; Yo 11:45-53)

¹ Yesu zâk den so aksik sâmbâ nângâm arâpnâ itâ sâmbâ dâtnângoip,

² “Nânge. Sirâm zagât tap Pasowa kendon upap. Oi narâk zoren a bonñâ, nâ kâsa zengât bitziñan zaria poru nagân none mumbat.” Yesunâ den yatâ sâip

³ Narâk zoren tirik namâ galem a patâ sot a sâtnâ, zen tirik namâ galem a patâ Kaipa, zâkkât namin zâim minduwe.

⁴ Zen Yesu tik gâsum kunam den sâmbâ kâtâñ urâwe.

⁵ Oi itâ sâwe, “Kendonân kâmbam lañ âsagebapkât kegâk gâsunat.”

Ambân ñâiñâ Yesu too wârân âlip mem sanjonñangip.

(Mk 14:3-9; Yo 12:1-8)

⁶ Yesu zâk Betania kamânân âim Simon, sâk bâlâ a, zâkkât mirin zâim nalem neip.

⁷ Nalem nem tâi ambân ñâiñâ too wârân âlip beloñoot, sângân patâ, zo mem gam too wârânñoot zo kâukñan lokei giari sanjorip.

⁸ Yatâ oi arâpnâ nen ekñâ sâwen, “Too sângân zâizâiñ zi wangât tâmbetkuap?

⁹ Too zo pam kât patâ mem a kanpitâ zingip sâi ko dâp opap.”

¹⁰ Yatâ sâindâ Yesunâ nângâmñâ itâ sâmbâ dâtnângoip, “Zen wangât ambân den okñange? Zâkñâ otnigi âlip uap.

¹¹ A ambân kanpitâ, zen narâk dâp zen sot ândibi. Nâ ko zen sot narâk kârep mân ândibat.

¹² Nâ mua hanobi, zorat dâp sâknâ sanjori âlip uap.

¹³ Nâ perâkñak dâzângobâ. Kembangât den sinji âlip zi hânñâ hânñâ sâmbâ âim ambân zirâñâ uap, zorat sinji ârândân sâne lañ kârâbap.”

Yudanâ Yesu tirâpzingobapkât kât meip.

(Mk 14:10-11; Lu 22:3-6)

¹⁴ Oi arâpnâ kiin zagât neŋgâren gâbâ a nâi kutnâ Yuda, Karioto kamânân goknâ, zâknâ tirik namâ galem a patâ, zengâren arip.

¹⁵ Âimnâ itâ sâm dâzangoip, “Nâ tirâpzingobat, zorat kât dabutâ nibi?” Mâsikâzingi zinâ kât ekap 30 yatâ sâlâpkum pindâwe.

¹⁶ Yudanâ zo memnâ Yesu tirâpzingoi gâsubigât ek kârum ek molim ândeip.

Yesu zâk arâpnoot nalem niwe.

(Mk 14:12-21; Lu 22:7-14, 21-23; Yo 13:21-30)

¹⁷ Pasowa kendon narâk topkwâtnam arâpnâ nen Yesu mâsikâm sâwen, “Nen itârân mirâ ikâ zoren Pasowa nalem unat?”

¹⁸ Sâindâ itâ sâip, “Zen kamânân âimnâ a nâi muyagem itâ sâm dukunek, ‘Patâninâ gâgât sap, “Narâknâ mâte uap, zorat nâ sot arâpnâ, nen gâgât mirin gam Pasowa nalem ninat.” ’ ’ ”

¹⁹ Oi arâpnâ nen Yesunâ den sâip, zo lumnâ Pasowa kendongât nalem uwen.

²⁰ Mirâ nâtiksâi Yesu sot arâpnâ kiin zagât, nen mirâ zoren zâimnâ Pasowa nalem niwen.

²¹ Nem tapnâ Yesunâ itâ sâm dâtnangoip, “Zengâren gâbâ nâinâ nâ kâsa a tirâpzingoi gâsânobi.”

²² Yatâ sâi arâpnâ nen umnin bâlei nâigoot ziknjik ziknjik mâsikâyangâm sâwen, “Kembu, nâgât sat?”

²³ Sâindâ zâknâ sâip, “A zo nâ sot ârândân niet, zâknâ yatâ otnibap.

²⁴ A bonnâ, nâ Kembugât ekabân den kulem ziap, zo yatik upat. Ka a bonnâ, nâ tirâpzingoi gâsunibi, yei, zâk hâunâ yâmbâtnâ mimbap. A zo mam kâmbon kâligen gâbâ mân âsageip sâi bâbâlan opap.”

²⁵ Yatâ sâi Yudanâ mâsikâm sâip, “Patâ, nâgât sat?” Sâi dukui, “Gâ sat, zo.”

Yesunâ nalem sot too zingip.

(Mk 14:22-26; Lu 22:15-20; 1 Kor 11:23-25)

²⁶ Nalem nem tâindâ Yesunâ nalem nâi mem sâiwap sâm namun arâp itâ sâm ningip, “Mem ninek. Zi sunumnâ.”

²⁷ Yatâ sâm nâ wain hâkop mem sâiwap sâm nâ itâ sâm ningip, “Zen aksik ninek.

²⁸ Zi târotârôninangât gilâmnâ. Zo a ambân donbep patâ, zengât tosazin bun upapkât hânân gibap.

²⁹ Oi dâzângua nângânek. Wain too itârân nia âkap. Oi dum zagât nân mân nemnâ Ibânangât um topnân zâim zen sot ârândân wain mârâtnâ nâi ninat.”

Gezemanê kâlamân âiwe.

(Mk 14:27-31; Lu 22:31-34; Yo 13:36-38)

³⁰ Oi Kembugât mâpâmâpâse kep nâi mem kamânân gâbâ âimnâ Oliwa bâkjan zâiwen.

³¹ Mâtâbân âimnâ Yesunâ itâ sâm dâtnangoip, “Nâtik ziren a zin gâsuninetâ zen nângâm pâlâtânzin lolot, zorat op âksik birânim âibi. Kembugât den kulem nâi ziap, zo bon upap. Den zo itâ, ‘Nâ râma galem a kua râma zen sinjururun op âim nangâbi.’

32 Nâ sa nângânek. Nâ mumuŋan gâbâ zaatŋâ Gâlilaia âi kândom otziŋgâbat.”

33 Sâi Peteroŋâ itâ sâm dukuip, “A nâmbutŋâ, ziŋ birâgibi. Nâ ko mân birâgibat. Buŋ kâtikŋâ.”

34 Yatâ sâi Yesuŋâ itâ sâm dukuip, “Nâ perâkŋak dâgobâ. Gâ nâtik ziren kwâimbâninandâ sâp karâmbut oi kurukŋâ diŋ sâbap.”

35 Yatâ sâi Peteroŋâ itâ sâip, “Gâ gomŋâ nâ nonâ sâne mân kwâimbâgibat.” Sâi arâpŋâ nâmbutŋâ, nen den yatik sâwen.

36 Nen âimŋâ nak kalâm ŋâi kutŋâ Gezeman, zoren takâm Yesuŋâ arâpŋâ itâ sâm dâtnângoip, “Zen ziren tatne nâ ândi âi ninâu sâbâ.”

37 Yatâ sâmŋâ Petero sot Zebedaioġât nanzatŋâ diiziŋgi âiwe. Âimŋâ Yesuŋâ umŋâ yâmbârei ken bet kakit oip.

38 Yatâ op dâzânġom sâip, “Umnâ yâmbârei mumuŋâ otnigap. Zen nâ sot tap um wâġân ândinek.”

39 Yatâ sâmŋâ mâik ŋâi âim si sângân hânân ge tutukum itâ sâm ninâu sâip, “Ibânâ, nânġanim sâknam kâmut zi betnan mena buŋ oik. Oi nâġât den buŋâ, ġâġât den, zo kâtigibap.”

40 Yatâ ninâu sâmŋâ puriksâm arâp karâmbut ziŋgiri uman zem tatne Petero itâ sâm dukuip, “Zen nâ sot ġwâlâ mâik ŋâi ândibigât dâp buŋâ?

41 Zen mâsimâsikâyân loribegât um ġwâlâ ândim ninâu sânek. Umŋâ bâbâlaŋ opmap. Sâkŋâ ko yâmbâremap.”

42 Dum âimŋâ den itâ sâm ninâu sâip, “Ibânâ, sâknam zi betnan mim-bangât nânġana mân dâp oi laŋ ġâġât den, zo kâtigibap.”

43 Yatâ ninâu sâmŋâ âburem arâp karâmbut, zen sinziŋâ uman oi zinetâ ga muyageziŋgip.

44 Zâmbamŋâ âi ninâu sâi sâp karâmbut oip. Den mârum sâip zo yatik ninâu sâip.

45 Ninâu sâm nanġam arâp zenġâren puriksâm itâ sâm dâzânġoip, “Zen uman tok zem te? Zi mârum narâk uap. A bonŋâ, nâ bâliŋ mâme a zenġât bitziŋan zâibâman.

46 Zaatne âinâ. Iknek. A sâi ġâsunim nobi, zo mâte otniŋgap.”

Kâsa ziŋâ Yesu ġâsuwe.

(Mk 14:43-50; Lu 22:47-53; Yo 18:3-12)

47 Den yatâ sâm kiri arâp kiin zagât, nenġâren gâbâ a ŋâi, kutŋâ Yuda, zâkŋâ a kâmut kândom otziŋgi gawe. A kâmut zo tirik namâ galem a patâ sot a sâtŋâ, ziŋâ sâŋgonzânġone kâmbam sot sâu patâziŋâ mem gawe.

48 Oi Yudaŋâ den kânŋan itâ sâm dâzânġoip, “Nâ lum mânġansa zi sâm ġâsubi.”

49 Oi gamŋâ zorenâk Yesuġâren âim O patânâ sâm lum mânġarip.

50 Yatâ oi Yesuŋâ den ŋâi itâ sâm dukuip, “Buku, nep tuubam gaat, zo tuum nanġanan.” Yatâ sâi a kâmut, zen Yesuġâren ga ġâsum saawe.

51 Oi Yesu sot ândiwen, nenġâren gâbâ nâiŋâ sâuŋâ sâmbum tirik namâ galem a patâġât kore a ŋâi kindapŋâ kârâm kwâkip.

52 Yatâ oi Yesuŋâ itâ sâm dukuip, “Sâuġâ mirânan hanguna ġiarik. Nâi zâk sâuŋâ zânġoi hâuŋâ kumbi.

53 Nâġât dap nânġat? Nâ Ibânânġâren ninâu sa sâi ko sumbem kâwali a kâmut kiin zagât, zo kegâk sâi gem galem otnibe.

54 Oi zen gem ga galem otnine Kembugât ekabân den ziap, zo dabân bon opap?”

55 Yatâ sâmnâ a kâmut gâsunam gawe, zo itâ sâm mâsikâzingip, “Nâgât dap nânge? Zen nâgât nângâne kâmbam ku oi kâmbam sot sâuzinâ mem ga gâsânoge? Zorat sa nângânek. Nâ sirâmnâ sirâmnâ tirik namin zen Kembugât den sinji dâzângoman. Oi zen zoren mân gâsânowe.

56 Oi zi Propete zengât den kâtigibapât âsagiap.” Oi Yesugât arâpnâ, nen aksik Yesu birânjangâm sinjururuj âiwen.

Yesu a sâtjangât namin diim âiwe.

(Mk 14:53-65; Lu 22:54-55, 63-71; Yo 18:13-14, 19-24)

57 Kâwali a zen Yesu gâsum tirik namâ galem a patâ Kaipa, zâkkâren diim âiwe. Zâkkât namin Kembugât gurumin den zorat galem a sot a sâtjâ mindum tarâwe.

58 Zen Yesu diim âinetâ Petero zâk kândâtziñan bet molizingâm arip, Âi takâmjâ tirik namâ galem a patâgât dâmân kâligen bagimjâ kore a zengât oserân itâ nângâm kwâkâm getâip, “Yesugât den dap sâbi? Zorat ziren tap nângâbat.”

59 Oi tirik namâ galem a patâ sot a sâtjâ, zen aksik tapjâ Yesugât den sâkjonâk sâm kunatkât den sâm kâruwe.

60 Oi a donjebep den sarâ donjebep sâm bonjâ mân muyagiwe. Oi bet a zâgât gawet.

61 Zet gamjâ itâ sâwet, “A zirânjâ itâ sâip, ‘Nâ Kembugât tirik namâ kândanjâ sirâm karâmbut umjânâk dum tuubat.’”

62 Yatâ sâitâ tirik namâ galem a patâ, zâk zaatjâ Yesu itâ sâm mâsikip, “Gâgât den se, zorat den hâunjâ sâban mo mân sâban?”

63 Sâi Yesujâ den mân sâm kirip. Yatâ kiri tirik namâ galem a patâ, zâknâ itâ sâm dukuip, “Anutu, ândiândi marijâ, zâkkât mâtenjan mâsikâgiga sâm kâtigenan. Gâ Kristo, Anutugât nannâ mo a nâi?”

64 Yatâ sâi Yesujâ itâ sâm dukuip, “Zo sat, zo. Oi nâi dâzângua nângânek. Gâtâm a bonjâ, nâ imbanjâ marijâ, zâkkât âsanjâ bongen tap sumbem unumunum kwâkjan gem ga nikpi.”

65 Yatâ sâi tirik namâ galem a patâ den zo nângi bâlij oi hâmbânâ mem moloj arâpnâ itâ sâm dâzângoip, “Zâk Anutu yatâ op sap. Wangât den zagât sâm kârunat. Den sap, zo aksik nânge.

66 Den zo nângâm dap dap nânge?” Mâsikâzingi zinjâ itâ sâwe, “Zâk mumunjangât singi uap.”

67 Yatâ sâmnâ tâpziñandâ Yesu si sângânjan tâpkumjâ bitziñandâ kom kâbakniwe. Oi a nâmbutjandâ bitziñ tipjandâ pâlomjan kunzirâwe.

68 Oi itâ sâm dukuwe, “Kristo, gâ Propete ândiat oi ko sânan. A gogap, zo kutjâ nâi?”

Peterojâ Yesu kwâimbip.

(Mk 14:66-72; Lu 22:56-62; Yo 18:15-18, 25-27)

69 Yatâ op tatne Petero zâk namâ sombemân tâip. Tâi kore ambân nâinjâ zâkkâren âim sâip, “Gâ ko Galilaia a, zâk sot ândimat.”

70 Yatâ sâi Peterojâ a tarâwe, zengât mâteziñan kwâimbâm sâip, “Gâ den sat, zo nâ nângâm kwaksan.”

71 Yatâ sâmnâ geibâ sâi kore ambân nâinjâ ekjâ a itâ sâm dâzângoip, “A zi Yesu Nasarete gokjâ, zâk sot ândimap.”

⁷² Yatâ sâi Peteronjâ kwâimbâm den sâm kâtigeip. Oi sâip, “Nâ a zo mân ekman.”

⁷³ Yatâ sâm mâik nâi kinjâ a zinjâ Peterogâren âim sâwe, “Gâ perâknjak zengât kâmurân goknjâ. Nen dingâ holiñjâ nângen.”

⁷⁴ Sânetâ dum Anutu mâterjan sâm kâtigem den laj sâm itâ sâm dâzângoip, “Nâ a zo mânâk ekman.” Sâi zorenâk kuruknjâ diñ sâip.

⁷⁵ Oi Yesunjâ den mârum sâip, zo Peteronjâ nângip, “Gâ sâp karâmbut kwâimbânina kuruknjâ diñ sâbap.” Den zo nângâm umbâlâ op âkñan âim girâp patâ iseip.

27

Yesu zâk Pilatogâren diim âiwe.

(Mk 15:1; Lu 23:1-2; Yo 18:28-32; Apo 1:18-19)

¹ Hañsâi tirik namâ galem a patâ sot a sâtnjâ, zen mindum Yesu koindâ mumbapkât den sâwe.

² Oi sâne Yesu biknjâ saamnjâ diim âim Roma a kutâ Pilato, zâkkâren parâwe.

³ Mumbapkât sâm kâtigine Yuda, zâk zo ekñjâ wangât yatâ uan sâm umñjâ bâlei kât pindâwe, zo mem âim tirik namâ galem a patâ sot a sâtnjâ mâburem zinjip.

⁴ Oi itâ sâm dâzângoip, “Nâ laj opnjâ a târâraknjâ zi bitziñan paan.” Yatâ sâi zinjâ sâwe, “Wangât nenğâren ga sat? Zo gikak.”

⁵ Yatâ sâm kât zo birânetâ mem tirik namin lum pam âi sip mianğip.

⁶ Tirik namâ galem a patâ, zen kât zo memñjâ sâwe, “Kât zi kâmbamgât sângân, zorat tirik namin pâindâ mân dâp upap.”

⁷ Oi kât zo mem dap utnat sâm âragum hân nâi kwâlâwe. Hân zo âman tuutuun agât hân sâmarâwe. Hân zo kamân nâin gâbâ ga ândiândiñ, zo mune zoren hanzângogigât sângân miwe.

⁸ Oi narâk zoren hân zorat kutjâ nâi kâmbam hân sâne kâtigeip.

⁹ Oi Propete Yeremia zâkkât den kânñan sâip, zo bon oip. Den zo itâ, “Isirae a zen a sângânñangât kât sâwe.

¹⁰ A sângânñangât kât ekap 30, zorân âman tuutuun agât hân, zo sângân miwe. Kembunjâ dâtnogip, yatik urâwe.”

A kutâ zâk Yesu poru nagân mumbapkât sâip.

(Mk 15:2-5; Lu 23:3-5; Yo 18:33-38)

¹¹ Zen Yesu diim âine a kutâ Pilato, zâkkât mâterjan kiri itâ sâm mâsikip, “Topkanğât dâtno. Gâ Yuda zengât a kutâ?” Sâi Yesunjâ sâip, “Sat, zo.”

¹² Oi tirik namâ galem a patâ sot a sâtnjâ, zinjâ den sâkñanâk sâm kine den hâuñjâ mân sâip.

¹³ Yatâ oi Pilatonjâ dukum sâip, “Gâgât den donbep sânetâ wangât den hâuñjâ mân sat?”

¹⁴ Oi Yesunjâ den hâuñjâ nâi mân dukui a kutânjâ nângi imbânjâ oip.

¹⁵ Pasowa kendon narâk dâp a kutâ zâk Yuda a tâk namin tâpmarâwe, zengâren gâbâ nâi olanj zinjâmâip.

¹⁶ Oi narâk zoren kâmbam ku a bâliñjâ nâi tâk namin zeip, kutjâ Baraba.

¹⁷ Oi a mindumñjâ kinetâ Pilatonjâ mâsikâzingâm sâip, “Nâi olanbatkât nânge? Baraba mo Yesu kutjâ nâi Kristo sâme?”

18 Yuda a sâtnâ, zen Yesugât um kâlak nânġânġâm zâkkâren parâwe, zorat nânġâmġâ sâip.

19 A kutâ, zâk den sâm kubikkubik tâtarân tâi ambinġandâ zâkkâren den itâ pâi ġâip, “Ġâ a târârak zo, zâkkât den mân mâsâuatpan. Nâ itârân umânân nânġâm zâkkât op sâknam donġep nânġan.”

20 Oi tirik namâ galem a patâ sot a sâtnâ, zen a umziġan gem sâwe, “Zen sâne Baraba olanġâ ko Yesu ko koi mumbap.”

21 Oi a kutâ zorâġ dum mâsikâziġâm sâip, “Nâi mo nâi olanġbatkât se?” Sâi ziġâ sâwe, “Baraba.”

22 Sânetâ itâ sâm mâsikâziġip, “Yesu, kutġâ nâi Kristo sâme, zâk dap okġanġâbat?” Sâi zen lâu mâtâkâm aksik sâwe, “Zâk poru nagân moik.”

23 Sâne a kutâġ dum mâsikâm sâip, “Wan tosaġât?” Yatâ sâi den kâtik sâm sâwe, “Zâk poru nagân moik.”

24 Yatâ utnetâ Pilatonġâ sâi den mânâk nânġâm den donġep sâne sâi too pindânetâ mâteziġan bikġâ too sanġonġâ sâip, “A târârak zirat tosa nâġâren zimġap, zo zenġât siġi uap.”

25 Sâi a ambân kâmut, zen itâ sâwe, “Tosa zo nen sot kiurâpniġ nenġâren zimġap.”

26 Yatâ sâne a kutâġ Baraba olanġ ziġip. Yesu ko sâi inzut kuupġoot, zorâġ lapitne poruyân kumbigât kâwali a bitziġan pâip.

Kâwali a, zen Yesu kom eksâwe.

(Mk 15:16-20; Yo 19:2-3)

27 Oi a kutâġât kâwali a, zen Yesu namin ġâbâ diim gem kâwali a zenġât namâ sombemân âim sânetâ kâwali a ziġâ aksik minduwe.

28 Mindumġâ Yesugât hâmbâ mâkâm kâwali a zenġât hâmbâ kuringâ ġinġâġe ġiarip.

29 Oi tâk sâtmam ġonġkom kâukġan pane ġiarip. Oi bikġan tân nâi pindâne bikġâ bongen mem kirip. Yatâ opġâ kâwali a zen zâkkâren gam simin liim itâ sâwe, “Oe, Yuda zenġât a kutâ.”

30 Oi tâpziġâ tâpkum tân bekġan mem kâukġan kuwe.

31 Yatâ kom eksâmġâ kâwali a zenġât hâmbâ, zo mâkâm zikġâ hâmbâ du ġinġâġe ġiari poru nagân kunam diim âiwe.

Yesu poru nagân kune moip.

(Mk 15:21-32; Lu 23:26-43; Yo 19:17-27)

32 Diim âim mâtâbân a nâi muyagiwe, kutġâ Simonġ, Kirene kamânân ġokġâ. Zâk okġanġâġe Yesugât poru nak bekġan mem lugi âiwe.

33 Âimġâ hân nâi kutġâ Goligata (niġ denân ko kâuk siġit), zoren takâwe.

34 Zoren takâmġâ waiġ too sot um ġulip too mâpot pindânâ sâne nem ekġâ birip.

35 Yatâ oi poru nagân kuwe. Kune kiri hâmbânġânġât wenzu pam igâwe. Ikne muyageip dâp miwe.

36 Yatâ opġâ galem tarâwe.

37 Oi kâukġâ kwâkġan poru nagân topġâ itâ kulemgune zeip, “Zi Yesu, Yuda zenġât a kutâ.”

38 Oi kâmbam ku a zâġât poru nagân zâkom, nâi toren, nâi toren kwânânġâzikâwe.

39 Oi a ambân zoren âim gawe, zen sâm siġan gem den top topġâ dukum kâuk birâm sâwe,

40 “Bâi, gâ tirik namâ kândan sirâm karâmbut tuum nangâbat sâin. Bâi, gikâ sâkkâ sâna poru nagân gâbâ âkâm geik. Oi gâ Anutu nannâ ândiat oi poru nagân gâbâ pâtan ge.”

41 Oi tirik namâ galem a patâ sot Kembangât gurumin den zorat galem a sot a sâtnâ, zen yatik dukum sâwe,

42 “A nâmbutnâ tâmbetagonam utnetâ tânzângomap. Ziknangât ko kwak-sap. Zâk Isirae a nenngât a kutâ ândiap oi ko poru nagân gâbâ âkâm gâi zâkkât dinâ nângânat.

43 Zâk nâ Anutugât nannâ sâin, nângâm pâlâtânâ Anutugâren pâi zeip, zorat Anutunâ zâkkât nângap oi ko poru nagân gâbâ kwâki geik.”

44 Oi kâmbam ku a zâkowe, zet yatik den mot dukuwet.

Yesunâ moip.

(Mk 15:33-41; Lu 23:44-49; Yo 19:28-30)

45 Yatâ oknangâne mirâ bâknan zoren nâtâtik muyagem zei mirâ oi âkip.

46 Mirâ oi Yesunâ den kâtiknâ den sâin sâip, “Eli, Eli lama sabatini (niin denân ko, Anutunâ, Anutunâ, wangât birânigat)?”

47 Oi kirâwe, zengâren gâbâ a nâmbutnâ zinâ sâwe, “Zâk Elia konsap.”

48 A nâinâ nângâm sârârâk kârâm âim sarugât kâmon mem ga winiga too kâlaknoot sum kapinkum pindip.

49 Oi a nâmbutnâ itâ sâin dukuwe, “Nen tap iknâ. Elia perâknak ga mâkâbap mo bunâ?”

50 Oi Yesu zâk dum den kâtiknâ den sâi Kaapumnâ takâm arip.

51 Moi tirik namin sângum patâ, zo uren gâbâ olon gei kwâkip. Oi wârin mei kât âbângum nangip.

52 Oi a zengât kwak, zo pâronsâi Kembangât singi a ândim muwe, zo zengâren gâbâ nâmbutnandâ zaarawe.

53 Oi Yesu zâk kândom op zaari zen kwagân gâbâ zaatnâ kamân kâuknan zo âim a donbep muyagezingâwe.

54 Oi kâwali a galem sot arâpnâ kirâwe, zen wârin sot kut nâi nâi zo eknâ imbanzâin bun oi sâwe, “Perâknak a zirân Anutugât nannâ ândeip.”

55 Yesu kuwe, narâk zoren ambân donbep kârebân kin kut nâi nâi zo ek nangâwe. Ambân zo, zen Yesu molim kore oknangâm Galilaia hânân gâbâ gawe.

56 Maria, Madala kamânân goknâ sot Maria, Yakobo sot Yose zekât mamziknâ. Oi ambân nâi Zebedaio nanzatnâ, zekât mamziknâ. Zen ârandân tarâwe.

Yesu hanguwe.

(Mk 15:42-47; Lu 23:50-55; Yo 19:38-42)

57 Mirâ nâtiksâisâi Arimataia kâmanân goknâ sikum a nâi Yesugât a op ândeip, kutnâ Yosepe, zâk gâip.

58 Gamnâ Pilatogâren âim Yesugât kâmbârânâ zorat dukum sâi Pilatonâ kâwali a sâin dâzângoi pindâwe.

59 Yosepenâ kâmbârânâ zo memnâ sângum kâi unaknandâ kâpim lum arip.

60 Lum âim kât mâtâpnâ zik singi nâi tuugip, zoren pamnâ kât patâ nâi kâbaknei âi mâtâp doongoi arip.

61 Oi kwak nangâmnan Maria, Madala kamânân gok sot Maria nâi, zet zo tap igâwet.

⁶² Kendongât kut nâi nâi kubikkubik narâk, zo âki ko hanjsâi tirik namâ galem a patâ sot Parisaio a, zen Pilatogâren âiwe.

⁶³ Âimnâ sâwe, “Patâniñâ, nen den nâi nângen, zo dâgonâ. Sarâ a zâk wâgân ândeibân itâ sâip, ‘Momnâ sirâm karâmbut zem tap zaatpat.’

⁶⁴ Zorat arâpnâ zinâ âi kâmbârânâ mem âimnâ mumunjan gâbâ zaat-sap sarâ sâbegât kâwali a sângonzângona kwagân âi galem kinetâ sirâm karâmbut âkâbap. Mârum den sarâ zeip, zorat den sarâ kwâkñan zari lâmbatpapkât girem op dâgogen.”

⁶⁵ Sâne Pilatonâ itâ sâm dâzângoip, “Kâwali a zingân. Diizingâm kwagân âim ziinjak dap mo dap nânge, zo yatâ doongune tâpap. Yatâ sâi kâwali a zen sot âimnâ kwagân zo winzip pam galem tarâwe.

⁶⁶ (-)

28

Yesu mumunjan gâbâ zaarip.

(Mk 16:1-10; Lu 24:1-10; Yo 20:1-18)

¹ Yuda zengât kendon âki hanjsâsâgât Maria, Madala kamânân goknâ sot Maria bukuñâ, zet kwagân iktam âiwet.

² Aritâ wârin patâ mei Kembugât sumbem a nâinâ sumbemân gâbâ gem kât patâ mem kâbakñei ari kât kwâkñan tâip.

³ Tobatñâ âsakñoot hânpan yatâ. Hâmbânâ kâu timan.

⁴ Kâwali a, zen zo ekñâ sânmâzinq sâmbui kengât op hânân gei zem ândiwe.

⁵ Oi ambân zagât zo, zet âi takitâ anâ itâ dâzâkom sâip, “Zet kengât mân oit. Nâ nângan. Zet poru nagân kuwe, zo iktam gabot.

⁶ Oi zâk zi mân taap. Zâk mârum sâm dâzângoip, zo yatâ op mumunjan gâbâ zaatsap.

⁷ Zet kek âi arâpnâ dâzângobabot, ‘Yesu zâk mumunjan gâbâ zaatsap. Galilaia hânân âi kândom otzîngâbap. Zen zoren âi ikpi.’”

⁸ Sâi zet kek kwak zo birâm kengât sot sâtâre op arâp den sinji dâzângoram sârârâk kârâm âiwet.

⁹ Aritâ Yesunâ mâtâbân muyagezikâm itâ sâm dâzâkoip, “Umzik âlip oit.” Yatâ sâi zet um topñan âi pindiñsâm mâpâsem kinjan gâsuwet.

¹⁰ Oi Yesunâ itâ sâm dâzâkoip, “Zen mân kengât oit. Zet âi arâpnâ dâzângoitâ Galilaia hânân âi nikpi.”

¹¹ Ambân zagât, zet aritâ kwagân galem kirâwe, zengâren gâbâ nâmbutñâ zen âim kamân patin takâmñâ tirik namâ galem patâ kut nâi âsageip, zorat sinji dâzângowe.

¹² Oi tirik namâ galem a patâ sot a sâtñâ, zen mindum kâwali a zen kât donbep zîngâwe.

¹³ Zîngâm itâ sâwe, “Zen itâ sâbi. Nen nâtigân uman zeindâ arâpnâ zin gam kâmbârânâ mie.

¹⁴ Den zo Roma a kutânâ nângâbapkât kengât mân upi. Âlip ninâ dukunat.”

¹⁵ Yatâ sâm dâzângone kâwali a zen den lum kât zo mem âiwe. Den sarâ zo Yuda a zengâren zeipñak tok ziap.

Yesunâ bâkñan arâpnâ muyagezîngâm nep dinj sâm zîngip.

¹⁶ Yesugât arâp kiin kânok, nen Galilaia hânân bakñâ nâin Yesunâ den kânjan dâtnângoipkât zoren zâiwen.

¹⁷ Zâimnâ ziknâ eknâ pindiŋsâm mâtâsiwen. Nâmbutnandâ ko um zagât urâwe.

¹⁸ Oi Yesunâ gootniŋan gam itâ sâm dâtnânŋoip, “Anutunâ imbanâ top top aksik sumbengât sot hângât nâ nigip.

¹⁹ Zorat ko zen hânŋâ hânŋâ, a kâmutnâ kâmutnâ, zengâren âim nep tuune dinnâ lum nâgât a ambân upi. Oi Ibâ sot nanŋâ, nâ sot Tirik Kaapum, nengât korân târokwap too sanŋon zingâbi.

²⁰ Den dâzanŋom ândiwan, zo aksik lubigât dâzânŋom ândibi. Oi nâi dâzânŋua nânŋânek. Nâ sirâmŋâ sirâmŋâ, âsâbân zen sot ândia hângât narâknâ âkâbap.”

Zo yatik.

Yesugât den singi âlipnâ Marekonâ kulemguip

Yohanegât den singi.

(Mt 3:1-12; Lu 3:1-9, 15-17; Yo 1:19-28)

¹ Yesu Kristo, zâk Anutugât nannâ, zâkkât den singi âlipnâ, zo topkwapnâ.

² A sânginjâ Propete Yesaianâ mârûm nâi Anutugâren gâbâ den itâ nângâm kulemguip,

“Nângâ. Nâgât kore a nâi sângongua gâ kândom otgibap. Zâknâ mâtâpkâ kârâm kubikpap.

³ Barâ kâtik, mirâ âtânjan ândim den itâ sâbap, ‘Kembugât mâtâp kârâm pitâne gândun oik.’ ”

⁴ Den zorat bonnâ ko Yohanenâ âsagem barâ kâtik mirâ kamân âtânjan ândim den itâ sâm dâzângomâip, “Umzinâ melânje too sanjonzingga Anutunâ tosazinj birâbap.”

⁵ Yatâ sâm dâzângoi ko Yerusalem kamân mâirâp sot Yudaia hânân a ambân ândiwe, zen gâbâreyangâm zâkkâren âiwe. Zen bâlinâzinâ sapsune Yohanenâ Yodan toin sanjonzingâmâip.

⁶ Yohane zâk a kanpitâ ândeipkât sâk pâke âlipnâ mân mem ândeip sot nalem âlip mân nem ândeip. Yohanegât hâmbâ zo bâu kamele sâmotjandâ tuune pam ândeip. Ka pânjan ko inzut nâi bâu sâknâ tuutuunjâ, zo lap ândeip. Kumbon sot bânsat, zo nem ândeip. Ândim itâ zo sâm dâzângom ândeip,

⁷ “Betnan a nâi gam taap. Zâk kâwalinjâ nâi yatâ zemnjângap. Nâ yatâ zorân irâ sikumnâ goribat, zorâgoot ko mân dâp upap.

⁸ Nâ tooyâk sanjonzingan. Ka zâknâ ko Kaapum bonnâ sanjonzingâbap.”

Yohanenâ Yesu too sanjori ari Satanjâ mäsikip.

(Mt 3:13-17; 4:1-11; Lu 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Narâk zoren Yesunâ Nasarete kamânân gâbâ Galilaia hân birâm Yodan toin Yohanengâren takip. Âi taki ko Yohanenâ Yodan toin sanjonjangip.

¹⁰ Yesu zâk toin gâbâ kopga egi sumbem pâronjâi Anutugât Kaapum zâk nii kembâ yatâ opnâ Yesu kwâkjan gem pâip.

¹¹ Oi sumbemân gâbâ den nâi itâ âsagem gâip, “Nannâ, gâ umnandâ gâsugim biranjmap. Oi geknâ umnâ âlip opmap.”

¹² Op ko narâk zorenâk Kaapumnâ Yesu okjângi barâ kâtik, mirâ kamân âtânjan arip.

¹³ Zoren Satanjâ mäsikâm ândei hilâm 40 âkip. Yesunâ zuu osetziân ândeip. Ândei ko Anutugât sumbem a zinâ on galemnâ okjângâwe.

Yesunâ nep topkwap arâpnâ gâsuzingip.

(Mt 4:18-22; Lu 4:14-15)

¹⁴ Yohane tâk namîn pane tâi ko Yesu zâk Galilaia hânân gamnâ Anutugât den singi âlipnâ itâ dâzângom ândeip,

¹⁵ “Anutugât um topjan ândiândigât narâknâ mâte uap, gât ko umzinâ melân Anutugât den singi âlipnâ zirat nângâne bon upap.”

¹⁶ Yesunâ Galilaia saru sâtnjan âim tap ko Simon sot munjâ zikirip. Zet injângât nep tuum ândiwet. Zikiri injângât irâ pam kirâwet.

¹⁷ Yesuñâ zâkonsâm itâ sâip, “Zet ga nâ târokwatnigit. Nâñâ den âlip kwâkâm zika ândim ko zet inangât nep tuum ândibot, yatigâk a zengâren tuum ândibot.”

¹⁸ Yatâ sâi irâzikñâ birâmñâ Yesu molim ba âiwet.

¹⁹ Yesuñâ mâik nâi âim ko Zebedαιο nanzatñâ Yakobo sot Yohane zikirip. Zet wangâyân tapñâ inan mâme irâzikñâ kubik tarâwet.

²⁰ Yesuñâ zâkonsâi nângâm ibâzikñâ sot nep a wangâyânâk tatne zâmbamñâ gem Yesu molim ba âiwet.

Yesu Kapenaum kamânân nep tuugip.

(Mt 4:12-17; Lu 4:14-15, 31-37)

²¹ Op ko zen Kapenaum kamânân âiwe. Yuda zengât kendon mâik zorat narâkñâ oi Yesu zâk mâtâmâtâse namin zâim singi âlipñâ sâm dâzângoip.

²² Den dâzângoi Yesugât nângâne imbanñâ oip. Yesu zâk singi âlip den dâzângoip, zo Anutugât gurumin den zorat galem a zinj sâmarâwe, yatâ mân sâip. Zo walâm yatâ dâzângoip.

²³ Narâk zorenâk mâtâmâtâse namin a wâkenoot nâi tâip.

²⁴ Zâkñâ den yu kambânâ sâm itâ sâip, “Yesu Nasarete gokñâ, gâ dap otningâbam gaat? Gâ tâmbetnângobam gaat? Gâgât topkâ nângen.

²⁵ Gâ Anutugât tirik a.” Sâi Yesuñâ den yatâ mân sâbapkât dukum sâip, “Gâ hirinsâm ayân gâbâ takâm ba âi.”

²⁶ Yatâ sâi wâke zorân a zo okñangi kâkâksâm zei wâke zo yu kambân sâm ko takâm ba arip.

²⁷ A ambân zen zo eknâ imbanâzinj buñ oi âragwârâgu opñâ sâwe, “A zi dap dap yatâ? Topñâ nâi. Den unakñâ sap.

²⁸ Zâk a kâwalinjâ patâ wâke sorâk den dâzângoi sâtñâ lume.” Yatâ sâm singinjâ âragunetâ Galilaia hânân a ambân aksik nângâwe.

Yesuñâ use mâsek kubikzingip.

(Mt 8:14-17; Lu 4:38-44)

²⁹ Yesu sot Yakobo sot Yohane, zen mâtâmâtâse namin gâbâ gemñâ Simon sot Andrea, zekât mirin zâiwe.

³⁰ Simon sibunñâ, zâk mirin mâsek kârâpnoot op zeip.

³¹ Yesu zâk mirin zari dukuwe. Dukune zâkkâren âi bikñan gâsum mem zaarip. Oi sâkñâ sânduksâip. Sânduksâi ko nalem om zingji niwe.

³² Nâtiksâisâi kamân mâirâp zen a wâkezinoot sot sisi mâsekzinoot a ambân gâbârezingâm Yesugâren gawe.

³³ A ambân aksik mirâ sângânñan ga mindum tarâwe.

³⁴ Yesuñâ a ambân donbep mâsek top top kubikzingip. Oi wâkezinoot wâke zo molizingi âiwe. Wâke zen Yesugât topñâ nângâwe. Oi zo sâm muyagibegât dâzângoip.

³⁵ Yesugât arâpñâ uman zem tatnetâ nâtigân Yesuñâ zaatñâ zâmbam hân nâi a mân ândiândinjan ba arip.

³⁶ Âim ko ninâu sâm ândeip. Hañsâi Simon sot bukurâpñâ, zen Yesu kârum âim muyagemñâ sâwe,

³⁷ “A ambân zen aksik kârugige.” Sânetâ Yesuñâ itâ sâip, “Kamân ginñan ginñan âinâ.

³⁸ Zoren den singi âlipñâ dâzângobarâk. Oi nep zo tuubat sâm gem gâwan.”

³⁹ Yatâ sâmnâ Galilaia hânân kamân dâp âim gam mâpâmâpâse namâzinan zâim singi âlip den dâzângomnâ wâkeziñoot molizingâm ândeip.

Yesunâ sâk bâlâ nâi kubikñangip.

(Mt 8:1-4; Lu 5:12-16)

⁴⁰ Sâk bâlâ a nâi Yesugâren âimnâ um topñan simin liim pindiñsâm sâip, “Gâ imbanâgâ ziap, zorat gâ kubiknibâ sâm âlip kubikniban.” Yatâ sâi Yesunâ umnâ nângâm ko sâkñan gâsum sâip,

⁴¹ “Nâ nângâgigan. Bâi sâkkâ âlip oik.” Yatâ sâi ko useñâ sogei âlip oip.

⁴²⁻⁴³ Oi Yesunâ zorat singi zo a ambân torenñâ mân dâzângobapkât sâm kâtigem sângongoip.

⁴⁴ Itâ dukuip, “Gâ nângâ. Zorat den singi a ambân lanj mân dâzângoban. Mârum nâi Mosenâ den nâi sâip, zo luban. Gâ tirik namâ galem agâren âi sâkkâ tirâpkuna egi ko nii mo zuu nâi mem ko Anutugât singi sâm a sâtñâ zo pindânan. Usegâ sotiap, zo a ambân ek nângâbigât yatâ otnan.”

⁴⁵ Sâi ko a zo zâk âim ko Yesugât diñâ kwâkâm a ambân pisuk âi dâzângoip. Zorat opñâ a ambân zinâ Yesugâren mindum gabegât Yesu zâk kamân patin mân âim gâip. Birâm hibuk mâtâp âim gam ândeip. Yatâ ândei ko a ambân kamân nanğâm nanğâm tarâwe, zenak zâkkâren âimarâwe.

2

Yesunâ a nâi kin bik mumunâ kubikñangip.

(Mt 9:1-8; Lu 5:17-26)

¹ Yesu zâk mâik nâi ândim ko Kapenaum kamânân âbureip.

² Âburem mirin zâi tâi ko kamân mâirâp zen nângâmñâ zâkkâren mindum mirâ piksâmñâ mirâ sângânñan mindumñâ mirâ mâtâpñâ doonguwe.

³ Yesu zâk mirin den dâzângom tâi a kimembut bukuzinâ nâi kin bik mumunâ, zo lum gawe.

⁴ Oi a ambân nâmbutñâ zen sot gawe. A kâmut patânâ mirâ mâtâp doongune ko lum mirâ kwâkñan zâim ogep kwâsat temñoorâk pane Yesugât kin topñan geip.

⁵ Pane gei ze ko Yesunâ nângâm pâlâtânzinañgât bonñâ zo ekñâ a zo itâ dukuip “Nannâ, tosağâ biran.”

⁶ Yatâ sâi ko Anutugât gurumin den zorat galem a tarâwe, zinâ itâ nângâwe,

⁷ “A zi wan den sap? Zâk Anutu mem ge kwap sap. Op ko Anutu zâizâin okñangap. Anutu, zâk kânokñâ tosaninâ birâmap.” Yatâ nângâm tatnetâ Yesunâ umziñan nângâm itâ sâm dâzângoip,

⁸⁻⁹ “Zen umziñan wangât den zo yatâ nânge? Zen dap nânge? Nep ikâ zorânâ bâbâlanj? Tosa birâbirân mo sâk kubikkubik?”

¹⁰ Yatâ sâmnâ Yesunâ itâ sâip, “A bonñâ nâ hânân ândim a ambân zengât tosañ birâbatkât imbanâ zemnigap, zorat topñâ ikpigât den zo dukuan.”

¹¹ Yatâ dâzângomñâ puriksâm a kin bik mumun zo itâ dukuip, “Gâ zaat isen koremğâ zo mem ko ba kamângan âi.”

¹² Yatâ sâi zaatñâ mâteziñanâk isenñâ zo mem ko ba arip. A ambân zen ekñâ kâwalizinâ buñ oi Anutu mâpâsem sâwe, “Kulem zi itârân âsagei iksen, zi sen pup iksen.”

Yesunâ bâlin mâme a zen sot buku oip.

(Mt 9:9-13; Lu 5:27-32)

13 Yesu zâk yatâ op ko dum Galilaia saru sâtnjan giarip. Zoren a ambân mindum ganetâ den sinji âlip sâm dâzânngoip.

14 Dâzânngom âim ko Alipaogât nanjâ Lewi egi kât mimiñâ namin tâi itâ sâm dukuip, “Gâ nâ sot pâlâtân op molini.”

15 Sâi zâk zaatjâ beknjan sâip. Lewiñâ sâi Yesu mirin zâi tâi Lewi bukurâpnâ kât mâme a sot bâlij mâme a tatnetâ Yesu sot arâpnâ zen sot nalem niwe. Kât mâme a zen kât memñâ nâmbutjâ kâmbu memarâwe. A zo yatâ zo donjebepñâ Yesu molim zâk sot ândim pâlâtân kwarâwe.

16 Parisaio a kâmurân gâbâ Anutugât gurumin den zorat galem a nâmbutjâ, zen iknetâ Yesu zâk kât mimiñ a sot bâlij mâme a osetzinjan tap nalem neip. Parisaio a zen ekñâ Yesu arâpnâ itâ sâm mâsikâzinğawe, “Wangât patâzinjâ zâk bâlij mâme a zen sot tap nalem niap?”

17 Sâne Yesunâ nângâm itâ sâm dâzânngoip, “Sisi mâsek kubikkubik a, zen a sâkzinjâ wâgân zengâren nep mân tuume. A mâsekzinjoot zengârenâk tuume. A ziinjanğât nen âlipñâ sâme, nâ zengât mân gem gâwan. Nâ bâlij mâme a diizinğa nâgâren gabigât sâm gem gâwan.”

Nalem birâm kendon ândiândinjanğât Yesu mâsikâwe.

(Mt 9:14-17; Lu 5:33-39)

18 Narâk zoren Yohane arâpnâ sot Parisaio a, zen nalem birâm kendon ândiwe. A nâmbutjâ zinjâ Yesugâren âim itâ sâm mâsikâwe, “Yohanegât arâpnâ sot Parisaio zengât arâpzinjâ, zen nalem birâm ândime. Arâpkâ zen ko wangât nalem mân birâm nemjik ândie?”

19 Yatâ sâm mâsikâne Yesunâ itâ sâm dâzânngoip, “A kutâ, zâk arâpnjoot ândei dap yatâ nalem birâm ândibi? A kutâzinjoot ândim yatâ mân upi.

20 Gâtâm a kutâ betzinjan mine kârubi, narâk zoren umbâlâ op nalem birâm ândibi.

21 Nen hâmbâ sânginjâ oloñoloñan zo unakñâ mân pam gârimen. Wangât, unakñandâ sânginjâ zo diigi oloñi mâtâp patâ opap sâmnâ mân upmen.

22 Wâinj too kâtik unakñâ hâkop sânginjan mân gunge geimap. Yatâ upi, zo ko wainj too kâtikñâ zorân hâkop kunziri hâkop sot wainj ârandân bun upabot. Wainj unakñandâ hâkop unakñan giari dâpnjâ upap.”

Kendongât den.

(Mt 12:1-8; Lu 6:1-5)

23 Yuda zengât kendon narâk njain Yesu sot arâpnâ kâlamân obândiwe. Âim ko arâpnâ zen segoñ burotjâ namuñ niwe.

24 Yatâ utne Parisaio a zinjâ Yesu itâ sâm dukuwe, “Zinjitnan. Zen kendonân mân orotjâ ue.”

25-26 Sânetâ Yesunâ itâ sâm dâzânngoip, “Dawidi sot arâpnâ, zen nalemğât mom ko urâwe. Zen den zo sâlâpkum nângâme mo bunâ? Abita tirik namâ galem a ândeip, narâk zoren Dawidinâ Anutugât tirik namin zâim Anutugât sinji nalem parâwe, zo mem nem ko arâpnâ zinji niwe. Zen mân orotjâ urâwe. Tirik namâ galem a, zen ziinjik nalem zo nimbigât sâsân.”

27 Yatâ sâmnâ itâ dâzânngoip, “Kendon zo agât op âsageip.

28 Ka anjâ kendongât mân op âsagiwen. Oi a bonjâ, nâ kendongât sot kut njai njagât mariñâ ândian.”

3

Yesunâ kendonân a nâi kubiknangip.

(Mt 12:9-14; Lu 6:6-11)

¹ A nâi biknâ humutnjik mâpâmâpâse namin zâi tâi Yesu zâk zoren zarip.

² A nâmbutnâ ek tatnetâ kubiknangi ko denân pânam tarâwe.

³ Yesunâ a biknâ humutnjik zo itâ dukuip,

⁴ “Gâ zaatnâ a ambân mâteziñan ga kin.” Sâi zari Yesunâ a ambân itâ mâsikâzingip, “Mâsikâzinga sânek. Kendonân nep ikâ zorân âlip tuutuun? A kubikzingâzingân mo a tâmbetzângozângon?”

⁵⁻⁶ Yatâ sâi zen den hânâ mân sâwe. Mân sânetâ purikgurik op kin zingitnâ um kâtikzingâgât op umnâ bâleip. A zo itâ dukuip, “Bikâ tântân pa.” Sâi a biknâ pâi âlip oip. Yatâ oi eknâ Parisaio a, zen âimnâ Herode arâpnâ zen sot zorenâk zâk dap yatâ kunat sâm den âraguwe.

A ambân kâmutnâ kâmutnâ Yesugâren gam nangâwe.

⁷⁻⁸ Yesu sot arâpnâ saru sâtnan âine a ambân kâmut patâ Galilaia hânân gâbâ sot Yudaia hânân gâbâ sot Yerusalem kamânân gâbâ sot Idumaio hânân gâbâ sot Yodan too nâmbut zengâren gâbâ sot Tiro Sidon zengâren gâbâ, a kâmut patâ zo, zinâ Yesugât den singi nângâmñâ ga Yesugâren minduwe.

⁹ Yesunâ zingitnâ arâpnâ itâ sâm dâzângoip,

¹⁰ “Wangâ nâi ga gootniñan tâik.” A kâmut zorân lân kwândâlenibegât sâm wangâgât sâip. A donbep kubikzingâmâip, zorat op a mâsekziñootnâ gootnan âinam agom kâbakneyangâwe.

¹¹ Ka a wâkeziñoot zorân ko hânân gei pindiñsâm zem kambân sâm sâwe, “Gâ Anutugât nannâ op ândiat.”

¹² Yatâ sânetâ Yesunâ ziknâ topnâ zo a ambân lan mân dâzângogobigât sâm kâteip.

Yesunâ a kiin zagât gâsuzingip.

(Mt 10:1-4; Lu 6:12-16)

¹³ Yesu zâk baknâ nâin zâim a umñandâ nângâm sâlâpzingoip, zo zângonsâi zâkkâren gawe.

¹⁴ Ganetâ a kiin zagât zâk sot ândibigât sâip. A kiin zagât zo itâ sâm dâzângoip, “Zen âimnâ a ambân den singi âlipnâ dâzângobi.”

¹⁵ Yatâ sâm ko wâke molibigât imbânâ zingip.

¹⁶ A kiin zagât zo, zengât kutzinâ itâ, Simon, Yesunâ kutnâ nâi Petero sâm pindip.

¹⁷ Zebedaioğât nanzatnâ Yakobo sot munñâ Yohane, zekât kutziknâ Boanegesi sâip (niin denân ko, dinziknâ kundundun yatâ opmap).

¹⁸ Andrea, Pilipo, Batolomaio, Mataio, Toma, Alipaioğât nannâ Yakobo sot Tadaio sot a nâi Simon Zelote sot Yuda Karioto kamânân goknâ.

¹⁹ Yuda zâk ândim Yesu tirâpzingoi kâsa zin gâsuwe.

Yesugât nângâne kwakmak oip.

(Mt 12:24-32; Lu 11:14-23; 12:10)

²⁰ Yesu sot arâpnâ mirin zâimñâ nalem om ninat sânetâ a ambân kâmut patâ mindune ko nalem mân niwe.

²¹ Yesugât torerâpnâ zin itâ sâm gâsunam âiwe. A nâmbutnandâ Yesugât umñâ gulip uap sâwe.

²² Anutugât gurumin den zorat galem a nâmbutnjâ, zen Yerusalem kamânân gâbâ gam itâ sâwe, “Wâke zenğât patâziñâ Bezebulunâ umñan gei kin, zorân imbanjâ pindi wâke molizingâmap.”

²³ Sânetâ Yesunâ zângonsâi zâkkâren âine den sumbuñâ itâ sâm dâzânğoip,

²⁴ “Satanj zâk âlip zikñak molianğâbap mo? Hân nâigât a zen ziinjak agom kâsâpagone hânziñâ kwamen zimbap.

²⁵ A nâi sot warâpnâ, zen sârek op kâsa utne kâsâp âsagibap.

²⁶ Satanjâ arâpnâ zânğom molizingi sâi ko zâkkât nep kamânñâ zorâgoot gulip opap.”

²⁷ Yesunâ yatâ sâmñâ Satanjât den sumbuñâ nâi itâ sâm dâzânğoip, “Mirâ mariñâ, zâk kâwali op mirin tâi nâiñâ zâim sikum kut nâi nâi lanj mimbap? Zo mân orot. A zorânâ kâwali a zo kom kinj bik saam pam ko sikumñâ âlip beknjan mimbap.”

²⁸⁻³⁰ Op ko Anutugât gurumin den zorat galem a, zen Yesu umñan wâke ândiap sâwe, zorat itâ sâm dâzânğoip, “Nâ perâknjak dâzânğobâ. Den bâlinj top top zorat tosa birâbirânj, zo ziap. Ka a nâi zâk Tirik Kaapum mem gei kwâknjanğâm den bâlinjâ sâbap, zorat tosa ko mân birâbirânjâ. Zo ko narâk dâp tap zâibap.”

Yesugât mamñâ murâpnâ.

(Mt 12:46-50; Lu 8:19-21)

³¹ Den yatâ dâzânğom tâi Yesugât mamñâ murâpnâ sombemân ga kin gibapkât den pane zarip. Oi Yesunâ a ambân osetzñan tâi dukuwe,

³² “Mamgâ sot mun gatkâ ga kin gem gânan se.”

³³ Sâne a ambân tarâwe, zo zingitñâ itâ sâm dâzânğoip, “Nâgât mamnâ sot murâpnâ, zo waniñ zinjâ?

³⁴ Nâgât mamnâ mun garâpnâ zi te.

³⁵ Anutugât sâtñâ nânğâm lume, zen nâgât mamnâ mun garâpnâ ue.”

4

Arik maamaandinjât dâzânğoip.

(Mt 13:1-9; Lu 8:4-8)

¹ Yesunâ saru sâtñan geim den sinji âlipñâ dum dâzânğoip. A ambân donbep patâ mindune birâm wanğâyân zâi tâip. A ambân zen sagân tarâwe.

² Yesu zikñâ wanğâ kwâknjan tapñâ den sinji âlipñâ sâm dâzânğoip.

³ Den sumbuñâ top top dâzânğoip. Nâi itâ sâm dâzânğoip, “Nâ sa nânğânek.

⁴ A nâi keet maandinjbam nebân arip. Âi maandenji ko keetñâ nâmbutnjâ mâtâbân gei zeip.

⁵ Zei nii zinjâ ga nem nanğâwe. Keet nâmbutnjâ ko hân sinjitñan gei zeip. Kât kwâknjan zeipkât kek takip.

⁶ Zo mirâsinj takâm maa irikirik pâi moip. Ândânâ kât kwâknjan zeipkât maa egi hâlâlânjsâm moip.

⁷ Keet nâmbutnjâ hibuk osetñan gei zeip. Oi kâmñâ taki hibukñâ kwârakuipkât bonñâ bunj oip.

⁸ Keetñâ nâmbutnjâ ko hân kelâknjoorân gei ze bonñâ takâmñâ bonñâ imbanjâ oip. Topñâ nâigât 30 oi, nâigât 60 oi, nâigât 1 handeret. Bonziñâ yatâ âsagiwe.”

⁹ Den yatâ sâmñâ itâ sâip, “A nâi kindapñootñâ ko den zi nânğâbap.”

Den sumbuŋik dâzâŋgomâip, zorat den.

(Mt 13:10-17; Lu 8:9-10)

¹⁰ A ambân donɓep patâ âim naŋgâne a nâmbutɗâ sot Yesu arâpɗâ zen ziŋɗik tapɗâ den sumbuŋaŋgât topɗâ māsikâwe.

¹¹ Māsikâne sâip, “Anutugât um topɗan bagibagiŋaŋgât den sumbuŋâ, zo zen nâŋgâm kwâkâbigât sâsâŋ. Ka a nâmbutɗâ ko topɗâ mân nâŋgâbigât den sumbuŋâ dâzâŋgoman. A sâŋɗiŋâ Yesaianâ den ɗâi itâ sâm kulemguiɗ,

¹² ‘Umziŋ mân âburei ko tosaziŋ zemziŋgâbapɗâ zen siŋziŋandâ igikɗâ ko ikpi, ka mân nâŋgâm kwâkâbi. Kindapziŋandâ nâŋgâbi, ka mân nâŋgâm kwâtâtibi.’

¹³ Zen ko den sumbuŋâ san, zorat topɗâ mân nâŋge? Den sumbuŋâ nâmbutɗâ sa dap dap yatâ nâŋgâm kwâkâbi? Den sumbuŋâ san, zo topɗâ itâ.

¹⁴ Keetɗâ maandenɗip, zo ko den siŋgi âlipɗâ yatâ.

¹⁵⁻¹⁶ Keetɗâ mâtâbân gei zeip, a nâmbutɗâ yatâ ândime. Zen den siŋgi nâŋgâne Satanɗâ ga betziŋan mem âimap.

¹⁷ Keetɗâ hân siŋɗiŋan gei zeip, zo ko a nâmbutɗâ zo yatâ ândime. Zen den siŋgi âlipɗâ nâŋgâm âkɗâlem ândine ko umziŋan mân gâsui ko narâkɗâ pânkânok mem ândibi. Siŋgi âlipkât kâmbam gâi ko loremɗâ kektâ birâbi.

¹⁸ Keetɗâ nâmbutɗâ hibuk osetɗan gei zeip, zo ko a nâmbutɗâ yatâ ândim den âlipɗâ nâŋgâm sâkziŋaŋgât kengât donɓep op ândime.

¹⁹ Hângât sikum zorat âkɗâle sot bâliŋâ top top, zo umziŋan geim siŋgi âlipɗâ zo koi bonɗâ buɗ opmap.

²⁰ Keetɗâ nâmbutɗâ hân kelâkɗan ge zeip, zorat dâp a nâmbutɗâ zen den âlipɗâ mem ândim bonɗâ muyagime. Nâmbutɗandâ 30, nâmbutɗandâ 60, nâmbutɗandâ 1 handeret. Bonɗâ yatâ muyagime.”

Âsakɗan ândiândigât den.

(Lu 8:16-18)

²¹ Den ɗâi itâ târokwap sâip, “Zen kârâp sâum mirin zâim âmaɗân mân pam kwârakume. Kârâp sâum tâtatɗâ gobetɗan mân pame. Buɗâ. Tâtatɗan panetâ tapɗâ ko âsakɗâ âsagibap.

²² Kut ɗâi ɗâi hânân tik ziap, zo zemɗâ tik mân zimbap. Zo âsagem kagibap.

²³ A ɗâi, zâk kindapɗootɗâ den zi nâŋgâbap.

²⁴ Zen den nâŋge, zo nâŋgâm kwâtâtibi. A ɗâi, zâk den nâŋgâm kwâtâtei Anutunâ nâŋgânâŋgâ âlipɗâ târokwap pindâbap.

²⁵ A ɗâi nâŋgânâŋgâɗoot, zo Anutunâ târokwap pindâbap. Ka a ɗâi zâk den mân nâŋgâm kwâtâtei ko Anutunâ birâm bekɗan mimbap.”

Anutugât siŋgi âlipkât mâtâp, zorat den sumbuŋâ.

²⁶ Yesunâ den ɗâi itâ sâip, “Anutugât siŋgi âlip zorat mâtâp, zo itâ.

²⁷ A ɗâiŋâ nebân keet maandenɗap. A zo ɗâtik hilâm ândim zari keet zo kâmpâ takâm zâimap.

²⁸ A zo topɗâ mân ek nâŋgi ko hânɗâ too sot nalem pindi ko kâmpâ takâm zâimap.

²⁹ Zâim ilum opɗâ bonɗâ opmap. Oi zobâ bon sâlâpagoi sândum memap.”

Anutugât siŋgi âlipkât mâtâp zo ko nak keetɗâ yatâ.

(Mt 13:31-35; Lu 13:18-19)

³⁰ Yesunâ den nâi târokwap itâ sâip, “Anutugât singi âlip zorat mâtâp zo ko wanân dâpkwap sâbâ?

³¹ Anutugât singi âlipkât mâtâp, zo nak keetnâ yatâ. Keet zo wakum keetnâ yatâ. Keet zo nak nâmbutnâ ombenjan. Keet zo mâiktâra.

³² Oi hânân kendindâ hibuk walâzingâm naknâ patâ lâmbatmap. Bâranjan nii ga pam sândukjan tapme.”

³³ Yesu zâk den sumbunâ top top sâp, den âlipnâ sâp dâzângoip.

³⁴ Nângânângâzingânât dâp dâzângoip. Oi sâp muyagem mân dâzângoip. A ambân âim nangâne ko Yesu sot arâpnâ ziinjik tap sâp muyagem dâzângoip.

Pibânâ Yesugât den lugip.

(Mt 8:23-27; Lu 8:22-25)

³⁵ Hilâm zorenâk nâtiksâisâi Yesunâ wangâyân tap ko arâpnâ itâ sâp dâzângoip,

³⁶ “Saru torengen âinâ.” Yatâ sâi zorânjak wangâyân zâim a ambân kâmut zâmbam âiwe. Âinetâ wangâ nâmbutnâ zen molimoli âiwe.

³⁷ Âinetâ pibâ patâ koi saru âbângum wangâ kâligen giarip.

³⁸ Wangâ kâligen gei piksâbam oi Yesu ziknâ wangâ murukjan koremnâ kâuk kombân pam uman zem tâip. Zem tâi ko arâpnâ zen mângim dukum sâwe, “Kembuninâ, nen saruyân geinamen. Gâ nenngât mân nângâm zem taat?”

³⁹ Yatâ sâp mângine zaat pibâ sot saru itâ sâp dâzâkoip, “Hirijsâm zeit.”

⁴⁰ Sâi hirijsâm ziwet. Oi arâpnâ itâ mâsikâzingip, “Zen wangât kenngât ue? Zen dap yatâ mân nângâm pâlâtân kwatnime?”

⁴¹ Sâi zen kenngât yâmbât op âragum sâwe, “Pibâ sot saru sot kut nâi nâi, zen dinâ lume. A zi zâk dap yatâ?”

5

Wâkenâ bâu umzinjan geiwe.

(Mt 8:28-34; Lu 8:26-39)

¹ Zen wangâyân zâim ko ba saru nâmbutken âiwe. Âim ko Gerasene hânân takâwe.

² Takâm hân kârâkjan zâine ko a nâi wâkenpoot, zâk mumunâ zengât kwagân gâbâ gâip.

³ A munetâ kât mâtâpnjan zâmbanmarâwe. Oi a zo zâk zoren zânzeku op ândei ko a zin gâsum tâk kâtikjandâ kin biknâ saane ko tâk tiriktâruk ba âimâip.

⁴ Anâ mân gâsum saabe yatâ. A zo kâwali imbanâ mem ândeip. Nâtik sot hilâm dâp a zengât kwagân sot mirâ kamân âtânjan zânzeku op ândeip.

⁵ Den sâp kambân sot kât memnâ ziknâ agoyangâmâip.

⁶ A zorânâ Yesu kârebân gâi eknâ sârârâk kârâm ga pindijsâip.

⁷⁻⁸ Gâi ko Yesunâ itâ sâip, “Wâke, gâ a umnjan gâbâ takâm ba âinan.” Yatâ sâi ko a wâkenpoot, zâk den itâ sâp kambânip, “Yesu Anutu patâgât nannâ, gâ dap otnibam gaat? Anutugât mâtenjan dâgobâ. Gâ sâknam mân niban.”

⁹ Sâi ko Yesunâ wâke mâsikip, “Gâ kutkâ nâi?” Mâsiki sâip, “Nen kutnin kâmut. Nen ko donbepnâ ândien.”

¹⁰ Yatâ sâp Yesugâren itâ sâip, “Mânâk moliningâna hân nâin âinat.”

¹¹ Oi hân zoren bâu kâmut patâ parânan gendâk nem ândiwe.

12 Wâke zen Yesunâ sâi ayân gâbâ takâm âi bâu umziñan geibigât dukuwe.

13 Oi Yesunâ nângâzingi ko wâke zen a umñan gâbâ takâm bâu umziñan geinetâ bâu aksik zen sârârâk kârâm âi simân geim saruyân geim mom nanğâwe. Bâu bituk bunjâ, 2 tausen yatâ muwe.

14 Bâu galem a, zen zo ekñâ sârârâk kârâm âimñâ mâtâbân a ambân dâzângom âiwe. Ziiñ kamânziñan âim den singi zo yatik dâzângowe. A ambân ziñ singi zo nângâmñâ iknam âim minduwe.

15 Zen Yesugâren âim igâwe. A wâkenoot ândeipñâ Yesu kinj topñan petñâ lapñâ nângânângâñoot op a lumberñâ op tâip. Yatâ tâi ekñâ ko a gawe, zo ziñâ kenğâtziñangât urâwe.

16 Ka a nâmbut, a zo ek nângâwenjâ ko agât den singi sot bâu zengât singi dâzângowe.

17 Den zo nângâmñâ ko Yesunâ zen sot mân ândibapkât sâm dukuwe.

18 Yesunâ wanğâyân zâibam oi a wâkenoot ândeipñâ Yesu sot âibat sâm kâtigeip.

19 Sâi ko Yesunâ kwâkânangâm itâ sâip, “Gâ âburem kamângan âim a torerâpkâ zen sot ândiban. Oi Kembunâ âlipñan kwatgigap, zorat singi torerâpkâ dâzângoban.”

20 Sâi a zo âim Yesunâ kubikñangip, zorat singi kamân bâzagât tarâwe, zoren ândim a ambân dâzângoi nângâm imbanâziñ bunj oip.

Yesunâ ambân katep nâi mumunjan gâbâ mängeip.

(Mt 9:18-26; Lu 8:40-56)

21 Yesunâ wanğâyân zâimñâ saru nâmbutken âim ko sagân gei kiri a ambân ekñâ ga minduwe.

22 Mindunetâ mâpâmâpâse namâ galem a nâi, kutñâ Yairo, zâknâ gam Yesugât kinj topñan geim pindiñsâm itâ sâm kâtigeip,

23 “Bâratnâ mumbam uap, gât ko âi bikñan gâsuna âlip op zaat ândibap.”

24 Yatâ sâm dukui Yesu zâk sot arip. A ambân donjbep, ziñâ mem oset kwâkñangâm âiwe.

25 Ambân nâi osetziñan ândeip, zâk gilâm gem ândeip. Yatâ op ânde kendon patâ kiin zagât yatâ âkip.

26 Oi kubikkubik a ziñ nep tuum osimñâ mân kubigâwe. Kubikñangânâ sâne zorâñak patâ oip. Sangânñâ kwâlâziñgâm gâi kât sot sikum motñâ bunj op nanğip.

27 Ambân zorâñâ Yesugât den singi nângâm ko a ambân osetziñan gâbâ Yesu kândâtñan gam hâmbânan weegip. Ambân zo zâk itâ nângâm ko oip.

28 Hâmbânâ weebat, zo ko âlipnâ upat sâip.

29 Weem zorâñak gilâm kârâksâi sâknâ âlip oi nângip.

30 Oi Yesu zâk imbânâ nâi gei nângip. Nângâm puriksâm mäsikâziñgâm sâip,

31 “Nâiñâ hâmbânan weegap?” Sâi arâpñâ zen dukuwe,

32 “Wangât sat? A ambân donjbep patâ haamgoge, zo ka.” Sânetâ Yesu zâk ambân weegip, zo ek kâruiip.

33 Oi ambân zo mâsek âlip oi nângip, zorat umñâ sâtângui sânam sâmbui Yesugât kinj topñan gei pindiñsâmñâ topñâ sâm muyageip.

34 Sâm muyagei Yesunâ itâ sâm dukuiip, “Gâ nângâm pâlâtân kwâtnimat, zorat op âlipkâ uat. Âlip op ko umğâ diim gei ândiban.”

³⁵ Yesunja ambân zo yatâ dukum kiri a nâmbutnja mâtâmâtâpâse namâ galem a mirin gâbâ gam sâwe,

³⁶ “Bâratkâ muap, zorat patâ mirâgan mân diim zâiban.” Yatâ sâne Yesu zâk den zo nângâm mâtâmâtâpâse namâ galem a itâ dukui,

³⁷ “Mân kengât ot. Gâ nâgât nângâm pâlâtân kwatnina bâratkâ âlip upap.” Yatâ sâmnja a ambân kâmut zo mân gabigât sâmbâm arip. Petero sot Yakobo sot zâkkât munja Yohane, zenagâk sâi ârândân âiwe.

³⁸ Âi takâne mirin a ambân zen âigirâp patâ op tatne zingirip.

³⁹ Zingit ko mirin zâimnja a ambân itâ dâzângoip, “Wangât isem te? Ambân zi mân muap. Zâk yen uman zem taap.”

⁴⁰ Sâi nângâm girânnangâwe. Oi sâi geim nangâne ambân katepkât ibâ mam sot arâpnja karâmbut sâi ambân katep zeibân bagiwe.

⁴¹ Yesunja ambân zo biknan gâsumnja ziinj denân sâip, “Talita kumi (niinj denân ko, Ambân dâgoga zaat).”

⁴² Sâi zorenâk ambân zo zaat âim gâip. Ambân katep zo kendonja kiin zagât yatâ. Yatâ oi eknjâ imbanâziinj buj oi sâlâpziinan zim kirâwe.

⁴³ Yesunja singi zorat a ambân lanj mân dâzângobi sâmbâtigeip. Oi ambân zo nalem pindâne nimbapkât sâmbâtângoip.

6

Nasarete kamân goknja, zinj Yesu birânnangâwe.

(Mt 13:53-58; Lu 4:16-30)

¹ Yesu zâk mirâ kamân zo birâm kamânnan ari arâpnja molim âiwe.

² Âi ândei Yuda zengât kendon narâknja oi mâtâmâtâpâse namin zâi singi âlipnja sâmbâtângoip a donjep zinj den singi âlipnja nângâm imbanâziinj buj oi itâ sâwe, “Den singi âlipnja zi nâinja kwâkâm pindap? Nâinja nângânângâ patâ zi pindap? Kut nâi nâi tuutuunja, zo topnja dap yatâ?”

³ Zâk mirâ tuutuunja a. Zo Mariagât nanja. Zâkkât murâpnja Yakobo, Yose, Yuda, sot Simon, zengât âtâziinj zo. Ka garâpnja osetniinan ândie.” Yatâ sâmbâtângâne giginja oip.

⁴ Oi Yesunja itâ sâmbâtângoip, “Propete nâi zâk kutsinginjâ kamân dap lanj kârâm ari kamârâp sot torerâpnja, ziinj ko nângâne yennja opmap.”

⁵ Yatâ ândiwegât Yesunja zengâren nep patâ tuubam kwagip. Zâk a mâsekziinoot kânok kânok weezingjâ âlip urâwe.

⁶ A ambân donjep patâ umziinjandâ angân kârâwegât nângi yâmbât oip. Oi kamân torenja ginjen, zengâren âi den singi âlipnja dâzângoip.

Arâpnja kamân dap den singi âlipnja sâbigât sângonzângoip.

(Mt 10:5-15; Lu 9:1-6)

⁷ Yesunja sâi arâpnja gane ko zagât zagât âi den singi âlipnja sâbigât sângonzângoip. Wâke molizingâbigât imbanja zingâm itâ sâmbâtângoip,

⁸ “Zen tânzinjik mem âibi. Zen mâtâpkât nalem sot kât sot irâ mân mem âibi.

⁹ Ki pâke zo ko mem ândibi. Hâmbâ ko umnan sâknan buja, kânogâk mem âibi.”

¹⁰ Yatâ sâmnja dâzângoip, “Kamân nâi âimnja mirâ zâibi, zorenâk tâtât mâme opnja gem kamân nâin âibi.

¹¹ Kamân nâi takâne a ambân zinjâ mân buku otzingâmñâ dinzinâ birâne kândâtzângom ko kinzinan gwapgwap lân gâbârîne gei topzinâ nângâbi. Zen yatâ opñâ kamân zo birâm âibi.”

¹² Yatâ sâi zen âimñâ a ambân umzin melânbigât den sâm dâzângowe.

¹³ Wâke donbep molizingâwe. A mâsekziñoot donbep kelâk sanjonzingâm kubikzingâwe.

Herodenâ sâi Yohane kuwe.

(Mt 14:1-12; Lu 3:19-20; 9:7-9)

¹⁴ Yesugât den sinji lan kârâm a kutâ Herodegâren ari nângip. A nâmbutñâ zinjâ Yesugât itâ sâwe, “Yohanenâ too sanjonzingip, zâknâ mumunan gâbâ zaat kâwaliñoot ândiap.”

¹⁵ A nâmbutñandâ Yesugât itâ sâwe, “Zâk Elia zaat ândiap.” Sâne nâmbutñandâ itâ sâwe, “Zâk Propete nâi, Propete sânginjâ yatâ.”

¹⁶ Herodenâ den zo nângâm sâip, “Bunâ. Yohane sa gândun kârâm mânângârâwe, zâknâ zaat ândiap.”

¹⁷ Herode zâk mârûmñan kâwali a sângonzângoi Yohane gâsum tâk namin parâwe. Mârum ombenjan Herodenâ munñâ Pilipo zâkkât ambinñâ Herodia beknjan meip. Ambân zâkkât opñâ Yohanenâ Herode itâ dukuip.

¹⁸ “Gâ mungangât ambân mein, zo mân dap uap.”

¹⁹ Yatâ sâi ko Herodegât ambinñâ Herodia, zâk Yohanegât um kâlak nângâm ândeip. Yohane kumbat sâm matâp kârûm ândeip.

²⁰ Herodenâ ko Yohane a târârak sot âlipñâ sâmñâ hurat kwâkjangâm galem ândeip. Herodenâ Yohanegât den nângâm um zagât oip. Oi lan dinñâ zo nângâm âknâleip.

²¹ Oi Herodianâ Yohane kumbap sâm matâp itâ muyageip. Herodegât âsaâsagin narâknâ mâte oi sii nalem om a sâtñâ sot kâwali a patâ sot Galilaia hânân gâbâ a zâizâinâ minduzingâm nalem zingip.

²² Mindunetâ ko Herodia bâratñâ, zâk mâteziñan zâi kep ândeip. Kep ândei Herode sot arâpñâ zinj êknâ âknâliwe. Herodenâ ambân itâ sâm dukuip, “Gâ wan mo wangât otgigap? Sâna gibâ.”

²³ Yatâ sâm a patâ mâteziñan sâm kâtigeip, “Wan mo wangât otgigi âlip sâna gibat. Hânangât sâna âlipñâ mânângât toren gibat.”

²⁴ Ambân zo âknjan âi mamñâ mäsikâm sâip, “Nâ wan wangât sâbâ?” Sâi mamñandâ dukuip, “Yohane too sanjonzingip, zâkkât gândunâ mânângât kâukñâ niban.”

²⁵ Sâi ambân zo sârârâk kârâm âim a kutâgâren itâ sâip, “Yohane too sanjonzingip, zâkkât gândun mânângât kâukñâ hâkop patin pam ni.”

²⁶ Herodenâ den zo nângâm pârâkpam umñâ bâleip. Zâk a sâtñâ zengât mâteziñan sâm kâtigeip, zorat op zo bon upapkât sâi dinñâ nângip.

²⁷⁻²⁸ Kegâk kâwali a nâi Yohanegât kâukñâ mem gâbapkât sângonguip. Kâwali a zo tâk namin âim Yohane gândun mânângât kâukñâ hâkop patin pam mem ga ambân zo pindip. Ambân zorân memñâ mamñangâren mem arip.

²⁹ Oi Yohane arâpñandâ sinji zo nângâm âi kâambarânâ mem hanguwe.

Yesu arâpñâ âburem gawe.

³⁰ Aposolo zen âburem ga Yesugâren mindum ko kut nâi nâi urâwe, zorat den sinji dukum nangâwe. Den sinji âlipñâ sâwe, zorat dukuwe.

³¹ Narâk zoren donbep patâ târotârôyâk mindum âim gawe. Âim ganetâ zen dap op nalem nimbe. Zorat Yesunâ arâpnâ itâ sâm dâzângoip, “Zen ganetâ a mân ândiândijan âi ândeindâ sâkniñ sânduksâik.”

³² Oi zen ziinik wangâyân zâim a mân ândiândijan ba âiwe.

³³ Ka a ambân kâmut zingitnetâ âine kamânñâ kamânñâ mindum sârârâk kârâm âim zijon âim takâwe.

Yesunâ a 5 tausen yatâ nalem zingip.

(Mt 14:13-21; Lu 9:10-17; Yo 6:1-13)

³⁴ Oi Yesunâ wangâyân gâbâ gem gamñâ a ambân kâmut patâ zingiri râma galem a bunâ, yatâ ândiwe. Yesunâ zo yatâ zingitnâ umñâ nângip. Yatâ zingitnâ zorâñak den sinji âlipnâ donbep dâzângoip.

³⁵⁻³⁶ Mirâsin geibâ sâi arâpnâ zinâ Yesugâren âim sâwe, “Zi mân ândiândijan ândeindâ nâtiksâpkât a ambân zâmbana kamân tap ariabân âim nalem sângân mem nimbi.”

³⁷ Sânetâ itâ sâm dâzângoip, “Wangât âibigât se? Zinâ nalem nâi zingânek.” Sâi itâ dukuwe, “Nen âim kât 2 handeret yatâ zorâñ nalem kwâlâm ga zingânatkât sat?”

³⁸ Sâne itâ sâm mâsikâzingip, “Zengâren nalem dabutâ ziap, zo âi iknek.” Sâi zen âi eknâ dukuwe, “Nalem bâtnâmbut sot saru zuunâ zagât.”

³⁹ Sânetâ Yesunâ sâi a zen hibuk kwâkñan kâmutnâ kâmutnâ ge tarâwe.

⁴⁰ Tengâ nâi 1 handeret, tengâ nâi 50, yatâ tarâwe.

⁴¹ Tatnetâ Yesunâ nalem bâtnâmbut sot saru zuu zagât mem sinâ sumbemân ek sâiwap sâm sonpam zingip. Nalem zo mamun arâp zingî zinâ kâsâpkum a zingâwe. Saru zuunâ kâsâpkum zingî yatik urâwe.

⁴² Oi zen aksik nem âkon urâwe.

⁴³ Nalem sot zuu buputnâ tâip, zo mine irâ kiin zagât piksâip.

⁴⁴ A nalem niwe, zo ko 5 tausen yatâ.

Yesunâ saru kwâkñan lân lân arip.

(Mt 14:22-23; Yo 6:15-21)

⁴⁵ Oi Yesunâ sâi arâpnâ wangâyân zâim ândiren Besaida kamânângen âiwe. Yesu zik ko a ambân zâmbanbam tâip.

⁴⁶ Yesunâ kândâtzin kelikñâ ninâu sâbam bâkñan zariip.

⁴⁷ Nâtiksâi wangâ saru tânâmñan âim tâi Yesu zikñik saru sâtnan tâip.

⁴⁸ Oi pibâ sângânziniñ gâbâ gâi âinam osim biranâwe. Oi Yesunâ zingitnâ hanşâsâgât nâtikñâ saru kwâkñan lân lân zengâren âim walâzingâbam oip.

⁴⁹ Yesunâ saru kwâkñan ari ek wâke gaap sâm kengât urâwe.

⁵⁰ Zen aksik eknâ kengât patâ urâwe. Yatâ utne den itâ sâm dâzângoip, “Zen umzin diim geik. Ninak gaan. Zen mân kengât utnek.”

⁵¹ Yatâ sâm wangâyân zari pibâ hirinsâip. Hirinsâi a zen imbanzin bun oip.

⁵² Nalem zingip, zorat topñâ mân nângâwe. Nângânângâzin mân pâronşâip, zorat.

⁵³ Saru nâmbutken âim Genesarete hânân takâm wangâ saawe.

⁵⁴⁻⁵⁵ Wangâyân gâbâ gine zorâñak a ambân zin Yesu eknâ kamân dâp aimñâ a mâsekziñoot helân aam mînzîngâm Yesugâren gawe.

⁵⁶ Yesunâ kamân patin sot mâik mâigân ari ko a ambân mâsekziñoot sombemân zâmbane âi hâmbâ murukñan gâsum âlipzin upigât Yesu dukune nângip. Dukune nângi hâmbânjan gâsum âlipzin urâwe.

7

Parisaio a sot Yesu, zen den âraguwe.

(Mt 15:1-9)

¹ Parisaio sot Yerusalem kamânân gâbâ Kembugât gurumin den zorat galem a, zen Yesugâren ga minduwe.

² Oi Yesu arâpnâ osetziñan gâbâ nâmbutñandâ Parisaio a zengât den mân luwe. Zen bitziñ mân sanjon nalem nine ziñgirâwe.

³ Parisaio sot Yuda a aksik patâ, zen bitziñ sanjon nalem nemarâwe. Sâkurâpziñ zengât den lum yatâ opmarâwe.

⁴ Zen mindumindu sombemân gâbâ gam too sângonñâ nalem nemarâwe. Oi zorik buñâ. Âmañ sot hâkop sanjonsanjon sot kut ñâi ñâi nâmbutñangât sâkurâpziñangât den, zo lum ândiwe.

⁵ Zorat Parisaio sot Kembugât gurumin den zorat galem a, zen Yesu mâsikâm sâwe, “Arâpkâ wangât sâkurâpniñ zengât den kom bitziñ mân sanjon nalem nime?”

⁶ Sânetâ itâ sâm dâzângoip, “Sarâ a zen. Zengât op Propete Yesaianâ Anutugât den itâ sâm kulengoip, ‘A kâmut zi lâuziñandik mâpâsenime. Umziñandâ ko birâanime.

⁷ Oi den bonñangât hâuñâ a ziin den sâm kwâkâm angâme. Zen lâuziñandik mâpâsenime, nâ zorat nânga yen opmap.’

⁸ Zen Anutugât gurumin den zo birâne gei a denâk lum ândime.

⁹ Zen ziñâ nângânângâyân gâbâ den zo mem ko Kembugât gurumin den zo birâm mâtâp ñâin âime.

¹⁰ Mose zâk Anutugât gurumin den itâ sâm dâzângoip, ‘Gâ ibâ mamgâ sâtzik lum hurat kwatzikâban. Ñâi zâk ibâ mamñâ sâm bâliñan kwatzikâbap, zo kune mumbap.’

¹¹ Zen ko itâ sâme, ‘A ñâi zâk ibâ mamñâ itâ dâzâkobap. Kut zo zo zikâbam, zo Anutugât singi sâm paan.’

¹² Yatâ dâzâkoi zen diñâ mem kâtikñan pam mam ibân kore otzikâbâ sâi mâtâp pâke kwâkñangâme.

¹³ Yatâ op Anutugât den komñâ sâkurâpziñangât den lum game. Oi zorik buñâ kut ñâi ñâi nâmbutñâ yatik upme.”

Kut ñâi ñâi niniñandâ a um mân sumunkomap.

(Mt 15:10-20)

¹⁴ Yesuñâ yatâ sâm a ambân dum minduziñgâm itâ sâm dâzângoip, “Nâ den dâzângua zen aksik nângâm kwâkânek.

¹⁵ Kut ñâi ñâi nine tep kâmbosiñan geimap, zorân mân sumunkomap. Ka umziñan gâbâ kopgâmap, zorân ko sumonkomap.

¹⁶ A kindapñoot zorân den zi nângâbap.”

¹⁷ Yatâ sâmñâ birâziñgâm mirin zari arâpnâ ziñâ den sumbuñâ topñangât mâsikâwe.

¹⁸ Mâsikânetâ sâip, “Zen yatik um nângânângâziñâ buñ ândime? Topñâ itâ mân nângâme? Kut ñâi ñâi tep kâmbosiñan geimap, zorân dabân sumunkomap?”

¹⁹ Zorân umziñan mân âimap. Zo yen tep kâmbosiñan giari mem kubigi mâtâpñan geimap.” Yesu zâk yatâ sâm nalemgât den sâm nâmbâsâpkoip.

²⁰ Oi den ñâi itâ sâip, “Umziñan gâbâ kopgâmap, zorân ko sumunkomap.

²¹ A umân gâbâ den itâ kopgamap. Nângânângâ bâlinâ, âkñâle nep, kâmbu.

²² Kâmbam ku, ambân mem birâbirân, sarâ, zâizâinâ, um kâtik, den bâlinâ sot bâlinâ top topnâ.

²³ Bâlinâ sâlâpkuan, zorânâ a umziñan gâbâ kopgâi sumunkomap.”

Grik ambân nâi Yesugâren gâip.

(Mt 15:21-28)

²⁴ Yesu zâk kamân zo birâm âim Tiro Sidon kamân zagât zo zengâren takip. Takâm mirâ nâin zâim tik tap nângâbat sâip. Oi dap yatâ tik tâpâp?

²⁵ Taki zorenâk ambân nâi zâk singi nângip. Zâkkât bâratnâ wâkenâ zâk sot ândeipkât ga Yesugât um topñan pindiñsâip.

²⁶ Ambân zo Grik ambân Siro-Poinika goknâ. Zâk bâratñangât umñan wâke zo molibapkât dukuip.

²⁷ Dukui Yesunâ itâ sâip, “Katep zengât nalem wâu zingindâ mân dâp upap. Katep zen nalem ninetâ ko buputnâ zo mem wâu zingânat.”

²⁸ Sâi ambânñâ den itâ maburem pindip, “Kembu, zo nângan. Ka katep zinâ nalem nine gwapgwapnâ gei wâu zen lanđâ nime.”

²⁹ Oi Yesugoot itâ sâm dukuip, “Den zo yatâ sat, zorat op ko nângâgigan. Âi eknan. Wâkenâ bâratkâ birânângap.”

³⁰ Sâi ambân zo âimñâ mirânjan zâim egip. Wâkenâ bâratnâ pam ari nânzam tâip.

A diñ buñ kubikñangip.

³¹ Yesu zâk Tiro kamânân gâbâ puriksâm Sidon kamân walâmñâ kamân bâzagât zengâren takâmñâ Galilaia saruyân takip.

³² A nâmbutnâ, zinâ a nâi kopa, kindap bâpsâsân diim gam Yesunâ weebapkât dukuwe.

³³ Dukune nângâm a zo diimñâ ginñan pâi zikñik kiri Yesu zâk bikñandâ kindapñan weemñâ bikñan tâpkum nâmbâlamñan weegip.

³⁴ Yatâ opñâ sumbemân egi zaari yaak memñâ zin denân sâip, “Epata (niin denân ko, pâronñâ).”

³⁵ Yatâ sâi a kindapñâ pâronñâ nâmbâlam âburei den âlip sâip.

³⁶ Oi Yesu zâk den singi zo mân sapsubigât dâzângoip. Yatâ sâi zen ko kâtigem sâne lañ kârâm arip.

³⁷ Zen âiwap pamñâ itâ sâwe, “Kut nâi nâi tuugi âlip opmap. Kindapzin bâpâsân kubikzingâmap. A dinzin buñ den muyagem zingâmap.”

8

Yesunâ a ambân 4 tausen nalem zingip.

(Mt 15:32-39)

¹ Narâk zoren a ambân kâmut patâ Yesugâren mindum nalem buñ ândine Yesunâ arâpnâ minduzingâm dâzângoip,

² “A ambân kâmut zi sirâm karâmbut nen sot ândimñâ tepzinangât mue, zorat umnâ nângan.

³ Zen nalem buñâ sângonzângoindâ sâi mâtâbân âim nalemgât tâmbetagobe. Nâmbutnâ zen kamân kârebân gâbâ gawe, zorat.”

⁴ Yatâ sâi arâpnâ zin itâ sâm dukuwe, “A mân ândiândinjan ândiengât dap yatâ nalem muyagem zingânat?”

⁵ Sâne itâ mâsikâzingip, “Zengâren nalem dabutâ ziap?” Sâi zîñâ sâwe, “Nâmburân zagât ziap.”

⁶ Dukune sâi a ambân mindumñâ hânân ge tarâwe. Ge tatne Yesunâ nalem nâmburân zagât zo memñâ sâiwap sâm sonpam namuj zîngip. Arâpnâ zîngi mem kâsâpkum a ambân zîngâwe.

⁷ Oi Yesu arâpnâ zen saru zuunâ mâik bitugâk zagât mo karâmbut yatâ zo Yesu pindâne mem sâiwap sâm a ambân zîngâbigât arâpnâ dâzângomñâ zîngip.

⁸ A ambân kâmut, zen nalem nem âkon urâwe. Yesu arâpnâ zen nalem buputñâ tap arip, zo mindune irâ nâmburân zagât zoren gei piksâip.

⁹ A ambân niwe, zo 4 tausen yatâ. Nine ko Yesunâ sângonzângom zâmbâri ba âiwe.

Yesunâ Parisaio a girem dâzângoip.

(Mt 16:1-4; Lu 12:54-56)

¹⁰ Yesunâ a ambân sângonzângoi âine sâp kânok zikñâ sot arâpnâ wangâyân zâim Dalimanuta hânân âi takâwe.

¹¹ Zoren ândinetâ Parisaio a, zen Yesugâren gam zâk sot âraguwe. Zîñâ itâ dukuwe, “Sumbemân gâbâ imbarñâ nâi gei sen mârât kulem nâi kona iknâ” Zo mâsikâm topñâ iknam sâwe.

¹² Yatâ sâne Yesunâ yaak op mâsikâzingâm sâip, “Narâk ziren a zen wangât op top likuliku kulem âsagibapkât se? Perâkñak dâzângobâ. A zo zen kut zo mânâk tirâpzângobat.”

¹³ Yatâ sâmñâ birâzingâm arâpnâ diizingi wangâyân zâim saru nâmbutken âiwe.

¹⁴ Arâpnâ zen nalemgât nelânzângoi âiwe. Nalem kânogâk wangâyân tâip.

¹⁵ Oi Yesunâ arâpnâ girem den itâ dâzângoip, “Zen Parisaio sot Herode zengât sii dangâtñâ nalemziñan mân pam om nîmbi.”

¹⁶ Yesunâ yatâ sâm dâzângoi ko kwakñâ âragum sawe, “Nalemgât nelâmnângoi birâm gen, zorat sap?”

¹⁷ Den yatâ sâm tatne Yesugât kindapñan giari nângâm itâ sâm dâzângoip, “Nalemgât nelânzângoip, zorat wangât âragum te? Zen den zorat topñâ mân nânge? Umziñâ mân pâroñsap?”

¹⁸ Zen sinziñandâ mân ikme? Kindapziñandâ den mân nângame? Kut zo orâwan, zo mârûm nelânzângoi mân nânge?

¹⁹ Nâ nalem bâtnâmbut kâsâpkum a 5 tausen zîngâwan. Oi buputñâ zo sândune irâ dabutâ giarip? Mâsikâzingi sâwe, “Kiin zagât.”

²⁰ Sâne sâip, “Nalem nâmburân zagât kâsâpkum a ambân 4 tausen zîngindâ buputñâ sândune irâ dabutâ piksâip?” Mâsikâzingi dukum sâwe, “Nâmburân zagât.”

²¹ Sâne dâzângoip, “Wangât umziñ tok mân pâroñsap?”

A siñâ bâpsâsâñ mem kubikñangip.

²² Yesu sot arâpnâ, zen âi Besaida kamânân takâne a sen nâtâtik nâi Yesugâren diim gam bikñandâ weebapkât dukuwe.

²³ Dukunetâ Yesunâ a siñ bâpsâsâñ zo bikñan gâsumñâ kamân ginñan âim siñan tâpkum bikñandâ kâukñan pam itâ dukuip, “Gâ kut nâi nâi, zo eksat mo bunâ?”

²⁴ Yatâ mäsiki ekñâ säip, “Nâ a zingitsandâ nakkât tobat yatâ op âim gam kinze.”

²⁵ Dum zagâtñâ Yesuñâ sinjan weegi a zo sinjâ ânânggâri kârebân sot pânkânogân, zo ek kwâtâteip.

²⁶ Oi Yesuñâ sânogongum säip, “Gâ kamân patin mân zâim tigâk mirâgan zâi.”

Peteronjâ Yesugât topñâ sâm kâkñan kwâip.

(Mt 16:13-20; Lu 9:18-21)

²⁷ Yesu sot arâpñâ, zen Kaisarea kamân patâ a kutâ Piliponjâ sâi tuuwe, zorat kamân mâik mâik, zengâren âiwe. Mâtâbân âim Yesuñâ arâpñâ mäsikâzingâm säip, “A zen nâgât ñai sâme?”

²⁸ Mäsikâzingi itâ sâm dukuwe, “Yohane too zangonzingip sâme. Nâmbutñandâ ko Elia sâme. Nâmbutñâ zen Propete ñai sâme. Gâgât yatâ sâme.”

²⁹ Sânetâ ko mäsikâzingip, “Ka ziinñâ ko nâgât ñai sâme?” Sâi Peteronjâ itâ dukuip, “Bâlinjan gâbâ mäkâningâban. Gâ Kristo.”

³⁰ Yatâ sâi ko a nâmbutñâ lañ mân dâzângogigât sâm kâtigeip.

Yesu zâk mumbapkât singi den dâzângoip.

(Mt 16:21-28; Lu 9:22-27)

³¹ Narâk zoren topkwapñâ den itâ sâm muyagezingip, “A bonñâ, nâ gâtâm sâknam nângâbat. A patâ sot tirik namâ galem a patâ sot Anutugât gurumin den zorat galem a, zinñâ gâsânom none momñâ sirâm karâmbut tapñâ zaatpat.”

³² Den zo sâm kâkñan pam dâzângoip. Dâzângoi ko Peteronjâ diim kwâkânangâm dukuip.

³³ Dukui Yesuñâ puriksâm arâp zingitñâ Petero kwâkânangâm säip, “Satan, gâ siriksâ. Gâ den sat, zo Anutugât den bunjâ. Zo a den.”

Yesu sot ândiândinjangât den.

³⁴ Yesuñâ sâi a ambân kâmut tarâwe, zen sot arâpñâ gane itâ sâm dâzângoip, “Zen nâ molininâ sâm um sâkzinjangât den birâm poru nakzin lumñâ nâgat mâtâp, zo lânbi.

³⁵ Zen ândiândizin angân kârâbi, zo ko gulipzângobap. Zen nâgât opñâ sot den singi âlipkât op ândiândizin birâbi, zo ko ândiândi bonñâ muyagibi.

³⁶ Zen hângât kut kin kin mem ândiândizin buñ oi wan wan âlipñâ zemzingâbap?

³⁷ Zen dap yatâ ândiândizin suup mei târokwap zingâbap?

³⁸ Zengâren gâbâ ñai zâk a ambân ândi mâmanzin bâlinjâ zi, zengât oserân ândim kwâimbânibap mo dinangât nângi anunñoot upap, zâkkât a bonñâ, nânñâ Ibânangât sumbem âsakñâ sot kâwali a zen sot gamñâ a zo yatik kwâimbânangâbat.”

9

Yesuñâ holi tobat âlipñâ oip.

(Mt 17:1-13; Lu 9:28-36)

¹ Yesuñâ itâ sâm dâzângoip, “Nâ perâkñak dâzângobâ. A kinze zi, nâmbutñâ zen mân mune Anutu um topñan ândiândinjangât narâk oi zorânñâ imbanñoot âsagei ikpi.”

² Yesu zâk sirâm nâmburân kânok ândim Petero sot Yakobo sot Yohane diizingi bak kârebân zâiwe. Zen ziinjik zoren tatne Yesugât holi tobatnâ nâi âsageip.

³ Yesugât hâmbânâ zo kâu timan timan. Anâ mân tuutuunâ yatâ oip.

⁴ Oi Mose sot Elia zorenâk muyagem gam Yesu sot den den urâwet.

⁵ Oi Peteronâ Yesu den itâ sâm dukuip, “Patâniñâ, mat nâi zi ândien. Zorat silep karâmbut tuunâ. Gâgât nâi, Mosegât nâi, Eliagât nâi.”

⁶ Yesu arâpnâ zen kengât op sânnâmziñ sâmbui Peteronâ lanj sâip.

⁷ Yatâ utnetâ sasa nâi gei kwâtepzângoip. Sasa kâligen gâbâ den nâi itâ âsageip, “Zi nannâ. Umnâ zâkkâren kinzap. Zinjâ diñjâ nângâm biranbi.”

⁸ Arâpnâ zen den yatâ nângâm zorânak ek kârune buñ oi Yesu ziknik kiri igâwe.

⁹ Bâkñan gâbâ gem gam tatne Yesunâ arâpnâ itâ sâm dâzânngoip, “Zen wan wan ikse, zo a ambân mân dâzângone a bonñâ, nâ mumunjan gâbâ zaatpat.”

¹⁰ Yatâ sâm dâzânngoi arâpnâ zen den zo nângâm kwakñâ itâ âraguwe, “Mumunjan gâbâ zaatzaat sap, zorat top dap yatâ.?” Oi kut nâi igâwe, zorat singi a ambân mân dâzângowe.

¹¹ Zen Yesu itâ mâsikâm sâwe, “Kembugât gurumin den zorat galem a, zen wângât itâ sâme? Elianâ Kristo kândom okñanngâm takâbap.”

¹² Yatâ sâm mâsikâne sâip, “Elia perâkñak kândom gam kut nâi nâi ek kubikpapkât sâsânâ. Oi bet ko a bonñâ nâ sâknam patâ nim kâbakñenibi. Nâgât op Kembugât ekabân dapkât op yatâ kulemguwe?”

¹³ Eliagât itâ dâzângobâ. Elia mârurum ga ândei kut nâi nâi zo lanj okñanngâwe. Anutugât ekabân den kulemguwe, zo yatik okñanngâwe.”

Yesu arâpnâ, zen wâke molim osiwe.

(Mt 17:14-21; Lu 9:37-43)

¹⁴ Yesu sot arâpnâ karâmbut bâkñan gâbâ gem arâpnâ nâmbutñâ zengâren gam igâwe. A ambân donbep patâ haamzângom kine Kembugât gurumin a zen Yesugât arâpnâ sot âragum tarâwe.

¹⁵ A ambân aksik, zen Yesu ekñâ pârâkñam zâkkâren sârârâk kârâm âim sâtâre okñanngâwe.

¹⁶ Yesunâ mâsikâzingip, “Zen wan den sâm ârague?”

¹⁷ Sâi a zengât oserân gâbâ a nâiñâ itâ dukuip, “Patâ, wâke kopañâ nannanngât umñan gei tâi gâgâren diim gaan.

¹⁸ Wâkenâ narâk dâp katep zo sâknam kwâkñanngâm mem kâbakgwâbakñe okñanji lepâunâ gei sâtñâ zim kâtiñsâi kin bikñâ kâtigem kinmap. Oi gâgât arâpkâ zinjâ molibigât sa ko molinâ sâm kwakñâ bire.”

¹⁹ Sâi Yesunâ arâp dâzânngoip, “Zen nângâm pâlâtânziñ buñâ. Nâ narâk dabutâ zen sot tap âkom diizingâm ândimâmbat? Katep zo nâgâren diim ganek.”

²⁰ Sâi katep zâkkâren diim gane wâkenâ Yesu ekñâ katep mem nâi nâi okñanji hânân gei kom purik op ze lepâunâ gem zeip.

²¹ Yesunâ katepkât ibânâ mâsikâm sâip, “Narâk dabutin oip?” Sâi ko ibânandâ sâip, “Katepñan gâbâ muyageip.

²² Wâkenâ katep tâmbetkubat sâm kârâp sot tooyân mem kâbakñei geimap. Gâ imbanâgâ zemgigap oi ko nekât umgâ bâliñ oi betnikñan me.”

²³ Yatâ sâm mâpâsei Yesunâ itâ dukuip, “Imbanangât satkât sa nângâ. Nâi zâk nângâm pâlatân kwatnim ândibapnâ kut nâi nâi sâi âlip âsagenangâbap.”

²⁴ Yesu zâk yatâ sâm dukui zorânak katepkât ibânandâ sâip, “Nâ nângâm pâlatân kwatgigan. Gâ gikak nângâm pâlatân lotnâ, zo mem kâtiknâ pa.”

²⁵ Oi a ambân donbep mindum ga kine Yesunâ zingitnâ wâke molim sâip, “Wâke kopa gâ dâgoga takâm âi. Oi dum puriksâm ga geiban.”

²⁶ Yesunâ yatâ sâi wâkenâ den kâtik sâm katep lân kâbaknem ari katep hânân gei mumbam op zeip. A ambân zen zo eknâ katep muap sâwe.

²⁷ Yatâ sânetâ Yesunâ katep biknâ gâsum mem zaari kirip.

²⁸ Yesu zâk mirin zari arâpnâ zen mâsikâm sâwe, “Nen dapkât op wâke molim osien?”

²⁹ Sâne dâzângoip, “Wâke yatâ zo ko ninâunâ ko âlipnâ molimolinâ. Ka kut zo nâmbutnândâ ko bunâ.”

Yesu mumbapkât singi den dâzângoip.

(Mt 17:22-23; Lu 9:43-45)

³⁰ Oi hân zo birâm ba Galilaia hân walâm âiwe.

³¹ A ambân, zinâ nângâbegât tigâk âiwe. Âimnâ Yesunâ arâpnâ itâ sâm dâzângom ândeip, “A bonnâ, nâ a bitzinan zaria gâsunim none momnâ sirâm karâmbut tap ko zaatpat.”

³² Yatâ sâm dâzângoi den zo nângâm topnangât mâsikânam kwaknâ birâwe.

A sâtnâ ândiândinangât den.

(Mt 18:1-5; Lu 9:46-48)

³³ Oi Kapenaum kamân takâm mirâ nâin zâim Yesunâ arâpnâ mâsikâzingâm sâip, “Mâtâbân gam wan den sâm ârage?”

³⁴ Mâsikâzingi zen kwak tarâwe. Wangât, zen mâtâbân gam osetzinan gâbâ nâinâ a sâtnâ upap sâm âraguwe, zorat op kwak tarâwe.

³⁵ Yesu zâk ge tapnâ arâp kiin zagât minduzingâm itâ dâzângom sâip, “Osetzinan gâbâ a nâi a sâtnâ upat sâm zengât ombezinan ândim kore otzingâbap.”

³⁶ Yatâ sâm nâ katep mâik nâi diim osetzinan pam itâ sâm dâzângoip,

³⁷ “Nâi zâk nâgât nângâm katep mâik itâ zo galem oknangâbap, zo ko nâgât yatik kore otnibap. Kore otnibap, zo ko nâyâk bunâ, sângonnogip, zâk kore ârândân oknangâbap.”

Simgât den dâzângoip.

(Mt 18:6-9; Lu 9:49-50; 17:1-2)

³⁸ Yohanenâ Yesu itâ dukuip, “Patâ, a nâi zâk gâgât kutkâ sâm wâke molei iksen. Oi zâk nen sot mân ândeipkât kwâkânangen.”

³⁹ Sâi Yesunâ itâ sâm dâzângoip, “Mân kwâkânangâbi. Nâi zâk nâgât korân nep nâi imbânâgoot tuubap, zâknâ dap yatâ sâm bâlinan kwatnibap?”

⁴⁰ Nepnin mân kârâm kâdanbapnâ buku op betninan mimbap.

⁴¹ Nâ perâknâk dâzângobâ. Nâi zâk zen nâgât singi op ândie, zorat too aam zingâbap, zo ko sângân buj mân upap. Biken mimbap.

⁴² Nâi zâk katep mâik nâi nâ nângâm pâlatân kwatnimap, zo dukui bâlin upap, zo ko a zo zâk tosâ yâmbât nâ mimbap. A yatâ zo zâk mârum kât sumun patâ gândunân saam saruyân pane giari sâi ko âlip opap.

⁴³ Bikandâ mâtâp bâlijan diigim âibâ sâi bikâ mânângât pâmban. Gâ bikâ hâlâlu ândim sim kârâbân geibatkât laŋ bikâ kârâm mânângât ândim ândiândi kâtikjan âiban.

⁴⁴ Sim kârâbân nane zinjâ sunumzinj nemâmbap sot kârâp zâk mân bâpsâbap.

⁴⁵ Kingandâ mâtâp bâlijan diigim âibâ sâi kârâm mânângât birâban. Gâ kingâ hâlâlu ândim simân geibatkât laŋ kingâ kârâm mânângât pâmban.

⁴⁶ Simân nane zinj mân mumbap sot kârâp mân bâpsâbap.

⁴⁷ Singandâ mâtâp bâlijan diigim âibâ sâi sum lâmuŋban. Gâ singâ âlip ândimnjâ simân geibatkât laŋ sen bâp ândim Anutu um topjân bagiban.

⁴⁸ Sim kârâbân nane sot kârâp mân buŋ upabot.

⁴⁹ Zen sii mem nalem kwâkjan pame, zo yatigâk Anutu zâk kârâp sangonzingâbap.

⁵⁰ Sii zâk naamnjâ. Ka sii naamnjâ buŋ oi dap utne dum naamŋoot upap. Zen sii yatâ naamziŋoot ândibi. Zen um lumbernjâ op ândibi.”

10

Ambân mem birâbirâgât den.

(Mt 19:1-12; Lu 16:18)

¹ Yesu zâk zobâ zaat ba Yudaia hân walâm Yodaŋ too nâmbut âi takip. Taki a ambân kâmut patânjâ minduwe. Oi op ândeip yatigâk den singi âlip sâm dâzâŋgoip.

² Oi Parisaio a nâmbutnjâ, zen Yesu denjâ saanat sâm gam mâsikâm sâwe, “Kembugât den kâtik zo, dap ziap? Ambân birâbirân, zo âlip orot mo mân orot?”

³ Mâsikâm sâne hâuŋjâ itâ mâburem dâzâŋgoip, “Mose zâk zorat den dap dap sapsum zingip?”

⁴ Yatâ sâi zinjâ sâwe, “A nâi ambân birâbâ sâm ekap kulemgum pindâm molibap. Mose zâk yatâ sâip.”

⁵ Sâne Yesuŋjâ itâ sâip, “Mose zâk um kâtikziŋangât opnjâ gurumin den zo sâm kulemguiŋ.

⁶ Ka topkwapnjâ Anutuŋjâ a ambân muyagezikâmŋjâ itâ sâip,

⁷⁻⁸ “Zorat ko a nâinjâ ibâ mam birâzikâm ambinŋoorâk ândei zet um sâk kânok op ândibot.” Den yatâ ziapkât zet zagât buŋâ. Kânok op ândiabot.

⁹ Zorat sa nâŋgâneŋ. Anutuŋjâ mâpotzikip, zo aŋjâ mân kâsâpâkobi.”

¹⁰ Yesuŋjâ yatâ sâi ko zâk sot arâpŋjâ, zen mirin zâine ko arâpŋjâ zen zorarâk dum mâsikâwe.

¹¹ Mâsikâne itâ dâzâŋgoip, “A nâinjâ ambinŋjâ birâmŋjâ nâi mimbap, zâk târotârozikŋjâ mânângât tosâ patâ mimbap.

¹² Ambân nâinjâ apnjâ birâm a nâi mimbap, zâk yatik târotârozikŋjâ mânângât tosâ patâ mimbap.”

Yesuŋjâ katep mâsop minzingip.

(Mt 19:13-15; Lu 18:15-17)

¹³ A ambân, zen katep gakâziŋjâ Yesugâren minzingâm gam Yesu bikŋandâ kâukziŋjan gâsubapkât sâne Yesu arâpŋjâ, zinj kengât minzingâwe.

¹⁴ Yatâ utnetâ Yesuŋjâ zingitŋjâ umŋjâ bâliŋ oi arâpŋjâ itâ sâm dâzâŋgoip, “Zen birâne katep zen nâgâren ganek. Mâtâp mân doongunek. A ambân katep zi itâ, zo zen Anutugât um topjângât singi sâsânjâ.

15 Nâi zâk katep yatâ mân ândibap, zâk Anutugât kin topņan mân bagibap.”

16 Yatâ sâmņâ minduziņgi gane bikņandâ kâukziņan pam Anutuņâ galem otziņgâbpkât sâip.

A sikumņoot nâiņâ Yesu sot ândibam okņangip.

(Mt 19:16-30; Lu 18:18-30)

17 Yesu zâk âibam oi a nâi sârârâk kârâm âi Yesugâren takâm um topņan gei pindiņsâm sâip, “Patâ âlipņâ, nâ dap dap op ândiâdi kâtikņangât siņgi upat?”

18 Sâi Yesuņâ itâ sâm dukuip, “Gâ wangât nâgât âlipņâ sat? Âlip mariņâ Anutu kânok.

19 Gurumin den zo nângâmat. Zo itâ, ‘Kâmbam mân kumban. Ap ambin mân birâyangâbabot. Gâ kâmbu mân upan. Bukugangât sârân sâsâņ mân sâban. Oi a ambân zengât kut nâi nâi, zorat sarâ sâm mân mimban. Ibâ mamgâ sâtzik lum hurat kwatzikâban.’ ”

20 Sâi a zorâņâ itâ dukuip, “Gurumin den zo pisuk katepnan gâbâ lum gâwan. Nâi mân bira ziap.”

21 Sâi Yesuņâ ekņâ umņâ zâkkâren tâi itâ dukuip, “Kânok birâna ziap, zo upan. Gâ âim sikumgâ mem a ziņgâna kwâlâne kât zo mem a kanpitâ ziņgâban. Kât zo ziņgâmņâ birâm ga nâ sot ândiban. Gâ yatâ opņâ sumbemân sikumgoot upan.”

22 Yesuņâ yatâ sâm dukui a zo umņâ bâliņ oi nâņgi yâmbârei arip. Zâk sikumņâ patâ, zorat yatâ oip.

23 Ari ko Yesuņâ puriksâm arâpņâ ziņgitņâ itâ sâm dâzângoip, “A sikumziņ patâ, zen Anutugât um topņan baginam kwakpi.”

24 Yesuņâ yatâ sâi arâpņâ zen pārâkpam imbanâziņ buņ oi dum dâzângoip, “Katep gakânâ, Anutugât um topņan bagibagiņ, zo yâmbâtņâ.

25 Bâu patâ kamelenâ kuup mâtâpņan bagibap, zo yâmbâtņâ. Ka a sikum patâņâ Anutugât um topņan bagibagiņ, zo yâmbâtņâ walâwalâņ.”

26 Yatâ sâi ko arâp ziņâ imbanâziņ buņ oi sâwe, “Zo yatâ zorâņ dap yatâ Anutugât um topņan baginat?”

27 Sâne Yesuņâ ziņgitņâ sâip, Anâ kut nâi nâi utnam kwakme, zo Anutuņâ mâtâp âlip muyagemap. Zâk mân kwakmap.”

Yesugât opņâ kut nâi nâi birâm, zorat hâuņâ minat.

28 Peteroņâ den zo nângâm Yesu itâ sâm dukuip, “Nângat. Nen kut nâi nâiņiņâ kândâtkom gâ moligiwen.”

29-30 Sâi Yesuņâ sâip, “Nâ perâkņak dâzângobâ. Zengâren gâbâ nâi zâk nâgât opņâ mirâ kamân mo âtâ mun, mam ponâ, ibâ mam, murarâ mo hânņâ birâbap, zâk kut nâi nâi donņep mimbap. Hânân zi mirâ sot âtâ mun gat, mam murarâp sot hân, zo sâknam kwâkņan mimbap. Gâtâm narâk patin zâk ândiâdi tâmbâņâ mem ândibap.” Yesuņâ zo sâmņâ mâtakâm sâip,

31 “Ka kâdom a zengâren gâbâ donņep ziņâ bet upi. Bet a zengâren gâbâ donņepņâ kâdom upi.”

Yesu, zâk mumbapkât den siņgi dâzângoip.

(Mt 20:17-19; Lu 18:31-34)

32 Zen Yerusalem kamânân âinam zâim tarâwe. Yesuņâ kâdom ari arâpņâ imbanâziņ buņ oi âine a nâmbutņâ moliziņgâweņâ keņgât urâwe. Oi Yesuņâ

arâpñâ kiin zagât zo minduzingî tatne kut nêi nêi âsagibap, zorat den sâmbuyagezingâm itâ sâmbâdzângoip,

³³ “Nânge. Nen Yerusalem kamânân zâinamen. Oi zoren a bonñâ nâ mumbatkât sâmbâ Roma a kutâ zâkkâren nâbanbi.

³⁴ A kutâ arâpziñâ den top top dâtnom ko sinnan tâpkum inzut mem lapitnim none mubat. Oi sirâm karâmbut tap zaatpat.”

A sâtnâ ândiândigât den.

(Mt 20:20-28)

³⁵ Oi Zebedaioğât nanzatñâ Yakobo sot Yohane, zet Yesugâren âimñâ sâwet, “Net kut nêi nêigât sâitâ zo âlip nângânîkâban?”

³⁶ Sâitâ mâsikâzikip, “Wan wan oztikâbâ sa ko sabot?”

³⁷ Sâi zet itâ dukuwet, “Gâ nângâna imbanâgangât âsakñâ muyagei âsangâ toren toren tâtat.”

³⁸ Sâitâ Yesuñâ dâzâkoip, “Zet topñangât kârum yatâ sabot? Nâ too kâlakñâ nimbat, zo âlip zet nimbabot? Oi too sanjonibi, zo zet yâtik sanjonîkâbi?”

³⁹ Sâi zet sâwet, “Âlip utat.” Sâitâ Yesuñâ dâzâkoip, “Too nimbat, zo zet nimbabot. Too sanjonibi, zo yatik sanjonîkâbi.

⁴⁰ Ka âsannan tâtatñâ, zorat den sâsân, zo nâgâren mân ziap. Zorat sinji kwatzingâzingânâ, zo zen zoren tapi.”

⁴¹ Yatâ oitâ arâp nâmbutñâ zen den zo nângâm Yakobo sot Yohane kuk oztikâwe.

⁴² Oi Yesuñâ minduzingâmñâ itâ sâmbâdzângoip, “Nânge, Hân a kutâ, zen zâizâin op kore a gâsâzângom ândime. Oi hânân a patâ, zen a kutâ oztîngame.

⁴³ Zengâren ko yatâ mân âsagibap. Zengâren gâbâ a nêi a sâtnâ upâ sâmbukurâp zengât kore a op ândibap.

⁴⁴ Oi zengâren gâbâ a nêi a kutâ upat sâmbukurâp zengât kore mâman ândibap.

⁴⁵ Yatigâk a bonñâ, nâ ziñâ kore otnibigât mân gewan. Ninak zengât kore opñâ a donbep zengât suupziñ memñâ ândiândinâ buñ upapkât gewan.”

Yesuñâ Yeriko kamânân a nêi sinjâ bâpsâsân kubikñangip.

(Mt 20:29-34; Lu 18:35-43)

⁴⁶ Yesu sot arâpñâ, zen Yeriko kamânân âi takâwe. Âi kamân zo walâm kamân ginjan âine a sinj bâpsâsân nêi mâtâp ginjan tâip, kutñâ Batimaio, Timaioğât nanñâ. A ambân, zen Yesu Nasarete gokñâ, zâk gam ariap sâwe.

⁴⁷ Sâne nângâm den sâmbâip, “Yesu, gâ Dawidigât kiunñâ, nâgât umgâ bâleik.”

⁴⁸ Den yatâ sâmbâ tâi a nâmbutñandâ hirînsâm tat sâmbukuwe. Dukune dinziñâ birâm kambânâ sâip, “Yesu gâ Dawidigât kiunñâ, nâgât umgâ bâleik.”

⁴⁹ Yatâ sâi Yesuñâ nângâm mâtâbân kinñâ sâip, “Sâne gâik.” Sâi a ziñâ sen nêitâik zo konsâm sâwe, “Umgâ bâbâlan oi zaat ga. Patânâ goonsap.”

⁵⁰ Oi sen nêitâikñâ den zo nângâm hâmbânâ birâm pam oksâm zaatñâ ba Yesugâren arip.

⁵¹ Âi taki Yesuñâ itâ sâmbâsikip, “Dap otgibatât sat?” Sâi a sen nêitâikñâ sâip, “Patânâ, sinnâ âlip upapkât otnigap.”

⁵² Sâi Yesunâ itâ dukuip, “Gâ âinan. Nângâm pâlâtân kwatnigat, zorat âlipkâ uat.” Sâi zorenâk sinâ ekñâ Yesu molim arip.

11

Yesu, zâk donji bâu kwâkñan Yerusalem kamânân zarip.

(Mt 21:1-11; Lu 19:28-40; Yo 12:12-19)

¹ Yesu sot arâpnâ, zen âimñâ Yerusalem kamân mâte opñâ Oliwa bâkñan takâwe. Bakñâ topñan kamân zagât Betepage sot Betania tarâwet. Zoren takâm Yesunâ a zagât sângonzâkom sâip,

² “Kamân ândi, zoren arit. Âi takâmñâ donji sigan nâi tâgân kinzap, zo muyageit. Donji zo a kwâkñan mân tâtatñâ, zo irakñâ. Zo muyagem olan diim gâit.

³ Olanitâ a nâinâ wangât olan sabot sâmbâsikâziki itâ sâbabot, ‘Kem-buniñangâren nep muyagiap. Oi kek pâi âburem gâbap.’ ”

⁴ Yatâ sâmbâdzâkoi a zagât zet âim mirâ nâi sângânñan donji sigan nâi saane kiri olanâwet.

⁵ Olanitâ a nâmbutñandâ zikit mâsikâzikâm sâwe, “Wangât olan sabot?”

⁶ Sâne Yesunâ den sâip, zo dâzân goitâ nângâne âkip.

⁷ Donji zo Yesugâren diim aritâ arâpnâ zinâ hâmbâzinâ donji kwâkñan pane Yesunâ kwâkñan zâi tap arip.

⁸ A donbep patâ zinâ hâmbâ motzin mâtâbân lãngat âiwe. Oi nâmbutñandâ gâlangât sot lâkom ilumñâ mânângâtñâ mâtâbân pam âiwe.

⁹ A ambân kâmut patâ, zinâ Yesu mem oset kwâkñangâwe. Zinâ itâ sâmbâ pam diiwe, “Oe, Kembangât sâtkât gam niñgap, zâk sâmbâ âlipñan kwâkñangânâ.

¹⁰ Sâkuninâ Dawidinâ kembu otzîngâm galem otzîngip, zo yatâ ot-nîngâbap. Zorat sâtare utnâ. Oe, Anutu u sumbemân.”

¹¹ Yatâ op âine Yesunâ Yerusalem kamân takâm Anutugât tirik namin zarip. Zâimñâ kut nâi nâi ek nanji mirâsinj geibam oi gem arâpnâ diizîngi Betania kamânân âiwe.

Wakum nakñâ nâi Yesugât sâtkât hâlâlânsâip.

(Mt 21:18-19)

¹² Hanjâi Betania kamânân gâbâ gemñâ Yesu tepñangât oip.

¹³ Oi kârebân sinandâ egi wakum nak nâi kiri egip. Ekñâ bonñâ kinzap sâmbâ âi kâruip. Bonñâ orot narâk bunâ, zorat ilumñik kirip.

¹⁴ Yatâ ekñâ nak zo itâ dukuip, “Gâgâren gâbâ bonñâ niniñâ zo a nâinâ mânâk nimba.” Den yatâ sâi arâpnâ nângâwe.

Yesunâ tirik namâ hâlâlâ sâip.

(Mt 21:12-17; Lu 19:45-48; Yo 2:13-22)

¹⁵ Zen Yerusalem kamânân zâiwe. Oi Yesunâ tirik namin zâim a kut nâi nâi angâgwanğâ op kine molizîngip. A nâmbutñâ, zen Roma zengât kât sot Yuda zengât kât, zo hâukwap angâgwanğâ op kirâwe. Kât pâpanñâ zo kom giligâlak mem kembâ angâgwanğâ urâwe, zengât tâtatñâ zo kom kâbakñei gei zeip.

¹⁶ Oi tirik namin kut nâi nâi mân mem âim gabigât sâip.

¹⁷ Itâ sâmbâ dzân goip, “Anutugât den kulem nâi itâ ziap, ‘Namânâ zi a eluj zengât ninâu namâ upap.’

Zinâ ko utne kâmbu a zengât kât ki yatâ uap.”

¹⁸ A ambân zen Yesugât dijâ nângâne imbanâ oip, zorat Parisaio sot Kembugât gurumin den sâsâ a kândâtzângowe. Yatâ utne a sâtñjâ zinj Yesu dap op koindâ moik sâmb kimunjâ miwe.

¹⁹ Njâtiksâi Yesu sot arâpnjâ, zen kamân patâ zo birâm ba âiwe.

Kembu nângâm pâlâtân kwap ninâu sânat.

(Mt 21:20-22)

²⁰ Mirâ hanjsâi wakum nak kiribân âi igâwe. Nak zo mom kirip.

²¹ Peteronjâ ekñjâ Yesu den sâip, zo nângâm itâ dukuip, “Patâ, eknan. Wakum nak den dukuin, zo mom kinzap.” Sâi Yesunâ itâ dâzângoip,

²² “Nâ perâknjak dâzângobâ. Zen Anutu nângâm pâlâtân kwâknjângâm ândibi. Zen um zagât mân opñjâ nângâm pâlâtânzin bonnjâ op ândibi. Zen yatâ op ândim bakñjâ ândi dukubi,

²³ ‘Bakñjâ, gâ âbângum saruin gei.’ Yatâ sâne dinzinâ lubap.

²⁴ Zorat ko itâ sa nângânek. Zen wan mo wangât nângâm ninâu sâmb, zo mârûm mien sâmb nângâne âlip muyagezîngâbap.

²⁵ Zen ninâu sânb sâmb a zengât tosa mem ândie oi ko birâbi. Yatâ utne ko Ibâzinâ sumbemân ândiap, zâknjâ yatik tosazinâ birâbap.

²⁶ Zen a zengât tosazinâ mân birâne ko sumbem Ibâzinângoot zengât tosâzinâ mân birbap.”

Yesu sot a sâtñjâ âragwârâgu urâwe.

(Mt 21:23-27; Lu 20:1-8)

²⁷ Yesu sot arâpnjâ, zen dum Yerusalem kamânân gawe. Puriksâm gamñjâ Yesunâ tirik namâ umñan âim gam kiri ko a sâtñjâ sot Kembugât gurumin den zorat galem a sot patârâpnjâ, zen Yesugâren gam mâsikâm itâ sâwe,

²⁸ “Gâ ziren kut nâi nâi opmat, zo nâigât sâtktât opmat?”

²⁹ Sânetâ itâ mâburem dâzângoip, “Nâ den kânok mâsikâzinga dâtnone ko nângoot nâigât sâtktât opman, zo dâzângobat.

³⁰ Yohane too sanjon nep tuugip, zo nâigât sâtktât nep tuugip. Anutugât sâtktât mo agât sâtktât? Zen sâne nângâbâ.

³¹ Mâsikâzingi zen dap sânb sâmb kwakñjâ ziinjik itâ sâmb âraguwe, “Nen Anutugât sâtktât sâindâ sâbap, ‘Wangât dijâ mân luuwe?’

³² Agât sâtktât nep tuugip, yatâ sâindâ sâi ko a zinj nângobe.” Wangât, zen a ambân zengât kengât urâwe, zorat. A ambân zen aksik Yohanegât nângâne Propete oip.

³³ Zorat ko zinjâ Yesu itâ sâmb dukuwe, “Nen mân nângen.” Sâne Yesunâ itâ dâzângoip, “Den zo dâtnoge sâi ko nângoot nâigât sâtktât opman, zo dâzângobam. Ka zen mân se, zorat nâ mân dâzângobat.”

12

Nep galem a bâlinjâ.

(Mt 21:33-46; Lu 20:9-19)

¹ Yesunâ topkwapñjâ den sumbuñjâ nâi itâ sâmb dâzângoip, “A nâinâ wainj tâk nep kârâm kâmirip. Kârâm kâmit dâmân pâit tuugip. Tuumñjâ tâk keetñjâ mândâlibapkât âmanj patâ tuum galem a zengât mirâ tuumñjâ nep zo bitzinan pam hân nâin arip.

² Âi ândei bonnjâ orotñjâ narâk oi kore a nâi sângongoi bonnjâ nâmbutñjâ mimbapkât arip.

³ A zo âi taki galem a zinjâ gâsum kom moline bet bâsanj âburem arip.

⁴ Ari ko kâlam mariñâ zâk kore a ñâi sângongoi ari galem a ziñâ kâukñâ kunzit mem ñâi ñâi okñangâwe.

⁵ Kâlam mariñâ dum kore a ñâi sângongoi ari kuwe. Kunetâ mariñandâ yatigâk a donbep sângonzângoi âinetâ galem a ziñ kâmbam mamun zângowe. Oi nâmbutñâ sâbâ sâbâ zângowe. Ka nâmbutñâ ko sâsenğât zângowe.

⁶ Zângonetâ nanñâ kânok ândeip, zo zikñâ nanñâ. Umñâ zâkkâren kirip. Zâk bet itâ sâm sângongui, ‘Galem a ziñ hurat kwâkñangâm mân kumbi.’

⁷ Sâm sângongoi ari galem a zen nanñâ ekñâ âragum sâwe, ‘A zirâñâ gâtâm kâlam mariñâ upap, zorat koindâ kâlam zi niinñâ upap.’

⁸ Yatâ sâm gâsum kune moi kâmbarâñâ kâlam âkñan pane zeip.

⁹ Oi kâlam mariñâ zâk dap upap? Zâk gamñâ galem a zângom tâmbet otzিংgâm kâlamân galem a unakñâ zâmbanbap.

¹⁰ Kembugât ekabân den ñâi itâ ziap, zo sâlâpkum nângâme?

‘Mirâ tuutuun a, zen kunkun ñâi ek âkon op birâwe. Kembunñâ kunkun zorâñâ mem namin kwânângip.

¹¹ Kembunñâ sâi yatâ âsageip. Niñâ egindâ mârâtñâ ñâi uap.’”

¹² Yesunñâ den yatâ sâm dâzângoi ko patâziñâ gâsum tâk namin pânat sâm nângâmñâ a ambân zengât kengât urâwe. A patâ, zen itâ nângâm kwâkâwe. Den zo nengât sap sâwe. Oi gâsunam kwakñâ birâm âiwe.

A zen Yesu kâtkât mäsikâwe.

(Mt 22:15-22; Lu 20:20-26)

¹³ Yuda a sâtñâ, zen Parisaio a sot Herode arâp nâmbutñâ Yesugât diñâ saabigât sângonzângowe.

¹⁴ Sângonzângone Yesugâren gam itâ sâm dukuwe, “Patâ, nen gâgât topkâ nângâmen. Gâ den sarâ mân sâm bonñigâk sâmat. Gâ den ñâi mân sâna gângonemap. Gâ a zâizâiñ gigin aksik Anutugât mâtâp âlip dâtnângom kubikmat. Den ñâi sâindâ nângâ. Roma a kutâ patâ Sisa kât pindânat, zo orotñâ mo mân orotñâ?

¹⁵ Kât pindâpindân mo mân pindâpindân, zorat dâtnângo.” Yatâ sâne Yesunñâ sarâziñangât topñâ ek nângâm dâzângoi, “Zen wangât dennâ saanige? Kât ñâi mem nine ikpâ.”

¹⁶ Sâi ko kât ñâi mem pindânetâ mäsikâzingâm sâip, “Holi tobat zo ñaigât?” Sâi ziñâ sâwe, “A kutâ Sisagât.”

¹⁷ Sâne itâ sâm dâzângoi, “Sisagât sinji, zo Sisa pindâbi. Ka Anutugât sinji, zo Anutu pindâbi.” Yatâ sâm dâzângoi zen diñâ mâpâsiwe.

Mom zaatzaatñangât Yesu mäsikâwe.

(Mt 22:23-33; Lu 20:27-40)

¹⁸ Sadukaio a nâmbutñâ Yesugâren gawe. A zo ziñâ mom zaatzaat zo mân ziap sâmarâwe. Ziñâ gam sâwe.

¹⁹ “Patâ, Mosenñâ itâ sâm kulemgui, “A ñâi, zâk ambân memñâ katep mân muyagem moi ko munñandâ malâñâ mem âtâñangât sinji katep mimbap.”

²⁰ Oi zorat sâindâ nângâ. Âtâ mun nâmburân zagât ândiwe. Oi âtâziñâ kunñâ ambân memñâ murarâñâ buñ ândim moi.

²¹ Moi ko munñandâ malâñâ zo mem yatigâk murarâ buñ ândim moi.

²² Moi munñâ ñâiñâ malâ zorigâk mem moi. Yatigâk âtâ mun zo nâmburân zagât zen ambân zorigâk mem murarâziñ buñ mom nângâwe. Oi bet malâziñâ zo moi.

²³ Oi a nâmburân zagât zen aksik patâ ambân zo miwe, zorat gâtâm narâk patin zaatnetâ ambân zâk nâigât upap?”

²⁴ Sâne Yesuñâ itâ sâmbâ dâzângoip, “Zen den nângâm gulipkume. Anutugât den sot Anutugât imbanjâ mân nângâmê.

²⁵ Gâtâm mumunjan gâbâ zaatnjâ a ambân dum mân mianjâbi. Zen sumbem a yatâ op ândibi.

²⁶ Momñâ zaatzaatnjâgât sâmbê, zorat dâzângobâ. Mosegât ekabân den singi zi sâlâpkume mo bunjâ? Mose zâk nagân kârâp bâlam ekñâ ari Anutunjâ den itâ sâmbâ dukuip, ‘Nâ Abaram, Isaka sot Yakobo, zengât Anutu.’

²⁷ Zorat sa nângânek Anutu zâk a bunj urâwê, zengât Anutu bunjâ. Gwâlâ ândie, zengât Anutu. Zorat Abaram, Isaka sot Yakobo, zen mân bunj urâwê. Anutu sot gwâlâ ândie. Zen ko den nângâm gulipkume.”

Gurumin dengât Yesu masakâwê.

(Mt 22:34-40)

²⁸ Yesu sot Sadukaio a den âragune ko Kembugât gurumin den galem a njanjâ Yesugât den zo nângi âlip oi itâ sâmbâ mäsikip, “Kembugât gurumin den ikâ zorânjâ ko kâukñâ uap?”

²⁹ Yatâ sâmbâ mäsiki Yesuñâ sâip, “Kembugât gurumin den patâ itâ ziap, ‘Isirae a ambân, zen nângânek. Anutu Kembunijnâ kembu kânok.

³⁰ Zorat um dâpkâ sot nângânângâgâ sot imbanjâgâ, zo Kembu Anutu zo hâlâluyâk pindâna zimbap.’

³¹ Den zorat torenjâ itâ ziap, ‘Gâ gikanjâgât otgimap, yatigâk a torenjâ zengât otgibap.’ Anutugât gurumin den zagât zi patâ uabot. Gurumin den njanjâ mân ziap.”

³² Yatâ sâmbâ Kembugât gurumin den galem anjâ den zorik mâburem Yesu dukuip, “Patâ, gâ den zo sâmbâ nânga âlip uap. Anutu, zâk kembu kânok. Oi njanjâ mân taap.

³³ Oi zâk kânok nângânângâ sot imbanjâ hâlâlû pindânat. Oi gikanjâgât otgimap, yatik a toren zengât otgibap. Den zagât zirânjâ kut zo zorânjâ Kembu pindâpindânjâ zo wâlâp.”

³⁴ A zo yatâ sâmbâ Yesuñâ nângi âlip oi itâ sâmbâ dukuip, “Gâ Anutugât um topnan gaat.” Sâmbâ narâk zoren gâbâ Yesu den mäsikânam nângâmê yâmbârei kengât op birâwê.

Yesu zikñak Kristogât mäsikâzingip.

(Mt 22:41-46; Lu 20:41-44)

³⁵ Yesu zâk tirik namin zâim a den singi âlip dâzângom itâ sâmbâ mäsikâzingip, “Kembugât gurumin den zorat galem a, zen itâ sâmbê, ‘Kristo, zâk Dawidigât kiunñâ.’

³⁶ Dapkat sâmbê? Tirik Kaapumñâ Dawidi nângânângâ pindi itâ sâip, ‘Kembunjâ nâgât kembu itâ sâmbâ dukuip, “Gâ âsannâ bongen ge tâtna kâsarâpkâ minduzinga kinjâgât kombânjâ upi.” ’

³⁷ Dawidinjâ Kristogât kembunâ sâipñâ dap op Kristo zâk Dawidigât kiunñâ uap?” Yesu zâk den yatâ sâmbâ dâzângoi a kâmut patâ zen nângâm âknâlê urâwê.

Yesuñâ Kembugât gurumin galem a zengât girem dâzângoip.

(Mt 23:1-36; Lu 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Yesuñâ den yatâ sâmbâ den njanjâ itâ târokwap dâzângom sâip, “Zen Kembugât gurumin a zengât holi yatâ mân upi. Zen hâmbâ kârep mem

ândim kamân sombemân âim a muyagezingâne sâm âlip kwatzingâbigât umziŋ kinmap.

³⁹ Oi zen mâtâmâtâse namin sot sii nalem minduminduyân a sâtŋâ tâtarân tâtnat sâm nâŋgâme.

⁴⁰ A yatâ zorâŋ ambân malâ zengât mirâ kut ŋâi ŋâi laŋ betziŋan mime. Zen sarâ sâm ninâu kêrep sâm tosaziŋ kwâarakume. A zo zen gâtâm tosaziŋgât hauŋâ yâmbâtŋâ mimbi.”

Malâ ŋâiŋâ kâtŋâ tirik namin pâip.

(Lu 21:1-4)

⁴¹ Yesu zâk tirik namin tap ek tâi a ziŋâ ga Kembangât singi kât pane giarip. Oi ko sikum a donbep zen ga kât imbanâ pane giarip.

⁴² Oi ambân malâ kanpitâ ŋâiŋâ gam kât kuriŋâ mâik zagât pâi giarip.

⁴³ Yesu zâk zo ekŋâ arâpŋâ minduziŋgâm itâ sâm dâzâŋgoip, “Nâ perâkŋak dâzâŋgobâ. Ambân malâ kanpitâ zâk kât paap, zirâŋâ a torenŋâ walâziŋgâp.

⁴⁴ A nâmbutŋâ zen kât patâ tâi torenŋik pe. Ka ambân kanpitâ, zâk zemŋangip, zo aksik paap. Yenâk ândiap.”

13

Yesu âburem gâbapkât den sâip.

(Mt 24:1-44; Lu 21:5-36)

¹ Yesu zâk tirik namin gâbâ gem tâi arâpŋâ zengâren gâbâ a ŋâiŋâ itâ dukuip, “Patâ, eknan. Namâ tuutuunâ zo kât neulenâ âlipŋâ hikpârâkŋootŋâ tuuwe.”

² Sâi Yesuŋâ itâ sâm dukuip, “Namâ patâ tâi eksat? Gâtâm kâsaziŋ gam kom kândanje giligâlaksâm nanŋgâbap.”

³ Bet Yesu sot arâpŋâ, zen Oliwa bâkŋan zâi tap too nâmbutken tirik namâ zo ikne ândi tâip. Zoren tapŋâ Petero sot Yakobo, Yohane sot Andrea, ziŋâ Yesu mâsikâm sâwe,

⁴ “Dâtnânŋo. Kut ŋâi sat, zo narâk ikâ zoren âsagibap? Narâk zo mâte oi wesâk dap dap yatâ muyagibap?”

⁵ Yesuŋâ itâ topkwap dâzâŋgoip, “Um gulip kwâtziŋgâbegât galem orangâm ândibi.

⁶ A donbep muyagem gam sâbi, ‘Nâ Kristo. A bâliŋan gâbâ mâkâziŋgâbapkât sâsânŋ, zo nâ.’ Yatâ sâm a donbep mem um gulip kwatziŋgâbi.

⁷ Oi zen kâmbam goorân mo kêrebân âsagei nâŋgâm umziŋ mân kengât upap. Kâmbam zo yatâ âsagibapkât sâsânŋâ. Yatâ muyagem zei narâk kek mân âkâbap.

⁸ Hânŋâ hânŋâ a kâmutŋâ kamutŋâ, zen kâsa opŋâ agom âibi. Oi hân ŋâin ŋâin wâriŋ mimbap. Oi pu patâ âsageziŋgâbap. Kut ŋâi ŋâi âsagibap, zo sâknam topkwâkwatŋâ.

⁹ Ka zen ko galem orangâm ândibi. Zen denân zâmbanbi sot mâtâmâtâse namin lapitziŋgâbi. Oi zorik buŋâ a patâ sot a kutâ zengâren diiziŋgâm âine mâteziŋan kinŋâ nâgât topnâ sapsum ziŋgâbi.

¹⁰ Oi narâk kândom den singi âlip hân dâp a zengâren âibapkât sâsânŋâ. Bet ko hângât narâkŋâ âkâbap.

11 Oi a kutâ zengâren diizingâm âine den dap sânat sâm mân nangâm kwâkâ upi. Narâk zoren Tirik Kaapumnjâ umziñan den pâmbap, zorik sâbi. Yatâ opnjâ den sânetâ zengât den mân upap. Zo Kaapungât den upap.

12 Oi a ziñ itâ zo upi. Âtânjâ nâinjâ sâi munjâ gâsum kumbi. Ibâ nâinjâ sâi nannjâ gâsum kumbi. Murarâpziñ zen ibâ mam kâsa minzingâm sâne zângobi.

13 Zen nâgât kut singinangât op a ambân ziñâ um kâlak nângâzingâbi. Ka nâi zâk singi âlip mem kâtigem ândei narâk âki ko sumbem kamânân bagibap.

14 Gâtâm tâmbet tâmbet kâuknjâ mân kinbap sâsâñan, zoren kinbap. (Den zo mulunâk sâlâpkum nângâbi.) Yatâ âsagei eknjâ Yudaia hânân ândibinjâ barâ kâtikñan sârârâk kârâm âibi.

15 Nâi zâk sombemân tâpapnjâ sikum mimbam mirâ umñan mân zâibap.

16 Nâi zâk nebân mo hibukñan ândibapnjâ hâmbâ mimbam kamânân man âibap.

17 Yei, ambân kâmborâ sot katep namân goknjâ, narâk zoren zen dap upi?

18 Zen Kembugâren ninâu sâne nângi âiâizinjâ zo map narâkñan mân muyagibap.

19 Narâk zoren sâknam patâ âsagibap. Zo yatik Anutunâ a muyageibân gâbâ mân âsageip. Oi dum mân muyagibap.

20 Oi Kembu zâk narâk zo mân mânângâri sâi a ambân aksik buñ upe. Ka Kembunâ a ambârâpñâ zengât op ko narâk mem pâñkânok pâmbap.

21 A ziñâ Kristo ziren âsagiap, ândiren âsagiap, den yatâ sânetâ mân nângâbi.

22 Narâk zoren a sarâñâ âsagem nâ Kristo sâbi. Oi Propete sarâñâ âsagem kulem sen mârât muyaginetâ a um gulip kwatzingâbi. Anutunâ gâsum sâlâpzingoip, zo um gulip kwatzingânam osibi.

23 Kut nâi nâi zo mân âsagei kânñan dâzânguangât umziñ galem op ândibi.

24 Sâknam patâ narâkñâ zo âki mirâsiñ sumunkumbap. Oi kâin âsaknjâ buñ upap.

25 Sângelak âkâm hânân gibi. Oi Anutunâ sumbem mângei olayangâm imbanjâ buñ upap.

26 Oi a bonnjâ, nâ âsaknjâ imbanjânoot unumunum kwâkñan ga nikpi.

27 Oi sumbem a sângonzângua zen a ambân kâmut gakânâ hân ginjâ toren toren gâbârezingânetâ mindubi.

28 Nak dâgap zorat top nângâbi. Zâk iinnjâ burutuksâi maa narâk upâmap sâme.

29 Oi yatigâk zen den dâzânguan, kut nâi nâi zo muyagem nangi itâ nângâbi, 'A bonnjâ mâte otningâbâmap. Zâk mâtâbân ga kinzap.'

30 Nâ perâkñak dâzângobâ. A ambân ziren ândie, zen ândinetâ kut nâi nâi zo âsagem kwâkâbap.

31 Sumbem sot hân, zet buñ upabot. Nâgât den ko mân buñ upap.

32 A bonnjâ nâ gâbat, zorat narâkñâ zen mân nânge. Sumbem a zen yatigâk mân nânge. Ninangoot mân nângan. Ibânâ Anutu, zâk zikñik nângap.

33 Zen narâk mân nângegât galem orangâm ninâu sâm ândibi.

34 A nâinjâ mirâ sot nepñâ birâm kamân kârebân âibam kore a gakânâ nep sâm mânângât zingâbap. Kut nâi nâi galem upigât dâzângobap. Kore a nâinjâ mirâ mâtâbân tapñâ mirâ mariñâ gâbapkât galem ek tâpapkât dukubap.

³⁵ Zengoot yatik galem oranjâm ândibi. Mirâ marinâ, zâk nâtiksaî mo nâtik tânâmnan mo hanjsâsâgât, mo hanjât gâbap, zo mân nânge, gât ko san, zo op ândibi.

³⁶⁻³⁷ Zen uman zine ga muyagezingâbatkât zen sot buku toren itâ dâzanguan. Um wâgânâk ândibi.”

14

Yesu kunam sâm kâtân urâwe.

(Mt 26:1-5; Lu 22:1-2; Yo 11:45-53)

¹ Yuda zengât kendon patâ Pasowa sot sii nalem om niniñâ narâknâ sirâm zagât ombernan oi tirik namâ galem a zengât patârâpziñâ sot Kembangât gurumin a, zen Yesu tik gâsum kunam den sâm kâtân urâwe.

² Oi itâ sâwe, “Kendonân kâmbam laj muyagebapkat kegâk gâsunat.”

Ambân nâiñâ Yesu too hitomjoot sanjorip.

(Mt 26:6-13; Yo 12:1-8)

³ Betania kamânân sâk bâlâ a nâi ândeip, kutnâ Simon. Oi Yesunâ zâkkât mirin zâi tâip. Zoren nalem nem tâi ambân nâiñâ too hitomjoot âlipnâ, zo sângânñâ patâ belonjoot mem zâim karâpnâ kunzit Yesu kâuknan lokei giarip.

⁴ Yatâ oi nâmbutnâ tarâwe, ziñâ itâ nângâm um kâlak nângâwe, “Wangât tâmbetkuap?”

⁵ Zo sângân patâ. Too hitomjoot zorânâ sângân mem a kanpitâ zingî dâp opap.” Yatâ sâmñâ ambân zo den kârâpnjoot okrangâwe.

⁶ Sâne Yesunâ nângâm itâ sâm dâzângoip, “Zen ambân den mân dukunek. Zen wangât sâm sinan giname? Ambân zorânâ âlip otnigap.

⁷ A ambân kanpitâ, zen narâk dâp zen sot ândine galem ot zingânâ sâm âlip otzingâbi. Nâ ko zengâren narâk kârep mân ândibat.

⁸ Ambân zâk orotnâ dâp otnigap. Nâ mua hannobi, zorat sâknâ sanjonsap.

⁹ Nâ perâknâk dâzângobâ. Den sinji âlip hânñâ hânñâ sâne laj kârâm âibap, zo yatik ambân zi sanjonigap, zorat den sinji sâne laj kârâm âibap.”

Yuda, zâk Yesu tirâpznâgobapkât dâzângoip.

(Mt 26:14-16; Lu 22:3-6)

¹⁰ Yesugât arâp kiin zagât zengât oserân gâbâ Yuda Karioto kamânân goknâ zâknâ tirik namâ galem a patâ zengâren âim Yesu gâsubigât sapsun zingip.

¹¹ Yatâ sâi nângâm umziñâ âlip oi kât pindânam sâwe. Oi sâne nângâm Yesu tigâk tirâpznâgobapkât ek molim ândeip.

Yesu sot arâpnâ, zen kendongât sii nalem niwe.

(Mt 26:17-25; Lu 22:7-14, 21-23; Yo 13:21-30)

¹² Yuda zengât kendon patâ narâknâ oi râma gwamñâ kom om sii nalem om nemarâwe. Zorat narâk oi arâpnâ ziñ Yesu mâsikâm sâwe, “Sii nalem zo mirâ ikâ unat?”

¹³ Yatâ sânetâ Yesunâ a zagât itâ sâm sângonzâkoip, “Zet kamânân âim a nâi too âmaj lum âim tâi eknâ molibabot.

¹⁴ Mirin zari zâi mirâ marin itâ dukuit, ‘Patâ zâk gâgât itâ sap, “Nâ sot arâpnâ mirâ umñâ ikâ zoren sii nalem ninat?” ’

¹⁵ Yatâ sâm dukuitâ mirâ um patâ nâi kian tâtatnâ kubikkubiknâ tirâpzâkoi zoren sii nalem umbabot.”

16 Oi a zagât zet den zo lum kamânân âim Yesunâ sâip dâp muyagem sii nalem uwet.

17 Nâtiksâi Yesu sot arâp kiin zagât, zen mirâ zoren zâiwe.

18 Oi nalem nem tatne Yesunâ itâ sâm dâzangoip, “Nâ perâknjak dâzângobâ. Zengâren gâbâ nâinjâ kâsa dâzangoi ga gâsunim nobi. A zo nâ sot nalem nem taap.”

19 Sâi arâp ziŋ umziŋâ bâliŋ oi zikŋik zikŋik mâsikâm sâwe, “Gâ nâgât sâbat? Nâgât sâbat?”

20 Yatâ sâne dâzangoip, “A zengâren gâbâ nâinjâ nâ sot nalem ârândân niet, zâkkât san.

21 A bonnâ nâgât Anutugât ekabân den ziap, zo yatâ upâman. Nâinjâ sâi a bonnâ gâsunim nobi, Yei, a zo hâunâ ko tosa yâmbâtŋâ mimbap. A zo mam kâmbonjan gâbâ mân âsâgei sâi bâbâlanŋ opap.”

Yesunâ nalem sot too ziŋgip

(Mt 26:26-30; Lu 22:15-20; 1 Kor 11:23-25)

22 Nalem nem tatne Yesunâ nalem nâi mem sâiwap sâm namuŋ arâpnâ itâ sâm ziŋgip, “Zi sunumnâ. Mem ninek.”

23 Yatâ sâm waiŋ hâkop mem sâiwap sâm ziŋgi aksik niwe.

24 Nine itâ sâm dâzangoip, “Gilâmnâ zi a donbep zengât opŋâ hânân gibap. Zorat ko târotâroniŋ op kâtigibap.

25 Nâ perâknjak dâzângobâ. Nâ waiŋ too itârân nia âkap. Oi dum zagâtŋan mân nemŋâ Ibânangât um topŋan zâim waiŋ too mârâtŋâ nâi nimbap.”

Gezemanê kâlâmân âiwe.

(Mt 26:31-46; Lu 22:31-46; Yo 13:36-38)

26 Mâpâmâpâse kepŋâ nâi mem ko Oliwa bâknjan zâiwe.

27 Zâine Yesunâ itâ sâm dâzangoip, “Itârân zen aksik nângâm pâlatânziŋ lorei birânibi. Kembangât ekabân den kulem nâi itâ ziap, ‘Nâ râma galem a kua râma zen sibînsâbanŋ op âibi.’

28 Oi sa nângânek. Nâ mumuŋan gâbâ zaatŋâ ko Galilaia hânân âi kândom otziŋgâbat.”

29 Yatâ sâi Peteronâ itâ dukuip, “Zen aksik patâ nângâm pâlatânziŋ lorei birâgibi. Ka nâ ko yatâ mân otgibat.”

30 Sâi ko Yesunâ itâ sâm dukuip, “Nâ perâknjak dâgobâ. Itârân nâtigân kuruk anâ sâp zagât mân diŋsâi gâ sâp karâmbut kwâimbâniban.”

31 Yatâ sâi Peteronâ kâuk birânangâm sâip, “Gâ gomŋâ na nonâ sâne mân kwâimbâgibat.” Sâi arâpnâ nâmbutŋandâ den yatik sâwe.

32 Oi Gezemanê hânân âi takâm Yesunâ arâpnâ itâ sâm dâzangoip, “Zen zi tatne nâ ândi âi ninâu sâbâ.”

33 Yatâ sâmnâ Petero, Yohane sot Yakobo diiziŋgi âine Yesu umŋâ yâmbârei ken bet kakit oip.

34 Yatâ okŋangi dâzângom sâip, “Umnâ yâmbârei mumuŋâ otnigap. Zen ziren nâ sot tap um wâgân ândinek.”

35 Yatâ sâm torengen âim si sângânŋâ hânân gei tutukum sâknam kâmut zo mân muyagibapkât ninâu sâip.

36 Oi itâ sâip, “O Ibânâ, gâ kut nâi nâi tuubam mân kwakmat, gât ko sâna sâknam kâmut zi buŋ upap. Oi nâgât den buŋâ, gâgât den kâtigibap.”

37 Ninâu sâm âburem âi uman zine ziŋgit Petero itâ sâm dukuip, “Gâ uman ziat? Gâ mâiktârâ nâi wâgân mân ândiban?

³⁸ Zen mâsimâsikâyân loribegât um wâgân tap ninâu sânek. Umñâ bâbâlanj. Sâknâ ko yâmbâriap.”

³⁹ Yatâ dâzângom âi ninâu sâip. Den mârum ninâu sâip, zo yatik du ninâu sâip.

⁴⁰ Ninâu sâm âburem umanâk zine ga ziŋgirip. Umanân gâbâ sen birâbirâ op zaatñâ dap yatâ dukube.

⁴¹ Oi dum âi ninâu sâm âburei sâp kârâmbut oi dâzângoip, “Zen umanâk zem te? Mârum narâk mâte uap. A bonñâ, nâ bâlij mâme a zengât bitziŋan âibâman.

⁴² Bâi, zaatne âinâ. A sâi gâsumnim nobi, zo mâte otniŋgap.”

Kâsaziñâ Yesu gâsuwe.

(Mt 26:47-56; Lu 22:47-53; Yo 18:3-12)

⁴³ Yesuñâ yatâ dâzângom kiri zorenâk arâp zengât kâmurân gok Yuda karioto kamânân gokñâ, zâknâ kâsa diizingi a kâmut patâ gawe. Tirik namâ galem a sâtñâ sot Kembangât gurumin den zorat galem a sot patârâpziŋ, zen a kâmut zo sâŋgonzâŋgone kâmbam sot sâu patâ mem gawe.

⁴⁴ Yudanâ kânñan itâ sâm dâzângoip, “Lum mâŋgansa ek ko zo gâsum diim âibi.”

⁴⁵ Yuda zâk ga takâm Yesugâren âim o patânâ sâm lum mâŋgarip.

⁴⁶⁻⁴⁷ Oi Yesu arâpñâ zengâren gâbâ nâinâ sâuñâ sâmbum a sâtñangât kore a nâi kindap kârâm kwâkip.

⁴⁸ Oi Yesuñâ itâ sâm mâsikâziŋgip, “Zen nâgât dap nânge? Zen nâgât nâŋgâne kâmbam ku oi sâu kâmbamziŋpoot ga gâsânoge?”

⁴⁹ Nâ zorat sa nâŋgânek. Nâ sirâmñâ sirâmñâ tirik namin a den siŋgi âlipñâ dâzâŋgoman. Oi zoren mân gâsânowe. Oi laŋ otnine Kembangât ekabân nâgât den kulem ziap, zo kâtigibap.”

⁵⁰ Sâi arâpñâ zen aksik birâŋangâm siŋsururunj âiwe.

⁵¹ A sigan nâi sâŋgum kâu lapñâ Yesu sot gâi gâsuwe.

⁵² Gâsunetâ sâŋgum kwâkâm pam sâk bârak arip.

Yesu tirik namâ galem a patâziŋangât mirin diim âiwe.

(Mt 26:57-68; Lu 22:54-55, 63-71; Yo 18:13-14, 19-24)

⁵³ A kâmut, ziŋ Yesu gâsum diim patâziŋangât mirin âiwe. Zâkkât mirin tirik namâ galem a patâ sot Kembangât gurumin den zorat galem a zen mindum tarâwe.

⁵⁴ Âine Petero zâk kândâtziŋan bet molizingâm âim a patâziŋangât pon kâligen bageip. Bagimñâ galem a osetziŋan tap kârâp nâŋgâm tâip.

⁵⁵ Tirik namâ galem a patâ sot a patâziŋ aksik mindum Yesugât den sâkñanâk sâm, kâmbamân pânun den sâm kârum tarâwe. Oi bonñâ mân muyagiwe.

⁵⁶ A donbepñâ Yesugât den sarâ nâi nâi sâm âiwe.

⁵⁷ Sânetâ a nâmbutñâ ziŋâ den sarâ itâ sâwe.

⁵⁸ “Itâ sâi nâŋgâwen, ‘Na tirik namâ zi kândanâ bitnandâ mân tuubat, yen dinnandâ sa sirâm karâmbut umñan âsagibap.’”

⁵⁹ Ka dinziŋâ zo kânok buñâ. Den nâi nâi sâwe.

⁶⁰ Yatâ utne tirik namâ galem a zengât a patâñâ zaat kinñâ Yesu mâsikâm sâip, “Den se, zorat hâuñâ sâban mo mân sâban? A zi ziŋâ gâgât den se, zo nâŋgâna dap uap?”

⁶¹ Sâi Yesunâ lâunjan mân mem diŋ buŋ kirip. Oi du a patâŋâ mâsikâm sâip, “Gâ Kristo, Anutu sâm âlip kwâkŋanġâmen, zâkkât nanŋâ mo nâi?”

⁶² Sâi ko Yesunâ sâip, “Sat, zo yatâ. Oi nâi sa nâŋġânek. Gâtâm a bonġâ, nâ imbânâ mariŋâ zâkkât âsanġâ bongen tapġâ sumbemġât unumunum kwâkŋan ga nikpi.”

⁶³ Yatâ sâi tirik namâ galem a zengât patâzinâ, zâk diŋâ nâŋgi kâlak oi hâmbânâ mem moolon arâpġâ itâ sâm dâzânġoip, “Den dum mân sânat.

⁶⁴ Zâk Anutu hutkum sap. Zinâ dap sâbi?” Yatâ mâsikâzinġi zen aksik sâwe, “Mumunġânġât sinġi uap.”

⁶⁵ Yatâ sâmġâ a nâmbutġâ Yesu sinjan tâpkuwe. Oi nâmbutġandâ si sâŋġânġâ kwâtepkum bitzinandâ kom sâwe, “Nâinâ gogap? Gâ Propete ândiat, zorat ko sâm muyage.” Yatâ sânetâ galem a zen bitzinandâ si sâŋġânġan kuwe.

Peteronâ Yesu kwâimbânġanġip.

(Mt 26:69-75; Lu 22:52-62; Yo 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Oi Petero zâk sombemân tâi tirik namâ galem a patâġât kore ambân nâi ġaip.

⁶⁷ Ġâi ko Petero kârâp nâŋġâm tâi ekġâ dukuip, “Gâ Nasarete gokġâ Yesu sot ândimat.”

⁶⁸ Sâi ko Peteronâ kwâimbâm sâip, “Gâ den zo dap sat? Sâna kwaksan.” Sâmġâ âkġan ari kurukġâ diŋsâip.

⁶⁹ Ari kore ambân zâk dum ekġâ a kirâwe, zo itâ dâzânġoip, “A zi zâk zengât kâmurân gokġâ.”

⁷⁰ Sâi Peteronâ kwâimbâm biranġip. Mâik nâi tap ko a tarâwe, zinâ dukum sâwe, “Perâkġak ġâ zengât kâmurân gokġâ. Gâ Galilaia gokġâ.”

⁷¹ Sâne Peteronâ kwâimbâm Anutu mâtenjan sâm kâtigem sâip, “A kutġâ se, zo nâ mânâk ekman.”

⁷² Sâi zorenâk kuruk diŋsâi sâp zagât oip. Oi Yesunâ mârûm den itâ dukuip, “Kurukġâ sâp zagât mân diŋsâi ġâ kwâimbânina sâp karâmbut upap.” Peteronâ den zo nâŋġâm umġâ bâlei isem bâlinġ oip.

15

Yesu Roma a kutâġâren diim âiwe.

(Mt 27:1-2, 11-26; 23:1-5, 13-25; Yo 18:28-19:16)

¹ Haŋsâi tirik namâ galem a patâ sot a patârâpzinâ sot Kembugât gurumin den zorat galem a sot galem a nâmbutġâ, zen mindumġâ Yesuġât den sâwe. Den sânetâ a nâmbutġâ zen Yesu ġâsum bikġan saam diim âi Roma a kutâ Pilatogâren âi parâwe.

² Panetâ kiri Pilatonâ Yesu mâsikâm sâip, “Topkanġât dâtno.

³ Ġâ Yuda zengât a kutâ?” Mâsiki Yesunâ sâip, “Sat, zo yatâ.” Sâi ko tirik namâ galem a patâ zinâ Yesu den dorġbep sâm sinjan ġiwe.

⁴ Yatâ utnetâ Pilatonâ Yesu mâsikâm sâip, “Nâŋġat? Zen ġâġât den yâmbâtġâ sânetâ ġâ den hâunâ sâban mo mân sâban?”

⁵ Sâi Yesunâ den hâunâ mân sâm den nân kiri Pilatonâ nâŋġâm kwâkâm tâip.

⁶ Yuda zengât kendon patâ narâk dâp a tâk namîn tatne zengâren ġâbâ kânok olaŋi arip.

⁷ A nâmbutnâ zen Roma a kutâgât âkonzingi kâmbam kom a nâmbutnâ zângone tâk namin zâmbarâwe. Oi osetzinja a nâi kutnâ Baraba.

⁸ Oi a ambân kâmut, zen a kutâgâren ga mindum kendon dâp sâne opmâip, yatâ upapkât dukuwe.

⁹ Dukune Pilatonâ mäsikâzingâm sâip, “Yuda zengât a kutâ olanſa ari nângâne dâp upap?”

¹⁰ Tirik namâ galem a patâ, zen Yesugât um kâlak nângânjangâm zâkkâren parâwe, zo nângâm mäsikâzingip.

¹¹ Sâi ko tirik namâ galem a zen a ambân kâmut zo itâ dâzângowe, “Zen sâne Baraba olanſap.” Yatâ sâne dinziñâ luwe.

¹² Oi Pilatonâ dum mäsikâzingip, “Yatâ se, zorat ko Yuda zengât a kutâ sâme, zo dap oknangâbatkât se?”

¹³ Mäsikâzingi aksik patâ itâ sâwe, “Zâk poru nagân kune moik.”

¹⁴ Sâne Pilatonâ sâip, “Wan tosağât?” Sâi zen aksik patâ lâuziñ mâtakâm den kâtik sâwe, “Zâk poru nagân kune moik.”

¹⁵ Yatâ sâne Pilatonâ umziñâ âkâbapkât Baraba olan zingip. Ka Yesu ko sâi inzutnâ lapitnâ poru nagân kune mumbapkât kâwali a bitzinja pâip.

Yesu kom mem nâi nâi oknangâwe.

(Mt 27:27-31; Yo 19:2-3)

¹⁶ Oi kâwali a zen Yesu mirin gâbâ diim ga kâwali a zengât namâ sângânjan dâmân kâligen bagiwe. Bagim sâne kâwali a aksik mindum gawe.

¹⁷ Oi kâwali a zengât hâmbâ kuriñ nâi giñangâne giarip. Oi tâk sâtman gonkom Yesu kâukñan pane giarip.

¹⁸ Yatâ opnâ pam diim sâwe, “Oe, Yuda zengât a kutâ.”

¹⁹ Den yatâ dukum kâukñan kom zâkkâren tâpkuwe. Siminziñ liim kwap sarâ sarâ mâtâsiwe.

²⁰ Yatâ kom sinjan gem kâwali hâmbâ kwâkâm ziknâ hâmbâ giñangâne giari poru nagân kunam diim âiwe.

Yesu poru nagân kune moip.

(Mt 27:32-56; Lu 23:26-49; Yo 19:17-30)

²¹ Âi mâtâbân a nâi muyagiwe, kutnâ Simon, Kirene goknâ. Alesande sot Rupu, zekât ibâ. Zâknâ kamân mâigân gâbâ gâi kâwali a ziñ muyagem sâne Yesugât poru nak lugi âiwe.

²² Diim âim hân nâi kutnâ Goligata (niñ denân ko, kâuk sinjit), zoren takâwe.

²³ Zoren takâm waiñ too kâtik sot um gulip too mâpot pindânâ sâne birip.

²⁴ Oi poru nagân kuwe. Kune kiri kâwali a zen hâmbânâ minam wenzu pane muyageip dâp mem nângâwe.

²⁵ Mirâ hanſâi mirâsiñ dâp nâmburân kimembut oi ko kuwe.

²⁶ Kune kiri kâukñan poru nagân den itâ kulemguwe, “Zâk Yuda zengât a kutâ.”

²⁷ Oi kâmbam ku a zagât zâkom, nâi toren nâi toren zâkone kirâwet. (

²⁸ Kembugât ekabân den itâ ziap, zo bonnâ oip. Den zo itâ, “Zâk bâliñ mâme a oserân pamñâ sâwe, ‘A zi zen bâliñ mâme a.’”)

²⁹⁻³⁰ A ambân mâtâbân âim gam mem ge kwâkwat den dukum sâwe, “Tirik namân kândanâ sirâm karâmburâk tuum nângâbat sâin, zorat poru nagân gâbâ âkâm ge.”

31 Tirik namâ galem a patâ sot Kembangât gurumin a, zen Yesugât sâmb, mem ge kwâkwat den itâ sâwe, “A ambân nâmbutnjâ tâmbetagonam utnetâ tânzângomâip. Ziknjângât ko kwaksap.

32 Zâk Kristo, Isirae a nenngât a kutâ ândiap oi ko poru nagân gâbâ âkâm gâi eknjâ dinâ nângâm, nângâm pâlâtân kwâknjângânat.” A zagât poru nagân zâkowe, zekoot yatik sâmb bâlînj kwâknjângâwet.

33 Mirâ bâknjan oi nâtâtik muyagem hân dâp op zei mirâ oi âkip.

34 Mirâ oi Yesunâ den sâmb kambân sâip, “Eloi, Eloi, lama sabatini (niin denân ko, Anutunâ, Anutunâ, wangât birânigat)?”

35 Yatâ sâi a ambân kirâwe, nâmbutnjâ zinâ nângâm sâwe, “Zi nângânek. Elia konsap.”

36 Yatâ sâmb a nâi sârârâk kârâm âim sarugât kâmon mem sum kapinjum ga winigâ too kâlâknoot Yesu lâunjan pamnjâ bukurâp itâ sâmb dâzângoip, “Nen tap iknâ. Elianjâ perâknjak ga mâkâbap mo bunjâ?”

37 Oi Yesu zâk donbep kambân moip.

38 Moi ko tirik namin sângum patâ kinmâip, zo olonj gei kwâkip.

39 Oi kâwali a zengât galem a, zâk mâte kin egi moi sâip, “A zi zâk perâknjak Anutugât nanjâ ândeip.”

40 Ambân nâmbutnjâ kârebân kin ek nângâwe. Zengât oserân Maria Madala kamân goknjâ sot Maria Yakobo zâk sigan sot Yose, zekât mamziknjâ sot ambân nâi, kutnjâ Salome. Zen ârândân kirâwe.

41 Ambân zen mârum Yesu Galilaia hânân molim kore oknjângâm ândiwe. Oi zenâk bunjâ. Ambân nâmbut ârândân Yesu molim Yerusalem kamânân gam ândiwe. Zen aksik ek kirâwe.

Yesu hanguwe.

(Mt 27:57-61; Lu 23:50-55; Yo 19:38-42)

42 Mirâsinj geibâ sâi Yuda zengât kendongât kut nâi nâi kubikkubik narâk oip.

43 Narâk zoren Yosepe Arimataia kamânân goknjâ, zâk gâip. Zâk a sâtnjâ zengât kâmurân ândeipnjâ Anutugât um topjan ândiândigât umnjâ patâ kirip. Zâknjâ kengât bunj Pilatogâren âim Yesugât kâmbârânjângât ninan sâmb dukuip.

44 Dukui ko Pilatonjâ mârum muap mo taap sâmnjâ kâwali a zengât galem a zo sâi gâi mäsikip, “Mârum muap mo taap?”

45 Oi kâwali a galem zâknjâ sâip, “Mârum muap.” Yatâ sâi Pilato zo nângâm Yosepenjâ mem hangubapkât sâip

46 Sâi Yosepenjâ sângum kâu nâi kwâlâm âim Yesu kâmbârânjâ poru nagân gâbâ kwâkâm sângumnjâ kâpeip. Kâpim mem âim kât mâtâpnjâ unjakjan pâip. Kât mâtâp zo a nâinjâ kârâm kubigip. Pamnjâ kât patâ nâi mem kâbaknejî âi kwârakuip.

47 Maria Madala kamânân goknjâ sot Maria Yosegât mamnjâ, zet ârândân egitâ hanguiip.

16

Yesu mumujan gâbâ zaarip.

(Mt 28:1-8; Lu 24:1-12; Yo 20:1-10)

¹ Yuda zengât kendon âki ko Maria Madala kamânân goknâ sot Maria Yakobogât mamnâ sot Salome, zen Yesugât kâmbârân sanjonam too sot kelâk wârân âlipnâ, zo sângân miwe.

² Yuda zengât kendon âki ko mirâ hanjsâsâgât ambân karâmbut zo, zen zaatnâ Yesugât kwagân âine mirâsinj takip.

³ Oi zen itâ âraguwe, “Nâinâ kât patâ zo mem pâi ko kât mâtâpnan baginat?”

⁴ Yatâ sâmnâ kwagân takâm igâwe. Kât patâ nâi zo kâbaknine zeip.

⁵ Kât mâtâp zo pâronsâm kiri eknâ bagimnâ bongen a nâi hâmbânâ kâu tâi eknâ pâràkpam imbanâzinj bunj oip.

⁶ Oi a zorânâ itâ sârnâ dâzângoip, “Mân kengât utnek. Zen Yesu Nasarete goknâ poru nagân kuwe, zo iknam ge. Zâk zi mân ziap. Zâk zaatsap. Gebâknjik zi iknek.

⁷ Zen âimnâ Petero sot arâpnâ nâmbutnâ itâ sârnâ dâzângonek. ‘Zâk Galilaia hânân âi kândom otzinzâbap. Zen zoren âi ikpi.’ ”

⁸ Sâi ambân zen sârnâzinj sâmbui kengât opnâ kwagân gâbâ gamnâ sârârâk kârâm âiwe. Oi umzinj kengât oi singi zo a mân dâzângowe.

Yesunâ arâpnâ zengâren âsageip.

(Mt 28:16-20; Lu 24:13-49; Yo 20:11-23)

⁹ Yuda zengât kendon âki hanjsâsâgât Yesu zâk zaatnâ Maria Madala kamânân goknâ muyagenanjip. Mârumnan wâke nâmburân zagât ambân zorat umjan gei ândine Yesunâ molizinzip.

¹⁰ Yesunâ âsagenanjip arâpnâ zin isem umbâlâ op zine ambân zo âi singi dâzângoip.

¹¹ Arâpnâ zen Yesu zaatnâ ambân muyagenanjip, den zo nângâmâ nângâne bon bunj oip.

¹² Oi azatnâ kamân nâin âiram aritâ muyagezikâm zâkkât holi tobat nâi oi igâwet.

¹³ Muyegeziki zet âburem âi arâp nâmbutnâ dâzângoitâ nângâne bon bunj oip.

¹⁴ Zorân bet arâp kiin kânok zen mindumnâ nalem nem tatne muyagezinzip. Muyegezinzâmnâ itâ sârnâ dâzângoip, “Zaarâwan, zorat den singi dâzângone zen wangât umzinj kâtik oi den zo nângâne bon bunj oip?”

¹⁵ Yatâ sâmnâ itâ sâip, “Zen hân dâp âim a ambân ândie, zo zen singi âlipnâ dâzângobi.

¹⁶ A nâinâ nângâm pâlâtân kwatnigi too sanjonnanjgâne zâk sumbemgât singi upap. Ka nângâm pâlâtân mân upap, zo ko sim kârâpkât singi upap.

¹⁷ Nângâm pâlâtân kwatnim ândibi, zo imbanâ zinnga nâgât kutnâ sârnâ nep itâ tuubi. Wâke molibi sot den gându unjaknâ nâi sâbi.

¹⁸ Zen mulum kâtik bitzinzândâ gâsuzinzgâne mân tâmbetzângobi. Oi zen too nâi a ku, zo nine mân tâmbetzângobap. Sisi mâsek zengât kâukzinjan bitzinzândâ gâsune âlip upi.”

Yesunâ sumbemân zarip

(Lu 24:50-53; Apo 1:9-11)

¹⁹ Kembu Yesu zâk den yatâ sârnâ dâzângoip ko Anutunâ mem sumbemân zarip. Zoren Anutugât âsanjâ bongen tap ândiap.

²⁰ Oi arâpɲâ zen ko âimɲâ kamân dâp singi âlipɲâ sâm âiwe. A ambân zen singi âlip den nâŋgâne bon upapkât Kembuɲâ mam otzingâm imbaɲâ zingɲi sen mârât top top tuunetâ mem kâtikɲan pâip.
Zo yatik.

Yesugât den singi âlipnâ Lukanâ kulemguip.

Lukanâ Yesugât den singi kulemgum Teopilo pindip.

¹ A donjbep, zen kut nâi nâi bonnâ osetniñan âsageip, zorat den singi kulemguwe.

² Yesugât arâpnâ, zen zâk sot tapnâ kut nâi nâi zo ek nangâmñâ dâzângone kulemguwe.

³ Oi nânngoot yatik topñan gâbik kut nâi nâi muyagem gâip, zo mulunâk sâm pitinñum nânngâm nangâm, Teopilo a patânâ, gâgât den singi zo kulemgubâman.

⁴ Oi zo sâlâpkum itâ nânngâm kwâtâtiban. Den singi otgiwe, zo bonnâ.

Anutugât sumbem a nâinâ Sakariagâren âsageip.

⁵ Herodenâ Yuda hânân a kutâ ândeip, narâk zoren Anutugât tirik namâ galem a nâi ândeip, kutnâ Sakaria. Zâk Abia zâkkât kâmurân goknâ. Ambinñâ Elisabete zâk Aarongât kiurâpnâ zengâren goknâ.

⁶ Zet Anutu mâtenjan târârak ândiwet. Anutugât gurumin den aksik lum târârakñâ ândiwet.

⁷ Elisabete zâk kâpin ândeipkât murarâ buñ ândim a ambân sombâ urâwet.

⁸⁻⁹ Oi hilâm dâp tirik namâ galem a nâi tirik namin bagimñâ nalem wârânñoot kârâbân oi sei kâbak hitom âlipnâ zâimâip. Oi Sakaria ândei ko zâkkât a kâmut zo zen tirik namâ galem upigât narâknâ mâte oi tirik namin baginam wenzu pane muyageip dâp namin zâimarâwe.

¹⁰ Sakaria zâk tirik namin zâi om tâi a ambân donjbep zen âkñan tap Kembugâren ninâu sâm tarâwe.

¹¹ Kembugât sumbem a nâinâ zâkkâren âsageip. Sumbem a zo nalem kâbak uunâ kândâtñan bongen âsagem kirip.

¹² Âsagem kiri Sakaria ekñâ pârâkpam kenngât oip.

¹³ Yatâ oi ko sumbem a zorânâ itâ sâm dukuip, “Sakaria, gâ mân kengât ot. Kembunâ ninâugâ nânngipkât ambingâ Elisabete kâmbonâ op nangâ mimbap. Zâkkât kutnâ Yohane sâban.

¹⁴ Umgâ sâtâre upan. Âsagei a ambân donjbepñâ umâlep nânngâbi.

¹⁵ Zâk Anutu mâtenjan patâ opñâ ândibap. Oi zâk mamñangât kâmbu kâligen zei Tirik Kaapumñâ topkwap umñan piksâbap. Zâk wain sot too kâtikñâ mânâk nimbap.

¹⁶ Zâknâ den dâzângoi Isirae a donjbep zen umziñ melân Kembugât a upi.

¹⁷ Zâknâ Propete Elia yatâ Kaapum sot imbanñangoot op Kembu kore okñangâbap. A patâ zengât umziñ melân katep zengâren âi gâsubap. Oi a um kâtik zen umziñ melân târârak zengât holi yatâ op ândibi. Zo yatik Kembugât singi a ambân kubikziñgi ândibi.”

¹⁸ Sumbem anâ yatâ sâi Sakaria itâ mâburem dukuip, “Nâ sot ambinâ, net a ambân sombâ, zorat dap op gâgât den nânnga bonnâ upap?”

¹⁹ Sâi sumben anâ itâ sâm dukuip, “Nângâ. Nâ kutnâ Gabirie. Nâ Anutu mâtenjan kinman. Zâknâ sângonnogi gem ga singi den âlipnâ zi dâgogan.

²⁰ Zorat nânngâ. Dinnâ nânngâna mân bon uapkât zorat hâuñâ kopa op diñgâ buñ op ândina den dâgogan, zo bonnâ muyagibap.”

21 Sakaria zâk tirik namin narâk kêrep tâi a ambân zen âkñan mambât tapñâ nângâm kwâkâm tarâwe.

22 Yatâ utne Sakaria zâk gemñâ den dâzângobam kwagip. Kwagi ekñâ itâ nângâwe, “Zâk tirik namin sen mârât eksap.” Yatâ nângâne Sakarianâ bikñandik dâp otziñgip. Oi diñâ buñ op ândeip.

23 Yatâ op ândim gâi nep tuutuun narâkñâ âki kamânân puriksâm arip.

24 Oi bet ambinnâ kâmbonâ oip. Oi kâin bâtnâmbut tik ândeip.

25 Oi itâ sâip, “Kembu zâk sâi narâk ziren a ambân mâteziñan anunnâ buñ upap.”

Sumbem a nñiñâ Maria muyagenangip.

26 Kâin bâtnâmbut âki Kembunâ sumbem a Gabirie sângongoi Galilaia hânân, Nasarete kamânân arip.

27 Zoren ambân sigan nñi ândeip, kutñâ Maria. Maria zâkkât a sinji zo Dawidigât kiunnâ Yosepe. Zâkkât sinji sâne ândeip.

28 Oi sumbem a zo Mariagâren muyagem itâ sâm dukuip, “Kembunâ umâlip otgibap. Gâ zorat sâtâre ot. Kembunâ gâ sot ândiap.”

29 Sumbem anâ yatâ sâm dukuip nângi kwakmak oip. Umñan itâ nângip, “Den zo topñâ dapkât sap?”

30 Yatâ nângi sumbem anâ itâ sâm dukuip, “Maria, gâ mân kenngât ot. Anutunâ gegi âlip uat.

31 Nângâ. Gâ kâmbogâ op nangâ mimban. Zâkkât kutñâ Yesu sâban.

32 Zâkñâ patâ oi sumbem mariñangât nanñâ sâbi. Kembu Anutunâ sâkunñâ Dawidi, zâkkât gebâkñan pâmbap.

33 Oi Isiraegât kiurâp, zengât a kutâ op ândibap. Op ko zâk narâk buñâ ândim zâibap.”

34 Sâi Marianâ itâ sâm dukuip, “Nâ a buñâ ândianân den sat, zo dap op âsagibap?”

35 Yatâ sâi sumbem anâ den itâ mâburem pindip, “Tirik Kaapumñâ gâ sot gei tâpâp. Oi sumbem mariñangât imbanandâ mamñâ tatgibap. Zorat nangâ zo Anutugât nanñâ sâbi.

36 Oi nñi dâgoga nângâ. Bukugâ Elisabete, zâk ambân sombânâ nanñâ mimbap. Elisabetenâ kâmbonâ tâi kâin nâmburân kânok âkip. Zâk kâpin ambânñâ yatâ uap.

37 Anutu zâk kut nñi nñi tuubam mân kwakmap.”

38 Yatâ sâi ko Marianâ itâ sâm dukuip, “Nâ Kembangât kore ambân. Zorat ko den sat, zo âlip otnibap.” Yatâ sâi sumbem anâ birâñangâm arip.

Marianâ Elisabetegâren âi egip.

39 Maria zâk mâik nñi ândim zaatñâ Yuda zengât barin kamân nñi tâip, zoren arip.

40 Âi takâm Sakariagât mirin zâim Elisabete sâm sâtâre okñangip.

41 Yatâ mângari nângi umñan katep seronkoip. Oi Tirik Kaapumñâ Elisabete umñan piksâi den kâtikñâ sâm itâ sâip,

42 “Bukunâ, Anutunâ mäsop mingibap. Ambân nâmbut zengât mäsop yatâ buñâ. Walâm mingibap. Oi kâmbogâ kâligen muyagem ziap, zâk yatik mäsop miñangâbap.

43 Opon, Gâ kembunangât mamñandâ nâgâren gaat.

44 Gâ mângannina kâmbonan katep sâtâre op âim gâi nângan.

45 Gâ Kembugât den nângâna bon oip, zorat gâgât nânga sâtârenoot uap.”

Marianâ mîpâmîpâse den sâip.

46 Oi Marianâ itâ sâip, “Nâ umnandâ Kembu sâmbâlip kwâkñangan.

47 Um dâpnandâ Anutu kubikkubiknâ sâmbâsâtâre okñangan.

48 Nâ zâkkât kore ambân giginâ ua ko nâ mem zâi kwatnigap. Zorat a ambân zen sâmbâbâlan kwatnibi.

49 Kembu zâk kâwaliñootnâ nâgâren kulem mârâtñoot kuap. Kutsingnâ hâlâluyâk ziap.

50 Hurat kwâkñangâme, zen um lumbenjangât opnâ kisângoit, sâkurâpnin zengâren gâbâ on galem otzingâm gâip.

51 Imbanâjangât opnâ a umzingangât zâizâinâ op ândime, zo zângom kâbakñei sînsururuj âime.

52 A kutâ zen ko kâbakñezingî ginetâ a giginâ minzingâm zâi zâmbanmap.

53 A ambân kâbâ kanpitâ, zo kâbâ kwatzingâm. Oi sikumzin patâ, a zo kâbakñezingî bet bâsan âime.

54 Oi Isirae kore a ambân gakânâ um lumbenjangât op tânzângoip.

55 Sâkuniñâ Abaram sot kiurâpnâ ândibi, zen um lumbenjangât den dâzângoip. Zorat yatâ otningip.”

56 Oi Maria zâk kâin karâmbut Elisabete sot ândim kamânñan âburem arip.

Yohane âsageip.

57 Elisabete zâk katep mimiñ narâk oi nanñâ meip.

58 Katep âsagei ko kamârâpnâ sot torerâpnâ, zen Kembu umâlepñangât bonñâ zâkkâren muyageipkât umâlip nângâwe.

59 Katep âsagei sirâm nâmburân zagât tapñâ karâmbun a ambân zen mindumñâ katep kwabâ kwâkñangâwe. Oi ibânâ Sakariagât kutñâ pindânam sâwe.

60 Sâne mamñandâ kwâkâzingâm sâip, “Buñâ. Kutñâ Yohane sânat.”

61 Sâi itâ dukuwe, “Torerâp zengâren kot yatâ zo mân ziap.”

62 Sâmbâkwâkâyangâm Sakaria zâk nanñangât kutñâ sâbâpkât betñâ dâp okñangâwe.

63 Okñangâne ekap nibigât bikñandâ dâp tuugi pindâne zitâ kulemguip, “Kutñâ Yohane.” Yatâ kulemguip zen ekñâ pârâk parâwe.

64 Oi zorâñak nâmbâlamñâ puriksâi den sâmbâ Anutu mîpâseip.

65 Oi ko kamân toren toren a ambân tap âiwe, zo den zo nângâne imbanâ oip. Oi Yuda zengât barin ândiwe, zo zen singi âragum nângâwe.

66 Oi zen den zo nângâm itâ sâwe, “Katep zo lâmbatñâ dap upap?” Sâne Kembunâ katep zo galem oi ândeip.

Sakarianâ den sâmbâ Kembu mîpâseip.

67 Ibânâ Sakaria zâkkât umñan Tirik Kaapum piksâi mîpâmîpâse den itâ sâip,

68 “Isirae a ambân nen Kembuniñâ Anutu mîpâsinâ. Zâknâ arâpnâ nen ningitñâ tâbanin miap.

69 Oi kore anâ Dawidi, zâkkât kiurâpnâ nengâren gâbâ a nâi bâlinan gâbâ mîkâningâbâpkât sâi âsagiap. A zo zaat betniñan mîmbap.

70 Mârumñan sâi Propete gakârâp den kânñan sâwe, zorat dâp yatâ âsagiap.

⁷¹ Zâknâ kâsa otniŋgâme, zengât bitziŋan gâbâ betniŋan mimbap. Um kâlak otniŋgâme, zengât bitziŋan gâbâ gâbâreniŋgâbap.

⁷² Sâkurâpniŋâ zen sot um lumbegât târotâro oip, zo nâŋgâmŋik otniŋgâbapkât sâip.

⁷³ Kâsarâpniŋâ zengâren gâbâ mâkâniŋgâbapkât sâkuniŋâ Abaram sâm kâtigenangip.

⁷⁴⁻⁷⁵ Yatâ otniŋgi sâkniŋ sânduksâi um hâlâlu, um salek ândim ninâu sâm ândim munat.

⁷⁶ Oi katep, gâ sumbem mariŋangât Propete a op ândiban. Oi Kembu kâdom okŋangâm mâtâp kârâm kubikpan.

⁷⁷ Oi Kembugât a ambân kâmut kubikkubik den dâzâŋgona nâŋgâm unziŋ melânje Kembu zâk toszinŋ gulipkubap.

⁷⁸ Anutu zâk umŋâ patâ nenŋâren ziapkât sâi nâtâtigân gâbâ haŋsâbap.

⁷⁹ Mârum nâtâtigân ândim munam urâwen. Irak ko âsakŋâ niŋgâbap. Âsakŋâ âsagei lumberŋangât mâtâp ekŋâ lâŋnat.”

⁸⁰ Oi katep zâk um sâknâ lâmbarip. Oi mirâ kamân âtâŋan ândei nep narâk mâte oi Isirae a ambân zengâren âsageip.

2

Yesu katep âsageip.

(Mt 1:18-25)

¹ Narâk zoren Roma zengât a kutâ Augusto zâkkât den itâ zeip, “A ambân hân dâp kutziŋ kulemgum sâlâpkubi.” Nep zo mârumŋan mân tuuwe.

² Kwirinio zâk Siria hânân a kutâ op ândei nep zo topkwarâwe.

³ A ambân ândiwe aksik kutziŋâ kulmegunam utne kamân topziŋan âiwe.

⁴ Yosepe zâk Dawidigât kiun, zorat Galilaia hânân Nasarete kamân birâm Yudaia hânân Dawidigât kamân Betelem, zoren zarip.

⁵ Oi ambân siŋiŋâ Maria, zâk zot kutzikŋâ kulemgubâ sâi kâmbonoot diigi âiwet.

⁶ Âi takitâ Maria katep mimiŋ narâknâ oip.

⁷ Narâk oi kâdom nanŋâ memŋâ sâŋgumŋâ kâpimŋâ bâu patâ makaugât waŋgâyân pâi gei zeip. A ambân zen zâk lomba mirâ piksâwegât kian kârûmŋâ makaugât waŋgâyân pâitâ gei zeip,

⁸ Oi nâtik zoren kamân nanŋâmŋan a nâmbutŋâ râma galem tarâwe.

⁹ Galem tatnetâ Kembugât sumbem a nâiŋâ zengâren âsagei Kembugât âsakŋandâ âsageziŋgi kengât donbep urâwe.

¹⁰ Oi sumbem a zorâŋ itâ sâm dâzâŋgoip, “Zen mân kengât utnek. Nâŋgânek. Nâ zengât den siŋgi âlip mem gaan. A ambân zen zo nâŋgâmŋâ sâtâre upi.

¹¹ Itârâŋ sirâm ziren kubikkubik mariŋâ, Kembu Kristo, Dawidigât kamânân âsageziŋgap.

¹² Oi sâm mânâŋgât ziŋga nâŋgânek. Zen katep mâik nâi sâŋgumŋâ kâpimŋâ makau zengât nalem ninŋ waŋgâyân ziap, zo âi ikpi.”

¹³ Den yatâ sâi zorenâk sumbem a kâmut patâ bukuziŋangâren gemŋâ Anutu itâ sâm mâtâsiwe,

¹⁴ “Anutu u sumbemân sâm âlip kwâkŋangânâ. Zâknâ hânân a buku otziŋgap, zengâren um lumbe muyagibap.”

Râma galem a, zen Yesu âi igâwe.

¹⁵ Sumbem a, zen âburem zâine galem a zen itâ sâm âraguwe, “Nen Betelem kamânân zâim Kembunâ den sap, zorat bonnâ iknâ.”

¹⁶ Yatâ sâm kek zâimnâ Maria sot Yosepe muyagezikâm katep mâik makau wangâyân zei igâwe.

¹⁷ Oi âimnâ a ambân sumbem anâ den sâip, zo dâzângowe.

¹⁸ Oi galem a zenngât den nângâwe, zo nângâne imbânâ oip.

¹⁹ Marianâ ko den zo nângâm kwâtâtem ândeip.

²⁰ Râma galem a, zen âburem âim sumbem agât den sot Yesu katep igâwe, zorat Anutugâren sâiwap sâm mâtâsiwe.

Simeon sot Hana, zekât den.

²¹ Yesu katep âsagem zei sirâm nâmburân karâmbut oi kwabâ kom kutnâ Yesu sâwe. Mârum Maria mân kâmbon oi ko kot zo sumbem a nâinâ sapsun dukuip.

²² Mosegât den zeip, zo luwe. Marianâ kendon ândimnâ Yosepe sot Yesu katep mem Yerusalem kamânân zâim mamnâ sot nanjâ, zet Mosegât den lum sâkzik salek upapkât Anutugâren lâmban uwet.

²³ Zorat Kembugât ekabân gurumin den nâi itâ ziap,

²⁴ “Kâdom narâpzinâ âsagine Kembugât singi sâbi. Sâmngâ kembâ patâ zagât mo mâik zagât, zo mem Kembugât singi sâm kom umbi.”

Oi zet Kembugât gurumin den zo wâratkum urâwet.

²⁵ Oi Yerusalem kamânân a nâi ândeip, kutnâ Simeon. Zâk a târârak ândim Isirae a zenngâren lumbenâ muyagibapkât mambât ândeip. Oi Tirik Kaapumnâ umnân gei piksâm den itâ sâm muyagem pindip,

²⁶ “Gâ mân mona Kembu Kristo muyagei ikpan.”

²⁷ Oi Tirik Kaapumnâ oknanggi tirik namin zari. Zari Maria sot Yosepe, zet Mosegât den lum Yesu katep mem zâiwet.

²⁸ Mem zaritâ Simeonâ katep zo lumnâ Anutu itâ sâm mâtâseip,

²⁹ “O Kembu, den sâin, zorat bonnâ âsagiap. Zorat umnâ âlip oi mumbat.

³⁰ Sinnandâ kubikkubik a zi eksan.

³¹ Kubikkubik a zi hân dâp anâ ambânngâ zinâ ikpigât muyagiat.

³² Zâknâ kwakmak a ambân kamân nâin nâin ândie, zen âsaknâ zingâbap. Isirae a nenngât kutsinginiâ lum zaatpap.”

³³ Yesu katepkât yatâ sâi ibâ mamnâ ziknâ nângitâ imbanâ oip.

³⁴ Oi Simeonâ Anutu âlip otzingâbapkât sâm Maria itâ sâm dukuip, “Katep zirânâ Isirae a nâmbutnâ zâmbari gine nâmbutnâ ko lum zaatzingâbap. Yatâ oi a nâmbutngandâ sâm bâlij kwâknangâbi.

³⁵ Zo yatâ âsagei a donjep nângânângâzinangât topnâ muyagibap. Oi gâ ko sâknâm kâlâknâ nângâban.” Simeonâ Maria den yatâ zo sâm dukuip.

³⁶ Oi ambân nâi ândeip, kutnâ Hana, Panuegât bâratnâ. Aseregât kiurâp zenngâren goknâ. Katepnan gâbâ a mem zâk sot ândei kendon nâmburân zagât âki moip.

³⁷ Malâ ândim zari kendonngâ 84 oi sombâ oip. Ambân zo Propete ambân. Zâk tirik namin âsâbân ândimnâ nalem birâm Anutugâren ninâu nep tuum ândimâip.

³⁸ Ambân zorânâ narâk zoren tirik namin zâim katep eknâ Anutu sâm âlip kwâknangip. Yerusalem kamânân Kristo muyagibapkât mambât ândiwe, zen Yesu katepkât singi dâzângoip.

³⁹ Maria sot Yosepe zet Kembugât gurumin den sâsânâ, zo op nangâm Galilaia hânân, Nasarete kamânân puriksâm âiwet.

⁴⁰ Zoren ândeitâ Anutunâ kêtep galem okɲanɲgi lâmbatɲâ kâtigem nângânângânâ patâ oip.

Yesu katep kendongât Yerusalem kamânân zarip.

⁴¹ Maria sot Yosepe zet kendon patâ dâp Yerusalem kamânân zâimarâwet. Yuda zengât kendon patâgât zâimarâwet.

⁴² Oi Yesu katep kendonɲâ kiin zagât oi kendongât zâizâinɲ narâk mâte oi diigîtâ ârândânɲ zâiwe.

⁴³ Zâi ândine kendon âki Maria Yosepe, zet Yesu katep mân nângâm Yerusalem kamânân pâitâ ândei zikɲâ puriksâwet.

⁴⁴ Puriksâm a oserân mârûm ariap sâm âi mâtâbân buku torerâpzik zengâren kârûm ândeitâ nâtiksâip.

⁴⁵ Zengâren mân muyagemɲâ âburem Yerusalem kamânân kârûm âiwet. Kârûm ândeitâ sirâm zagât âkip.

⁴⁶ Âki ko sirâm karâmbuɲan tirik namin tâi muyagiwet. Zâk zoren Kembugât gurumin den zorat galem a, zengât oserân tap dinziɲâ nângâm topɲanɲgât mâsikâzingip.

⁴⁷ Oi a tarâwe, zen aksik nângânângânangât sot diɲanɲgât nângâmɲâ imbaɲâziɲ buɲ oip.

⁴⁸ Zengât oserân tâi ibâ mamɲâ zet ekɲâ pârâk parâwet. Oi mamɲandâ itâ sâm dukuip, “Katep, gâ wangât yatâ otnikat? Oi ibâgoot, net umbâlâ op kârugim ândiet.”

⁴⁹ Sâi Yesunâ itâ sâm dâzâkoip, “Zet wangât kârûnim ândiabot? Nâ Ibânangât nebân ândibatkat sâm nigip. Zet zo dap yatâ mân nângabot?”

⁵⁰ Yatâ sâi den zo nângâm kwagâwet.

⁵¹ Oi ibâ mamɲoot Nasarete kamânân âburem arip. Zoren sâtzik lum kore otzikâm ândeip. Mamɲâ mârûm zâkkât diɲâ nângip, zorat nângâmɲik ândeip.

⁵² Yesu zâk nângânângâ sot sâkɲâ ârândânɲ lâmbat ândei Anutu sot a, zen ek nângâne âlip oip.

3

Yohane nep topkwâip

(Mt 3:1-12; Mk 1:2-8; Yo 1:19-28)

¹ Tiberia Sisa zâk kendonɲâ kiin bâtnâmbut Roma a kutâ op ândei Yohanenâ nepɲâ topkwâip. Narâk zoren Pontio Pilatonâ Yuda hânân a kutâ ândeip. Herodenâ Galilaia hânân a kutâ op ândeip. Zâkkât munɲâ Pilipo, zâk Ituraia sot Trakaniti hânân a kutâ op ândeip. Lisania zâk Abilene hânân a kutâ ândeip.

² Narâk zoren Hanasi sot Kaipa, zet tirik namâ galem a zengât patâziɲâ op ândiwet. A zo a kutâ sot a sâtnâ ândiwe. Narâk zorenâk Sakariagât nanɲâ Yohane mirâ kamân âtânɲan ândei Anutunâ nep diɲ sâm pindip.

³ Nep diɲ sâm pindi Yodanɲ too nâmbut nâmbut âim gam ândim a ambân umziɲ melânɲe too saɲgonziɲgi tosaɲiɲâ buɲ upapkât dâzângom ândeip.

⁴ Propete Yesainâ mârûm ekabân den nâi itâ sâm kulemgui ziap, zorat bonɲâ muyageip. Den zo itâ,

“Mirâ kamân âtânjan a nâinâ âsagem den patâ itâ sâm muyagem ândiap, ‘Kembugât mâtâp kârâne târâarak oik.

⁵ Sin dâwe, zo kârâm kwâarakune gândun oik. Bak patâ sot mâik kârâm kubikne kelâlun oik. Mâtâp gânjonâ, zo târâarak op nanğâbap. Baknâ sinnâ kâpunğâ kârâm kubiknek.

⁶ Oi a ambân aksik Anutugât kubikkubiknâ, zo ikpi.’ ”

Yohanenâ a den girem dâzângoip.

⁷ Oi a ambân kâmut patâ Yohanegâren âi too sanğonziğâbapkât sâne dâzângom sâip, “Mulumgât kiurâp zen. Bâlinâziğânğât hâunâ takâziğâbam uap, zo nâinâ dâzângoi bâlinâziğâ birâbi?”

⁸ Zen umziğ melân orot mâme âlipnâ utnek. Oi umziğân itâ mân nânğâbi, “Nen Abaramgât kiurâp, zorat kârâpñoot mân otniğgâbap.” Nâ dâzângua nânğânek. Anutu zâk sâbâ sâm sâi kât zirân âlip Abaramgât kiurâp upi.

⁹ Zorat sa nânğânek Nak nâi bonğâ âlipnâ mân upap, zo ko mariğandâ kârâm kârâbân umbamap. Nânğa zo mârûm nak topñan pâi taap.”

¹⁰ Yatâ sâm dâzângoi a ziğ mäsikâm sâwe, “Nen dap utnat?” Sâne dâzângoip,

¹¹ “A nâi hâmbâ zâgât mem ândim a nâi hâmbâ buğ ândei nâi pindâbap. A nâi nalemgât yatâ upap.”

¹² Oi kât mimiğâ a, zen yatik gamğâ too sanğonziğâbapkât mäsikâm sâwe, “Patâ, nen dap utnat?”

¹³ Sâne dâzângoip, “A kutânâ sâip, yatik mimbî. Walâmğâ mân mimbî.”

¹⁴ Oi kâwali a zen yatik gam sâwe, “Nen dap utnat?” Sâne dâzângoip, “Zen a lağ mân zângom sâkziğânâk sâm kut nâi nâiziğâ mân mimbî. Patâziğandâ kâtziğâ ziğgâbap, zorik nânğâne âkâbap.”

Yohanenâ Yesugât topğâ sâm muyageip.

¹⁵ A ambân zen Yohanegât um zagât opğâ umziğân itâ sâwe, “Zâk Kristo mot nâi.”

¹⁶ Sâne Yohanenâ itâ sâm dâzângoip, “Nâ tooyâk sanğonziğân. Ka kândâtñan nâi gam taap. Zâk kâwali nâi zemğânğap. Zâk patâ. Nâ yatâ zorân irâ sikumğâ lağnğa mân dap upap. Zâkğâ gamğâ Tirik Kaapum sot kârâp sanğonziğâbap.

¹⁷ Zâk sombem gâbâgâbâriğñoot gamğâ nalem gwapğwapğğâ gâbârem mindubap. Oi nalem bonğâ kubikğâ mirâ umñan pâi tâpap. Iisâk ko gâbârem kârâbân pâi simbap. Oi kârâp zo mân bâpsâbap.”

¹⁸ Yohanenâ girem den zo sot den nâmbutğâ dâzângom ândeip.

¹⁹ Den yatâ dâzângom âdimğâ a kutâ Herode kwâkânğânğâm dukuip. Wangât, zâk munğânğât ambân Herodia beknan meip sot bâlinâ nâmbutğâ oip, zorat op ko yatâ dukuip.

²⁰ Zorat kwâkñan Herodeğâ bâlinâ târokwap Yohane tâk namin pâip.

Yohanenâ Yesu too sanğorip.

(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)

²¹ Yohane tâk namin tâip, narâk zoren a donğep patâ Yohanegâren gane too sanğonziği ko Yesu zâk yatigâk ari sanğonğânğip. Sanğori kin ninâu sâm tâi sumbem pâronğsâi Tirik Kaapumğâ tobatğâ nii kembâ yatâ op zâkkâren gem gam kwâkñan pâip.

²² Oi sumbemân gâbâ den nâi itâ âsagem gâip, “Nannâ, gâ umnandâ gâsuqim biranmap. Geknâ umnâ âlip opmap.”

*Yesugât sâkurâpnâ.
(Mt 1:1-17)*

²³ Yesu zâk kendon 30 upâ sâi nepnâ topkwâip. Oi a zinâ zâkkât nângâne Yosepegât nannâ oip.

²⁴ Yesugât âsenâ Eli, zâk Matatagâren gâbâ âsageip. Matata zâk Lewigât kiun. Lewi zâk Melikigât kiun. Zâk Yanaigât kiun. Zâk Yosepegât kiun.

²⁵ Zâk Matatiagât kiun. Zâk Amongât kiun. Zâk Nahumgât kiun. Zâk Esiligât kiun. Zâk Nagaigât kiun.

²⁶ Zâk Maatagât kiun. Zâk Matatiagât kiun. Zâk Simeingât kiun. Zâk Yosegât kiun. Zâk Yudagât kiun.

²⁷ Zâk Yoanangât kiun. Zâk Resagât kiun. Zâk Serubabegât kiun. Zâk Salatiegât kiun. Zâk Nerigât kiun. Zâk Melikigât kiun.

²⁸ Zâk Adigât kiun. Zâk Kosamgât kiun. Zâk Elimadamgât kiun. Zâk Eregât kiun.

²⁹ Zâk Yosugât kiun. Zâk Eliesegât kiun. Zâk Yoringât kiun. Zâk Matatagât kiun. Zâk Lewigât kiun.

³⁰ Zâk Simeongât kiun. Zâk Yudagât kiun. Zâk Yosepegât kiun. Zâk Yonamgât kiun. Zâk Eliakimgât kiun.

³¹ Zâk Meliagât kiun. Zâk Menagât kiun. Zâk Matatagât kiun. Zâk Natanagât kiun. Zâk Dawidigât kiun.

³² Zâk Yesegât kiun. Zâk Obedegât kiun. Zâk Boasigât kiun. Zâk Salagât kiun. Zâk Naşonqât kiun.

³³ Zâk Aminadabagât kiun. Zâk Adamingât kiun. Zâk Aranigât kiun. Zâk Hezorongât kiun. Zâk Peresegât kiun. Zâk Yudagât kiun.

³⁴ Zâk Yakobogât kiun. Zâk Isakagât kiun. Zâk Abaramgât kiun. Zâk Teragât kiun. Zâk Nahogât kiun.

³⁵ Zâk Serukkât kiun. Zâk Reugât kiun. Zâk Pelekkât kiun. Zâk Ebergât kiun. Zâk Selagât kiun.

³⁶ Zâk Kenangât kiun. Zâk Apaksatkât kiun. Zâk Semgât kiun. Zâk Noagât kiun. Zâk Lamekkât kiun.

³⁷ Zâk Metuselagât kiun. Zâk Henokkât kiun. Zâk Yeretkât kiun. Zâk Malaleligât kiun. Zâk Kenanqât kiun.

³⁸ Zâk Enosigât kiun. Zâk Setkât kiun. Zâk Adamgât kiun. Adam, zâk Anutugâren goknâ.

4

*Satanâ Yesu mâsikip.
(Mt 4:1-11; Mk 1:12-13)*

¹ Tirik Kaapumjâ Yesu umņan piksâm okņangi Yodaņ too birâm barin mirâ kamân âtâņan âi ândeip.

² Oi zoren nâtik sot sirâm 40 ândei Satanjâ mâsikâm ândeip. Oi narâk zoren nalem bun ândimjâ tepnângât oip.

³ Tepnangât oi Satanjâ itâ sâm dukuip, “Gâ Anutugât nannâ ândiat oi ko kât zirân sâna nalem oi ne.”

⁴Yatâ sâi ko Yesunâ itâ sâm dukuip, “Kembugât ekabân den nâi itâ ziap, ‘Anâ nalemkê nem mân ândinat.’”

⁵ Sâi ko Satanjâ bak kêrep njâin diim zâim hân dâp a kâmut kâmutnjâ sot sikum kut njâi njâi âknâleñoot, zo tirâpkoip.

⁶ Oi itâ sâm dukuip, “Imbanjâ sot kutsingizij patâ zemzingâm ariap, zo gâ gibat. Zo nâgât bitnan pâipkât njâi mo njâi pindâbâ sâm âlip pindâbat.

⁷ Zorat gâ umnâ topñan ga pindijsâna gâgât op nanğâbap.”

⁸ Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Den kulem njâi itâ ziap, ‘Gâ Kembu Anutugâ kânok mâpâsiban. Zâk kânok kore okñanğâban.’”

⁹ Sâi Satanjâ Yerusalem kamânân tirik namân pum kwâkñan pâi kiri itâ sâm dukuip, “Gâ Anutugât nanjâ ândiat oi ko zibâ pâtan gei.

¹⁰ Den kulem njâi itâ zo ziap, zo nanğâ, ‘Anutu zâknâ sumbem arâp zengât bitziñan gâbanbap.

¹¹ Ziñâ bitziñandâ mingim geine kâtñâ mân gobap.’”

¹² Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Den njâi itâ ziap, ‘Kembu Anutugâ zâizâin mân okñanğâban.’”

¹³ Satanjâ den top topñâ sâm mâsikamñâ birâm narâk njâigât mambât ândeip.

Yesunâ Nasarete kamânân den dâzânğoi.

(Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)

¹⁴ Tirik Kaapumñâ Yesu mam okñanği Galilaia hânân âbureip. Âburei den singijâ kamân dâp nângâm nanğâwe.

¹⁵ Oi kamân dâp mâpâmâpâse namin zâimñâ singi âlip dâzânğomâip. Dâzânğoi a ambân ziñâ sâm bâbâlan kwâkñanğâwe.

¹⁶ Ândim âimñâ kamânñâ Nasarete, zoren âi yatik kendon njâin mâpâmâpâse namin zarip. Zâk kendon dâp yatâ opmâip. Namâ kâligen zâim den sâlâpkum zingâbam zaarip.

¹⁷ Zaari ko Propete Yesaia, zâkkât ekap pindâwe. Pindâne mâbâlakñem den itâ zeip, zo muyageip.

¹⁸ “Kembugât Kaapumñâ nâgâren ga tap nep itâ sâm nigip, ‘A giginjâ singi âlip dâzânğoban. Tâk namin zâambarâwe, zo olanziñgâban. Sinziñ bâpsâsân sinziñ mem kubikzingâban. A kâbakñezingâwe, zo luzingâban.

¹⁹ Kembu betniñan mimbapkât narâknâ mâte uap, zorat dâzânğoban.”

²⁰ Den yatâ sâlâpkumñâ Yesunâ ekap namuñ ekap galem a pindâm ge tâip. Tâi ko a mâpâmâpâse namin tarâwe, zen aksik patâ zâkkâren sen kwap Yesu igâwe.

²¹ Oi den itâ topkwap dâzânğoi, “Kembugât den sâlâpkua nânge, zo itârân bonñâ âsagiap.”

²² Sâi zen diñâ nângâne kelâkñoot oi imbanjâziñ buñ oip. Oi ko itâ sâwe, “A zi Yosepegât nanjâ, zo ka.”

²³ Sâne itâ sâip, “Zen nâgât den sumbuñâ kom itâ sâbi, ‘Gâ sisi mâsek kubikkubik a ândiat oi ko gikâ sâkkâ kubikpan. Kapenaum kâmânân a ambân kubikzingâna singigâ nângâwen. Zo yatik kamângan tuuna iknâ.’”

²⁴ Yatâ sâmñâ sâip, “Nâ perâkñak dâzânğobâ. Propete njâi zik kamânñan nep tuugi nângâne yenñâ opmap.

²⁵ Oi perâkñak dâzânğobâ. Propete Elia ândei maa patâ kendon patâ karâmbut sot kâin nâmburân kânok yatik kiri pu patâ âsagem hân dâp op zeip. Oi narâk zoren Isirae hânân ambân malâ donjebp ândiwe.

26 Ka Anutuŋâ Elia sângongoi Sareta kamân Sidonj hânân ambân malâ nâi ândeip, zâkkâren arip.

27 Oi Propete Elisa ândeip, narâk zoren Isirae hânân sâk bâlâ a donbep ândiwe. Oi zengâren gâbâ nâinjâ mân âlip oi Naemanj, Siria hânân gok, zâk kânok âlip oip.

28-29 Yatâ sâm dâzângoip a ambân mâtâmâtâpâse namin tarâwe, zen kuk opnjâ Yesu gâsum diim kamân kândâtŋan âim bakŋâ sim nâi kiribân pânâp urâwe.

30 Pânâp utnetâ zâkŋâ puriksâm osetziŋan gâbâ arip.

Yesuŋâ Kapenaum kamânân nep tuugip.

(Mk 1:21-28)

31 Galilaia hânân kamân nâi tâip, kutŋâ Kapenaum. Yesu zâk zoren âi takâm kendonân den sâm dâzângoip.

32 Den dâzângoip a ambân zen diŋâ nângâmŋâ itâ nângâwe, “Zâk singi âlip mariŋâ yatâ den imbanâŋoot sâm dâtnânguap.” Yatâ nângâm imbanâziŋ buŋ oip.

33 Oi mâtâmâtâpâse namin a wâkenŋoot nâi tâip. Wâkenjâ Yesu ekŋâ den yu kambânj sâm sâip,

34 “Yei, Yesu Nasarete gokŋâ, wan otŋingâbam gaat? Gâ tâmbetnângobam gaat? Nâ topkâ nâŋgan. Gâ Anutugât tirik a.”

35 Yatâ sâi Yesuŋâ den okŋangâm sâip, “Gâ hirinsâmŋâ ayân gâbâ takâm âi.” Yatâ sâi wâkenjâ a laŋ kâbakŋei a ambân mâteziŋan gei zei arip. Oi a zo mân tâmbetkoip.

36 Oi a zen ekŋâ imbanâziŋ buŋ oi âragwârâgu op sâwe, “Den zi dap dap? Zâk imbanjâ patânâ wâke den dâzângoip takâm âime.”

37 Oi singiŋâ kamân dâp laŋ kârâm arip.

Yesuŋâ Simonj sibunŋâ sot a nâmbutŋâ kubikziŋgip.

(Mt 8:14-17; Mk 1:29-34)

38 Yesu zâk zaat mâtâmâtâpâse namin gâbâ gemŋâ Simonjât mirin zarip. Zoren Simonj sibunŋâ mâsek okŋangji sâkŋâ kârâp op zeip. Oi zâkkât opnjâ Yesu dukuwe.

39 Oi Yesuŋâ gootŋan âi kinŋâ mâsek den dukui birânangip. Oi ambân zo zorenâk zaat nalem om zingâziŋgâ oip.

40 Mirâsiŋ giari a ambân ziŋâ bukurâpziŋ sisi mâsek, zo Yesugâren diizingâm gane bikŋâ kâukziŋan pam mâsek mem sândukŋan kwatziŋgip.

41 Oi a ambân donbep wâkeziŋâ molizingip. Wâke zen a zengâren gâbâ gam den kambânj sâm itâ sâwe, “Gâ Anutugât nanŋâ.” Yatâ sânam utne mân sâbigât dâzângoip. Zen topŋâ nângâne Kristo oip. Zo sapsubegât sâip.

42 Mirâ haŋsâi mirin gâbâ gemŋâ a mân ândiândiŋan, zoren arip. Oi a ambân zen kârûm âim muyagem zen sot ândibapkât angân kârâne itâ sâm dâzângoip,

43 “Kamân toren toren zie, zoren âi Anutugât um topŋan ândiândigât den singi âlipŋâ dâzângobat. Nâ nep zo tuubatkât sanŋonnogi gewan.”

44 Yatâ sâm Yuda zengât mâtâmâtâpâse namâ tap arip dâp den singi âlip dâzângom ândeip.

5

Yesugât sâtñâ lum sarugât zuu donbep miwe.
(Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

¹ Narâk nâin Yesu Genesarete saru sâtñan âi kiri a ambân Anutugât den nângânâ ga mindunangâwe.

² Mindunangâne kiri wangâ zagât saru sâtñan tâitâ egip. Wangâ mâirâp, zen wangâyân gâbâ gem irâ too sanjon kirâwe.

³ Yesunâ wangâ zo egip. Nâi Simonğât singi, zorân zâim dukui wangâ zo mâik nâi aline ari zoren kin singi âlip sâm dâzângoip. Oi a ambân zen sagân tapñâ nângâwe.

⁴ Dâzângomñâ Simon itâ sâm dukuip, “Saruyân âimñâ zuu sâmbubigât irâ pane giarik.”

⁵ Sâi Simonâ itâ sâm dukuip, “Patâ, nen nâtik nep tuum ândim zuu nâi mân mien. Lan gâgât sâtkâ lum âi irâ dum pâmbat.”

⁶ Oi irâ pane giari zuu donbep piksâne sâmbum osine irâ ânângâtpam oip.

⁷ Sâmbum osimñâ bukurâpziñ wangâ nâin tarâwe, zengât kwâbâlap tuune gam betziñan miwe. Zo sândune wangâ zagât piksâm saruyân geibam oip.

⁸ Simon Petero, zâk zo ekñâ kenğât op Yesugât um topñan âi pindiñsâm sâip, “Kembu, nâ bâliñ mâme a, zorat gâ birânim âi.”

⁹ Zuu imbanâ zo ekñâ imbanâñâ buñ oi ko yatâ sâip.

¹⁰ Oi bukusatzñâ Zebedaiogât nanzatzñâ Yakobo sot Yohane sot a nambutñâ, zen yatik imbanâziñ buñ oip. Oi Yesunâ Simon itâ sâm dukuip, “Gâ mân kenğât ot. Gâ saru zuugât nep tuum ândein, yatigâk ayân nep tuum ândiban.”

¹¹ Yatâ sâi zengât wangâ sagân sâmbune zari kut nâi nâi zo birâm Yesu molim âiwe.

Yesunâ sâk bâlâ a nâi kubigip.
(Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)

¹² Yesu zâk kamân nâin âi ândei sâk bâlâ a nâinâ ekñâ ga kiñ topñan pindiñsâm zem itâ sâm mâpâseip, “Kembu, gâ imbanâgâ ziap, zorat gâ kubiknibâ sâm âlip kubikniban.”

¹³ Sâi Yesunâ bikñandâ sâkñan weemñâ sâip, “Nâ nângâgigan. Bâi, sâkkâ âlip oik.” Sâi zorenâk sâkñâ âlip op useñâ soğeip.

¹⁴ Oi Yesunâ den itâ sâm dukuip, “Gâ âlip uat, zorat den singi a ambân mân dâzângom âim sâkkâ tirik namâ galem a tirâpkuna ikpap. Oi âlip uat, zorat Moseğât den zo lum nii mo zuu nâi mem ko Kembugât singi sâm tirik namâ galem a pindânan. Usegâ soğiap, zo a ambân ek nângâbigât yatâ otnan.”

¹⁵ Oi a âlip oip, zorat den singi kamân dâp ari a zen nângâm Yesugât diñâ nângâbigât sot kubikziñgâbapkât zâkkâren mindum gawe.

¹⁶ Ka Yesu ko barâ katikñâ mirâ kamân âtânjan âim ninâu sâm ândimâip.

Yesunâ a kiñ bik mumunâ kubigip.
(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)

¹⁷ Sirâm nâin Yesunâ a den singi âlip dâzângom tâi Galilaia hânân gâbâ, Yuda hânân gâbâ sot Yerusalem kamânân gâbâ Parisaio a sot Kembugât gurum den zorat galem a, zen ga a osetziñan tarâwe. Tatne Kembugât imbanandâ Yesu mam okñangi a kubikziñgip.

¹⁸ A nâmbutñandâ a kiñ bik mumunâ helân aam pam mem gawe. Oi mirâ kâligen baginam utnetâ a donbep mindum tatne kwagâwe.

19 Yatâ opnjâ mirâ kwâkñan zâim ogep kwâsat pane a zo helânoot pane Yesugât sângânñan geip.

20 Yatâ utnetâ Yesunâ nângâm pâlâtânñanñât topnjâ eknâ a zo itâ sâm dukuip, “Arâ tosağâ biran.”

21 Sâi Kembangât gurumin den zorat galem a sot Parisaio, zen den zo nângâm itâ nângâwe, “A zi dap yatâ? Zâk Anutu hutkum sap. Tosa birâbirân, zo Anutu zik kânok.”

22 Yatâ nângâne Yesunâ umziñan den zo nângâm itâ sâm dâzângoip, “Umziñan wangât den yatâ zo nânge?

23 Zen dap nânge? Nep ikâ zorân bâbâlân? Tosa birâbirân mo sâk kubikkubik?

24 A bonñâ nâ hânân ândim tosa birâbatkât imbanâ zemnigap, zorat topnjâ ikpigât den zo dukuan.” Yatâ sâmñâ a kiñ bik mumunâ itâ sâm dukuip, “Nâ dâgoga zaat isen koremgâ mem kamângan âi.”

25 Yatâ sâi zorenâk mâteziñan zaatñâ isenñâ mem âim Anutu mâtâseip.

26 Oi a zen zo eknâ nângâne imbanâ oi Anutu mâtâsem kenğât op sâwe, “Itârân sen pup muyagei iksen.”

Yesunâ Mataio gâsui.

(Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)

27 Oi Yesu mirin gâbâ gemñâ arip. Âimñâ kât mimiñ a nâi, kutñâ Lewi, kât pâpan mirânñan tâi eknâ itâ sâm dukuip, “Gâ nâ sot pâlâtân op molini.”

28 Sâi Lewi zâk zaatñâ kut nâi nâiñâ birâm Yesu molim arip.

29 Lewiñâ mirânñan Yesugât sii nalem om kât mimiñ a donbep sot a nâmbutñâ ari ârândân ga niwe.

30 Parisaio a sot Kembangât gurumin den zorat galem a, zen gamñâ nângâne mân dâp oi Yesugât arâpñâ itâ sâm mâsikâziñgâwe, “Zen wangât kât mimiñ a sot bâliñ mâme a, zen sot nalem nie?”

31 Sâne Yesunâ nângâm itâ sâm dâzângoip, “Sisi mâsek kubikkubik a zen a sâk gwâlâ zengâren nep mân tuume. A mâsekiñoot zengâren âimñâ nep tuume.

32 A ziñanğât sâme, ‘Nen âlipñâ.’ Nâ zengât bunâ. Bâliñ mâme a diiziñga umziñâ melânbigât gem gâwan.”

Nalem birâm kendon ândiândiñanğât den.

(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)

33 Yesunâ den yatâ sâi zen itâ sâm dukuwe, “Yohane arâpñâ, zen nalem birâm ninâu sâm ândime. Parisaio zengoot yatik upme. Ka gâgât arâpkâ, zen ko nalem too lañ nime.”

34 Yatâ sânetâ itâ sâm dâzângoip, “A kutânâ arâpñoot ândei zen nalem mân birâm ândibi.

35 Ândimñâ a kutâ betziñan mine kârubi, narâk zoren ko umbâlâ op nalem birâm ândibi.”

36 Yatâ sâmñâ den sumbunâ torenñâ itâ sâm dâzângoip, “Nâiñâ hâmbâ unakñan gâbâ mânânğât hâmbâ sângiñan gâribap? Nâi zo yatâ op sâi hâmbâ unakñâ zo tâmbetkubap. Oi hâmbâ irakñandâ sângiñan ari tobat nâi opap.

37 Oi waiñ too unakñâ hâkop sângiñan mân gune geimap. Yatâ upi, zo ko waiñ too unakñâ zorânğâ hâkop sângiñâ kunziri waiñ sot hâkop ârândân bun upabot.

38 Zorat waiñ too unakñâ hâkop unakñan giari dâp upap.

³⁹ Oi nêi zâk wainj sânginâ nemnâ umnâ oip, zâk unaknâ nem birâbap. Oi zâk itâ sâbap, 'Sânginâ nia naam uap.' ”

6

Kendongât den.

(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)

¹ Kendon nâin Yesu sot arâpnâ, zen kâlamân obândiwe. Âimnâ arâp zen segon bonnâ kânok kânok kwâkâm niwe.

² Yatâ utne Parisaio a zinjâ zingitnjâ sâwe, “Zen wangât kendonân mân orotnâ ue?”

³ Sâne Yesunâ itâ sâm dâzângoip, “Dawidi sot arâpnâ nalemgât mom urâwe, zo sâlâpkume mo bunâ?”

⁴Dawidi zâk Kembugât namâ zoren zâimnâ Anutugât nalem hâlâlu sâsân, zo mem nemnâ arâp zingî niwe. Zo mân orotnâ. Nalem zo tirik namâ galem a ziiñjik nimbigât sâsân. A nâmbutnâ mân nimbigât sâsân. Dawidi sot arâpnâ zen nalem zo lan niwe.”

⁵Yatâ sâmnâ sâip, “A bonnâ nâ kendongât marinâ ândian.”

Yesunâ kendonân a nâi kubikηanqip.

(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

⁶ Oi kendon nâin Yesunâ mâpâmâpâse namin zâim den singi âlip dâzânqoip. Oi zoren a nâi tâip, zâk biknâ bongen humutnjik.

⁷ Oi Kembangê gurumin den zorat galem a sot Parisaio, zen kendonân a nâi kubigi eknâ denân pânat sâm ek tarâwe.

⁸ Oi Yesunâ nângânângâziñan ek a bik humutnjik itâ sâm dukuip, “Zaat mâteyâk kin.” Sâi zaat kirip.

⁹ Oi Yesunâ a itâ sâm dâzângoip, “Nâ mäsikâzinga sânek. Kendonân nep ikâ zorân âlip tuutuun? A kubikzingâzingân mo a tâmbetzângozângon?”

¹⁰Yatâ sâm purikgurik op kin zingitnâ a zo itâ sâm dukuip, “Bikâ târârak pa.” Sâi a zo yatâ oi biknâ âlip oip.

¹¹ Oi zen zo ek nânqâm kuk opnâ dap mo dap oknânqânâ sâmbâraqwe.

Yesunâ a kiin zagât gâsuzingip.

(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)

¹²Narâk zoren Yesu ninâu sâbam bâkņan zarip. Nâtik Anutu ninâu dukum tâi haņsâip.

¹³ Han̄sâi arâp minduzingâm zengât oserân gâbâ a kiin zagât gâsum sâlâpân̄goip. Oi kutzinâ Aposolo sâip.

¹⁴ Kutziñâ itâ, Simon, kutnjâ nâi Pêtero pindip. Zâk sot munjâ Andrea, Yakobo, Yohane, Pilipo, Batolomaio.

¹⁵ Mataio, Toma, Yakobo Alipaigât nannâ sot Simon Zelote.

¹⁶ Oi Yuda Yakobogât nannâ sot Yuda Karioto kamânân gok. Yuda zâk ândim Yesu tirâpânqoi gâsuwe.

¹⁷ Yesunâ a zo diizîngâm gem hân gândunjan ga kin Yesugât a ambârâpnâ donbep sot Yuda hânân gâbâ sot Yerusalem kamânân gâbâ sot Tiro Sidon saru sâtîjan zengâren gâbâ a ambân donbep, zen takâm dinâ nângâbigât sot mâsekzin kubikzingâbapkat zâkkâren minduwe.

¹⁸ Oi wâkeziṇoot zo kubikziṇqip.

¹⁹ Yesugât imbanânandâ zengâren ari kubikzingip, zorat a ambân aksik sâknan gâsunam urâwe.

Hâuñâ minatkât den.

(Mt 5:1-12)

²⁰ Yesunâ arâpñâ zingit itâ sâip, “Kanpitâ ândime, zengât nânga sâtâreñoot uap. Zen Anutugât kin topñan ândibigât singi ue.

²¹ Narâk itârân tepkât op ândime, zengât nânga sâtâreñoot uap. Zo zen gâtâm nalem nem âkon upi. Narâk ziren isem wenj ândime, zengât nânga sâtâreñoot uap. Zen gâtâm sâtâre op girân ândibi.

²² A zinjâ zen a bonñâ nâgât op um kâlak otzingâm kâbakñezingâm sâm bâliñan kwatzingâbi, zorat zengât nânga sâtâreñoot uap.

²³ Yatâ otzingâne narâk zoren umâlep op sâtâreyân kep kumbi. Wangât, gâtâm sumbemân sângân patâ mimbi, zorat. A mârumñan ândiwe, zen yatik Propete sâm bâliñ kwatzingâwe.

²⁴ Ka narâk ziren sikumziñ patâ ândime, yei, zen wanñâ mem sândukñan kwatzingâbap?

²⁵ Narâk itârân sii nalem gom sambe ândime, yei, zen gâtâm tepkât op ândibi. Narâk ziren umâlîbân girân ândime, yei, zen gâtâm âgirâp muyagem ândibi.

²⁶ A ambân zen aksik sâm âlipñan kwatzingâme, yei, zen dap upi? A mârûm ândiwe, zen propete sarânñâ yatik sâm âlip kwatzingâm ândiwe.”

Zen kâsarâpziñ buku otzingâbi.

(Mt 5:38-48)

²⁷ “Dinnâ nângâm te, zen dâzângobâ. Zen kâsarâpziñ buku otzingâbi. Um kâlak otzingâme, zo zinjâ âlip otzingâbi.

²⁸ Sâm bâliñan kwatzingâme, zo zinjâ sâm âlipñan kwatzingâbi. Bâliñ otgime, zengât op ninâu sâban.

²⁹ A nâi pâlomgâ kunziri toren pindâban. Nâiñâ hâmbâgâ kwâkñan mei kâligen mân angân kârâban.

³⁰ Oi a nâiñâ wan mo wangât sâi pindâban. Nâiñâ kut nâi zo bekan mei mâburem nibangât mân sâban.

³¹ A torenñâ zinjâ âlip otgibigât nângâmat, yatigâk gânggoot a torenñâ otzingâban.

³² Zen a toren umziñâ gâsâzângone zengoot umziñâ gâsuzingâmap. Zen yatâ upi, zo ko Anutunâ sângânñâ mân zingâbap. Bâliñ mâme a, zinjâ yatâ upme, zo ka.

³³ Zen buku otzingâme, zoric otzingâbi, zo ko Anutunâ sângânñâ mân zingâbap. Bâliñ mâme a zen yatâ upme, zo ka.

³⁴ Kut nâi nâi a zingâm zorat hâuñâ sâne zingâbi, zorat Anutunâ hâuñâ mân zingâbap. Bâliñ mâme a zen bukurâpziñâ itâ sâm otzingâme. ‘Gâtâm gânggoot hâuñâ mâburem niban.’

³⁵ Zen ko walâm itâ upi. Zen kâsarâpziñ umziñandâ gâsâzângom buku otzingâbi. Kut nâi nâi zingâm zorat hâuñâ mân mimbi. Yatâ utnetâ Anutunâ sângânñâ patâ zingâbap. Zingî ko zen Kembugât nan bârat op ândibi. Kembunâ a gulipñâ sot bâliñ mâme a, zo âlip otzingâmap.

³⁶ Sumbem Ibâziñandâ um lâklâk ândiap, yatigâk zengoot hânân um lâklâk ândibi.

³⁷ A torenñâ zengât top likuliku mân utne Anutugoot zengât topziñâ mân likubap. Gâ a torenñâ mem ge kwâkwat mân otzingâna ko Anutugoot gâ mem ge kwâkkwat mân otgibap. Zen a zengât tosa birânetâ Anutunâ zengât tosa yatik birâbap.

³⁸ Zen a kut nâi nâi zingâne Anutuŋa yaticâk kut nâi nâi donbep patâ zingâbap. Oi zorat dâp buŋâ, walâm zingâbap. Zen a otzingâne Anutuŋa zo yatic zen otzingâbap.”

Den sumbuŋa dâzângoip.

(Mt 7:1-5)

³⁹ Den sumbuŋa nâi itâ târokwap dâzângoip, “A sen nâtâtik nâinâ a bukuŋa sen nâtâtik mâtâp tirâpkubap? Buŋâ. Zet mâtâbân âim ârândân simân geibabot.

⁴⁰ Ekap namin katep nâinâ kwâkâm pindâmap, zo mân walâbap. Ka katep zâk nângâm nângâm ândim kwâkâm pindâm ândibap, zâkkât holi yatâ upap.

⁴¹ Gâ wangât bukugangât sinjan gwapgwap zo ek gikâ sinjan nak sâmbanâ mân ek nângat?

⁴² Nak sâmbanâ sinjan zei dabângen bukugâ itâ dukuna dâp upap, ‘Buku, nângâna sinjan gwapgwap ziap, zo mem pambâ.’ Gâ sarâ a. Gikâ sinjan nak sâmbanâ ziap, zo mem pam ko bukugangât sinjan gwapgwap mem pâna dâp upap.”

Nakkât topŋâ.

(Mt 7:17-20; 12:33-35)

⁴³ “Nak âlipŋan bonŋa bâlinâ mân muyagemap. Nak bâlinan bonŋa âlipŋa mân muyagemap.

⁴⁴ Nakkât bonŋandâ sapsumap. Sângerân bolepe bonŋa âsagei minat mo? Zâlâliyân sam bonŋa muyagei mimbi mo?

⁴⁵ A âlipŋandâ umŋan gâbâ den âlipŋa sâmap. A bâlinandâ umŋan gâbâ den bâlinâ sâmap. A umŋan kut nâi nâi ziap, zo yatic lâunjan gâbâ kopgâmap.”

Mirâ tuutuugât den.

(Mt 7:24-27)

⁴⁶ “Zen wangât lâuzinandik Kembuniŋa, Kembuniŋa sâmnâ den dâzângoman, zo mân lume?

⁴⁷ Nâgâren gam dinnâ nângâm lume, zen mirâ tuutuun a nâi, zâkkâren dâpkwap sa nângânek.

⁴⁸ A zorâŋ mirâ tuubam tandâ kêrep esi giari kât muyagem kwânângâm sâratkui kirip. Oi mirâ tuum nanŋi kiri map narâk oi pibâ patâ koi mirâ zo kâtikŋa tuugipkât kom osei kirip.

⁴⁹ Ka a dinnâ nângâm birâme, zen a nâi mirâ lolot tuugip, zo yatâ. A zo mirâ tuubam tandâ sarâ sarâ esi giari ko mirâ tuugip. Oi map narâkŋa oi pibâ patâ gamŋa mem sânsân tuugi kom giligâlak meip.”

7

Yesuŋa kore a nâi mâsekŋoot kubigip.

(Mt 8:5-13)

¹ Yesu zâk a ambân den dâzângomŋa Kapenaum kamânân bageip.

² Zoren kâwali a patâzinâ zâkkât kore a mâsek op mumbam op zeip. Kâwali a patâ, zâk kore a zorat eluŋ okŋanŋip.

³ Zorat Yesugât den sinŋi nângâm Yuda a patâ zinâ Yesu diine ga mâsek a kubikŋanŋâbapkât sâm dâzângoip.

⁴ Yuda a patâ Yesugâren gamŋa itâ sâm dukuwe, “Kâwali a patâ, zâk ândiândi târârak ândimapkât dinâ nângâban.

⁵ Zâk umnjâ Yuda nenġâren kinmap. Mâpâmâpâse namâninjâ muyag-ibapkât zâknjak kâtigem kât pâi muyageip.”

⁶ Yatâ sâne Yesunjâ zen sot arip. Âimnjâ mirâ mâte upâ sâi kâwali a zo bukurâpnjâ sânġonzânġoi Yesugâren gam itâ sâm dukuwe, “Kâwali anjâ itâ sap, ‘Gâ nâġâren mân ġâban. Nâ wandâ yatâ, zorat op mirânan mân ġâban.

⁷ Ninanġât nânġa mân dâp oi ġâġâren ġâbam kwaksan, ġât ko ġâ zorenâk tap ko denâk sâna kore anâ âlip upap.

⁸ Nâ a kutâ zengât kore a ândim sâtziņ luman. Oi ombenan kore arâpnâ ândie. Oi zengâren ġâbâ nâi âi sa âibap. Nâi ga sa ġâbap. Oi kore anâ yatâ tuuban sa tuubap.’”

⁹ Yesunjâ den zo nânġi imbanjâ oi a ambân kâmut kirâwe, zengâren puriksâm itâ sâm dâzânġoip, “Nâ dâzânġua nânġânek. Isirae a zengâren nânġâm pâlâtân itâ nâi mân muyageman.”

¹⁰ Yatâ sâi ko kâwali a bukurâpnjâ zen âburem âim mirin zâim igâwe. Iknetâ kore a zo âlip oip.

Yesunjâ katep nâi mumunġan ġâbâ mânġeip.

¹¹ Mâik nâi ândim Yesunjâ kamân nâi kutjâ Naiņ, zoren ari arâpnjâ sot a ambân kâmut patâ molim âiwe.

¹² Kamânân baginam utnetâ a mumunġa nâi lum gawe. Ambân malâ nâiġât nanjâ kânok, zâk moip. Zâk hangunam kamânân ġâbâ a ambân donġep gem gawe.

¹³ Oi Kembunġa ambân malâ zo eknjâ umnjâ nânġâmnjâ sâip, “Mân ise.”

¹⁴ Yatâ sâmnjâ âi ombonġan ġâsui mem kine itâ sâip, “Katep, dâġoga zaat.”

¹⁵ Yatâ dukui mumunġandâ zaatjâ den den oip. Oi Yesunjâ mamnjâ pindip.

¹⁶ Oi a ambân, ziņjâ zo eknjâ kenġât op Anutu mâpâsem itâ sâwe, “Propete patâ osetniġan âsagem ândiap.” Oi nâmbutjandâ itâ sâwe, “Anutu, zâk a ambân ġakârâp ġalemniņ opmap.”

¹⁷ Oi zorat den sinġinjâ Yuda hânân sot kamân toren toren dâp op arip.

Yesunjâ Yohanegât den sâip.

(Mt 11:2-9)

¹⁸ Yohane zâk tâk namîn tâi arâpnjâ zen Yesugât den sinġi zo âi dukuwe.

¹⁹ Den zo nânġâm azatjâ zagât Kembu itâ sâm mäsikâbabotkât sânġonzâkoip, “Mârmunġan Propete a ziņjâ a nâi ġâbapkât sâwe, zo ġâ mo nâi ġâbapkât ek ândinat?”

²⁰ Sânġonzâkoip Yesugâren âim itâ sâwet, “Yohane too sanġonzinġip, zâk itâ sâm sânġonnâkuap, ‘A ġâbapkât sâsânġâ, ġâ mo nâiġât mambât ândinat?’”

²¹ Narâk zorenâk Yesu zâk a sisi mâsekziņoot sot sinziņ bâpsâsân a donġep kubikziņip. A wâkeziņoot zo wâke moliziniņip.

²² Oi Yohanegât azatjâ itâ sâm dâzâkoip, “Zet âimnjâ kut nâi nâi ek nânġabot, zorat den sinġi Yohane dukuit. Sinziņ bâpsâsân, zen ikme. Kinziņ bâliņjâ, zen obândime. Um sâk bâlâ, zen âlipziņ upme. Kindapziņ bâpsâsân, zen den nânġame. Mumunġa, zen zaatme. A ambân kanpitâ, ziņjâ den sinġi âlipnjâ nânġame.

²³ Nâi zâk nâġât nânġi mân âkon opmap, zâkkât nânġa sâtârenġoot upap.”

²⁴⁻²⁵ Oi Yohanegât azatjâ zet aritâ Yesunjâ a amban ândiwe, zo Yohanegât topnjâ itâ sâm dazânġoip, “Zen barâ kâtiknjâ mirâ kamân âtânġan wan iknam âiwe? Zen ġerâ nâi pibânġa kom kâbakġei iknam âiwe? Mo a nâi hâmbânġa

neulenjoot iknam âiwe? Nânge. A hâmbâ neulenjoot mem ândime, zen a kutâ namin tâtat mâme âlip tapme.

²⁶ Mo Propete nâi iknam âiwe. Zorat nâ dâzângua nângânek. A igâwe, zo Propete nâmbutjâ zen yatâ bujâ. Zâk Propete a nâmbutjâ walâzingap.

²⁷ Zâkkât den kulem nâi itâ ziap,

‘Nângâ. Nâgât kore a nâi sângongua kândom otgibap. Zâknâ mâtâpkâ kârâm kubikpap.’

²⁸ Nâ perâknjak dâzângua nângânek. Ambânân gâbâ âsagiwe, zen gâren gâbâ a nâinjâ Yohane mân walip. Ka Anutugât kinj topjân a ândibi, narâk zoren a giginâ ândibi, zinjâ ko walâbi.”

²⁹ A ambân aksik sot kât mimiñ a, zen ârândân Yohanegât den nângâmñâ Anutugât den nângâne bon oi Yohanenâ too sanjonzingip.

³⁰ Parisaio a sot Kembugât gurumin den zorat galem a, zen ko Yohanegât too birâm Anutugât den kândâtkune zen gâren bon buj oip.

³¹ Yesujâ itâ sâip, “A narâk ziren ândie, zen ikâ zo zen gâren dâpkwap sâbâ? Zen dap yatâ?”

³² Zen katep yatâ ek birâ, nângâm birâ upme. Kâtep zen kamân sombemân tapjâ bukurâpzinâ itâ sâm dâzângome, ‘Nen kep meindâ zen wangât mân kue? Nen umbâlâ kep mem iseindâ wangât mân isie?’

³³ Yohane too sanjonzingip, zâk waiñ sot nalem mân nem ândei ekjâ sâwe, ‘Zâk wâkenjoot ândiap.’

³⁴ Ka a bonjâ, nâjâ gamjâ nalem sot waiñ nem ândia neknâ sâme, ‘Zâk kât mimiñ a sot bâliñ mâme a zen gât buku. Nalem sot waiñ nem mân birâmap.’

³⁵ Ka sa nângânek. Anutugât nângânângâ ko a ambârâpnjâ zinjâ topjâ nângâm lum zaatne bonjâ âsagemap.”

Ambân nâinjâ Yesu kinjâ sanjorip.

³⁶ Parisaio a nâinjâ Yesu diim mirânjan zari nalem niniñâ tâtarân tâip.

³⁷ Oi kamân zorat ambân laj mâman ambân nâi, zâk Yesu Parisaio gât mirin zari singinjâ nângâmñâ too hitom âlip nâi belonjoot mem zarip.

³⁸ Oi Yesugât kândâtñan kin isei sinjâ toonjandâ Yesugât kinjan giari kâuk sâmotñandâ sanjori âron oip. Kinjan mânganñâ too wârânñâ âlip, zo sanjonjângip.

³⁹ Ambân zo yatâ oi Parisaio a Yesu diigip, zâknâ ekjâ umñandâ itâ sâip, “Ambân zirat orot mâme bâliñâ. Yesu zâk Propete ândim sâi ko ambân zirat topjâ ek nângâbap.”

⁴⁰ Yatâ nângi ko Yesujâ itâ sâm dukuip, “Simon, den nâi dâgoga nângâ.” Dukui sâip, “Patâ, sâna nângâbâ.”

⁴¹ Oi Yesujâ itâ sâm dukuip, “Sikum a nâi a zagât kât tosa zikip. A nâi kât 5 handeret pindip. A nâi ko kât 50 pindip.

⁴² Oi hâunjâ pindârat sâm kâtzikjâ bujâ, zorat ko tosa zik birip. Oi zekâren gâbâ nâinjâ sikum patâ a zorat umñandâ gâsum biranbap? Gâ nâigât sat?”

⁴³ Mâsiki Simonjâ itâ sâip, “Kât donbep pindip zâkkât san.” Sâi Yesujâ itâ sâip, “Gâ âlip sat.”

⁴⁴ Yatâ sâm ambângâren puriksâm Simonjâ itâ sâm dukuip, “Ambân zi eksat? Mirâgan kopga ki sanjon too nâi mân gum paat. Ambân zâknâ ko kinnâ sinj toonjandâ giari sanjonnim kâuk sâmotñandâ sanjori âron uap.

⁴⁵ Gâ mân mângannigat. Ka ambân zâknâ ko kinnan narâk kêrep mângannim taap.

⁴⁶ Gâ kâuknan kelâk mân sanjonnigat. Ka ambân zorânâ ko kinnan too hitom âlip sanjonsap.

⁴⁷ Zorat dâgobâ. Ambân zâk umnâ gâsunim yatâ otnigapkât topnâ itâ nângâ. Zâk tosanâ patâ ândeip, zo biran. Nâi zâk tosanâ mâik nâi birâbirânâ, zâk âknâlem mâik nâi tâknangâbap.”

⁴⁸ Yatâ sâmñâ ambân itâ sâm dukuip, “Tosagâ biran.”

⁴⁹ Yatâ sâi a nalem ârândân nem tarâwe, zîñ umzîñandâ itâ nângâwe, “Zâk a dap dap yatâ, gât ko tosa birâbirânangât sap?”

⁵⁰ Oi Yesunâ ambân zo itâ sâm dukuip, “Nângâm pâlatân kwatnigat, zorat âlip uat. Umgâ diim gei âi ândi.”

8

Ambân nâmbutñâ Yesu moliwe.

¹ Narâk zorat kwâknjan Yesunâ kamân patâ sot kamân mâik, zenğâren obândim Anutu um topñan ândiândigât den sinji âlipñâ dâzângom ândeip. Arâp kiin zagât, zen molim âiwe.

² Oi ambân nâmbutñâ mârûm wâkeziñoot sot mâsekiñoot zo kubikziñgip, zen molim âiwe. Zenğâren gâbâ ambân nâi kutñâ Maria, Madala kamânân gok. Zâkkât wâke nâmburân zagât moliziñgip.

³ Oi ambân nâi kutñâ Yoana. Herodegât galem a Kusa, zâkkât ambinñâ. Zet sot nâi kutñâ Susana sot ambân nâmbutñâ donbep, zen kât sikumziñâ zemziñgip, zo zâk sot arâpñâ zîngâne nalem kwâlâm nem ândimarâwe.

Keet pâpangât den.

(Mt 13:1-23; Mk 4:1-20)

⁴ Kamân kamânñâ a ambân Yesugâren mindunetâ den sumbunâ nâi itâ sâm dâzângoip,

⁵ “A nâi keet pâmbam nebân arip. Âimñâ keet maanderji nâmbutñâ mâtâbân gei zeî a zîñ lâñ kunzirâwe. Oi nii zîñ ga nem nangâwe.

⁶ Keet nâmbutñâ hân sinjñan gei zeip. Oi hân toonâ bunangât kâmnâ takâm moip.

⁷ Keet nâmbutñâ hibuk osetñan gei zeip. Oi kâmnâ takâm kopgâi hibunâ takâm langi moip.

⁸ Keetñâ nâmbutñâ hân kelâknjan gei kâmnâ takâm zâim bonñâ imbanâ âsageip. Topñâ nâigât keetñâ 1 handeret. Topñâ nâigât keetñâ 1 handeret. Bonziñâ yatâ muyageip.” Den zo sâm kwâkâm den kâtikñâ sâip, “Nâi zâk kindapñootñâ den zi nângâbap.”

⁹ Arâpñâ den sumbunâ zorat topñâ mâsikâne itâ sâm dâzângoip,

¹⁰ “Anutu um topñan bagibaginâ, zorat den sumbunâ zo zîñâ nângâm kwâtâtibigât sâsân. Ka a nâmbutñâ zen topñâ mân nângâbigât den sumbunâ dâzângoman. Zorat ko, ‘Sennâ igikñâ, zo ikpi, ka mân ek kwâtâtibi. Kindapziñandâ den nangâm mân nângâm kwâtâtibi.’

¹¹ Den sumbunâ san, zo topñâ itâ. Anutugât denñâ keet yatâ uap.

¹² Keetñâ mâtâbân gei zeip, a nâmbutñâ zo yatâ ândime. Den sinji âlip, zo nângâne Satanñâ ga nângâm pâlatân kwâknangâm sumbemgât sinji upegât betziñan memap.

¹³ Keetnâ hân sinjitten gei zeip, a nâmbutnâ zo yatik ândime. Zen den singi âlip nângâm âknâlem ândibi. Oi ko umzinjan ândânâ mân gâsuapkât narâk pânkânok mem ândine mâsimâsikâ gâbabân birâbi.

¹⁴ Keetnâ nâmbutnâ hibukjan gei zeip, a nâmbutnâ zo yatik ândime. Den singi âlipnâ, zo nângâbi. Oi sâkkât kut nâi nâi zorat nângâne zâizâinâ oi kât sot sikumgât sambe muyagezingi den singi âlipnâ, zo bonnâ mân opmap.

¹⁵ Keetnâ nâmbutnâ hân kelâkjan gei zeip, a nâmbutnâ zo yatik ândime. Zen den singi âlipnâ nângâm umzinj kubik mem ândim kâtigem bonnâ muyagime.”

*Kârâp âsakjan gât den.
(Mk 4:21-25)*

¹⁶ “Zen kârâp sâumnâ âmanj umjan pam kwârakume mo tâtatnâ gobetjan pâme? Zo bunâ. Âsaknâ zo kianj tâtatnâ kwâkjan pane mirâ umjan âsaknâ âsagei a kopga mirâ umjan âlip ikpi.

¹⁷ Kut nâi nâi tik ziap, zo zem mân zimbap. Zo gâtâm âsagem nanjâbap. Kut nâi nâi kwârakwâraunj ziap, zo zem mân zimbap. Zo mâbâlaknjibap. Zo mâbâlakjem kagibap.

¹⁸ A nâi, zâk den nângâm kwâtâtibap, Anutunâ zâk nângânângâ âlip târokwap pindâbap. Ka a nâi mân nângâm kwâtâtei bekjan mem nanjâbap. Zorat den singi zi kindap kwap nângâm biranjbi.”

*Yesugât mamnâ murâpnâ.
(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)*

¹⁹ Narâk nâin a ambân kâmut patâ Yesu haamgum kine Yesugât mamnâ sot murâpnâ, zen gam Yesugâren âinam a ambân zenjâren kwaknâ âkjan kirâwe.

²⁰ Yata utnetâ a nâinâ zingitnâ Yesu itâ sâm dukuip, “Mamgâ murâpkâ giknam âmbi ga sombemân kinze.”

²¹ Sâi Yesunâ a ambân itâ sâm dâzân goip, “Mamnâ murâpnâ, zorat sa nângâne. Anutugât den nângâm lume, zen nâgât mamnâ murâpnâ.”

*Yesunâ sâi pibâ sot saru hirînsâwet.
(Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)*

²² Hilâm nâin Yesu sot arâpnâ wanjâyân zâiwe. Yesunâ wanjâyân zâim itâ sâm dâzân goip, “Nen saru nâmbutken âinâ.” Sâi nângâne âiwe.

²³ Âimnâ Yesu umangât oknanj ge zeip. Uman zem tâi pibâ patâ koi saru bâlinj op toonâ wanjâ kâligen giari saruyân geinam urâwe.

²⁴ Oi Yesu mângim itâ sâm dukuwe, “Patâ, nen saruyân geinamen.” Sânetâ zaatnâ saru sot pibâ den dâzâkoi hirînsâm ziwet.

²⁵ Oi kengât op imbanâzinj bunj oi sâwe, “Oponj, pibâ sot saru sot kut nâi nâi den dâzân goi dinâ lume. Zâk a dap yatâ?”

*Yesunâ wâke molizingi bâu umzinjan geiwe.
(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)*

²⁶ Galilaia hân birâm saru nâmbutken âim Gerasene a zenjâren takâwe.

²⁷ Zoren âimnâ kârâkjan zari a nâi zâkkâren gâip. A zorat umjan wâke donjap ândine narâk kârep sâk bârak ândeip. Oi mirin mân zemâip. A zenjât kwak kât kiyân zânzoku op ândimâip.

28 A zo Yesu eknâ den kâtik sâm hânân gei Yesu kinj topņan zem den itâ sâip, “Yesu, Anutu sumbem mariņangât nannâ, gâ wan otnibam gaat? Narâk mân mâte uapkat sâknam patâ mân niban.”

29 Yesunâ wâke itâ sâm dukuip, “Wâke, gâ ayân gâbâ takâm âi.” Zorat op ko sâip. Wâkenâ narâk dâp a zo mem âbabibi kwâkņangi a zinj gâsum tâk kâtikņâ kinj bikņâ saam galem op ândiwe. Oi wâkenâ okņangi tâk tiriktâruk mem barâ kâtikņan âi ândimâip.

30 Oi Yesunâ mâsikâm sâip, “Gâ kutkâ nâi?” Mâsiki sâip, “Nâgât kutnâ kâmut patâ.” Wangât, wâke donņbep zen a umņan ândiwe, zorat.

31-32 Hân zoren bâu kâmut patâ zen bâkņan gendâk nem ândiwe. Wâke zen molizingi simân geibegât wâke zen bâu umzinjan geibigât Yesu dukuwe. Dukune nângâzingi wâke zen ayân gâbâ takâm âiwe.

33 Wâke zen a umņan gabâ takâm bâu umzinjan geine bâu kâmut patâ zo sârârâk kârâm simân geim saru denġânân gei mom nanġâwe.

34 Bâu galem a zen zo eknâ sârârâk kârâm kamânân sot nebân a ambân ândiwe, zorat den singi dâzângowe.

35 Dâzângone a ambân zen a wâkeņoot ândeip, zo iknam gawe. A wâkeņoot ândeipņâ hâmbâņoot sot nângânângâņoot Yesu kinj topņan tâip. Oi eknâ keņġât op kirâwe.

36 Kinetâ a ek nângâwenġâ a wâkeņoot ândeipņâ âlip oip, zorat den singi dâzângowe.

37 Oi Gerasene hânân kamân dâp a ambân, zen keņġât op Yesu zâk kamânziņâ zo birâm âibapkât dukune wangâyân âburem zarip.

38 A wâkeņoot ândeip, zâkņâ Yesu sot âibapkât sâi Yesunâ itâ sâm kwâkâņangip,

39 “Gâ kamâņgan âimņâ torerâpkâ Anutuņâ kubikġigap, zorat singi dâzângom ândiban.” Sâi a zo puriksâm Yesunâ kubikņangip, zorat singi kamânņan a ambân dâzângom nanġip.

*Ambân katep nâi moi Yesunâ mânġeip.
(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)*

40 A zen Yesugât mambât ândine gâi eknâ sâtâre urâwe.

41 Oi mâpâmâpâse namâ galem a nâi kutņâ Yairo, zâk gamņâ Yesugât kinj topņan ge tap itâ sâm dukuip, “Gâ mirânan gâban.”

42 Zâkkât bâratņâ kânok, kendonņâ kiin zagât, zâk mumbam op zeipkât Yesu dukuip. Oi Yesunâ nângâm ari a ambân donņbep mem oset kwâkņangâne âiwe.

43 Osetzinjan âmbân nâi ândeip. Ambân zâk ġilâm gem ândei kendon patâ kiin zagât oip. Oi kubikkubik a zinġa kubik osiwe.

44 Ambân zorâņâ Yesu kândâtņan âim hâmbâ murukņan weegip. Weegi zorâņak ġilâmņâ kârâksâip.

45 Oi Yesunâ mâsikâzingâm sâip, “Nâiņâ weenigap?” Sâi a ambân kwâimbâne Peteronġa itâ sâip, “Patâ, a ambân zinġa mem oset kwatġim weegie, zo ka.”

46 Yesunâ itâ sâip, “Nâiņâ weenigi imbanġânâ ari nâņgan.”

47 Ambân zorâņâ topnâ muyagiap sâm ken bet sânsân opņâ Yesugât kinj topņan gei pindiņsâm tap mâsekņangât den sot hâmbâ murukņan gâsum âlip oip, zorat den singi sâm muyagei nângâwe.

⁴⁸ Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Bâratnâ, nângâm pâlatân kwatnigat, zorat op âlip uat. Umgâ diim gei âi.”

⁴⁹ Yesu yatâ sâm kiri mâpâmâpâse namâ galem a, zâkkât mirin gâbâ a nâi ga itâ sâip, “Bâratkâ muap, gât ko sâna patânâ mân gâbap.”

⁵⁰ Yesunâ den zo nângâm galem a itâ sâm dukuip, “Mân kenngât ot. Nângâm pâlatân kwâtnina bâratkâ âlip upap.”

⁵¹ Yatâ sâmñâ mirin takâmñâ nâmbutñâ sâi kinetâ ko Petero sot Yohane sot Yakobo sot katep ibâ mamñâ, zenjak zâk sot zâiwe.

⁵² Oi a ambân âigirâp patâ donbep isem zem tatne itâ sâm dâzângoip, “Mân isenek. Ambân katep zâk yen uman zem taap.”

⁵³ Sâi zen moip zo nângâm kâtigem girânangâwe.

⁵⁴ Oi Yesunâ ambân katep zo bikjan gâsum konsâm sâip, “Ambân, gâ zaat.”

⁵⁵ Sâi zorânjak dâpnâ puriksâi zaarip. Zaari nalem pindâne nimbapkât den dâzângoip.

⁵⁶ Ibâ mamñâ, zikñâ ek nângâm imbanâzikñâ bun oip. Yesunâ zorat singi a ambân mân dâzângobigât dâzângoip.

9

Yesunâ arâpnâ nep diñ sâm zingip.

(Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)

¹ Yesu zâk arâpnâ sâi gane wâke molizingâbigât sot mâsek kubikzingâbigât imbânâ zingip.

² Oi a ambân Anutugât um topñangât den dâzângom mâsekziñoot kubikzingâbigât sângonzângoip.

³ Den itâ sâm sângonzângoip, “Zen mâtâpkât tân sot irâ, nalem, kât mân mem âibi. Hâmbâ umñan sâkñan bunâ. Kânogâk mem âibi.

⁴ Kamân nâin âimñâ mirâ tapi, zorenâk tâtat mâme op gem âibi.

⁵ Kamân nâin âine zingit mân nângâne kinziñan gwapgwap lân gâbârine gei topziñâ ek nângâbi. Zen yatâ opñâ kamân zo birâm âibi.”

⁶ Yatâ sâm dâzângoi zen âiwe. Kamân toren toren âim a ambân den singi âlip dâzângom a ambân sisi mâsekziñoot kubikzingâm ândiwe.

Herodenâ Yesugât singi nângip.

(Mt 14:1-2; Mk 6:14-16)

⁷ A kutâ Herode, zâk Yesunâ kut nâi nâi oip, zorat den singi nângâm kwagip. Wangât, a nâmbutñandâ itâ sâwe, zorat, “Yohane, zâk mumuñan gâbâ zaatñâ ândim kut nâi nâi zo uap.”

⁸ Nâmbutñandâ Elia zaat ândiap sâwe. Ka nâmbutñandâ sâwe, “Zâk Propete sângiñâ nâiñâ zaatñâ ândiap.”

⁹ Sânetâ Herodenâ itâ sâip, “Nânâ sandâ Yohane gândunâ mânângârâwe, zo ko zi nâiñâ oi singiñâ nângâman?” Yatâ sâm Yesu ikpatkât nângâm ândeip.

Yesunâ a 5 tausen nalem zingip.

(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Yo 6:1-13)

¹⁰ Aposolo zen âburem gam nep tuuwe, zorat Yesu dukum nângâwe. Den singi zo dukunetâ Yesunâ diizingâm Besaida zenngât hânân ziinjik ândibigât âiwe.

11 Âine a ambân zen singi nângâm molizingâm âiwe. Oi Yesugâren takâne buku otzingi ândiwe. Ândinetâ Anutu um topņangât den dâzângom a sisi mâsekziņoot zo kubikzingip.

12 Yatâ op ândinetâ mirâsiņ geibâ sâi arâpņâ kiin zagât, zen Yesugâren âim itâ sâm dukuwe, “Ziren mân ândiândiņan ândiengât a zâmbanna kamân toren toren âim mirâ sot nalem muyaginek.”

13 Yatâ sânetâ ko itâ sâm dâzângoip, “Wangât âibigât se? Ziņak nalem zingâne.” Sâi itâ dukuwe, “Nalem bâtnâmbut sot saru zuuņâ zagât yatiktâ ziap, zorat dap utnâ. Nen kamânân âimņâ a kâmut zi zengât nalem sângân minat?”

14 A donjep, 5 tausen yatâ ândiwegât den yatâ sâwe. Sânetâ itâ sâip, “A dâzângone tengâ nâi 50, tengâ nâi 50, yatâ ge tatnek.”

15-16 Sâi zen yatâ sâne tatne nalem bâtnâmbut sot saru zuu zagât, zo memņâ sumbemân ekņâ sâiwap sâm sonpam namuņâ arâp ziņgi ziņâ kâsâpkum a zingâwe.

17 Oi zen aksik patâ nem âkon urâwe. Oi buputņâ zeip, zo sândune irâ kiin zagât piksâip.

*Peteroņâ Yesugât topņâ sâm muyageip.
(Mt 16:13-19; Mk 8:27-29)*

18 Narâk nâin Yesu zâk ninâu nep tuum tâi arâpņâ zâkkâren âiwe. Oi Yesuņâ mâsikâziņgi, “A ambân ziņâ nâgât nâi sâme?”

19 Mâsikâziņgi itâ sâm dukuwe, “Nâmbutņâ ziņâ Yohane too sanņonziņgi sâme. Nâmbutņâ ziņâ Elia sâme. Oi nâmbutņâ ziņâ Propete sângiņâ nâi zaat ândiap sâme. Gâgât yatâ sâme.”

20 Sâne mâsikâziņgâm sâip, “Ka zen ko nâgât nâi sâme?” Sâi Peteroņâ sâip, “Gâ Anutugâren gokņâ. Bâliņan gâbâ mâkâniņgâban. Gâ Kristo.”

21 Yatâ sâi a ambân zikņâ topņâ mân dâzângogibât sâm kâtigeip.

22 Oi itâ târokwap dâzângoip, “A bonņâ, nâ sâknam patâ nângâbat. Yuda zengât a patâ sot a sâtnâ sot Kembugât gurumin den zorat galem a zen kâbakņenine Roma a kutâgâren aria none momņâ sirâm karâmbut tap zaatpat.”

*Yesu molim ândiândiņangât den.
(Mt 16:24-28; Mk 8:34-9:1)*

23 Yesu zâk a ambân aksik itâ dâzângoip, “Zen nâ molininâ sâm um sâkziņangât den kândâtkum sirâmņâ sirâmņâ poru nakziņâ lum nâgât mâtâp lânbi.

24 Zen ândiândiziņ angân kârâbi, zo ko gulipzângobap. Ka zen nâgât op ândiândiziņ birâbi, zo ko muyageziņgâbat.

25 Zen hângât kut nâi nâi aksik mem ândine ândiândiziņ koi moi wan wan bonņâ zemziņgâbat?

26 Zengâren gâbâ nâi zâk kwâimbânibap mo dinnarņâgât nâņgi anuņņoot upap, zo ko a bonņâ, nâņâ gâtâm Ibânâ sot sumbem a zengât âsakņâ sot a bonņâ nâgât âsaknoot gamņâ a yatâ zo kwâimbâziņgâbat.

27 Nâ perâkņak sa nângâne. A zi kinze, zengât oserân gabâ nâmbutņâ mân mune Anutu um topņan ândiândiņangât narâk mâte oi ikpi.”

*Yesuņâ sumbemgât holi tobatņâ meip.
(Mt 17:1-13; Mk 9:2-13)*

²⁸ Yesu den zo sâm nan̄gi sirâm nâmburân kârâmbut âki ninâu sâbam Petero sot Yohane sot Yakobo diizingi bâkñan zâiwe.

²⁹ Zâi ninâu sâm tâi holi tobatñâ n̄ai âsageip. Oi hâmbânâ kâukom kwâtâteip.

³⁰ A zâgât Yesu sot muyageitâ den sâm kirâwe, kutzikñâ Mose sot Elia.

³¹ Zet sumbem âsakzikñoot gam Yesu Yerusalem kamânân zâim ândim sot sumbemân zâibap, zorat den sâwe.

³² Oi Petero sot bukuzatñâ zen umangât otzিংgi zemñâ zaat igâwe. Yesu âsakñâñoot sot a zagât zâk sot kiritâ zingirâwe.

³³ Oi a zagât zo âiram oitâ Peteron̄â Yesu itâ sâm dukuip, “Patâ, mat n̄ai ziren ândien. Silep karâmbut tuunâ. Gâgât n̄ai, Mosegât n̄ai, Eliagât n̄ai.” Zo mân nân̄gâm lañ yatâ sâip.

³⁴ Sâi sasa n̄ai ge kwâtepzân̄goip. Kwâtepzân̄goi arâp zen ken̄gât op kirâwe.

³⁵ Oi sasa kâligen gâbâ den zitâ muyageip, “Zi nannâ mem sâlâpkuwan. Zen diñâ nân̄gâm kwâtâtibi.”

³⁶ Den zo nân̄gâmñâ iknetâ Yesu zikñik kiri igâwe. Oi arâpñâ zen zo igâwe, narâk zoren a mân dâzân̄gom ziin̄jik nân̄gâm ândiwe.

Arapñâ ziñâ wâke molim osiwe.

(Mt 17:14-21; Mk 9:14-29)

³⁷ Hañsâi bâkñan gâbâ gîne a ambân kâmut patâ kândiangâwe.

³⁸ Zengâren gâbâ a n̄aiñâ Yesu konsâm den kâtik itâ sâm dukuip, “Patâ, gâ diinnâ nân̄gâm nannâ êknan. Nâ nannâ kânok.

³⁹ Nân̄gâ. Wâke n̄aiñâ okñangi den kambân sâmap. Oi diim mem n̄ai n̄ai okñangi lepâuñâ gemap. Oi wâke zorân̄â mân birân̄angâm kom mem n̄ai n̄ai okñangâm.

⁴⁰ Oi arâpkâ molibigât dâzân̄gua zen molinâ sâm kwakñâ bire.”

⁴¹ Sâi Yesun̄â itâ sâm dâzân̄goip, “O, a kâmut nân̄gâm pâlâtân̄ziñ bun, narâk dabutâ zen sot ândim âkom diizingâm ândibat?”

⁴² Sâmñâ a zo itâ sâm dukuip, “Nân̄gâ diim ga.” Sâi Yesugâren diim âim tatne wâken̄â okñangi hânân gei um gulip op zeip. Oi Yesun̄â wâke den dukui ari katap zo âlip oi ibân̄â pindip.

⁴³ Oi a ambân zen Anutugât imban̄â zo ekñâ âiwap parâwe.

Mumbapkât den sapsun̄ zingip.

(Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)

Oi a ziñâ Yesu kut n̄ai oip, zorat âiwap pam zine Yesu sot arâp ziin̄jik tap itâ sâm dâzân̄goip,

⁴⁴ “Den zi dâzân̄gua nân̄gânēk. A bonñâ nâ a zengât bitziñan zâibat.”

⁴⁵ Yatâ sâm dâzân̄goi arâp zen den zo nân̄gâm topñâ mân nân̄gâwe. Den zorat topñâ nân̄gâbegât pâkekoip. Oi Yesu mäsikânam nân̄gâm kwakñâ birâwe.

A sâtñâ ândiândigât den.

(Mt 18:1-5; Mk 9:33-40)

⁴⁶ Yesugât arâpñâ zengât osetziñan a n̄aiñâ a sâtñâ ândibap, zorat sâm âraguwe.

⁴⁷ Âragune Yesun̄â nân̄gân̄angâziñâ ek nân̄gâm katap mâik n̄ai diim ga gootñan pâi tâi itâ sâm dâzân̄goip,

48 “Nâinâ katep mâik itâ zo galem okņangâbap, zo ko nâ kore otnibap. Kore otnibap, zorâņâ sângonnogip, zo yatik kore okņangâbap. Oi zengâren gâbâ a nâi giginâ op ândibap, zo ko Anutuņâ zâkkât a patâ sâbap.”

49 Sâi Yohaneņâ itâ dukuip, “Patâ, nen a nâinâ gâgât kot sâm wâke molei iksen. Oi zâk nen sot mân ândeipkât kwâkâņangen.”

50 Sâi Yesuņâ sâip, “Mân kwâkâņangâbi. Nepzinâ mân kâdanbapņâ ko buku op betzinan mimbap.”

Samaria a zinjâ Yesu mirâ angân kârâņangâwe.

51 Yesu sumbân puriksâbam narâk mâte oi Yerusalem kamân âibam kâtigem arip.

52 Âibamņâ arâņņâ nâmbutņâ sângonzângoi kâdom âiwe. Kâdom âimņâ Samaria a zengât kamân nâin takâmņâ Yesugât mirâ nâin muyagibigât dâzângowe.

53 Yesu zâk Yerusalem kamân âibap, yatâ nâņgâm mirâ angân kârâwe.

54 Mirâ angân kârâne Yakobo sot Yohane, zet zo nâņgâm Yesu mâsikâm sâwet, “Kembu gâ nâņgâna sâitâ sumbân gâbâ kârâp gei zingesisap.”

55 Yatâ sâitâ Yesuņâ puriksâm kwâkâzikip.

56 Oi kamân zo birâm kamân nâin âiwe.

Yesu molim ândiândiņangât den.

(Mt 8:19-22)

57 Oi âine a nâinâ muyagezingâm Yesu itâ sâm dukuip, “Gâ zoren mo zoren âibâ sâna moligibat.”

58 Sâi Yesuņâ itâ sâm dukuip, “Wâu ulin, zen denzinan ândime. Nii zuu, zen hângotzinan zime. Ka a bonņâ, nâ ko isen korem zo buņ ândiman.”

59 Oi Yesuņâ a nâi muyagem itâ sâm dukuip, “Gâ ga molini.” Sâi a zorâņ itâ sâm dukuip, “Kembu, nâņgâna âi ibânâ hangum gâbat.”

60 Sâi Yesuņâ itâ sâm dukuip, “Birânandâ mumuņandâ ziinjak hanagonek. Gâ ko âimņâ Anutu um topņan ândiândiņ, zorat den sâna laņ kârâbap.”

61 A nâinâ ko Yesu itâ sâm dukuip, “Kembu, nâ moligibatkat otnigap. Gâ nâņgâna puriksâm âim torerâpnâ kândâtziņ kelikņâ gâbat.”

62 Sâi Yesuņâ itâ dukuip, “A nâi kamân nâi âibamņâ mâtâbân âim um zagât op puriksâm kândâtņan ikpap, a yatâ zorâņ Anutu um topņan bagibagiņ, zorat dâp buņâ.”

10

Arâp donbep singi âlip dâzângobigât sângonzângoip.

1 Narâk zorat kwâkņan Yesuņâ arâp 70 gâsum sâlâpzângom nep diņ sâm zingip. Oi zikņâ kamân zo âibat sâip, zoren a zagât zagât sângonzângoip.

2 Oi itâ sâm dâzângoip, “Kâlamân kut nâi nâi bonņâ donbep, ka nep tuutuun a bituk. Zorat zen nep marinangât sâne nep a muyageizingi nepņan âibi. Nebân âim bonņâ kwâkâm mimbi.

3 Zen âim itâ nâņgâbi. Râma gwamņâ zen wâu ulin zengât oserân mân sângonzângua âibe. Yata zo laņ zen sângonzânguan.

4 Zen irâ kipâke sot kât mân mem âibi. Oi mâtâbân âim a muyageizingâm zen sot kin den mân upi.

5 Mirâ nâin zâinam mâirâp itâ sâm dâzângobi, “Mirâ umņan lumbenâ zimban.”

⁶ Sânetâ mirâ zoren a nâi lumbenangât singi ândei lumbenâ dinzingangât bonnâ zâkkâren muyagem zimbap. Buñ oi ko lumbenâ dinzingâ, zorat bonnâ ziñan âburibap.

⁷ Mirâ zâibi, zoren tâtat mâme utne nalem zingâne nimbi. Nep a zen nep sângânjâ minetâ dâp upap. Mirâ lañ mân zâibi.

⁸ Kamân nâin âinetâ buku otzingâm nalem zingâne nimbi.

⁹ Zoren a ambân sisi mâsekziñoot kubikzingâm kamân mâirâp itâ sâm dâzângobi, ‘Anutu um topñan ândiândij mâte otzingap.’

¹⁰ Ka kamân nâin takâne zingit mân nângânangâ utne kamân sombemân kin itâ sâm dâzângobi.

¹¹ ‘Kinnijân zengât gwapgwap taap, zo lân gâbâreindâ zemzingâbap. Zorat topñâ itâ nângâne. Anutu um topñan tâtatnâ mâte otzingi bire.’

¹² Zorat sa nângâne. Gâtâm den kubikkubik narâkñan Sodom kamân mâirâp, zen hâuñâ mem gei kwap otzingâbap. Ka kamân zorat mâirâp, zen hâuñâ mem zâi kwap otzingâbap.

¹³ Yei, Korazî kamân mâirâp, zen sâknam yâmbât nângâbi. Yei, Besaida kamân mâirap, nep patâ zengâren muyagewan, zo yatâ Tiro Sidon zengâren muyagei sâi ko mârûm âgirîp patâ op umziñ melânbe.

¹⁴ Zorat ko den kubikkubik narâkñan Tiro Sidon a ambân, zen hâuñâ mem gei kwap otzingâbap. Ka Korazîñ sot Besaida kamân mâirâp, zen ko hâuñâ mem zâi kwap otzingâbap.

¹⁵ Oi Kapenaum kamân mâirâp, zen dap upi? Zen sumbemân zâibi? Buñâ. Zen simân geibi.”

¹⁶ Yatâ sâmñâ Yesuñâ arâpñâ itâ sâm dâzângoip, “Nâi zâk zengât den nângâbapñâ nâgât den nângâbap. Ka nâi zâk birâzingâbapñâ yatik birâribap. Oi nâi zâk nâ kândâtnom birâribapñâ sângonnogipñâ yatik kândâtkom birângâbap.”

Arâpñâ puriksâne Yesuñâ Ibânâ mâpâseip.

¹⁷ Yesugât arâp 70, zen âburem gam sâtâre op Yesu den singi okñangâwe. Itâ sâm dukuwe, “Gâgât korân sâindâ wâke sot kut nâi nâi, ziñâ dinnijâ lume.”

¹⁸ Yatâ sânetâ itâ sâm dâzângoip, “Satañ zâk sumbemân gâbâ hânpân yatâ gei koi egâwan.

¹⁹ Nânge. Zen mulum sot yangi sot Satangât kut nâi nâi gakârâpñâ, zo lânne mân tâmbetzângobapkât imbanâ zingâwan.

²⁰ Oi wâkenâ sâtziñ lume, zorat zen mân sâtâre upi. Ka kutziñâ sumbemân kulemguî ziap, zorat sâtâre upi.”

²¹ Narâk zoren Tirik Kaapumñâ Yesu okñangi sâtâre op den itâ sâip, “Ibânâ, sumbem sot hân marinjâ, mâpâsegigan. Gâ a nângânângâziñangât nângâne patâ opmap, a yatâ zo ko dingâ mem tik kwatzingâmat. Ka a umziñangât nângânetâ katop opmap, zo ko dingâ sapsum zingâmat. Oi nâ zorat mâpâsegigan. Gâ yatâ muyagem âibap sâm kâtigein.”

²² Yatâ sâmñâ itâ sâm dâzângoip, “Ibânandâ kut nâi nâi zo aksik nâgât bitnan pâip. A zen nanñâ topnâ mân nângâm kwâtâtîme. Ibânâ, zâk zikñik nek topnâ nângâmap. Oi yatik a zen Ibânangât topñâ mân nângâm kwâtâtîme. Nanñâ ninak nângâm kwâtâtîman. Oi nanñâ nânâ a nâmbutñâ Ibanâ tirâpzângua âlip nângâbi.”

²³ Yatâ sâmnâ Yesunâ arâpnâ zengâren puriksâm itâ sârnâ dzânngoip, “Zen kut nâi nâi sen pup tuuga ikse, zorat umâlip nângâbi.

²⁴ Nâ dzânngua nângânek. Propete a sânginâ sot a kutâ donbep, zen kut nâi nâi ikse, zo ek nângânam osiwe. Den singi âlip zo nângânam urâwe. Oi mân nângâwe.”

A nâinâ kâsanâ buku oknangip.

(Mt 22:35-40; Mk 12:28-31)

²⁵ Kembugât gurumin den zorat galem a nâinâ Yesu itâ mäsikip, “Patânâ, dap op ândiândi tâmbânangât singi upat?”

²⁶ Sâi Yesunâ den hâunâ itâ mäsikip, “Kembugât gurumin denân dap yatâ zei sâlâpkum nângâmât?”

²⁷ Mäsiki sâip, “Gâ um dâpkâ sot imbanâgâ sot nângânângâgâ, zo Kembugâ Anutu hâlâluâyâk pindâna zimbap. Oi gikanğât otgimap, yatigâk a torenğâ zengât otgibap. Den yatâ zo ziap.”

²⁸ Sâi Yesunâ dukuip, “Den âlip sat. Zorik lum ândiândi tâmbânangât singi upan.”

²⁹ A zo a ambân mâteziñan zâizâiñ upam opñâ Yesu itâ mäsikip, “Oi nâigât yatâ buku oknangâbat?”

³⁰ Sâi Yesunâ den singi nâi itâ oknangip, “A nâinâ Yerusalem kamânân gâbâ Yeriko kamânân geibam mâtâbân arip. Ari ko a kâtik, kâmbu a, zen muyagem komñâ hâmbânâ sot kut nâi nâi gakânâ beknan mem birânangâne mâtâbân mumbam op zeip.

³¹ Zei tirik namâ galem a nâinâ mâtâbân âi eknâ walâm arip.

³² Zâk ari ko tirik namâ galem zengât kore a nâi, Lewigât kâmut zengâren gokñâ, zâknâ yatik mâtâbân âim ek walâm arip.

³³ Oi Samaria hânân gokñâ, a nâi mâtâbân âi eknâ umñâ nângip.

³⁴ Oi eknâ zâkkâren âim usenâ kelâk sângon, wain too sanğon kâpeip. Oi dongi kwâknan pamñâ diim âi lomba namin pamñâ galem oip.

³⁵ Harşâi âibamñâ lomba namâ galem a kât pindâm itâ sâip, ‘Gâ a zi galem oknangâban. Kât gigan, zorat nângâna mân dâp oi âburem gâbarân kât gibat.’”

³⁶ Yesunâ den singi yatâ sârnâ sâip, “A karâmbut zo zengâren gâbâ nâi nângâna a kuwe, zo buku oknangip?”

³⁷ Mäsiki sâip, “Galem oknangip, a zorân.” Sâi Yesunâ itâ dukuip, “Gâ âim yatâ op ândiban.”

Maria sot Mata, zekât den singi.

³⁸ Yesu sot arâpnâ, zen âim kamân nâin takâne ambân nâi kutñâ Mata, zâknâ sâi Yesu mirin zarip.

³⁹ Oi Matagât gatñâ nâi ândeip, kutñâ Maria. Zâknâ Kembugât kinğ topñan ge tâi den singi âlip sâi nângip.

⁴⁰ Matâ zâk nalem om kinğâ itâ nângip, “Nep patâ zei gatñâ mân betnan miap.” Yatâ nângâm Yesugâren âimñâ sâip, “Kembu, gatnandâ birânigi ninak kore uan. Gâ dukuna ga betnan meik.”

⁴¹ Sâi Yesunâ itâ dukuip, “Mata, Mata, gâ kut nâi nâigât nângâm kwâkâm kinzat. Nângâ. Kut nâi nâi bâbâlanğ upan, zorânâ dâpñan. Maria zâk den singi âlip nângâm taap. Zâk mân sa birâbap.”

⁴² (-)

11

*Ninâuğât Den.**(Mt 6:9-15; 7:7-11)*

¹ Yesu zâk hân nâin âim ninâu sâm tâi arâpnâ zengâren gâbâ a nâinâ itâ sâip, “Kembu, Yohanenâ arâp ninâu kwâkâm zingip, zo yatik kwâkâm ningâ.”

² Sâi Yesunâ itâ sâm dâzângoip, “Zen ninâu sânam itâ sâbi, ‘Ibâ, gâgât kutkâ hâlâlû zimbap. Gâ gamnâ hân dâp um dap kembu otningâm ândimâmban.

³ Sirâm dâp nalem dâpnian ningâban.

⁴ Tosaniñ birâban. Nengoot yatik a zengât tosaziñ birâmen, zorat. Top mâsimâsikâyân mân nâmbanban.’”

⁵ Yatâ sâmñâ itâ târokwap dâzângom sâip, “Zengâren gâbâ nâinâ nâtik tânâmñan a bukunâ konsâm dukubap, ‘Bukunâ, gâ nalem karâmbut ni.

⁶ Bukunâ nâinâ nâgâren gâi nalem pindâbam kâruan.’

⁷ Yatâ sâi mirâ mariñâ, zâk mirinâk tap sâbap, ‘Gâ wangât uman gwâlâ kwâtningat? Mirâ mâtâp doongudoongun sot katep uman zie. Zorat ko nâ mân zaat nalem gibat.’”

⁸ Yesu zâk yatâ sâmñâ sâip, “Nâ sa nângânek. Mirâ mariñâ, zâk bukunâ sâi mân nângâm uman zimbap, zo ko sâi âim âim ko zaatñâ kut nâi nâi sap, zo mem pindâbap.

⁹ Zorat nânâ torenñâ nâi dâzângua nângânek. Zen Kembangâren ninâu sâne ma ko kut nâi nâi zingâbap. Zen kut nâi nâi kârum ma ko muyagibi. Zen mirâ hângiyân kom kine ko mariñâ mirâ mâtâp mem pâmbap.

¹⁰ Nâi zâk ninâu sâi ma ko bonñâ pindâbap. Nâi zâk kârum manâ manâ ko bonñâ muyagibap. Nâi zâk mirâ hângiyân kom kiri ko mariñâ mâtâp mem pâmbap.

¹¹ Zengâren gâbâ a nâinâ nanñâ saru zuugât sâi mulum pindâbap?

¹² Mo kuruk keetnangât sâi yangi pindâbap? Zo bunâ. Zen a ambân bâlinâziñoot yatâ zorân murarâpziñ kut nâi nâi âlipñâ zingâme.

¹³ Ibâziñâ sumbemân walâwalâñandâ zen Tirik Kaapungât sânetâ walâm zingâbap.”

*A ziñâ wâke molimoliñangât Yesu mâsikâwe.**(Mt 12:22-30; Mk 3:20-27)*

¹⁴ A nâi wâkenâ okñangi kopa oip. Oi Yesunâ wâke molei a zo den âlip sâip. Yatâ oi a ambân ziñ eknâ nângâne imbanâ oip.

¹⁵ Ka a nâmbutñâ, zen zâkkât itâ sâwe, “Wâke zengât a kutâ Bezebulu, zâknâ imbanâ pindi wâke molizingâmap.”

¹⁶ Sâne nâmbutñâ ziñâ Yesu top likuliku kulem nâi tuubapkât nângâwe.

¹⁷ Oi zâknâ umziñan eknâ dâzângoip, “Hân nâin zoren kâmbam muyagem kamân dâp kâsa utne kamân zo kwamen zimbap. Mirâ nâin a ambân ândie, zen kâsa op kâsâpagone mirâziñ kwamen zimbap.

¹⁸ Satan sot arâpnâ agonetâ nepziñ dap op kâtigem zimbap? Zen nâgât itâ sâme, ‘Bezebulunâ mam okñangi wâke molizingâmap.’ Zorat san.

¹⁹ Zen nâgât itâ sâme, ‘Bezebulunâ mam okñangi wâke molizingâmap.’ Zorat mâsikâzinga sânek. Narâpziñâ zen ko nâinâ imbanâ ziñgi wâke molizingâme? Narâpziñâ zen sarâziñangât topñâ sâm muyagime.

²⁰ Nâñâ ko Anutugât imbanjandâ wâke molizingâman. Zorat ko Anutugât um topñan ândiândigât narâk, zo mâte otziñgi mân nânge.

²¹ A kâwaliñootñâ timbâ kâmbamñâ mem mirâ kamânñâ galem op ândeî hâlâluyâk zimhap.

²² Oi a kâwaliñâ patâñâ gamñâ zâknjak kâtigem kom sikum kut nâi nâi bekñan memñâ kâsâpkubap.

²³ Nâi zâk nâ buku mân otnibapñâ kâsa otnibap. Nâi zâk nepnâ on galem mân upapñâ kândanbap.

²⁴ Wâkeñâ ayân gâbâ takâm hân a mân ândiândiñan âim tâtatñâ kârubap. Kârum mân muyagemñâ sâbap, ‘Mirânâ birâm gâwan, zorenâk âburem dum âibâ.’

²⁵ Yatâ sâm âburem âi ikpap. A umñâ sanjon kubikkubikñâ zimhap.

²⁶ Zo zei ekñâ a bukurâpñâ nâmburân zagât, zikñâ dâp yâtâ buñâ, bâliñ kâtikñâ, zo diiziñgi ga a umñanâk zo tâtat mâme upi. Oi a zâk mârûm bâliñâ ândeipñâ bet bâliñ op kwâtâtibap.”

²⁷ Den yatâ sâm kiri a oserân gâbâ ambân nâiñâ den kâtikñâ den sâm sâip, “Ambân nâi mingimñâ nam gigip, zâkkât nânge sâtârenjoot uap.”

²⁸ Sâi Yesunâ nânghâm itâ sâip, “Ee. Ka nânge sa nânghânek. A ambân Anutugât den nânghâm lume, zengât nânge sâtârenjoot uap.”

Kulemgât kâuk birânangâne dâzângoip.

(Mt 12:38-42; Mk 8:12)

²⁹ A ambân donbep, zen zâkkâren mindunetâ topkwap den itâ sâm dâzângoip, “A ambân narâk ziren ândie, zo nânghânângâziñ bâliñâ oi top lâkulâkugât kulem iknam kâuk birâme. Oi zen kulem nâi buñâ. Propete Yona, zâk Niniwe zengâren kulem oip, zo yatâ âsagei ikpi.

³⁰ Mârûmñan Yona zâk Niniwe a zen bâliñâziñ kândâtkom Anutu mâte okñangâbigât girem den dâzângoip. A ambân narâk ziren ândie, zen yatâ upigât den dâzângoman. Nâ zengât kulem nâi op ândian.

³¹ Hân torengen mârûmñan ambân kutâ nâi ândeip. Den kubikkubik narâkñan ambân kutâ zorân zaatñâ a kâmut narâk ziren ândie, zengât bâliñâziñ sapsugi hâuñâ mîmbi. Zo yen buñâ. Ambân zo Salomogâren gâbâ nânghânângâ âlipñâ mîmbat sâm hân torengen gâbâ gâip. Oi narâk ziren a nâi nâ ândian. Nâ Salomo wâlan. Ziñ wangât op nâgât den birâme.

³² Niniwe kamân mâirâpñâ, zen zo yatigâk den kubikkubik narâkñan zen zaatñâ a kâmut zi zengât bâliñâziñ sapsune hâuñâ mîmbi. Wangât, Niniwe kamân mâirâp, zen Yonagât den nânghâm umziñ melânâwe, zorat. Oi narâk ziren a nâi nâ ândian, zirân Yona wâlan.

³³ Zen kârâp sâum mân tik pame. Âmaj kâligen mân pam kwârakume. Zo buñâ. Âsakñâ zo tâtatñâ kwâkñan pane mirâ umñan âsakñâ âsagei a zen zâim ikpi.

³⁴ Singâ zo sâkkanğât âsakñâ. Singâ âlipñâ tâi ko sâkkâ zâk âsakñan tâpap. Ka singâ nâtâtik kâri ko sâkkâ nâtâtik muyagibap.

³⁵ Zorat ko zen galem oranjâm ândibi. Umziñan nâtâtik muyagebapkât yatâ op ândibi.

³⁶ Zen um sâk nâtâtik buñâ. Âsakñik op nanğâbabân hâlâluyâk âsagem nanğâbap. Kârâp âsakñandâ âsagemap yatâ.”

Singi âlip sâknjik mân lubi.

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40; Lu 20:45-47)

³⁷ Den zo sâm nangâm ândei Parisaio a nâinjâ nalem nimbapkât sâi mirin zâim nalem niniñan tâip.

³⁸ Yesu zâk bikñâ mân sanjon zâi tâipkât Parisaio a zâk nâñgi mân dâp oip.

³⁹ Oi zorat Kembuñâ itâ dukuip, “Parisaio a zen hâkop sâknjik sanjonme. Umziñan ko on kâmbu sot bâlinâ piksâm ziap.

⁴⁰ Zen a nâñgânâñgâziñ buñ. Dap nâñge? Anutu zâk kut nâi nâi zorat sâknâ muyageipñâ umñâ mân muyageip?

⁴¹ Zorat zen a kanpitâ zengât umziñ patâ ze kut nâi nâi âlipñâ, zo mem zingâm umziñ salekkubap.

⁴² Yei, Parisaio, zen dangât sot kângan, zomap, kut nâi nâi zo bâzagârân gâbâ kânok Kembugât singi sâm pame. Zorat torenñâ den târârakñâ sot Anutugât umziñ patâ nâñgânâñgâ, zo birâme. Nâi lumñâ nâi lubi. Zo yatâ upi.

⁴³ Yei, Parisaio, zen mâpâmâpâse namin a sâtñâ tapmeyân mâte tâtnat sâme. A ambân sombemân sâm âlip kwatningâbigât umziñ patâ kinmap.

⁴⁴ Yei, Parisaio, zen a hanzângowe kwak yatâ hibuk op ze a zen mân ek kwâkñan âim game. Zen zo yatâ. Umziñan bâlinâ kârokñâ ziap. Oi a ambân ziñâ sâkziñâ ikne âlip opmap.”

Propete a zângowe, zengât den.

⁴⁵ Yesu zâk den yatâ sâi Kembugât gurumin a nâinjâ sâtñan mem itâ sâip, “Patâ, gâ den yatâ sânanâdâ Kembugât gurumin a nengât den sâm bâlin kwatningat uap.”

⁴⁶ Yatâ sâi. Yesuñâ hâuñâ itâ mâburem dukuip, “Yei, Kembugât gurumin den zorat galem a, zen kut nâi nâi yâmbâtñâ a kwâkziñan pam zinj bet bâsan ândime.

⁴⁷ Yei, Sâkurâpziñ zen Propete zângowe, zengât kwagân kât kâsaget mindune kiri neule mot tuume.

⁴⁸ Yatâ op sâkurâpziñ zengât nâñgâne âlip oi ziñâ zângowe, zo zengât kwagân neule mot tuume.

⁴⁹ Zorat Anutugât nâñgânâñgâyân den nâi itâ muyageip, ‘Nâ zengâren Propete sot Ângonozângua gine nâmbutñâ zângom molizingâm a nâmbutñâ zângone mumbi.’

⁵⁰ Oi zorat mârûmñan a muyamuyagiñ narâkñan topkwap Propete zângone gilâmziñ geip, zorat tosa zo narâk zi ândie, zengâren mâkâbap.

⁵¹ Kâmbam zo mârûmñan Abegâren gâbâ târokoi gam Sakaria, zâk tirik namin Kembugât singi nalem uunñâ zo nangâmñan kuwe. Nâ perâkñak sa nâñgâne. Kâmbam zorat tosa a kâmut zi zengâren mâkâbap.

⁵² Kembugât gurumin a zen nâñgânâñgâ âlipkât mâtâp doonguwe. Mâtâp doongumñâ nanjo mem pâpan mem âiwe. Ziñjak nanjoyân mân bagiwe. Oi a ambân baginam utne mâtâp pâke kwarâwe.”

⁵³ Den yatâ sâm ari Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisaio a, zen topkwap ândei ândim yatâ op den sâi kâitkum mâsikâm âiwe.

⁵⁴ Oi lâunñan gâbâ den nâi nâñgâne bâlinâ oi denân pânatkât ek galem op ândiwe.

12

*Yesunâ Parisaio a sarâziŋangât girem dâzângoip.
(Mt 10:26-27)*

¹ Oi a ambân donbep patâ Yesugâren mindum pâlâtân kin kiyân lân lân urâwe. Yatâ op kine topkwap arâp den itâ sâmbâ dâzângoip, “Zen Parisaio zengât arik bâliŋ zengâren âsagebapkât kârum ândibi. Sarâziŋangât op san.

² Kut nâi nâi tik ziap, zo mân tik zimbap. Zo nâran mâbâlakŋibap. Oi kut nâi nâi tik pâpanjâ, zo nâran kagibap.

³ Nâtigân den tik sâme, zo gâtâm maayan âsagibap. Mirâ umŋan halop den sâme, zo gâtâm sombem kabâŋan sâmbâ muyagibi.”

*Yesunâ kenġât den dâzângoip.
(Mt 10:28-31)*

⁴ “Bukurâpnâ, nâ itâ dâzângobâ. A sâkziŋik zângobi, zengât mân kenġât upi. Zen um dâpziŋ mân tâmbetkubi.

⁵ Nâigât kenġât upi, zorat dâzângua nângânek. Zâk gomnâ kâbakŋei simân geibangât imbanjâ zemnângap, Anutu, zâkkât kenġât op ândibi.

⁶ Nii sâmbâlâlê, zo sângân patâ bujâ. Kât kuriŋâ mâiktârâ zagât pam bâtnâmbut mimban. Oi Anutu zâk zen pisuk patâ ziŋgit nângâm.

⁷ Zâkŋâ a zengât kâukziŋ sâmotŋâ aksik tenġâziŋ ek nângâm nângâm, zorat kenġât buj ândibi. Zen sâmbâlâlê yatâ bujâ. Zen a. Anutu zâk umjandâ gâsuziŋgâm.

⁸ Oi nâi dâzângua nângânek. Nâi zâk a ambân mâteziŋan sâmbâ âlip kwatnimap, zo ko a bonjâ, nâ yatigâk Anutugât sumbem arâpnâ zengât mâteziŋan sâmbâ âlip kwâkŋangâbat.

⁹ Oi nâi zâk a ambân mâteziŋan kwâimbânibap, zo ko a bonjâ, nângoot yatigâk sumbem a mâteziŋan kwâimbânangâbat.”

*Kaapumġât den.
(Mt 12:32; 10:19-20)*

¹⁰ “Nâi zâk a bonjâ nâ sâmbâ bâliŋ kwatnibap, zâkkât bâliŋâ zo âlip birâbirânâ. Ka nâi zâk Tirik Kaapum sâmbâ bâliŋ kwâkŋangâbat, zâkkât tosa zo Anutuŋâ mân birâbap.

¹¹ Gâtâm mâpâmâpâse namâziŋan mo a kutâ zengâren diiziŋgâm âine den toren dap sânat sâmbâ nângâ kwâkâ mân upi.

¹² Narâk zoren den sâbi, zo Tirik Kaapumjâ sapsum ziŋgâbat.”

Kât sikumġât âkŋâlê mân upi.

¹³ A osetziŋan gâbâ a nâiŋâ Yesu itâ sâmbâ dukuip, “Patâ, âtânâ zâk ibânangât bet boi zikŋik mem ândiap, zorat gâ dukunandâ kâsâpkum torenjâ nâ nibap.”

¹⁴ Sâi Yesunâ itâ dukuip, “Nâiŋâ nâ a sâtnâ mo a kutâ nâbaripkât nâgâren ga sat?”

¹⁵ Yatâ sâmbâ den itâ târokwâip, “A nâmbutŋâ kut nâi nâi patâ zemziŋgâp, zo ko ândiândi bonjâ mân ziŋgâbat. Yatâ opŋâ umziŋ galem op ândibi. Zen kât sikumġât âkŋâlê mân op ândibi.”

¹⁶ Yatâ sâmbâ den sumbuŋâ nâi itâ dâzângoip, “Sikum a nâigât kâlamŋan gom sambe patâ zemnângap.

¹⁷ Oi umjandâ itâ nângip, ‘Nâ dap upat? Kut nâi nâi donbep patâ zemnigap, zorat mirânâ mân kinzap.’

18 Yatâ nângâm sâip, 'Itâ upat. Nâ nalem silep kândaŋ nŋilip patâ tuumŋâ zoren âi pa tâpâp.

19 Gomsambe zemnigapkât mulunâk tâi narâk kârep om nem zâibat. Zorat sâtâre kwâkŋan ândibat.'

20 Yata sâi Anutuŋâ itâ sâm dukuip, 'O, a nângânângâgâ buŋâ, nâtik ziren ândiandigâ bekan mimbat. Kut nâi nâi minduin, zo nâigât upap?'

21 Zorat sa nângânek. Nâi zâk yatik Anutugât mân nângânângâ op zikŋâ singi sikum kut nâi nâi mindui tâkŋanġâbap, zo ko Anutuŋâ zo yatik okŋanġâbap. Anutuŋâ a yatâ zo egi kanpitâ upap."

Sâkkât kut nâi nâi, zorat mân nângâm kwâkâm ândibi.

(Mt 6:25-34)

22 Yesuŋâ arâpŋâ itâ dâzângom sâip, "Zorat op dâzângobâ. Itâ mân sâbi, 'Nen wan wan nem ândinat?' Mo sâkziŋanġât itâ mân sâbi, 'Nen wan wan nem ândinat?'

23 Nalemŋâ bon buŋâ. Ândiandiŋâ bonŋâ. Sâk pâkeŋâ bonŋâ buŋâ. Sâkziŋandâ bonŋâ.

24 Zen nii zingit nângâbi. Zen nep mân kârâm kâmitme. Zen nalem mân mindune tâpâp. Oi laŋ Anutuŋâ nalem muyagem zingâmap. Zen ko nii yatâ buŋâ. Zen a. Anutu, zâk umŋandâ gâsuziŋġâmap.

25 Zen ândiândiziŋanġât nângâm kwâkâm ko âlip ândine âi topŋan subap?

26 Zen kut nâi mâik, zo âlip mân galem upme, zorâŋâ wângât kut nâi nâi torenŋanġât nângâm kwâkâ upme?

27 Zen pâliŋpâliŋġât neulenâ âsagemap, zo ek nângânek. Zâk hâmbâ nep mân tuumap. Oi sa nângânek. A kutâ Salomo, zâk sikum patâ sot neule âlip zemŋanġip. Ka zâk hâmbâ neulenoot zo yatâ mân mem ândeip.

28 Oi neule âlip, zo hibukŋan itârâŋ muyagei muka sâmbum pane kârâbân simbap. Anutuŋâ sâi neule âlipŋâ muyagemap. Oi zengât sâk pâke mot mân muyagem zingâbap sâme? Nângâm pâlatânziŋ buŋâ, zen. Kembuŋâ ko âlip galem otziŋġâbap.

29 Oi zen itâ mân nângâbi, 'Nen wan wan nem ândinat?' Nalemġât nângâ kwâkâ mân op ândibi.

30 Um kâtik a ambân hân dâp, zen um nângânângâziŋ zoren pane zemap. Zen ko yatâ mân upi. Ibâziŋandâ wan wangât kwakse, zo ek nângâmap.

31 Anutu um topŋan ândibi, zorat umziŋ pane zimbap. Yatâ utneta sâkkât kut nâi nâi aksik zingâbap.

32 Râma gakanâ, zen kenġât mân op ândibi. Ibâziŋâ zâk um topŋanġât singi kwaziŋġip.

33 Zen kut nâi nâi zemziŋġap, zo a ambân kanpitâ zingâbi. Yatâ opŋâ sumbemân sikum bonŋâ, zinzinâ, zo mimbi. Zoren kâmbu a ziŋ mân mimbi. Zoren wâsâsâŋ ziŋ mân tâmbetkubi.

34 Kut nâi nâiziŋâ zemabân, zoren yatik umziŋ pane zemap."

Um wâgân ândiandigât den.

35 "Zen petziŋ lapŋâ kârâpziŋ sâune sei mambât ândibi.

36 Kore a zen a kutâziŋandâ hân kârebân gâbâ âburem gam hânġiyân koi mâtâp mem pambigât mambât ândibi. Zen yatâ op ândibi.

37 A kutâ, zâk âburem gâi kore arâpŋâ um gwâlâ ândine muyageziŋġâm zengât nângi sâtârenoot upap. Nâ perâkŋâk dâzângobâ. Zâk nepkât pet lapŋâ nalem tap nininjan zâmbari nalem nimbigât kore otziŋġâbap.

38 A kutâ, zâk nâtik tânâmnan mo hanşâsâgât purikâsm gâi um wâgân ândine muyageziŋgâbap, zo ko âlip upap.

39 Zen itâ nângânek. Kamân nâigât a zen kâsa nâtik ziren takâbi, narâk zo yatâ nângâm um wâgânâk ândim kamânziŋ galem upi.

40 Oi a bonnâ nâ puriksâbatkât narâknâ mân nângâm ândie. Narâknâ mân nângâm tâtne gâbat, zorat mambâtnim um wâgân ândibi.”

Kore a bâliŋaŋgât den.

(Mt 24:45-51)

41 Yesu zâk den yatâ sâi Peteronâ itâ sâm mâsikip, “Kembu, gâ den alotnâ zi niŋjik mo ârândân niŋaŋgât sat?”

42 Mâsiki Kembunâ den sumbunâ nâi itâ sâip, “A kutâ nâi zâk kore a gakârâpnâ zengât galem a nâi pam itâ dukubap, ‘Nâ âi ândia galem otziŋgâm ândim narâknâ naleŋ dâpziŋanâk ziŋgâm ândiban.’ Oi zâk dap ândei galem a nângânângânoot sot sât lulunoot sâsânâ?”

43 Galem a zâk nep sâm pindâpindân, zo dânjâk galem oi patânandâ gâbap, galem a yatâ zorat nângi âlip upap.

44 Nâ bonnâ sa nângânek. A kutâ zâknâ galem a zo patâ pam kut nâi nâi galem upapkât sâm pindâbap.

45 Oi galem anâ umnan itâ nângâbap, ‘Patânâ, zâk kârebân âimnâ kek mân gâbap.’ Yatâ nângâm kore a ambân zâŋgom mem nâi nâi otziŋgâbap. Otziŋgâm nâ naleŋ om nem too kâtik nem um gulip op ândibap.

46 A kutânâ gâbapkât mân nângâm gulipmalip ândibap oi a kutâ zo gam kom kâbaknei bâliŋ mâme osetziŋan âi ândibap.

47 Kore a nâi zâk patânangât den nângâm diŋâ kwâkâbap, patânâ zâk tâknâ lapitpap. Oi hâunâ mem zâi kwap pindâbap.

48 Oi nâi zâk patânangât den mân nângâm den kwâkâbap, zo zâk tâknâ lapitpap. Zo hâunâ mem gei kwap pindâbâp. A nâi zâk kut nâi nâi yâmbâtnâ pindâpindân, zo bonâ yâmbâtnjik muyagei dap upap. Oi nâi zâk nep patâ sâm pindipnâ nep patâ zo tuugi dap upap.”

Yesunâ kârâp mem geip.

(Mt 10:34-36)

49 “Nâ hânân kârâp ua sem kut nâi nâi bâliŋâ sem pitinŋkubapkât gem gâwan.

50 Too sanŋon niibi, zorat nângâm ândim umnâ yâmbâriap.

51 Zen nâgât itâ mân sâbi, ‘Zâk lumbeŋ muyagibapkât geip,’ Yatâ bunâ. Nâ kâmbam âbâŋgubapkât gewan. Nâ kâsâpziŋgobatkât gem gâwan. Zen dinnangât op kâsâpagom ândibi.

52 Oi itârân topkwap itâ muyagibap. Mirâ nâigât a ambân bâtnâmbut, zen âbâŋgum toren zagât toren karâmbut upi.

53 Nannâ ibanâ, zet kâsâpagobabot. Oi mam bârat, zet kâsâpagobabot. Iran sibun, zet kâsâpagobabot.”

Kembugât kuleŋ ikpi.

(Mt 5:25-26; 16:1-4)

54 Yatâ sâm nâ a ambân aksik itâ sâm dâzânŋoip, “Mirâ sumunkoi zen itâ sâme, ‘Map gâbamap.’ Sâne map gâmap.

55 Mirâ pitâyangâm zei ek nâ sâme, ‘Maa upâmap.’ Sâne yatâ opmap.

56 Sarâ a ambân, zen sumbemgât tobatnâ ek nâ nângâme. Ka zen nâgât topnâ mân nângâm kwâtâttime.

⁵⁷ Zen wangât mâtâp târâarak sot gânçonjâ, zo mân kâsâpkum ek nângâmê?

⁵⁸ Gâ buku nâi sot kâsâp op dinziknjâ zo kek kubikpabot. Yatâ mân otna kâsagandâ diŋgâ top likuliku agâren sâi zâknjâ nângâm kâwali arâpnjâ sâi gâsum diigim tâk namin gâbanbi.

⁵⁹ Nâ perâknjak dâgobâ. Gâ yen mân gâban. Gâ zoren tap ko kâsagâ kât pindâna âkiyâk gâban.”

13

Umniŋ mân melânjindâ Anutu kâbakŋeniŋgâbap.

¹ Narâk zoren a nâmbutnjâ ziŋjâ Yesu den siŋgi itâ dukuwe, “Galilaia a nâmbutnjâ, zen Anutugât siŋgi sâm makau kom unam utnetâ Pilatonjâ sâi kâwali arâpnjâ ziŋjâ zâŋgom nanŋgawe. Zâŋgone a gilâm sot makau gilâm, zo ârândâŋ mâpotne giarip.”

² Den siŋgi yatâ dukune itâ mâsikâzingip, “Zen dap nânge? Zengât tosanjâ Galilaia a nâmbutnjâ zengât tosa walip, zorat tosaŋât op tâmbetzângoip?”

³ Yatâ buŋâ. A nâmbutnjâ zen tosaŋiŋoorâk ândie. Zen umziŋ mân melânbiyân yatigâk tâmbetagobi.

⁴ Yerusalem kamânân a kiin nâmburân karâmbut Siloam mirâ kârep patâŋjâ kwârâtzângoip. A kiin nâmburân karâmbut zo tosaŋiŋandâ Yerusalem kamân mâirâp nâmbutnjâ walâzingip?

⁵ Yatâ buŋâ. Nâmbutnjâ zengât tosa ziap. Dâzângua nângânek. Zen umziŋ mân melânbiyân yatigâk tâmbetagom kwâkâbi.”

⁶ Den zo sâm nanŋâm Yesuŋjâ den sumbuŋjâ itâ sâip, “A nâiŋjâ nepŋan nak koset nâi kâmiri lâmbarip. Oi mariŋjâ zâk bonŋangât âi kârumâip.

⁷ Yatâ opnjâ nep galem a itâ dukum sâip, ‘Nâŋgâ. Nâ nak zirat bonŋjâ kârum ândia kendon patâ karâmbut âkap. Nak zo bonŋjâ mân opmap, zorat ko kârâban. Wangât hângât kelâknjâ yen mimbap?’

⁸ Yatâ sâi ko galem anjâ itâ dukuip, ‘Patâ, gâ birâna kendon kânok zi kirik. Oi nâŋjâ topŋan hân kârâm pa pambâ.

⁹ Yatâ ua narâk nâin bonŋjâ âsagibap mo buŋâ, zo iktat. Oi bon mân oi ek sâna kârâm pândat.’ ”

Yesuŋjâ kendonân ambân nâi kubigip.

¹⁰ Narâk nâin Yesuŋjâ mâpâmâpâse namin zâim den siŋgi âlip dâzângoip.

¹¹ Oi mâpâmâpâse namin zo ambân nâi tâip. Kendon patâ kiin nâmburân karâmbut umŋan wâkenjâ okŋanŋi ândeip. Wâkenjâ okŋanŋi kândâtŋjâ pindisâm ândeip. Dap op winziksâm ândibap?

¹² Yesuŋjâ ambân zo ekŋjâ itâ dukuip, “Ambân gâ winziksânangât san.”

¹³ Yatâ sâmŋjâ bikŋandâ kâukŋan pâi kândât winziksâi Anutu mâpâseip.

¹⁴ Yesuŋjâ kendonân ambân zo kubigipkât mâpâmâpâse namâ galem anjâ nâŋgi bâlei kuk op sâip, “Nep mâme hilâm nâmburân kânok ziap. Zoren gane kubikziŋgâbap.”

¹⁵ Yatâ sâi Yesuŋjâ itâ mâburem dukuip, “Sarâ a zen. Kendonân donŋi sot makâu gakârâpziŋjâ too nimbigât diiziŋgâm âime.

¹⁶ Ambân zi Abaramgât kiun. Sataŋŋjâ saagi kendon kiin nâmburân karâmbut yatâ op ândeip. Oi nâŋjâ kendonân kubiksan, zo nângâne mân dâp uap?”

¹⁷ Yatâ sâi ko kâsa okŋanŋawenjâ anŋun urâwe. A ambân kâmut, zen ko kulem zorat umâlep patâ urâwe.

Kembugât den zo wakum keetjâ yatâ.

(Mt 13:31-33; Mk 4:30-32)

¹⁸ Yesu zâk den itâ târokwap dâzângoip, “Antugât singi âlip zorat mâtâp, zo wanân dâpkwap sâbâ?

¹⁹ Zo wakum keetjâ yatâ. A nâinjâ nepjan âi kendi kâmjâ takâm nak oip. Oi nii zinjâ gamjâ bâranjan pam tapme.”

²⁰ Oi itâ târokwap sâip, “Singi âlipkât mâtâp, zo wanân dâpkwapâ?

²¹ Zâk sii dangât yatâ. Ambân nâinjâ sii dangât naleman pam oi sei nalem naam donbep op nanjip.”

Sumbemân bagibaginjâ den.

(Mt 7:13-14, 21-23)

²² Yesu zâk Yerusalem kamânân âibam âim kamân patâ sot kamân mâik mâigân singi âlip dâzângom arip.

²³ Ari a nâinjâ mâsikâm sâip, “Kembu, a bituktâ zinjâ sumbemân zâibi, mo dap?”

²⁴ Oi Yesujâ den nâi itâ dâzângoip, “Mâtâp gâbâkjan bagibigât kâtigibi. Nâ dâzângua nângânek. A ambân donbep patâ, zinjâ mâtâp gâbâkjan baginam osibi.

²⁵ Mirâ marijâ, nâ zaat hângi doongua hângiyân kom itâ sâbi, ‘Kembu, mâtâp mem pânân.’ Sâne itâ dâzângobat, ‘Nâ zen mân nângâzingan. Zen wanij gok?’

²⁶ Mâsikâzinga zen hâunjâ itâ sâm dâtnobi, ‘Nen gâ sot ândim too nalem niwen. Oi kamâninjâgât sombemân den singi âlip sâna nângâwen.’

²⁷ Yatâ sâne itâ dâzângobat, ‘Dâzânguan zo, zen wanij gok? Nâ mân nângâzingan. Bâlij mâme a, zen birâninek.’

²⁸ Oi Abaram, Isaka, Yakobo sot Propete nâmbujâ Anutugât um topjan ândinetâ zingitpi. Ka zen ko âkjan ândimjâ umbâlâ op isem ândibi.

²⁹ Oi hân mirâsinj takâtakâjan sot geigeijan sot hân toren toren, zobâ a ambân takâm Anutugât um topjan bagimjâ sii nalem patâ nem sâtâre op zimbi.

³⁰ Nângânek. A bet, zengâren gâbâ nâmbutjandâ kâdom upi. A kâdom, zengâren gâbâ nâmbutjandâ bet upi.”

Herodegât den.

³¹ Narâk zoren Parisaio a nâmbutjâ zinj Yesugâren gam itâ sâm dukuwe, “Herodenjâ gobat sapkât hân zi birâm âi.”

³² Sânetâ dâzângoip, “Zen âburem âim wâu ulin zo nâgât itâ sâm dukubi, ‘Nângâ. Nâ irâk sot muka wâke molizingâbat sot mâsek kubikzingâbat. Hâjsâi mâra nep tuuga âkâbap.’

³³ Itârân, muka sot mâra mâtâp âibatkât sâsânjâ. Yerusalem kamânânâk Propete zângome. Nâ zoren zaria nobi. Mân zaria sâi ko dap yatâ nobe?”

Yerusalem kamângât den girem dâzângoip.

(Mt 23:37-39)

³⁴ Yatâ sâm sâip, “O Yerusalem kamân marirâp, zen Propete zângome. Anutujâ kore a sângonzângoi zengâren gâne kâtnâ mem zângome. Kurukjâ gwamârâp gâbârezingâm abâtjandâ lâmbamzângomap, yatigâk nânjâ a ambân kâmut kinnâ topjan gâbârezingâbâ sa birânime.

³⁵ Nângânek. Mirâ kamânziñâ nânâ birâbat. Nâ sa nângânek. Zen dum mân nek ândim itâ sâm nikpi, Kembugât sâtkât gaap, zâk sâm âlip kwâkñangânâ.”

14

Kendonân Yesunâ mâsek a nâi kubikñangip.

¹ Yuda zengât kendon nâin Parisaio a zengât a sâtnâ nâinâ Yesu nalemgât diigi mirâñan zarip. Oi a nâmbutñâ zen zâk sot nalem ninam diñangât dap sâbap sâm ek tarâwe.

² Oi a nâi kin bik lâmbatlâmbat zoren zâi tâip.

³ Oi Yesunâ ekñâ Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisaio a mâsikâzingâm sâip. “Zen sânek. Kendonân a kubikkubikñâ, zo orotñâ mo mân orotñâ?”

⁴ Yatâ sâi hiriñsâm kine Yesunâ a zo bikñandâ gâsum kubikñangâm sângongui arip.

⁵ Ari ko itâ dâzângoip, “Zengâren gâbâ a nâigât nanñâ mo makau kendonân lamân giari birâne tâpap mo sâmbune kopgâbap?”

⁶ Yatâ dâzângoi den torenñâ dukunam kwakñâ birâwe.

Zen sâk mâme mân upi.

⁷ A nalem ninam diizingi mirin zâiwe. Mirin zâim kian mâteyâk âi tatne Yesunâ zingitñâ itâ dâzângoip,

⁸ “Gâ a nâinâ sii nalem om sâi gamñâ kian mâteyâk mân tâpan. Gâ kian mâteyâk âi tâtnandâ a patâ nâi gâbap.

⁹ Gâi sii nalem mariñâ itâ dâgobap. ‘Zo zâkkât tâtat. Gâ âmbi âi.’ Dâgogi a yennâ zengât kian kândâtñan âi tap anjun upan.

¹⁰ Nâinâ sâi gamñâ a giginâ zengât kianân tâpan. Tâtna sii nalem mariñandâ gekñâ itâ dâgobap, ‘Buku, gâ zâi kian mâteyâk tâtnan.’ Yatâ dâgogi a mâteziñan umâlep patâ nângâban.

¹¹ Nâi zâk umñâ mem ge kwap ândibap, zâk ko mem zaatzaatñâ. Ka nâi zâk sâk mâme op ândibap, zo ko mem ge kwâkwatñâ.”

¹² Yatâ sâmñâ a diigip, zo itâ târokwap dukuip, “Gâ si nalem umbam buku, âtâ mun, torerâpkâ, kamârâpkâ mân diizingâban. Wangât, zengoot yatik narâk nâin diigim hâuñâ mâkâne âkâbap, zorat.

¹³ Itâ upan. Sii nalem ona sei a giginâ sot kin bitziñ bâliñ sot sen nâtâtik, a ambân yatâ zo diizingâban.

¹⁴ Yatâ otna zengoot hauñâ mân mâkâne tosâziñâ yen zeï a târârakñâ zaatpi, narâk zoren Anutunâ hâuñâ gibap.”

Sii nalem patâgât den sumbuñâ.

(Mt 22:1-14)

¹⁵ Sâi nalem ârândân nem tarâwe, zengâren gâbâ a nâinâ itâ sâip, “Nâi zâk Anutugât um topñan nalem nimbap, zâkkât nânga sâtârenpoot uap.”

¹⁶ Sâi Yesunâ den singi nâi itâ dukuip, “A patâ nâi sii nalem oip.

¹⁷ Sii nalem uuñâ narâk mâte oi kore a nâi sângongoi âi a zen zop kânñan sâsânñâ, zo itâ dâzângoip, ‘Nalem mârum om kâtân tuugen. Ganek.’

¹⁸ Sâm dâzângoi zen kut nâi nâiyân tâbi sâm birâm tarâwe. Oi nâi zâk sâip, ‘Nâ hân nâi kwâlâwan, zo ikpam âibâman. Zorat gâ patâgât dukuna nâñgi mân bâliñ upap.’

¹⁹ Nâi zâk sâip, 'Nâ makau bâzagât sângân mewan, zo âi zingitpâman. Zorat patâgâ dukuna nângi mân bâliņ upap.'

²⁰ Nâi zâk sâip, 'Nâ ambân mewangât mân gâbat.'

²¹ Yatâ sâne kore a âburem âi patânâ dukui nângâm kuk op itâ dukum sângongui, 'Gâ kamânân mâtâp patin sot mâik mâigân âim a ambân zo yatâ zo diizingâna ganek.'

²² Sâi kore a zâk yatâ opnâ patânâ dukum sâip, 'Patâ, gâ den sat, zo lukan. Oi mirâ zo mân pikse.' Dukui patânâ itâ dukui,

²³ 'Gâ dum âi kamân âkņan mâtâbân hibukņan âi gâsum diizingâna ga mirânan piksâbi.

²⁴ Nâ itâ dâzângua nângânek. A kâdom zop dâzângowan, zen mânâk nimbi.' "

Yesu molimoliņagât den.

(Mt 10:37-38)

²⁵ A ambân kâmut patâ Yesu molim âine puriksâm itâ dâzângoi,

²⁶ "Nâi zâk nâgâren ga ândibâ sâam ibâ mamnâ sot ambin murarânâ sot âtâ munjâ ponânâ sot ândiândiņâ, zen mân birâzingâbam upap, zâk nâgât a mân op ândibap.

²⁷ Nâi zâk zikņâ poru nakņâ mân lum nâgât mâtâp lânbpap, zâk nâgât a mân op ândibap.

²⁸ Zengâren gâbâ a nâi mirâ tuubamņâ sângânņâ sâlâpkum kubik tuubap mo mân tuubap, zorat topņâ ek nângâbap.

²⁹ Oi yatâ mân opnâ kegâk mirânâ tandâ pâi giari kâtnâ kârum birâbap. Biri ko a ambân ziņâ ekņâ girâņņagâbi.

³⁰ Zen itâ sâbi, 'A zi âsak op mirâ patâ tuubam op tandâ kwânângâm biri kinzap.'

³¹ A kutâ nâiņâ a kutâ nâi kumbamņâ kegâk mân âibap. Zâk itâ nângâm kwâkâbap, 'Nen a bituk ândiennâ ândi a donbep ândie. Zen âlip zângonat mo buņâ?'

³² Ziņagât nângi gigin oi kâsa kârebân tatne kâwali a nâmbutņâ sângonzângoi zen âi lumbeņagât den sâne lumbeņ op ândibi.

³³ Oi yatik zengâren gâbâ nâiņâ kut nâi nâiņâ zo mân birâmņâ dabân nâgât a op ândibap? Zâk nâgât mân upap."

³⁴ Yatâ sâmnâ den sumbuņâ nâi itâ sâip, "Sii zo naamņâ. Ka siigât naamņâ buņ oi ko dap oindâ naamņâ dum upap? Zo buņâ.

³⁵ Sii bâliņâ zo yatâ mo yatâ orotņâ, zo mân ziap. Zo yen lum pâindâ âibap. A nâi zâk kindapņootņâ den zi nângâbap."

15

Râma galem agât den sinji.

(Mt 18:12-14)

¹ Kât mimiņâ a sot bâliņ mâme a, zen Yesugâren den sinji âlip nângânâam mindumarâwe.

² Oi Parisaio a sot Kembugât gurumin den zorat galem a, zen zorat nângâne bâliņ oi Yesugât itâ sâwe, "A zâk bâliņ mâme a zen sot tap nalem nemap. Man orotņâ zo opmap."

³ Yatâ sâne Yesuņâ den sumbuņâ nâi itâ sâam dâzângoi,

⁴ “Zengâren gâbâ a nâigât râma 1 handeret ândibi. Oi zengâren gâbâ kânoktâ âi buŋ oi birâbap? Zo yatâ buŋâ. Kâmut patâ 99 zo birâziŋgâm buŋ upap, zo kârubap.

⁵ Kârum ma muyagem umâlip op âkom âibap.

⁶ Âim bukurâp sot kamârâp dâzâŋgom sâbap, ‘Sâtâre utnâ. Râmanâ buŋ oip, zo muyagian.’

⁷ Nâ dâzâŋgua nâŋgânek. Zo yatigâk a 99 zen târârakŋâ ândine sumbemân sâtâre patâ muyagibap. Ka bâliŋ mâme a kânokŋâ umŋâ melâŋi zâkkât op sumbemân sâtâre patâ walâm yâmbâtŋjik muyagibap.”

⁸ Yatâ sâmŋâ den nâi itâ târokwap sâip, “Dap nâŋge? Ambân nâiŋâ kât bâzagât mem ândibap. Mem ândei kât kânok gei buŋ oi birâbap? Buŋâ. Zâk kârâp sâumŋâ mirâ pitâm kârum ma muyagibap.

⁹ Kârum muyagemŋâ ambân bukurâpŋâ, kamârâpŋâ zâŋgonsâi gane itâ dâzâŋgobap, ‘Kâtâ buŋ oip, zo muyagian, gât ko sâtâre utnâ.’

¹⁰ Zorat sa nâŋgânek. Zo yatik bâliŋ mâme a mo ambân kânok umŋâ melâŋi Anutugât sumbem arâp zen sâtâre upme.”

A katep nâi tâmbetagogam oip.

¹¹ Yesuŋâ den ŋiŋi nâi itâ sâm dâzâŋgoip, “A nâi nanzatŋâ zagât ândiwet.

¹² Nan kwakŋandâ ibânâ itâ dukuip, ‘Ibâ, gâ kât sot sikum nâgât ŋiŋi sâin, zo mem ni.’ Yatâ sâi kât sot sikum kâsâpkumŋâ munŋâ pindâm âtâŋangât ŋiŋi pâi tâip.

¹³ Oi bet katep zâk sirâm bituktâ ândim sikum sot kât zo aksik mem ba hân kârebân arip. Zoren âi laŋ ândim bâliŋ top top opŋâ kât sot sikum zo zoren zingâm nanŋip.

¹⁴ Kât sot sikum zo buŋ oi ândim hân zoren pu patâ muyageip. Oi a zo dap upâ sâm kwagip.

¹⁵ Hân mariŋâ nâi zâkkâren ari sâi hibukŋan âi bâu galem ândeip.

¹⁶ A zen nalem angân kârâŋangâne yen tap tepŋangât opŋâ bâu zengât nalem nimbam oip.

¹⁷ Yatâ opŋâ nâŋgânâŋgânâ pâronŋsâi itâ nâŋgip, ‘Ibânangât nep a kâmut, zen nalem nem âkon op ândine nanŋâ nâ zi tepkât mumbâman.

¹⁸⁻¹⁹ Zorat nâ kamânan âim ibânangâren takâm itâ sâm dukubat, Ibânâ nâ bâliŋ mâme a. Tosanandâ sumbemân sot gâgâren ziap, gât ko nâgât nangâ mân sâna ândibat. Yen sâna gâgât nep a op ândibat.’

²⁰ Yatâ sâm ibânangâren arip. Ari ibânandâ kârebân gâbâ ekŋâ umŋâ nâŋgâm sârârâk kârâm âi lum mângarip.

²¹ Mângari itâ dukuip, ‘Ibânâ nâ bâliŋ mia tosanandâ sumbemân sot gâgâren ziap, gât ko nâgât nangâ dum mân sâna ândibat.’

²² Yatâ sâi ibânandâ kore a itâ dâzâŋgom sâŋgonzâŋgoip, ‘Kek âi hâmbâ âlipŋâ sot donet sot kipâke mem ga pindânek.

²³ Oi makau gwamŋâ patâ diim gam kom une nem sâtâre utnat.

²⁴ Nannâ zâk moibân gâbâ zaatsap. Zâk buŋ oibân gâbâ muyagem gaap.’ Yatâ sâi sâtâre topkwap urâwe.

²⁵ Oi nan kunŋâ zâk nebân ândiepŋâ puriksâmŋâ kamân nanŋâmŋan ga kin kep kwamit nâŋgip.

²⁶ Zâkŋâ sâi kore a nâi gâi mâsikâmŋâ sâip, ‘Kep zo top dapkât?’

²⁷ Oi zâkŋâ sâip, ‘Mungâ gaap. Gaapkât ibâgandâ sâi makau gwam patâ kom uen.’

²⁸ Yatâ dukui nan kunjâ zâk kuk opjâ kamânân man bageip. Ibânandâ nângâm kamân ginjan geim um lumberj den dukui.

²⁹ Yatâ dukui mân nângânângâ op kin itâ dukui, 'Nângat. Nâ kendon patâ donbep kore otgim ândim sâtâ luman. Yatâ ândia gâ nonij gwamjâ mân nina nâ sot bukurâpnâ nen kom om nem sâtâre urâwen.

³⁰ Ka bet katepkâ, zâk laj ambân zen sot ândim kât sikumgâ tâmbetkum gulipkum nanjip. Zâk yatâ zorâj âburem gâi sânanâ makau gwam patâ kom nie.'

³¹ Sâi ibânandâ itâ dukui, 'Nannâ, gâ narâk dâp nâ sot ândim gâmatjâ kut nâi nâi nâgâren ziap, zo gâgât singi op nanjap.

³² Ka mungâ ko moipjâ zaatsap. Oi zâk buj oipjâ dum muyagiap, zorat ko sâtâre oindâ dâp upap.' "

16

Kât galem a bâlijanjât den.

¹ Yesunâ arâpnâ den singi nâi itâ sâm dâzânjoip, "Sikum a patâ nâigât kât sikum galem a nâi ândeip. A zorat itâ sâne patânâ nanjip, 'Galem a, zâk mem gulipkuap.'

² Yatâ sâne sâi gâi dukui, 'Nâ gâgât den sâne nângan. Gâ yatâ zorâjâ dum zagâtjâ mân galem ândiban. Ekapkâ mem gâna kât sikumgât topjâ ikpâ.'

³ Sâi galem a zo umjan itâ sâip, 'Galem a nep zo betnan mei dap upat? Nâ imbanâ bujâ. Nep kârâm kâmitpatkât âkon uan. Nâ kanpitâ ândibat kât âkon uan. (Wangât, Yuda zengâren a kanpitâ zen ândim oletzingâmarâwe, zorat op sâip.)

⁴ Irabot nângan. Patânâ molinigi a patânangât sikum tosa miwe, zengâren âi buku ua sâne zengât mirin ândibat.'

⁵ Yatâ sâm patânangât tosa miwe, kânok kânok zângonsâi gawe. Oi zâknâ a nâi mâsikâm sâip, 'Patânangât tosa gâgâren dabutâ ziap?'

⁶ Mâsiki zâknâ sâip, 'Kelâk âmanân pâpanjâ 1 handeret.' Sâi itâ sâm dukui, 'Ekap zi mem 50 kulemgü.'

⁷ A yatâ sâmjâ a nâi mâsiki, 'Patânangât tosa gâgâren dabutâ ziap?' Sâi itâ sâip, 'Sibit keetjâ 1 handeret.' Sâi itâ dukui, 'Ekap zi mem 80 kulemgü.'

⁸ Yatâ oi patânâ nângâmjâ galem a bâlijâ zorat nângânângâ, zo nângi imbanâ oi sâm âlip kwâknangjip." Yesunâ yatâ sâmjâ târokwap itâ sâm dâzânjoip, "Um kâtik a, zen kut nâi nâi utnam nângânângâziñ patâ ze upme. Sumbengât singi a, zen yatâ zo mân zemzingap.

⁹ Zorat dâzângua nângânek. Zen zo yatik hângât kât sikum bâlijâ zi a zen zingâne buku otzingâbi. Yatâ utne gâtâm hângât sikum buj oi narâk patin, zen âlip sumbem kamânân ândibigât sâsânâ. Oi sumbem kamânân ândiândiñ âlip ândibi."

Kut nâi nâi bonjâ sot yennâ, zorat den.

¹⁰ A nâi zâk kut nâi nâi yennâ dânbân galem upap, zâknâ kut nâi nâi bonjâ patâ zo âlip galem upap. Nâi zâk kut nâi nâi yennâ mem gulipkubap. Zâknâ yatik bonjâ mem gulipkubap.

¹¹ Zen hângât kât sikum dâñ mân galem upi, zo ko dap yatâ kut nâi nâi bonjâ zingâbap?

¹² A zengât kut nâi nâi giwe, zo dâŋ mân galem otna gikâ singi zo dap yatâ gibap?

¹³ Kore a nâinâ a patâ zagât zekât kore âlip mân upap. Zâk nâigât umnâ kiri nâi ekŋâ âkon upap. Zen yatigâk Anutugât nep sot sikumgât nep, zo dap yatâ mâtakâzikâm mem ândibi?”

Yesuŋâ Parisaio a girem dâzângoip.

¹⁴ Yesuŋâ den zo sâi Parisaio a zen kât sikumgât âknâle zeipkât diŋâ kândâtkom girânâwe.

¹⁵ Utne itâ dâzângoip, “Zen a zengât mâteziŋan nen a târârakŋâ sâme. Ka Anutuŋâ ko umziŋangât topŋâ ekmap. A ziŋâ kut nâi ikne âlip opmap, zo ko Anutuŋâ egi bâliŋ opmap.

¹⁶ Kembugât gurumin den sot Propete zengât den zem gam Yohanegâren gâip. Zorat kwâkŋan Anutu um topŋan ândiândiŋ, zorat den singi âlip, zo âsagem laŋ kârâm ariap. A ambân den singi zo nângâm baginam kâtigime.

¹⁷ Hân sot sumbem, zet buŋ utâ sâm buŋ upabot. Ka Kembugât gurumin den zo mân buŋ upap.

¹⁸ A nâi, zâk ambîn birâm nâi mimbap, zâk târotârozik mânângât tosa patâ mimbap. A nâi, zâk ambân birâbirân zo mimbap, zâk yatigâk tosa patâ mimbap.”

A patâgât den.

¹⁹ “Sikum a patâ nâi ândeip. Zâk hâmbânâ neule âlip sângân zâizâiŋ zo mem ândeip. Oi sirâmŋâ sirâmŋâ sii nalem âlipŋâ zo nem sâtâre op ândeip.

²⁰ Oi a kanpitâ nâi ândeip, kutŋâ Lasaro. Zâkkât sâkŋâ zo useyâk. Zâkŋâ patâgât mirâ mâtâp bagibagiŋan zemâip.

²¹ Zâk a patâgât mirin gâbâ nalem buputŋâ gâi nimbapkât nângâm ândeip. Sâknam nângâm zem tâi wâu ziŋâ gam useŋâ nâmbâlapkumarâwe.

²² A kanpitâ zo yatâ op ândimŋâ moip. Oi Anutugât sumbem a, ziŋâ ge diim zâi Abaramgât um topŋan pane ândeip. Bet sikum a zo moi hanguwe.

²³ Zâk simân gei sâknam patâ nângâm ândim siŋâ pâi zari Lasaro zâk Abaram um topŋan tâi egip.

²⁴ Ekŋâ konsâm sâip, ‘O Abaram sâkunâ, neknâ umgâ bâliŋ oi Lasaro sângonguna sâlâpŋandâ tooin pam sâmbum gem nâmbâlamnan pâi sânduksâik. Na ziren kârâbân sâknam patâ nângâm ândian.’

²⁵ Sâi Abaramŋâ itâ dukuip, ‘Katepnâ, nângâ. Gâ hânân âknâle kwâkŋan ândeip, zo mârûm âkip. Oi Lazaro zâk umbâlâ ândeip, zo mârûm âkip. Zâk zorat umâlebân ândiap. Ka gâ ko sâknam kwâkŋan ândiat.

²⁶ Osetniŋan sim patâ kinzap, gât ko zibâ zengâren dap op gibi? Oi zengâren gâbâ zi dap op kopgabi?’

²⁷ Sikum a patâ, zâk itâ sâip, ‘Ibânâ, nâi dâgoga nângâni.

²⁸ Ândi nâgât kamânân murâpnâ bâtnâmbut ândie. Zen sâknam kamân ziren gabegât Lasaro sângonguna âim girem den dâzângobap.’

²⁹ Sâi Abaramŋâ sâip, ‘Buŋâ. Mose sot Propete, zengât den girem ziap, zo nângâbi.’

³⁰ Sâi ko sâip, ‘Ibânâ Abaram, yatâ buŋâ. Zengât den nângâm umziŋ mân melânbi. Ka a nâinâ mumuŋan gâbâ zaat sâi ko umziŋ melânbe.’

³¹ Sâi itâ sâm dukuip, ‘Zen Mose sot Propete zengât den birâmeyân mumuŋan gâbâ nâinâ zaat ai dâzângoip yatik birâbi.’ ”

17

Bâlinangât nep mân tuubi.

(Mt 18:6-7, 21-22; Mk 9:42)

¹ Yesunâ arâpnâ den itâ sâm dâzângoip, “Bâlinangât nep tuutuun, zo muyagibap. Dap yen zimban? Ka a nâi zâk bâlinangât nepnâ tuubap, yei, zâk dap upap?”

² Nâi zâk a giginâ nâi oknangi bâlinâ upap, zo ko tosa yâmbât mimban. Mârumnân kât sumun yâmbât patâ gândunjan saamnâ saruyâm giari sâi ko zo bâbâlan opap. Zen galem orangâm ândibi.

³ Bukugâ nâi bâlinâ oi kubiknangâban. Otna umnâ melâni tosanâ birâban.

⁴ Oi sirâm kânogân tosa nâmburân zagât muyagem sâp nâmburân zagât gam sapsuubap, ‘Buku yatâ otgim umnâ bâlin uap,’ Zâk yatâ sâi tosanâ birâban.”

Nângâm pâlâtângât den.

⁵ Aposolo zen Kembu itâ sâm dukuwe, “Gâ nângâm pâlâtângnînâ târokwap ningâban.”

⁶ Sâne Kembunâ itâ dâzângoip, “Nângâm pâlâtângzin bonnâ mâiktârâ, mundo keetnâ yatâ, zemzingi wakum nak ândi, zo sâmbuyangâm saruyân gei kinbapkât dukune sâtzin lubap.”

Anâ Kembugât nep tuum tâpâkumen.

⁷ Yatâ sâmnâ itâ sâip, “Zengâren gâbâ a nâi, zâkkât kore anâ nep tuum ândim mo râma galem ândim nâtiksâisâi gâi itâ dukubap? ‘Gâ mûrin zâi tâtna nalem om gibâ.’

⁸ Yatâ bunâ. Itâ dukubap, ‘Gâ sângum kâu lapnâ nalemnâ om pâna nia gikâ bet om nimban.’

⁹ Nep a zo nep sâm pindip, zo tuugi nângi âkip. Dabân sâm âlip kwâknangâbap?

¹⁰ Zengât topzin yatâ ziap. Zen Anutunâ nep sâm zingip, zo op nangâm itâ sâbi. ‘Nen kore a kwakmak. Nep sâm ningip, zorigâk tuumen.’”

Yesunâ a kubikzingi âi mân nângâwe.

¹¹ Yesunâ Yerusalem kamânân âibam Galilaia sot Samaria osetziknân arip.

¹² Kamân nâin zari sâk bâlâ a bâzagât zinâ eknâ âknânâk kin den sâm itâ sâwe,

¹³ “O patâ Yesu, nengât umgâ bâlin oik.”

¹⁴ Sâne zingitnâ itâ dâzângoip, “Zen âim sâkzinâ tirik namâ galem a tirâpzângone ikpi.” Sâi zen âim tatne usezin sogei sâkzin âlip oip.

¹⁵ Oi zengâren gâbâ a kânoknâ usenâ sogei eknâ puriksâm gâip. Puriksâm den kâtik sâm Anutu mîpâseip.

¹⁶ Zâknâ Yesu kin topnân gei zem tap sâiwap sâip. A zo Samaria hânân goknâ.

¹⁷ Yesunâ itâ sâip, “A bâzagât kubikzingan. Nâmbutnâ a nâmburân kimembut âlip ue, zo ikâ?”

¹⁸ Zengâren gâbâ a nâi âburem gam Anutugâren sâiwap mân se? Birâm âine gâ kamân nâin goknândâ gikik gaat?”

¹⁹ Yatâ sâm Samaria a zo itâ dukuip, “Gâ nângâm pâlâtângangât âlip uat, gât ko zaat âi.”

Yesu takâbapkât den.

(Mt 24:23-28, 37-41)

²⁰⁻²¹ Parisaio a, zen Yesu mâsikâm sâwe, “Anutu um topñan tâtatñâ, narâk ikâ zoren muyagibap?” Sâne itâ sâmbân dâzângoip, “Anutugât um topñan tâtatñâ, zo sennâ mân igikñâ, gât ko itâ mân sâbi, ‘Ziren âsagiap mo ândiren âsagiap.’ Nângânek. Anutu um topñan tâtatñâ, zo osetziñan âsagem ziap.”

²² Yesuñâ arâpñâ itâ dâzângoip, “Gâtâm narâk nâin, zoren a bonñâ âsagibat kât narâkñâ iknam upi. Zo mân ikpi.

²³ Narâk zoren a nâmbutñandâ sâbi, ‘O, ziren nenngâren âsagiap. Hân ândiren zenngâren âsagiap.’ Yatâ sânetâ mân âibi. Oi nângâne mân bon upap.

²⁴ Hânpân zâk hân muruk toren toren âsagem nanngâmap, zo yatik a bonñâ nâgât narâknan âsagei a aksik nikpi.

²⁵ Kândom ko a narâk ziren ândie, zen a bonñâ nâ kândâtnone sâknam patâ nângâbat.

²⁶ Noa ândeip, narâk zoren kut nâi nâi urâwe, zo yatik a bonñâ nâgât narâk zo mâte oi yatâ upi.

²⁷ Noa ândeip, narâk zoren a zen sii nalem sot too kâtik nem seron kwap ândiwe. Ambân angâgwanğâ urâwe. Yatâ op mân nângâm ândine Noa sot narâpñâ zen wanğâyân zâine too uup takâm gwâkâziñgip.

²⁸ Loti ândeip, narâk zoren yatik urâwe. Nalem sot too kâtik nem seron kwap ândiwe. Kut nâi nâi angâgwanğâ urâwe. Nep kârâm kâmit mirâ nep tuuwe.

²⁹ Yatâ op ândine Lotiñâ Sodom kamân birâm ari narâk zoren sumbemân gâbâ kârâp sot kât kârâpñâ sot sumbem tiññâ gem gâi kamân zoren a ambân buñ op nângâwe.

³⁰ A bonñâ nânâ âsagibat, narâk zoren a yatik upi.

³¹ Narâk zoren a nâi sombemân tâpappñâ sikum mimbapkât mirin mân zâibap. Nâi zâk nebân ândibapñâ zâk kamânân mân âburibap.

³² Zen Loti âmbinñangât den siñgi nângâbi.

³³ Nâi zâk ândiândiñâ angân kâri gulipagobap. Nâi zâk ândiândiñâ biri muyagenñangâbat.

³⁴ Nâ dâzângua nângânek. Nâtik zoren a zagât, zet mirâ nâin uman zeitâ nâi mem, nâi birâbat.

³⁵ Ambân zagât, zet nalem sobem tâitâ nâi gâsum, nâi birâbat.

³⁶ (A zagât nebân kiritâ nâi mem, nâi birâbat.)”

³⁷ Yesu zâk den zo sâmbân nanği arâpñâ ziñâ mâsikâm sâwe, “Kembu, ikâ zoren âsagibap?” Sâne itâ dâzângoip, “Bâu mo zuu kârokñâ nâi zei zoren nii keñ ziñâ ninam mindume.”

18

Top likuliku agât den siñgi.

¹ Yesugât a, zen umziñ mân âkon op narâk dâp ninâu sâmbân ândibigât Yesuñâ den siñgi itâ sâmbân dâzângoip,

² “Kamân nâin top likuliku a nâi ândeip. Zâk Anutu sot a mân hurat kwâtziñgip.

³ Oi kamân zorenâk ambân malâ nâi ândeip. Zâk narâk dâp a sâtñangâren âim itâ dukumâip, ‘Gâ betnan mem kâsanâ nekât den kubikpan.’

⁴ A sâtnâ zâk malâ zâkkât den birâmâip. Ândimnjâ umnjandâ itâ sâip, ‘Nâ Anutu mo a hurat mân kwâtzingâman.

⁵ Ka malâ zâk narâk dâp sâm gâmapkât bekñan mimbâ. Bekñan mân mia sâi ko âsâbânj nâgâren gâi sâknâ âkon opap.’ ”

⁶ Kembu zâk den zo sâm nangâm sâip, “A sâtnâ bâliñandâ den sâip, zo nangâm kwâtâtibi.

⁷ Anutugât a ambân gakârâpnâ, zen njâtik sirâm dâp konsâm ninâu sâme, zo mâkâzingâbap.

⁸ Zâk mân ândei kêrep oi kegâk betziñan mimbap. A bonnjâ nânjâ gâtâm âburem gam hânân a ambân nangâm pâlatânzinyoot muyagezingâbat mo buñâ? Zorat umziñ galem op ândibi.”

Parisaio a sot kât mimiñâ ninâu sâwet.

⁹ A nâmbutnjâ, zen ândiândizinyangât nangâne târârak oi a toren zengât nangâne mân dâp opmap. A yatâ zo, zengât den sumbuñâ nâi itâ sâip,

¹⁰ “A zagât, zet Anutu mâpâsiram tirik namin zâiwet. Nâi zâk Parisaio, nâi ko kât mimiñâ a nâi.

¹¹ Parisaio a zâk kin zikñangât nânji zari ninâu itâ sâip, ‘O Anutu, a nâmbutnjâ zen kâmbam kume. Kâmbu upme. Bâliñâ top top upme. Nâ zen yatâ buñâ. Kât mimiñâ a ândiren zi itâ buñâ. Oi nâ zorat sâiwap dâgogan.

¹² Sirâm nâmburân zagât zorat umñan sirâm zagât nalem birâm zorat kendon ândiman. Oi kut nâi nâi memnjâ bâzagârân gâbâ kânok zo gâgât singi sâm pâman.’ Yatâ sâm ninâu sâip.

¹³ Kât mimiñâ anjâ ko tutukuñan kin anjun op pindiñsâm kin itâ sâm ninâu sâip, ‘O Anutu, nâ bâliñâ mâme a. Nâ a bâliñâ zorat gâ mân birâniban.’ Zâk yatâ sâm ninâu sâip.”

¹⁴ Yesujâ yatâ sâmnâ itâ sâip, “Nangânek. Kât mimiñâ a zâk Anutunâ tosanjâ biri mirânjan arip. Ka Parisaio zâk tosanjâ zemñangip. Nâi zâk zikñangât nânji zari Anutunâ kâbakñenjangâbap. Nâi zâk zikñangât nânji giginj oi Anutunâ mem zaatñangâbap.”

Yesujâ katep mâsop minziñgip.

(Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)

¹⁵ Ambân ziñ murarâpziñ diizingâm Yesugâren âim biknjâ gâsuzingâbapkât sâne arâpnandâ zingitnjâ kengât minziñgâwe.

¹⁶ Yatâ utne Yesujâ arâpnâ zângonsâi gane itâ dâzângoip, “Zen birâne katep mâik zen nâgâren ganek. Mân pâke kwatnek. Zi yatâ zo, zen Anutu um topñangât singi kwatziñgâziñgânj.

¹⁷ A ambân ziñ umziñ diim gei katep yatâ upi, zen Anutu um topñan ândiândigât singi upi. Ka nâi zâk katep yatâ mân upap, zâk mân bagibap.”

Sikum a nâiñâ Yesugâren gâip.

(Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)

¹⁸ Oi sikum a nâiñâ Yesu mâsikâm sâip, “Patâ âlipnjâ, nâ dap op ândiândi tâmbânangât singi upat?”

¹⁹ Sâi Yesujâ sâip, “Nâgât âlipnjâ wangât nonsat? Âlip mariñâ Anutu kânok.

²⁰ Oi gâ Kembangât gurumin den nangâmat. Zo itâ. Ap ambin, zet mân birâyangâbabot. Gâ kâmbam mân kumban. Gâ kâmbu mân upan. Gâ

bukugangât sârân sâsân mân sâban. Ibâ mamgâ hurat kwatzikâm sâtzik luban.”

²¹ Sâi sikum a zâk itâ sâip, “Zo katepnan gâbik topkwap op gâwan. Nâi mân bira ziap.”

²² Sâi Yesunâ den zo nângâm itâ sâm dukuip, “Kânok birâna ziap, zo upan. Gâ kut nâi nâi tatigap, zo aksik pam kât mem a kanpitâ zingâban. Yatâ op sumbemân sikumgoot upan. Oi ga nâ sot pâlâtân op moliniban.”

²³ Yatâ dukui a zo sikum patâ zemngangipkât umnâ bâliņ oip.

²⁴ Yatâ oi Yesunâ eknâ itâ sâip, “A kât sikum patânâ Anutu um topņan bâginam kwakpi.

²⁵ Bâu patâ kamele, zâk kuup mâtâpņan bagibap, zo yâmbâtņâ. Ka a sikumņootņâ Anutugât um topņan bagibagiņ, zo yâmbâtņâ walâwalân.”

²⁶ Sâi nângâm kirâwe, zen itâ sâm mäsikâwe, “Zo yatâ zorân dap yatâ sumbemân baginat?”

²⁷ Sâne Yesunâ itâ sâm dâzângoip, “Anâ kut nâi nâi utnam kwakme, zo Anutunâ mâtâpņâ âlip muyagemap.”

²⁸ Sâi Peteronâ itâ dukuip, “Nen kut nâi nâiniņâ aksik kândâtkom gâ moligiwen.”

²⁹⁻³⁰ Sâi Yesunâ itâ dâzângoip, “Nâ perâknjak dâzângobâ. Zengâren gâbâ nâi zâk Anutu um topņan ândiândiņangât opņâ kamânņâ mo ambâ murârâpņâ mo âtâ murâpņâ, mo ibâ mamzatņâ kândâtzanğobap, zo ko narâk ziren hâuņâ donbep mimbap. Oi narâk patin ândiândi tâmbânâ mimbap.”

Yesu zâk mumbapkât sinji dâzângoip.

(Mt 20:17-19; Mk 10:32-34)

³¹ Yesu zâk arâpņâ sâi gane itâ sâm dâzângoip, “Nânge. Nen Yerusalem kamânân zâinamen. Oi Propete a, zen a bonņâ nâgât den kulenguwe, zorat bonņâ âsagibap.

³² Nâ um kâtik a zengât bitziņan zaria den sâm sinnan gem sâm bâliņ kwatnim sâknan tâpkubi.

³³ Oi inzutņâ lapitnim none mumbat. Mom sirâm karâmbut tapņâ mumunjan gâbâ zaatpat.”

³⁴ Yesunâ yatâ sâm dâzângoip zen kwagâwe. Den zo topņâ mân nângâm, nângâne kwakmak oip.

Yesunâ Yeriko kamânân a sen nâtâtik nâi kubigip.

(Mt 20:29-34; Mk 10:46-52)

³⁵ Yesu zâk âim Yeriko kamân mâte oip. Oi matâp ginņan a sen nâtâtik nâi naleme sot kât, zorat oletziņgâm tâip.

³⁶ A kâmut patâ zen mâtâp zoren âine kinziņ kwamit nângâm mäsikâziņgi sâwe,

³⁷ “Yesu, Nasarete gokņâ gaap.”

³⁸ Sâne nângâmņâ den kâtikņâ sâm sâip, “Yesu, gâ Dawidigât kiun, nâgât umgâ bâliņ oik.”

³⁹ Yatâ sâi a kândom âiwe, ziņâ den hirînsâm tâpapkât dukuwe. Oi zâknâ den zo nângâm tâtâlim den kâtikņâ den sâip, “Gâ Dawidigât kuinņâ, nâgât umgâ bâliņ oik.”

⁴⁰ Sâi Yesunâ nângâm mâtâbân kinņâ sâip, “Zen nâgâren diim ganek.” Sâi sâne sen nâtâtikņâ zâkkâren gâi mäsikâm sâip,

41 “Nâ dap otgibatkat sat?” Sâi sen nêâtâtiknê sâip, “Nâ sinnâ âlip upapkât nânğan.”

42 Sâi Yesunâ itâ dukuip, “Singâ mânângarik. Nânğâm pâlâtân kwatnigat, zorat âlipkâ uat.”

43 Sâi zorenâk sinâ egip. Oi Yesu molim âimnê eknê Anutu mîpâseip. A ambân zinâ zo eknê Anutu mîpâsiwe.

19

Sakaiogât den sinji.

1 Yesu zâk Yeriko kamân bagim âim tâip.

2 Kamân zoren a nêi ândeip, kutnê Sakaio. Zâk kât mimiñ a zengât a sâtnê. Oi sikum mot donbep zemņanğip.

3 A zorân Yesu ikpamnê okņanğip. Oi zâk a pânkânok, gât ko a ambân mindune osetziñan kin Yesu ikpam kwagip.

4 Yatâ op sârârâk kârâm âi a walâzingâm Yesu ikpam wakum nak kwâkñan zâi tâip. Yesu zâk mâtâp zorik gam âibam oip.

5 Oi Yesu zâk nak zorat topñan âi sinâ pâi zari eknê itâ dukuip, “Sakaio, gâ kek gem ga. Nâ itârân gâgât mirin ga tâpat.”

6 Sâi yatigâk gem gam umâlip opñê Yesu diim mirânjan arip.

7 Oi a zen zo eknê nânğâm bâliñ kwap sâwe, “Zâk wangât bâliñ mâme a zirat mirin zâi taap? Zâk mân orotñê uap.”

8 Oi Sakaionê kin Kambu itâ dukuip, “Kambu nânğâ. Kât sikumnâ kâsâpkum torennê a kanpitâ zingâbat. Oi a nâmbutnê kât walâm betziñan mewan, zo yatik nânğâ hâuñê mem zâi pam walâm zingâbat.”

9 Sâi ko Yesunâ arâpnê itâ sâm dâzânğoi, “A zi Abaramgât kiunnê. Zâk sot ambin mûrârânê, zen itârân sumbemgât sinji ue.

10 A bonñê nâ a tâmbetagoagonjan gâbâ kubikzingâbam gem gâwan. Kubikzinga sumbemgât sinji upi.”

A kât zingâzingânğât den sumbuñê.

(Mt 25:14-30)

11 Yesu sot arâpnê, zen âim Yerusalem kamân goot goot utne a ambân Yesu moliwe, zin itâ sâwe. “Anutu um topñan ândiândigât narâknê mâte uap.”

12 Sâne zorat Yesunâ den sumbuñê itâ sâm dâzânğoi, “A patâ nêinê hân kârebân âim kot patâ mem kamânân âburibat sâm ba arip.

13 Âibam kore arâp bâzagât minduzingâm kât ekap kânok kânok zingip. Zingâm itâ dâzânğoi, ‘Zen kât ekap zi mem nep tuunetâ lañ kâri gâbat.’

14 Dâzânğom ari kamân zorat mâirâpnê, zen zâkkât âkonzingipkât kore a sâñongune âimnê a kutâ patâgâren âim itâ dukuwe, ‘Mân kembu otningâbapkât nânğan.’

15 A patâ zo ari ko a kutâ zâk lañ hân galem sâm pindi âbureip. Âburem gamñê kore a kât zingip, zo gabi sâi mindum gawe. Ganetâ itâ mäsikâzingip, ‘Kât zingâwan, zo mem nepñê tune dabutâ âsagiap?’

16 Sâi a nêinê gamñê sâip, ‘Patâ, kât ekap kânok nigin, zorân târokwap bâzagât âsagiap.’

17 Sâi patânê itâ dukuip, ‘Gâ âlip uat. Gâ kore a âlipnê, gât ko kamân bâzagât zengât galem a op ândiban.’

18 Yatâ sâi kore a nêinê gam sâip, ‘Patâ, kât ekap nigin, zo mem nepñê tuuga bâtnâmbut âsagiap.’

¹⁹ Sâi itâ dukuip, ‘Âlipnâ. Gâ kamân bâtnâmbut zengât galem a op ândiban.’

²⁰ Sâi kore a nâinâ gamnâ sâip. ‘Kât ekap nigin, zo hâmbânâ kâpim pa ziap.

²¹ Nâ gâgât topkâ itâ nângan. Gâ a bâlinâ. Gâ kut nâi nâi mân tuum a nâmbutnâ zinj tuune muyagei mimbatkât sâmât. Gâ gikak nep mân kârâm kâmitmat. Nâmbutnandâ tuune bon mimbatkât sâmât. Zorat gâgât kengât op kâtkâ dânjâk pa taap.’

²² Sâi patânâ itâ sâm dukuip, ‘Kore a bâlinâ gâ. Gikak den sat, zo mâburem dâgobâ. Gâ nâgât itâ nângâmât. Nâ a bâlinâ. Ninak kut nâi nâi mân muyagem meman. Oi ninak nep mân kârâm kâmitnâ nâmbutnandâ kârâm kâmitne bon oi nimbatkât sâman.

²³ Gâ topnâ yatâ nângâm kât giwan, zo kât a zingâna nepnâ tuune âburem ga târokwap membam.’

²⁴ Sâmjâ a kirâwe, zo itâ dâzângoip, ‘Zen kât ekap pindâwan, zo bekñan mem bâzagât mem ândiap, zâk pindânek.’

²⁵ Oi zinjâ sâwe, ‘Zâk bâzagât mem ândiap, zo ka.’

²⁶ Sâne sâip, ‘Nâ dâzângua nângânek. Nâi zâk kut nâi pinda mem ândei târokkwâkñangâbat. Oi nâi zâk kut nâi pinda mân mem ândei, zo bekñan mia yen ândibap.

²⁷ Kâ kâsarâpnâ zi mân galemnângobap sâwe, zo minzingâm gamñâ mâtenanâk zângom nanngânek.’ ”

Yesu zâk dongi kwâkñan Yerusalem kamânân zarip.

(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Yo 12:12-19)

²⁸ Yesu zâk den sâm kwâkâm Yerusalem kamân zâibam zarip. Oi kândom otzingâm zarip.

²⁹ Âimñâ Oliwa bâkñan âim Betepage sot Betania kamân mâte otzingip. Oi arâp zengâren gâbâ a zagât sângonzâkom itâ sâip,

³⁰ “Kamân nâmbutken, zoren arit. Âimñâ dongi sigan tâgân saane kinzap, zo muyagibabot. Zo anjâ kwâkñan mân tâtatnâ, zo unjakñâ. Oi zo olanj diim gâit.

³¹ Olanjitâ a nâinâ wangât miabot sâi itâ dukubabot, ‘Kembuniñangâren nep muyagei zirat sap.’ ”

³² Sâi azatnâ zet sâip dâp âi muyâgiwet.

³³ Dongi olanj kiritâ mâirâpnandâ mâsikâzikâwe, “Wangât olanjsâbot?”

³⁴ Sâne zikñâ sâwet, “Kembunâ nep muyagei zirat sap.”

³⁵ Yatâ sâm Yesugâren diim aritâ hâmbâziñ dongi kwâkan pamñâ Yesu aline dongi kwâkñan zâi tâip.

³⁶ Zâim ari hâmbâziñ mâtâbân lângat âiwe.

³⁷ Oliwa bâkñan gâbâ giari a ambân kâmut gakânâ, zen kulem top top tuugi igâwe, zorat sâtâre op kep mem Anutu sâm âlip kwâkñangâwe.

³⁸ Oi itâ sâwe, “Oe, a kutâninâ zâk Kembangât sâtkât gaap. Zâk sâm âlip kwâkñangâm sânnâ. Oe, u sumbemân Anutu sâm âlip kwâkñangânât. Sumbemân lumbenâ zimbap.”

³⁹ Sâm âine Parisaio a nâmbutnandâ a osetziñan kin itâ dukuwe, “Patâ, arâpkâ sâna birânek.”

⁴⁰ Sâne sâip, “Nâ dâzângua nângânek. Zen hirinjsâne sâi ko kât zinj den sâm mâpâsenibe.”

Yesunâ Yerusalem kamângât iseip.

⁴¹ Yesu zâk âimnâ Yerusalem kamân mâteyâk ek kin umbâla op iseip.

⁴² Isemnâ Yerusalem mâirâp zengât itâ sâip, “Lumbenâ ândim sâi ek nângâbe? Sinziñ bâpsâsân, gât ko mân ek nânge.

⁴³ Gâtâm narâk nâin kâsaziñ gamnâ kamânziñ doongum ândine kwakpi.

⁴⁴ Mirâ kamânziñ kom kindiñkândan tuum ziñâ sot murarâpziñâ zângom mem nâi nâi otziñgâne mirâ kamân kwamen zimhap. Wangât, Kembuziñâ nâ zengâren ga mân nek nângâwe, zorat kut nâi nâi zo muyageziñgâbap.”

Yesunâ tirik namâ hâlâlu sâip.

(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Yô 2:13-22)

⁴⁵ Den zo sâm nanngâm tirik namin zarip. Zari kut nâi nâi angâgwanngâ op kine itâ sâm moliziñgip,

⁴⁶ “Namâ zirat Kembangât den kulem nâi ziap, ‘Namânâ zi ninau namâ upap.’

Ka zen ko utnetâ kâmbu a zengât kât ki yatâ uap.”

⁴⁷ Sirâmñâ sirâmñâ Yesunâ tirik namin zâim den singi âlip dâzângom ândeip. Oi tirik namâ gâlem a sot pâtârâpziñâ, zen kune buñ upapkât den sâm kâtân urâwe.

⁴⁸ Yatâ sâne a ambân yenñâ, zen aksik Yesugât diñâ nângâne imbanñâ opmâip, zorat patârâpziñâ zengâren kwagâwe.

20

Yesu sot a sâtñâ, zen den âraguwe.

(Mt 21:23-27; Mk 11:27-33)

¹ Narâk nâin Yesunâ tirik namin a den singi âlip dâzângom kiri tirik namâ galem a patâ sot Kembangât gurumin a sot galem a, zen itâ dukuwe,

² “Gâ dâtnângo. Nâigât sâtkât kut nâi nâi zo opmat? Nâinñâ yatâ upan sâm gikipkât opmat?”

³ Sâne Yesunâ dâzângoip, “Nângoot den nâi mâsikâziñgâ dâtnonek.

⁴ Yohane too sangon nep tuugip, zo nâigât sâtkât tuugip? Anutugât sâtkât mo agât sâtkât?”

⁵ Yatâ sâi zen ziiñak itâ âraguwe, “Nen Anutugât sâtkât tuugip sâindâ sâbap, ‘Zen wangât diñâ mân luwe?’

⁶ Mo agât sâtkât tuugip sâindâ a ziñâ kâtñâ nângobi. Zen Yohanegât nângâne propete bonñâ opmâip, zorat.”

⁷ Zorat opñâ Yesu itâ dukuwe, “Nen Yohanegât topñâ mân nângen.”

⁸ Sâne itâ dâzângoip, “Zo sâne sâi ko nângoot nâigât sâtkât opman, zo dâzângobam. Ka zen mân se, zorat mân dâzângobat.”

Waiñ nep galem a bâliñâ.

(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)

⁹ Yesunâ a ambân den sumbuñâ nâi itâ sâm dâzângoip, “A nâinñâ waiñ tâk nep kêrâm kâmirip. Kâmitñâ galem a zâmban hân kêrebân âi ândeip.

¹⁰ Oi bonñâ mimiñ narâkñâ mâte oi kore a nâi bonñâ nâmbut mimbapkât sângongui arip. Âi taki galem a ziñâ kom molinetâ bet bâsan gâip.

¹¹ Âburei mariñandâ dum kore a nâi sângongui arip. Sângongui ari yatigâk kom moline bet bâsan âbureip.

¹² Oi mariñandâ dum kore a nâi sângongui arip. Ari yatigâk kom eksâne âbureip.

¹³ Yatâ utnetâ wainj kâlam marijandâ sâip, ‘Zi dap upat?’ Marijangât nannâ nâi ândeip, zo zikjâ nannâ kânok. Oi umjâ zâkkâren kinmâip. Marijandâ itâ sâip, ‘Nâ itâ upat. Nâ nannâ zi sângongua ari ek âlip hurat kwâkjanjâbi.’

¹⁴ Oi galem a zen nannâ ekjâ âragwârugu op sâwe, ‘Zâknâ zi gâtâm kâlam marijâ upap, zorat ko koindâ kâlam zi nenjât singi upap.’

¹⁵ Yatâ sâmnâ mem kâbakjem âi kune moip. Yatâ utne kâlam marijâ zâk dap yatâ otzingâbap?

¹⁶ Nânge. Zâknâ ga galem a zângoi mune kâlamjan galem a unakjâ zâmbanbap.” Yesujâ yatâ sâi a ambân zen nângâm itâ sâwe, “Oponj, zo nenjâren zo yatâ mân âsagibap.”

¹⁷ Sâne Yesujâ zingitjâ sâip, “Kembugât ekabân den kulem nâi itâ ziap, zo topjâ dapkât?

‘Mirâ tuutuuj a, zen kunkun nâi ekjâ âkon op birâwe. Kembujâ kunkun zorânj mem namin kwânângip.

¹⁸ A nâi zâk kunkun zorânj komjâ sâknâ tâmbetkubap. Oi kunkun zorânj a nâi kwâkjan kumbap, zo ko kom kwândâlibap.’”

¹⁹ Yatâ sâi Kembugât gurumin den zorat galem a sot tirik namâ galem a patâ, zen sirâm zorenâk gâsunam urâwe. Oi a ambân zenjât kenjât op birâwe. Zen itâ nângâwe, “Yesujâ den sumbujâ sâip, zo nenjât op sâip.”

²⁰ A patâ, zen Yesu gâsum kumbigât a sângonzângone tik ek molim ândiwe. A zo zinjâ târârak holi yatâ ândim Yesu denjâ sâkjanâk sâm diim a kutâgâren âi pânâam urâwe.

²¹ Den sâm mäsikâ okjanjâm sâwe, “Patâ, nen gâgât topkâ nângâmen. Gâ den târârak dâtnângomat. Oi patâ walâzingâm den mân sâmat. Oi Anutugât mâtâp ziap, zo bonjanâk sâm kusikjan pâmat.

²² Zorat sâna nângânâ. Roma a kutâ patâ Sisa kât pindânat, zo orotjâ mo mân orotjâ?”

²³ Sâne Yesujâ sarâzingjât topjâ nângâm sâip,

²⁴ “Zen kât nâi mem tirâpnone ikpâ. Zoren nâigât holi tobat ziap?” Sâi zinjâ sâwe, “Roma a kutâ Sisagât holi tobat.”

²⁵ Yatâ sâne dâzângom sâip, “Sisagât singi, zo Sisa pindâbi. Anutugât singi, zo Anutu pindâbi.”

²⁶ Yatâ sâi zen dijâ zo saanam a ambân mâtezijan kwagâwe. Zorat den hâunj mân sâm dijâ mâtâsiwe.

Mom zaatzaatjanjât Yesu mäsikâwe.

(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)

²⁷ Zen âine Sadukaio a nâmbutjâ zen Yesugâren gawe. A zo zinjâ momjâ zaatzaat, zo mân ziap sâmarâwe.

²⁸ A zo zinj gam Yesu itâ sâm mäsikâwe, “Patâ, Mose zâk den itâ sâm kulemguip, ‘A nâinjâ ambân memjâ katepnâ mân âsagei ândim moi munjandâ malâ zo mei âtâjanjât singi katep muyagibap.’

²⁹ Oi zorat sâindâ nângâ. Âtâ mun nâmburân zagât ândiwe. Oi âtâzinj ambân mem kiun buj ândim moip.

³⁰ Moi munjandâ malâ zo mem yatik kiun buj ândim moip.

³¹ Moi munjâ nâinjâ yatik malâ zo meip. Yatik yatik âtâ mun nâmburân zagât, zen ambân kânok zo mem kiurâpzinj buj mom nângâwe.

³² Munetâ bet ambân malâzinj zo moip.

³³ Oi a nâmburân zagât zen ambân kânok zo miwegât mumunjan gâbâ zaatzaat narâkjan ambân zo nâigât ambân upap?”

³⁴ Sâne Yesunâ itâ sâmbâ dâzân goip, “Hanân zi a ambân miyanggâme.

³⁵ Narâk patin ko Anutunâ nânngâzingi dâp oi ândiândi kâtikkât zaatpi, a ambân zen dum mân mianggâbi.

³⁶ Zen mumunjan gâbâ zaatnâ dum mân mumbi. Zen Anutugât nan bârarâp op Anutugât sumbem arâp yatâ op ândibi.

³⁷ Mumunjan gâbâ zaatpi, zo Mosenâ kârâp nak topnan âsagei egibân den zo sâmbâ muyageip. Zâk Kembangât den itâ sâmbâ kulemguip, ‘Zâk Abaram sot Isaka sot Yakobo zengât Anutu.’ Nâ zorat sa nânngânek.

³⁸ Anutu zâk mom buj urâwe, zengât Anutu bujâ. Zâk wâgân ândie, zengât Anutu. Anutunâ zengât nânngi aksik patâ wâgân ândie.”

³⁹ Yesu zâk yatâ sâmbâ dâzân goi Kembangât gurumin den zorat galem a nâmbutjandâ sâwe, “Patâ gâ den sâna âlip uap.”

⁴⁰ Yatâ sâi ko narâk zoren gâbâ zen dum mâsikânam kenngât op birâwe.

Yesu ziknjak Kristogât mâsikâzingip.

(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)

⁴¹ Yesunâ itâ sâmbâ mâsikâzingip, “Kristo, zâk Dawidigât kiun sâme, zo dapkât?”

⁴² Dawidi ziknjak Psalm ekabân den nâi itâ sâmbâ kulemguip, ‘Kembu zâk nâgât kembu itâ sâmbâ dukuip.

⁴³ “Nâgât âsannâ bongen tâtna kâsarâpkâ minduzingâ kinngangât kombân upi.”

⁴⁴ Dawidinâ Kristogât kembunâ sâip, zorân dap op kiunngâ uap?”

Kembangât gurumin a, zengât den girem sâip.

⁴⁵ Oi a ambân mâteziyan arâpnâ itâ sâmbâ dâzân goip, “Kembangât gurumin a yatâ mân ândibi.

⁴⁶ Zen hâmbâ kârep mem ândine a zinj sombemân muyagezingâm sâmbâ âlip kwatzingâbigât umzin kinmap. Oi mâpâmbâpâse namin sot nalem ninin namin a sâtnâ tâtarân tâtnat sâme.

⁴⁷ A yatâ zorân ambân malâ zengât mirâ kut nâi nâi lan mime. Oi a ambân mâteziyan ninâu kârep sâmbâ tosazinj kwârakume. A zo zen gâtâm tosazingât hâunâ yambâtnâ mimbi.”

21

Ambân malâ nâinâ kâtnâ tirik namin pâip.

(Mk 12:41-44)

¹ Yesunâ sinâ pâi ari egi sikum a zinj Kembangât singi kât pane giari egip.

² Oi ambân malâ kanpitâ nâi, zorân gam kât kuringâ zagât pai giari egip.

³ Yatâ oi Yesunâ ekngâ sâip, “Nâ perâkngak dâzângobâ. Ambân malâ kanpitâ, zâk kât paap, zorân walâzingap.

⁴ Sikum a zen mamngâ âmbi zeï ko nâmbutnjik pe. Oi ambân kanpitâ, zâk kâtnâ pam nanngâm yenâk ândiap.”

Wesâk muyagibap.

(Mt 24:1-14; Mk 13:1-13)

⁵ A nâmbutnâ zen tirik namâgât den itâ sâwe, “Kât neulenjoot âlipnâ tuune hikpârâkjoot kirip.” Zo ek sâmbâ kine Yesunâ dâzân goip.

6 “Narâk nâin kâsazinjâ gam namâ neulenoot zi kândanje giligâlâksâm buj op nanğâbap.”

7 Oi zinjâ sâwe, “Patâ, sat, zo narâk ikâ zoren muyagibap? Narâk zo mâte oi wesâk dap dap yatâ muyagibap?”

8 Sâne Yesunâ itâ sâbi, “Um gulip kwatzingâbegât gasâzinjâ kârâm ândibi. A donbepnâ gam itâ sâbi, ‘Nâ Kristo. Bâlijan gâbâ mâkâzingâbapkât sâsânj, zo nâ.’ Nâmbutnjâ itâ sâbi, ‘Narâknâ mârûm mâte uap.’ Yatâ sâne a yatâ zo zengât den nângâne bonnâ buj upap.

9 Oi kâmbamgât den singi nângâm mân kengât upi. Kut nâi nâi yatâ zo âsagibapkât sâsânj. Oi yatâ muyagem zei narâk kek mân âkâbap.”

10 Yatâ sâm sâip, “Hânjâ hânjâ, kâmutnjâ kâmutnjâ, zen kâsa op zimbi.

11 Wârinj patâ mimbap. Pu sot mâsek patâ muyagezingâbap. Oi sumbemân wesâk imbânjâ muyagibap.”

Den singi âlipkât kâmbam muyagibap.

12 “Yatâ mân âsagei zen gâsuzingâm zângom molizingâbi. Oi gâsâzângom mâpâmâpâse namîn sot tâk namîn zâmbânbi. Oi a kutâ sot a galem, zengâren diizingâm âibi. Zo nâgât kot mem ândiegât yatâ otzingâbi.

13 Oi narâk zoren nâgât topnâ, zo sapsûm zingâbi.

14 A zengât mâteziñan kin den dap sânat sâm mân nângâm kwâkâ upi.

15 Ninak den nângânângâ âlipnjâ zingâ kâsarâpzinjâ zen dinzinjâ nângâmñjâ mân kumbi.

16 Oi zorik bujâ. Ibâ mam, âtâ mun, torerâp sot bukurâpzinjâ, zinjâ sâne gâsuzingâm zângobi. Oi zengâren gâbâ a nâmbutnjâ mumbi.

17 A donbep zen kutsinginanğât opnjâ um kâlak otzingâbi.

18 Yatâ otzingâne nânjâ galem otzingâ kâukzinjâ sâmot nâi mân buj upap.

19 Zen kâtigem âim ândiândizinjâ muyagibi.”

Yerusalemgât den.

(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)

20 Kâsarâpzinjâ zen gam Yerusalem kamân haamgune sâbi, ‘Kamânin patâ kândanje kwamen zimbapkât narâknâ mâte uap.’

21 Oi Yudaia hânân ândibinjâ zen sârârâk kârâm ba barâ kâtikñan âibi. A ambân Yerusalem kamânân ândibinjâ yatigâk sârârâk kârâm âibi. A ambân kamân âkñan ândibinjâ Yerusalem kamânân mân zâibi.

22 Narâk zoren tosazinjâ hâuñjâ mâkâbapkât narâk muyagibap. Oi Kembugât den ekabân ziap, zo bonnâ muyagibap.

23 Yei, ambân kâmborâ sot katep namân goknjâ, zen dap upi? A kâmut zi zengâren tosgât hâuñjâ Kembuñjâ sâknâm patâ zingâbap.

24 Oi kâsa zinjâ a ambân nâmbutnjâ kâmbamñjâ zângom nâmbutnjâ diizingâm hân toren toren âine zengât kore a ambân op ândibi. Oi hân nâin gâbâ um kâtik, zinjâ gam Yerusalem kamân kiom kiom patâ tuum ândine narâkzinjâ âkâbap.”

Narâk patâgât den.

(Mt 24:29-35; Mk 13:24-32)

25 “Bet mirâsinjâ sot kâin sângelak sen pupnjâ muyagibap. Muyagei a ambân kâmutnjâ kâmutnjâ, zen kwakmak upi. Oi saru âbângum kwatmit patâ muyagei nângâne kwakmak oi kengât upi.

²⁶ Oi Anutunâ sumbem mângei olayangâm imbanjâ buŋ upap. Oi a ambân, ziŋ kut nâi nâi muyagibap, zorat nângâm kwâkâmŋâ kenġât opŋâ munam op kinbi.

²⁷ Oi a bonŋâ nâ unumunum kwâkŋan imbanjâ âsakŋânoot ga nikpi.

²⁸ Kut nâi nâi zo âsagei kâkpam ekŋâ itâ sâbi, ‘Gâsuniŋgâbapkat narâk mâte uap.’”

²⁹ Yesunjâ yatâ sâm den sumbunjâ nâi itâ târokwap dâzânġoip,

³⁰ “Zen dâgap nak ekŋâ topŋâ itâ sâme, ‘Illum burutuksâi maa narâk upâmap.’

³¹ Yatik kut nâi nâi san, zo muyagei ekŋâ sâbi, ‘Anutu um topŋan ândiândiŋ, zorat narâk mâte uap.’

³² Nâ perâkŋak dâzânġobâ. A kâmut zi ândie, zen mân mune kut nâi nâi san, zo muyagibap.

³³ Hân sot sumbem buŋ upabot. Nâġât den zo ko mân buŋ upap.”

Um wâġân ândibi.

(Mk 13:33-37)

³⁴ “Siî nalem nem kut nâi nâi yenŋangât nângâm ândine um nângânângâziŋ buŋ oi narâk patâġât mân nanġâm ândine muyagei pârâkpam lâu taktak upegât gasâziŋ kârâm ândibi.

³⁵ Narâk patâ zo hân dâp a aksik dâpziŋ oi muyagibap.

³⁶ Zorat zen um wâġân ândim ninâu sâm ândine Kembunjâ imbânjâ ziŋgi kut nâi nâi âsagibapkat sâsânjâ, zo âsagei ândine a bonŋâ nâ takâm ga mâtenan kâtigem kinbi.” Yatâ sâm dâzânġoip.

³⁷ Yesu zâk sirâmân tirik namin den siŋgi âlip dâzânġom ândeip. Oi mirâ ŋâtiksâi birâziŋġâm Oliwa bâkŋan zâi zemâip.

³⁸ Mirâ haŋsâi a ambân aksik zâkkât den nângânâm tirik namin zâiwe.

22

Yudanjâ Yesu tirâpziŋġobapkat sâip.

(Mt 26:1-5, 14-16; Mk 14:1-2, 10-11; Yô 11:45-53)

¹ Yuda zengât kendon patâ kutŋâ Pasowa, narâkŋâ mâte oip.

² Tirik nama galem a patâ sot Kembuġât gurumin den zorat galem a, zen a ambân zengât kenġât op, dap op Yesu koindâ mumbap sâm mâtâp kâruwe.

³ Yatâ op ândine Satanjâ Yesuġât a nâi kutŋâ Yuda, Karioto kamânân gokŋâ, zâkkât umŋan giarip.

⁴ Giari tirik namâ galem a patâ sot kâwâli a zengât galem a patâ zengâren âim tirâpziŋġoi gâsubigât dâzânġoip.

⁵ Oi zen nângâm umziŋ âlip oi sânġânjâ kât pindâbigât sâwe.

⁶ Sâne dinziŋâ lum sâm kâtigem Yesu tigâk tirâpziŋġobam ek kârûm ândeip.

Yesu sot arâŋjâ, zen kendon patâġât nalem niwe.

(Mt 26:17-25; Mk 14:12-21; Yô 13:21-30)

⁷ Kendonân nalem niniŋâ narâk oip. Narâk zoren râma gwamŋâ kom gaam omarâwe.

⁸ Oi Yesunjâ Petero sot Yohane itâ sâm sânġonzâkoip, “Zet âim Pasowa kendongât nalem om kâtân tuubabot.”

⁹ Sâi zikŋâ itâ sâm mâsikâwet, “Mirâ ikâ zoren undat?”

¹⁰ Sâitâ itâ sâm dâzâkoip, “Nângit. Zet kamânân zâim a nâi egitâ too âmarjoot muyagem mem mirin zari molim zâibabot.

¹¹ Zâim mirâ marijâ itâ dukubabot, ‘Patâjâ gâgât itâ sap, “Mirâ umjâ ikâ zoren nâ sot arâpnâ Pasowa nalem ninat?”’

¹² Sâitâ zâknâ mirâ umjâ patâ nâi kian tâtatjâ kubikkubikjâ, zo tirâpzâkoi zoren nalem om kâtân tuubabot.”

¹³ Zet âim Yesujâ sâip dâp muyagiwet. Oi zoren Pasowa nalem om kâtân tuuwet.

Pasowa nalem nem waij too zingj niwe.

(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26; Yo 13:21-26; 1 Kor 11:23-26)

¹⁴ Nalem ninij narâknâ oi ko Yesu sot arâpnâ zen nalem ninam zâiwe.

¹⁵ Zâine Yesujâ itâ sâip, “Sâknam narâk mâte oi nalem zi zen sot nimbatkât otnigap.

¹⁶ Nâ sa nângânek. Pasowa nalem dum mân nem ândia Anutu um topjan zorat bonjâ, zo âsagibap.”

¹⁷ Yatâ sâmjâ waij hâkop mem sâiwap sâm itâ sâip, “Zi mem nem angânek.

¹⁸ Nâ dâzângobâ. Waij too dum mân nem ândia Anutugât um topjan ândiândij, zo muyagibap.”

¹⁹ Den yatâ sâmjâ nalem nâi memjâ sâiwap sâm mamuj itâ sâm zingip, “Zi sunumnâ. Zo zengât singi san. Nâgât nângâm itâ nem ândibi.”

²⁰ Nalem nine waij too hâkop mem zingâm sâip, “Hâkop ziren târotâronij irakjângât gilâmnâ taap. Gilâmnâ zo, zengât op hânân gibap.

²¹ Oi nângânek. A kâsarâpnâ zengât berân nâbanbap, zâknâ nâ sot tâtarân nalem ârândân mem nem tet.

²² A bonjâ, nâ mâtâp sâm ninij, zorik âibat. Ka a nâi tirâpzângoi gâsunibi, yei, zâk hâujâ yâmbâtjâ mimbap.”

²³ Yatâ sâi arâpnâ zen kâmutzian gâbâ nâinjâ yatâ upap sâm mâsikâyangâwe.

Arâp zen den sârek âraguwe.

(Mt 20:25-28; Mk 10:42-45)

²⁴ Yesu arâpnâ, zen osetnijan gâbâ nâinjâ patâinjâ upap sâm den sârek âraguwe.

²⁵ Utné Yesujâ itâ sâm dâzângoi, “Hân a kutâ, zen kore a gâsâzângome. A zâizâinj, zen a yennandâ sâm âlip kwatzingâme.

²⁶ Ka zengâren yatâ mân âsagibap. Zengâren a patâjâ mâikkât holi yatâ upap. Oi a sâtjandâ kore a yatâ op ândibap.

²⁷ Zen sânek. Ikâ zorân zâizâinj? Nalem yen tap nininjâ, zorân zâizâinj mo nalem uujâ, zorân zâizâinj? Yen tap nimbap, zo zâizâinjâ nângâme. Nâjâ ko zengât oserân kore a yatâ op ândian.

²⁸ Nâ hânân sâknam nângâm ândia nâ sot tap ek ândie.

²⁹ Oi Ibânandâ imbanjâ nigi a ambân zengât patâzjâ op ândibat. Zen zo yatik a ambân zengât a sâtjâ op ândibigât sâm zingjan.

³⁰ Zorat nânâ sa zen nâ sot nalem nem sâtâre op a kembu tâtarân tap Isirae a kâmut kiin zâgât, zengât den sâm kwâkâbi.”

Yesujâ Petero girem den dukuip.

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Yo 13:36-38)

31 Yesunâ itâ sâip, “Simon, Simon, a zen kopi mândâlem kubiknâ sâknâ birâme, zo yatik gâ Satangât biknjan zâibangât sap.

32 Oi nânâ ko nângâm pâlatângâ lorem buj opapkât ninâu san, gât ko âburemnâ bukurâpkâ tânzângoban.”

33 Sâi Peteronâ itâ dukuip, “Kembu gâ tâk namin mo gone mumban, zo âlip nâ yatik otnibi.”

34 Oi Yesunâ sâip, “Petero, nâ dâgoga nângâ. Kuruknâ diŋ mân sâi sâp karâmbut kwâimbâniban.”

35 Yatâ sâm sâip, “Nânâ sângonzângua kât sot irâ, ki pâke buj âim zorat kârûwe?” Oi zinâ sâwe, “Yatâ bujâ.”

36 Sâne itâ târokwap dâzângoip, “Narâk ziren ko a nâi zâk kât zemnângap oi mem âibap. Nâi zâk irâ kat zemnângap oi gorem âibap. Nâi zâk kâmbangât sâu patâ buj oi hâmbânâ kwâkâm zingî sâu nâi pindâne mem âibap.

37 Nâ sa nângânek. Propete zinj nâgât den kânjan itâ kulemguwe, ‘Zâk bâliŋ mâme a zengât oserân pam itâ sâwe, ‘A zi, zen bâliŋ mâme a.’ Den zo bon upap. Oi nâgât den sâsân, zo aksik patâ bon op nangâbapkât narâk mâte uap.”

38 Sâi arâpnâ zinâ dukuwe, “Kembu ekan. Kâmbangât sâu patâ zagât mien.” Sâne sâip, “Âlipnâ.”

Gezemanê kâlamân âiwe.

(Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)

39 Yesu zâk nâtik dâp opmâip, yatâ op Oliwa bâknjan zari arâpnâ zen molim âiwe.

40 Zoren takâm Yesunâ arâpnâ itâ dâzângoip, “Zen mâsimâsikâyân loribegât ninâu sânek.”

41 Yatâ sâm kât lum pâindâ âimap, yatâ âim simin liim kwap itâ sâm ninâu sâip,

42 “Ibânâ, nângânim sâknam kâmut zi betnan mena buj oik. Oi nâgât den bujâ, gâgât den, zo kâtigibap.”

43 Yatâ sâi sumbemân gâbâ sumbem a nâinâ gem gam imbanâ pindâm mem kâtikjan kwâknangip.

44 Umjan sâknam donbep patâ oi kâtigem ninâu sâip. Oi obakoi, obak zorân hânân gei gilâm yatâ oip.

45 Ninâu sâmŋâ zaatnâ arâpnâ zengâren âim zingirip. Zen umbâlânâ mem lotnjan kwatzingî uman ziwe.

46 Zine Yesunâ zingit sâip, “Zen wangât uman zie? Zen mâsimâsikâyân loribegât zaatnâ ninâu sânek.”

Yesu gâsuwe.

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Yo 18:3-12)

47 Yatâ sâm kiri a kâmut patâ gawe. Oi arâpnâ zengât bukuzinâ, kutnâ Yuda, zâknâ kâdom otzingî Yesugâren gawe. Yuda zâk lum mânganbapkât Yesugâren gâip.

48 Gâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Yuda, Gâ wangât a bonnâ nâ lum mânganim sâna gâsuninam ue?”

49 Oi Yesugât a gakânâ, zen kut nâi nâi muyagibâ sâi eknâ sâwe, “Kembu sâna nângâm nen zângonâ?”

⁵⁰ Yatâ sâmnâ zengâren gâbâ nâinâ tirik namâ galem a patâgât kore a nâi kindapnâ kârâm kwâkip.

⁵¹ Oi Yesu zo eknâ sâip, “Zen birânek.” Yatâ sâm a zo kindapnâ mem târokwâip.

⁵² Tirik nama galem a sot kâwâli a sot a kâuknâ, zen gâsunam gane itâ sâm mâsikâzingip, “Zen nâgât dap nânge? Nâgât nângâne kâmbam ku a oi lingip kâlâuzinjoot mem ga gâsânoge?”

⁵³ Nâ zorat sa nângânek. Nâ sirâmnâ sirâmnâ tirik namin zen sot ândiman. Oi zoren mân gâsânowe. Ka zi zengât narâk uap sot nâtâtik marinjâgât narâk uap.”

Peteronâ Yesu kwâimbip.

(Mt 26:57-58, 69-75; Mk 14:53-54, 66-72; Yo 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ A ziq Yesu gâsum diim âim tirik namâ galem a patâgâren diim zâiwe. Oi zâkkât mirin Peteronâ bet molizingâm arip.

⁵⁵ Oi kâwali a zen dâmân kâligen âim kârâp om nângâm tatne Petero zâk bagim osetzinan tâip.

⁵⁶ Tâi ko kore ambân nâinâ ga eknâ sâip, “A zi zâk sot ândimap.”

⁵⁷ Sâi Peteronâ kwâimbâm sâip, “Ambân, nâ zâk mân ekman.”

⁵⁸ Yatâ sâm mâik nâi tâi a nâinâ eknâ sâip, “Gâ zâkkât kâmurân goknâ.” Sâi Peteronâ sâip, “Gâ sat, zo nâ bunâ.”

⁵⁹ Mâik nâi tâi a nâinâ ga eknâ sâm kâtigem sâip, “Perâknak, a zi zâk sot ândimap. Zâk Galilaia goknâ.”

⁶⁰ Sâi Peteronâ sâip, “A, gâ den sâna kwaksan.” Yatâ sâi narâk zorenâk kuruknâ diñ sâip.

⁶¹ Oi Kembunâ puriksâm Petero egi Petero zâk Kembunâ den mârum sâip zo nângip, “Kuruk diñ mân sâi sâp karâmbut kwâimbâniban.”

⁶² Den zo nângâm umnâ bâliñ oi âkñan âi girâp patâ iseip.

Yesu a patâgât mirin kut nâi nâi okñangâwe.

(Mt 26:59-68; Mk 14:53-65; Yo 18:19-24)

⁶³ Yesu galem op kirâwe, zen Yesu den sâm siñan gem dukum kuwe.

⁶⁴ Si sângân kwâtepkum komnâ itâ sâwe, “Gâ Propete ândiat oi ko a nâinâ gogap, zo kutnâ sâna nângânâ.”

⁶⁵ Oi den bâliñ nâmbutnâ dukuwe.

⁶⁶ Yatâ op kine mirâ hanşâi a patâ sot tirik namâ galem a patâ sot Kembugât gurumin den zorat galem a, zen aksik mindum sâne Yesu diim zâine den itâ dukum sâwe,

⁶⁷ “Dâtnânngo. Gâ Kristo ândiat oi ko sapsun nîngâ.” Sâne itâ dâzânngoip, “Nâ topnâ sâm muyagia sâi ko mân nângâbe.

⁶⁸ Nâ mâsikâzinga sâi ko den torennâ mân dâtnobe.

⁶⁹ Lan sa nângânek. Narâk zi a bonnâ nâ Anutu imbanâ marinjâ, zâkkât âsan bongen tâpatkât narâk mâte uap.”

⁷⁰ Sâi nângâm a aksik patâ itâ mâsikâm sâwe, “Gâ Anutugât nanjâ?” Sâne zâknâ sâip, “Zo se, zo.”

⁷¹ Sâi itâ sâwe, “Wangât dum den nep tuunat? Ziknâ lâunjan gâbâ gâi nângen.”

23

Yesu Pilato sot Herode, zekâren diim âiwe.

(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Yo 18:28-38)

¹ Oi a zen aksik patâ zaat Yesu diim Pilatogâren âiwe.

² Zâkkât mâtenan kin itâ sâm sinan giwe, “A zirat topnâ itâ ziap. Zâk a donbep um gulip kwatziŋgâmap. Oi Roma a kutâ Sisagât kât mân pindâbigât dâzângoip. Oi zikpaŋgât itâ sâmmap, ‘Nâ Kristo, a kembu.’”

³ Sâne Pilatonâ Yesu mâsikâm sâip, “Topkaŋgât dâtno. Gâ Yuda zengât a kutâ?” Sâi Yesuŋâ sâip, “Sat, zo.”

⁴ Sâi Pilatonâ tirik namâ galem a sot a gam kirâwe, zen itâ dâzângom sâip, “Nâ a zirat tosaŋâ kâruan.”

⁵ Oi zen kâtigem sâwe, “Zâk perâkak a ambân den mân orotnâ dâzângoip hânniŋâ dâp op laŋ kârip. Zâk Galilaia hânân topkwap op gam Yudaia hânân gam ziren yatik opmap.”

⁶ Yatâ sânetâ Pilatonâ mâsikâziŋgâm sâip, “Zo Galilaia goknâ?”

⁷ Zâk ziŋ yatâ sâne Pilatonâ nângâm Yesu zâk Herodegât nebân goknâ sâm sâŋgongui Herodegâren diim âiwe. Herode zâk Yerusalem kamânân ândeip.

⁸ Herode zâk Yesu eknâ umnâ âlip oip. Herode zâk Yesugât siŋgi nâŋgâm ikpam op ândeip. Oi kut nâi tuugi ikpatkât nâŋgâm ândeip.

⁹ Oi zâknâ Yesu den topnâ topnâ sâm mâsikip. Mâsiki ma hâuŋâ mân mâburem dukuip.

¹⁰ Oi tirik namâ galem a sot Kembangât gurumin den zorat galem a, zen kâtigem den sâm sinan gem kirâwe.

¹¹ Herode sot kâwali arâpnâ, zen Yesu sinan gem den gân okpaŋgâwe. Oi Herodenâ sâi Yesu a kembangât hâmbâ nâi giŋpaŋgâne giari âburem diim Pilatogâren âiwe.

¹² Oi sirâm zoren Herode sot Pilato, zet buku urâwet. Mârum ko kâsa kâsa op ândiwet.

¹³ Pilatonâ tirik namâ galem a patâ sot a kâuknâ sot a yenŋâ sâi gawe.

¹⁴ Gane itâ sâm dâzângoip, “Zen itâ sâm a zi nâgâren diim ge, ‘Zâk a umziŋan gemap.’ Oi nânâ zengât mâteziŋan topnaŋgât kârua buŋ uap.

¹⁵ Herode zâk yatik mâsiki buŋ oi sâŋgongoi diim ge. Nânge. Tosanandâ mumbapkât siŋgi mân uap.

¹⁶ Zorat sa kâwali a ziŋâ tâknâ lapitne olaŋbat.”

¹⁷ Pilato zâk Yuda zengât kendon dâp tâk namin tatne zengâren gâbâ kânok kânok olaŋ ziŋgâmâip.

¹⁸ Sâi a kâmut ziŋ den kâtik sâm sâwe, “Zâk buŋ oik. Baraba ko olaŋ niŋgâ.”

¹⁹ Baraba zâk sot a nâmbutnâ, zen a kutâgât âkonziŋgi kamân pâtin kâmbam kom a nâmbutnâ zâŋgone mune tâk namin zâmbarâwe.

²⁰ Oi Pilatonâ Yesu olaŋbamnâ dâzângoip.

²¹ Dâzângoip zen den yu kambân sâm sâwe, “Poru nagân moik. Poru nagân moik.”

²² Sâne Pilatonâ kwâkâziŋgi sâp karâmbut oi sâip. “Wan tosaŋât? Nânâ nânga tosaŋandâ mumbapkât siŋgi mân uapkât sandâ tâknak lapitnâ birâne âibap.”

²³ Sâi zen kâtigem den kâtik sâm ziwe, “Poru nagân moik.” Sâm gulipmalip utne Pilatonâ dinziŋâ lupip.

²⁴ Den sâwe, zo bon upapkât Pilatonâ sârn kwâkip.

²⁵ Oi dinziñâ lum kâmbam ku a tâk namin tâip, a zo olan zingip. Ka Yesu ko mumbapkât sârn kwâkâm kâwali a zengât bitziñan pâip.

Yesu poru nagân kune moip.

(Mt 27:32-56; Mk 15:21-41; Yo 19:17-37)

²⁶ Yesu diim mâtâbân âim a nâi muyagiwe, kutñâ Simon, Kirene hânân gokñâ. Zâk nebân gâbâ gâi gâsumñâ Yesugât poru nak kwambenjan pane lum Yesugât kândâtñan arip.

²⁷ A ambân donbep patâ molim âiwe. Ambân nâmbutñâ, zen umbâlâ op isem wenñâ molim âiwe.

²⁸ Yatâ utne Yesuñâ puriksâm itâ sârn dâzângoip, “Yerusalem ambân, zen nâgât mân isenek. Ziññâ sot murarâpziñâ, zengât isenek.

²⁹ Nângânek. Gâtâm, narâk nâin itâ sâbi, ‘Ambân zen kâpin ândiwe sot ambân murarâpziñ buñ sot ambân sigan, zengât nângindâ âlip upap.’

³⁰ Narâk zoren bakñâ zengât itâ sâbi, ‘Zen âbângum ge kwâratnângonek.’ Oi bakñâ mâik zo yatik, ‘Ge kwâratnângonek.’

³¹ Kut nâi itâ zo nak wâgân okñangge. Nak aronñâ, zo dap okñanggâbi?”

³² Oi bâliñ mâme a zagât diizikâm zâk sot zâkonam âiwe.

³³ Oi âimñâ hân nâi kutñâ kâuk sinjit, zoren takâm Yesu poru nagân kuwe. Kâmbam ku a zagât, zo ârândân zâkowe. Yesu zâk tânâmñan, bâliñ mâme a zet toren toren kwânânggâziñgâwe.

³⁴ Utne Yesuñâ ninâu itâ sâip, “Ibânâ, a zi ziñâ kut nâi nâi ue, zi topñâ mân nângegât tosâziñ birâ.” Sâi kâwali a zen hâmbânangât opñâ wenzu pâne âsageip dâp miwe.

³⁵ A donbep patâ, zen Yesu ek kirâwe. Oi patâziñâ ko mem ge kwâkwat den dukum sinjan gem kirâwe. Itâ sâwe, “A nâmbutñâ tâmbetagonam utne tânzângoip. Zikñangât ko kwaksap. Zâk Anutugât Kristo sot Anutuñâ gâsum sâlâpkuip oi ko gem gâik.”

³⁶ Kâwali a zen yatigâk dukuwe. Zen winiga too kâlakñâ pindâm sâwe,

³⁷ “Gâ Yuda zengât a kuta op ândiat oi ko poru nâgân gâbâ âkâm ge.”

³⁸ Yesugât poru nagân den nâi itâ kulemguwe, “Zi Yuda zengât a kutâ.”

³⁹ Bâliñ mâme a nâi poru nagân kin betziñan mem Yesu dukum sâip, “Gâ yatâ zo Kristo? Gikâ sâkkâ mâkâna gei nekât sâknikñâ mâkâ.”

⁴⁰ Yatâ sâi bâliñ mâme a nebutñandâ dukum sâip, “Net kâmbamgât singi ârândân uenñâ Anutugât kengât mân op sat?”

⁴¹ Net tosanikñangât dâp otnike. Ka a zi ko bâliñâ mân oip.”

⁴² Yatâ sârnñâ Yesu dukuip, “Yesu, gâ kembu imbanjâgoot ândim, gâ nâgât nângâban.”

⁴³ Sâi Yesuñâ itâ sârn dukuip, “Nâ perâkñak sa nângâ. Itârân gâ nâ sot sumbem kamân âlipñan, Paradisi, zoren ândiban.”

⁴⁴ Oi mirâ bâkñan oi mirâ sumunkom zei nâtâtik muyagem hân dâp oi mirâ oi âkip.

⁴⁵ Oi tirik namin sângum patâ nâi kirip, zo tânâmñan olan gei kwâkip.

⁴⁶ Oi Yesu den kâtik den sârn sâip, “Ibânâ, bikan um dâpnâ paan.” Yatâ sârn moip.

⁴⁷ Oi kâwali a galem, zo ek nângâm Anutu sârn âlip kwâkñangâm sâip, “A zi perâkñak tosanñâ buñâ. Hâlâlû a.”

⁴⁸ A ambân zo mindum kirâwe, zen eknâ umbâlâ opñâ âiwe.

⁴⁹ Yesu ziknâ a ambârâp sot Galilaia hânân gâbâ ambân molim gâwe, zen âknan kin igâwe.

Yesu hanguwe.

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Yo 19:38-42)

⁵⁰ A nâi ândeip, kutnâ Yosepe. Kamânâ Yudaia hânân tâip, kutnâ Arimataia. Zâk Yuda a sâtnâ zengât kâmurân goknâ. Oi a zo a târâraknâ.

⁵¹ A sâtnâ zen Yesu kunam sâne nângi mân dâp oip. Zâknâ Anutu um topnan ândiândin, zo âsagibapkât nângâm ândeip.

⁵² A zorân Pilatogâren âimnâ Yesugât kâmbârân gât dukuip.

⁵³ Oi Pilatonâ nângânangi Yesugât kâmbârân mâkâmâ sângum kâunâ kâpimnâ kât mâtâpnan pâi zeip. Kât mâtâp zo anâ kendâm kubigâwe. Zo unâknâ. Zoren mârûm a mân zâmbârâwe.

⁵⁴ Yuda zengât kendongât kubikkubik narâknâ oip.

⁵⁵ Oi ambân nâmbutnâ Yesu sot Galilaia hânân gâbâ gawe, zen Yosepe molim ikne Yesu kâmbârân kwagân ga pâip.

⁵⁶ Oi kut nâi nâi zo ek nângâm kamânân âburem too sot kelâk wârân âlipnâ mem kubigâwe. Oi Yuda zengât kendonân Mosegât gurumin den lum kendon tarâwe.

24

Yesu mumunan gâbâ zaarip.

(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Yo 20:1-10)

¹ Kendon âki ko mirâ hanâsâbâ sâi ambân zen kelâk sot too hitom âlip, zo mem Yesugât kwagân âiwe.

² Âi takâm igâwe. Kât patâ zâk kâbaknine mâtâp pâronsâm kirip.

³ Oi kâligen bagim Kambu Yesugât kâmbârân kârûm mân muyagiwe.

⁴ Kârûmnâ imbanâzin buj oi kengât op kin a zagât, hâmbâziknâ âsaknâ tobat nâi yatâ, zet ambân âiwe, zengât umzin topnan kirâwet.

⁵ Oi ambân zen kengâtzin gât op pindijsâm kine a zagât zorân itâ dâzângowet, “Zen wangât wâgân ândiap, zâkkât mumunâ zengâren kârue?

⁶ Zâk ziren mân ziap. Zâk zaatsap. Mârûm Galilaia hânân ândim den itâ dâzângoip, zo nângânek,

⁷ ‘A bonnâ nâ bâlin mame zengât bitzin zaria none momnâ sirâm karâmbut tap zaatpat.’ ”

⁸ Yatâ sâitâ ambân zen den zo nângâwe.

⁹ Zen kwagân gâbâ âburem kamânân gam arâpnâ sot a ambân nâmbutnâ den singi zo dâzângowe.

¹⁰ Ambân kwagân âiwe, kutzinâ Maria, Madala kamânân gok sot Yoana sot Maria, Yakobogât mamnâ. Zen aksik Aposolo den singi zo dâzângowe.

¹¹ Aposolo zen den so nângâne bon buj oi mân nângâm kwâtâtiwe.

¹² Ka Petero zâk zaatnâ sârârâk kârâm kwagân arip. Âimnâ pindijsâm egip. Egi sângum kwamenâk zei egip. Oi kut nâi nâi âsageip, zorat nângâ kwâkâ opnâ kamânân âbureip.

A zagât Emausi kamânân âiwet.

(Mk 16:12-13)

¹³ Sirâm zorenâk Yesugât a ambârâp zengâren gâbâ a zagât, zet Emausi kamânân âiram âiwet. Kamân zo kârep bujâ, goot goot.

¹⁴ A zagât zet mâtâbân âim kut nâi nâi âsageip, zorat den sâm âiwet.

15 Sâ m âim tâitâ Yesunâ âim muyageziki ârândân âiwe.

16 Zet sinzik mân ânângâripkât mân ek nângâwet.

17 Yatâ oitâ mâsikâzikâm sâip, “Zet wan den âragum gam tabot?” Sâi zet si sângânziknâ umbâlâ tobat op kirâwet.

18 Oi zekâren gâbâ a nâi kutnâ Keleopa, zâknâ sâip, “Yerusalem kamân mâirâp, zen aksik den singi nânge. Gâ kânoknâ kamân nâin gok, gât ko mân nângâm ândiat?”

19 Sâitâ mâsikâzikâm sâip, “Wan wan âsageip?” Sâi zet sâwet, “Yesu Nasarete goknâ, zâkkât singi. Zâk Anutu mâtenjan Propete patâ ândimnâ nep patâ tuum den imbanjânoot dâtnângomâip. Yatâ op ândei a ambân, nen zâkkât nângindâ imbanjâ oip.

20 Ka tirik nama galem a patâ sâ patâ, zen mumbapkât sâ m kwâkâm a kutâgâren pane sâi poruyân kuwe.

21 Nen ko zâkkât itâ nângâm ândiwen. Zâknâ Isirae a bâlinjan gâbâ olanjngâbap. Sâ m nângâm ândeindâ kune moi sirâm karâmbut âkap.

22 Oi itârânj nengâren gâbâ ambân nâmbutnâ den dâtnângone um kunjkuj uen. Zen hanjât kwagân âim kâmbârânâ mân muyagem gam itâ se,

23 ‘Sumbemgât kâwali a zagât, zet muyagenjngâm Yesu zaatsap sâ m dâtnânguabot.’

24 Oi den zo nângâm nengâren gâbâ a nâmbutnâ, zen ambân zinj se, yatik âim muyagie. Oi ziknâ ko mân ikse.”

25 Yatâ sâ m dukuitâ Yesunâ dâzâkoip, “Propete zen den sâ m kulemguwe, zo zen wangât um kâtik ândim mân nângâm kwâtâtiwe?

26 Propete zen Kristo sâknâm nângâm nâ m sumbem âsakjan bâgibapkât sâ m kulemguwe. Anutunâ nângip, yatik âsageip.”

27 Yatâ sâ m nâ m Mose sot Propete, zen zâkkâren kwap kulemguwe, zorat topnâ sâ m muyagem zikip.

28 Oi âim Emausi kamânân takâwe. Takâne Yesu zâk âibam oip.

29 A zagât zo angân kârângangâwet. Oi itâ sâwet, “Mirâ mârûm nâtiksap. Net sot tâpan.” Sâitâ zet sot ândibapkât nângâzik mirin zâiwe.

30 Nalem ninam ge tapnâ nalem mem sâiwap sâ m mamuj zikip.

31 Yatâ oi sinziknâ ânângâri ek nângâwet. Ek nângitâ zobâ buj op arip.

32 Oi zet itâ âragum sâwet, “Mâtâbân den dâtnâkom singi âlipkât topnâ dâtnâkoi umnik âbânguap.”

33 Yatâ sâ m nâ m zaat Yerusalem kamânân âburem âiwe. Âimnâ arâpnâ sot bukurâpzinâ mindum tatne muyagezjngâwet.

34 Muyagezjngitâ itâ sâ m dâzâkowe, “Kembu zâk perâknak zaatnâ Simonj muyagenjngip.”

35 Oi zet yatigâk mâtâbân Kembunâ muyagezikâm mirin nalem ziki igâwet, zorat den singi dâzângowet.

Yesu zâk arâp muyagezjngip.

(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Yo 20:19-23)

36 Arâp zen zorat den singi sâ m tatne Yesu zâk osetzinjan muyagem kinnâ itâ sâ m dâzângoip, “Umzinj diim gei ândinek.”

37 Zen eknâ pârâkpm kengât op sâwe, “Wâkenâ muyagem gaap.”

38 Sâne dâzângoip, “Zen wangât kengât op um zagât ue?”

39 Kin bitnâ iknek. zi ninak kinzan. Nâ sâknâ sunumnoot. Gâsunim iknek. Wâke zen yatâ zo bujâ.”

⁴⁰ Den yatâ sâm gutñâ kin bikñan zo tirâpzângoip.

⁴¹ Oi sâtâre op diñâ mân nângâm pârâkpam tatne mäsikâzingâm sâip, “Nalem ñâi zengâren taap?”

⁴² Sâi saru zuunâ ñâi oot sisinâ pindâwe.

⁴³ Pindâne mem mâteziñan kin neip.

⁴⁴ Oi itâ sâm dâzângoip, “Nâ zen sot ândim itâ dâzângom ândiwan. Mosegât den sot Propete zengât ekabân sot Psalm ekabân nâgât den kulemguwe, zo bonñâ op nangâbap.”

⁴⁵ Oi Kembugât ekabân den ziap, zo sapsum zingî nângâm umzin pâronşâip.

⁴⁶ Oi itâ sâm dâzângoip, “Kristo nâgât itâ kulemguwe. Nâ sâknam nângâm momñâ sirâm karâmbut tap zaatpat.

⁴⁷ Zorat ko kutsingînâ a hân dâp zengâren ari umzin melânje Kembunâ tosazin birâbap. Nep zo Yerusalem kamânân topkwap tuubi.

⁴⁸ Zen kut ñâi ñâi âsageip, zorat singî a ambân dâzângom ândibi.

⁴⁹ Oi nângânek. Ibânandâ kut ñâi zo zengât singî sâm kâtigeip, zo sângongua gibap. Zorat zen kamân zi mân birâm mambât ândine ubâ imbanâ sângongua zengâren gibap.” (Zo Tirik Kaapum gibapkât sâip.)

Yesu zâk sumbemân zarip.

(Mt 16:19-20; Apo 1:9-12)

⁵⁰ Oi kamânân gâbâ diizingâm âi Betania kamân gootñan âim bikñâ pam mâsop minzingip.

⁵¹ Mâsop minzingâm zâmbam sumbemân zarip.

⁵² Oi zen sâtâre op Yerusalem kamânân âburem âiwe.

⁵³ Âburem sirâm dâp tirik namin zâim Anutu mâpâsem sâm âlip kwâkñangâwe.

Zo yatik.

Yesugât singi âlip Yohaneñâ kulemguip.

Yesu zâk Anutugât sât.

¹ Hân mân muyageibân sât zâk ândeip. Sât zâk Anutu sorâk ândeip. Oi zâk Anutuyâk op ândeip.

² Topkwâkwatñâ zo zâk Anutu sot ândim gâip.

³ Sât zo Anutunâ sâi kut nâi nâi aksik muyagezingip. Kut nâi nâi, zo zâk bunâ mân muyageip.

⁴ Sât zâk ândiândigât mariñâ ândeip. Ândiândi zorân a zengât âsakñâ op âsagezingip.

⁵ Nâtâtikñâ âsakñâ kwâarakubam osim gâip.

⁶ Anutunâ kore a nâi muyagei ândeip, kutñâ Yohane.

⁷ A zâkñâ âsakñangât den sâm muyagei a aksik âsakñâ mariñâ nângâm pâlâtân kwâkñangâbigât Anutunâ sângongoip.

⁸ A zo, zâk âsakñâ mariñâ bunâ. Zâk yen âsakñâ mariñangât den sâm muyageizingâbam âsageip.

⁹ Âsakñandâ narâk zoren muyagem ândeip. Oi zâkñâ a kamân dâp âsageizingâmap. Zâk âsakñâ bonñâ uap.

¹⁰ Anutugât sât zâk hânân muyageip, zâkñak mârum Anutugât sâtât sâm hân muyageip. Oi gem gam muyagei hân a zîñâ ekñâ topñâ mân nângâwe.

¹¹ Zikñâ hânân gem gâi a ambân gakârâpñâ buku mân okñangâwe.

¹² Ka nâmbutñandâ buku okñangâwe, zen Anutugât nan bârarâp upigât imbanâ zingip. Nâmbutñâ zen zâkkât kutñâ nângâm, nângâm pâlâtân kwâkñangâme, zen zo yatâ otzingâmap.

¹³ Anutugât nan bârarâp zo, zen a sep gilâmân gâbâ mân âsagime mo a dengât mân âsagime. Zen Anutunâ sâi âsagime.

¹⁴ Sât zâk a opñâ âsagem osetniñan ândeip. Âsagei nen neule âsakñâ igâwen. Âsakñâ zo egindâ Anutu Ibâgât nanñâ kânok, zâkkât âsakñâ oip. Zâkñâ tânzângozângonj sot den bonñâ, zo mem gem gâip.

¹⁵ Zâkkât topñâ Yohaneñâ sâm muyagem itâ dâzângoip, “Nâ zâkkât itâ dâzângowan. Bet âsagiap, zâk kândom ândeip. Nâ mân ândia ândim gâip, zorat zâk patâ op walânim ândiap.”

¹⁶ Zâkñâ tânnângom âim ândimap.

¹⁷ Mosenâ girem den Anutugâren gâbâ mem niñgip. Yesu Kristo, zâk ko tânnângonânjo sot den bonñâ mem niñgip.

¹⁸ A niñâ Anutu mânâk igâwen. Ka nanñâ zâk Anutuyâk op ândeipñâ Ibânangât âsan topñan tâpmapñâ den singiñâ mem ge sâm muyageniñgip.

Yohaneñâ zikñâ topñâ sâm muyageizingip.

(Mt 3:1-12; Mk 1:7-8; Lu 3:15-17)

¹⁹ Yerusalem kamânân gâbâ Yuda a zîñâ tirik namâ galem a sot tirik namâ kore a nâmbutñâ sângonzângone Yohanegâren gam, gâ wan a nâi, sâm mâsikâm sânetâ topñâ dâzângoip.

²⁰ Zâk topñâ mân kwâimbâm itâ sapsun dâzângoip, “A bâliñan gâbâ mâkâzingâbâpkât mârum sâsân, nâ zâk bunâ. Nâ Kristo bunâ.”

²¹ Sâi zinjâ mäsikâm säwe, “Gâ Propete Elia?” Sânetâ säip, “Nâ zâk bunjâ.” Sâi säwe, “Gâ Propete gâbapkât säwe, zo?” Sâne dâzângoip, “Bunjâ.”

²² Oi zinjâ säwe, “Gâ wan a nâi? Sângonnângone gen, zo zengâren âi dap sâm dâzângonot? Gikanjât dap sâm?”

²³ Sâne dâzângom säip, “Propete Yesaianjâ mârumban den sâm kulengoip, zo nâgâren bonjâ uap. Den zo itâ, ‘Barâ kâtik, mirâ kamân âtân a nâinjâ âsagem den patâ itâ sâm muyagem ândiap, “Kembugât mâtâp kârâm kubiknek.” ’”

²⁴ Sâi Parisaio a zinj sângonzângone gawe, zen Yohane itâ mäsikâm säwe,

²⁵ “Gâ Kristo bunjâ, Elia bunjâ, Propete zo bunjâ oi wangât too sanjonzingâmat?”

²⁶ Sâne Yohanejâ itâ sâm dâzângoip, “Nâ tooyâk sanjonzingâman. Ka osetzinjâ a nâi muyagem ândiap, zo mân ek nânge.

²⁷ Zâk kândâtnan gam taap. Zâk kâwali nâi zemjângap. Nâ yatâ zorân irâ sikumjâ gorem aria mân dâp upap.”

²⁸ Kut nâi nâi zo Betania kamânân Yodan too nâmbutken muyageip. Zoren Yohanejâ too sanjonzingâm ândeip.

Yohanejâ Yesugât topjâ sâm muyagem dâzângoip.

²⁹ Hanjsâi Yesu gâi Yohanejâ ekjâ a itâ sâm dâzângoip, “Iknek. Râma gwamjâ Anutugâren gâbâ gok, zâk hân dâp a zengât tosazinjâ zâkkât kwâkjan zâibap.

³⁰ Zâkkât op itâ dâzângowan. Bet âsagiap, zâk kâdom ândeip. Nâ mân ândiwanân zâk ândeip.

³¹ Zorat zâk patâ op walânim ândiap. Mârum nâ zâkkât topjâ mân nângâwan. Isirae a den sinjinjâ dâzângua nângâbigât gamjâ too sanjonzingâm ândiwan.”

³² Yohane zâk yatâ sâm säip, “Nâ Kaapumjâ nii kembâ yatâ opjâ zâkkât kwâkjan ge tâi egâwan.

³³ Nâ mârumbân mân ek nânga sângonnogip, Anutu, zâknâ itâ sâm dâtnogip, ‘Kaapumjâ a kwâkjan ge pâmbap, zâknâ Tirik Kaapum sanjonzingâbap.’

³⁴ Yatâ âsagei ekjâ itâ dâzânguan. Zi Anutugât nanjâ.”

Yesujâ a nâmbutjâ gâsuzingip.

³⁵ Mirâ hanjsâi Yohane sot azatjâ, zen zorenâk âi kirâwe.

³⁶ Kinetâ Yesujâ zoren gâi Yohanejâ ekjâ azatjâ itâ dâzâkom säip, “Egit. Ândiren zi râma gwamjâ, Anutugâren gâbâ gok.”

³⁷ Sâi zet den zo nângâm Yesu kândâtnan molim âiwet.

³⁸ Aritâ Yesujâ puriksâm zikitjâ säip, “Zet wan kârumbân gabot?” Yatâ sâi zikjâ ziin denân säwet, “Raboni (nii denân ko, Patâ), gâ mirâ ikâ zoren ândiat?”

³⁹ Sâitâ dâzâkoip, “Ga egit.” Sâi zet zâk sot âi ândiwet. Mirâsinjâ geibâ sâi zet zâk sot âi ândeitâ nâtiksäip.

⁴⁰⁻⁴¹ A zagât gawet, zekâren gâbâ a nâi kutjâ Andrea, Simonjâ Peterogât munjâ. Zâknâ zorenâk âim âtânjâ muyagem itâ sâm dukuip, “Net a bâlinjan gâbâ mâkâninjâbapkât mârumbân sâsân, Kristo, zâk muyagiet.”

⁴² Yatâ sâmjâ Yesugâren diigi âiwet. Oi Yesujâ ekjâ itâ säip, “Gâ Simonjâ Yohanejâ nanjâ. Kutkâ Kepa san (nii denân ko, kât kâtikjâ).”

Pilip sot Natanae Yesugât a urâwet.

⁴³ Mirâ hanſâi Yesu zâk Galilaia hânân âibam Pilipo muyagemnâ itâ sâm dukuip, “Gâ târokwatnim molini.”

⁴⁴ Pilipo zâk Besaida kamânân gok. Andrea sot Petero, zet zo gokjik.

⁴⁵ Piliponâ Natanae muyagem itâ sâm dukuip, “A zirat Moserjâ gurumin den ekabân kulengoip. Mârum Propete a zen yatik kulenguwe. A zâk muyagien, zâk Yesu, Yosepegât nanjâ, Nasarete kamânân gokjâ.”

⁴⁶ Sâi Natanaenâ itâ mabureip, “Nasarete kamânân dap yatâ a patâ âsagibap?” Sâi Piliponâ itâ sâm dukuip, “Ga eknan.”

⁴⁷ Yatâ sâi Natanaenâ Yesugâren ari ekjâ sâip, “A zi Isirae a bonjâ. Umñan sarâ mân ziap.”

⁴⁸ Yatâ sâi Natanaenâ mâsikâm sâip, “Dap yatâ opnjâ topnâ nângat?” Sâi Yesunâ sâip, “Piliponâ mân diigigi wakum nak topñan kina geksan.”

⁴⁹ Sâi Natanaenâ itâ sâm dukuip, “Patâ, gâ perâkñak Anutugât nanjâ. Gâ Isirae nenjât a kutâ patâ.”

⁵⁰ Oi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Gâ wakum nak topñan taat, nânâ zo dâgoga nângâm ko nângâm pâlâtân otnigat? Ek nângat, zo yenjâ. Kut nâi nâi patâ ek nângâm zâiban.”

⁵¹ Yatâ sâmñâ sâip, “Nâ perâkñak dâgobâ. Sumbem pâronſâi Anutugât sumbem a, zen a bonjâ nâgâren zâim gine zingitpi.”

2

Yesunâ sâi toonjâ waiñ oip.

¹ Sirâm zagât âki Kana kamânân, Galilaia hânân a ambân zagât mâpotzikânam sii nalem mine gâip.

² Yesugât mamñâ Maria, zâk zoren âi taki ko Yesu sot arâpñâ, nen zop sâsâñan âiwen.

³ Zoren mindum nalem sot waiñ nem tâindâ waiñ buñ oip. Buñ oi Yesu mamñandâ dukum sâip, “Waiñziñâ buñ uap.” Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip,

⁴ “O ambân, gâñâ nâ mân dâtnoban. Ninak nângâbat dâp upat. Nâgât narâk, zo gâtâm mâte upap.”

⁵ Yatâ sâi mamñandâ kore a ambân itâ sâm dâzângoip, “Den sâbap, zo lum kwâtâtibi.”

⁶ Oi mirâ zoren âmañ kêrep patâ nâmburân kânok tâip. Yuda a zen âsâbâr kin bitziñ too sanjonñâ nalem nemarâwe. Oi mirâ dâp âmañ yatâ kin ândeip.

⁷ Oi Yesunâ kore a ambân itâ sâm dâzângoip, “Too aam ga âmañân lokine giarik.” Sâi zen yatâ utne âmañ nâmburân kânok zo too piksâm nanjip.

⁸ Yatâ utne ko itâ sâm dâzângoip, “Itârân zen torenñâ aam nalem galem agâren âinek.”

⁹ Yatâ sâi zen aam galem agâren âine toonjâ waiñ oi nalem galem anjâ nemñâ waiñ zo waiñ gâbâ mie sâm kwagip. (Kore a zen too âmañân aam lokine giarip, zenak waiñgât topñâ nângâwe.) Nalem galem anjâ a ambân meip, zo konsâi gâip.

¹⁰ Gâi itâ sâm dukuip, “Kâdom waiñ naamñâ zingâne bet umziñ gulip upâ sâi waiñ naam buñâ, zo zingâmen. Gâ ko purikgurik opnjâ waiñ naamñâ kwarakuna zei bet muyagiat. Zo âlip uat.”

¹¹ Yesu zâk yatâ op Kana kamânân, Galilaia hânân sen mârât nep topkwapnâ tuugip. Oi imbanânjângât topnâ, zo mem kâknjan pâip. Oi arâpnâ nen zo eknâ nângâm pâlâtân kwâknjângâwen.

¹² Oi Yesu zâk Kana kamânân gâbâ Kapernaum kamânân ari mam murâpnâ sot arâpnâ molim âiwen. Sirâm nâmbutnâ nen zoren ândiwen.

*Yesu zâk Kembugât tirik namin zarip.
(Mt 21:12-13; Mk 11:15-19; Lu 19:45-46)*

¹³ Yuda zengât kendon patâ kutnâ Pasowa, zo mâte upâ sâi Yesunâ Yerusalem kamânân zarip.

¹⁴ Yerusalem kamânân âi takâm tirik namin zari a donbep zen râma, makau sot kembâ angâgwanjâ utne a nâmbutnâ zen Roma zengât kât sot Yuda zengât kât, zo hâukwap angâgwanjâ op kirâwe.

¹⁵ Yatâ utnetâ Yesunâ zingitnâ tâknâ mem a sot râma makau zângom molizinjâ âine kât nep tuuwe, zengât kât mem lokim tâtatnâ kom kâbaknei giarip.

¹⁶ Oi kembâ mem kirâwe, zen itâ sâm dâzângoip, “Zen Ibânangât namin kut nâi laj utne angâgwanjâ namâ uap. Kut nâi nâizinj mem âinek.”

¹⁷ Yesunâ yatâ oi arâpnâ nen Kembugât ekabân den kulem ziap, zo nângâwen. Den zo itâ,
“Gâgât namâgât opnâ umnâ kârâp siap.”

¹⁸ Oi Yuda a zinâ itâ sâm mâsikâm sâwe, “Gâ yatâ uatnâ top likuliku kulem nâi tuuna iknâ.”

¹⁹ Sâne Yesunâ itâ sâm dâzângoip, “Zen tirik namâ zi kândanje nânâ sirâm karâmbut umjan tuum nanjâbat.”

²⁰ Yatâ sâm dâzângoi sâwe, “Patârâpninâ, zen tirik namâ zi kendon 46 tuum ândine âkip. Oi gâgâ sirâm karâmbut umjan tuum nanjâbat sâm sat?”

²¹ Ka Yesu zâk sâknjângât op namin dâpkwap sâip.

²² Yesu ândim moi Anutunâ mângei zari arâpnâ nen den zo nângâwen. Oi namâgât sâip, zo sot Kembugât ekabân zâkkât den nâmbutnâ ziap, zorat nângindâ bonjâ oip.

Yesu zâk a nenjât topni ek nângâmap.

²³ Yesu zâk kendonân Yerusalem kamânân top likuliku kulem nâmbutnâ tuugi a ambân pisuk, zinâ eknâ zâkkât nângâne bonjâ oip.

²⁴ Yesu zâk a zengât topzin ek nângâmap, zorat op ko a zengâren mân arip.

²⁵ Zâknâ a nâigât topnâ ek nângâbam a nâigâren mân mâsikâm nângip. Zâk zikjak umzijan ek nângâm nanjip.

3

Yesu sot Nikodemo den den urâwet.

¹ Parisaio a nâi ândeip, kutnâ Nikodemo. Zâk Yuda a zengât a patâ, zengât buku op ândeip.

² A zorân nâtigân Yesugâren gam itâ sâm dukuip, “Patâ, nen gâgât topkâ nângen. Gâ a patâ, Anutugâren gâbâ gâin. Gâ sen mârât kulem top top tuumat, zorat itâ nângan. Anutunâ gâ sot mân ândei sâi ko mân tuubat.”

³ Sâi Yesunâ mâburem dukuip, “Nâ perâknjak dâgobâ. Nâi zâk âsaâsagin unjaknâ mân âsagem ândibap, zo ko Anutugât um topnan mân bagibap.”

⁴ Sâi Nikodemonjâ pârâkpm itâ sâm mäsikip, “A nji mârûm patâ opnjâ dap op âsaâsaginj ûnaknjâ âsagibap? Zâk mam kâmbonjan âburei dum zagâtñjâ mimbapkât sat?”

⁵ Sâi Yesunjâ itâ sâm dukuip, “Nâ perâkñak dâgoba. Njâi zâk Kaapum sot too umñan mân âsagibapñjâ Anutugât um topñan mân bagibap.

⁶ Agât kâmboyân âsaâsaginj, zâk ayâk. Ka a njâi, zâk Kaapumñjâ umñan muyamuyaginj, zâk Kaapumgâren goknjâ.

⁷ Zen âsaâsage ûnaknjâ âsagibigât sa nânğâna mân kwakmak upap.

⁸ Pibâ zâk lañ komap. Oi kwamitñjâ nânğâme. Ikâ gâbâ gâmap, oi ikâ âi âkâmap, zo zen mân nânğâme. Oi njâi zâk Kaapumgâren muyageip, zâkkât topñjâ yatâ.”

⁹ Sâi Nikodemonjâ mâburem itâ sâm dukuip, “Zo dap op yatâ orotñjâ?”

¹⁰ Sâi Yesunjâ itâ sâm dukuip. “Gâ Isirae a zengât a sâtñandâ kwaksat?

¹¹ Nâ perâkñak dâgobâ. Nen kut njâi njâi ek nânğâmen, zo dâzângomen. Oi zen ko dinninjâ birâme.

¹² Nâ hânân Anutunjâ nep tuumap, zorat topñjâ dâzângua mân nânğâme. Oi sumbemân nep tuumap, zorat topñjâ dâzângua dap dabân nânğâne âkâbap?

¹³ A zengâren gâbâ njâinjâ sumbemân mân zarip. Ka a bonñjâ nâ sumbemân gâbâ gem gâwan. Nâ kânok sumbemân gâbâ gem gâwan.

¹⁴ Mârûm mirâ kamân kâtikñan Mosenjâ mulum dâp tuum nagân mândip. Zo yatik narâk zi a bonñjâ, nâ nagân nom kwânânğânibigât sâsânğ.

¹⁵ Oi a zen nânğâm pâlâtân kwatnibinjâ ândiândi kâtik muyagibi.

¹⁶ Anutu zâk a zengât umñjâ donbep gâsui nanñjâ kânok, nâ sâñgonnogi gâwan. Oi zen nâ nânğâm pâlâtân kwatnimñjâ mân tâmbetagobi. Zen nâ nânğâm pâlâtân kwatnim ândiândi kâtik muyagibigât sâñgonnogi gewan.

¹⁷ Nanñjâ nâ a zengât tosazinğât sâm kwâkâbatkât bunjâ. A tânzângobatkât Anutunjâ sâñgonnogi gem gâwan.

¹⁸ Oi njâi zâk nânğâm pâlâtân kwatnibapñjâ zâkkât tosagât hâunñjâ mân mimbap. Ka njâi zâk nanñjâ nâ mân nânğâm pâlâtân kwatnibapñjâ tosa hâunğât sinji op zimbap. Wangât, zâk Anutu nanñjâ kânok, nâgât mân nânğâm pâlâtân kwatnigip, zorat.

¹⁹ Hâunğât topñjâ itâ ziap. Âsakñjâ nânñjâ hânân ga a zinj nâtâtikkât nânğâne bonñjâ oi âsakñjâ nâ kândâtnowe. Orot mâmezinjâ bâlinjâ zeip, zorat yatâ urâwe.

²⁰ Njâi zâk bâlinjâ opmapñjâ âsakñjâ kândâtkomap. Bâlinğandâ âsakñan muyagei ikpegât âsakñan mân gâmap.

²¹ Njâi zâk den bonñjâ lubapñjâ âsakñjâ mâte upap. Oi kut njâi njâi opmap, zo Anutugât sâtkât opmap, zorat topñjâ muyagibap.”

Yohanenñjâ Yesugât topñjâ sâm muyageip.

²² Yesu sot arâpñjâ, nen Yerusalem kamân birâmñjâ Yudaia hân torenñan âi ândiwen. Zoren Yesu sot arâpñjâ ninñjâ a ambân too sanğonzingâm ândiwen.

²³ Yohane ko zâk hân njâi kutñjâ Aenon, Salim kamân nânğâmñan zoren a too sanğonzingâm ândeip. Zoren too donbep zeipkât a zen zoren mindum gane sanğonzingip.

²⁴ Narâk zoren Yohane tâk namin mân parâwe.

²⁵ Yuda a njâi sot Yohanegât arâp, zen bitzinjâ too sanğonsanğon zorat topñjâ sâm âraguwe.

²⁶ Oi zinjâ Yohanegâren gam itâ sâm dukuwe, “Patâ, gâ Yodan too nâmbutken ândina a nâi muyagei topnâ dâtnângoin. Zâk narâk ziren ga a too sanjonzingi a donbepnâ zâkkâren arie.”

²⁷ Sâne Yohanenâ itâ sâm dâzângoip, “Anutunâ a nâi kâwali mân pindi ziknjak dabân yatâ mimbap?”

²⁸ Nâ itâ sâm dâzângowan, zo dap op kwâimbâbi. A bâlinan gâbâ mâkânîngâbpakât mârûm sâsân, nâ zâk bunjâ. Nâ Kristo bunjâ. Nâ kândom oknjangâm gaan.

²⁹ Ambân singi sâm pindâwe, zâknâ ambân marinjâ. Oi ambân mem âknjâle patâ oi bukujandâ nângâm beknjan mem umâlep patâ upap. Nâ yatâ op umâlep nângâbatkât narâknâ zo mâte uap.

³⁰ Zâkkât ko zâizâinj. Nâgât ko diim gibap.”

³¹ Ubâ geipnâ walâningâmap. Hânân goknjandâ hângât singi uen. Nen hângât kut nâi nâi zorat den sâmen. Ka zâk ko sumbemân gâbâ geipnâ walâningâm nanjap.

³² Kut nâi nâi ek nângip, zorat singi sâmmap. Oi a zen zâkkât dijâ birâme.

³³ Ka a nâmbutnâ zinj dijâ nângâme, zen itâ nângâbi, “Anutunâ sâi kâtikkâtigij ândiap, zâk dijâ zo tângumap.”

³⁴ Anutunâ a sângonguip, zâk Anutugât denâk sâmmap. Oi a yatâ zo ko Anutunâ Kaapumnâ imbanâ pindâmap.

³⁵ Anutu Ibânjandâ nanjangât umnâ gâsui zâkkât bikjan kut nâi nâi zo aksik pam nanjip.

³⁶ Nâi zâk nanjâ nângâm pâlatân kwâknjangâm ândiap, zâk narâk ziren ândiândi kâtik mârûm muyagiap. Oi nâi zâk nanjâ kândâtkom dijâ birâm ândibapnâ ândiândi kâtik mân muyagibap. Bunjâ. Anutunâ kuk oknjangi tap zâibap.

4

Yesunâ Samaria ambân nâi sot den den oip.

¹ Parisaio a, zen Yesugât itâ nângâwe, “Zâknâ a gâsâzângom too sanjonzingap, zo Yohanegât kâmut walâzinge.”

² Den zo yen sâwe. Yesu ziknjak a too mân sanjonzingip. Zâk yen sâi arâpnâ ninjâ too sanjonzingâwen.

³ Oi Kembunâ den zo nângâm Yudaia hân birâm Galilaia hânân arip.

⁴ Samaria hân mâtâp arip.

⁵ Âimnâ Samaria hânân kamân nâi kutnâ Sika, zoren takip. Kamân zorat nanjâmnan hân nâi zeip. Mârûmnan Yakobonâ hân zo nanjâ Yosepe pindip.

⁶ Too lâm nâi zoren zeip, kutnâ Yakobogât too lâm. Oi Yesu zâk mâtâp kârep âimnâ loreip. Oi mirâ bâknjan oi zoren takâm lâm ginjan ge tap nângip.

⁷⁻⁸ Yesu arâpnâ, nen nalem sângân minam kamânân ârindâ Yesu zâk ziknjik tâi Samaria ambân nâinâ too aabam gâip. Gâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Too nâi aam nina nimbâ.”

⁹ Dukui ambân zorân sâip, “Gâ Yuda anâ, wangât Samaria ambân nâgâren toogât sat? Zo mân orotnâ.” Zo Yuda sot Samaria a buku buku mân op ândiwegât ambân zorân den yatâ sâip.

10 Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Gâ Anutugâren gâbâ kut nâi gâbap, zo sot nâgât topnâ mân nângat. Nângâm sâi ko nâgâren oletnina too takâtakân gibam.”

11 Sâi ambân zorân itâ sâm dukuip, “Too lâm zi kârep. Gâ too aan âman bungât too takâtakân ikâ gâbâ aaban?”

12 Sâkuniñâ Yakobonâ too lâmniñâ zi esip. Oi zâk sot narâpnâ sot râma makau gakârâpnâ, zen too zirik nem ândiwe. Gâ Yakobo walâm too takâtakân muyagibam sat?”

13 Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Too zi sâumñâ nem zagât nem ândibi.

14 Nâgât too ko nemñâ umgâ sânduksâbap. Nâi zâk too zo nimbapñâ toogât mân nângâm ândibap. Nânâ too zo a nâi pinda umñan too takâtakân muyagem zei a zo ândiândiñ kâtikñâ ândibap.”

15 Sâi ambânñâ dijangât topñâ mân nângâm kwâkâmñâ itâ sâip, “Patâ, gâ too zo nina nem toogât zagât mân nângâbat. Oi ziren âsâbân toogât gâman, zo birâbat.”

16 Yatâ sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Âi apkâ sâna kândiangâm gâit.”

17 Sâi ambânñâ sâip, “Nâ apnâ bunâ.” Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Gâ apkâ bunâ, zo âlip sat.

18 Gâ a bâtnâmbut mem birâzingin. Oi irabot miat, zo apkâ bunâ. Zorat gâ den perâknok sat.”

19 Sâi ambânñâ itâ sâip, “Patânâ, gâ nâgât topnâ dap yatin nângat? Nâ irabot zi nângan. Gâ Propete a nâi ândiat.

20 Zorat sâna nângâbâ. Sâkurâpnîñâ, zen bakñâ ziren Anutu mâpâsem ândiwe. Ka Yuda a zen ko Yerusalem kamânân Anutu mâpâsem ândinat sâm sâme.”

21 Oi Yesunâ ambân itâ sâm dukuip, “Ambân, gâ dâgoga nângâ. Narâk nâi mâte upâmap. Narâk zoren bakñâ ziren mo Yerusalem kamânân zorenâk bunâ. Zoren mo zoren âlipñâ.

22 Samaria a, zen topñâ mân nângâm mâpâsime. Yuda a, nen ko topñâ nângâm mâpâsimen. Oi Anutunâ kubikkubikniñâ, zo Yuda a nenngâren pâip.

23 Narâk nâi mâte upap. Oi zi mârûm mâte uap. Zoren kâmut gakârâpnâ bonñâ, zen Kaapum sot op umziñandâ Anutu mâpâsibi. Ibâ zâk a yatâ zo mâpâserjangâbigât nângâmap.

24 Anutu zâk Kaapum mân igikñâ. Zorat zâk mâpâsime, zen Kaapum sot opñâ mâpâsime. Yatâ upi, zo ko mâpâmâpâse bonñâ.”

25 Sâi ambânñâ itâ sâm dukuip, “Nâ nângan. A bâlijan gâbâ mâkâniñgâbapkât mârûm sâsân, zâk gâbap. A zo muyagemñâ kut nâi nâi zorat sâm muyagem niñgâbap.”

26 Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “A zo, nâ.”

27 Yatâ sâm tâi arâpnâ nen gawen. Gam ambân sot den âraguwet, zorat nângâm imbanjâniñ bun oip. Wangât ambân sot den uat sâm mäsikânam nângindâ yâmbârei birâwen.

28 Oi ambân zâk too âman birâm sârârâk kârâm âim kamânân âim a ambân itâ sâm dâzangoip,

29 “Zen gam a nâi zi iknek. Nâ kut nâi nâi orâwan, zo aksik sâm muyagem nangap. A bâlijan gâbâ mâkâniñgâbapkât mârûm sâsân, zo zi motñâi.”

30 Oi kamânân gâbâ â ambân pisuk, zen Yesugâren gawe.

31 Gam tatne Yesu arâpnâ niñ itâ sâm dukuwen, “Patâ, nalem ne.”

32 Sâindâ itâ sâm dâtnângoip, “Nalem tobat nâi zemnigap, zo mân nânge.”

33 Zo yatâ sâi arâpnâ niŋ itâ âraguwen, “Nalem zo nâinâ mem ga pindap?”

34 Sâindâ Yesunâ itâ sâm dâtnângoip, “Sanjonogip, zâkkât den lum nepnâ tuuman, zorân nalemnâ uap.

35 Zen itâ nângâme, ‘Kâin kimembut âki kâlamân nalem bonnâ muyag-ibap.’ Ka nânâ dâzângua nângânek. Zen zaat kâlam zi iknek. Bon muyamuyagin narâk mâte uap. (A ambân kamânân gâbâ gam tarâwe, zen gât op sâip.)

36 Nâi zâk nalem bonnâ mem mindubapnâ, zorat sângân mibap. Oi bonnâ zo ândiândi kâtikkât singi upap. Oi nep kârâm kâmerip sot bon mem zarip, zet ârândân sâtâre upabot.

37 Oi den nâi Kembedat ekabân ziap, zo kâtigibap. Den zo itâ, ‘Nâinâ nep kârâm kâmitmap. Nâinâ ko bonnâ mei zâibap.’

38 Nânâ zen mân kârâm kâmirâweyân bonnâ mimbîgât sâm zingâwan. Mârum a nâmbutnâ nep zo tuum ândinetâ bonnâ muyagei zen yen galem op bonnâ mem ândie.”

39 Samaria ambân zo zâk kamârâp itâ sâm dâzângoip, “A zi kut nâi nâi orâwan, zorat topnâ pisuk sâm muyagiap.” Den zorat a ambân donbepnâ Yesu nângâm pâlâtân kwâknangâwe.

40 Yesunâ arâpnâ nen den dâtnângom tâi a ambân ziŋ kamânân gâbâ gam Yesugâren takâm zen sot ândibapkât dukuwe. Sânetâ ko sirâm zagât zen sot ândieip.

41 Yesunâ singi âlip dâzângoi donbep patânâ nângâm nâ, nângâm pâlâtân kwâknangâwe.

42 Oi zen ambân zo itâ sâm dukuwe, “Kândom gâgât dengât op nângâm pâlâtân kwâknangen. Irak ko niŋjak diŋâ nângâm itâ nângâm kwâtâtien. Zâk perâknak a hân dâp nen gât kubikkubik a op ândiap.”

Yesunâ katep nâi mâseknoot kubigip.

43 Yesu zâk sirâm zagât ândimnâ Galilaia hânân arip.

44 Yesu zâk ziknak itâ sâip, “Propete a nâigât kutsingî nâ kamân toren toren laŋ kârâm âimap. Kamârâpnâ ziŋâ ko zâkkât nângâne yennâ opmap.”

45 Yesunâ Galilaia hânân taki Galilaia a ziŋâ buku oknangâwe. Zen mârum nâ Yerusalem kamânân âine kendon patin nepnâ tuugi igâwe, zorat yatâ oknangâwe.

46 Kana kamânân Galilaia hânân mârum sâi toonâ wain oip, zoren dum âi takip. Kapenaum kamânân a sât nâ ândieip, zâkkât nannâ mâsek op zeip.

47 Yesu zâk Yudaia hânân gâbâ âburem Galilaia hânân gaap sâne a sât nâ zorân nângâm Kana kamânân âim nâ Yesu muyagem nannâ mumbam op zeip, zo kubiknangâbapkât dukuip.

48 Oi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Nâ sen pup kulem mân tuuga dap op dinnangât nângâne bon upap?”

49 Oi a sât nâ zorân itâ sâip, “Patâ, nannâ mombapkât kek gâban.”

50 Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Gâ yen âi. Nangâ ko âlip uap.” Yatâ sâi a zo Yesugât den nâŋi bon oi arip.

51 Zâk mâtâbân ari kore a ziŋ gam sâwe, “Nangâ mârum âlip op taap.”

52 Sâne âlip oip, zorat narâknangât mâsikâziŋgi sâwe, “Muka mirâ bâknan, zoren sâknâ sânduksâip.”

²⁰ Ibâ zâk nannâ nâ nek umnâ nâgâren kinmapkât nep tuumap, zo yatik tirâpnomap. Oi nep zi ikse, zorik buñâ. Nep zâizâinâ tirâpnogi zen ekñâ nângâne imbanâ upap.

²¹ Zo itâ. Ibâ zâk a mumunâ mângizingi zaat ândime. Nannâ nanâ yatik a mumunâ nâi mângibâ sârn mângibat.

²² Ibâ zâk nannâ nâ a zengât topziñ sârn kâkñan kwatziñgâbatkât nep zo sârn nigip.

²³ Zen Ibâ hurat kwâkñangâme, zo yatik nannâ nâ hurat kwatnibigât yatâ oip. Nâi zâk nannâ nâ mân hurat kwatnibapñâ Ibânâ sângonnogip, zâk mân hurat kwâkñangâbap.

²⁴ Nâ perâkñak dâzângua nângânek. Nâi zâk dinnâ nângâbapñâ sângonnogip, zâk nângâm pâlâtân kwâkñangâbap. Oi a zo ândiândiñ kâtikñâ mem ândiap. Zâk mumunâ kândâtkum ândiândiñ kâtikñâ muyagiap. Zâk tosanjangât hâuñâ mân mimbap.

²⁵ Nâ perâkñak dâzângua nângânek. Narâk zi mâte uap, zoren a sâkziñ wâgân umziñ mumunâ ândie, zen Anutu nannâ ninâ den nângâm umziñ kubikanji ândiândi kâtik mâte op ândibi. Oi yatigâk narâk nâi mâte upabân a mumunâ zo, ziñâ Anutu nannâ nâgât dinnâ nângâm zaat ândiândi kâtik ândibi.

²⁶ Ibâ zâk ândiândi mariñâ ândiapkât nannâ nâ ândiândi mariñâ op ândibat kât sârn nigip.

²⁷ Oi nâ a bonñâ ândiangât a tosaziñ hâuñangât den sârn kwâkâbatkât sârn nigip.

²⁸ Zen den zo nângâne mân kwakmak upap. Narâk nâi mâte upap, narâk zoren a mumunâ hanzângone zie, zen nânñâ nâgât den nângâmñâ gwâlâ op zaat nanjâbi.

²⁹ Ândiândi âlip ândiwenâ dinnâ nângâm zaatñâ ândiândi kâtik mem ândim zâimambi. A nâmbutñâ ândiândi bâliñ ândiwenâ zaatñâ tosaziñangât hâuñâ mimbâ.

³⁰ Nâ ninâ umgât nep yatâ zo âlip mân tuubat. Ibânangât sâtkât hâuñangât den sârn kwâkâman. Zo yatâ op hâuñangât nep tuuga dâp upap. Zo ninâ den buñâ, sângonnogip, zâkkât den.”

Anutuñâ nanjangât topñâ sârn muyagemap.

³¹ “Ninak topnâ sârn muyagia mân dâp upap.

³² Topnâ a nâinâ sârn muyagemap. Oi nâ nângan, topnâ sârn muyagei bonñâ uap.

³³ Zen Yohanegâren sârn mâsikâne nâgât den bonñâ sârn muyageip.

³⁴ Oi anâ topnâ sârn muyagibigât mân sâman. Zen topnâ nângâm ândiândigât mâtâp lânbigât sâman.

³⁵ Yohane zâk kârâp âsakñâ patâ op âsageziñgip. Zen zâkkât âsakñâ zo ek âkñâlem mâik nâi ândiwe.

³⁶ Nâgât topnâ sârn muyagemap, zo Yohane yatâ buñâ. Zo tobat nâi. Nepnâ tuuman, zorân topnâ sârn muyagemap. Ibânandâ nep sârn nigip, zo tuumñâ bonñâ muyageman. Yatâ op ândia topnâ muyagemap.

³⁷ Ibânâ sângonnogip, zâk zikñâ topnâ sârn muyageip. Zen ko den lâuñan gâbâ gâi mân nângâwe. Zen holî tobatñâ mân igâwe.

³⁸ Zen nâgât den nângâm mân nângâm pâlâtân kwatnige, zorat topñâ itâ. Zen sângonnogip, zâkkât diñâ umziñan mân pane zemap.

³⁹ Zen Kembugât ekabân itâ nângâm sâlâpkume, ‘Andiândi kâtikkât mâtâp zoren zeî kârum muyaginâ.’ Oi zorân nâgât topnâ sâm muyagemap.

⁴⁰ Oi zen den zo sâlâpkumnâ nâgâren gam ândiândi kâtik muyagime? Buñâ. Nâgâren mân game.

⁴¹ Nâ anjâ sâm âlip kwatnibigât mân sâman.

⁴² Zengât topziñ zitâ nângan. Umziñ Anutugâren mân kinmap.

⁴³ Nâ Ibânangât sâtkât zengâren gewan. Ga ko zen buku mân otniwe. Gâtâm a nâinjâ ziknjâ umgât gâi zâk buku okjanggâbi.

⁴⁴ Zen ziinjâk sâm âlip kwarangâm ândime. Kembuniñ kânok, zâknjâ sâm âlip kwatziñgâbpkât mân nângâme. Oi dabân nângâm pâlâtân kwatnibi?

⁴⁵ Zen nâgât itâ mân sâbi, ‘Zâk Ibâgâren nengât sâm bâlip kwâpâp.’ Yatâ buñâ. Zen Mosegâren pâlâtân upme. Ka Mosenâ zen sâm bâliñ kwatziñgâbp.

⁴⁶ Wangât, Mosenâ den kulemgui, zo nâgât op kulemgui, zorat. Zen zâkkât den nângâm sâi nâgât den nângâbe.

⁴⁷ Ka zen Mosegât den birâmjâ nâgât den dabân nângâbe?”

6

Yesunâ a 5 tausen nalem ziñgip.

(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Lu 9:10-17)

¹ Yesunâ den yatâ sâm nanjâmjâ Galilaia saru kutjâ nâi Tiberia, zo walâm nâmbutken arip.

² Ari a ambân donjebepjâ a sisi mâsek kubikziñgi igâwegât molim âiwe.

³ Yesu zâk arâpnjâ nen diiningi barin zâi tarâwen.

⁴ Narâk zoren Yuda zengât kendon patâ kutjâ Pasowa, zo mâte oip.

⁵ A ambân donjebep patâ gane Yesunâ ziñgitjâ Pilipo mâsikâm sâip, “Nalem ikâ gâbâ sângân mem a ambân donjebep patâ ziñgindâ dâpziñ upap?”

⁶ Yesu zâk zo yatâ zo upat sâm nângi zeî yen mâsikip.

⁷ Oi Piliponjâ itâ sâm dukuip, “Kât 2 handeret yatâ zorân kwâlâm ziñgindâ mân dâpziñ upap.”

⁸ Sâi arâpnjâ nengâren gâbâ a nâi kutjâ Andrea, Simonj Peterogât munjâ, zâknjâ itâ sâip,

⁹ “Katep nâi ziren ândiap. Zâknjâ nalem bâtnâmbut sot saru zuu zagât tâknangap. Oi a ambân donjebep patâ zirânjâ ziñgindâ dâpziñjâ mân upap.”

¹⁰ Sâi Yesunâ sâip, “A ambân dâzângone mindum ge tatnek.” Oi zoren hibuk hân lanjaat zeip, zorat kwâknjan a tenjâziñ 5 tausen yatâ zorân ge tarâwe.

¹¹ Yesunâ nalem zo memjâ sâiwap sâm a tarâwe, zo kâsâpkum ziñgip. Oi saru zuu zo yatik kâsâpkum ziñgip.

¹² Nalem nem âkon opnjâ Yesunâ arâpnjâ itâ sâm dâtnângoip, “Buputjâ zen bâliñ opâpkât sândunek.”

¹³ Oi nen nalem bâtnâmbut zorat buputjâ sânduindâ irâ kiin zagât piksâip.

¹⁴ A amban zen sen mârât mân igiknjâ, zo eknjâ sâwe, “Propete patâ a nengâren âsagibâpkât sâsân, zo perâknjak a zi.”

¹⁵ Oi zen Yesu haamgumnâ bitziñandâ gâsum a kutâ kwânângânâ utne ziñgit nângâm birâziñgâm zikjik barin zarip.

Yesunâ saru kwâkñan lân lân arip.

(Mt 14:22-23; Mk 6:45-52)

¹⁶ Mirâ nâtiksaîsaî arâpnâ nen saru sâtnjan geiwen.

¹⁷ Geimnâ Kapenaum kamânân âinam wangâyân zâiwen. Oi mirâ nâtiksaî ko ârindâ Yesu zâk zikjik zoren tâip.

¹⁸ Oi pibâ kâtiknâ koi saru âbângoi âiwen.

¹⁹ Oi nen sak birâm kom aleindâ ari saru tânâmñan ârindâ Yesu zâk saru kwâkñan lân lân âim wangâ gootñan gâi ekñâ pârâkpm kengât urâwen.

²⁰ Yatâ oindâ Yesunâ nangonsâm sâip, “Ninak gaan. Mân kengât utnek.”

²¹ Yesu wangâyân kopgâbapkât sâtâre urâwen. Kopgâi zorenâk hân âinam sâwenân, zo âi takâwen.

A zen Yesu kulem sen mârâtkât opñâ dukuwe.

²² A kâmut patâ, zen saru nâmbutken zine hañsâip. Hañsâi itâ sâwe, “Muka nâtiksaî wangâ kânok tâi iksen. Zoren arâpnâ Yesu pam ziinik arie.”

²³ Zo yatâ nângâm tatne Tiberia hânân gâbâ wangâ nâmbutñâ Kembunâ nalem zingip, zoren takâwe.

²⁴ Takâne a ambân zen Yesu sot arâpnâ kâruzingâm wangâyân zâim Kapenaum kamânân âi kâruzingâwe.

²⁵ Zen saru nâmbutken âim kârum muyagemñâ itâ sâm dukuwe, “Patâ, gâ dâunjan zi gâin?”

²⁶ Mâsikâne itâ sâm dâzângoip, “Nâ perâkñak sa nângânek. Nâ top liku kulem tuuga ikme, zorat bunjâ. Nalem zingâ nem âkon urâwe, zorat molinige.

²⁷ Nalem nemñâ ândim mumbi, zorat umziñ mân pane zimbap. Nalem nem ândiândi kâtik ândibi, zorat umziñ pane zimbap. A bonñâ, nâ Anutu Ibânandâ nalem zo zingâbatkât gâsum sâlâpnogip. Nâ ândiândi kâtikkât nalem, zo zingâbat.”

²⁸ Sâi zen itâ mâburem dukuwe, “Sânan. Anutunâ wan nep tuum ândinatkat nângâmap?”

²⁹ Sâne Yesunâ itâ sâm dâzângoip, “A sângonnogip, nâ nângâm pâlâtân kwatnibi, zo Anutugât nep.”

³⁰ Sâi den itâ sâm dukuwe, “Gâ top likuliku kulem nâi tuuna ekñâ nângâm pâlâtân kwatginat. Wan nep nâi tuuban?”

³¹ Sâkurâpnij, zen Mose sot mirâ kamân kâtikñan ândim nalem kutñâ Mana, zo nem ândiwe. Oi zorat den kulem nâi itâ ziap, ‘Sumbemân gâbâ nalem zingâ nem ândiwe.’ ”

Nalem sumbemân gâbâ gem gâip, zorat den.

³² Oi Yesunâ itâ sâm dâzângoip, “Perâkñak sa nângânek. Sumbemân gâbâ nalem bonñâ, zo Moseñâ mân muyagem zingip. Ka Ibânandâ sumbemân gâbâ nalem bonñâ zingâmap.

³³ Nâ sumbemân gâbâ gem hân a ândiândi muyagem zingâman. Nâ Anutugâren gâbâ nalem bonñâ uan.”

³⁴ Sâi itâ sâm dukuwe, “Kembu, gâ narâk dâp nalem zo ningâmâmban.”

³⁵ Sâne itâ sâm dâzângoip, “Ândiândigât nalem ko nâ. Nâi zâk nâgâren ga pâlâtân upap, zâk nalemgât mân mumbap. Oi nâi zâk nâ nângâm pâlâtân kwatnibap, zo ko toogât mân nângâbap.

³⁶ Nâ itâ dâzânguan. Zen nâ neknâ mân nângâm pâlâtân kwatnime.

³⁷ Ka Ibânandâ nâgât singi sâip, a ambân zo zen ko nâgâren gam nangâbi. Oi a ambân zîj nâgâren gane mân molizingâbat.

³⁸ Sumbemân gâbâ gewan, zo ninâ den lubatkât bujâ. Sângonnogip, zâkkât den lubatkât gewan.

³⁹ Ibânandâ a ambân nâgâren zâmbanmap, a zo zen tâmbetagobegât galemzîj uandâ hângât narâk âkâbabân zoren hâlâluyâk mânggizinga zaatpi. Sângonnogip, zâkkât den zo yatâ ziap.

⁴⁰ Nanjâ nâ neknjâ nângâm pâlatân kwatnibi, zo ko ândiândi kâtik ândibi. Ibânangât den zo yatâ ziap. Oi nânâ narâk patin mânggizinga zaatpi.”

Yesu zâk ândiândi kâtikkât nalem

⁴¹ Yesu zâk sumbemân gâbâ nalem bonjâ, zo nâ sâipkât Yuda a sâtnjâ, zîjâ nângâm bâlij kwâknangâwe.

⁴² Oi itâ sâwe, “A zi zâk wangât itâ sap, ‘Nâ sumbemân gâbâ gewan.’ Topnâ nângâmen. Zâk Yesu, Yosepegât nanjâ.”

⁴³ Sâne Yesunâ itâ dâzângom sâip, “Zen mân nângâne bâlij oik.

⁴⁴ A nâi zik umgât nâgâren gâgan, zo mân taap. Ibâ sângonnogipnâ sâi âlip nâgâren gâbap. Oi nâ a itâ zo narâk patin mumunjan gâbâ mânggibat.

⁴⁵ Propete zenğât ekabân den itâ ziap, ‘Anutu ziknjak a singi âlip dâzângoi nangâbi.’

Nâi zâk Ibânandâ singi âlip dukui nângâbap, zâk nâgâren gam târokwatnibap.

⁴⁶ A zen Ibâ mân igâwe. Anutugâren gâbâ gem gâwan, nâ ninak Ibâ egâwan.

⁴⁷ Nâ perâknjak dâzângua nângânek. Nâi zâk nângâm pâlatân kwatnimapnâ ândiândi kâtik miap.

⁴⁸ Ândiândi kâtikkât nalem nâ.

⁴⁹ Sâkurâpziñâ, zen mirâ kamân kâtiknjan nalem kutnâ Mana, zo nem ândimnâ mom nangâwe.

⁵⁰ Ka sumbemân gâbâ nalem nemnâ mân mumunjâ, zo ko nâgâren ziap.

⁵¹ Nâ sumbemân gâbâ ândiândigât nalem mem gewan. Nalem zo nâ. Zorat nâi zâk nâgâren gâbâ nalem zo nem ândiândi kâtiknangât singi upi. Sâknandâ nalem uap. Zo a zîjâ ândiândi muyagibigât zîjgâbat.”

⁵² Yuda a sâtnjâ zîjnjak itâ âragumnâ sâwe, “A zirânâ dap op sunumnâ ninji minatkât sap?”

⁵³ Sâne Yesunâ itâ sâm dâzângoi, “Nâ perâknjak dâzânguan. Zen a bonjâ nâgât sunum sot gilâm mân nimbi, zo ko umzinjan ândiândi mân muyagibap.

⁵⁴ Nâi zâk nâgât sunumnâ sot gilâmnâ nimbapnâ ândiândi kâtik mimbap. Oi narâk patin mumunjan gâbâ mângia zaatpap.

⁵⁵ Nâgât sunumnâ, zo nalem bonjâ. Nâgât gilâmnâ, zo too bonjâ.

⁵⁶ Nâi zâk nâgât sunum sot gilâm nimbapnâ, zâk nâ sot pâlatân op ândibap. Oi nâ zâk sot pâlatân op ândibat.

⁵⁷ Ândiândi mariñâ, Anutu Ibâ, zâknjâ sângonnogi gewangât Ibânangât op ândiman. Oi nâi zâk nâ ninibapnâ nâgât op ândiândij muyagem ândibap. Umjandâ nâ sot pâlatân upapnâ sumbemgât singi upap.

⁵⁸ Sumbemân gâbâ nalem, zorat topnâ itâ ziap. Sâkurâpziñ Mana nalem niwe, zo yatâ bujâ. Zen nemnâ ândim muwe. Kâ nâgâren gâbâ nalem zo nimbap, zâk ândim zâimâmbap.”

59 Yesu zâk Kapenaum kamânân mîpâmîpâse namin ândim den zo dâzângoip.

Yesu zâk ândiândi kâtikkât den mem gem gâip.

60 Yesugât a ambârâpñâ, nengâren gâbâ donbepñâ den zo nângâm sâwe, “Den zi nângindâ yâmbâtñâ uap. Den zirat topñâ dap yatâ nângânât?”

61 Oi sâmbâkôn utne Yesuñâ umziñan ek nângâm itâ sâmbâ dâzângoip, “Den zi nângâne bâliñ uap?”

62 A bonñâ nâ âburem ândiwanân zaria nângâne dap upap?

63 Sâkkât sunum zorân ândiândi muyagemap, zo mân ziap. Ândiândi muyagemap, zo Kaapungât nep. Den dâzânguan, zo Kaapum sot ândiândigât den.

64 Oi zengâren gâbâ a nâmbutñandâ mân nângâm pâlatân kwatnime.” A Yesugât den birâbi, zo kânñan nângip. Oi a Yesu tirâpazângoi gâsum kumbi, zo yatik kânñan nângip. Zorat den yatâ dâtnângoip.

65 Oi den nâi itâ târokwap sâip, “Zorat itâ dâzânguan. Ibânandâ a nâi imbanâ mân pindi ko dap op nâgâren gam nâ sot pâlatân upap? Yatâ zo mân taap.”

66 Narâk zoren a ambân kâmut gakârâpñâ, nengâren gâbâ donbepñâ zâk sot ândiândiñangât âkon op birânangâm âiwe.

Peteronñâ Yesugât topñâ sâmbâ muyageip.

67 Yatâ utne Yesuñâ arâp kiin zagât itâ sâmbâ mäsikâniñgip. “Zen yatik nâbam âinam se?”

68 Sâi Simon Peteronñâ itâ sâmbâ dukuip, “Kembu, nen gâ birâgim nâigâren âinat? Gâ kânokñâ ândiândi kâtikkât den mem ândiat.

69 Nen gâ nângâm pâlatân kwatgimñâ itâ nângâmen. Gâ tirik a. Anu-tugâren gâbâ gâin.”

70 Yatâ sâi Yesuñâ itâ sâmbâ dâtnângoip, “Nâ a kiin zagât, zen gâsum sâlâpazângowan. Oi dap yatâ zengâren gâbâ a nâiñâ Satangât a uap?”

71 Zâk Yuda, Simonñâ nanñâ, Karioto kamânân gok, zâkkât nângâm sâip. Yuda zâk arâp kiin zagât nengât kâmurân gokñâ. Oi zâkñâ ândim Yesu tirâpazângoi kâsarâpñâ zîñ gâsum kuwe.

7

Yesugât murâpñâ, zen mân nângâm pâlatân kwâkñangâwe.

1 Kwâkñan Yerusalem kamânân Yuda a sâtñâ zîñâ Yesu kunam den sâne Yesuñâ zorat singi nângâm Yudaia hân birâm Galilaia hânân âim gam ândeip.

2 Yatâ oi Yuda zengât hâmbâ silep kendon mâte oip.

3 Yesu murâpñâ, zîñ itâ dukuwe, “Gâ hân zi birâm Yudaia hânân âimñâ kulem top top tuumat, zo ândi âi tuuna kâmut gakârâpkâ zîñ ikpi.

4 A nâi, zâk patâ upâ sâmbâ nepñâ tik mân tuumap. A mâteziñan tuumap. Gâ nep zo yatâ tuubat sâmatkât âi a kâmurân nep tuuna ikpi.”

5 Murâpñâ zen mân nângâm pâlatân kwâkñangâm yatâ sâwe.

6 Sâne Yesuñâ itâ sâmbâ dâzângoip, “Narâk ziren zo mo zo utnâ sâmbâ âlip upi. Ka nâgât narâk ko gâtâm mâte upap.

7 A zîñâ zen um kâlak mân nângâziñgâbi. Nâ ko ândi mâmanziñ bâliñâ, zo sapsuga um kâlak nângânige.

⁸ Zen ziinjik kendonân zâinek. Narâknâ mân mâte uap. Narâk ziren mân zâibat.”

⁹ Yatâ sâmnâ Galilaia hânân ândeip.

Yesu zâk kendon patâgât Yerusalem kamânân zarip.

¹⁰ Yesu murâpnâ, zen kândon âinetâ bet zâk ziknjik Galilaia hân birâm Yerusalem kamânân tigâk zarip.

¹¹ Oi kendon narâk oi Yuda a zen Yesu kârumnâ mâsikâyanğâm sâwe, “Zâk ikâ taap?”

¹² A yenğandâ zâkkât den halop donbep sâwe. Oi nâmbutğandâ itâ sawe, “Zâk a âlipnâ.” Sâne nâmbutğandâ kwâkâm sâwe, “Buñâ. Zâk a um gulip kwatziğğâm.”

¹³ Oi Yuda a sâtnâ zengât keğğât op Yesugât sinği den muyap mân sâwe.

Yesuñâ Anutugâren gâbâ den mem gâip.

¹⁴ Kendon tânâmnâ Yesu zâk tirik namin zâimnâ a Kembugât den sâm dâzânğoi.

¹⁵ Den yatâ sâi Yuda a zen imbañâziñ buñ oi itâ sâwe, “Zâk ekap namin mân zaripnâ den topnâ zi ikâ gâbâ nânğâm sap?”

¹⁶ Yatâ sânetâ Yesuñâ itâ dâzânğom sâip, “Nâ den dâzânğoman, zo ninan gâbâ buñâ. Sângonnogip, zâkkât den.

¹⁷ Den Anutugâren gâbâ mo ninan gâbâ, zo Anutu sâtnâ lubapnâ den zirât topnâ nânğâbap.

¹⁸ Nâi zâk zik umgât sâbap, zâk sâknâ mem zâizâin upap. Ka nâi zâk nep mariğğât sâtâre muyagibapkât nep tuubap, zâkkât itâ nânğâbi, ‘Zâk sarâ buñâ. Den bonnâ sâmap.’ Oi nâ zo yatâ sâman.

¹⁹ Mosenâ gurmin den sâm muyagem ziğip. Oi zen gurumin den zo mân lum kwâtâtîme. Yatâ opnâ zen wangât nâgât denân kwap sâm nonam se.”

²⁰ Sâi a zen itâ sâwe, “A ikâ zorân gobigât se? Gâgât itâ nânğen. Gâ wâkegoot ândim um gulip op sat.”

²¹ Sâne Yesuñâ dâzânğom sâip. “Nâ nep kânok tuuga, zo ek pârâkpm kwakmak ue.

²² Sa nânğânek. Mosenâ narâpziñ kwabâ kwatziğğâbigât sâm ziğip. (Oi zo Mosenâ mân topkwâip. Sâkurâpninğandâ mârûm nâi topkwarâwe.) Oi nep zo tuutuunâ mâte oi kendonân tuume.

²³ Mosegât gurumin den, zo birânetâ bon buñ opapkât kendonân narâpziñ kwabâ kwatziğğâme. Nâ ko kendonân a kiñ bik mumuñ sâknâ kubiksa âlip uap, zorat wangât kuk otnige?

²⁴ Zen den sâknjik mân sânek. Nânğâm sâlâpkum ko bonnâ sâbi.”

Yesugât op itâ sâwe, “Zâk Kristo mo a nâi?”

²⁵ Yerusalem kamân mâirâp nâmbutğandâ itâ sâwe, “A kunam sâme, zo zirâ mo?

²⁶ Zâk a ambân mâteziñan zi den muyap sâi patârâpninğandâ mân sâm kwâkâme. Zen topnâ nânğâne a bâliñan gâbâ mâkâniğğâbapkât mârûm sâsân, zo mo dap?

²⁷ Buñâ motñâi. A zirat muyamuyagiğğât topnâ nânğen. Ka nâi gâbâapkât sâsân, zo âsagei zâkkât topnâ mân nânğânat.”

²⁸ Yatâ sâne Yesunâ tirik namin kin den patâ itâ sâm dâzângoip, “Ikâ gâbâ gâwan, zo âlip nângen sâme. Ka nâ ninâ umgât mân gewan. Bonnjâ marijâ, Anutu, zâknâ sângonnogi gem gâwan. Oi zen zâk mân ek nângâme.

²⁹ Nâ ko zâknâ sângonnogi zik um topñan gâbâ gewan, gât ko nânâ zâkkât topñâ nângâm kwâtâtian.”

³⁰ Yesu zâk den yatâ sâi tâk namin pânam sâwe. Oi kukunjangât narâknâ, zo mân mâte oipkât yâmbârem birâwe.

³¹ Oi a yennâ zengâren gâbâ donbepñâ Yesu nângâm pâlâtân kwarâwe. Oi itâ sâwe, “A patâ gâbapkât sâsân, zâk a zirân kulem tuumap, zo walâm tuubap? Bunjâ. A zi aksik tuum nanjâmap.”

Kâwali a zen Yesu gâsum tâk namin pambigât sângonzângowe.

³² A zen den yatâ zo tik sâne Parisaio zen nângamñâ tirik namâ galem a sot âragumñâ kâwali a zen Yesu gâsum tâk namin pambigât sângonzângowe.

³³ Yesunâ itâ dâzângom sâip, “Nâ narâk pânkânok zen sot ândimñâ sângonnogi, zâkkâren zâibat.

³⁴ Oi zen kârunim mân muyagenibi. Âi ândibarân dap op gabi?”

³⁵ Yatâ sâi Yuda a zen itâ sâm âraguwe, “A zirân ikâ ari kârunatkât sap. Yuda a bukurâpniñ Grik a hân toren toren zen sot ândie, zengâren âibam sap? Mo zâk Grik a zengâren âim den dâzângobam sap?

³⁶ ‘Kârunim âim mân muyagenibi. Âibarân zen mân gabi.’ Den zo wangât sap?”

Yesu zâk Kaapum ningâbapkât sâip.

³⁷ Yuda zengât kendon sirâm boinjâ mindumindu patâ utne Yesunâ zaat kin den patâ dâzângom sâip, “Nâi zâk toogât nângâmñâ nâgâren ga nimbap.

³⁸ Oi nâi zâk nâ nângâm pâlâtân kwatnibap, zâkkât umñan too sinñâ takâm zimbap. Kembugât ekabân den yatâ kulemgune ziap.”

³⁹ Yesu nângâm pâlâtân kwâknangâwen, nen Kaapumgât singi kwatningâm yatâ sâip. Yesu zâk narâk zoren Kaapumñâ mân ningip. Wangât, zâk sumbem âsakñâ umñan mân âburem zârip, zorat mân ningip.

A ambân zen Yesu topñangât sâm kâsâpagowe.

⁴⁰ A nâmbutñâ zen den zo nângâm Yesugât itâ sâwe, “Perâknak, zâk Propete gâbapkât mârûm sâsân.”

⁴¹ Nâmbutñandâ itâ sâwe, “A bâliñan gâbâ mâkâningâbapkât mârûm sâsân, Kristo, zi zâk.” Nâmbutñandâ ko kwâkâm sâwe, “A patâ zo, zâk dap op Galilaia hânân muyagibap?

⁴² Kembugât ekabân den nâi itâ ziap. Kristo zâk a kutâ Dawidigât kamân, Betelem, zoren âsagibap.”

⁴³ A zen Yesugât yatâ sâm kâsâpagowe.

⁴⁴ Oi nâmbutñandâ tâk namin pânat sâm yâmbârem birâwe.

A sâtñâ zinj Yesu mân nângâm pâlâtân kwâknangâwe.

⁴⁵ Kâwali a zen tirik namâ galem a sot Parisaio zengâren âburinetâ itâ sâwe, “Zen wangât Yesu mân gâsum diim ge?”

⁴⁶ Sâne kâwali a zinjâ sâwe, “Zâk den sâmâp, zo yatâ a nâiñâ mân sâmâp.”

⁴⁷ Sâne Parisaio a zinj itâ sâm dâzângowe, “Zen a yennâ yatik um gulip kwatzingap?

⁴⁸ A sâtñâ sot Parisaio a, nengâren gâbâ nâi zâk sot pâlâtân uap?

⁴⁹ Zo bunâ. A yennâ, zen ko Kembugât gurumin den mân nângâme, zen simgât singi.”

⁵⁰ Yatâ sânetâ bukuzinâ nâi kutnâ Nikodemo, mârûm Yesugâren arip, zâknâ itâ sâm dâzângoip,

⁵¹ “A nâinâ ziknâ topnâ mân sâi dap yatâ hâuñangât den sâm kwâkânat? Nen yatâ mân utnatkât gurumin den ekabân den nâi ziap.”

⁵² Yatâ sâi ko bukurâpnândâ Nikodemo den kârâpnoot itâ sâm dukuwe, “Gâ a zo yatik Galilaia hânân goknâ? Kembugât ekabân sâlâpkum itâ nângâban, ‘Galilaia hânân Propete nâi mân âsagibap.’”

⁵³ Oi zen kâsâpagom mirâzinjan âim nanngâwe.

8

Lañ mâman ambân nâi Yesugâren diim âiwe.

¹ Yesunâ Oliwa bâknjan zâi zeip.

² Mirâ hanjsâi zobâ âburem tirik namin zari a ambân donbepnâ zâkkâren minduwe. Yesunâ ge tapnâ Kembugât den sâm dâzângoip.

³ Oi Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisaio a, zen mâtâp ambân nâi a sot ândei muyagem diim Yesugâren gam pam haamgum kin sâwe,

⁴ “Patâ, ambân zi a lañ zen sot ândei muyagem gâsum diim gen.

⁵ Oi Mose zâk ambân itâ zo kâtnâ zângone mumbigât sâm gurumin den ekabân kulemgum ninjip. Oi gâñâ ambân zâkkât dap nângat?”

⁶ Zo yatâ mâsikâne den dap mo dap sâi nângâm denân pânâp sâwe. Sâne Yesu zâk pindijsâm biknândâ hânân kulemgum tâip.

⁷ Kulemgum tâi mâsikâm zagât zagât utnetâ zaatnâ itâ sâm dâzângoip, “Zengâren gâbâ a nâi tosanâ bunâ, zâknâ kâtnâ topkwap koi ko kumbi.”

⁸ Yatâ sâm du pindijsâm hânân kulemgum tâip.

⁹ A gawe, zen den zo nângâm patâzinâ kâdom ari kânok kânok ari ari âim nanngâwe. Ambân zâk ziknjik Yesugât mâtenjan kiri Yesu zâk oksâm zaat mâsikâm sâip.

¹⁰ “Ambân, a zen ikâ arie? Nâinâ hâuñangât den sâm singan giap?”

¹¹ Sâi ambânñâ sâip, “Kembu, bunâ.” Sâi itâ sâm dukuip, “Nâ yatigâk, nâ gâ mân sâm singan gian. Zorat gâ âi ândim bâlinâ du zagât mân upan.”

Yesu zâk a hân dâp nengât kârâp âsaknâ op ândiip.

¹² Yesunâ a den dum dâzângoip. Itâ sâm dâzângoip, “Hân dâp a zengât kârâp âsaknâ op ândian. Oi nâi zâk nâ molinibapnâ, zâk nâtâtigân mân ândibap. Zâk ândiândi âsaknâ tâknjanji ândibap.”

¹³ Sâi Parisaio a zinâ itâ sâm dukuwe, “Gâ gikak topkâ sâm muyagiat, zorat nângindâ bon mân upap.”

¹⁴ Sâne Yesunâ sâip, “Ninak topnâ sapsuga bon bunj mân opmap. Wangât, Nâ ikâ gâbâ gâwan sot ikâ âi ândibat, zorat topnâ nângâm den sâman. Zen ko zo mo zorat ârândâp kwakme.

¹⁵ Zen sâknjik eknâ umñan bonñâ zo mân ikme. Oi zen lañ sâme. Nâñâ ko zengât topzinj mân sâman.

¹⁶ Oi zengât topzinj sâbat, zo ko bonñâ upap. Nep zo ninik mân tuubat. Ibâ sânğonnogip, zâknâ betnan mei nep zo tuubat.

¹⁷ Zengât gurumin den ekabân den nâi itâ ziap, ‘A zagât, ziknâ a nâigât topnâ sâitâ nângâne bon upap.’

18 Nâ ninâ topnâ sâm muyagia Ibânâ sângonnogip, zâkoot yatik sâm muyagemap.”

19 Yesu zâk den yatâ sâi mâsikâm sâwe, “Ibâgâ ikâ?” Sânetâ itâ sâm dâzângoip, “Zen nâgât topnâ mân nângâme. Zen nâgât topnâ nângâm sâi ko Ibânangât topnâ yatik nângâbe.”

20 Yesuñâ den zo tirik namâ umñâ nâi kât pâpanñan, zoren kin den dâzângoip. Oi zâk mumbapkât narâknjâ mân mâte oipkât dabân gâsum tâk namîn kek pambe?

Anjâ hânân gok, Yesu zâk Sumbemân gokñâ.

21 Yesu zâk den târokwapñâ itâ sâm dâzângoip, “Nâ zâmbam aria zen kârunimñâ tosazinqoot ândim mumbi. Nâ âibat, zoren zen dap op gabi?”

22 Zo yatâ sâi ko Yuda a ziñâ sâwe, “Nâ âi ândia zen mân gabi, den zo wangât sap? Zâk zikñâ agoyangâm mumbapkât sap?”

23 Sânetâ Yesuñâ itâ sâm dâzângoip, “Zen âmbiren gokñâ. Nâ ko uren gokñâ. Zen hân ziren gokñâ. Nâ ko hân zi gokñâ buñâ.

24 Nâ zorat opñâ dâzânguan, Zen tosazinqoot ândim mumbi. Nâ ândim gâwanñâ ândim zâibat. Zen zo mân nângâm simbitkubi, zo ko tosazinq zemzingi mumbi.”

25 Sâi ziñâ mâsikâm sâwe, “Bâi, gâ wan a nâi?” Sâne Yesuñâ dâzângom sâip. “Topnâ dâzângom gâwan, zo bonñâ.

26 Nâ zengât tosa sot hâuñangât den donbep mem ândian. Sângonnogipñâ den bonñâ sâmap. Oi nâ den zâkkâren nângâwan, zorigâk a ambân dâzângoman.”

27 Den zo Ibânangât op sâm dâzângoi zen mân nângâm kwâtâtive.

28 Sâmñâ Yesuñâ târokwap itâ dâzângom sâip. “Zen a bonñâ nâ nagân mândânibi, narâk zoren topnâ nângâm birañbi. Oi ninâ umgât kut nâi nâi mân opman. Ibânandâ den sâm dâtnogip, zorik sâman, zo nângâm kwâtâtibi.

29 Oi sângonnogip, zâk nâ sot ândiap. Nâ kut nâi nâi opman, zo egi âlip opmap, zo ko zâk mân birânimap.”

30 Yesu zâk den yatâ sâi a donbepñâ nângâmñâ, nângâm pâlâtân kwâknangâwe.

Yesugât den mem ândim dumun buñ utnat.

31 Yesuñâ Yuda a nângâm pâlâtân kwâknangâwe, zen itâ sâm dâzângoip, “Zen nâgât den lum ândim arâpnâ bonñâ upi.

32 Opñâ nâgât den bonñâ, zo nângâne mâkâzingi dumunziñ buñâ, hâlâluyâk ândibi.”

33 Yesuñâ yatâ sâi zen itâ mâburem dukuwe, “Nen Abaramgât kiurâp. Nen a zengât kore mân op ândiwen, zorat wangât sat? ‘Dumun buñ ândibi.’ ”

34 Sâne Yesuñâ itâ sâm dâzângoip, “Nâ perâknjak dâzânguan. Nâi zâk bâliñ opmap, zâk bâliñangât kore a upap.

35 Kore a, ziñâ patâziñangât mirin tâtat mâme mân upi. Narâpnâ ko Ibâgât mirinâk ândim zâimambi.

36 Zorat nâ nanñandâ olanziñga, zen perâknjak dumun buñ ândibi.

37 Zen Abaramgât kiurâp, zo nângan. Oi zen nâgât denñâ umziñan mân giari nonam se.

38 Nâ Ibânangâren kut nâi nâi ek ândiwan, zorat sâman. Zen ko ibâziñangâren kut nâi nâi nângâwe, zo upme.”

³⁹ Sâi itâ sâm dukuwe, “Nen sâkuniņ Abaram.” Sâne Yesuņâ dâzângoip, “Zen Abaramgât kiun ândim sâi zâkkât orot mâme yatâ upe.

⁴⁰ Anutugâren gâbâ den bonņâ nângâwan, zo dâzângoman. Oi zinjâ nonam se. Kut zo yatâ zo Abaramņâ mân oip. Zen Abaramgât narâpņâ buņâ. Ibâziņâ, zâk nâi.

⁴¹ Zen ibâziņangât orot mâme upme.” Yatâ sâi zinjâ sâwe, “Nen a laņân gâbâ mân âsagiwen. Ibâniņ Anutu kânok.”

⁴² Sâne Yesuņâ sâip, “Ibâziņ Anutu sâi ko nâ buku otnibe. Nâ Anutugâren gâbâ gewan. Ninâ umgât mân gewan. Zâkņâ sângonnogi gewan.

⁴³ Zen dap op ândine dinnandâ umziņan mân geimap? Nâ den sa zen kindapziņ angân kârâme, zorat ko yatâ upme.

⁴⁴ Zen ibâziņ Satañ. Zâkkât den lubigât umziņ kinmap. Zâk mârûm nâi a tâmbetagoagoņ nep tuum ândim gaap. Zâk den bonņâ kândâtkoipkât umņan den bonņâ nâi mân ziap. Zâk sarâ a sot sarâ mariņâ. Zorat zâkkât orot mâmenâ zo sarâ opmap. Zen zo yatik umziņan den bonņâ mân gei ziap.

⁴⁵ Zorat nâ den bonņâ dâzângua dinnâ birâme.

⁴⁶ Zengâren gâbâ a nâi nâgât tosa âlip sâbap? Buņâ. Nâ den bonņâ sâman. Zen wangât nâgât dinnâ birâme?

⁴⁷ Nâi zâk Anutugât siņgi upapņâ diņâ nângâbap. Zen Anutugât siņgi mân ândimeņâ diņâ birâme.”

Yesugât den mem ândim mân munat.

⁴⁸ Sâi Yuda a sâtnâ, ziņ kuk op itâ sâm bâliņ kwâkņangâwe, “Nen gâgât dap sânat? Gâ nengât kâmurân gok buņa. Gâ Samaria a. Wâkeņâ umgan giari ândiat.

⁴⁹ Gâgât topkâ yatâ sâindâ dâp upap.” Sâne Yesuņâ itâ sâm dâzângoip, “Nâ wâkeņâ mân otnimap. Nâ Ibânâ sâm bâbâlaņ kwâkņangâman. Zen ko nâ mem ge kwatnige.

⁵⁰ Nâ kutsiņginangât opņâ mân dâzângowan. Kutsiņginangât den dâzângobap, zo nâi ândiap. Zâkņâ nâgât kutsiņgi, zo mem zâi pâmbap.

⁵¹ Nâ perâkņak dâzângua nângânek. Nâi zâk nâgât den mem ândiap, zo mân mumbap.”

⁵² Yatâ sâi Yuda a zinjâ itâ sâwe, “Wâkeņâ otgimap, zo perâkņak. Abaram moip. Oi Propete zen yatigâk muwe. Oi gâ itâ sat, ‘Nâi zâk nâgât den mem ândibapņâ mân mumbap.’

⁵³ Sâkuniņâ Abaram, zâk patâ moip. Oi gâ zâk walâbam sat? Oi Propete a, zen yatâ muwe. Gâ wangât sâkkâ mem zâi paat?”

⁵⁴ Sâne Yesuņâ itâ sâm dâzângoip, “Ninak sâknâ mem zâi pa sâi ko bon buņ opap. Ibânâ ândiap, zâkkât Anutuniņ sâme, zâkņâ kutsiņginâ mem zâi pâmap.

⁵⁵ Zen zâkkât topņâ mân nâņge. Nâņâ ko zâkkât topņâ nângâm kwâtâtian. Nâ mân ek nâņgan sa sâi ko a sarâ zen yatâ opap. Nâ zâk nângânâņgan. Oi zâkkât diņâ mem ândiman.

⁵⁶ Sâkunziņâ Abaram, zâk nâgât narâk mâte oi ikpapkât sâtâre op ândeip. Zorâņâ ândim muyagia sâtâre pâtâ oip.”

⁵⁷ Yatâ sâi Yuda a zinj sâwe, “Gâ kendongâ 50 mân ândeiniņâ Abaram egâwan sat?”

⁵⁸ Sâne Yesuņâ itâ sâm dâzângoip, “Nâ perâkņak dâzângobâ. Nâ Abaram mân âsagei ândiwannâ ândim gaan.”

59 Yatâ sâi Anutu hutkum sap sâm kêtnâ mem kunâ sâne Yesunâ tikpam tirik namin gâbâ geip.

9

A sen nêtâtik, zâkkât den sinji.

1 Yesu zâk mâtâbân âim sen nêtâtik a nêi muyageip. A zo mam kâmbonjan gâbâ âsagem sen nêtâtik op ândim gâip.

2 Yesunâ a zo muyagei arâpnâ nin Yesu mâsikâm sâwen, “Patâ, nêigât tosgât yatâ muyageip? Ziknâ mo ibâ mam zekât?”

3 Sâindâ Yesunâ itâ sâm dâtnângoip, “Yatâ bunâ. Ziknâ mo ibâ mam zekât tosgât bunâ. Anutu imbanânangât topnâ zâkkâren muyagibapkât yatâ âsageip.

4 Sirâmân nep tuumen. Kâ nêtiksâi ko nep mân tuumen. Narâk zi sirâm yatâ oi sângonnogip, zâkkât nep âlip tuum ândinat. Kwâknjan nêtâtik muyagei nep zo dap dap yatâ tuubi?

5 Nâ hânân ândibat dâp hân a zengât âsaknâ op ândibat.”

6 Yesu zâk yatâ sâm nâ hânân tâpkum hân banjet mem golanjukum sen nêtâtik zo sinjan sanjorip.

7 Itâ sâm sanjorip, “Gâ Siloam too dengânân âi too sangonnân.” (Siloam zo Yuda denân. Niiñ denân ko sângongoip sâmen.)

8 Yatâ opnâ kamârâpnâ zinâ a zo eknâ mâsikâyanngâm sâwe, “Nalemgât oletnîngâmap, zi zâk mo nêi?”

9 Sâne nâmbutnândâ sâwe, “Zi zâk.” Oi nâmbutnândâ sâwe, “Zâk bunâ. Zâkkât tobat yatâ a nêi.” Yatâ sâne ziknâk sâip, “Nâ ko zi.”

10 Sâi mâsikâm sâwe, “Dap op sinjâ âlip uap?”

11 Sâne itâ sâm dâzângoip, “A nêi kutnâ Yesu, zâknâ hânân tâpkum hân banjet mem golanjukum sinnan sanjon nâ itâ sâm dâtnogip, ‘Gâ Siloam dengânân âi too sângon.’ Oi nâ âi too sangonsa sinnâ âlip oi eksan.”

12 Yatâ sâi mâsikâm sâwe, “A zo ikâ ândiap?” Sâne zâknâ sâip, “Nâ mân ek nângan.”

A sinjâ âlip oip, zorat Parisaio zij den sâwe.

13 A sen nêtâtik op ândimnâ âlip oip, zo diim Parisaio a zengâren âiwe.

14 Oi Yesunâ banjet golanjukum sinjâ sanjorip, zo Yuda zengât kendonân oip.

15 Zorat Parisaio a, zinâ a zo mâsikâm sâwe, “Gâ dap op sinjâ âlip uap?” Sâne itâ sâm dâzângoip, “Zâk banjet mem sinnan sanjori nâ âi too sangonsa sinnâ âlip uap.”

16 Parisaio zengâren gâbâ nâmbutnândâ itâ sâwe, “A zo Anutugâren goknâ bunâ. Zâk Kembugât gurumin den kom mâtâp wâlap. Zâk kendonân nep tuugap.” Sâne nâmbutnândâ sâwe, “Zâk bâlinj mâme a ândim sâi nep itâ zo mân tuubap.” Parisaio a, zij yatâ sâm âragum kâsâpagowe.

17 Oi a sinj bâpsâsân kubigip, zo mâsikâm sâwe, “Sinjâ kubiksap, zorat gâ dap nângat?” Sâne zâknâ sâip, “Zâk Propete.”

18 Sâi Yuda a zen a zo sen nêtâtik ândimnâ âlip oip, zorat nângâne bonnâ mân oi sâne ibâ mamnâ, zet gawet.

19 Gâitâ mâsikâzikâm sâwe, “Nanziknâ sen nêtâtik muyageip, zi mo? Zâk dap op sinjâ âlip uap?”

20 Sâne ibâ mamnâ, zik itâ sâwet, “Zâk nanniknâ, zo nângat. Sen nêtâtik âsageip, zo nângat.

21 Ka dap opnâ sinâ âlip uap, zo mân nânget. Nâinâ kubiksap, zo mân nânget. Zâk katep bunâ. Mârum lâmbarip, zorat ziinjak mâsikâne topnâ dâzângoik.”

22 Ibâ mamnâ, zet Yuda a sâtnâ zengât kengât opnâ yatâ sâwet. Yuda a zengât a sâtnâ, zin den itâ sâm ândiwe, “Nâi zâk Yesugât itâ sâbap, ‘A bâlinan gâbâ makâningâbapkât mârûm sâsân, zâk zo. Zâk Kristo.’ A yatâ zo mâpâmâpâse namin mân zâibapkât pâke pânât. A yatâ zo kâbaknejanjindâ nengât kâmurân mân tâpap.”

23 Zorat opnâ ibâ mamnâ zet kengât op itâ sâwet, “Zâk katep bunâ. Zâk mârûm lâmbarip, zorat zinâ mâsikâne topnâ sâik.”

24 A sen nâtâtik op ândeipnâ âlip oip, zo dum diim gamnâ itâ dukuwe, “Anutu mâtenan kin sarâ mân sâban. Nen a zorat topnâ nângen. Zâk bâlin mâme a.”

25 Yatâ sânetâ ko a zorân itâ sâm dâzângoip, “A zo bâlinâ mo âlipnâ, zo mân nângan. Sen nâtâtik ândiwanâ sinnâ âlip uap, zo nângan.”

26 Sâi dum mâsikâwe, “Dap otgigap? Dap op singâ mânângâtsap?”

27 Sâne a zorân itâ sâm dâzângoip, “Nâ mârûm dâzânguan. Zen wangât kisanâ dâzân gobatkât se? Zen zâkkât a utnam se?”

28 Yatâ sâi zinâ sinan gem dukuwe, “Gâ zâkkât a. Nen ko Mosegât arâpnâ.

29 Mose zâk Anutunâ den dukuip, zo nângen. Ka a zi ikâ mo ikâ gâbâ âsagem gâip, zo mân nângen.”

30 Sâne a zorân den itâ mâburem dâzângoip, “A zi sinnâ mânângâtsap, zâkkât topnâ kârune nânga imbanâ uap.

31 Nen itâ nângâmen, ‘Anutunâ bâlin mâme a mân betzinan memap. Nâi zâk hurat kwâknanjâm dinâ lugi beknan mimbap.’

32 Mârûm hân âsageibân gâbâ a nâi zâk mam kâmbonan gâbâ sen nâtâtiknâ âsagem kubikkubiknâ mân âsagei nângâwen.

33 Oi a zo Anutugâren gâbâ mân gâip sâi nep itâ zo dap yatâ tuubap?”

34 Sâi den kârâpnoot itâ sâm dukuwe, “Gâ bâlin mâme sot laj mâman a zengâren gâbâ âsageinâ dap yatâ nen den topnâ dâtnânguât?” Yatâ sâm kom kâbaknine ârip.

Yesu kândâtkom um nâtâtik ândiândij.

35 A zo kâbaknine ari Yesunâ nângip. Oi a zo muyagenjanjâm itâ sâm mâsikip, “Gâ a bonnâ nângâm pâlâtân kwâknanjat mo?”

36 Sâi a zorân sâip, “Patâ, sat, zo a nâi? Zo tirâpnona eknâ nângâm pâlâtân kwâknanjâbat.”

37 Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Gâ eksat. Den dâgogan, zo nâ.”

38 Sâi a zorân sâip, “Kembu, nâ nângâm pâlâtân kwatgigan.” Yatâ sâm nâ um topnan pindinsâm mâpâseip.

39 Oi Yesunâ sâip, “Nâ topzin sâm muyagibatkât hânân gewan. Zorat a ziinjanjât nângâne giginâ oi sinnin nâtâtik sâme, zen sinzin ânângât âsaknan bâgim ândibigât gem gâwan. Oi a ziinjanjât nângâne zâizâin oi sinnin âlipnik sâme, zen nâtâtigân bagim ândibigât gem gâwan.”

40 Yatâ sâi Parisaio a ârândân kirâwe, zen nângâm nâ sâwe, “Nen sen nâtâtik nângonsat?”

41 Sâne Yesunâ sâip, “Zen sen nâtâtik ândim sâi tosazin bun ândibe. Ka ziinjak sâme, ‘Nen sinnin âlipnâ.’ Zorat tosazin zemzinjap.”

10

Râma zen mariziŋangât den nângâme.

¹ Yesuŋâ den sumbuŋâ nâi itâ sâip, “Nâ perâkŋak dâzângua nângânek. Nâi zâk râma zengât poŋ durubit zo birâm nâin gâbâ loŋgiŋ bagibap, zâk kâmbu a op kut nâi nâi laŋ memap.

² Nâi zâk poŋ durubirân gâbik bagibap, zâk ko râma zengât galem a.

³ Zâk gâi mâtâp galem a eknâ mâtâp mem pâm̄bap. Oi râma ziŋâ diŋâ tobat nângâbi. Oi râma galem a zo râma kutziŋan zângonsâm poŋan gâbâ diizingâm âibap.

⁴ Râma gakârâpnâ diizingâm gei kâdom ari molim âibi. Diŋ tobatŋâ nângâmegât molim âibi.

⁵ Ka a nâi gâi diŋ tobatŋâ mân nângâmŋâ mân molibi. Buŋâ. Zen keŋgât op birâm âibi.”

⁶ Yesuŋâ den sumbuŋâ yatâ sâi Yuda a ziŋ den zorat topŋâ mân nângâwe.

Yesu zâk galem a âlipŋâ.

⁷ Yatâ utne Yesuŋâ dum dâzângom sâip, “Perâkŋak dâzângua nângânek. Râma zengât zâizâiŋangât mâtâp, zo nâ.

⁸ Nâ mân âsagia âsagiwe, zo kâmbu a. Zen kut nâi nâi laŋ mime. Zen ganetâ râma zen zengât den mân nângâwe.

⁹ Mâtâp nâ. Nâi zâk nâgâren gam bagibap, zâk mân tâmbetagogap. Zâk bagimgagim nalem muyagem nem ândibap.

¹⁰ Kâmbu a zen ga râma kâmbu mem zângom tâmbetzângobigât game. Nâ ko râma ziŋ ândim ândiândi âlip muyagem ândim kwâtâtibigât gâwan.

¹¹ Nâ râma galem a âlipŋâ. Galem a zâk galem otziŋgâm ândim râma gakâŋâ tâmbetagogegât ândiândiŋâ birâbat.

¹² Râma galem a bâliŋâ, mariŋâ buŋâ, kât nep tuutuunangât aŋâ dâŋ galemziŋ mân opmapŋâ wâu kâtikŋâ gâi zâmbam âibap. Oi wâu kâtikŋâ gamŋâ râma ziŋgâm molziŋgi siŋsururuŋ upi.

¹³ A zo râma galem a bâliŋâ. Zâk râma zengât girem mân upap. A zo kât mimbapkât nep tuumap.

¹⁴ Nâ ko râma galem a âlipŋâ ândiman. Ibâ sot nâ âŋak nângâm ândimet.

¹⁵ Zorat dâp op nâ kâmurâpnâ zen sot âŋak ândimen. Zorat na râma zengât opŋâ ândiândinâ birâbat.

¹⁶ Oi râma kâmut nâin nâin ândie. Zen poŋ zi gokŋâ buŋâ. Oi ninak ârândâŋ diizingâm ga dinnâ nângâbi. Oi râma zen kâmut kânok sot galem a kânok yatâ muyagibap.

¹⁷ Râma zengât op ândiândinâ birâbat, zorat Ibânandâ umŋandâ gâsunimap. Nâ ândiândinâ birâmŋâ dum mimbat.

¹⁸ Ândiândinâ zo a ziŋ nonam dinnâ sâne mân birâbat. Buŋâ. Ninak nângâm birâbat. Ninak birâbat sot mimbatkât imbaŋâ zemnigap. Yatâ upatkât op Ibânandâ sâm nigip.”

¹⁹ Yesu zâk yatâ sâip, zorat Yuda a zen nângâm den sâm kâsâpagowe.

²⁰ Oi a donbepŋâ itâ sâwe, “Wâkeŋâ okŋangi um gulip uap. Den sâi wangât nânge?”

²¹ Nâmbutŋandâ itâ sâwe, “A wâkeŋootŋâ ândim sâi den itâ mân sâbap. Mo wâke nâiŋâ a sen nâtâtik zen âlip kubikziŋgâbap?”

Yuda a sâtŋâ, ziŋ Yesu kâsa okŋangâwe.

²² Yuda a ziŋ tirik namân mârûm mâsop miwe, zorat kendon narâkñâ mâte oip.

²³ Map paten narâkñan mâte oip. Oi Yesu zâk tirik namin âim mindumin-dugât um patâ nâi kutñâ Salomo, zoren âim gam kirip.

²⁴ Oi Yuda a ziŋ ekñâ mindum haamgum kin itâ sâm dukuwe, “Gâ wangât topkâ kwâimbâna um zagât upmen? A bâlijan gâbâ mâkâningâbapkât mârûm sâsân, gâ a zo ândiat oi ko sâm muyagem dâtânngo.”

²⁵ Sâne Yesuñâ itâ sâm dâzânngoip, “Nâ mârûm sâm dâzângua mân nângâwe. Ibânangât sâtkât nep tuuman, zorân topnâ sâm muyagemap.

²⁶ Ka zen nâgât râma mân op ândiegât dinnâ mân nângâme.

²⁷ Râma gakânâ ândie, zen zingit holizij nângâman. Oi ziŋâ dinnâ nângâme. Dinnâ holiñâ nângâm mâtâbân molinime.

²⁸ Oi ândiâdi kâtik muyagem ziŋga mân tâmbetagam ândim zâibi. Oi nâgât bitnan gâbâ a nâiñâ mâkâmâkân, zo mân taap.

²⁹ Ibânandâ nâgâren zâambarip, zâk a sot kut nâi nâi aksik walâziŋgâm ândiap. Oi nâiñâ Ibânangât bikñan gâbâ mân mâkâbap.

³⁰ Nâ sot Ibâ, net orot mâmenikñâ kânogâk ziap.”

³¹ Yatâ sâi Yuda a ziŋ kât dum mem kunam urâwe.

³² Yatâ utnetâ Yesuñâ itâ sâm dâzânngoip, “Nep âlipñâ top topñâ Ibânâ mam otnigi tuuga igâwe. Oi ikâ zorat op kâtñâ nonam se?”

³³ Sâi Yuda a, ziŋâ sâtñan mem itâ dukuwe, “Nep âlip tuumat, zorat bunâ. Gâ ayâk ândiatñâ Anutu hutkum gikangât nâ Anutu sat. Zorat op gonam sen.”

³⁴ Yatâ sâne Yesuñâ itâ sâm dâzânngoip, “Kembugât gurumin den ekabân Kembugât den nâi itâ ziap. Zo sâlâpkum nângâme mo bunâ? Den zo itâ, ‘Nânâ sâwan, Zen Anutu yatâ.’

³⁵ (Oi Kembugât den kulem gulipkum nâi sâsân, zo mân taap.) Anutugâren gâbâ den zengâren gâip. Zengât op zen Anutu yatâ sâip.

³⁶ Zorat zen wangât itâ se, ‘Gâ Anutu hutkum sat.’ Anutuñâ gâsum sâlâpnom sângonnogi gewan. Zorat op nâ Anutugât nannâ sa wangât zen den se?

³⁷ Nep tuuman, zo iknetâ Ibânangât dâp mân opmap oi ko birânim nâgât den zorat nângâme bon buŋ oik.

³⁸ Mo iknetâ Ibânangât dâp uap, zo ko dinnangât bunâ, nepnangât opñâ itâ nângâbi. Ibânandâ nâ sot tâpmap. Oi nâ zâkkâren gâbâ gewan, zorat topñâ nângâbi.”

³⁹ Yesuñâ den yatâ sâi ko tâk namin pânam dum sâne birâziŋgâm arip.

⁴⁰ Birâziŋgâmñâ Yodaŋ too nâmbutken Yohanenñâ mârûmñan too sanгонziŋgâm ândeip, zoren âi ândeip.

⁴¹ Zoren âi ândei a donbep patâ ziŋ Yesugâren ga mindum itâ sâwe, “Yohane zâk sen mârât top top, zo mân tuugip. Ka gâgât den sâip, zo bon op nangap.” Oi zoren a ambân donbepñâ Yesu nângâm pâlâtân kwâkñangâwe.

⁴² (-)

11

Lasaro moip.

¹ Betania kamânân a nâi ândeip, kutñâ Lasaro. Zâk sot ponâzatñâ Maria sot Mata, zen kamân zo gokñâ.

² Marianja m̄arum Kambu too w̄ar̄an̄ja ālip̄ja zor̄an̄ san̄gon ko k̄auk s̄amot̄n̄d̄a kin̄ja s̄an̄gori āron̄ja oip. Z̄akk̄at mun̄ja Lasaro, z̄ak m̄asek op zeip.

³ M̄asek op zei pon̄az̄at̄n̄ja zet Yesuḡaren den it̄a s̄am p̄ait̄a arip, “Kambu, ḡa n̄nḡa. Umgand̄a ḡasumap, a zo m̄asek op ziap.”

⁴ Den zo p̄ait̄a ari Yesūja n̄nḡam̄ja it̄a s̄aip, “M̄asek zorat bon̄ja mumbap̄k̄at bun̄ja. Anutu s̄am ālip kw̄ak̄n̄an̄ḡabiḡat āsagiap. Anutu nan̄ja n̄nḡat imban̄ja āsagei ek̄ja hurat kwat̄nibi.”

⁵ Mata sot gat̄ja sot Lasaro, zenḡat Yesūja um̄ja t̄aip.

⁶ Oi m̄asek̄at singi n̄nḡam̄ja sir̄am zaḡat kam̄an zoren āndeip.

⁷ Sir̄am zaḡat āndim̄ja ar̄ap̄ja it̄a s̄am d̄at̄n̄angoip, “Gane Yudaia h̄an̄an āburem āin̄a.”

⁸ S̄ai ar̄ap̄n̄d̄a it̄a s̄awen, “Pat̄a, m̄arum Yuda a ziŋ k̄at̄ja gonam ur̄awe. Wanḡat dum zoren āinat̄k̄at sat?”

⁹ S̄ain̄d̄a Yesūja d̄at̄n̄angom s̄aip, “Mir̄a h̄an̄s̄am zei kek m̄an n̄t̄at̄iks̄abap. Nep̄n̄a h̄an̄an tuum kw̄ak̄ab̄at̄k̄at nar̄ak̄ja m̄an m̄ate uap. N̄ai z̄ak sir̄am̄an m̄at̄ab̄an ari kut n̄ai n̄ai zimbap, zor̄an̄ m̄an kom subap. Z̄ak āsak̄an kut n̄ai n̄ai ek n̄nḡam āibap.

¹⁰ N̄ai z̄ak n̄t̄iḡan m̄at̄ab̄an āim āsak̄ja k̄arum āi kom subap.”

¹¹ Yat̄a s̄am̄ja den it̄a t̄arokwap d̄at̄n̄angoip, “Bukuniŋ Lasaro, z̄ak uman ziap. N̄a āi m̄angibat.”

¹² Yat̄a s̄ai ko ar̄ap̄ja niŋ it̄a s̄awen, “Uman zem̄ja ālip upap.”

¹³ Yesu z̄ak mumun̄an̄ḡat den sum̄un̄ja s̄ai nen umanḡat n̄nḡawen.

¹⁴ Zorat Yesūja s̄am kusik̄an kwap d̄at̄n̄angoip, “Lasaro muap.

¹⁵ N̄a zoren m̄an āi āndia muap, zorat zenḡat um̄n̄ ālip uap. Zen n̄nḡam p̄al̄at̄an̄ kwat̄nim kw̄at̄at̄ibiḡat yat̄a āsagiap. B̄ai, zi z̄akk̄aren āin̄a.”

¹⁶ S̄ai ko Yesuḡat ar̄ap nen̄ḡaren ḡab̄a a n̄ai Toma, z̄ak booboo a kons̄amar̄awen, z̄ak̄ja bukur̄ap̄ja it̄a s̄am d̄at̄n̄angoip, “Nen z̄ak sot ār̄and̄an arind̄a a s̄at̄ja ziŋ n̄nḡonet̄a munat.”

Yesu z̄ak zaat̄aat sot āndīandi marīja.

¹⁷ Lasaro moi k̄at m̄at̄ap̄an pane sir̄am kimembut zei Yesu āi takip.

¹⁸ Betania kam̄an zo Yerusalem kam̄an nan̄ḡam̄an t̄aip.

¹⁹ Zob̄a Yuda a don̄bep Mata Maria munzik̄ja moip, zorat s̄anḡan ninam Betania kam̄an̄n āi tar̄awe.

²⁰ Oi Yesu gaap s̄ane Mata z̄ak n̄nḡam ari Maria ko m̄an n̄nḡam mirin t̄ai Matan̄ja m̄at̄ab̄an āi Yesu muyageip.

²¹ Muyagem̄ja it̄a s̄am dukuip, “Kambu, ḡa ziren āndina s̄ai ko munn̄a m̄an mombap.

²² Oi irabot zi ḡaḡat n̄angan. Ḡa wan mo wanḡat Anutuḡaren nin̄au s̄ana n̄nḡaḡibap.”

²³ S̄ai Yesūja it̄a s̄am dukuip, “Munḡa mumun̄an ḡab̄a zaat̄pap.”

²⁴ S̄ai Matan̄ja it̄a dukum s̄aip, “Nar̄ak pat̄a, zaat̄aat narak, zoren zaat̄pap, zo ko n̄angan.”

²⁵ S̄ai Yesūja dukuip, “Zaat̄aat sot āndīandi marīja, n̄a. Zorat n̄aīn̄a n̄nḡam p̄al̄at̄an̄ kwat̄nibap, z̄ak mom̄ja zaat āndīandin̄ k̄atik āndim z̄aibap.

²⁶ Oi n̄ai z̄ak w̄aḡan āndim n̄nḡam p̄al̄at̄an̄ kwat̄nibap, z̄ak mumu k̄atik m̄an mom āndīandi k̄atik āndim z̄aibap. Ḡa den zo n̄nḡana bon uap?”

²⁷ Sâi Matanjâ sâip, “Zo nângan. Oi gâgât itâ nângan. A bâlijan gâbâ mâkâningâbapkât mârum sâsân, zo gâ. Anutugât nannâ hânân gibapkât sâsân, zo gâ. Zorat umnandâ nângâm pâlâtân kwatgigan.”

Yesu umjâ bâlei iseip.

²⁸ Den Yatâ sâm birâm âi gatjâ Maria muyagem den halobân itâ sâm dukuip, “Patânikjâ gaap. Oi gâgât sap.”

²⁹ Sâi Marianjâ nângâmjâ kârâpñoorâk zaat Yesugâren arip.

³⁰ Yesu zâk kamânân mân takâm Mata muyageip, zoren kirip.

³¹ Marianjâ kek zaatjâ ari Yuda a ambân zâk sot tap um diim gigi den dukum tarâwe, zen kwagân âibam ariap sâm molim âiwe.

³² Maria zâk âim Yesu ekjâ kinj topñan ge pindijsâm itâ sâm dukuip, “Kembunâ, gâ ziren ândina sâi ko munnâ mân mombap.”

³³ Yatâ sâm isei Yuda a ambân molim âiwe, zen bekñan mem isewe. Isene Yesujâ zingitjâ umjâ bâlij oip.

³⁴ Yesu zâk mâsikâzingâm sâip, “Ikâ zoren hanguwe?” Sâi zinjâ sâwe, “Kembu, gâ zi ga eknan.”

³⁵ Sâne Yesu zâk iseip.

³⁶ Oi Yuda a zinjâ ekjâ sâwe, “Iknek, zâknâ umjandâ gâsum biranmap.”

³⁷ Nâmbutjandâ itâ sâwe, “A sen nâtâtik sinjâ mânângâripjâ a zi âlip kubigi mân mombap?”

Lasaro zaarip.

³⁸ Yesujâ umjâ bâlij oi kwagân âi takip. A zo kât mâtâpñan pane zei kât pâtâ mem mâtâpñan pam doonguwe.

³⁹ Zorat Yesujâ itâ sâip, “Kât mem kâbakjinek.” Sâi a mumujâ zorat ponânjâ, Matanjâ itâ sâm dukuip, “Kembu, sirâm kimembut ziap, zorat mârum kârok uap.”

⁴⁰ Sâi Yesujâ itâ dukuip, “Den dâgogan, zo mân nângat? Gâ nângâm pâlâtân kwatninandâ Anutu imbanânjâgât topñâ muyagei ikpan.”

⁴¹ Yatâ sâi ko kât mem kâbakjine ari Yesujâ sinjâ sumbemân ekjâ itâ sâip, “Ibânâ, gâ ninâunâ nângat, zorat sâiwap san.

⁴² Gâ narâk dâp ninâunâ nângâmat, zo nângan. Nâ a zi kinze, zen topnâ nângâbigât itâ san. Gânâ sângonnona gewangât umziñandâ nângâm pâlâtân kwatnibigât den yatâ dâgogan.”

⁴³ Yatâ sâmjâ den kâtik sâm konsâip, “Lasaro, gâ gem ga.”

⁴⁴ Sâi mumujandâ zaat gâip. Oi mârum kinj bikjâ sângum kâpiwe. Si sângânjâ kâpiwe, zorat Yesujâ dâzângoip, “Sângum olanj birânek.”

Yesu mumbapkât sâm kâtân urâwe.

(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lu 22:1-2)

⁴⁵ Yuda a ambân Maria sot gawe, zengâren gâbâ donbepjâ Yesu kut nâi nâi oip, zo ekjâ nângâm pâlâtân kwarâwe.

⁴⁶ Nâmbutjandâ ko Parisaio zengâren âim Yesujâ kut nâi nâi oip, zorat den sinji sâm dâzângowe.

⁴⁷ Oi tirik namâ galem a patâ sot Parisaio, zen den so nângâm sâne a sâtnâ mindune itâ dâzângom sâwe, “A zi kulem top top tuugapkât dap utnat?”

⁴⁸ Nen ek mân nângânângâ utnat, zo ko a pisuk patâ zinj zâkkâren âimjâ nenjât a kutâ sâne Roma a zinj kuk opñâ gam nângone mom nanjindâ tirik namâ zi kândanbe.”

⁴⁹ Yatâ sâne zengât buku nâi kutjâ Kaipa, narâk zoren tirik namâ galem a patâ ândeip, zâknâ itâ sâip, “Zen um nangânânggâziñ buñ ândie.

⁵⁰ Zen itâ mân nânge. A kâmut nen mom nangâbemgât nengât hâuñijâ a kânoknâ moi âlip upap.”

⁵¹ Den zo zik umgât mân sâip. Kendon patâ zorat umñan zâk tirik namâ galem a patâ zengât patâziñ ândeipkât Anutuñâ sâi kânñan den zo sâip. (Yesu zâk perâknjak Yuda a kâmut, zengât op mumbapkât sâmpindâpindân.)

⁵² Oi Yuda a zengârâk buñâ, Anutugât nan bârarâp hân dâp ândie, zen aksik minduziñgi kâmut kânok ândibigât sâmpindâpindân.)

⁵³ A patânâ Yesugât op yatâ sâipkât narâk zoren gâbâ a sâtñâ zen Yesu kunam den sâmpâtâp kârum ândim gawe.

⁵⁴ Zorat Yesu zâk mulukñem tik ândeip. Zâk mirâ kamân kâtik nangâmñan kamân nâi tâip, kutjâ Epraim, zoren arâpnâ diingiñgi âi ândiwen.

⁵⁵ Oi Yuda zengât kendon patâ kutjâ Pasowa, zo mâte oi kamân mâik mâigân gâbâ a donbep patâ, zen Yerusalem kamânân zâiwe. Zen Pasowa kendongât um sâkziñ kubiknam zâiwe.

⁵⁶⁻⁵⁷ Mârum tirik namâ galem a sot Parisaio a, ziñ den itâ sâmpâdzângowe, “Nâiñâ Yesugât tâtat mâmenâ ek nangâmñâ ga dâtnângoik. Dâtnângoi gâsum tâk namin pânat.” Yatâ sâwegât kendon patâ mâte oi Yesu kârumñâ tirik namin zâi kin itâ mâsikâyangâm sâwe, “Zen dap nânge? Yesu zâk kendonân gâbap mo buñâ?”

12

Mariañâ Yesu too wârân âlip sanjorip.

(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

¹ Pasowa kendon ombenjan sirâm namburân kânok zei Yesuñâ Betania kamânân arip. Kamân zoren mârum Lasaro mumuñan gâbâ mângei zaarip.

² Oi zoren Yesu sii nalem om pindâne Matañâ tokim pâi Lasaro ârândân tap niwe.

³ Tatnetâ Mariañâ kwâip belo nâi too wârânñâ âlipñâ, sângân zâizâiñ, zo mem Yesu kinan sângonñâ kâuk sâmotñandâ âron meip. Oi mirâ zo itom âlipñâ gam zeip.

⁴ Oi arâpnâ nengât buku nâi Yuda, Karioto kamânân gok (Zâk narâk nâin Yesu tirâpânñâ gâsum kuwe.), zâknâ itâ sâip,

⁵ “Too wârân âlip, zorânâ sângân kât 3 handeret yatâ mem a kanpitâ ziñgi dâp opap.”

⁶ Zâk a kanpitâ zengât mân nangâm sâip. Zâknâ mindum kât pâpanñangât irâ, zo zâknâ galem op ândeip. Kât panetâ tik kâmbu memâip, zorat op sâip.

⁷ Sâi Yesuñâ itâ sâmpâdzângoip, “Birânek. Ambân zo den mân dukunek. Too hitom âlip, zo sâknâ sanjori mua hanobi, zorat opñâ kânñan sanjonniñgâp. Zâk âlip upap.

⁸ A kanpitâ, zen âsâbân zen sot ândibi. Nâ ko zen sot narâk karep mân ândibat.”

A sâtñâ ziñ Lasaro kumbigât sâmpâtâp urâwe.

⁹ Yesu zâk Betania kamânân ândei Yuda a donbep zâkkât siñgi nangâm zoren âiwe. Zen Yesuyâk iknam mân âiwe. Lasaro mumuñan gâbâ mângeiñgi, zâk ârândân iknam âiwe.

10-11 Yuda a donjbepnâ Lasarogât den singi nângâmñâ Yesu nângâm pâlâtân kwâkñangâwe. Yatâ urâwegât tirik namâ galem a patâ, zinj Lasaro Yesu sot ârândân zâkonam den nep tuuwe.

*Yesu Yerusalem kamânân zari sâtâre op diiwe.
(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Lu 19:28-40)*

12 Mirâ hanjsâi a donjbepnâ kendongât Yerusalem kamânân zâiwe. Zen Yesu gam taap sâne singi nângâwe.

13 Den yatâ nângâm sâtâre op gâmalem sot gâlângât iinnâ namuñ mem mâtâbân muyaginam âiwe. Âi muyagem pam diim itâ sâwe, “Oe, Kembangât sâtâkât gam ningat. Nen sâm âlip kwatgigen. Gâ Isirae nengât a kutâ.”

14 Yesu zâk donji sigan muyagem kwâkñan zâi tâi arip. Zorat Kembangât ekabân den nâi itâ ziap, zorat dâp oip. Den zo itâ,

15 “Yerusalem kamân, Sion mâirâp, zen mân kengât utnek. Iknek. A kutâ patâzin gaap. Zâk donji sigan zorat kwâkñan gaap.”

16 Narâk zoren arâpnâ nen den zorat topnâ mân nângâwen. Yesu momñâ zaat sumbemân zarip, zoren itâ nângâwen, “Zo zâkkât op kulemuwe. Oi zâkñâ zo yatik oip.”

17 Mârum Yesu zâk Lasaro konsâi kwagân gâbâ gâi igâwe, zen den singi zo a nâmbutñâ dâzângowe.

18 Oi sen mârât zorat singi nângâwenâ a donjbepnâ gâmalem sot gâlângât iinnâ namuñ mâtâbân âi muyagiwe.

19 Oi Parisaio a, zinjâ zingitñâ bukurâpzin mindum târâwe itâ sâm dâzângowe, “Nângânek. Zen den nep tuune a donjbep patâ zâkkârâk op nanje. Oi zâkñak walâningi kwaksen.”

Grik a nâmbutñâ, zinj Yesu iknam gawe.

20 A kendongât Yerusalem kamânân gawe, zengât oserân Grik a nâmbutñâ ârândân ândim Anutu mâte okñangâwe.

21 Zen Pilipo, Besaida kamân Galilaia hânân gokñâ, zâkkâren âi itâ sâm dukuwe, “Patâniñâ, Nen Yesu iknatkât otningap.”

22 Sâne Piliponâ nângâm Andrea dukui ârândân Yesugâren âi den zo sâm dukuwet.

23 Dukoitâ Yesunâ itâ sâip, “A bonñâ, nâ sumbem âsakñânâ muyagibatkat narâk mâte uap.

24 Perâkñak dâzângua nângânek. Segon keetñâ, zâk hânân gei yen mân zimbap. Hânân gei momñâ bonñâ donjbep muyagibap. Ka keetñâ hânân mân giari sâi bon buñ opap. Hânân giari bonñâ donjbep muyagibap.

25 Nâi zâk hânân ândiândinâ buku okñangi gulip okñangâbap. Nâi zâk hânân ândiândinâ kâsa okñangâbap, zâk ândiândi kâtik muyagibap.

26 Nâi zâk nâgât kore ândibâ sâm nânâ mâtâp ândiwan, zorat dâp ândim molinibap. Yatâ op ândibapñâ nâgâren gam nâ sot ândibap. Nâi zâk kore otnibap, zâk Ibânandâ sâi a patâ op ândibap.”

Yesu zâk mumbapkât den sâm muyagezingip.

27 “Itârân umnâ yâmbâriap. Oi dap sâbat? Itâ sâbat? Ibâ narâk ziren sâknam âsagenibap, zo sâna mân âsagibap. Yatâ mân sâbat. Wangât, narâk ziren sâknam itâ zo âsagenibapkât gewan, zorat.

28 Zorat Ibânâ gâ sâna kutsingigangât kutkâ neule âsakñoot âsagibap.” Yesunâ yatâ sâi ko sumbemân gâbâ den nâi itâ geip,

29 “Neule âsaknâ sa muyageip, zo dum sa muyagibap.” Oi a kâmut patâ kirâwe, zinâ itâ sâwe, “Zi sumbem kârap.” Oi nâmbutjanda itâ sâwe, “Sumbem a nâinjâ den dukuap.”

30 Sâne Yesunâ itâ sâm dâzânngoip, “Den zo ninangât bujâ. Zengât op muyagiap.

31 Narâk ziren hângât a kutâ Satan kâbaknjinj. Oi a ambân tosazinjângât hâuñâ mimbigât sâm kwâkâkwâkân.

32 Nâ nagân nom mem zaat kwânângânine ko hân dâp a diizinga nâgâren gabi.”

33 Zo mumujângât dap yatâ mumbap, zorat den sumbunâ zo sâip.

34 Sâi a kâmut kirâwe, zen itâ dukuwe, “Nen gurumin den sâlâpkum itâ nângâmen. A bâlijan gâbâ mâkâningâbapkât sâsân, zâk âsagemnâ mân mom ânim zâimâmbap. Oi gânâ itâ sat, ‘A bonjâ nagân nom mem kwânângânibi.’ A bonjâ, zâk dap yatâ?”

35 Sâne Yesunâ itâ mâburem dâzânngoip, “Kârâp âsaknandâ narâk pânkânok osetzijan âsagezingâm ândibap. Oi zen nâtâtiknâ kâpizângobapkât kârâp âsaknâ zemzingi zâk mâte oknjângâm ândibi. A nâi nâtâtigân âibap, zâk dap op mâtâpnâ ikpap?”

36 Zorat âsaknâ zemzingi nângâm pâlâtân kwâkjangâne kâmut gakârâpnâ upi.” Yesu zâk den yatâ sâmñâ tik âi ândeip.

Yuda a donjep, zen um kâtik op Yesu kândâtkuwe.

37 Yesu zâk a ambân mâteziñan sen mârât kulem top top tuugi ekñâ mân nângâm pâlâtân kwâkjangâwe.

38 Zo Propete Yesaiagât den kâtigibapkât yatâ urâwe. Zâk mârurnjan den itâ sâm kulemgoip,

“Kembugât den sinji sâindâ mân nângâme. Zorat Kembugât imbanâ, zo dap op zengâren muyagibap?”

39 Oi Yesugât den mân nângâwe, zorat Propete Yesaianâ Kembugât den nâi itâ sâm kulemguip,

40 “Zâk otzingi sinziñ nâtâtiksâi umziñ kâtigeip. Zo zen sinziñandâ ek nângâbegât. Oi umziñandâ nângâm kwâtâtibegât. Oi umziñ melânje kubikzingâbamgât.”

41 Yesaianâ Yesugât sumbem âsaknâ, zo ekñâ zâkkât yatâ sâip.

42 A sâtnâ zengâren gâbâ donjepnâ Yesugâren nângâm pâlâtân kwâkjangâwe. Oi zo sapsune Parisaio ziñ nângâbegât kwâimbâwe. Mâpâmâpâse namîn zâine kâbakjezingâbegât yatâ urâwe.

43 Zen a zinâ sâm âlip kwatzingâbigât yatâ urâwe. Anutunâ sâm âlip kwatzingâbap, zorat nângâne yenñâ oip.

Yesugât den zo topniñ sâm muyagibap.

44 Yesunâ den kâtiknâ sâm itâ sâip, “Nâi zâk nâ nângâm pâlâtân kwatnibap, zo nâyâk bujâ. Sângonnogip, zâk ârândân nângâm pâlâtân kwâkjangâbap.

45 Oi nâi zâk nâ nikpap, zo yatik sângonnogip, zo ikpap.

46 Nâ kârâp âsaknandâ hânân gewan, zorat nâi zâk nâ nângâm pâlâtân kwatnibapnâ nâtâtigân mân ânim zobâ gâbap.

47 Nâi zâk dinnâ biri nânâ hâuñangât mân sâbat. Nâ a zengât tosagât hâuñâ zingâbatkât bujâ. Nâ kubikzingâm tânzângobatkât gewan.

⁴⁸ Nâi zâk kândâtnom dinnâ biri nâinâ tosanangât den sâm kwâkâbap. Den sâman zo, zâknâ narâk patin tosanangât topnâ sapsupap.

⁴⁹ Nâ den zo ninâ umgât mân sâman. Ibâ sângonnogip, zâknâ sapsumnigi sâman.

⁵⁰ Oi nâ nângan. Ibânanngât dinâ lum ândiândi kâtiknâ muyagibi. Den sâman, zo Ibânandâ sâip dâp sâman.”

13

Yesunâ arâpnâ kinziņ sanjorip.

¹ Pasowa kendon narâk mâte oi Yesunâ ziknanngât itâ nângip, “Hân birâm Ibânanngâren zâibatkat narâk mate uap.” Yatâ nângâm hânân arâpnâ umjandâ gâsuningâm ândeipnâ yatâ otrinngâm ari ma ko narâknâ âkip.

² Oi nâtiksisâi nalem ninam minduindâ Satanjâ mârûm Yuda, Simonngât nannâ, Karioto kâmânân goknâ, zâkkât umjan den itâ pâip, “Yesu a sâtnâ tirâpzângona eknâ gâsubi.”

³ Yesu zâk itâ nângip, “Ibânâ, zâk kâwali âksik patâ nigip. Oi nâ Anutugâren gâbâ gewan. Oi nâ âburem Anutugâren zâibat.”

⁴ Yatâ nângâm nalem nem tarâwenân gâbâ zaat hâmbâ kwâkâm pam sângum mem lâip.

⁵ Oi too aam âmanân lokei giari topkwap kore a yatâ op arâp kinnin sanjorip. Oi sângumjâ sanjori âronjâ oip.

⁶ Yatâ otrinngâm Simon Peterogâren ari itâ sâm dukuip, “Kembunâ, gâ gikak kinnâ sanjonbam uat?”

⁷ Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Nâ uan zi topnâ mân nângat. Gâtâm ko nângâban.”

⁸ Sâi Peteronâ itâ sâm dukuip, “Kinnâ mânâk sanjonban.” Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Nâ mân sanjongiga gâ dabân nâgât sinji a upan?” Yesunâ um sanjonsanjon, zorat op den zo sâip.

⁹ Peteronâ den zorat topnâ mân nângâm itâ sâm dukuip, “Kinnigâk mân sanjonban. Sâknâ aksik sanjonban.”

¹⁰ Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Nâi zâk too sanjonjâ mâtâbân obândim ko kinjik sanjori salekkubap. Oi zen yatik salek ue. Ka osetziņan goknâ nâi, zâk zengât dâp mân ândiâp.”

¹¹ A sâtnâ zengâren âi tirâpzângoi gâsubi, zorat op nângâm itâ sâip, “Osetziņan goknâ nâi zâk zengât dâp mân ândiâp.”

Kinziņ sanjorip, zorat topnâ sâm muyageziņgip.

¹² Kinninâ too sanjonjâ hâmbâ mem gwagori giari ge tap itâ sâm dâtnângoip, “Nâ kinziņ sanjonsan, zorat topnâ sa nângânek.

¹³ Zen nâgât Patâ sot Kembu sâme. Zo âlip sâme. Nâ yatâ ândian.

¹⁴ Nâ Kembuziņ op ândim kinziņ sanjonsan. Ziinjak yatik kinziņ sanjonsanjon op kore orangâm ândine âlipnâ upap.

¹⁵ Tirâpzânguan, zo yatik op ândibi.

¹⁶ Nâ perâknjak dâzângua nângânek. Kore anâ patâjâ walâm ândiândiņ, zo mân taap. Yatiġâk nâgât kore anâ, zâk nâ mân walâribap.

¹⁷ Zen den zi nângâm yatingen ândine zengât nânga sâtâreņoot upap.

¹⁸ Nâ zengât pisuk patâ mân san. A nâgât ligaap zorarâk san. Nâ ikâ zo gâsum sâlâpzângowan, zo nângan. Kembugât ekabân den nâi ziap, zo bon upap. Den zi itâ,

‘Nâi zâk nâ sot nâlem nimbap, zâknâ tikoontandâ nobap.’

¹⁹ Zo mân muyagei kânñan dâzânguan. Oi bet muyagei Kembunâ kândom dâtnângoip sâm nâgât topnâ nângâm kwâtâtibi.

²⁰ Nâ perâknak dâzângua nângânek. Nâ a nep sâm pinda tuum ândei nâinâ a zo dâñ galem op ândibapnâ zâk yatik kore otnibap. Kore otnibapnâ sângonnogip, Anutu, zâk yatik kore okñanğâbap.”

Yesunâ Yuda sâm muyageip.

(Mt 26:21-25; Mk 14:17-21; Lu 22:21-23)

²¹ Yesunâ den yatâ sâmñâ um bâlin oi itâ sâm muyageip, “Nâ perâknak sa nângânek. Zengâren gâbâ a nâinâ sâi gâsânobi.”

²² Yesunâ den yatâ sâi arâpnâ nin nâigât sap sâm ninâ senân senân âñagâwen.

²³⁻²⁴ Oi nânâ Yesugât um topñan târâwan. Nâ Yesunâ umñâ gâsunimâip, nâgâren Simon Peteronâ bikñandâ dâp op sâip, “Mâsikâna dâgogik. Nâigât sap?”

²⁵ Peteronâ yatâ oi nânâ Yesu gootñan âimñâ sâwan, “Kembu, gâ nâigât sat?”

²⁶ Sa Yesunâ sâip, “Nalem mem sirogân pam pinda nimbap, a zorat san.” Yatâ sâmñâ nalem memñâ sirogân pam Yuda, Simon nanñâ, Karioto kamânân gok, zo pindi neip.

²⁷ Nei ko Sataññâ umñan giarip.

Oi Yesunâ Yuda itâ sâm dukuip, “Kut nâi upam nâñgat, zo kek upan.”

²⁸ Den yatâ dukui arâp nâmbutñâ, nen den zorat topñâ mân nângindâ âkip.

²⁹ Oi itâ nângâwen, “Zâk kât mindumindun galem ândiapkât yatâ sap. Zâk kendongât nalem kwâlâbapkât sap mo a kanpitâ kât zingâbapkât sap.”

³⁰ Oi Yudanâ nalem zo nemñâ zaat âkñan nâtâtigânak arip.

Yesunâ neule âsakñâ âsagibapkât sâip.

³¹ Yudanâ ari Yesunâ arâpnâ nâmbutñâ nen itâ sâm dâtnângoip, “A bonñâ nâgât neule âsakñâ âsagiap. Oi nâgât opñâ Anutugât neule âsakñâ ârândân âsagiap.

³² A bonñâ, nâ Anutugât neule âsakñâ muyangiat Anutu zâk zikñak a bonñâ nâgât neule âsakñâ muyagibap. Narâk mân kârep oi kek muyagibap.

³³ Katep gakârâpnâ, nâ narâk pânkânok zen sot ândibat. Oi bet kârunibi. Oi Yuda a dâzângowan, yatik zen dâzângobâ. Nâ âibat, zoren âlip mân gabî.

³⁴ Oi zi gurumin den unakñâ dâzângobâ. Ziñak buku orangâm ândibi. Nânâ buku otzîngâm gâwan, zo yatik orangâm ândibi.

³⁵ Zen yatâ op ândine a zîñâ zîngitñâ itâ nângâbi, ‘Zen buku orangâm ândiegât topzîñâ itâ nângen. Zen Yesugât kâmut gakârâpnâ.’ ”

Yesunâ Petero um den dukuip.

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lu 22:31-34)

³⁶ Yesu zâk den yatâ sâi ko Peteronâ mâsikâm sâip, “Kembu, gâ ikâ âiban?” Sâi Yesunâ sâip, “Nâ âibarân, zo narâk ziren mân gâban. Gâtâm ko gâban.”

³⁷ Sâi Peteronâ itâ sâm dukuip, “Nâ wangât itârân mân gâbat? Nâ gâgât op ândiândinâ bira buñ upap.” Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip. Gâ nâgât opñâ ândiândigâ birâna buñ upapkât sat, zorat nâ perâknak dâgobâ. Gâ nâtik ziren kwâimbâninandâ sâp karâmbut oi kuruk anâ diñsâbap.”

³⁸ (-)

14

Yesunâ sumbemân mirâ kianjij kubik ândiap.

¹ Oi Yesunâ itâ sâm dâtnângoip, “Zen nângâm kwâkâ sot umbâlâ mân upi. Anutu nângâm pâlâtân kwâkjangâm, nâ yatik nângâm pâlâtân kwatnibi.

² Ibânangât kamânân mirâ donbep taap. Yatâ zo mân zei sâi ko dâzângobam.

³ Nâ âim mirâ kianzij kubikjâ âburem ga diizijga nâ sot âi ândibi.

⁴ Âibatkatât mâtâp, zo nânge.”

⁵ Sâi Tomanâ itâ sâm dukuip, “Gâ ikâ zoren âiban? Zo nen mân nângen. Zorat dap op mâtâp zo ek nângânat?”

⁶ Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Ibâgâren âiâinj mâtâp, zo nâ. Nâ walânim Ibâgâren âiâinj, zo mân taap. Den bonjâ sot ândiândi marijâ, nâ.

⁷ Zen nâ nikpi, zo ko Ibânâ ikpi. Narâk ziren ko Ibânâ ekjâ topjâ nânge.”

⁸ Yatâ sâi arâpnâ nenngâren gokjâ, a nâi kutjâ Pilipo, zâknâ itâ sâm dukuip, “Kembu, Ibâgâ tirâpnângona ekjâ nângindâ âkâbap.”

⁹ Yatâ sâi ko Yesunâ itâ sâm dukuip, “Pilipo, nâ narâk kârep zen sot ândiman, zoren nâ mân nekmât? Nâi zâk nekmâpnâ Ibâ ekmap.

¹⁰ Zorat wangât itâ sat?, ‘Gâ Ibâgâ tirâpnângona iknâ.’ Ibâ sot net pâlâtân op kânok uet, zo nângat? Den dâzângoman, zo ninâ umgât mân dâzângoman. Ibânandâ nâgât umnan ândim dijâ sâmâp sot nepjâ tuumâp.

¹¹ Ibâ sot net pâlâtân op kânok. Den zo nângâne bon upap. Den zo lâunandâ sa nângâne mân dâp uap oi ko nep tuuman, zo iknetâ bon oi nâ nângâm pâlâtân kwatnibi.”

Tirik Kaapum gibapkât den sâip.

¹² “Nâ perâknjak sa nângânek. Nâi zâk nângâm pâlâtân kwatnibapnâ nâ nep tuuman, zo yatik tuubap. Oi zorik bujâ, walâm tuubap. Wangât, nâ Ibânangâren zâim zo Kaapumnâ sângongua zengâren gem ga lâmbamzângobap, zorat.

¹³ Zen nâgât korân sâm ninâu sâm ândine nângâzingâbat. Zo yatâ ua ko nannâ nâgât opjâ Ibâ sâm âlip kwâkjangâbi.

¹⁴ Zen nâgât korân sâm wan mo wangât ninâu sâne zingâbat.

¹⁵ Umzinjandâ nâ gâsunimap oi ko sâtnâ lum ândibi.

¹⁶ Oi nânâ Ibâgâren ninâu sa nâi sângongoi gem mam otzingâbap. Zâk narâk dâp zen sot tâtat mâme opmâmbap. Zo Kaapumgât op san.

¹⁷ Kaapum, zâk den bonjangât marijâ. Den singi âlipjâ birâme, zo ko zen Kaapum sot mân upi. Zen mân ikme sot topjâ mân nângâme. Zen ko âlip ikme. Zâk zen sot ândiap. Oi umzijan ândimâmbap.

¹⁸ Nâ zâmbam âi ândia mandu yatâ mân ândibi. Nâ zengâren âburem gâbat.

¹⁹ Narâk pânkânok ziap. Zo âki a singi âlipjâ birâme, zen mân nikpi. Zen ko nikpi. Nâ ândiândi kâtik ândian. Zen nâgât op yatik ândiândi kâtik ândibi.

²⁰ Narâk zoren nâ sot Ibânâ pâlâtân uet, zo nângâbi. Oi nâ zen sot pâlâtân uen. Nâgât yatâ nângâbi.

²¹ Nâi zâk umjandâ gâsunibap, zâk dinnâ lum ândibap. Oi umjandâ gâsunibap, zo ko Ibânandâ buku okjangâbap.”

22 Yesu zâk yatâ sâi Yuda, Karioto kamânân gok bunâ, Yuda nâinâ mäsikâm sâip, “Kembu, gâ wangât op topkâ nenğâren sapsun um kâtik a zenğâren mân sapsunam sat?”

23 Sâi Yesunâ den itâ mâburem dukuip, “A nâinâ umğandâ gâsânobapnâ dinnâ lum ândibap oi ko Ibânandâ umğandâ gâsubap. Oi Ibâ net zâkkâren gam tâtat mâme utat.

24 Nâi zâk dinnâ mân lubap, zâk umğandâ mân gâsunibap. Oi den sâman, zo ninan gâbâ bunâ. Zo Ibâ sânğonnogip, zâkkât den.”

25 Yesu zâk yatâ sâmnâ itâ sâip, “Nâ zen sot ândim den zo dâzângoman.

26 Gâtâm Tirik Kaapum gamnâ mam otzîngâm kut nâi nâi zorat topnâ sapsunzîngâm ândibap. Oi den nânâ dâzângowan, zo dum dâzângobap. Ibânâ nâgât sâtkât op Tirik Kaapum sânğongoi gem mam otzîngâm ândibap.

27 Nâgât bet sâwât, zo um lumbenâ zîngan. Um kâtik a zenğât lumbenâ, zo bunâ. Ninâ zo zîngan. Zorat nânğâ kwâkâ sot kenğât, zo mân upi.

28 Nâ itâ dâzângua nânğawe. Nâ âimnâ du zenğâren âburem gâbat. Zen umzîy nânğâren sânğongune sâi ko nâ Ibâğâren zâibat, zo nânğâm umâlep upe. Ibâ zâk nâgât patâ ândiapkât yatâ upe. Nâgât imbanânandâ Ibâgât imbanâ ombenjan, zorat.

29 Oi zo mân âsagei kânğan dâzânguan, zorat kut nâi nâi zo âsagei ko nânğâm pâlâtânzîy kâtigibap.

30 Nâ zi den kârep mân târokwap dâzângobat. Hângât a kutâ Satan, zâk tâmbetnobam gâbapkât narâk mâte uap. Ka zâk tâmbetnobapkât imbanâ mân tâkñangap.

31 Nâ umnandâ Ibâ gâsuman, zorat op ko Ibânandâ nep diñ sâmnâ nigip, zo wâratkum ândiândinâ birâbat. Nâ umnandâ Ibâ gâsuman, zo a zîyâ nânğâm simbitkubigât yatâ upat. Bâi, zen zaatne âinâ.”

15

Yesu zâk wain nak, nen bâranğâ.

1 Nâ wain nak topnâ âlipnâ. Ibânandâ ko wain nep marinâ.

2 Nânğâren gâbâ bâranğâ nâi mân bon oi mânânğât pâmbap. Bâranğâ nâi bon oi kubikñangâm bonnâ patâ upapkât galem upap.

3 Zen sinği âlipnâ dâzângowan, zorân kubikzîngi salek op ândie.

4 Zen nâ sot pâlâtân utne nâ zen sot pâlâtân op ândibat. Wain bâranğandâ topñoot mân târoyagom zikñigâk bonnâ mân upap. Zen yatik nâ sot mân pâlâtân opñâ bonzîy mân upi.

5 Wain nak topnâ nâ. Zen ko bâranğâ. Nâi zâk nâ sot pâlâtân oi nâ zâk sot pâlâtân ua bonnâ donbep patâ upap. Ka zen birânim kut nâi utnam kwakpi.

6 A zen nâ sot pâlâtân op mân ândine birâzîngâbat. Oi wain bâranğâ mânânğât pane moi mindumnâ kârâbân une semap, zo yatâ otzîngâbi.

7 Zen ko nâ sot pâlâtân op dinnâ mem ândimnâ wan mo wangât sâne muyagem zîngâbat.

8 Zen bonzîyâ patâ op nâgât arâp bonnâ op ândine a zîy zîngitne âlip oi Ibânâ sâmnâ âlip kwâkñangâbi.

9 Ibânandâ umğandâ gâsânomap, zo yatik umnandâ zen gâsuzîngap. Zen nâgât den, zo nânğâm ândine umnandâ gâsuzîngi ândibi.

10 Nâ Ibânangât den luga umğandâ gâsânogi ândiman. Zen yatigâk nâgât den lune umnandâ gâsuzîngi ândibi.

11 Nâgât sâtâre, zorân zengâren donbep âsagem zimbapkât den zi dâzânguan. Zen sâtâre kwâknan ândibigât san.

12 Nâgât den kâtik itâ dâzângoman. Nânâ umnandâ gâsâzângomap, yatik ziinak umziandâ gâsâyagom ândibi.

13 Nâi zâk bukurâpnâ tâmbetagobegât ândiândiñ biri buñ upap, a zo bukurâpnâ umjandâ gâsâzângom biranmap. A nengât orot mâme, zorân zâkkât buku orot âlip zo mân walâbap.

14 Nep diñ sâm ziñgan, zo tuune ziñgitsa buku bonñâ upi.

15 Nâ narâk ziren topkwapnâ kore a mân sâm zângonsâbat. Zen nâgât bukurâpnâ ue. Kore anj patânangât umjan den zemap, zo mân nângâmap. Nânâ kut nâi nâi Ibânangâren nângâwan, zo pisuk patâ sapsun ziñgâwangât zengât nânga bukurâpnâ ue.

16 Ziñâ nâ mân gâsum sâlâpnowe. Nânâ zen gâsum sâlâpzângowan. Oi âi nâgât orot mâmenâ, zo mem ândim ziren sot sumbemân bonñâ muyagibigât sâm ziñgâwan. Oi ziñâ bonziñâ muyagine narâk dâp zemâmbap. Yatâ op nâgât kot sâm Ibâgâren wan mo wangât op ninâu sâne ziñgâbat.

17 Nâgât den kâtik zi dum dâzângobâ. Umziandâ gâsâyagom ândibi.”

Yesu birânanğawe, yatik arâpnâ birâningâbi.

18 Yesu zâk itâ dâtnângom sâip, “Um kâtik a ziñ kâsa otziñgânetâ ko itâ nângâbi, ‘Kembu yatik kâsa oknangâwe.’

19 Zen hângât siñgi ândine sâi buku otziñgâbe. Nâ zengât oserân gâbâ gâsum sâlâpzângua kândâtzângowegât kâsa otziñgâme.

20 Nâ den itâ dâzângowan, zo nângâbi, ‘Kore anj patânâ walâm ândiândiñ, zo mân taap.’ A ziñ kâsa otniwe, zo yatik zen kâsa otziñgâbi. Zen nâgât den nângâwe sâi yatik zengât den nângâbe.

21 Sângonnogip, Anutu, zâk mân ek nângâmegât nâgât op yatâ otziñgâbi.

22 Nâ um kâtik zengâren mân gemñâ den dâzângowan sâi ko tosaziñ buñ ândibe. Ka nâ gem ga dâzângua tosaziñâ zo dap yatâ sâm kwârakubi?

23 Nâi zâk kâsa otnibapnâ Ibânâ yatik kâsa oknangâbap.

24 Nâ osetziñan nep patâ tuuwan, a ziñ mân tuume yatâ. Zo mân tuuga sâi tosaziñ buñ ândibe. Kâ nâ gem ga ko neknâ nâ sot Ibânâ lañ kâsa otnikâme.

25 Yatâ utnetâ Kembugât ekabân den ziap, zo nâgâren bon uap. Den zo itâ.

‘Nâ bâliñâ mân ua ko lañ kâsa otnige.’

26 Nâ Ibâgâren âburem âimñâ, mam otziñgâbap, Kaapum, den bonñâ mariñâ, zâk sângongua gem gam topnâ sâm muyageziñgâbap.

27 Zen nâ nep topkwarâwanân gâbâ nâ sot ândim gawe, zorat zo yatik topnâ sap sum ândibi.”

16

1 “Zen nebân kin loribegât yatâ sâm dâzânguan.

2 Zen mâpâmâpâse namin angân kârâziñgâbi. Perâkñak, narâk nâi mâte upap, zoren a ziñ nen Anutugât nep tuunâ sâm zângone mumbi.

3 Zen Ibânâ sot nâ, nekât topnik mân nângegât yatâ upi.

4 Nâ den kânjan dâzânguan, zorat bonñâ muyagei itâ sâbi, ‘Kembuñâ mârûm dâtnângoip, zo muyagiap.’ Nâ mârûm zen sot tâpat sâm mân dâzângowan. Nârâk zi ko dâzânguan.

⁵ Itârân sângonnogip, Anutu, zâkkâren âibâ sa zengâren gâbâ a nâinâ mân mâsikânigap, 'Gâ ikâ âiban?'

⁶ Âibam ua narâknâ dâzânguan, zorat umziŋ bâliŋ uap."

Kaapumjâ a topziŋ sapsumap.

⁷ "Nâ perâknjak sa nângânek. Âburem zâibat, zo zengâren bonnâ muyagibapkât zâibat. Nâ mân zaria sâi Tirik Kaapum mân gem ga mam otziŋgâbap. Ka nâ zâim sângongua gem gâbap.

⁸ Zâk gem ga a zengât bâliŋâziŋâ sot târârak ândiândiŋ sot hâuŋâ mimbî, zorat sapsum ziŋgâbap.

⁹ Tosaziŋangât topnâ itâ nângâbi. Zen nâ mân nângâm pâlatân kwatnime.

¹⁰ Târârak orotŋangât itâ nângâbi. Nâ Ibâgâren âburem zaria mân nikpi.

¹¹ Hâuŋangât den sâsân, zorat itâ nângâbi. Hân zirat a kutâ Satan, zâk tosanangât hâuŋâ mimbapkât mârûm sâm kwâkâm pindap."

Kaapum zâk diiniŋgâmap.

¹² Yesu zâk yatâ sâmnâ itâ sâm dâtnângoip, "Den donbep ziap. Narâk ziren zo dâzângua dap op nângâm nângâbi?

¹³ Kaapum, den bonnâ mariŋâ, zâk gem gam den bonnâ dâzângobap. Zik umgât den zo mân sâbap. Den nâgâren gâbâ nângâbap, zo yatik sapsum ziŋgâbap. Oi kut nâi nâi gâtâm âsagibap, zo sapsum ziŋgâbap.

¹⁴ Den zo ninan gâbâ mem sâm muyagem ziŋgi kutsiŋginâ lum zaatpi.

¹⁵ Ibâgâren den bonnâ ziap, zorat mariŋâ nâ. Zorat op itâ san, Nâgâren gâbâ den mem muyagem ziŋgâbap."

Yesu zâk âburem gâbap.

¹⁶ "Narâk pâŋkânok ziap, zo âki aria kârûnibi. Oi zorat kwâkŋan narâk pâŋkânok ziap. Zo âki ga nikpi."

¹⁷ Yesu zâk yatâ sâi arâpnâ nâmbutnâ nen kwakmak op itâ âraguwen, "Den itâ sâp, 'Narâk pâŋkânok ziap, zo âki aria mân nikpi. Oi zorat kwâkŋan narâk pâŋkânok ziap, zo âki ga nikpi.' Oi den nâi itâ sap, 'Ibâgâren zâibat.'" "

¹⁸ Yatâ sâmnâ sâwen, "Narâk pâŋkânok zo, zo wangât sap? Nen kwaksen."

¹⁹ Mâsikânam oindâ Yesuŋâ niŋgit umniŋan ek nângâm itâ sâm dâtnângoip, "Nâ itâ dâzânguan. Narâk pâŋkânok ziap, zo âki aria mân nikpi. Oi zorat kwâkŋan narâk pâŋkânok ziap, zo âki ga nikpi. Zen den zorat âragum te?

²⁰ Nâ perâknjak dâzângobâ. Um kâtik, ziŋ none mua ko arâpnâ âigirâp isem umbâlâ utne a um kâtik, ziŋ sâtâre upi. Zen ko umbâlâ op ândibi. Ka umbâlâ upi, zorat hâuŋâ sâtâre upi.

²¹ Ambân nâi zâk katep mimbam sâknam patâ nângâbap, zorân katep âsagei sâknam buŋ oi sâknamgât nelâmkoi katepkât sâtâre upap.

²² Zen yatigâk narâk ziren umbâlâ op ândibi. Ândine mumuŋan gâbâ zaat ziŋgitsa ko umâlep upi. A zen umâlep zo mân kune buŋ upap.

²³ Nâ perâknjak dâzângobâ. Nâ mumuŋan gâbâ zaatsa zen kut nâi nâigât mân kwakŋâ mâsikânibi. Wangât, zen wan mo wangât Ibâgâren sâne kutnangât op muyagem ziŋgâbap, zorat.

²⁴ Ândim gawe, zoren kut nâi nâigât nâgât korân mân ninâu sâwe. Narâk zi ko sâtâre kwâkŋan ândibigât wan mo wangât ninâu sâne Ibânâ zâk muyagem ziŋgâbap."

Yesugât kot mem ândim ninâu sânat.

²⁵ “Den sâm gâwan, zo sumbuñik dâzângowan. Narâk nêi mâte upabân den sumbuñâ mân dâzângobat. Ibâgât topñâ, zo muyabâk dâzângobat.

²⁶ Narâk zoren ziñak kutnâ mem ândim ninâu sâne Ibâ zâk âlip nângâziñgâbap. Nâ wangât kut nêi ziñgâbapkât dukubat. Ibâ zâk ninâuziñâ wâratkum âlip ziñgâbap.

²⁷ Nâ Ibâgâren gâbâ gewan, zo nângâm umziñâ gâsânomapkât Ibâ zâk yatik umñandâ gâsâzângomap.

²⁸ Nâ Ibâgâren gâbâ hânân gewan. Oi hân zi birâm Ibâgâren âburem zâibâman.”

²⁹ Yesu zâk yatâ sâi arâpñandâ itâ sâm dukuwen, “Zi den sumbuñâ mân sâm, muyap dâtnânguât.

³⁰ Zorat itâ nângen. A ziñâ mân mâsikâgine gâ gikak kut nêi nêi zo nângâm nanngâmat. Gâ Anutugâren gâbâ gâin, zo nâgâm kwâtâtien.”

³¹ Sâindâ Yesuñâ itâ sâm dâtnângoip, “Zen irabot zi nângâm kwâtâtie?

³² Narâk nêi ziap, zo mâte oi nâ birânim siñsururun op mirâziñan âibi. Oi nâbane ninik mân ândibat. Ibâ, zâk nâ sot ândimap.

³³ Nâgât um lumbe zengâren zimbapkât yatâ dâzânguan. Zen hânân sâknam kwâkñan ândibi. Ka nâñâ tâmbetzângobegât imbanâ zo kuan. Zorat umâlep op ândinek.”

17

Yesuñâ zikñangât ninâu sâip.

¹ Yesu zâk den zo sâmñâ siñâ sumbemân ekñâ itâ sâip, “Ibâ, âburibatkât narâkñâ mâte uap. Gâ nangâ, nâgât neule âsaknâ sâna âsagibap. Nângoot yatik gâgât neule âsakñâ sa âsagibap.

² Gâ nangâ nâ hân dâp a zengât mariziñ nâbarin. A nâgâren zâmbarin, ândiândi kâtik muyagem ziñgâbatkât sâm nigin.

³ Oi ândiândi kâtik zorat topñâ itâ ziap. Gâ Anutu bonñâ kânok sot sâñgonnogin, Yesu Kristo, net a ziñâ nikit net sot pâlâtân utne ândiândi kâtik muyagem ziñgârat.

⁴ Nâ hânân ândim nep sâm nigin, zo tuum kwâkandâ neule âsakkâ muyagiap.

⁵ O Ibâna, hân mân muyageinân gâ sot sumbemân neule âsakñânoot ândiwan, zo yatik narâk ziren mâburem nina mem ândibat.”

Yesuñâ arâpñâ zengât ninâu sâip.

⁶ “Hânân a donbep zengâren gâbâ nâgât siñgi sâm gâsum sâlâpžângoin, zo siñgi dengâ sapsum ziñgâwan. Zo gâgât siñgi ândinetâ nâgât siñgi sâin. Oi zen gâgât den nângâm mem ândie.

⁷ Kut nêi nêi zemnigip, zo gâgâren gokñik. Zo zen nânge.

⁸ Den nigin, zo ziñga nângâm umziñan gei ziap. Oi nâ gâgâren gâbâ gewan, zo nângâm kwâtâtie. Gikak nep diñ sâm nigin, zo nânge.

⁹ Nâ zengât op gâgâren ninâu san. A um kâtik zengât op mân san. A nigin zo, zengât op ninâu san. Zen gâgât siñgi ue.

¹⁰ A ambân nâgât siñgiñâ gâgât siñgi. Gâgât siñgi zorân nâgât siñgi. Oi umziñan nâgât âsakñâ muyagem ziap.

¹¹ Nâ hânân ândiândinâ ândia âkap. Zen ko hânân zi târokwap ândinetâ nâ gâgâren gâbâman.

Ibâ hâlâlu, kutkâ nigin, zorat kutsingigangât imbanandâ pâit saazingâna hâlâlu ândibi. Oi zen um kânok op ândibi. Net um kânok ândimet yatik zen um kânok ândibi.

¹² A nigin, zen sot ândim kutsingigangât imbanandâ lâmbamzângua ândiwe. Nep dij zo sâm nigip. Oi dâj galem otzinga mân tâmbetagoewe. Gâgât den kulem bon upapkât simgât singi, zâk kânok tâmbetagoip.

¹³ Zi gâgâren gâbam hânân den yatâ dâgoga nâgât sâtâre, zo zengâren ari sâtâre kwâkjan ândibi.

¹⁴ Gâgât den zo zingâ mem ândine hângât singi a, zingâ kâsa otzingâwe. Nâ hângât singi mân ândiman. Arâpnâ zen yatâ hângât singi mân ândimegât yatâ otzingâwe.

¹⁵ Arâpnâ hânân gâbâ diizingâm zâibangât mân san. Bâlija marijandâ tâmbetzângobapkât san. Gâjâ galemzing upangât san.

¹⁶ Nâ hângât singi bujâ. Zen yatigâk hângât singi bujâ.

¹⁷ Gâgât den bonjâ umzingan pâna âsagei târârak op ândibi. Gâgât denjâ, den bonjâ.

¹⁸ Gâjâ sângonnona hânân gem nep tuuwan, zo yatik sângonzângua zen um kâtik zengâren nep tuubi.

¹⁹ Zen umzingâ gâgâren pambigât zo yatik nâjâ umnâ gâgâren paan.”

Yesujâ kâmut gakârâpnâ nenjât ninâu sâip.

²⁰ “A zi kinze, zengârâk mân ninâu san. Den singi âlip sâne nângâm pâlâtân kwatnibi, zengât sot ârândân ninâu sân.

²¹ Zen um kânok op ândibigât dâgogan. Ibâ, gâ nâgât umgâ kinmap. Nâjâ umnâ gâgâren kinmap. Zo yatik zingâ nekâren umzingâ kinbap. Oi umzingandâ gâsâyagom ândibi. Yatâ utnetâ ko um kâtik a zen gâ sângonnona gewan, zo nângâm kwâtâtibi.

²² Net um kânok ândimet, zo yatik um kânok op ândibi. Zo yatâ ândibigât neule âsakjâgâ nigin, zo zingâwan.

²³ Nâ umnandâ gâsâzângua gâ yatik umgândâ gâsânona umzing kânok op kwâkâbap. Oi kâmut ândine um kâtik zen gâjâ sângonnona gewan, zo nângâm biranji. Oi umgandâ nâ kâpinom yatik zen kâpizângomat, zo nângâm biranji.

²⁴ Ibâ, A nigin, zo biken nâ sot ândibigât dâgogan. Oi zen biken nâ sot ândim neule âsakjânâ ikpigât dâgogan. Neule âsaknâ zo umâlepkanjât op hân mân muyageinân nigin.

²⁵ O Ibâ, târârak marijâ, um kâtik a zen topkâ mân nângâwe. Nâ ko topkâ nângâman. Oi kâmut gakârâpnâ, zen gâjâ sângonnona gewan, zo nângâme.

²⁶ Nâ gâgât den singi sâm muyagem zingâwan. Oi sâm muyagem zingâm zâibat. Oi umgâ gâsânomap, zo yatik umgandâ zen gâsâzângoi nâ yatik umnandâ gâsuzingâ ândibat.”

18

Yesujâ Gezemane kâlamân ari gâsuwe.

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lu 22:47-53)

¹ Yesu zâk den zo sâm nangâm arâpnâ diiningi Yerusalem kamânân gâbâ gemjâ Kidoron too nirem hân nâi nak kâlam nâi zeip, zoren zâiwen.

² Yesu sot arâpnâ, nen zoren âsâbân mindumarâwengât Yuda zâk kâlam zo ekmâip.

³ Zoren ândeindâ Yudanâ tirik namâ kâwali a sot a sâtnâ nâmbutnâ di-izingi gawe. Kembugât namâ galem a pâtâ sot Parisaio a, zin sângonzângone gawe.

⁴ Oi Yesu zâk kut nâi nâi oknângâbi, zo nângâm arâpnâ nâmbamnâ âi mäsikâzingip, “Zen nâi kârum ge?”

⁵ Sâi zinâ sâwe, “Yesu, Nasarete kamânân goknâ.” Sâne itâ sâmbâzângoip, “Nâ zi.” Oi Yuda zâk kâwali a zen sot kirip.

⁶ Yesunâ sâip, “Nâ zi.” Sâmbâzângoi kândât kândât âim ge kom ziwe.

⁷ Yatâ utne du zagâtnâ mäsikâzingip, “Zen nâi kârum ge?” Sâi zinâ sâwe, “Yesu, Nasarete kamânân goknâ.”

⁸ Sâne Yesunâ itâ sâmbâzângoip, “Nâ mârumbâzânguan. Nâ ko zi. Nâ kârunim ge oi ko arâpnâ zi birâzingâne âibi.”

⁹ Yatâ oi mârumbâzângoip, zo bon oip, “A nigin, zen galem otzinga mân tâmbetagowe.”

¹⁰ Oi Simon Peteronâ sâmbâzângoip, zo inzurân gâbâ sâmbum tirik namâ galem a, zâkkât kore a kindap bongen kâram kwâkip. Kore a zorat kutnâ Maiko.

¹¹ Yatâ oi Yesunâ Petero itâ sâmbâzângoip, “Sâugâ inzurân pâna giarik. Dapkât uat? Dap nângat? Sâknâm Ibânandâ nâgât singi sâip, zo birâbat?”

¹² Oi kâwali a sâtnâ sot Yuda zengât a sâtnâ, zen Yesu gâsum biknâ saawe.

¹³ Saamnâ Hanasigât mirin diim zâiwe.

Narâk zoren a nâi kutnâ Kaipa, zâk Kembugât tirik namâ galem a zengât patâzinâ op ândeip. Kaipa zâk Hanasigât bârâtnâ meip.

¹⁴ Kâipa zâk mârumbâzângoip, “A kâmut nen tâmbetagobemgât a kânoknâ nenngât hâuniñâ moi âlip upap.”

Petero zâk Yesu kwâimbâzângoip.

(Mt 26:69-70; Mk 14:66-68; Lu 22:55-57)

¹⁵ Yesu diim âine Simon Petero sot bukunâ nâi, zet bet molizingâm âiwet. Oi bukunâ zâk tirik namâ galem a patâ ek nângâmâip. Zorat Yesu molim âim ârândân dâmân kâligen bagiwe.

¹⁶ Petero zâk ko pâit âknân mâtâbân kirip. Oi Bukunâ zâk tirik namâ galem a patâ ek nângi ândeipkât mâtâp galem ambân dukoi mâtâp mem pâi Peteronâ pâit umnân bageip.

¹⁷ Mâtâp galem ambân, zorân Petero eknâ itâ sâmbâzângoip, “A ândiren zirat arâpnâ zengât kâmurân goknâ, gâ.” Sâi Peteronâ sâip, “Nâ bunâ.”

¹⁸ Sâi kore a sot kâwali a, zen paten op kârâp om nângâm kinetâ Petero zâk yatik osetziñân kârâp nângâm kirip.

Tirik namâ galem a patâ zâk Yesu sâmbâzângoip.

(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Lu 22:66-71)

¹⁹ Tirik namâ galem a patânâ Yesu dinâ sâip sot arâpnâ gâsuzingip, zorat sâmbâzângoip.

²⁰ Mäsiki Yesunâ den itâ melân dukui, “Nâ den muyap sâman. Tirik namin sot mâtâpâmpâse namin Yuda a zin mindune dâzângoman. Nâ tik mân sâman.

²¹ Zorat gâ wangât nâ mäsikânigat? Den dâzângua nângâm, zo mäsikâzingânâ dinnâ zo dâgone nângâ.”

²² Yatâ sâi kâwali a kirâwe, zengâren gâbâ a nâi Yesugât pâlomnân komnâ itâ sâip, “Gâ tirik namâ galem a patâ wangât den yatâ zo dukuat?”

²³ Sâi Yesunâ itâ sâip, “Den gânḡonâ san oi ko zorat topnâ sâna nânḡâbâ. Nâ den târârak sa wangât nogat?”

²⁴ Yesugât biknâ saane kiri Hanasinâ sâi tirik namâ galem a patâ Kaipa, zâkkâren diim âiwe.

Peteronâ Yesu kwâimbi sâp karâmbut oip.

(Mt 26:71-75; Mk 14:69-72; Lu 22:58-62)

²⁵ Oi Simonj Petero, zâk kârâp nânḡâm kiri mâsikâm sâwe, “Arâpnâ zengâren goknâ nâi, gâ?” Sâne kwâimbâm sâip, “Nâ bunâ.”

²⁶ Sâi tirik namâ galem a patâgât kore a nâi Peteronâ kindapnâ kârâm kwâkip, zâkkât torenḡandâ itâ sâip, “Gâ kâlamân zâk sot ândina geksan.”

²⁷ Yatâ sâi Peteronâ dum kwâimbi zorenâk kuruknâ diḡsâip.

Yesu Roma a kutâḡâren diim âiwe.

(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Lu 23:1-5)

²⁸ Yuda zengât hânân a kutâ nâi ândeip, kutnâ Pilato. Zâk Roma zengât kâmurân goknâ. Haḡgât nâtiknâ Yesu zâk Kaipagât mirin gâbâ diim gem a kutâḡâren âiwe. Pasowa kendongât sâkziḡ kubikkubik narâk oip, zorat itâ nânḡâwe, “Hân nâin goknâ, zorat ko zâkkât namin zâinat, zo ko Anutunâ niḡgiri mân dâp upap.” Yatâ sâmḡnâ a kutâḡât namin mân zâiwe.

²⁹ Sombemân kine a kutâ Pilatonâ mirâ gwenduin âi kin mâsikâziḡḡip, “A zi wan tosaḡât diim ge?”

³⁰ Sâi ziḡnâ sâwe, “A zi bâliḡ mâme mân ândei sâi gâḡâren mân diim gabem”

³¹ Sâne Pilatonâ itâ sâm dâzânḡoip, “Wangât nâḡâren diim ge? Ziinâ gurumin den ziap. Zo wâratkum ziinâk sâm kwâkânek.” Sâi Yuda a sâtnâ, ziḡ itâ sâwe, “Nen mumuḡan zâmbanzâmbanḡanḡât mâtâp doonḡuwe.

³² Sâna poru nagân kumbigât nânḡen.” (A poru nagân zanḡonziḡḡon, zo Roma a zo ziinâ opmarâwe.) Yatâ sânetâ Yesu ziknâk poru nagân kune mumbapkât den mârûm sâip, zo kâtigeip.

³³ Pilatonâ namâ kâligen âim konsâi Yesu ari sâm mâsikip, “Gâ perâkḡak Yuda a zengât a kutâ?”

³⁴ Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, Den zo gikâ umḡât sat mo a nâmbutḡandâ dâgone sat?”

³⁵ Sâi Pilatonâ itâ sâm dukuip, “Nâḡât dap dap nânḡat? Nâ Yuda a? Gikâ kâmut sot patârâpkâ, zen nâḡâren gâbanse. Gâ wan tosa oin?”

³⁶ Yatâ sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Nâ a kutâ ândiândi, zo ândian. Oi ko holinâ nâi yatâ ândian. Nâ hân a kutâ zen yatâ ândia sâi arâpnâ ziḡ kâmbam mem galem otnine Yuda a ziḡ mân gâsunim gabe. Nâ a kutâ holinâ nâi yatâ ândian.”

³⁷ Sâi Pilatonâ sâm mâsikip, “Gâ gikanḡât nâ a kutâ ândian sat?” Sâi Yesunâ sâip, “Sat, zo. Nâ a kutâ op hânân ge den bonḡnâ sâm muyagibatkat âsagiwan. Nâi zâk dinnâ nânḡâm lubap, zo ko den bonḡnanḡât buku upap.”

³⁸ Sâi Pilatonâ sâip, “Den bonḡnâ, zo dap dap?”

Pilato zâk Yesu mumbapkât sâm kwâkip.

(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lu 23:13-25)

Yatâ sâmḡnâ gwenduyan âi kin Yuda a itâ sâm dâzânḡoip, “Nâ a zirât tosanâ kâruan.

³⁹ Zengât orot mâme mâtâpnâ nâi ziap. Zen Pasowa kendonân sânetâ a tâk namin ândine zengâren gâbâ nâi olan ziḡḡaman. Oi zi nânḡâne dâp oi Yuda a kutâziḡnâ olan ziḡḡa ândibap.”

⁴⁰ Yatâ sâi Yuda a zen zâk den sâm kambânâ sâwe, “Zâk bunâ. Baraba olan nîngâban.” Baraba zâk kâmbu kambâm a tâk namin pane ândeip.

19

¹ Pilatonâ Yesu diim namin zâimnâ sâi kâwali a ziñâ Yesu inzut kupnootnâ lapirâwe.

² Zen lapitnâ itâ sâwe. “Gâ nâ a kutâ sâmât, zorat a kutâgât pindok sot hâmbâ zi hutgonamen.” Yatâ sâmñâ tâk sâtmam gonjom kâuknjan pane giarip. Oi hâmbâ kuriñâ, a kutâgât hâmbâ giñangâne giarip.

³ Yatâ opnâ um topnjan âi kin sinjan gem sâwe, “Oe, Yuda zengât a kutâ.” Yatâ sâm bitzinandâ si sângânjan kuwe.

⁴ Oi Pilatonâ Yuda a zengâren dum âi itâ sâm dâzangoip, “Zen iknek. Nâ zengâren diim gandâ ziñjak topnâ nângânek. Nâ tosanâ kâruan.”

⁵ Oi Yesu zâk kâuknâ kâpiwe sot hâmbâ kuriñâ, zo sot gem ga kiri Pilatonâ tirâpzingom sâip, “A zi iknek.”

⁶ Sâi tirik namâ galem a patâ sot a sâtnâ, zen eknâ den kambân sâm sawe, “Zâk poru nagân kunek.” Sâne Pilatonâ sâip, “Nâ tosanâ kâruangât ziñjak mem poru nagân kunek.”

⁷ Sâi Yuda a ziñ itâ sâwe, “Ziknangât nâ Anutugât nanñâ sâmâp. Zâk Anutu hutkum sâmâp. A yatâ zo mumbigât gurumin dinninjan ziapkât mumbap.”

⁸ Yuda a sâtnâ, ziñâ Yesu zâk ziknangât nâ Anutugât nanñâ sâmâp sânetâ Pilatonâ zo nângâm kengâtñangât oip.

⁹ Oi Yesu diim mirâ kâligen âim mäsikâm sâip, “Gâ ikâ gâbâ âsagein?” Sâi Yesunâ den hâunâ mân sâip.

¹⁰ Yatâ oi Pilatonâ itâ sâm dukuip, “Gâ den mân dâtnobam uat? Nânâ sa ândiban. Nânâ sa poru nagân mumban. Zorat imbanâ niwe, zo nângat?”

¹¹ Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Gâ yen sâi nâgât den mân sâbat. Nâgât den sâbangât Anutunâ ubâ imbanâ gîgipkât sat. Oi zorat nâbanse, a zorat tozazîñ gâgât zo walâwalân.”

¹² Sâi Pilatonâ den zo nângâm Yesu olanbat sâm mâtâp kâruip. Kârui Yuda a ziñ den sâm kambân sâwe, “Gâ a zo olanâ a kutâ patâniñâ Româ kamânân ândiap, kutnâ Sisa, zâkkât buku mân op ândiban. Wangât, a zi zâk ziknangât nâ a kutâ sâmâp. Zâk Sisa kâsa oknangâmâp, zorat.”

¹³ Yatâ sâne Pilatonâ den zo nângâm sâi Yesu diim gine den sâm kwâkâkwâkân tâtatnjan tâip. Oi tâtatnâ zorat Yuda a ziñâ ziñ denân Gabata sâmârâwe. (Niñ denân ko a patâ zengât kian kâtnâ tuutuun.)

¹⁴ Oi Yuda zengât kendon patâ kutnâ Pasowa, zo mâte oi kut nâi nâi kubikkubik narâk oi mirâ bâknjan oi Pilatonâ tapnâ Yuda a itâ sâm dâzangoip, “Iknek. Zi a kutâziñâ, zo ka.”

¹⁵ Sâi zen den sâm hoñsâwe, “Zâk bun oik. Zâk bun oik. Poru nagân kunek.” Sâne Pilatonâ mäsikâm sâip, “A kutâziñâ sa poru nagân kumbigât se?” Sâi Tirik namâ galem a patâ ziñâ den itâ dukuwe, “Nengât a kutâ nâi bunâ, Sisa kânok.”

¹⁶ Sâne Pilatonâ nângâziñgâm Yesu poru nagân kumbigât zîngip.

*Yesu poru nagân kune moip.
(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lu 23:26-43)*

¹⁷ Kâwali a, zen Yesu gâsum poru nak pindâne lugi hân nâi kutnjâ kâuk sinjî (Yuda zengât denân Goligata), zoren âiwe.

¹⁸ Zoren diim âim poru nagân kuwe. Oi bâliŋ mâme a zâgât, nâi toren, nâi toren poru nagân zâkom kwânângâzikâm Yesu osetzikŋan kwânângâwe.

¹⁹ Pilatonâ sâi Yesugât kâuk kwâkŋan nagân den itâ kulemguwe, “Yesu Nasarete kamânân goknjâ, Yuda zengât a kutâ.”

²⁰ Den zo Yuda denân, Roma denân sot Grik denân kulemguwe. Yesu kuwe, hân zo kamân gootŋan zeipkât a ambân donbepnjâ âim gam den zo sâlâpkuwe.

²¹ Yuda zengât tirik namâ galem a patâ, ziŋ Pilato itâ sâm dukuwe, “Yuda zengât a kutâ mân kulemgu. Itâ kulemgu. Zikjak itâ sâip, ‘Nâ Yuda zengât a kutâ.’”

²² Yatâ sâne Pilatonâ sâip, “Sâ kulemgue, zo yatik zeik.”

²³ Kâwali a kimembut, ziŋ Yesu poru nagân komnjâ sâk pâke umŋangât sâkŋangât, zo mem kâsâpkum anjâwe.

²⁴ Hâmbâ umŋan zorat itâ sawe, “Zo mânângârindâ bâliŋ opap.” Yatâ sâm wenzu pam ikne muyageip dâp miwe. Yatâ utnetâ Kembangât ekabân den kulemguwe, zo bon oip. Den zo itâ,

“Hâmbânâ kwâkŋan kâsâpkum miwe. Hâmbâ umŋan ko zorat wenzu pam ikne muyagei miwe.”

Kâwali a zen yatâ urâwe.

²⁵ Yesugât poru topŋan ambân kirâwe, zo kutziŋâ itâ. Mamnjâ sot mamŋangât gatnjâ. Maria, Kelopagât ambinnâ sot Maria, Madala kamânân goknjâ.

²⁶ Yesu mamnjâ sot anjâ nâ umŋandâ gâsunimap, net nikiri kiritâ mamnjâ itâ sâm dukuip, “Nangâ zi eknan.”

²⁷ Yatâ sâmŋâ nâ itâ dâtnogip, “Mamgâ zi eknan.” Yatâ sâipkât narâk zorenâk Yesu mamnjâ diiga nâgât mirin topkwap tâtat mâme oip. Oi yatâ ândim gâip.

Yesu moip.

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Lu 23:44-49)

²⁸ Yesunâ nepnâ âkap nângâm Kembangât ekabân den ziap, zo bon upapkât den itâ sâip, “Toogât otnigap.”

²⁹ Oi hâkop nâi umŋan winiga too kâlaknjâ zeip. Zoren âi saru kâmon zoren pam sâmbum kikerân sum kapiŋkum lâunjan pane neip.

³⁰ Yesu zâk too zo nemnjâ itâ sâip. “Mârum âkap.” Yatâ sâmŋâ kâuk pindiŋsâi kaapumŋâ taki moip.

³¹ Yuda zengât kendon patâgât kubikkubik narâk oi itâ nângâwe, “A zen kendonân poru nagân kinetâ mân dâp upap.” (Kendon zo Yuda zengât kendon patâ.) Yatâ nângâm Pilatogâren âi dukuwe, Kâwali a zen a poru nagân kirâwe, zengât soozin sinjî kom namuŋne mumbigât sot kâmbârânziŋâ mâkâm hanzângobigât Yuda a nângâziŋgip.

³² Oi kâwali a zen bâliŋ mâme a zagât zo soozik sinjî kom namuŋâwe.

³³ Yatâ opnjâ Yesugâren ga igâwe. Zâk mârum moip. Yatâ eknâ soonjâ sinjî mân kom namuŋâwe.

³⁴ Kâwali a nâinjâ Yesu parâmŋan kâlâunjâ sum kwâpârânŋi gilâm sot too gem gâip.

³⁵ Nâ zo egâwangât perâknjak san. Nâ nângan, den zo bonnâ. Zorat zen nângâne bon upap.

³⁶ Kembugât ekabân mârûm itâ kulemguwe, zo bon upapkât urâwe. Den zo itâ,

“Zen sinjtnâ mân kom namun̄bi.”

³⁷ Oi Kembugât ekabân den n̄ai itâ ziap,

“Zen sum pâron̄ parâwe, zâkkâren sen kwap ikpi.”

Yesu hanguwe.

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lu 23:50-56)

³⁸ Kwâknjan Yosepe, Arimataia kamânân goknâ, zâknâ Pilatogâren âimnâ Yesugât kâmbârân makâbapkât sâip. Sâi Pilatonâ nângânangi âi kâmbârân mem ârip. (Mârûm Yosepe zâk Yesugât a ândeip. Ka zâk Yuda a sâtnâ zengât kengât op zo muyap mân sâm ândeip.)

³⁹ Oi a n̄ai mârûm n̄atigân Yesugâren gâip, kutnâ Nikodemo, zâk kelâk hitom âlip top n̄ai zagât mâporâwe, irâ patâ kât mimin̄ yâmbâtnâ, zo yatâ zo mem âim Yosepe beknjan meip.

⁴⁰ Beknjan mei Yesugât kâmbârân sanjonnâ sângum kâu sot kelâk hitom âlipnâ, zorân kâpiwet. Yuda a zinj yatâ opmarâwe.

⁴¹ Oi Yesu kuwe, hân zorat ginjan nak kâlam n̄ai zeip. Zoren kât mâtâp kwâpârângâne zeip. Zoren a n̄ai mârûm mân zâmbârâwe. Narâk zoren Yuda zengât kendon patâ mâte oipkât Yesugât kâmbârân zo pânkânogân zo parâwet.

⁴² (-)

20

Yesu mumun̄an gâbâ zaarip.

(Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Lu 24:1-12)

¹ Yuda zengât kendon âki hangât n̄atiknâ Maria, Madala kamânân goknâ, zâk Yesugât kwagân arip. Âi takâm egi kât patâ mâtâp mârûm doonguwet, zo kâbakn̄ine zeip.

² Yatâ eknâ sârârâk kârâm âim Simon̄ Petero sot Yohane, nâ Yesun̄a um̄jandâ gâsunimap, net muyagenikâm dâtnâkom sâip, “Kembugât kâmbârân, zo kwagân gâbâ mem arie. Oi ikâ âi pe, zo nen mân nângen.”

³ Yatâ sâi Petero sot bukun̄a nâ, net mirin gâbâ gemnâ kwagân âiwet.

⁴ Mâtâbân sârârâk kârâm âim nânâ Petero walâm kek âim kândon takâwan.

⁵ Âi takâm kât mâtâpnan mân bagim yen pindijsâm eksa sângumâk zeigâwan.

⁶ Simon̄ Petero, zâk bet gamnâ kât mâtâpnan bagim sângumâk zeigip.

⁷ Sângum n̄ai Yesugât kâuknâ kâpiwet, zo zeigip. Sângum zo sângum nâmbut zen sot mân zeip. Ziknjik kâpiyagom zeip.

⁸ Yatâ zeig kândon kwagân âi takâwan, nânâ bagimnâ yatik ek, zaatsap zo bonnâ sâm zo nângâwan.

⁹ Ombenjan ândiwenân Yesu mumun̄an gâbâ zaatpapkât Kembugât ekaban den ziap, zo mân nângâm kwâtâtiwen.

¹⁰ Yatâ eknâ a zagât net kamânân âburem âiwet.

Yesu zâk Maria Madala kamânân gok, zâkkâren muyageip.

(Mk 16:9-11)

¹¹ Maria zâk kwak sâtnan kin iseip. Isem tap ko pindijsâmnyâ kwagân egip.

¹² Egi sumbem a zagât hâmbâzik kâukâu Yesu mârûm zeibân zo tâitâ zikirip. Nâi zâk kâuknyâ zeibân, nâi kinâ zeibân tarâwet.

¹³ Oi ziknyâ sâwet, “Ambân, gâ wangât isem taat?” Sâitâ zâknyâ sâip, “Kembunangât kâmbârân mem nâin âine kâruan.”

¹⁴ Yatâ sâm puriksâm Yesu ziknyâ egip. Egip, zo Yesu holinâ mân ek nângip.

¹⁵ Oi Yesunâ mäsikâm sâip, “Ambân, gâ wangât isiat? Nâi kârûm taat?” Oi Marianâ a zo kâlam marijandâ kinzap nângâm itâ sâm dukuip, “Patânâ, gâ kâmbârânâ mem nâin âi paat oi ko sâna nângâm âi mîmbat.”

¹⁶ Sâi Yesunâ sâip, “Maria.” Sâi puriksâm Yuda denân Raboni sâip (niin denân ko, Patânâ).

¹⁷ Yesunâ itâ sâm dukuip, “Irabot Ibâgâren zâibâman. Ibâgâren mân zariangât gâ mân gâsum angân kârâniban. Gâ âi bukurâpnâ itâ sâm dâzângo, ‘Nâgât Ibâ, zengât Ibâ, nâgât Anutu, zengât Anutu, zâkkâren zâibâman.’”

¹⁸ Maria, Madala kamânân goknyâ, zâk âburem kamânân âimnyâ arâpnâ itâ sâm dâtnângoip, “Nâ Kembu eksan.” Yatâ sâmnyâ Yesunâ den sâip, zo arâpnâ dâtnângoip.

Arâpnâ zen mirâ kâligen mindune zengâren muyageip.

(Mk 16:14-18; Lu 24:36-49)

¹⁹ Sirâm zoren nâtiksâi arâpnâ nen Yuda a sâtnâ zengât kengât op mirin mindum mân gabigât mirâ mâtâp doongumnyâ tarâwen. Tâindâ Yesu zâk osetnijan âsagem kin itâ sâm dâtnângoip, “Um lumbe zengâren zimbap.”

²⁰ Yatâ sâmnyâ biknyâ toren toren sot parâmnyâ, zo tirâpnângoip. Oi arâpnâ nen Kembu eknâ umniy âlip oip.

²¹ Yesunâ dum zagâtnâ dâtnângoip, “Um lumbe zengâren zimbap. Ibânandâ sângonnogip, yatik nângoot zen sângonzânguan.”

²² Yatâ sâmnyâ waatningâm sâip, “Tirik Kaapum minek.

²³ Zen a zengât tosazin birânetâ buj upap. Ka tosazin zimbapkât sâne zemzingâbap.”

Tomagât den sinji.

²⁴ Yesu arâp kiin zagât, nengâren goknyâ nâi kutnyâ Toma (Zâk booboo a konsâwen.) zâk nâin âi ândei Yesugât arâpnâ, nen minduindâ muya-nengingip.

²⁵ Oi bet a bukurâpnâ nen sinji zo Toma itâ sâm dukuwen, “Nen Kembu iksen.” Yatâ sâindâ Tomanâ itâ sâm dâtnângoip, “Ninak sinnandâ eknâ biknyan gutnyâ sâlâpnandâ pamnyâ parâmnyan gâsum dinzinâ nânga bon upap.”

²⁶ Yatâ sâi ko bet ândim nângâ kânok zoren Yesu arâpnâ, nen Toma sot ârândâr mindum mirâ mâtâp doongumnyâ tarâwen. Tâindâ Yesunâ osetnijan muyagem kin itâ sâm dâtnângoip, “Um lumbe zengâren zimbap.”

²⁷ Yatâ dâtnângomnyâ Toma itâ dukuip, “Toma, sâlâpkâ ziren pânan. Bitnâ gâsum ek. Bikâ pam parâmnan weenan. Oi gâ um zagât mân op nângâm pâlâtân kwatni.”

²⁸ Sâi Tomanâ sâip, “Gâ Kembunâ sot Anutunâ.”

²⁹ Sâi Yesunâ dukuip, “Gâ neksatkât nângâm pâlâtân kwatnigat? A zen mân neknâ nângâm pâlâtân kwatnime, zengât nânga sâtârengoot uap.

Ekap zirat topjâ.

³⁰ Yesunja arâpnja nen sot tap kulem top top tuugip, torennja zo ekap ziren mân kulemguwan.

³¹ Den kulemguwan, zo itâgât kulemguwan. Zen sâlâpkum nângâm Yesu zâk a bâlijan gâbâ mâkâningâbâpkât mârûm sâsân, Anutugât nanja. Den zo nângâne bon upap. Oi zikja nângâm pâlâtân kwâkñangâm kutsingñangât opja ândiândi kâtik mimbi.

21

Arâpnja saruyân ândine zengâren âsageip.

¹ Ândim Yesunja arâp nengâren dum muyageningip. Tiberia saruyân itâ muyageningip.

² Simonj Petero, Toma (booboo a), Natanae, Kana kamân Galilaia hânân gokja, Zebedaïogât nanzatja Yakobo sot munja nâ sot arâpnja nâmbutja zengâren gâbâ a zagât. A yatâ zo mindum ândiwen.

³ Ândeindâ Simonj Peteronja itâ sâm dâtnângoip, “Nâ saru zuu mimbam âibâman.” Sâi ninja sâwen. “Nen ârândân.” Sâmja âi wangâyân zâim njâtik zoren zuugât nep tuum ândim mân muyagiwen.

⁴ Sâruyân ândeindâ mirâ hanjâbam oi Yesunja sagân ga kirip. Kiri Yesu tobatja mân ek nângâwen.

⁵ Oi Yesunja mâsikâningâm sâip, “Katep, zen zuu nâi mie?” Sâi ninja sâwen, “Buja.”

⁶ Sâindâ itâ sâm dâtnângoip, “Îrâ zo bongen pane giari saru zuu donbep sândubi.” Sâi îrâ pâindâ giari saru zuu donbep patâ gam geine sâmbum osiwen.

⁷ Yesu umjandâ gâsunimap, nâja Petero itâ dukuwan, “Zo Kembu.” Sa Petero zâk Kembu kutja nângâm nepkât sângumâk lap ândeipkât hâmbânja mem hurâgum saruyân pâtan arip.

⁸ Nen kêrebân mân ândiwen. Sak gootjan ândiwen. Arâpnja nâmbutja, nen wangâyâk sâtnjan ânam zuu sot îrâ, zo diigindâ tâi âiwen.

⁹ Sagân zâimja kut nâi nâi itâ muyagiwen. Kârâp sisiñan saru zuu sot nalem sem zeip.

¹⁰ Âi takindâ Yesunja itâ sâm dâtnângoip, “Zuu mie, zo torennja mem ganek.”

¹¹ Sâi Simonj Petero, zâk wangâyân zâim zuu îrâ zo sâmbui sagân gâip. Oi îrin zo zuu patâ patâ donbep 153 yatâ, zo ziwe. Oi îrâ zo mân âmbârângip, zorat nângindâ metja oip.

¹² Yesunja itâ sâip, “Zen ga nalem ninek.” Sâi arâpnja nen dap yatâ mâsikâbem, “Gâ nâi.” Nen Kembu zo nângâwen.

¹³ Oi Yesunja nengâren gamja nalem sot zuu kâsâpkum ningip.

¹⁴ Zo Yesu mumujan gâbâ zaatja muyageningip sâp karâmbut oip.

Yesunja Petero sâp kêrâmbut den sâm mâsikip.

¹⁵ Hangât nalem neindâ ko Yesunja Simonj Petero itâ sâm mâsikip, “Simonj, Yohanegât nanja, Bukurâpkâ zi, zen umziñandâ gâsânome. Gâja walâzingâm umgandâ gâsânomat?” Sâi Peteronj sâip, “Kembu, Nâ gâgât otnimap, zo nângat.” Sâi Yesunja dukui, “Gâ râma gwamja gakârâpnâ galem otziñgâban.”

¹⁶ Yatâ sâm dum mâsikip, “Simonj, Yohanegât nanja, gâ perâkñak umgandâ gâsânomat?” Sâi Peteronja sâip, “Kembu, nâ gâgât otnimap, zo

nângat.” Sâi Yesunâ dukuip, “Râma gakârâpnâ zengât galem otzingâm ândiban.”

¹⁷ Yatâ sâm dum mâsikip, “Simon, Yohanegât nanjâ, gâ perâknjak nâgât otgimap?” Yesunâ sâp karâmbut den yatâ sâi ko Petero umjâ bâlei sâip, “Kembu, gâ kut nâi nâi zo nângâm nângâmat. Oi nâ gâgât otnimap, zo nângat.” Sâi Yesunâ sâip, “Gâ râma gakârâpnâ galem otzingâm ândiban.

¹⁸ Nâ perâknjak dâgobâ. Gâ sigan ândim zoren mo zoren âibam otgigi âimâin. Oi bet ko gâ sombâ opnjâ bikâ pâna kâsarâpkâ zinj saagim gobi.”

¹⁹ (Yesunâ zo yatâ sâm Petero mumbapkât den dukuip. Mumbap, zoren a zinjâ ekjâ Anutu sâm âlip kwâknjanjâbigât nângâm sâip.) Den yatâ sâm dukuip, “Gâ molini.”

²⁰ Oi Petero zâk puriksâm a Yesu umjandâ gâsunimap, nâ kândâtjan ga negip. Mârum Yesu mân mom arâpnâ nen sot nalem neip, narâk zoren nâ Yesu gootjan âi itâ mâsikâwan, “Kembu, nâinjâ sâi gâsâgobi?”

²¹ Oi nâ bet ga Peteronâ neknâ Yesu nâgât mâsikâm sâip, “Kembu, a zirân dap upap?”

²² Mâsiki Yesunâ itâ sâm dukuip, “Zâk ândei nâ puriksâbat mo zâk ândim mumbap, zorat gâ zâkkât wangât sat? Gâ yen ga molini.”

²³ Yatâ sâi ko arâpnâ sot bukurâpzin Yohane nâgât itâ sâm gulipkuwe, “A zo mân mumbap.” Ka Yesu zâk nâgât yatâ mân sâip. Zâknâ itâ sâip, “Zâknâ ândei âburibat mo ândim mumbap, zorat gâ wangât zâkkât sat?”

Yohanegât bukurâpnâ den murukjâ kulemguwe.

²⁴ A zorân kut nâi nâi zo ek nângâm sâm muyagem ekap zi kulemgoup. Zâk kwembijn den kulemgoup. Oi nen zâkkât itâ nângâmen, “Dinjâ zo bonjâ.”

²⁵ Yesunâ kut nâi nâi donjâ bep oip, zo ekabân mân kulemguwen. Zo ekabân kulemgum nanjindâ sâi hân zi piksâi a zinj mân sâlâpkum nângâbe.

Zo yatik.

Aposolo zengât den singi Lukanâ kulengoip.

Yesunâ Tirik Kaapum zingâbat sâm sumbemân zarip.

(Mk 16:19-20; Lu 24:53)

¹ O Teopilo, nâ mârûm den kulemgum giwan, zo Yesu nep tuugip sot singi âlip sâip, zorat den singi otgiwan.

² Zâknâ nepnâ topkwap tuum âim sumbemân zâibapkât narâknâ mâte oi Tirik Kaapumnâ okranji Aposolo mârûm gâsum sâlâpzingoipnâ nep diŋ sâm zingip. Den zo dâzângom nanji Anutunâ diim sumbemân zarip. Zorat den singi mârûm kulemgumwan.

³ Zâk sâknâm nângâm mom zem zaatnâ arâpnâ zen sot sirâm 40, zorat umŋan âsagezingâm ândeip. Zen nângâm pâlatân kwâkŋanġâbigât âsagezingâm ândeip. Anutu um topŋan ândiandinġâgât den dâzângom ândeip.

⁴ Oi zen sot tapnâ den itâ sâm dâzângoip, “Zen Yerusalem kamân mân birâbi. Ibânandâ kut nâi zingâbap, zorat mambât ândibi. Zorat den itâ sâm dâzângowan.

⁵ Yohane zâk too sanġonzingip. Ka narâk mân kêrep oi nânâ Tirik Kaapum sanġonzingâbat.”

⁶ Yatâ sâi mindum ândiwe, zen itâ sâm mâsikâwe, “Kembu, gâ narâk ziren kâsarâpnîŋâ molizingâna Isirae niŋak dum a kutâ op ândinat?”

⁷ Sâne itâ sâm dâzângoip, “Ibâ, zâk zinâ narâknâ nângâbigât mân sâip. Ibâ, zâk kâwali imbanġanġâgât opnâ narâk zo pâip. Zinâ zo mân nângâbi.

⁸ Zâknâ Tirik Kaapum sângongoi zengâren gem gam imbanâ zingip zen nâgât den singi sâsân a upi. Yatâ opnâ Yerusalem kamânân sot Yudaia hânân sot Samaria hânân sot hân kêrebân aksik, nâgât den singi zengâren sâne laŋ kêrâm âibap.”

⁹ Den yatâ sâi iknetâ sumbemân zarip. Zari unumunumnâ ga dooŋgoi mem zari mân igâwe.

¹⁰ Oi sumbemân zari arâpnâ zen tok ek kine a zagât hâmbâzik kâukâu, zet zengâren âsagem kirâwet.

¹¹ Oi itâ sâm dâzângowet, “Galilaia goknâ, zen wangât sumbemân ek kinze? Anutunâ Yesu mem sumbemân zariap. Yesu zariap, zo yatik âburem gibap.”

Arâp zen âburem ninâu nep tuuwe.

¹² Aposolo zen Oliwa bâkŋan gâbâ gem âburem Yerusalem kamânân âiwe. Baknâ zo Yerusalem kamân gootŋan taap.

¹³ Kamânân âimnâ mirâ tâpmarâwe, zoren zâiwe. A kutzinâ itâ, Petero, Yohane, Yakobo, Andrea, Pilipo, Toma, Batolomaio, Mataio, Yakobo Ali-paioġât nanġâ, Simonġ Zelote sot Yuda Yakobogât nanġâ.

¹⁴ A zo aksik um kânok op ninâu sâm ândiwe. Yatâ utne Yesu mamnâ Maria sot ambân nâmbutnâ sot Yesu murâpnâ, zen aksik betzinan mem ândiwe.

Yudagât gebâkŋan a nâi muyagiwe.

¹⁵ Narâk zoren Yesu a ambân kâmurâpnâ ândiwe, 120 yatâ, zorân mindum tarâwe. Oi Peteronġâ zaat den itâ sâm dâzângoip,

16 “Bukurâp, Yudañâ kâsa diizingi Yesu gâsuwe. Zorat mârumñan Tirik Kaapumñâ Dawidigât umñan den pâi den zo sâm Kembugât ekabân kulemgoip. Zo dap op yen zembap?

17 Yuda zâk niinjan gokñâ. Nen sot nep ârândân meip.

18 Oi a zorân kâmbamgât sângânñâ mem hân nâi kwâlip. Zoren âi hânân gei kom kâmbon kunziri zem tip gem nanjip.

19 Den singi zo Yerusalem a ambân zinj aksik nângâm hân zorat kutñâ Akedama sâwe (niin denân ko kâmbam hân).

20 Psalm ekabân den itâ kulemgune ziap,
‘Zâkkât mirâ kamân kwamen zimbap. Zoren a nâi mân ândibap.’

Oi den nâi itâ ziap,

‘Zo a nâinñâ gebâkñan kinbap.’

21 Oi a nâmbutñâ nen sot ândimñâ Kembu Yesunñâ nep tuugip, zo ek nanğawe.

22 Oi Yohanennñâ too sanjonñangi nepñâ topkwâip, narâk zoren zâkkâren târokwap ândeindâ ândim sumbemân zarip. Oi a zo zengâren gâbâ a nâi, zâk betniñan mei Yesu mom zaarip, zorat den singi sâindâ lanj kârâbap.”

23 Peteronñâ yatâ sâi a zagât muyagezikâwe. Nâi kutñâ Yosepe Basaba sâmarâwe, kutñâ nâi Yusito. Oi a nâi ko kutñâ Matia.

24 Muyagezikâm itâ sâm ninâu sâwe, “O Kembu, a zengât umzinñâ ek nângâmat. A zagât zi, zekâren gâbâ nâi gâsum sâlâpkuat, zo tirâpnângona iknâ.

25 Yudañâ Aposolo nepñâ kwâkâm mâtâp bâlijan arip, zorat nâinñâ zâkkât gebâkñan ândibap.”

26 Ninâu yatâ sâmñâ wenzu pane Matiagât âsagei Aposolo kiin kânok târokwatziingip.

2

Tirik Kaapum gem gâip.

1 Yuda zengât kendon nâi kutñâ Pentekos narâk oi Yesugât a ambârâpñâ zen mirâ kânogân mindum tarâwe.

2 Tatne sumbemân gâbâ kwamit nâi pibâ patâ kwamit yatâ kwamiragom geip. Gemñâ mirâ tarâwe, zoren zâi piksâip.

3 Zen tap iknetâ kârâp bâlam yatâ âsagem âbângum kâukziñan ge tap arip.

4 Oi Tirik Kaapumñâ umziñan gei piksâm imbanñâ zinggi den gându nâi nâi sâm âiwe.

5 Narâk zoren Yerusalem kamânân a hân dâp ga ândiwe. A zo, zen Anutu mâtâpsemarâwe.

6 Oi a donjbep patâ zen kwamit zo nângâm mindune Aposolo zen dinziñâ dâp sâne nângâm kwakmak op kirâwe.

7 Oi imbanâziñ bunj oi itâ sâwe, “A den se, zen aksik Galilaia a.

8 Dap op den yatâ sâne nângindâ dinniñâ yatâ uap?

9 Nen zi Mende a, Pata a, Elam a, Mesopotamia hânân gok, Yudaia hânân gok, Kapadosia hânân gok, Ponto hânân gok, Asia hânân gok.

10 Pirigia hânân gok, Pampilia hânân gok, Aigita hânân gok, Libia hânân Kirene zengât kamân goot goot, zoren gok. Nâmbutñâ nen Roma kamânân gok.

11 Oi nen Isirae sot kamân nâin gâbâ Anutu mâtâsimen. Nâmbutjâ nen Keret a sot Arabia a. Nen yatâ zorân ândimjâ dinninjâ dâp Anutu kut nâi nâi âlipjâ oip, zorat sinji sâne nângen.”

12 A zen yatâ sâm imbanâziñ buñ oi kwakmak op kin âragum sâwe, “Zi topjâ dap yatâ?”

13 Oi a nâmbutjandâ mem ge kwâkwat den itâ sâwe, “A zi too kâtik nem um gulip op se.”

Peteronjâ zorat topjâ dâzânngoip.

14 Petero zâk bukurâpnâ kiin kânok, zen sot kin den kâtikjâ itâ sâm dâzânngoip, “Yerusalem kamân mâirâp sot Yuda a nâmbutjâ, zen aksik nâ den sa kindap kwap nângânek.

15 A zi kinze, zengât itâ se, ‘Too kâtik nemjâ um gulip ue.’ Yatâ buñâ. Mirâ mân kâtigei nen dap op too kâtik nimbem.

16 Zorat Propete Yoelenjâ den nâi itâ sâm kulemngoip. Den zo bonnjâ muyagiap,

17 ‘Anutunjâ itâ sap, “Gâtâm hângât narâk âkâbâ sâi nâ Kaapumnâ a ambân aksik zingâbat. Zingâ ko nan bârarâpziñâ zen Propete zinjâ den sâme, zo yatâ sâbi. A sigan, zinjâ kut nâi nâi sen mârât ikpi. A ambân sombâ, zinjâ uman bonnjâ nângâbi.

18 Narâk zoren kore a ambân gakânâ Kaapum zingâ Propete a yatâ op den sâbi.

19 Oi nâ sa sumbemân sen pup kulem muyagiap. Ombeñan hânân top lâkulâku kulem muyagiap. Gilâm sot kârâp sot kâbak, zorân hân kwârakubap.

20 Mirâsinj sumunkumbap. Kâin sinjâ kurinjom gilâm yatâ upap. Oi Kembugât narâk mâte upap. Kembugât narâk âlipjâ âsakjoot muyagiap.

21 Oi narâk zoren nâi zâk Kembu konsâbap, zâk bâlinjan gâbâ mâkâbap.” ’ ”

Peteronjâ Yesugât topjâ sâm kâkjan kwâip.

22 Yatâ sâmñâ Peteronjâ itâ sâip, “Isirae a, nâ dâzângua nângânek. Anutunjâ Yesu Nasarete kamânân gokñâ mam okñangi osetniñan ândim nep patâ sot sen mârât kulem tuugip. Zâk Anutugâren gâbâ gâip. Nep tuugip, zorânjâ topjâ sâm muyagei igâwe.

23 Mârum Anutunjâ zâkkât nângi zeipkât mâtâp zo sâm pindip, zo yatik zen kut nâi nâi okñangâm Kembugât gurumin den kukunj a zingâne âi poru nagân kune moip.

24 Ka Anutunjâ mumunjangât tâk olan diim sumbemân zarip. Mumunjandâ dap yatâ angân kârâbap?

25 Zorat Dawidinjâ zâkkât den kânñan sâm itâ kulemguip, ‘Nâ Kembu mâteyâk ek ândiwan. Zâknjâ âsâbân bitnâ bongen tâi mân loribat.

26 Zorat ko umnâ âlip oi nâmbâlamnandâ sâm sâtâre okñangâman. Sâknandâ mom zaatpakât mambât ândibat.

27 Anutunjâ, Gâ mân birâniban, zorat ko mumunjâ zengâren mân âi ândibat. Gâ tirik agâ mân birâniban, zorat ko momñâ mân alâgibat.

28 Gâ ândiândinj mâtâp tirâpnogin. Mâtegan ândia otninandâ sâtâre kwâkñan ândibat.’ ”

²⁹ Peteronjâ yatâ sâmnjâ itâ sâip, “O bukurâpnâ, nâ sâkuniņâ Dawidi, zâkkât den sapsun zingâbâ. Zâk moi hanguwe. Oi kwakņâ ek nângâm ândime.

³⁰ Zâk Propete a ândim itâ nângip, ‘Anutu zâk kiurâpnâ zengâren gâbâ nâi gâsum sâlâpkoi nâgât a kutâ tâtarân tâpapkât sâm kâtigeip.’

³¹ Zo nângâm Kristo zaatzaatņangât itâ sâip, ‘Zâk mumunjâ zengâren ândibapkât Anutunjâ mân birâbap. Momņâ sâknjâ mân alâgibap.’

³² Oi Anutunjâ Yesu mângei zaari sinniņandâ igâwen.

³³ Oi Anutunjâ Yesu âsanņâ bongen a kutâ kwânâņgi tâi Tirik Kaapum singi kwatniņgip. Yesunjâ zo mem niņgi kwamit nângâm ikse.

³⁴ Dawidiņâ sumbemân mân zarip op ko laņ den itâ sâip, ‘Kembunjâ nâgât kembu itâ sâm dukuip, “Nâgât âsannan tâtnan.

³⁵ Tâtna kâsarâpkâ minduziņga kiņgangât kombâņ upi.” ’

³⁶ Isirae a aksik patâ itâ nângâbi. Yesu poru nagân kuwe, zâk Anutunjâ Kembu sot a bâliņan gâbâ mâkâniņgâbapkât mârūm sâsâņ, Kristo, kwânâņgi ândiap.”

A doņbep umziņ melâņne too saņgonziņgâwe.

³⁷ Peteronjâ den yatâ sâm dâzâņgoi nângâm umziņ bâliņ oi Petero sot bukurâpnjâ itâ sâm mäsikâziņgâwe, “Bukurâpniņ, nen dap oindâ dâp upap?”

³⁸ Sâne Peteronjâ itâ sâm dâzâņgoip, “Umziņ melâņne Yesu Kristogât korân too saņgonziņgindâ tozaziņ buņ upap. Yatâ utne Anutunjâ Tirik Kaapum zingâbap.

³⁹ Ziņjâ sot kiurâpziņjâ sot kârebân ândie, Kembu Anutunjâ diiziņgâbap dâp, Tirik Kaapum zengât singi sâsâņ, zo zingâbap.”

⁴⁰ Petero zâk den yatâ sâm den târokwap den girem itâ sâm dâzâņgoip, “Zen bâliņ mâme a osetziņan gâbâ gane Anutunjâ gâsuziņgâbap.”

⁴¹ Sâi sirâm zoren a ambân 3 tausen yatâ, ziņjâ Peterogât den nângâm umziņ gâsui too saņgonziņgâne Yesugât kâmut, zengâren târokwarâwe.

Ninâugât âsâbâņ mindumarâwe.

⁴² Oi Aposolo, zen singi âlip dâzâņgone nângâm ândiwe. Oi umziņâ gâsâyagom ninâu sot nalemgât âsâbâņ mindumarâwe.

⁴³ Oi Aposolo ziņ Yerusalem kamânân sen mârât kulem top top tu-umarâwe. Oi a ambân, zen aksik keņgât op naņgâwe.

⁴⁴ Yesu nângâm pâlâtâņ kwâkņangâwe, zen kut nâi nâiziņâ kânogâk zeip.

⁴⁵ Oi hân sot sikumziņ pane sâņgân mem a gigiņâ kâsâpkum zingâmarâwe.

⁴⁶ Zen sirâmņâ sirâmņâ um kânok op tirik namin zâi mindumarâwe. Oi mirâziņan nalem ârândâņ nemarâwe. Oi nalem zo sâtâreyân nemarâwe.

⁴⁷ Oi Anutu sâm âlip kwâkņangâwe. Yatâ utne a ambân, zen zingit umâlep urâwe. Oi Kembu zâk sirâmņâ sirâmņâ a ambân Yesugât kâmurân târokwatziņgâmâip.

3

Peteronjâ a nâi kubigip.

¹ Sirâm nâin mirâ oi, ninâu sâsâņ narâk oi Petero sot Yohane, zet tirik namin zâiwet.

² Oi a n̄ai mam kâmbonj kâligen gâbâ kinj bâlinj âsageip, zâk lum gawe. A zo bukurâpnj sirâmnj sirâmnj lum tirik namâ mâtâp âlipnj, hikpârâknjoot, zoren pane kât sikumgât oletzingâmâip.

³ Oi Petero sot Yohane zet tirik namin zâiram oitâ zikitnj oletzikip.

⁴ Oletziki zet ek kin Peteronj itâ sâm dukuip, "Gâ net nikit."

⁵ Peteronj sâi kât niram sabot sâm sen kwap zikirip.

⁶ Yatâ oi Peteronj itâ sâm dukuip, "Kât sikum mân zemnigap. Kut zi kânok zemnigap, zo gibâman. Yesu Kristo, Nasarete goknj, zâkkât sâtkât dâgoga zaat âim ga."

⁷ Yatâ sâm biknj bongen gâsum zaarip. Yatâ oi zorânak kinj bâlinj zo winziksâi zaat kirip.

⁸ Zaat âim gam kin ko zet sot ârândânj tirik namin zâiwe.

A kinj bâlinj zo pâtan âim gam Anutu sâm âlip kwâknjngip

⁹ Anutu sâm âlip kwâknjngi a aksik zen ek nângâwe, zen itâ sâwe.

¹⁰ "A zo tirik namâ mâtâp âlipnj, hikpârâknjoot, zoren tap oletzingâmâp." Oi a zo kubikjngip, zorat eknj imbanjzinq buj oip.

¹¹ Oi Petero, Yohane zekâren târokwatzi a aksik patâ tirik namâ umnj n̄ai kutnj Salomo, zoren zekâren mindumnj sâlâpziqan zim kirâwe.

Peteronj a singi âlip dâzângoip.

¹² Zen mindum kine Peteronj zingitnj den itâ sâm dâzângoip, "Isirae a, zen wangât a zirat opnj nikit kinze? Zi niuknj imbanjan mân kubikset. Zen dap nânge? Târâraknikjngât Anutunj kubiksap?

¹³ Yatâ bujâ. Abaram, Isaka, Yakobo sot sâkurâpnin, zengât Anutu, zâknj kore anj Yesu sumbemân a kutâ kwânngi ândiap. Oi zen Yesu gâsum a sâtnj zingâne Pilatogâren diim âine olanbat sâip.

¹⁴ Olanbat sâi zen kândâtkuwe. Tirik sot târârak a zo kândâtkum kâmbam a n̄ai olanbakât sâwe.

¹⁵ Ândiândin marinj kuwe. Kune moi Anutunj m̄angei zaari igâwen.

¹⁶ Oi kinj bâlinj a ikme zi Yesu kutnj konsâitâ a zi kubikjngi sâknj âlip oi ikse. Yesugâren nângâm pâlâtân oitâ âlip op zaatsap.

¹⁷ Bukurâpnâ, nâ nângan. Zen sot patârâpzinj, zen Yesu topnj mân nângâm kuwe.

¹⁸ Yatâ utnetâ Kristo sâknam nângâm moip, zorat Anutunj m̄arumjan Propete a zengât lâuyân den pâi sâm kulenguwe. Anutunj sâi den kulenguwe, zorat bonnj âsageip.

¹⁹ Oi zen umzinj melân ândiânde sânginj kândâtkune tosazinq birâbap. Oi Kembunj umzinj mem sândukjan kwatzingâbap.

²⁰ Kembu Yesu Kristo zingâbap. Zâk zengât singi sâm gâsum sâlâpkoi.

²¹ Zâknj sumbemân ândei kut n̄ai n̄ai âsagem nangâbapkât narâk mâte upap. Zorat Anutunj m̄arumjan den Propete gakârâpnj lâuzinqan pâi sâwe.

²² Mose zâk den itâ sâip, 'Kembu Anutunj bukurâpzinj zengâren gâbâ Propete n̄ai, nâ yatâ, muyagem den dâzângo nângâbi.

²³ Oi n̄ai zâk zâkkât den kwâkâbap, zo Anutunj kom nangâbap. A zo Anutu a gakârâp zengât oserân mân ândibap.'

²⁴ Oi Samue sot Propete a nâmbutnj ândim gawe, zen kut n̄ai aksik narâk ziren âsagiap, zorat den sâm kulenguwe.

²⁵ Zen ko Propete a ândiwe, zengât kiurâp. Sâkurâpziñ zen sot Anutuñâ târotâro oip. Zen târotâro zorat umñan ândie. Anutuñâ târotâro zo Abaram itâ dukum muyageip, 'Nâ kiurâpkâ mäsop minzingâbat. Mäsop zorân hânñâ hânñâ a dâpziñ upap.'

²⁶ Anutuñâ kore anñ Yesu sânngongoi gem muyageip. Zen orot mâme bâliñâziñ birâbigât gem gâip. Zâknâ diizingi bâliñâziñ birânetâ mäsop minzingâbap."

4

Petero sot Yohane tâk namin zâparâwe.

¹ Petero sot Yohane, zet a den dâzângom kiritâ tirik namâ galem a sot tirik namâ kâwali a sâtñâ sot Sadukaio a, zen ârândân zekâren gawe.

² Zet a singi âlip dâzângowet. Yesu zâk mumuñan gâbâ zari a ambân aksik yatâ zaatpi, zorat den sâitâ a sâtñâ zen nângâne bâliñ oip.

³ A sâtñâ zen gâsuzikâm mirâ mârûm nâtiksâipkât tâk namin zâpane zeitâ hanjsâip.

⁴ Oi Peteronñ singi âlip sâi nângâwe, zengâren gâbâ donbep ziñâ zo nângâne bon oi Yesugât kâmurân târokwatne a aksik tengâziñâ a 5 tausen yatâ urâwe.

Peteronñ Yesugât kutñâ sâm muyageip.

⁵ Hanjsâi a sâtñâ sot a patâ sot Kembugât gurumin den zorat galem a, zen Yerusalem kamânân minduwe.

⁶ Tirik namâ galem a patâ Hanasi sot Kaipa, Yohane, Alesande sot a ambârâpziñâ zen sot minduwe.

⁷ Mindum sâne Petero sot Yohane diizikâm osetziñan âi zâpane kirâwet. Kiritâ itâ mâsikâzikâwe, "Nâinñ imbanñâ ziki kulem zi tuugabot? Nâigât sâtikât uabot?"

⁸ Oi Petero zâk kiri Tirik Kaapumñâ umñan piksâi itâ sâm dâzângoip, "Galem a sot a ambân zengât patârâpziñâ, nâ sa nângânek.

⁹ Net kiñ bâliñ a bekñan miet, zorat mâsikânike? A zi dap op âlip uap sâm, zorat op mâsikânike?

¹⁰ Mâsikânike, gât ko sapsuga zen sot Isirae a aksik zen nângânek. Zen Yesu Kristo, Nasarete kamânân gokñâ poru nagân kune moi Anutuñâ mumuñan gâbâ mângei zaat ândiap. Zâkkât imbanñanngât opñâ a zi âlip op mâteziñan kinzap.

¹¹ Yesu zâk mirâ kunkun nâi yatâ uap. Zorat Kembugât ekabân den nâi itâ ziap,

'Mirâ tuutuun a zen kunkun nâi ekñâ âkon op birâwe. Kembunñâ kunkun zorânñâ mem namin kwânângi kunkun patâ kâtikñâ op kinzap.'

¹² Kubikkubik zo zâk zikñik kubikningâbap. A nâigât korân sâm orotñâ, zo hanñan mân ziap."

Kembugât den lubi.

¹³ Oi Petero sot Yohane, zet a mâteziñan kin mân kengât op den sâm kiritâ a ziñ zekât itâ nângâwe, "Zet ekap namin mân zâiwet." Zo nângâm imbanñâziñ buñ oip. Oi zet mârûm Yesu sot ândiwet, zo zikit nângâwe.

¹⁴ Oi kiñ bâliñ kubigâwet, zorân zet sot kiri ekñâ zorat den sâm mâburinam kwagâwe.

¹⁵ Den kârum sâne âkɲan gei kiritâ ziɲɲak den itâ sâmbâraguwe,

¹⁶ “Nen a zâgât zi dap otzikânâ. Zet sen mârât kulembu nêi muyageitâ Yerusalem kamânân a ambân aksik zen siŋgizik nâŋge. Zo mân sâmbâkwârakunat.

¹⁷ Oi den zo kamân dâp laɲ kâri nâŋgâbegât sâmbâkengât otzikindâ a ambân den mân dâzâŋgobabot.”

¹⁸ Yatâ sâmbâ sâne zaritâ itâ sâmbâ dâzâkowe, “Zet Yesugât kot sâmbâ a ambân mân dâzâŋgobabot.”

¹⁹ Yatâ sâne Petero sot Yohane zet den itâ melâɲ dâzâŋgowet, “Ziɲɲak nâŋgâm iknek. Zengât den lum Anutugât den birânat, zorat Anutuɲâ nâŋgi dap upap?

²⁰ Kut nêi nêi ek nâŋgâwen, den zo mân tik pânat.”

²¹ Yatâ sâitâ sâmbâkengât den dâzâkome zâpane âiwet. Kamânân a ambân zen sen mârât kulembu zo ek nâŋgâm Anutu sâmbâ âlip kwâkɲanŋâwegât a sâtnâ ziɲ zengâren kwakɲâ Petero sot Yohane kut zo laɲ mân otzikâwe.

²² A kubigâwet, zo kendonɲâ 40 yatâ ândim gâi kubigâwet.

Yesugât kâmut zen mindum ninâu sâwe.

²³ Petero sot Yohane minduminduyân gâbâ gem bukurâpzik zengâren âim tirik namâ galem a patâ sot a ambân zengât a patâ, ziɲâ den dâzâkowe, zo aksik dâzâŋgom nâŋgâwet.

²⁴ Yatâ sâitâ a ambân den zo nâŋgâm umziɲ mindum Anutugâren den itâ sâwe, “Kembu, gâ hân sumbem mariɲâ. Gâ sumbem sot hân, saru sot kut nêi nêiziɲoot muyageziɲɲin.

²⁵ Sâna Tirik Kaapumgâ zâkɲâ sâkuniɲ kore agâ Dawidi, zâkkât umɲan den pâi itâ sâip, ‘Um kâtik zen wangât den sârek op kwamitage? A zen wangât den bon buɲ se?

²⁶ Hânɲâ hânɲâ a kutâ ga kinze. A patâ mindum kinze. Kembu sot a bâliɲan gâbâ mâkâziŋgâbâpkât sâsân, Kristo, kâsa otzikânam ga kinze.’”

²⁷ Yatâ sâmbâ itâ sâwe, “Perâkɲak kamân ziren tirik kore agâ kwânâŋgin. Herode sot Pilato sot um kâtik a sot Isirae a sâtnâ, zen zâk kâsa okɲanŋânâmbâ minduwe.

²⁸ Mârum gikak nâŋgâm yatâ upi sâin, zo yatik urâwe.

²⁹ Oi Kembu, zi ko sâmbâkengât dinziɲâ ek nâŋgâm kore arâpkâ imbanâ nîŋgâna kengât buɲ gâgât den sâmbâ ândinat.

³⁰ Nen Yesugât korân sâindâ ko sisi mâsek a kubikziŋgâm sâna kulembu top top muyagibap.”

³¹ Yesugât kâmut, zen yatâ ninâu sâmbâ tatne ko mirâ mindum tarâwe, zo sânsânsâip. Oi Tirik Kaapumɲâ umziɲan piksâi kengât buɲ, lâu bâbâlanɲâk a ambân Anutugât den dâzâŋgowe.

Yesugât kâmut zen um kânok op ândiwe.

³² Yesugât kâmut zen um kânok op ândim kut nêi nêi zemziŋgip, zorat nâgât, gâgât mân sâwe. Kânogâk zemziŋgip.

³³ Oi Aposolo zen Kembu Yesu mumunân gâbâ zaarip, zorat den siŋgi imbanâŋoot dâzâŋgom ândiwe. Anutuɲâ imbanâ ziŋgâm tânzâŋgoip.

³⁴ Zengât oserân gâbâ nêi sii nalemgât kârukâru mân urâwe. A hânziɲoot sot mirâziɲoot, zen zo pam kât memɲâ Aposolo zengâren parâwe.

³⁵ Oi Aposolo zinjâ kât zo mem kâsâpkum a ambân kwakmarâwe, zo zingâm ândiwe.

³⁶ Oi a nâi ândeip, kutnjâ Yosepe. Aposolo zinjâ kutnjâ nâi Banaba sâwe (niinj denân ko bet mame a). Zâk Lewigât kiun, Kipiro hânân goknjâ.

³⁷ A zorânjâ hânjâ pâi mine kât aksik mem Aposolo zengâren pâip.

5

Anania sot Sapira, zekât singi.

¹ A nâi ândeip, kutnjâ Anania. Zâkkât ambinjâ Sapira, zâk sot sârnângâm hânziknjâ pâitâ mem sângân zikâwe.

² Ananianjâ sângân mem torenjâ tik pam torenjigâk Aposolo zengâren pam, zi aksik sâip.

³ Pâi Peteronjâ itâ sârn dukuip, “Anania, gâ wangât Satanjâ umgan giari Tirik Kaapum kâitkum hângât sângânjâ torenjâ tik paat?”

⁴ Hângât sângân mân mena zemgibap. Mo kât mem gikâ mimbâ sârn âlip membat. Gâ wangât umgandâ kâitgogi yatâ uat? Gâ a mân kâitkuat. Anutu kâitkuat.”

⁵ Yatâ sâi Anania zâk den nângâm kin zorânjâk hânân gei zem moip. Oi zâkkât singi nângâwe, zen kengât urâwe.

⁶ A sigân, zen kâmbârânjâ mem kâpim lum âi hanguwe.

⁷ Narâk mân kârep oi ambinjâ zâk singi mân nângâm gâip.

⁸ Gâi Peteronjâ itâ sârn mâsikip, “Hângât sângânjâ kât itik miwet?” Sâi zâknjâ sâip, “Zo yatik miwet.”

⁹ Sâi Peteronjâ itâ sârn dukuip, “Zet wangât den saarnjâ Kembangât Kaapum kâitkuabot? Nângâ. Apkâ hangue, zen mâtâbân ga kinze. Zen yatigâk gâ mingim âi hangobi.”

¹⁰ Yatâ sâi zorenâk kinj topnjan gei zem moip. A sigan zinjâ mirin gam muyagem lum âi apnjâ nângâmnan hanguwe.

¹¹ Oi Yesugât kâmut sot a ambân nâmbutnjâ zen singi zo nângâm kengât donbep urâwe.

Aposolo zinj kulem top top tuuwe.

¹² Aposolo zen a zengâren sen mârât kulem top topnjâ tuum ândiwe. Oi Yesugât kâmut zen tirik namâ umnjâ nâi kutnjâ Salomo, zoren um kânok opnjâ mindumarâwe.

¹³ Mindunetâ a nâmbutnjâ hurat kwatzingâm târokwatzingânârn kengât op birâwe.

¹⁴ Ka a ambân kâmut kâmutnjâ, zen Kembu nângâm pâlatân kwâknangâm Yesugât kâmut zengâren târokwatzingâwe.

¹⁵ A ambân zen bukurâpzinjâ sisi mâsekziñoot helânân pam luzingâm âi mâtâbân itâ sârn zâmbârâwe, “Peteronjâ mâtâbân âim gâi sândoknjandâ zengâren ari âlip upi.”

¹⁶ Oi Yerusalem kamân nângâm nângâm a ambân ândiwe, zen gam minduwe. A ambân mâsekziñoot sot wâkeziñoot diizingâm gane âlip op nângâwe.

Anutugât sumbam anjâ Aposolo tâk namin gâbâ diizingip.

¹⁷ Oi kut nâi yatâ âsagei tirik namâ galem a patâ sot arâpnjâ sot Sadukaio a, zen um kâlâk nângâm Aposolo gâsuzingâwe.

¹⁸ Gâsuzingâm tâk namâ patin zâmbarâwe.

¹⁹ Zâmbane zinetâ nâtigân Kembangât sumbem a nâinâ ga hângi mem pam diizingâm gem itâ sâm dâzângoip,

²⁰ “Zen tirik namin zâim a ambân ândiândi unjakjangât den dâzângom kinbi.”

²¹ Yatâ sâm dâzângoi nângâm hangât tirik namin zâim a ambân singi âlip dâzângowe.

²² Oi tirik namâ galem a patâ sot arâpnâ, zen Isirae a sâtnâ aksik minduzingâne gawe. Oi a nâmbutnâ sângonzângom tâk namin âi Aposolo diizingâm gabi sâwe. A zo tak namin âi a kâruzingâm nâ mân muyagezingâm âburem gam sâwe,

²³ “Nen âimnâ namâ hângi kâtiknâ kiri iksen. Oi galem a zen hângiyân kinze. Oi hângi mem pam bagim a kâruzingindâ buj ue.”

²⁴ Den yatâ sânetâ tirik namâ kâwali a sot tirik namâ galem a patâ, zen den zo nângâne kwakmak oip.

²⁵ Utnetâ a nâinâ ga sâip, “Nângânek. A tâk namin zâmbanse, zen tirik namin a den dâzângom kinze.”

²⁶ Sâi Tirik namâ kâwali a patâ sot arâpnâ zen Aposolo gâsuzingânam âiwe. A zinâ kuk op kâtnâ zângobegât kengât op mulunâk diizingâm gawe.

Aposolo zen minduminduyân kengât buj den sâwe.

²⁷ Minduminduyân diizingâm zâmbane kinetâ tirik namâ galem a patânâ itâ sâm dâzângoip,

²⁸ “Mârum den kâtiknâ dâzângowen. A zorat korân a ambân den mân dâzângobi. Oi yatâ sâindâ Yerusalem kamânân laj kârip. A kuwe, zorat tosa nenngâren pânâ sâme.”

²⁹ Sâi Petero sot Aposolo nâmbutnâ, zen den itâ mâburem dukuwe, “A den lum Anutugât den birânat, zo ko mân dâp upap.

³⁰ Zen Yesu poru nagân kune moip. Oi sâkurâpnij zengât Anutu, zâknâ mângi zaarip.

³¹ Zaari Anutunâ âsan topnân bongen pam a sâtnâ patâ sot kubikkubiknâ kwânângip. Oi Isirae a ambân, zen umzinj melânje tosazin gulipkubapkât sâmap.

³² Kut nâi nâi zo igâwen. Oi zorat singi den nen sot Tirik Kaapum, ninâ sâmen. Tirik Kaapum Anutunâ sât lulu gakârâp zingâmap.”

³³ Den yatâ sâm dâzângoi kuk opnâ Aposolo zângonam urâwe.

Parisaio a nâinâ bukurâp girem den sâm dâzângoip.

³⁴ Oi minduminduyân Parisaio a nâi tâip, kutnâ Gamalie. Zâk gurumin dengât kubikkubik a oi a ambân zinj hurat kwâkjangâwe. Zâknâ oksâm kin Aposolo sâi diizingâm geiwe.

³⁵ Oi bukurâpnâ itâ sâm dâzângoip, “Isirae a, zen a zi kut nâi nângâm njik otzingâbi.

³⁶ Mârum a nâi kutnâ Teuda, zâknâ nâ a kutâzinâ sâi a 4 handeret yatâ zâkkât a urâwe. Oi ziknâ kâmbam zigi arâp zinâ sinsururunj urâwe.

³⁷ Oi bet a sâlâpzingozângonj narâknân Galilaia goknâ, a nâi kutnâ Yuda, zâknâ a kutâ kunat sâi a nâmbutnâ arâpnâ urâwe. Ka a zo moi ko arâpnâ zen sinsururunj urâwe.

³⁸ Zorat den dâzângua nângânek. Zen a zi birâzingâne ândinek. Zen den sot nep zo zinj umzingangât upme oi ko bon buj upap.

³⁹ Ka Anutugâren gâbâ oi ko mân buŋ upap. Oi zen Anutu kâsa miŋaŋgâbegât.”

Aposolo lapitziŋgâwe.

⁴⁰ Zo yatâ sâm dâzâŋgoi nâŋgâne dâp oi sâne Aposolo mirin zâine tâkŋâ lapitziŋgâwe. Zâŋgomŋâ Yesugât kot mân dâzâŋgobigât sâm sâŋgonzâŋgowe.

⁴¹ Sâŋgonzâŋgone sâtâre op âiwe. Yesugât a, zen Yesugât op lapitziŋgâwe, zorat minduminduyân gâbâ gem sâtâre op âiwe.

⁴² Oi sirâmŋâ sirâmŋâ tirik namin sot a mirin Yesu Kristogât siŋgi âlip mân birâm dâzâŋgom ândiwe.

6

Sâkkât nep, zorat a gâsum sâlâpziŋgowe.

¹ Narâk zoren Yesugât kâmut doŋbep muyagem târokwatziŋgâwe. Oi nalem kâsâpkum Yuda a ambân nâmbut Grik den sâmarâwe, zengât os-erân ambân malâ nâmbutŋâ zen nalem mân niŋgâwe sânetâ a Grik den sâmarâwe, zen nâŋgâne mân dâp oip. Oi a Yuda den sâmarâwe, zen sot den sârek sâm âraguwe.

² Yatâ utne Aposolo kiin zagât zen Yesugât arâpŋâ kâmut minduziŋgâm itâ sâm dâzâŋgowe, “Nen Anutugât den sâsâŋ nep zo birâm nalem nep tuugindâ mân dâp upap.

³ Zorat a bukurâpniŋ osetziŋan gâbâ zen a nâmburân zagât, a nâŋgânâŋgâziŋoot sot Kaapumŋâ umziŋan piksâsâŋ zo ziŋgitne âlip oi gâsum sâlâpziŋgonat. Nep zi ziŋgindâ tuum ândibi.

⁴ Nen ko ninâu sot den siŋgi sâsâŋ, zorat nebâk tuum ândinat.”

⁵ Zen den yatâ sâne zen aksik nâŋgâne dâp oi a itâ gâsum sâlâpziŋgowe. Setepano, zâk nâŋgâm pâlatâŋoot sot umŋan Tirik Kaapum piksâm zeip. Oi Pilipo, Porokoro, Nikano, Timonj, Pamena sot Nikolau, Antiokia kamânân gok. Zâk hân nâin gokŋandâ Yuda zengâren târokwâip.

⁶ A zo diiziŋgâne Aposolo zengâren âi kine bitziŋâ kâukziŋan pam ninâu sâwe.

⁷ Oi Anutugât denŋâ laŋ kârâm ari Yerusalem kamânân Yesugât kâmut zen târokwâi târokwâi op âiwe. Oi tirik namâ galem a zengâren gâbâ doŋbepŋâ den siŋgi âlip nâŋgâm luwe.

Setepano den sâkŋanâk sâwe.

⁸ Anutuŋâ Setepano tângum imbaŋâ pindi a zengâren sen mârât kulem top tuum arip.

⁹ Oi a nâmbutŋâ zen zâk sot den âraguwe. A zo zen mâpâmâpâse namâ nâi kutŋâ Libertene, zoren mindumarâwe. A zen Kirene a, Alesandiria a, Kilikia a, Asia a. A yatâ zorâŋ Setepano sot den âraguwe.

¹⁰ Tirik Kaapumŋâ Setepano den nâŋgânâŋgâ âlip pindi den âlipŋâ sâi den hauŋâ mâburinam kwagâwe.

¹¹ Kwakŋâ a nâmbutŋâ tigâk itâ sâm dâzâŋgowe, “Setepanogât itâ sâbi. ‘A zâk Mose sot Anutu sâm bâliŋ kwatziki nâŋgâwen’ ”

¹² Sâne yatâ utnetâ a yenŋâ sot a sâtŋâ sot Kembugât gurumin den zorat galem a, zen den zo nâŋgâmŋâ kuk opŋâ Setepano kom gâsum a sâtŋâ mindumindu patin diim âiwe.

¹³ Oi Setepanogât den sarâ sâbigât a muyagezingâne Setepanogât den sarâ sâm itâ sâwe, “A zi zâk tirik namâ sot Kembugât gurumin den sâm bâlîj kwâpmap.

¹⁴ Zâk itâ sâi nângâwen, ‘Yesu, Nasarete kamân goknâ, zâknâ tirik namâ zi kom kândaŋgâ gurumin den Mosenâ sâip, zo kândaŋbap.’ ” Yatâ sâwe.

¹⁵ Oi minduminduyân târâwe zo, zen Setepano iknetâ si sângânjâ sumben a yatâ oip.

7

Setepanonjâ sâkurâpziŋ zengât siŋgi sâm dâzângoip.

¹ Tirik namâ galem a patâ, zâknâ Setepano mâsikâm sâip, “Den se, zo bonjâ?”

² Sâi Setepanonjâ itâ sâip, “Bukurâpnâ sot ibârâpnâ, den sa nângânek. Sâkuniŋâ Abaram, zâk Haran kamânân mân âim Mesopotamia hânân ândei âsaknâ marinjâ, Anutuŋâ zâkkâren âsagem itâ sâm dukuip,

³ ‘Gâ hân topkâ sot torerâpkâ birâzingâm nânâ hân nâi tirâpgobat, zoren âi ândiban.’

⁴ Abaram zâk den zo nângâm Kaidai hânjâ birâm Haran kamânân âi ândeip. Zoren ândei ibânâ moi Anutuŋâ diim gâi Yuda hânân zi ga ândeip.

⁵ Anutuŋâ diim ga hân nâi mân pindi galem oip. Buŋâ hân muruknâ nâi mân pindip. Ka hân zo zâk sot kiurâp zengât siŋgiyâk sâm pâip. Zâk kiun buŋ ândeip, zo ko Anutuŋâ laŋ yatâ sâip.

⁶ Oi Anutuŋâ den itâ sâip, ‘Kiurâpziŋ zen hân nâin kendon 4 handeret umŋan kore a op ândibi. Zoren hân mâirâpnâ zen sâknam ziŋgâne ândibi.

⁷ Kiurâpziŋâ zen kore op ândine nâ hân mâirâp hâuŋâ ziŋga kiurâpziŋ zen zâmbam hân ziren ga nâ mâtâsenim ândibi.’

⁸ Oi Anutuŋâ Abaram târotâro pindi kwabâ kwarâŋgip. Oi nanjâ Isaka âsagem sirâm nâmburân zagât tapnâ karâmbuŋan kwabâ kwâkŋaŋgip. Isakanjâ Yakabo yatik kwabâ kwâkŋaŋgip. Yakobo zâk narâpnâ kiin zagât yatik otziŋgip.

⁹ Oi sâkurâpniŋâ zen munziŋâ Yosepe, zâkkât um kâlak nângâm kât minam Aigitâ a ziŋgâwe. Aigitâ a zen Aigita hânân diim âine Anutuŋâ zâk sot ândeip.

¹⁰ Anutuŋâ Yosepe sâknam kâbâ yâmbât kwâkŋan gâbâ mâkâm Aigita a kutâ Parao, zâkkât mâtenjan nângânâŋgâ âlipnâ pindâm tângoi Paraonjâ a ambân gakârâpnâ aksik galem otziŋgâbâpkât gâsum sâlâpkoip.

¹¹ Gâsum sâlâpkoi ândei pu patâ muyagem Aigitâ hânân sot Kanaan hânân dâp op zeip. Oi sâkurâpniŋ nalemgât kârûkârû op ândiwe.

¹² Oi a nâmbutŋandâ Aigitâ hânân nalem ziap sâne Yakobo zâk nângâm narâp sângonzâŋgoi âiwe.

¹³ Oi du zagâtŋan âine Yosepe zâk topnâ âtârâpnâ sapsuŋ ziŋgip. Oi a kutâ Parao, zâk Yosepe torerâp gawe, zorat siŋgi nâŋgip.

¹⁴ Oi Yosepenjâ sâi ibânâ Yakobo sot torerâpnâ aksik, a ambân teŋgâziŋ 75 yatâ, zen Aigita hânân âiwe.

¹⁵ Yakobo zâk Aigitâ hânân âi ândim moip. Oi narâpnâ zen zoren mom nanjâwe.

16 Munetâ kâmbârânzîñâ Sikem hânân minzingâm âi hanzângowe. Hân zo Abaramñâ mârûmñan Sikem kamânân Hemo kiurâp, zengâren kwâlip. Zoren hanzângowe.”

Mosegât singi dâzângoip.

17 “Oî Anutuñâ Abaram kânñan den singi dukuip, zo âsagibapkât narâknâ mâte oî Aigita hânân Isirae a ambân donbep âsagem lañ kârâm ândiwe.

18 Yatâ op ândine Aigita a kutâ nâi âsageip. Zâk Yosepegât singi mân nângip.

19 Oî a kutâ zorânâ sâkurâpnîñ kâitzângom sâknâm kwatzingip. Oî katep mâik gakârâpziñâ, zen mumbigât sâi âknan zâmbane zem muwe.

20 Narâk zoren Mose âsageip. Katep zo Anutuñâ egi holi tobat âlipñâ oip. Ibâ mam zet mirin tik mem ândine kâin karâmbut âkip.

21 Oî âknan pane ândei Parao bâratñandâ muyagemñâ mem nannâ sâm galem oî lâmbarip.

22 Parao arâp zen Aigitâ zengât nângânângâ kwâkâm pindâne nângâm kâtigem kut nâi nâi zorat topñâ sâi nângâne imbanâ oip. Oî nep top topñâ tuubam mân kwagip.

23 Ândei kendon patâ 40 oî Isirae a bukurâp zingitpam arip.

24 Âi egi Aigita a nâinâ Isirae a nâi kom tâi ekñâ bukuñâ beknan mem Aigita a zo koi moip.

25 Oî itâ nângip, ‘Bukurâpnâ nâgât itâ nângâbi. Nâ bukurâpnâ Paraogât biknan gâbâ makâzingâbatkât Anutuñâ sâm nîgip.’ Ka bukurâpnâ zen mân nângâwe.

26 Sirâm nâin Mosenâ âi egi Isirae a zagât agom tâitâ muyagezikâm kwâkâzikâm itâ sâm dâzâkoip, ‘A zagât, zet buku bukuñâ. Wangât kâsa uabot?’

27 Sâi a kâmbam topkwap bukuñâ koip, zorânâ Mose mem kâbakñem itâ sâm dukuip, ‘Nâinâ gâ nengât a sâtñâ mo den kubikkubik a gâbarip?’

28 Muka Aigita a nâi koin, zo yatik nâ nobam sat?’

29 Oî Mose zâk den zo nângâm kenngât opñâ sârârâk kârâm âi Midian hânân âi hân mâirâp zen sot ândeip. Zoren ambân mem nanzatñâ minzikip.

30 Oî kendon 40 âki ko mirâ kamân âtânâ, a mân ândiândinjan, bakñâ Sinai zorat topñan ândei sumbem a nâinâ nak topñan kârâp bâlamân âsagerañgip.

31 Mosenâ zo ekñâ wanñâ yatâ uap sâm ikpam ari Kembedgât diñâ itâ âsageip.

32 ‘Nâ sâkurâpkâ zengât Anutu. Abaram, Isaka sot Yakobo, zengât Anutu.’ Sâi Mose zâk sânmâm sâmbui pindijsâm krip. Zo ikpam kenngâtñangât donbep oip.

33 Yatâ op kiri Anutuñâ itâ sâm dukuip, ‘Hân lânsat, zo tirik hân. Zorat opñâ ko kipâkegâ kwâkâm pânân.

34 Arâpnâ Aigitâ hânân sâknâm patâ kwatzingâne isem umbâlâ utne nângâm betzinan mimbam gian, gât ko gâ sângongoga Aigita hânân âiban.’

35 Sumbem anâ Mose yatâ dukuip. Isirae a zen mârûm Mose birângangâm itâ dukuwe, ‘Nâinâ gâ a sâtñâ mo den kubikkubik a gâbarip?’ Ka Anutuñâ a zo a kutâ sot betzinan mimin a upapkât sâm sângongoip. Sumbem a nâinâ kârâbân muyagem nep zo sâm pindip.

³⁶ Oi sângongoi âi Aigitâ hânân gâbâ diizingâm gâip. Zâk Aigitâ hânân sot saru kuringan sot mirâ kamân kâtiknan sen mârât kulem top top tuum ândei kendon 40 âkip.

³⁷ Oi Mosenâ Isirae a itâ sâm dâzângoip, ‘Anutu zâk bukurâpzinâ zengât oserân gâbâ Propete nâi, nâ yatâ, muyagem zingâbap.’

³⁸ Yatâ sâip. Oi zâkngagâk mirâ kamân kâtiknan sâkurâpnij zen sot ândei Sinai bâknan sumbem a nâijn den zinzij kâtiknâ Anutugât lâunjan gâbâ mem pindip. Mose sot sâkurâpnij zen Anutugâren gâbâ ândiândigât den nângâmñâ den zo mem nijnâwe.

³⁹ Oi sâkurâpnij zen Mosegât diñâ kâbaknem birâm Âigita hânân âburinam umzin patâ kirip.

⁴⁰ Zen Aaron itâ sâm dukuwe, ‘Gâ lopio sobim nijnâna, zorân kâdom otningâne âinat. Mose zâk Aigitâ hânân gâbâ diiningâm gâip, zâk âi buñ oip mo dap?’

⁴¹ Yatâ sâm makau dâpnâ lopio sobim zâkkât singi sâm nalem om sâm âlip kwâkngâwe. Bitzingandâ tuuwe, zorat sâtâre opñâ zâkkât singi sâm sii nalem uwe.

⁴² Yatâ utne Anutunâ birâzingi umzin gulip oi kâin sângelak mâpâsezingâwe. Oi zorat Propete zengât ekabân den itâ ziap,

‘O Isirae mâirâp, zen kendon patâ 40 mirâ kamân âtânâ, hân mân ândiândinjan ândim nâgât singi zuu mo nalem kom om nemarâwe? Buñâ.

⁴³ Zen Moloko lopiogât hâmbâ silep lum âim ândiwe. Oi lopio Repangât sângelak dâp mem ândiwe. Lopio zo mâpâsinam sobiwe, gât ko Babilon kamân kândâtñan zâmbanbat.’ ”

Anutugât hâmbâ silep.

⁴⁴ Setepanonâ Propetegât den sâmñâ itâ sâip, “Mirâ kamân âtânâ, hân mân ândiândinjan sâkurâpnijâ zengâren Anutugât hâmbâ silep tatzingip. Silep zo Anutunâ Mose dâpnâ tirâpkoi yatik tuugip.

⁴⁵ Sâkurâpnij zen silep zo mem gane Yosuanâ diizingi hân ziren ga takâwe. Anutunâ hân mâirâpnâ zo molizingi âine sâkurâpnij zen hân zi mem hâmbâ silep ziren kwânângâne kiri ândine Dawidi âsageip.

⁴⁶ Anutunâ Dawidigât nângi âlip oi Dawidinâ Isiraegât Anutu, zâkkât namâ tuubapkât ninâu sâip.

⁴⁷ Oi zikñak buñâ. Salomonâ Anutugât namâ tuugip.

⁴⁸ Ka u sumbemân patâ, zâk a betñâ tuutuunjan, zoren tâtat mâme mân opmap. Zorat Propete nâi zâk den itâ sâm kulemguip,

⁴⁹ Anutunâ itâ sâip, ‘Sumbem zo tâtatnâ. Zoren tap a ambân zengât kembu op galem otzingâman. Hân ko kinnâ lân tâtatnâ. Zorat dap yatâ namânâ tuune dâp upap? Nâ ikâ zoren tâtat mâme upat?

⁵⁰ Nâ bitnandâ hân sot kut nâi nâi, zo muyagewan.’ ”

Setepanonâ den kâtik sâm dâzângoi kuwe.

⁵¹ Sâmñâ Setepanonâ a kâmut zo itâ sâm dâzângoip, “Zen ko umzin kâtik. Um nângânângâzin mân pâronsap. Sâkurâpzin opmarâwe, zo yatik op Tirik Kaapungât diñâ kwâkâme.

⁵² Sâkurâpzinâ zen Propete aksik sâknam kwatzingâwe. Perâkñak, Propete zen târârak mariñâ muyagibapkât den kânñan sâwe, zo aksik

zângowe. Oi târârak mariñâ zâk âsagem ândim gâi zen eknâ nenğat a kutâ buñâ sâmnâ kuwe.

⁵³ Mârum sumbemgât anjâ gurumin den Anutugâren gâbâ mem zingip, ka zen den zo birâm, mân luwe.”

⁵⁴ Setepanoñâ yatâ sârn dâzângoi nângâm kuk op kunam urâwe.

⁵⁵ Tirik Kaapumñâ Setepano umñan piksâi sumbemân egi Anutugât âsakñâ sot Yesu Anutugât âsanñâ bongen kiri eknâ itâ sâip,

⁵⁶ “Sumbem pâronşâi a bonñâ zâk Anutugât bik bongen kiri eksan.”

⁵⁷⁻⁵⁸ Yatâ sâi zen den kwamit patâ sâmnâ kindapziñ doongum zâkkâren mindum âim mem kâbakñem geim kamân âkñan geim kâtnâ kuwe. Oi a mâtenjâ, zen hâmbâziñ kwâkâm a sigan nâi kutñâ Saulo, zâkkât kiñ topñan parâwe.

⁵⁹ Oi Setepano kâtnâ kune Kembu itâ konsâm sâip, “O Kembu Yesu, gâ um dâpnâ me.”

⁶⁰ Yatâ sârn siminñâ liim kwap sâip, “Kembu, gâ a noge zi, zengât tosâ birâ.” Yatâ sârn moip.

8

¹ Kune Saulonâ nângi âlip oip.

Yesugât kâmut topkwap kâsa otzingâwe.

Narâk zoren Yuda a ziñ Yerusalem kamânân Yesugât kâmut kâsa otzingâwe. Otzingânetâ siñsururun op Yudaia sot Samaria hânân âim nanğawe. Aposolo ziinik Yerusalem kamânân ândiwe.

² Oi a târârak nâmbutñâ zen Setepano hangum âigirâp urâwe.

³ Saulonâ ko Yesugât kâmut kâsa otzingâm mirânjâ mirânjâ zâim a sot ambân gâsum diizingâm tâk namîn zâmbarip.

Piliponâ Samaria hânân nep tuugip.

⁴ Yesugât kâmut siñsururun op âiwe zo, zen kamân dâp ândim den siñgi âlip dâzângom ândiwe.

⁵ Oi Pilipo zâknâ Samaria zengât kamân nâi gamñâ Kristogât siñgi âlip sârn dâzângoip.

⁶ A donbep zen mindum diñâ nângâm âkñâliwe. Oi sen mârât kulem top top tuugi igâwe.

⁷ Zâknâ wâke donbep molizingip. Wâke zen a umñan gâbâ den kâtik sârn gem âiwe. Oi kin bitziñ mumunâ zo donbep kubikzingip.

⁸ Oi zorat kamân zoren sâtâre patâ urâwe.

⁹ Kamân zoren a nâi ândeip, kutñâ Simon. Zâknâ zikjangât nângi zâizâin oi kware sunjâ tuugi Samaria a zen eknâ imbanâziñ buñ oip.

¹⁰ Oi a zâizâin, gigin zen zâkkât nângâne zâizâin oi itâ sâwe, “A zi Anutugât kâwali murukñâ nâi zâkkâren ziap.”

¹¹ Oi kwareñandâ um gulip kwatzingipkât narâk kârep zâkkâren mindum ândiwe.

¹² Ândinetâ Piliponâ ga Anutugât um topñan ândiândinâ sot Yesu Kristogât den siñgi âlip sârn dâzângoi a ambân zen zorat nângâne bon oi Piliponâ too sanğonzingip.

¹³ Yatâ utne Simon yatik siñgi âlip nângi bon oi too sangone Pilipogât um topñan ândeip. Oi Piliponâ sen mârât kulem top top tuugi egi imbanâ oip.

Petero sot Yohane, zet Samaria hânân âiwe.

¹⁴ Samaria hânân a ambân zen Anutugât den nângâm mem umziñan gine, zorat singi Yerusalem kamânân ari Aposolo zen nângâwe. Nângâm Petero sot Yohane sângonzâkone zenğâren âiwet.

¹⁵ Âi takâm a ambân zen Tirik Kaapum mimbigât ninâu sâwet.

¹⁶ Ombenjan Tirik Kaapumñâ zenğâren mân gâip. Zen Yesugât korânâk sâm yen too sanğorâwe.

¹⁷ Petero sot Yohane zet bitzikñâ kâukziñan pâitâ zen Tirik Kaapum sot urâwe.

Simonj Tirik Kaapum sângân mimbam sâip.

¹⁸ Aposolo zagât zet bitzikñâ a ambân kâukziñan pâitâ Tirik Kaapum sot utne Simonj êkñâ kât mem itâ sâm dâzâkoip,

¹⁹ “Zet imbanjâ zo yatik nâ nigita bitnâ a kâukziñan pa Tirik Kaapum mimbî.”

²⁰ Sâi Peteronj itâ sâm dukuip, “Ga Anutonj imbânâ yen zingâzingân zo kwâlâbam sat, zorat kâtkâ sot gikâ ârândân sim kârâbân gei tâmbetagobabot.

²¹ Anutonj um sarâgâ eksapkât zirânâ gâgât singi mân uap.

²² Gâ nângânângâgâ bâliñj zo birâm umgâ melân ninâu sâban. Kembunjâ tosağâ birâbapkât ninâu sâban.

²³ Gâ bâliñangât kâlâkñâ umgan piksâm ziap. Bâliñandâ saagigap.”

²⁴ Sâi Simonj itâ sâip, “Zikñak nâgât opñâ Kembugâren ninâu sâitâ den sat, zo bonñâ mân muyagenibap.”

²⁵ Petero sot Yohane zet Kembugât den dâzângom nanğâm Yerusalem kamânân âiram âburiwet. Âburem Samaria hânân kamânñâ kamânñâ den singi âlip dâzângom âiwet.

Piliponjâ Aperika a nâi singi âlip sâm dukuip.

²⁶ Kembugât sumbem a nâiñj Pilipogâren muyagem itâ sâm dukuip, “Gâ zaat âi. Yerusalem kamânân gâbâ Gasa kamânân geime, mâtâp zoren âi.” (Mâtâp zo hân a mân ândiândiñan ziap.)

²⁷⁻²⁸ Yatâ sâm dukui Piliponjâ zaatñâ arip. Mâtâbân âi a nâi egip. Aitiopai hânân ambân kutâ nâi ândeip, kutñâ Kandake, zâkkât a sâtnj nâi. Zâk kât sikum galem a. Zâkñâ Anutu mâpâsibam Yerusalem kamânân âimñâ puriksâm gâip. Zâk a lalanj kwâkñan tap ari egip. Egi âim tap Propete Yesaiagât ekabân den zeip, zo sâlâpkum tâip.

²⁹ Yatâ oi Kaapumñâ Pilipo itâ sâm dukuip “Gâ zâkkâren âinan.”

³⁰ Sâi Piliponjâ zâkkâren sârârâk kârâm ari a sâtnj zâk Propete Yesaiagât den sâlâpkoi nângâm itâ sâm mâsikip, “Den sâlâpkuat, zorat topñâ nângat?”

³¹ Sâi zâkñâ sâip, “Nâi mân dâtnone ninak dap yatâ nângâbat?” Yatâ sâmñj sâi Piliponjâ zâi zâk sot tâip.

³² Den sâlâpkoi, zo itâ,

“Zâk râma yatâ oi diim âi kunam urâwe. Anj râma gwamñj gâsum sâmot mânângâri diñ buñ tâpmap, zo yatâ diñ buñ oip.

³³ Zâkkât nângâne giginj oi den nebân pamñj den sâkñanâk sâwe. Hânân ândiândiñj buñ oip. Oi kiurâpñj dap yatâ sâlâpžângom nanğâbe.”

³⁴ Oi a sâtnj zâk Pilipo itâ sâm mâsikip, “Gâ sâna nângâbâ. Propete zâk nâigât yatâ sap? Zikñangât sap mo a nâigât sap?”

³⁵ Sâi Pilipo zâk Propetegât den zobâ topkwapñj Yesugât den singi âlip sâm dukuip.

³⁶ Yatâ op âim tooyân takâwet. Oi a sâtñandâ itâ sâip, “Too ziap. Zi âlip sa sangonniban?”

³⁷ Sâi Piliponjâ sâip, “Gâ den san, zo nângâna bon oi âlip sangongibat.” Sâi den itâ mâburem dukuip. “Itâ nângan. Yesu Kristo, zâk Anutugât nanjâ. Zâk nângâm pâlâtân kwâknangan.”

³⁸ Yatâ sâmnâ kore a dukui biosi saagi a sâtñâ sot Pilipo ârândân toin geiwet. Geim Piliponjâ sangonjangip.

³⁹ Oi toin gâbâ kopgâitâ Kembugât Kaapumjâ Pilipo mem ari a sâtñâ zâk dum mân ekñâ sâtâre op mâtâbân arip.

⁴⁰ Pilipo, zâknâ ko Asido kamânân taki igâwe. Oi zâk kamânjâ kamânjâ den singi âlip dâzângom Kaisarea kamânân arip.

9

Kembunâ Saulo muyagenjangip.

(Apo 22:4-16; 26:9-18)

¹ Saulo zâk Kembugât a ambârâpnâ kâsa otzingâm zângobatkât umjâ kêrâp oip. Oi âi tirik namâ galem a patâgâren sâip.

² Âi sâi Damasiko kamânân Yuda a zengât mâtâpâpâse namâ galem a, zengât ekap kulemgum pindip. Pindi âim Damasiko kamânân a ambân zen Yesugât mâtâbân nep tuum ândiwe, zo gâsuzingâm saazingâmjâ diizingâm Yerusalem kamânân gâbam arip.

³ Zâk âimjâ Damasiko kamân mâte oi sumbemân gâbâ âsakñandâ gem gâm zâkkâren âsagem nanjip.

⁴ Âsagei hânân gei kom den nâi itâ nângip, “Saulo, Saulo, gâ wangât nom ândimat?”

⁵ Sâi Saulonjâ mâsikâm sâip, “Kembu, gâ nâi?” Sâi zâknâ sâip, “Gâ nom ândimat. Nâ Yesu.

⁶ Gâ zaat kamânân âina nep tuuban, zorat a nâinjâ dinjâ dâgobap.”

⁷ Oi a zâk sot âiwe, zen dinzij buj oi kirâwe. Zen den zo ko nângâwe. Ka a ko mân igâwe.

⁸ Oi Saulo zâk zaatñâ sinjâ ikpâ sâm egi nâtâtik oip. Yatâ oi bukurâpnâ zen bikñan gâsum Damasiko kamânân zâiwe.

⁹ Oi sirâm karâmbut umñan sinjâ nâtâtik kêri tap too nalem mân neip.

Ananianjâ Saulo too sangonjangip.

¹⁰ Damasiko kamânân Yesugât kâmurân gok a nâi ândeip, kutñâ Anania. Oi Kembunâ umânân muyagem konsâip, “Anania.” Sâi Ananianjâ sâip, “Kembu, nâ zi.”

¹¹ Sâi Kembunâ itâ sâm dukuip, “Gâ kamân mâtâp kutñâ târârak, zoren âim a nâi kutñâ Yuda, zâkkât mirânjan zâim zoren a nâi kutñâ Saulo, Taso kamânân gok, zâk muyagiban. Zâk zoren ninâu sâm ziap.

¹² Oi uman nâi itâ eksap. A nâi kutñâ Anania, zâknâ zâkkâren gamñâ sinjâ ânângâtpapkât bikñâ kâukñan paap.”

¹³ Kembu zâk den yatâ sâi Anania zâk itâ sâip. “Kembu, nâ a zorat a donjapñâ sâne nângâman. Zâk arâpkâ Yerusalem kamânân donjap tâmbetzângoip.

¹⁴ Oi ziren yatigâk kutkâ gonsâmen zo, nen yatik gâsum saaningâbapkât tirik namâ galem a patâñâ ekap kulemgum pindâwe.”

¹⁵ Sâi Kembunâ itâ sâm dukuip, “Gâ lanj âi. A zo gâsum sâlâpkuan. Zâknâ a kâmut nâin nâin sot a kutâzinâ sot Isirae a zengâren nâgât den singi dâzângom ândibap.

¹⁶ Yatâ oi kutsinginanğât opnâ sâknam nângâbap, zorat tirâpkubat.”

¹⁷ Oi Anania zâk âim mirin zâim biknâ Saulo kâuknjan pamnâ sâip, “Saulo bukunâ, Kembu Yesunâ mâtâbân muyagegigip, zâknâ sângonnogi gaan. Gâ singi ânângâri Tirik Kaapumnâ umgan piksâbapkât sap.”

¹⁸ Yatâ sâi zorenâk sinjan gâbâ sâknâ senânâ yatâ gem gei sinâ âlip egip. Yatâ oknjanji zaari aritâ too sanğonnanğip.

¹⁹ Yatâ oi Saulonâ nalem nemnâ kâtigep.

Saulo zâk singi âlip nep topkwâi kâsa oknjanğawe.

²⁰ Saulo zâk Yesugât kâmut Damasiko kamânân ândiwe, zen sot mâik nâi ândeip.

²¹ Oi narâk zoren Yuda zengât mâpâmâpâse namin zâim Yesugât singi sâm muyagem itâ sâm dâzânğoi, “Yesu, zâk Anutugât nanjâ.” Yatâ sâm dâzânğoi nângâwe, zen aksik imbanâzin buj oi itâ sâwe, “Yerusalem kamânân Yesugât kutnâ zo konsâne lanj kâri a zo tâmbetzângom ândeip. Ziren yatigâk gam saam diizingâm tirik namâ galem a patâ zengâren âibapkât gâip. Zorân dap op purikgurik uap?”

²² Oi Saulo zâk kâtigem sâip. “Yesu, zâk a bâlinjan gâbâ mâkâzingâbapkât mârûm sâsâr, Kristo.” Yatâ sâm zorat den topnâ sâm muyagem dâzânğoi. Oi Damasiko kamânân Yuda a ândiwe, zen dinjâ zo nângâm kwakmak urâwe.

²³ Yatâ oi ândimnâ Yuda a zen Saulo kunam sâm kâtân urâwe.

²⁴ Dinjâ sâne Saulonâ den zo nângâm ândei Yuda a zen hilâm nâtik kamân mâtâp galem op kunam op ândiwe.

²⁵ Yatâ utne Yesugât kâmut zinâ nâtigân Saulo mem âim kamângât pan kâtiknâ saasaanâ, zoren irin gem mem pane âknjan gem arip.

²⁶ Âimnâ Yerusalem kamânân takâmnâ Yesugât arâp zengâren târokwapatkât sâi zen zâkkât kenğât urâwe. Zâk Yesugât a oip, zorat nângâne bon mân oip.

²⁷ Oi Banabanâ Paulo buku oknjanğâm Aposolo zengâren diim arip. Zengâren âimnâ Kembunâ Saulo mâtâbân muyagenanğâm den dukuip sot Damasiko kamânân Saulonâ Yesugât den singi sâm muyageip, zorat den singi sâm dâzânğoi.

²⁸ Zorat kwâknjan Saulo zâk Yerusalem kamânân zen sot tâtat mâme oip.

²⁹ Oi Saulo zâk Kembedğât korân lân kâtigem a zen sot Yesugât topnâ sâm âraguwe. Oi Yuda a Grik den sâmarâwe, zen sot den âragum den sârek âraguwe. Oi a zo zinâ kâsa oknjanğâm kunam urâwe.

³⁰ Oi Saulogât bukurâpnâ zen den zo nângâm diim Kâisarea kamânân âi pane Taso kamânân arip.

Yesugât kâmut lumbenjan ândiwe.

³¹ Oi Yesugât kâmut Yudaia hânân Galilaia hânân sot Samaria hânân ândiwe, zengâren lumbenâ zeip. Lumbenâ ândim, kâtigem ândim zâimnâ Kembu hurât kwâknjanğâm urunğâm ândiwe. Oi Tirik Kaapumnâ mam otzingi kâmut donğep urâwe.

Peteronâ a nâi kubigip.

³² Petero zâk kamânñâ kamânñâ âim gam Yesugât kâmut Lida kamânân ândiwe, zengâren takip.

³³ Zoren a nâi egip, kutñâ Ainea. A zo kin bik mumunñâ oi zem ândei kendon patâ nâmburân karâmbut oip.

³⁴ Peteronñâ itâ sâm dukuip, “Ainea, Yesu Kristonñâ kubikgigap. Zaatñâ isengâ gikak kubik.”

³⁵ Sâi zorenâk oksâm zaarip. Yatâ oi Lida sot Saron kamân mâirâp zo igâwe, zen umziñ melân Kembugât a urâwe.

Peteronñâ Tabita mânggeip.

³⁶ Yope kamânân Yesugât kâmurân ambân nâi ândeip, kutñâ Tabita. Grik denân ko kutñâ Doka sâmarâwe. Ambân zo a ambân betziñan mem kut nâi nâi âlipñâ op ândeip.

³⁷ Narâk zoren ambân zo mâsek opñâ moip. Moi ko kâmbârânñâ too sanjon mem mirâ umñâ nâin zâi pane zeip.

³⁸ Lida kamân sot Yope kamân, zo goot goot tarâwet. Oi narâk zoren Petero zâk Lida kamânân ândei zorat Yesugât kâmut Yopa kamânân ândiwe, zen den singi nangâm a zagât sângonzâkone Peterogâren âi itâ sâm dukuwet, “Gâ diigigitâ nenğât kamânân kek âinâ.”

³⁹ Sâitâ Peteronñâ zen sot ârândân âiwe. Âi Yope kamânân takâm mirâ kâmbârân zeibân diim zâiwet. Zoren ambân malâ zen haangum isem tap Tabita gwâlâ ândim hâmbâ mot gârim zingip, zo Petero tirâpkuwe.

⁴⁰ Peteronñâ sâi ambân zo aksik geine simin liim kwap ninâu sâip. Ninâu sâm nangâm kâmbârân mâte okñangâm itâ sâip. “Tabita, gâ zaat.” Sâi sin kârum Petero ekñâ zaat tâip.

⁴¹ Peteronñâ bikñan gâsui zaat kirip. Zaat kiri Peteronñâ sâi ambân malâ sot Yesugât kâmut zen ga igâwe.

⁴² Oi zorat singi Yope kamânân lan kârâm ari donbepñâ Kembugât a ambân urâwe.

⁴³ Oi Petero zâk a nâi kutñâ Simon, zâk bâu sâkziñ lâkum tuumap, zâkkât mirin tâtat mâme op ândeip.

10

Sumbem a nâinñâ Konelio muyageñangip.

¹ Kaisarea kamânân Roma kâwali a kâmut zen ândiwe. A kâmut zo zengât kutziñ Italia sâmarâwe. A nâi kutñâ Konelio, zâknâ kâwali a kâmut zo zengât a sâtñâ ândeip.

² Zâk sot a ambârânñâ, zen Anutu hurât kwâkñangâm mâpâseñangâm ândiwe. Zâknâ a ambân kanpitâ kât nalem zingâmâip sot Anutugâren ninâu sâm ândeip.

³ Konelio zâk yatâ opñâ sirâm nâin mirâ oi uman nâi itâ egip. Anutugât sumbem a nâinñâ zâkkâren gam itâ sâm dukuip, “Konelio.”

⁴ Konsâi tâpâk ekñâ kenğâtñangât op sâip, “Kembu, dapkât sat?” Sâi ko sâip, “Ninâugâ sot orot mâmegâ Anutunñâ egi âlip oip.

⁵ Zorat Yope kamânân kore a sângonzângona âi a nâi kutñâ Simon, kutñâ nâi Petero, zâk diim gabi.

⁶ Zâk sot tâip zo bâu sâkziñ lâkum tuumap, kutñâ Simon. Zâkkât mirâ saru sâtñan taap. Oi Petero zâk zorenâk ândiap.”

⁷ Sumbem anja den yatâ dukum ari zorenâk kore a zagât sot kâwali a njaî sângonzângoip. Kâwali a zo Anutu mîpâsemâip.

⁸ Den singi zo dâzângomnja Yope kamânân sângonzângoi âiwe.

Petero zâk uman egip.

⁹ A zen âim mâtâbân ziwe. Hañsâi zaat kamân goot goot utne mirâ bâkñan oi Peteronja ninâu sâbam mirin zarip.

¹⁰ Zâi ninâu sâmña tepñangât oi nalem une sei zâk uman zem, uman njaî itâ egip.

¹¹ Sumbem mâtâp pâronjsâi sumbemân gâbâ isen patâ njaî muruk toren toren kimambut zoren saam pane geip.

¹² Umñan zuu, mulum mot, nii top top sot kut njaî njaî ziwe.

¹³ Oi den njaî itâ Peterogâren geip, “Petero, gâ kom gaam ne.”

¹⁴ Yatâ sâi Peteronja sâip, “Kembu, nâ mân upat. Nii zuu bâliña mo mân niniña, zo mân neman.”

¹⁵ Sâi ko den dum âsageip, “Anutunja kut njaî njaî âlipnja sâm paap, zo bâliña mân sâban.”

¹⁶ Kut njaî zo sâp karâmbut muyagei dum buranñoot sâmbune sumbemân zarip.

¹⁷ Oi Petero uman egip, zorat nângâm kwâkâm tâi Konelio arâp zen gamña Simongât mirâña kârum âim muyagem mirâ sombemân kirâwe.

¹⁸ Kinja mâsikâm sâwe, “Simon, kutña njaî Petero, zâk mirâ ziren tap?”

¹⁹ Yatâ sâne Petero zâk uman egip, zorat nângâm kwâkâm tâi Kaapumña itâ sâm dukuip, “A karâmbut gamña gâ kârugige, gât ko gâ geimña zen sot âibam kenğât mân upan.

²⁰ A zo nânâ sângonzângua ge.”

²¹ Oi Peteronja den zo nângâmña zengâren geimña sâip, “Wangât nâgâren ge?”

²² Sâi a zinjâ dukuwe, “Kâwali galem a patâ Konelio, zâk Anutu hurat kwap târarak ândimap. Yuda a zen zâkkât nângâne a âlipnja opmap. Sumbem kore a njaîña zâkkâren âsagem gâ mirâñan diigim arindâ diñgâ nângâbapkât sâip,”

²³ Yatâ sâne Peteronja nângâm sâi mirin zâine nalem zingip. Hañsâi zâk sot Yope kamânân goknja a nâmbutnja zen sot âiwe.

Peteronja Koneliogât mirin zâim den sâm dâzângoip.

²⁴ Zen mâtâbân âi zem Kaisarea kamânân takâwe. Konelio, zâk a ambârâpñâ sot bukurâpñâ minduzingî mambâtzingâm tatne gawe.

²⁵ Gamña Petero zâkkât mirin zari Konelio zâk kin topñan gei zem mîpâseip.

²⁶ Zei Peteronja mem zaatnja itâ sâm dukuip, “Zaat. Nâ a, gâ yatâ.”

²⁷ Yatâ sâm mirâ umñan âim a ambân kâmut patâ muyagezingâm itâ sâm dâzângoip,

²⁸ “Zen Yuda a nenğât topniña nângâme. Nen a kamân njaîn goknja zen sot buku opñâ tâtat mâme mân upmen. Gurumin denân den njaîña mâtâp zo doongoi ziap. Nâ ko Anutunja zingiri mân dâp opmap mân sâbatkât Anutunja umânân nii zuu bâliña sot mân niniña buranñoot saam pâi gei tirâpnogip.

²⁹ Zorat a zinjâ nâgâren ga dâtnone nâ mân kwaksan. Oi zi diiniwe, zorat sâne nângânâ.”

³⁰ Yatâ sâi Konelionâ itâ sâm dukuip, “Sirâm kimembut ombenjan mirâ oi nâ mirin tap ninâu sâm ta a nâi hambânâ âsaknjânoot nâgâren muyagem itâ sâm dâtnogip,

³¹ ‘Konelio, Anutunâ ninâugâ sot orot mâmegâ nângi âlip uap.

³² Zorat gâ Yope kamânân a sângonzângona âi Simon, kutnjâ nâi Petero, zâk diim gabi. A nâi bâu sâkziy lâkum tuumap, kutnjâ Simon, zâkkât mirin tâtât mâme uap. Mirânâ saru sâtjan taap.’

³³ Oi nâ zorat a sângonzângua gâgâren âiwe. Gâ nâgât den lum gaatkât umnâ âlip uap. Oi Anutunâ den dâgogip, zo sâna nângânatkât Anutugât mâtenjan mindum ten.”

Peteronâ Konelio sot arâpnâ singi âlip sâm dâzângoip.

³⁴ Petero zâk topkwapnâ itâ sâm dâzângoip, “Itârân nâ itâ ek nângan. Anutu zâk a kâmut nâi buku otzingâm a kâmut nâin kândâtzângom mân opmap.

³⁵ A kâmutnâ kâmutnâ zengâren gâbâ nâmbutjandâ hurâtkwapnâ târârak ândine, zengât nângi âlip opmap.

³⁶ Anutu zâk Isirae a den ningip, zo itâ. Yesu Kristo, zâk a nengât Kambu. Anutunâ zâk sângongoi gem lumbenjangât den dâtnângoip, zo nânge.

³⁷ Yohane zâk too sanjonzingâbapkât den dâzângoip, narâk zoren Yesugât den singi âlip zo Galilaia hânân topkwâi Yudaia hânân arip.

³⁸ Oi Yesu, Nasarete kamânân goknâ zo ko Anutunâ imbanâ sot Tirik Kaapum pindi hân muruk toren toren âim sisi mâsek a âlip kwatzingip. Oi a ambân Satanâ saazingip, zo aksik olanzingip. Anutunâ tângoip nep zo tugip.

³⁹ Oi Yuda a nengât hânân sot Yerusalem kamânân kut nâi nâi tuum arip, zo ek nângâwen. Oi a sâtnâ ziŋ gâsum poru nagân kune moip.

⁴⁰⁻⁴¹ Mom zei sirâm karâmbut oi Anutunâ kwagân gâbâ mângaip. Mângai nengâren âsageniŋip. Zorat mârumpjan Anutu zâk singi kwatningip. A nâmbutnâ zengâren mân âsagei igâwe. Zâk mumunjan gâbâ âsagei nalem sot too ârândân niwen.

⁴² Oi Anutunâ Yesu a mumunâ sot gwâlâ nengât den sâm kwâkâkwâkân a kwânângip. Oi nen den zo a ambân dâzângonatatkât nep diŋ sâm ningip.

⁴³ Oi a ziŋ nângâm pâlâtân kwâkjanngâbi zo, zengât tosa gulipkubap. Den zo Propete ziŋ sapsum nanngâwe.”

Tirik Kaapumâ a hân nâin goknâ zengâren geip.

⁴⁴ Petero zâk den yatâ sâm kiri nângâm tarâwe aksik zengâren Tirik Kaapum gem gâip.

⁴⁵ Oi Yuda a Yesugât kâmurân gâbâ Petero sot âiwe, zen Anutunâ a hân nâin goknâ Tirik Kaapum ziŋip, zo eknâ imbanâziŋ buŋ oip.

⁴⁶ A hân nâin goknâ, zen den gându unjaknâ sâm Anutu sâm âlip kwâkjanngâwe.

⁴⁷ Oi Peteronâ itâ sâip, “Nen Tirik Kaapum sot urâwen, yatigâk Tirik Kaapum âsageziŋgap. Zorat too sanjonsanjon zo a ziŋ anğân kârâne mân dâp upap.”

⁴⁸ Yatâ sâi ziŋâ Yesu Kristogât korân sâm too sanjonzingâwe. Too sanjonzingâne Petero mân âibapkât sânetâ hilâm nâmbut zen sot tâip.

11

Yesusalem kamânân Peteronâ den singi sâm dâzângoi.

¹ Aposolo nâmbutnjâ sot Yesugât kâmut Yudaia hânân ândiwe, zen kamân njâin gokjandâ Anutugât den nângâm luwe, zorat singi nângâwe.

² Oi Petero zâk Yerusalem kamânân zari Yuda a nâmbutnjâ Mosegât gurumin den zorik zimbapkât kâtigiwe, a zo zinjâ Petero oip, zorat nângâne mân dâp oip.

³ Oi Petero itâ sâm dukuwe, “Gâ wangât Mosegât gurumin den kom a mân kwabâ kwârangâwe, zen sot den op nalem nein?”

⁴ Oi Peteronâ kut njâi njâi âsageip, zorat topnan gâbâ itâ sâm dâzângom nanqip.

⁵ “Nâ Yope kamânân ninâu sâm ândim uman itâ egâwan. Isen patâ njâi muruk toren toren kimembut saam sumbemân gâbâ pane gem umnâ topnan zeip.

⁶ Gem gâi umnan itâ egâwan. Zuu top top, kamângât sot ulin, mulum mot sot nii umnan ziwe.

⁷ Oi nâgâren den njâi itâ gâip, ‘Petero, gâ zaat kom gaam ne.’

⁸ Oi nânâ sâwan, ‘Kembu, yatâ bunâ. Zuu bâlinjâ mo mân niniñâ mân nemân.’

⁹ Yatâ sa sumbemân gâbâ den zagâtñjâ itâ muyageip, ‘Anutunâ kut njâi njâi zo âlipñjâ sap, zo gâñjâ ekñjâ bâlinjâ mân sâban.’

¹⁰ Yatâ muyagei sâp karâmbut oi isenpoot sumbemân zari.

¹¹ Kut njâi njâi zo zari Kaisarea kamânân gâbâ a karâmbut nâ mirâ ândiwanân, zoren gawe. A karâmbut zo patâzinjâ zâk sângonzângoi gawe.

¹² Gane Kaapumñjâ itâ sâm dâtnogip, ‘Gâ zen sot âibam kengât mân upan.’

Oi âibâ sa Yesugât kâmurân gâbâ a nâmburân kânok nâ sot âiwen. Âi takâm kâwali a sâtnjâ, zâkkât mirin zâiwen.

¹³ Zarindâ den singi itâ sâm dâtnângoi, ‘Nâgât mirin sumbem a njâinñjâ muyagem kin itâ sâm dâtnogip, “Gâ Yope kamânân kore a sângonzângona âi Simon, kutñjâ njâi Petero diim gabi.

¹⁴ Zâknjâ gamñjâ gâ sot a ambârâpkâ, zen Kembugât singi upigât den dâzângobap.”

¹⁵ Oi nâ singi âlipñjâ dâzângua mârûm Tirik Kaapum nenngâren geip, zo yatik zenngâren geip.

¹⁶ Oi nâ zo ekñjâ Yesunâ den dâtnângoi, zo nângâwan. Den zo itâ, ‘Yohanenâ too sanjonzingip. Nânâ ko Tirik Kaapum sanjonzingâbat.’

¹⁷ Oi nen Kembuniñjâ Yesu Kristo nângâm pâlâtân kwâindâ Kaapumñjâ ningip, zo yatik zen utne zingip. Oi ko nâ dap yatâ Anutu kwâkânangâbam?”

¹⁸ Yatâ sâm dâzângoi nângâmñjâ umzin diim gei Anutu sâm âlip kwâkânangâm itâ sâwe, “Opon, Anutunâ a kamân njâin gok umzin melânji ândiândinj kâtikkât singi upigât kwatzingip.”

Den singi âlip Antiokia kamânân arip.

¹⁹ Setepano komñjâ Yesugât kâmut zângonetâ sinjsururun op kamân toren toren âiwe. Nâmbutñandâ Poinike, Kipiro sot Antiokia kamânân âiwe. Âi ândim kamân zoren Yuda a ândiwe, zorik singi âlip dâzângom ândiwe.

²⁰ Oi Kipiro sot Kirene kamânân gok ândiwe, zen Antiokia kamânân âimñjâ hân njâin gok Kembu Yesugât den singi dâzângowe.

²¹ Oi Kembunâ imbanâ zingî a ambân donbep patâ zen den singi âlipnâ nângâm umzin melân Kembu nângâm pâlâtân kwâkñangâwe.

²² Zorat den singi Yerusalem kamânân ari Yesugât kâmut zen Banaba sângongune Antiokia kamânân arip.

²³ Âi takâmñâ Kembunâ kubikzingip, zo ekñâ umñâ âlip oip. Oi Kembugâren pâlâtân op kâtigem kinbigât den dâzângoip.

²⁴ Banaba zâk a âlipnâ sot nângâm pâlâtânoot. Tirik Kaapumñâ umñan piksâm zeip. Oi kamân zoren a ambân donbep zen Kembugât a urâwe.

²⁵ Oi Banaba zâk Saulo muyagibam Taso kamânân arip.

²⁶ Âi muyagem diigi Antiokia kamânân âiwet. Zoren kendon patâ nâigât umñan zoren Yesugât kâmut zengât minduminduyân a donbep Yesugât den singi dâzângom ândiwet. Antiokia kamânân Yesugât kâmut a zo zengât kutzinâ Kristo a sâm muyagiwe.

Kât pane arip.

²⁷ Narâk zoren Propete nâmbutñâ zen Yerusalem kamânân gâbâ Antiokia kamânân âiwe.

²⁸ Oi zengâren gâbâ a nâi kutñâ Agabo. Zâk Kaapumñâ okñangi hân dâp pu patâ muyagibap, zorat den kânñan sâip. (Roma zengât a kutâ Klaudio ândei pu zo âsageip.)

²⁹ Oi Yesugât kâmut zen den so nângâm kât zemzingip dâp mindumñâ Yudaia hânân bukurâpzin ândiwe, zengâren pane âibapkât sâwe.

³⁰ Oi kât muyagiwe, zo Banaba sot Saulo zikâne mem Yerusalem kamânân âi Yesugât kâmut, zengât galem a zingâwet.

12

Herodenâ Yakobo kom Petero tâk namin pâip.

¹ Narâk zoren a kutâ Herodenâ Yesugât kâmut a nâmbut zânggom tâk namin zâmbarip.

² Oi zâkñâ sâi arâpñâ Yohanegât âtânâ Yakobo gâsum sâunâ kârâne moip.

³⁻⁴ Yatâ oi Yuda a zen ekñâ umzin âlip oi Herodenâ zo ekñâ sâi arâpñâ zen Petero gâsune Yuda zengât kendon nâi kutñâ Pasowa mâte oi tâk namin pane kâwali a kiin nâmburân kânok, zen galem upigât sâm zingip. Herodenâ itâ nângip, “Pasowa kendon âki Petero diim ga a mâteziñan sa kumbi.”

⁵ Oi Petero zâk tâk namin tâi Yesugât kâmut zen âsâbân zâkkât op Anutugâren ninâu sâmarâwe.

Sumbem a nâinâ Petero muyangenangip.

⁶ Oi Herode zâk Petero mukan a ambân tirâpžângom kumbatkât sâip, nâtik zoren kâwali a zagât zikñâ Petero tâk kâtikñâ zagât saam galem op mem ziwet. Oi kâwali a nâmbutñâ, zen namâ mâtâbân galem kirâwe.

⁷ Oi Kembugât sumbem a nâi namâ kâligen muyagem kiri âsakñandâ namâ umñan âsagei sumbem anâ Petero gângemunñan gâsum mângimñâ sâip, “Kek zaat.” Sâi tâk kâtik Petero bikñan tâip, zo siksâm geip.

⁸ Oi sumbem anâ itâ sâm dukuip, “Inzutká lapñâ kipâkegâ mem pâna giarik.” Yatâ oi sumbem anâ du zagâtñâ sâm dukuip, “Hâmbâgâ pâna giari molini.”

⁹ Sâi Peteronâ molim âimñâ itâ nângip, “Zi uman eksan.” Sumbem anâ oip, zo nângi yennâ oip.

¹⁰ Oi zet mâtâp zagât walâm mâtâp patin takitâ hângi zo zikņak mem pam kirip. Oi geim mâtâbân mâik nâi âimņâ sumbem a zorâņ pamņâ buņ op arip.

¹¹ Oi Petero zâk nâņgânâņgânâ pâroņsâi itâ sâip, “Zi nâņgan. Kembu zâk sumbem a sâņgongoi Herode sot Yuda a, zengât bitziņan gâbâ mākâņigap.”

¹² Yatâ nâņgâm âim Yohane Mareko, zâkkât mamņâ Maria, zâkkât mirin takip. Zoren a ambân doņbepņâ mindum ninâu sâm tarâwe.

¹³ Oi Peteroņâ mirâ hângiyân âi kom kiri kore ambân nâi kutņâ Rode, zâk nâiņâ kwap sâmņâ gâip.

¹⁴ Gamņâ Peterogât diņ tobat nâņgâm sâtâre op hângi mân mem pam âburem mirâ kâligen âimņâ Petero ga kinzap sâm dâzâņgoip.

¹⁵ Yatâ sâm dâzâņgoi nâņgâm sâwe, “Gâ umgâ gulip uap.” Zâkņâ ko kâtigem sâip, “Zâk perâkņak ga kinzap.” Sâi zen sâwe, “Zo zâkkât sumbem anandâ ga kinzap.”

¹⁶ Oi Petero zâk kom kiri mâtâp mem pam zikņâ ekņâ imbaņâziņ buņ oip.

¹⁷ Oi zen den birâbigât bikņandâ dâp oi den birâne Kembuņâ tāk namîn gâbâ olaņ diim gâip, zorat den siņgi dâzâņgoip. Dâzâņgomņâ sâip, “Yakobo sot buku nâmbut nâgât den siņgi dâzâņgonek.” Ya sâm dâzâņgomņâ zâmbam mulukņem nâin tik arip.

Anutuņâ Herode hâuņâ pindip.

¹⁸ Haņsâi kâwali a zen Petero kârumņâ dap op buņ uap sâmņâ kwagâwe.

¹⁹ Oi Herodeņâ kârum muyagibigât sâi kârumņâ mân muyagine kâwali a zen Petero galem urâwe, zo zâņgone mumbigât sâip. Oi Yudaia hân birâm Kaisarea kamânân âi ândeip.

²⁰ Herode zâk narâk zoren Tiro Sidon kamân zagât zengât kâsa otziņgip. Oi kamân zorat mâirâpņâ zen mindum den sâm kubiknam Herodegât a sâtņâ nâi kutņâ Bilasto den dukune buku otziņgip. Zen Herodegât hânân nalem memarâwe, zo buņ opapkât lumenņâ den dukuwe.

²¹ Oi Herode zâk den mâburem dâzâņgobapkât narâk mâte oi Herode zâk hâmbâ neule âlipņâ pam a kutâgât tâtatņan tap a ambân den dâzâņgoip.

²² Den dâzâņgoi a aksik den kwamit patâ sâm itâ sâwe, “Den zo a den buņâ. A zo Kembu patâ.”

²³ Herode zâk den zo nâņgâm mân kwâkâziņgipkât Kembugât sumbem a nâiņâ zorenâk koip. Oi nane ziņâ umņan bagim zine moip.

²⁴ Anutugât denņâ ko lâmbatņâ laņ kârâm sambâlem zeip.

²⁵ Oi Banaba sot Saulo zet Yesugât kâmut Antiokia kamânân ândiwe, ziņâ nep diņ sâm zikâwe, zo Yerusalem kamânân tuum naņgâm Antiokia kamânân âburiram Yohane Mareko diigîtâ ârândâņ âiwe.

13

Banaba sot Saulo, zet siņgi âlip nebân âiwet.

¹ Antiokia kamânân Yesugât kâmut, zengâren Propete nâmbutņâ ândiwe. Kutziņâ itâ Banaba sot Simoņ (Zak a sumun konsâmarâwe.), Lukio Kirene kamânân gokņâ sot a nâi kutņâ Manaen. Zâk a kutâ Herode tâlaņâ. Zet ârândâņ ândim lâmbarâwet. Oi nâi Saulo.

² Oi sirâm nâin zen mindum Anutu mâpâsinam nalem birâm mâpâsem ândine Tirik Kaapumņâ den itâ sâm dâzâņgoip, “Zen Banaba sot Saulo nep diņ sâm zikâwan, zo tuubabotkât sâņgonzâkonek.”

3 Sâi nalem birâm ninâu sâmnâ bitziñâ kâukzikñan pam sângonzâkone âiwet.

Kware a Elima, zâkkât den singi.

4 Tirik Kaapumñâ yatâ opñâ sângonzâkoi zet âi Seleukia kamân saru sâtñan âi takâwet. Zo takâm wangâyân zâim âi Kipiro hân saru tânmñan âi takâwet.

5 Oi zoren kamân patâ kutñâ Salami, zoren âi takâm Yuda a zengât mâtâmâtâse namin zâi Anutugât den singi âlip sârnâ dzângowet. Yohane Mareko zâk zet sot âim betzikñan mem ândeip.

6 Oi hân torenge gâbâ gamñâ Papo kamânân takâwe. Zo gam Yuda a nâi, kware a sot propete sarânâ ândeip, kutñâ Bara-Yesu, zâk muyagiwe.

7 A zâk galem a nâi kutñâ Seregio Paulo zâk sot pâlâtân op ândeip. Oi Seregio Paulo zâk a nângânângânoot. Zâk Anutugât den nângâbapkat Paulo sot Banaba diiziki mirân zâiwet.

8 Diiziki kware a Elima (Kot zo kware a zorat sâmarâwe.), zâknâ Saulo sot Banaba kâsa otzikip. Galem a zâk singi âlipñâ mân nângâbapkat sâip.

9 Yatâ oi Saulo, kutñâ nâi Paulo sâmarâwe, zâkkât umñan Tirik Kaapum piksâi Elima itâ sârnâ dukup.

10 “Satanğât nanñâ, gâ. Gâ kut nâi nâi târârak, zorat kâsanâ. Uman sarâ sot bâlîñâ piksâm ziap. Gâ Anutugât mâtâp târârak zo doongumat. Zo narâk ikâ zoren birâban?”

11 Zorat Kembu imbanânğât kulem ikpan. Gâ singâ nâtâtik kâri narâk ziren âsakñâ mân ek ândiban.” Yatâ sâi zorenâk sinâ nâtâtik kâri gâsum birâbirâ op a nâi bikñan gâsum diibapkat sâip.

12 Âsagei galem a zo ekñâ Kembangât singi âlip, zorat nângi imbanâ oi nângâm pâlâtân kwâip.

Pauloñâ Antiokia kamân nâin, zoren âim singi âlip sârnâ dzângoip.

13 Paulo sot arâpnâ zen Papo kamân birâm wangâyân zâimñâ âim Pampilia hânân, Perege kamânân takâwe. Zoren Yohane Mareko zâpam Yerusalem kamânân âbureip.

14 Oi zen ko Perege kamânân gâbâ âimñâ Pisidia hânân Antiokia kamân nâin, zo takâwe. Zoren ândim Yuda zengât kendon oi mâtâmâtâse namin zâi tarâwe.

15 Oi mâtâmâtâse namâ galem a zen gurumin den sot Propete a zengât ekabân den sâlâpkumñâ itâ dzângowe, “A bukuzatniñâ zekâren den nâi ziap oi ko sâitâ nângânâ.”

16 Sâne Paulo zâk zaatñâ hirînsâbigât bikñandâ dâp opñâ itâ sârnâ dzângoip, “Isirae a sot a nâmbutñâ Anutu mâtâsime, zen aksik den dzânggua nângânek.

17 Isirae nengât Anutu, zâk sâkurâpnîñâ gâsum sâlâpzângone Aigîtâ hânân âi ândim kâmut patâ urâwe. Anutugât imbanânğandâ zobâ diizingâm gâip.

18 Oi zen hân a mân ândiândiñan diizingâm ândei kendon patâ 40 âkip. Narâk zoren zâkkât den kwâkâne mân birâzingâmâip.

19 Oi Kanaan hânân a kâmut nâmburân zagât zângomñâ hân zo sâkurâpnîñ zingî zen hân zo kâsâpkum mem ândiwe.

20 Ândine kendon patâ 450 yatâ âkip. Oi Kanaan hânân ândinetâ den kubikkubik a muyageziñi ândine Propete Samue âsageip.

²¹ Narâk zoren a kutâgât sâne Anutunâ Benyamin kiurâp zengâren gâbâ Kisi nannâ Saulu zingip. Zâknâ a kutâ op galem zângoi kendon patâ 40 yatâ ândiwe.

²² Oi Anutunâ zâk kâbaknei zâkkât gebâknan Dawidi a kutâ kwânângip. Oi zâkkât den itâ sâip, 'Nâ Yesegât nannâ Dawidi muyagian. Zâk eksa a âlipnâ uap. Nep diñ sâp pindâbat, zo tuum nangâbap.'

²³ Oi Dawidigât kiurâpnâ zengâren gâbâ Isirae a nenngât kubikkubik a muyagibapkât sâip. Zo bon upapkât Anutunâ sâi Yesu âsageip.

²⁴ Yesunâ nep topkwap mân tuugi Yohaneñâ Isirae a ambân umziñ melânge too sângonzingâbapkât dâzângom ândeip. Zo yatâ a ambân kubikzingip.

²⁵ Oi Yohane zâk nep zo tuum nangâm itâ sâip, 'Nâgât itâ sâme. A gâbapkât sâme, zo nâ. Nâ a zo bunâ. Ziknâ bet gam taap. Zâk patâ oi nânâ zâkkât irâ sikum goribat zo ko mân dâp upap.'

²⁶ A bukurâpnâ, Abaramgât kiurâp zen sot a nâmbutnâ Anutu mâpâsime, nânâ den sa nângânek. Kubikubik den zi nenngât op geip, ziap.

²⁷ Yerusalem mairâp sot a sâtnâ zinjâ Yesu eknâ topnâ mân nângâm mumbapkât sâwe. Zen yatâ utnetâ Propete a zengât den kânñan sâsân kendon dâp sâlâpkume, den zo kâtigeip.

²⁸ Zen Yesu tosanngât kârûm mân muyagem lan sâne Pilatonâ koi moip.

²⁹ Oi Kembugât ekabân den zeip, zo op nangâm poru nagân gâbâ mâkâm kât mâtâpnan âi parâwe.

³⁰ Ka Anutunâ mumunñan gâbâ mângai zaarip.

³¹ Oi zâk sot Galilaia hânân gâbâ Yerusalem kamânân ârândân âiwe, zengâren sirâm nâmbutñan muyagezingâm ândeip. Muyagei igâwe, zen ko zâkkât singi sâsân a opnâ a ambân dâzângom ândie.

³² Nen umâlep den dâzângonam gen. Anutunâ sâkurâpninâ kut nâi nâi singi dâzângoip, zorat bonñâ âsagiap.

³³ Anutunâ Yesu mângai nenngâren bonñâ muyagiap. Zorat umâlep den dâzângonam gen. Psalm dangon zagât, zoren den itâ kulenguwe, 'Gâ nâgât nannâ. Irak gasum sâlâpgogan.'

³⁴ Yesu mumunñan gâbâ mângai zaarip. Oi Yesu zâk mân mom alâgibap, zorat Anutunâ den itâ sâip,

'Nâ Dawidigât singi sâwan, zorat bonñâ zinzin kâtik, zo zingâbat.'

³⁵ Oi Psalm ekabân den nâi itâ ziap,

'Gâ tirik agâ mân birânina mom alâgibat.'

³⁶ Dawidigât nângâme. Zâk Anutunâ nep diñ sâp pindip, zo arâp zengâren tuum âim moip. Moi sâkurâp zengât kwagân hângune alâgeip.

³⁷ Ka Dawidigât kiunnâ Yesu, zâk ko mân alâgeip. Anutunâ mumunñan gâbâ mângai zaarip."

³⁸ Yatâ sâmnâ Paulonâ itâ sâp dâzângoip, "A bukurâpnâ, dâzângua nângânek. Bâlinâ guligulipkun, zo a zorân muyageipkât zorat den mâte otzîngap.

³⁹ Mosegât gurumin den, zo bâlinâziñ gulipkubam oseip. Yesugâren nângâm pâlatân kwatne bâlinâziñ zo gulipkubap.

⁴⁰ Propete zengâren den itâ zo kâtigibapkât itâ dâzânguan,

⁴¹ 'A zen den nângâm kwâkâkwâkânâ zengâren nep top nâi tuubat. Zinjâ zorat nângâne bon bun upap. Zen kut nâi zo eknâ kwaknâ mumbi.'

42 Oi Pâulo sot Banaba zet mîpâmîpâse namin gâbâ geitâ kendon nâin yatik dâzângobabotkât sâwe.

43 Oi minduminduyân gâbâ gem Yuda a donbep sot kamân nâin gâbâ Anutu mîpâsemarâwe, zen aksik Paulo Banaba zet sot âim den utne Paulo sot Banaba zet zen Anutugât lumbenjan ândibigât dâzângowet.

44 Bet kendon nâin mâte oi kamân zorat mîrâp a topnâ topnâ zen aksik minduyangâm Anutugât den nângânam gawe.

45 Mindum gane Yuda a zinjâ zingitnâ nângâm bâliŋ kwatzingâm Paulogât den mem gei kwarâwe. Oi sâm bâliŋ kwâkŋangâwe.

Paulonjâ Yuda a kândâtzângom hân nâin gokŋâ sinŋi âlip dâzângoip.

46 Yatâ utnetâ Paulo sot Banaba zet den kenŋât bunâ itâ sâm dâzângowet, “Yuda a zen Anutugât den kândom dâzângonatkât sâsân. Ka Yuda a zen kândâtkomnâ ândiândigât sinŋi mân utnatkât se, gât ko zâmbamŋâ hân nâin gok zen sinŋi âlip dâzângonat.

47 Kembu zâk zorat itâ sâm dâtŋângoip, ‘Zen hân toren toren a zenŋât âsakŋâ zâmbarâwan. Oi a zen Anutugât mâtâp eknâ zoren âi ândibi.’ ”

48 Yatâ sâitâ hân nâin gokŋâ zen den zo nângâm umziŋ âlip oi Kembugât den sâm bâbâlaŋ kwârâwe. Oi ândiândi kâtikkât sinŋi urâwe, zen den zo nângâne bon oip.

49 Oi hân zoren Kembugât den laŋ kârâm arip.

50 Yuda a zinjâ kamân zorat a sâtŋâ sot ambân sikumziŋoot zen Anutu mîpâsemarâwe, zo den dâzângone um kâlak op Paulo sot Banaba kâsa otzikâm molizikâne âiwet.

51 Âiram kinzikŋan gwapgwap tuugitâ gei kândâtzângom Ikonion kamânân âiwet.

52 Aritâ Yesugât kâmut kamân birâwet, zo zen umziŋan Tirik Kaapum piksâm zei sâtâre kwâkŋan ândiwe.

14

Ikonion kamânân den sinŋi âlip sâwet.

1 Oi Ikonion kamânân takâm yatigâk Yuda a zenŋât mîpâmîpâse namin zâimŋâ sinŋi âlipnâ imbanŋânoot sâm dâzângowet. Dâzângoitâ Yuda a sot hân nâin gok donbepnâ Yesugât kâmut urâwe.

2 Yuda a nâmbutnâ zen ko sinŋi âlip zo kândâtkom a hân nâin gokŋâ den dâzângonetâ Kristogât kâmut kâsa otzingâwe.

3 Zet zoren narâk kârep ândim Kembugâren nângâm pâlâtân kwap sinŋi âlip kenŋât bun sâm ândiwet. Kembunâ imbanâ ziki sen mârât kulem top top tuum ândiwet.

4 Kamân zorat a zen kâsâpagom nâmbutnâ zen Yuda zenŋât a utne nâmbutnâ zen Aposolo zekât a urâwe.

5 Oi Yuda a sot hân nâin gokŋâ zen Aposolo kâtŋâ zâkonat sâm mindum gawe.

6-7 Gâne nângâm kamân zo birâm Likaonia hânân âiwet. Oi zoren Listera sot Derebe kamânân sot kamân mâik mâik tap arip, zoren âi den sinŋi âlip dâzângom ândiwet.

Listera kamânân Paulo sot Banaba bem zâkonsâwe.

8 Listera kamânân a nâi tâip. Zâk kiŋ toren toren mom zeip. Zâk mam kâmbonjan gâbâ zo yatâ muyagem mân lân âim gâmâip.

⁹ Zâk zo zem tâi Paulonjâ den sinji âlip sâi ek tâi Paulonjâ ekonjâ itâ nângip, “A zo sâknjâ âlip upapkât nângâm pâlatânjâ âlip zemnjângap.”

¹⁰ Yatâ nângâm den kâtik itâ sâm dukuip, “Gâ kingandâ lân zaat kin.” Sâi a zo pirindiŋ zaat âim gâip.

¹¹ Oi a kâmut patâ zen Paulonjâ sen mârât kulem tuugip, zo ekonjâ Likaonia denân itâ sâwe, “Bem zagât zet a osetniŋan ga ândiabot.”

¹² Oi Banaba zâk bem njaî kutnjâ Dia, zâkkât kutnjâ pindâwe. Oi Paulo zâk den sâsânjâ a oipkât bem njaîgât kutnjâ Hemesi pindâwe.

¹³ Kamân zoren Diagât namâ njaî kirip. Namâ zorat galem anjâ, zâknjâ sâi makau sot neule mem gam kamân mâtâbân namâ tâibân a zinjâ aksik a zagât, zekât sinji makau kom unam urâwe.

¹⁴ Oi Aposolo Paulo sot Banaba zet zo nângâm pârâkpm hambâzik mem ginjololoŋ mem a osetziŋan âim den kwamiŋ patâ itâ sâwet,

¹⁵ “O a ambân, zen dap ue? Net a yenjâ, zen yatâ. Net den sinji âlipnjâ dâzângoram get. Zen Bem lopio sot kut njaî njaî bon buŋ zo kândâtzângom Anutu, ândiândi mariŋâ, zâkkât den nângâbigât sâmet. Zâknjâ hân sot sumbem sot saru sot kut njaî njaî top topnjâ muyageziŋip.

¹⁶⁻¹⁷ Oi ândim gawe, narâk zoren a zen nângâziŋi umziŋangât ândiândi mâtâp muyagem ândiwe. Oi ziŋgit mân kubikziŋip. Topnjâ nângâbigât buku otziŋgâm sâi map sot maanjâ sambe muyageziŋi nem seronkwap ândiwe.”

¹⁸ A zagât zo den zo yatâ sâmŋâ kwâkâziŋgâm den imbanjâ sâitâ zekât sinji nalem unat sâm urâwe, zo birâwe.

Paulo kâtnjâ kuwe.

¹⁹ Zo ândeitâ Antiokia kamânân gâbâ sot Ikonioŋ kamânân gâbâ Yuda a nâmbutnjâ, zen gam Listera kamân mâirâp zen sot den sâm saam Paulo kâtnjâ kuwe. Kune mom zei muap sâm diim kamân ginŋan gei parâwe.

²⁰ Oi zoren zei Yesugât kâmut zen gam haamgum kine Paulonjâ zaat kamânân arip.

Haŋsâi Paulo sot Banaba zet Derebe kamânân âiwet.

²¹ Oi kamân zoren den sinji âlip sâitâ a ambân donbep patâ zen nângâm Yesugât kâmut urâwe. Yatâ op mâtâp âiwet, zorik puriksâm Listera, Ikonioŋ sot Antiokia kamânân âburem gawet.

²² Antiokia kamânân gamnjâ Yesugât kâmut nângâm kâtigibigât den dâzângomnjâ itâ sâwet, “Nen sâknam kwâkŋan ândim Anutu um topŋan ândiândiŋ, zoren takânat.”

²³ Oi Yesugât kâmut dâp galem a mem sâlâpzângom nalem birâmŋâ zengât opnjâ Kembugâren ninâu sâwe. Galem a zen Kembugâren nângâm pâlatân kwâkŋangâwe. Oi Aposolo zet Kembu zâkkâren zâmbârâwet.

²⁴ Oi Pisidia hân walâm âim Pampilia hânân takâwet.

²⁵ Zoren takâm Perege kamânân den sinji âlip dâzângomnjâ Atalia kamânân geiwet.

²⁶ Zoren gei waŋgâyân zâim âim Antiokia kamânân âiwet. Kamân zoren mârumban Yesugât kâmut zen Anutugât um lumbenjan zâpan nep diŋ sâm zikâne nep topkwap tuum âiwet.

²⁷ Zoren takâmŋâ a ambân minduziŋgâm Anutunjâ galem otzikâm hân njaîn goknjâ mâtâp mem ziŋgi nângâm pâlatânziŋoot urâwe, zorat den ziŋgi sâm dâzângowet.

²⁸ Narâk kêrep zo Yesugât kâmut zen sot ândiwet.

15

Paulo sot Banaba zet dengât Yerusalem kamânân zâiwet.

¹ Ândine Yudaia hânân gâbâ a nâmbutnjâ Antiokia kamânân gam Yesugât kâmut itâ sâm dâzângom ândiwe, “Zen Mosegât gurumin den mân lum kwabâ mân kwarangâbi zo ko Kembangât singi mân upi.”

² Yatâ sânetâ Paulo sot Banaba zen sot den kwâkâyangâwe. Yatâ op den itâ sâwe, “Paulo sot Banaba sot Yesugât kâmut zenggâren gâbâ a nâmbutnjâ zinjâ Aposolo sot Yesugât kâmut zenggât galem a Yerusalem kamânân ândiwe, zenggâren den zo mem âibi.”

³ Yatâ sânetâ Yesugât kâmut zinjâ Paulo sot Banaba sot a nâmbut sângonzângone âiwe. Âimnjâ Poinike sot Samaria hânân kamânjâ kamânjâ a hân nâin goknjâ zinjâ Anutugât a urâwe, zorat den singi dâzângom âiwe. Dâzângone Yesugât kâmut zen nângâm umâlep patâ urâwe.

⁴ Yerusalem kamânân takâne Aposolo sot Yesugât kâmut sot zenggât galem a, zen sâm sâtâre otzingâwe. Anutunjâ tânzâkoi nep tuugitâ bon oip, zorat den singi dâzângowe.

⁵ Den singi zo dâzângone Yesugât kâmurân a nâmbutnjâ Parisaio zenggât kâmurân gâbâ zen itâ sâwe, “Kamân nâin goknjâ zen kwabâ kwarangâbi. Oi zen Mosegât gurumin den lubigât sâm dâzângobi. Zen zo yatâ mân utne Yesugât kâmurân ândine mân dâp upap.”

Peteronjâ den sâm dâzângoip.

⁶ Aposolo sot Yesugât kâmut zenggât a sâtnjâ, zen den zo sânam minduwe.

⁷ Mindumnjâ den âragune ko Peteronjâ zaatnjâ itâ sâm dâzângoip, “A bukurâpnâ, a hân nâin gok singi âlip dâzângowan, zo Anutunjâ mârumanjâ nâ gâsum sâlâpnogi dâzângua nângâm Yesugât kâmut urâwe, zo nânge.

⁸ Oi Anutu zâk a umziñ ekmap, zâknjâ Yuda nen Tirik Kaapum niñgip, yatikgâk a hân nâin goknjâ zinggi igâwen.

⁹ Zen zâk nângâm pâlâtân kwatne umziñ sanjon kubik, nen otniñgip, zo yatik otziñgip.

¹⁰ Zen wangât Anutu walânam ue? Kut nâi nâi yâmbâtñâ zo nen sot sâkurâpninjâ lum osiwen. Zo yatikgâk hân nâin gok Yesugât kâmut zenggât kwâkziñan pânat sâm se?

¹¹ Yatâ bunjâ. Nen itâ nângen. Yuda a sot hân nâin goknjâ Kembu Yesu um lâklâknjângât op zâkkât singi uen.”

¹² Yatâ sâi a kâmut mindum tarâwe, zen aksik den zo nângâm den bunj tarâwe. Tatne Banaba sot Paulo zet Anutunjâ nepziknjâ galem op hân nâin zenggâren kulem top top tuugip, zorat den singi otzingâwet.

Yakobonjâ den sâm dâzângoip.

¹³ Zet dâzângom nanjitâ Yakobonjâ den itâ sâm dâzângoip, “A bukurâp, den sa nângânek.

¹⁴ Mârumanjâ Anutunjâ hân nâin gok zenggâren gâbâ kâmut nâi zâkkât singi upigât diiziñgip. Zorat singi Simonjâ sâi nângen.

¹⁵ Zorat Propete zenggât ekabân Kembangât den nâi itâ ziap,

¹⁶ Nâñ gâtâm âburem Dawidigât silep bâliap, zo kubikpat.

¹⁷ Sinjtnâ sândum kubik tuubat. Oi a ambân zen Kembu noonsâm kârûnim mâte otnibi. Hân nâin goknâ zen nâgât singi sâwan, zen yatik upi.

¹⁸ Kembu zâk den yatik sâip. Zo mârûmjan sâam muyageip.’

¹⁹ Oi zorat nânâ itâ san. Niñâ hân nâin goknâ zen Anutugât a upi, zen kut nâi nâi yâmbâtñâ mân zingânat.

²⁰ Ka zen nalem bem mo lopigât singi kwatne zo mân nimbi. Ap ambin zet mân birâyangâbabot. Zuu bâu gilâm sot sunum gilâmjoot zo mân nimbi. Kut nâi nâi zo birâbigât ekap kulemgum zingânat.

²¹ Mosegât gurumin den zo mârûmjan gâbâ sâkurâpninândâ topkwap kamân dâp mâpâmâpâse namin sâlâpkum nângâm ândimen sot zâkkât den zo kamân dâpnij sâam gawen. Zorat nen gurumin den zorat mân sânat.”

Yerusalem kamânân gâbâ ekap pane Antiokia kamânân arip.

²² Oi Aposolo sot a sâtnâ sot Yesugât a kâmut, zen zorat nângâne dâp oi zengâren gâbâ a zagât muyagezikâwe. Nâi kutñâ Yuda, kutñâ nâi Basaba sot a nâi kutñâ Sila. Zet Yesugât kâmurân a sâtnâ urâwet. Zet Paulo sot Banaba zet sot ârândân Antiokia kamânân âibigât sângonzâkowe.

²³ Oi ekap nâi itâ kulemgum zikâne mem âiwet.

“O bukurâpninâ, bukurâpzinâ Aposolo sot galem a, nen ekap zi kulemgum pen. Oi hân nâin gok Antiokia kamânân sot Siria sot Kilikia hânân ândie, zengât sâtâre opñâ ekap zi pen.

²⁴ Nen mân nângindâ ziren gabâ a nâmbutñâ zengâren gam den nâi dâzângone kwakmak urâwe.

²⁵ Yatâ utnetâ nen nângâm umniñ kânok oi a zagât mem sâlâpzâkoindâ bukuzatniñ Paulo sot Banaba zet sot zengâren ge.

²⁶ Paulo sot Banaba zet Kembu Yesu Kristo, zâkkât opñâ ândiândizikñâ bun upapkât mân kenjât op nebân âiwet.

²⁷ Oi zagât Yuda sot Sila sângonzâkoindâ ekabân den ziap, zo lâuzikjan gâbâ nângâbi.

²⁸ Tirik Kaapum sot nen nângâm kut nâi nâi yâmbâtñan mân târokwâtnat. Zo yatâ zo ko zingânam sen, zo itâ.

²⁹ Zen nalem bem lopigât singi sâne zo mân nimbi. Gilâm sot zuu gilâmzinoot mân nimbi. Ap ambin zet mân birâyangâbabot. Zen den zo lum âlip ândibi. Zo yatik. Kelikmelik ândibi.”

Yuda sot Sila âburiwet.

³⁰ Oi a ambân kâmut, zen a zo sângonzângone Âiwe. Âim Antiokia kamânân takâm Yesugât kâmut minduzingâm ekap zo zingâwe.

³¹ Zingâne mem sâlâpkum nângâm umziñ âlip oip.

³² Oi Yuda sot Sila zet Propete ândiwetñâ den donbep sâam dâzângoitâ a ambân umziñ âlip oi Kembugât den luyân kâtigiwe.

³³ Oi narâk nâi zet zen sot ândimñâ âiram oitâ bukurâpzik zen um lumbe den dâzâkom sângonzâkone âburiwet.

³⁴ Sila zâk zen sot ândibat sâip.

Paulonâ nebân âibam Sila diigi âiwet.

³⁵ Paulo sot Banaba zet Antiokia kamânân târokwap ândiwet. Zet sot a donbep zen Kembugât den a ambân dâzângom ândiwe.

³⁶ Ândim Paulonjâ Banaba itâ sâm dukuip, “Net kamânñjâ kamânñjâ âim Kembugât den dâzângowet, zoren âim bukurâpninâ dap yatâ ândie, zo âi zingit nângârat.”

³⁷ Yatâ sâi Banaba zâk Yohane Mareko diinjangitâ ârândân âibigât sâip.

³⁸ Mareko zâk mârûm zet sot âim Pampilia hânân zâpamñjâ âbureipkât Paulonjâ zâk sot âibam nângi mân dâp oip.

³⁹ Oi Paulo sot Banaba zet den sârek op kâsâpagom Banaba zâk Mareko diim wangâyân zâim Kipiro hânân âiwet.

⁴⁰ Paulonjâ ko Sila gâsui Yesugât a kâmut zinâ Kembunjâ galemzik upap sâm zâpane âiwet.

⁴¹ Âimñjâ Siria sot Kilikia hânân kamânñjâ kamânñjâ Yesugât kâmut sâm kâtikñan kwatzingâwet.

16

Paulo Listera kamânân âi Timoteo diigi âiwet.

¹ Paulo sot Sila zet âimñjâ Derebe sot Listera kamânân takâwet. Oi Listera kamânân Yesugât kâmurân a nâi ândeip, kutñjâ Timoteo. Mamñjâ Yuda ambân, Yesugât kâmurân gok. Ibânjâ Grik a.

² Yesugât kâmut Listera sot Ikonion kamânân ândiwe, zen Timoteogât nângâne âlipñjâ oi Paulo dukuwe.

³ Dukunetâ Paulonjâ zâk sot ândibapkât dukuip. Oi hân zoren Yuda a ândiwe, zen katep zorat ibânjâ Grik a zo nângâwe. Paulonjâ zengât opñjâ Mosegât gurumin den lum kwabâ kwâkñangip.

⁴ Oi Yesugât kâmut kamânñjâ kamânñjâ ândiwe, zen den Aposolo zin sâm ekabân kulemguwe, zo lubigât dâzângom âiwe.

⁵ Yatâ op tuunetâ Yesugât kâmut kamânñjâ kamânñjâ, zengâren nep tuum âine nângâm pâlâtânñjâ kâtigeip. Oi sirâm dâp a ambân Yesugât kâmurân târokwatzingâm âiwe.

Paulonjâ Makedonia a nâi egip.

⁶ Oi Asia hânân singi âlip sâm âinâ sânetâ Tirik Kaapumñjâ pâkekoi Pirigia sot Galatia hân walâm âiwe.

⁷ Âimñjâ Misia hân ginñan takâm Bitinia hânân âinâ sâne Yesugât Kaapumñjâ mân âibigât sâip.

⁸ Oi Misia hân murukñan âim Taroa kamânân takâwe. Kamân zo saru sâtñan tâip.

⁹ Zoren takâm nâtigân Paulonjâ uman nâi itâ egip. Mâkedonia a nâi muyagem itâ sâm dukuip, “Zen Makedonia hânân gam tânnângobi.”

¹⁰ Paulonjâ uman zo egi itâ sâwen, “Anutu zâk Makedonia hânân âi den singi âlip dâzângonatkat sap.” Yatâ sâm âinam urâwen. (Taroa kamânân Luka, nânjâ Paulo sot Sila sot Timoteo târokwatzingâwan.)

Lidia Kembugât ambân oip.

¹¹ Oi wangâyân zâim Taroa kamân birâm Samorake hân saru tânâmñan takâwen.

¹² Hañsâi wangâyân âimñjâ Neopoli kamânân takâm wangâyân gâbâ gem Pilipi kamânân âiwen. Kamân zo Makedonia hân zoren kamân patâ nâi. Roma a zinâ kamân marinjâ op ândiwe. Kamân zoren sirâm nâmbutñjâ ândiwen.

13 Ândeindâ Yuda a zengât kendon oi kamân âkñan too nâi zeip. Zoren itâ sâmbu geiwen, “Ziren Yuda a zinjâ ninâu sâmbu, zorat kabâ nâi ziap mo buñâ? Gei iknâ.” Yatâ sâmbu geimñâ ambân mindum tatne muyagezingâm ge tapñâ den sinji âlip dâzângowen.

14 Zengât osetziñan ambân nâinñâ Anutu mâtâsem ândeip, kutñâ Lidia. Ambân zo Tiatira kamânân gokñâ. Zâkñâ sângum neulenoot pâi kwâlâmarâwe. Ambân zo Kembunñâ okñangji umñâ pâronñâ Paulogât den nângâm kwâtâteip.

15 Oi zikñâ sot a ambârâpñâ too sangonzingindâ itâ sâmbu dâtnângoip, “Zen nikne nângâm pâlatânoot uangât nâgât mirin zâi tâtat mâmbe upi.” Yatâ sâmbu kâtigem diiniñgi zâiwen.

Paulo sot Sila tâk namin zâparâwe.

16 Narâk zoren ninâu sâmbu giarindâ kore ambân nâi muyageningip. Ambân zo wâkenoot ândimñâ a kwâkñan ândim zâibi, zorat topñâ nângâm dâzângoi mâtârâpñâ kât sikum zingâmarâwe.

17 Ambân zorânñâ muyageningâm nen sot Paulo moliningâm den itâ sâmbu, “A zi zinjâ Anutu u patâgât kore a ândim Kembugât mâtâp, zorat dâzângom ândie.”

18 Den zorik sirâmñâ sirâmñâ sâmbu zari Paulo den zo nângâm âkonzigi âburem wâke itâ sâmbu dukuip, “Nâ Yesu Kristogât sâtkât dâgoga ambân umñan gâbâ takâm âi.” Yatâ sâmbu takâm arip.

19 Oi ambân zo patârâpñâ zen kât sikum memarâwe, zorat mâtâp doongoi, zo nângâm Paulo sot Sila gâsuzikâwe. Oi diizikâm kamân sombêmân Roma a sâtnâ mâteziñan zâparâwe.

20 Zâpanñâ Roma a sâtnâ itâ sâmbu dâzângowe, “Zet Yuda anñâ nengât kamânân gam den sâitâ bâlinñâ uap.

21 Zet mân orotñâ upi sâmbu ândiabot. Roma a nengâren yatâ zo mân upmen, zo uabot.”

22 Oi a kâmut patâ kirâwe, zen um kâlak nângâzikâne a sâtnâ zinjâ sâmbu kâwali a zinjâ hâmbâzik kwâkâm lapitzikâwe.

23 Donbep lapitzikâm tâk namin zâpamñâ galem a zâk hângi doongum dâmbu galem otzikâbapkat dukuwe.

24 Dukune tâk namâ tânâmñan umñâ nâin, zoren zâpam kinzikñâ nagân saaziki ziwet.

Tâk namâ galem anñâ Kembugât a oip.

25 Nâtik tânâmñan Paulo sot Sila zet Anutu mâtâsem kep mem tarâwet. Yatâ oitâ a tâk namin tarâwe, zen kwamit nângâm tarâwe.

26 Oi wâriñ patâ mem namâ zo mem sânsân pâi mâtâp aksik pâronñâip. Oi tâk namin tarâwe, zengât bitziñan tâk olaiyangip.

27 Oi tâk namâ galem a, zâk umânân gâbâ nângâm zaat egi mâtâp pâronñâm kiri tâk namâ a âim nanje sâmbu petñan zemba sâmbu sâkñâ tâmbetkubam oip.

28 Yatâ upâ sâmbu Paulonñâ den kambân sâmbu sâmbu, “Sâkkâ mân tâmbetku. Nen aksik zi hâlâluyâk ten.”

29 Sâmbu galem a zâkñâ âsakñangât sâmbu pindâne namâ kâligen zâmbu sâmbu sâmbu Saulo sot Sila kinzik topñan ge zeip.

30 Zemñâ namâ umñan gâbâ diizikâmñâ mâtâzikâm sâmbu, “Patâzatnâ, Nâ dap op Kembugât a upat?”

³¹ Oi zet itâ sâm dukuwet, “Gâ Kembu Yesu Kristo nângâm pâlâtân kwap Kembugât singi upan. A ambârâpkâ zen yâtik.”

³² Yatâ sâm zâk sot a ambârâp Anutugât den dâzângoip.

³³ Nâtik zorenâk galem anâ diizikâm mârûm kâmbamnjâ zâkone use oip, zo sanjonzikâwe. Oi ziknjâ sot a ambârâpnâ too sanjonzingâwet.

³⁴ Oi zet mirânjan diizikâm zâim nalem zikip. Oi zâk sot a ambârâp Anutugâren nângâm pâlâtân kwarâwe, zorat umzinj âlip oip.

Paulo sot Sila tâk namin gâbâ gem gawet.

³⁵ Hanjsâi a sâtnjâ zen kâwali a sanjonzângoi âim tâk namâ galem a itâ dukuwe, “A zagât zo olanjikâna arit.”

³⁶ Oi galem a zorân nângâm Paulo itâ sâm dukuip, “Nâ olanjika âibabotkât a sâtnjâ den pane gaap. Zorat zet gemnjâ âim um lumbenjan ândibabot.”

³⁷ Sâi Paulonjâ kâwali a itâ sâm dâzângoip, “Net Roma a bonnjâ op ândiet. Den nebân mân nâpannjâ lanj a mâteziyan kâmbamnjâ lapitnikâm tâk namin nâparâwe. Oi net tik âiratkat se? Zo yatâ bunjâ. Ziinjâ a ambân mâteziyan diinikâm âi nâpâne âirat.”

³⁸ Paulo zâk den yatâ sâi kâwali a zinjâ âburem âi a sâtnjâ dâzângone zen a zagât zo Roma a bonnjâ op ândiwet, zo nângâm pârâkparâwe.

³⁹ Pârâkpam zekâren gamnjâ um lumbe den dâzâkom tâk namin gâbâ diizikâm gei kamânziy birâm âibabotkât dâzâkowe.

⁴⁰ Oi zet tâk namin gâbâ gem Lidiagât mirin zâim Yesugât kâmut zingit Kembugâren kâtigem ândibigât dâzângomnjâ âiwet.

17

Paulo sot Sila zet Tesalonike kamânân âiwet.

¹ Paulo sot Sila zet Ampipoli sot Apolonia kamân walâm Tesalonike kamânân takâwet. Zoren Yuda zengât mâpâmâpâse namâ nji tâip.

² Oi Paulo zâk op ândeip, yatâ op Yuda zengât kendonân mâpâmâpâse namin zâimnjâ zen sot den singi âlip âraguwe. Nep mâme karâmbut yatâ op ândeip. Zâk Kembugât den ekabân den topnjâ dâzângom itâ sâip.

³ “Kristo zâk sâknâm nângâm mom zaatpapkât den Kembugât ekabân ziap. Oi Yesu kutnjâ dâzângoman, zâk a bâlijan gâbâ mâkâningâbapkât mârûm sâsân. Zâk Kristo.”

⁴ Yatâ sâm dâzângoi zengâren gâbâ nâmbutnjâ zen den zo nângâne bon oi Paulo sot Sila zekâren târokwarâwe. Osetziyan Grik a donjep zinjâ Kembugât den singi mârûmjan nângâm Anutu mâpâsem ândiwe sot ambân zâizâinjâ nâmbutnjâ zen târokwatzingâwe.

⁵ A ambân donjepnjâ utnetâ Yuda a zen nângâm um kâlak nângâzingâm zen den kwamit patâ sâm Yasonjât mirin Paulo sot Sila tarâweyân âi minduwe. Mindumnjâ a zagât gâsuzikâm mindumindu patin zâpanam sâwe.

⁶ Paulo sot Sila mân muyagezikâm njâ Yasonj sot Yesugât kâmut zengâren gâbâ a nâmbutnjâ gâsuzingâm a sâtnjâ zengâren diizingâm âiwe. Âimnjâ itâ sâwe, “A zen hân njâ hân njâ ândim den bâliy dâzângom a um gulip kwatzingâme, a zorânjâ nenjâren ge.

⁷ Gane Yasonj sâi mirânjan tâtat mâme urâwe. Zen Roma a kutâgât den kom a kutâ unâknjâ muyagiap, kutnjâ Yesu sâme.”

⁸ Yuda a zinjâ den yatâ sâne kamân a sot a sâtnjâ zen Yasonj sot bukurâpnjâ kâsa otzingâm den kwamit patâ sâwe.

⁹ A sâtnâ zen Yason sôt bukurâpnâ tâk namin mân zâibigât sâm sângân mine zâmbane âiwe.

Paulo zâk Berea kamânân singi âlip sâm dâzângoip.

¹⁰ Nâtiksâi Yesugât kâmut zen kenâgât op Paulo sôt Sila sângonzâkone Berea kamânân âiwet. Zoren takâm Yuda zenâgât mâtâmâtâpâse namin zâi den singi âlip dâzângowet.

¹¹ Kamân zoren Yuda a zen a âlipnâ. Zen Tesalonike a yatâ bunâ, gât ko den singi âlipnâ nângâm âknâliwe. Dinziqnâ zo bonnâ mo sarâ sâm sirâm dâp Kembugât den ekabân sâlâpkum nângâwe.

¹² Oi zenâgâren gâbâ donbepnâ Yesugât kâmut urâwe. Oi Grik a ambân patâ nâmbutnâ, zinâ zenâgâren târokwarâwe.

¹³ Paulonâ Berea kamânân Anutugât den sâi singi Tesalonike kamânân ari Yuda a zin nângâwe. Nângâm Berea kamânân âim kâsa otzikâbigât a ambân dâzângowe.

¹⁴ Yatâ utne Yesugât kâmut zen zo nângâm zorenâk Paulo sôt a nâmbutnâ sângonzângone saru sâtnan geiwe. Ka Sila sôt Timoteo zet kamân zoren ândiwet.

¹⁵ Oi a zen Paulo diim âi Aten kamânân pane itâ sâm dâzângoip, “Zen âi sâne Sila sôt Timoteo zet kek gâbabot.” Sâi a zen âburem âiwe.

A zen Paulogât den birâwe.

¹⁶ Paulo zâk Aten kamânân Sila sôt Timoteo, zekât mambât ândim en lopio donbep tatne zingit umnâ kârâp oip.

¹⁷ Oi Yuda a zenâgât mâtâmâtâpâse namin zâim Yuda a sôt Grik a nâmbutnâ zen Anutu mâtâsemarâwe, zen sôt âraguwe. Oi sirâmnâ sirâmnâ kamân sombemân a muyagezingâm singi âlip dâzângoip.

¹⁸ Kamân zoren a nângânângâzin patâ, Epikue a kâmut sôt Stoike a kâmut, zenâgâren gâbâ a nâmbutnâ zen Paulo sôt den âraguwe. Oi nâmbutnândâ Paulogât itâ sâwe, “A zi nângânângânâ buj den lan sap. Zâk wan wan den sâm taap?” Nâmbutnândâ itâ sâwe, “Zâk lopio unâknângât den sap.” Paulo zâk Yesugât den sôt mom zaatzaatnângât den sâi zen yatâ sâwe.

¹⁹⁻²⁰ Yatâ sâm mindumindu sombemân diim zâimnâ sâwe, “Den unâknâ sat, zo nângânatkât sen. Den mârâtnâ, zorat topnâ sapsuna nângânâ.”

²¹ Aten kamân mâirâp sôt kamân nâin goknâ zen sôt ândiwe, zen den unâknâ nângânâ den âragum ândiwe.

Paulonâ Kembugât topnâ dâzângoip.

²² Paulo zâk Areo den sâsâr sombemân kin a itâ sâm dâzângoip, “Aten mâirâp, nâ topzin ek nângan. Zen lopio donbep sobim bimbi kwatzingâme.

²³ Nâ kamânzinan âim gam lopiozinâ eknâ lopioâgât nalem pâpannan den itâ zei sâlâpkuwan, ‘Nalem pâpannâ zi bem lopio nâigât singi, kutnâ mân nângen.’ Mân nângâm mâtâsime, zorat topnâ dâzângobâ.

²⁴ Anutu zâk hân muyagem kwâknâ kut nâi nâi pâip. Zâk hân sôt sumbem zorat marijâ. Zo namâ a betnâ tuutuun, zoren tâtat mâme mân opmap.

²⁵ A zenâgât kut nâi nâi tuume, kut zo mân kârumâp. Zâknâk a ândiândiniñâ sôt Kaapum sôt kut nâi nâi zo nîngâmâp.

²⁶ A hânân ândien zo sâi a kânokâren gâbâ muyagem laŋ kârâm hânân a kâmutŋâ kâmutŋâ muyagem laŋ kârâm âiwen. Oi muyagem âinat, narâk sot daŋgon zo zâkŋak sâm niŋgip.

²⁷ Nen umniŋandâ Anutu kârûm âim muyaginatkât yatâ oip. Zâk kârebân buŋâ, gootniŋan a hutnâŋgon ândiap. Den nâi itâ ziap,

²⁸ ‘Nen zâkkât ândiândiŋ umŋan ândim kut nâi nâi upmen.’

Zenġâren gâbâ a nâmbutŋandâ zitâ sâwe,
‘Nen zâkkâren gâbâ âsagiwen.’

²⁹ Anutugât nâŋgindâ lopio yatâ mân upap. Lopio kât âlipŋâ a bitziŋandâ sobime. Oi nen Anutugâren gâbâ muyagiwenŋâ nâŋgindâ Anutu zâk lopio yatâ mân upap.

³⁰ Mârûmŋan kwakmak ândiwen. Anutunâ niŋgitŋâ birâm ândeip, zorat narâk âkip. Irak ko a aksik umniŋ melâŋnatkât sap.

³¹ Zâk narâk pâip, zo ziap. Zoren hânŋâ hânŋâ topniŋâ sâm muyagemŋâ hâuŋâ niŋgâbap. Oi a nâi, zâk nep zo tuubapkât gâsum kwânâŋgip. Oi hân a aksik zâkkât nâŋgindâ bon upapkât mumuŋan gâbâ mângei zaat ândiap.”

³² Paulo zâk mumuŋan gâbâ zaatzaat, zorat den sâi nâmbutŋâ ziŋ mem gei kwâkwat den sâwe. Oi nâmbutŋâ ziŋâ sâwe, “Den zo narâk nâin ko sâna nâŋgânat.”

³³ Yatâ utnetâ Paulonâ zâmbam arip.

³⁴ A nâmbutŋandâ Paulogâren pâlâtân op Yesugât siŋgi urâwe. Oi zenġât osetziŋan kamân zorat a sâtŋâ zenġât kâmurân gok kutŋâ Dionisio. Oi ambân nâi kutŋâ Damari sot nâmbutŋâ ândiwe.

18

Paulonâ Korinti kamânân siŋgi âlip nep tuugip.

¹ Paulonâ Aterŋ kamân birâm Korinti kamânân arip.

² Zoren Yuda a nâi muyageip, kutŋâ Akwila. Zâk Ponto hânân gokŋâ. Oi ambinŋâ Pirisila zâk sot Italia hânân ândeitâ Roma a kutâ Kalaudio, zâkŋâ Roma kamânân Yuda a ambân tarâwe, zo moliziŋgip. Oi zet zo birâm Korinti kamânân âiwet.

³ Paulo zâk zekât mirin zâri tâtat mâme urâwe. Wangât, zet nep ârândân tuumarâwet, zorat zekâren zari tarâwe. Zenġât nep ko hâmbâ silep tuumarâwe.

⁴ Yuda zenġât kendon dâp Paulo zâk mâpâmâpâse namin zâim Yuda a sot Grik a siŋgi âlip dâzâŋgoi nâmbutŋâ zen Yesugât kâmut urâwe.

⁵ Oi Sila sot Timoteo zet Makedonia hânân gâbâ gâitâ Paulo siŋgi âlip nep zorarâk nâŋgâm ândeip. Zâkŋâ Yuda a itâ sâm kâtigem dâzâŋgoip, “A bâliŋan gâbâ mâkâniŋgâbapkât mârûm sâsân, Kristo, zâk Yesu.”

⁶ Yatâ sâi Yuda a zen diŋâ birâm kâsa okŋaŋgâne zâkŋâ hâmbâŋan gwapgwap koi gei itâ sâm dâzâŋgoip, “Tâmbetagobi, tosa zo nâgât buŋâ. Ziŋŋâ upap. Zorat nâ kândâtzâŋgom hân nâin gok zenġâren âibat.”

⁷ Yatâ sâm a nâi kutŋâ Titeo Yusito, zâk Grik anâ Yuda a zen sot ândim Anutu hurat kwâkŋaŋgâm ândeip, zâkkât mirâ zo Yuda zenġât mâpâmâpâse namâ ginŋan kirip. Paulonâ zâkkât mirin âi tâtat mâme oip.

⁸ Mâpâmâpâse galem a kutŋâ Kirispo, zâk sot a ambârâpŋâ zen aksik siŋgi âlip nâŋgâm Kembugâren nâŋgâm pâlâtân kwâkŋaŋgâwe. Oi Korinti

a zengâren gâbâ donbepnâ singi âlip nângâm Yesugât kâmut utne too sanjonzingâwe.

⁹ Paulonâ nâtik nâin uman egi Kembunâ itâ sâm dukuip, “Gâ mân kenngât otnan. Singi âlip sâm mân birâban. Sâmjik ândiban.

¹⁰ Nâ galem otgiga anâ mân gobi. Kamân ziren nâgât singi a donbep ândie.”

¹¹ Yatâ sâm dukui Paulonâ kamân zorat a Anutugât den dâzângom ândei kâin kiin nâmburân karâmbut âkip.

Paulo sâkjanâk sâne a sâtnjandâ dinziñ birip.

¹² Oi Galion zâk Grik hânân a sâtnjâ patâ op ândei Yuda a zen um kânok opnâ Paulo kâsa okjângâm gâsum diim a sâtnjângâren âiwe.

¹³ Diim âim Paulogât itâ sâm dukuwe, “A zi zâk Anutugât gurumin den komnâ mâtâp unakjon âim Anutu mâtâpâsibigât sâmap.”

¹⁴ Yatâ sâne Paulonâ den hâunâ sâbam oi Galionâ Yuda a itâ sâm dâzângoip, “O Yuda a, a zi bâlij op tosa patâ muyagei sâi dinziñ nângâbam.

¹⁵ Zen sâkurâpziñ zengât den kâtik sot den nâmbutnâ âragum diim ge, zorat nâ mân kubikpat. Ziinjâk kubikpi. Zo nâgât nep bunâ.”

¹⁶ Yatâ sâm molizingi gem âiwe.

¹⁷ Oi a zen aksik patâ mâtâpâpâse galem a kutnâ Sostene gâsum lumnâ a sâtnjângât mâtejan kom mem nâi nâi utne zingitnâ mân nângânângâ oip.

Paulo zâk âburem Antiokia kamânân arip.

¹⁸ Paulo zâk Korinti kamânân ândim zâim Yesugât kâmut kândâtziñ kelik Siria hânân âibam arip. Pisisila sot Akwila zet zâk sot ârândân âiwe. Kenkereai kamânân takâm kâuknâ mânângârip. Zorat mârurnjan Anutu mâtejan den sâm kâtigem kâuknâ mân mânâgât ândei.

¹⁹ Zobâ wanğâyân zâim Epeso kamânân takâm kâsâpagowe.

Oi Paulonâ mâtâpâpâse namin zâim Yuda a zen sot den singi âlip âraguwe.

²⁰ Oi zen sot ândibapkât sâne itâ sâm dâzângoip,

²¹ “Anutunâ sâi nâ du zengâren âburem gâbat.” Yatâ sâm kelikmelik otzingâm wanğâyân zâim Epeso kamân birâm arip.

²² Âimnâ Kaisarea kamânân takip. Zoren takâm Yesugât kâmut kândâtziñ kelik den dâzângom Antiokia kamânân âburem arip.

²³ Paulo zâk Antiokia kamânân mâik nâi ândim zâmbamnâ singi âlip nebân du arip. Oi Galata sot Pirigia hânân kamânâ kamânâ Yesugât kâmut ândiwe, zo sâm kâtikjan kwatzingâm arip.

Apolo zâk Epeso sot Korinti kamânân singi âlip nep tuugip.

²⁴ Oi Epeso kamânân Yuda a nâi gâip, kutnâ Apolo. Zâk Alesandiria kamânân gok. A zo nângânângânâ patâ. Zâk Kembugât den ekabân sâlâpkum nângâm nangip.

²⁵ A zo Kembugât topnâ zo dukune nângâm nangip. Too sanjon nep ko Yohanegârâk nângipnâ Yesugât singi imbanjânoot dâzângom ândei.

²⁶ Zâk Yuda a zengât mâtâpâpâse namin zâim singi den kenngât bun, lâu bâbâlan sâm dâzângoip. Zoren singi âlip sâi Pisisila sot Akwila zet nângâm buku okjângâm diim âi Anutugât den nâmbutnâ dukum nangâwet.

²⁷ Oi Apolo zâk Grik hânân âibâ sâi Yesugât kâmut zen ekap nâi kulemgum Yesugât kâmut Grik hânân ândiwe, zengât pindâne mem arip. Ekap zoren

den itâ zeip, “Zen a zi buku okɲaŋgâbi.” Den yatâ kulemgum pindâne arip. Âimɲa Korinti kamânân takâm Anutuɲa tângoï Yesugât kâmut itâ betziɲan meip.

²⁸ Kেমbugât den ekabân gâbâ Yuda a den dâzâŋgom sâip, “A bâliɲan gâbâ mâkâniŋgâbapkat mârûm sâsân, Kristo, zâk Yesu.” Zâkɲa minduminduyân den yatâ sâm Yuda zengât den zo mem ge kwatziŋgip.

19

Pauloɲa Epeso kamânân Yohane arâp muyageziŋgip.

¹ Apolo zâk Korinti kamânân ândei Pauloɲa hân mâtâp âim Epeso kamânân takâm Yohanegât arâp nâmbut muyageziŋgip.

² Oi mâsikâziŋgâm sâip, “Zen Kেমbugât den singi âlip nâŋgâm, nâŋgâm pâlâtân kwapɲa Tirik Kaapum sot urâwe mo buɲa?” Sâi ziɲa sâwe, “Buɲa. Tirik Kaapum ândiap, zorat singi mân nâŋgâwen.”

³ Sâne itâ sâm mâsikâziŋgip, “Zen nâigât korân too saŋgonziŋgâwe?” Sâi itâ sâm dukuwe, “Nen Yohanegât too saŋgonniŋgâwe.”

⁴ Sâne Pauloɲa itâ sâm dâzâŋgoip, “Yohane zâk a umziɲ melânbigât too saŋgonziŋgâm itâ sâm dâzâŋgoip, ‘A nâi bet gâbap, zen zâk nâŋgâm pâlâtân kwâkɲaŋgâbi.’ Den zo Yesugât op sâip.”

⁵ A zen den so nâŋgâne Kেমbu Yesugât korân too saŋgonziŋgâwe.

⁶ Too saŋgonziŋgâne Pauloɲa bikɲa kâukziɲan pâi Tirik Kaapum zengâren gei Kেমbugât den gându urakɲan sâwe.

⁷ A yatâ urâwe, zen kiin zagât yatânâ urâwe.

Pauloɲa singi âlip nep sot sen mârât kulem top top tuugip.

⁸ Paulo zâk Yuda a zengât mâtâmâpâse namin âsâbân zâimɲa kengât buɲ singi âlip dâzâŋgom ândei kâin karâmbut âkip. Anutuɲa um topɲan ândiâniŋgâgât den sâm bâbâlan kwap dâzâŋgoip.

⁹ Oi a nâmbutɲa zen um kâtik opɲa Yesugât den kândâtkom a ambân mâteziɲan den bâliɲa sânetâ Pauloɲa birâziŋgip. Oi Yesugât kâmut, zenâk diiziŋgâm sirâmɲa sirâmɲa a nâi kutɲa Tirano, zâkkât mirin minduziŋgâm zen sot âraguwe.

¹⁰ Kendon patâ zagât umɲan zo yatâ op ândei Yuda a sot Grik a Asia hânân ândiwe, zen aksik Kেমbugât topɲa nâŋgâwe.

¹¹ Oi Anutuɲa Paulo mam okɲaŋgi sen mârât kulem nâi nâi tuugip.

¹² Zorat a zen Paulogât hâmbâ mot mem ândei, zo mem mâsekiŋgoot zengâren mem âine gâsune sâkziɲ âlip urâwe. Yatâ utne wâkenɲa a umziɲan gâbâ takâm âiwe.

Kware suɲa a ândiwe.

¹³ Oi Yuda a nâmbutɲa sâgân sâmbu opɲa hânɲa hânɲa âim gam ândim zâiziɲ op Kেমbu Yesugât kot zo sâm wâke moliziŋgânat sâm wâkeziŋgoot itâ sâm dâzâŋgowe, “Yesu kutsiŋgiɲa Pauloɲa sâmap, zâkkât korân sa âiban.”

¹⁴ Yuda zengât tirik namâ galem a patâ nâi kutɲa Sikewa, zâkkât narâpɲa nâmburân zagât, zen Paulo ekɲa yatâ urâwe.

¹⁵ Yatâ op sâne wâkenɲa den itâ sâm dâzâŋgoip, “Yesu sot Paulo zo nâŋgâzikan. Zen ko waniɲ gokɲa?”

16 Wâkenjâ yatâ sâi a wâkenjoot zo kâwali imbanjâ mem zângom mem kâbakgwâbakne otzingâm hâmbâziņ mem giņbololoņ mei sâk bârak sot gilâmziņoot mirin gâbâ pâtan âiwe.

17 Zorat den singi Epeso kamânân Yuda a sot Grik a zen zo nângâm kenjât urâwe. Oi Kembu Yesugât kutjâ sâm âlip kwâkjanggawe.

18 Oi Yesugât kâmut, zengâren gâbâ donjêp patâjâ gam mârumņan gâbâ kware surja op gâwe, zorat den singi sâm kâkņan parâwe.

19 Kware surjagât ekap mem ândiwe, zo mem a mâteziņan kârâp une seip. Oi ekap zorat sângânjâ sâlâpkum mâpotne kât ekap 4 tausen yatâ oip.

20 A ziņâ yatâ utnetâ Kembugât denjâ imbanjâ mem kâtigemjâ laņ kârâm arip.

Paulonjâ Yerusalem kamânân âibam oip.

21 Paulo zâk nep zo tuum nangi Kaapumjâ okņangi Makedonia sot Grik hân âi walâzikâm Yerusalem kamânân âibatkat sâip. Oi itâ sâip, “Nâ Yerusalem kamânân âim âburem Roma kamânân âibat.”

22 Oi âibam berân mâme nep a zagât Timoteo sot Erasto sânggonzâkoi Makedonia hânân kâdom op âiwet. Zâk zikņik zoren mâik nâi ândeip.

Atemis bem lopio, zâkkât kwamit patâ urâwe.

23 Narâk zoren Epeso kamânân um kâtik a zen singi âlipkât den kwamit patâ urâwe.

24 Zoren kâtjâ lopio tuutuujâ a nâi ândeip, kutjâ Demeterio. A zorâjâ Atemis lopio namâ dâpņâ mâik mâik kâtjâ tuugi a ziņâ sângân mine zâk sot nep arâpņâ kât donjêp muyagiwe.

25 Oi Demeterionjâ nep a gakârâpņâ minduzingâm itâ sâm dâzângoip, “A, zen nânge. Nepņiņâ zorâjâ kât sikum muyageningâmap.

26 Oi a nâi ga ândiap, kutjâ Paulo. Zen zâkkât topņâ nânge. Zâkņâ Epeso kamânân gok sot Asia hânân kamân dâp a donjêp um gulip kwatzingâm itâ sâm dâzângomap, ‘A betjâ lopio tuutuujâ, zo bon bujâ.’

27 Zâk yatâ oi a ambân zen nepņiangjât nângâne giginjâ upap. Bemņiņâ Atemis zâkkât kutjâ giginjâ oi namâņâ zi gâugâu gâsubap. Oi Asia hânân sot hân nâmbutņâ a aksik patâ zen zâk mâpâsime, zo dap op buņ upap?”

28 Demeterionjâ den yatâ sâm dâzângoi nângâm umziņan kuk op den yu kambâņ sâm itâ sâwe, “Atemis Epeso kamânân gok, zâk kutjâ patâ.”

29 Yatâ sâm den kwamit patâ utne kamân mârâp zen aksik den kwamit patâ opņâ mindumindu sombemân âiwe. Oi Makedonia a zagât Paulo sot âiwet, kutzikņâ Gaio sot Aristako, zet gâsuzikâm diizikâm âiwe.

30 Oi Paulonjâ singi nângâm zaat sombemân âibam oi Yesugât kâmut ziņâ angân kârâjanggawe.

31 Oi kamân zorat a sâtņâ nâmbutņâ Paulo buku okņangâm ândiwe, zen Paulo sombemân mân âibapkât den pane arip.

32 Mindumindu kabâņan a ambân nâmbutņandâ den nâi sâne nâmbutņangoot nâi sâne den gulip oi donjêp ziņâ den topņâ mân nânggawe.

33 A zen yatâ op kine Yuda a zen, zengjât bukuziņâ kutjâ Alesande mem aline a osetziņan kin den dâzângobam op den mân sâbigât bikņandâ dâp tuugip.

34 Yatâ oi a zen a ândopņâ, Yuda gokņâ ek nângâmņâ zen aksik patâ den yu kambâņ itâ sâwe, “Atemis Epeso kamânân gok, zâk kutjâ patâ.” Zen narâk kârep den zo sâm kirâwe.

³⁵ Yatâ utne den galem a gamnâ sâi hirînsâne itâ sâm dâzângoip, “Epeso mâirâpnâ, kamân zirat Atemis patâniñangât namâ sot lopio sumbemân gâbâ gem geip, zorat galem a ândien. Zo a ambân zen aksik nânge.

³⁶ Gât ko zen umziñ diim gei kut nâi nâi lañ mân upi.

³⁷ A sâkziñanâk se, zen lopioniñangât namin âim kut nâi nâi mân tâmbetkuwe. Zen Atemis mân sâm bâliñ kwâknange.

³⁸ Oi Demeterio sot nep a gakânâ, zen a nâigât tosa muyagibi, oi ko den sapsusuñ narâkñan a sâtnâ zengâren sâne kubikpi.

³⁹ Zengâren den nâi ziap, oi ko a sâtnâ zengât minduminduyân mem âibi.

⁴⁰ Zen itârân den lañ sânetâ kâmbam muyagibam uap. Zorat a kutânâ nenngât nânge mân dâp oi kubikniñgâbap.”

⁴¹ Den galem a zorânâ den yatâ sâm dâzângoi kâsâpagom âiwe.

20

Paulo zâk Makedonia sot Grik hânân arip.

¹ Den kwamit patâ buñ oi Paulonâ Yesugât kâmut diizingâm den dâzângomnâ kândâtziñ keliknâ Makedonia hânân arip.

² Hân zoren âim Yesugât kâmut kâtigibigât den donbep dâzângomnâ walâzingâm Grik hânân arip.

³ Zoren kâin karâmbut ândim saruyân geim wangâyân zâim Siria hânân âibâ sâi Yuda a ziñâ kunam sipkune wangâ birâm Makedonia hân mâtâp arip.

⁴ Oi a itâ zorân zâk sot âiwe. Berea kamânân gok Sopate, zâk Piroregât nanñâ. Tesalonike kamânân gok Aristako sot Sekundo sot Derebe kamânân gok Gaio sot Timoteo sot Asia hânân gok Tikiko sot Toropimo.

⁵ A yatâ zorân kâdom âi Taroa kamânân mambâtningâm ândiwe. (Pilipi kamânân nâ Luka Paulo kândiañgâm betniñan sâne âiwen.)

⁶ Oi Yuda zengât nalem niniñangât kendon patâ kutnâ Pasowa, zo âki Pilipi kamânân gâbâ wangâyân zâim âim tâindâ sirâm bâtnâmbut oi Taroa kamânân takâwen. Zoren sirâm nâmburân zagât ândiwen.

Paulonâ Taroa kamânân katep nâi mumuñan gâbâ mânggeip.

⁷ Sirâm nâmburân kânokgât kendonân nen nalem ninam minduwen. Paulo zâk hañsâi âibat sâm den dâzângom kiri ma nâtik tânâmñâ oip.

⁸ Mirâ umñâ tarâwen, zoren kârâp âsakñâ donbep seip.

⁹ Oi katep nâi kutnâ Eutiko, zâk Paulonâ den sâi nângâm tap mâtâp mâigân gâbâ uman nelâmkoï zem hânân gei koï zeï mem zaatne moip. Oi mirâ zo kârep patâ. Um karâmbut kwâkñan topñan. Zoren kwâkñan gâbâ gei koip.

¹⁰ Paulonâ geimñâ katep zo kwârakum lumñâ itâ sâm dâzângoip, “Âgirâp mân utnek. Zâk umñâ mângim ziap. Mân muap.”

¹¹ Yatâ sâmñâ mirâ umñan zâim nalem kâsâpkum nemñâ zen sot âragum tatne hañsâip. Hañsâi zâmbam arip.

¹² A zen katep zo diim mirâziñan zâim umziñ âlip oip.

Paulonâ Milete kamânân arip.

¹³ Nâmbutñâ nen Paulonâ sâi wangâyân zâim Aso kamânân kâdom âiwen. Paulo zâk hân mâtâp âim Aso kamânân wangâyân zâibam oip.

¹⁴ Oi ko Aso kamânân âim muyageniñgâm wangâyân zâi niñgiri ârândân âiwen. Âimñâ Mitilene kamânân takâwen.

¹⁵ Zobâ sirâm nâin âim Kio hân walâwen. Zobâ sirâm nâin Samo kamânân takâwen. Zobâ sirâm nâin Milete kamânân âi takâwen.

¹⁶ Paulo zâk Yerusalem kamânân kek âibat sâm Epeso kamânân mân âim Milete kamânân arip. Asia hânân ândei Yuda zengât kendon Pentekos, zorat narâk walâbapkât op Yerusalem kamânân kek âibatkat sâip.

Epeso kamânân gâbâ Yesugât kâmut galem a gâne den dâzângoip.

¹⁷ Milete kamânân gamnâ Paulonâ a sângonzângoi Epeso kamânân âim Yesugât kâmut zengât galem a diizingâne gawe.

¹⁸ Gane Paulonâ itâ sâm dâzângoip, “Nâ Asia hânân gam zengâren nep tuum gâwan. Zo topnâ gâbâ nângâm nanje.

¹⁹ Nâ a ginjandâ Kembugât kore op ândiwan. Oi Yuda zen kâsa otninetâ sâknam kwâknan ândim isem ândiwan.

²⁰ Oi den dâzângobatkât nâi mân ziap. Zen âlip upigât den singi âlipnâ sombemân sot mirin aksik dâzângowan.

²¹ Oi Yuda a sot Grik a, zen umziy melânâ Anutu mâtenan Kembuniâ Yesu Kristo nângâm pâlâtân kwâknan gâbigât dâzângowan.

²² Irak ko Kaapumnâ umnan saam diinigi Yerusalem kamânân âibâman. Zoren aria kut nâi nâi otnibi, zo mân nângan.

²³ Ka Tirik Kaapumnâ itâ tirâpnogap. Zoren aria tâk namin nâbane tap sâknam nângâbat.

²⁴ Nâ ândiandinângât nângâm kenngât mân uan. Nâ ândiandinâ mân angân kârâbat. Kembu Yesunâ nep diñ sâm nigip, zorik tuum âibatkat nângan. Anutu um lumbenângât den singi sa lan kârâbapkât nep diñ sâm nigip.

²⁵ Oi nâi sa nângânek. Nâ Anutu um topnâ ândiandigât den singi dâzângom osetziyan ândia nikme, zo dum zagât nâ sângânâ mân nikpi.

²⁶ Itârân dâzângua nângânek. Zengâren gâbâ nâi tâmbetagogap, zorat tosa nâgâren mân zimbap.

²⁷ Wangât, nâ Anutugât den singi âlip zo aksik dâzângowan. Nâi mân birâwan, zorat tosa nâgâren mân ziap.

²⁸ Zen ziinjak galem orangâm kâmut gakâzinâ galemziy upi. Tirik Kaapumnâ zo zengât galem a sâm zâmbarip. Kembugât kâmut zo Yesu zâknâ gilâmjandâ kwâlâzingip, zen galem otzingâm ândibi.

²⁹ Nâ itâ nângan. Nâ birâzingâm aria a nâmbutnâ zen wâu ulin yatâ tâmbetzângonam gabi.

³⁰ Oi osetziyan gâbâ a nâmbutnâ muyagemnâ zen a nâmbutnâ zengât a upigât den bâliñ sâm um gulip kwatzingâbi.

³¹ Zorat zen galem orangâm ândibi. Kendon patâ karâmbut zorat umnan sirâm nâtik zo girem den dâzângom isem gâwan. Zen zorat nângâm ândibi.

³² Oi nâ Anutugâren zâmbansan. Zen Anutugât lumbenâ den zo nângâm ândibi. Yatâ utne Anutunâ tânzângoi bonnâ muyagibi. Yatâ opnâ a ambân mem kubikzingip, zen sot opnâ bonnâ muyagibi.

³³ Nâ a nâigâren kât sikum mot mân mimbatkât sâwan.

³⁴ Ninâ sot arâpnâ nenngât bitnandâ tuuga muyagei mem nem ândiwen, zo âlip nânge.

³⁵ Nâ mâtâpnâ dâzângom nanngâwan. Zen nep kâtigem tuune kât mot muyagei a ambân kanpitâ zo zingâbigât mân kwakpi. Mâtâp zo tirâpzângowan. Oi yatik opnâ zen Kembu Yesu den itâ sâip, zo nângâm ândibi. Den zo itâ,

‘Kut nêi nêi mimiņ, zo âlipņâ. Ka kut nêi nêi zingâzingâņ, zorâņ umâlep zâizâiņ.’ ”

³⁶ Paulo zâk den yatâ sâm dâzâņgom simin liim zen sot ninâu sâip. Ninâu sâi isemņâ lum kândât kelikņâ pane arip.

³⁷⁻³⁸ Oi itâ sâm dâzâņgoip, “Zen dum zagâtņâ sâņgânâ mân nikpi.” Yatâ sâi umziņ bâliņ oi zo yatâ lum kândâtņâ kelikņâ diim waņgâyân âi parâwe.

21

Paulo Yerusalem kamânân âibam waņgâyân zariņ.

¹ Oi nen zâmbamņâ târtâņ âimņâ hân nêi kutņâ Koo, zoren takâwen. Mirâ haņsâi Rodo hânân âim zobâ Patara kamânân âi takâwen.

² Kamân zoren waņgâ nêi Poinike hânân âibam op tâi zoren zâiwen.

³ Zobâ âimņâ Kipro hân egindâ yangâgen tâi ek walâm âiwen. Âi Siria hânân âim Tiro kamânân takâwen. Zoren waņgâyân sikum pam tâip.

⁴ Pam tâi nen kamânân zâi Yesugât kâmut muyagezingâm sirâm nâmburân zagât tarâwen. Oi Tirik Kaapumņâ otzingi Paulonâ Yerusalem kamânân mân âibapkât sâwe.

⁵ Zoren ândeindâ waņgâ âiâiņ narâk oi a ambân sot katep zen aksik diiningâm kamân âkņan sagân geiwen. Geimņâ simin liim ninâu sâwen.

⁶ Ninâu sâmņâ âbânaņgâm zen kamânân zâine nen waņgâyân zâiwen.

Propete Agabonâ Paulogât den sâip.

⁷ Oi Tiro kamânân gâbâ Tolemaio kamânân takindâ waņgâyân âiâiņâ zo âkip. Yesugât kâmut nâtik kânok zen sot ziwen.

⁸ Haņsâi kamân zo birâm Kaisarea kamânân âi takâm Pilipogât mirin zâiwen. Pilipo zâk mârur a nâmburân zagât nalem kâsâpkum zingâmarâwe, zengât kâmurân gok. Zâkkât mirin zâiwen.

⁹ Zâkkât bârarâp kimembut sigan ândiwe. Zen Propete yatâ op Kembugât den sâmarâwe.

¹⁰ Oi sirâm nâmbutņâ zoren tâindâ Yuda hânân gâbâ Propete nêi kutņâ Agabo, zâk neņgâren gâip.

¹¹ Gamņâ Paulogât inzutņâ memņâ zikņâ kiņ bik saamņâ itâ sâip, “Tirik Kaapumņâ itâ sap, ‘Inzut zi mariņâ zâk Yerusalem kamânân zari Yuda a ziņâ itâ okņangâm kamân nâin gok zengât bitziņan pambi.’ ”

¹² Den yatâ sâi nen sot kamân mâirâp nen aksik Paulo Yerusalem kamânân mân zâibapkât sâwen.

¹³ Dukuindâ itâ sâip, “Zen wangât isem umbâlâ otnige? Nâ Kembu Yesugât op mumbatkât mân keņgât uan.”

¹⁴ Den dukuindâ mân nâņgâm kâtigei birâm itâ sâwen, “Kembugât den kâtigibap.”

Paulo zâk Yerusalem kamânân zariņ.

¹⁵ Narâk zo âki Yerusalem kamânân zâinatkat kubikaņgâwen.

¹⁶ Oi Kaisarea kamânân gâbâ Yesugât kâmut zengâren a nâmbutņâ ziņâ diiningâm Nașon zâkkât mirin nâmburâwe. Nașon zâk mârurman Kembugât a oip. Zâk Kipro gokņâ.

¹⁷ Oi zobâ âi Yerusalem kamânân takindâ Yesugât kâmut nâmbutņâ ziņâ sâtâre op buku otniņgâwe.

18 Haṅsâi Paulo sot nen ârândân Jakobogâren âiwen. Zâi tâindâ Yesugât kâmut galem a zen gawe.

19 Gane Paulonâ bitziṅ kom Anutuṅ mam okṅaṅgi kamân ṅâin gok zengâren nep tuugip, zorat den sinḡi dâzâṅgom nanḡip.

Paulo zâk zengât den nâṅgip.

20 Paulonâ den sinḡi dâzâṅgom nanḡi nâṅgâm Anutu sâṁ âlip kwâṅṅaṅgâmṅâ itâ sâṁ dukuwe, “Bukuniṅâ Paulo, nâṅgat. Yuda a donḡep patâ Yesugât kâmut op ândie. Zen aksik Mosegât gurumin den lum kâtigie.

21 Gâgât den itâ gâi nâṅgâṁe, ‘Yuda a hân ṅâin âi ândie, zen Mosegât den birâbigât dâzâṅgomap. Zen murarâpziṅâ mân kwabâ kwatziṅgâbigât dâzâṅgomap. Sâkurâpniṅaṅgât gurumin den, zo mân lubigât sâṁap.’

22 Kamân ziren Yuda aṅg gâgât yatâ nâṅgâṁe, gât ko dap utnat?

Gâ Yerusalem kamânân gaat, zorat sinḡi nâṅgâm nanḡâbi. Nâṅgâmṅâ mindubi.

23 Gât ko nen den ṅâi dâgogindâ zo upan. Nenḡâren a kimembut ândie. Zen Anutu mâtenṅan den sâṁ kâtigem kâukziṅ mân mânâṅgât ândime.

24 Oi gâ zengâren târokwatgigindâ sii nalem kwâlâna om kâukziṅ mânâṅgâtpi. Gâ yatâ otna a ambân zen gek itâ nâṅgâbi, ‘Zâkkât den nâṅgâwen, zo bon buṅâ. Zâk gurumin den lum ândimap.’

25 Hân ṅâin gokṅâ ziṅ Yesugât kâmut urâwe, zengât den itâ sâwen, ‘Zen nalem nem lopiogât sinḡi sâne mân nimbi. Zuu gilâm sot zuu gilâmziṅoot mân nibi. Ap ambin, zet mân birâyaṅgâbabot.’ Zo yatâ sâṁ kâtigiwen.”

26 Yatâ sâne Paulo zâk dinziṅâ nâṅgâm a kimembut zengâren târokwaip. Haṅsâi too saṅgonṅâ tirik namin zâiwe. Sâkziṅ kubikaṅgâm Anutugât sinḡi nalem pânâṁ utnetâ Paulonâ tirik namâ galem a zorat dukuip.

Paulonâ tirik namin zari gâsuwe.

27 Nep mâṁe ṅâi âkââkâṅan Paulonâ tirik namin zâi tâi Asia hânân gâbâ Yuda a nâmbutṅâ ziṅâ zâk ekṅâ a aksik kâsa okṅaṅgânât sâṁ gâsuwe.

28 Gâsumṅâ den kâtikṅâ sâṁ sâwe, “O Isirae a, ga betniṅan mînek. A zirânḡ hânṅâ hânṅâ ândim Yuda a kâsa otniṅgâmṅâ Mosegât den sot tirik namâ zorat nem gei kwâkwat den sâṁ dâzâṅgomap. Oi tirik namâniṅan Grik a diiziṅgi zâine mân dâp uap.”

29 Paulo zâk Epeso kamânân gokṅâ Toropimo, Yuda a buṅ, zâk sot kamânân âim gâitâ ekṅâ zorat sarâ itâ sâwe, “Paulonâ tirik namin diim zâim geip.”

30-31 Paulo zâk yatâ oip sâne kamân mâirâp ziṅ aksik umziṅ bâliṅ oi zaatṅâ mindum gawe. Oi a nâmbutṅandâ Paulo gâsum diimṅâ tirik namin gâbâ âkṅan giwe. Diim gine mâtâp doonguwe. Paulo gâsumṅâ kune mumbapkât utne sinḡi zo Roma kâwali a galem zâkkâren ari itâ nâṅgip, “Yerusalem a zen aksik kâsa gâsâyague.”

32 Den yatâ nâṅgâmṅâ zorâṅak kâwali a galem patâṅâ arâpṅâ sâtṅâ sot yen gâsuziṅgi sârârâk kârâm âiwe.

Oi Yuda a zen Paulo kom tatne kâwali a galem patâ sot kâwali a, zen gane zingit birâwe.

33 Oi kâwali a galem patâṅâ ga Paulo bitziṅan gâbâ betziṅan mem sâi tâk kâtikṅandâ saawe. Oi Paulogât topṅâ sot kut ṅâi ṅâi oip, zorat mâsikâziṅgip.

34 Mâsikâziṅgi a ambân zen den ṅâi sâne nâmbutṅandâ den laṅ gulip sâwe. Yatâ sâne den zo top mân nâṅgâm sâi kâwali a ziṅ gâsu diim namâziṅan âiwe.

³⁵ Oi Paulo tiregân gâi a donbep patâ zinjâ mindum mâtâp doonguwe. Doongune kâwali a zinjâ Paulo gâsum bitzinâ kwâkpanâk mem namin zâiwe.

³⁶ A aksik patâ molizingâm gam den yu kambân sâm itâ sâwe, “A zo kune buŋ oik.”

³⁷ Paulo diim namin baginâ sâne Paulonâ kâwali a galem dukum sâip, “Nângânina den nâi dâgobâ.” Sâi kâwali a galemnâ sâip, “Gâ dap op Grik denân sat?”

³⁸ Mârumâk Aigita a nâinjâ a kutâ kunat sâmŋâ a 4 tausen diizingi hân a mân ândiândiŋan âiwe. Gâ a zo mo nâi?”

³⁹ Yatâ sâm mäsiki Paulonâ itâ sâip, “Nâ Yuda a. Kilikia hânân Taso kamân patâ, zo gokŋâ. Gâ nâŋgânina den nâi dâzâŋgobâ.”

⁴⁰ Oi nâŋgânŋgi Paulo zâk tiregân kin a den hirinŋsâbigât bikŋandâ dap oi zen hirinŋsâne Yuda ziiŋ denân itâ sâm dâzâŋgoip.

22

Paulonâ Yuda a Yerusalem kamânân den dâzâŋgoip.

(Apo 9:3-19; 26:12-18)

¹ “Bukurâpnâ sot patârâpnâ, nâ den sa nâŋgânek.”

² Paulo zâk yatâ sâm Yuda a ziiŋ denân dâzâŋgoi hirinŋsâm den mân sâm tarâwe.

³ Oi târokwap dâzâŋgoip, “Nâ Yuda a. Kilikia hânân Taso kamânân muyagewan. Oi kamân ziren ga ekap namin ândim lâmbârâwan. A patâ Gamalie, zâkkât um topŋan ândia sâkurâpniŋangât gurumin den zo kwâkâm nigî nâŋgâwan. Oi zen itârâŋ ue, zo yatik nâ Anutugât gurumin den kâtigem lum ândiwan.

⁴ Oi Yesugât kâmut zi buŋ upi sâm nâ kâsa otzingâm a sot ambân aksik saazingâm tâk namin zâmbam ândiwan.

⁵ Tirik namâ galem a patâ sot a sâtŋâ, zen nâgât topnâ âlip nâŋge. Zen bukurâpniŋ Damasiko kamânân ândime, zengât ekap kulemgum nine itâ sâm âiwan, ‘Ândi a ambân Yesu nâŋgâm pâllâtân kwapme, zen gâsuzingâm diizingâm Yerusalem kamânân ga hâuŋâ sâknam zingâbi.’

⁶ Yatâ sâm mâtâbân âim mirâ bâkŋan oi Damasiko mâte ua sumbemân gâbâ kârâp âsakŋâ patâ nâgâren âsageip.

⁷ Âsagei hânân gei zemŋâ den itâ muyagei nâŋgâwan, ‘Saulo, Saulo, gâ wangât nom ândimat?’

⁸ Oi nâŋâ sâwan, ‘Kembu, gâ nâi?’ Sa itâ dâtnogip, ‘Gâ nom ândimat. Nâ Yesu Nasarete gokŋâ.’

⁹ A nâ sot ândiwe, zen kârâp âsakŋik igâwe. Den ko mân nâŋgâm kwâtâtiwe.

¹⁰ Oi nâŋâ sâwan, ‘Kembu, Nâ dap upatkât sat?’ Sa Kembuŋâ itâ sâm dâtnogip, ‘Zaat Damasiko kamânân âiban. Zoren âina a nâinjâ nep tuubangât dâgobap.’

¹¹ Oi kârâp âsakŋâ patâgât sinnâ bâpsâipkât eksandâ nâttâtsâi bukurâpnâ zen bitnan gâsunine Damasiko kamânân âiwen.

¹² Kamân zoren a nâi ândeip, kutŋâ Anania. Zâkŋâ gurumin den lum ândeip. Yuda a zoren ândiwe, zen zâkkât nâŋgâne a âlipŋâ oip.

¹³ A zorâŋ nâgâren ga itâ sâm dâtnogip. ‘Bukunâ Saulo, gâ singâ ânâŋgârik.’ Sâi zorenâk sinnâ ânâŋgâri egâwan.

14 Oi den itâ sâm dâtnogip, ‘Sâkurâpnîngât Anutu, zâk mârum zâkkât nepnâ tuubangât gâsum sâlâpgogip. Gâ Anutugât kore mâman a târârak Yesu ikpangât sot diñâ nângâbangât sâip.

15 Gâ kut nâi egin sot zâkkât singi den, zo a ambân aksik dâzângoban.

16 Oi zi wangât mambât yen ândiat? Gâ zaat Yesu bimbi kwâknjângâna too sângongiga Yesunâ tosgâ gulipkubap.’

17 Yatâ opnâ mâik nâi tap nângâm ko Yerusalem kamânân âburem gam tirik namin zâim ninâu sâm umanân Yesu egâwan.

18 Eksa itâ dâtnogip, ‘Kamân zirat a, zen gâgât lâuyân gâbâ nâgât den singi nângâm birâbi. Zorat gâ kek Yerusalem kâmân birâm âi.’

19 Sâi nâ den hâuñâ itâ dukuwan, ‘Kembu, nâ arâpkâ mâpâmâpâse namin muyagezingâm gâsuzingâm zângom tâk namin zâmbam ândiwan. Oi zo kamân zirat mariñâ âlip nânge.

20 Oi gâgât den sâsân a Setepano kunam hâmbâziñ kwâkâm kinnâ topnjan pamñâ kune nânge âlip oip. Oi nâ zengât hâmbâ galem orâwan. Oi zo kamân zirat a ambân nângâm nangegât gâgât singi âlip dâzângobat.’

21 Yatâ sa Kembunâ itâ dâtnogip, ‘Gâ zaat kubikangâna hân nâin gok zengâren sângongoga âiban.’ ”

Paulo tâknâ lapitnâ sâm birâwe.

22 A zen kindap kwap Paulonâ hân nâin goknâ ziñâ Anutugât singi upigât sâi nângâne mân dâp oi den yu kambân sâm itâ sâwe, “A zo kune moik. A yatâ zo zâk ândei mân dâp upap.”

23 A ziñâ zo yatâ sâm yu kambân hâmbâziñ kwâkâm suundum sot mâpot pane zâim geip.

24 Kâwali a galem patânâ sâi arâpnâ Paulo diim namâ kâligen zâiwe. Oi zoren a zen wangât den donbep se sâmñâ zorat topnâ sâm muyagei nângânat sâm tâknâ lapitpigât sâm zingip.

25 Oi zen tâknâ lapitnamñâ inzutñâ saane ko Paulonâ a sâtnâziñâ itâ sâm mâsikip, “Zen dâp yatâ Roma a diñâ mân nângâmñâ tâknâ lapitne dâp upap?”

26 Yatâ sâi a sâtnâziñandâ patâgâren âi dukum sâip, “Dap utnat? A zi Roma a bonñâ.”

27 Sâi kâwali a zengât galem a patâ, zâknâ Paulogâren âi mâsikâm sâip, “Gâ sâ. Gâ perâknjak Roma a?” Sâi Paulonâ sâip, “Zo perâknjak.”

28 Sâi Galem a patânâ itâ sâip, “Nâ a yennandâ kât donbep pamñâ Roma a orâwan.” Sâi ko Paulonâ sâip, “Nâ âsaâsaginâ Roma a.”

29 Yatâ sâi Paulo lapitnam urâwe, zo birâwe. Oi kâwali a zengât galem a patâ, zâk den zo nângâm wangât yatâ uan sâm pârâkpam kenğât oip.

30 Hañsâi kâwali a zengât galem a patâ, zâknâ Yuda a wangât sâm Paulo nângâm bâliñ kwâknjanje sâm zorat topnâ nângâbat sâm tirik namâ galem a patâ sot a sâtnâ sâi aksik mindunetâ Paulo tâknâ olarj diim gâi minduminduyân pâip.

23

Paulo zâk a sâtnâ zengât minduminduyân den sâip.

1 Paulo zâk a sâtnâ sen tâpâk zingit itâ sâm dâzângoip, “A bukurâpnâ, Anutugât mâtenjan târârak ândim gâwan. Anjunnangât mân opman.”

² Yatâ sâi ko tirik namâ galem a patâ Anania, zâknâ a zinjâ lâunjan kumbigât sâip.

³ Sâi Paulonâ itâ sâm dukuip, “Sâkkâ ko tobat âlipnâ. Umgâ ko bâlinâ. Gâ Anutunâ gobap. Gâ Mosegât gurumin den lum nâgâren den kubikkubik tuubam sat. Ka Mosegât gurumin den kom nobigât dâzânguât.”

⁴ Yatâ sâi a kirâwe, zen Paulo itâ sâm dukuwe, “Gâ wangât Anutugât tirik namâ galem a patâ zo sâm bâlinj kwâknjângat?”

⁵ Sâne Paulonâ itâ dâzângoip, “Bukurâp, zâk a patâ ândiap, zo mân nângâm den zo san. Kembangât ekabân den nâi itâ kulemguwe, ‘Gâ a ambân zengât galem a mân sâm bâlinj kwâknjângâban.’ Nâ den zo nângâman.”

⁶ Oi a sâtnâ kâmut tarâwe, zen nâmbutnâ Sadukaio a ândiwe. Nâmbutnâ ko Parisaio a ândiwe. Paulo zâk zo ek nângâm den mem zâi pam itâ sâm dâzângoip, “A bukurâpnâ, nâ Parisaio a. Sâkurâpnâ zen Parisaio a ândiwe. Parisaio a nen momnâ zaatnat sâmen. Momnâ zaatzaatnâ, den zo luman, gât ko denân nâbanse.”

⁷ Den yatâ sâi Parisaio a sot Sadukaio a, zen den sâm kwâkâyangâne kâsâp muyageip.

⁸ Sadukaio a zen mumunjan gâbâ zaatzaat sot sumbem a sot um dâp zo mân ziap sâmarâwe. Ka Parisaio a zen kut nâi nâi zorat nângâne bon opmap.

⁹ Oi zorat minduminduzinjan den sârek patâ âraguwe. Yatâ opnâ Parisaio a zengât kâmurân gâbâ Kembangât gurumin den galem a nâmbutnâ zen zaatnâ den kârâpnoot itâ sâwe, “Nen a zi egindâ tosanâ buñ uap. Sumbem a mo a tabânâ zinjâ den dukuwe oi ko dap sânat?”

¹⁰ Oi den kârâpnoot âragunetâ kâwali a galem a patâ zâk Paulo kumbegât kengât op sâi arâpnâ kâmut zinjâ geim Paulo osetzinjan gâbâ gâsum diim namâzinjan zâiwe.

¹¹ Nâtik zoren Kembunâ muyagem Paulo gootjan kin itâ sâip, “Gâ mân kengât ot. Ziren Yerusalem kamânân nâgât den singi sâm muyagiat, zo yatik Roma kamânân sâm muyagiban.”

Yuda a nâmbutnâ Paulo kunam sâwe.

¹² Hanjâi Yuda a nâmbutnandâ den itâ sâm saawe, “Nen nalem birâm yenâk ândinat. Paulo kom ko nem ândinat.” Yatâ sâm Anutu mâtenjan den zo sâm kâtigiwe.

¹³ A tengâzinj 40 yatâ zorân den zo sâwe.

¹⁴ A zo zengâren gâbâ nâmbutnandâ tirik namâ galem a patâgâren âim itâ sâwe, “Nen nalem birâm ândimnâ Paulo kom nalem ninatkât sâm kâtigien.

¹⁵ Zorat gâ sot a sâtnâ zen kâwali a patâgâren den itâ pane âibap, ‘Gâ Paulo sângonguna gâi zâkkât dinjâ sâm kubiknat.’ Oi dinzinâ nângâm Paulo sângongoi mâtâbân gâi kunat.”

Paulo biitnjandâ kâmbamgât den sâm muyageip.

¹⁶⁻¹⁷ Oi Paulogât biitnjandâ kâmbamgât den zo nângip. Nângâm nâ kâwali a zengât namin bagim aninjâ dukuip. Dukui ko Paulonâ kâwali a zengât a sâtnâ nâi konsâm itâ dukuip, “Gâ kâtep zi kâwali a patâgâren diim âina den nâi dâgobap.”

¹⁸ Sâi a zorân kâtep zo diim patângâren âim itâ dukuip, “A tâk namin taap, kutnâ Paulo, zâknâ noonsâm dâtnogi kâtep zi diim gaan. Kâtep zirân den nâi dâgobap.”

¹⁹ Yatâ sâm dukui kâwali a galem patânâ katep bikñan gâsum diim ginñan âim mâsikâm sâip, “Den dap dâtnoban?”

²⁰ Mâsiki katepnâ itâ sâm dukui, “Yuda a zen gâgâren den pane gâbapkât den saage. Mukan Paulo minduminduziñan diim âine topñâ sâm muyagibapkât dâgobi.

²¹ Dâgone dinziñâ mân nângâban. A 40 yatâ zorân Paulo kunam se. Zen nalem birâm ândim Paulo kom nalem ninatkât se. Oi zen Paulo kunam mâtâbân mambât te.”

²² Katep zorân den yatâ sâi kâwali a galemñâ den itâ sâm sângongoip, “Gâ den dâtnogat, zo a nâi mânâk dâzângoban.”

Kâwali a ziñâ Paulo Kaisarea kamânân diim âiwe.

²³ Oi kâwali a galem a patânâ kâwali a sâtnâ zagât diizikâm itâ sâm dâzâkoip, “Zet sâitâ kâwali a ki mâtâp âiâiñâ 2 handeret sot kâwali a bâu biosi kwâkñan âiâiñâ 70 sot lingip kâlâu a 2 handeret zorânâ kubikanğâm nâttikkât narâk nâmburân kimembut, narâk zoren Kaisarea kamânân âibi.

²⁴ Oi Paulogât bâu biosi nâi kwâkñan tâpapkât kubikpi. Oi mulunâk galem okñanğâm Roma a kutâ Pelikigâren diim âibi.”

²⁵ Oi Kâwali a galem a patânâ Pelikigât ekap nâi itâ kulemgöip,

²⁶ “Klaudio Lisia, nânâ a kutâ âlipñânâ Peliki, gâgât ekap zi kulemguan.

²⁷ Kâwali a ziñ a nâi diim ge. Zo Yuda a ziñ kune mumbam oi a zo Roma a nângâmñâ sa kâwali anâ sot âimñâ bitziñan gâbâ mâkâwen.

²⁸ Oi denân parâwe, zorat topñâ nângâbat sâm a sâtnâ minduminduyân diim âiwan.

²⁹ Diim âim ziinğânğât gurumin den sâne itâ nângâwan. Kut nâi nâi oip, zorân kâmbam mo tâk namin tâtât, zorat dâp mân uap.

³⁰ Oi a nâmbutñâ ziñâ Paulo sipkum kunam utne gâgâren sângogua gaap. Oi den sâkñanâk sâme, zen sângonzângua gâgâren gam diñâ dâgobi.”

Ekap yatâ zo kulemgum kâwali arâpnâ ziñğâm mem âibigât sâip.

³¹ Oi Kâwali a zen patâgât den lumñâ nâtigân Paulo diim âim Antipatri kamânân takâwe.

³² Hañsâi kâwali a nâmbutñâ kamânziñan puriksâne kâwali a biosi kwâkñan tâtât ziinğik diim âim Kaisarea kamânân takâwe.

³³ Takâm a kutâ ekap pindâm Paulo yatik bikñan parâwe.

³⁴ A kutânâ ekap zo sâlâpkum Pauloğât hân topñanğât mâsikip. Zâk Kilikia hânân gokñâ nângâm itâ sâip,

³⁵ “A denân gâbanse, zen gane narâk zoren den kubiknat.” Yatâ sâm kâwali a zengât bitziñan pâi diim Herodegât den kubikkubik namin pam galem urâwe.

24

Yuda a Kaisarea kamânân Paulogât den sâgânâk sâwe.

¹ Sirâm bâtnâmbut âki tirik namâ galem a patâ Anania, zâk sot galem a nâmbutñâ sot a nâi kutñâ Teatulo, zen Kaisarea kamânân geim Paulogât den sânam Roma a kutâgâren âiwe.

² Âine a kutanâ sâi Paulo diim gane Teatulonâ Paulo tosanñanğât den itâ sâm muyageip, “A kutâ âlipñâ Peliki, gâ âlip galem otniñğâna lumberğ ândimen. Oi Yuda a kâmut nen zi betniñan mena ândiândi âlip ândien.

³ Gâ kâman dâp âlip galem otniñğâmat, zorat nângindâ âlip opmap.

⁴ Oi den sa kêrep opapkât nângânina den pânkânok dâgobâ.

⁵ A zirat nângindâ bâlinj opmap. Yuda a hânjâ hânjâ den dâzângom um gulip kwatziŋgâmap. A zo Nasarete goknjâ sarâ agât arâpnjâ, zengât a sâtnjâ ândiap.

⁶ Zâknjâ tirik namin âim mem bâlinj kwapâ sâi gâsuwen.

⁷ Niinjâ gurumin den lum kubiknam oindâ Kawali a galemjâ Lisia, zâk sot arâpnjâ ga diim âiwe.

⁸ Oi denân parâwen, nen gâgâren gânatkât sâip. Oi nen den dâgogen, zorat gikak mâsikâm topnjâ nângâban.”

⁹ Den yatâ sâi Yuda a ziŋjâ beknjan mem zorik sâwe.

Paulonjâ Peliki mâtejan den torenjâ sâip.

¹⁰ Oi Pelikinjâ biknjâ dâp oi Paulonjâ itâ sâip. “Gâ Yuda nengât hân ziren a kutâ op narâk kêrep ândim gâin, zorat umâlibân den sâbat.

¹¹ Nâ Yerusalem kamânân Anutu mâpâsibam op zâim ândia sirâm kiin zagât uap. Den zorat um zagât op a zi mâsikâziŋgâna dâgonek.

¹² Nâ tirik namin mo mâpâmâpâse namin mo sombemân a ambân zen sot sârek den mân âragoindâ niŋgirâwe.

¹³ Oi a zirânjâ den se, zorat bonjâ mân tirâpgobi.

¹⁴ Oi nâi dâgoga nângâ. Mâtâp uŋaknjâ birâme, zorik ândim sâkurâpnâ zengât Anutu mâpâseman. Ka Mosegât gurumin den sot Propete zengât den kulemguwe, zorat nânga bonjâ opmap.

¹⁵ Oi gâtâm Anutuŋjâ a orot mâmezij bâlinjâ sot âlipnjâ, nen mumujan gâbâ mânginijgi zaatnat, zo nângâm ândime. Zo yatik nâ nângâm ândiman.

¹⁶ Yatâ opnjâ galem orangâm ândim Anutu sot a zengât mâteziŋjan anjun mân op ândiman.

¹⁷ Yatâ op hân kêrebân ândim bukurâpnangât kât mem Yerusalem kamânân gâwan.

¹⁸ Kât zo mem gam tirik namin zâim kubikangâm ta muyageniwe. Zoren a kâmurân mo kwamit patâ, zoren mân tarâwan.

¹⁹ Asia hânân gâbâ Yuda a nâmbutnjâ zen tarâwe. Oi a zo ziŋjâ nâgât tosa nânge oi ko gâgât mâtegan ga sâm muyaginek.

²⁰ Mo a sâtnjâ mindumundayân nânâ den sa tosa nâi muyagiwe oi ko a zi ziŋjâ gâgât mâtegan sapsunek.

²¹ Nâ a mindumundayân den kânok sâwan. Zo nângâne mân dâp oip. Zo ko den kâtik sâm itâ sâwan. Mom zaatzaatnjâ den zo sâman, zorat nâmbutnjândâ denân nâbanetâ kinzan.”

²² Paulonjâ den yatâ sâi ko Roma a kutâ Peliki, zâk Paulogât den zo mân sâm kwâkâm biri zeip. Wangât, zâk mâtâp uŋaknjâ zorat den singi nângip, zorat itâ dâzângoip, “Kâwali a galem a Lisianjâ Yerusalem kamânân gâbâ gâi ko zengât den sâm kwâkâbat.”

²³ Yatâ sâmnjâ kâwali a sâtnjâ itâ sâm dukuip, “Gâ sâne arâpkâ zen Paulo galem op kâsa mân okŋangâbi. Bukurâpnjâ, zen kut nâi nâi mem ga pindânam utne mâtâp mân doŋgubi.”

Paulo zâk kendon patâ zâgât tâk namin tâip.

²⁴ Sirâm nâmbutnjâ zo tapnjâ Peliki zâk ambinjâ, Yuda goknjâ, kutnjâ Durusila, zâk sot tapnjâ Paulo sâi gâm Kristo Yesu nângâm pâlâtân kwâkwatŋangât dâzâkoip.

²⁵ Oi Paulonjâ târâarak ândiândinj sot âkñâlegât kendon ândiândinj sot hâuñâ mimiñangât narâkñâ, zorat den sâi Pelikinjâ kengât opñâ Paulo itâ sâm dukuip, “Âlip âi ândina nengât kabâ nâi muyagei ko sa gâban.”

²⁶ A kutâ zo Paulo kât nibap sâm narâk dâp sâi gâi zâk sot den den op ândeip.

²⁷ Oi kendon zagât âki a kutâ nâi kutñâ Porikio Pesto, zâk Peliki hâukwâip. Oi Peliki zâk Yuda a ambân umzinj âlip upapkât Paulo tâk naminâk birâñangâm arip.

25

Yuda a zen Pestogâren ga Paulogât den sâwe.

¹ Pestonjâ nep zo mem sirâm karâmbut tap Kaisarea kamânân gâbâ Yerusalem kamânân zariip.

² Zai taki tirik namâ galem a sot Yuda a zâizâinj, zen zâkkâren gamñâ Paulogât den dukuwe.

³ Zâk nângâzingâm sâi Paulo Yerusalem zâibapkât sâwe. (Oi zen ziinjâk mâtâbân Paulo tik tap kunat sâm, sâm kâtânj urâwe.)

⁴ Sânetâ Pestonjâ itâ sâm dâzângoip, “Paulo zâk Kaisarea kamânân tâk namin taap. Oi zoren âburem geibâman.

⁵ Paulogât tosa sânam zengâren gâbâ a sâtñâ, zinjâ nâ sot ârândânj geimñâ sâbi.”

⁶ Yatâ sâmñâ sirâm nâmburân karâmbut mo bâzagât yatâ zo Yerusalem kamânân tap ko Kaisarea kamânân giariip. Zoren taki mirâ hajsâi den sâsân namin zâimñâ sâi Paulo diim zâiwe.

⁷ Paulonjâ zari Yuda a Yerusalem kamânân gâbâ gawe, zen haamgumñâ tosanjangât opñâ den donbep sâm kirâwe. Den sâwe, zorat bonñâ nâi mân muyageip.

⁸ Sâne Paulonjâ dinzinjâ mem gem itâ sâip, “Yuda a zengât gurumin den sot tirik namâ sot Roma a kutâ patâ, zen mân sâm bâlinj kwatzingâman.”

⁹ Sâi Pestonjâ Yuda a umzinj âlip upapkât Paulo mâsikâm sâip, “Gâ dap nângat? Gâ diigim Yerusalem kamânân zâim zoren dingâ sâm kwâkâbâ?”

¹⁰ Sâi Paulonjâ itâ sâm dukuip, “Buñâ. Nâgât den ziren sâm kwâkâban. Roma a kutâ patâ Sisagât namâ zi. Gâ gikâk nâgât topnâ nângat. Nâ Yuda a mân bâlinj otzingâwan.

¹¹ Nâ tosa patâ muyagem sâi ko nobâ sâna sâknâ mân angân kârâbam. Zen nâgât sâknânâk se, gât ko zengât bitzinan mân nâbanban. Zorat Roma a kutâ patâ Sisa dinnâ sâm kwâkâbapkât san.”

¹² Yatâ sâi Pesto sot arâpñâ zen mindum den âragumñâ Pestonjâ Paulo itâ sâm dukuip,

“A kutâ patâgât sat, zorat a kutâ patâgâren âiban.”

A kutâ Agripanjâ Pestogâren gâi Paulogât den dukuip.

¹³⁻¹⁴ Sirâm nâmbutñâ âki a kutâ Agripa sot ponânjâ Beanike zet Kaisarea kamânân geim Pesto buku okñangâm sirâm nâmbutñâ zâk sot tâtat mâme oitâ Pestonjâ Paulogât den sinji a kutâ itâ sâm dukuip, “Pelikinjâ tâk namânjan a nâi pam ari zi taap.

¹⁵ Oi nâ Yerusalem kamânân zariandâ Yuda a zengât tirik namâ galem a sot a zâizâinj zen nâgâren mindumñâ a zo kua mumbapkât sâwe.

16 Oi nâ den torennâ itâ sâm dâzângowan, ‘Roma a nen dengârâk op a kâmbamân mân zâmbanmen. Oi nen itâ upmen. A toren toren minduziŋgindâ torengoot sâi torengoot sâi yatâ sâme.’

17 Yatâ dâzângua zen gane haŋsâi den namin zâim Paulo sot Yuda a minduziŋgâwan.

18-19 Oi Yuda a ziŋâ zâkkât bâliŋâ nâi sâbi sa ko zen Yuda a ziŋaŋgât gurumin den, zorat âragwârâgu urâwe. Oi a mumunâ nâi Yesu, zâkkât den mem ândiwe. A zorat Paulonâ itâ sâmâp, ‘Zâk zaat ândiap.’

20 Nâ den zorat kwakŋâ Paulo Yerusalem kamânân zari diŋâ sâm kwâkâbatkât dukuwan.

21 Dukua Paulo zâk Roma a kutâ patâŋâ diŋâ kwâkâbapkât sâip. Oi Roma a kutâgâren âibapkât tâk namin mambât ândiap.”

22 Pestonâ yatâ sâm dukui Agripanâ sâip, “Nâ a zorat diŋâ naŋgâbatkât otnigap.” Sâi Pestonâ itâ sâip, “Âlip. Mukan diŋâ nâŋgâban.”

Paulonâ a kutâ Agripagât mâteŋan kirip.

23 Mirâ haŋsâi Agripa sot Beanike zet a kutâ neulezikŋoot den namin zâiwet. Oi kâwali a patâ sot kamân zorat a zâizâiŋ, zen molizikâne ârândâŋ zâiwe. Zâinetâ Pestonâ sâi Paulo diim zâiwe.

24 Diim zâine Pestonâ den itâ sâip, “A kutâ Agripa sot a nen sot zi te, zen dâzângua nâŋgânek. A kinzap, zirat opŋâ Yuda a pisuk Yerusalem kamânân sot ziren, zen zâkkât tosaŋât den sâm den kwamit patâ itâ sâwe, ‘Zâkŋâ ândei mân dâp upap.’

25 Zen yatâ sâwe. Nâ ko tosaŋâ kârua kâmbamgât siŋgi mân uap. Oi Roma a kutâ patâgât sâipkât zâkkâren sâŋgongua âibap.

26 Oi zâkkât tosa mân muyagemŋâ a kutâ patâgât ekap kulemgubâ sâm kwaksan. Zorat a zi, zengâren sot a kutâ Agripa, gâgât mâteŋan ga kinzap. Oi zâkkât topŋâ sâi nâŋgindâ diŋâ ekabân kulemguaŋdâ âibap.

27 Nâ tâk namâ a nâi tosaŋaŋgât den mân kulemgum yenâk Roma kamânân sâŋgongua ari mân dâp upap.”

26

Paulonâ Agripa sot Pesto, zekât mâtezikŋan den sâip.

(Apo 9:3-19; 22:6-16)

1 Agripanâ Paulo itâ sâm dukuip, “Gikak topkâ sâna nâŋgânâ.” Sâi Paulonâ bikŋâ pamŋâ den itâ sâm dâzâŋgoip,

2 “Yuda a ziŋâ denân nâbanse, zorat torennâ a kutâ Agripa mâteŋan sâbatkât umnâ âlip uap.

3 Gâŋâ Yuda a nengât orot mâmeninâ sot kut nâi nâi upmen, zo topŋâ nâŋgâm naŋgat. Nâŋanina den siŋgi kârep patâ sa mân âkon upan.

4 Nâ katepnan gâbâ Yerusalem kamânân bukurâpnâ osetziŋan ândia orot mâmenâ zo ek nâŋgâwe.

5 Zen nâgât topnâ ek naŋgâweŋâ mân se. Nâ Parisaio a zengât os-erân ândim lâmbârâwan. Sâkurâpnin zengât gurumin den zo lum ândim kâtigewan.

6 Nâ tâk namin zeman, zo nâigât buŋâ. Anutunâ âse sâkurâpninâ zengât den nâi sâm kâtigeip. Den zo itâ. Nen ândim momŋâ zaatnat.

7 Den zo bonŋâ upapkât Isirae a kâmut kiin zagât, zen nâtik sirâm sâm ândime. Nâ den zorat op nâŋgâm ândia Yuda a ziŋâ denân nâbarâwe.

⁸ Anutuŋa a mumuŋa mângizingâmap. Zen wangât zo nângâne mân orotŋa yatâ uap?

⁹ Nâ mârumŋan itâ nângâm ândiwan. Yesu, Nasarete gokŋa sot arâpŋa kâsa otzingâm sa buŋ upigât nepnâ tuum ândiwan.

¹⁰ Yerusalem kamânân nep zo tuum ândim Yesugât a donbep tâk namin zâmbam ândiwan. Tirik namâ galem a patâ, ziŋa kâmbam sot tâk namin zâmbanbatkât nep diŋ sâm nine ândiwan. A zângonatkât den sâne den zo tângum sâmarâwan.

¹¹ Yuda a zengât mâtâmâpâse namâ dâp a ambân Yesugât kutŋa sâm bâliŋan kwapigât zângom sâknam zingâm gâwan. Oi nâ um kâlak otzingâm hân nâin nâin âi zângom sâknam zingâm gâwan.

¹² Yatâ ua tirik namâ galem a patâ ziŋa nep zo nine Damasiko kamânân âiwan.

¹³ Mâtâbân aria mirâ bâkŋan oi sumbemân gâbâ kârâp âsakŋa âsagem gem nâ sot bukurâpnâ âsageningip. O a kutânâ, mirâsiŋ zerâmap, zo tobat nâi. Zi âsakŋa patâ, mirâsiŋ zo walip.

¹⁴ Yatâ muyagei nen hânân gei zeindâ Yuda denân den nâi itâ nângâwan, ‘O Saulo, Saulo, gâ wangât nom ândiat? A nâinâ wâuŋa dumunân pam diim âibam oi hârânsâm tâpap zo ko sâknam nângâbap. Zo yatâ sâknam nângâm ândiat.’

¹⁵ Oi nâŋa itâ sâwan, ‘Kembu, gâ nâi?’ Sa itâ dâtnogip, ‘Nom ândimat. Nâ Yesu.

¹⁶ Gâ zaat kinan. Nâ kore anâ gâsum sâlâpgobam muyagegigan. Kut nâi nâi eksat sot kut nâi nâi gâtâm tirâpgobat, zorat siŋi a ambân dâzângom ândiban.

¹⁷ Nâ Yuda a zengât bitziŋan sot hân nâi a zengât bitziŋan gâbâ mâkâgim ândibat.

¹⁸ Nâ sângongoga zengâren âi siŋi âlipŋangât nep tuuna umziŋ âburibap. Zen nâtâtik ek birâm âsakŋan bagibi. Sataŋŋa zaaziŋi ândie, zo birâŋangâm Anutugât a upi. Oi tosaziŋ gulipkoi nângâm pâlatân kwatniwe, zengât kâmurân bagim sumbemgât siŋi upi.’ Zâk yatâ sâm dâtnogip.

¹⁹ A kutânâ Agripa, nâ sumbemân gâbâ den nângâwan, zo lum ândiwan.

²⁰ Zo ko kândom Damasiko kamânân dâzângowan. Oi kamân zo birâm Yerusalem kamânân âim dâzângowan. Zobâ Yudaia kamânŋa kamânŋa âi dâzângowan. Oi hân nâin gokŋa, zengâren âi nep tuuga umziŋ melânâ Anutu sot pâlatân op târârak ândibigât dâzângowan.

²¹ Yatâ op ândiwan, zorat Yuda a ziŋa tirik namin gâsunim mumbatkât nowe.

²² Oi Anutu zâk betnan mei siŋi âlip sâwanŋa sâm ândiman. Oi a zâizâinâ sot gigiŋa zo dâp kânok dâzângom ândiman. Mârumŋan Mose sot Propete ziŋa bet a nâi muyagibapkât kânŋan sâwe, zorik sâm ândian.

²³ Den zo itâ. Kristo zâk sâknam nângâm mumbapkât sâsânâ. Oi mumuŋa zengâren gâbâ kândom op zaatŋa zâkkât den zo Yuda sot hân nâin gok, zengât âsakŋa upap. Oi nâ den zo sâman.”

²⁴ Paulonâ yatâ dâzângom tâi Pestonâ den kambânâ sâip, “Paulo, umgâ gulip oi den laŋ sat? Ekap donbep sâlâpkum ândina umgâ gulip oip.”

²⁵ Sâi Paulonâ itâ sâm dukuip, “A kutâ âlipŋânâ, nâ umnâ mân gulip oi san. Nâ den san, zo bonŋa sot târârakŋa.

²⁶ Den san, zorat topnâ a kutanâ âlip nângap. Oi zâkkâren aksik dukum nângan. Kut nâi nâi zo tik mân muyageip, zorat a kutâ mân kwaksap.

²⁷ A kutâ Agripâ, gâ Propete zenğât den nângâna bon uap? Gâ nângâm kwâtâtiat. Zo nângan.”

²⁸ Yatâ sâi Agripanâ Paulo itâ sâm dukuip, “Gâ sâna mân kêrep oi Kristo a opam.”

²⁹ Sâi Paulonâ itâ sâip, “Gâ sot a nâmbutnâ zi tap den zi sa nânge, zen Kembunâ betziŋan mei nâ yatâ upigât san. Ka nâ tâk namin saanine ândian, zorat mân san. Den sinji âlipkât op san.”

³⁰ Yatâ sâi a kutanâ Agripa sot Pesto sot Beanike sot a nâmbutnâ, zen zaat namin gâbâ gem âiwe.

³¹ Âi kinnâ âragum sâwe, “A zi kâmbam mo tâk namâgât sinji mân oip.”

³² Sâne Agripanâ Pesto itâ dukuip, “A zi zâk Roma a kutâ patâ Sisanâ dinjâ kwâkâbapkât mân sâip sâi ko gâ olaŋna âi yen ândibap.”

27

Paulo diim Roma kamânân âinam wangâyân zâiwe.

¹ Italia hânân âinatkat sâne Roma kâwali a sâtŋâ kutŋâ Yulio, zâknâ Paulo sot tâk namâ a nâmbutnâ diizŋi wangâyân zâiwe. (Luka nâ zen sot âiwen.)

² Wangâ zo Adramitenai kamânân gâbâ gâip. Zo Asia hân murukŋan kamân tap arip, zoren âibapkât sâsân. Wangâ zoren zâim Makedonia a nâi kutŋâ Aristako, Tesalonike kamânân gok, zâk sot âiwen.

³ Mirâ haŋsâi Sidon kamânân takâm Yulionâ Paulo buku okŋangâm nânganŋi kamânân âimŋâ bukurâpŋoot nalem niwen.

⁴ Oi zobâ arindâ pibânâ gam mem kâbakŋei Kipiro hânân âim hân kândâtŋan âiwen.

⁵ Oi Kilikia sot Pampilia zenğât saru mâtâp âimŋâ Mila kamânân, Likia hânân takâwen.

⁶ Zoren wangâ nâi tâip. Zo Alesandiria kamânân gâbâ gâip. Zorânâ Italia hânân âibam oi Kâwali aŋâ sâi zoren zâiwen.

⁷ Zâimŋâ mulun âim Kirido kamân gootŋan takâwen. Oi Pibânâ mem kâbakŋeniŋi kamân zo birâm Keret hânângen âiwen.

⁸ Salimone kamân goot goot âim nep patâ tuum âimŋâ Lasea kamân gootŋan saru bikŋâ nâi tâip, zoren takâwen. Kutŋâ wangâ tâtat âlip.

Paulogât den nângâm tâtâlim âiwe.

⁹ Saruyân narâk kêrep arindâ Yuda zenğât kendon narâknâ âki pibâ narâknâ mâte oip. Zorat Paulonâ girem den dâzâŋgom sâip.

¹⁰ “Bukurâp, zi dum âinatkat nânga âlip âinatkat dâp mân uap. Nen âinarân irâ sikumâk bunâ, nen ârândân wangâ bâliŋ oi sâruyân tâmbetagobemgât umnâ gwârâ uap.”

¹¹ Yatâ sâi kâwali a sâtŋâ Yulionâ Paulogât den birâm wangâ marinâ sot galem a, zekât dinzik lugip. Oi saru bikŋâ zoren map pibâ gâi wangânâ tâpapkât dâp mân oip.

¹² A donbepŋâ zorat Keret hânân saru bikŋâ nâi kutŋâ Poinike, zoren âi tâindâ pibâ narâk âki âinatkat sâwe. Saru bikŋâ zoren pibâ patâ mân komap.

Saruyân geinam urâwe.

13 Oi pibâ bâbâlan mirâ toren gâbâ gâi umzin âlip oi kela sâmbune kopgâi Keret hân nanngâm âiwen.

14-15 Âim tâindâ pibâ patâ yuaranâ ga mem kâbaknei hân zo birâm mâtâp tâpkoi osim birâwen.

16 Yatâ opnâ hân nâi kutnâ Kaunda, zorat nanngâmnan ârindâ bamin zo saruyân geibam oip.

17 Oi nep patâ tuum sâmbuindâ kopgâip. Oi wanğâ âbângubapkât tâk donbep kâpim saawen. Oi saruyân kât nâi kirip, kutnâ Sirita, zoren âibemgât pibâgât isen diigindâ gei pibânâ kom kâbaknei mâtâp gulip âiwen.

18 Pibâ imbanâ kom zeipkât hanşai sikum mem pane saruyân giarip.

19 Sirâm karâmbunan wanğâgât kut nâi nâi mem pane saruyân giarip.

20 Sirâm nâmbutan pibâ donbepnâ koi mirâsin sot sânggelak mân muyagei eknâ umnin kenğât oi tâmbetagonamen sâm nânğâwen.

Paulonâ um âlip kwatzingip.

21 Oi a zen nalem birâm narâk kârep yen ândine Paulonâ osetzinan kin itâ sâm dâzângoip, “Bukurâp, zen nâgât den nânğâwe sâi ko Keret hânân ândibem. Oi sikum kut nâi nâi tâmbetkuwen, zo mân muyagebap.

22 Zen mân kenğât utnek. Anâ mân bun utnat. Wanğâ ko tâmbetagobap.

23 Nâtigân Marinâ kutnâ konsâm mâpâseman, Anutu, zâknâ sumbem kore anâ sângongui gem ga nâgâren muyagem itâ sâm dâtnogap,

24 ‘Paulo, gâ kenğât mân ot. Gâ Roma a kutâ patâgât mâtenan takâ kinban. Oi itâ nânğâ. Anutunâ gâ galem otgigi gâ sot a wanğâyân te, zo mân tâmbetagobi.’

25 Zorat bukurâp, zen umzin âlip oik. Nâ Anutugât um zagât mân opman. Nâ itâ nânğan, ‘Den dâtnogap, zo bon upap.’

26 Wanğânâ hân nâin âi komnâ âbângubap.”

27 Adria saruyân lan gulip ândim tâindâ ma sirâm kiin kimembut oi nâtik tânâmnan wanğâ galem a zinâ hân gootnan gen sâm nânğâwe.

28 Yatâ nânğâmñâ tâk dâp pane saruyân giari kârepnâ a kânok yatâ oip. Oi mâik nâi âim du pane giari kârepnâ kiin bâtnâmbut yatâ oip.

29 Oi kât kwâknan zâibap sâm kenğât op wanğâ tipnan kela patâ kimembut saam pane giari mirâ hanşâbapkât mambât tarâwe.

30 Tapnâ wanğâ galem a zen kenğât op wanğâ birâm âinam bamin mem pane saruyân giari den sarâ itâ sâwe, “Nen wanğâ sângânñan kela yâmbât saanamem.”

31 Yatâ utnam utne Paulonâ kâwali a sâtnâ sot arâpnâ itâ sâm dâzângoip, “Wanğâ galem a zen âine nen saruyân geim nanğânat.”

32 Dâzângoi kâwali a zen bamingât tâknâ mânânğâtne saruyân giari birâwe.

33 Mirâ hanşâbapkât mambât tapnâ Paulonâ a aksik nalem ninatkât itâ sâm dâtnângoip, “Zen umzin kenğât oi nalem mân nem ândine sirâm kiin kimembut âkap.

34 Gât ko nalem nimbigât sa mân kwâkâbi. Nalem nem ko kârâknan zâi ândibi. Sâkzin mân tâmbetagobi. Zen hâlâuyâk op ândibi.”

35 Yatâ sâi egindâ nalem nâi memnâ Anutugâren sâiwap sâm namun neip.

36 Nei eknâ umnin bâbâlan oi nen aksik nalem niwen.

37 A wanğâyân tarâwen ko tengânin 276 yatâ zorân tarâwen.

38 Nen nalem nem âkon opnjâ wangâ kâligen gâbâ nalem mem pâindâ saruyân giari wangâ bâbâlan op kopgâip

Wangânjâ saru sâtjan âbângoip.

39 Mirâ hanjâi hân nji êknâ kwagâwen. Waniñ gien sâwen. Oi saru biknjâ nji kâtñâ buñ êknâ zorat sâtjan zâinat sâm urâwen.

40 Galem a zinjâ kelagât tâknâ mânângâtne saruyân giari tâk olanâ pibâgât isen nji saane zarip.

41 Wangâ âimnjâ hân murukñan zâim wangâgât sângânñandâ hânân sum kâtigei sarunâ wangâ tipñan kom namunip.

42 Wangâ âbângoi kâwali a zinjâ tâk nâma a zen âibegât zângonam sâwe.

43 Patâziñandâ Paulogât op kwâkâzingip. Oi sâi nâmbutñandâ saru lâbângum âiwe.

44 Ka nâmbutñâ ombon sot nak sâmbañâ kwâkñan âiwe. Zo yatâ opnjâ nen aksik saru sâtjan takâm zâiwen.

28

A aksik Melite hânân zâiwe.

1 Nen hâlâuyâk sagân zâimnjâ tâunan zo kutñâ Melite sâne nângâwen.

2 Hân mâirâp zinjâ buku otningâm map paten op zei kârâp sândum une sei nângâwen.

3 Paulonâ kârâp tâmbânñoot zo mem pâi sei kârâp zorat umñan gâbâ mulum kâtik kopgam Paulo sâlâpñan zîm kâtigem kirip.

4 Oi kamân mâirâp zen zo êknâ âragum sâwe, “A zi kâmbam a. Saruyân mân buñ op kopgap, zorat hânñâ muyagenângap.”

5 Paulonâ ko mulum zo kwititapkoî kârâbân geim Paulo mân tâmbetkoip.

6 Yatâ oi hân mâirâp zen biknjâ lâmbatpap mo kek mumbap sâm mambât ek tarâwe. Narâk kârep ek tatne buñ oi itâ nângâwe, “A zi ko bem lopio.”

Paulonâ a sisi mâsekziñoot kubikziñgip.

7 Kamân ândiwen, zorat nângâmñan a kutâziñ tâip, kutñâ Popilio. Zâkkât mirâ kamân zo zeip. Oi a zorân on galem otningi zâkkât mirin sirâm karâmbut ândiwen.

8 Zoren ândeindâ Popilio ibânñâ mâsek op sâk kârâp taki umân bâba oip. Oi Paulonâ nângâm mirin zâim biknjâ kâukñan pam ninâu sâm kubikñangip.

9 Yatâ oi hân zorat mâirâp zen a ambân mâsekziñoot zen sinji nângâm ganetâ kubikziñgâmâip.

10 Oi zorat hânñâ a zen umâlip op galem otningâne âinam oindâ mâtâpkât kut nji nji betniñan miwe.

Paulonâ wangâ njân zâim Roma kamânân arip.

11 Hân zoren ândeindâ kâin karâmbut âki wangâ njân zâiwen. Wangâ zo Alesandiria kamânân gok. Sângânñan lopio booboo zagât sobine kirâwet. Nen ândiwen, zoren wangâ zoren tâi map pibâ narâk âki zâiwen.

12 Âim Siraku kamânân takâm sirâm karâmbut tarâwen.

13 Zo birâm haamgum Region kamânân takâwen. Sirâm njân mirâ toren gâbâ pibâ ga kâbakñeningi nâtik sirâm zagât âimnjâ Puteoli kamânân takâwen.

14 Zoren takâm wangâyân gâbâ gem gam Yesugât kâmut muyagezingâm sirâm nâmburân zagât zen sot ândiwen. Oi zobâ Roma kamânân âiwen.

15 Yesugât kâmut Roma kamânân ândiwe, zen nengât singi nângâm Apio kamânân âine kândiangâwen. Oi nâmbutnjâ mirâ karâmbut, zoren kândiangâwen. Oi Paulonjâ zingitnjâ umâlep nângip.

Paulonjâ Yuda a den dâzângoip.

16 Roma kamânân takâm a sâtnandâ sâi Paulo tâk namin mân parâwe. Kâwali a njâinjâ Paulo diim âi mirin pam galem oip. A nâmbutnjâ ko tâk namin zâmbarâwe.

17 Zoren ândei sirâm karâmbut âki Paulonjâ sâi Yuda a sâtnjâ zen gane itâ sâm dâzângoip, “Bukurâpnâ, Nâ Yuda a bukurâpninjâ kwerâziñ mân sâwan. Sâkurâpninjâ zengât den mân kowan. Oi zen lañ Roma a zengât bitziñan nâbane Yerusalem kamânân tâk namin nâbarâwe.

18 Roma a zinjâ topnâ sâmñjâ nobigât tosanâ kârum birâninam urâwe.

19 Ka Yuda a zen mân birâ nibigât kâtigine Roma a kutâ patâñjâ dinnâ sâm kwâkâbpkât sâwan. Nâ Yuda a bukurâpnâ zengât um kâlak mân nângâwan.

20 Oi nâ zorat zingitnjâ zen sot den utnatkât sa ge. Isirae a nen momñjâ zaatzaat den zo nângâm ândimen. Den zorat tâknjâ saanine ga ândian.”

21 Yatâ sâm dâzângoi sâwe, “Ândiren Yuda hân topniñan ândie, zen gâgât den njâi mân kulemgum niñge. Zoren gâbâ a njâi mân gam sâm bâliñ kwatgigi nângâwen.

22 Zorat den mem ândiat, zo gikak sâna nângânatkât sen. Oi mâtâp unjâknjâ zorat itâ nângâmen. Hân dâp a ambân, zinjâ sâm bâliñ kwâtzingâwe.”

23 Yatâ sâm narâk njâi parâwe. Zo mâte oi Yuda a aksik Paulogât mirin mindune Anutugât um topñan ândiândiangât den hangât topkwap dâzângom tâi njâtiksâip. Oi Mosegât gurumin den sot Propete zengât den kulemguwe, zo Yesugâren bonñjâ âsageip. Zorat den dâzângoip.

24 Oi a nâmbutnjâ zen diñjâ nângâwe. Oi nâmbutnjandâ diñjâ birâwe.

25 Oi den sâm kâsâpagone Paulonjâ itâ sâm dâzângoip. “Tirik Kaapumñjâ Propete Yesaia den dukui sâkurâpninjâ den itâ sâm dâzângoip,

26 ‘Gâ âi a kâmut zi itâ dâzângonan, “Kindapziñandâ den nângânângân, zo nângâbi. Ka umziñandâ ko mân nângam kwâtâtibi. Sinziñandâ igikñjâ, zo ikpi. Ka zorat topñjâ zo mân ek kwâtâtibi.

27 A ambân kâmut zen zi um kâtik. Kindapziñ bâpsâsânjâ. Sinziñandâ mân ek kwâtâtibi. Umziñandâ mân nângâm kwâtâtibi. Oi umziñ mân melârñe ko nâ dap yatâ kubikzingâbat.”

28 Zorat nâ dâzângua nângânek. Anutunñjâ kubikkubik mâtâp muyageip, zo a hân njâin gok zengât singi uap. Zen nângâm âknjâlibi.”

29 Yatâ sâm dâzângoi Yuda zen ziñak den sâm mâsikâyangâm âiwe.

Paulo Roma kamânân kendon patâ zagât ândeiip.

30 Oi Paulonjâ Roma kamânân mirâ njâi kwâlâm zoren kendon patâ zagât ândei a zinjâ zâkkâren âim ândiwe.

31 Âinetâ Anutugât um topñan ândiândigât den dâzângom Kembu Yesu Kristo, zâkkât topñjâ kengât bun dâzângom ândeiip.

Zo yatik.

Roma zengât ekap Paulonâ kulemgui.

Paulo nepnangât topnâ.

¹ Paulo nâ, Yesu Kristonâ kore a gâsunim Aposolo sâm nim Anutugât singi âlip den sa lanj kârâbapkât gâsum sâlâpnogip.

² Den singi zo muyagibapkât Anutunâ sâm kâtigemnâ mâruman Propete a sâm muyagemzingi Kembangât ekabân kulemguwe.

³ Kulemgune nanjâ Yesugâren âi sugip. Nanjâ Yesu, zâk a kutâ Dawidigât kiurâp zengâren gâbâ muyageip.

⁴ Yesu zâk Anutugât nanjâ op um salek sot hâlâlu oi Anutunâ nanjangât topnâ imbanjâoot itâ muyageip. Mumunan gâbâ mângei zaarip. Mângei zaatnâ kembu patâniñâ ândiip.

⁵ Yesu Kristo, zâk kembuniñandâ tânnomnâ aposolo nep sâm nigip. Oi hân dâp a singi âlip dâzângua nângâm lum Kembu Yesugât kâmut upigât nângâm sâip.

⁶ Oi a nâmbutnâ zen ziiñik buñâ. Zen sot ârândân Roma a ziiñ Yesu Kristogât arâp upigât diizingip. Zorat nep zo zengâren yatâ tuubatkât sâm nigip. Roma kamânân ândie, zen Anutugât singi op ândibigât sot um târârak ândibigât gâsuzingip.

⁷ Anutu umñandâ gâsuzingip ândie, zengât ekap zi kulemguan.

Ibâniñ Anutu sot Kembu Yesu Kristo, zekâren gâbâ tânzângozângoñ sot um lumbe, zo zengâren zimbat.

Paulonâ Roma kamânân âi Kembangât singi a zingitpatkât sâip.

⁸ Roma a zen Kembangâren nângâm pâlâtân kwâkñangâm ândime, zorat singi hân dâp ari nângâne âlip opmapkât zengât op sâiwap sâman. Yesu Kristonâ tânzângoipkât sâiwap sa Anutugâren zâimap.

⁹ Nanjangât singi âlip sâm umñandâ Anutu kore okñanga topnâ nângâmap, zâkkât mâtenan den zi sa nângânek. Nâ ninâu sâman dâp zengât op sâman.

¹⁰⁻¹¹ Nâ zen zingitpatkât otnimap. Zo yatâ zei ândim gâwan. Narâk zi ko kut nâi nâiñâ saanigi tâpman. Anutunâ nângi dâp oi mâtâp muyagem nigi zengâren gâbatkât dukuman. Nâ gamñâ tânzângua Kaapumñâ imbanâ nâi zingip kâtigem ândibigât sâman.

¹² Nâ itâ sâbâ. Zengâren ga nângâm pâlâtângât bonñâ tirâpagom tânagonat.

¹³ Oi bukurâpnâ, topnâ kârubegât itâ dâzângobâ. Nâ a kâmut nâmbutnâ zengâren opman, zo yatik Roma zengâren gamñâ nep tuum bonñâ muyagibatkât sâman. Oi gabâ sandâ kut nâi nâi nâmbutñandâ saanigi tâpman.

¹⁴ Nâñâ saru a sot barâ a, a nângânângâziñoot sot kwakmak ârândân singi âlip dâzângobatkât sâm nigip.

¹⁵ Zorat Roma kamânân a zen singi âlip dâzângobatkât umñandâ bâbâlan opmap.

Nângâm pâlâtângât op ândiândi mimbi.

¹⁶ Nâ singi âlipkât nânga anunñoot mân opmap. Wangât, zo Anutugât imbanjâoot, zorat. Singi âlip zo nângâm Kembangâren nângâm pâlâtân

kwapi dâp tânzângom bâlijan gâbâ mâkâzingâbap. Yuda a sot hân nâin gok zen ârândân.

¹⁷ Singi âlibân Anutugât mâterjan târâraknâ utnatkât mâtâp ziap. Zâknâ nângâm pâlatânziñoot zo mâtâp zoren diizingâbap. Oi zorat Kembugât ekabân den kulem nâi itâ ziap,

“Nângâm pâlatân kwâknangâm tosazin buñ urâwe zo, zinâ ândiândi mimbi.”

A zinâ Anutu birâm nâtâtigân bagiwe.

¹⁸ A Kambu kândâtkom bâliñ upme, zen bâliñ utne zorânâ den bonjangât mâtâp zo doongumap. Bâliñ mâme a zin yatâ upmegât Anutu kukjangât bonjâ sumbemân gâbâ zenjâren muyagem zemap.

¹⁹ Anutunâ hâuñâ zingâmap, zorat topnâ itâ. Anutugât topnâ zo muyap zei nângâme. Anutu zikñak topnâ muyagem zingâmap. Hân muyageibân gâbâ a zin Anutugât topnâ itâ ek nângâm gawe. Anutu zâk anjâ mân igiknâ.

²⁰ Oi zâk imbanjâñoot kumbu patâ op ândiap. Hân muyagem kut nâi nâi top top muyagem pâip, zorân topnâ muyagei âlip ek nângâme. Zorat a zen Anutu kândâtkomnâ bâliñ utne hâuñâ zingâ ko dap op den hâuñâ sâbi?

²¹ A zen Anutu ândiap nângâm, mân ândiap tobat oi hurat mân kwâknangâwe. Oi mân sâm âlip kwâknangâwe. Oi zen nângânângâziñan bâliñâ top top muyagem um kâtik utne nâtâtiknâ kâpizângoip.

²² Oi a zin nen nângânângâniñoot ândien sâwenâ kwakmak op ândiwe.

²³ Yatâ otzingi zen Anutu ândiândiñ kâtik, âsaknâ marinâ, zâk mân hurat kwâknangâm a sot nii, zuu, mulum, kut nâi nâi buñ orotnâ zorat lopio sobem hurat kwatzingâwe. Zen yatâ urâwe. Oi narâk ziren zo yatik op ândie.

²⁴ A zen yatâ utne Anutunâ zingit birâzingi umnâ sâkkât âknâle top top nângâm bâliñâ op um sâkzin mem bâliñ kwap piuriyâunzabân bagiwe.

²⁵ Zen Anutugât topnâ nângâm kândâtokom sarâ mâte oknjangâwe. Oi marizinjâ birâm kut nâi nâi muyageip, zo hurat kwâknangâm kore oknjangâwe. Nen ko itâ nângen. Kut nâi nâi muyagezingip zorat Anutu, zâk sâm âlip kwâknangâm ândeindâ dâp upap. Perâknak.

²⁶ A zen Anutu kândâtkuwegât birâzingi âknâle bâliñâ muyagezingip. Oi ambân zen Anutunâ ap ambin ândiândi mâtâp sâip zo birâm ambân torennâ ândiândi bâlijan bagiwe.

²⁷ Oi a zen yatigâk ap ambin ândiândiñ birâmñâ umziñan âknâle bâlijangât kârâpnâ sei a torennâ sot bâliñ top top muyagiwe. Oi bâliñâziñangât hâuñâ um sâkzin tâmbetagowe.

²⁸ Zen Anutugât topnâ nângâm mân hurat kwâknangânam utne zâknâ birâzingi umzin gulip oip.

²⁹⁻³⁰ Oi kut nâi nâi bâliñâ top topnâ donbep urâwe. Bâliñâ sot lan orotnâ, ziñâ umziñan siksâuk oi sikumgât âknâle, kâmbam, kâsa, sarâ, um kâlak, zo yatâ op ândiwe. A umân pâpan, sarân sâsâ, Anutu kâsa oknjangâme, zâizâin, sâk mâme, bâlijangât mâtâp muyagime. Ibâ mam zenjât den kwâkâme.

³¹ Um nângânângâziñ buñ ândime. Um lâklâk buñ ândime. A lumbenâ buñâ, buku orot buñâ ândime.

³² Kut nâi nâi yatâ opnâ tâmbetagobi. Anutugât den yatâ ziap, zo nângâm tâtâlim lan upme. Oi zorik buñâ. A nâmbutnâ utnetâ tânzângome. Zen yatâ urâwe. Oi narâk ziren yatik op ândie.

2

Gâtâm âlipnâ sot bâlinâ zorat sânġân minat.

¹ Zorat a, gâ dap op topkâ sapsuban? A nâmbutnândâ tosa muyagine hâuñangât den sâm gikâ sâm muyagemat. A nângâm bâlin kwatziñġâmât, zo yatigâk gâ opmat.

² Oi Anutunâ a yatâ upme, zen hâuñâ ziñgi dâp uap. Zo yatâ nângâmen.

³ A, gâ nâmbutnâ zengât tosa sâm muyagem yatik opmat. Gâ dap nângat? Nâ Anutunâ hâuñâ mân nibap, yatâ sâm opmat?

⁴ Kembunâ lumbenâ patâ otgimnâ hâuñangât den kek mân sâi gâ wangât zorat nângâna yennâ opmap. Gâ umġâ melânġbangât Anutunâ lumbenâ otgimâp, zo âkon opmat?

⁵ Gâ umġâ kâtiknâ. Umġâ mân melânġna tosaġâ kârâp yatâ kwâkñan kwâkñan pam zari kârâp simbap narâkñan, narâk patin, Anutunâ sâi simbap. Narâk zoren Anutu kukñangât bonnâ âsagegibap.

⁶ Anutunâ a orot mâmeninangât dâp hâuñâ niñġâbap.

⁷ A nâmbutnâ kut nâi nâi âlipnâ tuume, zen sumbemân neule âsaknâ sot ândiândi kâtik muyaginam kâtigime. Zen hurat kwatziñġâm ândiândi kâtik ziñġâbap.

⁸ A nâmbutnâ zinnâ op, zâizâin opnâ den bonnâ kwâkâm kut nâi bâlinâ mem ândime, zengâren Anutu kukñangât bonnâ muyageziñġâbap.

⁹ Bâlin mâme a Yuda a sot hân nâin gok, zen aksik sâknam yâmbât muyageziñġâbap. Yuda a kândom muyageziñġâbap. Bet ko hân nâin goknâ muyageziñġâbap. Wangât, Yuda zen Kembugât den kândom nângâwe, zorat. Hân nâin gok zen bet nângâwe.

¹⁰ Târârak ândibi, zen aksik Yuda a sot hân nâin gok zen neule âsaknâ sot lumbenâ muyageziñġâbap. Yuda a zen kândom. Hân nâin gok zen bet. Yuda a sot hân nâin gok zen âlipnâ sot bâlinâ utne hâuñâ dâbâk otziñġâbap.

¹¹ Kembunâ hâtubâtu mân otñiñġâbap.

Anutunâ a hân nâin goknâ zengât umziñan gurumin den pâip.

¹² A Moseġât gurumin den mân nângâm bâlin upme, zen aksik gurumin den mân nângâm tâmbetagobi. A gurumin den nângâm ândim bâlin upme, zen aksik Anutunâ gurumin dengât dâp hâuñangât den sâbap.

¹³ A gurumin den kindapnâ yen nângâme, zen Anutunâ ziñgiri târârak mân upme. Ka a nângâmñâ lum kwâtâttime, zengât târâraknâ sâm ziñġâbap.

¹⁴ Hân nâin goknâ Moseġât gurumin den mân nângâwe, zen umziñangât gurumin den lum Moseġât gurumin den mân nângâwenâ gurumin den-ziñoot upme.

¹⁵ Yatâ utnetâ gurumin den umziñan pâip, zorat top muyagemap. Gurumin den umziñan pâip, zorânâ um nângânângâziñâ purikgurik op tosañangât den sâm kwâkâziñġâmâp mo lumbenâ den âlip sâmap.

¹⁶ Zo narâk patâġât siñgi yatâ opmap. Narâk zoren Anutunâ sâi Yesu Kristonâ umniñan kut nâi nâi ziap, zorat topnâ sâm muyagibap. Nâ siñgi âlipkât den sâm muyagem yatik sâman. Oi Yesu Kristo, zâk sâman dâp yâtik topziñ sâm muyagibap.

Yuda a nâmbutnâ, ziñ Kembugât den zo sâkñak mem ândiwe.

¹⁷ Gâ gikanğât nâ Yuda a sâm Mosegât a op ândina gurumin dennâ koremgâ oi pam zemat. Oi itâ sâm sâk mâme opmat, “Nâ Anutugât târotâroyân ândian. Oi Anutugât den nângâman.

¹⁸ Oi gurumin den kwâkâm niwe, zo nângâm kwâtâtiman.” Gikanğât yatâ nângâm zâizâinj opmat. Zi upan, zo mân upan, zo nângâm sâlâpkumat.

¹⁹ Oi gikanğât itâ sâmât, “Nâ sen bâp âlipnangât mâtâbân diizingâbat. Oi nâtâtigân ândie, zen âlip âsaknâ zingâbat.

²⁰ Oi kwakmak a zo âlip kubikzingâbat. Oi katep umâlep den sâm kwâkâm zingâbat. Wangât, nâ den kâtik sot den bonnâ zorat topnâ nângâman, zorat.”

²¹ Gâ gikanğât yatâ nângâm ândimatkât den nâi mäsikâgibâ. Gâ a nâmbutnâ kwâkâm zingâmatnâ gikâ umgâ mân kubikmat, zo wangât yatâ opmat? Gâ a nâmbutnâ kâmbu mân upi sâm dâzângomnâ gikâ kâmbu opmat. Kâmbu zo wangât opmat?

²² Ap ambin mân birâyangâbabot dâzângom gikâ ambingâ yatik birâmat, zo ka. Gâ Yuda a opnâ itâ nângâmat, “Nen lopio gootnjan arindâ Anutunâ ningiri mân dâp upap.” Yatâ nângâm a nâmbut zen lopio mân hurat kwapigât sâm dâzângom gikâ lopio namin gâbâ kut nâi nâi kâmbu memâ, zo ka.

²³ Gâ Anutugât gurumin den nângâm zâizâinj opmatnâ den kâtik kona a nâmbutnâ zinâ geknâ Anutu sâm bâlinj kwapme, zo ka.

²⁴ Zorat ko Kembangât ekabân zengât den nâi itâ kulemguwe. “Zen bâlinj utne hân nâin goknâ zen zingitnâ yatik Anutu sâm bâlinj kwâkñangâme.”

Kaapumgât tobatnâ umân zei bonnâ sâsânj.

²⁵ Gâ sâkkan Anutugât den kâtik lum kwabâ kwatgiwe oi ko den kâtik zo luna bon upap. Den kâtik zo kona kwabâ kwatgiwe, zo yennâ uap.

²⁶ Oi zorat torennâ ziap. A hân nâin gok nâi kwabâ mân kwâkñangâwe, zâk den kâtiknâ lugî kwabâ kwâkñangâwe, zo yatâ âlip upap.

²⁷ Oi kwabâ mân kwâkñangâne ândimnâ den kâtikkât nep tuubapnâ nepnâ zâkkât topnâ sapsubap. Oi Yuda a den kâtiknâ nângâmñâ mân lume, zengât topzinj yatik sapsubap.

²⁸ Nâi zâk kwabâ kwâkñangâne gurumin den mân lumap, zâkkât dap dap sânat? Zâk Yuda a bonnâ? Bunâ.

²⁹ Sâgân den kâtikkât tobat mem ândiândinj, zo bonnâ bunâ. A nâi umñandâ bâlinjâ birâm Kembangât singi ândimap, zâkkât Yuda a bonnâ sânat. Umân Kaapumñâ nep tuumap, zo bonnâ. A yatâ zorat a zinâ bunâ, Anutunâ nângi âlip oi sâm âlip kwâkñangâbap.

3

Bâlinjâninjandâ Anutugât den mân mem gei kwâpap.

¹ Yuda a nen hân nâin gok zen sot dâbâk upmen mo? Kwabâ kwatningâwe, zo yennâ?

² Yatâ bunâ. Yuda a, nen Anutunâ dinâ ningip. Nen Anutunâ singi den top top dâtnângoi zorat marinj urâwen.

³ Oi dap yatâ? Yuda a nâmbutnâ zen Anutugât den nângâm kândâtkume, zorat itâ sânat? “Lolotzinandâ Anutunâ sâi kâtigemap, zo koi gibap?”

⁴ Buŋ kâtiŋjâ. Anutu zâk sâi kâtigemap. Ka a nen dinnijâ sarâ sot bon buŋ sâmen. Nenŋât yatâ sâsâr. Zorat Kembugât ekabân den kulem nâi itâ ziap,

“Kembu, gâ sâm kubikna a zij nâŋgâne âlip upap. Gâ sâm kwâkâna a zen diŋgâ mân kwâkâbi.”

⁵ Bâliŋ oindâ Anutuŋâ târârakŋanŋât topŋâ sâm muyagemapkât dap sânat? Itâ sânat? “Top yatâ ziapkât Anutuŋâ zobâ hâuŋâ ningi mân dâp upap.” Yatâ buŋâ.

⁶ Zo agât den. Anutuŋâ târârak mariŋâ ândiap, zorat Anutuŋâ a bâliŋâniŋanŋât hâuŋâ ningi dâp upap.

⁷ Oi den toren ko den sarânandâ Anutugât den bonŋâ tângoi kut-singinŋanŋât wangât nâ bâliŋ mâme a sâm hâuŋâ nibap?”

⁸ Oi wangât itâ mân sâmen? “Nen bâliŋ oindâ Anutuŋâ bonŋâ muyag-ibap.” A nâmbutŋâ zij nenŋât yatâ sâme. Sâm sâtniŋan sâme. Den bâliŋâ yatâ zo sâm mâtâp zo lânme zo, zen ko hâuŋâ zingi dâp upap.

A aksik gulip urâwe.

⁹ Yuda a nen a nâmbutŋâ walâziŋgâm tobat nâi ândien mo? Yatâ buŋâ. Yuda a sot hân nâin gok nen aksik bâliŋanŋât kore upmen.

¹⁰ Zorat Kembugât ekabân den kulem nâi itâ ziap,

“A zenŋâren gâbâ nâi târârakŋâ mân ândiap.

¹¹ Nâiŋâ itâ mân sâmap, ‘Nâ Anutugât topŋâ nâŋgâbâ.’

¹² A zen pisuk Kembugât mâtâp birâm bâliŋan âiwe. Zenŋâren gâbâ nâiŋâ âlip mân upmap.

¹³ Gânduziŋan gâbâ kuk kalâm âsagem takâmap. Nâmbâlamziŋâ puriksâi sarâ den kopgâmap. Lâuziŋâ mulum kâtikŋâ yatâ.

¹⁴ Lâuziŋan den bâliŋâ sot um kâlak den piksâm ziap.

¹⁵ Kâmbanŋât bâbâlar op âime.

¹⁶ A tâmbetzânŋom âim tâmbetagome.

¹⁷ Lumbenŋanŋât mâtâp zorat kwakme.

¹⁸ Zen Anutugât kenŋât mân op ândime.”

¹⁹⁻²⁰ Den zo gurumin den ekabân ziap. Oi nen itâ nâŋgâmen. Gurumin den zo a ambân aksik nenŋât op sâi umŋan ândien. Nen dap op gurumin den lum ândim Anutu mâtenŋan târârak utnat? Gurumin den, zorân tosanin sâm muyagemap. Zo a aksik nenŋât topniŋ sâm muyagei dap op hâuŋâ sânat? A aksik nenŋât tosanin Anutugâren ziap.

Yesuŋâ suupniŋ meip, zorat nâŋgâm pâlâtân kwâkŋanŋâm tosaninŋâ buŋâ upap.

²¹ Mosegât gurumin denŋâ mân tânnânŋomap. Ka narâk ziren gurumin den yen zei Anutugât mâtenŋan tosa buŋ utnatkât Anutuŋâ mâtâp muyageip. Mâtâp zo gurumin den sot Propete zenŋât ekabân singiŋâ kânŋan sâm kulemguwe.

²² Yesu Kristo nâŋgâm pâlâtân kwâkŋanŋindâ tosanin buŋ oi ândiâniŋâ mâtâp zo nenŋât singi uap. Zo a topŋâ topŋâ nenŋât matâp kânok. Mâtâp nâi mân ziap.

²³ Nen aksik patâ bâliŋ urâwengât Anutuŋâ ningiri mân dâp oip. Anutugât âsakŋâ neulenŋan takânatkât mân uen.

²⁴ Ka Yesu Kristo zâk sâŋgânŋiŋ mem suupniŋ meipkât Anutuŋâ sâŋgân buŋ tânnânŋom hâlâlu minniŋip.

²⁵ Zâknâ nanñâ sânngongi gem gâi a ambân mâteziñan kune moi gilâmñandâ bâliñâniñ sanjorip. Oi zen zâkkâren nânğâm pâlâtân kwâknangâm ândibiñâ tosañiñ buñ ândibi. Bâliñâ op gawe, zorat tosañiñ Anutuñâ umâlipñangât pâi zeipkât Yesu mumuñan bagei Anutugât mâtenjan tosañiñ buñ orotñangât mâtâp muyageip.

²⁶ Yesu nânğâm pâlâtân kwâknangâm, zen tosañiñ buñ upme. Zorat topñâ narâk ziren muyagibapkât Anutuñâ yatâ oip. Anutu, zâk hâlâlû mariñâ ândiap. Oi zorat topñâ zo muyap pâi ziap.

Nânğâm pâlâtân kwâknangâmengât op tosañiñ buñ op ândinat.

²⁷ Oi âlip zâizâiñ utnat? Buñâ. Zâizâiñâ zo kâdanjip. Wangât kâdanjip? Nen orot mâme âlip op ândim tosa buñ uen? Buñ kâtikñâ. Nen yen nânğâm pâlâtân kwâknangâm tosañiñ buñ kwatningip, zorat.

²⁸ Nen itâ nânğen. A nen gurumin den luluniñangât buñâ. Nânğâm pâlâtangât op tosañiñ buñ upmen.

²⁹ Zen dap nânge? Anutu zâk Yuda a nengât Anutuyâk? Buñâ, Zâk hânñâ hânñâ nengât Anutu.

³⁰ Zâk Anutuniñ kânok ândiapkât Yuda a sot hân nân gokñâ ârândân nânğâm pâlâtangât op tosañiñ buñ minningâm.

³¹ Oi yatâ sâm nânğâm pâlâtangât op gurumin den kâdanjimen? Buñâ. Gurumin den zo tângumen.

4

Abaram sot Dawidi, zet Anutu nânğâm pâlâtân kwâknangitâ tosañiñ birip.

¹ Gurumin den zorat nânğâm sâkunñiñ Abaram, zâkkât dap sânat?

² Zikñâ orot mâmenangât op tosañâ buñ oip? Zo yatâ oip sâi Anutugât mâtenjan sâknâ mem zâi pâmbap.

³ Ka Kembugât den nâi itâ ziap,

“Abaramñâ Anutu nânğâm pâlâtân kwâknangip, zorat opñâ Anutuñâ zâkkât nânği tosañâ buñ oip.”

⁴ Zorat itâ sa nânğânek. Nâi zâk nep tuum sânğân mei, zorân yen pindâpindân zo yatâ buñâ. Nepkât sânğân uap.

⁵ Oi nâi ko ândiâdi târarakñangât nep mân tuumñâ bâliñ mâme zengât tosa birâmap, Anutu, zâkkâren nânğâm pâlâtân kwâpâp zo ko Anutuñâ nânğâm pâlâtangât op nânği tosañâ buñ upap.

⁶ Marumñan a kutâ Dawidi, zâk yatik Anutuñâ a nâi orot mâme âlip nep mân tuugi tosañâ birâbap, zâk sâm âlip kwâknangâm itâ kulengoip,

⁷ “Kembuñâ tosañiñ birip sot bâliñâziñ gulipkoip, zen sâtâre upi.

⁸ A nâi zâk Kembuñâ zâkkât nânği tosañâ buñ opmap, zâk sâtârenjoot upap.”

Abaramñâ nânğâm pâlâtangangât opñâ hân anjâ anjâ kândom otningip.

⁹ Sâtâre den zi kwabâ kwatningâwe, Yuda a nengârâk? Mo a hân nân nân gokñâ zengât sot ârândân uap? Kembugât ekabân Abaramgât den nâi ziap. Zo sâlâpkum nânğâmen. Zâk Anutuñâ nânğâm pâlâtangangât op tosañâ birip.

¹⁰ Narâk ikâ zoren tosañâ buñ minjagip? Kwabâ kwatne ândeibân mo yen ândeibân tosañâ buñ minjagip? Zo yen ândeip, narâk zoren tosañâ buñ minjagip.

11 Zâk kwabâ mân kwâkņangâne ândim Anutu nângâm pâlâtân kwâkņangi tosanâ birip. Nângâm pâlâtângât undip zo bet sâkņan pindip. Abaram zâk yatâ opņâ kwabâ mân kwâtziņgâne ândim Anutu nângâm pâlâtân kwâkņangâne tosaziņ buņ oip, zengât kâukņâziņ op ândeip.

12 Oi kwabâ kwâtningâne ândim nângâm pâlâtân kwâkņangâm ândiwen, nengât kâukņâ oip. Zâk nângâm pâlâtângât mâtâp lânip. Mâtâp zorik kiunņâ kiunņâ Abaram zâk kâukņiņâ sâindâ dâp upap.

13 Anutuņâ Abaram sot kiurâpņâ hân patâ singi kwâtziņgip, zo gurumin den lulunangât buņâ. Nângâm pâlâtânangât op tosanâ birâm yatik oip.

14 Oi singi kwatziņgip, zo gurumin den lume, zengât oi sâi nângâm pâlâtângât mâtâp sot Anutuņâ Abaram den dukuip, zo bon buņ opap.

15 Gurumin den buņâ oi sâi ko tosgât hâunangât den mân muyagebap. Gurumin denņâ tosgât hâunangât den muyagemap. Zorat a gurumin den lulunangât mâtâbân lân ândimņâ tosaziņ buņ mân upi. Buņâ. Kambu kukņangât bonņâ zengâren muyagibap.

16 Anutuņâ sâm kâtigem kut nâi nâi singi kwatningip, zo nângâm pâlâtânningât op muyagibap. Zo bon buņ mân upap. Zinziņ kâtik zem zâimâmbap. Wangât, zo umâlipņangât op tânzângozângon, zo pindi Abaramgât kiurâp nengâren bon oip. Gurumin den lume, zenâk buņâ. Abaramņâ nângâm pâlâtângât mâtâp lânmen, nen aksik Abaramņâ Anutugât mâtenjan sâkunņiņâ uap.

17 Anutuņâ Abaram den nâi dukumņâ sâm kâtigeip. Den zo Kembangât ekabân kulemguwe. Zo itâ ziap,

“Nânâ gâ a kâmutņâ kâmutņâ zengât ibâziņ upangât sâm giwan.”

Abaram zâk den zo nângâm Anutu nângâm pâlâtân kwâkņangâm itâ nângip, “Anutu zâk mumunjan gâbâ mânginingâbâ sâm mânginingâbap. Oi kut nâi nâi mân ziap, zo sâi muyagibap.” Abaram zâk yatâ nângip.

Abaram nângâm pâlâtânâ zâizâiņ zemņangip.

18 Abaram zâk a kâmut donbep zengât ibâ upap. Den zo nângâm itâ mân sâip, “Nâ sombâ op kiunnâ buņ ândiangât dap yatâ kiurâpnâ âsagibi?” Buņâ. Yatâ mân sâip. Kembangât den zorat bonņâ âsagibapkât mambât ândeip. Den itâ sâm dukuipkât, “Kiurâpkâ donbep patâ yatâ muyagibi.”

19 Oi zâk kendonņâ 1 handeret oip. Sâkņâ patkip oi Sera zâk kâpin ândim sâkņâ âron oip, zo ekņâ nângâm pâlâtânangât um zagât mân oip.

20 Anutuņâ singi den dukuip, zo nângi mân bon buņ oip. Nângâm pâlâtângât kâtigem Anutugât nângi zari sâtâre okņangip. Zâk itâ nângâm ândeip.

21 “Anutuņâ kut nâi muyagibapkât sâip, zorat bonņâ âlip muyagibap.”

22 Abaram zâk nângâm pâlâtân zemņangipkât Anutuņâ nângi tosanâ buņ oip.

23 Anutuņâ nângi tosanâ buņ oip, den zo Abaram zikņangârâk mân kulemgop. Nengât ârandân kulemgop.

24 Kambuniņâ Yesu mumunjan gâbâ mängeip, Anutu, zâk nângâm pâlâtân kwâkņangindâ nengât yatik nângi tosanij buņ utnat.

25 Anutuņâ sâi Yesu kune tosanijangât op moip. Oi tosanij buņ upapkât mumunjan gâbâ zaarip.

5

Yesunâ lumbenâ muyageipkât sâtâre utnat.

¹ Yesu Kristonâ suupniņ mem moipkât nen nângâm pâlatângât op tosanin buņ urâwengât Yesu Kristogâren pâlatâņ op Anutu sot lumben op ândimen.

² Yesunâk mâtap mem niņgipkât Anutunâ tânnângoī ândien. Oi gâtâm zâk sot ândeindâ Anutugât imbanangât âsaknâ âsagei mem ândinat, zorat nângâm ândim sâtâre upmen.

³ Oi zorik buņâ. Sâknam ândiândiniņangât sâtâre upmen. Oi itâ nângâmen. Sâknamân ândimnâ umniņ mân loribap.

⁴ Oi yatâ ândeindâ Anutunâ niņgiri âlip upap. Nen nângâm pâlatâņ sot ândim Anutunâ kut nâi nâi neņgât siņgi sâip, zorat nângâm um bâbâlan op mambât ândinat.

⁵ Nen zo yatâ ândimnâ bonnâ minat. Anutunâ Tirik Kaapumnâ umniņan pâip. Kaapum zâk den itâ sâm muyageniņgâmap, “Anutugât umnandâ donbep gâsuniņgâm tânnângomap.”

⁶ Mârum nen imbanâ buņ ândiwengât târârak mân ândiwen. Oi narâknâ mâte oi Kristo zâk bâliņ mâme a neņgât op moip.

⁷ Nen itâ nângâmen. A târârak nâigât hâunâ op mumunâ, zo a neņgâren mân taap. A âlipnâ nâigât op mumunâ, zo ko muyagibap mo dap?

⁸ Nen bâliņ op ândeindâ Anutu nen umnandâ donbep gâsuniņgip. Anutunâ umâlipniņangât opnâ Kristo sângongoi gem hâuniņâ moip.

⁹ Zâk neņgât op moipkât itâ nângâm kwâtâtimen, “Tosanin buņ urâwen. Anutu kukniņangât bonnâ muyamuyagiņ narâknan Anutunâ tosaninangât hâunâ mân niņgâbap.”

¹⁰ A nen mârum Anutu kâsa okniņgâm ândiwen. Oi narâk zoren nanjandâ neņgât op moip. Oi zorik buņâ. Neņgât op moipkât diiņgi nen Anutu sot buku urâwen. Oi zorik buņâ. Zâknâ walâm otniņgâbap. Zâk sot buku op ândeindâ nanjandâ ândim bâliņan bagibemgât tânnângobap.

¹¹ Oi zorik buņâ. Kembuniņâ Yesu Kristo, zâknâ lumbenâ muyagem Anutu sot târokwatniņgi buku buku ândien. Zorat nen Anutu sâm âlip kwâknangâmen.

Adamnâ mumuņ muyageip. Yesunâ ândiândi muyageip.

¹² Zorat itâ nângânâ. A kânok Adam, zâkkât opnâ bâliņâ hânân muyageip. Oi bâliņangât op mumunâ muyageip. Oi a aksik zenngâren zarip. Wangât, a aksik zen bâliņ urâwe, zorat zenngâren arip.

¹³ Mârum Mosegât gurumin den mân muyagei bâliņandâ kâdom muyagem zeip. Oi narâk zoren Mosegât gurumin den mân muyageipkât bâliņâ yen zem gâip. Anutunâ tosaziņ mân sâlâpkoi.

¹⁴ Ka bet gurumin dennâ muyagei a ziņ tosaziņ ek nângâwe. Adam zâk bâliņ oi mumunandâ topkwap a ândim gawe, zen a kutâ otziņgâm ândim gâi Mose muyageip. Adamgât tobat mân urâwe, zenngâren lanj ârip. Adam zâk mumunangât kâuknâ oipnâ bet nâi ândiândigât kâuknâ muyagibapkât sâsâr, Yesu, zâkkât dâp oip. Ka topzik nâi nâi.

¹⁵ Anutu umâlipniņangât tânzângoziņgoņ, zorân den ku zorat dâp buņâ. Zorân wâlap. A aksik patânâ Adamgât den kuņangât opnâ mom nanngâwe. Oi Anutugât tânzângoziņgoņ, zo a kânok Yesu Kristogât tânzângoziņgoņangât op Adamgât den ku walâmâ a donbep tânnângoip.

¹⁶ Kembangâren gâbâ tânzângożângoŋ sot toren Adam den kuŋaŋgât bonŋâ, zet topzik ŋâi ŋâi. A kânokkât tosaŋâ simgât sâŋ kwâkâkwâkâŋ muyageip. Ka Kembangâren gâbâ tânzângożângoŋandâ tosa doŋbep birâm tosaŋiŋ buŋ muyageip.

¹⁷ A kânok Adam den kuŋaŋgât op mumuŋâ muyagemŋâ imbaŋâ mem a kutâ otziŋgip. Ka Kembangâren gâbâ tânzângożângoŋandâ walâm tâtalek oi a doŋbep nen tosaŋiŋ buŋ orot, zo mem umniŋan mem gimennâ a kânok Yesu Kristo, zâkkât opŋâ ândiândiyân a kutâ op ândinat.

¹⁸ Zorat itâ. Mârum a kânok Adam, zâknâ bâliŋ oi a aksik simgât siŋgi urâwen. Oi bet zo yatik a kânokŋâ târârak ândei Yesugât siŋgi a nen doŋbep tosaŋiŋ buŋ oi ândiândi muyagiwen.

¹⁹ Akânok Adam, zâknâ bâliŋ oi a doŋbep niŋâ bâliŋ mâme a ambân urâwen. Zo yatik a kânok Kristo, zâk sât lulu ândeiŋkât a doŋbep nen Anutugât mâtenjan târârak op kinat.

²⁰ Adamŋâ bâliŋ oi bâliŋâ hânân muyageip. Bâliŋâ gwâlântensâbapkât sot bâliŋaŋgât topŋâ muyagibapkât Mosegât gurumin den muyageip. Oi bâliŋâ muyagem zari Anutugât siŋgi tânzângożângoŋandâ walâm zarip.

²¹ Den san, zo itâ. Bâliŋandâ mumuŋâ muyageip. Muyagemŋâ a ambân a kutâ otziŋgâm ândim gâip, zo yatik tânzângożângoŋandâ a kutâ op tosa buŋ minningâm ândiândi kâtigân nâmbanbap. Kembuniŋâ Yesu Kristo nengât op moipkât yatâ muyagibap.

6

Yesugât mumuŋan târokwatniŋgip.

¹ Bâliŋâ hânân muyagei Kembangâren gâbâ tânzângożângoŋandâ walâm tâtalek oip, zorat dap sânat? “Anutugât tânzângożângoŋandâ laŋ kârâbapkât bâliŋ doŋbep op ândinat.”

² Yatâ sânat? Kutsiŋgiŋâ laŋ kârâbapkât yatâ utnat?

³ Yatâ buŋâ. Kristo sot muwen. Too saŋgonningâwe, narâk zoren Yesu Kristogâren târokwarâwen. Nen Yesugât mumuŋan târokwarâwen. Zo nâŋgâme mo? Zo yatâ oi dap op bâliŋan târokwap ândinat?

⁴ Zo yatâ nen too saŋgonningâne Kristo sot ârândân mom hanagowen yatâ uap. Oi Kristogât ibâ, Anutu, zâk imbaŋandâ Kristo mumuŋan gâbâ mângei zaarip, ândiap. Nen yatik wâgân op ândiândi uŋakŋâ ŋâi muyageniŋgi ândinat.

⁵ Nen mumuŋaŋgât tobat op târokwarâwengât zaatzaatŋaŋgât, zo yatik op târokwâtnat.

⁶ Niŋiŋaŋgât itâ nâŋgâmen. Um sâŋgiŋâ Yesu sot ârândân poru nagân kuwe. Zo um sâkniŋan bâliŋaŋgât imbaŋâ koi gibapkât sot bâliŋaŋgât kore mân op ândinatkât.

⁷ Nâi zâk moi bâliŋaŋgât tâknâ olaŋbap. Oi nen yatik Kristogât mumuŋan târokwarâwengât bâliŋaŋgât tâknâ mân saaniŋgi ândinat.

⁸ Itâ nâŋgâmen. Kristo sot muwenŋâ hânân sot sumbemân zâk sot ândinat.

⁹ Kristogât itâ nâŋgâmen. Anutuŋâ zâk mumuŋan gâbâ mem zaaripkât dum zagâtŋâ mân mumbap. Mumuŋandâ Kristogât a kutâ dum zagâtŋâ mân upap.

¹⁰ Yesu moip, zâk bâliŋâniŋangât op sâp kânok moi âkip. Oi Anutuŋâ Yesu mumuŋan gâbâ mângai zaatŋâ Anutugât kutsiŋgi laŋ kârâbapkat nep tuum ândiap.

¹¹ Oi zengât yatik. Ziŋangât nângânetâ bâliŋâziŋangât zâk sot muwe yatâ uap. Oi Yesu Kristo, zâk sot pâlâtân op zaat Anutugât arâp ândie. Yatâ nângâbi.

Bâliŋangât kore mân utnat.

¹² Bâliŋandâ sâkziŋan a kutâ upâ sâi mân nângâbi. Oi sâkziŋandâ âkŋâlê bâliŋangât aleziŋgi zo yatik mân nângâbi.

¹³ Oi um sâkziŋâ zo bâliŋangât kore opapkât um sâkkât kendon ândibi. Zen mumuŋan gâbâ mângiziŋipkât um sâkziŋâ Anutugâren pane zimbap. Târârak ândibigât yatâ upi.

¹⁴ Zen Mosegât gurumin dengât mâtâbân mân ândie. Buŋâ. Gurumin denŋâ mân tânzângomap. Yesu Kristogât op Anutugât tânzângozângon mâtâbân ândime. Zorat op ko bâliŋandâ a kutâ mân otziŋgâbap.

Singi âlipkât nep a op ândinat.

¹⁵ Oi zi dap orot? Anutugât tânzângozângonŋan bageindâ gurumin dengât pakeŋâ siriksâipkât bâliŋ utnat? Yatâ buŋâ.

¹⁶ Zen itâ nânge mo? A kutâ um sâkziŋâ zâkkâren pam kore okŋangâbiŋâ, zâkkât kore a op nepŋâ tuubi. Bâliŋandâ a kutâziŋ oi zâkkât kore a op ândim mom tâmbetagobi. Mo Kembu zâk a kutâziŋ oi sât lulun op, zâkkât kore a op ândim âlip upi.

¹⁷ Zen bâliŋangât kore op ândiwe, zo âkip. Oi zi singi âlip kwâkâm ziŋgâwe dâp umziŋ nângâmŋâ lume, zorat Anutu sâm âlip kwapi.

¹⁸ Zen bâliŋan gâbâ mâkâziŋgâm olaŋziŋgi târârak ândiândiŋangât kore a op ândie.

¹⁹ Um nângânâŋgâziŋ lotŋangât ayân kut ŋâi ziap, zoren dâpkwap den zi dâzânguan. Zen mârumŋan um sâkziŋâ pane âkŋâlê bâliŋâ sot bâliŋâ zorat kore oi laŋ ândiwe. Oi narâk ziren um sâkziŋ Kembugâren pane ândiândi târârakât kore oi um hâlâlû op ândibi.

²⁰ Zen bâliŋangât kore op ândiwe, narâk zoren târârakât kore mân ândiwe.

²¹ Oi narâk zoren wan bonŋâ muyagiwe? Kut ŋâi ŋâi urâwe, zorat narâk ziren nângâne anunŋoot opmap. Oi itâ nângâmen. A kut ŋâi ŋâi yatâ zo upme, zen zorat sâŋân mem mom tâmbetagobi.

²² Zen ko Kembuŋâ bâliŋangât dumun olaŋi Anutugât kore a op ândie. Oi bonŋâ, um hâlâlû mie. Oi bet ândiândi kâtik muyagibi.

²³ Bâliŋangât kore upme, zen bâliŋangât hauŋâ tâmbetagoagon zo mimbi. Ka Anutu um âlipŋangât ziŋgâziŋgân zo ândiândi kâtik. Oi nen Kembuniŋâ Yesu Kristo, zâkkâren târokwap ko ândiândi kâtik zo miwen.

7

Kaapumgât mâtâp uŋakŋan ândinat.

¹ Bukurâpnâ, Mosegât gurumin den nângâme, zengât op san. Zen itâ nângâme? “Gurumin den lulunâ zo mumuŋan âkâmap.”

² Zorat ambân nâi apnâ wâgân ândei birâbirân, zo mân taap. Gurumin denân den nâi yatâ ziap. Apnâ moi ko ap ambin zekât sâm zikâzikân, zo âkâbap.

³ Ambân nâi, zâk apnâ wâgân ândei birâm nâi sot ândei laŋ mâman ambân sâbi. Ka ap ambin ândeiâ apnâ moi ko gurumin dennâ saazikip, zo ânângâtpap. Oi ambân zo a nâi mimbap, zo ko laŋ mâman yatâ mân upap.

⁴ Bukurâp, zengât topzinâ yatigâk ziap. Kristo zâk moip. Oi zen mumunjan târokwap mune gurumin dengât tâknâ ânângârip. Oi mumunjan gâbâ kâdom zaarip, zâkkât singi urâwe. Nen Anutu kore okŋangâm ândim kwâtâtinatkât yatâ muyageip.

⁵ Ândiâdi sânginjâ ândiwen, narâk zoren gurumin dennâ bâliŋangât âknâlegât kârâp waari sâkniŋan nep tuugip. Yatâ otniŋgi tâmbetagoagoŋangât mâtâbân ândiwen.

⁶ Zi ko Yesu sot moindâ gurumin sângiŋangât tâknâ zo ânângârip. Oi gurumin dengât mâtâp sânginjâ mân lân, Kaapungât mâtâp unjaknâ lân Anutu kore okŋangâmen.

Bâliŋandâ kâitnângomap.

⁷ Oi zi dap sânat? Mosegât gurumin den zo bâliŋâ? Zo buŋâ. Gurumin den buŋâ sâi ko nâ bâliŋangât topnâ mân nângâbam. Gurumin denân den nâi itâ sapsun niŋâmmap, “A nâigât kut nâi nâi laŋ mimbat sâm mân ek âknâliban.”

⁸ Bâliŋandâ tâmbetnobam gurumin denân mâtâp itâ muyageip. Umnâ kâitkui a nâmbutnâ zengât kut nâi nâi laŋ mimbat sâm ek âknâlem ândiwan. Den kâtik zo mân zei sâi bâliŋâ yen zembap.

⁹ Nâ mâruman gurumin den mân nângâwan, narâk zoren tosanangât topnâ mân nângâm laŋ ândia bâliŋandâ mân nogip. Ka bet gurumin den muyagenigi bâliŋandâ umnan laŋ kâri topnâ itâ nângâwan, “Um mumun yatâ op ândian.”

¹⁰ Gurumin dennâ otnigi ândim zâibatkât sâsân, zorâŋak mâburei kâmbamnâ oip.

¹¹ Bâliŋandâ gurumin denân mâtâp muyagemnâ kâitnogi gurumin dennâ nogi mowan.

¹² Oi zo itâ. Gurumin den zo âlipnâ sot tosanâ buŋâ. Mâbâŋgum nâi nâi sâwe, zo tosa buŋ sot târârak âlipnâ.

¹³ Gurumin den âlipnandâ nogi mowan? Yatâ buŋâ. Bâliŋandâ nogip. Bâliŋandâ gurumin denân mâtâp muyagem nogi mowan. Bâliŋangât topnâ muyagibapkât bâliŋandâ nogi mowan. Bâliŋangât nângindâ sumunnâ uap. Nen bâliŋangât topnâ yatâ nângânatkât gurumin dennâ sâi mowan.

Um sâkniŋan bâliŋandâ nep tuumap.

¹⁴ Nen itâ nângâmen. Gurumin den zo Anutugâren goknâ. Nâ ko hânân goknâ. Bâliŋandâ sângânnâ mei zâkkât kore op ândian.

¹⁵ Orot mâmenangât nânga kwakmak opmap. Nâ kut nâi upam, zo birâm mân opman. Oi kut nâi âkon opman, zo opman.

¹⁶ Gurumin denân pâke den ziap, zorat nânga âlip opmap. Kut nâi âkon opman, zo opnâ gurumin den âlipnâ zorat topnâ muyageman.

¹⁷ Yatâ opman, zo ninâ umgât buŋâ. Bâliŋandâ um sâknan zem kâitnogi opman.

¹⁸ Nâ topnâ itâ nângan. Sâk sunumnangât umñan âlipñandâ mirâ kamân mân meip. Kut ñâi âlipñangât zo sâmân. Ka bonñâ mân muyageman.

¹⁹ Kut ñâi âlipñâ upat sâmñâ mân opman. Nâ kut ñâi bâliñâ zo mân upat sâm zorâñak opman.

²⁰ Nâ bâliñâ mân upat sâm zorâñak opman. Zo itâgât. Zo ninak bunâ. Bâliñandâ um sâknan mirâ kamân meipkât yatâ opman.

²¹ Den san, zo itâ. Nâgâren itâ muyagemap. Kut ñâi âlip upâ sa bâliñandâ mâte otnimap.

²² Nâ umnandâ Anutugât den nângâm âkrâleman.

²³ Oi sâknan ko bâliñandâ ziap, zo um nângânângânâ den ziap, zâk sot kâsa opmabot. Bâliñandâ um sâknan ziap, zorâñâ kâtigem saanigi zâkkât tâk namâñangât a opman. Bâliñandâ tâmbetnobam sâknanâk ândimap.

²⁴ Yei, a umbumamburuk. Ñâiñâ tânnângom um sâknan bâliñangât imbanñâ koi gibap?

²⁵ Anutugât sâtkât Yesu Kristonñâ tânnobap. Zorat Anutu sâm âlip kwâkñangâbat.

8

Kaapumgât den lum mâtâp uñak lânñat.

Nâgâren itâ muyagemap. Nâ ninak um nângânângânandâ Anutugât gurumin den zo kore okñangâman. Sâknanandâ ko bâliñangât kore okñangâman.

¹ Ka Yesu Kristo sot pâlâtân op ândimen, nengâren bâliñangât hâuñâ sâm kwâkâkwâkñan mân muyagibap.

² Nen Yesu Kristo sot pâlâtân oindâ Kaapumñâ ândiândi muyagem niñgâmap. Kaapum zâkñâ bâliñan sot mumuñan gâbâ mâkâningip.

³ Mârum um sângiññiñandâ gurumin den zorat imbanñâ mem gei nengâren kubikkubik nep tuum oseip. Zorat Anutuñâ itâ op um sângiññiñangât imbanñâ koi geip. Nanñâ sânggongoi bâliñ mâme nengât sâk yatâ opñâ nengât bâliñangât suup meip.

⁴ Gurumin den lum târârak ândiândiñ, zorat Kembuñâ nângi âlip opmap. Oi um sângiñangât mâtâp buñ, Tirik Kaapumgât mâtâp lânñmen, nen Kaapumgât imbanñan den singi âlip zo lum ândinatkat Kristonñâ um sângiñangât imbanñâ koi geip.

⁵ A ândiândi sângiñangât mâtâp lânñme, zen um nângânângâziñ hângât kut ñâi ñâi zoren pane zemap. Kaapumgât mâtâp lânñme, zen ko um nângânângâziñ Kaapumgâren pane zemap.

⁶ Um sângiñangât nângâm ândime, zen tâmbetagobi. Ka Kaapumgât nângâm ândimen, nen ândiândi sot lumbenñâ muyaginat.

⁷ Um sângiñâ nângânângân, zorân Anutu kâsa okñangâmap. Oi Anutugât gurumin den komap. Zo dap op lubap?

⁸ Oi um sângiñ ândime, Kembuñâ zengât orot mâmeziñâ zorat nângi mân dap opmap.

⁹ Zen ko Anutugât Kaapumñâ umziñan ziap, zo ko mâtâp sângiñan bunâ, Kaapum sot ândim mâtâp uñakñan uruñsâm ândime. Zen Kaapumgât mâtâbân ândime. Oi zen Kaapumgât a ambân sâsân. Ñâi zâk Kristogât Kaapumñâ zâkkât umñan mân zimbap oi ko Kristogât singi mân upap.

¹⁰ Zen ko mârûm umziṇandâ bâliṇaṇgât mumuṇ yatâ op ândiwe. Ka Kristo sot pâlâtâṇ utne um dâpziṇâ tosa buṇ minziṇgipkât ândiândi kâtik muyagem ândie. Kristogât Kaapum umziṇan ândiap.

¹¹ Zen dap nâṇge? Tirik Kaapumṇâ umziṇan tâtât mâme opmap mo buṇâ? Tirik Kaapumṇâ umziṇan tâtat mâme opmap oi ko Anutuṇâ Yesu mumuṇan gâbâ mângeip, zo yatik Kaapumṇâ um dâpziṇ mumuṇan gâbâ mângiziṇgâm ândiândi ziṇgâm ândibap.

Kaapum sot op Anutugât nan bârarâp utnat.

¹² Bukurâpnâ, Nen um sângiṇaṇgât kore a mân utnat. Um sângiṇandâ wan niṇgâmapkât hâuṇâ mâkâm zâkkât mâtâbân âinat?

¹³ Zen um sângiṇaṇgât mâtâp ândibi zo ko tâmbetagobi. Ka Kaapumgât imbaṇâyân sâkkât den kumbi, zo ko ândim ândiândi âlip ândibi.

¹⁴ Anutugât Kaapumṇâ âkom diiniṇgi ândimen, nen Anutugât nan bârarâp ândien.

¹⁵ Anutuṇâ Kaapum niṇgip, zo kore arâp op keṇgât utnatkât buṇâ. Nen Anutugât nan bârarâp op ândinatkât niṇgip. Kaapumṇâ um bâbâlaṇ kwatniṇgi Anutu itâ sâm konsâm mâpâsimen, “Aboṇ.” (Yuda denan Abba sâm. Niṇ denân ko Aboṇ sâm.) Nen umniṇandâ itâ nâṅgâm kwâtâtimen, “Nen Anutugât nan bârarâp op ândien.”

¹⁶ Yatâ nâṅgindâ Kaapumṇâ umniṇan tâtat mâme op den zo yatik sâm muyageniṇgâmap.

¹⁷ Oi itâ nâṅgâmen, “Zâkkât nan bârarâp ândienṇâ Anutugât kut ṇâi ṇâi galem utnat. Nen Kristo sot ârândâṇ galem utnat. Hânân ziren zâknâ sâknam nâṅgip, zo yatik sâknam kwâkṇan ândinat oi ko zâk sot âsak âlipṇan bagim ândinat.”

A umniṇ âlip oi kut ṇâi ṇâi yenṇâ zo yatik âlip upap.

¹⁸ Sumbemân Anutugâren gâbâ kut ṇâi ṇâi âsakṇâ neulenoot walâwalân muyageniṇgâbap. Oi narâk ziren sâknam sot umbâlâ ândien, zo dâpkua mân dâp upap. Sâknam zirat nâṅga yenṇâ yatâ uap. Wangât, sumbemân kut ṇâi âsakṇâ neulenoot doṇbep muyagiṇat, zorat.

¹⁹ Anutuṇâ gâsuniṇgâm nan bârarâp sâm âsakṇâ neuleniṇ muyagibapkât a sot kut ṇâi ṇâi Anutuṇâ muyageniṇgip, nen zorat mambât ândien.

²⁰ Kut ṇâi ṇâi yenṇâ hânân ziap, zo gukupitṇâ yen zimbapkât sâm ziṇgip. Ziṇṇâ umgât buṇâ. Anutuṇâ yatâ sâi muyageip. Ka zo ziniṇ kâtik zimbigât mân sâm ziṇgip.

²¹ Zorat kut ṇâi ṇâi yenṇâ hânân zen mumuṇaṇgât dumun zo olaṇ Anutugât nan bârarâp nen sot târokwap neule âsakṇâ mimbi.

²² Nen nâṅgâmen. Kut ṇâi ṇâi zo zen mârûmṇan gâbâ narâk zo mâte upapkât mambât ândim sâknam nâṅgâm ândim gawe.

²³ Oi zenâk buṇâ, nen ârândâṇ yatik mambât ândim sâknam nâṅgâm ândimen. Anutugât nan bârarâp nen um sâkniṇ kubikṇâ minniṇgâbapkât mambât ândimen. Nen sumbemân gâbâ Kaapumṇâ niṇgip. Kâdom Kaapumṇâ niṇgip. Bet ko kut ṇâi ṇâi niṇgâbap.

²⁴ Nen Anutuṇâ um sâkniṇ kubikṇâ minniṇgâbapkât um bâbâlaṇ op mambât ândinatkât diiniṇgip. Bonṇâ muyagei sâi zorat mân mambâtpem.

²⁵ Bonṇâ muyagiap oi ko dap yatâ zorat mambât ândinat? Bonṇâ mân muyagei ikmengât umṇâ nâṅgâm mambât ândimen.

²⁶ Kaapum zâk lolotniñgât op betniñan memap. Nen yatâ mo yatâgât ninâu sâindâ dâp upap, zo mân nângâmengât Kaapumñâ betniñan mem, yaak mem, anjâ mân sâsânjâ, den zo yatâ neñgât op Anutugâren sapsuñap.

²⁷ Anutugât Kaapumñâ neñgâren nep zo yatâ tuubapkât op sâm pindip. Oi Kaapumñâ Anutugât umñan den ziap, zo nângâm Anutuñâ tânnângobapkât den dukumap. Oi Anutu zâk um igikñâ Kaapumgât umñan den ziap, zo nângâmop.

Anutu zâk neñgâren nep topkwâip, zo tuum ma tuum nanjâbap.

²⁸ Nen itâ nângâmen. Wan mo wannâ muyageniñgâmop, zo Anutuñâ kubigi tânnângomop. A umniñandâ Anutu gâsum ândimen, neñgâren yatâ otningâmop. Nen zâkñâ diiniñgâbam nângi zeipkât diiniñgip, neñgâren yatâ otningâmop.

²⁹ A mârûm diiniñgâbam nângip, nen nanñangât tobat utnatkât sâip. Oi a donbepñâ nanñangât murâp op ândeindâ Yesuñâ âtâniñ upap. Oi nen zâkkât tobat op ândinatkat sâip.

³⁰ Anutuñâ a kânñan nângâniñgip dâp, nen diiniñgâm tosaninñ buñ minniñgip. Tosaninñ buñ minniñgip dâp, nen âsakñâ neule zo nen niñgip.

Kut nâi nâiñâ Anutugât bikñan gâbâ mân mâkâniñgâbap.

³¹ Den zorat topñâ dap dap ziap? Anutuñâ buku otningâm galem otningâm ândei kâsaniñandâ dap op tâmbetnângobap?

³² Anutuñâ nanñâ mân angân kârip. Neñgât op sângongoi gem moip. Zorat dap nanje? Yatâ oipñâ kut nâi nâi torenñâ niñgâbap mo mân niñgâbap? Niñgâbap.

³³ Anutuñâ buku otningâm tânnângoip, zorat a ikâ zorân Anutugât a ambân gâkârâpñâ denân nâmbanbap? Anutu zikñak tosaninñ buñ minniñgip, zorat a ikâ zorân nen tosaninñgât hâuñâ minatkat sâbap.

³⁴ Yesu Kristonñâ neñgât op moip. Oi moibâk bunâ. Zâk mumuñan gâbâ zaat Anutu âsan bongen zâi tap neñgât op Anutu den dukumap.

³⁵ Kut nâi ikâ zorân Kristogât bikñan gâbâ mâkâniñgâbap? Sâknam mo umbâlâ, kâmbam mo pu mo kanpitâ? Kut nâi yatâ zo dap op Kristogât bikñan gâbâ mâkâniñgâbap.

³⁶ Kembugât ekabân den nâi itâ ziap, zorat dâp otningâme. Den zo itâ, “Kembu, gâgât op sirâmñâ sirâmñâ nângome. Râma kom gaame, zengât tobat yatâ otningâme.”

³⁷ Oi kut nâi yatâ zorân mân mem lot kwatniñgâbap. Bunâ. Yesuñâ umñandâ gâsânângomapkât imbanñâ niñgi zâkkâren kâtigem ândim walâmen.

³⁸ Zorat nâ itâ nângan. Mumuñâ mo ândiândiñâ, sumbem a mo bâliñangât a kâukñâ, narâk ziren ziap mo bet muyagiñap, zorân mo kut nâi nâi imbanjoot, zorân Yesu Kristo zâkkât bikñan gâbâ mânâk mâkâniñgâbap.

³⁹ Anutu umñandâ gâsuniñgapkât kut nâi ubâ gâip mo âmbibâ kopgâipñâ, kut nâi zorân mo zorân Kembuniñâ Yesu Kristo, zâkkât bikñan gâbâ mân mâkâniñgâbap.

1 Nâ Kristogât a op sarâ mân sâm den bonjâ sa nângânek. Kaapumjâ umnan den ziap, zorat nângi bon uap.

2 Yuda a torerâpnâ zengât op umbâlâ op sâknam nângâm ândiman.

3 Yuda a bukurâpnâ, sâk torerâpnâ, zen Kembugât singi upigât opjâ ninak Kristogât dâmân kâligen gâbâ giginjângât nânga âlip bâbâlan opap.

4 Zen itâ sâme, “Nen Isirae. Anutunjâ narâpnâ gâsuningip. Oi imbanâ âsakjâ tirâpnângoip. Anutunjâ nen sot târotâro op gurumin den sapsun ningip. Oi mâte okjângânatkât mâtâp tirâpnângoip. Oi kut nâi ningâbap, zorat singi den kânjan kesap pâronj den dâtnângoip.

5 Nen Abaram, Isaka sot Yakobo, zengât kiurâpziñâ.” Yuda a bukurâpnâ zen ziñjângât yatâ nângâm sâme. Oi nen nângen. A bâlijan gâbâ makâningâbapkât mârûm sâsân, Kristo, zâk a sâk mem muyageip. Zo Yuda a zengât kâmurân muyageip. Zorat a sot kut nâi nâi nengât Kembu, Anutu, zâk sâm âlip kwâkñangindâ ândim zâimâmbap. Zo perâknjak.

Singi âlip mem ândie, zen Anutugât arâp bonjâ.

6 Isirae a nâmbutjâ Kembugât mâtâp walâm um kâtik ândinetâ zingit nângi Anutugât den zo loreip mân sânat. Isiraegâren gâbâ muyagiwe, zengâren gâbâ nâmbutjâ zengât Isirae a bonjâ mân sâsân.

7 Oi yatigâk Abaramgât kiurâp torenjâ zen kiurâp bonjâ mân urâwe. Oi zorat Kembugât ekabân den nâi itâ ziap, “Isakagât kiurâp zenjak Abaramgât singi upi.”

8 Den zorat topjâ itâ ziap. Sâknâ Abaramgâren gâbâ muyagiwe, zen aksik patâñâ Anutugât nan bârarâp urâwe? Bunâ. Singi den umjan muyagiwe, zenjak Abaramgât kiurâp bonjâ sâsân.

9 Kembunâ singi den Abaram itâ sâm dukuip, “Kendon nâi âki âburem ga ambingâ Sera zâknâ nanjâ mimbap.”

10 Oi zorik bunâ, Rebekagâren yatik muyageip. Rebekanâ sâkuninjâ Isaka, zâk sot ândim katep zagât kâmbokoip.

11-12 Oi katep zagât mân muyagem âlip mo bâliñâ zo mân oitâ Anutunjâ zekât op mamzikñâ itâ sâm dukuip,

“Âtânandâ munjângât kore a op ândibap.”

Zo ko Anutugât den kâtigibapkât nângâm zikñak mem kâsâpzâkom den zo sâip.

13 Katep zagât zet orot mâmezikñâ ekñâ mân sâip. Kânjan nângâzikâm yatâ sâip. Zorat den nâi Kembugât ekabân itâ ziap, “Na Yakobogât otnigap. Ka Esau ko âkonniagap.”

Anutu zâk ândiândiniñjângât bunâ, um lâklâkñangât op galem ot-ningâmap.

14 Anutunjâ nâi kâsa okjângâm nâi buku okjângip, zorat dap sânat?

15 “Zo bâliñâ.” Yatâ sânat? Bun kâtikñâ. Zâknâ den nâi Mose itâ sâm dukuip,

“A nâi birâñjângâbâ sâm âlip birâñjângâbat. Ka a nâi tângubâ sâm âlip tângubat. Lumbe okjângâbâ sâm âlip okjângâbat.”

16 Zorat a umgât mo a orot mâmegât mân sâsân. Anutu um lâklâkñangât tânzângozângoñ sânat.

17 Anutunjâ a kutâ Parao den dukuip, zo Kembugât ekabân itâ kulemguwe, “Nâ gâgâren imbanânâ sâm muyagia kutsinginâ hân dâp âibapkât sâm kwânângâgiwan.”

¹⁸ Oi zorat Anutugât itâ nângânat, “Zâk a nâi tângubâ sâm tângubap. A nâi um kâtik oik sâi kâtigibap.”

¹⁹ Nâ yatâ sa itâ sâm mäsikâmban? “Yatâ op ko Anutu zâk wangât a nengât nângi bâlij uap. Anutuñâ den nâi sâi anjâ kwâkâbapkât dâp buñâ.”

²⁰ Den yatâ zo sânanâ itâ mäsikâgibat, “Gâ wangandâ Anutu den dukuban. Âmanâ dap op âman tuutuun a itâ dukubap, ‘Gâ wangât yatâ zo muyagenigin.’”

²¹ Âman tuutuun a, zâk dengop mem toren a zengât âman tuubap. Oi torenñâ mem wâu, bâu zengât tuugi nângindâ bâlij upap?

²² Oi Anutu zâk âman kukjangât bonñâ zorat singi, zo bet kunzit birâbapkât nângi ziap. Âman zo zengâren kâmbam muyagem kukjangât bonñâ sot imbanñâ muyagei a ambân ikpigât tuubap. Nen zorat dap sânat?

²³ Oi âman nâmbutñâ tânzângobapkât singi, zen kubikzingâm sumbemân âsak neulenjan tengâ kwatzingâbapkât kânjan nângi ziap. Âman zo zengâren neule âlipñâ gom sâmba zingâbapkât diizingâm ândiap.

²⁴ Yuda ayâk buñâ. Hân nâin gokñâ ârândân âman um lâklâkjangât op zâkkât singi utnatkât diiningâm.

²⁵ Zorat Propete Hoseagât ekabân diñâ itâ ziap,
“Kembunâ itâ sap, ‘A kâmut marizin mân orâwan, zen nâgât singi sâbat. Oi umnandâ mân gâsâzângowan, zo umnandâ gâsâzângobat.

²⁶ Oi a zengât nâgât arâpnâ buñâ dâzângowan, zengât itâ sâbi, ‘Zen Anutu ândiândiñangât nan bârarâp op ândie.’”

²⁷ Oi Propete Yesaianâ den kâtik sâm Isirae a zengât itâ sâip,
“Isirae gât kiurâp zen saruyân sak ziap, zo yatâ donbep muyagibi. Ka zengâren gâbâ bituktânâ Kembugât singi upi.”

²⁸ Kembugât itâ nângâmen. Kembu zâk a zengât sâm kwâkâmñâ kegâk hâuñâ zingâm nanjabap.

²⁹ Zorat Propete Yesaianâ den nâi itâ sâip,
“Sumbem kâwali a zengât Kembu, zâk mân nângâningi sâi ko kiurâpnij buñ upe. Mirâ kamânziz zo Sodom sot Gomora zengât tobat yatâ upe.”
(Anutuñâ kamân zagât zo zikiri bâlij oitâ sâi kârâpnâ zikesem nanjip.)

Yuda a zij târârak utnâ sâm osiwe.

³⁰ Oi zi dap sânat? Zitâ sânat. Hân nâin gokñâ, zij târârak mân ândimñâ tosanij buñ utnâ sâm tosanij buñ urâwe. Kembugâren nângâm pâlatân kwâkângâm tosanij buñ urâwe.

³¹ Yuda a zen ko Mosegât gurumin den lum târârak utnat sâwenâ gurumin den zo lum osiwe.

³² Zen târârak mân urâwe, zo itâgât. Zen nângâm pâlatânziz buñâ. Zen yen ândim mâmanzizngât târârak utnatkât sâwe. Oi mâtâbân kât zeip, zoren kinziz luakñime.

³³ Kembugât ekabân diñâ zitâ kulemgune ziap,
“Nângâ. Nâ Sion bâkjan, Yerusalem kamânân zengâren kât nâi paan. Zoren kinziz luakñibi. Oi kât kâtik nâi paan. Zoren a donbep patânâ zângobap. Ka nâi zâk nângâm pâlatân kwatnibapñâ mân kwakpap.”

10

Anutuŋa Yuda a tosaŋiŋ buŋ upigât mâtâp muyagei Yuda a doŋbep ziŋ kândâtkuwe.

¹ Bukurâpnâ, Yuda a bukurâpnâ âlip upigât umnandâ otnigi zengât op Anutugâren ninâu sâman.

² Zen Anutu kore okŋaŋgânam um bâbâlaŋ ândime. Zo zingitmanŋâ san. Ka zen mâtâp mân ek nâŋgâm upme.

³ Zen Anutugâren gâbâ târârak orotŋâ mâtâp ziap, zo kwakmegât ziŋŋak târârak utnatkât nepŋâ tuume. Anutugât mâtenŋan tosa buŋ orotŋaŋgât mâtâp, zo mân ek nâŋgâm Kristo kândâtkuwe.

⁴ Nen ko itâ nâŋgen. Anâ nâŋgâm pâlâtâŋgât opŋâ tosaŋiŋ buŋ muyaginatkât Kristoŋâ gurumin dengât mâtâp dooŋgoip.

⁵ Moseŋâ gurumin denân den ŋâi itâ kulemgoip,

“A zen gurumin den lum naŋgâm târârak op ândiândi muyagibi.”

⁶ Nâŋgâm pâlâtâŋgât tosa buŋ orotŋaŋgât den ko itâ ziap,

“Gâ umgandâ itâ mân sâban, ‘Nâiŋâ sumbemân zâimŋâ Kristo diim gibap?

⁷ Mo ŋâiŋâ âmbi geimŋâ Kristo mumuŋâ zengâren gâbâ diim kopgâbap.’

⁸ Yatâ buŋâ.”

Kembugât ekabân den ŋâi itâ ziap,

“Den zo kârebân mân ziap. Lâugan sot nâŋgânâŋgâgan ziap.”

(Zo nâŋgâm pâlâtâŋgât den kwâkâm zingâmen, zorat sâsân.)

⁹ Yesu, zâk Kembuŋâ. Den zo lâugan zimbap oi Anutuŋa Yesu mumuŋan gâbâ mângep, zorat umgandâ nâŋgi bon opmap oi ko âlip op sumbemgât singi upan.

¹⁰ Nen itâ nâŋgâmen, “Umuŋâ Yesu nâŋgâm pâlâtân kwap tosaŋiŋ buŋ utnat. Oi lâuniŋandâ Yesu Kembuniŋâ sâmŋâ sumbemgât singi utnat.”

¹¹ Zorat Kembugât ekabân den ŋâi itâ kulemguwe,

“Nâi zâk Kembu nâŋgâm pâlâtân kwâkŋaŋgâbapŋâ kwakmak mân upap.”

¹² Âlip nâŋgen. Yuda a sot hân ŋâin gok nen kânok uen. Kembu, zâk kânok kembu otningâm ândimap. Kembu zâk hâtubâtu mân otningâmap. Oi zâk konsâmen dâp, nen umgât gom sambe zo ningâmap.

¹³ Zorat Kembugât ekabân itâ sâsân,

“Kembu konsâm ândibi, zen Kembuŋâ bâliŋan gâbâ mâkâzingâbap.”

¹⁴ Ka a zen ko zâk mân nâŋgâm pâlâtân kwâkŋaŋgâmŋâ dap yatâ konsâm ândibi? Oi a zen topŋâ mân nâŋgâmŋâ dap op nâŋgâm pâlâtân kwâkŋaŋgâbi? A ŋâiŋâ Anutugât singi den mân dâzâŋgoi ko dap topŋâ nâŋgâbi?

¹⁵ Oi Anutuŋa a mân sâŋgonzâŋgoi dap op âi singi dâzâŋgobi. Zorat Kembugât ekabân den kulem ŋâi itâ ziap,

“Singi âlip sâsân a, zengât kinziŋ kwamitŋâ nâŋgâm ko nâŋgâne âlip upap.”

Anutuŋa Yuda a sâm osizingip.

¹⁶ Singi âlip zo Yuda a nâmbutŋandâ nâŋgâm mân luwe. Zorat Propete Yesaianâ itâ sâip,

“Kembu, singi den sâindâ mân nâŋgâme.”

¹⁷ Zorat op itâ nâŋgâbi. Nâŋgâm pâlâtân, zo den singi sâsânŋaŋgât bonŋâ. Oi den singi âragumen, zo Kristogât singi âlip den.

¹⁸ Itâ sâm mâsikâzingan. Zen singi âlip den zo nâŋgawe mo buŋâ? Zen nâŋgawe. Den ŋâi itâ ziap,

“Kembugât denñâ hân dâp âim nanjip. Oi diñandâ hân muruk toren toren âim nanjip.”

¹⁹ Dum mâsikâzingâm san. Isirae a zen dâñ nângâm kwâtâtiwe mo buñâ? Kândom Mosenâ den nâi itâ kulemgoi nângâwe,

“Kembuñâ itâ sap, ‘A yenñâ, hân nâin gokñâ kâmut nâi diizinga Isirae zen nângâne bâliñ oi um kâlak otzingâbi. A kwakmak kâmut zo diizinga zen ek kuk upi.’ ”

²⁰ Bet Propete Yesaianâ kengât buñ den yâmbât itâ sâip,

“Kembuñâ itâ sap, ‘Mân kârunim ândiwenâ muyaginiwe. Topnâ mân sâm kârum ândiwe, zen mâte otzingâwan.’ ”

²¹ Ka Isirae a zengât Kembuñâ den nâi itâ sâi kulemguwe,

“Nâ a kâmut zâizâin sot den kukun zi, zen hârânsâm narâk kârep ândinetâ nâgâren gabigât kwâbâlap tuum ândiwan.”

11

Isirae a nâmbutñandâ um kâtik utnetâ Anutuñâ nâmbutñik gâsuzingip.

¹ Oi zi den nâi mâsikâzingan. Anutuñâ Isirae arâpnâ birâzingip? Buñâ. Yatâ mân oip. Nâ Isirae a, Abaramgât kiun, Benyamîngât kâmurân gokñâ.

²⁻³ Anutuñâ kânñan nângâningip, nen mân birâningip. Zen Propete Eliagât den singi nâi Kembugât ekabân ziap, zo sâlâpkume mo buñâ? Propete Elia, zâk Isirae a zengât tosazingangât den sâm Anutu itâ sâm dukuip, “Kembu, zen Propete arâpkâ zângom nange. Gâgât singi sâm nalem pâpanñâ zo kom kândañâwe. Oi zi nâ ninik ândia nonam se.”

⁴ Propete Elianâ yatâ sâi Anutuñâ den dap mâburem pindip? Zo itâ, “Nâ a 7 tausen yatâ angân kârâzinga lopio kutñâ Baali, zâkkâren mân âi pindinsâwe.”

⁵ Oi narâk zi yatigâk Anutuñâ um lâklâkñangât opñâ Isirae zengâren gâbâ a bituktâ mem sâlâpzângoi arâpnâ op ândie.

⁶ Zen orot mâmezizingât buñâ. Zikñâ um lâklâkñangât op gâsuzingâm tânzângoip. Yatâ mân oi sâi tânzângozângonangât bonñâ mân âsagebap.

⁷ Oi dap dap? Isirae a kut nâi zo muyaginat sâwe, zo mân muyagiwe. Anutu zikñak nângâm gâsum sâlâpzângoip, zenjak kut zo muyagiwe. A nâmbutñâ umzin kâtigeip.

⁸ Zorat op Kembugât ekabân itâ kulemgune ziap, “Anutu zâk umzin mem gulipkoip. Sinzin kwâtepkui. Kindapzin mem doongoi. Yatâ otzingi ândiwenjak ândim ge.”

⁹ A kutâ Dawidinâ itâ sâm kulemgoi,

“Zen Kembugât den sâtnak lum sii nalem nime, ka umzingandâ Kembu kândâtkume. Zorat op ko zen sii nalem ninetâ kâsazîñ ganetâ parâtâk pambi. Hânân gei zângoi hâunâ takâzingâbap.

¹⁰ Gâ sinzinâ kwâtepkuna kwakpi. Oi kândâtzin mem namunna kâringon ândibi.”

Oliwa nagân bâranñâ nâi mem ga târokwâip.

¹¹ Oi den nâi mâsikâzingan. Isirae a zen kârân kinzin luakñem hânân gei tâmbetagowe? Yatâ buñâ. Zen kubikkubik kândâtkune a hân nâin gokñâ zengât singi oip. Oi hân nâin gokñâ zen nângâne Isirae a zinâ zingit umbâlâ upi.

¹² Isirae a zen Kembugât den kândât-kune a hân nâin goknâ zen nângâm lum âlip urâwe. Yatâ utne Isirae a kâmut zen bet umziñ melâñ Kambu sot pâlâtân utne bonnâ donbep walâwalân muyageziñgâbap.

¹³ Hân nâi goknâ zen den zi dâzângua nângânek. Nâ hân nâin goknâ zengât Aposolo ândimannâ nepnâ tuum kwâtâtëman.

¹⁴ Oi nâ yatâ op ândim Isirae a torerâpnâ aleziñga nâmbutnandâ umziñ melâñ âlip upi. Hân nâin gok zen singi âlipkât bonnâ muyagine Isirae a nâmbutnâ ziñ ek nângâm zo yatik minâ sâm umziñ melâñbi.

¹⁵ Anutuñâ Isirae a birâziñgi hân nâin goknâ zen Anutu sot buku ue. Oi bet Anutuñâ Isirae a dum gâsuziñgi ko mumuñan gâbâ zaatzaatnâ yatâ upi.

¹⁶ Kândom Kembugât singi pâpannâ oi ko du ombenjan âsagine zo yatik zâkkât singiyak pâpannâ. Oi nak topñandâ hâlâlu zei nak bâranñâ sot bonnâ zet yatik hâlâlu zimbabot.

¹⁷ Oi Anutuñâ kamân Oliwa nagân bâranñâ nâmbutnâ mânângât birâm zorat gebâgan ulinnâ barin gâbâ gâ târokwatgigip. Oi Oliwa ândânâ kelâk toonandâ tângogip.

¹⁸ Gâ bâranñâ sângiñâ zengât nângâna gigin oi sâkkâ mân mem zâiban. Yatâ opapkât itâ nângâ. Gânâ ândânâ mân tângum nalem pindâmat. Zâknâ tângom nalem gimap.

¹⁹ Nâ yatâ dâgoga zorat toren itâ sâban? “Anutuñâ nâ târokwatnibapkât bâran sângiñâ mânângâtziñgâm birâziñgi.”

²⁰ Den zo bonnâ. Zo singi âlip birâm ândiwegât mânângât birâziñgi. Gâ ko nângâm pâlâtângangât op zâk zengât kinkin gebâgan kinzat. Zorat gâ sâkkâ mân mem zâim diim gem ândiban.

²¹ Anutuñâ Oliwa bâranñâ sângiñâ zâizâiñâ, zo mânângât birip. Oi zo yatik gâ zâizâiñ op ândina mânângât birâgibap.

²² Zorat gâ Anutu um lâklâknangât op tângogip sot um kâtik urâwe, zen hâuñâ zingip. Zorat mân nelâmgebap. Um kârâpnangât bonnâ, zo singi âlip kândâtkuwe, zengâren muyagemap. Oi um lâklâknangât bonnâ gâgâren muyagiap. Oi gâ zâk sot pâlâtân op ândina bonnâ âlip zemgibap. Yatâ mân upan zo mânângâtñâ birâgibap.

²³ Oi bâranñâ sângiñâ zen um kâtikziñâ birâne Anutuñâ dum zagâtñâ târokwatziñgâbâ sâm âlip upap.

²⁴ Oi barin gâbâ Oliwa nak bâranñâ kamângât Oliwa nagân târokwâkwatñâ, zo mân orotñâ. Ka Kambuñâ barin gâbâ Oliwa bâranñâ mingimñâ kamângât Oliwa nagân târokwatgigip. Kamân Oliwa zikñâ bâranñâ mânângârip, zo târokwatziñgâbâ sâm mân kwakpap. Zo kegâk târokwatziñgâbap.

Anutuñâ a topñâ topñâ tânzângobapkât nângâmap.

²⁵ Bukurâpnâ, zen kwakñâ ziñâ nângânângâyân singi âlibân bagim nângâm gulipkubegât den tikñâ zi sapsun zingâbâ. Isirae a nâmbutnâ zen um kâtik op ândine hân nâin goknâ zen singi âlipkât bagine tenjâziñ mârûmñan sâip, zo dâpñan op nangâbap.

²⁶ Bagine Isirae a kâmut bagim âlip op nangâbi. Kembugât ekabân dinâ itâ kulemgune ziap.

“Sion bâknjan, Yerusalem kamânân gâbâ kubikkubikniñâ muyagem Isir-aegât kiurâp zengâren bâliñâ ziap, zo gâbarei âibap.

²⁷ Yatâ oi nâ bâliñâziñ sanjonñâ zen sot târotâro upat.”

²⁸ Hân nâin goknâ, zen singi âlibân bâgibigât Yuda a ziŋ narâk ziren Anutugât kâsa yatâ op ândie. Ka Anutunâ Yuda a sâkurâpziŋ mem sâlâpziŋgoipkât Anutugât umŋandâ zeŋgâren patâ oi ândie.

²⁹ Anutu zâk buku orotŋangât den sot diiziŋgâziŋgânangât sâi den zo mân loribap.

³⁰ Hân nâin gok, zen mârumŋan um kâtik op ândiwe. Bet, nârâk zi Isirae a zen um kâtik utne ko hân nâin goknâ zen Anutunâ tânzânguap.

³¹ Zo yatik Yuda a zen um kâtik op ândimŋâ birânetâ ko Anutunâ tânzângobap.

³² Anutu zâk a aksik patâ bet tânzângobapkât op nâŋgâmŋâ nâŋgâziŋgi bâliŋandâ saaziŋgi den ku a op ândie.

Anutu mâpâsem sâm âlip kwâkŋangânat.

³³ Opon, Anutu zâk singi âlipkât gom sambe tâtalek zemŋangap. Zâkkât nâŋgânâŋgân, zo dap yatâ nâŋgâm kwâtâtinat? Zâkŋâ walâniŋgâm nâŋgap. Den sâm kwâkâmap, zorat dap yatâ nâŋgâm kwâtâtinat? Nep tuutuŋangât mâtâp, zo dap yatâ nâŋgâm nâŋgânat?

³⁴ Kembugât ekabân den nâi itâ ziap,
“Kembugât umŋan den ziap, zo a neŋgâren gâbâ nâiŋâ mân nâŋgâm kwâtâtimap. Zâkŋâ den nâi sâi ko dap op bekŋan mem sânat?”

³⁵ Nâiŋâ Kembunâ kut nâi pindip, zorat tosaŋâ zeŋ ma ko mâkâbap?”

³⁶ Zâkŋâ a sot kut nâi nâi aksik patâ muygeniŋip. Zâkŋâ imbanâ niŋgi ândimen. Oi zâkkât singi op ândimen. Zâk mariniŋâ sot kembu patâniŋâ ândiap. Zorat Anutu sâm âlip kwâkŋangindâ târokwaŋi zem zâimâmbap. Zo perâkŋak.

12

Um sâkniŋâ Anutugâren pâindâ zimban.

¹ Bukurâpnâ, Anutunâ umâlipŋangât op tânnâŋgoipkât kindap pâron den dâzângua nâŋgânek. Mârumŋan sii nalem mo zuu bâu Kembugât singi sâm om pâmarâwe, zo yatik zen um sâkziŋ Anutugâren panetâ zeŋ egi âlip nâi upap. Yatâ utnetâ dâp upap. Zen yatâ op Anutu kore bonŋâ okŋangâm ândibi.

² Oi ândi mâmanziŋandâ um kâtik zeŋgât tobat yatâ mân upap. Zen um nâŋgânâŋgâziŋ Anutugâren pane zeŋ kubikziŋgi tobat nâi upi. Zen yatâ utne Anutu diŋangât dâp mâtâp âlipŋâ sot târârakŋâ zo ek nâŋgâbi.

Nep sâm niŋip, zo yatik tuum ândinat.

³ Kembunâ tânnogipkât nâ den sa zen aksik nâŋgânek. Gâ Kembugât singi ândiat. Ka gâ gikanŋât nâŋgâna zâizâiŋ mân upap. Anutunâ nepkât imbanâ gigip, zorarâk nâŋgâm tuum ândiban.

⁴ Itâ nâŋgâmen. Sâk bonniŋâ kânok. Ka kore orotŋâ donbepŋâ nep top topŋâ tuume.

⁵ Oi torenŋâ Kristogât kâmurân yatigâk târokwaŋindâ bonniŋâ kânok uap. Kristo zâk kâukniŋâ uap. Oi nen kiŋ bik op ândim tânagomen.

⁶ Singi âlipkât imbanâ top topŋâ niŋip, zo tânnâŋgom niŋip dâp zem ariap. Oi zo wâratkum nepŋâ tuunat. Zorat a nâi, zâk Kembugât den sâm muyagibapkât imbanâ zemŋangap oi ko nâŋgâm pâlâtânâ tâkŋangap dâp Kembugât den sâbap.

⁷ Nâi zâk kore orotņangât nep tuubapkât imbanâ zemņangap oi ko nep zo tuum ândibap. Oi nâi zâk den kwâkâm zingâ nep tuubapkât imbanâ zemņangap oi ko zo yatik tuubap.

⁸ Um bâbâlan kwatzingâzingân den sâmap, zâk zorat imbanâ zemņangâbâbân sâbap. Nâi zâk kât sikum zingâzingânangât imbanâ zemņangap, zâk umņâ diim gem umâlip op tuubap. Nâi zâk a sâtņâ ândibapkât sâm pindâpindân, zâk zo kâtigem tuum ândibap. Nâi zâk tânzângobapkât imbanâ zemņangap, zâk umbâbâlanâk upap.

Lumbeņangât den.

⁹ Buku orot zo sâkņandik mân upi. Umņâ gâsâyagom upi. Orot mâme bâliņâ, zorat âkon op ândibi. Oi orot mâme âlipņâ, zorik upi.

¹⁰ Zen buku bonņâ op ândibi. Oi tânagonam walâgilâ op kâtigibi. Bukurâpgangât nângâna mân gigin upap.

¹¹ Zo um bâbâ lolot buņâ. Kâtigem ândibi. Kaapungât op umzinâ zaatpap. Yatâ op um bâbâlan op Kembu kore okņangâbi.

¹² Kembuņâ sumbengât singi kwatzingip, zorat sâtâre op ândibi. Sâknam muyageziņgi zorat sâm âkon mân upi. Um bâbâlan op âsâbân ninâu sâm ândibi.

¹³ Kembugât kâmurân gokņâ nâmbutņâ zen kut nâi nâi kârum ândine betziņan mimbî. A lombanâ zengâren gane kian kubik zâmbanbî.

¹⁴ Kâsaziņ sâm bâliņ kwatzingâne zengoot mäsop den sâm dâzângobi. Lâuziņan gâbâ sât den buņâ, mäsop denâk gibap.

¹⁵ A nâmbutņandâ sâtâre utne zen yatik târokwatzingâm upi. Umbâlâ op isene zen yatik târokwatzingâm isebi.

¹⁶ Umziņ mâpotne kânogâk zei ândibi. Ziņangât nângane zâizâiņ mân upap. Nângânângâziņangât nângâne zâizâiņ mân upap. Oi zen a giginâ buku otzingâbi.

¹⁷ Nâi zâk kut bâliņ otgigi hâuņâ mân okņangâban. A ziņ mân orotņâ otzingâne buku otzingâbi. Zen yatâ op ândim a ziņ zengât nângâne âlip nâi upapkât nângâmņik upi,

¹⁸ Zen a pisuk patâ zen sot lumbeņâ op ândibigât kâtigibi. A ziņ kâsa otzingâne lumbeņâ den sâm dâzângobi.

¹⁹ Bukurâpnâ, a ziņ kut nâi mân orotņâ otzingâne hâuņâ mân otzingâbi. Hâukau mân upi. Tosa zo Kembugât kukņangât singi pane zimbap. Zorat Kembugât ekabân den nâi itâ ziap,

“Kembuņâ itâ sap, “Tosa mâkâmâkân, zo nâgât nep. Hâuņâ zingâzingân, zo ninak zingâbat.” Kembu zâk yatâ sap.”

²⁰ Zen ko itâ upi. Kâsagâ nalemgât moi nalem pindâban. Toogât nâņgi too pindâban. Gâ yatâ otnandâ kârâp kâukņâ kwâkņan pâna simbap yatâ upap.

²¹ Bâliņandâ mân mem gei kwatgibap. Buņâ. Gâ âlip op bâliņâ mem gei kwâpan.

13

Hân a kutâ, zengât den.

¹ A aksik patâ, zen hân a kutâ sot a sâtņâ zengât den lum ândibi. A kutâ nep, zo Anutugâren gokņâ. Hân a kuta sot a sâtņâ zen Anutugât sâtâkât ândie.

² Zorat nâi zâk a kutâ zengât den birâm Anutugât den yatik birâbap. Oi den birâbi, zen yatik hâuñâ mimbi.

³ Orot mâmeziñ âlipñâ zen a kutâ zengât kengât mân upme. Bâliñâ upme, zen ko a kutâ zengât kengât upme. Zorat gâ kengât buñ ândibâ sâm ândi mâmangâ kubikñâ âlipñâ op ândiban. Gâ yatâ otna a kutânâ gâgât nângâgigi âlip upap.

⁴ Hân a kutâ, zen Anutugât kore a. Ziñâ gâlem otginetâ âlip ândibangât sâm ziñgip. Zen kâmbam hâuñâ lañ mân gâ gobi. A kutâ zen Anutugât kore a. Bâliñ mâme zengâren nep tuum hâuñâ ziñgâbi. Zorat gâ bâliñ upan zo ko kengât upan.

⁵ A kutâ zengât dinziñâ lum kwâtâtibi. Zo Anutu zâkkât kengârâk buñâ. A kutâ dinziñ lulunangât nângindâ mâtâp âlip nâi opmap. Zorat op ko mâtâp zo lâñ ândinat.

⁶ Anutuñâ galem a sot a kutâ nep sâm ziñgip, zen nep zo tumegât op kât zengâren pame.

⁷ Zen kut nâi nâi sâsân dâp otziñgâbi. Kât sikumgât sâsân, zo kât ziñgâbi. Kore otziñgâbigât sâsân, zen kore otziñgâbi. Hurat kwatziñgâbigât sâsân, zen hurat kwatziñgâbi. Dinziñ lubigât sâsân, zen dinziñ lubi.

Kembugât den lum buku op tânagonat.

⁸ Kut nâi yennangât tosa mâkâne âkâbap. Buku oranggâm ândibigât sâm ziñgip, zorat buku orot zo mân birâne geibap. Nâi zâk a toren buku otziñgâm ândimap, zâk gurumin den lum ândimap sâsân.

⁹ Gurumin denân den itâ ziap, “Ap ambin zet mân birâyangâm âbânanğâbabot. Gâ kâmbam mân kumban. Gâ kâmbu mân upan. A nâigât kut nâi lañ mân mimban.” Zo sot den kâtik nâmbutñâ mâpotñâ kâukñâ itâ sâsân, “Gikangât otgimap, zo yatik a torenñâ zengât otgibap.”

¹⁰ Buku op ândibapñâ a nâi bâliñâ mân onangâbap. Zorat nâi zâk buku otziñgâm ândibapñâ gurumin den lum nangâbap sâsân.

Nen târârâgâk ândinat.

¹¹ Zen narâk zirat topñâ nângâm ândie. Umanân gâbâ zaatpigât narâk mâte uap. Mârum sinji âlip topkwap nângâwen, narâk zoren sumbemân zâinatkat narâk kârep zeip. Zi ko narâk pânkânok uap.

¹² Mârum hañsâbâmap, zorat nâtâtikkât orot mâme bâliñâ zo birâm âsakñangât hâmbâ âmbum kâsaniñ Satan, zâkkât kâmut zen sot agom kinat.

¹³ Sirâmgât sinji op nâtâtikkât orot mâme bâliñâ zo birâm târârâk ândinat. Too kâtik nem umgulip orot sot lañ ândiândiñ sot um kâlak sot kuk sârek zo mân upi.

¹⁴ Kembu Yesu Kristo, zâk sot pâlâtân op ândibi. Oi um sâkziñan âknâle bâliñâ muyagem bâliñan diiziñgâbâ sâi mân nângâm kândâtkubi.

14

Sinji âlip donjep mo bituk zemniñgap, nen ârândân Kembugât sinji ândinat.

¹ Sinji âlibân bâbâ lolot ândime, zen buku otziñgâbi. Den topñangât sânetâ zen sot den sârek mân âragum um kânok ândibi.

² A nâmbutñâ ziñâ nângâ kwâkâ buñâ nalem top top nime. Oi a nâmbutñandâ nalem nâmbutñâ mân nime. Zen zuu bâu sunum mân nime.

³ Nâi zâk nalem top top nemapnâ bukuñâ nalem toren mân nemap, zâkkât nâŋgi giginâ mân upap. Oi nâi zâk nalem nâmbutnâ mân nemapnâ bukuñâ nalem top top nemap, zâkkât nâŋgi mân bâlin upap. Wangât, zen Anutugât ayâk, zorat.

⁴ Zorat itâ sa nâŋgânek. Gâ wangandâ a nâigât kore a den dukunandâ dâp upap? Kore a zâk kâtigibap mo loribap, zo patâŋangât mâtenan upap. Oi zâk mân loribap. Patâŋâ Anutu, zâknâ tângoi kâtigem kinbap.

⁵ Oi sirâm-gât zo yatik a nâmbutnandâ itâ nâŋgâme, “Sirâm kânok, zo Kembugât singi.” Yatâ nâŋgâm kendon tapme. A nâmbutnâ, ziŋ ko sirâm-gât itâ sâme, “Sirâm zo tirik buñâ. Sirâm aksik zen dâbâk.” Zorat nâ itâ sa nâŋgânek. Sirâm nâinâ mo nâinâ, yatâ mo yatâ upâ sâm, nâŋgâm kâtigem ândiban. Ka bukugoot den sârek mân âragubabot.

⁶ Nâi zâk sirâm kânokkât nâŋgi zâizâin oi kendon tâpmap, zo Kembugât op opmap. Oi a nâi zâk nalem top top nemap, zo Kembugât op nemap. Zâk Anutugâren sâiwap sâmnâ nemap. Oi a nâi zâk nalem toren mân nemap, zâk Kembugât op opmap. Zâk Kembugâren sâiwap sâm dukumap.

⁷ Âlip nângen. Nengâren gâbâ nâinâ dap yatâ Kambu sot bukurâp, zengât mân nâŋgânâŋgâ op zikŋangârâk nâŋgâm ândibap? Oi dap op zikŋangârâk nâŋgâm mumbap? Nen Anutugât singi op ândimen sot mumen.

⁸ Ândiâdi, zo Kembugât op ândimen. Mumu, zo Kembugât op mumen. Zorat ândinat mo munat, zo Kembugât singi op utnat.

⁹ Zorat op Kristonâ mumuñâ sot gwâlâ ârândâŋ kambu otningâbapkât momnâ mumuñan gâbâ zaarip.

¹⁰ Kristo zâk Kambu patâniŋ ândiap. Zorat den nâi mâsikâzingâ dâtnonek, “Gâ wangandâ bukugangât den sâm kwâkâban? Mo gâ wangandâ buku-gangât nâŋgâna gigin upap?” Nen aksik patâ Kembugât mâtenan kirindâ nengât den sâm kwâkâbap.

¹¹ Kembugât ekabân den nâi itâ kulemgune ziap, “Kembuñâ itâ sap, ‘Nâ ândim kwâtâtemangât a aksik patâ kinnâ topŋan gam siminizin lim kwap pindiŋsâni. Oi aksik patâ zen lâuzinandâ sâm âlip kwatnibi.’”

¹² Zorat nen nângen. Nâran nen aksik patâŋâ Anutugâren pindiŋsâm topniŋ sânatkât sâm ningip.

¹³ Zorat op ko nen buku zengât den hâuñâ mân sâm kwâkânâ. Buñâ. Nen itâ utnat. Nen buku nâmbutnâ umgulip kwatziŋgindâ Kembugât mâtâp walâbegât op nâŋgâmnjik ândinat.

¹⁴ Nâ Kambu Yesu sot pâlâtâŋ op ândimannâ itâ nâŋgâm kwâtâtian. Nalem nâi mo nâi neindâ sumun upap, zo mân ziap. Ka nâi zâk nalem laŋ nem sumunkubat sâm laŋ nimbap, zâk perâknjak um sumun upap.

¹⁵ Oi itâ nângan. Gâ nalem nâi nena bukugandâ geknâ nâŋgi mân dâp upap zo ko bukugoot buku mân op ândiban. Buñâ. Gâ yatâ op bukugâ tâmbetkuban yatâ upap. Bukugâ âlip upapkât Kristonâ zâkkât op moip. Gâ zorat nâŋgâm bukugâ nalemgât op mân tâmbetkuban.

¹⁶ Zen kut nâi orotŋangât nâŋgâne âlip oi zo op ândibi. Ka a nâmbutnandâ sâm bâlin kwatziŋgâbegât galem orangâm ândibi.

¹⁷ Anutugât um topŋan ândiândiŋ, zo dap yatâ? Zo sii nalem nemnjik ândiândiŋ? Buñâ. Um hâlâlu sot um lumbenâ sot Tirik Kaapumgâren gâbâ gâi sâtâre op ândiândiŋ, zorâŋâ bonjâ.

¹⁸ A zen yatâ zo ândim Kristo kore okņangânetâ Anutuņâ zingiri âlip upap. Oi a ziņâ zengât nângâne dâp upap.

¹⁹ Oi zorat nen um kânok op tânagom ândinatkat kâtiginat.

²⁰ Gâ nalemgât opņâ Anutugât nep mân tâmbetkuban. Sii nalem aksik zo âlipņik. Ka nâi zâk nemņâ nâmbut tâmbetzângobapkât nep tuubap, yatâ nângâm nei bâliņ upap.

²¹ Gâ bukuğâ kâsa okņangâbatkat zâkkât op nalem, waiņ too mo wan wan zo birâna dâp upap.

²² Gâ kut yatâ zo orotņangât um salek ziap, zo Anutu mâtenjan mem ândina gikanâk zimbap. Zorat nâi zâk nalem nemap mo kut nâi nâi opmap, zorat um zâgât mân upap. Sâtârenjoot upap.

²³ Nâi zâk um zâgât op nalem nei bâliņ upap. Zâk nângâ kwâkâ op laņ nei bâliņ upap. Wangât, zâk nângâm pâlâtâņ kwâkņan mân uap, zorat. Kut nâi zo mo zo nângâm pâlâtâņ kwâkņan mân oindâ tosaņjoot upap.

15

Yesugât tobat op niņ nângânângâyân mân ândinat.

¹ Kâtigem kin bâbâ lolot zo âkom diizingânat. Oi nen niņangârâk nângânângâyân mân ândinat.

² Nen bukurâpniņ zengât nângâm ândim âlip upi sot singi âlibân kâtigibigât betziņan minat.

³ Kristo zâk yatik zikņangât nângânângâ mân ândeip. Zorat Kembugât ekabân den kulem nâi itâ ziap, “Kembu, gâ sâmbâliņ kwatgiwe. Zengât sâmbâliņâ zo nâgâren zariap.”

⁴ Mârumjan den sâmb Kembugât ekabân kulemguwe, zo nen singi âlip top nângânatkât urâwe. Den zorâņ mem kâtikņan kwatniņgi kut nâi singi kwatniņgi, zorat um bâbâlaņ op nângânângâ ândinatkat kulemguwe.

⁵ Zengât op Kembugâren itâ sâmb ninâu sâman, “Mem kâtikņan kwatniņgâmap, um bâbâlaņ orotņangât mariņâ, zâkņâ diizingi Yesu Kristogât op um kânok op ândibi.

⁶ Oi umziņ sot lâuziņ mindui Kembuniņâ Yesu Kristo, zâkkât Ibâņâ Anutu mâpâsem sâmb âlip kwâkņangâbi.” Zen yatâ upigât Kembugâren ninâu sâman.

Umņâ gâsâyagom ândibi.

⁷ Zorat op Anutu sâmb âlip kwâkņangâbigât Kristoņâ umņandâ gâsuziņgi. Oi zen yatigâk umņâ gâsâyagom ândibi.

⁸ Nâ itâgât dâzâņguan. Anutuņâ sâkurâpniņâ kut nâi nâi zingâbapkât singi den dâzângoip, zo bon upapkât Kristo zâk Yuda a nengât kore a op ândeip.

⁹ Oi Anutuņâ hân nâin gok zen tânzângoip sâmb âlip kwâkņangâbigât yatâ oip. Zorat Kembugât ekabân den kulem nâi itâ ziap,

“O Kembu, nâ hân nâin gok zengâren sâmb âlip kwatgim kep mimbat.”

¹⁰ Oi den nâi itâ ziap, “Hân nâin gokņâ, zen Anutugât kâmut zen sot sâtâren upi.”

¹¹ Oi den nâi itâ ziap,

“Hân nâin gok, zen aksik Kembu sâmb âlip kwâkņangâbi. A hânņâ hânņâ, zen zâk sâmb âlip kwâkņangâbi.”

¹² Oi Propete Yesaiņâ den nâi itâ kulemgoi,

“Nak tâtopnjan kâmnâ, Yesegât kiun, zo takâm, zâk a hânjâ hânjâ zengât kembu patâ op kembu otzingâbap. Oi hân njain goknjâ zen zâkkâren nângâm pâlâtân kwâknangâbi.”

¹³ Nâ zengât op ninau sârn itâ sâman. “Nângâm pâlâtângât marijâ, Anutu, zâknâ diizingi nângâm pâlâtân kwâknangâm lummbenâ op sâtâre kwâknjan ândibi. Yatâ op ândine Tirik Kaapumjâ imbanâ zingî bet muyagibap, zorat nângâm um bâbâlanj op ândibi.” Zengât nângâm yatâ ninâu sâman.

Paulo nepnangât den.

¹⁴ Bukurâpnâ, zengât nânga âlip uap. Zen âlip ândim singi âlipkât topnâ nângâm. Oi singi âlip ziinjâk âragunâ sârn mân kwakpi.

¹⁵ Oi nâ Anutunâ nep sârn nigipkât den nâmbutnâ kengât buj dâzângom kulemgum zingân. Zen singi âlip nelânzângobatkât kulemgum zingân.

¹⁶ Yesu Kristo, zâknâ nâ um kâtik singi âlip dâzângobatkât kore a nâbarip. Kembugât tirik namâ gâlem a zinj Kembu kore oknjangâm. Oi nâ zo yatik Kembu kore oknjangâm singi âlip a um kâtik dâzângoman. Nâ Anutugât singi âlip nep tuuga Tirik Kaapumjâ um hâlâlu kwatzingi Kembugât singi op ândibi.

¹⁷ Nâ Yesu Kristo sot pâlâtân op Anutu kore oknjangâm nep zo tuuman, zorat nângâm sâtâre opman.

¹⁸ Nep zo ninak mân tuubam yatâ. Yesu Kristonâ mam otnigi a hân njain goknjâ zen singi âlip nângâm lubigât lâunandâ sot bitnandâ nep tuuwan. Yesu Kristonâ mân mam otnigi nep tuuwan sârn ko dap yatâ sârn sâtâre sâbam?

¹⁹ Nâ Tirik Kaapumgâren gâbâ imbanâ mem Yerusalem kamânân gâbâ topkwap kulem sot sen mârât tuum âim Kristogât singi âlip pisuk, zo a hân dâp dâzângom aria Ilurikonj hânân âi âkip.

²⁰ Oi a nâmbut zinj tuuweyân tuubamgât Kristogât kut singi mân arip, zoren unjakjan âibatkat otnigi.

²¹ Kembugât ekabân den kulem njai itâ ziap, zorat dâp opman, “Kembugât den singinjâ mân dâzângowe, zen zo nângâbi. Oi singinjâ mân nângâwe, zen topnâ nângâbi.”

Paulo zâk Roma kamân walâm Sipen hânân âibam sâip.

²² Nâ yatâgât Roma kamânân goknjâ zengâren gâbam narâk dâp kwakman.

²³ Ândim gâwan, zo zengâren gâbat sârn umnandâ nângâm ândiwan. Zi ko hân torengen zi nep tuuman, zo âkap.

²⁴ Zorat Sipen hânân âibam zengâren gâbatkât nângan. Ga zen sot tâtat mâme op ko umâlip op a nâmbutjandâ zengâren gâbâ betnan sâne Sipen hânân âinat.

²⁵ Kândom narâk ziren ko Anutugât singi a kât betzijan mimbam Yerusalem kamânân âibâman.

²⁶ Makedonia sot Grik hânân Kembugât kâmut zinj Yerusalem kamânân Kembugât singi a nâmbutnâ kanpitâ ândie, zen kât betzijan minam sârn kâtigiwe.

²⁷ Zen um bâlâlanj op kât mindunetâ dâp oip. Wangât, hân njain goknjâ zen Yuda a zengâren gâbâ singi âlip miwe, zorat tosa zengâren ziap. Oi tosa zo mâkâbigât sâkkât kut njai njai zingâne dâp upap.

²⁸ Den zo bon oi ninak mem âim Yerusalem kamânân zingâmjâ âburem Roma kamân mâirâp zengâren gâbat. Zengâren ga tapnâ Sipen hânân âibat.

²⁹ Nâ it nângan. Nâ zengâren gâbam bet bâsanj mân gâbat. Kristogâren gâbâ mâsop den yâmbâtjâ mem ga zingâbat.

Paulo zâkkât op ninâu sâbigât kulemgum zingip.

³⁰ Bukurâpnâ, nâ Kembuniñâ Yesu Kristo, zâkkât op sot Kaapumñâ buku orotjangât den umniñan pâmapkât kindap pâronj den dâzângobâ. Zen nâgât op Anutugâren donjep ninâu sâbi.

³¹ Betnan mine Yudaia hânân Yuda a bitziñan gâbâ mâkânibap. Oi Yerusalem kamânân Kembugât singi a kut zo zinga umâlep upi.

³² Zorâñâ bet Anutunâ nângi umâlibân zengâren gam zen sot tap umnâ sânduksâbap.

³³ Um lumbe mariñâ, Anutu, zâk aksik patâ zen sot ândibap. Zo perâknjak.

16

Paulo zâk Roma kamânân buku zengât nângâm ândeip.

¹ Ambân bukuniñâ Poibe, zen zâkkât topñâ mân nânge, zorat nâ zâkkât itâ sa nângânek. Zâk Kenkereeai kamânân kâmut betziñan mem ândimap. Zorat zâk zengâren gâi buku okjanggâbi.

² Zen Kembugât singi ândienâ Kembugât op buku op beknjan mimbi. Zen yatâ utne dâp upap. Ambân zo zâk wan mo wangât okjanggi nângânggâbi. Ambân zâk nâ sot nâmbutñâ donjep kore otniñgâm ândeip.

³ Oi Pisisila sot Akwila, Yesu Kristo nepñangât berân mâme a ambân, zet betnan miwet. Zet itâ dâzâkonek. Nângânângânâ zekâren ziap.

⁴ Zet nâgât op sâkzikjangât kengât mân urâwet. Zorat nâyâk buñâ, kamân dâp Kembugât singi a zen sot zekât op umâlip nângâm ândien.

⁵ Zekât mirin Yesugât kâmut mindume, a ambân zen zo sâm sâtâre otziñgan.

Bukunâ Epaeneto, zâk Asia hân murukñan kâdom op Kristogât a oip. Zâk dukunek. Nâ zâkkât op nângâmjik ândian.

⁶ Maria zâk yatik sâtâre okjanggan. Zâk zengâren nep donjep patâ tuugip.

⁷ Yuda a bukuzatnâ Androniko sot Yunia tâk namin ârândâñ nâambarâwe, zekât nângâman. Zet zo dâzâkonek. Zet a kot patâ, Aposolo a zengât kâmurân ândiwet. Nâ mârur Kristo buñ ândiwanân zet Kristogât a urâwet.

⁸ Bukunâ Ampiliato, zâkkât nânga âlip opmap. Kembugât op zâkkât nângâman.

⁹ Urbano, Kristogât nebân berân miangâwet sot bukunâ Sitaki, zet sâm âlip kwatzikan. Zo dâzâkonek,

¹⁰ Apele, Kristogât a bonñâ sot Aristobulo zâkkât kâmut zo, zengât sâm âlip kwatziñgan.

¹¹ Yuda a bukunâ Herodionj sot Nakiso zâkkât kâmurân gok nâmbutñâ Kristogât singi ândie, zengâren umnâ kinzap.

¹² Ambân zagât Tiripaina sot Tiriposa Kembugât op nep patâ tuuwet sot Peasi zâk Kembugât op nep yatik tuugip. Zen sâm âlip kwatziñgan.

¹³ Kembugât a âlipñâ Rupu sot mamñâ, zekâren umnâ kinzap. Rupu mamñâ zâkñâ mam otnigip.

¹⁴ Asinjkirito, Philegoñ, Hemesi, Patroba, Herema sot bukurâpziñ sâm âlip kwatziñgan.

¹⁵ Pilogo sot ambân Yulia, Nereo sot ponâñâ Olimpa sot Kembugât singi a ambân zen sot ândime, zengât âksik nânga âlip uap.

¹⁶ Kembugât op ziiñâ mindumñâ luyangâm ândibi. Kristogât kâmut kamân dâp ândie, zen Roma zengât op nângâm ândime.

Kembugât den sâsâñ a sarâ, zengât girem sâip.

¹⁷ Bukurâp, zengâren kâsâp ziap, zorâñ singi âlip kwâkâm zingâwe, zo gulipkunam ue. A kâsâp muyagime, zengât galem orangâm ândibi.

¹⁸ A yatâ zo, zen sot pâlâtân mân upi. A yatâ zo, zen Kembu Kristogât kore a bunâ. Zen tep kâmbozingât kore op ândime. Oi den kelâk sâm a ambân nângânângâziñ giginâ nâmbutñâ kâitzângom um gulip kwatzingâme.

¹⁹ Zen ko Kembugât sât lume, zorat singi sâne kamân dâp âim nanqip. Oi nâ zorat umâlip opñâ itâ upigât dâzângobâ. Kut ñai ñai âlipñâ, zo ko nângâm kwâtâtem mem ândibi. Oi kut ñai ñai bâliñâ, zo kândâtikom birâbigât otnigap.

²⁰ Narâk mân kêrep oi lumben mariñâ, Anutu, zâkñâ sâi Satan mem ge kinziñandâ lâñ kwândâlibi.

Kembu Yesu Kristo, zâkkâren gâbâ tânzângozângonandâ zengâren zim-bap.

Buku den sot mâsop den.

²¹ Berân mâmenâ Timoteo sot Yuda bukurâpnâ Lukio sot Yason sot Sosipate, zen zengât nângânângâ ândime.

²² Teatio, nânâ den zi Paulogât lâunjan gâbâ mem ekap ziren kulemguan. Oi nâ zo yatik Kembugât mâtenjan zengât nângâman.

²³ Gaio zâkñâ nâ sot Kembugât kâmut zi galem otniñgâmapñâ zo yatik zengât nângap. Erasto, kamân zirât kât galem a sot bukuniñâ ñai Kwato, zet yatik zengât nângabot.

²⁴ (Kembuniñâ Yesu Kristo, zâkkâren gâbâ tânzângozângonandâ zengâren zim-bap.)

²⁵⁻²⁶ Anutu zâkkât singi âlip sâman sot Yesu Kristogât den sâm muyage-man, zorat dâp nângâm pâlâtânziñ tânzângobapkât imbanâ zemñângap, Anutu, zâk sâm sâtâre okñangânat. Anutu zâk ândeipñak ândiap. Oi ândim zâibap. Anutugât diñâ tik zem gâip. Narâk ziren ko zâkkât sâtkât yatâ sâm muyagime. Zo a hân dâp ziñâ nângâm lubigât kânjan Kembugât ekabân sâm muyagem parâwe.

²⁷ Oi Anutu kânok zâk nângânângânâ patâ ândimap, zâk sâm âlip kwâkñangâm ândinat. Yesu Kristogât opñâ nen sâtâre okñangindâ sâtâre patâ zo âsagem zem zâimâmbap. Zo perâkñak.

Zo yatik.

Korinti a zengât ekap kânok Paulonâ kulemgum zingip.

Mâsop den.

¹⁻² Anutugât sâtkât Yesu Kristogât Aposolo a Paulo, nâ sot bukuniñâ Sostene, net Korinti kamânân Anutugât kâmut ândie, zengât ekap zi kulemgum pet. Yesu Kristonâ gâsuzingâm zâkkât singi hâlâlu ândibigât sâip. Yatâ otzingi kamân dâp Yesugât kâmut, zen Kembu Yesugât kutnjâ konsâm mâpâsem ândime, zen sot kânok urâwe.

³ Ibâniñâ Anutu sot Kembu Yesu Kristo, zekâren gâbâ um lumbe sot tânzângożângoŋ zengâren zimbap.

Korinti zengâren den singi âlipñâ muyagem zeip.

⁴ Zen Yesu Kristo sot pâlâtân utne Anutu zâk tânzângoip. Zorat op ko narâk dâp nâ zengât op Anutu sâiwap sâm dukuman.

⁵ Zen Kristo sot pâlâtân utne singi âlip sâsânâ sot nângânângâ topñâ topñâ zingâm nangip.

⁶ Zingâmñâ Kristogât sâm âsak denñâ umziñan ândânâ gâsui.

⁷ Oi Kaapumñâ imbanâ zingî nep top top tuume. Zen Kembuniñ Yesu Kristo âburem gâbapkât um bâbâlân op mambât ândime.

⁸ Zâknâ Kembuniñâ Yesu Kristo gâbabân mâteñan tosazîñ buñ hâlâlu kinbigât mem kâtikñan kwatzingi ândinetâ narâkziñ âkâbap.

⁹ Anutu zâk nanñâ Kembuniñâ Yesu Kristo, zâkkâren târokwapigât di-izingipñâ dumñâ den nâi mân sâbap.

Korinti a, ziñâ kâsâpagowe.

¹⁰ Bukurâpnâ, nâ Kembuniñâ Yesu Kristo kutñangât op girem den sa nângâne. Zen den top top sâmñâ mân kâsâpagobi. Kâsâpagom kâmut zagât upi, zo buñâ. Um nângânângâziñ mâpotne kânok oi ândibi.

¹¹ Bukurâpnâ, osetziñan den kâsâp muyagem ziap. Koloî zâkkât arâpnâ, zengâren gâbâ nâmbutñâ ziñ yatâ sâne nângâwan.

¹² Den itâgât san. Zengâren gâbâ nâiñâ itâ sâmap, “Nâ Paulogât a.” Oi nâiñâ sâmap, “Nâ Apologât a.” Oi nâiñâ sâmap, “Na Peterogât a.” Oi nâiñâ sâmap, “Nâ Kristogât a.”

¹³ Bâi, dap dap? Kristo pâuksâip mo dap? Paulo nânâ zengât op poru nagân muwan? Mo Paulo nâgât korân too sanjonzingâwe?

¹⁴ Kabik ninak too mân sanjonzingâwan. Krispo sot Gaio zerâk too sanjonzikâwan.

¹⁵ Zen itâ sâbegât, “Zâkkât kutñandâ longiñningi too sanjonningâwe.” Yatâ buñâ. Yatâ mân nângâbi.

¹⁶ Zi nâi nânga. Setepano arâpnâ too sanjonzingâwan. Nâmbutñâ ko mân nângan.

¹⁷ Kristonâ a too sanjonzingâbatkât mân sâm nigip. Den singi âlipñâ dâzângom ândibatkat sâm nigip. Oi Yesu poru nagân moip, zorat den imbanâ buñ opapkât a nâmbutñâ den kelâkñoorâk sâme yatâ sâm kubikñâ mân sâman. Nâ singi âlip den zo bonjik sâman.

A um kâtik zîŋ Yesugât den sîŋgi nâŋgâne yen opmap.

¹⁸ A tâmbetagoagonŋgât mâtâbân ândie, zen Yesu poru nagân moip, zorat nâŋgâne yen opmap. Oi nen kubikkubik mâtâp ândimennâ ko nâŋgindâ Anutugâren gâbâ imbanâŋootnâ opmap. Sîŋgi âlip, zo sâmb kubik mân sâman.

¹⁹ Zorat Kembugât ekabân den nâi itâ ziap, “Kembunâ itâ sap, ‘Nâŋa sa a nâŋgânâŋgâziŋoot zen kwakpi. Nâŋgânâŋgâziŋoot, zengât nâŋgânâŋgâ zo dooŋgubat.’”

²⁰ Zen dap nâŋge? A nâŋgânâŋgâziŋoot, zo ikâ? A nâi den nâŋgâm simbitkum sâmap, zo ikâ? A narâk zirât topnâ nâŋgâmap, zo ikâ? Nâ sa nâŋgânek. Anutunâ hân a zengât nâŋgânâŋgâziŋ egi yennâ oip.

²¹ A zen ziiŋâ nâŋgânâŋgâyân Anutugât topnâ iknam kwagâwe. Wangât, zen yatâ upigât Anutunâ kânŋan nâŋgâm kubigi zeip, zorat. Den sîŋgi âlipnâ dâzâŋgomen. Um kâtik a, zen zorat nâŋgâne yen opmap. Ka Aposolo a, nen den zorat nâŋgindâ bon opmap. Oi nen den sîŋgi zo sâindâ a nâmbutnâ ziiŋâ nâŋgâm Kembugât sîŋgi upme. Zo Anutunâ kânŋan nâŋgi zeipkât yatâ âsagemap.

²² Yuda a um kâtik ândime, zen kulem top top iknam sâme. Grik a, zen ko hân a zengât nâŋgânâŋgâ den zo nâŋgânâm kâtigime.

²³ Nen ko Yesu poru nagân kuwe, zorat den sâindâ Yuda a ziiŋ nâŋgâne kwakmak opmap. Oi Grik a sot hân nâin goknâ, ziiŋâ den zo nâŋgâne den yennâ opmap.

²⁴ Ka a nâmbutnâ Kembunâ gâsuniŋip, Yuda a sot hân nâin gok ârândân, nen Kristogât nâŋgâm itâ sâmen, “Anutugât imbanâ sot nâŋgânâŋgânâ zemŋâŋgap.”

²⁵ Um kâtik a, zen Anutugât nâŋgânâŋgâ den nâŋgâne yen opmap. Ka Anutugât nâŋgânâŋgâ, zorân a zengât nâŋgânâŋgâ wâlâp. Oi a zen Anutugât den nâŋgâne lolot uap. Ka Anutugât den, zorânâ ko a zengât imbanâ wâlâp.

A zâizâiŋ ziiŋâ ko bituk, a gigiŋâ ziiŋâ ko donbep Kembugât sîŋgi upme.

²⁶ Bukurâpnâ, A ikâ zorân Anutunâ diiniŋip? Zo ek nâŋgânek. Osetniŋan a nâŋgânâŋgâziŋ patâ donbep bunâ. A kutâ donbep bunâ.

²⁷ A mâteziŋan a gigiŋâ ândimen, nen Anutunâ diiniŋâm a nâŋgânâŋgâziŋoot zo anun kwatziŋgâmap. A um kâtik ândime, zen nâŋgânâŋgâziŋgât nâŋgâne anun upapkât yatâ oip. A zengât mâteziŋan a gigiŋâ sot lolot ândimen, nen Anutunâ diiniŋgâmâ nâi a imbanâziŋoot anun kwatziŋgâmap.

²⁸ A mâteziŋan bâbâ lolot ândimen sot a yennâ ândimen, nen Anutunâ diiniŋgâmap. Oi a zâizâiŋ upme, zengât imbanâziŋ koi yen upme.

²⁹ Zo hân a nen Anutugât mâteŋan sâk mâme upemgât yatâ opmap.

³⁰ Korinti a zen Yesu Kristo sot pâlâtân utnetâ Anutunâ ândiândi unaknâ ziŋip. Anutunâ kembuniŋâ Yesu Kristo kwânâŋip, zo nengât nâŋgânâŋgâ sot tosanin gulipkukun a sot um salek muyageniŋgâniŋgân sot nengât suupniŋâ mimiŋâ a kwânâŋip.

³¹ Zorat Kembugât ekabân den kulem nâi itâ ziap, “Nâi zâk sâtâre den sâbâ sâmb Kembunâ oip, zorat sâbap.”

2

Paulo zâk sâm kubikkubik den mân sâmâip.

¹ Bukurâpnâ, nâ zengâren gamnâ Anutugât den sapsun dâzângowan. Zo sâm kubikkubik den sot a zengât nângânângâ den mân dâzângowan.

² Nâ itâ nângâm kâtigem zengâren gâwan. Yesu Kristo poru nagân kuwe, zâkkât denâk sapsun zingâbat.

³ Oi nâ zen sot tap imbanâ bun, kenngât op ândiwan.

⁴ Oi singi âlip sâsân, zo nângânângâ pâtâ sâm kubiknâ mân sâwan. Bunâ. Kaapumnâ tânnogi singi âlip sa imbanâ muyagezingi igâwe.

⁵ Den sâwan, zo a zengât nângânângâ patâ den yatâ bunâ. Zen a zengât nângânângâ den zorat nângâne bon opapkât yatâ orâwan. Anutugât imbanâ zengâren muyagei eknâ nângâne bon upapkât yatâ orâwan. Zen Kembugâren nângâm pâlâtân kwâkjanngâbigât yatâ orâwen.

Anutunâ nângânângâ bonnâ ningâmap.

⁶ A Anutunâ kubikzingi nângânângâzinoot ândime, zen Kembugât nângânângâ den bonnâ dâzângomen. Ka den dâzângomen, zo um kâtik a zengât mo hân a kutâ zengât nângânângâ yennâ bunâ. Hângât a kutâ nângânângâzingânngât bonnâ mân muyagem mârûm bun utname.

⁷ Nen ko den Anutugât nângânângâyân tik zem gâip, zo sâm muyagi-men. Den zo nângâm nâ sumbengât singi neule âsaknâ minatkat Anutunâ mârûmjan, hân mân muyageibân den zo sâm kâtân oip.

⁸ Hân a kutâ, zen aksik den zo mân nângâwe. Zen den zo nângâm sâi ko Kembu, âsaknâ marijâ poruyân mân kumbe.

⁹ Zorat Kembugât ekabân den nâi itâ kulemgune ziap, “Anutu umzingandâ gâsume, zengât singi Anutunâ kut nâi nâi kubigip. Kut nâi nâi zo a sennâ mân igiknâ sot kindapnâ mân nângânângân sot a umzingan zo mân nângâwe.”

A Kaapum sot ândim singi âlip nângâne bon upap.

¹⁰ Nen ko Anutunâ sâi Kaapumnâ den Anutugât umjan ziap, zo sapsun ningip. Kaapum zâk den Anutugât umjan tik zemap, zo aksik nângâmap.

¹¹ A nâinâ bukunngât nângânângâ zo dap yatin nângâbap? Um marijandik zo nângâbap. Zo yatik a nâinâ Anutugât nângânângâ zo mân nângâmap. Anutugât Kaapumnâ ziknik zo nângâmap.

¹² Oi Kaapum miwen, zo hânân gâbâ bunâ. Anutu, zikjan gâbâ Kaapum zo miwen. Anutunâ kut nâi nâi nenngât singi sâip, zo nângânatkât Kaapumnâ ningip.

¹³ Anutunâ Kaapumnâ ningip. Zorat den Anutugât umjan ziap, zo sâmen. Zo a zengât nângânângâyân mân sâmen. Bunâ. Kaapumnâ den umninjan pâi sâmen. Kaapumnâ den umninjan pâi sâindâ Kaapum sot ândime, zen dinninâ zo nângâme.

¹⁴ Ka a um kâtik ândime, Kaapumzing bun ândime, zen Kaapumgât den sot imbanâ, zo umzingan mân mem ândie. A yatâ zo, zing den zorat nângâne yen opmap. Zen dap yatâ nângâbe? Den zo Kaapumzinoot ziinjik nângâme.

¹⁵ A Kaapum sot ândime, zen kut nâi nâi zorat topnâ nângâm sâlâpkume. Oi a Kaapumzing bun ândime, zen kut nâi nâi zorat topnâ sot a Kaapum sot ândimen, nenngât topnâ mân nângâme.

¹⁶ Kembugât ekabân den nâi itâ ziap,

“Kembugât umñan den ziap, zo nñiñâ nângipñâ âlip den nñi dukubap? Yatâ Bunjâ.”

Nen ko Kaapumñâ Kristogât nângânñgâ den zo nñigi mem ândimen. Mem ândimñâ kut nñi nñi zorat topñâ nângâm kubikmen.

3

Korinti a zij singi âlibân katep zengât holi yatâ op ândiwe.

¹ Bukurâpnâ, nâ zengâren gam a kaapumziñoot, zo dabângen dâzângobam? A kaapumziñ bunj, zo dâzângobam. Zen singi âlibân katep mâik yatâ ândie

² Katep mâik zen nalem kâtik mân nem namâk nime. Zen nalem kâtik dap op nimbe? Oi narâk ziren Korinti a zen katep mâik yatâ singi âlipkât nalem kâtik nimbigât dâp mân ue.

³ Zen um kâtik. A kaapumziñ bunj yatâ op ândie. Zengâren den sârek sot kâsâp sot um kâlak muyagei a kaapumziñ bunj yatâ op ândie.

⁴ Zen itâ sâme, “Nâ Paulogât a.” Nâmbutñâ zij sâme, “Nâ Apologât a.” A yatâ sâme, zen um sânginjangât mâtâbân ândime.

⁵ Apolo, zâk nñi? Paulo, nâ nñi? Net kore anjâ Kembugât den dâzângoitâ nângâm pâlâtân kwâkñangâwe. Kembunjâ nep diñ sâm nikip yatigâk tuuwet.

⁶ Den sumbunjâ nñi sa nângânek. Nâ nep kârâm kâmirâwan. Apolo zâk nep galem op hibuk pitip. Kembunjâ ko mäsop mei bonñâ muyageip.

⁷ Kârâm kâmirâwan sot hibuk pitip, nekât bonñâ mân sâbi. Mäsop mei bonñâ muyagemap, Anutu, zâkkârâk sâbi.

⁸ Kârâm kâmirâwan sot hibuk pitâmap, nepnik kânok. Oi zorat sângânñâ mia zâk yatik mimbap.

⁹ Net Anutugât berân mâme a. Zen ko Anutugât sin kâlam yatâ. Zen Anutugât namâ.

Kârâpnâ nepkât topñâ sâm muyagibap.

¹⁰ Zen Anutugât namâ yatâ oi Anutunjâ nep sâm nigip dâp nâ mirâ tuutuunj a op kunkun kâtik pa giarip. Oi a nâmbutñâ zij kunkun kwâkñan târokwap tuume. A yatâ zorân nângâmñik tuubi.

¹¹ Kunkun giarip, kinzap, zorat kutñâ Yesu Kristo. Zo sâmbum pam nñi pâi geibap, zorat dâp mân taap.

¹² Oi kunkun zorat kwâkñan a nñiñâ goide kât mo siliwa mo kât nñi âlipñâ, sângân patâ mo nak, ogep mo um târokwap tuubap zo ko mirâ tuutuunjâ zorat topñâ muyagibap.

¹³ Narâk patin zorat topñâ muyagibap. Narâk zoren kârâp patâ âbângum simbap. Oi kârâp zorân sem nep zikñik zikñik tuuwe, zorat top sâm muyagibap.

¹⁴ Kârâpnâ a nñigât nep tuutuunj zo mân sei sângân mimbap.

¹⁵ Ka a nñigât nep tuutuunj, zo kârâpnâ sei sângân bunj upap. Oi zikñâ ko mân tâmbetkubap. Kârâbân gâbâ mäkâm gâbap yatâ upap.

A mân sâm âlip kwatziñgâbi.

¹⁶ Nen Anutugât tirik namâ. Anutugât Kaapumñâ umniñan tâtat mâme opmap. Zo nânge mo bunjâ?

¹⁷ A nñi, zâk Anutugât namâ kiom tuubap zo ko Anutunjâ a zo yatik kiom miñangâbap. Anutugât tirik namâ, zo hâlâlu sâsânj. Oi namâ zo, zen.

18 Zen umziŋ mân kâitkubi. Zengâren gâbâ nâi zâk hân a zengât nângânângâ zorat nângi zâibapkât op girem uan. A zo yatâ, zorân nângânângâ zo birâm hân a mâteziŋan kwakmak yatâ oi âlip upap. Zâk nângânângâ yenŋâ zo biri Anutuŋâ zâkkât nângi nângânângâ bonŋoot upap.

19 Hân a zengât nângânângâ zorat Anutuŋâ nângi bon buŋ opmap. Kembugât ekabân den kulem nâi itâ ziap, “A nângânângâziŋangât nângâne zâizâiŋ opmap, zen Anutugât arâŋŋâ kâitzâŋgonam orot mâme upme. Ka Anutuŋâ topziŋ nângi bâliŋ oi kâbakŋeziŋgâmap.”

20 Oi den nâi itâ ziap;

“Kembu zâk a nângânângâziŋ patâ zengât den nângi yen, bon buŋ opmap.”

21 Zorat zen hân a nengât nângânângâ mo imbaŋâ zorat nângâm um zâizâiŋ mân upi. Nâ Paulogât a mo nâ Peterogât a sâme, zen ziŋangât nângâne zâizâiŋ oi yatâ mân upi. Zi den zorat torenŋâ sa nângânek. Kut nâi nâi aksik zo zengât singi.

22 Paulo sot Apolo, Petero, nen zengât singi. Oi hânân kut nâi nâi mumuŋâ sot ândiândiŋâ, zo zengât singi. Itârân ziap sot gâtâm muyagibap aksik, zo zengât singi.

23 Zen ko Kristogât singi ândie. Oi Kristo zâk Anutugât singi. Zorat zen Kristo sot Kembugât singi ândie, zorarâk sâtâre upi. A zengât nângâne zâizâiŋ mân upap.

4

Kembuŋâ nep a zengât topziŋ sâm muyagibap.

1 Zen nengât itâ nângâbi. Kristogât nep a sot Anutugât den tik zem gâip, zorat galem a.

2 Oi galem a nen dân galem op ândinatkat sâsân. Zorat op ko yatâ op ândeindâ dâp upap.

3 Oi zi ninangât sâbâ. A minduminduyân nâiŋâ nâgât den sâme oi ko zorat nânga yenŋâ opmap. Oi ninak topnâ âlip mân sâman.

4 Nâ ninangât nângâm tosanâ mân nângan, zorat nâ tosanâ buŋ ândian mân sâbat. Topnâ sâbap, zo Kembu kânokŋâ ândiap. Zâkŋâ tosa ek nângâmap.

5 Zen ko ayâk, zorat topnâ muyagibigât kek mân sâbi. Kembu zikŋak gamŋâ kut nâi nâi tik ziap, zo mem kâkŋan pâmâp. Oi umniŋan kut nâi nâi tik ziap, zo aksik âsagem nanŋâbap. Oi Anutuŋâ a aksik holiziŋ ekmap, zâkŋâ a ziŋgiri holiziŋ âlip oi ko sâm âlip kwatziŋgâbap.

Korinti a zen zâizâiŋ urâwen.

6 Bukurâpnâ, zen Kembugât den mân walâbi. Ziŋâ hân a nen mem zâi kwap, mem gei kwap mân otningabi. Zâizâiŋ man upi. Nâ den san, zo Apolo sot nâ, niikŋan kwap san. Zen nekât topnik ek nângâm kwâkâbigât san. Net Anutugât berân mâme ayâk.

7 Zâizâiŋ upme, zengât sâbâ. Gâ a nâiŋâ a patâ upan sâm, sâm gigip? Nângânângâ den zemgigap, zo gikak muyagein mo nâiŋâ mem gigip?

8 Nâiŋâ gigip oi ko wangât gikâ sâkkâ mem zâi pâmat? Zen zâizâiŋ op ziŋangât itâ nângâme? “Umât gom sambe nengâren piksâm ziap. Nen mârûm sikumniŋoot urâwen.” Oi zen itâ sâme, “Nen Paulo buŋâ a kutâ op ândien.” Zen topziŋâ yatâ nângâme? Perâkŋak, zen a kutâ op sâi ko

diiningâne zengâren târokwap a kutâ upem. Zo yatâ âsagei sâi ko umâlep opam. Zen ziingâgât nângâne zâizâiŋ opmap. Ka nâ ko zâizâiŋ mân opman.

⁹ Aposolo nenŋât itâ nângan. Aposolo a nen giginâ ândien. Anutuŋâ sâi Aposolo a nen kâmbamgât singi yatâ op ândien. A aksik patâ, sumbem a sot hân a zengât mâteziŋan a ziŋ nângom kut nâi nâi otniŋgâne ningitme.

¹⁰ Nen Kristogât opnâ a kwakmak yatâ urâwen. Zen ko Kristogâren târokwap nângânângâziŋ patâ yatâ urâwe? Nen lolotnâ. Zen ko kâtiknâ? Um kâtik a ziŋ zen sâŋ âlip kwatziŋgâme? Nen ko sâŋ bâliŋ kwatniŋgâme.

¹¹ Nen too nalemgât mom ândiwennâ ândim gen. Hâmbâ alâknâ mem ândimen. A ziŋ nângom moliniŋgâme. Mirâ buŋ ândiwennâ ândim gen.

¹² Betnâ sâknam nep tuumen. A zen sâŋ bâliŋ kwatniŋgâne nen den âlipnâ dâzângomen. Laŋ otniŋgânetâ nen hâuŋâ mân otziŋgâmen.

¹³ Sâŋ bâliŋ kwatniŋgânetâ nen buku orotnângât den dâzângomen. Nen a donbep zengâren gâbâ iisak alâ gwapgwap yatâ otniŋgâne ândiwennâ ândim gen.

Paulo zâk singi âlibân Korinti a zengât ibâziŋ oip.

¹⁴ Zen anuŋ upigât den zi mân kulemgum ziŋgan. Nan bârarâpnâ girem den dâzângobam ekap zi kulemgum ziŋgan.

¹⁵ Kristogât berân mâme a kâmut zengâren ândie. Ka singi âlibân ibâ donbep buŋâ. Nâ kâdom Yesu Kristogât den singi âlip dâzângom nâ kânok ibâziŋ orâwan.

¹⁶ Zorat nâgât mâtâp zo lân ândibigât kindap pâron den dâzângua nângânek.

¹⁷ Zen nâgât mâtâp lân ândibigât Timoteo sângongua zengâren gaap. Timoteo zâk Kambu sot pâlâtân opnâ ninâ nannâ âlip yatâ op ândei umnâ zâkkâren kinmap. Zâk sângungua zengâren gam nâ Kristo sot pâlâtân op orot mâmenangât singi den, zorat sapsuŋ ziŋgi nângâbi. Yesugât kâmut kamân dâp ândie, zen nâgât mâtâp zo yatik lân ândibigât dâzângoman.

¹⁸ Korinti zengâren a nâmbutnândâ zâizâiŋ op nâgât itâ sâme, “Paulo zâk mân gâbap.”

¹⁹ Nâ ko Kembuŋâ nângânigi narâk mân kârep oi kek gâbat. Zengâren gamnâ a zâizâiŋ op den sâme, zengât topziŋ ikpat. Dinziŋâ zorat mân sâŋ imbanâziŋangât topnâ ikpat.

²⁰ Anutuŋât um topnân ândiândiŋ, zo denân mo denâk buŋâ. Zo Kembugât imbanâŋan kâtigem ândiândiŋ.

²¹ Oi mâsikâziŋga zen sânek. Zen zorat umbâlâ opnâ anâ bâliŋâ oip, zo osetziŋan mân tâpapkât molinetâ ari dâp upap.

²² Nâ sâknâ ko kârebân ândian. Umnâ ko zen sot tapnâ yatâ, a bâliŋâ oip zo, zâkkât den itâ sâŋ kwâkâwan.

5

Korinti zengâren bâliŋâ muyagem zeip.

¹ Zengât singi den itâ sâne nângâman. Zengâren laŋ mâman nâi ândiap. Oi laŋ mâman bâliŋâ zo a um kâtik zengâren mân muyagemap. A nâiŋâ ibânangât ambinŋoot ândimap, zorat san.

² Zo yatâ muyagem zei zen dap op zorat mân nângânângâ op tok zâizâiŋ op ândie? Zo mân orotnâ. Zen zorat umbâlâ opnâ anâ bâliŋâ oip, zo osetziŋan mân tâpapkât molinetâ ari dâp upap.

³ Nâ sâknâ ko kârebân ândian. Umnâ ko zen sot tapnâ yatâ, a bâliŋâ oip zo, zâkkât den itâ sâŋ kwâkâwan.

⁴ Zen Kembu Yesugât korân mindunetâ umnâ zen sot tâi Kembu Yesugât imbanjan kâtiginat.

⁵ A zo um dâpnâ kubikkubik opnâ Kembu gâbâbân âlip upapkât Satanjât bikjan pâindâ um sâkjanjât âknâle bâlinjâ zorân tâmbetkubap.

Kut nâi nâi kâlakjâ zo birâm samjâ mem ândibi.

⁶ Bâlinjâ yatâ zo osetziñan zei mân nângânângâ op zâizâin utne nânga mân dâp upap. Zuu usinandâ nalemân giari une kâlak op nanjâmap. Zo nânge.

⁷ Zorat kâlak zo birâm kubik pam om nimbi. Kristo zâk zengât kâlakziñâ betziñan meip, zorat kâlak buñ ândibi. Mârum Yuda a ziñ Pasowa kendon tâtnam râma nâi kuwe. Oi zo yatik nenjât Pasowa râma kuwe, zo Kristo.

⁸ Nen kâlak birâm tâtnatkât moip. Zorat um kâlak sot bâlinjâ zorat kâlakjâ birâm kut nâi nâi salek sot târârakjâ zo mem ândinat.

⁹ Nâ mârum ekap nâi itâ kulemgum zingâwan. Zen lanj mâman a ambân zen sot nalem kânok ninin sot tâtat mâme mân upi.

¹⁰ Den parâwan, zo um kâtik zengât mân sâwan. Um kâtik a zen lanj ândime. A zengât kut nâi nâi âknâle op kâmbu upme. A lopio hurat kwap ândime. A um kâtik yatâ zo birâziñgâbigât mân sâwan. Zen a yatâ zo dap yatâ zâmbam nanjâbi. Zen hân birâm sumbemân zâim zâmbanbi, zorik.

¹¹ Nâ itâ zorat kulemgum zingâwan. Nâinjâ Yesugât kâmurân ândim bâlinj mem ândiap, mo a nâigât kut nâi nâi âknâle op lanj memap mo den bâlinj sâm ândimap, mo lopio hurat kwâpmap, mo too kâtik nem um gulip opmap, mo kâmbu opmap. Kembugât kâmurân a bâlinjâ zo yatâ mem ândie, zen zot tâtat mâme mân upi. Oi nalem ârândân mân nimbi.

¹² Yesugât kâmut âkjan ândie, zengât den mân sâm kubikzingâbat. A Yesugât kâmurân ândie, zengât tosgât den sâm kubikzingânetâ dâp upap.

¹³ A âkjan ândie, zengât tosgât den hâunjâ zo Anutuñâ sâbap. Zen ko bâlinj mâme a zo zengât osetziñan gâbâ diim âi âkjan pambi. Zâk osetziñan mân ândibap.

6

Den muyagei ziñjak mân sâm kwâkâwe.

¹ Zengâren gokjandâ nâinjâ bukuñanjât kuk den mem ândibap, oi den zo Yesugât kâmut a sâtnâ zengâren mân sâm um kâtik a patâ zâkkâren sâbap? Zen zorat dap nânge? Zo âlipnâ orotnâ?

² Yesugât kâmut a nen nâran a um kâtik zengât den sâm kwâkânat. Zo nânge? Oi zi Yesugât kâmurân gok zengâren den mâik nâi muyagei ziñjak mindumindu op sâm mân kwâkâbi mo?

³ Nâran nen sumbem a zengât den sâm kwâkânam mân kwaknat. Zo nânge?

⁴ Hânân narâk ziren den muyagei âlip sâm kwâkânat. Zorat wangât kut nâi yennanjât den muyagei a um kâtikziñ zengâren mem âinetâ sâm kwâkâme.

⁵ Zen den zo nângâm anjun upigât dâzânguan. Zen dap nânge? Zengâren a nângânângânoot nâi mân ândiap? Zengâren den nâi muyagei zâkkâren mem âine sâm kubikpap.

⁶ Nângânângânâ zo yatâ ziap. Zen ko yatâ mân upme. Buñâ. Yesugât kâmurân gokjâ nâinjâ buku nâi sot den muyagei a um kâtik zengâren mem âine sâm kwâkâme.

⁷ Zengâren den âsagemap, zorân singi âlipkât kâwali koi gemap. Mâtâp nâi, zorat sa nângânek. A nâinjâ kulem bâlinâ otgigi denân mân pam tosanâ birânjangâna yen zimbap. Tosa muyagei um kâtik a zengâren mân pâmban. Nâ zorat nânga mâtâp âlip nâi uap. Zen wangât yatâ mân upme.

⁸ Zen ziinjâk bâlinâ op bukurâpziñangât kut nâi nâi betziñan mime. Zo nâin goknâ buñâ, Yesugât kâmurân gok. Bukurâpziñ zen sot ârândân upme.

⁹⁻¹⁰ Den zi nângâm biranbi. Bâlin mâme a ambân zen Anutugât um topñan mân ândibi. Zen umziñ mân kâitkunek. Lanj mâman a sot kware suñ mem ândiândiñ. Ambân mem birâ sot bâlin upme, Kâmbu orot sot sikumgât âknâlîme, Too kâtik nem um gulip upme, A den bâlin sâme sot kâmbam ku. A yatâ zorân Anutugât um topñan mân bagibi.

¹¹ Oi zengâren gâbâ a nâmbutnâ ziñ yatâ op ândiwe. Ka zen Kembunâ umziñ sanjorip. Kembunâ um hâlâlu minziñgip sot tosa buñ minziñgip. Zo Kembu Yesu Kristogât kot mem ândie sot Anutuniñangât Kaapum sot ândie, zorat yatâ otziñgip.

Bâlinangât girem den.

¹² A nâmbutnâ ziñ itâ sâme, “Kut nâi nâi, zo orotñik ziap.” Ka nânâ sa nângânek. Kut nâi nâi nâmbut orotnâ zorânâ mân betniñan memap. Kut nâi nâi, zo orotñik ziap, Ka zobâ nâinjâ kembu otnibâ sâi zâkkât kore mân upat.

¹³ Nalem, zo tep kâmbogât singi. Oi tep kâmbu, zo nalemgât singi. Bet Anutunâ sâi nalem sot tep kâmbu zo ârândân buñ upabot. Sâknîñ zo mâtâp ambân zen sot ândiândiñ mo ambân nâmbutnâ zen sot lanj ândiândiñangât singi buñâ. Zo Kembugât singi. Kembu zâk sâkkât marinjâ op ândiap.

¹⁴ Anutunâ Kembu Yesu mumunjan gâbâ mângei zaarip. Zo yatik imbanânandâ mânginiñgâbap.

¹⁵ Nângâm biranbi. Kembugât kâmut nen Kristogât sâk bonñâ op ândien. Kristo zâk kâukniñ ândiap. Oi nen kin biknâ yatâ op ândien. Oi zen dap nânge? Kristo sot pâlâtân op ândien, nengâren gâbâ nâinjâ âi mâtâp ambân sot pâlâtân op ândei dâp upap? Buñ kâtiknâ.

¹⁶ Zen itâ nângâm biranbi. “A nâinjâ ambân lanj mâman nâi sot pâlâtân oitâ zet sâk kânok upabot.” Zorat Kembugât ekabân den nâi itâ ziap, “Zet zagâtñâ kânok op ândibabot.”

¹⁷ Nen âlip nângen. Nâi zâk Kembu sot pâlâtân oi um dâpziñkâ kânok upabot.

¹⁸ Zen lanj mâman ambân zo kândâtzângobi. A nâinjâ bâlinâ nâmbutnâ upap, zorân sâknâ mân tâmbetkubap. Ka nâi zâk zik ambin birâm nâi sot ândibap, zâk ziknâ sâknâ tâmbetagogap.

¹⁹ Zen zitâ nângâme? Tirik Kaapumñâ umziñan tâtât mâme opmap. Zorat sâkziñ zo Tirik Kaapumgât namâ. Zâk zengât um sâkziñan ândibapkât Anutunâ sângongoi geip. Zen sâkziñangât marinjâ buñâ.

²⁰ Kembunâ mârûm sângânziñ mei zâkkât singi urâwe, ândie. Zorat zen sâkziñâ târârak galem op ândine a nâmbutnâ ziñ zingitnâ Anutu sâm âlip kwâknangâbi.

¹ Zen ekap kulemgum nim mäsikâniwe, zorat hâuñâ sa nângâne. Nâ itâ nângan. A nâiñâ ambân mân mem yen ândei sâi ko âlip opap.

² Ka bâliñangât mäsîmäsikâ gâi bâliñ upegât anâ ambân mem zâk sot pâlatân op ândibap.

³ Oi agât sâknâ ambin mân angân kârâñangâbap. Oi ambân zâk yatik sâknâ apñâ mân angân kârâñangâbap.

⁴ Ambân zâk sâknangât mariñâ zikñik mân ândiap. Zo apñangât sinji. Oi apñâ zo yatik sâknangât mariñâ zikñik mân ândiap. Zo ambinñangât sinji.

⁵ Zorat ap ambin zen sâkziñ mân angân kârâyangâbi. Yen ninâu sâm ândim den saam yatâ utne dâp upap. Satangât mäsîmäsikâyân loribegât narâk pâñkânogâk yatâ ândibi.

⁶ A ambân miangâbigât op san, zo sâm kâtigemñâ mân san.

⁷ Anutuñâ imbanâ nigî ambân mân mem yen ândian. Nâ ândian, yatik ândibigât otñigap. Ka Anutuñâ imbanâ nâi zikñik zikñik niñgâmap. Nen dâbâk buñâ, nâi itâ, nâi yatâ. Zorat a ambân âlip miangâbigât san.

⁸ A ambân sigan sot malâ, zengât itâ san. Zen nâ yatâ op yen ândine âlip upap.

⁹ Ka zen umziñan âknâleziñandâ diiziñgi bâliñan bagim tâmbetagobegât op miangâm ândibi.

¹⁰ Ap ambin zengât den sa nângâne. Den zi nâgât buñâ. Kembugât den. Zengâren gâbâ ambân nâiñâ apñâ mân birâbap.

¹¹ Oi ambinñandâ apñâ mârûm birip oi ko a buñâ, yen ândibap mo dum apñoot miangâm ândibabot. Oi yatik a nâiñâ ambinñâ mân birâbap.

¹² Nâmbutñâ zengât den zi sa nângâne. Kembugât den buñâ. Zi ninâ den uap. Kembugât kâmurân a nâi âmbinñâ um kâtik ândibap, oi ambân zorân zâk sot ândibat sâi mân birâbap.

¹³ Mo Yesugât kâmurân gokñâ ambân nâi zâkkât apñâ um kâtik ândibap, oi a zorân zâk sot ândibat sâi mân birâbap.

¹⁴ A um kâtik zo ambinñâ Kembugât sinji, zâkkât mäsop zorân zâkkâren arip. Oi um kâtik ambân zo apñâ Kembugât sinji, zâkkât mäsop zorân zâkkâren arip. Oi yatigâk mûrarâpziñ Kembugât sinji op ândibi. Zo buñ sâi um kâtik ândibe.

¹⁵ Um kâtik a mo ambân nâiñâ birâbam sâi mân angân kârâñangâbi. Zorat pâke mân ziap. Anutuñâ lumbenân ândibigât diiziñgip.

¹⁶ Ambân, gâ apkâ Kembugât mâtâbân diina gâbap mo buñâ? Zo nângat?

A, gâ ambingâ Kembugât mâtâbân diina gâbap mo buñâ? Zo nângat?

¹⁷ Zen zikñik zikñik kinkin zoren mo zoren kine Kembuñâ ândiândi muyageziñgip sot nep sâm ziñgip, zo yatik sinji âlibân ândibi. Nâ den zo Yesugât kâmut kamân dâp dâzângoman.

¹⁸ Zengâren nâi zâk kwabâ kwâkñangâne ândei Kembuñâ diiñangip, zâk mân birâbap. Oi a nâi zâk kwabâ mân kwâkñangâne ândei Kembuñâ diiñangip, zâk kwabâ kwâkñangâbigât mân sâbap.

¹⁹ Kwabâ kwatziñgâwe mo kwabâ mân kwatziñgâwe, zorat nângâne bon mân upap. Anutugât den luluj, zorân bonñâ uap.

²⁰ Nâi zâk kinkinñâ zoren mo zoren kiri Kembuñâ diigip, kinkinñanâk zo kinbap.

²¹ Gâ kore mâman a ândina Kembuñâ diigigipkât nângâm kwâkâ mân upan. Olanginâ sâne mân kwâkâban.

²² Nâi zâk kore a op ândei Kembuñâ bâliñangât tâgân gâbâ olaññangi Kembugât a bonñâ op ândibap. Nâi zâk a bonñâ ândei Kembuñâ gâsui Kristogât kore a op ândibap.

²³ Kembu zâk sângânziñ meipkât zâkkât kore a op ândie. Zorat a nâiñâ kembu otziñgâbâ sâi mân nângâbi.

²⁴ Bukurâpnâ, nâi zâk kinñâ sinji âlip nângip, tenğâ zorenâk narâk ziren kinñâ Anutu sot pâlatân upap.

A ambân sigan, zengât den.

²⁵ A ambân sigan, zengât den sa nângânek. Zi Kembugât den buñâ. Kembuñâ tânnogi sinji âlip mem ândimanñâ ninâ nângânângâyân den zi dâzângua nângânek.

²⁶ Narâk zi mâte uap, zoren sâknam patâ muyagibapkât a nâi zâk ambân buñ ândibat sâm âlip upap.

²⁷ Ka ambân mein oi ko mân birâban. Ambân mân sâm giwe oi ko ambângât mân sâban.

²⁸ Gâ ambân mimbâ sâm mena mân bâliñ upap. Oi ambân sigan nâiñâ a nâi mei mân bâliñ upap. Ka miangâbi, zen sâkkât nep tuum sâknam nângâbi. Nâ zorat nângâm itâ san. Zen yen sigan ândine âlip upap.

²⁹ Bukurâpnâ den zi sa nângânek. Yesu takâbapkât narâk pânkânok uap. Zorat a ambirâpziñoot ândimenñâ ândinetâ ambirâpziñ buñ yatâ upap.

³⁰ Oi umbâlâ op isem ândimenñâ ândine umbâlâ buñ yatâ upap. Oi sâtâre op ândimenñâ ândine sâtâre buñ yatâ upap. Oi kut nâi nâi kwâlâmenñâ ândine sikum buñ yatâ upap.

³¹ Oi kut nâi nâi angâgwanğâ upmenñâ ândinetâ yen ândime yatâ upap. Hângât kulem zi ek nângâme, zo buñ upap. Yesu takâbapkât narâk pânkânok uap, zorat den zo san.

³² Zen hânân ândim kut nâi yenñangât mân nângâm kwâkâm ândibigât san. A, ambân buñandâ Kembugât denâk nângâm ândimap. Kembuñâ zâkkât nâñgi âlip upapkât nângâmup.

³³ Ka a ambinñootñâ ko sâkkât kut nâi nâi zorat nângâmup. Oi ambinñandâ zâkkât nâñgi âlip upapkât nângâmup.

³⁴ A yatâ zo sâkkat kut nâi nâi sot Kembugât nepkât nângâm um zagât opmap. Ambân sigân zen Kembugât nepkârâk nângâme. Oi um sâkziñâ Kembugât sinji upapkât nângâme. Oi ambân a sotñâ sâkkât kut nâi nâi zorat nângâm ândibap. Apñandâ zâkkât nâñgi âlip upapkât nângâbap. Ambân zo yatâ zorân sâkkât kut nâi nâi sot Kembugât nepkât nângâm um zagât opmap.

³⁵ Zen âlipñâ ândim kwâtâtibigât den zi dâzânguan. Mâtâp pâke kwatziñgâm mân san. Um nângânângâziñ zo Kembugâren pane zei ândibigât otnigi yatâ san.

³⁶ Oi a nâi zâk bâratñâ a mimiñangât dâp oi angân kârâbâ sâm upap. Oi bet nâñgi mân dâp oi ayân pâmbâ sâm pâi mân bâliñ upap.

³⁷ Nâi zâk umñandâ itâ nângâbap, “Bâratnâ yen ândibap.” Yatâ sâm um zagât mân upap. Yatâ sâm kâtigei dâp upap.

³⁸ Zorat itâ sa nângânek. Nâi zâk bâratñâ ayân pâi âlip upap. Ka a nâi zâk sâi bâratñâ yen ândei âlip nâi upap.

Malâ zengât den.

³⁹ Ambân nâi zâk apnâ ândei mân birâm ândibap. Apnâ moi ko a nâi mimbâ sâmbâ âlip mimbap. A zo Kembugât a ândiap oi ko âlip mianğâbabot.

⁴⁰ Ka ambân zorân apnâ buñ yen ândibat sâmbâ yen ândibap. Zorat nânğâ âlip upap. Zo yatâ nânğan. Oi den zo ninâ umğârâk buñâ. Anutugât Kaapumñâ nânğanânğânâ zo nigi san.

8

Lopioğât sinği nalem, zorat den.

¹ Lopioğât sinği sii nalem, zorat sâbâ. Korinti a zen itâ nânğâme, “Nen aksik top nânğanânğâninğoot ândien.” Ka nâ itâ sa nânğânek. Top nânğanânğâ zorân zâizâinğâ muyagemap. Oi zen mân zâizâinğâ upigât otnigap. Buku op ândiandinğâ zo ko berân mianğâm âlip ândibi.

² Nâi zâk buku orot mân op ândimñâ Anutugât topñâ nânğâm kwâtâtian sâmap, zâkkât itâ sânat, “Zâk mân nânğâm kwâtâtiap. Nânğanânğâ bonñâ mân zemñânğap.

³ Nâi zâk umñandâ Anutu gâsubap, zâk Anutunñâ buku okñanğâbabap.”

⁴ Lopioğât sinği sii nalem, zorat itâ nânğâmen, “Lopio zâk bonñâ buñâ. Zâk wâğân mân ândiap.

⁵ Anutu zâk kânokñâ bonñâ ândiap.” Nen yatâ nânğâmen. Ka a um kâtik zen itâ sâmbâ, “Hânân sot sumbemân lopio sot kembu donğep ziap.”

⁶ Nen ko itâ nânğen, “Anutu Ibâninğâ, zâk kânok ândiap. Zâkkâren gâbâ kut nâi nâi muyagem nanğip. Oi nen zâkkât sinği ândien. Oi Kembu kânok, Yesu Kristo. Anutunñâ sâi Yesu Kristo, zâk nen sot kut nâi nâi aksik muyageninğip. Oi zâkñâ galem otninğip ândien.”

⁷ Kembugât kâmurân a nâmbutñâ zen topñâ yatâ zo mân nânğâm ândie. Zen mârumñan gâbâ lopio hurat kwap ândim gawe. Zen sinği âlibân bâbâ lolot ândime. Zen lopio zorat nânğâne bon oi um kâtik, zinğâ nalem lopioğât sinği sâmbâ zo nemñâ umzinğâ sumunkomap.

⁸ Nâ den sa nânğânek. Anutu zâk nalemğât opñâ nânğip mân zâizâinğâ uap. Nen sii nalem birindâ nenğât mân nânğip geibap. Mo nalem neindâ mân nânğaninğip zâibap. Buñâ. Nalem, zo yenñâ.

⁹ Zenğâren gâbâ nâmbutñâ zinğâ nalemğât topñâ nânğâm nalem nem tatne bukurâpzinğâ sinği âlip bituktâ zemzinğap, zen zinğitñâ bâlinğâ upegât galem oranğâm ândibi. A lolot yatâ zo lopioğât sinği nalem nemñâ umzinğâ sumunkomap.

¹⁰ Gâ lopio zâk bon buñ sâmbâ lopio namin zâim nalem nem tâtna bukuğâ nâi lotñâ, um oset a ga gekñâ niapkât nimbâ sâmbâ zo yatik nemñâ umñâ sumunkumbap.

¹¹ Bukugâ sinği âlip bituktâ zemñânğap, zâk Kristo gilâmñandâ sângân meip. Zâk gâgât kâtikkanğât lorebapkât girem uan.

¹² Zen lopioğât sinği nalem nemñâ bukurâpzinğâ um oset ândime, zen umzinğâ mem tâmbetkune um gulip upi, zo ko yatik Kristo tâmbetkubi yatâ upap.

¹³ Zorat nâ sii nalem nimbam bukunâ lolot zo tâmbetkubatkât nânğâm kwâkâ op sii nalem birâm yen ândibat. Zo yatik op ândimâmbat.

9

Paulo zâk nepñanğât den sâip.

¹ Korinti a zen nâgât dap nânge? Nâ Aposolo buñâ? Nâ yatâ mo yatâ upatkât otnigi saanine dumunân ândian? Nâ Kembuniñâ Yesu Kristo mân egâwan? Korinti a zen ziñjak topnâ nângâm birañbi. Nepnangât bonñâ Kembangât mäsobân muyageip, zorat ko zen sinji nângâ a ambân urâwe, zo.

² Kamân nâin gok nâmbutñâ zen nâgât Aposolo mân sâme motñâi. Zen ko topnâ âlip nânge. Nâ perâknjak zengât Aposolo op ândiman. Nâ Aposolo nepnangât bonñâ Kembangât mäsobân zen Kembangât a ambân urâwe.

³ A ninâ topnangât sâme, zen den itâ maburem zingan.

⁴ Zengâren gâbâ nâmbutñâ zen nen nepniñangât sângân zengâren gâbâ too nalem mân minatkat sâme. Zen wangât yatâ sâme? Aposolo nâmbutñâ zen mâtâbân âim gane too nalem zingâme.

⁵ Aposolo nâmbutñâ sot Petero sot Kembangât murâpnâ, zen ambirâpziñoot kamân toren toren âim gane nalem mot zingâne aposolo nep tuume. Oi nâmbutñâ nen yatâ mân utnatkat sâwe.

⁶ Nâ sot Banaba, net betñâ nep tuum ândim kât muyagem sâkkât kut nâi nâi sângân mem ândiratkât se. Net yatik op ândim mân birâratkât se.

⁷ Den nâi mäsikâzinga sânek. Kâwali a nâiñâ zikñâ nalem sot kut nâi nâi muyagemap? A nâiñâ nep kârâm kâmiri bonñâ muyagei mân mem nimbap? Mo nâiñâ nonin makau nepñâ tuumñâ zengât nam mân mäsân nimbap?

⁸ Den zi a den san? Buñâ. Kembangât gurumin den ekabân den yatik ziap.

⁹ Mosenâ Kembangâren gâbâ den mem itâ kulemgoi ziap,

“Wâugâ zuu zigi mem ko goka mân pindâna mân dâp upap.”

¹⁰ Oi dap nânge? Den zo Anutunâ wâu zengârâk nângâm sâip? Mo nengât nângâm sâip? Den zo a nengât op sâip. Nâi zâk nepñâ kârâm kâmitmap, zâk bonñâ oi nimbatkât nângâm nep zo tuumap. Oi yatigâk nâi zâk nebân hibuk pitâbap, zâk bonñâ muyagei nimbatkât nângâm tuubap. Anutu zâk yatâ nângi ziap.

¹¹ Nen zengâren umgât nep tuumñâ zengâren gâbâ sâkkât kut nâi nâi minatkat nângâne yâmbâremap?

¹² A nâmbutñâ zinj zengâren gâbâ nalem sikum minetâ nen zengâren nep topkwap tuuwennâ mân minatkat se?

Nâ itâ sa nângâne. Nen Kristogât sinji âlip lañ kâri pâke pambemgât zengâren gâbâ nalem sikum mimiñâ sâsân, zo birâm betñâ sâknem nep tuum nalem mot muyagem nem ândiwen.

Paulo zâk nep tuum Korinti zengâren gâbâ sângânñâ mân meip, zorat sâtâre oip.

¹³ Kembangât sinji nalem uunñâ a tirik namin nep tuum ândime, zen namin nalem mem nime. Oi Anutugât sinji nalem kut nâi nâi pâpanñâ, zoren tuume, zen zoren gâbâ nalem nâmbutñâ mem nem ândime.

¹⁴ Kembu zâk sinji âlip sâsân a, nen yatik sinji âlip sâindâ betniñan mimbigât sâip.

¹⁵ Nâ ko mâtâp zo mân lâñman. Kât sikum mân meman. Oi zen yatik otnibigât ekap zi mân kulemgum zingan. Nâ zengâren gâbâ kât mot mân meman, zorat sâtâre opman. Oi nâ itâ nângâm kâtigian. Nâ yatik op ândim ma ko mumbat. A nâiñâ kât nigi ko nâ dap yatâ zâizâinj op sâtâre den dum sâbat? Zorat kât mot zengâren mân mimbap.

¹⁶ Nâ singi âlip den dâzângom ândiwan, zorat dap yatâ zâizâin den sâbat? Nep zo Anutunâ kwâknan pâip. Den singi âlip zo mân dâzângobat oi ko, yei, Kembunâ dap otnibap?

¹⁷ Nep zo ninâ umgât tuuwan sâi ko sângân membam. Ninâ umgât mân tuumangât zâizâin mân upat.

¹⁸ Zâizâin opman, zorat topnâ itâ. Nâ singi âlip mem ândiman, zo a dâzângom ândim zengâren gâbâ sângân mân meman. Nâ zorat sâtâre opman. Oi singi âlip sâman, zo sângânjâ sâkkât kut nâi nâi mimban sânetâ birâman.

Paulo zâk a top top zengât kore a oip.

¹⁹ Nâ a aksik zengât dumunan mân ândiwan. Kore mâman mân ândiwanjâ lan kore otzingâm ândian. A donbep zin singi âlip nângâm Kembugât singi upigât yatâ op ândian.

²⁰ Yuda a zen sot ândim Yuda zengât orot mâmegât tengâyân ândiwan. Zo Yuda a zin Kembugât singi upigât yatâ orâwan. Mosegât gurumin den zo lum kore upme, zen sot ândimjâ gurumin dengât kore a yatâ orâwan. Ninâ gurumin dengât kore a bunandâ a kore upme, zen Kembugât singi upigât orâwan.

²¹ Um kâtik a, Kembugât den mân nângâme, zen sot ândim zin ândime, zo yatâ orâwan. Um kâtik a, zen Kembugât singi upigât yatâ orâwan. Nâ Anutugât mâtenjan gurumin den mân nângâm ândim bun. Nâ Yesu Kristogât den kâtik, zo mem ândiman.

²² A singi âlip bituktâ zemzingap, zen sot ândim orot mâmezin yatâ op ândiwan. Zen Anutugât singi âlip nângâm Kembugât singi upigât yatâ orâwan. A top topnâ zengâren ândim zengât holiyâk mem ândiman. Zo nâmbutnâ zin Anutugât singi upigât yatâ op ândiwan.

²³ Zo yen bunâ. Singi âlip lan kârâm âibapkât yatâ opman. Oi singi âlip bonnâ zo nâgâren sot zengâren âsagibapkât yatâ op ândiman.

Sârârâk kârâm kâtigem âi kikerân takâm neule muyaginat.

²⁴ Zen itâ nângâme mo? Dâp orotnangât sombemân a katap zen aksik sârârâk kârâbi. Ka neule mimiñ, zo ko a kânoknâk kâtigem âi mimbap. Oi zen yatik sumbemân neule mimbigât kâtigibi.

²⁵ Katap zen imbanâzinangât dâp op kendon ândime. Zen neule yennâ, zinzin kâtik bun, zorat yatâ upme. Nen ko sumbemân neule zinzin kâtik, zorat yatâ utnat.

²⁶ Nâ ninak sârârâk kârâman, zo kiket zo ekjâ târâragâk âiman. Nâ kâlâunâ yenjan mân lum pâman.

²⁷ A singi âlipnâ dâzângom ândia Anutunâ nâgât nângi mân dâp oi kâbaknenigi ginjâ opamgât sâknangât âknâle zo mem gei kwap kubiknâ sâknangât a kutâ op ândiman.

10

Isirae a zengâren kut nâi nâi muyageip, zorân giremniñ uap.

¹ Bukurâpnâ, nâ Isirae a sâkurâpninâ kut nâi nâi urâwe, zorat sa nângânek. Zen aksik Mose sot unumunom ombenjan âim saru nirem nâmbut âiwe.

² Zen aksik Mosegât kâmut upigât unumunom ombenjan âim saru nirewe. Too zorân too sangonzingip yatâ oip.

³ Oi Anutunâ nalem muyagem zing zi aksik niwe.

⁴ Oi too Anutuñâ muyagem zingip, zo zen aksik niwe. Too zo Anutugât kârân gâbâ gei niwe. Oi kât zorat kutñâ Kristo. Kristo zâk hân kabânjan too zingip, zorat dâp galem otzingâm ândeip.

⁵ Ka zengâren gâbâ donbep patâ Anutuñâ zingiri mân dâp oi mirâ kamân kâtikjan kâbaknezingi mom nangâwe.

⁶ Zengâren kut ñâi ñâi muyageip, zorân giremniñ uap. Zen bâliñ urâwe, zo nen yatik upemgât.

⁷ Mosegât kâmurân gâbâ nâmbutñâ zen lopiogât kore mâman urâwe. Korinti a zen ko yatâ mân upi. Mosegât a gakârâpnâ, zen Kembugât nelâmzângoi lopio sobim sâtâre urâwe. Zorat Kembugât ekabân den ñâi itâ ziap,

“A zen ge tap sii nalem nemñâ zaat kep kom kirâwe.”

⁸ Oi Mosegât kâmurân gâbâ nâmbutñâ zen lañ op ândiwe. Nen a ambân lañ ândiândiñ zo yatâ mân utnat. Zen bâliñ urâwegât sirâm kânogân 23 tausen yatâ zo ziñ muwe.

⁹ Nen ko Kembugât mâtenjan bâliñâ mân utnat. Zâizâiñ mân utnat. Zengâren gâbâ nâmbutñandâ zâizâiñ utne Anutuñâ sâi mulumñâ zingip muwe.

¹⁰ Oi nen Kembugâren âkon den mân sânat. Zo zengâren gâbâ nâmbutñandâ âkon den sâm Kembu sâm bâliñ kwâkjanğâne tâmbet tâmbet marijandâ tâmbetzângoi.

¹¹ Zengâren kut ñâi ñâi âsageip, zorân giremniñ uap. Hângât narâknâ âkâbâ sâi narâk patâ mâte oi ândien, nengât den zi sâm giremniñ kulemgue.

¹² Zorat Korinti a zengât girem den ñâi dâzângua nângânek. Ñâi zâk zikjanğât nângi zâizâiñ op itâ sâmâp, “Nâ a kâtikñâ.” Yatâ sâbap zo ko lorebapkât galem oranjâm ândibap.

¹³ Zengâren mâsimâsikâ âsagem gâip, zo a donbepziñangât dâp muyagemap. Oi Anutuñâ sâi kâtigemap, zâk mâsimâsikâyân mem bâbâlân koi imbanâziñangât dâp mân walâbap. Oi mâsimâsikâ gâbap dâp mâtâp ñâi tirâpzanğoi âlip kâtigem kinbi.

Kembugât nalem nem Satangât nalem niniñ, zo mân taap.

¹⁴ Zorat opñâ bukurâpnâ, zen lopio sot lopiogât singi sii nalem, zo kândâtkom ândibi.

¹⁵ Zen nângânângâziñoot ândime, zorat den zi sa ziñak nângâm iknek.

¹⁶ Wain hâkobân zeip, zorat sâiwap sâmñâ nemñâ Kristo gilâmjanğât op târotâro upmen. Nalem namuñ nemñâ Kristogât sunum sot târotâro upmen. Zo nângâm biranbi.

¹⁷ Nalem kânok zo nemñâ a donbep nen kâmut kânok upmen. Kristo sot pâlâtân op kâmut kânok upmen.

¹⁸ Zen Isirae a ziñ upme, zo nângânek. Kembugât tirik namin Kembugât singi nalem uuñâ a ândime, zen nep zo tuum ândim Kembu sot târotâro upme. Oi zen kâmut kânok op Anutugât singi nalem pâpanjan nep tuum zobâ nalem nâmbutñâ mem nem ândime.

¹⁹ Den san, zorat topñâ dap yatâ? Lopiogât sii nalem niniñâ, zorat nângâne bon upapkât san mo? Mo lopio zikjanğât nângâne bon upapkât san?

²⁰ Yatâ buñâ. Den san, zorat topñâ itâ. Um kâtik a, zen ko lopiogât sii nalem ume, zo Anutugât singi buñâ. Zo Satarj sot wâke, zengât singi uap. Oi nâ Korinti a zengât itâ san. Zen Satarj sot wâke zen sot târotâro mân upi.

²¹ Kembugât hâkobân gâbâ too nem wâke zengât hâkobân gâbâ too niniñâ, zo mân taap. Oi Kembugât nalem nemñâ wâke zengât nalem niniñâ, zo mân taap.

²² Kembu zâk kuk otningâbapkât yatâ utnat? Mo dap nânge? Nengât imbanjandâ zâk wâlap? Yatâ buñâ.

Nâi zâk zikñangât nânge zari ândei mân dâp upap.

²³ A ziñ itâ sâme, “Kut nâi nâi, zo orotñik ziap.” Ka nâ itâ sa nângânek. Kut nâi nâi nâmbutñâ oindâ zorânâ mân betniñan mimbap.

²⁴ Nâi zâk zikñangât mân nângâm bukuñangât nângâbap zo ko âlip upap.

²⁵ Angâgwanğâ minduminduyân zuu bâu sângân minâ sâm âlip mimbi. Um oset mân upi. Zi lopiogât singi sâm mân mâsikâzingâbi.

²⁶ Wangât, Kembuniñâ zâk hân sot kut nâi nâi piksâm ziap, zorat mariñâ ândiap, zorat.

²⁷ A um kâtik nâiñâ buku otziñgâm mirânan zâinâ sâi zâibi. Oi sii nalem ziñgi zorat topñâ mân mâsikâm nimbi.

²⁸ Ka nem tatnetâ bukuziñâ nâiñâ ga dâzângobap, “Bâu zi lopiogât singi sâsânjan gokñâ.” Yatâ sâbap oi ko mân nimbi. Zo sâm muyagem ziñgâbap, a zâkkât op nângâm birâbi.

²⁹ Zo nine umziñ sumun opapkât buñâ. Nalem zo ninetâ sâi ko bukuziñâ niegât nimbâ sâm nem um sumun opapkât. Nâ yatâ sa zengâren gâbâ nâiñâ itâ sâbap? “Ninâ umnâ nângâm kwâka mân zei upâ sa bukunâ nâiñâ pâke pâmbap?”

³⁰ Nâ Anutugâren sâiwap sâm nia wangât bukunâ nâiñâ nângâm bâliñ kwatnibap?”

³¹ Nâ zorat itâ sa nângânek. Zen sii nalem ninam mo kut zo mo zo utnam a ziñ ziñitñâ Anutu sâm âlip kwâkñangâbigât nângâmñik upi.

³² Zen Yuda a sot Grik a sot Anutugât kâmut zengât mâteziñan tosaziñ buñ ândine âlip upap.

³³ Nâ yatigâk a top topñâ zen niknetâ dâp upapkât nângâm ândiman. Nâ ninangât nângâm buñâ. A donbep, zengât nângâm opman. Zen Kembugât singi âlip nângâm âlip upigât nep tuuman.

11

¹ Nâ Kristogât mâtâp lânman. Zen zo yatik orot mâmenâ ek nângâm wâratkum ândibi.

A ambân topniñâ.

² Zen kut nâi nâi orâwan sot den dâzângowan, zorat nângâm lum upme. Zorat nânga âlip opmap.

³ Oi zi den nâi sa nângânek. Kristo zâk agât kâukñâ. Anâ ambângât kâukñâ. Oi Anutu zâk Kristogât kâukñâ.

⁴ Minduminduyân a nâi zâk kâuk pâkenâ tâi ninâu sâbap mo Anutugât den sâm muyagibap. Yatâ oi kembu patânâ anjun upap.

⁵ Minduminduyân ambân nâi zâk kâuk pâke buñ ândim ninâu sâbap mo Anutugât den sâm muyagibap. Zâk yatik oi apñâ anjun upap. Ambân yatâ zo, zâk ambân lanj ândiândiñ kâukziñ sâmot miminâ, zen yatâ anjun upap.

⁶ Ambân nâi kâuk pâke mân pam ândei kâuknâ mânângât nanngâne anjun oi dâp upap. Ka ambân zo yatâ oknangâbigât anjun opnâ kâuk pâke pam ândibap.

⁷ Minduminduyân a zâk kâuk pâke mân pam ândibap. A, zâk neule âsaknâ marijâ, Anutu, zâkkât holi tobat sot wikin yatâ. Ambân ko, zâk agât wikin.

⁸ A, zâk ambângâren gâbâ mân muyageip. Ambânâ agâren gâbâ muyageip.

⁹ A, zâk ambângât opnâ mân muyageip. Buñâ. Ambân, zâk agât opnâ muyageip.

¹⁰ Ambân, zâk agât ombenjan ândiapkât kâuk kâpim ândibap. Yen ândei sumbem a ziñ iknetâ bâliñ opapkât sâsân.

A sot ambân, nen ârândân Kembugât mâtenjan kinat.

¹¹ A, zâk zikjik Kembugât mâtenjan mân kinbap. Ambân, zâk zikjik Kembugât mâtenjan mân kinbap.

¹² A ambân ârândân kinbabot. Ambân, zâk agâren gâbâ muyageip. Zo yatik a nen ambân zengâren gâbâ âsagimen. Nen sot kut nâi nâi zo Anutugâren gâbik gawen.

¹³ Zen ziñjak nângâm iknek. Minduminduyân ambân nâi kâuk pâke buñ ândim Anutugâren ninâu sâi dâp upap mo buñâ?

¹⁴ Oi a nâi zâk kâuk sâmotnâ kârep mem ândei ikne dâp upap mo buñâ? Zorat topnâ mârum singi âlip mân mem ândiwe, zen zoren nângâm ândiwe.

¹⁵ Oi ambân nâi kâuk sâmot ilimbam tâi ikne âlip opmap. Anutunâ kâuk sâmot ilimbam zingâmap, zo kâuk pâkeziñ. Kâuk sâmot ilimbamnâ zo zâkkât nenjâ.

¹⁶ Nâi zâk den zi birâbâ sâm itâ nângâbap. Zo birâbirân, zo nen sot Anutugât kâmut nâmbutnâ nen mân upmen.

Korinti a zen nalem nem gulipmalip urâwe.

¹⁷ Zen mindumnâ kut nâi ziñ upme, zorat nânga mân dâp oi girem dâzânguan. Zen âlip mân opnâ bâliñ op ândime.

¹⁸ Yesugât kâmut zen mindunetâ kâsâp muyagemap. Zen ziñjak kâmutnâ kâmutnâ sâm kâsâpagome. Yatâ sâm dâtnone nânga perâknjak yatâ uap.

¹⁹ Oi kâsâp zo yen buñâ. Zengâren gâbâ nâmbutnandâ den singi âlip mem kâtigie, zengât topziñ muyagibapkât âsagiap.

²⁰ Ka zen nalem ninam mindumnâ Kembugât nalem kâtik nem gulipmalip upme.

²¹ Nalem mem gamnâ ziñâ kâsâpkum zikjik zikjik nime. Nâi zâk tepnangât opmap. Nâi zâk âkon buñ nemap. Nâi zâk too wainj donbep nemnâ um gulip opmap.

²² Wangât yatâ upme? Ziñ mirâ kârum ko yatâ upme? Zen nalem too ninâ sâm mirâziñan nimbe. Zen wangât Anutugât kâmut zengât nângâne gigin oi a kanpitâ sot nalem buñ ândime, zen anjun kwatziñgâme? Zorat wan den dâzângobâ? Nâ sâm âlip kwatziñgâbat? Buñâ. Nâ zirât mân sâm âlip kwatziñâbat.

Kembugât nalem ninij, zorat den.

²³ Nâ Kembugâren gâbâ den mewan, zo zingâwan. Zo itâ. Kembu Yesu zâk Yudanâ tirâpângoi gâsuwe, zo mân âsageip, narâk zoren Yesu zâk arâpnâ sot tap nalem meip.

²⁴ Nalem nâi memnâ sâiwap sâm namun itâ sâip, “Zi zengât singi san. Nâgât nângâm nalem zi itâ nem ândibi.”

²⁵ Nalem ninetâ Yesunâ wain too hâkop memnâ itâ sâip, “Hâkop ziren târotâro iraknangât gilâmnâ taap. Gilâmnandâ narâk ziren târotâro iraknâ âsagezingâbap. Nimbi dâp nâgât nângâm yatik nem ândibi.”

²⁶ Zen nalem sot too zo nimbi dâp Kembu moip, zorat singi sâm muyagem ândine âburibap.

²⁷ Zorat nâi zâk mân orotnâ opnâ Kembugât nalem sot too, zo nimbap, zo nem gulipkum tosa mimbap.

²⁸ Zorat nalem sot too zo ninâ sâm umzingân topnâ ek nângâm nâ Anutugâren sâm muyagem nâ nimbi.

²⁹ Nâi zâk Kembugât sunum egi yennâ oi nimbap, zâk hâunâ mimbap.

³⁰ Zen zo yatâ gulip upmegât nâmbutnâ lolot sot nâmbutnâ sisi mâsek sot nâmbutnâ mârur muwe.

³¹ Ninak um topni ek nângâm kubigindâ sâi ko Kembunâ hâunâ mân ningâbap.

³² Ka gulip oknangindâ Kembunâ hâunâ ningâm kubikningâmap. Um kâtik, zen sot tâmbetagogemgât op zo yatâ kubikningâmap.

³³ Bukurâpnâ, zen nalem ninam mindum tatnetâ aksik gam nangânetâ ko topwkap nimbi.

³⁴ Nâi zâk tepnangât oknangi ziknâ mirin nalem nimbap. Zen mindum Kembugât nalem kâtik nem gulipkune hâunâ muyagezingâbapkât yatâ upi.

Den nâmbutnâ zo ninak gam dâzangobat.

12

Kaapumnâ nenngâren nep tuumap.

¹ Bukurâpnâ, Nen nep top top tuunat, zorat Kaapumnâ imbanâ ningâmap. Zorat kwakpegât dâzângua nângânek.

² Zen mârurman um kâtik ândine a zin diizingâne lopio din bun, zâkkâren pâlatân op ândiwe. Zen lopiogât kembuninâ sâm kin topnan ândim gulipmalip op ândiwe.

³ Zorat torennâ nâi itâ sâm dâzângua nângânek. Nâi zâk Anutugât Kaapumnâ mam oknangi dap op itâ sâbap? “Yesu, gâ sâm bâlin kwatgigan.” Oi nâi zâk Tirik Kaapumnâ mam mân oknangi dap op itâ sâbap? “Yesu, zâk Kembu patâ.”

⁴ Anutugât umâlepnanngât op sâi Kaapumnâ imbanâ ningi nep top top tuumen. Kaapum, zâk kânok.

⁵ Kore orotnâ top top ziap, zo donbep. Nep marinâ, zo Kembu kânok.

⁶ Singi âlipkât mâtâp topnâ topnâ ziap. Imbanâ marinâ Anutu kânok. Zâk imbanâ muyagem ningâmap.

⁷ Kembugât kâmurân nen ârândân âlip ândinatkat Kaapum zâk a kânok kânok imbanâ muyagem ningâmap. Nâi zâk Kaapumnâ mam oknangi kut nâi nâi âsagemap, zorat topnanngât den nângâm sâmap.

⁸ Nâi zâk Kaapumnâ mam oknangi den nângânangâ zo sâmap. Nep zagât, zo marinâ Kaapum kânok.

⁹ Nâi zâk Kaapumnâk mam oknangi nângâm pâlatân patâ op ândimap. Nâi zâk Kaapumnâk mam oknangi a sisi mâsek kubikzingâmap.

¹⁰ Oi nâi zâk sen mârât kulem tuubapkât imbanjâ pindâmap. Nâi zâk Anutugâren gâbâ den mem sapsubapkât imbanjâ pindâmap. Nâi zâk Kaapumjâ imbanjâ pindi den sot kut nâi nâi zorat topnjâ nângâm kubik sapsumap. Zâk itâ sâmap, “Zo Kembugât Kaapumân gok.” Mo itâ sâmap, “Zo wâke sot Satan, zengâren gok. Zo bâlinjâ.” Nâi zâk singi âlip den gându unjakjan sâbapkât imbanjâ pindâmap. A nâi den gându unjak zo nângâm a dinninjan melânbapkât imbanjâ pindâmap.

¹¹ Nep top top zo Kaapumjak tuumap. Kaapum zâk zikjak nângâm nep zo mo zo a marij dâp kâsâpkum ninjâmap.

Sâknij ko kânok, kore mâman donjap.

¹² A nen sâkninandâ kânok, ka sâkkât kore mâman, zo donjap. Oi zen donjapnjâ mâpotnetâ sâk kânok uap. Oi Kristogât kâmut nen zo yatik.

¹³ Kaapum kânokjak tooyân mâpotningi kâmut kânogâk urâwen. Yuda a sot hân nâi gok, Kore a sot a kutâ, nen aksik Kaapum kânok zorigâk miwen. Kaapumjâ umninjan piksâm zimbapkât miwen.

¹⁴ Oi sâkkât kore, zo kânok bujâ. Zo donjap.

¹⁵ Oi ki zâk dap op itâ sâbap? “Nâ bet bujâ. Nâ sâkkât torenjâ mân uan.” Den yatâ sâmjâ dap op sâk birâm zikjak ândibap.

¹⁶ Mo kindap zâk dap op itâ sâbap? “Nâ sen bujâ. Nâ sâkkât torenjâ mân uan.” Yatâ sâmjâ dap op sâk birâm zikjak ândibap.

¹⁷ Sâgân sinninjâ zei sâi ko sâknjâ kindap kârubap. Mo sâgân kindabâk zine sâi sângân kârubap.

¹⁸ Anutu zâknjâ yatâ nângi zeipkât sâkkât kore nep top top sâm zingip.

¹⁹ Sâkkât kore mâman zen nepziñ kânok oi sâi sâk zâk bâlinj opnjâ buj opap.

²⁰ Zi ko kore mâman donjap, ka sâk ko kânok.

²¹ Senjâ dap op bet itâ dukubap? “Nâ gâ bujâ âlip ândibat.” Mo kâuknjâ dap op ki itâ dâzâkobap? “Nâ zet bujâ âlip ândibat.”

²² Yatâ mân ziap. Sâkninangât torerâpnjâ lolotnjâ zen buj utne sâi âlip mân ândibem.

²³ Oi sâkninangât torerâpnjâ giginjâ zinjâ galem otzingâmen. Oi sâkninangât torerâpnjâ mân igiknjâ zo ekap zângoindâ âlipnjâ yatâ ândime.

²⁴ Sâknij torerâpnjâ muyap zime, zo yatâ neule mân pam ândimen. Oi Anutunâ sâk muyagem torerâp nâmbutnjâ giginjâ zen nep patâ sâm zingip.

²⁵ Zo sâkninangât torerâp kâsa mân op kore orangâm ândibigât yatâ oip.

²⁶ Zorat torenjâ nâinjâ sâknam nângi nâmbutnjâ, zen ârândâñ nângâbi. Mo nâinjâ sâtâre oi nâmbutnjâ zen yatik sâtâre op nanjâbi.

Nep a topnjâ topnjâ ândie.

²⁷ Zen aksik patâ mâpotne Kristogât kâmut ue. Nep top top tuume, zo ko zen kâmut kânok ue. Zen Kristogât sâk bonnjâ yatâ ue. Kristo zâk kâukziñ ândiap. Oi zikjak zikjak sâknangât kore mâman ue.

²⁸ Oi Anutu zâk kâmut gakârâpnjâ, nengâren a itâ nâambarip. Aposolo gâsum sâlâpnângoip. Ombenjan Anutugâren gâbâ den mem sâsân a. Ombenjan den singi âlip kwâkâm zingâzingân a. A sisi mâsek kubikzingâzingân, berân mâme a sot a sâtnjâ, oi a den gându mârâtnjan sâsân. Zo yatâ nâambarip.

²⁹ Nen Aposoloyâk nâmbarip? Mo nen aksik Propete a mo kwâkâm zingâzingân a nâmbarip? Nen aksik sen mârât tuutuunjangât imbanjâ ningip? Zo yatâ bujâ.

³⁰ Nen aksik patâ sisi mâsek kubikkubiknjangât imbanjâ ningip? Mo den gându unakñan sânatkât imbanjâ ningip sot den zo nângâm melânatkât imbanjâ ningip? Yatâ bujâ.

³¹ Zorat itâ sa nângânek. Zen Kaapungât imbanjan Yesugât kâmut mem kâtikñan kwatzingânâ op nep tuubi. Nep top top zorat san. Zi ko nep zo tuubigât nânjâ mâtâp âlipnjâ nâi, zorat dâzângua nângânek.

13

Umñinandâ mân gâsâyagom nep âlip tuugindâ mân dâp upap.

¹ Nâ Kaapum imbanjan a gânduân mo sumbem a zengât gânduân Kembugât den sâbam ua umnandâ bukurâpnâ mân gâsâzângobap zo ko sa lâmun kâmam yatâ den kwamitjik opap.

² Nâ Propete op ândim kut nâi nâi âsagemap, zorat topnjâ nângâbam sot singi âlipkât topnjâ nângâm kwâtâtebam oi bakñâ sa âbângubapkât zorat nângâm pâlâtân imbanjâ zemniçi sâi ko umnandâ bukurâpnâ mân gâsâzângobap, zo ko nâ a yennâ opam.

³ Oi kut nâi nâinjâ zemniçi, zo a kanpitâ zingâm nangâm sâknâ bira kârâpkât singi opap, oi umnandâ bukurâpnâ mân gâsuzingâbap zo ko nâ a yennâ op nangâbat. Kut nâi nâi zo ua sâi zorânjâ âlipñan mân kwatnibap.

Buku opnjâ mâtâp âlipnjâ lâñnat.

⁴ Nâi zâk umñandâ bukurâpnâ gâsuzingâmapnjâ lumbenâ ândibap. Bukurâpnâ, zen kuk mân otzingâbap. Zâk sâk mâme mo zâizâinj mân upap.

⁵ Kut nâi mân orotnjâ zo mân upap. A zo zikñâ kutñâ mân mem zaatpap. Um kâlak bujâ. A zengât tosa mân mem ândibap.

⁶ Bâlijandâ lañ kâri umbâlâ upap. Oi den bonñandâ lañ kâri zorat umâlep upap.

⁷ A umñandâ bukurâpnâ gâsâzângomap, zâknâ bukurâp zengât nangi zâizâinj opmap. Oi bukurâpnâ zinj kulem bâlijâ okñangâne mân lorebap. Oi sâknam sot kut nâi nâi bâlijâ zo zâkkâren muyagei mân lorem kâtigem kinbap. Anutunâ gâtâm tânnângobap, zorat umâlip op mambât ândibap.

Buku orotnjâ, zorânj mân buñ upap.

⁸ Umñâ buku orotnjâ, zo mân buñ upap. Ka Kembugât den sâsân, zo buñ upap. Oi den gându nâin nâin sâsân, zo buñ upap. Den topnjâ nângânângân, zo buñ upap.

⁹ Zo itâgât. Hânân zi ândien, zorat op ko torenñik nângâmen. Zorat op ko den sâmen, zo torenñik opmap.

¹⁰ Gâtâm hângât narâknâ âkâbabân bonñâ muyagei orot mâmeninj kwakñâ, zo buñ op nangâbap.

¹¹ Nâ katep ândiwanân katep den sâwan. Oi katep um yatâ nângâm ândiwan. Bet ko lâmbatñâ a opñâ katep nângânângân, zo birâwan.

¹² Narâk ziren kut nâi nâi ikmen, zo tooyân egindâ gâutgâut opmap, zo yatâ. Gâtâm ko bonñâ ek nângânat. Narâk ziren torenñik nanggan. Gâtâm bonñâ ek nangâbat. Anutunâ nek nângâmap, zo yatâ ek nangâbat.

¹³ Zinziŋ kâtik zimbi, zo nâŋgâm pâlâtân, um bâbâlan op mambât ândiândiŋ sot umnâ gâsâyagom buku orotnâ, zen karâmbut. Buku orotnâ, zo patâziŋâ uap.

14

Anutugât den sâm muyamuyagiŋ, zorânê nep patâ.

¹ Zen umziŋandâ gâsâyagom ândibigât kâtigibi. Kaapumnâ nep top top niŋgâmap, zo tuunam kâtigibi. Anutugât den sâsân nep, zorat nâŋgâne zâizâiŋ upap.

² Nâi zâk den gându uŋakŋan sâmmap, zo a mân dâzâŋgom Anutu dukumap. Zâk Kaapumnâ mam okŋaŋgi den gându uŋakŋan sâi a zen kwakme.

³ Ka nâiŋâ a denân Kembugât den sâm muyagemapnâ a kâtigibigât betziŋan mimbap. Zen um bâbâlan upigât dâzâŋgomap.

⁴ Nâi zâk den gându uŋakŋan sâmmapnâ zik umnâ Kembu sot pâlâtân op kâtigibapkât sâmmap. Ka nâi zâk a kâmut zengât mâteziŋan Kembugât den muyap sâm muyagemapnâ kâmut ziŋ siŋgi âlibân kâtigibigât sâmmap.

⁵ Zen aksik patâ den gându uŋakŋan sâne nâŋga âlip upap. Ka Anutugât den a denân muyap sâm muyagine nâŋga âlip nâi upap. A nâi zâk Kembugât den muyabâk sâm muyagemap, zâk den gându uŋakŋan sâmmap, zo walâbap. A nâi minduminduyân den gându uŋakŋan sâmŋâ melân a denân dâzâŋgoi âlip upap. Zâk yatâ opnâ Kembugât den muyap dâzâŋgomap, zo yatâ upap. Yesugât kâmut zen Kembugât den nâŋgâm âlip upigât otnigi yatâ san.

⁶ Bukurâp, nâ zengâren gam den gându unakŋan den sâm dâzâŋgom dap op betziŋan mimbat. Nâ Anutugâren gâbâ den nâi mân mem ga muyap dâzâŋgobat, zo dap op betziŋan mimbap? Nâ nâŋgânâŋgâ den mo sâm kwâkâziŋgâziŋgân den mo Kembugât den nâi mân mem ga dâzâŋgobat, zo dap op betziŋan mimbap?

Kembugât den ekapŋoot mân sâbi.

⁷ Kut nâi yenŋâ kâmam sot uluwet zo kune diŋâ muyap mân sâi dap op nâŋgâbi.

⁸ Mo lâmun waatne kwamitŋâ muyap mân sâi dap opnâ kâmbamgât kut nâi kubikŋâ âi pâiziŋgâbi?

⁹ Oi zen yatik gându uŋakŋan den ekapŋum sâne a nâmbutŋâ dap op nâŋgâbi? Dinziŋâ zo yenŋan âibap.

¹⁰ Hân dâp a den gându top top zem ariap. Mâirâp ziŋak dinziŋâ zo nâŋgâme.

¹¹ A nâiŋâ den gându nâi sâi nâŋga kwakmak upap. Den zorat mariŋandâ nâgât nâŋgi kamân nâi gok upap. Oi nâ yatik zâkkât nâŋga zâk kamân nâin gokŋâ upap.

¹² Oi zengâren topnâ yatik ziap. Kaapumgât imbanâ zengâren muyagibapkât nâŋgâm sâme. Zo âlipnâ. Ka nâ itâ sa nâŋgânek. Zen Kaapumgâren gâbâ imbanâ mem Yesugât kâmut mem kâtikŋan kwatziŋgâbigât otziŋgi ândibi.

¹³ Zorat den gându uŋakŋan den sâbapkât imbanâ zemŋâŋgap, zâk den zorat topnâ nâŋgâm mâburibapkât imbanâ zorat Kembugâren ninâu sâi bekŋan mimbap.

¹⁴ Nâ den gându uŋakŋan ninâu sâbat, zo ko um dâpnandâ upap. Oi nâŋgânâŋgânâ zo mân nâŋgâm kubiksa yen zimbat.

¹⁵ Zorat nâ dap upat? Itâ upat. Nâ um dâpnandâ ninâu sâbat sot nângânângânandâ nângâm lâunandâ ninâu sâm sapsuga âlip upap. Um dâpnandâ kep mimbat sot nângânângânandâ nângâm simbitkum kep mimbat.

¹⁶ Gâ um dâpkandâ den gându ûjakñanâk Kembangâren sâiwap sâna a kândâtñan gokñâ dingâ mân nângâmñâ dap op perâkñak sâbap?

¹⁷ Gâ sâtâre den bonñâ zo sâban. Oi a zorân kwagi dap dap yatâ oi zorân tângubap?

¹⁸ Zen den gându ûjakñan sâne nâ walâzingâm sâman. Zorat Anutu sâiwap sâm dukuman.

¹⁹ Ka nâ itâ sa nângânek. Den gându ûjakñan sâsânangât nânga bon oi sâi minduminduyân den gându ûjakñan den kârep patâ sâbâ sâm sâbam. Nâ zorat nânga giap. Ka Kembangâren den memñâ minduminduyân muyap sâm muyagigij, zorat nânga zariap.

Kembangât den âragunam katep tobat mân upi.

²⁰ Bukurâpnâ, den nângâm kubikkubikñangât nângânângâzingandâ katep yatâ mân upi. Nângânângâzingandâ lâmbatlâmbatñâ zengât dâp upap. Bâliñâ nângâbi, zo ko umzingandâ katep mâik yatâ upap.

²¹ Mârumñan Yuda a zij um kâtik ândine Kembunâ den nâi itâ sâip. Zen zo Kembangât gurumin den ekabân kulemgune ziap,

“Kembu zâk itâ sap, ‘Nâ hân nâin gokñâ sângonzângua kâmut zi zengâren gam den gându nâin nâin nâgât den dâzângone lañ mân nângâbi.’”

²² Oi zorat torenñâ sâbâ. Gându ûjakñan den sâsân, zo top lâkulâku nâi uap. Oi zo Yesugât kâmut zengât singi mân uap. Zo um kâtik zengât singi. Oi Anutugâren gâbâ den mem muyapñâ sâm muyamuyagin, zo top lâkulâku nâi uap. Zo a um kâtik zengât singi bunâ. Zo Yesugât kâmut zengât singi.

²³ Yesugât kâmut zen aksik mindum aksik gându ûjakñan den sâne sâi a yennâ, a um kâtik zâk zingitñâ sâbe, “Um gulip otzingap.”

²⁴⁻²⁵ Um kâtik zij zingitñâ sâi zorat nângâne Kembangât top lâkulâku nâi mân opap. Yesugât kâmut mindumñâ Anutugât den muyap sâm muyagem tatne a yennâ, um kâtik nâi zengâren gam den sâbi, zo nângâbap zo ko aksik umjangât topñâ sâm muyagine den zo umñan giari umñâ melânbp. Oi umñan kut nâi nâi tik zemap, zo muyagei umñâ melânji hânân gei pindiñsâm zem Anutu mâpâsem itâ sâbap, “Anutu zâk perâkñak zen sot ândiap.”

Bet bâsarj mân mindubi.

²⁶ Bukurâp, zorat dap dap? Zen mindunâ sâm um bet bâsarj mân gabi. Nâi zâk sâtâre kep nâi mem gâbap. Nâi zâk kwâkâm zingâzingân den mem gâbap. Nâi zâk Anutugât den ûjakñâ. Nâi zâk den gându ûjakñan sâbâ sâm sâbap. Nâi zâk den gându ûjakñâ zorat top sâsân sâbâ sâm sâbap. Zo Kembangât den lañ kârâbapkât upi.

²⁷ Den gându ûjakñan den sâna sâm donbepñâ bunâ, zagât mo karâmbutñâ sâbi. Donbepñâ mân walâm sâbi. Oi zikñik zikñik sâne a kânokñâ mâburem topñâ sâbap.

²⁸ Ka mâbumâbure a nâi mân tâi ko minduminduyân den gându ûjakñan mân sâbi. Nâi zâk sâbâ sâm zâk zikñik Anutugâren sâbap.

²⁹ Anutugât den muyap sâsân, zo a zagâtñâ mo karâmbutñâ sâbi. Oi nâmbutñâ zen den zo nângâm sâlâpkum sâbi.

³⁰ Nâi zâk tâi Kaapumñâ umñan den pâi sâbam oi a den kâdom sâbap, zo birâbap.

³¹ Anutugât den sâm muyamuyagiñ zo utnâ sâm upi. A nâiñon sâm nangâm ge tâi a nâigoot sâm dâzângobap. Sâm mânângât dâzângobi, zorân âlip upap. Oi sâne a nâmbutñâ zîñ nângâm umziñ bâbâlan upap.

³² Anutugât den sâsân a zen Kaapumgât den sânam otziñgi sâbi. Mân sânam otziñgi birâbi.

³³ Anutu zâk gulipmalipkât Anutuñâ buñâ. Zâk lumbenjan orotñangât Anutu. Anutu kânok, diñâ kânok. A kânokñak pâtârânâk sâbap. Ambân zen minduminduyân den hiriñsâm tapi.

³⁴ Yesugât kâmut kamân dâp zen mindum ambân zen hiriñsâm tapme. Korinti zen zo yatik utne dâp upap. Ambân zen yatâ opñâ giginâ ândibigât nenğât orotñâ yatâ ziap. Oi zo yatik Kembugât gurumin denân ziap.

³⁵ Ambân zen den nâi mäsikâm nângânâ mirâziñjan âi arâpziñ mäsikâziñgâbi. Ambân nâiñâ minduminduyân den sâi anunñoot upap.

³⁶ Korinti a zen zâizâiñ upme, zengât sa nângânek. Zen dap nânge? Anutugât denñâ zengâren topkwap muyageip, mo zen ziinik nângâwe?

³⁷ Zengâren gâbâ nâiñâ zikñangât nângi Propete mo a Kaapumñoot upap zo ko den kulemgum ziñgan, zo Kembugât sâtkât kulemguan, yatâ nângâbap.

³⁸ Nâi zâk den zi nângi bon mân upap, zo zâkkât nângindâ Anutugât den sâsân a mân upap.

³⁹ Zorat bukurâpnâ itâ sa nângânek. Zen Anutugât den muyap sapsusun, zorat kâtigibi. Den gându unakñan sâsân, zorat pâke mân kwapi.

⁴⁰ Minduminduziñjan gulipmalip mân op, orotñigâk utnetâ a nâmbutñâ zîñ ziñgitnetâ dâp upap.

15

Yesu zâk mumuñan gâbâ zaatñâ arâpñâ zengâren muyageziñgip.

¹⁻² Bukurâpnâ, siñgi âlip den dâzângua nângâwe. Oi zo mem ândime. Siñgi âlip kwâkâm zingâwan, zo yatik mem ândie oi ko âlip kubikziñgâbap. Mo dap nânge? Siñgi âlip dâñ mân mem ândinetâ umziñjan bonñâ mân âsageziñgâbap?

³ Zen siñgi âlip nângâm ândibigât dâzângua nângânek. Siñgi âlip nângâwan, zo dâzângowan. Zorat kâukñâ itâ sâm dâzângowan. Kembu Yesu, zâk den siñgi Kembugât ekabân ziap, zorat dâp opñâ bâliñangât suup mem moip.

⁴ Oi Kembugât ekabân den ziap, zorat dâp Yesu hangoitâ zei sirâm karâmbuñan Anutuñâ mângei zaarip.

⁵ Zaatñâ Peterogâren muyageip. Zobâ arâpñâ nâmbutñâ zengâren muyageip.

⁶ Oi Yesugât kâmut tenğânâ 5 tausen walip, zo mindum tatne muyagei igâwe. Zengâren gâbâ donbepñâ tok gwâlâ ândie. Oi nâmbutñâ muwe.

⁷ Oi Yakobogâren muyageip. Oi Aposolo aksik zengâren muyageziñgi igâwe.

⁸ Paulo nâ zengât tenğâyân mân ândiwan. Iraborâk gâsum sâlâpnogi nep a orâwan. Nâ bet, katep mân kubikangâm âsageip yatâ nâ lan nâgâren muyagei egâwan. Aposolo zîñ kot ninetâ mân dâp upap.

⁹ Nâ Aposolo nâmbutnâ zengât ombezijnan. Nâ Anutugât a ambân kâmut zângom gâwan, zorat Aposolo kot ninetâ mân dâp uap.

¹⁰ Nâ Aposolo orâwan, zo Anutunâ um lâklâk otnim tânnogi Aposolo op ândian. Oi zâknjak tânnogi zorânâ nâgâren bon buñ mân oip. Buñâ. Aposolo nâmbutnâ zen nep tuune walâzingâm sâknam nep tuum kâtigewan. Oi zo Anutunâ tânnogip, zorânâ mem kâtikjan kwatnigi singi âlipkât nep tuum kâtigeman.

¹¹ Nâ orâwan sot zij urâwe, zorat mân sâbat. Yesu moip sot zaarip, zorat singi sâm den singi âlip sâm muyagimen. Oi Korinti a zen yatik mem ândie.

Yesu zâk mumunjan gâbâ zaaripkât zaatnat.

¹² Yesu mumunjan gâbâ zaarip. Den yatâ sâm dâzângoindâ wangât zengâren gâbâ nâmbutjandâ mumunjan gâbâ zaatzaat, zo mân ziap sâme?

¹³ Mumunjan gâbâ zaatzaat, zo kwâimbâmñâ Yesu mumunjan gâbâ zaarip, zo kwâimbâbi.

¹⁴ Oi Kristo mumunjan gâbâ mân zaarip sâi ko den sâmen, zo bon buñ opap. Oi nângâm pâlâtânziñ zo yatik bon buñ opap.

¹⁵ Oi zorik buñâ. Nen Anutugât itâ sâwen, “Zâknâ Kristo mumunjan gâbâ mângei zaarip.” Oi mumunjan gâbâ zaatzaat mân zei sâi ko Anutunâ Kristo mân mângei zaarip opap. Zorat den sâwen, zo Anutugât den târârak mân sâm sarâ sâbem.

¹⁶ A mumunjan gâbâ zaatzaatnâ mân zei sâi ko Kristo mumunjan gâbâ mân zaarip opap.

¹⁷ Kristo mân zaari sâi nângâm pâlâtânziñ yennâ opap. Oi tosaziñ tok zemzingâbap.

¹⁸ Oi Kristo nângâm pâlâtân kwap muwe, zen tâmbetagowe yatâ opap.

¹⁹ Nen hânân narâk ziren Kristo nângâm pâlâtân kwâknangâmen, zorat bonñâ mârûm miwen sot sumbemân mân mimbem sâi ko umbâlâ patâ muyagebap.

Mumunjan gâbâ zaatzaat, zo tengâyâk zaatnat.

²⁰ Kristo, zâk perâknjak mumunjan gâbâ zaarip. Zâk a mumunâ kândom otzingâm zaat ândiap.

²¹ Zo itâgât. A nâinâ mumunâ topkwapnîngip. Zo yatik a nâinâ mumunjan gâbâ zaatzaat, zo topkwapnîngip.

²² Nen aksik Adamgât kiurâp opñâ munat. Zo yatik Kristo sot târotâroniñ ziapkât zaat nangânat.

²³ Oi tengânâ sâi ziap, zo yatik zaatnat. Kândom Kristo mumunjan gâbâ zaarip. Oi Kristo âburem takâbap, narâk zoren zâkkât singi a nen zaatnat.

²⁴ Âkââkân narâknjan Kristo zâk a kutâ sot zâizâiñ sot imbanâziñoot aksik mem gei kwatzingâm kembu nepñâ zo Anutugât bikñan pâi narâknâ âkâbap.

²⁵ Kembu Yesu, zâk kembu nep tuum kâsarâpnâ kin gobetjan kâbakjezingâm nangâm nepñâ tuum nangâbap.

²⁶ Kâsanâ boiñâ tâmbetkubap, zo mumunâ. Mumunâ zo buñ upap.

²⁷ Anutunâ a sot kut nâi nâi aksik Kristogât giginâ zâmbarip. Zorat Kembugât ekabân den nâi itâ ziap, “Anutunâ a sot kut nâi nâi aksik mem ge kinangât gobetjan kwatzingi mân walâbe yatâ.”

Den zo nângindâ Anutuñâ nângi Kristogât ombenjan giginâ upapkât mân sâip.

²⁸ Nanjâ zâk a sot kut nâi nâi nen mem gei kwatningâmñâ Anutu Ibânangât ombenjan op ândibap. Yatâ oi ko Anutu zikjak a sot kut nâi nâi nenngât kembu patâniñ op ândibap.

Mumuñan gâbâ zaatzaat mân zei sâi ko bâliñ upem.

²⁹ Korinti a zengâren a nâmbutñandâ a mumuñâ zengât op too sangonme. Zo mumuñan gâbâ zaatzaat mân zei sâi dap dabân yatâ upe?

³⁰ Oi nen ko wangât sâknam kwâkñan ândiwenñâ ândim gen?

³¹ Bukurâpnâ, Zen Kembuniñâ Yesu Kristo sot pâlâtân op ândie, zorat sâtâre op itâ san. Nâ sirâm dâp mumuñandâ mâte otnigi ândian.

³² Den sumbuñâ sa nângânek. Nâ Epeso kamânân zi bâu ulin zen sot agowan. Ka mumuñan gâbâ zaatzaat mân zei sâi ko wan bonñâ membam? Den zo sumbuñâ san. Mumuñan gâbâ zaatzaat mân zei sâi ko itâ sa dâp opap, “Mukan munat. Zorat mân nângânangâ op itârân sii nalem om nem sâtâre utnâ.” Nâ sa nângânek. Zen yatâ mân nângâbi.

³³ Zen umziñ mân kâitkubi. Zengâren gâbâ a nâi a lanj ândiândiñâ zengâren pâlâtân upap zo ko orot mâme âlipñâ zo gulipkubap.

³⁴ Zen umziñ kubikñâ ândiândi bâliñâ birâbi. Zengâren gâbâ a nâmbutñandâ Anutu kândât kume. Zo nângâm anjun upigât dâzânguan.

Zaatzaat top top zaatnat.

³⁵ Nâmbutñandâ itâ sâbi? “A mumuñâ zen dap op zaatpi? Sâkziñ tobat dap op muyagibi?”

³⁶ Korinti a zen kwakmak a. Zen nebân kut nâi kendâme, zo yen mân zaatmap. Keetñâ zo pane kâmnâ âlip taki keetñâ zo alâgem buñ opmap.

³⁷ Zen keetñâ kendâme, zo nâi. Bonñâ ko nâi. Keetjik kendâme. Segonj mo kut nâi kendâne kâmnâ sot bonñâ bet takâmap.

³⁸ Oi Anutu zâk nângâm kwâtâtemñâ sâm pindip, bonñâ yatik takâmap. Keet dâpñan bonñâ tobât nâi nâi âsagemap.

³⁹ Zo yatik sâkkât topñâ kânok mân ziap. A nenngât sunum, zo nâi. Bâu zuu zengât sunum, zo nâi. Saru zuu zengât sunum, zo nâi.

⁴⁰ Oi sumbem a, zen sâkziñ tobât nâi. Hân a, nen sâkniñ tobat nâi. Sumbem a zengât neule, zo nâi. A nenngât neule, zo nâi.

⁴¹ Mirâsiñ, zâk âsakñâ tobatñâ nâi. Kâin, zâk âsakñâ tobatñâ nâi. Sângelak, zen âsakziñ tobatñâ nâi. Oi sângelak âsakziñ tobatñâ kânok buñâ. Tobatziñ nâi nâi zem ariap.

⁴² Mumuñan gâbâ zaatzaat, zorat topñâ yatâ. Hân sâk, zo hangubi, zâk buñ upapkât siñgi. Zaatpap, zorân mân buñ upap.

⁴³ Hân sâk hangume, zo bon buñâ. Zo yennâ. Zaatpap, zo bonñâ sot âsakñâ neulenjoot. Hân sâk hangume, zo lolotñâ. Zaatpap, zo imbanjânjoot.

⁴⁴ Hangugunandâ hân sâk sot. Zaatzaatñandâ sumbem sâk sot. Hân sâk ziap, yatik sumbem sâk ziap.

A sangiñâ Adam sot a unjakñâ Kristo.

⁴⁵ Kembugât ekabân den nâi itâ kulemgune ziap, “A kâdom muyageip, Adam, zâk um dâpñoot op zaat ândeip. A bet muyageip, zâk ko Kaapum sot ândiândi mariñâ op ândiap.”

⁴⁶ Sumbemân gâbâ gok, zâk kândom hânân ge mân ândiap. Hânân goknâ zorânâ kândom hânân ândeip. Sumbemân gok, zâk bet ge ândeip.

⁴⁷ A kândom muyageip, zâk Anutuñâ hânñâ tuugip, zorat hân a oip. A bet muyageip, zâk sumbemân goknâ.

⁴⁸ Anutuñâ hân memñâ Adam tuugip. Zâkkât kiurâpnâ nen yatik hânân goknâ muyageningânîngân. Sumbemân goknâ a ândiap, yatik sumbemgât singi op ândinat.

⁴⁹ Nen hânân goknâ tobat urâwen, zo yatik sumbemân goknâ, zâkkât tobat minat.

Yesuñâ taki sumbem sâk minat.

⁵⁰ Bukurâpnâ, den nâi zitâ sa nângânek. Hân sâk zirânâ Anutu um topñan, sumbemân mân zâi ândibap. Alâlâgîñ zo zîñzîñ kâtiknâ mân zimbap.

⁵¹ Nângânek. Den nâi tik zeip, zo sapsun zîngâbâ. Nen mân mom nangindâ Kembu Yesuñâ taki tobatniñ nâi op hâukwâtnat.

⁵² Lâmun diñ sâi kegâk, sinniñâ kwilitikpamen yatâ, tobat nâi utnat. Lâmun diñ sâi mumuñandâ zaatñâ ândiândi kâtik ândibigât sâkzîñ hâukwapi. Oi gwâlâ ândinatñâ hâukwap tobat nâi utnat.

⁵³ Sâknâ lolot, zinziñ kâtik buñ, zi ândiândi kâtik hâmbâ yatâ gwagori geibap. Mumuñangât singiñâ ândiândi kâtik gwagori geibap.

⁵⁴ Yatâ âsagei ko den itâ kulemgune ziap, zo kâtigibap, “Kembuñâ mumuñangât imbanñâ koi geip.

⁵⁵ ‘O mumu, gâ imbanñâgâ ikâ? Mumu, gâ nângobangât imbanñâgâ ikâ taap?’ ”

⁵⁶ Mumuñandâ nângobapkât bâliñandâ imbanñâ pindâmap. Oi Kembugât gurunin denñâ bâliñâ imbanñâ pindi gwâlantenjâsâmap.

⁵⁷ Ka mumuñandâ mân kembu otnîngâm ândibapkât Anutu sâtâre okñangânat. Anutuñâ Yesu Kristo sângongoi gem tânnângoi ândiândi kâtik muyagien. Zorat sâm âlip kwâkñangânat.

⁵⁸ Zorat op ko bukurâp, zen kâtigem kinbi. Âsâbân Kembugât nep tuum kâtigibi. Itâ nângâm tuubi, “Kembugât opñâ nep tuuginâ bon buñ mân upap.”

16

Yerusalem zengât singi kât mindubigât sâip.

¹ Kembugât singi a zengât kât mindunam Galata hânân a kâmutñâ kâmutñâ dâzângowan. Zo yatik upi.

² Kendon dâp kât tatziñgap dâp mirin panetâ tâpap. Yatâ op ândine nâ zengâren ga kâtkât diñâ mân sâm kârubi.

³ Nâ zengâren ga a nângâziñgâne âlip oi zo ekap zîngâm sângonzângua kât zo mem Yerusalem kamânân âibi.

⁴ Mo nânga âlip oi ninoot ârândân âinat.

Paulo zâk Korinti zengâren âibam narâknâ zîngip.

⁵ Nâ Makedonia hânân âi walâm zengâren gâbat. Makedonia hânân narâk kêrep mân ândibat. Yen walâbat.

⁶ Korinti zengâren gam tâtat mâme upat motñâi. Zen sot ândia map narâknâ âkâbap. Oi zîñâ mâtâpkât betnan mine zoren mo zoren âibat.

⁷ Nâ narâk ziren yen ga zingit zâmban âibatkat mân otnigap. Zorat Kembuñâ nâñgi âlip oi zengâren gam mâik nâi tâpatkat san.

⁸ Nâ narâk ziren Epeso kamânân ândia Pentekos kendon âkâbap.

⁹ Ziren Kembuñâ mâtâp patâ mem pâi nep patâ muyagei ziap. Oi singi âlipkat a kâsa donbep ândie.

¹⁰⁻¹¹ Timoteo zâk zengâren gâi buku oknangâne kengât mân op ândibap. Nâ Kembugât nep tuuman, yatik tuumap. Zorat zâkkât nângâne mân gibap. Mulun galemgum sângongune um lumbe op nâgâren gâbap. Nâ zâk sot buku nâmbutñâ zen ârândân gâbigât mambât ândian.

¹² Bukuniñâ Apolo, zâk bukurâp nâmbutñâ, zen sot zengâren gâbâpkât dukum sângonguna mân bâbâlan oip. Narâk ziren buñâ, narâk nâin mâtâp muyagemñâ zengâren gâbap.

Kembugât den sâsân a hurat kwatziñgâbi.

¹³ Zen galem oranğâm singi âlip mem kâtigibi. Kengâtziñ buñâ kâtigem ândibi.

¹⁴ Kut nâi nâi upme, zo umziñandâ gâsâyagom upi.

¹⁵ Oi bukurâpnâ, den nâi sa nângâne. Zen Setepano sot kâmut gakârâpnâ, zengât nângâne. Zen Grik hânân kâdom Kembugât singi urâwe. Oi zen Kembugât singi a kore otziñgâm ândime.

¹⁶ A zo sot a nâmbutñâ ziñ yatik nep tuume, zen zingit hurat kwatziñgâbi.

¹⁷ Setepano, Potunato sot Akaiko, zen nâgâren gane umnâ âlip oip. Korinti zen kârebân ândine zen gebâkziñan nâgâren gam umâlep kwatniwe.

¹⁸ Nâ sot Korinti a zen ârândân umâlep kwatniñgâwe. Zorat zen a yatâ zo zengât nângâne âlip upap.

¹⁹ Asia hânân Yesugât kâmutñâ kâmutñâ zen Korinti a zengât nângâm ândie. Akwila sot ambinñâ Pisisila sot zekât mirin mindume, zen Kembugât opñâ sâm sâtâre otziñgâne.

²⁰ Bukurâpnâ nâmbutñâ, zen yatik sâtâre otziñgâne. Zen buku muyageyangâm luyangâm upi

²¹ Paulo, nâ den zi sa bukunâ nâiñâ lâunan gâbâ mem ekabân kulemgum ândim gâi zi nâ ninak bitnandâ simbup mem den murukñâ zi kulemguan.

²² Nâi zâk Kembugât âkonzigi simgât singi upap.

Kembuniñâ Yesu gâ gâban.

²³ Kembu Yesugâren gâbâ tânzângozânğon zorân zengâren zimbap.

²⁴ Nâ Yesu Kristogât op umnandâ gâsâzânğomap.

Zo yatik.

Korinti a zengât ekap zagâtñâ Paulonâ kulemgum zingip.

Mâsop sot sâtâre den.

¹ Anutugât sâtât Yesu Kristogât Aposolo orâwan, nâ Paulo sot bukuzin Timoteo, net Korinti kamânân Anutugât kâmut sot Grik hânân Kembugât singi a ândie, zengât ekap zi kulemgum zinget.

² Anutu Ibâniñâ sot Kemu Yesu Kristo, zekâren gâbâ tânzângozângonj sot um lumbe zengâren zimbap.

³ Kembuniñâ Yesu Kristo, zâkkât Ibâñâ Anutu sâm âlip kwâkjangânât. Zâk tânzângozângonj sot um diim giginâ mariñâ ândiap. Sâknam umbâlâ upmen dâp mem sândukñan kwatningâmap.

⁴ Anutuñâ sândukñan kwatningâmap, zo yatik bukurâpniñâ sâknam ândine sândukñan kwatningânatkât opmap.

⁵ Kristo sot pâlâtân oindâ Kristo sâknam nângip, zo yatik sâknam kwâkñan ândimen. Oi nen zâk sot pâlâtân oindâ Anutuñâ mem sândukñan kwatningâmap.

⁶ Nengâren sâknam muyagemap, zo zengâren um sânduk sot kubikkubik muyagibapkât nengâren muyagiap. Um sândukñâ zo tânzângoi sâknam nengâren muyagemap, zo yatik zengâren muyagei kâtigem ândine umniñ sândsâbap.

⁷ Nen zengât nângâm itâ sâmen, “Zen nen sot sâknam ândime, zo yatik nen sot um sânduk nângâbi.”

Kembuñâ Paulo sot bukurâpñâ mumunjan gâbâ mâkâzingip.

⁸ Bukurâpnâ, nen Asia hânân sâknam nângâm ândim gawen. Zen zorat kwakpegât sa nângânek. Zoren kut nâi nâi yâmbâtñâ kwâkniñan zari ândiândiniñâ buñ upap nângâwen.

⁹ Nen mumunjangât singi uen sâm nângâwen. Oi yen mân muyageip. Niiñ imbanjaniñangât nângindâ yen oi Anutuñâ a mumunjan gâbâ mângiziningâmap, zâk kânok nângâm pâlâtân kwâkjangânatkât zo yata muyageningip.

¹⁰ Oi zâk mumunjan gâbâ mâkâningipñâ yatik mâkâningâbap. Zâkkât itâ nângâmen, “Sâknam muyageningi mâkâningâbap.”

¹¹ Korinti a zen ko ninâunâ betniñan minetâ Anutuñâ mâkâningi zen sot a nâmbutñâ aksik patâ zorat zâkkâren sâiwap sâne âlip upap.

Paulo zâk um târârak ândeip.

¹² Nen niinjangât nângindâ âlip opmap, zo itâgât. Nen mân kâitzângomen. Nen um salek ândeindâ umniñandâ hân a yenñâ, zengât nângânângâ mâtâp, zo mân nângâm ândiwen. Buñâ. Anutuñâ tânnângoi âlipñâ ândiwen. Zo a torenñâ zengât mâteziñanâk buñâ, Korinti a zengâren yatik ândimñâ kâtigiwen.

¹³⁻¹⁴ Yesu gâbap, narâk zoren zen nengât op sâtâre upigât sot nengoot yatik zengât op sâtâre utnatkât den zi kulemgum zingen. Oi den kulemguen, zorân yâmbâtñâ buñâ. Aksik sâlâpkum nângâbi. Nâ nângan. Zen den zo aksik nângâbi. Zo den muyap. Mârum torenñâ âlip nângâwe.

Paulonja sarâ mân sâmâip.

¹⁵ Kândom nen buku op ândinat sâm nângâm nâ zengâren gam umâlep kwatziŋgâbatkât sâwan.

¹⁶ Oi ga ziŋgitŋâ Makedonia hânân âibatkat sâwan. Oi zoren ândim puriksâm Korinti a zengâren dum gam umâlep kwatziŋga ziŋâ sâŋgonnone Yudaia hânân âibatkat nâŋgâwan.

¹⁷ Korinti a zengâren gâbat sâmŋâ mân gâwan. Zorat nâgât dap nâŋge? Nâ um zagât op den yatâ sâwan? Nâ um kâtik a yatâ op um zagât opŋâ zengâren gâbat sâmŋâ birâm mân gâwan? Nâ yatâ buŋâ. Nâ mem birâbirâ mân opman.

¹⁸ Ibâniŋ Anutu, zâkŋâ sâi kâtikkâtigij ândiapkât den sâindâ dap op bon buŋ upap?

¹⁹ Anutugât nanŋâ Yesu Kristo, zâkkât den siŋgi nâ sot Siliwano sot Timoteo, niŋâ dâzâŋgowen. Zo bonŋâ sot nâmbutŋâ yenŋâ mân oip. Buŋâ. Yesugât den bonŋigâk. Yesuŋâ den sâi kâtigemap.

²⁰ Anutuŋâ den sâm kâtigeip, zorat bonŋâ Yesugâren ziap. Zorat op Yesugât perâkŋak sâm Anutu sâm âlip kwâkŋaŋgâmen.

²¹ Anutuŋâ sâi nen sot zen ârândâŋ Yesu sot pâlâtâŋ op kâtigimen. Anutu zâk zikŋak gâsum sâlâpnâŋgoip.

²² Oi zâkŋak târotâronŋgât undip Kaapumŋâ umniŋan pâip. Oi Kaapumŋâ umniŋan ândim Kembuŋâ tânnâŋgobapkât den umniŋan sâm muyagemap.

²³ Zengâren gâbat sâmŋâ mân gâwan, zorat sa nâŋgânek. Nâ Korinti kamânân ga den nep ziŋgâm umbâlâ kwatziŋgâbatkât mân gâwan. Den zo Anutuŋâ nâŋgi perâkŋak san.

²⁴ Niŋâ zengât a kutâ utnatkât mân sâmen. Zengâren umâlep muyag-ibapkât berân mianŋâm nep tuumen. Zen nâŋgâm pâlâtânân kâtigem kinze, zo nâŋgan.

2

Paulonja Korinti kamânân mân âbureip, zorat den.

¹ Umnandâ itâ nâŋgâwan, “Zen umbâlâ upegât zengâren dum zagâtŋâ mân gâbât.”

² Nâ itâ nâŋgâwan, “Nâŋâ den sa umbâlâ utne waniŋ ziŋ umâlep kwatnibi?”

³ Nâ zengâren ga umâlep kwatnibigât otnigip. Ka zengâren ga umbâlâ kwatnibegât um girem den kulemgum kwatziŋgâwan. Umnandâ itâ nâŋgâwan, “Umnan sâtâre muyagei zengâren zo yatik sâtâre muyagibap.”

⁴ Ka umnâ bâliŋ oi isemŋâ ekap zo kulemgum ziŋgâwan. Sâknam sot umbâlâ kwatziŋgâbatkât buŋâ. Umnâ zengâren kinmap, zorat topŋâ tirâpâŋgobatkât orâwan.

A ŋâiŋâ bâliŋ oip, zorat den.

⁵ A ŋâi bâliŋ op umbâlâ muyageip, zorat ninâ umbâlâ orâwangât mân san. Korinti a nâmbutŋâ zen umbâlâ muyagiwe. Oi umbâlâ zo pisuk kwâkziŋan zariŋ.

⁶ A donbepŋâ a zo kubikŋaŋgâwe, zorat nâŋga âkap.

⁷ A zo umbâlâ ândim tâmbetagobapkât tosaŋâ birâm um diim gibapkât den dukubi.

⁸ Buku okɲaŋgâbigât san.

⁹ Nâ mâsikâm topziŋ ikpatkât ekap kulemgum ziŋgâwan. Zen dinnâ lubi mo mân lubi sâm kulemgum ziŋgâwan.

¹⁰ Itâ sa nâŋgânek. A ɲâi zâk nâgâren bâliŋ mân oip. Nâ dap dabân yatâ tosaŋâ birâbat? Zâk tosaŋâ bunâ. Ka zen a ɲâigât tosa birâne nâŋgoot yatigâk birâbat. Zen âlip upigât nâ Yesugât nep a op Kristogât mâtenjan tosa zo biran.

¹¹ Sataŋɲâ kâitnâŋgom tâmbetnâŋgobapkât yatâ upmen. Zâkkât orot mâmenjâ, zorat mân kwakmen. Âlip nâŋgen.

Sinŋi âlip, zo wârân âlipɲâ yatâ.

¹² Nâ Taroa kamânân gam Kristogât sinŋi âlip sâbatkât umnâ bâbâlaŋ oip. Kembuŋâ nep zo muyagem nigî, zo tubat sâm kubikaŋgâwan.

¹³ Ka bukunâ Tito zâk Korinti a zengâren gâbâ mân kek âbureipkât umnâ âbamgwâbam oi unŋeunŋe orâwan. Yatâ op a zâbamɲâ Makedonia hânân âiwan.

¹⁴ Opon, Kristo sot pâlâtân op kâtigem ândim Yesugât sinŋi âlip, zo a dâzâŋgom naŋgindâ a donbep nâŋgâne zâkkât itomɲandâ a hânɲâ hânɲâ zengâren laŋ kârâm âimap. Zorat sâtâre patâ Kembugâren okɲaŋgânat.

¹⁵ Nen Kristogât itomɲâ âlip yatâ upmen. Anutuŋâ zo nâŋgâmap. Oi a Kembugât sinŋi ândie sot a simgât sinŋi ândie, zen ârândân nâŋgâbi.

¹⁶ Simgât sinŋi, zen sinŋi âlip zo kândâtkom itom zo nâŋgâne mumuɲaŋgât kârrokɲâ yatâ oi birâme. Oi a ândiândiŋaŋgât sinŋi, zen itomɲâ âlipɲâ zo nâŋgâne ândiândigât wârân yatâ oi ândime.

Yesugât sinŋi sâsâŋâ, zo nep zâizâiŋ sot nep yâmbâtnâ. Nen niŋ imbaŋan nep zo tuugindâ yâmbâtnâ upap. Ka Kembugât Kaapumɲâ betniŋan mei nep zo tuugindâ bâbâlaŋ upap.

¹⁷ Nen a nâmbutɲâ ziŋâ upme, yatâ mân upmen. A donbepɲâ zen angâgwanŋâ a yatâ op kât minam Anutugât den sâme. Nen ko um târâarak ândim Anutugât sâtkât Anutu mâtenjan Kristogât den sinŋi târâarak sâmen.

3

Korinti a zen ekap Paulonâ kulengoip, zo yatâ.

¹ Zen nengât dap nâŋge. Zen nengât dum zagâtnâ itâ se? “Zâizâiŋ op den se.” A nâmbutɲâ upme, zo yatâ op zengâren gam topniŋaŋgât ekap tirâpzanŋonatkât se? Mo zen topniŋaŋgât ekap kulemgune ɲâi pindânatkât se?

² Yatâ mân utnat. Topniŋaŋgât ekap, zo zen. Niŋâ Korinti zengâren nep tuugindâ bonɲâ âsagei a zen ek nâŋgâme. Nep zorat bonɲâ topniŋ muyagemap. Den Korinti a zengât umziŋan kulemguwen, zo a aksik ziŋ ek sâlâpkum nâŋgâme.

³ Nen umniŋandâ saaziŋgâm zengâren nep tuugindâ Kristogât ekap yatâ urâwe. Topɲâ muyap ziap. Ekap zo simbupɲâ mân kulemguwen. Zo Anutu ândiândi mariŋâ, zâkkât Kaapumɲâ kulengoip. Kârân mân kulengoip. A umɲan kulengoip.

⁴ Kristogât op Anutu nâŋgâm pâlâtân kwâkɲaŋgâm zengât yatâ nâŋgâmen.

⁵ Singi âlip nep, zo zâizâinj. Niinjak nep itâ zo mân tuubem yatâ. Zorat niinjak itâ mân sânat, “Niinj imbanâyân tuugen.” Buñâ. Anutuñâ tânnângoi tuumen.

⁶ Kembugât nep a ândimen, zo itâgât. Anutuñâ târotâro unjakñangât nep a mem kubikningip. Târotâro unjakñâ, zo sânginjâ simbupñâ kulengoip, zo yatâ buñâ, Kaapungât nep. Gurumin den Mosenâ mârumñan kulengoip, zorân nângomap. Ka Kaapumñâ ândiândi muyagem ningâmap.

⁷ Târotâro sânginjâ, zo kârân kulengoip. Zo âsakñoot muyagei Mosenâ meip. Zorat Mose si sângânñâ âsakñoot oi Isirae a, zinjâ dap op ek nangâbe? Oi âsakñâ zo zinzinj kâtik buñâ.

⁸ Târotâro unjakñangât âsakñâ zorân sânginjâ wâlap. Târotâro unjakñâ zorat mariñâ Tirik Kaapum.

⁹ Târotâro sânginjandâ tosaninj sapsumap, zo âsakñâ giginjâ. Ka târotâro unjakñâ, zorânjâ târârakñâ muyageningâmap. Oi zorat âsakñandâ walâm ba zariap.

¹⁰ Târotâro sânginjangât âsakñâ zo âsagei unjakñangât âsakñandâ âsagem kwâtepkoi buñ uap.

¹¹ Zinzinj kâtik buñ, zo mârûm âsakñoot âsageip. Oi zinzinj kâtikñâ, zorat âsakñandâ walâmñâ patâ uap.

Um ekapnij zo Kembuñâ olañmap.

¹² Târotâro unjakñangât âsakñâ zo zinzinj kâtik zem zâimâmbap sâm um bâbâlan op singi âlip kengât buñ sâmen.

¹³ Mose yatâ mân upmen. Mosenâ târotâro sânginjangât den zo Kembugâren gâbâ memñâ Sinai bâkñan gâbâ gem a zinjâ âsakñâ zinzinj kâtik buñâ, zo mân ikpigât si sângân kwâtepkoi.

¹⁴ Isirae a zen um kâtik urâwegât târotâro sânginjâ ekapñoot sâlâpkum topñâ mân nângâm ândim gawe. Oi ekap zo um kâtik zenjât umzinjan tok ziap. Kristo kânokñâ ekap zo olañbap. Kristonjâ ekap zo olañi nângânângâzin pâronjsâi Kembugât den zorat topñâ âlip nângâbi.

¹⁵ Perâkñak, Isirae a zen um kâtik op mârûmñan gâbâ Mosegât den sâlâpkum gawe. Oi umzinjan ekapñoot ziap.

¹⁶ Kembugât ekabân Mosenâ oip, zorat den ñai itâ ziap, “Kembu mâte okñangâbâ sâm si sângânñâ kwâtepkoi, zo mem pam Kembu mâte okñangâmâip.”

Zorat itâ nângâmen. A ñai Kembugâren mâte oi Kembuñâ a zorat um nângânângânjâ mâtâp mimbap.

¹⁷ Kembu san, zo Kaapungât op san. Oi Kembugât Kaapum a ñaigâren tai dumun buñ ândibap.

¹⁸ Oi Kembugât singi a, nen aksik si sângânñinj ekap buñ ziapkât Kembugât âsakñâ ek nângâmen. Kembugât holi tobat yatâ utnatkât kubikningâm ândiap. Kubikningâm âsakñâ ka âsakñâ ningâm zâibap. Kembuñâ nep zo nenjâren tuumap. Oi Kembu san, zo Kaapungât op san.

4

Singij âlip zo ekapñâ buñ.

¹ Kembu zâk tânnângom Kristo âsakñangât den singi âlip zo sânatkât sâm ningip. Nep yatâ zo sâm ningipkât umninjandâ mân lorimen.

² Kut nêi nêi anunhoot, mân orotnâ, zo kândâtkumen. Den sarâ mân sâmen. Anutugât den mân gulipkumen. Bunâ. Nen Anutugât mâtenan den bonnâ sâmen. Nen yatâ oindâ a nâmbutnâ zinjâ topniñâ ek nângâme.

³ Den singi sâmen, zo ekapnhoot uap oi ko tâmbetagoagonjagât singi zengât umziñan ekapnhoot opmap.

⁴ A nângâm pâlatânziñ bunâ zen hân zirat a kutâ, Satanjâ umziñ doongoi dap yatâ Kristo âsaknjagât den singi âlip zo nângâbe. Nen itâ nângâmen. Kristo zâk Anutugât holi tobat yatâ ândiap.

⁵ Den dâzângomen, zo niñ singi bunâ. Yesu Kristo zâk Kembuniñâ ândiap sâmen. Oi nen Yesugât opnâ zengât kore mâman a op ândien. Nen zo yatâ dâzângomen.

⁶ Mârumñan hân nâtâtik zei Anutuñâ sâi âsaknjandâ âsageip. Oi yatigâk umniñan âsaknâ pâip. Oi Kristogât si sângânñan Anutugât âsaknâ zei ikmen.

Paulo zâk mâsimâsikâyân mân loreip.

⁷ Imbanâ zi niñan bun, Anutugâren ziap. Zorat topnâ âsagibapkât umgât gom sambe âsaknjahoot zo âman hânñâ tuutuñ nengâren pâip.

⁸ Oi nen sâknâm top top kwâkñan ândim mân lorimen. Gin mandu yatâ ândim mân nângâm kwâkâ upmen.

⁹ Nen itâ nângâmen, “A zen nângom sâknâm ningâne Anutuñâ mân birâniñgâp. A zinj nângom mem nêi nêi otningâne mân mumen.”

¹⁰ Yatâ opnâ sâkniñan Yesugât mumuñâ, zo yatâ muyagei ândimen. Oi Yesugât ândiândiñ, zo yatik sâkniñan muyagibapkât zo yatâ âsagiap.

¹¹ Nen gwâlâ ândeindâ Yesugât opnâ a zinj gwâlâ nângom hannângonam sâme. Yesu ândiândiñgât imbanâ zo sâkniñan muyagibapkât yatâ otningâme.

¹² Oi itâ ziap. Korinti a zengâren Yesu ândiândiñgât imbanandâ nep tuugi bonnâ âsagibapkât nen mumuñgât singi yatâ op ândim nep tuum ândimen.

Paulo zâk Kembu sot pâlatân op nepkât âkon mân oip.

¹³ Nen singi âlipkât nep tuum sâknâm nângâm sândânder kârâm tuum ândimen. Kembugât ekabân den kulem nêi itâ ziap, “Nâ Kembu nângâm pâlatân kwâkñangâm den sâman.”

Oi nen den kulem zorat dâp Kaapumñâ aleniñgi Kembu nângâm pâlatân kwâkñangâm den sâmen.

¹⁴ Nen itâ nângâm kwâtâtimen. Kembuñâ Yesu mângeip, zâk zo yatik Yesu sot mânginiñgâm Korinti a zen sot ârândân zikñâ kin topñan nâmbari ândinat.

¹⁵ Nen zo zengât sâm nep yatâ upmen. Kembugât den lañ kârâm ari a donbepñâ nângâm Anutu sâtâre okñangâne zorân târokwaî târokwaî zem zâibap. Yatâ utne Anutugât kutsiñjandâ patâ op sambâlem lañ kârâbap.

Hânân sâknâm, zorân giginâ.

¹⁶ Hânân sâknâm kwâkñan ândim umniñ mân lorimen. Bunâ. Nen itâ nângâmen. Nen hânân zi ândim imbanâniñ diim gei sâkniñ loremap. Umniñ ko Kembuñâ sirâmñâ sirâmñâ tângui kâwaliñhoot kinmap. Kubigi unakñâ opmap.

¹⁷ Hânân sâknamniñâ zo narâk kârep bunâ. Sâknâm zo kubikniñgi bet hauñâ âlipñâ, yâmbâtñâ sot zinzinj kâtikñâ, âsaknhoot, zo zemniñgâbap.

18 Kut nâi nâi muyap, zoren umniñâ mân pâmen. Kut nâi nâi tik ziap, zoren umniñâ pâindâ muyageningâbap. Kut nâi nâi ikmen, zen zinziñ kâtik buñâ. Kut nâi nâi mân igikñâ, zorân zinziñ kâtikñâ uap.

5

Silepniñ kândañâ Kembuñâ mirâ kâtikñâ muyagem niñgâbap.

1 Nen itâ nângâmen. Nen hân sâkniñ mem ândimen, zi silep yatâ dândunşâi birânat. Oi Anutuñâ mirâ kâtikñâ sumbemân muyagem niñgâbap. Mirâ zo betñâ mân tuutuunâ. Zinziñ kâtik nâi zo muyagem kinzap.

2 Oi nen sumbemân mirâ zo minatkat âkñâle opñâ zorat nângânângâyâk ândien.

3 Um dâpniñangât sâk pâkenâ buñ opapkât nângâmen. Sumbemân sâk unakñâ minatkat nângâm ândimen.

4 Hân sâkniñoot ândim nângâm kwâkâ upmen. Hân sâkniñ zi buñ upapkât mân otniñgâmap. Buñâ. Sâk unakñâ hâukwatnatkât otniñgâmap. Sâkniñ mumuñâ zi tâi ândiândigât sâk unak hâukwâtñat sâmen.

5 Nen yatâ utnatkât Anutuñâ kubikniñgap. Zâk târotârogât undip Kaapumñâ niñgip.

Nen hânân kwande yatâ ândimen.

6 Nen zorat op nângâm ândimen. Oi itâ nângâmen. Nen hân sâkniñan zi ândim Kembu sot mân ândimen.

7 Narâk ziren umñâ nângâm pâlatân kwap ândimen. Bonñâ mân ek nângâmen.

8 Oi lañ nângâm bâbâlan kwap ândimen. Hân sâkñâ hân kwande ândiândiñ, zo birâm Kembu sot ândiândiñ, zorat âkñâlimer.

9 Hân kwande ândiândiñ mo zâk sot ândinat zo ko itâ nângâm ândimen. Kembuñâ niñgiri âlip upapkât târârak ândinat.

10 Itâ nângâmen, “Kembu Kristo zâk den sâm kwâkâkwâkân târarân tâi nen pisuk patâ mâteñan kirindâ hâunangât den sâm mâkâniñgâbap. Âlipñâ mo bâliñâ zorat hâunâ zikñik zikñik niñgâbap. Hân sâgân ândim kut nâi nâi upmen, zorat dâp hâunâ niñgâbap.” Zo yatâ nângâm orot mâmeniñ kubikñâ târârak ândinat.

11 Oi Kembuñâ kenğât op ândeindâ a orot mâmeziñ kubik Kembu sot buku upigât dâzângomen.

Anutuñâ umniñâ ek topniñ nângâmap. Oi Korinti a zen yatik umziñandâ topniñ nângâbigât otniñgap.

12 Nen itâ mân nângâmen. Nen niñ kutniñâ mem zaatnat. Oi ziñâ nângâniñgâne a âlip upap. Yatâ buñâ. A dinnâ mân lum zâizâiñ upme, zenğât mâteziñan Korinti a, zen nenğât sinji sâm ajuñ mân upigât den zi sâm kulemgum ziñgen. Zâizâiñ a yatâ zorân a topziñ mân nângâm sâtnjak sâme. Zen nenğât dum zagâtñâ itâ se? “Sâk mâpâmâpâse den sâme.” Zen ko topniñ âlip nânge.

13 A ziñ topniñ mân nângâm niñgiri um gulip op ândimen yatâ oi ko Anutu nepñangât op um gulip upmen. Mo a ziñ nenğât nângâne umniñ târârak ziap yatâ oi zenğât op upmen.

14 Nen itâ nângâmen. Kânokñâ aksik nenğât hâuniñâ moip. Zo nângâmñâ itâ nângâm kwâtâtimen. Kristo umñandâ donbep gâsânângom ândeiñjak ândiap. Oi zo yatâ nângâmñâ dabân yatâ kwâimbâñangâm kândâtkunat?

Zo yatâ utnatkât dâp bunjâ. Kristo, zâk nengât hâunij moipkât nen aksik muwen yatâ uap.

¹⁵ Aksik nengât hâunij moip, zorat topnjâ itâ. Ândiândi ândinat, zo niijangât opnjâ bunjâ. Hâunijâ momnjâ zaarip, zâkkât op ândinat.

¹⁶ Zorat narâk ziren a laj mân zingitnjâ umnjâ birâzinggâzingân, zo mân utnat. Mârum Kristo zâkkât sâk tobat eknjâ topnjâ mân nângâm sâtnjak sâwen. Narâk ziren ko yatâ mân utnat. A nâigât topnjâ mân nângâm njâ sâtnjak mân sânat.

¹⁷ Nen itâ nângen. A nâi Kristo sot pâlâtân opmap, zâk a unaknjâ opmap. Kut nâi nâi sânginjâ zo buj oi Anutunjâ unaknjâ muyageip.

¹⁸ Kut nâi zo Anutunjâ sâi muyageip. Zâknjâ sâi Kristonjâ diiningi nen Anutu sot buku urâwen. Oi nen nep tuugindâ a nâmbutnjâ zen Anutu sot buku upigât nep zo sâm ningip.

¹⁹ Nep zorat dijâ dâzângomen, zo itâ. Anutunjâ Kristo sot ândimnjâ a zâk sot buku utnatkât mâtâp muyageip. Oi tosanij birip. A zen Anutu sot buku upigât dâzângom ândinat kât nep dij zo sâm ningip.

²⁰ Zorat nen Kristogât den sâsân a op Anutugâren gâbâ den mem a itâ dâzângomen, “Zen Kristogât opnjâ Anutu sot buku upi.”

²¹ Nengât opnjâ Anutunjâ sâi Kristonjâ bâlinjâniij mem tosanjoot oip. Itârân nen zâk sot pâlâtân opnjâ Anutu târârak ândimap, zo yatâ utnatkât yatâ oip.

6

Paulo zâk Anutugât a ândim nepnjâ tuugi bon âsageip.

¹ Nen Anutugât berân mâme a ândimnjâ itâ dâzângomen. Anutugâren gâbâ tânzângozângon zo zengâren bon buj opapkât umzij galem orangâm ândibi.

² Anutunjâ itâ sâi Kembugât ekabân kulemguwe, “Narâk parâwan, zoren nângâgiwan. Bâlinjan gâbâ mâkâzinggâzingân narâknjan bekan mewan.”

Nângânek. Narâk pâip zo zi sot bâlinjan gâbâ mâkâzinggâzingân narâknjâ zi.

³ A zij nen sot nepnij sâm bâlinj kwatninggâbegât Kembugât mâtâbân bagibegât pâke mân pamen. A pisuk zijâ Kembugât singi upigât otninggâmap.

⁴ Nen Anutugât kore a ândimen. Zorat topnjâ muyagibapkât itâ upmen. Sâknam kwâknjan ândim mân lorimen. Kiom minninggâne sâsâlim ândimen.

⁵ Kâmbamnjâ nângone sâsâlim ândimen. Tâk namin nâmbane tapmen. Kâsa osetzijan ândimen. Nepkât sâknam zo nângâm sâtkum ândimen. Um wâgân ândimen. Nalem buj ândimen.

⁶ Tosa buj ândimen. Nângânângâniijoot ândimen. Um sânduk ândimen. A buku otzinggâmen. Tirik Kaapum sot ândimen. A buku otzinggâzingân bonnjâ ândimen.

⁷ Den bonnjâ sâmen. Anutugât imbanjan ândimen. Târârak ândiândinjângât kâlâu bongen mem yanggâgen sâiwa mem kinmen.

⁸ Sâm âlip sot anjun oserân ândimen. A nâmbutnjândâ nengât nângâne sarâ opmap. Ka nen sarâ a bunjâ. A bonnjâ.

⁹ A zij nengât nângâne gei kutsinginiijoot ândimen. Zen nengât mu-munjangât singi ândie sâne nen gwâlâ ândimen. Zij nângone mân mumen.

¹⁰ Zen nengât nângâne umbâlâ a opmap. Ka nen sâtâre a ândimen. Zen nengât nângâne a kanpitâ opmap. Ka nen a nâmbutnjâ kut nâi nâi betzijan

mimen. Zen nengât nângâne yennâ opmap. Ka umgât gom sambe patâ zemniŋgap.

Paulo zâk Korinti a zengât umjâ kirip.

¹¹ O Korinti a, umniŋa zengârâk kiri lâuniŋ bâbâlaŋ uap.

¹² Umniŋandâ sipapzângowen. Zen ko umziŋ doongune zengâren buku orotŋa zo bituktâ ziap.

¹³ Oi nâ nan bârarâpnâ itâ dâzângobâ. Zen umziŋangât mâtâp mem pane patâ op zimbat.

Bâliŋa sot âlipjâ, zet buku buku mân upabot.

¹⁴ A um kâtik zen nakziŋ lune mân betziŋan mimbi. Târârak sot gângonjâ, zet dap op buku buku upabot? Mo âsakjâ sot nâtâtik, zet dap op târotâro upabot?

¹⁵ Kristo sot Sataŋ, zet dap op um kânok upabot? Yesugât kâmut sot um kâtik a, zen dap op um kânok upi?

¹⁶ Mo Anutugât namâ sot lopigât namâ, zet dap op târoyagobabot? Nânge. Anutugât ândiândiŋangât namâ, zo nen. Kembugât ŋiŋi a nen lopio mâpâsime, zengâren mân târokwatziŋgânat. Zorat Anutuŋa itâ sâi Kembugât ekabân kulemguwe,

“ ‘Nâ osetziŋan sot umziŋan tâtat mâme upat. Oi nâ Anutuziŋa op ândia zen arâpnâ op ândibi.

¹⁷ Zorat um kâtik zen sot pâlâtâŋ mân ândibi. Zen umziŋ sumun opapkât galem orangâm upi. Yatâ utne nâ gâsuziŋgâm galem otziŋgâbat.

¹⁸ Oi nâ zengât ibâ ua zen nan bârarâpnâ op ândibi.’ Kembu, imbanjâ mariŋandâ den yatâ sap.”

7

Paulo zâk Korinti a umziŋ mân angân kârâbigât dâzângoip.

¹ Bukurâpnâ, Anutuŋa yatâ sâm, sâm kâtigeipkât kut ŋai ŋaiŋa umniŋ sumunkomap, zo sanjon kubikjâ târârakkât mâtâbân ândinat. Oi Anutu hurat kwâkŋangâm um salek ândinat.

² Korinti a, zen umziŋandâ mân angân kârâningâbi. Nen zengâren kut ŋai ŋai bâliŋ, zo mân urâwen. Oi kut ŋai ŋaiŋiŋa mân tâmbetkuwen. Oi kut ŋai ŋaiŋiŋa mân kâmbu miwen.

³ Nâ den sâm bâliŋ kwatziŋgâm mân san. Nâ mârûm itâ sâm dâzângowan. Umniŋandâ kâpizângomen. Zen sot munat mo ândinatkkât nângâmen.

⁴ Umnandâ itâ nângan. Zen âlipjâ upi. Nâ zengât op sâtâre den sâm. Nâ yatâ nângâm umnâ diim giap. Sâknam kwâkŋan ândim sâtâre muyageman.

Paulo zâk Korinti zengât ŋiŋi nângâm umjâ âlip oip.

⁵ Makedonia hânân gamjâ Korinti a zengât umniŋ giremâk oi nângâm kwâkâm ândiwen. Oi dabân sâk sânduk ândibem? Zoren sâkniŋangât ŋiŋi kâmbam sot sâknam. Umniŋangât keŋgât. Kut ŋai yatâ zo muyageniŋgawe.

⁶ Ka mandu betziŋan memap, Anutu, zâknâ Tito sângongoi Korinti a zengâren gâbâ âburem gâi umniŋ diim geip.

⁷ Oi âbureip, zorarâk buŋâ. Ziŋa umâlip den dukuwe, zo mem gâi nângâm zâk sot umniŋa âlip oip. Zen nâgât den nângâm a bâliŋa oip, zorat umbâlâ op

ândiwe sot nâgât opnâ nepzin tângune zaatmap. Zorat sinji dâtnogi nângâm umâlep patâ orâwan.

Korinti a zîj umbâlâ mâik nâi nângâmjâ âlip urâwe.

⁸ Nâ mârûm ekap kulemgum zîngâm umbâlâ muyagezîngâwan, zorat umnâ mân bâliap. (Ekap kulemgum, zorat perâknak umbâlâ nângâwan.) Zi ko nângan. Narâk pânkânok umbâlâ muyagezîngâwan.

⁹ Umâlip nângan, zo umbâlâ urâwe, zorat bunâ. Zen umbâlâ op umzin melânawe, zorat umnâ âlip uap. Zen umbâlâ bâbâlan nângâmjâ umzin kubikanji âlip upigât Anutunâ nângâzingi âlip oip. Dinninandâ zengâren âi mân bâlin oip.

¹⁰ Wangât, umbâlâ bâbâlan zorân agât umzin melânj anâ âlip upme, zorat. Umbâlâ yatâ zo muyagibapnâ bet nângi mân bâlin upap. Umbâlâ bâlinâ ko zorânâ um kâtik a muyagezîngi tâmbetagobi.

¹¹ Nângânek. Umbâlâ nângawe, zorân zengâren bonnâ muyageip. Umzin bâlin oi um kârâp muyagiwe. Zorat topnâ itâ. Top lâku sot tosa hâunangât kengât opnâ kubikanjâwe. Nen zengât nângindâ âlip upapkât a zo kubikanjâwe. Kut nâi zo yatâ muyageip, zo bâlinâ kwâimbâkwâimbân zo zengâren mân ziap, zorat topnâ muyageip.

¹² Mârûm ekap kulemgum zîngâwan, zo a bâlinâ oip, zâkkât bunâ. Mo bâlinâ oknangawe, zâkkât op bunâ. Den dâzângoindâ Anutu mâtenjan sât luluzinangât topnâ muyagibapkât ekap zo kulemgum zîngâwan.

¹³ Oi zen yatâ op umnin diim giwe.

Korinti a ambân zîj Tito umâlep kwâknangawe.

Oi umnin sânduksâip, zorik bunâ. Zen Tito umâlep kwâknangâne âburei nen donbepnâ nângâm sâtâre urâwen. Zen yatâ opnâ Tito umnâ diim giwe.

¹⁴ Nâ mârûmjan sâmbâbâlan kwatzingâm Tito itâ sâmbukuwan. Oi den zo bon bun mân oip. Zengât op den sâwen, zo bonnâ op nangip. Zo yatik Tito zengât sâmbâlip den dukuwan, zo bonnâ oip.

¹⁵ Tito zâk zengâren gâi sâk kâik urâwe. Yatâ opnâ hurat kwâknangâm sâtnâ lum buku oknangawe. Zâk zorat nângâm umnandâ zengârenâk kinmap.

¹⁶ Nâ ko zengât opnâ um girem mân op ândibat, zorat umnâ âlip uap.

8

Makedonia hânân Yesugât kâmut zîj kât minduwe.

¹ Bukurâpnâ, Makedonia hânân kâmutjâ kâmutjâ Anutunâ tânzângoi bukuzin betzinan miwe, zorat sinji dâzângonâ.

² Zen sâknâm sot mâsimâsikâyân ândim sâtâre op ândiwe. Kut nâi nâi donbep mân ândim kanpitâ ândimjâ lan bukurâpzin betzinan minam kât donbep minduwe.

³ Nâ zengât nângan. Zen tâtzingip dâp parâwe. Zen ziinjik um bâbâlanjâk urâwe.

⁴ Ninâ mân sâindâ ziinjâk Yesugât kâmut Yudaia hânân ândie, zen betzinan mîmbigât sâmbâkîgem dâtnowe.

⁵ Oi kut nâi nâi bâbâlanj upi sâindâ zen walâm unânâk itâ urâwe. Kâdom umzinâ Kembugâren pane kiri nen aksik Anutugât opnâ umzinâ nengâren pane kirip.

Yerusalem kamânân umâlep muyagezingâwe.

⁶ Yatâ utnetâ Titorî Korinti a zengâren ga kât mindumindu nep tuum toren birip, zo tuum nangâbapkât sâm pindien.

⁷ Oi nangâm pâlâtân sot singi âlip den sâsân sot den top nangânangân sot nepkât kâtigime sot buku otningâme. Kut nâi nâi zorat bonnâ muyagiwegât yatik bukurâpziñ kamân nâin ândie, zengât singi kât mindunam um bâbâlan op tuubi.

⁸ Den mâtâpnâ mân zingân. Yesugât kâmut nâmbutnâ zen um bâbâlan op kât minduwe. Korinti a zengâren buku orotnâ zo dap dap ziap, zorat topnâ âsagibapkât san.

⁹ Zen ko Kembuniñâ Yesu Kristo zâkkât topnâ nangâme. Zâk gom sambe mariñâ ândim nengât op zo birâm kanpitâ oip. Kanpitâ oip, zo nen gom sambe patâ utnatkât yatâ oip.

¹⁰ Oi zi ninâ den dâzângobâ. Zo lune âlip upap. Zen kendon ombenân kât mindunam bâbâlan op topkwarâwe.

¹¹ Oi zi târokwap op nangâne bâbâlan urâwe, zorat bonnâ muyagibap. Kut nâi nâi zemzingap, zorat dâp pane muyagibap.

¹² Um bâbâlan op panetâ Anutunâ zengât nângi âlip upap. Pambi zo itâ. Nâi zâk patâ tâkñangâbap, zâk zo yatik pâmbap. Mâik nâi tâkñangâbap, zâk zo yatik pâmbap. Zen yatâ upi zo ko Kembunâ nângi âlip upap.

¹³ Zen kâtziñ aksik pam nangâbigât mân san. Zâk zenâk tânzângobigât mân san. Zâk zen mo ziiñ ârândânâk gom sambe muyagibigât san.

¹⁴ Korinti zengât sikumñâ narâk ziren Yudaia zengât pu molei kut nâi nâi ârândânâk zimbapkât san. Oi narâk nâin Yudaia zengât gom sambenâ Korinti a betziñan mei yatigâk ârândânâk dâp kânok upi.

¹⁵ Zorat Kembugât ekabân den kulem nâi itâ ziap, “Donbep patâ sânduwe, zorânâ sambe mân muyagiwe. Bituk sânduwe, zorân pu mân urâwe.”

Tito sot bukusatzâ buku otziñgâbigât den.

¹⁶ Umnandâ Korinti a zengât gâsâzângomop, zo yatik Titorî umñandâ gâsâzângomop. Anutunâ sâi yatâ âsagiap. Zo yatâ Tito zâkkâren muyagiapkât sâtâre utnat.

¹⁷ Nen sâindâ nangip, zorik bunâ. Zikñak umñandâ bâbâlan oi zengâren gâbam sap.

¹⁸ Yesugât kâmurân goknâ bukuniñâ nâi, zâk ârândân sângonzâkoinâ gabot. A zo Yesugât kâmutnâ kâmutnâ, zengâren singi âlip nep tuumap. Zorat zâkkât nangâne âlip opmap. Zâk sot Tito ârândân sângonzâkoinâ gabot.

¹⁹ Yesugât a kâmutnâ kâmutnâ, ziñ a zo betniñan mimbapkât gâsum sâlâpkuwe. A ziñ Anutu sâm âlip kwâkñangâbigât Yesugât kâmut Yudaia hânân ândie, zen betziñan minam kât mindumindu nep zi tuum ândien. Umnin zengâren kinzap, zorat nep zi tuumen.

²⁰ Sâm gulip muyagebapkât kât patâ zo a mâteziñan dâñ galem upmen.

²¹ Nen yatâ oindâ Kembunâk niñgiri âlip upapkât bunâ. A ziñ ârândân nengât nangâne âlip upapkât sâmen.

²² Nen a zagât zet sot bukuniñâ nâi sângonzângoinâ ge. A zo narâk nâmbutnân mâsikâm egindâ kâtigeip. Narâk ziren zengât op nepnâ tuugi âlip op walâm kâtigiap.

²³ Zen Titogât topnâ nânge. Zâk betnan mei ârândân nep tuum kore otzingâmet. Bukuzatniñâ zekât nângâme. Zet kâmut ziñâ sângonzâkowe. Zet nep tuugitâ Anutu sâm âlip kwâkñangâme.

²⁴ Nen Korinti a zen sâm bâbâlan kwatzingâmen. Den zo bonñoot upapkât a zo ganetâ buku otzingâne Yesugât kâmut kamân toren toren ândie, ziñ zo ek nângâbi.

9

Kât kânñan pam bet kubikpigât dâzângoip.

¹ Kembugât sinji a Yudaia hânân ândie, zen buku otzingâm kât zingâbi, zorat âlip nânge. Zorat wangât op donbep kulemgum zingâbat?

² Korinti kamânân gok sot Grik hânân gok Yesugât kâmut ândie, zen kendon ombenjan bâbâlan op kât mindunam urâwe. Zorat sinji Makedonia a dâzângua donbepñâ zengât sinji nângâm umziñ bâbâlan oip.

³ Nâ Korinti a zen sâm bâbâlan kwatzingâwan, zo yen opapkât bukurâpnâ sângonzângua Korinti a zengâren gane kât zo mindune âkâbap.

⁴ Ninak bet Makedonia a nâmbutñâ zen sot ga kât pâpanñangât kwakne dinnâ giginâ oi nâ sot Korinti a ambân zen ârândân anjun upem.

⁵ Zorat a sângonzângua kândom op ge. Ga takâne umâlepkât kât pambigât dâtnowe, zo pane tâpap. Kât pâpan, zo a sâtñangât bunâ. Kât zo umâlepkât Kembugât sinji sâm pambi.

Umâlebân kut nâi pâpan, zo Anutunâ nângi âlip opmap.

⁶ Den sumbunâ nâi sa nângânek. Nâi zâk nebân kut nâi ariknâ bituk pâmbap, zâk zo yatik bâbâlanâk mem nimbap. Oi nâi zâk nepñan kut nâi yâmbât kârâm kâmitpap, zâk zo yatik yâmbâtñik mem nimbap.

⁷ Zorat itâ upi. Nâi zâk nângâbap dâp yatik kât pâmbap. A sâtkât mân pâmbap. Kât zo zikñâ um bâbâlanñangât op pâmbap. A yatâ zo zengât Anutunâ nângâziñgi âlip upap.

⁸ Anutu zâk imbanâ marinândâ imbanñangât mäsop minziñgi gom sambe muyageziñgi ziñâ mem nemñâ a zingâzingânangât op mân kwakpi.

⁹ Zorat Kembugât ekabân den kulem nâi itâ ziap, “Anâ sikumñâ kâsâpkum a kanpitâ zingâmap zâkkât orot mâmenñâ âlipñâ zo âkââkânâ buñ zem zâibap.”

¹⁰ Anutunâ ariknâ muyagem ziñgi kârâm kâmitme sot bonñâ muyagem ziñgi nime. Ziñâ kârâm kâmitpigât ariknâ muyagem zingâm mäsop mei um bâbâlan op a nâmbutñâ zingâbigât gom sambe muyagem zingâbap.

¹¹ Yatâ âsagei gom sambeziñoot opñâ Kembugât sinji a Yudaia hânân ândie, zengât sinji sâm kât nenğâren pane Yerusalem kamânân mem âinat. Zen yatâ utnetâ Kembugât kâmut Yudaia hânân ândie, ziñ zorat Anutugâren sâiwap sâm mâpâsibi.

¹² Ziñâ Kembugât a kâmut yatâ otzingânetâ pu zo molibap, zorarâk bunâ. Zorânâ sâiwap sâm mâpâsibi, zorat gom sambe muyagei Anutugâren âi subap.

¹³ Zen Kristogât sinji âlip nângâm lum ândim umâlepziñangât op kât zo mindum panetâ Yerusalem kamânân Kembugât kâmut sot a nâmbutñâ Korinti a zen buku târotâro kânok op Anutu sâm âlip kwâkñangâbi. Oi zengât itâ sâbi, “Korinti a zen sinji âlip lunat sâwenâ lum buku otniwe.”

¹⁴ Oi Korinti a zengâren Anutu nepnjangât bonnjâ donbep muyagiapkât umnjâ sipapzângom zengât op Anutugâren ninâu sâbi.

¹⁵ Oponj, Anutunâ imbanjâ tânnângoip. Nen zorat nângindâ walâwalân uap. Nen waniñjangât op yatâ otningap? Zorat mâtâsem sâiwap sâna.

10

Hângât kut ñai ñai, zorâñ nep bonnjâ mân uap.

¹ Zi Paulo nânjâ, Kristo um sândukñâ op ândeip, yatik um sânduk sot um giginjâ op itâ dâzângua nângânek. Zengâren gâbâ nâmbutñandâ nâgât itâ sâme, “Paulonjâ zi nen sot ândim lumbeñjâ den dâtnângoip. Ka kârebân âi tap kengât buñ den kâtikñâ kweraniñ sâm kulemgum kwatningâmap.”

² Zengât sa nângânek. Bukurâp, zengâren ga ândim den kâtik dâzângom kubikzingâbatkât mân otnigap. Zengâren gâbâ a nâmbutñandâ nengât itâ sâme, “Paulo zâk hângât kut ñai ñai, zorat nângâm ândimap. Oi hângât imbânjâ mem nep tuumap.” Nâgât yatâ sâme. A zo zen den kâtik dâzângom kubikzingâbatkât umnâ bâbâlanj uap.

³ Nen hânân ândiândiniñ zo perâkñak ândimen. Oi hânân ândim kâwali op ândiândiñ zo sâkkât mâtâp ziap. Zo yatâ mân ândimen.

⁴ Kâwali opñâ ândiândi nep tuumen, zo hânân gokñâ buñjâ. Zo Anutugât imbanjâ kâtikñâ zorânjâ kâsa zengât paset kâtikñâ zo kâdanjmen. Anutugât imbanjan kâtigem a um kâtik zengât den bâlinjâ sot sarâ zo koi gemap.

⁵ Oi zâizâiñ denñjâ Anutugât den walâmap, zo kom kâbakñimen. Kristogât sât luluj zorik zimbapkât nângânânjâ top topñâ saam pamen.

⁶ Zen sât lulugât bâbâlanj utne a nâmbutñâ zen den birâbirâziñjangât zângom kubikzingânatkât mambât ândimen.

A ñainjâ Paulogât sâi giginjâ oip.

⁷ Mâteziñan muyap ziap, zo iknek. Zen wangât sâkkât kut ñai zorarâk nângâne bonnjâ opmap? Zengâren gâbâ a ñainjâ zikñangât itâ nângâbap? Zâk zikñik Kristogât a bonnjâ ândiap. Zâk itâ nângâbap. Nen yatik Kristogât a ândien.

⁸ Kembunjâ nep tuunatkât gâsum sâlâpnângoip, zo zen tâmbet zângonatkât buñjâ. Zengâren nep tuugindâ kâtigibigât sâip. Nâ nep nigip, zorat nânga zâizâiñ oi zâizâiñ den sâwan. Zorat sâm anjñ mân upat.

⁹ Nâ ekap kulemgum zingâman, zorat nângâne kengât den mân upap.

¹⁰ Nâmbutñandâ nâgât itâ sâme, “Ekabân den yâmbâtñâ sot kâtikñâ kulemgum niñgâmap. Ka mâte otningap, zo kâkbak. Oi den sâsânjâ, zo giginjâ sâmap.” Nâgât yatâ sâme.

¹¹ A yatâ zo, zinjâ itâ nângâbi. Nen kârebân ândim den kulemgum zingâmen, den zorat bonnjâ osetziñan ga ândim muyageziñgâbat.

Nepkât sâk mâme mân upi.

¹² A sâk mâme ândime, zengâren nen yatâ zorânj dap op târokwap sâk mâme utnat? A yatâ zorânj nengât nepkât mân nângâm ziñjangârâk nângâne zâizâiñ oi sâk mâme op den lañ sâme. A nângânângâziñ buñandâ yatâ upme.

¹³ Nen ko Anutunâ nep sâm niñgip, danjon zo mân walâm Korinti a zengâren gâwan. Zorat nângâmñjâ sâm bâbâlanj den sâm zâizâiñ den donbep mân sâmen. Walâm den lañ mân sâmen.

¹⁴ Nen nepniŋaŋgât târokwap mân sâmen. Nep danŋonniŋâ zo perâkŋak zengâren ziap. Nen kâdom zengâren gam Kristogât ŋiŋi âlip dâzâŋgowen.

¹⁵ A nâmbut zengât nebân âi laŋ kin sâk mâme den mân sâmen. Zengât ita nâŋgâmen. Nâŋgâm pâlâtânziŋâ laŋ kârâm ari nepniŋaŋgât bonŋâ sambâlem laŋ kârâm âibap. Zo perâkŋak nâŋgâm ândimen.

¹⁶ Zen yatâ utnetâ a kândâtziŋan ândime zo, zengâren ŋiŋi âlip nep tuum âinat. Ka a ŋâigât nepkât galem op zâizâiŋ den zo mân sânat.

¹⁷ Kembugât ekabân den ŋâi itâ ziap,

“Ŋâi zâk zâizâiŋ den sâbâ sâm Kembuŋâ oip, zorat sâbap.”

¹⁸ Ŋâi zâk zikŋaŋgât nâŋgi zâizâiŋ oi Anutuŋâ zâkkât nâŋgi gibap. Ka a ŋâi Anutuŋâ egi âlip oi hurat kwâkŋaŋgâbap.

11

Singi âlip mârâtŋâ ŋâi mân ziap.

¹ Nâ um gulip den mâik ŋâi dâzâŋgua laŋ nâŋgâbi. Den zo sa nâŋgânek.

² Nâ zengât op kâuk birâman. Oi kâuk birâm den sâman, zo Anutugâren gok. A ŋâiŋâ bâratŋâ sigan ayân sâbap, zo yatâ zen Kristo sot mâpotzingâwan. Ŋâi sot mân mâpotzingâwan.

³ Zi ko mulumŋâ Ewa kâitkoi bâliŋ oip, zo yatâ zen a nâmbutŋandâ kâitzâŋgone umziŋ gulip oi Kristo mâik ŋâi birâbegât umnâ girem oi san.

⁴ A ŋâiŋâ zengâren gam Kristogât top ŋiŋiŋâ dâzâŋgomen, zo birâm ŋâi dâzâŋgomap. Oi zen zâkkât den nâŋgâm Kaapum miwe, zo buŋâ, unakŋâ ŋâi mine ŋiŋi âlip nenŋâren gâbâ miwe, zo buŋâ, ŋiŋi ŋâi dâzâŋgomap. Dâzâŋgoi zo mân birâm yen nâŋgâne dâp opmap.

⁵ Nâ itâ sa nâŋgânek. Nâ ninangât nâŋga Aposolo nâmbutŋâ zâizâiŋ upme, zengât ombeziniŋan mân op ândian. Zen ziŋaŋgât itâ nâŋgâme, “Nen Aposolo a bonŋâ zâizâiŋ ândien.” Ka zen aposolo sarâ a ândie.

⁶ Korinti a nâmbutŋâ, ziŋâ nâgât itâ sâme. Den sâm kubik sâsâŋ âlip, zo nâgâren mân ziap. Ka nâ itâ sa nâŋgânek. Nâŋgânâŋgâ patâ, zo nâŋgâman. Oi zorat topŋâ sapsom dâzâŋgom nanŋâwen.

Singi âlip nep a sarâŋâ.

⁷ Zen patâ upigât nâ kanpitâ ândim Anutugât ŋiŋi âlip sâŋgân buŋ dâzâŋgowan. Zorat dap nâŋge? Zo bâliŋ orâwan?

⁸ Yesugât kâmut nâmbutŋâ zengâren gâbâ zo perâkŋak kât mem Korinti a zengâren kore otzingâm nep tuuwan.

⁹ Nâ Korinti a zen sot ândim kut ŋâi kârûm zengâren gâbâ kut ŋâi mân mewan. Buŋâ. Bukurâpnâ ziŋâ Makedonia hânân gâbâ gam betnan miwe. Oi Korinti a zengâren yen ândia kut ŋâi mân niwe. Oi ziren du sâbâ. Nâ zengâren ga ândim kut ŋâi nibigât mân san.

¹⁰ Kristogât den bonŋâ zo nâgâren ziap, zo perâkŋak. Oi yatik Grik hânân gok ŋâi mân mem ga nibi. Nâ zo yatâ sâm kâtigian. Nâ sâtâre den zo mân birâbat.

¹¹ Dap nâŋge? Umnandâ mân gâsuziŋi san? Yatâ buŋâ. Umnandâ gâsuziŋap, zo Anutuŋâ nâŋgap.

¹² Oi opman, zo op ândibat. Oi zo yen buŋâ. A nâmbutŋâ Paulogât dâp nep tuumen sâm umziŋ mem zâibegât yatâ op ândibat.

¹³ A yatâ zo, zen aposolo sarâŋâ. Nep a bonŋâ buŋâ ândim Kristogât Aposolo bonŋâ nenŋât tobat yatâ upme.

¹⁴ Oi Korinti a ziŋ zorat nāngāne mārātŋā mân upap. Sataŋ zikŋā sumbem a imbaŋā âsakŋāziŋoot, zengât tobat yatâ opmap.

¹⁵ Oi zorat a gakârâpŋā zen yatigāk târârakŋangât kore ândimen, nengât tobat ândinetâ nāngindâ mārātŋā mân upap. Nen itâ nāngen. Satangât a gakârâpŋā zo, zen nepziŋangât dâp hâuŋā mimbi.

¹⁶ San, zo dum sâbâ. Nâgât nāngāne um gulip a mân upap. Oi laŋ dâtŋonâ sâm dâtŋonek. Yatâ nāngānimŋā laŋ dinnâ nāngâbi. Nâ sâknâ mem zâi pam zâizâiŋ den sâbat.

¹⁷ Nâ um gulip den zi Kembugât sâtkât mân sâbat. Yatâ upatkât Kembuŋâ mân sâm nigip. Ka laŋ kwakmak a yatâ opŋā zâizâiŋ den zi sâbat.

¹⁸ Korinti zengâren a donbepŋā sâkkât kut ŋâi ŋâi zorat zâizâiŋ den sâme. Nâ yatik sâbat.

¹⁹ Oi top nāngānāŋgâ zen nâmbutŋandâ kwakmak den dâzāŋgone nāngāne dâp opmap.

²⁰ Oi a zo, ziŋ kore a gâsuziŋgāne yatik nāngāne dâp opmap. Mo kut ŋâi ŋâiziŋâ betziŋan mimbi mo kâitzāŋgobi mo zâizâiŋ op pâlomziŋan zāŋgobi, zo zen nāngāne dâp op nāngâbap.

²¹ Nen ko a lolotŋandâ zo dap yatâ otziŋgâbem. Zo anjun op san, A nâmbutŋâ ziŋ wan mo wangât zâizâiŋ upi, zo nâ yatik upâ sâm âlip upat. Nâ kwakmak a yatâ op den zo laŋ san.

²² A nâmbutŋâ zo, zen ziŋangât itâ sâme, “Nen Yuda a.” Yatâ sâme. Oi nâ zo yatik. Ziŋangât Isirae a sâme. Nâ yatik Isirae a. Zen nen Abaramgât kiurâp sâme. Nâ yatik.

²³ Zen nen Kristogât kore a sâme. Nâ laŋ um gulip den sâbâ. Nâ Kristogât nep a tobat ŋâi. Nâ nepkât sâknam nāngāman, zo tobat ŋâi. Oi tâk namin tâpman, zorâŋ walâziŋgap. Oi kâmbam nome, zo yatik. Oi tâmbetnonam utne opman, zo yatik.

²⁴ Yuda a um kâtik ziŋâ sâp bâtnâmbut tâkŋâ lâpitnine tengâziŋ 39 oip.

²⁵ Sâp karâmbut kâmbamŋâ nowe. Nâi ko kâtnâ nowe. Sâp karâmbut wangâyân âi âbāŋgoi saruyân geiwan. Oi sirâm ŋâtik ŋâi wangâ bâlei saruyân op ândiwan.

²⁶ Mirâ mâtâp sindâweyân âim gam ândiwan. Too uurubân âim gam ândiwan. Kâsa osetziŋan âim gam ândia nonam urâwe. Yuda a osetziŋan ândia nonam urâwe. Um kâtik osetziŋan ândia nonam urâwe. Kamân patin ândia nonam urâwe. Mirâ kamân kâtikŋan sâknamân ândiwan. Saru kwâkŋan kenġât op ândiwan. Buku sarâ zengât oserân ândim sâknam ândiwan.

²⁷ Yatâ ândim nep sâknam tuum ândiwan. Oi ŋâtigân uman wâgân ândiwan. Tepkât mom hutuk ândiwan. Too nalem buŋâ. Pateŋ opŋâ hâmbâ mot buŋ. Mirâ namânâ buŋ ândiwan.

²⁸ Oi zorik buŋâ. Sirâmŋâ sirâmŋâ Yesugât kâmut, zengât nāngâm kwâkâ op ândiwan.

²⁹ Dabân Yesugât kâmurân zengâren gokŋâ ŋâiŋâ bâbâ lolot ândei nāngâm tâtâlim ândibam? Dabân Yesugât kâmurân gâbâ ŋâi bâliŋ oi nāngâm tâtâlim ândibam?

³⁰ Oi nâ wannangât sa zâibap? Bâbâ lolotnangât sa dâp upap.

³¹ Kembu Yesu, zâkkât Ibâ Anutu, zâkkât mâtenŋan den perâkŋak san, zo nāngap. Zâk sâm âlip kwâkŋangâm zâinat.

³² Damasiko kamânân a kutâ, kutnâ Arereta, zâkkât a sâtnândâ tâk namin nâbanbam kâwali a kamângât mâtâbân zâmbari gâsuninam tarâwe.

³³ Ka kamân zoren bukurâpnâ, ziŋ irin ginim kamângât poŋ kâtiknâ âkŋan nâbane gei zem zaat âiwan.

12

Paulonâ kut nâi sen pup ek nanŋip.

¹ Sâk mâme den sâindâ mân dâp upap. Oi lan sâbâ. Kembunâ umanân tirâpnogip sot den dâtnogip, zorat den siŋi sâbâ. Zo den sumbunâ sâbâ. Muyapnâ mân sâbâ.

² Nâ, Kristogât a nâi, zâkkât itâ nanŋan. A zo, zâk Kembunâ mem zari sumbem tenŋâ karâmbut, zoren zâi ândeip. Kendon patâ kiin kimembut zorân ombenjan zâi ândeip. Zo sâk sot mo um dâpŋoot zarip, zo mân nanŋan. Zo Anutuŋâ nanŋap.

³⁻⁴ A zo Kembunâ kamân âlipnâ, Paradisi, zoren pâi ândim anâ mân nânŋânânŋân sot anâ mân sâsânâ, zo nanŋip. Nâ a zo ekman. Zâk hân sâk sot oip mo hân sâk zo birâm oip, zo mân nanŋan. Zo Anutuŋâ nanŋap.

⁵ A zo zâkkât op sâtâre den sâbat. Ninanŋât sa mân dâp upap. Ka sâbâ sâm bâbâ lolotnanŋât op sâbat.

⁶ Sâtâre den sa sâi sâm gulip a mân opam. Zen nâgât nânŋâne zâizâiŋ opapkât mân upat. Kut nâi nâi ua ek nânŋâme, zorik zimbap.

Paulo zâk sâknam nânŋâm ândeip.

⁷ Kembunâ kut nâi sen mârât tirâpnogip, zorat umnâ zâizâiŋ opapkât sâknam nâi kwâknan pâip. Zo Sataŋgât kore a nâi. Zâk umnâ zâizâiŋ opapkât sâknam nîm ândimap.

⁸ Sâknam zo birânibapkât sâp karâmbut Kembu dukuwan.

⁹ Ka Kembunâ den itâ sâm dâtnogip, “Nâ tângobat. Imbanânâ zorân dâpkan upap. Nâgât imbanâ zorân lolotkâ zo tângoi kâtigiban.” Zâk yatâ sâm dâtnogip. Zorat bâbâ lolotnâ zorat nânŋa zari sâtârenjoot upap. Zo yatâ op ândia Kristogât imbanâ nâgâren zei kâtigibat.

¹⁰ Kristogât op bâbâ lolot upat mo kâmbam nîbap mo sâknamân ândibat mo sâm bâliŋ kwatnineta ândibat mo mem nâi nâi otnine ândibat. Nâ bâbâ lolot ândia Kembunâ tânnogi kâtigeman, zorat umâlip nânŋâman.

Paulonâ Aposolo nepnanŋât top muyageip.

¹¹ Zi kwakmak den san, zo ziinâ nâ yatâ sâbatkât kâtigine den zo san. Ziŋâ sâm âlip kwatnine dâp opap. Ka zen yatâ mân upme. Zen nâ a yen ândiman sâme. Nâ ko itâ sa nânŋânek. A zen ziinangât itâ nânŋâme, “Nen Aposolo a zâizâiŋ ândien.” Nâ a yatâ zo zenŋât ombezijan mân ândiman.

¹² Nâ Korinti a zenŋâren nep bâbâlanâk tuum gâwan. Tuuga kut nâi nâi sen mârât muyagei zorânâ Aposolo nepnanŋât topnâ sâm muyageip.

¹³ Korinti a zen nâgât dap nânŋe? Zen nâgât itâ sâme? “Yesugât kâmut dâp dâbâk mân otnîngâmap.” Korinti a zen dap otziŋgâwangât nânŋâne bâliŋ uap? Nâ kut nâi nâiziŋâ mân betziŋan mewan. Kât zenŋâren mân mewan, zorarâktâ nânŋâne bâliŋ oip? Yatâ oi ko zorat op tosanâ birâbi.

Paulo zâk Korinti a zenŋât umŋâ kirip.

¹⁴ Nâ sâp zagât zenŋâren gâwan. Oi dum gâbam otnigap. Gamnâ orâwan, zo yatigâk sâkkât nâlem mot, zo nibigât mân sâbat. Nâ kât sikumziŋanŋât

bunâ, ziinjângât otnimap. Katep mâik ziñâ ibâ mamziñ galem otziñgâbi, zo mân taap. Ibâ mam ziñâ katep mâik galem otziñgâne dâp upap.

¹⁵ Nâ um dâpziñ âlip upapkât, kât sikumâk bunâ, kore otziñgâm ândim ândiândinâ bun upapkât nânga âlip uap. Nâgât umnâ zengâren donbep kinzapkât zengât umziñandâ nâgâren mâik nâi kinbap?

¹⁶ A nâmbutñandâ nâgât itâ sâme, “Kut nâi nâi muyap mân mem neip. Ka tigâk kâitnângom kut nâi nâi mem neip.”

¹⁷ Zorat zen sânek. Nâ ârâpnâ sângonzângua zengâren ga kut nâi miwe?

¹⁸ Tito zot bukunâ nâi sângonzâkua zengâren gawet. Tito zâk gamnâ zengâren kut nâi betziñan meip? Mo kâitziñgom um gulip kwatziñgâwe? Zen nekât dap nânge? Zâk sot nâ, net tobat kânok sot mâtâp kânok ândiet.

A nâmbut umziñ melânbigât girem dâzângoip.

¹⁹ Den sâm gamen, zo nângâne sâk mâme den uap? Yatâ bunâ. Nen Kristo sot ândim Anutugât mâtenan den sâmen. Bukurâp, den zo nâi mo nâigât bunâ. Zen aleziñgindâ kâtigibigât dâzângomen.

²⁰ Nâ zengâren ga ziñgitsa mân dâp opapkât sot zen nâ nikne mân dâp opapkât girem uan. Zengâren kâsa, um kâlak, kuk, senân kwâtenj, sarân sâsân, den uman pâpan, zâizâinj, kâmbu, gulipmalip, yatâ zo zei muyagebamgât umnâ girem uap.

²¹ Nâ zengâren gam a nâmbutñandâ um sumun, lañ mâman, kut nâi lañ orot zo opnâ umziñ mân melânme. Oi yatâ op ândine zengâren ga Anutunandâ mem gei kwatnigi a yatâ zo zengât isem umbâlâ opamgât nângâm kwâkâ uan.

13

Tosagât op den sâsân muyagibap.

¹ Zi Korinti zengâren du ga sap karâmbut upap. Den nâi sa nângânek. A kânoknâ a nâigât tosa sâbap zo ko denân mân pambi. Ka a zagât mo karâmbutnâ a nâigât tosa sânetâ denân pam kubikñangâbi.

² A mârûm bâlij urâwe sot nâmbutñâ sâp zagât zengâren gâwanân girem dâzângowan, zengât yatik kârebân tap den zi san. Zen bâlijâ mem ândine dum zagâtñâ zengâren gam mân birâziñgâbat.

³ Nâgât umnan den pâi sâman, zâk Kristo. Zâkkât kâwaliñâ muyagei iknat sâmegât ikpi. Kristo zâk zengâren nepñâ âkon bunâ imbanâñoot tuumap.

⁴ Mârûm perâkñak lorei poruyân kuwe. Zi ko Anutugât imbanâñoot zaat ândiap. Yesunâ hânân lotñâ sot lumbenâ ândeip, zo yatik ândimen. Ka nen Kristo sot pâlâtân oindâ Anutugât imbanandâ mem kâtikñan kwatniñgi zengâren ga nep tuum kubikziñgânat.

Girem den.

⁵ Zen nângâm pâlâtânziñoot ândime mo bunâ, Zorat umziñ mäsikâm zorat topnâ ikpi. Mo Yesu Kristonâ umziñan ândimap, zo mân nânge? Yatâ upme oi ko sâkñak Kembugât a ândie sânat.

⁶ Nen ko sâkñak Kembugât a mân ândimen. Zen zo yatâ mân nângâniñgâbigât nângâmen.

⁷ Anutunâ galem otziñgi zen bâlij mân upigât Anutugâren ninâu sâm ândimen. Nen niñgitne Kembugât a bonñâ utnat mo bunâ, zorat mân sâmen. Zen Kembugât den lum târârak upi, zorarâk sâmen.

⁸ Nen yatâ zorân dabân den bonjâ kâsa miñangânat? Nen lunat, zorik taap.

⁹ Nen imbanjâ kârum ândeindâ zen imbanâziñoot upi? Zo yatâ âsagei ko âlip upap. Umziñ lâmbari âlip upigât Kembangâren ninâu sâmen.

¹⁰ Nâ zengâren ga den nep tuubamgât kârebân tapjâ giren den zi kulemgum zingân. Zen den zo nângâm umziñ kubikpi. Nâ zengâren ga nep tuubat. Kembangât imbanjâ nigip, zorânjâ tâmbetzângobatkât bujâ. Nâ tânzângobatkât imbanjâ nigip.

Den murukjâ.

¹¹ Bukurâpnâ, den sâm kwâkâmjâ den itâ sâbâ. Kelikmelik tapi. Oi girem den zo nângâm umziñ sot ândi mâmanziñ kubikangâm ândibi. Zen um kânok op um lumbe ândibi. Anutu, zâk buku sot um lumbe marijâ. Zâk zen sot ândibap.

¹² Zen buku op luyangâm ândibi.

¹³ Kembangât singi a ambân nâmbutjandâ ziñ Korinti a zengât nângâme.

¹⁴ Kembu Yesu Kristogâren gâbâ tânzângozângonj sot Anutugâren gâbâ buku orot, zo zen sot tâpap. Oi Tirik Kaapumjâ betziñjan mei zâk sot ândim zâimambi. Zo perâknjak.

Zo yatik.

Galata a zengât ekap Paulonâ kulemgum zingip.

Paulonâ ziknangât topnâ sâm muyagezingip.

¹ Nâ Paulo Aposolo a orâwan. A zinj Aposolo ot mân sâm niwe. Yesu Kristo sot Anutu Ibânâ, zâk mumunjan gâbâ mângêip, ziknâ nep zo sâm niwet.

² Nâ sot bukurâpnâ nâ sot ândime, nen aksik Galata hânân ândime, zengât topzin nângâm ekap zi kulemgum zingen.

³ Anutu Ibâ sot Kembu Yesu Kristo, ziknâ tânzângom um lumbenâ muyagem zingâbabot.

⁴ Yesu zâk Ibâninangât sâtkât nen ândiândi bâlinâ zi ândimenân gâbâ mâkânîngâbap sot tosanînj buj upapkât ândiândinâ mân ângân kârip.

⁵ Zorat narâknâ narâknâ Anutu sâm âlip kwâknangindâ zimbap. Perâknak.

Nâi zâk singi âlip sâm gulipkum nâi sâbap, zâk simgât singi upap.

⁶ Anutu zâk zen Kristo sot pâlâtân utnetâ tânzângoi ândibigât diizingip. Diizingi zâk sot ândine mân kêrep oi zâk kândâtkom singi âlip nâi zorat kindap kwap ândime. Zorat nângâm pârâkpan.

⁷ Zorat itâ sa nângânek. Singi âlip top nâi bonjoot zo mân ziap. Bunâ. Ka a nâmbutnândâ Yesu Kristogât den singi âlip zo tâmbetkunam op um gulip kwatzingâme.

⁸ Singi âlip dâzângowen, zo zinzinj kâtik. Zorat nen mo sumbem a nâinâ singi âlip dâzângowen, zo birâm nâi dâzângonatkat sâm sâi ko tâmbetagonatkat singi upem.

⁹ Den mârum sen, zo dum sâbâ. A nâinâ singi âlip kwâkâm zingâwen, zo birâm nâi dâzângobap, zâk tâmbetagobap. Oi nâ zorat nânga dâp upap.

¹⁰ Oi dap dap? Den san zi a zinâ nâgât nângâne âlip upapkât san? Mo Anutu zâk nâgât nângi âlip upapkât san. Nâ a zen nâgât nângâne âlip upapkât nep tuuman sâi ko Kembu Kristogât kore a mân opam.

Paulo ziknâ topnangât den.

¹¹ Bukurâpnâ, nâ den nâi dâzângua nângânek. Den singi âlip dâzângowan, zo ayân gâbâ bunâ.

¹² A zo zinâ mân dâtnowe. Zo zinâ mân kwâkâm niwe. Yesu Kristo ziknak sâm muyagenigip.

¹³ Nâ mârumjan Yuda a zengât den kâtik Mosenâ sapsom zingip, zo lum ândiwan. Zo nânge. Yatâ ândim Yesugât kâmut imbanâ zângom tâmbetzângom ândiwan.

¹⁴ Oi sâkurâpninangât den gei kombapkât sâm kâtigem tâlarâpnâ nâmbutnâ walâzingâm kâtigem ândiwan.

¹⁵ Ka Anutu zâk mârum mamnâ kâmbonjan gâbâ zâkkât singi upatkât nângi zeip. Yatâ nângi zeipkât tânnobam diinigip.

¹⁶ Nannangât den singi hân nâin goknâ zengâren âim dâzângobatkat nannangât topnâ sâm muyagenigip. Yatâ otnigi a zen sot den den mân orâwan.

¹⁷ Oi Aposolo a kândom muyagem Yerusalem kamânân ândiwe, zen sot singi âlipnangât den mân âraguwen. Zengâren mân âiwan. Arabia hânân âi ândim Damasiko kamânân âburem gâwan.

Paulonâ Yerusalem kamânân zâi ândeip.

¹⁸ Ândia kendon patâ karâmbut âki Petero ikpat sâm Yerusalem kamânân zâim sirâm kiin bâtnâmbut zâk sot ândiwan.

¹⁹ Zâk sot Kembugât munjâ Yakobo zikirâwan. Aposolo a nâmbutjâ mân zingirâwan.

²⁰ (Den kulemguan, zi sarâ bujâ. Anutu mâtenjan perâknjak sâm kulemguan.)

²¹ Yatâ opnâ Siria sot Kilikia hânân âi ândiwan.

²² Oi Kristogât kâmut Yudaia hânân ândiwe, zen si sângânâ mân nigâwe.

²³ Zen nâgât singiyâk itâ nângâwe, “Anâ nângom moliningip, zâk singi âlip tâmbetkumâipnâ singi âlip a dâzângom ândimap.”

²⁴ Yatâ nângâmjâ nâgât op Anutu sâm âlip kwâknangâwe.

2

Paulonâ Yerusalem kamânân zâim Aposolo a nâmbutjâ zingirip.

¹ Oi kendon patâ kiin kimembut âki Yerusalem kamânân dum zâibam Banaba sot Tito diizika ârândân zâiwen.

² Oi zo yen bujâ. Kembujâ den sapsun nigi lum zâiwan. Yesugât kâmurân a zengât a sâtnâ sâme, zengâren âim singi âlip hân nâin goknâ dâzângoman, zorat sapsun zingâwan. Nâ singi âlip sâm ândiwan, zorat a sâtnâ neburâpnâ zen sapsun zingâ nângânetâ âkâbapkât ziinjak tatne den zo dâzângowan.

³ Tito zâk nâ sot ândeip. Zâk Yuda a bujâ, Grik a oi a sâtnâ zinjâ kwabâ kwâknangâbigât mân sâwe.

⁴ Ka a sarângandâ kâmurân bagimjâ Yesu Kristo sot pâlatân op dumun bujâ ândeindâ tigân ningitjâ Mosegât gurumin den, zorânâ saaningi ândinatkat Tito kwabâ kwâknangâbigât sâwe.

⁵ A zo, zinjâ mem ge kwatningânam sâne mân loriwen. Bujâ kâtiknâ. Singi âlip mân tâmbetkune Galata a, zengâren hâlâluyâk op zimbapkât mân nângâzingâwen.

Aposolo a nâmbutjâ zinjâ Paulo nepnangât nângâne dâp oip.

⁶ (Oi a, zengât a sâtnâ sâme, zen mârûm dap mo dap op ândiwe, nâ zorat nânga tobat nâi mân uap. Anutu zâk hâtabâtu mân opmap.) A sâtnâ zo, zinjâ den urâknâ mân târokwatniwe.

⁷ Bujâ. Itâ nângâwe. Anutunâ Petero Yuda a zengâren singi âlip dâzângobapkât nep dijâ sâm pindip, yatigâk nâ hân nâin goknâ zengâren den singi âlip dâzângobatkât nep dijâ sâm nigip.

⁸ (Oi Petero mam oknangi nepnâ tuugi bon oip, zâk ziknâ yatik mam otnigi nep tuuga bon oip.)

⁹ Oi Kembujâ nep tânnogip, zo eknâ Yakobo sot Petero sot Yohane, zen Yesugât kâmut zengât patâ ândiwerjâ nâ sot Banaba buku otnikâm bitnik kuwe. Oi net hân nâin goknâ zengâren den singi âlip nep tuugitâ zinjâ Yuda a zengâren tuunat sâwe.

¹⁰ Oi kanpitâ a ambân kut nâi nâi zingânâz zorarâk dâtnowe. Oi nâ zorat den mârumjan sâz kâtigiwan.

¹¹ Oi Peteronjâ Antiokia kamânân gam bâlij oi ekjâ a ambân mâteziñan kin den yâmbâtñâ dukuwan. Wangât, zâk bâlijâ oip, zorat op ko.

¹² Zâk hân nâin gokjâ zen sot nalem ârândân niwe. Yatâ nem ândei Yuda a, Yakobogât arâpnâ zen gawe. A zo, zinj Mosegât den lum ândim hân nâin gok, zen sot nalem mân namarâwe. A zo, zen gane Peteronjâ zingitñâ kenjât opñâ a hân nâin gok birâziñgâmñâ Yuda a zen sot nalem neip.

¹³ Nâin âi tapâ tapâ oi Yuda a nâmbutñâ, zinjâ târokwâkñangân Banaba zâk yatik zengâren târokwâip.

¹⁴ Oi singi âlipkât mâtâp walâm utne a ambân zengât mâteziñan Petero itâ dukuwan, “Gâ Yuda a op hân nâin gokjâ zengât tobat opmatñâ dap op hân nâin gokjâ zinjâ Yuda a nenjât tobat upigât sâmat?”

¹⁵ Yuda a nen hân nâin gokjâ zen yatâ mân muyagiwen. Nen Yuda a.

¹⁶ Ka nen itâ nângâmen. Anjâ Mosegât gurumin denâk lune Anutunâ zingiri tosazinj buñ mân upap. Ka anjâ Yesu Kristo nângâm pâlâtân kwâkñangâm, zen Anutunâ zingiri tosazinj buñ upap. Zorat op ko nen Kristo nângâm pâlâtân kwâkñangâm. Nen itâ nângen. Gurumin denâk lum tosaninj buñ orot, zo mân taap. A zinjâ gurumin den lum ândine Anutugât mâtenjan tosazinjoot kinbi.

¹⁷ Oi nen Kristo sot pâlâtân opñâ tosaninj buñ upapkât sâmenñâ bâlijâ upmen, zorat dap sânat? Itâ sânat? “Kristonjâ betniñan mei bâlij upmen.” Yatâ mân sânat. Buñ kâtikñâ. Yatâ mân ziap.

¹⁸ Nen gurumin sânginjâ lulunjangât mâtâp birâmñâ zoren puriksâm ândinat. Zorânâ topninjâ itâ sapsubap. Nen den kuku ândiwen.

¹⁹ Gurumin den sânginjâ lubatkât nângâm lum osim ândia nogi mowan. Anutu sot pâlâtân op ândibatkat gurumin denñâ nogi mowan.

²⁰ Nâ Kristo sot poru nagân none mowan. Oi ândiândinâ zi ândian, zo ninâ buñâ. Kristonjâ umnan ândiap. Oi sâk sot ândiândinj ândiman, zo Anutugât nanñâ nângâm pâlâtân kwâkñangâm ândiman. Zâkñâ umñandâ gâsânogi ândiândinjâ nâgât op buñ oip.

²¹ Anutugât tânzângozângonjangât den singi âlip zo mân tâmbetkuman. A nen gurumin den lugindâ Anutunâ ningiri tosaninj buñ opabân Kristo zâk yen moip opap.

3

Gurumin dengât mâtâp lânawe.

¹ O Galata a, zen nângânângâzinj buñâ. Dap dap op um gulip kwatziñge? Yesu Kristo poru nagân kuwe, zâkkât singi muyap sâz muyegeziñgâwen.

² Nâ den nâi mâsikâziñga dâtonek. Tirik Kaapum miwe, zo dap op miwe? Mosegât den kâtik lumñâ miwe?

³ Nângânângâzinj buñ? Kaapum sot pâlâtân urâwenñâ zo birâm mâtâp sângiñan bagie?

⁴ Zen Kembugâren nângâm pâlâtân kwâkñangânêtâ Kembugât imbanâ muyagei igâwe. Kut nâi nâi zo ek nângâne yenñâ uap? Kaapumñâ zengâren nep tuugi bon mân âsagiap?

⁵ Zen sânek. Anutu zâk Kaapum zingâmñâ sâi sen mârât zengâren âsagemap, zo gurumin den luluzinangât mo nangâm pâlâtânzingangât otzingap?

Abaramgât mâtâp lânjat.

⁶ Kembugât ekabân den nâi itâ ziap, “Abaram zâk yatik Anutu nangâm pâlâtân kwâkjangâm Kembugât den nangi bon oi Anutunâ tosanâ buñâ sâip.”

⁷ Zorat itâ nangâne. A Kembugâren nangâm pâlâtân kwâkjangâm ândimen, nen Abaramgât kiurâp bonñâ ândien.

⁸ A hân nâin gokñâ zen Anutu nangâm pâlâtân kwâkjangâne tosazij buñ upapkât sâip. Zorat mâruman nangâmñâ singi âlip den Abaram itâ sâm dukuip,

“Gâgât mäsop zorân a hânñâ hânñâ zengâren âibap.”

⁹ Abarâmñâ Anutu nangâm pâlâtân kwâkjangip. Oi a Kembugâren nangâm pâlâtân kwâkjangâm ândimen, nen Abaramgât mäsobân bagimen.

Nangâm pâlâtân kwâkjangâm ândiengât ândiândi minat.

¹⁰ A zen Mosegât den kâtikñâ lum tosanij buñ ândim sumbemân zâinatkat sâme, zen tâmbetagoogonangât singi upi. Wangât, Kembugât ekabân gurumin singinangât kulemuwe, ziap, zorat,

“Nâinâ gurumin den ekabân den zem âriap, nâmbutñâ zo lum ândim den nâi birâbap, zâk um âpnâ tâmbetagobap.”

¹¹ Gurumin den lum ândim Anutugât mâtenjan tosanij buñ orot, zo mân ziap. Kembugât ekabân den nâi itâ ziap,

“Nâi zâk nangâm pâlâtân kwâkjangâm ândimap, zâk Anutugât mâtenjan tosanâ buñ opñâ ândiândi kâtik muyagem ândibap.”

¹² Gurumin denân ko nangâm pâlâtangât mân sâwe. Den nâi itâ sâwe, “Nâi zâk gurumin den lum kwâtâtibapñâ ândiândi muyagibap.”

Yesu zâk nengât opñâ sâknamân kirip.

¹³ Kembugât ekabân den kulem nâi itâ ziap, “A nagân zângom kwânangâzingâbi, zen bâlinangât singi.”

Oi Kristo zâk yatik nengât opñâ bâlinandâ kwâkjan zarip. Bâlinan gâbâ mâkâningâbapkât suupniñâ meip.

¹⁴ Oi zorat hân nâin nâin gokñâ, zen Yesu Kristo sot pâlâtân op Abaramgât mäsobân bagibi. Oi nen Kaapum nengât singi sâip, zo nangâm pâlâtân sot op minatkât yatâ âsageip.

Singi âlipkât bet sâwât, zorat den.

¹⁵ Bukurâpnâ, a niñan dâpkwap sâbâ. A nâinâ mumbamñâ bet boi zo kâsâpkum zingâbap. Zorat kwâkjan a nâinâ komñâ den nâi mân sâbap.

¹⁶ Anutunâ Abaram den kânjan dukuip, zo Abaram sot kiunnâ zekât singi sâip. Kiurâp donbep zengât mân sâip. Kânokkât sâip, zâk Kristo.

¹⁷ Nâ itâgât op san. Anutu, zâk mâruman Abaram sot târotârogât den sâip. Oi bet kendon patâ 430 yatâ âki gurumin den Mosegâren gâip. Gurumin den bet gâip, zorân den kâdom sâsâr, zo mân kom gulipkoip. Târotâro den kâdom muyageip, zo kâtigem ziap.

¹⁸ Anutunâ Mose gurumin den dukuip, zo tosanij buñ oi sumbemân zâizâinangât mâtâp muyagei sâi târotâro den zo buñ opap. Ka Anutunâ singi âlipkât bet sâwât den, zo umâlepñangât op Abaram kânjan sâm pindip.

¹⁹ Gurumin den Mosenâ sâmbuyageip, zo wangât sâsânâ? Zo bâlînjâziñâ zo mem kabânjan pâmbapkât Kembunâ sâkurâpnîj sâmbuzingip. Zo zinzîj kâtik zimbapkât bunâ. Abaramgât kiunnâ Anutunâ mârumbuyageip den kânjan sâip, zâk muyagei siriksâmbapkât sâsânâ. Gurumin den zo sumbem anâ Anutugâren gâbâ mem Mose bikjan parâwe.

²⁰ Mindumindu a Mose zâk kânokkât bunâ, toren toren zengât. Zâknâ minduzingâm kirip. Ka Anutunâ den Abaram kândom dukuip, zo zikjak dukuip.

Gurumin dennâ a umziñ mân melânjbap.

²¹ Dap dap sânat? Gurumin dennâ Anutunâ den Abaram kândom dukuip, zo wâlap? Yatâ bunâ. Gurumin dennâ a umziñ mân melânjbap. Zo yatâ orotnâ sâi ko gurumin dengât op a tosazîj bun orot, zo muyagebap.

²² Bâlijandâ a aksik patâ saaniñgi ândimen. Topniñâ zo yatâ Kembangât ekabân ziap. Oi zorat Yesu Kristo nângâm pâlatân kwapnâ Anutunâ Abaram den dukuip, zorat bonnâ âlip minat.

Mârumbuyageip ândimen.

²³ Yuda a nen mârumbuyageip pâlatân bun ândeindâ gurumin dennâ saaniñgi dumunân ândeindâ nângâm pâlatân den âlipnâ, zo âsageip.

²⁴ Oi zorat gurumin dennâ galem otningâm Kristogâren nâmbarip. Zo Kristogâren nângâm pâlatân kwâknangâm tosanîj bun upapkât yatâ oip.

²⁵ Nengât nângâm pâlatânningât mâtâp muyagei zoren lânjindâ gurumin dengât dumun zo ânângârip.

²⁶ Oi zen Yesu Kristo nângâm pâlatân kwâknangâwegât Anutugât nan bârarâp op ândie.

²⁷ Zen too sanjonzingâne Kristogâren târokwarâwe, zen aksik Kristo sot pâlatân op ândie.

²⁸ Oi zorat Yuda a sot hân nâin gok, a zâizâin sot giginâ, a sot ambân, a kâsâpkum nen niñjik niñjik zo mân sâbi. Zen aksik Kristo sot pâlatân opnâ kâmut kânok urâwe.

²⁹ Zen Kristogât singi urâwenâ Abaramgât kiurâp bonnâ op ândie. Oi zorat Anutunâ mârumbuyageip Abaram singi den bonnâ dukuip, zorat bonnâ mem ândibi.

4

Anutugât nan bârarâp urâwen.

¹ Itâ sa nângânek. Katep mâik nâi ibânâ moi bet boi zo zâkkât singi oi dâmbuyageip galem upap. Zo kanpitâ yatâ ândibap.

² Oi zâkkât torerâpnandâ zâkkât bet sâwat zo galemgum ândine lâmbatnâ ibânandâ narâk sâip, zo oi galem upap.

³ Kristogât singi a ândien, nengâren zo yatik ziap. Mârumbuyageip umniñjan katep yatâ oi hângât kut nâi nâi zorat kore op ândien.

⁴ Oi bet narâknâ sâsânâ zo mâte oi Anutunâ nanâ sângongoi ambân sigan nâigâren gem gâi kâmbonnâ opnâ meip. Zâknâ âsagemnâ Mosegât gurumin den lum kore op ândeip.

⁵ Zo ko nen gurumin dengât dumunân gâbâ olaningâbapkât yatâ oip. Nen Anutugât nan bârarâp utnatkât yatâ oip.

⁶ Oi nen Anutugât nan bârarâpnâ uengât Anutu nanngât Kaapumnâ umniñjan sângongui gei Anutu itâ sâmbuyageip, “Aboñ, Ibânâ âlipnâ.”

⁷ Zorat nen kore a buŋâ, narâpŋâ ândimen. Oi nanŋâ ândimŋâ Anutu umâlepŋangât bet sâwât mariŋâ op ândinat.

Kut nâi nâi bon buŋ kândâtkuwe, zo mân mâte utnat,

⁸ Zen mârurŋan Anutu mân nângânangâm ândim lopio sot kut nâi nâi yennâ, zengât kore op ândiwe.

⁹ Narâk ziren ko Anutuŋâ zingit buku otzingi zengoot zâk ekŋâ topŋâ nânge. Yatâ opŋâ wangât sâkurâpziŋangât pat singi mem ândiwe, zo dum mâte otzingânâ kore otzingânâ ue.

¹⁰ Zen kendon top top zorat nângâne bonŋâ oi tapme.

¹¹ Zorat nepnandâ zengâren tuuga bon buŋ opapkât nângâm kwâkâ opman.

Galata a ziŋ Paulo birâŋangânâ urâwe.

¹² Bukurâpnâ, nâ dâzângua nângâne. Nâ zengât tobat yatâ orâwan. Zorat ko zengoot nâgât tobat yatâ upi. Zen sot ândia bâliŋâ mân otniwe.

¹³ Zen nângâme. Nâ mârur kamân nâin âibam ua mâsek otnigi birâm zen sot tap den singi âlipŋâ dâzângom ândiwan.

¹⁴ Nâ mâsek patâ op ândia zen âkonŋâ buŋ on galem otniwe. Oi mân nikne bâliŋ oip. Buŋâ. Zen niknetâ Anutugât sumbem a yatâ orâwan. Opon, niknetâ Yesu Kristo yatâ ua galem otniwe.

¹⁵ Oi narâk zoren sâtâre urâwe, zo dap op buŋ uap? Zen mârur sinziŋ keetŋâ sâmbum nâ ninam urâwe. Zo yatâ tânnonam urâwe. Zo perâknâk nângâmŋâ san.

¹⁶ Narâk ziren ko dap dap yatâ den bonŋâ dâzângua niknetâ kâsaziŋ yatâ uan?

¹⁷ A nâmbutŋandâ den kelâknoot sâme. Ziŋâ zen kândâtnom zengât a upigât yatâ sâme. Zen den kelâk sâsânâ zo âlipŋangât buŋâ.

¹⁸ Kut nâi âlipŋangât den kelâk sâsânâ, zorân âlipŋâ. Zo zengâren ga ândiayâk buŋâ, zâmbamŋâ aria utne âlip upap.

¹⁹ Murarâpnâ, nâ zengât op sâknâ op tâpman. Oi zorik nângâm Kristogât tobat zengâren muyagibapkât sâknâ zo nângâm zâibat.

²⁰ Nâ zengât nângâmŋâ zengâren gamŋâ den dâzângobatât otnigap. Nâ zengât op nângâm kwâkâ uan.

Sera sot Haga nanzatzikŋâ topzikŋâ, zikŋik zikŋik.

²¹ Den nâi mâsikâziŋga dâtonek. Gurumin dengât kore utnat sâme, zen zorat ekap sâlâpkum nângâme mo buŋâ.

²² Zoren itâ kulemgue. Abaramgât nanzatŋâ âsagiwet. Nâigât kutŋâ Ismael. Zâk kore ambân zâkkâren gâbâ âsageip. Nâi ko kutŋâ Isaka. Zâk zikŋâ âmbinŋandâ meip.

²³ Oi kore ambânŋâ meip, zo ko yennâ muyageip. Ambinŋandâ meip, zo Anutuŋâ den kânŋan sâip, zo kâtigei âsageip.

²⁴ Oi den zorat torenŋâ itâ ziap. Ambân zagât zo singi âlip târotâro zagât, zorat dâp urâwet. Anutuŋâ Sinai bâknâ târotâro nâigât den Mose dukuip. Târotâro zorat arâpŋâ zen kore a ambân urâwe, zorat dâp Haganâ oip.

²⁵ Haga zâk Sinai bakŋâ Arabia hânân taap, zorat dâpkwap san. Oi Yerusalem mâirâp sot Sinai bakŋâ, zen dâpziŋ kânok ue. Zen kore a ambânâk ue. Zen Mosegât gurumin den zo kore kwap ândime.

²⁶ Oi Yerusalem kamân ûjaknâ u sumbemân taap, zâk Sera yatâ kore buŋ. Oi kamân zorânâ mamniŋ uap. Yesugât kâmut ândimen, nen Yerusalem ûjaknâ sumbemân taap, zorat kâmut.

²⁷ Kembugât ekabân Yerusalem kamân sânŋiŋâ sot ûjaknâ marirâp, zengât den nâi itâ ziap,

“Ambân kâpin, katep mân mimiŋâ, gâ umâlep nânŋâ. Katep âsaâsagiŋangât sâknam mân nânŋâmât, gâ sâtâre ot. Ambân apnâ buŋâ, zâk katep donjbeŋ minzingap. Ambân apjoot, zâk murarâ bituk minzingap.”

²⁸ Bukurâpnâ, Anutuŋâ den kânŋan sâip, zorat bonŋâ nen nan bârarâp urâwen. Oi zorat dâp Isaka âsageip.

²⁹ Mârum katep yennan âsageip, Ismael, zâknâ nâi Kaapungât sâtât âsageip, Isaka, zâk kâsa miŋangip. Narâk ziren zo yatik ziap. Mosegât gurumin den kore ândime, ziŋ Kristogât kâmut nen kâsa otniŋgâme.

³⁰ Oi Kembugât ekabân den dap yatâ ziap? Den nâi itâ ziap, “Kore ambân sot nanŋâ molizikâna âibabot. Kore ambângât nanŋandâ bet boi zi mân galem upap. Ziknâ ambinŋangât nanŋandâ bet boi zo galem upap.”

³¹ Bukurâpnâ, Kristogât a nen kore ambângât kiun buŋ. Nen ambinŋangât kiurâp uen. Zorat op ko Anutugât nan bârarâp op ândien.

5

Olaŋningipkât dumunân mân zâinat.

¹ Nen dumun buŋ ândinatât Kristoŋâ olaŋningip. Zorat a nâmbutŋandâ saaniŋgânam sâne mân nânŋânât.

² Nâ Paulo itâ dâzângua nânŋâneŋ. A nâmbutŋandâ itâ sâme, “Anutugât mâtenan tosaziŋ buŋ upigât Mosegât den lum ândibi.” Yatâ sâne nânŋâziŋgâne kwabâ kwatziŋgâne ko Kristogât nep zo zengâren bon buŋ upap. Wangât, zen siŋi âlipkât mâtâp birâwe upap, zorat.

³ Dum dâzângua nânŋâneŋ. Nâi zâk kwabâ kwâkŋangâbi, zâk gurumin den pisuk lum kwâtâtem ândibapkât sâsân. Ka zâk dap yatâ lum kwâtâtibap?

⁴ Den kâtik lum ândim tosanin buŋ utnat sâme, zen Kristo sot târotâro urâwe, zo mânângâtse. Oi Anutugâren gâbâ tânzânŋozânŋonandâ, zo zengâren bon buŋ uap.

⁵ Nen ko Kaapumŋâ diiniŋgi Yesu Kristo nânŋâm pâlâtân kwâkŋangâm um bâbâlaŋ op Anutu mâtenan tosanin buŋ kinatkât mambât ândimen.

⁶ Nen Yesu Kristo sot pâlâtân opnâ itâ nânŋâmen, “Kwabâ zânŋozânŋon sot daanjoot ândiândiŋ, zo bon buŋâ uap. Kembugâren nânŋâm pâlâtân kwâkŋangâm ândiândiŋ sot buku orotnâ, zorân bonŋâ uabot.”

Sâm gulip a, zengât den.

⁷ Zen siŋi âlipkât mâtâp topkwap âlip lânâwe. Zoren âinetâ ko nâiŋâ pâke pâi den bonŋangât mâtâp walâwe? Wannâ um gulip kwatziŋgi mâtâp zo bire?

⁸ Anutuŋâ diiziŋgipnâ zen yatâ upigât mân sâip.

⁹ Bâu usinandâ âbângum sirogân giari aksik kâlak op nanŋâbap.

¹⁰ Nâ itâ nânŋan. Kembuŋâ diiziŋgi nânŋânâŋgâziŋâ nâgât yatâ upap. Oi aŋâ um gulip kwatziŋgâmap, zâk Kembugâren gâbâ hâuŋâ mimbap.

¹¹ Bukurâpnâ, nâ zen kwabâ kwatziŋgâbigât dâzâŋgoman sâi dap op kâsa otnibe. Nâ yâtâ dâzâŋgoman sâi ko poru nakkât siŋgi zo nâŋgâne mân bâliŋ opap.

¹² A um gulip kwatziŋgânam kwabâ kwatziŋgâbigât sâme, zengât itâ nâŋgâman. Zen ziiŋ sâkziŋ kârianŋâneta sâi dâp opap.

Dumunnij buŋ ândim laŋ gulip mân utnat.

¹³ Bukurâpnâ, zen dumun buŋ ândibigât Anutuŋâ diizingip. Oi nen dumun buŋ ândien sâm um sâkkât âkŋâle bâliŋâ zo mân lum ândibi. Umziŋandâ gâsâyagom kore orangâm ândibi.

¹⁴ Den kâtikŋaŋgât kombânâ, zo itâ, “Gâ gikaŋgât otgimap, zo yatik a torenŋâ zengât otgigi betziŋan mem ândiban.”

¹⁵ Zen ko sâtziŋandâ ziyangâm agom buŋ upegât girem dâzâŋguan.

Laŋ gulip ândiândiŋ, zorat bonŋâ sot Kaapum wâratkum ândiândiŋ, zorat bonŋâ.

¹⁶ Sa nâŋgânek. Zen Kaapum wâratkum zâkkât imbaŋan kâtigem ândibi. Oi um sâkkât âkŋâle, zo mân upi.

¹⁷ Um sâkkât âkŋâlenŋâ Kaapum komap. Oi zet zo kâsa kâsa oitâ zen kut nâi utnam upme, zo mân bâbâlaŋ opmap.

¹⁸ Zen Kaapum wâratkune diizingi Mosegât den kâtikŋandâ mân saazingâbap.

¹⁹ Um sâkkât âkŋâle nep tik mân ziap. Zo itâ muyagemap. Laŋ ândiândiŋ, bukuŋaŋgât ambân laŋ mimin, aŋunziŋ buŋ laŋ orot.

²⁰ Lopio hurat kwâkwat, kware suŋâ, kâsa kâsa, sârek den, um kâlak den, kuk suŋguruk, a zikŋaŋgât nâŋgi zâizâiŋ, um kâsâp op kâsâpagoagon.

²¹ A nâigât kut nâi nâi âkŋâle op laŋ mimin, too kâtik nem um gulip orotŋâ, sii nalem nemŋik ândiândiŋ sot kut nâi nâi nâmbutŋâ. Zorat mârûm dâzâŋgowan, oi zi dum dâzâŋguan. Aŋâ bâliŋâ zo upinâ Anutugât um topan mân ândibi.

²² Ka Kaapumŋâ umziŋan ândei wâratkum ândime, zo zengâren bonŋâ itâ muyagemap. Umŋâ gâsâzâŋgomap, sâtâre, um lumbe, um sânduk, buku op ândiândiŋ, den lulun,

²³ Um diigi gei ândiândiŋ, umŋâ kendon ândiândiŋâ. Kaapum den wâratkum ândine bonŋâ zo zengâren muyagem zimmap. Gurumin denân kut nâi nâi âlipŋâ zo mân utnatkât den nâi mân ziap.

²⁴ Oi a ambân Yesu Kristogât siŋgi ândime, zen ândiândi sâŋŋiŋâ sot um sâkkât âkŋâle bâliŋâ zo buŋ upapkât poru nagân kune kinzap.

²⁵ Kaapumŋâ ândiândi ninŋi ândimengât Kaapumgât holi wâratkum zâkkât imbaŋan kâtigem ândinat.

²⁶ Sâkŋâ zâizâiŋ mân utnat. A torenŋâ mân mem gei kwatziŋgânat. A nâigât kut nâi nâi laŋ âkŋâle mân utnat.

6

¹ Bukurâpnâ, a nâiŋâ tosa muyagei zen Kaapum wâratkum ândime, zen um sânduk okŋaŋgâm sâm kubikŋaŋgâbi. Oi gikâ mâsimâsikâyân loribatkat gasâgâ kârâm ândiban.

² Kut nâi nâi yâmbâtŋâ zo berân miangâbi. Zo yatâ op Kristogât den kâtik zo lum ândibi.

³ Nâi zâk kut nâi bonnâ zo mân opnâ ziknangât nangi zâizâin opmap, a yatâ zo umnâ kâitkuap sâsân.

⁴ Zorat zâk ziknangât ândi mâmannâ ek nângâm kubikpap. Yatâ opnâ a torennâ mân mem ge kwatzingâbap.

⁵ Nepkât yâmbât kâsâpkukun zo a marinâ dâp lum kinbi.

⁶ Den singi âlip kwâkâm zingâme, a zo zinj betzinan mem kut nâi nâi kâsâpkum zingâbi.

Nâran orot mâmeninangât bonnâ minat.

⁷ Gâ um gulip mân upan. Dap yatâ op Anutu kâitkuban? Anâ Anutu kâit kunatkât dâp bunâ. Anâ kut nâi nâi kârâm kâmitnat, zorat bonnâ yatik minat.

⁸ Nâi zâk um sâkkât âknâle bâlinâ, zorat nepnâ tuubap, zâk yatik um sâkkât âknâle bâlinâ, zorat bonnâ tâmbetagoagon muyagibap. Ka nâi zâk Kaapungât nep tuubap, zâk yatik Kaapungât bonnâ ândiândi kâtiknâ muyagibap.

⁹ Kut nâi nâi âlipnâ tuum ma ko âkon mân utnat. Nen mân lorem nep yatâ tuunarân bet sumbemân nep zorat bonnâ muyaginat.

¹⁰ Zorat itâ sa nângânek. Mâtâp muyagei a elun patâ kut nâi nâi âlipnâ otzingânat. Den singi âlip zo lum Yesugât kâmut zo kut nâi nâi mem zâi pam otzingânat.

Girem sot mâsop den.

¹¹ Zen kulem zi iknek. Den nâmbutnâ zo yen sa bukunâ nâi kulemgup. Ka âkââkân zi Paulo ninak bitnandâ simbup mem kelikmelik den zi kulemgum zingan.

¹² A nâmbutnandâ zen kwabâyagobigât sâme. A zo, zen sâknandik den singi âlip ziap. Zen Kristo poru nagân sâknam nângâm moip, zorat den singi sâne a zinj sâknam zingâbegât yatâ upme.

¹³ A zo, zen zâizâin op zengât a patâ utnatkât mâtâp urâwe. A kwabâ agowe, zen den kâtik mân lum kwâtâttime.

¹⁴ Nâ ko kut nâi nâi yenrangât bunâ, Kembuniâ Yesu Kristo, zâk nenngât op poru nagân sâknam nângâm moip, zorarâk nângâm sâtâre op ândiman. Yesu zâk nenngât op poru nagân moip, zorat opnâ hângât kut nâi nâi eksa yennâ opmap. Oi hân a um kâtik ândime, zen kândâtnom mân nângânângâ upme.

¹⁵ Kwabâ agom ândiândin mo yen ândiândin, zorân bon bunâ. Yesu sot pâlatân op ândiândi unâknâ, zorân bonnâ.

¹⁶ A den zi lum ândime, zen Anutugâren gâbâ um lumbenâ sot tânzângoazângoanâ zimbap. Anutugât kâmut zengâren zimbap.

¹⁷ Bet anâ sâknam mân nibigât otnigap. Wangât, nâ Yesu Kristogât op sâknam nep tuum gâwan. Oi a zinj nonetâ gut dârâbut sâknan donbep ziap, zorat.

¹⁸ Bukurâpnâ, Kembuniâ Yesu Kristogâren gâbâ um lumbenâ umzinan zem zimbap. Zo perâknak.

Zo yatik.

Epeso zengât ekap Paulonâ kulemgum zingip.

Mâsop den.

¹ Paulo nâ Anutugât sâtkât Yesu Kristogât Aposolo orâwannâ Epeso kamânân Yesu Kristogât kâmut nângâm pâlâtân kwâkjangâm kâtigem ândime, zengât ekap zi kulemgum zingan.

² Ibâniñ Anutu sot Kembuniñ Yesu Kristo, zekâren gâbâ tânzângożângoñ sot um lumbe zengâren zimbap.

Anutunâ mâruman sumbemgât singi kwatningip.

³ Kembuniñâ Yesu Kristo, zâkkât Ibâ Anutu, zâknâ sumbemân gâbâ singi âlipkât mâsop topnâ topnâ Kristogât opnâ ningip. Zorat nen sâm âlip kwâkjangânât.

⁴ Zâk mâruman hân mân muyageibân nen zâkkât mâtenjan um hâlalu sot tosanin buñ kinatkât Kristogât singi kwatningip.

⁵ Zâknâ umnâ gâsânangomnâ kânjan nângi zeipkât Yesu Kristogât opnâ nan bârarâp utnatkât sâm kâtigem ningip.

⁶ Ziknâ nanjangât opnâ tânzângożângoñâ sangân buñ ningipkât sâm sâtâre okjangânât.

Yesugât gilâmjandâ sangânnin meip.

⁷ Nanñâ Yesu, zâkkât gilâmjandâ sangânnin meipkât tosanin gulipkukun muyageip. Anutugâren gâbâ tânzângożângoñ, zorat nângindâ imbanâ opmap.

⁸ Zâknâ imbanâ patâ tânnângoip. Tânnângom nângânângâ bonñâ sot top nângânângânâ ningip.

⁹ Oi zikjik den kânjan nângi âlip oi itâ mem kwânângip. Zo itâ sâm muyageip. Den zo mâruman ekapoot zeip. Den zo itâ,

¹⁰ “Narâknâ nângâwan, zo gâtâm mâte oi Kristonâ a sot kut nâi nâi hânân sot sumbemân zo mâpotzingâmñâ kâukzin sot patâzinâ upap.”

¹¹ Anutunâ kut nâi nâi aksik umjangârâk sâm kâtigem muyagezingâmap, zâk mâruman ningit nângâm Kristogât opnâ nen zâkkât a ambân gâkârâpnâ utnatkât sâip. Oi nen singi âlipkât bonñâ minatkat sâip.

¹² Zorat op kâdom Kristogâren nângâm pâlâtân kwâkjangâm ândimen, nen Anutu sâm sâtâre okjangâm ândinat.

¹³ Zen yatigâk zâk sot pâlâtân urâwe. Zen den bonñâ nângâne zorânâ kubikzingi Yesugâren nângâm pâlâtân kwâkjangâne Anutunâ undipnâ Tirik Kaapum zingip. Anutunâ Tirik Kaapum ningâbapkat mâruman sâkâtigeip.

¹⁴ Sumbemân zarindâ kut nâi nâi ningâbap, zorat undipniñâ Kaapum ningip. Anutu kutsinginjângât sâtâre patâ muyagibapkat zâkkât arâpnâ nenngâren Kaapumñâ kubikkubik nep zo tuum nanngâbap.

Singi âlip zengâren zimbapkat Paulonâ ninâu sâip.

¹⁵ Zen Kembu Yesu nângâm pâlâtân kwâkjangâm Kembugât singi a buku otzingame, zorat den singi nângâwan.

¹⁶ Zorat nâ zengât op narâk dâp nângâmñâ Kembugâren sâiwap sâm, sâm âlip kwâkjangâm.

¹⁷ Kembunâ gâsuzingipkât yatâ opman. Oi narâk dâp zengât op ninâu itâ sâmbukuman.

Kembuniñâ Yesu Kristo, zâkkât Anutu, Ibâ, âsakñâ neule mariñâ, zâkñâ Kaapum zingî zorâñâ nânğanânğâ zingâm Kembugât topñâ sâmbuyagei nânğâm birañbi.

¹⁸ Oi umziñ ânânğâri Kembunâ gâsuzingâm sumbemgât singi kwatziñgip, zorat nânğâm, nânğâm kwâtâtibi. Oi Kembugât arâpñâ zen sumbemân kut nâi nâi âsakñâ neulenoot zingâbap, zorat nânğâne bon upap.

¹⁹ Oi nânğâm pâlatânñinoot, nenğâren imbanâ patâ zorâñâ nep tuumap, zorat topñâ nânğâbi.

²⁰ Imbanâ zorat bonñâ igâwe. Zorâñâ Kristo mumunjan gâbâ mângim diim sumbemân zâim Anutugât âsanñâ bongen pâip.

²¹ Oi a kutâ sot sumbem a, a top top imbanâziñoot zengât a kâukziñâ pâipkât hânân sot sumbemân kotsingî ziap, zorâñâ koi giap. Narâk zirenâk bunâ. Zo yatâ zem zâimâmbap.

²² Anutuñâ a sot kut nâi nâi aksik Kristogât ombenjan zâmbamñâ kâukziñ upapkât sâmbâmut gakârâp nenğât kembuniñ kwânânğip.

²³ Zâkkât kâmut zo kiñ bikñâ oindâ giniñgâm nenğât kâukniñ op ândiap. A sot kut nâi nâi dâpniñanâk niñgi meindâ dâp op âimap.

2

Mârumjan lan gulip ândiwen.

¹ Zen mârum bâliñ top top opñâ um mumunâ op ândiwe. Ka Kristonâ mumunjan gâbâ mângiziñgi ândie.

² Mârum zen hân a zengât mâtâp lân ândim âi wâke zengât a kutâ, Satan, zâkkât sât lum ândiwe. Narâk ziren zâkñâ singi âlip den ku a mam otziñgi ândie.

³ Nen mârum zengât tobat yatâ op ândim sâkkât sot um nânğanânğaninjanğât den lum ândim a nâmbut yatâ Anutugât kukñanğât bonñâ muyaginatkat singi op ândiwen.

Anutuñâ mânginiñgâmñâ sumbemgât singi sâip.

⁴ Yatâ op ândiwen. Ka Anutu zâk umñâ gâsum birañningipkât buku otningip.

⁵ Bâliñâninjanğât op um mumunâ op ândiwen, nen Kristo sot mânginiñgip. (Zen nânge. Umâlepñanğât op kubikniñgip.)

⁶ Zâk Yesu Kristo sot mânginiñgâm zâk sot ârândân a kuta tâtarân tâtnatkât sumbemân nâmbarip.

⁷ Itâ muyagibapkât oip. Tânzângozânğonjanğât gom sambe, zo Yesu Kristo umâlepñanğât op mâbâlâkñem niñgâbap.

⁸ Zen nânge. Zâk tânzânğomñâ nânğâm pâlatânziñanğât op kubikziñgip. Zo ziinjanğât bunâ. Anutu umâlipñanğât op sângân bun yatâ otziñgip.

⁹ Nep nâi tuuwegât yatâ otziñgâbap, zo bunâ. Zorat a nâiñâ sâkñâ mem zari mân dâp upap.

¹⁰ Nen Anutugât bikñan gok. Zâk Yesu Kristogâren muyageniñgip. Oi mâtâp âlipñanğât nep tuum ândinatkat Anutuñâ sâmbi niñgip. Mâtâp zo mârum kubigipkât zoren lân ândinat.

Barin gokñandâ kamânân gawe.

¹¹ Mârumņan um kâtik ândiwe, zorat nângâm ândibi. Zen Yuda a buņâ, kamân nâin gokņâ. Oi Yuda a ziņâ kwabâ kwarangâmņâ ândiweņâ kwabâ ulin sâm dâzângomarâwe.

¹² Narâk zoren Kristo buņ ândiwe. Oi Isirae a zen Anutugât kâmut ândine zen kwande ândiwe. Isirae a zen Anutu sot târotâro opņâ zâkkât singi den mem ândine, zen Anutu kârum bet bâsaņ ândiwe.

¹³ Narâk ziren ko zen barin ândiweņâ Yesu Kristogâren târokwap Kristo gilâmņangât op kamânân ândie.

Yesuņâ kâsa koi gei um kânok urâwen.

¹⁴ Yesu zikņak lumbenâniņ ândimap. Zâk a nakņâ zagât osetniņan kâsa op pâke kâtik zeip, zo kâdanņâ Isirae a sot hân nâin nâin gok minduniņgi kâmut kânok urâwen.

¹⁵ Zâkņâ Yuda neņgât pâke den zeip, zo tâmbetnângobapkât imbaņâ zemņangip, zo koi geip. Oi a kâmut zagât nekât kinkin gebagân kâmut uņakņâ kânok zâk zikņak muyagem kin lumbenâ muyageip.

¹⁶ Zâk poru nagân moibân a nakņâ zagât zo bonņâ kânokgâk mâpotniņgâm Anutu sot buku utnatkât kâsa koi geip.

¹⁷ Oi zâk gamņâ barin ândiwe sot kamânân ândiwen, nen lumbenangât singi den dâtnângoi nângâwen.

¹⁸ Oi nen aksik zâk sot pâlâtâņ urâwengât Kaapum kânok mem Ibâ mâte okņangâmen.

A nen Kembugât namâ yatâ utnat.

¹⁹ Zorat op narâk ziren zen kwande mân ândie. Zen Kembugât singi a nâmbutņâ zen sot Anutugât kamân mariņ op Anutugât kâmut opņâ zâkkât namâ op ândie.

²⁰ Namâ zorat tandâ Aposolo sot Propete. Ziņâ laningâne ândien. Ka Yesu Kristo ko kunkunniņ uap.

²¹ Zâkkâren aņâ aņâ târokwâindâ Kembugât hâlâlû namâ muyagem zâimap.

²² Kaapumņâ Epeso kamânân ândie, zen yatik târokwatziņgi Anutugât namâ ue.

3

Kembuņâ den tikņâ zeip, zo Paulo sâm muyagem pindip.

¹ Zorat opņâ Paulo nâ Yesu Kristogât tâk namâ a op ândian. Nâ hân nâin gok zengâren singi âlip nep tuum ândimangât tâk namin nâbane ândian.

² Zen nâgât singi nângâwe. Anutu tânzângozângonangât op zengâren singi âlip nep tuubatkât sâm nigip.

³ Sâm nimņâ tik den sâm muyagem nigip. Den zorat pânkânok kulemguan.

⁴ Kristogât den tikņâ zeip, zo ek nângâman. Zen den zi sâlâpkumņâ nâgât yatâ nângâbi.

⁵ Den tik zeip, zo a mârum ândiwe, zengâren mân sâm muyageip. Narâk ziren ko tirik Aposolo sot Propete neņgâren Kaapumņâ sâm muyageip.

⁶ Den tik zeip, zo itâ. A hân nâin nâin gokņâ, zen singi âlip nângâmņâ lum Yuda a nen sot kâmut kânok op Yesu Kristogât op singi den zorat bonņâ ârândâņ minat.

⁷ Oi singi âlip zorat kore a ândibatkât Anutunâ umâlepņangât imbaņâ patâ nigip.

Den tiknangât bonnâ Yesunâ muyageip.

⁸ Nâ Kembugât singi a nâmbutnâ ombeziñan a giginâ op ândiman. Ka lañ Kristogâren umgât gom sambe mân igiknâ ziap, zorat den a hân nâin goknâ sâm muyagem zingâbatkât Kembunâ sâm nigip.

⁹ Anutunâ a sot kut nâi nâi muyageningipnâ den tik pâi zeip, zo narâknâ narâknâ mân sâm muyagem ândeip. Ka narâk ziren Anutunâ zo sâm muyagemnâ den zorat bonnâ sâm muyagem zen sot a nâmbutnâ aksik patâ dâzângobatkât sâip.

¹⁰ Narâk ziren Anutunâ kâmut gakârâpnâ nengâren nângânângânâ bonnâ mabâlaknei kulem top topnâ muyagei sumbem a sot a imbanâziñoot sumbemân ândie, zen ek nanğâbi.

¹¹ Anutu zâk mârûm hân mân muyageibân den sâm kâtigeip, zorat bonnâ Kembunîñâ Yesu Kristo sângongoi gem muyageip.

¹² Oi zâknâ mâtâp mem niñgi nângâm pâlâtân kwap kenğât buñ Anutu mâte oknangâmen.

¹³ Zorat nâ itâ dâzângua nângânek. Nâ zengât op sâknam kwâknan ândia umziñ mân yâmbâribap. Buñâ. Zen zorat nângânetaâ âlip upap.

Paulo zâk Epeso a zengât op ninâu sâip.

¹⁴⁻¹⁵ Zorat op ko sumbemân sot hânân a kâmut ândien, niñjâ Ibâ bonnâ, zâkkâren pindiñsâm zengât op ninâu itâ sâman.

¹⁶ Anutu zâk sâi Kaapumnâ umgât gom sambe imbanâ muyagem zingî umziñ lâmbat kâtigibap.

¹⁷ Oi Kristo nângâm pâlâtân kwâknangâne umziñan tâtat mâme upap. Nak ândânandâ hânân gei kinmap, zen zo yatâ buku orotnâ, zo gâsum kâtigem kinbi.

¹⁸ Oi zen Kembugât singi a nâmbutnâ zen sot ârândân Kristo zâk umnâ gâsâzângomâp, zorat toren toren mâpot nângâm kwâtâtibi.

¹⁹ Oi Kristo umnâ gâsâzângomâp, zorânâ a nângânângâziñ walâmâp, zo lañ nângâm biranğbi. Oi Anutugâren umgât gom sambe piksâm ziap, zorânâ zengâren âi piksâbap. Nâ zengât op yatâ ninâu sâman.

Sâtâre den.

²⁰ Imbanâñoot nengâren nep tuumâp, zâk Anutu. Kut nâi nâi zorat nângâm ninâu sâmen, zorigâk buñâ. Kut nâi nâi walâwalân upapkât kâwali tâknangap. Zorân ninâu sot nângânângânîñ walâmâp.

²¹ Zâkkât op Yesu Kristogâren sot kâmurân sâtârenâ narâknâ narâknâ zem zâimâmbap. Perâknak.

4

Kaapumnâ minduningi kâmut kânok urâwen.

¹ Nâ Kembugât nep tuum ândia gâsunim tâk namin nâbanetâ tap ekap zi kulemgum zingân. Zorat zen itâ nângânek. Kembunâ gâsâzângomnâ târârak ândibigât sâm zingip, zorat dâbâk ândibi.

² Giginâ sot um sânduk ândim buku orangâm hâunangât den mân sâbi.

³ Oi Kaapum zâk lumbenangât tâknâ mâpotzingâm saaziñgip, zo mânangâtpegât galem orangâm ândibi.

⁴ Zen kâmut kânok. Kaapum kânok. Sumbem kânokkât singi, zorat singi kwatzingâm diizingip.

⁵ Kambu kânok. Nângâm pâlâtân kânok. Too sangon kânok.

⁶ Anutu zâk Ibânij kânok. Zâk aksik patâ walâninggâm kembuniñâ op ândiap. Oi um dâp imbanâ ningâm um dâp tâtat mâme opmap.

Kembuñâ singi âlip nepkât a top top nâmbarip.

⁷ Kristo zâk nep sâm ningip dâp imbanâ ningâm.

⁸ Zorat Kembangât ekabân den nâi itâ kulenguwe, ziap,
“Zâk u sumbemân zariip, narâk zoren tâk namâ a donbep diizingâm zariip.
Oi a umgât gom sambe sot imbanâ zingip.”

⁹ Yesu zâk u zariip, zo yen mân sâwe. Zâk hânân sot âmbi hân ombejan geip. Zâk hânân geibân gâbâ âburem zariip.

¹⁰ Zâk geip, zâknagâk sumbemñâ sumbemñâ walâm zariip. Zâk sumbem sot hân piksâm ândibapkât zariip.

¹¹ Oi zâknagâk a nep sot imbanâ zingip, zo itâ. A nâmbutñâ Aposologât nep sâm zingip. Nâmbutñâ Propete zâmbarip. A nâmbutñâ singi âlip mem hân nâin âiâinangât sâip. Nâmbutñâ kâmut zengât galem a. Nâmbutñâ singi âlip kwâkâm zingâ a.

¹² Zo zâkkât singi a gakârâpnâ mem kubikzingâm ândinatkat sâip. Kore nep zo tuugindâ Kristogât ken bet sot bonñâ lâmbatpapkât a yatâ zo nâmbarip.

Singi âlibân mân lorinat.

¹³ Zo yatâ op singi âlip topñâ sot Anutu nanñangât topñâ nângâm kwâtâtem um kânok utnat. Singi âlibân ândim lâmbatnatkat sâip. Lâmbatñâ Kristogât tobat yatâ op ândinat.

¹⁴ Nen katep maik yatâ mân op ândinat. Wangât, Sarâ a zinj um gulip kwatningânâ upme, zorat. Sarâzinjandâ pibâ yatâ mân mem kâbakjeninjgi kâtigem kinat.

¹⁵ Itâ op ândinat. Nen umniñandâ a gâsâzângom den bonñigâk dâzângonat. Yatâ op ândeindâ mâtâp zo mo zo tirâpnângoi zoren ândim kâukniñ Kristo, zâkkâren târokwap kin lâmbatnat.

¹⁶ Zâkkâren târokwâindâ sânamniñandâ sipapagoi sâkniñ kânok opmap. Oi torerâpnâ opñâ imbanâ zemniñgap sot nep sâm ningip dâp nep tuumñâ umñâ gâsâyagom sâk kânok lâmbatnat.

Kwakmak mân ândinat.

¹⁷ Kembangât op tâk namîn nâbarâwe, nâ den nâi dâzângobâ. Um kâtik a, zen nângânângâzin kut nâi nâi yenñan pane zemap. Zen ko zengât tobat yatâ mân upi.

¹⁸ Um kâtik a, zengât um nângânângâzin nâtâtik oip. Um kâtik op Anutugât ândiândi kândâtkum ândiwe.

¹⁹ Oi um nângânângâzin buñ sii nalem lañ nemñâ âknâle sot bâliñ top top âkon buñ upme.

²⁰ Epeso a, zen ândiândi yatâ ândibigât mân kwâkâm zingâwen. Kristogât topñâ sâm dâzângom ândiwen.

²¹ Den topñâ kwâkâm zingâwen oi ko Yesugâren den bon ziap, zo nângâwe.

²² Zen ândiândi sânginjâ kândâtkum umzinjâ sânginjâ âknâle sarâ zoren tâmbetkume, zo lândim pambi.

²³ Oi Kaapum nângânângâne umzinj mângei unakñâ upi.

²⁴ Oi ândiândi unaknâ mem ândibi, zo Anutugât tobat yatâ opnâ târârak sot hâlâlu muyageip.

Bâliņâ top top birânat.

²⁵ Zorat zen sarâ birâm den bonņigâk sâm âragubi. Nen buku kânok ândien, zorat op yatâ utnat.

²⁶ Kugân bâliņ mân upan. Kuk den mân mem ândina mirâsiņ geibap.

²⁷ Satangât tirek mân kwâpan.

²⁸ Mârum kâmbu opmarâwe, zen birâm betņâ nep tuum kât nalem muyagemņâ a kanpitâ âlip tânzângobi.

²⁹ Den bâliņâ lâuziņan gâbâ mân gibap. Den âlipņigâk tânagom sânetâ zorâņâ a tânzângom umziņ kelikpap.

³⁰ Anutugât Tirik Kaapumņâ umbâlâ opapkât diņâ mân birâbi. Anutugât tirik Kaapum, zo zengâren undip pâip, ziap. Gâsuziņgâbapkât narâknâ mâte oi Anutuņâ zo ekņâ gâsuziņgâbap.

³¹ Kâsa den, um kâlak, umân pâpan den, den sârek, kuk den sot kut nâi nâi sumunņâ zo zengât osetziņan mân zimbap.

³² Zen buku opnâ âlip orangâm tosa birâm ândibi. Anutu zâk yatik Kristogât op tosaziņ birip.

5

Bâliņâ kândâtkom ândinat.

¹ Zen nan bârarâpņâ op ândie, zorat Anutuņâ opmap, yatik op ândibi.

² Oi buku op umziņâ gâsâyagom ândibi. Kristo zâk yatik buku otniņgâm nenņât opnâ ândiândiņâ birip. Zo Anutuņâ egi âlip yatâ oip. Kembugât siņgi nalem une sei nâņgi âlip opmâip, zo yatâ.

³ Laņ mâman sot kut nâi bâliņâ, mân orotņâ sot a nâigât kut nâi nâi zorat âknâle op laņ mimiņ, zorat tâtâlek den zo mân sâbi.

⁴ Den aņunņoot, den laņ sâsaņâ den gân yatâ sâroken zo sâne bâliņ upap. Sâiwap den sot sâm âlip den sâne dâp upap.

⁵ Zen itâ nâņgânek. Laņ mâman a, den sumunņâ sâme. A nâmbut zengât kut nâi nâi âknâle op laņ mime. A yatâ zo, zen Kristo, Anutu umzik topņan tâtatņâ zo kârubi. A nâmbutņâ zengât kut nâi nâi zorat âknâle op laņ upme, zen a ziņ lopio hurat kwapme yatâ Anutu kândâtkom umziņ hângât kut nâi nâi zoren pane zemap.

Tik kut nâi nâi aņunņoot mân utnat.

⁶ Kâitzângom sarâ den dâzângone nâņgâne bonņâ mân upap. Bâliņâ top top zorat Anutu kukņangât bonņâ zo den ku a zengâren muyagibap.

⁷⁻⁸ Zoren zen mân betziņan mimbi. Zen mârumņan nâtâtik sot ândiwe. Zi ko Kembugâren gam âsakņâ op ândie. Zorat âsakņangât kiurâp op zâkkât tobat op ândibi.

⁹ Âsakņangât bonņâ muyagemap, zo itâ. Umâlip ândiândi sot târârâk ândiândi sot perâknak den sâsâņ.

¹⁰ Kut zo mo zo utnam Kembuņâ nâņgi âlip upap mo buņâ, zen zorat nâņgâm sâlâpkum ikpi.

¹¹ Nâmbutņâ nâtâtikkât kut nâi nâi utne mân betziņan mimbi. Buņâ. Bâliņâziņâ sâm kâkņan kwatziņgâbi.

¹² Um kâtik zen kut nâi nâi tik upme, zo ekap ziren mân sâm muyagian. Zo sâm muyagia sâi ko anunjoot opap.

¹³ Kut nâi yatâ, zo sâm kâknan pâindâ âsaknandâ zeri zorat topnâ muyagibap. Oi kut nâi muyapnâ ziap, zorân âsakjoot upap.

¹⁴ Zorat Kembugât ekabân den nâi itâ ziap,
 “Uman zematnâ zaat. Mumunan gâbâ zaat. Kristonâ âsaknâ muyagem gibap.”

Um kâtik op nepkât narâk mân tâmbetkumat.

¹⁵ Zorat op ko zen ândiândizijnâgât galem op ândibi. Oi mân nângâm nângâm yatâ bunâ. Um nângânângâzijnoot ândibi.

¹⁶ Narâk ziren bâlijnandâ lan kârâm ziapkât narâk nâmbut mân birâm nep kâtigem tuubi.

¹⁷ Zorat um nângânângâzijn bunâ yatâ mân ândibi. Nep zo mo zo utnam Kembunâ nângi âlip upap mo bunâ, zorat nângâm sâlâpkum ikpi.

¹⁸ Oi too kâtik nem um gulip orotnâ, zo mân upi. Zo tâmbetagoagonâgât nep. Kaapum ko nângânângâne umzijn piksâi ândibi.

¹⁹ Kaapumnâ mem bâbâlan kwatzingi mâpâmâpâse kep mem um angâgwanâ upi. Oi umzijnandâ Kembugât kepnâ mem sâm sâtâre oknâgâbi.

²⁰ Oi Kembuniñâ Yesu Kristogât opnâ narâk dâp Anutu Ibâ kut nâi nâigât sâiwap sâm, sâm âlip kwâknâgâbi.

²¹ Zen Kristo hurat kwâknâgâm umnâ âwe kwarângâm ândibi.

A ambân zengât den.

²² Ambân zen Kembugât sât lulu ândie, yatik abârâpzin zengât op ândibi.

²³ Apnandâ ambinñâgât kâuknâ uap. Zo yatik Kristo, zâk zengât kâukzin uap. A ambân gakârâpnâ zen kin biknâ ândie. Oi zâk kin biknâgât kubikkubik uap.

²⁴ Oi kâmutnâ Kristogât sât lumap, zo yatik ambân zen narâk dâp abârâpzinâgât den lum ândibi.

²⁵ Kristo zâk umnâ kâmut gâsuningâm buku otningip. A zin zo yatik umzin âmbirâpzin gâsuzingâm buku otzingâbi. Kristo zâk kâmutnâ buku otningâm nengât suup meip.

²⁶ Zâknâ kâmut dinâ sot too sanjonningâm kubikningi salek op Anutu mâtenan hâlâlu kinatkât yatâ oip.

²⁷ Oi kâmutnâ sanjon kubikningi hâlâlu sot tosanin bun sot neuleningoot mâtenan nâmbanbapkât sâm pindip.

²⁸ Oi a zen ziin sâkzin galem upme, yatigâk âmbirâpzin galem otzingâbi. Nâi zâk ambinñâ dâñ galem upap, zo ziknâ sâk yatik galem orangâbap.

²⁹ A ziknâ sâknâ mân kâsa oknângâmap. Bunâ. On galem orangâm ândimap. Kristonâ kâmutnâ otningâmap, zo yatâ.

³⁰ Kristo zâk kâukniñâ ândiap. Oi nen kin biknâ, sâknâgât torerâp ândiengât yatâ galem otningâm ândimap.

³¹ Kembugât ekabân den nâi itâ ziap,
 “Zorat a nâiñâ ibâ mamñâ zâpam ambinñângâren âi pâlatân oi zet um sâk kânok op ândibabot.”

³² Den zo den sumbunâ. Den zorat topnâ itâ nângan. Kristo sot kâmut, zengât op sâip.

³³ Oi den zorat topnâ nâi itâ. Ap ambin, zengât op sâip. A aksik zen sâkziņ buku otzingâme, zo yatik âmbirâpziņâ buku otzingâm ândibi. Oi ambân zen abârâpziņ hurat kwatzingâm ândibi.

6

Ibâ mam sot katep, zengât den.

¹ Katep zen Kembugât op ibâ mam zengât den lubi. Zorânâ mâtâp âlipnâ.
² “Gâ ibâ mamgâ hurat kwatzikâm dinzik luban.” Den kâuknâ zo Mosegât den kâtik ekabân ziap. Oi den nâi itâ târokwap sâsânâ,
³ “Yatâ op hânân narâk kârep ândim kwâtâtiban.”
⁴ Ibâ zen nan bârarâpziņ um kâlak muyagibegât kut nâi kârâpņoot lan mân otzingâbi. Kembugât den dâzângom kubikzingâm galem otzingâne lâmbatpi.

A patâ sot kore a, zengât den.

⁵ Kore a zen hân a patârâpziņ hurat kwatzingâm umziņ kânok zei Kristo kore okņangânat yatâ upap sâm zo yatik patârâpziņ bimbî kwatzingâm zengât sâtziņ lum ândibi.
⁶ Hân a patârâpziņâ mâte pirik otzingâne zingitne âlip upapkât buņâ. Nen Kristogât kore a sâm Anutuņâ mâtâp sâm zingip, zo lânbi.
⁷ Zen itâ nângâbi, “Nen a zengârâk kore buņâ.” Yatâ nângâm Kembugât nângâm nepziņ âkon buņ tuubi.
⁸ Zen nângâme. Nâi zâk kore a mo a patâ ândim kut nâi nâi âlipnâ op ândibap, zâk Kembuņâ hâuņâ yatik pindâbap.
⁹ Oi a patâ zen kore arâpziņ yatik galem otzingâm ândibi. Oi mân zângom zingitsâbi. Kârâpņoot mân otzingâbi. Kore a sot a patâ, zengât patâziņâ sumbemân kembu patâ op ândiap. Zâk hâtubâtu mân otningâbap, zo nângâm ândibi.

Kâsa mân igiknâ ândime.

¹⁰ Sâm kwâkâm sâbâ. Kembugâren târokwatne imbanjânâ zengâren zei zo mem kâtigem ândibi.
¹¹ Oi Anutugâren gâbâ kâmbamgât hâmbâ timbâ mot mem ândine Satangât kâwali arâpņandâ kâitzângonam gane kâtigem kinbi.
¹² Zen nângâme. Kâsarâpniņ, zo hân a buņâ. Zen a mân igiknâ. Zen Satan sot wâke gakârâpņâ. Zen bâliņ op ândime. Nâtâtikkât nep a, a kutâ sot a imbanjâziņoot. Nen zen sot kâsa upmen.
¹³ Zorat nen Anutugâren gâbâ hâmbâ timbâ mot mem kâmbam narâk, narâk bâliņan kâtigem kirindâ kâsarâpniņ ziņ osiningâm birâm âibi.

Kâwaligât kut nâi nâi mem ândinat.

¹⁴ Nen itâ kinat. Den bonņandâ inzutniņ oi mem lap ândinat. Târârak ândiândiņandâ hâmbâniņ oi akum ândinat.
¹⁵ Lumbeņangât singi âlip mem kinat. Zorânâ kipâke gine giari lân kâtigem kinbi.
¹⁶ Oi mamņâ patâ ko nângâm pâlâtânâ dugumniņ oi mem kirindâ kâsa, bâliņâ mariņangât lingip kâlâuņâ zo gâi kom kâbakņibap.
¹⁷ Oi pindok kâtik kutnâ kubikkubik, zo kâukniņan akunat. Oi Kaa-pumgâren gâbâ sâu patâ, Anutugât den, zo mem kinat.

¹⁸ Narâk dâp Kaapum wâratkum Kembangâren ninâu sâm mâtâsem ândinat. Oi laŋ gulip mân ândim, âkon buŋ galem orangâm ândinat. Oi kamân dâp Kembangât sinŋi a zengât op ninâu sâm ândinat.

¹⁹ Oi zen nâgât op ninâu sâm ândine Kembangâ lâunâ mem bâbâlariŋkoi sinŋi âlipkât den tik zeip, zo sâm muyagibat.

²⁰ Na zorat sinŋi sâsâr a ândiangât tâk namin nâbane zeman. Zen nâgât op ninâu sâne kenŋât buŋ sinŋi âlip sâm muyagia dâp upap.

Den murukŋâ.

²¹ Tâk namin dap dap yatâ ândiman, zen zorat kwakpegât Tikiko, zâkŋâ zengâren gamŋâ zorat den sinŋi otzîngâbap. Tikiko, zâk bukuniŋ âlipŋâ, Kembangât kore a sât lulunoot.

²² Zâkŋâ nenŋât den sinŋi otzîngâm umâlep kwatzîngâbapkât sângongua gaap.

²³ Bukurâpnâ, Anutu Ibâ sot Kembu Yesu Kristo, zikŋâ zen lumbe muyagezîngâm nângâm pâlatânziŋ mem kâtigei buku orangâm ândibi.

²⁴ A umziŋandâ Kembu Yesu Kristo gâsum lum kâpim ândimambi, zengâren tânzânŋozânŋon zimbap.

Zo yatik.

Pilipi zengât ekap Paulonâ kulemgum zingip.

Mâsop den.

¹ Yesu Kristogât kore a Paulo sot Timoteo, net Pilipi kamânân Yesu Kristogât singi a sot galem a sot a sâtnâ, zengât ekap zi kulemgum pet.

² Ibâniņ Anutu sot Kembuniņ Yesu Kristo, zekâren gâbâ tânzângożângoņ sot um lumbenâ zengâren zimbap.

Paulo zâk tâk namin tap Pilipi a ambân zengât op Kembugâren ninâu sâip.

³ Nâ zengât nângâman dâp Anutu sâiwap sâm dukuman.

⁴⁻⁵ Zen singi âlip nângâmñâ nen sot pâlatân urâwen. Oi narâk zoren gâbâ ârândân nep tuum gawen. Nâ zorat ninâu sâman dâp, zengât umâlep op Kembugâren sâiwap sâm ninâu sâman.

⁶ Oi itâ nângâm kâtigian. Anutuñâ nep âlip zengâren topkwâipñâ tuum âim ândeî Yesu Kristo taki bonñâ muyagibap.

⁷ Nâ zengât yatâ nângâman. Zo topñâ itâgât. Nâ zoren singi âlipkât op den nebân tap sot tâk namin ândia zen aksik tânnowe. Oi nâ zorat umnandâ zen saazingâmap.

⁸ Yesu Kristonâ tânnogi umnandâ saazingâmap, zo perâkñak dâzângua Anutuñâ nângi bon uap.

⁹ Oi buku orotzingandâ sot um nângânângâziņ kubikanggâm lâmbari kut nâi nâi bâlinâ sot âlipñâ zo târârak ek nângâm kubikpigât ninâu sâman.

¹⁰ Oi zen kut nâi bonñâ ek nângâm Kristo gâbapkât um salek sot tosa buņ bâbâlan op mambât ândibi.

¹¹ Oi Yesu Kristonâ tânzângoî ândiândi târârakât bonñâ muyagine Anutugât sâtâre sot sâm âlip muyagibap.

Nâmbutñandâ pabâtgwabât op singi âlip sâwe.

¹² Bukurâpnâ, zen kwakpegât dâzângobâ. Ziren kut nâi nâi muyagenigip, zorân singi âlip laņ kârâbapkât muyageip.

¹³ Nâ Kristogât opñâ tâk namâ a orâwan. Tâk namâ zorat singi orâwan, den zorân a kâukñâ sot kâwali a sot a torenñâ ziren ândie, zengât kindapziņan giarip.

¹⁴ Oi tâk namin yatâ ândim kâtigiangât bukurâpñâ doņbep mârur kenğât urâwe, zen zo birâm Kembugâren nângâm pâlatân kwap Anutugât den kenğât buņ sâme.

¹⁵ A nâmbutñâ zen um kâlak otnim sâknam ninam Kristogât den zo um kâlâgân sâme. A nâmbutñandâ ko umâlep otnim sâme.

¹⁶ Umâlep otnim sâme, zen nâ singi âlip galem op tâk namin zeman, zorat umziņandâ gâsânogi sâme.

¹⁷ Nâmbutñandâ ko zâizâiņ op kâsa otnim Kristogât kot sâne laņ kârâmap. Zo tâk namâ kwâkñan um sâknam muyageninam upme.

¹⁸ Oi yatâ mo yatâ, sâm gulipkum sâbi mo perâkñak sâbi, zorat wangât doņbep sânat. Kristogât den laņ kârâm âibap, zorarâk sâtâre opman.

Paulo zâk mumuñâ sot ândiândiñâ, zorat ârândân okjangip.

¹⁹ Oi itâ sâm umâlip nângâm ândibat. Zen nâgât op ninâu sâne Yesu Kristogât Kaapumñâ betnan mei olaņnine ândibat.

²⁰ Nâ itâ upatkât otnigi ândian. Nâ narâk ziren kengât sot anjûn sâsâli mân upat. Umnâ zâkkâren pam kore okɲangâm ândibat. Op gâwan, zo yatâ op ândibat. Nâ wâgân ândibat mo mumbarân a zinjâ nikne âlip oi Kristo sâm âlip kwâkɲangâbi.

²¹ Nâgât ândiândiɲ, zo Kristo. Nâ mumbat mo ândibat? Nâi mo nâigât ârândân otnigap. Mumbatɲâ kut nâi âlipɲâ mimbat. Hângât kâbâ yâmbât zo birâm sumbêmân kut nâi âlip zo mimbat. Zorat nânga sâtârenjoot uap.

²² Ka hânân târokwap ândibat zo ko hânân nep tuuga bonɲâ muyagibap. Zorat nâ um zagât uan. Nâi mo nâigât bâbâlaɲ upâ.

²³ Nâi mo nâigât ârândân otnigap. Hân zi birâm Kristo muyagem zâk sot ândibatkât âkɲâlian. Zâk sot ândibat, zorat nânga sâtârenjoot uap.

²⁴ Ka zen mandu upegât hânân târokwap ândia âlip upap.

²⁵ Oi zorat itâ nângan. Nâ mân mom zen sot ândibat. Nâ betziɲan mem ândia nângâm pâlâtânziɲ gwâlântersâi sâtâre op ândibi.

²⁶ Zengâren gamɲâ ândia nâgât op Yesu Kristo sâm âlip kwâkɲangâm ândim zâibi.

Tânagom ândiândiɲ nep tuunat.

²⁷ Zen umziɲ mindum ândibi. Oi saagua op Kristogât singi âlip zo târârak mem kinbi. Zen Kristogât a gakârâpɲâ ândie, zorat yatâ op ândine dâp upap. Zen um kânok opɲâ tânagom kin singi âlipkât ândiândi nep tuune ga zingitpat mo kârebân ândim singiziniɲ nânga âlip upap.

²⁸ Tânagom kin kâsarâpziɲâ zengât kengât mân op ândibi. Zen yatâ utne Anutuɲâ zâk kâsaziɲ birâziɲgâm zen gâsâzângobap, zorat topɲâ muyagei ek nângâbi.

²⁹ Anutuɲâ zen Kristo nângâm pâlâtân kwâkɲangâbigât sâip. Oi zorik bunjâ. Zâkkât opɲâ sâknam nângâm kore okɲangâbigât nângâziɲgip.

³⁰ Nâ mârûm sâknam nep topkwap tuum ândia nigâwe. Oi irak zi yatik sâknam kwâkɲan tuuga singinâ nângâme. Oi zen yatik sâknam kwâkɲan singi âlip nep tuum ândim kâtigibi.

2

Um Kânok op buku utnat.

¹⁻² Zengâren gâbâ Kristogât opɲâ umziɲ tânagom sot Kaapum sot op târotâro sot buku orot zo yatâ ziap? Um bâbâlaɲ orot zo yatâ ziap? Mo zen Kristo sot pâlâtân utnetâ umziɲ saamɲâ kâtikɲan kwapmap? Zo yatâ ziap oi ko um nângânângâziɲ mâpotpi. Oi umziɲ kânok oi zorarâk nângâm ândibi. Zen yatâ utnetâ sâtâre kwâkɲan ândibat.

³ Zen zâizâiɲ op sâk mâmeyân mân upi. Gâ gikâ umgâ mem gemɲâ bukugangât nângâna zâibap.

⁴ Gâ gikangât kut nâi âlip upapkât bunjâ, bukurâpkâ zengât kut nâi âlip upapkât ârândân nângâban.

Yesuɲâ mâtâp lânip, zo yatik lânɲat.

⁵ Yesu Kristogât nângânângâ zeip, zo yatik zengâren zimbat.

⁶ Zâk Anutuyâk op ândeipɲâ Anutu tobat ândian sâm mân anjân kârip.

⁷ Zâkɲâ kut nâi zo kwâkâm pam kore a zengât tobat op a tobat yatâ muyageip.

⁸ Oi tobatnâ ikne a tobat yatâ oip. Zâk a giginâ op ândim sât luluj mâtâpnâ lân ândimnâ moip. Mumujâ mâte oi poru nagân mumbapkât mân angân kârip.

⁹ Yatâ oipkât Anutunâ mem zâi a zâizâinâ patâ kwânângip. Kwânângâmñâ kut sinjinâ lan kârâm a zengât kotsingi, zo mâpot mem kinbapkât sâm pindip.

¹⁰ Oi sumbemân sot hânân sot hân ombenjan ândime, nen aksik patâ Yesugât kot nângâm hânân gei pindijsânat.

¹¹ Oi lâuninândâ itâ sânat, “Yesu Kristo, zâknâ Kembu patâninâ ândiap.” Yatâ sâm Anutu Ibâ sâm âlip kwâknangânat.

Âlip utnatkât kâtiginat.

¹² Bukurâpnâ, zen âsâbân sâtnâ lume. Zen sot ândiyâk bunâ, kârebân ândia zo yatik otnime. Zo yatâ op kubikkubikziñangât bonnâ muyaginam zikñik zikñik kâtigibi. Zorat umziñ kengât op sânam kwâtkwât op kâtigibi.

¹³ Wangât, Anutu zikñak umziñan nep tuugi um bâbâlan op sâtnâ lubigât imbanâ zingâmap, zorat.

¹⁴ Zen kut nâi nâi upme, zo âkon sâm sot um zagârân mâsimâsikâ mân upi.

¹⁵ Zen yatâ opñâ Anutugât nan bârarâp tosa bun sot um salek op ândibi. A gângonâ narâk ziren ândie, zengât osetziñan âsakñâ yatâ op ândibi.

¹⁶ Âsak yatâ op ândiândigât den ziñ mem ândim a ambân dâzângobi. Yatâ utne Kristo takâtakân narâkñan itâ sâm zengât sâtâre upat, “Sâknam nângâm nep tuuwan, zorat bonnâ muyagiapkât sâtâre upat.”

¹⁷ Zen nângâm pâlâtânziñâ Anutugât sinji sâm pane ziap. Nâ zo yatik sâknâ zâkkât sinji sâm mumbat, zorat umâlep sâtâre opñâ zen sot umâlep nângâbat.

¹⁸ Oi zen yatik sâtâre op nâgât umâlep nângâbi.

Timoteogât den.

¹⁹ Kembu Yesunâ nângi dâp oi Timoteo kek sângongua zengâren gâbapkât san. Oi zengâren gâbâ den sinji mem âburem ga zengât sinji den dâtnogi umnâ diim gibap.

²⁰ A yatâ zo nâi mân ândie. Zâk perâkñak zengât nângâmñâ umñandâ tânzângobap.

²¹ Nâmbutñâ zen ziñangât nângâm Yesu Kristogât nep zo dân mân tuume.

²² Timoteo ândiândiñangât topñâ âlip nânge. Nannjandâ ibânâ beknjan memap, zo yatik nâ sinji âlip nebân betnan memap.

²³ Oi nâ ninan yatâ mo yatâ muyagibat, zo nângâmñâ zâk sângongua gâbap.

²⁴ Oi Kembunâ nângânigi ninak zengâren kek gâbat.

Epaporidito, zâkkât den.

²⁵ Nâ kut nâi kârûm ândia zen Epaporidito sângongune ga tânnogip. Zâk bukunâ op betnan memap sot kâwali a bukunâ ândimap. Zâk mâburem zingâbam san.

²⁶ Oi zâk mâsek op zei zen sinjinâ nângâwe. Zâkkât nângâm kwâkâ upegât umñâ zengâren tâi nângâm ândiap. Zâk zengâren gam zingitpapkât okñangap.

²⁷ Zâk mâsek donbep op mumbam oip. Oi Anutunâ tângum beknjan meip. Oi zorik bunâ. Nâgâren umbâlâ muyagebapkât beknjan meip.

²⁸ Zen ekñâ umâlip upigât sot nâ yatik nângâm kwâkâ mân ândibatkât zâk mân angân kârâm sângongua gâbap.

²⁹ Zorat zengâren gâi zen umâlip nângângâm Kembugât op buku okñangâbi. Zen a yatâ zo hurat kwatziñgâbi.

³⁰ Zâk Kristogât nepkât mumbam op zeip. Zengât hâuñâ kore otnibapkât sâkñâ mân angân kârip.

3

Singi âlip kukun a zo zengât galem utnat.

¹ Bukurâpnâ, den nâi sâbâ. Kembugât opñâ umâlibân ândibi. Den zo mârum sâm dâzângowan. Dum zorigâk kulemgum zingâbam nângâm mân kwaksan. Wangât, zorânâ tânzângobap, zorat.

² Zen wâu ulin zengât galem ândibi. Zen bâliñangât nep tuume. Sâkziñâ mânângâtme, a yatâ zo zengât galem orangâm ândibi.

³ Zo zen kwabâ kwarangâm nen Kembugât a sâme. Zo yenñâ. Nen ko Anutugât a bonñâ ândimen. Kaapumñâ otningi Kembu kore okñangâmen. Oi Yesu Kristo sot pâlâtân upmen. Oi nângâm pâlâtânñiñâ zo sâkkât zoren mân pamen.

⁴ Nâ sâkkâren târokwapâ sâm âlip opam. A nâmbutñâ zen sâkkâren târokwapme. Nâ yatâ upâ sâm walâziñgâbam.

⁵ Zorat topñâ sâm muyagibâ. Nâ muyagem sirâm nâmburân zagât zia karâmbujan kwabânowe. Nâ Isirae a kâmurân gokñâ, Benyamingât kiunâ. Nâ Yuda a, Yuda zengâren gâbâ âsagiwan. Nâ Parisaio a op Mosegât gurumin den lum ândiwan.

⁶ Kâtiknangât op Kembugât kâmut, zengât kâsa orâwan. Kembugât gurumin den zo perâknjak lum kwâtâtewan. Oi târârak mâtâp lân ândiwan.

Paulonâ Kristogât op kut nâi nâi birip.

⁷ Oi nâ mârum kut nâi nâi mem ândim nânga bon oip. Bet ko Kristogât opñâ nânga yenñâ oip.

⁸ Perâknjak, nâ Kembunâ Yesu Kristo, zâkkât topñâ ek nânga bon oi kut nâi nâi mârum orâwan sot nâmbutñâ pisuk patâ, zorat nânga yenñâ uap. Nâ Kristo sot pâlâtân upat sâm kut nâi nâi sângiñâ eksa iisâk yatâ oi birâwan.

⁹ Nâ gurumin den lum târârak upatkât bunâ. Kristogâren nângâm pâlâtân kwap tosanâ bun ândiândin, zorat otnigap. Nângâm pâlâtân zo Anutugâren gok. Zâkñâ nângi tosanâ bun upapkât san.

¹⁰ Nâ Kristo sot pâlâtân ua zaatzaatñangât imbanâ nâgâren muyagei zâk sâknam nângip, yatik nângâbat. Yatâ opñâ moip, zorat holi muyagibat.

¹¹ Yatâ op âim mumujan gâbâ zaatpat, zorat otnigap.

Kâtigem âim kikerân âi gâsunat.

¹² Nâ ninangât itâ mân san, “Paulo nâ sârârâk kârâm mârum kikerân ga gâsuan.” Bunâ. Ka Yesu Kristonâ nâ gâsunigipkât kiket gâsubam sârârâk kârâm âiman.

¹³ Bukurâp, kiket muyagem gâsuan, ninangât nânga yatâ mân uap. Zitâ opman. Kut nâi birâwan, zo kândâtkoman. Oi kut nâi mâtenan kinzap, zo mimbatkât kâtigeman.

¹⁴ Oi Anutunâ Yesu Kristogât op diinigi sumbemân âibatkat op kiket âi gâsubat.

¹⁵ A um nângânângâniñ lâmbarip, nen aksik zo yatâ nângâm ândinat. Oi a nâmbutñandâ kut ñaigât nângâne mâtâp ñai opmap oi ko Anutunâ mâtâp âlip tirâpžângoi ek nângâbi.

¹⁶ Mâtâp lân gawen, zorik lân âinâ.

Nen sumbem kamângât bonñâ ândinatkât ningip.

¹⁷ Bukurâp, nâ mâtâbân kâdom otziñga zen yatik mâtâp zirenâk molinim lânbi. A nâmbutñâ yatik ândim kâdom otziñgâme, zengâren sinziñ ek ândibi.

¹⁸ A donbep zengât dâzângom gâwan. Zi isem umbâlâ op dum dâzângobâ. Zen Kristo poru nagân kukunâ, zâk kâsa miñangâme.

¹⁹ A zo, ziñ tâmbetagoagonangât singi ue. Zen tep kâmbozinandâ kembu otziñgâmap. Oi anunñoot zorân umâlip kwatziñgâmap. Hângât kut ñai ñai, zorarak nângâm ândime.

²⁰ Nen ko sumbem kamângât bonñâ. Oi zoren gâbâ nenngât kubikkubik a, Kembu Yesu Kristo, zâknâ ga gâsânângobapkât mambât ândimen.

²¹ Zâk a sot kut ñai ñai mem gemñâ zikñâ ombeñan nâmbanbapkât imbanâ zemñangap. Zâkkât imbanâ zorânâ sâknin giginâ melâñi zik sâk yatâ neule âsakñoot upap.

4

Paulogât berân mâme a, zengât den.

¹ Bukurâpnâ, nâ ga ziñgitpatkât nângan. Umnâ zengâren kinzap. Nâ zengât sâtâre opman. Zen Kembu sot pâlatân op kâtigem ândibi.

² Eudodia sot Sintike, ambân zagât zo zet Kembugât op um kânok op ândibabot.

³ Oi betnan memmat, gâ ambân zagât zo betzikñan mimban. Zet sot Kelemento sot buku nâmbutñâ, zen singi âlipkât nep tânnone tuuwen. Kutziñâ ândiândi kâtikkât ekabân ziap.

Sâm bâbâlan den.

⁴ Zen Kembugât op umâlip nângâm sâm âlip kwâkñangâm ândibi. Nâ dum sâbâ. Zen sâtâre op ândibi.

⁵ Zen um lumbenâ sot um lâklâk ândine a ziñ ziñgit nângâbi. Kembu takâtakñangât narâk mâte otñingap.

⁶ Kut ñai ñai zorat mân nângâm kwâkâ upi. Umziñan den topñâ topñâ zei Anutu dukubi. Oi sâiwap sâm dukubi.

⁷ Oi Anutugâren gâbâ um lumbenâ, zo a nângânângâniñ walâmap. Yesu Kristogât op um lumbenâ zorânâ nenngâren kwâlâlâksâm zimbap.

⁸ Oi bukurâp, den ñai sâbâ. Kut ñai ñai bonñâ sot hurat kwâkwat, kut ñai ñai târârâknâ sot saleknâ, kut ñai ñai tobat âlip sot hikpârâkñoot, kut ñai op kwâtâkwâtâtiñ sot umâlip muyagime. Kut ñai ñai zo aksik nângâm ândibi.

⁹ Nâ den dâzângom tirâpžângua ek nângâwe, zorik op ândine Anutu, lumbenâ mariñandâ zen sot ândibap.

Paulo yatâ mo yatâ ândei âlip oip.

¹⁰ Zen betnan miegât Kembugâren umâlip patâ nângan. Zen mârum nâgât nângâm betnan minam mâtâpkât kwagâwe, zo nângan.

¹¹ Nâ kut ñai kârum mân san. Nâ kut ñai ñai kârumñâ yen ândian, zorat nânga mân bâliñ opmap.

¹² Nâ gigin op ândiândin mo gom sambe zemnigi ândiândin, zo yatâ âlip ândibam. Tepkât op ândiândin mo gomsambe kwâknan ândiândin mo puyân ândiândin, zorat topnâ aksik nângâman. Zo yatâ mo yatâ ândia âlip opmap.

¹³ Yesu Kristonâ imbanâ nigi kâtigeman, zâkkât op yatâ mo yatâ zo ândia âlip opmap.

¹⁴ Nâ sâknamân ândia zen betnan miwe, zorat nânga âlip uap.

Paulo kut nâi nâi pindâwe.

¹⁵ Piliپی kamânân gok a ambân, zen nânge. Nâ singi âlip nep topkwap Makedonia hân birâwan, narâk zoren Yesugât kâmut nâmbut zen yen ândine zen ziinjik nâ sot târotâro op betnan miwe.

¹⁶ Oi Tesalonike kamânân ândia sâkkât kut nâi nâi zo sâp zagât nim tânnowe.

¹⁷ Nâ kât sikum nibigât mân san. Singi âlip bonnâ zengâren muyag-ibapkât san. Oi bonnâ zo zengâren lan kârâbap.

¹⁸ Zinjâ nâ kut nâi muyagem niwe, zorat sâiwap dâzângobâ. Nine gom sambe op ândian. Epaporiditonâ zengâren gâbâ kut nâi zo mem ga nigi gom sambe op ândian. Zinjâ nâ kut nâi otniwe, zorat nânga Kembu oknangâwe yatâ uap.

¹⁹ Oi Kembunâ zorat nângi âlip uap. Oi Anutu, zâk gom sambe muyagemapnâ Yesu Kristogât op kut nâi nâi donbep zinjik kut nâi mân kârur ândibi.

²⁰ Oi Anutu Ibâninâ, zâkkâren sâm âlip zinziņ zem zâimâmbap. Perâknak.

Den muruknâ.

²¹ Yesu Kristogât opnâ nângâzingan. Zo Yesugât singi a dâzângom nângâbi. Bukurâp nâ sot ândime, zen nângâzinge.

²² Kembugât singi a Roma a kutâ Sisagât kin top ândie sot Kembugât singi a nâmbutnâ, zen aksik nângâzinge.

²³ Kembu Yesu Kristogâren gâbâ tânzângozângonandâ um dâpziņan zim-bap. Perâknak.

Zo yatik.

Kolosai zengât ekap Paulonâ kulemgum zingip.

Mâsop sot sâiwap den.

¹⁻² Bukurâpniknâ, Kembugât singi a Kolosai kamânân Kristo sot pâlâtân upme, zengât ekap zi kulemgum zinget. Paulo nâ Anutugât sâtkât op Yesu Kristogât op Aposolo orâwan. Nâ sot Timoteo, net zengât ekap zi kulemgum zinget. Anutu Ibâniñangâren gâbâ tânzângozângonj sot um lumbe zengâren zem zimbap.

Kolosai zengât op sâiwap sâmarâwet.

³ Ninâu sâmet dâp net Kembuniñâ Yesu Kristo, zâkkât Ibânâ Anutu, zâkkâren zengât op sâiwap sâm ninâu sâmet.

⁴ Zen Yesu Kristo nângâm pâlâtân kwâkñangâwe sot Kembugât singi a kamân nâmbutñan gâbâ gane buku otzîngâme, zorat sâiwap sâmet.

⁵ Sumbemân ândiândi kâtik zengât singi pâipkât zo minam um bâbâlanj op mambât ândime.

⁶ Anutugât tânzângozângonjngât den, den bonñâ, zo zengâren gâi nângâne zengâren bonñoot oip. Zo yatik singi âlip zo hân dâp muyagem lañ kârâm âim bon opmap.

⁷ Bukuniñâ âlipñâ Epapara, Kristogât kore a op ândim den sâmap. Zo yatik opmap, zâknâ singi âlip dâzângoi nângâwe.

⁸ Oi Kaapumñâ umzîñ kubigi umzîñ gâsâyagom ândie. Epapara zâk zorat singiñâ dâtnâkoip. Zâk zengât op nep tuumap.

Kolosai zengât op ninâu sâwet.

⁹ Oi net zengât den singi zo nângâm zobik topkwap zengât op ninâu sâm gamet. Anutuñâ sâi Kaapumñâ den topñâ sot nângânângâ zîngi Anutugât den nângâm kwâtâtibigât ninâu sâmet.

¹⁰ Kembunñâ yatâ otzîngi Kembugât a târârak ândine zîngiri dâp upap. Oi âlipñangât nep top top, zo tuum bonñâ muyagibi. Oi Anutugât topñâ nângâm biranñi.

¹¹ Anutu zâk imbanñâ marinñâ. Zâk imbanñâ âsakñoot zorân kâtikñan kwatzîngi kâtigem ândine kwâkziñan kut nâi nâi yâmbât zari mân lorem kin um bâbâlanñak op sâiwap sâm dukubi.

¹² Oi Ibâniñ u âsakñan ândiap, zâknâ ândiândi kâtikkât singi kwatningip. Zo Kembugât singi a neygât singi upapkât sâi ziap. Zen zorat nângâm um bâbâlanñak op sâiwap sâm dukubigât ninâu sâmet.

¹³ Anutu zâk nâtâtik marinñangât bikñan gâbâ mâkâningâm nanñangât kinj topñan nâmbarip.

¹⁴ Nanñâ zâk tosaninñangât sângânñâ pam bâliñan gâbâ mâkâningip.

¹⁵ Anutu Ibâ, zâk mân igikñâ. Ka nanñâ Anutugât holiñâ sot topñâ muyageip. Mârum hân kwâkñan kut nâi nâi mân muyagei nanñâ kândom muyageipkât kâukniñ ândiepnak ândiap.

¹⁶ Anutuñâ sâi nanñandâ a top topñâ sot kut nâi nâi sumbemân sot hânân zo muyageningip. Igikñâ sot mân igikñâ. Sumbem a âlipñâ imbanñâziñoot sot Satanj sot sumbem arâpnâ bâliñâ imbanñâziñoot. A kutâ sot zâizâin

zo aksik patâ nanŋanġât imbanġandâ muyageziŋġip. Oi zo zâkkât siŋġi muyageziŋġip.

¹⁷ Mârumŋan a sot kut nâi nâi mân muyagei zei nanŋâ kândom muyageip. Oi zâk zobâ ândim ġâip. Nanŋâ zâk a sot kut nâi nâi zorat galem a sâtŋâ op ândiap. A sot kut nâi nâi zo zâkkât bikŋan zem ġâmap.

¹⁸ Kiŋ bitniŋanġât kâukŋâ ândiap, zo yatik Yesuġât kâmut ândien, nen Yesuġât kiŋ bikŋâ ândeindâ zâk kâukniŋâ ândiap. Zâk ândiândi niŋġi zâkkât kâmurân ândien. Nanŋâ zâk mârumŋan ġâbâ kândom op mumuŋan ġâbâ zaarip. Zâk a sot kut nâi nâi aksik zorat kâukŋâ upapkât mumuŋan ġâbâ kândom otniŋġâm zaarip.

Yesuġâ nen Anutu sot buku utnatkât diiniŋġip.

¹⁹ Anutuŋâ zikŋâ imbanġa sot ândiândiŋâ sot holiŋâ nanŋanġâren dâbâk zimbapkât nâŋġi dâp oip.

²⁰ Oi a sot kut nâi nâi hânân sot sumbemân Anutu kâsa okŋanġâm ândiwen, nen Anutu sot buku utnatkât nanŋâ sâm pindi poru nagân moi ġilâmŋandâ lumbenġa muyageniŋġip.

²¹ Kolosai a ambân zen mârum Anutu kâsa okŋanġâm ândiwe. Zen Anutu kândâtkum ândiwe. Nânġânânġâziŋ bâliŋ oi laŋ ġulip ândim bâliŋâ top top op ândiwe.

²² Ka Kristonġa um salek kwatziŋġi Anutu sot buku op zâkkât mâtenŋan hâlâlû sot tosa buŋ ândibigât a yatâ opŋâ poru nagân moip.

²³ Zorat zen Yesuġâren nânġâm pâlâtân kwâkŋanġâm kâtigem kinbi. Den siŋġi âlip muyagem ziŋġip, zo ġulip opapkât mân loribi. Siŋġi âlip zorat bonŋâ minam um bâbâlanġak op mambât ândibi. Zen yatâ utnetâ Yesuġâ diiziŋġi Anutugât mâtenŋan aŋun buŋ kinbi.

Siŋġi âlip a hân dâp zengâren laŋ kârâm ariap.

Siŋġi âlip zo zen Epaparaŋâ dâzânġoip. Oi zenâk buŋâ. Siŋġi âlip zo a kamân dâp dâzânġom arindâ nânġawe. Paulo nâ nep zorat kore a orâwan. Oi nâ Kolosai zengât op sâknam kwâkŋan ândiman.

²⁴ Kristonġa a kâmutŋâ nengât kâukniŋ ândiap. Oi nen ombenŋan kiŋ bikŋâ yatâ ândien. Oi Kristo zâk kâmut patâ nengât op sâknam nânġip. Sâknam torenŋâ nâi nânġânânġânġi ziap, zo kwâkŋan zâibapkât sâip. Zorat nâ umâlip op zengât op sâknam kwâkŋan ândiman.

²⁵ Anutuŋâ nep sâm nigi zâkkât kâmut zengâren kore op ândiwan. Kore otziŋġâm ândibat sot a hân nâin gokŋâ siŋġi âlip dâzânġom nanġâbatkât sâm nigip.

²⁶ Siŋġi âlip den zo narâkŋâ narâkŋâ ekapŋoot zei mân nânġâm ândim gawe. Ka narâk ziren Anutu zikŋak zâkkât siŋġi a nen sâm muyageniŋġip.

²⁷ Oi den mârum tik zeip, zo a hânŋâ hânŋâ muyageziŋġâbapkât Anutuŋâ nânġi âlip oip. Den zo bonŋoot sot âsakŋoot. Oi den zorat topŋâ itâ. Kristogât Kaapumŋâ umziŋan ândiapkât sumbemân zâim neule âsakŋoot ândibigât mambât ândie.

²⁸ Nen a ambân Kristogât topŋâ sâm muyageziŋġâmen. Oi girem den dâzânġomen. A pisuk patâ zen Kristo sot pâlâtân op mem kâtigem nânġânânġâziŋ yâmbârem ġwâlantenġsâbapkât yatâ upmen.

²⁹ Zen Kristo sot pâlâtân op kâtigem upigât Kristonġa imbanġa nigi kâtigem sâknam nep tuuman.

2

¹ Kolosai zengât op kâtigem sâknam nep tuuman, zorat dâzângua nângânek. Kristogât kâmut Kolosai kamânân ândie sot Laodikea kâmanân ândie, zengât op ninâu nebân kâtigem tuuman. A nigâwe sot a mân nigâwe ârândârj. Zengât op nebân sâknam patâ nângâman.

² Zen Anutugât den tiknâ zeip, zorat topnâ nângâm kwâtâtibigât nep tuuman. Zen nângâm kwâtâtem umziñandâ gâsâyagoi um bâbâlanj op kengât buñ ândibi.

³ Yesu Kristogâren den nângânângâ sot top nângânângân mamnâ ziap. Oi zâk nângânângâ ningi den bonñangât topnâ nângâmen.

⁴ A nâmbutnâ zîj um gulip kwatziñgâbegât yatâ san.

⁵ Nâ zengât nângâm ândiman. Nâ sâknandâ zen sot mân ândiman. Kârebân ândiman zo ko umnandâ ko zen sot ândiandâ Kristo nângâm pâlâtânj kwâkñangâm târoyagom ândine ziñgitnâ umnâ âlip uap.

⁶ Zen Kristo sot pâlâtânj urâwe, zo yatik zâk sot pâlâtânj op ândibi.

⁷ Den bonñâ mem ândim zâkkâren pâlâtânj op kinbi. Zen yatâ opnâ topnâ nângâm kwâtâtibi. Mâtâp tirâpžangowe, zo lân kâtigem sâiwap sâm ândine zâkkâren zâibap.

Kristo sot pâlâtânj op ândim umgât gom sambe mân kârunat.

⁸ A zîjâ zo zengât arâpziñâ upigât den kelâknoot dâzângom um gulip kwatziñgâbegât umziñ galem orangâm ândibi. Den zo ayân gâbâ nângânângâ den, sarâ, yennâ. Den zo sâkurâpziñangât den pat yatâ. Den yatâ zo Kristogâren gâbâ mân muyageip.

⁹ Kristogât sâkñan Anutugât holînâ sot ândiândiñ sot imbanâ piksâm zei ândimâp.

¹⁰ Kristo zâk a kutâ zâizâiñ sot kembu patâ otningâm ândiap. Sumbem a âlipnâ sot bâlinâ sot wâke top topnâ imbanâziñoot, zen ombenjan ândie. Oi zâkkât singi a nen zâk sot pâlâtânj oindâ ândiândi nengâren piksâm sambâlem ziap, zorat zen umgât kut nâi nâi zorat mân kârume.

¹¹ Zen Kristo sot pâlâtânj utne umziñan bâlinâ zeip, zo sanjorip. Zen sâgân kwabâyagowe, zorat buñâ. Zen ândiândi sângiñâ sâmbum pam Kristogâren pâlâtânj urâwe.

¹² Tooyân sanjonziñgâwe, zorânâ Yesugât mumuñan târokwatziñgip. Oi Anutu zâk imbanangât Kristo mumuñan gâbâ mânggeip. Imbanâ zo yatik nângâm pâlâtânj kwapme, zengâren zari Yesugât zaatzaatñan târokwatziñgip.

¹³ Zen mârûm bâlinâ op um mumuñâ ândine Anutuñâ tosaziñ birâmñâ Kristo sot mânggiziñgi ândie.

¹⁴ Oi tosaziñangât den ekabân zeip, zo moloñâ poru nagân mândi buñ oip.

¹⁵ Yatâ opnâ Satañ sot wâke zâizâiñ sot imbanâziñoot timbâ kâmbamziñ mem kom sâmbum a ambân mâteziñan topziñ sâm muyageip. Zâk poru nagân yatâ oip.

A zîj um gulip kwatniñgâbegât gasâniñ kârâm ândinat.

¹⁶ A zîj nalem nâmbutnâ birâm ândibigât mo Yuda zengât kendon patâ mo mâik tâtatñangât, zorat den sâkziñan sâne mân nângâbi.

¹⁷ Wangât, kendon zo bonnjâ bujâ. Bonnjâ bet muyagibap. Zorat bet muyagibap, zorat dâp zorân kândom gâip. Bonnjâ ko Kristogâren ziap. Oi zen zâk sot pâlatâtj upme.

¹⁸ A nâmbutjandâ sâkkât âkñâlê bâlinjâ pâke kwâtnam sâkkât kendon ândim sumbem a mâpâsibigât sâme. A yatâ zo, zij kut nâi nâi uman ekñâ zorat nângâne bon opmap. A yatâ zo, zen sâkzij laj mem zâi pam den bon buj, zo dâzângom ândime. Nângânângâziñâ zo ko ayân gâbâ âsageip. A zo, zen Kristo sot pâlatâtj mân upme.

¹⁹ Kristo zâk kâukniñâ. Nen kin bikñâ yatâ. Oi kâukñan gâbâ sânamjandâ pâuksâm gem bonnjâ mem kâtikñan kwap saaningâmap. Oi Kristo zâk um dâpkât nalem ningâm tânnângoi lâmbatnatkât imbanjâ zemñangap. Anutu zâk yatâ nângâm kubigi ziap.

Kâsâp den a umân muygeip, zo mân nângânat.

²⁰ Zen Kristo mumunjan târokwapjâ hângât den kândâtkuwe. Oi ândiândi sânginjâ kândâtkomjâ dabân hângât a yennjâ yatâ ândim agât den lume?

²¹ A zij den itâ sâne lume, “Zi mân gâsuban. Zi mân nimban. Zi mân mimban.”

²² Kut nâi nâi zo buj opmap, zo mân tâmbetgobap. Zorat opñâ wangât mân nimbi, mân mimbi sâme? Den yatâ zo Anutugât den bujâ. Den zo a zij umzijan nângâm sâm kwâkâyangâme. Zorat a zij den yatâ zo sâne mân nângâbi.

²³ A yatâ zorân den nângânângâ tobat upme. Ka den sâme, zo bonnjâ bujâ. Zo top nângânângângât den bujâ. Zen sâkkât âkñâlê zorat pâke kwâtnam sâkkât kendon ândime. Sâkzij mem geinam sâne den zorân den bonnjâ yatâ opmap. Ka yatâ zorân bon bujâ. Zorânâ sâkkât âkñâlê pâke mân kwâpâp.

3

Sumbemân zâim ândiândij, zorat nângânat.

¹ Kristo zâk mumunjan gâbâ zaatñâ sumbemân zâi ândiap. Oi zen Kristo zaatzaatjan târokwarâwe. Zorat urâ Anutugât âsanñâ bongen Kristonjâ den nângâm ândiap, zorarâk nângâm ândibi.

² Hânân den sâm âragume, zorat bujâ. Sumbemân den âlipñâ nângâm ândie, zorat nângâm ândibi.

³ Zen Kristo mumunjan târokwarâwegât a mumunjâ yatâ hân a zengât den bâlinjâ zo mân nângâm ândibi. Wangât, ândiândizij zo Kristo sot Anutugâren tik ziap, zorat.

⁴ Oi Kristo zâk ândiândij mârijandâ taki zen yatigâk zâk sot ârândân âsakñâ neulenjan muyagem ândibi. Zen zorat op nângâm ândibigât san.

Um sânginjâ lâdim pânat.

⁵ Zen sâkkât âkñâlê bâlinjâ zorat kendon ândim kut nâi nâi itâ zo birâbi. Laj mâman, kut nâi nâi mân orotñâ sot sâkkât âkñâlê bâlinjâ. A nâigât kut nâi nâi zorat âkñâlê mân upi. (A nâigât kut nâi nâinangât âkñâlê orot, zo Anutu kândâtkum umzij nâigâren pâpanjâ yatâ.)

⁶ Um kâtik a zij bâlinjâ zo aksik upmegât Anutunjâ hâunjâ zingâbap. Oi Kristogât kâmut Kolosai kamânân ândie, zen mârûm kut nâi bâlinjâ top top zo op ândiwe.

⁷⁻⁸ Narâk zi ko kut nâi nâi bâlinâ zi aksik birâbi. Kuk sot den sârek, um kâlak, mem ge kwâkwat den sot den bâlinâ.

⁹ Sarâ mân sâbi. Um sânjinâ sot orot mâme gânjonâ zo lândim pegât zo aksik birâbi.

¹⁰ Oi um unaknâ zo Anutugâren gâbâ mem ândibi. Um unak Anutunâ muyageip, zo kubigi nângânângâ sot opnâ ziknâ holi yatâ muyagem ândiap. Zen Anutugât topnâ nângâm kwâtâtem ândibigât yatâ oip.

¹¹ Zorat kâsâp ândiândin zo âkip. Yuda a sot Grik a, kwabâ kwarangâwe sot mân kwabâ kwarangâwe, saru a mo barâ a, kore a sot a patâ zo aksik patâ Kristonâ mâpotningâm nâ kâukniâ ândiap. Oi nen aksik zâkkât ombenjan dâp kânok ândien.

Nen Kristo sot pâlâtân urâwengât singi âlip lum ândinat.

¹² Anutunâ umjandâ gâsuzingâm buku otzingâm gâsum sâlâpânjoip. Zorat zen itâ upi. Um lâklâk op buku upi. Zen umzin giginâ oi um sânduk ândibi. Singi âlip lum ândim âkon mân upi.

¹³ A zin bâlin otzingâne zorat hâunâ mân otzingâbi. Osetzinan tosa nâi muyagei birâm kândâtkum ândibi. Kembunâ tosazin birip. Zen yatik bukurâpzinngât tosazin birâbi.

¹⁴ Oi kut nâi nâi zo opnâ walâm umzinandâ gâsâyagom ândiândin, zo mem kâtigem ândine zorânâ mâpotzingi um kânok upi.

¹⁵ Oi Kristo sot pâlâtân op ândine zâkkâren gâbâ um lumbe zorânâ umzinan nep tuubap. Zen lumbe opnâ um kânok op ândibigât Anutunâ diizingip. Oi zâkkâren sâiwap sâm ândibigât nângip.

¹⁶ Kristogât den osetzinan lan kârâbapkât kâtigibi. Oi nângânângâ den top topnâ kwâkâyangâm galem orangâm ândibi. Yatâ utnetâ Kaapum nâ mem bâbâlan kwatzingi mâtâpâse kep sânjinâ sot singi âlipkât kep mimbi. Umzinandâ Anutugâren sâiwap sâm, sâm âlip kwâkâyangâm mimbi.

¹⁷ Zen Kristogât kâmut gakârâpnâ ândie, zorat nângâm den mo nep utnam dângâk upi. Zen zo yatâ utne âlip oi Kembu Yesugât kutsingân lan kârâbap. Zen yatâ op ândibigât Kristonâ imbanâ zingâbap. Zorat Anutu Ibâni sâiwap sâm dukubi.

¹⁸ Zen Yesu Kristo sot pâlâtân urâwenâ ândiegât itâ op ândibi. Ambân zen abarâpzinngât ombezinan ândim sâtzin lum ândibi.

¹⁹ A zen âmbirâpzin buku otzingâm ândibi. Âmbirâpzin kârâpnoot mân otzingâbi.

²⁰ Katep zen ibâ mamârâpzin den nâi mo nâigât sânetâ lubi. Zen yatâ utnetâ Kembuzinandâ nângi âlip upap.

²¹ Ibâ mam zen nan bârarâpzin zingit um kâlak upegât kubikzingânâk kut nâi kârâpnoot walâwalân mân otzingâbi.

²² Kore a sot nep a, zen patârâpzin zengât sâtzin lubi. Zo a zin zingitne âlip upapkât bunâ. Kembu hurat kwâkâyangâm utne dâp upap.

²³ Nep aksik zo a patâ zengârâk opnâ bunâ. Kembangât op bâbâlanâk tuubi.

²⁴ Zen itâ nângâbi. Zen hânân Kembu Kristo zâkkât kore a op ândie. Oi nepkât sânngânâ sumbemân ziap, zo Kembangâren gâbâ mimbi.

²⁵ Ka nâi zâk bâlinngât nep tuugi zo yatik hâunâ yâmbâtnâ mimbap. Kembunâ kore a sot a patâ dâbâk otzingâmap. Zâk hâtubâtu mân otningâmap.

4

¹ A patâ zengât den sa nângânek. Patâziñâ Kembu zâk sumbemân ândiap, zorat zen zâkkât nângâm kore a gakârâpziñ kut nâi nâi târâragâk dâpziñan galem otziñgâbi.

Ninâu sâsâñangât den.

² Kolosai a, zen âsâbân ninâu sâm ândibi. Oi um wâgân ândim sâiwap sâm ninâu sâm ândibi.

³ Oi nengât op ninâu sâne Anutuñâ singi âlip sânatkât mâtâp muyageniñgi Kristogât den mârûm tik zeip, zo sâm muyaginat. Nâ den zo dâzângom ândiawangât um kâtik, ziñ kâsa otnim gâsânom tâk namin nâbane ândian.

⁴ Zorat Kolosai a zen nâgât op ninâu sâbi. Ninâuñâ betnan mine bâbâlan op Kembugât den zo sâm muyagia dâp upap.

⁵ Kolosai a, zen um kâtik a, kândâtñan gok, zen sot kândiangâm gulip ândiândiñ mân op kut nâi nâi nângâmñik upi. Kembugât den dâzângonam ândibi.

⁶ Dinziñâ kubikne sii semen yatâ naam oi dâzângobi. Zen yatâ opñâ a den melân dâzângonam mân kwakpi.

Tikiko sot Onesimo

⁷ Nâgât den singi zo Tikikonâ otziñgâbap. Zâk Kembugât nebân bukunâ oi umnandâ gâsumap. Berân mâmeniñâ sot Kembugât kore a sât lulunoot.

⁸ Zâk zengâren gam den singi otziñgâbapkât sângongua gaap. Um bâbâlan kwatziñgâbapkât op zengâren gaap.

⁹ Oi bukuniñâ Onesimo, Kembugât sât lulun a zengâren gokñâ, zâk ârândân sângongua gamñâ kut nâi nâi ziren âsagiap, zorat den singi dâzângom nanjâbabot.

¹⁰ Bukunâ Aristako nâ sot tâk namin ândiap, zâk sot Banabagât nepânâ Mareko sot Yusito, kutñâ nâi Yosua, ziñâ nângâziñge. (Marekogât den mârûmñan dâzângowan. Zâk zengâren gâi buku okñangâbi.)

¹¹ Aristako, Mareko sot Yusito, a karâmbut zo, ziñâ Yuda a zengâren gâbâ muyagiwe. Ziñâ Anutu um topñan ândiândiñâ muyagibapkât nep betnan mime. Yuda a nâmbutñâ Yesu sot pâlâtân urâwe, zengâren gâbâ nâi mân betnan mime.

¹² Oi Kolosai zengât kamânân gokñâ a nâi, Epapara, Kristogât kore a, zâkkât nângânangân Kolosai a zengâren ziap. Oi zen Yesu Kristo sot pâlâtân op Anutugât diñangât topñâ nângâm kwâtâtem lum ândibigât âsâbân ninâu sâm kâtigemap.

¹³ Zâkkât topñâ nângâmangât itâ dâzângobâ. Zâkñâ zengât opñâ sot Laodikea kamânân gok sot Hierapoli kamânân gokñâ Kembugât singi a ambân kâmut ândie, zengât op ninâu nep, sâknam nep patâ tuumap.

¹⁴ Dema sot mâsek kubikkubi a bukuniñâ Luka, zet nângâziñgabot.

¹⁵ Oi Laodikea kamânân bukuniñâ a kâmut sot Nimbasi sot kâmut zâkkât mirin mindume, zengât nângâm sâtâre opman. Den zo sapsum ziñgâbi.

¹⁶ Ekap zi a ambân sâlâpkum nângâm nanngâne ko Laodikea kamânân kâmut ândie, zengâren pane ari sâlâpkubi. Oi Laodikea zengât ekap nâi kulemguan, zo yatik zen ziñgâne sâlâpkubi.

¹⁷ Arikipo, zâk itâ dukubi, “Nep Kembuñâ gigip, zo mulunâk tuum biranban.”

¹⁸ Den nâmbutnâ zo yen sa bukunâ nâinâ kulemgua. Ka zi ko Paulo nâ ninâ bitnandâ simbup mem kelikmelik den zi kulemgum paan. Nâ tâk namin ândian, zorat nâgât op ninâu sâbi. Anutugâren gâbâ tânzân gozân gonâ zengâren zem sambâlem zimbap.
Zo yatik.

Tesalonike a zengât ekap kânok Paulonâ kulemgum zingip.

Paulonâ zengât op Anutugâren sâiwap sâip.

¹ Paulo, Siliwano sot Timoteo, nen Tesalonike kamânân kâmut ândie, zengât ekap zi kulemgum zingen. Zen Anutu Ibâ sot Kembu Yesu Kristo zet sot pâlatân upme, zengât ekap zi kulemguen. Tânzângozângonj sot um lumenjâ zengâren zimbap.

² Nen âsâbân zengât op Anutugâren sâiwap sâm dukumen. Ninâu sâmen dâp zengât nângâm ândimen.

³ Zen nângâm pâlatânzingâgât op Kembu kore okjanggâme. Zen umzingandâ Anutu gâsum pâlatân kwap nep tuume. Kembuninjâ Yesu gâbapkât um bâbâlanj op mambât ândie. Zen yatâ upme. Zorat nângâm lbâninjâ Anutu zâkkâren ninâu sâmen.

⁴ Bukurâpnâ, nen itâ nângen. Anutunâ umnâ gâsum sâlâpzângoi gâsum sâlâpzângoip.

⁵ Yatâ otzingipkât den singi âlip mem ga dâzângoindâ den yennâ mân oip. Zo imbanjâgoot sot Kaapum sot oip. Den zo nângâne umzingan giarip. Nen zen sot ândim kut nâi nâi urâwen, zorat topnâ ek nângâwe. Zengât op yatâ op ândiwen, zo nânge.

⁶ Nengât orot mâme ek nângâwenjâ yatik op ândiwe. Oi Kembu zik orot mâme zo eknâ yatik moliwe. Zen singi âlip nângâm mem ândiwe. Singi âlip sâknâm kwâknan mem ândine Tirik Kaapumnâ mem bâbâlanj kwatzingj sâtâre op nângâwe.

⁷ Zen Kembangâren nângâm pâlatân kwâkjanggâne Makedonia sot Grik hânân singizij nângâm yatik urâwe.

Tesalonike a zengât den singi kamân dâp arip.

⁸ Zengâren gâbâ Kembangât den lanj kârâm âi Makedonia sot Grik hânân muyageip. Oi zorik bunâ. Zen Anutu nângâm pâlatân kwarâwe, zorat den singi kamân dâp ari nângâne ninâ mân dâzângowen.

⁹ Zen ziinjâk nen zengâren ga nep tuugindâ bonnjâ muyageip, zorat den singi dâtnângome. Oi zen lopio yennâ, anjâ tuutuunj, zo kândâtkom Anutu, ândiândi marinjâ bonnjâ mâte okjanggâm arâpnâ urâwe.

¹⁰ Oi nanjâ Yesu mumunjan gâbâ mângep, zâk gâtâm sumbemân gâbâ gâbap. Oi narâk patin Anutu kukjanggât bonnjâ zo sâi nengâren mân âsâgibap. Zen zâk gâbapkât um bâbâlanj op mambât ândime. Nen zengâren nep tuugindâ bonnjâ muyageip, zorat singi ziinjâk nângâm nâ zo yatâ sâm dâtnowe.

2

Paulo zâk Kembunâ egi âlip upap, zorat sâip.

¹ Bukurâpnâ, zengâren ga nep tuugindâ bon bunj mân oip, zo ziinjâk nânge.

² Mârum Pilipi kamânân nângom mem nâi nâi otningâwe, zo nânge. Yatâ otningâne Anutunâ betninjan mei kengât bunj zengâren gam ândiwen. Oi a donjbep kâsa otningâne lanj Anutugât den singi zo sapsun zingâwen.

³ Um bâbâlaŋ den sâmen, zo nângâm gulipkum mân sâmen. Den sarâ mân sâmen.

⁴ Zorat op Anutuŋâ ningiri âlip opmap. Den singi âlip sânatkât sâm ningip, zorat dâp sâmen. A ziŋ ningitne âlip upapkât buŋâ. Anutuŋâ nengât nâŋgi âlip upapkât sâmen. Anutu zâk umninaŋgât top ekmap.

⁵ Zen nengât topniŋ nâŋgâme. Nen mân kâitzâŋgomen. Mân elakzâŋgomen. Oi zengâren kât sikumgât âkŋâle mân urâwen. Zo Anutuŋâ nâŋgi ko san.

⁶ A kutâ otzingânakât mân sâwen. Kristogât Aposolo op ândim kut nâi nâigât sâindâ dâp upap. Zo nâŋgâmŋâ zen mo kamân nâmbutŋâ zen a kutâ otzingânat mân sâwen.

⁷ Buŋâ. Ambân nâiŋâ murarâpŋâ on galem otzingâmap, zo yatâ nen zengâren ândim galem otzingâwen.

⁸ Nengât âkŋâle zengâren zeipkât Anutugât singi âlip dâzâŋgonatkât zorik buŋâ. Nen kore otzingâm ândinam urâwen. Umniŋâ zengâren kirip, zorat.

⁹ Bukurâpniŋâ, sâknam nep tuum ândiwen, zo nâŋge. Zengâren gâbâ kut nâi nâi zo mân minam nâtik sirâm nep kârâpŋoot tuum ândiwen. Kanpitâ mân kwatzingânatkât zengâren nep tuum ândiwen. Zo yatâ op Anutugât den singi âlipŋâ dâzâŋgowen, zo nâŋgâme. Oi Anutu zâk yatik topniŋ nâŋgap.

¹⁰ Nen um salek sot târârakŋâ, tosa buŋ ândim Kembugât kâmut op ândie, zengâren nep tuuwen.

¹¹ Nâi itâ nâŋgâme. Ibâŋandâ murarâŋâ den dukumap, zo yatik niŋâ den dâzâŋgowen. Um bâbâlaŋ den sot girem den dâzâŋgowen.

¹² Anutuŋâ zâkkât um topŋan sot âsakŋan ândibi sâm diizingâmap. Oi zen zâkkât a bonŋâ op, zâkkât tobat op ândibigât den yatâ zo dâzâŋgowen.

Kembugât den lunetâ kâsa otzingâwe.

¹³ Nen Anutugât den dâzâŋgoindâ nâŋgâne a den mân oip. Zo âlip nâŋgâwe. Zo Anutugât den. Zen den zo nâŋgâm mem umziŋan pane nep tuumap. Oi zorat nen âsâbâŋ Anutugâren sâiwap sâmen.

¹⁴ Bukurâpnâ, zen Anutugât kâmut Yudaia hânân Yesu Kristogâren pâlâtâŋ urâwe, zen sot tobat kânok urâwe. Zen Yuda a ziŋâ kâsa otzingâm sâknam ziŋgâwe, zo yatik zengâren kamârâpziŋandâ zâŋgom sâknam ziŋgâwe.

¹⁵ Yuda a zen Propete sot Yesu Kristo zâŋgone muwe. Oi nen yatik nâŋgom moliniŋâbi. Zen Anutuŋâ ziŋgiri mân dâp uap. Zen a kâmutŋâ kâmutŋâ kâsa otniŋgâme.

¹⁶ A hân nâin gokŋâ den singi âlip nâŋgâbe sâm pâke kwatzingâme. Hân nâin gokŋâ zen Kembugât singi a upigât âkonziŋgap. Tosaziŋâ târokwap utne patâ oi tosaziŋangât op Anutugât kuk zo zengâren âsageziŋgap.

Paulo zâk zengât op umŋâ sisiwalon oip.

¹⁷ Bukurâp, nen zâmbam gam narâk zi mandu yatâ op ândiwen. Sâkniŋandâ ziren mâik nâi ândien. Umniŋâ ko zen sot tap ziŋgitnatkât otniŋgap.

¹⁸ Oi zo ga ziŋgitnatkât sâwen. Oi Paulo, nâ narâk nâin nâin gâbam ua Satanŋâ mâtâp pâke kwap gâip.

¹⁹ Kembu Yesuŋâ gâi ko nen mâtenŋan kin wan mo wangât sâtâre utnatkât nâŋgen. Nen zengâren gam nep tuugindâ bonŋâ âsageip, zorat sâtâre utnat.

²⁰ Zengât op sâtâre sot umâlip upmen.

3

Paulonjâ Timoteo sângongui arip.

¹ Net zengât nângâm kwâkâ op net nikjik Aten kamânân tâtat sâwet.

² Oi net Timoteo sângongoitâ zengâren gâip. Zâk bukuniñâ Anutugât nep a ândim Kristogât singi âlip sâmap. Zâknâ zengâren gam nângâm pâlâtânziñ mem kâtikjan kwâpam gaap.

³ Zen sâknâmân ândimjâ loribegât yatâ urâwen. Zen nânge. Singi âlip zo sândukjâ ândim nângânatkât mân sâm niñgip.

⁴ Nen zen sot ândim den kânjan itâ dâzângowen, “Nen sâknâm nângâm ândinat.” Den sâwen, zo yatik âsageip, zo nânge.

⁵ Sarâ marijandâ kâitzângoi nep zengâren tuuwen, zo bon buñ opapkât umnâ girem oi ândiandâ mân dâp oi a zo sângungua gaap. Singi âlip dân mem ândie mo mân mem ândie, zorat ek nângâbapkât gâip.

Timoteo zâk âburem gâip.

⁶ Narâk ziren ko Timoteo zâk âburem gam nângâm pâlâtân sot buku orotziñangât den singi dâtnângoip. Oi zen nengât donbep umâlip nângâme. Oi nen zingitnat sâmen. Zengoot yatik nen niñgitnatkât sâme.

⁷ Bukurâpnijâ, nen ziren sâknâm kwâknjan ândim zengât nângâm kwâkâ op umniñ gwârâ oip. Nen yata ândimjâ nângâm pâlâtânziñangât singi nângâm umniñ diim gei ândien.

⁸ Zen yatâ op Kembu sot pâlâtân op kâtigem ândine umniñ diim gei ândinat.

Kembugât den zengâren zimbapkât Paulonjâ ninâu sâip.

⁹ Zengât op Anutu mâtenjan umâlip patâ nângâmen. Oi Anutu sâiwap patâ dukoinâ dâp upap.

¹⁰ Nen zengâren ga zingitjâ Kembugât den nâmbutjâ tânzângomjâ târokwap zingânatkât âsâbân ninâu kâtikjâ sâmen. Nângâm pâlâtânziñâ njiyân pâton opapkât gwârâ uan.

¹¹ Oi Zorat Anutu Ibâniñâ sot Kembuniñâ Yesu zikjak diiniñgi zengâren gânat.

¹² Zengâren ko Kembuñâ tânzângoi buku op ândime, zo târokwap op zâine gwâlântersâi ziñjâ sot a nâmbutjâ zen buku upi. Nen yatik zengât upmen.

¹³ Oi Anutuñâ tânzângoi umziñ mân loribap. Oi Kembuniñâ Yesu, zâk sot singi a tâârakjâ, zen sot gâi zen Anutu Ibâniñangât mâtenjan um salek, tosaziñ buñ kinbi.

4

Um sumun buñ, um salek ândibi.

¹ Bukurâpnâ, Kembu Yesu sot pâlâtân op den nâi sa nângânek. Zen ândi mâmanziñ kubik ândine zingiri âlip upap, zorat dâzângowen. Oi zen yatik op ândime. Zo yatik târokwap op zâibi.

² Nen Kembu Yesugât sâtkât den dâzângowen, zorat mân kwakme.

³ Anutuñâ itâ sâmap, “Bâliñâ birâm um salek ândibi.” Oi zorat sa nângânek. Zen lañ mâman a ambân, zengât mâtâp mân lânbi.

⁴ Zen nâi ziknjik ziknjik Anutugâren târârak ândim ziknâ ambinnjik mem galem upap.

⁵ Um kâtik a zen Anutu mân nângânjângâm âknâleziñjângârâk ambân lañ minzingâm birâzingâme. Zen zo yatâ mân upi.

⁶ Nâi zâk dangon walâm bukuñjângâren kâmbu oi Anutuñjâ zorat hâuñjâ pindâbap. Den girem zo mârumñan sâmbuyagem dâzângowen.

⁷ Nen um sumun ândinatkat buñjâ, um salek ândinatkat Anutuñjâ di-ningip.

⁸ Zorat nâi zâk den zo birâbap zo ko agât den buñjâ, Anutugât den zo birâbap. Anutuñjâ Tirik Kaapum umziñjan pâmap, zo birâbap.

Um kânok op ândim nep tuunat.

⁹ Kembu ziknjak buku upigât den umziñjan pâmap. Zorat zen buku upigât den donbep mân sâmbuklemgunat.

¹⁰ Oi zen Makedonia hân dâp Yesugât kâmut zen buku op ândime. Zen yatik op târokwap ândine gwâlântesâbapkat dâzângowen.

¹¹ Oi den itâ sâmbâzângowen, “A ambân âkon op yen tap den lañ sâlâpkume, zen yatâ mân upi. Zen ziñjângât nângâne giginjâ oi bitziñjandâ nepziñjâ tuum kâtigem ândibi.”

¹² Zen bitziñjandâ nepziñjâ tuum kâtigem ândim sambe kwâkñjan ândim mân kwakpi. Oi um kâtik a ziñjâ orot mâmeziñjâ zo ekñjâ hurat kwatziñjâbi.

Yesu gâbapkat den.

¹³ Bukurâpnâ, zen muwe zengât a um kâtik ziñjâ isem umbâlâ upme, zo yatâ upegât dâzângonâ.

¹⁴ Nen, Yesu mom mumuñjan gâbâ zaarip, den zo nângâm itâ nângânat, “Yesu mom zaarip, zorat Anutuñjâ zâkkât kâmut op muwe, zo mângiziñjâm diiziñjâm zâibap.”

¹⁵ Oi nâi zi Kembugât den dâzângonâ. Hânân wâgân ândeindâ Kembuñjâ gâbap, narâk zoren niñjâ a muwe, zo mân kândom otziñjâm zâinat.

¹⁶ Narâk zoren Anutugât lâmun kwamit sot Kembugât den kwamit sot sumbem a patâgât den kwamit âsagei Kembuñjâ sumbemân gâbâ gem gâbap. Gem gâi Yesu sot pâlâtân op muwe, zen kândom op zaatpi.

¹⁷ Zaatnetâ bet wâgân ândinatñjâ nen minduniñjâm zengâren târokwatniñjâm unumunumân diiniñjâm zari sumbem kabâñjan Kembu sot kândiañjânat. Oi Kembu sot ândim zâimânat.

¹⁸ Zen den zo sâmbâragum nângâm umziñjâ diim gei ândibi.

5

Kembugât narâk kek mâte upap.

¹ Bukurâpnâ, narâkñjângât den zo wangât donbep kulemgum ziñjânat?

² Ziñjak itâ nângâme, “Mân nângâm ândine kâsâziñjâ nâtigân game yatik Kembugât narâk patâ zo mân nângindâ âsagibap.”

³ Oi a zen âlip lumbenân ândinat sâne narâk zorenâk tâmbetagoagon zo muyageziñjâgâp. Ambân kâmbonjoot nâi, zâk katep âsaâsagiñjâ narâkñjâ mân nângi âsagibap, zo yatâ âsagibap. A aksik zengâren zo yatâ muyagibap.

⁴ Zen ko nâtâtigân mân ândime. Zorat zen narâk zo âsagibabân kâsa ziñjâ game yatâ gâi mân kwakmak upi.

⁵ Zen âsaknjâ sot maagât kâmut op ândie. Zen nâtik sot nâtâtikkât kâmut bujâ.

Narâk mân nângengât um gwâlâ op nebân ândinat.

⁶ Zorat a nâmbutnjâ zinj uman zine zen zo yatik mân zimbi. Nen galem oranjâm um wâgân ândinat. Um gulip mân utnat.

⁷ Uman zânze, zen nâtik uman zime. Too kâtik nem um gulip upme, zen yatik nâtigân too nem bâlij top top muyagime.

⁸ Nen ko sirâmgât singi op ândienjâ umniñ galem op ândinat. Oi nângâm pâlâtân sot buku orotnjâ, zorân kâmbamgât hâmbâniñ upap. Oi kubiknjâ diiniñgâmap, zorat nângânat. Zorânjâ kâmbamgât irâmarâkniñ oi akum ândinat.

⁹ Zo itâgât. Anutuñâ nengât kuknjâgât singi mân sâip. Kembuniñâ Yesu Kristonjâ kubikniñgi zâkkât singi utnatkât sâmap.

¹⁰ Zâknjâ nengât op moip. Zorat nen momnjâ mo gwâlâ ândim zâk sot pâlâtân utnatkât yatâ oip.

¹¹ Zorat zen singi âlip mem kâtigem ândibigât dâzângone âragwârâgu op ândibi. Zen zo upme, zo yatik op ândibi.

A sâtjâ hurat kwatziñgâm a nâmbut tânzângobi.

¹² Bukurâpnâ, nen den kâtiknjâ nâi dâzângonâ. Zengâren sâknâm nep tuume sot Kembangât kâmurân patâziñ op ândime, zen hurat kwatziñgâbi. Zen den dâzângome, zo zengât sâtziñ lubi.

¹³ Zen nepziñangât op buku otziñgâm nângâziñgâne zâibap. Oi zen um lumbe op ândibi.

¹⁴ Bukurâp, nâ kindap pâron den dâzângua nângânek. A konam ândime, zen girem dâzângobi. Singi âlibân lorem ândie, zo tânzângobi. Oi bâbâ lolot ândime, zen yatik tânzângobi. Zo yatâ a otziñgâm ândim um taan mân nângâbi.

¹⁵ Bâlij otziñgâne hâunjâ mâkâbegât galem oranjâm ândibi. Ziinjâ sot a nâmbutnjâ zen kut nâi nâi âlipnjik oranjâm ândibi.

¹⁶ Sâtâre op ândibi.

¹⁷ Âsâbân ninâu sâm ândibi. Mân birâbi.

¹⁸ Kut nâi nâi zengâren âsagei sâiwap sâbi. Zo Yesu Kristogât op sâbigât Anutuñâ sâm ziñgap.

¹⁹ Tirik Kaapungât kârâp zo mân lâmunji. Kaapungât den mân kwâkâbi.

²⁰ Anutugât den zo sapsune nângâne yennâ mân upap.

²¹ Den zo nângâm kâsâpkubi. Âlipnjâ oi mem ândibi.

²² Bâlijâ top topnjâ zo birâbi.

Mâsop den.

²³ Lumbenjâ mariñâ, Anutu, zikjak sanjonziñgâm kubikziñgi um salek op nângâbi. Oi kaapum sot um dâpziñ sot sâkziñ hâlâlû zeî Kembu Yesu Kristo, zâkkât takâtakâñan tosaziñ buñ kinbi.

²⁴ Gâsuzingipnjâ sâi kâtigemap, zâk zorat nep tuum nângâbap.

²⁵ Bukurâp, zen nengât op ninâu sâbi.

²⁶ Yesugât kâmut zen Kembangât op buku buku op luyangâbi.

²⁷ Nâ Kembangât mâtenan dâzângobâ. Zen ekap zi Yesugât kâmut aksik sâlâpkum ziñgâne nângâbi.

²⁸ Kembuniñâ Yesu Kristo, zâknjâ tânzângoi um lumbe zengâren zimzap.

Zo yatik.

Tesalonike a zengât ekap zagâtñâ Paulonâ kulemgum zingip.

Mâsop sot sâiwap den.

¹ Paulo, Siliwano sot Timoteo, nen Tesalonike kamânân kâmut ândie, zengât ekap zi kulemgum zingen. Ibâniñ Anutu sot Kembuniñâ Yesu Kristo, zet sot pâlatân upme, zengât ekap zi kulemgum zingen.

² Anutu Ibâ sot Kembu Yesu Kristo, zikñâ tânzângoitâ um lumbe zengâren zimbap.

³ Nen zengât op narâk dâp Anutugâren sâiwap sâmen. Yatâ oindâ nângâm pâlatânziñâ zo gwâlântensâmap. Oi buku orotñâ, zorân zengâren sambâlem zemap. Oi zorat Anutugâren sâiwap sâindâ dâp upap.

⁴ Oi um kâtik a, zen sâknam zingânetâ sâknamân ândim nângâm pâlatânziñ mân lorei kâtigem ândime. Nen zengât nângindâ âlip opmap. Oi zorat den singi kamân dâp Anutugât kâmut gakârâp dâzângomen.

Kembu zâk hâuñangât den târârak sâm kwâkâbap.

⁵ Zen sâkziñan muyagezingâmap, zorat itâ sâbi, “Anutunâ den hâuñâ sâsân narâkñan kut nâi patâ otningâbap, zorat dâp zi muyagiap.” Wangât, Anutunâ zengât nângi dâp oi um topñan bagim ândibigât sâknam kwâkñan ândie, zorat.

⁶ Oi gâtâm Anutunâ nângâm kubigi târârak ziap, zo yatâ otzingâbap. Sâknam zingâme, zen hâuñâ yatik sâknam zingâbap.

⁷ Narâk ziren Tesalonike a ambân, zen sâknam nângâme. Ka bet ko zen nen sot yatik sândukñan ândinat. Zo itâ muyagiap. Kembu Yesu, zâk sumbem a kâmut patâ imbanâziñoot, zen sot sumbemân gâbâ gem gâi muyagiap. Narâk zoren yatâ otningâbap.

⁸ Zâk kârâp mem gem a Anutu mân nângânangâme sot Kembu Yesugât singi âlip nângâm birâme, zen hâuñâ zingâbap.

⁹ A yatâ zo, zen Anutu mâtenjan gâbâ kâbakjezingâne sâknamân geim Anutu imbanangât âsakñâ mân ek nâtâtigân ândim zâimambi.

¹⁰ Oi narâk zoren kâmut gakârâpñâ nenngâren âsakñâ muyagiap. Oi a ambân zâkkâren nângâm pâlatân kwarâwe, zen aksik zâkkât nângâne imbanâ oi mâpâsibi. Zen den sâm muyagem dâzângowen, zo nângâm kwâtâtiwegât yatâ upi.

Zen âlipziñ upigât Paulonâ ninâu sâip.

¹¹ Zorat zengât op narâk dâp itâ ninâu sâmen. Anutuniñâ zâk gâsuzingip dâp kubikzingi ândibigât tânzângobap. Oi imbanâñandâ tânzângom kut nâi nâi âlipñâ nângâm, nângâm pâlatângât nep bonñâ muyagibi.

¹² Yatâ utnetâ Kembuniñâ Yesu Kristo, kot zorat âsakñâ zengâren âsagibap. Oi zengoot zâk sot pâlatân op âsakñoot upi. Zo Anutuniñâ sot Kembuniñâ Yesu Kristo, zikñâ tânzângoitâ yatâ âsagezingâbap.

2

A nâmbutñâ ziñâ den singi âlip birâme Yesu gâbap.

¹ O bukurâpnâ, Kembuniñâ Yesu Kristo gâi mindum kândianğânatkât den dâzângua nângânek.

² A nâmbutñâ, zen Kembangât narâk mârûm gaap sâm Kaapumğâren sâm mândâbi. Zo a lâuzinğandik sâm târokwapî mo ekap nenğâren gaap sâm mândâbi. Zo um gulip kwatziñğânam yatâ sâbi. Yatâ sânetâ kwakmak sot kenğât mân upi.

³ Sarâ den yatâ mo yatâ sâm um gulip kwatziñğâbegât galem orangâm ândibi. Kembangât narâkñâ mâte upâ sâi a donbep patânâ singi âlip birâbi. Oi Anutugât den kukun a imbanjoot, zâkñâ muyagibap. A zo simân tâmbetagoapkât singi.

⁴ Zâkñâ zâizâin op Anutu sot kut nâi nâi anâ mâpâsime, zo kâsa otziñğâbap. Oi Anutugât tirik namin zâi tâtatñan tap zikñanğât sâbap, “Nâ Anutu.”

⁵ Nâ mârûm zengâren ga ândim zorat dâzângowan, zo nânge.

⁶ Narâk ziren pâke ziap, zo nânge. Pâke zo bun oi zâkkât narâkñâ zo muyagibap.

⁷⁻⁸ Narâk ziren ko bâliñandâ tik nep tuumap. Oi mâtâp pâke kwap zo siriksâi Anutugât den kukun a, zo âsagibap.

Sarâ imbanâ muyagibap.

⁹ A zo Satanñâ mam okñanğâm imbanâ pindi kulem sot sen mârât sarâ topñâ topñâ tuubap.

¹⁰ Oi a nâmbutñâ den bon nângâm âlip orot zo birâm tâmbetagoagonğânğât singi upme, zen bâliñandâ mem um gulip kwatziñğâbap.

¹¹ A zen yatâ upmegât Anutunâ sâi sarâ mamñâ muyagei sarâ denân pâlâtân op mem ândibi.

¹² Zo yen bunâ. Den bonñâ zo birâmñâ kut nâi nâi bâliñâ zorat âkñâlîme. A zo zen hâuñâ ziñğâbapkât yatâ muyagibap. Anutugât den kukun a zo âsagei Kembu Yesugât lâunjan gâbâ Kaapumñâ gamñâ tâmbetkubap. Yesu takâbap, narâk zoren gam tâmbetkubap.

Kembangât den sot ninâu mân birâbi.

¹³ Bukurâpnîj, zen Kembunâ mârûm buku otziñğâm gâsuziñgip. Kaa-pumñâ um salek kwatziñgi den bonñâ mem ândim zâkkât singi upigât sâip. Zorat âsâbân zengât op Anutugâren sâiwap sâmen.

¹⁴ Zen yatâ upigât sâi den singi âlip dâzânğoinđâ nângâm Kembuniñâ Yesu Kristo, zâkkât neule âsakñâ upigât diiziñgip.

¹⁵ Zorat bukurâp, zen kâtigemñâ den dâzângowen sot ekabân kulemgum ziñğâwen, zo mem kâtigem ândibi.

¹⁶ Kembuniñâ Yesu Kristo zot Anutu Ibâniñâ, zâkñâ umñâ gâsuniñğâm umâlepñanğât op umâlep zinzin kâtik muyagem ningip. Oi bonñâ biken minat, zorat nângâm um bâbâlan op mambât ândinatnkât sâip.

¹⁷ Oi zâkñâ umzin diim gem tânzânğoi nep âlip sot den âlip mem kâtigem kinbi.

3

A ziñ Paulo beknjan mem ninâuñâ tângubigât sâip.

¹ O bukurâp, den nâi itâ ziap, zo nângânek. Nenğât op ninâu sâne Kembangât den lan kârâm âibap. Oi zengâren kâtigem bon oip, zo yatik a zengâren op âibap.

² Anutuñâ galem otniñgi bâliñ mâme a ziñ mân nângobigât ninâu sâbi. A donbep zen Kembu mân nângâm pâlâtân kwâkñangâme, zorat.

³ Ka Kembu zâk sâi kâtigemap, zâkñâ galem otziñgâm tânzângoi bâliñ mariñandâ mân tâmbetzângobap.

⁴ Zen den dâzângoindâ nângâm lum ândimenjâ ândibi. Nen Kembangât op zengât um zâgât mân upmen.

⁵ Kembunjâ umziñâ diigi Anutu umñandâ gâsâzângomap, zo nângâm Kristonjâ kâtigem ândeip, zo yatik kâtigem ândibi. Zen yatâ upigât ninâu sâmen.

Konam a, zengât den.

⁶ Bukurâp, Kembunijâ Yesu Kristo, zâkkât sâtkât dâzângoindâ nângânek. Osetziñan gâbâ buku nâmbutñâ nepziñ tuum ândibigât dâzângowen. Den zo mân lum ândime. Zen konam a zo yatâ, zen sot mân ândibi.

⁷ Nen mâtâp topkwap lânâwen, zo yatik moliniñgâbigât mân kwakse. Nen zen sot tapñâ konam a mân urâwen.

⁸ Nen zengâren gâbâ nalem sângân buñ mân nem ândiwen. Buñâ. Kanpitâ mân kwatziñgânam yatâ urâwen. Nalem sot sikumgât betñâ muyaginatkât sirâm nâtik nep tuum ândiwen.

⁹ Oi yatâ utnatkât Kembunjâ mân sâm niñgip. Nep a nepñâ tuumñâ sângâm mimbap, zorâñâ bâbâlan. Ka nen zengâren yatâ mân urâwen. Zen niñgitñâ yatâ upigât yatâ urâwen.

¹⁰ Nen zen sot tap itâ dâzângowen, “Nâi zâk konam ândibap zo ko nalem mân pindâne nimbap.”

¹¹ Oi zi zengâren gâbâ den siñgi itâ gâi nângâwen, “A nâmbutñandâ nep birâm konam ândime. Zen nep mân tuum yen âim ga takâtakâ op den lan sâlâpkume.”

¹² A yatâ zo, zen Kembu Yesu Kristogât sâtkât girem den itâ dâzângoindâ nângâbi. Zen uruñsâm nepziñ tuune bon oi ziññan gâbâ mem nem ândibi.

¹³ Bukurâp, zen ko âlipñangât nep tuum ândim âkon mân upi.

¹⁴ Ekabân den zi kulemgum ziñgen, zo a nâiñâ biri topñâ sâm muyagem birâne zikñik ândim anun upap.

¹⁵ Kâsa upigât mân san. Bukunijâ sâm buku okñangâm den girem dukubi.

¹⁶ Kembu zâk lumbegât mariñandâ lumbe muyageziñgi narâk dâp, dâp op zimbap. Oi Kembunjâ zen sot ândibap.

¹⁷ Den nâmbutñâ zo yen sa bukunâ nâiñâ kulemgup. Ka âkââkân zan zi ko Paulo ninak bitnandâ simbup mem kelikmelik den zi kulemgum ziñgan. Ekap kulemguman dâp yatâ opman.

¹⁸ Kembunijâ Yesu Kristo, zâkñâ tânzângoi um lumbe zengâren zem zimbap.

Zo yatik.

Timoteogât ekap kânok Paulonâ kulemgum pindip.

Mâsop den.

¹ Nâ Paulo, Yesu Kristogât Aposolo. Anutu kubikkubikniñâ sot Yesu Kristo gâbapkât mambât ândimen, zet Aposolo nep sâm niwet.

² Timoteo, gâ Yesugât singi âlip dâgoga nângâm nannâ ninâ yatâ oin. Gâgât ekap zi kulemgum gigan. Anutu Ibâ sot Kembuniñâ Yesu Kristo, zekâren gâbâ tânzângozângoñ, buku orotnâ sot um lumbe gâgâren zem zimhap.

Sâm gulip a, zengât den.

³ Nâ Makedonia hânân âibam op den dâgowan, zo yatâ upan. Epeso kamânân târokwap ândim a nâmbutnâ, zinâ den singi âlip sâm gulipkume, zen kwâkâzingâna birâbi.

⁴ Zen den pat yennâ sâm a tengânâ tengânâ ândim gawe, zo zengât singi sâm kwâkâyangâme. Anutu kubikkubikkât denñâ, zo nângâne yennâ opmap. Zen kut nâi nâi zo birâm ândibigât dâzângoban.

⁵ Singi âlip sâmen, zorat bonnâ itâ muyagei dâp upap. Um salek sot um kânok sot nângâm pâlâtânziñoot ândim umziñandâ gâsâyagobi.

⁶ A nâmbutnandâ mâtâp zo birâm âi gulip ândim den bon buñ sâm âragum mem ândie.

⁷ Oi ziinangât itâ sâme, “Nen Mosegât gurumin den zorat kwâkâm zingâzingân a utnat.” Yatâ sâmnâ dinzinâ sot gurumin den zorat topnâ mân nângâm lanj sâme.

Gurumin den zo bâlinj mâme a zengât sâsânjâ.

⁸ Kembugât gurumin den Mosenâ sâip, zorat itâ nângâmen. Zo den âlipnâ. Zo sâlâpkum nângâm ândim ândiândiniñ kubikangâm ândeindâ dâp upap.

⁹ Zorat topnâ itâ ziap. Gurumin den zo a târâraknâ zengât singi bunâ. A itâ zo zengât singi. Den ku a, a hurat mân kwâkwat, bâlinj mâme a, um sumun a, a zen Anutu kândâtkom hângât orot mâme zorat nângâne zâizâin opmap. Ibâ mam tâmbetzângozângoñ, kâmbam ku.

¹⁰ Lanj mâman a, anjandik ayân bâlinj mâme. Anjâ katep diim âim angân kârâmnâ katepkât torerâpnâ zengât kât sângân nine ko katep zo zingâbat sâme. Sarâ sâsânj a, Kembugât mâtenjan sarâ sâm kâtigime. Kut nâi nâi Kembugât den bonnâ kâsa minjangâmap. Kut nâi nâi yatâ upme, zengât op Kembugât gurumin den ziap.

¹¹ Kembunâ zâkkât den bonnâ sapsun zingâm ândibatkât sam nigip. Zorat Anutu sâm âlip kwâkjangâmen, zâkkât singi âlip neule âsakñoot zo a dâzângoman.

Yesunâ Paulo tosanjâ birâm nep diñ sâm pindip.

¹² Imbanjâ nim mem kâtikjan nâbarip, Kembuniñâ Yesu Kristo, zâk sâiwap sâm dukuman. Zâknâ nângânigi dâp oi nep diñ sâm nigip.

¹³ Nâ mârurnjan zâk sâm bâlinj kwâkjangâm arâpnâ zângom kâsa minzingâwan. Nâ nângâm pâlâtânñâ bunâ. Kembugât topnâ mân nângâm lanj orâwangât um lâklâk otnim tânnom nep zo sâm nigip.

¹⁴ Kembuniñgâren gâbâ tânzângozângonjandâ nâgâren piksâi Kristo Yesu sot nângâm pâlâtânj opnjâ um kânok orâwan.

¹⁵ Yesu Kristo zâk bâliñ mâme a kubikniñgâbam hânân geip. Den zo bonnjâ. Den zo a pisuk patâ zinjâ nângâm simbitkubigât âsageip. Oi bâliñ mâme a zengât patâzinjâ, zo nâ. Nâ mârûm yatâ op ândiwan.

¹⁶ Nâ bâliñ op ka op ândia mân birânigip. Bunjâ. Yesu Kristo zâk âlip tânnogip. Zorat topnjâ itâ. Tânzângozângonj, zo nâgâren pâi a zen zo eknjâ nângâm pâlâtânj kwâkñangâm ândiândi kâtikñan bagibigât otnigip.

¹⁷ Ândim gawe sot ândim zâinat, zorat a kutâ mân mumunjâ sot mân igikñâ, Anutu kânok, zâkkât kutsinginjâ zo âsak neulenjoot zem zâimâmbap. Zo perâkñak.

Paulonjâ Timoteo singi âlipkât kâwali nep tuubapkât sâip.

¹⁸ Nannâ Timoteo, mârûm a sâtñâ zen gâgât op Kaapumgâren gâbâ den sâm muyagiwe, zorat dâgobâ. Gâ den zo nângâm kâwali nep tuum kâtigem ândiban.

¹⁹ Oi nângâm pâlâtângâ kâtigem zei umgâ galem otna salekkom zimhap. A nâmbutñâ zinjâ um salek ândiândinj birâmñâ nângâm pâlâtânjinj lorei gulipkuwe.

²⁰ Zo zengâren gâbâ nâi Hemenaijo sot nâi Alesande. A zagât zo Yesugât kâmurân gâbâ Satañgât bikñan zâparâwan. Oi Sataññâ sâknam ziki den bâliñzikñâ zo birâbabotkât zâparâwan.

2

Ninâugât den.

¹ Den nâmbutñâ dâzângobâ. Kâdom ninâugât den sâbâ. Ninâu sot sâiwap den zorân ziiñâ sot a nâmbutñâ zengât op Anutugâren ninâu sâm ândibi.

² A kutâ sot galem a ârândânj tânzângom zengât op ninâu sâbi. Oi galemnângone târârak ândim lumbeñjâ op sândukñan ândinat.

³ Zorân âlip upap. Kubikkubikniñâ Anutu, zâkñâ zorat nângi dâp upap.

⁴ Zâkñâ a aksik patâ den bonnjâ nângâm sumbemgât singi upigât nângâmap.

⁵ Anutu kânokñak ândiap. Oi Anutu sot a osetniñan a kânokniñâ ândiap, Yesu Kristo. Zâkñâ a pisuk patâ nen sumbemgât singi utnatkât mâtâp kubigi ziap.

⁶ Zâkñâ ândiândinjâ birâm aksik patâ nengât suupniñ meip. Zorat den singi sâsânj narâk mâte oi sâne lanj kârâm ariap.

⁷ Zorat singi sâsânj sot Aposolo ândibatkat gâsum sâlâpnogip. Oi hân nâin nâin gokñâ den bonnjâ sot nângâm pâlâtângât topnjâ kwâkâm zingâbatkât sâm nigip. (Den zo sarâ bunjâ, bonnjâ san.)

A ambân zengât den.

⁸ A zengât san. Zen kamân dâp um kâlak sot sarâ birâm um salek zei Anutugâren ninâu sâbi.

⁹ Zi ambân zengât san. Zen sâk pâke mem ândim urukmeruk ândine zorân neulezinj upap. Oi neule top top sângân zâizâinj mân pam ândibi.

¹⁰ Ambân Kembangât singi ândinat sâmenjâ orot mâme âlipñâ utne dâp upap.

¹¹ Ambân zen giginâ ândim kindap kwatne a zen Kembugât den sâne nângâbi.

¹² Ambânñâ a Kembugât den kwâkâm zingâbap mo a walâzingâm den nâi sâbap, zorat nânga dâpnâ mân uap. Zâk yen urunjsâm ândibap.

¹³ Adam zâk kândom muyageip, Ewa zâk bet.

¹⁴ Oi sarâ mariñandâ Adam mân kâitkoip. Ambân kâitkoi bâlinj oip.

¹⁵ Ambân, zâk katap mimiñanjârâk ândibap, zo ko nângâm pâlatân sot buku orot sot um salek sot giginj op ândibap. Ambân zen yatâ op ândine Anutuñâ gâsâzângobap.

3

Yesugât kâmurân a satñâ ândie, zengât den.

¹ Nâi zâk Yesugât kâmurân a satñâ ândibatkât sâbap, zâk nep âlipñanjât okñanjap sâsânâ. Den zo perâknjak.

² A zâk târarak ândimñâ ambân kânok sot pâlatân ândimap. A yatâ zo a satñâ kwânângâban. Oi umñanjât kendonagom ândibap. Mân op gulipkum, orotñik opmap. A lomba buku otzingâm kwâkâm zingâzingân nep zo târarak tuubap.

³ Too kâtik nem um gulip mân upap. Kâmbam mân kumbap. A lumbenâ op ândibap. Kât sikumgât âknjâle mân upap.

⁴ Ambâ murarâp dâñ galem otzingâbap. Murarâp girem den dâzângoi sât lulu op ândibi.

⁵ Nâi zâk ambâ murarâp dâñ mân galem otzingâmap, zâk dap op Anutugât kâmut galem otzingâbap?

⁶ Oi a nâi um kâtik ândeipñâ iraborâk Yesugât kâmurân târokwaip, zâk a satñâ mân kwânângâbi. A yatâ zo, zâk zâizâinj oi Sataññâ kâitkui kek birâbap.

⁷ A kândâtñan ândie, zinjâ a nâigât nângâne dâp upap, a zorân a satñâ ândibap. Zinj sâm bâlinj kwâknjângâne Satangât ârâmbâgân gâsubapkât san.

Yesugât kâmut zorat galem a, zengât den.

⁸ Galem a zen yatik hâlâlu ândibi. Lâu purikgurik mân sâm ândibi. Wainj too donbep mân nimbi. Kât sikumgât âknjâle mân upi.

⁹ Den singi âlip zem gâip, zo um salegân pane zimbap.

¹⁰ Zen kânñan mäsikâzingâm Yesugât kâmurân nep tuune âlip oi Yesugât kâmurân galem nep zo sâm zingâbi.

¹¹ Ambân Yesugât kâmut zengâren nep tuume, zen yatigâk hâlâlu ândibi. Uman pâpan mo sârân sâsâ den, den zo mân sâbi. Umzñanjât kendon ândim den sânetâ bonñâ upap.

¹² Galem a nâi, zâk ambân kânok mem zâk sot pâlatân ândibap. Zâk murarâpnâ sot kut nâi nâi gakânâ dâñ galemzinj upap.

¹³ Galem a nâi, zâk nepñâ tuugi âlip oi a ambân zinj sâm âlip kwâknjângâbi. Oi zâk Yesu Kristo sot pâlatân opñâ kenjât bunj nepñâ kâwalinjoot tuubap.

Singi âlip zorat den kombânñâ.

¹⁴ Nâ gâgâren kek gâbat sâm den zi kulemgum gigan.

¹⁵ Nâ kut nâi nâinjâ saanigi kârep oi Anutugât kâmut zengât oserân nepkât mân kwakpangât den zi kulemgum gigan. Ândiândi mariñâ, Kembu Anutu,

zâkkât kâmut nen zâkkât namâ op ândim, zâkkât den bonjâ sot kombânjâ mem ândien.

¹⁶ Singi âlipniņangât topņâ yâmbâtnjâ tik pam zeip, zo Anutuņjâ sâm muyageip. Zo âlipņâ sot sâtârenjoot. Den zo itâ.

“Yesu zâk sâk sot âsageip. Kaapumņâ topņâ sâm muyageip. Sumbem a ziņjâ igâwe. Hânņâ hânņâ a zengâren singiņjâ sâm muyagiwe. Hân dâp a zen nâņgâm pâlâtâņ kwarâwe. Neule âsakņan mem zarip.”

4

Sataņjâ a umziņ mem gulipkoi singi âlip kumbi.

¹ Kaapum zâk kânņan itâ sâm muyagemap. Gâtâm narâk patâ mâte upâ sâi a nâmbutņandâ singi âlip birâm um gulip op Sataņ sot wâke, zen sot pâlâtâņ op zengât den nâņgâbi.

² Zo ko sarâ aņjâ umziņâ heban oipkât a kâitzâņgom itâ dâzâņgobi,

³ “Ambân mân memņâ sigan ândibi sot nalem nâmbut mân nem kendon ândibi.” Nen ko den bonjâ itâ nâņgâmen. Anutuņjâ nalem top top pam nangip. Oi nen zâkkâren nâņgâm pâlâtâņ kwapņâ nalem zorat sâiwap sâm ninatkât sâip.

⁴ Anutugâren gâbâ kut nâi nâi muyageip, zo âlipņigâk. Oi sâiwap sâm mem nem ândimen oi ko zorat kwâkâkwâkâņjâ mân ziap.

⁵ Anutugât denņâ sot ninâunandâ nalem zo mäsop mem hâlâlu pâip.

Um bâbâlaņân nep tuunat.

⁶ Yesugât kâmut den zo dâzâņgoban zo ko Yesu Kristogât kore a sât lulu ândiban. Oi nâņgâm pâlâtâņ den sot singi âlip topņâ nâņgâm lum gâin, zorâņ umgan zem tâņgogi ândiban.

⁷ Oi gâ den pat sot ambân sombâ den lâlâlulu sâme, zo birâban. Gâ Kembugât mâtâbân târârâk ândim umgâ kubikaņgâm ândiban.

⁸ Sâkniņjâ kubikaņgâm ândiâdi, zo bâbâlâņ sot yenņâ yatâ. Kâ Kembugâren nâņgâm umniņ kubikaņgâm ândiâdiņ, zorâņ bonjâ. Zorâņ hânân sot sumbemân ândiâdi muyageniņgâbapkât sâsâņjâ.

⁹ Den zo bonjâ. A aksik nâņgâm nanġânat.

¹⁰ Oi nep zorat bonjâ minatkât sâknam nep tuum ândimen. Oi Anutu, ândiâdi mariņjâ, zâkkât nâņgânâņgâyân upmen. Zâkņâ a hân dâp nen kubikniņgâbapkât imbaņjâ zemņangi ândiap. A nâņgâm pâlâtâņniņjoot, zâkņâ perâkņak neņgât kubikkubikniņ op galemniņ opmap.

Timoteo ândi mâmanġangât den.

¹¹ Den san, zi aksik dâzâņgoban. Kut nâi nâi zo nâņgâm upigât girem dâzâņgoban.

¹² Gâ a sigan op ândiatkât a ziņ gâgât nâņgâne gigiņjâ mân upap. Gâ diņgâ sot ândi mâmangâ sot buku orotkâ, nâņgâm pâlâtâņ sot um salek ândim Yesugât kâmut zengât mâteziņan ândim mâtâp âlipņâ lân tirâpâņgona gekņjâ yatik upi.

¹³ Nâ gâbatkât mambât ândim singi âlip sâlâpkum ziņgâm dâzâņgom ândiban.

¹⁴ A sâtņâ zen Kaapumgâren gâbâ gâgât den sâm muyagem bitziņjâ kâukan pam mäsop mingiwe. Mäsop zo gulip opapkât mân loriban. Kâtigem nep tuuban.

¹⁵ Gâ zorat nângâ kwâkâ op nepkâ imbanâ tuuna bonnâ muyagei ek nângâbi.

¹⁶ Gâ um sâkkâ galem op singi âlip sâsân nep sâm gigip, zo ârândân galem upan. Gâ nep zo âsâbân tuum ândiban. Yatâ upan zo ko dingâ nângâme sot gikâ ârândân ândiândi âlipnjan âibi.

5

Sâm kubikkubik den.

¹ A sombâ nâi dukubam den kârâpnoot mân dukuban. Ibânâ sâm mulunâk dukuban. A katep âtâ murâpnâ sâm den dâpziñanâk dâzângoban.

² Ambân sombâ yatigâk mamârâpnâ sâm diim gem den dâzângoban. Ambân sâk wâgân sot sigan, zen ponârâpnâ sâm sâkkâ galem op târârak kin den dâzângoban.

Ambân malâ, zengât den.

³ Ambân malâ sombâ, zengât den tânguban. Ambân malâ sombâ kanpitâ, zengât op san.

⁴ Malâ nâi nan bârarâp sot bagirâp ândibi oi ko zinâ Kembangât den mem kin âse âlarâpziñ galem otzingâbi. Oi ombenjan kut nâi nâi zingâwe, zorat tosa zo zinâ mâkâbi. Anutuñâ zorat nângi dâp upap.

⁵ Ambân malâ sombâ zâk ziknjik ândim Anutugâren nângâm pâlâtân kwap wâratkubap. Oi âsâbân kut nâi nâigât kwakñâ zorat zâkkâren ninâu sâbap. Ambân malâ yatâ zo, zengât op san.

⁶ Ka ambân malâ sâk wâgân ândime, zengât girem den itâ sâban, “Zen lanj ândibi zo ko mumuñangât singi op ândibi.”

⁷ Ambân malâ den so dâzângom kâtigena tosa buñ ândibi.

⁸ A mo ambân nâi, zâk torerâpnâ mo ibâ mam, ambân murarâp, zo dân mân galem otzingâbap, zo ko zâk singi âlip birâm um kâtik uap sânat. Wangât, zâk um kâtik a nâmbutñâ walâzingâm bâliñâ oip, zorat.

Malâ topziñ nângâbi.

⁹ Malâ nâi zâk kendonñâ 60 ândeip. Oi a kânok sot pâlâtân op ândeip, zo yatâ zo kutñâ malâ zengât ekabân pane zimbap. Malâ nâi nan bârarâp buñ sot torerâp buñ, zâk Yesugât kâmut zinâ on galem upigât kutñâ kulemgum galem upi.

¹⁰ Oi ambân zo sât lulu nep tuugip mo buñâ, zorat topñâ nângâbangât sâm mâsikâzingâban. Nan bârarâp mûnzingâm dân galem otzingip mo buñâ? Zâkñâ lomba a ambân buku otzingip mo buñâ? Yesugât singi a on galem otzingip mo buñâ? A sâknam nângâne betziñan meip mo buñâ? Nep âlip top top top zo tuugip mo buñâ? Nep top top zo tuugi ikne âlip oi topñâ ekabân kulemgubi.

¹¹ Malâ sâk wâgân zen kutziñâ malâ zengât ekabân panâ sâne kwâkâzingâban. Zen yatâ zorân lanj ândiândiñangât otzingi a minam Kristo kândâtukubi.

¹² Oi mârûm Kembangât nep tuubigât den sâwe, zo lonjiñne tosañoot opmap.

¹³ Oi zorik buñâ. Nepkât mân nângâm mirâ lâknjan nem obândime. Oi zorik buñâ. Den bon buñ sot den bâliñâ lanj sâme.

¹⁴ Zorat nâ itâ san. Malâ sâk wâgân zîŋ a dum mem murarâ minzîŋgâm mirâ umŋan ândie, zen on galem otzîŋgâbi. Yatâ op ândine kâsa zîŋ sâm bâliŋ kwatnîŋgânam den kârum birâbi.

¹⁵ Malâ nâmbutŋandâ mârûm mâtâp âlipŋâ birâm Satangât mâtâbân âiwe, zorat nâ yatâ san.

¹⁶ Yesugât kâmurân ambân nâi zâkkât toren malâ nâi ândibap zo ko zâk on galem upap. Yesugât kâmut zen ambân malâ zo mân galemgubi. Torerâp ândie, zîŋâ galem upi. Ka malâ nâi torerâpziŋ bunâ zo ko kâmut zîŋ galem otzîŋgâbi.

Galem a, zengât den.

¹⁷ Galem a, zîŋâ Kembangât nep kâtigem tuune âlip oi kut nâi mem zâi pam otzîŋgâbi. Singi âlip sâme sot kwâkâm zîŋgâme, a zo yatâ otzîŋgâbi.

¹⁸ Galem a zîŋ nepkât sângân mimbi, zorat Kembangât ekabân den nâi itâ ziap,

“Waugandâ zuu zigi mem ko kembi mân pindâna mân dâp upap.”

Oi den nâi itâ,

“Nep a zâk nepkât sângân mei dâp upap.”

¹⁹ A kânokŋâ galem a nâi denân pambâ sâi mân nâŋgâbi. A zagât mo karâmbut zîŋâ den sâsâŋangât sâne nepŋâ tuuban.

²⁰ Galem a nâiŋâ bâliŋ op mân biri a kâmut zengât mâteziŋan den sâm kubikŋangâna nâmbutŋâ zîŋâ ekŋâ kengât upi.

²¹ Nâ Anutu sot Yesu Kristo sot sumbem arâpŋâ zengât mâteziŋan itâ sâm kâtigian. Den dâgogan, zi dâŋâk galem otna nâi mân gibap. Oi umgangârâk a ambân laŋ mân otzîŋgâban. Hâtubâtu mân otzîŋgâban.

²² Gâ a nepkât mâsop kâukziŋan bikâ kek mân pâmban. Zâk zengât tosanâ gâgâren zâibapkât yatâ upan. Um sâkkâ galem otna salekkom zimban.

Mâsekât den sot bâliŋangât den.

²³ Gâ umgan mâsek âsâbanŋ muyagemap, zorat tooyak mân nimban. Wainŋ too mâik nâi nena âlip upap.

²⁴ Narâk ziren a nâmbutŋâ bâliŋâ utne sinniŋandâ ikmen. Ekŋâ hâuŋâ mimiŋangât singi sâmen. A nâmbutŋâ ko bâliŋâziŋâ tik ziap. Zo bekŋan muyagei hâuŋâ mimbi.

²⁵ Orot mâme âlip zo yatik muyagemap. Tik ziap, zo yatik mân zimban. Zo bet muyagem nanŋgâbap.

6

Kore mâman a, zengât den.

¹ Kore mâman ândime, zen patârâpziŋâ hurat kwatziŋgâm dinziŋ lubi. Anutugât den sot kutŋâ sâm bâliŋ kwapegât yatâ upi.

² Kore a nâmbutŋâ patârâpziŋâ Kembangât singi ândime, zen mân mem gei kwatziŋgâbi. Zen Kembangât opŋâ buku kânok uen sâmŋâ mân mem gei kwatziŋgâbi. Patârâpziŋ zen Kembu nâŋgâm pâlatâr kwâkŋangâne buku otzîŋgâmap, zorat opŋâ um bâbâlanân kore otzîŋgâne dâp upap. Gâ den zi dâzâŋgona nâŋgâm yatik op ândibi.

Kât sikum laŋ mân mimban.

³ A nâi, zâk sâm gulip den nâi sâm Kembuniŋâ Yesu Kristo, zâkkât den âlipŋâ birâm nâi sâbap, zâkkât itâ sânat,

4 “Zâk um gulip op sâknâ mem zâim den bon mân nângâm den yennâ lan sap.” Den zorat bonnâ itâ. Den sârek, um kâlak, sâm bâlin kwâkwat, den sâgân sâsân.

5 Oi den sâm kwâkâkwâkân muyagemap. A zo umzin gulip oi nângânângâzin buñ oi kât sikum muyageningâbap sâm Kembugât kâmurân ândie.

6 Kembu sot pâlâtân oindâ tânnânngoi nângindâ umnin âkâbap.

7 Nen itâ nângâmen. Nen muyagem hânân bet bâsan gawen. Oi zo yatik momnâ bet bâsan âinat.

8 Zorat hânân zi nalem sot sâk pâke zemningi nângindâ âki ândinat.

9 Kât sikum patâ minatkat sâme, zen sarâ mariñangât ârâmbâgân zâibi. Oi kut nâi yennâ sot bâlinâ top topñangât âknâle muyagem zorat nângânâ sâm tâmbetagobi.

10 Kât sikumgât âknâlenâ bâlinâ top top zorat topnâ uap. Oi a nâmbutñandâ zorat opnâ singi âlip kândâtkom zoren bagim umbâlâ muyagiwe.

Ândiândi kâtikñangât kâtigibi.

11 Anutugât singi a, gâ kut nâi nâi zo birâban. Gâ âlip opnâ târârak ândiândin sot singi âlip sot nângâm pâlâtân sot buku orot, kâtigiginâ sot lâlon kwatziñgâziñgânangât kâtigiban.

12 Oi gâ nângâm pâlâtânngât nep âlip tuuban. Tuum âim ândiândi kâtiknâ gâsuban. Gâ zorat op diigigip. Gikak yatâ upangât a donbep mâteziñan sâm kâtigena nângâwe.

13 Anutuñâ kut nâi nâi ândiândi muyageziñgâmap, zâkkât mâtenan sot Yesu Kristo a kutâ Pontio Pilato mâtenan sâm kâtigeip, zekât mâtezikan itâ sâm, sâm kâtigem dâgobâ.

14 Gâ den kâtik sâm gigip, zo mem târârak kinna Kembuniñâ Yesu Kristo gâbap.

15 Zorat narâknâ mâte oi imbanâ mariñâ, a kutâ sot a zâizâin aksik zenngât Kembu patâzin, Anutu, zâknâ hangi mori Kembuniñâ Yesu takâbap.

16 Anutu zâk zikñik mumunâ buñâ. Zâk âsakñâ umñan ândiap. Gootñan mân âibemgât dâp. Anâ mân igâwe. Zâk mân ikpemgât dâp. Sâm âlip sot Kembu nepñâ memñâ ândim zâimâmbap. Perâknak.

Kombânâ zinzin kâtik muyaginat.

17 A kât sikum patâ zemziñgap, zen girem dâzânngona sâkzin mân mem zâibi. Kut nâi nâi buñ orot, zorat nângâne zorân kombânzin oi zoren mân kâtigibi. Anutuñâ gom sambe muyageningi mem nem sâtâre op ândien, zorat nen zâkkâren nângâm pâlâtân kwâkñangâm ândinat.

18 Oi sâm zingâna âlipñangât nep tuum umâlepkat op kut nâi nâiziz kâsâpkum a kanpitâ zingâm ândibi. Oi singi âlipkat bonnâ muyagibi.

19 Yatâ opnâ kombânzin nâi zinzin kâtik memñâ ândiândi mimbi. Ândiândi zo bonnâ.

Timoteogât girem den

20 O Timoteo, gâ Kembugât den gigip, zo dâñ galem gum mem ândiban. Oi a nâmbutñandâ nen nângânângâninoot sâm den yennâ mo bon buñ zo sâne nângâm kubik birâban.

21 A nâmbutñâ den zoren mândâm nângâm pâlâtânngât mâtâp birâwe.

Anutugâren gâbâ tânzângozângor zo zenğâren zimhap.
Zo yatık.

Timoteogât ekap zagâtñâ Paulonâ kulemgum pindip.

Mâsop den.

¹ Paulo nâ Anutugât sâtkât Yesu kristonâ ândiândi muyageip, zorat den sa laŋ kârâbpakât Yesu Kristogât Aposolo orâwan.

² Timoteo, gâ Yesugât singi âlip dâgoga nângâm ninâ nannâ yatâ oin, gâgât ekap zi kulemgum gigan. Anutu Ibâ sot Kembuniñâ Yesu Kristo, zekâren gâbâ tânzângozângonj, buku orotñâ sot um lumbenâ gâgâren zimbatp.

Timoteo nângâm pâlâtân bonñâ zemñangip.

³ Ibâ âserâpnâ zen hâlâlu ândim Anutu kore okñangâm gane kiunzinâ nñâ yatik opmanñâ sâiwap dukumñâ n̄atik sirâm ninâu sâm gâman. Gâgât nângâm ninâu sâman.

⁴ Gâ nâgât umbâlâ oin, zorat âsâbân nângâman. Oi gâ gekñâ umâlip patâ nângâbatkât otnimap.

⁵ Oi nângâm pâlâtân bonñâ zemgigap, zorat nângâman. Mamgâ Eunike sot âlagâ Loisi, zet Kembu nângâm pâlâtân kwâkñangâm ândiwet. Oi gâ zo yatik nângâm pâlâtân kwâkñangâm ândiat, zo nângan.

Kâtigem singi âlip nep tuuban.

⁶ Oi nâ zorat nângâm itâ dâgobâ. Nñâ bitnandâ kâukkan pa Anutunâ imbanâ gigip, zo ona sei kârâpñoot upap.

⁷ Itâ nângâban. Kaapum Anutunâ ningip, zo kenğât mân utnatkât ningip. Kaapum zo imbanâ sot buku orot zorat mariñâ. Nen um sâk zorat kendon ândinatkat Kaapum ningip.

⁸ Zorat gâ Kembuninangât den singi sâm muyagibam anjun mân upan. Oi tâk namin nâbane ândian, nâgât den singi sâbam anjun mân upan. Anutunâ imbanâ gibap dâp, nâ yatik, singi âlipkât op sâknam kwâkñan ândiban.

⁹ Anutu zâkñâ kubikningâm hâlâlu ândinatkat diiningip. Zo âlip urâwen zorat buñâ. Zikñak nângi zeip sot um lâklâkñangât op yatâ otningip. Zo mârûm hân mân muyageibân Yesu Kristogât op singi kwatningip.

¹⁰ Oi zorat bonñâ narâk ziren muyageip. Kubikkubikniñâ Yesu Kristo gei muyageip. Zâkñâ mumuñangât imbanâ koi gei ko ândiândiñ zinziñ kâtik muyageningap.

¹¹ Oi nâ zorat singi sâsân sot Aposolo nep tuubatkât sâm nigip.

¹² Nâ zorat sâknam kwâkñan ândiman. Ka anjun mân opman. Nâ nângâm pâlâtân kwap zâkkât um zagât mân opman. Nâ itâ nângâman. Imbanâñootñâ singi âlip nep sâm nigip, zâkñâ dâñ galem otnigi Yesu takâtakñangât narâk mâte upap.

¹³ Den bonñâ zorat mâtâp tirâpgowan, zorik moliban. Zo Yesu Kristo nângâm pâlâtân kwâkñangâm umgâ gâsui yatâ upan.

¹⁴ Tirik Kaapumñâ umniñan ândimap, zâkñâ mam otgigi den bonñâ gigip, zo galem otna zemgibap.

Onesiporo, zâkkât den.

¹⁵ Asia hânân aksik birânim âiwe. Oi osetziñan Pigelo sot Hemogene, zet ârândân.

¹⁶ Onesiporonâ tâk namâ a nâgât mân anjun op umâlep kwatnim ândeip. Zorat Kembunâ Onesiporogât kâmut gakânâ tânzângobap.

¹⁷ Zâk Roma kamânân takâmñâ um bâbâlanâk kârunim muyagenigip.

¹⁸ Zorat Kembunâ nângâm narâk patin um lâklâkñangât okñangâbap. Zâk Epeso kamânân kore orotñâ imbanâ tuum ândeip, zo gikak nângat.

2

Kembugât kâwali nep tuuban.

¹ Nannâ, gâ Yesu Kristo sot pâlâtân ândina tângogi ândim kâtigiban.

² A donjêp patâ zengât mâteziñan den dâgom ândiwan, zo Kembugât singi a sât luluñoot nâmbutñâ dâzângom ândiban. Oi a zo, zen kâwaliziñoot a nâmbutñâ dâzângom ândibi.

³ Gâ, nâ yatik, Yesu Kristogât kâwali a kâtik op ândim zâkkât op sâknam nângâm mân âkongibap.

⁴ Nâi zâk kâwali nep tuubapñâ dap op sâkkât nep top top zorat umñâ pâi zimhap? Zo kâwali a osetziñan pâip, zâk egi dâp oi zorik upapkât sâbap.

⁵ Katep ziñ kut nâi minam sârârâk kârâme. Zengâren gâbâ nâiñâ mâtâp birâm nâin gâbâ âibap, zo sângân mân mimhap.

⁶ Nâi zâk nep kârâm kâmit sâknam upapñâ nalem bonñâ kâdom mem nei dâp upap.

⁷ Den sumbunâ dâgogan, zo nângâm kwâtâtiban. Kembu zâk sâi umgâ pâronjsâi topñâ nângâm kwâtâtiban.

Mân loriban.

⁸ Gâ Yesu Kristogât nângâm nângâm ândiban. Zâk Dawidigât kiunnâ mumunân gâbâ wâgân op zaarip. Zâkkât singi âlip yatâ sâman.

⁹ Singi âlipkât op sâknam nângâman. Oi um kâtik ziñ nâgât nângâne bâlin mâme ua yatâ kin bitnâ saaninetâ taan. Ka Kembugât singi âlip den, zo dap op saane yen tâpap?

¹⁰ Nâ Anutugât singi a zengât op sâknam patâ nângâm tâpman. Zen Yesu Kristo sot pâlâtân utne kubikzingi neule âsakñâ zinzin kâtik mimbigât yatâ opman.

¹¹ Den itâ ziap, zo bonñâ,

“Nen zâkkât mumunân târokwarâwen. Zorat op nen zâk sot ârândân zaat ândinat.

¹² Nen zâk sot sâknam nângâm kâtiginat zo ko zâk sot a kutâ tâtarân tâtnat. Nen zâk kwâimbânangindâ sâi ko zâkoot yatik nen kwâimbânangâbap.

¹³ Nen den sâwen, zo mân lunat zo ko zâkkât dennâ bon upap. Nâi sâmñâ nâi sâsânâ, zo zâkkâren mân ziap.”

Singi âlipkât sâm gulip.

¹⁴ Gâ den zo sâm Anutugât mâteñan sâm dâzângom ândina den yennâ mân sâm âragubi. Sârek den mân âragubi. Zen den yennâ, bon bunâ, zo âragum ândibi zo ko den zorânâ zen tâmbetzângobi.

¹⁵ Anutunâ gâgât nângi dâp upapkât nep kâtigem tuum ândiban. Oi den bonñâ tântân sâm ândiban zo ko Anutugât mâteñan anjun mân upan.

¹⁶ Den yennâ sâne mân betziñan mimban. Zen yatâ op ândim um gulip op singi âlip birâbi.

¹⁷ Sarâ den ârâgume, zo use kâtik yatâ op lañ kârâbap. A yatâ zo zengâren gâbâ nâi Hemenaiio sot nâi Pileto.

¹⁸ Zet den bon birâm itâ sabot, “Mumuñan gâbâ zaatzaat, zorat topñâ itâ. Yesuñâ mumuñan gâbâ zaat ândiândi unakñâ mârûm muyageningip. Narâk patin sâk unakñâ mân minat.” Zet yatâ sâmnâ a nâmbutñâ zengât nângâm pâlâtânziñ mem gulipkuabot.

Anutugât kunkun sot hâkop bonñâ.

¹⁹ Anutuñâ kât tandâ pâi giarip, zo kâtigem kinzap. Zorat den kulem nâi itâ ziap,

“Kembuñâ singi arâpñâ zingit nângâmap.”

Oi den nâi itâ ziap,

“Kembugât singi a ândien sâme, zen aksik bâliñâ kândâtkubigât sâip.”

²⁰ A kutâgât namâ patin hâkop top top goide kât sot siliwa kât tuutuun, zorik buñâ. Nak sot hânñâ tuutuun, zo ziap. Hâkop nâmbutñan kut nâi sângân patâ zorân geibap. Nâmbutñâ ko kut nâi nâi yenñandâ geibap.

²¹ Hâkop nâi zâk kut nâi bâliñâ buñ, umñâ salek op neulenoot upap oi hâkop sângân patâ. Oi namâ mariñandâ egi hâlâlû zeï nep âlipñâ pindâbap. Den sumbuñâ zi a nengât op san. Umniñ salekkoi hâlâlû ândinat san.

Kembugât a ândinat.

²² A sigan kut nâi nâi bâliñâ ek âkñâlîme, zo birâban. Oi umziñ salek opñâ Kembu sâm mâpâsime, zen sot âlip orotñangât sot nângâm pâlâtân sot um lumbeñagât kâtigiban.

²³ Den yennâ sot sârek den zo birâban. Gâ âlip nângat. Den yatâ sâne kâsâp sot um kâlak muyagemap.

²⁴ Oi Kembugât kore anñâ den sârek op mân kwâkâyangâbi. Ziinñâ a aksik buku otzingâm singi âlip târârak kwâkâzingâbi. Oi a ziñ bâliñ otzingânetâ zorat hauñâ mân otzingâbi.

²⁵ Oi Kembugât den birâme, a zo mulunâk dâzângobi. Anutu zâk zikñak mem geï kwatzingi umziñ melân den bonñâ nângâbi sâm mulun dâzângobi.

²⁶ Oi umziñ pâronjsâi Satangât ârâmbâgân zângoip, zoren gâbâ mâkâzingâbap. Zen Satangât den lum ândiwerñâ umziñ pâronjsâi kândâtkubi.

3

Singi âlip gulipkukun a, zengât den.

¹ Gâ itâ nângâban. Narâk patâ mâte upâ sâi bâliñandâ lañ kârâm kâbâ yâmbât mem zaa kwap mem ge kwap imbanoot niñgâbi.

² A itâ zo, ziñ ândibi. Ziinñangât nângâne zâizâiñ, kâtkât âkñâlî, den kârâpñoot sâsân, sâk mâme den, ibâ mam zekât den birâbirâ, sum nâne a, anñâ Anutu hurat mân kwâkñangâme.

³ Lumbe den mân sâsân, tosa mem ândiândi, sârân sâsân, nem gulipkukun, a zinnâ, kut nâi nâi âlipñâ âkon upi.

⁴ Kâsa zengâren tirâpžângozângon, lañ orot, zâizâiñ upme. Sâkkât âkñâlî mem ândim Anutugât âkñâlî mân nângâbi.

⁵ Sâkñandik singi âlip nângâbi. Ka singi âlipkât imbanjâ mân zemzingâbap. A zo yatâ ândine zingit kândâtzingoban.

⁶ Narâk ziren a nâmbutjâ zo yatâ ândie. Zen tik ândim ambân nângânânggâziñ lolot zengât mirin zâim um gulip kwatzingâme. Oi ambân zo tosa top top muyagemjâ umbâlâ upme sot âkñale top top otzingi lañ âim game. Anjâ ambân zo yatâ zorân zengât upigât sâm lolot otzingâme.

⁷ Ambân zo yatâ, zorânâ narâk dâp den zorat topnjâ kârum mân nângâm kwâkâme.

⁸⁻⁹ Mârumñan Yane sot Yambere zet Mose kâsa okñangâwet. Yatigâk a san, zen den bonjâ kâsa okñangâme. A zo, zen nângânânggâziñ bâliñjâ sot nângâm pâlâtânziñ buñjâ. Dap dabân bâliñandâ lañ kârâbap? A yatâ zo, zen sarâziñangât topnjâ muyagei ek nângâbi. Wangât, kut nâi nâi ziñ upme, zo topziñ sâm muyagei a aksikñâ ek nângâm kândâtzingobi, zorat. Yane sot Yambere, a zagât zekâren muyageip yatâ.

Paulo sâkñan sâknam donjep muyagenangip.

¹⁰ Gâ nâ sot ândim gâin. Kut nâi nâi orâwan, zo ek nângâm ândein. Singi âlip sâman sot nep tuuman, ândiândinâ, nângâm pâlâtânjâ, buku orotnâ, kâtigem ândiândinâ zo ek nângâm ândein.

¹¹ None sâknam nângâwan. Antiokia kamânân, Ikonion sot Listera kamânân none sâknam donjep nângâwan. Yatâ otninetâ Kembunâ bitziñan gâbâ mâkânigip.

¹² A nâmbutjâ Yesu Kristo sot pâlâtân op târârak ândibi, zen pisuk patâ yatik zângone sâknam nângâbi. Zo perâkñak.

¹³ Narâk ziren bâliñ mâme a sot sarâ a ziñ bâliñ upme. Bet ko walâm sarâ sot bâliñjâ zorân tuune lañ kârâbap. Umziñâ gulip oi a nâmbut um gulip kwatzingâbi.

Kembugât ekap sâlâpkum nângâm ândibi.

¹⁴ Gâ ko den kwâkâm giwen, zo sot pâlâtân op ândiban. Den zo nâigâren mein, zorat mân kwaksat. Nâ den singi zo giwan. Oi gâ topnâ nângâmat, zo ka.

¹⁵ Oi gâ katepkan gâbâ tirik ekap sâlâpkum nângâm gâingât zorân umgâ kubigi Yesu Kristo nângâm pâlâtân kwap sumbengât singi op ândiban. Gâ zo yatâ ândibangât Kembugât ekap sâlâpkum ândina imbanjâ gibap.

¹⁶ Den tirik ekabân ziap, zo pisuk Anutugât Kaapungâren gâbâ muyageip. Oi den zo sâlâpkum nângindâ singi âlipkât topnjâ kwâkâm niñgâmap. Oi zorân topniñ sâm muyagem umniñ melâñi târârakât tenğâyân ândinat. Târârak mâtâp tirâpnangomap.

¹⁷ Yatâ op diiniñgi Anutugât arâp op kut nâi nâi âlip orotñangât nep top top zo âlip tuum ândinat.

4

Târârak ândim singi âlip nep tuunâ.

¹ Nâ Anutugât mâtenjan sot Yesu Kristo, zâk kembu imbanjâñootjâ gamñâ a gwâlâ sot mumunjâ dinninjâ sâm kwâkâbap, zekât mâtezikñan sâm kâtigem dâgoga nângâ.

² Gâ den singi âlip sâban. Oi a zorat otzingâbap mo buñjâ, zorat kâtigem sâban. Oi a um girem den sot hâwat den kwâkâziñgâm nep mulunân âkonñâ buñ tuuban.

³ Narâk nâi mâte oi singi âlip den zo a nâmbutnâ nângâne pat palan oi birâbi. Zo birâmñâ den nâi nângânatkât kindapziñ hetâmkwapi. Kwâkâm zingâzingân a muyagezingâbi. Umziñ dâp oi yatik, zorik muyagezingâne kwâkâzingâbi.

⁴ Den bon zo birâm den pat yennâ zoren âi pâlatân upi.

⁵ Gâ ko narâk dâp sâknam kwâkan zari kândâtkom kâtigiban. Oi singi âlip sâsân nep tuum ândiban. Nep sâm gigip, zo tuum biranban.

Paulogât narâknâ pâñkânok oip.

⁶ Kembugât singi râma kom uwe, nâ yatâ otnibigât narâk mâte uap.

⁷ Nâ Anutugât ândiândi nep kâtigem tuum ga âkap. Sero kabânjan katep ziñ sârârâk kârâme yatâ nâ mârûm sârârâk kârâm kâtigem kikerân tâkan. Nâ nângâm pâlatânñâ galemgua mân loreip.

⁸ Narâk ziren târâraknangât sângân mîmbatkât mambât pâi ziap. Gâtâm narâk patin Kembu, top likuliku a târâraknâ, zâknâ sângân nibap. Oi nâyâk buñâ. Yesugât takâtakânangât âknâlîme, zen ârândân zingâbab.

A nâmbutñandâ Paulo pam âiwe.

⁹ Gâ kek nâgâren gâbangât kâtigiban.

¹⁰ Dema zâk hângât kut nâi nâi zorat âknâlî op nâbam Tesalonike kamânân arip. Kereske zâk Galatia hânân arip. Oi Tito zâk Dalimatia hânân arip.

¹¹ Zi Luka sot nikñik ândiet. Gâ Mareko muyagena ârândân gâbabot. Zâk nep âlip betnan mimbap.

¹² Tikiko zâk sângongua Epeso kamânân arip.

¹³ Gâ gâbamñâ mâtâpkât hâmbâ Taroa kamânân, Kapo zâkkât mirin parâwan, zo mem gâban. Oi ekap topñâ sot ilumñâ zo aksik mem gâban. Ilumñâ mân birâban.

¹⁴ Lingip kâlâu mot kâtnâ tuutuun a, Alesande, zâk bâliñ donbep otnigip. Zorat Kembuñâ hâuñâ pindâbap.

¹⁵ Zâknâ dinniñâ donbep koip. Zorat gâ zâkkât kengât upan.

¹⁶ Denân nâbane tarâwan, narâk zoren buku nâiñâ den mân betnan meip. Buñâ. Zen aksik birâniwe. Zorat tosa mân zemzingâbapkat nângan.

¹⁷ Kembuñâ ko betnan mei singi âlip um kâtik a, hân nâin gokñâ zengâren sa tânnogi sâm nanğâwan. Oi zâknâ zuu kâtik Laionğât lâunjan gâbâ mākânigip.

¹⁸ Kembu zâk bâliñâ top top zoren gâbâ mākânim sumbemân Kembugât kiñ topñan nâbanbap. Zâkkâren imbanñâ âsakñâ zem zâimâmbap. Zo perâknak.

¹⁹ Nâ Pirisila sot apñâ Akwila sot Onesiporo zâkkât kâmut zorat nângâzingan. Zo dâzângoban.

²⁰ Erasto zâk Korinti kamânân ândiap. Oi Toropimo zâk mâsek oi Milete kamânân parâwan.

²¹ Gâ map narâknâ mân oi kek gâbangât kâtigiban.

Eubuluñâ nângâgigap. Puleñ sot Lino, Kalaudia sot buku nâmbutñâ, zen yatik nângâgige.

²² Kembuñâ um dâpkâ galem op ândibap. Kembugâren gâbâ tânzânğozânğon zorân zengâren zimban.

Zo yatik.

Titogât ekap Paulonâ kulemgum pindip.

Sâm muyamuyage den sot mâsop den.

¹ Paulo nâ Anutugât kore a sot Yesu Kristogât Aposolo orâwan. Zâknâ gâsunimnâ zorat nep diŋ sâm nigip. A ambân Anutugât singi sâip, zen den bonnâ nângâm, nângâm pâlâtân kwâknangâbi sot diŋâ lubigât nep zo sâm nigip.

² Oi ândiândi kâtikkât singi den, zo bonnâ. Anutuŋâ sarâ mân sâmâp. Zâknâ mârurnan hân mân muyageibân itâ sâip, “Ândiândi kâtik zengât singi sâm kâtigian, zorat mambât ândibi.”

³ Narâk mâte oi diŋâ zo sâm muyagemnâ Anutu kubikkubikziŋandâ nânâ sâm muyagibatkat nep diŋ sâm nigip.

⁴ Nâ sot singi âlip mem ândiet, Tito, gâgât ekap zi kulemgum gigan. Anutu Ibâ sot kubikkubikniŋâ Yesu Kristo, zekâren gâbâ um lâklâk sot um lumbe zo gâgâren zimbap.

Galem a sot a sâtnâ, zengât den.

⁵ Nep torennâ ziap, zo tuum nanngâbangât op Keret hânân gâbarâwan. Oi dâgowan yatik Yesugât kâmut kamân dâp galem a gâsum sâlâpzângoban.

⁶ A nâi, zâk tosa buŋâ, ambân kânok sot pâlâtân op ândibap. Oi nan bârarâp zen den singi âlip mem ândibi. Nan bârarâpnâ gulipkukun sot zâizâiŋ buŋ ândibi. A yatâ zo nebân zâmbanban.

⁷ A sâtnâ nâi, zâk Anutugât nep a ândimapnâ tosa buŋ ândibap. Zâk zâizâiŋ mân upap. Kuk laŋ mân upap. Too kâtik nem um gulip mân upap. Kâmbam kukunangât âknâle mân upap. Kât sikumgât âknâle mân upap.

⁸ Zâk a buku otzingâm kut nâi nâi âlipnangât âknâle nângâmap. Sâkkât âknâle mân nângâbap. A târâraknâ. A hurat kwatziŋgâmap. Sâkkât kendon ândibap.

⁹ Den bonnâ sâm dâzâŋgowan, zo dâpnan mem ândibap. Oi zorânâ imbanâ pindi den bonnâ âlipnâ a kwâkâm ziŋgâm ândibap. Oi Kembugât den ku a, zengât den mem ge kwâpap.

Den ku a sot sarâ a.

¹⁰ A donbep zen zâizâiŋ op ândime. Zen den yennâ sot sarâ sâm a um gulip kwatziŋgâme. Yuda a kâmurân gâbâ a nâmbutnâ umziŋ patâ Mosegât den singi sâŋgiŋan ari sâknandik Yesugât singi nângâme, zen zo yatâ op ândime.

¹¹ A zo kât sikumgât opnâ den sarâ sâm a nâmbutnâ ambân murârâpziŋoot zo um gulip kwatziŋgâme. A yatâ zo, zengât lâuziŋ doongunat.

¹² Keret a zengât den sâsân a nâiŋ itâ sâip, “Keret a zen sarâ sâme. Zen a konam op nalem nemnjik ândime. Zuu bâliŋ yatâ kut nâi nâi laŋ nime.”

¹³ Den zo nânga bon uap. Zorat ko den kâtik dâzâŋgona singi âlip târârak mem kâtigem kinbi.

¹⁴ Zen Yuda a zengât den yennâ sot den ku a zengât den zo mân nângâbigât girem dâzâŋgoban.

¹⁵ A um salek ândimenjâ kut nâi nâigât nângâne salek opmap. Ka a nângâm pâlatânziñ buñ, zen nângânânggâziñ sot umziñ sumunkoi kut nâi nâigât nângâne mân salekkomap. Wangât, umziñ sumunkoi, zorat.

¹⁶ Zen itâ sâme, “Nen Anutugât topjâ nângâmen.” Sâtnjak yatâ sâme orot mâmezijâ kwâimbâmap. Zen bâliñ mâme a. Den kukunj a. Anutunjâ zingiri tepbâurep opmap. Den ku a zo, ziñ âlipnjangât nep mân tuume.

2

A ambân patâ, zengât den.

¹ Gâ ko den âlipnjâ ziap, zorat dâp dâzângom ândiban.

² Oi sânanâ a patâ ziñâ kendonbandon sot hâlâlu ândibi. Umziñ bimbi kwapi. Nângâm pâlatân sot buku orot zo mem kâtigem kinbi.

³ Oi ambân patâ zo, zen yatigâk dâzângona singi âlip nângâm sarân mâme sot den umân pâpan mân sâmñjâ too kâtik lañ mân nem ândiândi âlip zo wâratkum ândibi.

⁴ Oi ambân sâk wâgân dâzângone ap murarâpziñ galem otzingâm biranji.

⁵ Oi anun op lañ mân ândibi. Kendonbandon op mirin kut nâi nâi kubikñâ abârâpziñ sâtziñ lubi. A kândâtñan ândie zo, ziñâ zingitñâ Anutu sâm bâliñ kwapegât yatâ op ândibi.

A sigan sot kore a zengât den.

⁶ A sigan yatik sâna kendonagom ândibi.

⁷ Oi gikak kut nâi nâi âlipnjâ zo op mâtâp tirâpžângona ekñâ yatik upi. Sâknjak mân tuuban. Kembangât den zo târârak wâratkum bonñik zo a ambân dâzângom ândiban.

⁸ Den âlipnjâ târârakñâ sâna kâsa zen nângâmñjâ anun op Yesugât kâmut nen den mân sâm bâliñ kwatnñgâbi.

⁹ Kore a dâzângona patârâpziñ zengât den lum kore âlip otzingâne sâtâre upi. Oi patâ zengât sâtziñan mân sâbi.

¹⁰ Oi kâmbu mân op ândim kut nâi nâizij yen ek galem upi. Yatâ opñâ Anutu kubikkubikniñ diñangât neule âlip upi.

Sanjon kubikniñgipkât ândiândi âlipnjâ ândinat.

¹¹ A hân dâp âlip utnatkât Anutugâren gâbâ tânzângozângonjâ, zo muyageip.

¹² Zorâñâ betniñan mem kubikniñgi um kâtik zengât ândiândi sot sâkkât âkñâle bâliñâ zo birâm ziren kendonbandon ândim Anutu zikñâ yatâ târârakñâ op ândinat.

¹³ Yatâ ândim Anutu patâ sot kubikkubikniñâ Yesu Kristo, zâkkât neule âsakñâ muyagei ândiândi âlipñan âinatkat um bâbâlañ op nângâm ândinat.

¹⁴ Zâkñâ nengât suupniñ mem bâliñan gâbâ mâkâniñgip. Oi zâkkât arâpñâ opñâ âlipnjangât nep tuum ândinatkat sanjon kubikniñgip.

¹⁵ Gâ den zo dâzângom kubikzingâm kâtigiban. A ziñ gâgât nângâne giginjâ mân upap.

3

Tirik Kaapumgâren gâbâ a unakñâ âsagiwen.

¹ Gâ a ambân Yesugât kâmurân ândie, zen dâzângona a kutâ sot zâizâin hurat kwatziŋgâm dinziŋ lubi. Oi nep âlip top topŋâ ziap, zo bâbâlan op tuubi.

² Oi sâm bâliŋ kwâkwat sot den sârek mân sâbi. Buŋ kâtikŋâ. Zen lumben ândim a pisuk umâlep kwatziŋgâbi.

³ Nen mârûmŋan um gulip op den kom ândiwenŋâ âkŋâle top top, zorat kore op kuk sot um kâlak muyagem um kâsa op ândiwen. Nen yatâ op ândeindâ a ziŋâ nenŋât âkŋâle mân op ândiwe.

⁴ Ka Anutuŋâ umŋandâ gâsânâŋgomŋâ kubikniŋgip.

⁵ Nen târârak ândim nep âlipŋâ nâi tuuwengât buŋâ. Um lâklâkŋangât op too sanŋonniŋgâm sâi Tirik Kaapumŋâ ândiândi unakŋâ niŋgip.

⁶ Zâk kubikkubikniŋâ Yesu Kristogât opŋâ Kaapum niŋgip. Zo bituktâ mân niŋgip.

⁷ Zo nen Anutugât mâtenŋan tosanŋ buŋ kinŋâ ândiândi kâtikkât singi utnatkât yatâ otniŋgip. Um lâklâkŋangât op yatâ otniŋgip. Den zo perâkŋak.

Den bon buŋ, zo birâbi.

⁸ Gâ itâ dâzângom kâtigem ândiban. “Anutu nâŋgâm pâlatân kwapmenŋâ âlipŋangât nep tuum kâtigibi. Nep âlipŋâ zo tuune a betziŋan mimbap. Yatâ op ândine âlip upap.

⁹ A zen den yen âragume, zo kândâtkubi. Sâkurâpziŋ kutziŋangât den sot den sâm kwâkâyangâme sot den kâtikkât den sârek zo birâbi. Den top top zo yen, bon buŋâ.”

¹⁰ A nâi den sâi kâsâpagome, zo sâp kânok mo zagât dukuna mân nâŋgi birâŋangâna zikŋik ândibap.

¹¹ Gâ nâŋgat. A yatâ zo bâliŋangât nep tuumap. Orot mâmenŋandâ tosanŋ sâm muyagemap.

Den murukŋâ.

¹² Nâ Atemis mo Tikiko sâŋgongua gâgâren gâi Nikopoli kamânân ga muyageniban. Nâ kamân zoren map narâkŋan ândibat san.

¹³ Apolo sot gurumin den nâŋgânâŋgâ a Zena, zet sâŋgonzâkona hân nâin âibabot. Mâtâpkât nalem zikâna mân kwakpabot.

¹⁴ Kâmut gakârâpniŋâ zen âlipŋangât nep tuum umziŋ upap. Oi a nâmbutŋâ pu utne betziŋan mine nepziŋâ zo bon upap.

¹⁵ A nâ sot ândime, zen aksik gâ nâŋgâgige. Gâgâren a buku otniŋgâme, zorat sot den dâzângoban.

Kembugâren gâbâ tânzâŋgozâŋgoŋ, zorâŋ zengâren zimbap.

Zo yatik.

Pilemonġât ekap Paulonġâ kulemgum pindip.

Sâm muyage den sot mâsop den.

¹ Nâ Paulo Yesu Kristogât opnġâ tâk namin ândian. Nâ sot bukuniġâ Timoteo, net Pilemonj nep betnikġan memet, gâgât ekap zi kulemgum giget.

² Oi ambân bukunikġâ Apia sot kâwali anikġâ Arikipo sot Yesugât kâmut Pilemonj gâgât mirin mindume, zengġât ârândân pet.

³ Ibânin Anutu sot Kembu Yesu Kristo, zekâren gâbâ tânzânġozânġonj sot um lumbe zo zengġâren zimbap.

Paulo zâk Pilemonġât op Anutu mâpâseip.

⁴ Nâ ninâu sâbam gâgât nângâm Anutugâren sâiwap sâman.

⁵ Gâ Kembu Yesu nângâm pâlâtân kwâkġanġâm Kembugât singi a zengġâren umġâ kinmap. Oi zengġât nângâm ândimat. Nâ zorat singi nângâm Anutugâren sâiwap sâman.

⁶ Oi nângâm pâlâtânġâ nen sot kânok uap. Kut nâi nâi âlipġâ Kristogâren gâbâ muyagem gâip, zo nângâbangât ninâu sâman.

⁷ Bukunâ, gâ Kembugât singi a buku otzingâm umâlep kwatzingâmat, zorat umnâ âlip oi sâtâre patâ orâwan.

Kore a Onesimo, zâkkât den.

⁸ Gâ a buku otzingâmatkât itâ dâgobâ. Gâ kut nâi upangât Kristogât opnġâ sâbâ sâm âlip sa nângâm upan.

⁹ Ka buku orotġanġât itâ dâgobâ. Nâ Paulo, a sombâ, Yesu Kristogât op tâk namin ândian.

¹⁰ Nâ katepnâ nâi Onesimo tâk namin ta ga muyagenigip, zâkkât dâgobâ.

¹¹ Mârum zâk gâ sot ândim mân bekan mem ândeip. Narâk zoren ândiândinġâ mân dâp oip. Narâk ziren ko zâk Kembugât a opnġâ gâgât sot nâgât ârândân ândei dâp uap.

¹² A zo sânġongua gâgâren gaap. Zo nâgât kâmbiamnâ, zo sânġongua gâgâren gaap.

¹³ Nâ singi âlipkât op tâk namin ta zâknâ gâ gebâkkan betnan mem ândibapkât sâwan.

¹⁴ Oi gâ mân nângâna nâ yatâ upatkât nânġa mân dâp oi mâburem gigan. Gâ gikak nângâm nibâ sâm niban.

¹⁵ Zâk birâgigi gikik mâik nâi ândein, zo topnġâ itâgât motnâi. Âburem ga gâ sot ândim zâibap.

¹⁶ Zâk kore ayâk bunġâ. Yesu sot pâlâtân op buku otgibam gaap. Nâgâren yatâ op ândeip. Gâgâren ko walâmġâ otgibap. Zo itâgât sâknandik gâgâren ândeip. Zi ko Kembugât a opnġâ gâgât a bonġâ uap.

¹⁷ Gâ nâgât nângâne bugugâ oi ko zâk diina gâi nângâna Paulo upap.

¹⁸ Zâknâ kut nâigâ gulipkoip? Gâgât tosa nâi zâkkâren ziap, zo nâgât singi sâban.

¹⁹ Paulo ninak den zi kulemgum gigan. Perâknâk, Nâ hâuġâ melân gibat. Ninâ tosa gâgâren patik ziap, zorat wanġât sâbat? Gâ nâgâren a uġakġâ âsagein, zorat san.

²⁰ Bukunâ, gâ Kembangât opnâ kut nâi zo bâbâlanâk nibangât otnigap. Kristogât opnâ umâlep kwatniban.

Den muruknâ.

²¹ Sât lulu a ândiat, zorat nângâm den zi kulemgum gigan. Oi itâ nângan. Den dâgogan, zo sot walâm târokwap tuuban.

²² Zen nâgât op ninâu sâne Kembangâ nângâmjâ sâi zenngâren gâbatkât nângan. Zorat nâgât sinji kian kubikpan.

²³ A bukunâ Epapara, zâk Yesu Kristogât opnâ nâ sot tâk namin ândiap. Zâk zenngât nângap.

²⁴ Oi nep betnan mimin a, Mareko sot Aristako sot Dema sot Luka, zen yatik gâgât nânge.

²⁵ Kambu Yesu Kristo, zâkkât tânzângezângej, zorân umziņan zimbap. Zo yatik.

Hebiraio a zengât ekap.

Yesu zâk Anutugât topnjâ sâm muyagem ninjip.

¹ Anutu zâk mârumjan Propete ziknjâ topnjâ dâzângoi zinjâ sâkurâpnij den holiñâ top topnjâ dâzângom gawe.

² Bet narâk murukjan ândien zi sâi nanjandâ diñâ dâtnânngoip. Mârumjan Anutuñâ sâi nanjâ hân sot kut nâi nâi aksik muyageip. Zorat nanjâ zâk a sot kut nâi nâi zorat mariñâ upapkât sâm pindip.

³ Anutuñâ sâi nanjangâren zik holi tobat âsakñâ muyagem ziapkât ândiândiñangât dâp ândimap. Oi imbanjâ diñandâ kut nâi nâi hânân sot sumbemân zo tângoi zemap. Zâkñâ bâliñâniñâ sanjon kubikñâ sumbemân zâimñâ Anutu kâwali boriborinoot taap, zâkkât âsan bongen zâi ândiap.

⁴ Zâk sumbem a walâzingâm ândiap. Zâk kot patâ memñâ kutñâ sumbem a zengât walâzingip, ândiap.

Sumbem a zen giginjâ. Nanjâ zâk zâizâiñ.

⁵ Nanjâ zâk zâizâiñ ândiap. Sumbem a zen ombeñan ândie. Sumbem a zengât mâsikâzingâm sâbâ. Anutuñâ sumbem a nâi zitâ dukuip?

“Gâ nannâ. Nâ itârân gâsum sâlâpgoga nannâ ândiat.”

Mo sumbem a nâigât itâ sâip?

“Nânâ zâkkât ibâ op ândibat. Zâkñâ nannâ op ândibat.”

Buñâ. Anutuñâ sumbem a nâigât den yatâ zo mân sâip.

⁶ Ka Anutuñâ nanjâ kânok sângongui hânân gâi Anutuñâ zâkkât den itâ sâip,

“Sumbem a zen nannâ mâpâsibi.”

⁷ Anutuñâ sumbem arâpnâ zengât itâ sâip,

“Nânâ sa sumbem arâpnâ pibâ upme. Oi sa ko kore arâpnâ kârâp bâlam upme.”

⁸ Ka nanjangât itâ sâip,

“Anutu, gâ a kutâ op ândim zâimâmban. Nepkâ sot imbanjâgâ zo zinziñ kâtik zimbap. A kutâ tângâ zo mem târârak ândim a ambân kembu otzingâm ândiban.

⁹ Târârakjangât otgimap. Bâliñâ âkon opmat, zorat Anutu, gâgât Anutu sâtâregât kelâk sanjongigip. Zo bukurâpkâ sanjongizingip, zengât dâp buñ, walâzingip.”

¹⁰ Anutuñâ nanjangât den nâi itâ sâip,

“Kembu, gâ topkwâkwatjan hân muyagein. Oi sumbemñâ sumbemñâ muyagein.

¹¹ Hân sumbem, zet buñ upabot. Gâ ko ândim zâimâmban. Hân sumbem, zet hâmbâ yatâ sângiñâ upabot.

¹² Hâmbâ yatâ sângiñâ oitâ mem kâpizikâban. Kâpizikâmñâ uñakñâ muyagezikâban. Gâ ko ândimat yatik ândim zâiban. Gâgât narâk zo mân âkâbap.”

¹³ Anutuñâ sumbem a nâi zitâ dukoip?

“Gâ âsannâ bongen tâtna kâsarâpkâ minduziñga kingangât kombân upi.”

¹⁴ Sumbem a nâi den yatâ mân dukoip. Sumbem a zen Kembugât kore a ândie. Zen Tirik Kaapum yatâ betniñan mimbigât sâsâr. Anutuñâ sumbem a sângonzângoi a sumbemgât singi ândien, nengâren gam betniñan mime.

2

Kubikkubik den mân birânat.

¹ Zorat nen den singi âlip nângâwen, zo tâpâkum lorem birâbemgât nângâm kâtiginat.

² Anutuñâ sâi sumbem arâpnâ diñâ sâkurâpnin dâzângowe. Oi den sâwe, zo âsagemñâ kâtik op zeip. Oi den zo birâmarâwe, zo hâuñoot opmâip.

³ Narâk ziren ko Kembu zikñak kubikkubikninañgât den sâm muyageip. Oi kindapziñandâ nângâwe, zen den zo dâtnângone kâtigeip. Zorat dap dabân den kubikniñgâbapkât imbanâ zemñjângap, zo birindâ hâuñâ bun upap?

⁴ Anutu zikñâ imbanâ sen pup sot sen mârât muyagem den zo tângoip. Sâi Tirik Kaapumñâ nângip dâp imbanâ kâsâpkum niñgip.

Yesu zâk narâk pânkânok sumbem a ombeziñan ândeip.

⁵ Narâk bet muyagibap, zorat sâna. Narâk zoren Anutuñâ a nâi kembuniñâ patâ kwânângâbap. Sumbem a patâ op ândibigât mân sâip.

⁶ Agât op sâip. Kembugât a nâiñâ zorat den sâm muyageip. Den zo itâ, “Anutu, gâ wangât a zengât op nângâmat? Agât kiurâp wangât ek galem otziñgâmat?

⁷ Zen narâk pânkânok sumbem a zengât giginâ ândibigât sâm ziñgin. Gâ a nâmbutñâ zengât mâteziñan imbanâ ziñgâna hurat kwatziñgâme.

⁸ Gâ kut nâi nâi aksik bitziñan zâmbarin. Zorat zen mâirâp op ândibi.”

Anutu zâk kut nâi nâi a bitziñan zâmbarip, zo mân kâsâpkum pisuk pirâziñgip. Narâk ziren ko kut nâi nâi aksik patâ a nengât bitniñan pâip, zo mân âsagei iksen.

⁹ Yesu ko a kembu op ânde iksen. Zâk narâk mâik nâi sumbem a zengât ombeziñan ândim sâknam nângâm moip. Sâknam nângâm moipkât neule âsakñâ sot kot patâ miap. Anutu zâk tânnângobapkât sâi Yesuñâ a pisuk nengât op mumuñjângât sâknam patâ nângip.

Yesu zâk nengât murâpnâ sâbam nângi mân kwakmak oip.

¹⁰ Kut nâi nâi zo zâkñâ muyageip sot galem opmap. Zâk nan bârarâp donbep sumbem âsakñan diiningâm zâibapkât nângâm ândeip. Oi kubikkubikniñjângât a patâ, Yesu, zâk sâknam nângâm moipkât kubikkubik a bonñâ ândibapkât Ibânâ nângi âlip oip. Nângi dâp oip.

¹¹ Oi a um hâlâlu kwatziñgâmap, Yesu, zâk sot um hâlâlu kwatziñgi ândie, zen ârândân Ibâziñ kânok. Zorat zikñâ murâpnâ sâbat sâm nângi mân kwakmak oip.

¹² Zorat diñâ itâ ziap, “Anutu, gâgât kutsingigâ murâpnâ sâm muyageziñgâbat. Kembugât kâmut osetziñan kep mem sâm sâtâre otgibat.”

¹³ Oi den nâi itâ ziap, “Anutu nângâm pâlâtân kwâkñangâm ândibat.”

Oi den nâi itâ ziap, “Zi nâ sot Anutuñâ katep nigip, nen ârândân ândien.”

Yesu zâk nengât tobat oipkât âlip betniñan mimbap.

¹⁴ Oi katep nen sip kelâkniñoorâk ândiengât Yesu zâk zorik meip. Zo ziknâ mumunandâ mumunâ mariñâ, Satangât imbanjâ koi geip.

¹⁵ A zo, zinj mumat sâmb kenngât op ândine Satanjâ tâknâ saazingi narâk dâp mumunangât kenngât op tâpmarâwe, zen olanzingâbam yatâ oip.

¹⁶ Yesu zâknâ sumbem a betziñan mimbam mân geip. Zâk Abaramgât kiurâpnâ nen betniñan mimbam geip.

¹⁷ Oi zorat murâpnâ nen sot dâp kânok upapkât Anutuñâ zâk sâmb pindip. Zâk yatâ opnâ a patâ op Anutu mâtenñan kore oknangâm a ambân tânnângom niñangât bâlinjâ sanjonbapkât sâmb pindi yatâ oip.

¹⁸ Yesu zâk ziknâk sâknâm nângâm mâsimâsikâyân bageipkât a mâsimâsikâ muyageningi âlip betniñan mimbap.

3

Yesu zâk patâ. Mose zâk ombeyan.

¹ Zorat op ko Kembugât singiyân a bukurâpnâ sumbemgât singi ârândân diiningip, zen Yesugât nângâm ândibi. Yesu zâk Aposolo op Anutu kore oknangâm ândimâp. Ândei niñâ nângâm pâlâtân kwâknangindâ zâknâ patâniñâ op ândiap.

² Anutuñâ gâsum sâlâpkoi sât luluj ândeip. Mose zâk Anutugât a ambân gakârâpnâ osetziñan sât lulu ândeip. Oi Yesu zâk zo yatik ândeip.

³ Mirâ tuumap, zâkkât kotnâ mirâgât singi walâmap dâp yatik Yesugât kutsinginjâ Mosegât wâlap.

⁴ (Mirâ mot zo anjâ tuutuunâ. Ka kut nâi nâi muyamuyaginâ, zo mariñ Anutu kânok.)

⁵ Mose zâk Anutugât a ambân gakârâpnâ zengât osetziñan ândim kore a op sât luluj nep tuum ândeip. Zâk bet den sâi muyagibapkât op kore op ândeip.

⁶ Kristo ko nanñandâ Anutu a ambân gakârâpnâ nengât kâukniñâ ândiap. Zâk Ibânangât sât luluj ândiap. Oi nen sumbemgât singi kwatningip, zorat nângâm um bâbâlan op âinatkat mambât ândinat oi ko zâkkât a ambân gakârâpnâ bonjâ op ândinat.

Isirae a um kâtik urâwe, zo yatâ mân utnat.

⁷⁻⁸ Zorat Tirik Kaapumñâ Kembugât den itâ sâip. Zo nengât singi sâip, “Zen itârân Anutugât diñâ nângâm mârurnan sâkurâpziñâ um kâtik urâwe, zo yatik mân upi. Sâkurâpziñâ mirâ kamân kâtikñan ândine mâsimâsikân muyagei um kâlagân lan urâwe.

⁹ Sâkurâpziñ hân zoren kut nâi nâi orâwan, zo kendon 40 umñan ek ândiwe. Eknâ umziñ mân âburei lan zâizâin otnim mâsikâniwe.

¹⁰ Oi nâ zorat nângâ bâlin oi zengât itâ sâwan, “Zen umziñandâ gulip op gâmap. Zen nâgât mâtâp mân lânme.”

¹¹ Yatâ op ândine kuk otzingâm itâ sâwan, “Zen nâgât ândim nângâ kamânân mânâk bagibi.”

¹² Bukurâpnâ, zengâren gâbâ nâi zâk um kâtik op um sumun op Anutu kândâtkobapkât galem orangâm ândibi.

¹³ Itârân Kembugât diñâ nângâmñâ mân birâbi sâip. Itârân sâip, zo narâk zirap op sâip. Zorat sirâmñâ sirâmñâ umziñandâ kâitzângobapkât den

sâm galem orangâm ândibi. Bâliņangât mâsimâsikânâ zengâren gâbâ a nâi okņangi um gulip otziņgâbapkât op sâip.

Isirae a zengât siņgi nâņgâm kenġât utnat.

¹⁴ Nen Kristo nâņgâm pâlatân kwâkņangâm kâtigem ândinat. Oi topkwap nâņgâm pâlatân kwarâwen, zo âsâbân mem ândimņâ kikerân âi takâm Kristo sot bonņâ minat.

¹⁵ Kembugât ekabân den nâi itâ ziap,
“Zen itârân Anutugât diņâ nâņgâm zâizâiņ op um kâtik urâwe, zo yatik mân upi.”

¹⁶ A ikâ ziņâ diņâ nâņgâm tâtâlîm um kâlak muyagiwe? Zo nâin gokņandâ buņâ. Mosenâ kâdom otziņgi Aigita hânân gâbâ diizîņgi, a zo aksik ziņâ.

¹⁷ Mo a ikâ zengât Anutuņâ nâņgi sumunkoi kendon 40 âkip? Zo bâliņâ op ândim mirâ kamân kâtikņan mom nanġawe, zengât op yatâ oip.

¹⁸ Oi ikâ ziņâ zengât itâ sâm kâtigeip, “Nâgât ândim nâņgâ kamânân mân âibi?” Diņâ birâm ândiwe zo, zengât op sâip.

¹⁹ Zorat itâ nâņgâmen. Zen mân nâņgâm pâlatân kwarâwe, zorat ândim nâņgâ kamânân mân âiwe.

4

Ândim nâņgâ kâmânân takânatkât sâm niņgi.

¹ Ândim nâņgâ kamânņan âinat sâsânâ. Siņgi den zo mân gulipkoi buņ oip. Zorat nengâren gâbâ nâiņâ mâtâbân gulip opapkât um girem utnat.

² Siņgi âlip den sâkurâpniņâ dâzâņgowe, zo yatik nen dâtnâņgowe. Ka sâkurâpniņâ zen den zo nâņgâm umziņan mân pane zeipkât zengâren bon buņ oip.

³ Siņgi âlip nâņgâm umniņan pamen, nen ko ândim nâņgâ kamânân bagimen. Anutuņâ sâkurâpniņangât itâ sâip,
“Nâ kuk otziņgâm itâ sâm kâtigiwan, ‘Zen nâgât ândim nâņgâ kamânân mân bagibi. Zen nâ sot ândim nâņgâ mân upi.’”

⁴ Anutu zâk narâk zoren yatâ sâip. Ka mârumņan hân mot muyageip, narâk zoren Anutuņâ nepņâ tuum kwâkâm kendon tap nâņgi. Anutuņâ sirâm nâmburân kânok umņan a sot kut nâi muyageziņgi. Sirâm nâmburân zagât, zorat Kembugât ekabân den nâi itâ ziap,
“Anutu, zâk kut nâi nâi muyagem nanġâm sirâm nâmburân zagât, zoren kendon tap nanġip.”

⁵ Oi bet Isirae a mirâ kamân kâtikņan um kâtik ândine Anutuņâ den nâi u ziap, zo yatik zengât op itâ sâip,
“Zen nâgât ândim nâņgâ kamânân mân bagibi.”

⁶ Mârum ândiwe, zen siņgi âlip nâņgâm diņâ birâm mân bagiwe. Ka a nâmbutņandâ ândim nâņgâyân bagibigât mâtâp ziap.

⁷ Wangât, bet narâk nâin Anutuņâ narâkņâ du sâip. A kutâ Dawidigât lâuyan den san, zo pâi itâ sâip,
“Zen itârân diņâ nâņgâme oi ko um kâtik mân ândibi.”

⁸ Zorat op ko Yosua zâk mârum ândim nâņgâ kamân bonņâ muyagem ziņgi sâi bet Anutuņâ narâkņangât dum mân sâbap.

⁹ Zorat itâ nâņgâbi, “Anutu hân mot muyagem nanġâmņâ kendon tap nanġip, zo yatik Anutugât a ambân nengât ândim nâņgâ kendon nâi tok ziap.

¹⁰ Anutu zâk nep tuum nangâm ândim nângip, zo yatik a ninâ Anutugât ândim nângâyân baginatnâ nep birâm ândim nângânat.”

Anutu dinjagât topnâ.

¹¹ Oi ninan gâbâ nâinâ lorem Isirae a mârûm mâtâp bâlin lânâwe, zorik lânbpakât ândim nângâ kamânân âinatkat kâtiginat.

¹² Anutugât den, zo ândiândinâ sot imbanânoot. Oi sâu nâi umnâ kândâtinâ sâtjnoot zorat dâp walâm sât kâtik zo nem giari umninâ sot um dâpninâ zo nem mânângâtmap. Oi um nângânângâninâ sot umnâ nângâm kubikkubik zorat topnâ muyagibapakât sâsân.

¹³ Kut nâi nâi, zo aksik muyagemap. Nâinâ Anutugât mâtenjan tik mân zemap. Zâkkâren kut nâi nâi muyap sot ekap buj zemap.

Patâninâ Yesu um bâbâlan op mâte oknjangânat.

¹⁴ Anutugât tirik namâ galem a patâ nâi ândiningap. Anutugât nannâ Yesu. Zâk sumbem walâm zâi ândiap. Zâk zo yatâ ândiapkat Kembu patâninâ sâm nângâm pâlâtân kwâknjângâm ândinat.

¹⁵ Oi tirik namâ galem a patâninâ zâk loreindâ nângânîngâm mân nângânângâ mân opmap. Nengâren mâsimâsikâ muyagemap, zo yatik mârûm zâkkâren mâsimâsikâ top top muyageip. Oi zâk bâlinâ mân oip.

¹⁶ Zorat nen um bâbâlan op zâkkâren arindâ tânnângomâmbap. Oi kut nâi zo mo zo mâte otninji zâkkâren arindâ umâlipnjângât op tânnângobap.

5

Yesu zâk sâknam nep tuugipkat Anutunâ tirik namâ galem a patâ kwânângip.

¹ Hânân nengâren Anutugât tirik namâ galem a gâsum sâlâpznangoip zo, zen a zengât opnâ Anutu mâtenjan muyagem a zengât tosgât bâu mot Kembugât sinji sâm kom umbigât zâmbarip.

² Tirik namâ galem a yatâ zo, zâk ziknjak a lotnâ ândiapkat kwakmak a sot gulip ândiândin zo âlip mulun kwatzingâbap.

³ Topnâ yatâgât a zengât tosa sot ziknâ tosa ârândân Kembugât sinji nalem umbapakât sâsânâ.

⁴ Nep zâizâin zo a nâi zik umgât mân tuubap. A nâi Anutunâ gâsum sâlâpkum nep din sâm pindip, a zo zâknjak tuubap. Anutunâ Aaronj yatâ gâsum sâlâpkuip.

⁵ Oi Kristo zâk zo yatik zik umgât nângi zari tirik namâ galem a patâ mân oip. Zo Anutunâ gâsum sâlâpkumjâ itâ sâm nep din sâm pindip, “Gâ nannâ. Nâ irak zi gâsum sâlâpgoga nannâ ândiat.”

⁶ Oi den itâ sâip, “Gâ Melkisidek zâk yatâ tirik namâ galem a ândim zâiban.”

⁷ Yesu zâk hânân ândeip, narâk zoren umbâlâ patâ op isemnâ mumujan gâbâ mâkâbpakât imbanâ zemnjangip, Anutu Ibâ, zâkkâren ninâu sâip. Oi Yesu zâk Anutu hurat kwâknjangipkat Anutunâ nângânangip.

⁸ Yesu zâk nannâ ândeip oi lanj sâknam nep tuum âim sat lulu topnâ nângip.

⁹ Kut nâi nâi op nanjipnâ sât lulu a ambân zen kubikzinji ândiândi kâtik ândim zâimambi.

¹⁰ Zâk tirik namâ galem a patâ oip. Melkasidek, zâk mârûmñan Kembugât singi nalem om kore okñangâm ândeip. Yesu zâkkât dâp ândibapkât Anutuñâ sâm pindip.

Katep zengât nângânângâ yatâ mân ândibi.

¹¹ Zorat den donbep ziap. Oi zen kindapziñ kâmbâk ândiegât dâzângobat, zorat nânga yâmbâriap.

¹² Zen narâk kêrep singi âlip nângâm gawe. Zorat op ko zen singi âlibân lâmbatñâ a nâmbutñâ kwâkâm zingâne dâp opap. Ka zen singi âlibân mân lâmbatse. Zen yatâ zo singi âlipkât den mâtenñâ kwâkâm zingâbigât dâp ue. Zen nalem kâtikñangât dâp buñâ. Zen nam nânegârâk ândie.

¹³ Nam nime, zen katep sânat. Yatâ zorânâ dap op den bonñâ zorat topñâ sâlâpkum nângâbi.

¹⁴ Nalem kâtikñâ zo lâmbarâwe zengât singi. Um nângânângâziñ muyagei âlipñâ sot bâlinñâ nângâm kâsâpkume, zengât singi.

6

Anutu birânangâm um melân̄melân̄, zo mân taap.

¹ Zorat nen Kristogât den mâtenñâ zo birindâ zei den yâmbâtñâ zo târokwap sânat. Kembugât den top kwâkwatñâ zo birânat. Zo itâ. Um melân̄melân̄ sot ândiândi sânginñâ bon buñ zo birâbirân̄ sot Anutu nângâm pâlâtân̄ kwâkwat.

² Yesugât korân yatâ mo yatâ too sanjonzingâziñgân̄ sot bet kâugân pâpan sot mumuñan gâbâ zaatzaat sot narâk patin hâuñâ minat, zorat den.

³ Anutuñâ nângâningi den nâmbutñâ târokwatnâ.

⁴ A singi âlip den mem umziñ pâi âsakñan âsagemap sot sumbemân gâbâ umgât gom sambe zorat den nângâm âkñâliwe sot Tirik Kaapum sot urâwe.

⁵ Oi Anutugât den zorat nângâne âlip oi narâk patâgât imbanñâ zo nângâm âkñâliwe.

⁶ A yatâ zo singi âlip kândâtkom Anutugât nanñâ du poruyân kumbe yatâ upap. Zen yatâ utne a nâmbutñâ ziñâ Yesugât nângâm bâlin̄ kwapme. A yatâ zo dap op umziñ melân̄ singi âlibân ga gibi?

⁷ Zorat den sumbuñâ nâi sa nângânek. Hân nâi mapñâ âsâbân̄ gâi hân sânduksâi a kêrâm kâmitme zengât nalem muyagemap.

⁸ Ka hân zorenâk hibuk bâlin̄ik muyagemap, zo bon buñangât Anutuñâ sâm bâlin̄ koi kêrâpñâ simbap.

Kwik târârak kinkinñangât diñâ.

⁹ Bukurâpnâ, nâ den yatâ san, zo tâmbetagobigât buñâ. Zen singi âlibân kubikkubik op âlip upigât yatâ nângâm san.

¹⁰ Anutu zâk gulip orot buñâ. Zen zâkkât opñâ arâpñâ betziñan mem buku otzingâwe. Oi upme, zorat dap yatâ nelâmkubap? Buñâ.

¹¹ Zen itâ upigât otnigap. Zen aksik patâ singi âlibân kâtigem sumbemân âibigât um bâbâlân̄ op mambât ândine narâk âkâbap.

¹² Oi mân lorem singi âlip a nângâm pâlâtân̄ sot kâtigem ândim kut nâi nâi nengât singi sâip, zo galem upme, zo zengât mâtâp lân̄bi.

Sumbemgât singi kwatningipkât mân ken̄gât utnat.

¹³ Anutuñâ Abaram singi den dukum patâ nâigât mâtenñan sâm kâtigibat sâm kêrûmñâ zikñan kwap sâm kâtigeip.

¹⁴ Oi itâ sâip, “Nâ perâknyak mâsop mingiga kiurâpkâ laŋ kârâm ândibi.”

¹⁵ Oi Abaram zâk den zorat bonŋâ muyagibapkât mambât âkonŋâ buŋâ ândim bon muyageip.

¹⁶ Anâ a patâ nâi zâkkât mâtejan sâm kâtigem sâne sâm kwâkâkwâkân orot zo mân muyagibap.

¹⁷ Zorat Anutu zâk a sinŋi kwatziŋgi um zagât upegât umŋandâ kâtigei sâip. Zorat topŋâ muyagei sinŋi den zorât kwâkŋan sâm kâtik den sâm târokwaip.

¹⁸ Anutu zâk sarâ buŋâ. Den zagât sinŋi den sot sâm kâtik den zo kwânângâzikâm neŋgâren tâmbetagoagonŋgât sâi zâkkâren âiwen. Oi neŋgât sinŋi kut nâi sâip, zo kâtigem minatkât yatâ oip.

¹⁹ Sinŋi kwatniŋgâwe, zorat bonŋandâ ândiândiniŋŋgât ândâniŋ kâtikŋâ, zo muyap buŋâ. Oi ândâniŋ zorâŋâ tirik namin sâŋgum umŋan tik pane ziap, zoren âi gâsum kâtigemap.

²⁰ Sâŋgumŋan zo Yesuŋâ kâdom otningâm bageip. Zâk Melkasidek zâk yatâ tirik namâ galem a op ândimapŋâ yatâ oip.

7

Melkasidekât topŋâ

¹ Melkasidek zâk Salem kamân zeŋgât a kutâ. Anutu u patâ, zâkkât tirik namâ galem a op ândeip. Abaramŋâ a kutâ kâsarâpŋâ zâŋgomŋâ âburem gâi Melkasidekŋâ mâtâbân muyagem mâsop miŋaŋgip.

² Oi Abaramŋâ sikum meip, zo kâsâpkum bâzagârân gâbâ Melkasidek kânok pindip. Melkasidek zâkkât kutŋâ niŋ denân itâ, “Târârakŋâ a kutâ.” Salem a kutâ, zo niŋ denân itâ, “Lumbeŋâ a kutâ.”

³ Melkasidek zâk ibâ mam zekât kutzikŋâ Kembugât ekabân mân ziap, zorat topŋâ mân nâŋgâmen. Zâk sâkurâp kutziŋâ ekabân mân ziap. Zâk âsaâsagiŋ narâk ekabân mân ziap sot mumbapkât narâk ekabân mân ziap. Zâk Anutu nanŋâ zâkkât dâp upapkât sâsân. Zorat narâk dâp tirik namâ galem a op ândeip.

Melkasidek zâk tirik namâ galem a nâmbutŋâ ândiwe, zo walâziŋgip.

⁴ Zi nâŋgânek. Melkasidek zâk a zâizâiŋ nâi. Zâkŋâ sâkunniŋâ Abaram walip, zorat Abaram zâk sikum âlipŋâ zo kâsâpkum bâzagârân gâbâ ma kânok zo pindip.

⁵ Bet Mose ândeip, zoren gâbâ Lewigât kiurâp nâmbutŋâ zen tirik namâ galem upigât sâsâŋâ. Zen Abaramgât kiurâp nâmbutŋâ torerâpziŋâ zeŋgâren gâbâ sikum kut nâi nâi bâzagârân gâbâ ma kânok mem ândiwe. Zen zo yatâ upigât den nâi Mosegât gurumin den ekabân ziap.

⁶ Ka Melkasidek zâk zeŋgât kâmurân gâbâ mân muyageip. Zâk mârurumŋan ândeip. Oi zâk Abaramgâren gâbâ bâzagârân gâbâ kânok meip. Anutuŋâ Abaram sinŋi den kwâkŋaŋgip. Abaram zâk a patâ oip. Melkasidek ko zâk a zâizâiŋ nâi op Abaram mâsop miŋaŋgip.

⁷ Zorat itâ nâŋgânek, “A zâizâiŋandâ giginâ mâsop memap.” Den zo bonŋâ. Zo nâiŋâ dap op kwâimbâbap? Zorat op ko itâ nâŋgâmen. Melkasidekŋâ Abaram walâm ândeip.

⁸ Narâk zi tirik namâ a buŋ orotŋandâ sikum bâzagârân gâbâ ma kânok mime. Ka narâk zoren ko Melkasidek zâk ândiândi kâtik ândibapkât sâsân,

zâknâ sikum Abaramgâren meip. Lewi mân âsageip, narâk zoren sâkunjâ Abaramnâ sikum kâsâpkum Melkasidek pindip.

⁹ Zorat op ko nâ zorat nânja itâ uap. Lewi, zâk bâzagârân gâbâ ma kânok memapnâ sâkunjâ Abaram zâk sot Melkasidek sikum zo pindip.

¹⁰ Sâkunjâ Abaram mâtâbân gâi Melkasidek zâk sot kândiangâwet, narâk zoren Lewi zâk mân muyageip. Zorat itâ nângânat. Lewi zâk sâkunjangâren gok, zorat op sikum kâsâpkum bâzagârân gabâ ma kânok Melkasidek pindip yatâ uap.

Tirik namâ galem a Lewigât kâmut, zengât nep zo mân dâp oip.

¹¹ Lewigât kiurâp, Aarongât kâmut, zin tirik namâ galem upigât Mosenâ gurumin den ekabân sâm zingip. Lewigât kiurâpnâ zengâren tirik namâ galem urâwe, zo âlip oi sâi wangât bet tirik namâ galem a nâi Melkasidek yatâ muyagebap?

¹² Oi tirik namâ galem a kâmut sânginjâ zo siriksâi a ûjaknjâdâ galem upap. Yatâ oi sânginjâgât den kâtik zo siriksâi ûjaknjâ nâi muyagibap.

¹³ Anutuñâ a nâi Melkasidek yatâ upapkât sâip. Zâk Lewigât kâmurân mân muyageip. Zâk nâin goknjâ. Mârum zâkkât kâmut zo, zengâren gâbâ nâinjâ tirik namin nep mân tuubigât sâip.

¹⁴ Kembuniñâ Yesu, zâk Yudagat kiurâp zengâren gâbâ muyageip, zo nângen. Oi kâmut zo, zen tirik namâ galem upigât Mosenâ den mân sâip.

¹⁵ Oi zorat topnâ itâ muyagiap. Tirik namâ galem a nâi Melkasidek, zâkkât dâp muyagibapkât sâsân.

¹⁶ A zo ândiândi kâtikkât imbanjan tirik namâ galem op ândeipnâ ândiap. Zo sâkunzjangât den kâtik zeip, zorat dâbân bunâ.

¹⁷ Oi zâkkât den Kembunâ itâ sâm muyagei Kembugât ekabân ziap, “Gâ Melkasidek zâk yatâ tirik namâ galem a ândim zâimâmban.”

Yesu zâk târotâro bonjangât naknjâ.

¹⁸ Gurumin den sânginjâ mârûm zeip, zo lolot sot bon bunâ oipkât birâbirân.

¹⁹ (Den kâtik zorânâ kut nâi mân kubikjangip.) Oi zorat hâunâ Kembunâ mâtâp âlipnâ muyagei zorân diiningi Anutu âlip mâte okjangâmen.

²⁰ Ujaknjâ muyageip, zo sâm kâtik den bun mân muyageip.

²¹ Sânginjâ, zen sâm kâtik den bunâ tirik namâ galem a urâwe. Ujaknjâ zi ko den kâtik kwâkjan namâ galem a op ândeip. Zâkkât den kâtik Kembugât ekabân itâ kulemgune ziap,

“Kembunâ den sâm kâtigeip, zo mân birâbap. Zâk itâ sâip, ‘Gâ tirik namâ galem a op ândim zâimâmban, kâtiknjâ.’”

²² Yatâ opnâ topnâ itâ nângânat. Yesunâ târotâro bonnjâ muyageip.

²³ Tirik namâ galem a sânginjâ, zen ko donbep, zinzin kâtik bunâ. Zen ândim momarâwe.

²⁴ Ujaknjâ, zâk ko ândiândi kâtik ândibapkât tirik namâ galem nep zo tuugipkât zem zâimâmbap.

²⁵ Zorat narâk dâp a Anutu mâte okjangânam Yesugâren gâindâ âlip betnjan mem tânnangomap. Zâk ândiândi kâtik ândiapkât âsâbân zengât op Anutugâren ninâu sâmap.

Yesu zâk tirik namâ galem a bonnjâ.

²⁶ Tirik namâ galem a patâ, zâk hâlâlû sot tosa buñ, saleknâ, bâliñ mâme a zen yatâ mân op ândiândiñ. Oi zâim hân sot sumbem walâm patâ op ândiap. Yatâ zorân nenğât op Anutu mâtenjan kin ândeî dâp uap.

²⁷ Zâk tirik namâ galem a sânginiñ yatâ buñ. Sânginiñ, zen sirâmñâ sirâmñâ ziinâ bâlijanğât opñâ Kembugât sinji nalem omarâwe. Omñâ bet a ambân zenğât op omarâwe. Kristo ko nenğât op sâp kânok Kembugât sinji sâm ândiândiñâ pâi âkip.

²⁸ Mosegât den kâtik ekabân a yenñâ, umziñ lolotñâ, zen tirik namâ galem a patâ ândibigât den ziap. Bet ko Anutunâ nanñâ tirik namâ galem a patâ op târârak sot hâlâlû op ândim zâimâmbapkât gâsum sâlâpkum sâm kâteip.

8

Yesu zâk u sumbemân tirik namin nep tuumap.

¹ Den zorat keetñâ itâ. Tirik namâ galem a patâniñâ ândiap. Zâk u sumbemân, imbanâ mariñâ, zâkkât âsan bongen zarip.

² Zâk hâlâlû namâ bonñâ zorat galem a pata ândiap. Namâ zo anñ buñ, Kemu zikñak muyageip.

³ Hânân tirik namâ galem a patâ zen Kembugât sii nalem umbigât sâm zingip. Zorat tirik namâ galem a patâniñâ Yesu, zâk dâp op Kembugât sinji kut nâi pâmbapkât sâsân.

⁴ (Hânân den kâtik ziap, zorat dâp Kembugât sinji nalem uuñ ândie.) Oi Yesu zâk hânân ândim sâi namâ galem a patâ mân ândibap.

⁵ Hânân a zen nepziñâ tirik namâ yenñâ sot dâp zoren upme. Bonñâ ko sumbemân taap. Mose, zâk hâmbâ silep tuubam oi Kembunâ itâ sâm dukuip, “Nângat. Dâp bâkñan tirâpgowan, zo yatigâk silep mot zo tuuban.”

Târotâro unakñanğât den.

⁶ Kristonâ târotâro bonñâ muyageip, zorân sânginiñ wâlap. Zo yatigâk tirik namin nep tuumap, zorân sânginiñ wâlap. Târotâro unakñan kut nâi nâi Anutunâ nenğât sinji sâip, zorân sânginiñ wâlap.

⁷ Mârum târotâro sânginiñ zeip, zorân bon oi sâi bet nâi muyagibapkât dinâ mân âsagebap.

⁸ Anutu zâk a zenğât nânji mân dâp oi itâ sâip, “Gâtâm narâk nâin Isirae a kâmut sot Yuda a kâmut, zen sot târotâro unakñâ nâi muyagibat.

⁹ Mârum sâkurâpziñâ Aigita hânân gâbâ diizingâm gam bitziñan gâsum zen sot târotâro orâwan. Târotâro unakñâ ko târotâro sânginiñ zo yatâ buñ. Mârumñan târotâro zo mân lune nâ kândâtzângowan.”

¹⁰ Oi Kembunâ itâ târokwap sâip.

“Bet Isirae a zen sot târotâro upat, zo ko itâ. Nâ den kâtiknâ umziñan pa geibap. Oi umziñ kâligen kulemgua zimbap. Oi nâ zenğât Anutu ândibat. Oi zen kâmut gakârâpnâ ândibi.

¹¹ Oi a nâiniñ a bukunâ mo torenñâ itâ mân sâm kwâkâm pindâbap, ‘Hâiyop, gâ Kembugât topnâ nânğâ.’ Buñ. Zen giginâ sot zâizâin pisuk topnâ nânğâm kwâtâtibi.

¹² Itâgât topnâ nânğâm kwâtâtibi. Nâ tosaziñ birâbat. Bâliñâziñanğât dum mân nânğâbat.”

¹³ Oi Kembu zâk târotâro unaknangât den sâmñâ mârur zeip, zorat sânginjâ sâm birip. Oi kut nâi sânginjâ upam uap, zo mân zimbapkât sâsân.

9

Mârur Kembu mâte oknangâwe, zo yenñâ.

¹ Târotâro sânginjan Kembu mâte oknangâbigât mâtâp zeip. Oi zorat Kembugât hâmbâ silepnâ hânân zeip.

² Silep zo itâ tuuwe. Umñâ nâi mâteyâk hâlâlu namâ sâwe. Zoren kârâp sisinj zo kirip. Oi zoren tâtatñâ nâi tâip. Zorat kwâknjan Kembugât singji nalem hâlâlu sâsân, zo tâip.

³ Umñâ nâi sângumñâ kom mânangâtne zeip. Zo hâlâlu kâtikñâ sâne zeip.

⁴ Zoren kâbak hitom âlip uunâ goide kâtñâ tuutuun, zo tâip. Oi târotârogât ombonâ nakñâ tuutuun, zo sâknjan goidenâ kâpine tâip. Oi Aaronğât tân kâm takâm âiyagip, zo sot âman goide kâtñâ tuutuun, zorat umñan nalem kutñâ Mana, zo zeip. Oi târotârogât gurumin den kârân kulengoip, zo zeip. Kut nâi nâi zo ombon umñan ziwe.

⁵ Ombon kwâknjan sumbem a dâpnâ zagât abâtziknandâ ombon kwâknjan pam kirâwet. Osetziknjan tosazinj buñ upapkât namâ galem anjâ bâu gilâm lokimarâwe. Ziren kut nâi nâi zorat den kârep mân sâbat.

⁶ Kut nâi nâi zo kubikne zei namâ umñâ mâteyâk zoren tirik namâ galem a zen âsâbân zâim nepzinj tuumarâwe.

⁷ Ka namâ umñâ nâi zoren tirik namâ galem a patâ zâk ziknjik kendon patâ nâigât umñan sâp kânok zâimâip. Oi gilâm buñ mân âimâip. Bâu gilâm sorâk âim zikñâ sot a ambân zengât tosgât lokimâip. Mân nângâm tosa muyagiwe, zo buñ upapkât yatâ opmâip.

⁸ Zorat topñâ Tirik Kaapumñâ itâ tirâpnânguap. Tirik namâ galem a zin umñâ mâteyâk zoren zâim nep tuum ândiwe. Narâk zoren umñâ nâi hâlâlu kâtik sâme, zorat bagibaginangât mâtâp mân âsageip.

⁹ (Den san zi den sumbuñâ. Narâk zi topñâ nângâbigât san.) Hâmbâ silebân nalem sot zuu uunâ, zorân dap op a zin Anutu mâte oknangâwe, zengât umzinj salekkobap?

¹⁰ Zo sâkkârâk den kâtik. Nalem sot toogât sot sâk sanjon zorat den zeip, zo yatâ. Zo zinzinj kâtik mân sâsânâ. Bonñâ muyagei zo birâbirân.

Kristo zâk tirik namâ nep bonñâ tuugip.

¹¹ Kristonñâ ko kut nâi nâi bonñâ muyagibap sâsânâ. Zorat zâknâ tirik namâ galem a patâ muyageip. Oi hâmbâ silep tobat nâi, bonñâ, betñâ mân tuutuun, hânân mân ziap, zoren bageip.

¹² Zâk noninj makau zengât gilâm sot buñâ. Zikñâ gilâmñâ hâlâlu namin sâp kânok bagei gilâmñandâ sângâninj meip. Sângâninj meipkât zâkkât singji urâwengât zâkkât singji op zâimânat.

¹³ Noninj makau zengât gilâm, zorân a sâkzinj salekkubapkât aam sâkzinjan pane hâlâlu minzinja Kembu mâte oknangâmarâwe. Makau kârâbân sem simbup oip, zorat kâunâ zorân sâkzinjan sanjori Kembu mâte oknangâmarâwe.

¹⁴ Kaapumñâ ândeiññâ ândiap sot ândibap, zâk Kristo mam oknangi zâknâ um sâknâ salek op Anutugât singji sâm ândiândinj biri gilâmñâ geip. Oi Kristonñâ gilâmñandâ umninj sanjorip. Nen orot mâmeninj gukupitñandâ

tuugindâ umniņ sumunkoip, zo Kristonâ sanġori salekkoip. Gilâmñâ umniņ sanġori Anutu, ândiândi mariñâ, zâkkât kore mâman a ambân urâwen.

Kristogât gilâmñandâ kut ñai ñai sângân meip.

¹⁵ Zorat Kristo zâk târotâro uñakñangât nakñâ oip. Târotâro sângiñan ândim tosa muyagiwe, zo buñ upapkât moip. Oi zorat zâkkât singi a zen bet sâwât, ândiândi kâtik zengât singi sâip, zo âlip mimbi.

¹⁶ Bet sâwât kât mâtâp itâ ziap. Mariñandâ moi ko galem upme.

¹⁷ Wâgân ândei bet sâwât den sâsân zo yen zimhap. Moi ko den zorat bonñâ muyagibap.

¹⁸ Zorat târotâro sângiñâ zo gilâm buñ mân muyageip.

¹⁹ Mose zâk den kâtigân den top top minduminduyân a dâzângom nangâm makau sot noniņ gilâm too sot mâpotñâ râma sâmotñandâ zoren saam zorânâ gilâmân kwândenâ Kembugât ekap sot a ambân aksik patâ kwititapkoip.

²⁰ Zâkñâ itâ dâzângoip, “Anutunâ târotâronâ sâm kâtigem zingip, zorat gilâm zi.”

²¹ Yatigâk hâmbâ silep sot âman mot gilâmñâ kwititapkoip sanġonzingip.

²² Zorat den kâtikñan sâsânangât kut ñai ñai âksik sanġon nangânangân sot gilâm buñ, zorân tosa guligulipkun mân ziap.

Kristo zâk sângânñiņ mei dâp oip.

²³ Sumbemân kut ñai ñai bonñâ ziap. Oi zorat dâp hânân gilâm yennandâ kut ñai ñai sanġonbapkât sâsânâ. Uren bonñâ ko Yesu zikñâ sângânñâ patâ sanġonbapkât mâtâpñâ muyageip.

²⁴ Zorat opñâ Kristo zâk tirik namâ hânân, betñâ tuutuun, u bonñâ zorat dâp, zoren mân bageip. Zâk u sumbemân tirik namâ bonñâ, zoren bageip. Oi zoren Anutu mâtenjan ândim niñangât op nep tuumap.

²⁵ Tirik namâ galem a zen kendon dâp noniņ makau kom gilâm mem zâime. Kristo zâk zo yatâ mân oip. Zâkñâ sâp kânok um sâkñâ zo Kembugât singi sâm zâi pâip.

²⁶ Kristo zâk tirik namâ galem a nâmbutñâ zo yatâ opmâip sâi hân muyageibân gâbâ sâknam nângâm gâbap. Zâk yatâ mân opñâ narâk murukñan zi suupniņ mem tosaning gulipkubapkât muyageip.

²⁷ Anâ kânok munatkât sâm niņip. Oi zorat kwâkñan dinniñâ sâm kwâkâbapkât sâsânâ.

²⁸ Oi Kristo zâk yatik a donbep nengât tosanâ kwâkñan zari sâp kânok moipñâ dum ga bâliñâ sanġonbap, zo buñâ. Zâk gâbapkât um bâbâlan op mambât ândimen, nen miniņgâbapkât gâbap.

10

Mosegât den kâtik zo bonñangât dâpñâ.

¹ Den kâtik Mosenâ sâm muyageip, zo bonñâ bet muyagibap, zorat mân sâip. Buñâ. Zorat dâp hânân muyageip, zorat op sâip. Zo bonñâ buñâ. Zorat op ko tirik namâ galem a, zen den kâtik zo lum kendonñâ kendonñâ Kembugât singi nalem om ka om gane ma Anutu mâte okñangâme. Zen âlip mân um hâlâlu minzingâmap.

² Yatâ oi sâi Kembugât singi kut nâi nâi uunâ, zo buŋ opap. Zoren Anutu mâte okŋangâme, zengât tosa buŋ oi sâi tosazinŋgât nângâ kwâkâ dum mân upe.

³ Kembugât singi uunâ, zo kendonŋâ kendonŋâ muyagei tosazinŋgât nângâme.

⁴ Noniŋ makau gilâmŋâ, zorân dap op tosazin gulipkubap? Zo buŋâ.

⁵ Zorat Kristonâ hânân gibam Ibâgâren den itâ sâip,

“Kut nâi nâi gâgât singi ume, zorat mân otgimap. Sâk ko muyagem nigat.

⁶ A zin umzin mân kubikangâm zuu kâmbâk, zo kâmbuknâ uunâ sot bâlinŋgât tosa buŋ upapkât kut nâi utnetâ gâ zorat nângâna mân dâp uap.

⁷ Zo nângâm itâ sâwan, ‘O Anutu, sâtâkâ lubam gewan. Kembugât ekabân nâgât den kulemguwe, zorat dâp muyagenibap.’”

⁸ Den itâ sâip, zo ziap, “Kembu, gâgât singi nalem uunâ sot zuu kâmbâk bâlinŋgât tosa buŋ upapkât pâpan, zorat mân otgimap. Zorat âkongimap.”

⁹ Oi den nâi itâ târokwap sâip. “O Anutu, gâgât den lubam gewan.” Yatâ sâmŋâ kut nâi sânŋinâ kâbakŋem unaknâ nâi kwânângip.

¹⁰ Zorat Anutugât dengât opnâ Yesu Kristo sâkŋandâ suupniŋ mei um salek urâwen. Zo sâp kânok oip, zorat zinzin kâtiknâ ziap.

Yesu zâk neŋgât suup meip.

¹¹ Tirik namâ galem a, zen sirâmŋâ sirâmŋâ nepzin tuum Kembugât singi nalem om ka om op ândime. Oi zo tosa âlip mân gulipkumap.

¹² Kristonâ bâlinŋgât suup sâp kânok mei âki u Anutugât âsan bongen zarip, ândiap.

¹³ Oi zâk zoren kâsarâpnâ kinŋgât kombân upigât mambât ândiap.

¹⁴ Um hâlâlu orotŋgât mâtâp ândimen, neŋgât umniŋ sâp kânok memŋâ kubikkubikniŋgât nep tuum nanŋip.

¹⁵ Oi Tirik Kaapumŋâ den sapsun niŋgâmap. Den itâ sâi ziap,

¹⁶ “Kembuŋâ den sap, zo itâ, ‘Nâ dinnâ kâtiknâ umziŋan pa geibap. Oi umziŋan kulemgua zimbap.’”

¹⁷ Oi den nâi itâ târokwâip,

“Nâ tosazin birâbat. Bâlinâzinŋgât dum mân nângâbat.”

¹⁸ Tosaniŋ buŋ oi zorat Kembugât singi noniŋ makau kom uunâ zo buŋ upap.

Sarâŋâ buŋ Anutu mâte okŋangânat.

¹⁹ Bukurâp, Yesu zâk gilâmŋandâ mâtâp mem niŋgipkât nen hâlâlu namin zâinam umniŋ bâbâlan uap. Yesugât op tirik namâ umŋâ nâi, hâlâlu kâtik sâme, zoren âlip baginat.

²⁰ Yesu zâk zorat mâtâp unak, zo muyageniŋgip. Zâk zikŋak ândiândiŋ unaknâ muyagem niŋgip. Zâk sânŋum kom mânâmânângât zo walâm umŋâ nâi, zorat hâlâlu kâtik sâme, zoren bageip.

²¹ Zâknâ Anutugât tirik namâ bonŋâ zorat galem a ândiap.

²² Zorat nen nângâm pâlatân kwâkŋangâm um hâlâlu sot um bâbâlan op mâte okŋangânat. Zo umniŋâ tosanâ sumunkoip, zo gilâmŋandâ sanŋori salekkoi sâkniŋâ too saleknâ sanŋori mâte okŋangânat.

²³ Oi sâi kâtikkâtiginiŋandâ kut nâi singi kwatniŋgipkât singi den zorik mem ândim kâtiginat.

²⁴ Oi galem orangâm buku orot nep sot nep âlipkât esapagom kin nep tuunat.

²⁵ Oi a nâmbutnjâ singi âlipkât minduminduyân mân game, nen yatâ mân op zâimânat. Narâk patâ mâte otningap. Zo yatâ nângâm kâtigemnjâ tânagom kinat.

Bâliŋaŋgât nângâm bâbâlaŋ orot, zorat den.

²⁶ Nen den bonŋandâ umniŋan âsagei bâliŋâ bâbâlaŋâk oindâ zorat nâiŋâ suup mei gulipkubap? Bunâ. Yatâ mân ziap.

²⁷ Zo ko zo yatâ oindâ sâi ko hâuŋâ yâmbâtŋâ sot kârâp patâ zorâŋ mambâtningâm zembap. Kârâp zorâŋâ Kembangât singi a kâsarâpziŋ zo zingisibap.

²⁸ A nâiŋâ Mosegât gurumin den zo nângâm kumbap, zo ko a zagât mo karâmbut, ziŋâ tosaŋâ sâm muyagine a ambân ziŋâ a zo tosaŋaŋgât kune mumbap. Zo yatâ upme. Mân birâbigât sâsâŋ.

²⁹ Oi a nâi, zâk Anutugât nanŋâ mem ge kwâkwat okŋaŋgâbap, zâk hâuŋâ mimbap. Târotâro uŋakŋaŋgât gilâm zorat nâŋgi yenŋâ opmap, zâk hâuŋâ patâ mimbap. Oi nâi zâk buku orot marinâ, Kembangât Kaapum sâm bâliŋ kwâpâp, zâk hâuŋâ walâwalâŋ mimbap sâmen.

³⁰ Anutugât topŋâ nângâmen. Zâkŋâ den mâtâp nâi itâ sâi ziap, “Tosagât hâuŋâ zingâzingâŋ, zo nâgât nep. Hâuŋâ mâkâmâkâŋ, zo nâŋâ upat.”

Oi Kembangât den nâi itâ ziap,
“Kembu nâ arâpnâŋgât den sâm kwâkâbat.”

³¹ Zorat itâ nângânâ, “Anutu ândiândiŋ, zâkkât bikŋan âiâiŋ, zo yâmbâtŋâ.”

Singi âlip mem birâ mân utnat.

³² Zen mârum kut nâi opmarâwe, zo nângâbi. Narâk zoren singi âlip gâi umziŋâ haŋsâi sâknam kwâkŋan ândim sâknam nep tuum kâtigiwe.

³³ Narâk nâin nâmbutnjâ zen a mâtezŋan diizingâm mem nâi nâi otzingâm sâknam zingâm sâm bâliŋ kwatzingâwe. Oi zengâren gâbâ nâmbutnjâ zen bukurâpziŋâ yatâ otzingâne sâknam ârândâŋ nângâwe.

³⁴ Zen bukurâpziŋâ tâk namin zâine zengât op umbâlâ urâwe. Oi kât sikum betziŋan mine sikum bonŋâ zinziŋâ kâtik zo nenŋât singi sumbemân pâi ziap sâm, nângâne âlip oip.

³⁵ Oi um bâbâlaŋ op kâtigem ândim zâkkâren sângân patâ mimbi.

³⁶ Zorat zen kâtigem Anutugât den lum ândim, Anutu zâk kut nâi singi kwatziŋgip, zorat bonŋâ mimbi.

³⁷ Kembangât ekabân den nâi itâ ziap,
“Zorat narâkŋâ pânŋânok ziap. zo âki gâbapkât sâsânâ, zo mân tap nângâm kek gâbap.”

³⁸ Oi den nâi itâ ziap,
“A âlipnandâ nângâm pâlatâŋgât op ândiândi mimbi. Ka a zen loribi oi ko zengât nânga mân dâp upap.”

³⁹ Nen ko lorem tâmbetagoagoŋan âiâiŋ, zorat singi bunâ. Nen nângâm pâlatân kwâkŋaŋgindâ um dâpniŋ hâlâlû zimbap, zorat singi.

¹ Kut nâi singi kwatningip, zorat nângâm um bâbâlan op mambât ândiândin, zorânâ nângâm pâlatân uap. Kut nâi nâi mân igiknâ umnâ angân kârâm mem ândiândin, zorânâ nângâm pâlatân uap.

² Kembangât singi a sânginâ, zen nângâm pâlatânzinoot ândine Anutunâ zingiri âlip oip.

³ Hân sumbem zo Anutugât sâtkât muyageip. Zo nângâm pâlatân sot ândim nângâm kwâtâtimen. Kut nâi nâi igiknâ, zo mân igiknan gâbâ muyageip.

Abe sot Enoko sot Noa, zengât den.

⁴ Abe nâ Kambu nângâm pâlatân kwâknangâm ândim Anutugât singi râma kom oi sei Anutunâ egi âlip oip. Âtânâ Kain ko nalem Kembangât singi om pâi Anutunâ birip. Abe zâk nângâm pâlatânknangât Anutunâ egi a âlipnâ oi nalem zâkkât singi oip, zo mem Abegât a târârkânâ sâip. Abe zâk nângâm pâlatânnoot ândeipkât nânga mumunandâ mâtâp âlipnâ tirâpnangoi ziap.

⁵ Henok zâk Kambu nângâm pâlatân kwâknangâm ândeip. Zorat mu-mujan mân âibapkât Anutunâ gwâlâ mem zari a zin kârue. Oi mân mem zarip, narâk zoren Anutunâ Henokât topnâ itâ sâp muyageip, “Henok eksa âlip uap.”

⁶ Mân nângâm pâlatân kwâknangâm ândeindâ Anutunâ ningiri âlip orot, zo mân taap. Nâi zâk Anutu mâte oknangâbap, zâk kâdom itâ nângâbap, “Anutu ândiap. Oi Anutu mâte oknangâm konsâm ândibi, zen bonnâ muyagem zingâbap.”

⁷ Noa zâk Kambu nângâm pâlatân kwâknangâm ândeipkât kut nâi bet âsagibap, zorat Anutunâ den kânan dukuip. Dukui Noanâ hurat kwâknangâm ziknâ sot ambâ murârânâ gwâlâ ândibigât wangâ tuugip. Yatâ oi a nâmbutnâ, bâlin mame a zengât topzin muyageip. Oi Kambu nângâm pâlatân kwâknangâm ândeipkât tosa buj orot, zorat bonnâ meip.

Abaram.

⁸ Abaram zâk Kambu nângâm pâlatân kwâknangâm ândeipkât hân nâ birâm nâi galem upapkât dinâ muyagei lugip. Oi hân zorat mo zorat sâip, zo mân nângâm sât lulu op lum arip.

⁹ Kambu nângâm pâlatân kwâknangâm ândeipkât hân singi kwâknangip, zoren âimnâ kwande ândeip. Zoren ândim hâmbâ silebân tâtat mame oip. Hân zo Isaka sot Yakobo, zekât ârândân singi kwatzikip. Oi zet zo yatik urâwet.

¹⁰ Abaram zâk kamân nâi zinzin kâtiknâ Anutunâ muyageip, zorat nângânangâyâk ândeip.

¹¹ Sera, zâk zo yatik Kambu nângâm pâlatân kwâknangâm ândimnâ ambân sombâ ândim imbanâ muyagem kâmbonâ oip. Kiungât singi kwâknangip, zâkkât dinangât nângi bon oip.

¹² Zorat a sombâ op imbanâ buj oi zâkkâren gâbâ kiun donbep muyagiwe. Kiurâp zo sumbemân sângelak tap arie, tengâzin zorat dâp oip. Oi saru sâtnan sak ziap, zo anâ mân sâlâsâlapkun, zorat dâp muyagiwe.

¹³ A zo, zinâ Kambu nângâm pâlatân kwâknangâm ândim mom nângâwe. Kut nâi nâi singi kwatzingip, zorat bonnâ mân memnâ âknan ândi zei eknâ mâpâsem ândiwe. Yatâ opnâ topzinâ itâ nângâwe, “Nen hânân yen kwande ândien.”

¹⁴ Den yatâ sâp hân kâuk nâi muyaginam nângâm ândiwe.

¹⁵ Oi ziiñâ mirâ kamân kândâtkuwe, zorat nâñgâ kwâkâ mân urâwe. Zorat otziñgi sâi âburinâ sâmb âlip âburibe.

¹⁶ Zen mirâ kamân nâigât âkñâle urâwe. Mirâ kamân âlipñâ nâi sumbemân ziap, zorat âkñâliwe. Yatâ urâwe, zorat op Anutuñâ, zâk zengât Anutu, zâkkât yatâ sâindâ nâñgi mân bâliñ opmap. Wangât Anutu, zâk kizñak kamân patâ nâi muyagem zengât siñgi sâip, zorat.

Isaka sot Yakobo.

¹⁷ Abaram zâk Anutuñâ mäsiki nâñgâm pâlâtân kwâkñangâm ândeipkât nanñâ Isaka Kembugât siñgi sâmb kumbam oip. Abaram zâk siñgi den memñâ nan kânok zo buñ upapkât Anutugât sâtñâ lugip.

¹⁸ Anutuñâ mârumb Abaram itâ sâmb dukuip, “Isakagâren gâbâ kiurâpkâ âsagem lanj kârâm ândibi.”

¹⁹ Abaramñâ itâ sâmb nanñâ kumbam oip, “Anutu zâk a mumuñan gâbâ mângizingâbapkât imbanñâ zemñangap.” Yatâ sâipkât nanñâ mumuñan gâbâ yatâ mâburem pindip.

²⁰ Isaka zâk Anutu nâñgâm pâlâtân kwâkñangâm ândimñâ imbanñâ mem Yakobo sot Esau mäsop minzikâm kut nâi bet muyagibap, zorat den kânñan dâzâkoip.

²¹ Yakobo zâk yatik Kembu nâñgâm pâlâtân kwâkñangâm ândeipkât mumbam op Yosepe nanzatñâ mäsop minzikip. Zâk tannñâ gâsum pindisâm tap Anutu mâpâsemñâ mäsop minzikip.

²² Yosepe zâk Kembu nâñgâm pâlâtân kwâkñangâm ândeipkât mumbapkât narâkñâ mâte oi Isirae a zen bet Aigita hân birâm âibi, zorat nâñgâmñâ siñitñâ mem âibigât den kânñan dâzângoip.

Mose sot Yosua.

²³ Mose muyagei ibâ mamñâ zet Kembu nâñgâm pâlâtân kwâkñangâm ândiwetkât egitâ âlip oi a kutâgât den zorat mân kenñat op kân karâmbut katep tik pâitâ zeip.

²⁴ Mose zâk lâmbatñâ Kembu nâñgâm pâlâtân kwâkñangâm ândeipkât a kutâ Parao bâratñangât nanñangâren siñgi sânat sâne kwâkâziñgip.

²⁵ Zâk Anutugât a ambân gakârâp zen sot umbâlâ sot sâknam nâñgâbapkât sâlâpagoip. Zâk Aigita a osetziñan ândim narâk pânkânok um sâkkât âkñâle bâliñâ zo lum sâtâre upapkât nâñgi mân dâp oip.

²⁶ Oi Aigita hânân gâbâ kât sikum zorat nâñgi gigin oip. Oi Kembuñâ a bâliñan gâbâ mâkâningâbapkât sâsân, zâk yatik sâknam nâñgâm ândibapkât nâñgi bon oip. Zo gâtâm sângân mimbapkât yatâ nâñgâm oip.

²⁷ Zâk Kembu nâñgâm pâlâtân kwâkñangâm ândeipkât a kutâ kukñâ zorat kenñat mân op Aigita hân birip. Oi Anutu mân igikñâ, zo senñâ ekñâ yatâ zâkkâren pâlâtân oip.

²⁸ Mose zâk Kembu nâñgâm pâlâtân kwâkñangâm ândeipkât sâi sumbem a kâwaliñoot zâk mân zângobapkât Pasowa kendonân râma kom gaam gilâmñandâ mirâ hângiyân sanjorâwe. Sumbem a kâwaliñoot zorân murârâpziñ, kâdom kâtep, zo tâmbetzângobam ga ekñâ walâziñgip.

²⁹ Oi Isirae a zen Kembu nâñgâm pâlâtân kwâkñangâm ândiwegât saru kuriñan mâtâp âsagei lân âiwe. Aigita a ziñ yatâ utnâ sâne saruñâ gwâkâziñgip.

³⁰ Isirae a zen Kembu nângâm pâlâtân kwâkñangâm ândiwegât Yeriko kamânân pan patâ kirip, zo haamgum âinetâ sirâm nâmburân zagât âki amun gei giligâlaksâip.

³¹ Mâtâp ambân Rahaba, zâk Kembedgâren nângâm pâlâtân kwâkñangâm ândeipkât Isirae a hân ek mânângârâwet, zet buku otzikip. Yatâ oipkât den kwâkâ a zen sot mân kuwe.

Kembedgât a nâmbutnâ, zengât den.

³² Den kêrep mân târokwap sâbat. Gideon, Barak, Simson, Yepita, Dawidi sot Samue sot Propete a nâmbutnâ zengât den sâm arindâ sâi kêrep opap.

³³ Zen aksik Kembu nângâm pâlâtân kwâkñangâm ândiwegât a kâmut patâ mem ge kwatzingâwe. Kubikkubik nep tuum biranâwe. Kut nâi nâi singi kwatzingip, zorat bonnâ miwe. Zuu kâtik Laijon lâuziñ doonguwe.

³⁴ Kârâp kâligen zâmbane Anutunâ mem sândukñan kwatzingip. Anâ sâunâ kârâzingânâ sâne kâtigem ândiwe. Lolot ândiwenâ imbanâ mem ândiwe. Kâmbamân a kâwaliziñoot ândiwe. Hân torengen kâsaziñ zângom molizingâm ândiwe.

³⁵ Ambân nâmbut zengât narâpziñâ mumunân gâbâ zaatne galem otzingâwe. A nâmbutnâ a ziñ sâknam kwatzingâm mem nâi nâi otzingâwe. Oi singi âlip birâne mân zângonat sâne ândiândi kâtikñan zaatpigât nângâm den zo birâwe.

³⁶ A nâmbutnâ a ziñ den bâliñ top top sâm dâzângom lapitizingâwe. Oi nâmbutnâ kin bitziñ saam tâk namîn zâmbarâwe.

³⁷ Nâmbutnâ kâtnâ zângowe. Nâmbutnâ nak gaanâ gaazingâwe. Nâmbutnâ kâmbamñâ zângom gânduziñ mânângârâwe. Nâmbutnâ kanpitâ ândim noniñ râma sâkñâ akum ândiwe. Mandu yatâ op sâknam kwâkñan ândiwe.

³⁸ Hân a nâmbutnâ ândiwe, zengât dâp mân ândiwe. Zen a âlipnâ. Zen mirâ kamân kâtikñan sot barâ kâtikñan ândiwe. Kât kiyân sot hân mâtâpñan ândiwe.

³⁹ Zo zen aksik Anutu nângâm pâlâtân kwâkñangâwegât Anutunâ zingiri âlip oip. Oi kut nâi singi kwatzingip, zorat bonnâ mân muyagiwe.

⁴⁰ Topnâ itâgât. Anutu zâk nenngâren kut nâi zâizâiñ pâmbapkât nângi zeip. Zorat nen bunan ândiândi âlip ândibigât mân nângâzingip.

12

Yesu zâk kândom otniñgipkât zâk wâratkum kâtiginat.

¹ A sângiñâ kâmut patâ yatâ zorân haamnângom niñgit tegât kut nâi yâmbât sot bâliñangât tâkñâ kâpinângomap, zo mânângât birânat. Oi mâtâp tirâpnângowe, zorik âkonñâ bun sârârâk kârâm âim kikerân takânat.

² Oi Yesu, nângâm pâlâtângât mariñâ sot bon muyamuyage, zâkkâren sen kwap ândinat. Zâk sâtâre muyagibapkât sâsânâ, zorat nângâm poru nagân sâknam nângâm moip. Oi zorat anun kwâkñan zari nângi yenñâ oip. Yatâ opñâ Anutu, imbanâ mariñâ, zâkkât âsan bongen zariñ, ândiap.

³ Bâliñ mâme zen kâsa okñangâm mem nâi nâi okñangâne nângâm tâtâlim kâtigeip. Zen ko umziñ loribegât zâkkât nângâmñâ âkonñâ bun kâtigibi.

Anutunâ kubikningâmap, zorat den.

⁴ Zen bâliņandâ lotņan kwatziņgâbâ sâi kâtigem um sâkziņ kubikangâm kinkin, zo yatâ op ândiwe. Ka bâliņandâ kâtigem tâmbetzângobat sâi ko dap upi?

⁵ Anutuņâ narâpņâ zâņgonsâm itâ sâip. Den zo nelâmzânguap? Den zo itâ sâip,
“Nannâ, Kembuņâ kubikgigi nâņgâna mân giginâ upap. Kubikgigi umgâ mân loribap.

⁶ Anutu zâk a umņâ gâsuziņgâm zengât narâpnâ sâmap, zen zâņgom kubikziņgâmap.”

⁷ Zorat op ko Kembuņâ kubikziņgâbam sâi mân kenġât upi. Anutu zâk ziņgiri nan bârarâp utne yatâ otziņgâmap. Zengâren ibârâpziņandâ yatik narâpziņ kubikziņgâme.

⁸ Anutuņâ zen kubikziņgâmap. Mân kubikziņgi sâi ko lanġan gâbâ âsagiwe sâbem.

⁹ Oi nâi sâbâ. Hânân ibârâpniņ zen nâņgom kubikniņgâne dinziņâ lum hurat kwatziņgâmen. Oi sumbem mariņâ, um dâpniņangât Ibâ, zâk yatik hurat kwâkņangâm ândeindâ dâp upap. Yatâ op ândim, ândim kwâtâtinat.

¹⁰ Hânân ibârâpniņ ziņ narâk pânġânok âkņâleziņâ dâp nâņgom kubikniņgâme. Sumbem Ibâniņandâ ko âlip op ândinatġât kubikniņgâmap. Zikņâ hâlâlû ândiândiņân târokwatnatġât opmap.

¹¹ Kubikkubik muyagibap dâp, zo nâņgindâ umâlip mân oi sâknam nâņgâmen. Oi bet ko kubikkubigân ândim kâtigimen, nenġâren bonņâ muyagemap. Kubikkubikkât bonņâ zo târârak ândiândiņ sot um lumbeņâ.

Kâwali muyagem tânagobi.

¹² Zorat zen bitziņâ lolot sot pabutziņ bâliņâ zo kubikņâ kâtigibi.

¹³ Oi kinziņ lânbigât mâtâp zo kubikņâ zengâren pabutziņ bâliņâ zo âlip oi lân âlip upi.

¹⁴ Zen a aksik patâ zen sot lumbe ândiândiņangât nep tuubi. Oi um hâlâlû op ândibigât kâtigibi. Um sumun sot ândim Kembu igikņâ, zo mân ziap.

¹⁵ Zengâren gâbâ nâiņâ Anutugât tânzâņgozâņgoņ, zo walâbapġât galem orangâm ândibi. Oi osetziņan um kâlak dengât kârâpņandâ ziņgesebapġât galem orangâm ândibi.

¹⁶ Oi zengâren gâbâ nâiņâ Esaugât mâtâbân lân lân ândiândiņ sot a hurat mân kwâkwat mân upap. Esau zâk nalem kânok zorarâk op kâdom âsaâsagiņangât bet sâwât zo birip.

¹⁷ Zen zâkkât nâņgâme. Zâk bet mäsop mimbâ sâi angân kârip. Kut nâi oip, zorat isem umbâlâ op um melâņmelâņņangât mâtâp mân muyageip.

Nen Sinai bakņâ buņâ, Sioņ bakņâ mâte urâwen.

¹⁸ Narâk ziren zen bakņâ nâi gâsum mäsâsuatme. Kârâpņoot, zoren mân âiwe. Oi nâtâtikņâ, sasa sot pibâ zorat umņan mân bagiwe.

¹⁹ Oi lâmun diņâ patâ sot den kwamit patâ zo mân nâņgâwe. Mârum ko sâkurâpziņâ mirâ kamân kâtikņan ândim den zo hiriņsâbapġât ninâu sâwe.

²⁰ Den itâ muyageip, zorat nâņgâne imbaņâ oip, “A mo zuu nâiņâ bakņâ zo lânġi kâtņâ kune mumbap.”

²¹ Kut nâi zo sânm kwâtkwâtņoot muyagei Mosenâ sâip, “Nâ kenġât op sânmâmnâ sâmbuap.”

²² Mârum yatâ âsageip. Narâk zi ko zen bakņâ yatâ zoren buņâ. Zen Sioņ bakņâ, Anutu ândiândiņ, zâkkât kamân patin sumbemân, Yerusalem kamân

uñakñan ga giwe. Oi sumbem a donjep, a mân sâlpzângozânjon sot sâtâre mindumindu patâ.

²³ Anutugât narâpnâ kutziñ sumbemân kulemgoi ziap, zen mâte otziñgâwe. Oi a aksik patâ neñgât den sâm kwâkâkwâkân a patâ, Anutu sot a hâlâlû minziñgip, zengât um dâpziñâ, zengâren târokwarâwe.

²⁴ Oi Yesu târotâro uñakñangât nakñâ, zâkkâren gamñâ gilâm sarjongsarjon mâte urâwen. Gilâm zorân Abegât gilâmñâ tosa sâm muyageip, zo yatâ buñâ. Yesugât gilâm zorânâ sanjoningâbapkât geip.

Anutuñâ hân sot sumbem mângizikâbap.

²⁵ Zen den dâzângobap, zo zâk kândâtkubegât galem orangâm ândibi. Mârumñan hânân ge Sinai bâkñan gâbâ sâkurâpziñâ den dâzângoi birâne hâuñâ muyageziñgip. Zi sumbemân ândim den dâtnângomap, zâk kândâtkom dap yatâ hâuñâ buñ ândinat?

²⁶ Anutuñâ Sinai bâkñan den sâi diñandâ hân mânggeip. Oi zi ko du âsagibapkât sâm kâtigeip. Anutuñâ itâ sâip, “Nâ narâk nâin dum hân mângimñâ sumbem ârândân mângibat.”

²⁷ Dum mângibat sâip, zo ko kut nâi nâi muyageip, zo mânggei buñ upapkât nângâm sâip. Buñ oi zinzin kâtik zo muyagem yen zimbi.

²⁸ Nen Anutugât um topñan ândinatkat singi kwatniñgip, zo zinzin kâtikñâ. Zo minat, zorat Anutu sâtâre okñangânat. Oi pindiñsâm hurat kwâkñangâm kenngât op mâtâsinat.

²⁹ Wangât, Anutuniñâ, zâk kârâp patâ yatâ, zorat op ko. Kârâpñâ kut nâi nâi bâliñâ sem nangâbap, zorat san.

13

Um den.

¹ Buku orangâm ândime, zo zen mân birâne gibap.

² A hân nâin gâbâ gane zingit mân nângânângâ mân upi. Mârumñan a ganetâ buku otziñgânâ sâm topziñ mân nângâm sumbem a buku otziñgâwe.

³ Bukurâpziñ tâk namîn zâambarâwe, zengât nângâm, nângâne ârândân ândien yatâ upap. Oi zen sâk sot ândiegât bukurâpziñ a zîñ zângone sâknâm kwâkñan ândime, zengât nângâm ândibi.

⁴ Ap ambin ândiândiñ, zorat nângâne bon oi mân mem bâliñ kwapi. Oi itâ nângâm ândibi. Lañ ândim târotâro mânângât ândime, zen Anutuñâ hâuñâ ziñgâbap.

⁵ Umziñandâ kât sikumgât âkñâlê mân upap. Oi kut nâi nâi tatgigap, zorat mân sâm mem ândiban. Kembu zâk itâ sâip, “Nâ mân birâgibat. Oi gek mân nângânângâ mân upat.”

⁶ Zorat nen um bâbâlanâk itâ sânat, “Kembu zâk betnan memap. Zorat a zîñ kâsa otnim yatâ mo yatâ otninâ sâne mân kenngât upat.”

Singi âlip kwâkâm niñgâwe, zo mem ândim Yesu molinat.

⁷ A sâtñâ gakâziñ Anutugât den dâzângom ândiwe, zengât nângâm ândibi. Zen mâtâp âlip lân ândim muwe. Mâtâp zorik eknâ moliziñgâm Kembugâren nângâm pâlâtân kwâkñangâm ândinat.

⁸ Yesu Kristo, zâk ândeipñâ ândiap, zo yatik ândim zâimâmbap, kâtikñâ.

⁹ A ziŋ den uŋakŋâ top top dâzâŋgone zorâŋâ umziŋ mân gulipkubap. Umziŋan Anutugâren gâbâ tânzâŋgozâŋgoŋandâ tângui kâtigem kiri âlip upap. Kut ŋâi ŋâi niniŋandâ mân mem tâŋgubap. Anjâ mâtâp zo lãŋgâwe, zen bonŋâ mân muyagiwe.

¹⁰ Neŋgâren Kembugât ŋingi nalem pâpanŋâ taap. Zo hâmbâ silep galem upme, ziŋ nimbigât mân sâsâŋâ.

¹¹ Zen nãŋgâme. Zuu kom gaamŋâ gilâmziŋ tirik namâ galem a patâŋâ bâliŋaŋgât tosaŋât namin mem zari bonŋâ kamân kândâtŋan mem gei kârâbân ume.

¹² Zo yatik Yesu zâk gilâmŋandâ a um hâlâlu miniŋgâbapkât kamân kândâtŋan kune moip.

¹³ Zorat nen yatik kamân kândâtŋan zâkkâren giarindâ zâkkât op yatik bâliŋ otningâbi.

¹⁴ Itâ nãŋgâm utnat. “Kamân zinziŋ kâtikŋâ ziren mân taap. Nen kamân kâtikŋan, zinziŋ kâtik zimbap, zorat nãŋgâm mambât ândien.”

¹⁵ Zorat nen Yesu sot pâlâtâŋ opŋâ târotâroniŋaŋgât opŋâ Anutu mâtâseindâ zorâŋ tâbaniŋ upap. Zâk hurat kwâkŋaŋgâm ândim lâuniŋandâ sâm sâtâre okŋaŋgânat. Kutŋâ sâm bâbâlâŋ kwâkŋaŋgânat.

Ninâu sâm betniŋan mimbi.

¹⁶ Orot mâme âlipŋâ utnam gulip mân upi. Anutu zâk zorat nãŋgi zâkkât ŋingi kut ŋâi ŋâi pame, zo yatâ utne bonŋâ upap.

¹⁷ A sâtŋâ gakârâpziŋ, zengât sâtziŋ lubi. Zen um dâpziŋ galem upmenâ nepziŋaŋgât topŋâ Anutu mâtenan sâm muyagibi. Zorat nepziŋ umâlîbân tuune dâp upap. Umbâlâyân tuune zengâren kut ŋâi âlipŋâ mân upap.

¹⁸ Zen neŋgât op ninâu sâm ândibi. Nen umniŋan tosa kârum ândimen. Kut ŋâi ŋâi utnam oindâ târârâk upapkât otningâmâp.

¹⁹ Ninâuŋâ betnan mine Kembunâ melâŋnigi zengâren kek gâbatkât dâzâŋguan.

²⁰ Lumbenŋaŋgât mariŋâ, Anutu, zâk râma galem a patâ Kembuniŋ Yesu târotâro zinziŋ kâtik zorat gilâmŋât mumuŋan gâbâ mãŋgei zarip.

²¹ Anutu zâk imbanâ sot kâwali ziŋgâmŋâ mem bâbâlâŋ kwatzingi diŋâ lum nepŋâ tuum kwâtâtibi. Oi zikŋak nãŋgi dâp opmâp, zo Yesu Kristogât opŋâ zengâren muyagibap. Zâkkâren sâm âlip kâtikŋâ zem zâimâmbap, zo perâkŋak.

²² Bukurâp, den kârep ŋâi mân kulemgum ziŋgan. Oi zen den girem zo nãŋgâne mân bâliŋâ upapkât sâm ziŋgan.

²³ Oi nâ dâzâŋgua nãŋgânek. Bukuniŋâ Timoteo, zâk tâk namin gâbâ olaŋâwe. Oi zâk kek gâbap oi ko zâk sot gârat.

²⁴ A sâtŋâ gakârâpziŋ sot Kembugât ŋingi a ambân aksik nãŋgâziŋgan. Italia hânân ândie, zen yatik nãŋgâziŋge.

²⁵ Kembugâren gâbâ tânzâŋgozâŋgoŋâ aksik zengâren zimbap. Zo yatik.

Ekap Yakobonâ kulemgoip.

Mâsimâsikâgât bonjâ.

¹ Nâ Yakobo, Anutu sot Kembu Yesu Kristo, zekât kore anjâ. Kembugât a kâmut gakârâp sinsururun op âi ândie, zen sâm sâtâre otzingâm ekap zi kulemguan.

² Bukurâpnâ, zengâren mâsimâsikâ top top muyagei nângâne sâtârenoot upap.

³ Zen itâ nângâbi. Zen mâsimâsikâyân ândine zengâren kâtigigin, zo muyagibap.

⁴ Oi kâtigigin, zo zengâren bonjâ muyagem kâtigibap. Oi muyagei zen umgât sikum Anutugât den mân kârum tosazin bun op hâlâlu ândibi.

Nângânângâ kârum Kembugâren ninâu sânat.

⁵ Zengâren gâbâ nâinjâ nângânângâ kârum Anutugâren ninâu sâi pindâbap. Anutu zâk a sâm bâliņ den zo mân dâtnângom um bâbâlanjângârâk nângânângâ âlipņâ niņgâmap.

⁶ Zorat a um zagât opņâ buņâ, Kembu nângâm pâlâtân kwâkņangâm ninâu sâbi. Ka a um zagât upap, zo pibâ gâi saru âbâņgum âim gâmap, zo yatâ upap.

⁷⁻⁸ A yatâ zo Kembugâren ninâugât hâunjâ mimbatkât sâi mân pindâbap. Um zagât op gulip ândimâp, yatâ zorâņ mân pindâbap.

Sikumzinj zâizâiņ zorâņ bonjâ buņâ.

⁹ A zinj a kanpitâ zâkkât nângâne giginjâ opmap. Ka Anutunjâ a zo a bonjâ kwânâņgi sâtâre patâ upap.

¹⁰ Oi yatigâk a zinj a sikumņoot zâkkât nângâne zâizâiņ opmap. Ka Anutunjâ a yatâ zo zâkkât sikumņoot zorat nâņgi giginjâ opmap. Pâliņpâliņ neule bâlonjâ kek âmbârâņgâm gemap, zo yatik a sot sikumņâ kek bun opmap.

¹¹ Mirâsiņ takâmņâ hibuk bâlonjâ egi âkâm gem neulenjâ bun opmap. Zo yatik sikum a nepzinjâ tânâmņan birâm neule yatâ op bun upi.

¹² Nâi zâk mâsimâsikâyân kâtigibap, zâkkât nâņga sâtârenoot uap. Zâk kâtigem umņâ oi ândei Kembuņâ sâņgânņâ pindi ândiândi kâtik ândibap. Zo umzinjâ zâkkâren kinzap, zengât singi sâip.

Mâsimâsikâgât den.

¹³ A nâi, zâk bâliņangât mâsimâsikâgât itâ mân sâbap, “Anutunjâ bâliņangât mâsikâņigap.” Bâliņangât mâsimâsikâ, zo Anutugâren mân ziap. Zâkņâ a nâi bâliņangât mân mâsikâbap.

¹⁴ Mâsimâsikâ zo itâ muyagemap. Nâi zâk zikņak âkņâleņandâ diimâp.

¹⁵ Oi âkņâleņâ kâmba kwap katep mimbap, kutņâ bâliņâ. Bâliņandâ lâmbatņjâ sâk sot um ârândâņ mumuņ op simgât singi upabot.

¹⁶ Bukurâpnâ, um gulip upegât gasâziņ kârâm ândibi. Bâliņâ, zo hânân gâbâ âsagemap. Âlipņâ, zo sumbemân gâbâ âsagemap.

¹⁷ Kut nâi nâi âlipņâ top top, zo uren gâbâ âsakņâ Ibâ kânok, zâkkâren gâbâ gemap. Zâkkâren, kâin yatâ, kwâtepmâtep mân ziap.

¹⁸ Anutuñâ nângâm sâlâpkuipkât den bonñandâ nan bârarâp muya-
geniñgip. Oi zâkkât arâp zenğât tenğâyân kâdom op kinatkât yatâ otñiñgip.

Den nângânângân zorâñâ buñâ, luluñâ zorâñ bonñâ.

¹⁹ Bukurâpnâ, zen nângânek. Anñ den nângânatkât bâbâlan utnat. Den
sâsân sot kuk den sâsân, zorat yâmbârinat.

²⁰ A kuk orotñâ, zo Anutugât târarak mâtâp zo wâlap.

²¹ Zorat zen um sumun sot gângoñâ zo birâm mulunân ândim sinji âlip
den umziñan pâip, zo buku op mem ândibi. Zorâñâ um dâpziñ kubikpapkât
imbanâ zemñangap.

²² Zen den kindapñak mân nângâbi. Buñâ. Nângâm lubi. Nâi zâk
kindapñak nângâbap zo ko umñâ kâitkum simğât sinji upap.

²³ Nâi zâk den nângâm mân lubap, zâk anñ si sângânziñ niniñgurân ikme,
zo yatâ upap.

²⁴ Zen si sângânziñ ekñâ birâm âim tobatziñ nelâmzângomop.

²⁵ Nâi zâk Kembugât gurumin den bonñâ nângâm lum kâtigem ândibapñâ
bonñâ ek âkñâlem op ândibap.

Sinji âlibân ândiândigât den.

²⁶ Nâi zâk sinji âlibân ândiman sâm lâu sâput mân galemgumap, zo ko
umñâ kâitkumap. A yatâ zorân sinji âlibân ândiândiñ zo yenñâ upap.

²⁷ Malâ mandu umbâlâ op ândine ziñgit on galem otziñgâbi. Oi hânân
bâliñâ ziap, zo umziñ sumunkombapkât kândâtkubi. Zen yatâ op ândinetâ
Anutuñâ ziñgiri âlip oi itâ sâbap, “Sinji âlip mem ândie.”

2

Sikumziñoot sot kanpitâ zo dâbâk otziñgâbi.

¹ Bukurâp, zen âsakñâ marinâ, Kembuniñ Yesu Kristo, zâkkâren nângâm
pâlâtân kwâkñangâmenâ a zâizâiñ giginâ kut nâi nâi hâtubâtu mân
otziñgâbi.

² Nâ itâgât san. Yesugât a kâmut minduminduziñan a nâi, lomba a, kamân
nâin gokñâ zâk hâmbâ neulenoot sângân zâizâiñ gâi a nâi, lomba a, kamân
nâin gokñâ hâmbânâ alâkñâ pam kândâtñan gâbap.

³ Oi zen a hâmbâ neulenoot zo ekñâ itâ sâm dukubi, “Gâ zi ga. Tâtat âlipñâ
mâteyân zi ge tat.” Yatâ sâm a kanpitâ itâ dukubi, “Gâ ândi kin mo kian
ginñan ge tat.”

⁴ Zen a zenğât holiziñâ mân nângâm yatâ upme. Zen zo yatâ osetziñan
hâtubâtu otziñgâme. Yatâ op Kembugât mâtâp gulipkume.

⁵ Bukurâpnâ, den sa nângânek. Anutuñâ a dap yatâ zo gâsum
sâlâpzângoip? Hânân a kanpitâ ândime, zen nângâm pâlâtânân umğât
gom sambe opñâ Anutu um topñan ândibigât gâsum sâlâpzângoip. Zo a
umziñandâ zâkkâren kinmap, zenğât sinji sâip.

⁶ Oi zen ko a kanpitâ sinziñ ginñandâ ziñgitme. A ikâ ziñ denân
zâmbanme? A sikumziñ patâ zorân kâsa otziñgâm denân zâmbanme.

⁷ Oi a sikumziñoot ziñ Yesugât kutsinji âlip kwâkniñan zarip, zo sâm bâliñ
kwapme.

Den nâi lum nâi birâbirân, zo mân dâp uap.

⁸ Gikanğât opmat, yatik bukuganğât upan. Den kâtik kombânâ zo yatâ
Kembugât ekabân kulemgune ziap. Zo lune perâkñak âlip upap.

⁹ Ka a sât hâtubâtu otzingâbi zo ko bâlin utne gurumin den zorânâ topzin sâm muyagibap.

¹⁰ Njâi zâk gurumin den nâmbutnjâ lumnjâ njâi birâbap, zo den ku a upap.

¹¹ Zorat sâbâ. A njâigât ambân, zâk sot mân ândiban sâip, zâknagâk gâ kâmbam mân kumban sâip. Oi gâ a njâigât ambân sot mân ândimnjâ a kâmbam kumban zo ko gâ den ku a upan.

¹²⁻¹³ A njâi um lâklâk buŋ otzingâm, zâk gâtâm Anutunjâ yatigâk um lâklâk buŋ okŋangâbap. Ka a um lâklâk op buku otzingâbap, zâkkât topnjâ Anutunjâ sâm muyagei Kembugât mâtenjan kenŋât buŋ kinbap. Zorat gurumin den zorân topniŋ sâm muyagibap. Zo nângâm kwâtâtemnjâ um lâklâk op târârak op ândibi.

Nângâm pâlâtân bon buŋ sot gukupitnjâ.

¹⁴ Bukurâpnâ, a njâi nâ nângâm pâlâtân sot ândian sâbap, oi buku mân otzingâbap, zâk nângâm pâlâtânjâ zo dap op tâmbet agoagonjan gâbâ mâkâbap?

¹⁵⁻¹⁶ A mo ambân njâinjâ hâmbâ, sâk pâke mo nalem kêrum ândei kâmut zengâren gâbâ njâinjâ mân beknjan memnjâ itâ dukubap. “Gâ âlip âi ândiban. Gâ patenj opatkât sâkkâ kâpiban. Gâ nalem nem âkon upan.” Njâi zâk lâunandik yatâ sâm dap op beknjan mimbap?

¹⁷ Zorat a njâi nângâm pâlâtân sot ândian sâm buku mân otzingâbap, zâkkât nângâm pâlâtân zo mumunjâ sânat.

¹⁸ Mo a njâinjâ itâ sâbap? Gâ nângâm pâlâtân zemgigap. Nâ ko buku orotnjâ zemnigap. Nângâm pâlâtânjâ buku orotnjâ buŋ, zo tirâpnona ikpâ. Oi nâ buku orotnjangât nep tuum nângâm pâlâtânjangât bonnjâ tirâpgobat.

¹⁹ Anutu kânok ândiap, den zo nângâm kwâtâtemat. Gâ zo yatâ nângâm kwâtâtem sumbenŋât singi uan sâmat. Ka zitâ sâ nângâ. Wâke zinjâ zo yatâ nângâm Anutugât kenŋât op sânamziŋ sâmbumap.

²⁰ Gâ a um kwamen, nângâm pâlâtân sot buku orot buŋ. Nângâm pâlâtânjâ zo yennjâ.

Abaram sot Rahaba zet nângâm pâlâtân op bonnjâ muyagiwet.

²¹ Nângâm pâlâtân bonnjâ zorat sa nângâ. Sâkunniŋâ Abaram, zâkkât nannjâ Kembugât singi sâm kumbat sâi Anutunjâ nângi tosanjâ buŋ oip. Zo orot mâmenangât yatâ oip.

²² Oi itâ nângâ. Abaramgât nângâm pâlâtân zo orot mâmenandâ beknjan meip. Oi nângâm pâlâtânjâ târokwaî patâ oip.

²³ Oi zorat Abaramgât den kulem njâi itâ ziap, “Abaram zâk Anutugât diŋjâ nângi bon oipkât Anutunjâ zâkkât nângi târârak oip.”

Oi zorat Abaramgât itâ sâwe, “Zâk Anutugât buku kânok.”

²⁴ Iknek. Anutu zâk a njâi nângâm pâlâtânjangârâk egi tosanjâ buŋ mân upap. Egi buku orotnjangât nep mâpot tuugi tosanjâ buŋ upap.

²⁵ Oi yatik narâk njâin Anutunjâ Kanaan hân zo Isirae zengât singi sâi lan mâman ambân Rahaba, zâknjâ Anutugât den nângi bon oi Isirae a zagât hân ek mânângârâwet, zet zâkkâren gâitâ buku otzikâm tik mâtâp zâpari âiwet. Rahaba zâk buku orotnjangât nep tuugipkât Anutunjâ nângi tosanjâ buŋ oip.

²⁶ Zorat itâ ziap. Sâk zâk kaapumnjâ buŋ op mumunjâ muyagemap, zo yatigâk buku orotnjâ buŋ oi nângâm pâlâtânjâ zo mumunjâ opmap.

3

Nâmbâlamniñ galem utnat.

¹⁻² Bukurâpnâ, nen aksik patâ sâm tâpâkumen, zorat zengâren gâbâ donbepnâ um bâbâlarn kwâkâzingâzingân nep tuunat mân sâbi. Nângânêk. Den sâm kwâkâkwâkân narâkñan Kembunâ kwâkâzingâzingân a nen den bâlinâ sâm ândimen, zorat hâuñâ yâmbâtñâ ningâbap. Nen aksik patâ âsâbân sâm tâpâkumen. A nâinâ den bâlin mân sâbap, zâkkât a âlip, târârak sâsâr. Yatâ zorân um sâkñangât âlip upapkât nep tuubap.

³ Bâu patâ biosi zen dinninâ lubigât lâuzinân tâk kâtik pamen. Zo pam kwâkñan tap mem purikgurik tuuginâ âime.

⁴ Wangâgât yatik nângâme. Zen patâ oi pibâ kâtikñandâ kom alei âime. Oi mâbugwâbure tuutuunâ mâiktârâ zo mem mâburine mâtâp âiâin dâp âimap.

⁵ Oi a nâmbâlam zo yatik mâiktârâ, zo kut nâi nâi yâmbâtñâ op zâimap.

Nânge. Kârâp zâk mâiktârâ. Yatâ zorân hibugân pâindâ sem nangâmap.

⁶ Nâmbâlamziñ zo kârâp yatâ. Zâkñâ sâk toren walâzingâm bâlinangât mam op nep tuumapñâ um sâkniñ sumunkomap. Oi ândiândiniñâ oi semap. Zikñâ ko sim kârâbân gâbâ kârâp sâugi semap.

⁷ Zuu top top saruin sot hânân sot nii, mulum, zo anñâ mem sândukñan kwatziñgâmen.

⁸ Nâmbâlam ko a nâinâ dap op mem sândukñan kwâpâp? Zâk âkonñâ bunâ, purikgurik op bâlinâ memap. Mulum kâtik, kwaru yatâ.

⁹ Nâmbâlamniñandâ Kembu Ibâniñ sâm âlip kwapmen. Oi nâmbâlamniñandik a Anutugât holi tobat sâm bâlin kwatziñgâmen. Lâu zobik den âlip sot bâlinâ gemap.

¹⁰ Bukurâpnâ, yatâ zorân mân dâp uap.

¹¹ Dabân yatâ too sinnan zobigâk naamñâ sot kâlâkñâ mâpot gem gâbabot?

¹² Bukurâp, koserân dap yatâ kolin muyagibap? Mo samân dap yatâ zâlâli muyagibap? Mo sarunâ samñâ upap?

Nângânângâ uren gok sot âmbiren gok.

¹³ Zengâren gâbâ nângânângâ a mo nângâm upme, zo ândie? Zâk lumbenâ ândim orot mâme âlip muyagem ândei nângânângânangât topñâ muyagei a ikpi.

¹⁴ Oi zengât umziñan um kâlâk sot um zâizâin ze sâkziñ mem zâim den bon nângen sâne sarâ upap.

¹⁵ Nângânângâ mâtâp zo ubâ gâip mân sâsâr. Bunâ. Nângânângâ zo hânân gokñâ. Ayân gok. Satañgâren gok.

¹⁶ Kâsa kâsa, um kâlâk sot zâizâin zimnap, zo yatik kâsâp sot sumunñâ zo zem zâibap.

¹⁷ Nângânângâ uren gokñâ, zorân ko mâtâp âlip itâ muyagemap. Um salek, lumbenâ, sât lulu, buku orot sot singi âlipkât bonñâ nâmbutñâ. Um zagât mo sarâ ândiândiñ bunâ.

¹⁸ Lumbenangât nep tuume, zen ariknâ kâmitne târârakñangât bonñâ muyageziñgâmap.

4

Sâknam nep tuum bon mân muyamuyagiñ.

¹ Zengâren kâsa sot kâmbam zemap, zo top wangât? Sâkkât âkñâle zemap, zorân kâmbamgât nep tuumap.

² Zen um sâkkât âkñâle op kut nâi mân mime. Kâmbam kom kâsa op kut nâi mân mime. Zen ninâu buñ ândime, zorat.

³ Oi zen kut nâigât ninâu sâm âim ma ko mân mime, zo ko umziñan den bâliñ zeñ ninâu sâme. Zen itâ nângâme, “Kut nâi zo muyageniñgi kâtigem um sâkniñangât âkñâle zorat bonñâ muyaginât.”

Umninândâ nâin nâin mân nângânât.

⁴ Haai, târotâro mânâmânangât zen. Hânân kut nâi nâi ziap, zorat singi ândibanñâ Anutu kândât kuban. Zo nânge mo buñ? Zorat nâi zâk hânân kut nâi nâi ziap, zo buku okñangâbapñâ Anutu kâsa okñangâbap.

⁵ Mo den kulem nâi ziap, zo nângâme yen opmap? Den zo itâ, “Umninân Kaapum pâip, zo zâkkât singiyâk ândibap kâtigemap.”

⁶ Den kulem nâi ko itâ ziap, “Tân nângonân gonj, zo donbep niñgâmap.”

Zorat den nâi itâ ziap, “Anutu zâk a zâizâiñ zengât tân kwâkâmap. Ka a ziiñangât nângâme gemap, zo ko tânzângozân gonj zo zingâmap.”

⁷ Zorat Anutu um topñan gigiñ op ândibi. Oi Satan kâsa minñangâme birâziñgâm âibap.

⁸ Zen Anutu mâte okñangâme zâkoot zen mâte otziñgâbap. Bâliñ mâme a ambân, zen bâliñâziñâ sanjon birânek. Âi kom ga kom upme, zen umziñ sangone salek oik.

⁹ Zen topziñ nângâm biranñâ isem umbâlâ upi. Girânziñâ zo melân umbâlâ upi. Oi sâtâreziñ zo melân girâp isebi.

¹⁰ Kembugât mâtenjan umziñ diim ge ândine zâknâ mem zaatzingâbap.

Kembu mân walâm ândinat.

¹¹⁻¹² Bukurâpnâ. Gurumin den mariñâ sot sâm kwâkâkwâkân a kânok ândiap. Zâk zângobap mo kubikziñgâm birâziñgâbap, zorat imbanñâ zemñangap. Zen ko sâm bâliñ mân upi. Nâi zâk bukuñâ sâm bâliñ kwap hâuñangât den sâbap, zâknâ gurumin den sâm bâliñ kwap kândanbap. Gâ gurumin den sâm bâliñ kwap kândanban zo ko sât luluj a mân op, sâm kwâkâkwâkân a upan. Gurumin den mariñâ sot sâm kwâkâkwâkân a kânok ândiap. Zâk zângobap mo kubikziñgâm birâziñgâbap, zorat imbanñâ zemñangap. Gâ wangandâ bukugangât den hâuñâ sâban? Zo Kembugât nep.

Kembuñâ nângâniñgi kut nâi utnat.

¹³⁻¹⁶ Bâi, itâ nângânek. Zen itâ sâme, “Itârân mo mukan kamân zoren âi kut nâi nâi angâgwanğâ op kât sikum mem ândeindâ kendon zi âki âburinat.” Zen zâizâiñ den sâm sâkziñ mem zâime. Zâizâiñ den zo bâliñâ. Mukan zo mo zo muyagibap, zo zen mân nânge. Mo ândiândiziñâ zo dap yatâ? Zo kaapum yatâ. Zo mâik nâi muyagem zorânak buñ upap. Zorat itâ sânetâ dâp upap, “Kembuñâ nângâniñgi wâgân ândim yatâ mo yatâ utnat.”

¹⁷ Nâi zâk mâtâp âlipñâ zo ekñâ lan birâbap zo ko tosa muyagibap.

¹ Kât sikum a zen sâknam muyagezingâbap, zorat kânjan isem umbâlâ utnek.

² Irâ sikumzin alâgem buŋ upap. Oi pet hâmbâzin mem ândime, zo hângât singi.

³ Narâk pânkânok oi zen sikum motzin minduwe, zo birâbi. Goide kât sot kâtzinâ zo bâlin opnâ hân oi zorânâ topzinâ sapsubap. Kârâpnâ yatâ zingesei sâknam nângâbi.

⁴ Nângânek. A nepzin hibuk urine kâitzângom nep sângân diim gei zingâwe. Oi kâlamzinan bon mimiŋ nep tuuwe, zen yatik otzingâne isene sumbem kâwali a zengât Kembu kindapnan giarip.

⁵ Sikum a zin hânân sâknam kâbâ yâmbât buŋ ândim âknâliwe. Nen bâu nalem zingindâ nem lâmbatne zângom om nimen. Zen zo yatâ sii nalem patâ nem ândimjâ kâmbamgât singi op narâk patin bâu yatâ zângom tâmbetzângobi.

⁶ Sikum a zin a târârak diŋâ sâm kwâkâm lan kâmbamân parâwe. Zâk sâkjanġât hâuŋâ mân sâip.

Sâknam kwâkjan ândim Kembu patâniŋ gâbapkât mambât ândinat.

⁷ Bukurâpnâ, zen Kembu gâbapkât mambât âkon buŋ ândibi. Nânge. Nep mariŋâ nâiŋâ nep kârâm kâmit nalem bonnâ âsagibapkât mambât ândimap. Oi maa sot map dâbâk oitâ bonnâ lâmbatpapkât nângâm ândimap.

⁸ Oi Kembugât narâknâ pânkânok uapkât zen âkon buŋâ mambât ândim umzin tângune kâtigibap.

⁹ Bukurâp, zen a torenjâ mân sâm bâlin kwatzingâbi. Kuk den mân dâzângobi. Patânâ gam hâuŋâ zingâbapkât. Nângânek. Patâniŋâ zâk hângi kândâtŋan ga kinzap.

¹⁰ Bukurâpnâ, Propete Kembugât sâtkât den sâwenjâ sâknam kwâkjan ândim kâtigiwe. Zengât mâtâp zo lânbi.

¹¹ Nânge. Sâknam kwâkjan kâtigem ândiwe, zengât nângindâ âlip uap. Hiobe zâk sâknam kwâkjan ândim mân loreip. Zâkkât den singi nânge. Oi Kembuŋâ um nângâm bet kut nâi nâi âlipnâ pindip, zo nânge. Kembugât tânzângoŋgoŋ sot buku orotjâ patâ ziap.

Sâm kâtik den.

¹² Bukurâpnâ, den nâi zi sa nângânek. Zen sumbemân mândâm den sâm kâtigime. Zen hânân kwap den sâm kâtigime mo kut nâi nâiŋân kwap den sâm kâtigime. Zo mân upi. Zen dinziŋâ perâknjâkkât bonnâ perâknjagâk âsagibap. Mo buŋâ sâne buŋ upap. Zo tosa muyagibegât yatâ upi.

Mâsek zine kut nâi upi.

¹³ Zengâren gâbâ a nâiŋâ sâknamân ândibap, zâk Anutugâren ninâu sâbap. Nâi zâk sâtâre op ândibap, zâk mâpâmâpâse kep mimbap.

¹⁴ Zengâren a nâi mâsek upap, zâknâ Yesugât kâmut a sâtŋâ sâi gam zâkkât op ninâu sâbi. Oi Kembugât kot sâm kelâk too sanjonŋanġâbi.

¹⁵ Zen nângâm pâlatânân ninâu sâsân, zorân mâsekŋâ kubikpap. Kem-buŋâ a zo tângoŋ âlipnâ upap. Tosaŋâ oip, zo gulipkubap.

¹⁶ Zorat zen âlip upigât bâlinâziŋâ sapsun ninâuŋâ tânagobi. A târârak nâi ninâu sâi imbanġoot upap.

¹⁷ Propete Elia, zâk a nen yatâ. Zâk map mân gibapkât kâtigem ninâu sâip. Ninâu sâi kendon patâ karâmbut sot kâin nâmburân kânok zorat umñan map mân gem zeip.

¹⁸ Oi bet dum ninâu sâi sumbemân gâbâ map gei hânân kut ñai ñai kâmñâ takip.

Gulip orotñâ zo diizingâne gabi.

¹⁹⁻²⁰ Bukurâp, zenğâren gâbâ ñai zâk den bonñâ zorât mâtâp, zo birâm walâm ari buku ñaiñâ diigi âburem gâbap, zo ko zâk itâ nângâbap, “Ñai zâk bukuñâ mâtâp bâliñan gâbâ diimñâ Anutugâren pâi Anutuñâ a zorat tosa donbep gulipkubap. Oi a zo um dâpñâ mumuñanğât singi oibân gâbâ mâkâbap.”

Zo yatik.

Ekap kânok Peteronâ kulemguip.

Mâsop den.

¹ Petero, nâ Yesu Kristo zâkkât Aposolo ândianâ Anutunâ a diizingip, Ponto, Galata, Kapadosia, Asia sot Bitinia hânân osetboset ândie, zengât ekap zi kulemguan.

² Anutu Ibânâ nângi zeipkât gâsum sâlâpzingoip, zen Kaapumjâ um hâlâlu kwatzingâbap sot Yesu Kristogât dinâ lunetâ zâknâ zengât op moipkât um salek kwatzingâbapkât diizingip. Zengâren um lumbenâ sot tânzângoizângoij patâ op sambâlem zimhap.

Sumbemân kut nâi âlip zorat sâtâre utnat.

³ Nen Anutu, Kembuniâ Yesu Kristo zâkkât Ibâ, zâk sâm âlip kwâkjangânat. Zâknâ Yesu Kristo mumujan gâbâ mângeipkât tânnângom um bâbâlan op ândiândi bonngangât nângâm nângâm ândinatkat mânginingip.

⁴ Oi sumbemân nengât singi kut nâi zinziñ kâtik, buñ orot buñâ, zo pâi nengât mambâtningâm ziap. Zo minatkât yatâ otningip.

⁵ Anutu zâk imbanjânootjâ galem otningi nângâm pâlâtân kwâkjangâm ândeindâ gâtâm narâk âki kubikkubikkât bonnjâ muyagibap.

⁶ Zen zorat sâtâre op ândie. Narâk pânkânok ziren Anutunâ sâi sâknam sot kâbâ yâmbât top top sot umbâlâ kwâkjan ândine zorânâ mâsikâzingâbap.

⁷ Zorat den nâi sâbâ. Goide kât zo yennâ, kârâbân pane sei topnâ muyagime. Zengâren yatik topziñ âsagibapkat sâknam sot kâbâ yâmbât âsagezingâmap. Nângâm pâlâtânziñ bonnjâ mo buñâ, zorat topnjâ muyagibapkat âsagime. Zen nângâm pâlâtânziñ zo bonnjâ, zorat sâknam kwâkjan ândine Yesu Kristo gâbabân zengât sâtâre sot sâm âlip zo muyagibap.

⁸ Zen Yesugât holi tobat mân igâwenjâ umziñ zâkkâren kinmap. Oi narâk ziren sinziñ mân igâwenjâ nângâm pâlâtân kwâkjangâm ândie. Oi zorat sâtâre patâ, zo anjâ mân nângânângân, zo nângânangâme.

⁹ Nângâm pâlâtânziñangât bonnjâ, um dâpziñ sumbemân zâizâiñ, zorat mâte otzingapkat sâtâre ue.

Propete zen den kânjan sâwe, zo bon muyageip.

¹⁰ Propete ziñ Anutugâren gâbâ tânzângoizângoij zi dap dap muyagibap sâm zorat topnjâ mâsikâm ândim gawe. Oi a narâk ziren ândien, nengâren tânzângoizângoij zo muyagibapkat den kânjan sâwe.

¹¹ Propete ziñ itâ sâwe, “A bâlijan gâbâ mâkâningâbapkat sâsân, Kristo, zâk âsagem sâknam nângâmjâ ko neule âsâkjan zâi mem ândibap.” Kaapumjâ den zo umziñan pâi zen narâk ikâ zoren mo dap yatin Kristo zo yatâ muyagibap sâm, nângâm ândim gawe.

¹² Oi den sâwe, zorat bonnjâ ziinjan buñâ, nengâren muyagibapkat sâsân, zo sâm muyagiwe. Oi narâk ziren den zorat bonnjâ muyageip. Anutunâ Tirik Kaapumjâ sângongui sumbemân gâbâ gem Kembangât singi a mam otzingi singi âlip dâzângowe. Singi âlip zo den bonnjâ. Oi sumbem a ziñâ den zorat topnjâ iknatkat nângâm ândiwe.

Ândiândi sângijâ zo kândâtkubi.

¹³ Zorat zen um nângânângâziñ kubik um kendon ândibi. Oi Yesu Kristonâ muyagemnâ tânzângobap, zorat nângâm nângâm um bâbâlan op mambât ândibi.

¹⁴ Ândiândi sângiñâ sot lan gulip ândiândiñ mem ândiwe, zo narâk ziren mân mem ândibi. Bunâ. Anutugât diñâ lum ândibi.

¹⁵ Um hâlâlu mariñandâ diiziñgipkât zen zâk yatâ târârak op ândibi.

¹⁶ Kembugât den nâi itâ kulemgune ziap,
 “Nâ târârak ândiangât zen târâragâk ândibi.”

Yesu Kristogât gilâmñandâ sângânin meip.

¹⁷ Zen Ibâniñ sâm mâpâsime, Anutu zâk hâtubâtu mân opmap. Ândiândiniñangât tobatniñâ nângâm dinniñ sâm kwâkâbap. Zorat zen kwande ândim hurat kwâkñangâm ândibi.

¹⁸ Zen itâ âlip nângâme. Nen sâkurâpniñâ zengât mâtâp lân ândeindâ kut nâi yenñâ, goide kât yatâ, zorân mân sângânin meip. Bunâ.

¹⁹ Kristogât gilâmñandâ sângânin meip. Zâk râma gwamñâ sâknâ âlipñâ zo yatâ op ândeip.

²⁰ Anutu zâk mârurnan hân kombânâ mân muyageibân nep zo nanñâ sâm pindip. Nânñangât muyamuyagin ko bet narâk murukñan zi nengât op muyageip.

²¹ Zâknâ nen Anutugâren târokwatniñgip. Anutunâ mumunân gâbâ mângim neule âsâknâ giñangi giarip. Zorat nen Anutu nângâm pâlatân kwâkñangâm ândien.

Den singi âlipñandâ mânginiñgip.

²² Zen den bonñâ lunetâ um dâpziñ salekkoip. Oi buku bonñâ upigât yatâ muyageip. Zorat umñâ gâsâyagom ândibi. Umziñ nep zoren pane buku orot âsagem kâtigibap.

²³ Zen âsaâsagin unakñâ. Bun orotñan bunâ, mân bun orotñâ. Anutugât den ândiândiñ sot zinzin kâtik, zobâ muyagiwe.

²⁴ Zorat Kembugât ekabân den nâi itâ ziap,
 “A zen hibuk yatâ. Oi neuleziñ zo hibuk neule bâlonâ yatâ. Hibuk neule zo âmbârângâm gemap.

²⁵ Anutugât den ko zo zinzin kâtik. Zo zem zâimâmbap.”
 Singi âlip den dâzângowe, zo ko zi.

2

Nen Yesugâren pâlatân op kâtiginat.

¹ Zen bâliñ sot sarâ sot kâsâp, umân pâpan, mem ge kwâkwat den zo birâm nanğâbi.

² Birâmñâ katap mâik namgât otziñgâmap, zo yatik zen um dâpziñangât nalem, Anutugât den, zorat yatik otziñgâbap. Zo nemñâ singi âlibân lâmbat kâtigem kinbi.

³ Kembugât ekabân den nâi itâ ziap,
 “Kembunâ tânzângoi nângâm âknâle urâwe, zorat op zâkkât den nângâmñâ lunam upi.

⁴ Kembuniñâ Yesugât den nâi itâ ziap. Zâk mirâ kunkunñâ ândiândiñ. Anâ ek birâne Anutunâ zâkkât nânği zari mem sâlâpkoip.

⁵ Zorat zen hâmbô ândiândiñ op zâkkâren târokwap kin zâimnâ Kaapungât namâ upi. Oi Kembugât tirik namâ galem a yatâ umziñâ Kembugâren pane zei kore okñangâbi. Zo Yesu Kristogât op nâñgi âlip upap.

⁶ Kembugât ekabân den nâi itâ ziap,
 “Nângâ. Nâ Sion bâkñan, Yerusalem kamânân kunkun nâi kwânângan. Kunkun zo gâsum sâlâpkuwan, zo sângân patâ. Anâ zâkkâren nâñgâm pâlâtân kwapi zo ko mân kwakpi.”

⁷ Oi zen zâk nâñgâm pâlâtân kwâkñangâm ândime. Zen zâkkât nâñgâne bonñâ uap. Ka a nâmbutñâ nâñgâm pâlâtânziñ buñâ, zengât itâ sâip,
 “Mirâ tuutuñ a kunkun ek âkon op birâwe, zorân kunkun zinziñ kâtik op kinzap.”

⁸ Kembugât ekabân den nâi itâ ziap,
 “A zen kunkun zoren kom tâmbetagobi.”

A singi âlip birâmñâ zoren kumbigât sâsân zo, zen yatâ upme.

Nen Anutugât kâmut urâwen.

⁹ Zen ko Anutugât kâmut gakânâ sot tirik namâ galem a gakânâ sot târârak a ambârâpnâ. Yatâ zo zen ko nâtâtigân gâbâ diizingâm ga âsakñan zâambarip. Kut nâi nâi âlipñâ opmap, zorat singi den sâne lañ kârâbapkat gâsuzingip.

¹⁰ Zen mârurnan zâkkât a mân urâwe. Narâk ziren ko Anutugât a kâmut ândie. Mârurnan kwakmak ândiwe. Zi ko tânzângoi ândie.

Bâliñâ kândâtkom ândinat.

¹¹ Bukurâpnâ, nâ dâzângua nâñgâne. Zen hânân kwande sot lomba ândimenñâ um sâkziñangât âkñâle bâliñâ zo kândâtkubi.

¹² Wangât, um sâkziñangât âkñâle bâliñâ zo um dâpziñangât kâsa yatâ uap, zorat. Yatâ ândimñâ um kâtik osetziñan târârak ândibi. Yatâ ândine um kâtik a ziñâ zengât lañ bâliñ mâme sâmñâ topziñ ek nâñgâmñâ Anutunâ takâbabân orot mâme nepziñangât Anutu sâm âlip kwâkñangâbi.

A kutâ zengât den lunat.

¹³⁻¹⁴ Kembugât op a kutâ sot a sâtñâ top top zengât sâtziñ lubi. A kutâ patâ ândiap, zâkkât sot hângât galem a zâambarip, zengât den kâtik ârândân lubi. Ziñâ bâliñ mâme a hâuñâ ziñgâbigât sot a âlipñâ ândie, zen sâm âlip kwatziñgâbigât sâm ziñgip.

¹⁵ Zen ko nep âlip zi tuumñâ a um kâtik sâm gulip muyagime, zengât den mem gei pambigât Anutunâ sâm ziñgip.

¹⁶ Zen olanziñgipkât dumun buñ ândie. Oi ândiândi zorânâ bâliñâ mân ekap kubap.

¹⁷ Târârak ândim Anutu kore okñangâbi.

¹⁸ Zen a aksik zengât nâñgâne giññâ mân upap. Bukurâpziñ umziñandâ gasâzângoi ândibi. Anutu hurat kwâkñangâm ândibi. A kutâ patâgât sât lum ândibi.

Kore a, zengât den.

¹⁹ Kore a, zen patârâpziñ hurat kwatziñgâm sâtziñ lum ândibi. A patâ âlipñâ sot sânduk ândiândiñ, zenâk buñâ. Kârâpnâ ândiândiñ, zen ârândân sâtziñ lum ândibi.

²⁰ Zen Kembugât nâñgâm âlip utnetâ lañ sâknam ziñgâne âkon den mân sâm ândine ko Anutunâ zengât nâñgi âlip upap.

²¹ Ka zen tosa muyagine lapitzingâne Anutunâ dap yatâ nângi âlip nêi upap? Zen târârak ândim kâmbam zingî hâuñangât den mân sâm ândine Anutunâ zengât nângi âlipnâ upap.

Yesugât mâtâbân lân âinat.

²² Zen yatâ upigât sâm zingip. Wangât, Kristo zâk yatik zengât op sâknam nângâm kândom otzingip. Oi zen mâtâp zo ekñâ yatik lân âibi.

²³ Yesu zâk bâlinâ mân oip. Sarâ lâunon gâbâ mân gâip.

²⁴ Zâk sâm bâlin kwâkñangâne hâuñâ mân sâip. Sâknam pindâne hâuñangât den mân dâzângoip. Buñâ. Den sâm kwâkâkwâkân nep bonñâ tuumap, Anutu, zâkkâren nângâm pâlâtân kwâkñangâm ândeip.

²⁵ Nengât bâlinandâ zâkkât sâknâ kwâkñan zarî poru nagân mem zâi moip. Nen bâlinâ birâm ândiândi târârak ândinatkat yatâ oip. Zâkkât useñâ zorân zengât use zo gulipkoi sogei âlipziñ urâwe. Zen râma yatâ lan gulip ândiwe. Narâk zi ko um dâpziñangât galem a, Yesu, zâknâ diizingi zâkkâren ga ândie.

3

A ambân zengât den.

¹⁻² Ambân zengât yatik sâbâ. Zen abârâpziñ zengât giginâ ândibi. Oi abârâpziñ nâmbutñâ zen Kembugât den kom ândine zen den mân dâzângomñâ diim gem ândine abârâpziñ zengât orot mâme âlip zo ekñâ umziñ melânbi.

³ Ambân zen sâkkât neule kâukziñ mem kubik kwâlak sângân zâizâin gânduziñan pame sot hâmbâ neule âlip mem ândime, zorat nângâne yenñâ upap.

⁴ Neule bonñâ zo itâ. Umziñan tik zem muyagemap, zo neule zinzin kâtik muyagei Anutunâ nângi zâizâin upap. Um lumbe sot um sânduk ândiândin, zorat san.

⁵ Kembugât sirgi ambân mârurnan ândiwe, zen neule zo mem ândiwe. Oi Anutugâren nângâm pâlâtân kwâkñangâm ândim abârâpziñ sâtziñ lumarâwe.

⁶ Seranâ Abaramgât den zo lum ândeip. Oi patânâ sâm ândeip. Oi zen kut nêi nêi âlipnâ opñâ kengât buñ ândim Seragât bârarâp op ândibi.

⁷ A zengât yatik sâbâ. Ambân zen imbanâziñ giginâ. Zorat op ambirâpziñ zen nângâmnik kut zo otzingâm ândibi. Oi ândiândi kâtikkât ârândân ândibigât sâip. Zorât a ziñ ambirâpziñ gâlem otzingâm ândibi. Yatâ op ândine ninâuziñâ pânsâsân buñ, hâlâluyâk zâibap.

⁸ Oi mâpot sâbâ. Zen aksik patâ umziñ diim gei um kânok op um sândugân ândibi. A torenñâ, zengât bukurâpniñâ sâm umziñandâ gâsâyagom lumbenâ op um nângânângâyân ândibi.

⁹ A ziñ kut nêi bâlinâ otzingâne hâuñâ bâlinik mân otzingâbi. A ziñ sâm bâlin kwatziñgânetâ hâuñâ sâm bâlin den mân dâzângobi. Buñâ. Zen sâm âlip kwatziñgâbi. Anutunâ mâsop minziñgâbam diizingipkât a mâsop minziñgâbi.

¹⁰ Zorat Kembugât ekabân den nêi itâ zaip,

“Nêi zâk ândiândigât âknâlemap sot narâk âlip muyagibapkât nângâmap, zâk lâunâ galem oi den bâlinâ mân takâbap. Oi lâunon gâbâ sarâ den mân gâbap.

¹¹ Bâliņ top top zo kândâtkom kut nâi nâi âlipņik upap. Oi lumbenâ mâtâp kârūm muyagem nepņâ tuubap.

¹² Kembuņâ a târârak zen ziņgiri âlip opmap. Konsâm mâpâsime, zorat kindapkwap tâpmap. Bâliņ mâme zen ko Kembuņâ ziņgitņâ kâsa otziņgâm ândimap.”

Sâknamgât den.

¹³ Zen ko kut nâi âlipņanġât nâņgâm nep tuum kâtigem ândine aņâ dap dabân tâmbetzâņgobi?

¹⁴ Bâliņ mâme a nâmbutņâ ziņ kâsa otziņgâne sâņâm kwâtkwât mân upi. Orot mâme âlipņanġât sâknam kwâkņan zâibi zo ko Anutuņâ zengġât nâņgi âlip upap. Kâmbam zâņgonam utne sâņâmziņ mân sâmbubap. Kenġât mân upi.

¹⁵ Umziņ mem kubikne Kristonâ ko kembuziņ ândibap. Oi nâņġânâņġâziņandâ Kembangâren nâņgâm ândime, zorat mâsikâziņgâne um bâbâlaņ op topņâ sapsubi.

¹⁶ Oi den zo mulunâņen sâmņâ umziņan bâliņâ nâi mân muyagei sâbi. Huruņāņen sâne âlip upap. Yatâ utne Kristo sot pâlâtāņ op ândim kut nâi nâi upme, zorat sâmbâliņ kwatziņgâme, a zo zen sarâziņanġât top muyagei ek aņun upi.

¹⁷ Kristogât siņgi a zen kut nâi nâi âlip op ândine Anutuņâ nâņgi âlip oi kâmbam sot tâk namin zâmbanbi, zorat nâņġa âlip uap. Ka bâliņ utne sâknam ziņġâbi, a zo zengġât nâņġa ġiap.

¹⁸ Kristo zâk târârak op ândimņâ a nâmbutņâ zengġât bâliņâziņanġât opņâ sâp kânok moi âkip. Târârakņandâ ġânġonâ nenġât op yatâ oip. Nen Anutugâren nâmbanbapġât sâk sot ândeip, zo kune moip. Ka Kaapum sot ândei ko mâņġei zaarip.

Noa ândei ândiwe, zengġât den.

¹⁹ Yesuņâ Kaapum sot ândimņâ um dâpziņ tâk namin zeip, zengġâren âim siņgi âlip dâzâņgoip.

²⁰ Zen mârūmņan Noa zâk waņġâ tuum ândei Anutuņâ um lumbenâ otziņgâm, a zo, zen diņâ lubigât mambâtziņgâm ândei diņâ birâwe. Oi a ambân bituktâ, nâmburân karâmbut yatâ, zenġak waņġâyân zâine toonâ mân gwâkâziņġi ândiwe.

²¹ Too uurup tâki Noa sot a ambân ġakâņâ waņġâyân zâim hâlâlū ândiwe. Oi too uurup patâ zorat dâpņâ toonâ too saņġonziņgâme yatâ. Too zo sâkziņan ġwapġwap zo mân saņġobapġât upmen. Buņâ. Yesuņâ mumuņan ġâbâ zariņġât opņâ zen Anutu mâteņan hâlâlū sot tosaņâ buņ kinbiġât too saņġonziņgâmen.

²² Yesu zâk sumbemân Anutugât âsan bongen zâi ândiap. Zoren ândei sumbem a zâizâiņ sot imbaņâziņoot aksik patâ zen zâkkât ġiġiņâ ândie.

4

Yesuņâ sâknam nâņġip, yatik nâņġâmņâ bâliņâ birânat.

¹ Kristo zâk sâknam nâņġip. Zen zo yatik upiġât Kristogât nâņġânâņġâ yatâ upi. Oi itâ nâņġâbi, “Nâi zâk sâknam nâņġâmņâ bâliņâ kândâtkubap.

² Oi sâk sot ândiândiņ narâk ziap, zoren sâkkât âkņâle bâliņâ zo mân lumņâ Anutugât denâk lum ândibap.”

³ Mârumņan itâ op ândiwe. Laņ ândiândiņ, âkņâle bâliņâ, too kâtik nem um gulip orot, nalem nemņik ândiândiņ, lopio sarâ kore okņangâwe. Zen kut nâi nâi zo um kâtik a zen sot op gawe.

⁴ Oi narâk ziren um kâtik a zen sot laņ gulip mân ândimegât nâņgâne nâi oi sâmbâliņ kwatziņgâme.

⁵ Nâran ko ândiândiņâ sot mumuņâ, nengât den sâmb kwâkâbapkât sâsâņâ, Anutu, zâkkât mâteņan pindiņsâm kin topziņ sâmb muyagibi.

⁶ Oi topņâ itâgât. Yesuņâ a mumuņâ singi âlip dâzâņgoip, zen mârum hânân sâk sot ândim mumuņangât singi ândiwe. Ka Yesuņâ moip, narâk zoren singi âlip dâzâņgoi um dâpziņ sumbemân zâim ândiândi kâtik ândibigât mâtâp âsageip.

Narâk pâņkânok uapkât buku op berân mianğânat.

⁷ Hânân kut nâi nâigât narâkņâ âkâbam uap, zorat zen um hâlâlu sot um wâgân kin ninâugât bâbâlaņ upi.

⁸ Oi umziņandâ gâsâyagom ândibi. Umziņâ zo nep zoren pane zei kâtigibi. Yatâ op ândine tosa birâbirâņ zengâren âsagibap.

⁹ Zen âkonņâ buņâ, buku oraņgâm ândibi.

¹⁰ Anutuņâ zen singi âlipkât imbaņâ top top zen ziņgip, zo aņâ aņâ zemziņgap. Zo mulun mem ândim tânagom ândibi.

¹¹ Nâi zâk singi âlipkât minduminduyân den sâbap, zâk Kembugât den zorik sâbap. Nâi zâk bukurâpņâ kore otziņgâbapkât sâmb pindiņ, zâk nep zo tuum ândibap. Zo Anutuņâ imbaņâ pindi tuubap. Zen yatâ utne Yesu Kristoņâ tânzâņgoi ândimegât a zen Anutu mâpâsem sâmb âlip kwâkņangâbi. Zâkkâren neule âsakņâ sot imbaņâ zeipņâ zem zâimâmbap. Perâkņak.

Yesugât op sâknam nâņgâmņâ umâlep muyaginat.

¹² Bukurâpņâ, zengâren sâknam kârâpņoot muyagem ziap, zorat op mân pārâk pambi. Sâknam zo zen mäsikâziņgâbapkât âsagiap.

¹³ Kristo sâknam nâņgip, zen yatik nâņgâm ândie. Oi bet zâkņâ neule âsakņoot muyagei zâk sot sâtâre patâ upi.

¹⁴ Zen Kristogât a op ândiegât sâmb bâliņ kwatziņgâne nâņgâne âlip upap. Wangât, neule âsakņâ mariņâ, Anutugât Kaapumņâ, zâk zen sot ge ândiap, zorat.

¹⁵ Zengâren gâbâ a nâiņâ den ku mo kâmbu mo a ku mo zâizâiņ op sâi ko zorat hâuņâ sâknam mem aņun upap.

¹⁶ Ka zengâren gâbâ nâi zâk Kristogât a op târârak ândiapkât kâmbam mo tâk namin pane zorat nâņgi aņunņoot mân upap. Buņâ. Zâk Kristo sâknam nâņgip yatik sâknam nâņgap, zorat Anutu sâtâre okņangâbap.

¹⁷ Nâņgânek. Anutuņâ top lâkulâku nep zo arâpņâ nengâren topkwap tubapkât narâkņâ mâte uap. Nep zo nengâren topkwap tuum âimņâ singi âlip birâme, zengâren tuum dap otziņgâbap?

¹⁸ Zorat Kembugât ekabân den nâi itâ ziap, “Hâuņangât den sâsâņ narâkņan a târârak ziņ sumbemân bagibagiņâ, zo yâmbâtņâ oi ko bâliņ mâme sot singi âlip birâme, zen dap upi?”

¹⁹ Zorat Anutuņâ nâņgi âlip oi sâknam kwâkņan zâibi, zen âlip orotņangât nep tuum ândim Kembuņâ tânzâņgobapkât um bâbâlaņ op mambât ândibi. Wangât, Kembugât den zo kâtigemap, zorat.

5

A sâtnâ ândiândigât den.

¹ Zengâren galem a ândie, zen nâ galem a bukuzinândâ den dâzângobâ. Kristonâ sâknam nângip, zo sinnâ bonjandâ egâwan. Oi ândimnâ zâk sot neule âsaknâ mimbat, zorat op ko nâ den zi dâzângua nângânek.

² Galem a zen Anutugât râma kâmut zi galem otzingâbigât sâm zingip. Zo um yâmbât bujâ, um bâbâlanjak galem otzingâbi. Nep yatâ zo tuum kât sikum mimiñangât bujâ, nep zorat umzinj kiri tuubi.

³ Oi a kembu otzingâm bujâ. Zinjâ râma kâdom otzingâm mâtâp âlipnâ zo tirâpžângobi.

⁴ Yatâ op ândine ko gâtâm râma galem a patânâ gam sângân neulenoot, zinziñ kâtik zo zingi mem ândibi.

⁵ A sâk wâgân ândime, zen yatik dâzângobâ. Zen a patâ zengât giginâ ândibi. Oi zen aksik patâ nepkât sângum, kutnâ um giginâ, zo lapnâ kore orângâm ândibi. Zen nânge. Kembangât ekabân den nâi itâ ziap. “Anutu zâk a zâizâin kâbakjezingâmap. Ka a um giginâ ândime, zen tânzângomap.”

⁶ Zorat op ko zen um gigin op ândim Anutu imbanâ marinâ, zâkkâren pindiñsâm ândibi. Yatâ utne nângi narâk mâte oi zâknâ tânzângobap.

⁷ Kut nâi nâigât nângâ kwâkâ upme, zo Anutugât bikñan pam birâbi. Zâk umnâ zengâren kinzap. Zâknâ on galem otzingâmap. Zorat nângâ kwâkâ mân op ândibi.

Um wâgân ândibi.

⁸ Zen um kendon ândim gasâzinj kârâm ândibi. Kâsazinj Satanj, zâk zuu kâtik Laion yatâ op nâi mo nâi zibâ sâm âi takâm, ga takâm obândimap.

⁹ Oi zen Kembangâren nângâm pâlâtân kwâkñangâm kâtigem kin, Satanj zâk kânzâratñangâne âibap. Oi itâ nângâbi. Bukurâpzinj hân dâp zengâren yatik sâknam sot mâsimâsikâ muyagem ziap.

¹⁰ Oi Anutu, tânzângozângonj marinâ, zâk neule âsaknâ zinziñ kâtik zo zemñangap, zâknâ zen Kristo sot pâlâtân op ândiegât neule âsakñan bagibigât diizingipnâ sâi narâk pânkânok sâknam nângânetâ ko melân kubikzingâmñâ mem kâtikñan kwatzingâbap.

¹¹ Yatâ mo yatâ tuubapkât imbanâ zo zâkkâren zeipnâ zem zâimâmbap, kâtikñâ. Zo perâkñak.

Den murukñâ.

¹² Nâ den zo Siliwano dukua ekabân kulemgum zingap. Nâ zâkkât nânga buku bonñâ uap. Zen um bâbâlanj op singi âlip mem kâtigem ândibigât den pânkânok zi dâzânguan. Itâ nângâm ândibi. Singi âlip nângâm ândiwe, zo Anutunâ tânzângozângonjngât den bonñâ. Zorat zen zorat umñan bagim kâtigem kinbi.

¹³ Kembunâ gâsuzingip, yatik Babilonj kamânân ândie, zengâren kâmutnâ gâsuzingj ândie. Oi zo zinj zengât nânge. Oi nannâ Mareko zâk ârândânj.

¹⁴ Zen buku buku op luyangâbi.

Kristogât singi ândie, zengâren um lumbe zimbar.

Zo yatik.

Ekap zagât Peteronâ kulemgui.

Mâsop den.

¹ Simon Petero, Yesu Kristogât kore a sot Aposolo, nânâ nen sot târârak marijâ, Anutu sot kubikkubikniñâ Yesu Kristo, zekâren nângâm pâlâtân kwatzikâm ândibigât diizingip, zengât ekap zi kulemgum zingân.

² Zen Anutu sot kembuniñâ Yesu, zet sot pâlâtân op ândiegât um lumbenâ sot tânzângoazângoñ walâwalân zengâren zem zâibap.

Singi âlipkât bon muyagem âibi.

³ Yesu zâk imbanjâandâ nen um hâlâlu sot târârak ândinatkat imbanjâ ningi ândien. Zo nen Anutugât tobat yatâ ândinat sot zâk sot neule âsakñan ândinatkat diiningâm zâkkât topñâ muyageningi zâk sot pâlâtân urâwen.

⁴ Zâk yatâ op umgât gom sambe patâ ningâbap, zorat singi sâip. Den zi nângindâ zorat bonñâ niinjan muyagei hânân âkñâlegât tâmbetagoagon ziap, zo kândâtkom Anutu sot pâlâtân op holi tobat kânok utnatkat sâip.

⁵ Zorat zen nângâm pâlâtân kwâkñangâm ândie, zen kâtigine târârak ândiândizij muyagibap. Târârak ândiândizijandâ top nângânângâziñ muyagibap.

⁶ Nângânângâziñandâ um kendon muyagibap. Um kendonñâ kâtikkâtigijâ muyagibap. Kâtikkâtigizijandâ singi âlip sot ninâugât bâbâlan orotñâ muyagibap.

⁷ Singi âlip sot ninâugât bâbâlan upmenâ buku op ândiândij muyagibap. Buku op ândiândijandâ tânagoagon muyagibap.

⁸ Kut nâi zo aksik zengâren muyagem zei Kembuniñâ Yesu Kristo sot pâlâtân op ândim nep tuune bon buñ mân upap.

⁹ Ka nâi zâk kut nâi zo buñ ândibap, zâkkât itâ sâsân. Zâk sin bâpsâsân sot um kâtik. Mârumñan sanjon kubigip, zo nelâmkoî ândiap.

¹⁰ Bukurâp, zen Kembunâ gâsum sâlâpzângoip, zorat kâtigem Kembu sot pâlâtân ândibi. Zo zengâren bon upapkât kâtigibi. Zen yatâ op ândimñâ mân lorem birâbi.

¹¹ Kâtigem op ândine kubikkubikniñâ, Kembu Yesu Kristo, zâkñâ diizingi sumbemgât kiñ topñan bagim ândim zâimambi.

Petero zâk mumbapkât kânjan nângip.

¹² Zen den zo aksik kwâkâm zingâwe, zo nângan. Oi zen den bonñâ nângâmñâ mem kâtigem ândie, zo nângâm lan den zorik dâzângom ândibat.

¹³⁻¹⁵ Nâ hân sâk birâbatkat narâkñâ itâ nângan. Zo mân kârep uap. Den zo Kembuniñâ Yesu Kristonâ sapsum nigip. Oi nâ birâziñga den zo nângâm ândim zâibigât ekap zi zingan. Nâ itâ nângan. Nâ zi sâk sot ândim den zo dâzângom ândia dâp upap.

Peteronâ Kembangât neule âsakñâ egip.

¹⁶ Den singi dâzângowen, zo bonñâ. Zo den pat mo singi yennâ a niin nângânângâyân gâbâ mân dâzângowen. Nen Kembangât neule âsakñâ sot imbanjâ igâwen. Zo yatâ ekñâ imbanjâ sot takâtakñâ zorat den singi dâzângowen.

¹⁷ Nen Yesu sot bâkñan tâindâ sumbemân gâbâ neule âsakñâ zâkkâren gâi Anutu Ibâñâ sâmb âlip den dukuip. Oi Yesugât itâ sâip, “Zi nannâ. Umnandâ zâkkârenâk kinmap. Zâkkât nânnga âlip nâi uap.”

¹⁸ Nen zâk sot ârândân tirik bâkñan zarindâ den zo sumbemân gâbâ gâi nânghâwen.

¹⁹ Oi zorat nen Propete a zengât den nânghindâ bon opmap.

Den zo kârâp âsakñâ nâtâtigân âsagemap yatâ. Zen zoren ek ândine mirâ hanşâbap. Oi umziñan sângelak patâ, Yesu, zâkkât âsakñandâ maa yatâ âsagibap.

²⁰ Den patâ zi sa nânghânek. Propete a, ziñ kut nâi nâi gâtâm âsagibap, zorat sâmb Kembugât ekabân kânñan kulemguwe. Zorat topñâ anâ zikñâ umgât mân sâbap.

²¹ Den zo a ziñâ umziñanğârâk mân sâwe. Buñâ. Tirik Kaapumñâ den zo Anutugâren gâbâ mem umziñan pâi den zo sâwe. Zorat anâ zik umgât den zorat topñâ mân sâbap. Tirik Kaapumñâ den zorat topñâ sapsunñangi âlip sâbap.

2

Singi âlip ku a, zengât den.

¹ Mârumñan Isirae a zengâren propete a sarâñâ nâmbutñâ zo muyagem ândiwe. Oi narâk ziren zengâren yatik kwâkâm zingâ a sarâñâ muyagibi. Zen singi âlipkât sâmb gulip tigâk muyagei zengâren kâsâp muyagibap. Oi a yatâ zo Kembuñâ tosaziñanğât op mom sângânziñ meip, zâk kwâimbânğâbi. Yatâ utne tâmbetagoagon muyagezingâbap.

² Oi zen lañ mâman ândiândiñ nep tuune a donbep ziñ zingit wâratzânğobi. Yatâ utnetâ ko den bon mâtâp zo sâmb bâliñ kwapi.

³ Zen kât sikumgât âkñâle opñâ den sarâ sâmb kut nâi nâi zo lañ betziñan mimbî. Ka zen ko itâ nânğâbi, “Mârumñan gâbâ zengât hâuñanğât sâbam ândim gâip. Oi tâmbetzânğobapkât sâsân, zo tâmbetzânğobapkât mambâtziñgâm ândiap.”

A mârumñan hâuñâ zingip, zorat den.

⁴ Anutugât nânghâmen. Zâk sumbem a nâmbutñâ bâliñ utne mân birâzingip. Buñâ. Simân kâbakñezingip nâtâtigân tâk namin geiwe. Zoren den hâuñâ sâsânğânğât narâkñâ mambât ândie.

⁵ Anutu zâk mârumñan bâliñ mâme a mân birâzingip. Noañâ ândiândi târârakât mâtâp zorat a ambân dâzânğomâip. Zâk sot a ambân nâmburân zagât zen wanğâyân zâim gwâlâ ândiwe. Oi bâliñ mâme a zengâren too uurup patânâ takâm gwâkâzingip.

⁶ Narâk nâin Sodom sot Gomora kamân yatik buñ upabotkât sâi kârâp zikesei buñ urâwet. Zo bâliñ mâme a bet muyagem ândibi, zengât girem sâmb yatâ oip.

⁷ Ka a târârakñâ, Loti, zâk bâliñ mâme a ziñ lañ gulip ândine zorat nânği mân dâp oi Kembuñâ kâmut zobâ gâsuip.

⁸ (Loti zâk a târârakñandâ osetziñan ândei zen bâliñ top top utne sirâmñâ sirâmñâ ek nânghâm umñâ bâliñ oi ândeip.)

⁹ Zorat itâ sâbâ. Kembuñâ a târârakñâ mâsimâsikâyân loribegât op tânzânğomap. Oi bâliñ mâme a zen hâuñanğât narâgân sâknam zingâbapkât tâk namin zâmbanmap.

¹⁰ A umziŋ bâliŋangât kinmap, zen laŋ mâman opŋâ Kembu sot sumbem a zâizâiŋâ sâmb bâliŋ kwatziŋgâme. Kembuŋâ a yatâ zo tâk namâ kâtikŋan zâmbanbap. A yatâ zorân kengât buŋâ den kwâkziŋan sâmb sumbem a âsakŋâ sot imbanâziŋoot zen sâmb bâliŋ kwatziŋgâme.

¹¹ Yatâ upme. Ka sumbem a zen imbanâ sot kâwali top ŋâi zemziŋgapŋâ Kembugât mâtenjan mân sâmb bâliŋ kwatziŋgâme.

¹² Ka laŋ mâman a zo, ziŋâ um nâŋgânâŋgâziŋ buŋ, zuu zâŋgom nime, zo yatâ. Kut ŋâi ŋâigât topŋâ kârum den laŋ sâme. Zen zuu yatâ zâŋgobap.

¹³ A zo bâliŋâziŋangât sâŋgân mimbi. Zen anjun buŋ sirâmân kamân sombemân sâkkât âkŋâle lum bâliŋâ upme. Zen âkon buŋ sii nalem sot kep kâmam zorat sâtâre upme. Zen osetziŋan ândim um gulip kwatziŋgânam yatâ upme. Ziŋ osetziŋan mân orotŋâ op sii nalem nine zorat nâŋga anjunoot uap.

¹⁴ A zo, zen sinziŋâ laŋ ek nâŋgâm âkŋâle upme. Oi bâliŋâ âkonŋâ buŋ upme. A lotŋâ zen kut ŋâi yatâ zorat mem um gulip kwatziŋgâme. Kât sîkumgât âkŋâle op umziŋ oip. A zo, zen simgât singi.

¹⁵ Zen mâtâp târârak zo kândât kom a sâŋgiŋâ, Bileam Berorogât nanŋâ, zâkkât mâtâp bâliŋâ zo lârŋme. Bileam zâk bâliŋangât sâŋgân mimbatkât laŋ oip.

¹⁶ Zâk bâliŋangât op siŋan geip. Oi dongi diŋ buŋandâ a den yatâ sâmb Propete a Bileam zâk den kârâpŋoot dukuip.

¹⁷ Bâliŋ mâme a zo, zen too kârâksâsârŋ yatâ. Oi pibânâ saru kom kâbakŋei âim gâmap, zo yatâ. A yatâ zo, ziŋ nâtâtikkât singi upigât sâsârŋ.

¹⁸ A zo, zen zâizâiŋ den sâme. Oi a nâmbutŋâ bâliŋangât mâtâp birâm âlipŋangât mâtâp âinam utne kâitzâŋgom laŋ ândiândiŋâ mâtâbân diiziŋgâne âine bâliŋangât nep ârândân tuume. Ziŋâ a itâ sâmb dâzâŋgome,

¹⁹ “Zen yatâ opŋâ dumun buŋ ândim kwâtâtibi.” Zo ziŋâ bâliŋangât dumunân zem sarâ yatâ sâme. Nen ko itâ nâŋgen. A ŋâiŋâ wan mo wangât kore upap, zâk zorat dumunân zimbap.

Mâtâp sâŋgiŋan puriksâm sâi ko tosa mimbe.

²⁰ Nâŋge. Singi âlip buŋâ, zengât banet kândât kom Kembu Yesu Kristo mâte okŋangâm zâk sot pâlâtân urâwenjâ puriksâm mâtâp sâŋgiŋan âinetâ bâliŋ kâtikŋâ upap.

²¹ A yatâ zo Kembugât târârak mâtâp mân ek lârŋne sâi bâliŋ bituk opap. Zen târârak mâtâp zo lârâwenjâ den kâtikŋâ kwâkâm ziŋgâne zo birâm mâtâp sâŋgiŋan âine bâliŋ kâtikŋâ upap.

²² A yatâ zo, zengât den sumbuŋâ itâ sâme. Zo bon opmap, “Wâuŋâ mogatŋâ zorik âburem dum nemap. Bâu zâk banjerân sanŋon dum zagâtŋâ sanŋomap.”

3

Kembugât den zo yennâ mân upap.

¹ Bukurâpnâ, zengât ekap zi kulemgua sâp zagât uap. Nâ umziŋ mâŋgia Kembugât den nâŋgâm kwâtâtibigât kulemgum ziŋan.

² Kembugât singi a Propete, zen mârumjan den sâwe, zorat nâŋgibigât otnigap. Oi Aposolo gakârâpŋâ nen kubikkubikŋiŋâ, Kembu Yesu, zâkkât den kâtik dâzâŋgowen, zorat ârândân nâŋgâm kwâtâtibigât otnigap.

³ Kânñan itâ nânğâm kâtigibi. Hângât narâk âkâbâ sâi den ku a muyagem bâlîñğât nep tuum ândim itâ sâbi,

⁴ “Kembu gâbap sâme, zorat bonñâ ikâ? Sâkurâpnîñ ândim muwe sot kut nâi nâi hân muyageibân gâbâ zem gaap, zo ka.”

⁵ Zen topñâ itâ nânğâm tâtâlim den zo sâme. Anutuñâ sâi sumbem zâk mârûm nâi âsageip. Oi hân, zâk yatik. Zo Anutu diñğât tooyân gâbâ muyagem too sot zeip.

⁶ Oi bet toonandik a sot kut nâi nâi gwâkâzingâm nanğip.

⁷ Oi hân sot sumbem zi ziabot, zo Anutugât denñâ saaziki kârâpkât sinği op ziabot. Hâuñâ mimîñ narâk mâte oi bâlîñ mâme a tâmbetagobigât mambât ziabot.

Kembu zâk nenğât op narâk mem kêrep pâmap.

⁸ Bukurâpnâ, kut nâi zirât mân kwakpi. Kembu zâk sirâm kânokkât nânği narâk kêrep patâ yatâ opmap. Oi narâk karep patâ zorat nânği sirâm kânok yatâ opmap.

⁹ A nâmbutñâ zen Kembugât itâ sâme, “Kembu zâk den sâip, zo bonñâ muyagibapkât kwakñâ narâk mem kêrep kwâpmap.” Zen ko nânğâne yatâ mân upap. Buñâ. A nâmbutñâ tâmbetagobegât Kembuñâ zengât mambât ândimâp. Zâk a pisuk patâ umziñ melânâ zâkkâren mâte okñanğâbigât nânğamâp.

Hân sot sumbem narâkzik âkâbap.

¹⁰ Kembugât narâk zo kâsa takâme yatâ muyagibap. Muyagei sumbem kwamit patâ op buñ upap. Oi kut nâi igikñâ zo aksik kârâp sem nanğâbap. Oi hân sot hân kwâkñan kut nâi nâi muyageip, zo kârâpnok simbap.

¹¹ Kut nâi nâi zi buñ op nanğâbap, zorat zen um hâlâlu sot târârak ândim sinği âlip mem ândibi.

¹² Yatâ op Anutugât narâk mambât ândibi. Oi narâk zo kek âsagibapkât nep tuum ândibi. Oi narâk zo mâte oi sumbem zo kârâp simbap. Oi kut nâi nâi igikñâ zo kârâp bâlamân zingeseem too yatâ opñâ buñ upi.

¹³ Nen ko sumbem unakñâ sot hân unakñâ muyagibapkât sâip, zorat mambât ândimen. Zoren târârak ândiândiñ dâp op zimbap.

Den murukñâ sot mâsop den.

¹⁴ Bukurâp, zen kut nâi yatâ zorat mambât ândim Anutu mâtenjan um hâlâlu sot tosa buñ ândibigât umñâ hâbam op lumberñâ ândine zingiri dâp upap.

¹⁵ Oi Kembuniñandâ narâk mem kêrepñan pâi itâ sâbi, “Kubikniñgâbam yatâ uap.”

Bukuniñâ, Kembugât Tirik Kaapumñâ Paulo um bâbâlan kwâkñanği nânğânânğâ zo wâratkum den zo kulemgum zingip.

¹⁶ Zâk ekap kulemgumâp dâp den zo sapsum zingâmâp. Ekapñan den nâmbutñâ ziap, den den muyap buñâ. Oi den yatâ zo a kwakmak sot lolot zo, zîñâ sâm gulipkume. Oi zâkkât ekap zorik buñâ. Kembugât ekap nâmbutñâ zo yatik opñâ tâmbetagome.

¹⁷ Bukurâpnâ, den girem kânñan dâzânğuan. A lanğ ândiândiñâ zengât sâm gulipñâ umziñan giari loribegât gasâziñ kârâm ândibi.

¹⁸ Oi kubikkubikniñâ, Kembu Yesu Kristo, zâkkât tânzângozângonjan sot top nângânângânjan kâtigem kinbi. Zâkkâren neule âsakñâ zemñângap. Oi yatik zemñangâm zâibap. Zo perâkñak.
Zo yatik.

Ekap kânok Yohaneñâ kulemgöip.

Ândiândigât den sâm muyageip.

¹ Topkwap mârumñan gâbâ zem gâip, oi kindapniñâ nângâwen sot sinniñandâ igâwen. Ek nângâm kwâtâtemñâ bitniñandâ gâsuwen, zo ândiândigât den sât.

² Ândiândi mariñâ zo muyagei igâwengât ândiândi kâtikñangât sinji den dâzângomen. Ândiândi kâtikñâ zo Anutu Ibâgâren zem gamñâ nenngâren gâip.

³ Zorat kut ñai ñai ek nângâwen, zorik zen dâzângomen. Zen sot nen sot Ibâ sot nanñâ Yesu Kristo kâmut kânok utnatkât sâmên.

⁴ Yatâ muyagei sâtâre kwâkñan ândinatkât ekap zi kulemgum zingnan.

Âsakñan ândiândinj.

⁵ Den sinji Yesugâren gâbâ nângâwen, zo dâzângomen. Zo itâ. Anutu, zâk âsakñâ. Njâtâtik zâkkâren mân ziap.

⁶ Nen njâtâtigân ândim Anutu sot pâlatân urâwen sâindâ sâi ko sarâ opap. Oi den bonñâ mân mem ândibem.

⁷ Anutu zâk zik âsakñan ândiap, zo yatik nen âsakñan ândinat zo ko kâmut kânok opñâ nanñâ Yesu Kristo, zâkkât gilâmñandâ sanjonningi umniñ salek upap. Yatâ oi tosaninñâ zo aksik gulipkubap.

⁸ Nen bâliñâ mân upmen sânat, zo ko umniñ kâitkunat. Oi den bonñâ nenngât umniñan mân zimnap.

⁹ Ka nen bâliñâniñâ sapsunat, zo ko sâi bon opmap, Anutu, târârak mariñandâ tosaninñ birâm umniñ sangori salek op kwâtâtinat.

¹⁰ Nen bâliñâ mân upmen, yatâ sâm sâi ko Anutugâren sarâ a ândimen yatâ opap. Yatâ oindâ sâi ko zâkkât den umniñan mân zemnap.

2

Kristonñâ tânnângobap.

¹ Nan bârarâpnâ Yesugât kâmut op ândie, zen bâliñ upegât den zi kulemgum zingnan. Nenngâren gâbâ ñaiñâ bâliñâ upap, zo ko Ibâgâren berân mâme a, Yesu Kristo, zâk târârakñâ mariñâ ândiap, zâkkât nângâbap. Zâk betniñan mem Ibâñâ dukui tosaninñ birâbap.

² Yesu Kristo zâk bâliñâniñangât suupniñ meip. Oi nenngârâk bunâ, hân dâp ândie aksik, zengât supziñ meip.

³ Nen itâ nângen. Nen Anutugât diñâ lum ândim zâk sot pâlatân utnat.

⁴ A ñai, zâk Anutugât diñâ mân lumñâ itâ sâbap, “Nâ Anutu sot pâlatân opman.” Zâk sarâ a. A yatâ zorat umñan den bonñâ mân zemnap.

⁵ Ñai zâk Anutugât den nângâm lubap, zâk perâkñak umñâ Anutugâren kinbap. Nen yatik Anutugât den nângâm lum ândimñâ itâ nângânat, “Irak ziren Anutu sot pâlatân op ândien.”

⁶ Ñai zâk Anutu sot pâlatân op ândian sâbap, zo ko Yesu ândeip, zorat dâp wâratkum ândei dâp upap.

Buku buku opñâ âsakñan ândinat.

⁷ Bukurâpnâ, nâ den uŋakŋâ nâi mân kulemgum zingŋan. Den zo mârûmŋan gâbâ nâŋgâm gawe, zorik.

⁸ Oi den kulemguan, zo den uŋakŋâ oi Yesugâren sot zengâren ârândân bon uap. Zo topŋâ itâgât. Nâtâtik buŋ oi âsakŋâ bonŋâ muyagem ziap.

⁹ Oi a nâi, zâk bukuŋâ kâsa okŋaŋgâmapŋâ âsakŋan ândian sâbap, zâk tok nâtâtigân ândiap.

¹⁰ Oi nâi zâk bukuŋâ umŋandâ gâsubap, zo ko âsakŋan ândimap. A zo bâliŋan mân tâmbetagobap.

¹¹ Ka a nâi, zâk bukuŋâ kâsa okŋaŋgâbap, zo ko nâtâtigân ândim nâtâtikkât mâtâp âibap. Nâtâtigân âi sinâ egi nâtiksâi mâtâp mân ek kwâtâtibap.

Patâ sot mâik zen aksik den nâŋgâbi.

¹² A ambân katep, zen Yesuŋâ zengât suupziŋ meip, zorat op tosaŋiŋ gulipkumapkât den zi kulemgum zingŋan.

¹³ Ibârâp, zen mârûmŋan gâbâ ândim gâip, zâk sot pâlâtân op ândiegât den zi kulemgum zingŋan.

A sigan, zen bâliŋâ mariŋâ kâsa okŋaŋgâm kâtigiwe, zorat den zi kulemgum zingŋan.

A ambân katep, zen Ibâgâren pâlâtân urâwegât den zi kulemgum zingŋan.

¹⁴ Ibârâp, zen mârûmŋan gâbâ ândim gâip, zâk sot pâlâtân urâwegât zengât den zi kulemgum zingŋan.

A sigan, zen kâtigine Anutugât den umziŋan ziap. Zen bâliŋâ mariŋâ kâsa okŋaŋgâm kâtigiwe, zorat den zi kulemgum zingŋan.

Umniŋâ hângât kut nâi nâiyân mân zimbap.

¹⁵ Umziŋ hânân mo hângât kut nâi nâiyân mân pane zimbap. Nâi zâk umŋâ hângât kut nâi nâiyân pâi zimbap, zo ko umŋandâ Anutu Ibâ mân gâsubap.

¹⁶ Nâŋge. Hânân kut nâi nâi bâliŋâ ziap, zo itâ. Sâkkât âkŋâle, senŋâ ekŋâ âkŋâle, sot umŋâ zâizâiŋ. Zo Ibâgâren gâbâ buŋâ. Zo hânân gokŋâ.

¹⁷ Hân zâk âkŋâleŋoot zo buŋ upap. Ka nâi zâk Ibâgât den nâŋgâm lubap, zâk tâmbânâ ândim zâimâmbap.

Kristogât kâsa muyagibap.

¹⁸ Nan bârarâpnâ, narâk pânkânok uap. Kristogât kâsa kâwaliŋoot gâbapkât sâsân, zo nâŋge. Oi narâk ziren kâsarâpnâ donbep muyagem gam ândie. Narâk pânkânok uap, zo nâŋge.

¹⁹ A zo, zen osetniŋan âsagiwe. Oi nengât buku zo mân ândie. Zen nengât buku ândim sâi nen mân birâniŋgâbe. Zen birâniŋgâwe, zorat topŋâ itâ. Zen nengât buku buŋâ.

²⁰ Zen ko tirik a Yesuŋâ Kaapumŋâ ziŋgipkât nâŋgânâŋgâziŋoot ândie.

²¹ Zen den bonŋâ mân nâŋgâme sâm ekap zi mân kulemgum zingŋan. Buŋâ. Zen den bonŋâ nâŋgâmegât opŋâ den zi kulemgum zingŋan. Den sarâ, zo den bon nâŋgâren gâbâ mân gâmap.

²² Yesugât kâsa, zo nâi? Yesu, zâk a bâliŋan gâbâ mâkâniŋgâbap mârûm sâsân, Kristo, zo buŋâ. A nâiŋâ yatâ sâi zâk sarâ a sâbi. Nâi zâk Ibâ sot nannâ kwâimbâzikâbap, zâk Kristogât kâsa.

²³ Nâi zâk nannâ kwâimbâbap, zâk Ibâ birânangâbap. Ka nâi zâk Yesu zâk bâlinan gâbâ makâningâbapkat mârûm sâsân sâbap, zâk Ibâ sot pâlâtân upap.

²⁴ Mârûmnan gâbâ Kembugât den nângâm ândim gawe, zo nângâne umziñan zei nângâm ândibi. Zen yatâ op ândim nannâ sot Ibânâ, zet sot pâlâtân op ândibi.

²⁵ Yesunâ kut nâi niñgâbapkat sâm kâtigeip, zo ândiândi kâtiknâ.

Kaapumñâ sanjonningi Yesugâren sâtârem kinat.

²⁶ A zinj um gulip kwatziñgâbegât ekap zi kulemgum zingap.

²⁷ Zengât itâ san. Kaapum zingip, zo zengâren ziap, zorat wangât a nâinâ den dâzângobap? Kaapum zingip, zâknâ kut nâi nâigât den dâzângomap. Den topnâ dâzângomap. Zâkkât den zo sarâ buñâ, zo bonnâ. Oi zen Kristo sot pâlâtân op ândibigât dâzângoip, zo yatâ upi.

²⁸ Nan bârarâpnâ, zen Kristo sot pâlâtân op ândibi. Yatâ op ândine zâk âsagem gâi kenngât sot anjun mân op mâtenan âi kinbi.

²⁹ Anutu zâk târârak ândimap. Zen zâkkât yatâ nângâme. Zorat a nâi, zâk târârak ândei ekñâ sâbi, “Zâk Anutugâren gâbâ muyageip.”

3

Anutugât nan bârarâp ândien, zorat topnâ.

¹ Nângânek. Ibâniñandâ nengât umñâ donbep kinzap. Kiri nengât nan bârarâpnâ sâmmap. Oi nen yatâ zo ândien. A um kâtik, zen mân buku otniñgâme, zorat topnâ itâ. Zen Anutu mân buku okñangâme.

² Bukurâpnâ, nen narâk ziren Anutugât nan bârarâp ândien. Oi biken dap muyaginât? Zo mân nângen. Ka itâ nângâm kwâtâtien, “Kembuniñâ takâm gâi tobatnâ ekñâ yatik utnat.”

³ Nâi zâk zo yatâ nângâm um bâbâlan op ândi mâmanñâ kubiknâ târârak ândibap. Zâk Kembu târârak ândimap, zo yatik ândibap.

Bâlin op Satañgât orot.

⁴ Nâi zâk bâlin memap, zâk gurumin den komap. Gurumin den kukunâ, zo bâlinâ bonnâ uap.

⁵ Yesugât itâ nângâme, “Zâk bâlinâ maatibam geip. Oi zâk bâlinâ mân oip.”

⁶ Oi nâi zâk Yesugâren pâlâtân op ândimapnâ bâlin mân opmap. Ka nâi zâk bâlin opmap, zâk zo Yesu mân ek nângâmap.

⁷ Nan bârarâpnâ, nâinâ um gulip kwatziñgâbâ sâi mân nângâbi. Nâi zâk târârak mâtâbân âibap, zâk târârak a. Yesu târârak ândimap, zo yatâ ândibap.

⁸ Ka a nâi, zâk bâlin opmap, zâk Satañgât a. Satañ zâk topnan gâbâ bâlinâ tuum ândim gâip. Yatik ândiap. Oi Anutugât nannâ zâk Satañgât nep kândanbam geip.

Anutugât nan bârarâp ândim bâlin mân orot.

⁹ Anutunâ kâmut gakârâpnâ ândiândigât kâwali zingip, zorat zen dap dabân yatâ bâlinâ mem ândibi? Zen Anutugâren gâbâ gokñâ, zorat bâlinâ mân upme.

¹⁰ Anutugât nan bârarâp sot Satañgât nan bârarâp, zengât topziñâ itâ muyagei iknat. Nâi zâk ândiândi târârak mân ândibap, zâk Anutugâren gâbâ

goknâ bunâ. Oi nâi zâk bukuñâ kâsa okñangâbap, zâkkât yatâ Satangâren goknâ sâsân.

¹¹ Kembugât den mâruman gâbâ nangâm gawen, zo itâ, “Umziñandâ gâsâyagom ândibi.”

¹² Adamgât nanñâ Kain, zâkkât mâtap mân lâñnat. Zâk bâlin maringâren gâbâ goknâ, zorat munñâ koi moip. Zo itâgât. Zikñâ ândiandinâ, zo bâlinâ. Munjangât ândiandinâ, zo âlipñâ. Zorat op ko koi moip.

Yesunâ buku otningipkât buku orangânat.

¹³ Bukurâpnâ, um kâtik zinâ kâsa otziñgâne nangâne nâi mân upap.

¹⁴ Nen bukurâpnin buku otziñgâm ândiengât niñangât itâ nangâmen. Munjan gâbâ ândiandiyân bagiwen. Nâi zâk bukuñâ buku mân okñangâbap, zâk tok mumujan ândibap.

¹⁵ Oi nâi zâk bukuñâ kâsa okñangâbap, zâk kâmbam ku a yatâ, a kuktâ. Zen itâ nangâm, “Kâmbam ku a zengât umziñan ândiandi kâtik mân muyagem ziap.”

¹⁶ Yesu zâk nengât op ândiandin biri buku orotjangât topñâ iksen. Oi nen yatigâk bukurâpnin zengât op ândiandinin birindâ dâp upap.

¹⁷ Ka a nâi hângât sikum zemñangi bukuñâ wan mo wangât kwakpap oi ekñâ mân nangangangâbap, zâk dap yatâ umñandâ Anutugâren kinbap? Zo bunâ.

¹⁸ Nan bârarâpnâ, buku orotñâ, zo den mo sâtnjak mân sâsân. Betñâ sot umñâ utnat.

¹⁹ Yatâ oindâ den bonjangât kâmurân ândien, zorat topñâ muyagei nangânat. Oi Anutu mâtenjan umniñâ kengât buñ ândinat. Anutu mâtenjan umniñâ kengât opapkât itâ nangânat.

²⁰ Umniñandâ kengât oi itâ sânat, “Anutu zâk umniñangât dâp bunâ. Zâk tobat nâi ândim kut nâi nâi aksik zo nangâm nangâmap.” Zorat nen kengât kândâtkum zâkkâren nangâm pâlâtân kwâkñangâm ândinat.

²¹ Bukurâpnâ, umniñandâ kengât mân oi Anutu mâtenjan umâlip ândinat.

²² Oi dinâ lumñâ zâkkât mâtenjan kut nâi nâi oindâ egi âlip opmapkât zâkkâren wan mo wangât sâindâ niñgâmap.

²³ Zâkkât gurumin den itâ ziap, “Nanñâ Yesu Kristo nangâm pâlâtân kwapñâ umziñandâ gâsâyagom ândibi.” Nen yatâ utnatkât Yesunâ sâm niñgip.

²⁴ A zen Anutugât den lume, zen zâk sot pâlâtân op ândime. Zâkoot zen sot pâlâtân opmap. Anutu zâknâ Kaapumñâ niñgip, zorân sapsun niñgi nangâmñâ itâ nangen, “Anutu zâk nen sot ândimap.”

4

Tirik Kaapum sot wâke, zengât den.

¹ Bukurâpnâ, a den sâme, zo yen mân nangâbi. Den zorat topñâ nangâm sâlâpkum ikpi. Den zo Satangâren goknâ mo Anutugâren goknâ, zo nangâm ândibi. Wangât, propete a sarânâ donbep muyagem ândie, zorat.

² Den Anutugât Kaapumân goknâ, zen itâ ikpi. A nâi, zâk itâ sâbap, “Yesu zâk a bâlinan gâbâ mâkânangâbapkât sâsân, Kristo, zo zâk hânân muyageip.” Den zo yatâ sâi ko Anutugâren gâbâ âsageip.

³ Oi a nâinâ Yesugât itâ sâbap, “A bâlinan gâbâ mâkâningâbapkât mârûm sâsân zo, zâk bujâ. Zâk a yenjâ op hânân muyageip.” Den zo yatâ sâbap, zo ko den zo Anutugâren gokjâ bujâ. Den zo Kristogât kâsanj yatâ opap. Kâsa zâkkât itâ nângâme. Kâsa zâkkât imbanjâ hânân muyagibapkât sâsân, zo mârûm zi muyagiap.

⁴ Nan bârarâpnâ, zen Anutugâren gokjâ, zorat zinjâ propete sarânjâ zen sot agom kâtigemjâ kâsa otzingâwe. Oi zengât umziñan ândiap, zorânjâ propete a sarâ zengât umziñan ândiap, zo walâmap.

⁵ Propete sarânjâ zen hânân gokjâ, zorat hângât den sâne um kâtik a zinjâ nângâme.

⁶ Nen ko Anutugâren gokjâ. A Anutugât den nângâme, zen dinningâ nângâbi. Ka nâi zâk Anutugâren gok bujandâ dinningâ mân nângâbap. Den bon marinjâ, Kembangât Kaapumjâ sot Satan arâpnâ, zengât topziñ yatâ âsagei iknat.

Anutujâ buku otningip, zorat topjâ.

⁷ Bukurâpnâ, nen umniñandâ gâsâyagom ândinat. Buku orotjâ, zorat topjâ Anutu. Nâi zâk bukurâpnâ buku otzingâmap, zâk Anutugâren gâbâ muyageip sot Anutu sot pâlâtân opmap.

⁸ Nâi zâk bukurâpnâ mân buku otzingâmap, zâk Anutu mân ek nângâmap. Buku orotjangât topjâ Anutu. Anutu umñandâ gâsânângom buku otningâmap.

⁹ Anutujâ nannjâ kânok ândiândi muyageningâbapkât sângongoi hânân gem gâip. Anutu umñandâ gâsânângom yatâ otningip.

¹⁰ Buku orotjangât topjâ itâ ziap. Nen Anutu mân buku okjangâwen. Zâknâ buku otningâm nannjâ sângongui gemjâ bâliñaniñangât suupjâ mem moip. Zorat nen Anutu mâtenjan um salek kinat.

Anutujâ buku otningâmap yatik nenjoot buku otzingânat.

¹¹ Bukurâpnâ, Anutujâ buku otningipkât nenjoot yatik umjâ buku buku orangânat. Nen yatâ oindâ dâp upap.

¹² A sinniñandâ Anutu mân igâwen. Um buku orangâm ândinat oi ko Anutu zâk nen sot pâlâtân oi buku orotjâ bonjâ nenjâren muyagem kwâtâtibap.

¹³ Zâk Kaapumjâ ningip, zorat itâ nângen. Zâk nen sot pâlâtân opmap. Nen zâk sot pâlâtân upmen.

¹⁴ Ibâ zâk nannjâ hân dâp a nen kubikningâbapkât sângongoi geip. Oi nen sinniñandâ igâwengât den zo sâm muyagem dâzângomen.

¹⁵ Oi a nâinâ, Yesu zâk Anutugât nannjâ sâbap, zâk Anutu sot pâlâtân upap. Oi Anutujâ zâk sot pâlâtân upap.

¹⁶ Zo yatâ oi itâ nângen, “Anutu umñandâ gâsânângomap.” Zo ek nângâm kwâtâtien.

Anutu zâk buku orot zorat marinjâ. Nâi zâk buku upapjâ Anutu sot pâlâtân upap. Oi Anutujâ zâk sot pâlâtân upap.

Buku op kengât mân utnat.

¹⁷ Biken den sâm kwâkâkwâkân narâkñan kengât buñ kinatkât Anutujâ buku otningip. Oi Yesujâ buku otningâm ândimap, zo yatik hânân zi buku orangâm ândinat.

¹⁸ Kengât sot buku, zet buku buku bunâ. Buku bonnjandâ kengât molibap. Kengât, zo to sagât hâuñâ zo nângâm upme. Nâi zâk kengât mem ândibap, zâkkâren buku mân muyagiap sâsân.

¹⁹ Nen ko Anutuñâ kândom buku otniŋgipkât buku op ândimen.

²⁰ Nâi zâk Anutu buku okŋaŋgâman sâm bukunâ kâsa okŋaŋgâbap, zâk sarâ a. Nângâne. Nâi zâk bukunâ sennâ igikñâ buku mân okŋaŋgâmñâ dap op Anutu mân igikñâ, zo buku okŋaŋgâbap?

²¹ Yesugât den itâ ziap, “Anâ Anutu buku okŋaŋgâmñâ bukunâ buku okŋaŋgi dâp upap.”

5

Anutu sot pâlatân op ândinat.

¹ A nâiñâ, Yesu zâk a bâliŋan gâbâ mâkâningâbap kât mârûm sâsân zo, sâm nângâm pâlatân kwâkŋaŋgâbap, zâkkât Anutugât nannâ sâsân. Oi nâi zâk Ibâ muyamuyagiñ buku okŋaŋgâbapñâ Ibâgât kiurâp yatik buku otziŋgâbap.

² Nen Anutugât nan bârarâp buku otziŋgâmen? Buku otziŋgâmen, zo ko Anutu buku okŋaŋgâm, zâkkât den lugindâ, zorânâ topniñ sapsubap.

³ Anutu buku yen mân okŋaŋgânat. Dîñâ lum buku okŋaŋgânat. Anutugât den zo yâmbâtñâ bunâ.

⁴ Anutugâren gâbâ muyagiwen, nen um kâtik a zengât orot mâme walâziŋgâmen. Itâ opñâ walâziŋgâmen. Nen Kembugâren nângâm pâlatân kwâkŋaŋgâm ândim hângât imbanâ zo kom birâm walânat.

⁵ Nâiñâ kâtigem kin hângât âkâk gâlâk zo koi gibap? A nâi zâk, Yesu zâk Anutugât nannâ sâm, nângâm pâlatân kwâkŋaŋgâbap. A zorân bonñâ upap.

⁶ Yesu Kristo zâk sumbemân gâbâ hânân geip. Hânân ândim toin giari Yohaneñâ sanŋonŋarŋip. Oi a ziŋ poru nagân kune gilâmñâ gem gâip. Tooyâk bunâ. Too sot gilâm ârândân.

⁷ Oi Kaapumñâ Yesugât topñâ sâm muyagemap. Oi Kaapum zâk den bonŋarŋât mariñâ. Sarâ mân sâmap.

⁸ Karâmbut ziñâ tânagom kin topñâ sâm muyagime, zen Kaapum sot too sot gilâm. Karâmbut zen zâkkât den kânok sâme.

⁹ A ziñ tânagom den sâne nângindâ bonñâ opmap. Oi Anutuñâ den nâi tângoï walâmap. Anutuñâ den nâi sâi bonñâ opmap. Anutugât tân den zo nannarŋât den zo sâi muyageip.

¹⁰ Nâi zâk Anutu nannâ nângâm pâlatân kwâkŋaŋgâbap, zâk Anutugât den bonñâ nângâmâp. Nâi zâk Anutugât den mân nângâbap, zâk Anutugât sarâ a sâbap. A yatâ zorân Anutuñâ nannarŋât den tângoip, zo nângi bon bun upap.

¹¹ Oi Anutu nannarŋât den tângoip, zo itâ muyageip. Anutu zâk ândiândiñ kâtik muyagem niŋgip. Ândiândi kâtik zo neŋgât siŋgi sâi nannandâ galem oi ziap.

¹² Nâi zâk nannoot pâlatân upap, zo ândiândi kâtik mimbap. Ka nâi zâk nannâ sot pâlatân mân upapñâ ândiândi kâtik mân muyagibap.

Ninâu sot bâliŋarŋât den.

¹³ Zen ândiândi kâtik miwe, zorat nângâbigât ekap zi kulemgum ziŋgan. Zen nannarŋâren nângâm pâlatân kwatne ândiândi kâtik zemziŋgâp.

¹⁴ Nen itâ sâmb Anutu umâlep nângânangâmen. Nen wan mo wangât zikṇak nângi ziap, zorat ninâu sâindâ nângânîngâbap.

¹⁵ Zorat opṇâ wan mo wangât ninâu sâindâ nângânîngâbap. Zorat nângâm itâ nângânat. Kut ṇâi ṇâi zo neṇgât siṇgi sap.

¹⁶ Ṇâi zâk bukunandâ bâliṇ oi ikpap, (Bâliṇâ zo simgât siṇgi mân muyagibap.) zo ekṇâ zâkkât opṇâ ninâu sâi ândibap. Bâliṇâ nâmbutṇâ opṇâ simgât siṇgi mân upi. Bâliṇâ yatâ zorat san. Oi bâliṇâ ṇâi opṇâ simgât siṇgi orotṇâ, zo ziap. Yatâ zorat ninâu sâbigât mân san.

¹⁷ Ândiândi bâliṇâ top top zo bâliṇik. Oi bâliṇâ torenṇâ zo simgât siṇgi mân uap.

¹⁸ Nen itâ nângâmen. A mo ambân Anutugâren gâbâ muyageipṇâ bâliṇâ mân opmap. Anutugât nanṇandâ galem oi bâliṇâ mariṇandâ mân tâmbetkubap.

¹⁹ Nen Anutugâren gâbâ muyagiwen. Oi hân dâp a zie, zen ko bâliṇ mariṇangât bikṇan ândie. Zo yatâ nângâmen.

²⁰ Anutugât nanṇâ, zâk gemṇâ um nângânângâ muyagem niṇgipkât den bonṇâ mariṇâ nângâm pâlatân kwâkṇangâmen. Oi den bon mariṇâ sot nanṇâ Yesu Kristo, zet sot pâlatân op ândimen. Zâkṇâ Anutu bonṇâ sot ândiândi kâtik mariṇâ.

²¹ Nan bârarâpnâ, zen Bem lopio kândâtzângom ândibi.
Zo yatik.

Ekap zagât Yohanenâ kulemgöip.

Ândiândigât den sâm muyageip.

¹ Yesugât kâmurân gâbâ a sâtñâ, nâ ambân Kembu Anutunâ gâsum sâlâpgogip, gâ sot nan bârarâpkâ, zengât ekap zi kulemgum zinggan. Nâ umnâ gâsâzângomap. Oi nânjak bunâ, den bonñâ nângâme, zen yatik otzingâme.

² Kembugât den bonñâ umniñan ziap. Oi nengâren yatik zem zâibap. Zorat op buku op ândinat.

³ Anutu Ibâ sot nanñâ Yesu Kristo, zekâren gâbâ um lumbe nengâren sambâlem zimzap. Zet tânnângoitâ zekât den bonñâ sot buku buku zo nengâren sambâlem zimzap.

Umñâ buku orot, zorat den.

⁴ Nan bârarâpkâ nâmbutñâ zen Anutu Ibâgât den bon zo lum mem ândie. Nâ zorat singi nângâmñâ sâtâre patâ orâwan.

⁵ Oi zi ambân sâtñâ, gâ den bonñâ nâi dâgoga nângâ. Den unakñâ bunâ. Mârumñan gâbâ zem gâip, den zorik dâgobâ. Zen buku orangâm ândibi.

⁶ Oi buku orotñangât topñâ itâ. Nen umniñandâ Anutugâren ari zâkkât den kâtik mem ândinat. Anutugât gurumin den mârumñan gâbâ zei nângâm gawe, zo mem ândim buku orangâm ândibi.

Sarâ a, zengât den.

⁷ Nângat. Sarâ a donbep muyagem ândie. Zen Yesu Kristo zâk hân sâk sot muyageip, den zo kwâimbâme. A yatâ zo ko sarâ a sot Kristogât kâsa sâsâñ.

⁸ Nen zengâren nep tuugindâ bonñâ muyageip, zo gulip opapkât galem orangâm ândibi. Yatâ ândim ma ko sângân patâ mimbi.

⁹ Ka nâi zâk Kristogât den mân mem ândim birâbap, zâk Anutu sot pâlâtân mân upap. Ka nâi zâk Kristogât den nângâm mem ândibapñâ Ibâ sot nanñâ, zet sot pâlâtân upap.

¹⁰ Ka nâi zâk Kristogât den mân mem ândibapñâ zengâren gâi mirâ angân kârâm buku mân okñangâbi. Zâk mân lum mânganbi.

¹¹ Nâi zâk a yatâ zo buku okñangâbap, zâk bâlîñangât nep tângubap.

Den murukñâ.

¹² Den nâmbut donbep ziap. Oi simbupñâ ekabân kwânângâbatkât mân otnigap. Nâ zengâren kek gandâ den lâuyân âragunatkât san. Oi umâlep patâ utnat.

¹³ Gatâ Kembunâ gâsum sâlâpkoip, zâkkât nan bârarâp zinâ nângâgime Zo yatik.

Ekap karâmbuŋ Yohanenâ kulemguip.

Umâlep den.

¹ Yesugât kâmurân gâbâ a sâtŋâ nâ, bukunâ Gaio, gâgât ekap zi kulemguan. Nâ gâgât perâkŋak otnimap.

² Bukunâ, umgâ Kembangâren pâna âlip op ziap, zo yatik sâkkâ âlip oi ândibangât ninâu sâman.

³ Gâ den bonŋâ mem lumat. Bukurâpkâ nâmbutŋâ zen ga den siŋgi zo dâtnone nângâm umnâ âlip uap.

⁴ Nan bârarâpnâ zen den bonŋangât mâtâp lânme. Den zo yatâ nângâm umâlep patâ nâi nângâman.

Kembangât nep a hurat kwatziŋgâban.

⁵ Bukunâ, gâ buku otziŋgâmat. Oi kamân goorânâk buŋâ, kârebân gâbâ gane buku otziŋgâmat. Zo âlip opmat.

⁶ A zen ziren Yesugât kâmut minduminduyân orot mâmegangât sâm âlip kwatgiwe. A gâgâren ganetâ Anutu kutŋangât opŋâ buku otziŋgâmŋâ zâmbana âine âlip upap.

⁷ Zen kutŋangât op Anutugât nebân âi ândie. Zen um kâtik zengâren ândim kât sikum mân mimegât betziŋan meindâ dâp upap.

⁸ Yatâ buku otziŋgâm betziŋan meindâ den bonŋangât nep ârândân tuunat.

Diotrepe zâk a buku mân otziŋgip.

⁹ Nâ Yesugât kâmut zengât ekap nâi kulemguwan. Oi Diotrepe zâk zikŋangât a sâtŋâ ândibat sâmnâ dinnâ birâmap.

¹⁰ Zorat opŋâ nâ zengâren gamŋâ ândi mâmanŋangât topŋâ sâm muyagibat. Zâk nenŋât sarâ sâm, sâm bâliŋ kwatniŋgâmap. Oi zorigâk buŋâ. Bukurâpniŋâ nâmbutŋâ zengâren ganetâ zâk mân buku otziŋgâmŋâ a nâmbutŋandâ buku otziŋgâne mân upigât sâm kâmurân gâbâ moliziŋgi sâkŋangât siŋgi upme.

Demeterio zâkkât nângâne âlip oip.

¹¹ Bukunâ, gâ a ziŋâ kut nâi bâliŋâ utnetâ zengât mâtâp mân lânban. Nâi zâk kut nâi nâi âlipŋâ opmap, zâk Anutugâren gokŋâ. Ka nâi zâk kut nâi nâi bâliŋâ opmap, zâk Anutu mân ek nângâmap sâsân.

¹² Demeterio zâkkât topŋâ a aksik patâ ziŋ sâm muyagiwe. Zâk a âlipŋâ op ândiap. Zâk Kembangât den bonŋâ mem ândimap. Orot mâmenŋandâ topŋâ sapsumap. Oi nen yatik zâkkât sâm âlip kwâkŋangâmen. Oi den bonŋâ sâmen, zo âlip nângâmat.

Den murukŋâ.

¹³ Den donbep ziap. Oi simbupŋâ kulemgubatkât mân otnigap.

¹⁴ Nâ gâgâren kek gâbatkât san. Gandâ den sâm âragurat.

¹⁵ Um lumbe gâgâren zimbap. Bukuniŋâ zen nângâgige. Nâ yatigâk bukurâpniŋâ gâgâren ândie, zen nângâziŋgan. Zorat dâzângoban. Zo yatik.

Ekap Yudañâ kulemgöip.

Mâsop den.

¹ Nâ Yuda, Yesu Kristogât kore a, Yakobogât munñâ. Anutu Ibânâ umñâ a ambân gâsâzângom diizîngi Yesu Kristonâ galem otzîngâmap, zengât ekap zi kulemguan.

² Zengâren buku sot um lumbe sot tânagoagonj muyagem zimbap.

Sarâ a, zengât den.

³ Bukurâpnâ, Nen ârândân singi âlip umñan bagim ândien. Singi âlip den zorat kulemgum zîngâbatkât otnigi ândiwan. Ka zi girem den nâi kulemgum zîngan. Zen den singi âlipñâ birâbegât opñâ ekap zi kulemgum zîngan. Singi âlip zo mem kâtigem ândim zâinatatkât Anutugât singi a sâm nîngip. Zo gulip opapkât den zi kulemgumñâ zîngan.

⁴ A nâmbutñâ zen osetzînan tik bagiwe. Mârumñan zengât topzînj itâ sâm kulemgûwe, “A yatâ zo, zen tâmbetagoagonj bagibi.” A zo, zen um kâtik op Anutugât den singi âlip zo târârak mân sâm kut nâi nâi bâlîj laj op patâniñâ Yesu Kristo kwâimbânjâgâme.

⁵ Anutugât diñâ birâme, zen hâuñâ zîngâmap. Zo âlip nânge. Oi zorat sa nângâne. Kembu zâk Isirae a Aigita hânân gâbâ mâkâzîngip. Oi zengâren gâbâ nâmbutñandâ zâkkât diñâ birâwe, zo ko tâmbetzângoip.

⁶ Oi sumbem a nâmbutñâ zen nep diñâ birâm mirâ kamânzînj birâwe. Yatâ utnetâ ko Anutu zâknâ zen tâk kâtikñandâ saazîngâm nâtâtigân zâmbari narâk dâp zem zâimambi. Anutunâ sâi zen narâk patin hâuñâ mîmbigât mambât zie.

⁷ Oi Sodom sot Gomora sot kamân nâmbutñâ zem arip, zen yatigâk bâlîñâ laj opñâ kut nâi nâi mân orotñâ muyagine kârâp tâmbânjan zâmbari gei ândie. Nen zo eknâ yatâ mân utnatkât oip.

Kembugât den ku a, zengât den.

⁸ Oi bâlîj mâme a osetzînan bagim ândie, zen umanân nângâm yatigâk kut nâi nâi bâlîñâ zo upme. Oi sâkzîñandâ bâlîñâ muyagime. Oi zen a patâ mân hurat kwatzîngâm sumbem a âsakñâzînjoot zo sâm bâlîj kwatzîngâme.

⁹ Bâlîj mâme a zîj a imbanjâzînjoot laj sâm bâlîj kwatzîngâme. Ka sumbem a zengât patâ Mikai, zâknâ yatâ mân oip. Zâk Mose kâmbârânjâgât Sataj sot sârek âragumñâ Sataj den bâlîj dukubatkât nângi mân dâp oi itâ dukuip, “Kembunâ hâuñâ gibap.”

¹⁰ Ka bâlîj mâme a zi, zen kut nâi nâi topñâ mân nângâm laj sâm bâlîj kwatzîngâme. Zen zuu yatâ nângânângâzînj buj laj op tâmbetagoime.

¹¹ Yei, Zen gâtâm dap upi? Zen Kaingât mâtâp lâñme. Oi kât sikumgât opñâ Propete Bileamgât mâtâp bâlîñâ lâñme. Oi Kora zâk zâizâinânjâgât op tâmbetagoip, zen yatigâk zâizâinânjângât op tâmbetagoime.

¹² A nâmbutñâ zuu bâugât op singi âlip minduminduyân takâme. A zo, zen anjunzînj bujandâ yatâ upme. Yesugât sii nalem ninam mindune a zo osetzînan tapñâ anjun buj laj nime. Zen zîjânjâgât nângâne zari upme. A zo, zîj sasa yatâ. Pibânâ sasa mem âim gâi sâbâyân buj opmap. Zen âup sasa

barâ kwâkñan memap yatâ, bon buñ. A zo, zen nak keet kwânâkwânângân narâkñan keet buñ kinetâ kârâm sâmbum birâbirân yatâ. Topziñ zo yatâ.

¹³ A zo yatâ, zo saruñâ kom lum âim gâmap. Kut nâi nâi bâliñâ kom gâbârem lum âim gâmap yatâ. Zen sângelak gulip âim gâmap yatâ. A zo, zen nêtâtigân âi ândim âimambigât siñgi sâip.

Henokñâ den kubikkubik narâk, zorat den sâip.

¹⁴ Adamgât kiurâp âsagem gane nâmburân zagât oi Henok muyageip. Oi Henok zâk a yatâ zo zengât itâ sâip, “Iknek. Kembu zâk tirik arâpñâ donbep patâ zen sot gâbâmap. A aksik zengât topziñ sâmbuyagei um kâtik a bâliñâziñangât topñâ sâmbuyagem zingâbap.

¹⁵ Bâliñ mâme a zen den bâliñ top top sâmb Anutu sâmb bâliñ kwâkñangâwe, zorat hâuñâ zingâbap.

¹⁶ A yatâ zo, zen kut nâi nâi âsagei nângâne bâliñik oi Anutu sâmb bâliñ kwâkñangâme. Âkñâleziñangârâk kut nâi nâi nângâne, zorat mâtâp lânme. Oi zen ziñangât nângâne zâizâiñ oi kutziñâ lum zaatme. Oi ziñâ a nâmbutñâ zengâren kut nâi nâi minam kelâk pame.

Girem den.

¹⁷ Buku âlip gakârâpnâ, zen Kembuniñ Yesu Kristogât Aposolo ziñâ den kâdom sâwe, zo nângâm ândibi.

¹⁸ Zen itâ dâzângom ândiwe, “Narâk pânkânok oi Anutugât den kukuñ a zo, ziñâ bâliñâziñangât nep tuum ândim ziñangât nângâne zâibap.”

¹⁹ A yatâ zo, ziñâ a kâsâpziñgobi. Zen hângât âkñâle zorat nângânângâ ândibi. Oi zen Tirik Kaapum buñ.

²⁰ Bukurâpnâ, zen ko Tirik Kaapumgâren gâbâ nângâm pâlâtân bonñâ zorân mam otziñgi kâtigem ândibi. Oi Tirik Kaapum wâratkum ninâu sâmb ândibi.

²¹ Yatâ utne Anutuñâ umñandâ gâsâzângoi zâk sot pâlâtân op ândibi. Oi Kembuniñâ Yesu Kristo lumbenñâ muyagei ândiândi kâtik muyagibigât mambât ândibi.

²² Oi a nâmbutñâ Kembugât den minâ birânâ mem ândime, zo tânzângone mem kâtigibi.

²³ Oi a nâmbutñâ sim kârâbân geinam utne zengât umbâlâ op gâsum mâkâziñgâbi. Oi zengât bâliñâ zo zengâren âibapkât kenñgât op galem orangâm ândibi.

Den murukñâ.

²⁴⁻²⁵ Galem otziñgi mân tâmbetagom ândine zâkkât âsakñan zâmbari um salek op sâtâre op kinbigât imbanñâ zemñangap, Anutu kânok sot Kembuniñâ Yesu Kristo, zâk kubikkubikniñâ ândiapñâ âsakñâ neule sot imbanñâ mârumban gâbâ zem gâip sot zemñangap, oi zem zâibap. Zo perâkñak.

Zo yatik.

Yohaneŋă den tikŋă zo sâm muyageip.

Sâm muyage den.

¹ Narăk mân kărep oi kut năi năi muyagibap săsăŋ, zo Yesuŋă kore arăpnă sâm muyagem dătnăngobăpkăt Anutuŋă Yesu dukuip. Yesu zăk sumbem ană năi sângongoi mem gem Yohane năgăren gam dătnom tîrăpnogip.

² Oi Yohane năŋă Anutugăt den sot Yesu Kristogăt topŋă ek năŋgăwan, zo sot kut năi năi nămbutŋă egăwan, zo sâm muyagiwan.

³ Oi den kăŋŋan âsageip, zi năi zăk a mâteziŋan sâlăpkum zîŋgăbap, zikŋă sot den sâlăpkoi năŋgăm mem ândibi, zengăt năŋga sâtărenjoot uap. Wangăt, kut năi năi ekap ziren kulemguan, zi âsagibăpkăt narăkŋă păŋkănok uap, zorat.

Kămut nămburân zagăt, zengăt măsop den.

⁴⁻⁵ Yohane nă Asia hănân Kristogăt kămut nămburân zagăt ândie, zengăt ekap zi kulemguan.

Anutu zăk ândeipŋă ândiap sot găbap, zăkkăren găbă sot Kaapum imbană nămburân zagăt zăkkăren tăkŋanŋămap, zăkkăren găbă sot Yesu Kristo zăkkăren găbă um lumbenă sot tănzânŋozânŋonj zengăren zimăp.

Yesu Kristo zăk sâi bonŋă opmap, zăkŋă kândom otningăm mumunjan găbă zarip. Oi hăn dăp a kută, zengăt Kembu pată op ândiap. Zăkŋă umŋandă găsuniŋi gilămŋandă tosanină gulipkoip.

⁶ Zăkŋă nen um topŋan nămban Ibăŋă Anutu kore okŋanŋăm ândinatăkăt găsım sâlăpnăŋgoi kămut gakărăpnă urăwen. Zăkkăren neule âsakŋă sot imbană zemŋăŋgapŋă zem zăimămbap. Zăkŋă kembu otningăm ândim zăimămbap. Zo perăkŋak.

⁷ Năŋgănek. Zăk unumunum kwăkŋan gâi a aksik patăŋă sinziŋandă ikpi. Oi a sum păronj parăwe, zen ârândăŋ ikpi. Oi hăn dăp a kămutŋă kămutŋă, ziŋă zăkkăt umbălă op isebe. Den zo perăkŋak.

⁸ Kembu Anutu, zăk ită sap, “Năŋak kândom sot bet. Nă ândiwanŋă ândian. Oi nă găbat. Nă imbană marină.”

Yohane Patimo tăunanân tăk namin tap sen pup egip.

⁹ Nă zengăt buku Yohane. Nen ârândăŋ Yesu sot pâlătăŋ ândimŋă sâknăm ândim kătigem Anutu um topŋan ândimen. Nă Anutugăt den sot Yesugăt siŋi sâm muyagewan, zorat Patimo tăunanân tăk namin năbanetă tarăwan.

¹⁰ Oi tap năŋă kendon oi Tirik Kaapumŋă umnan mătăp meip. Oi kândătŋan den pată lămun yată muyagei ită năŋgăwan.

¹¹ “Kut năi ikpan, zo ekabân kulemgumŋă Yesugăt kămut nămburân zagăt ândie, zengăren păna âibap. Kămut zo kamânziŋă ită, Epeso, Simirina, Peagamonj, Tiatira, Sarde, Piladelpia sot Laodikea kamân.”

Yohaneŋă Yesugăt holi tobat egip.

¹² Oi nă a den dătnogip, zo ikpam puriksăwan. Puriksăm ită egăwan. Kărăp âsakŋă nămburân zagăt goide kătŋă tuutuunj egăwan.

¹³ Kărăp âsakŋă osetziŋan năi kiri egăwan. Zăk tobatŋă a yată. Hămbăŋă kărep gei kirip. Oi dimăŋan măpanj goide kătŋă tuutuunj zo zeip.

¹⁴ Kâuk sâmotnjâ zo kâukâu, kâu pula yatâ. Sinjâ tobatnjâ kârâp bâlam semap yatâ.

¹⁵ Kinjâ ko âin kât kâtiknjâ kârâpnjâ sem kurinjomap yatâ. Oi dinjâ too sâmbon kwamit yatâ.

¹⁶ Oi bik bongen sângelak nâmburân zâgât mem kirip. Lâuñan gâbâ sâu patâ nâi sâtnjâ toren toren ga kirip. Oi si sângânjnâ mirâsinj takâ zeri âsagemap, zo yatâ âsagem zeip.

Yesunjâ Yohane lumbenjâ den dukuip.

¹⁷ Nâ tobatnjâ yatâ eknjâ kinjâ topñan gem mumuj yatâ op zewan. Ziandâ bik bonñandâ kwâknan pam itâ sâmb dâtnogip, “Gâ mân kenjât ot. Nâ kâdom sot bet.

¹⁸ Oi ândiândi mârinjâ, nâ. Nâ momnjâ zaarâwanjâ ândim zâimâmbat. Oi mumujâ sot sim mâtâp doodoonjû, zo nânjâ mem ândian.

¹⁹ Kut nâi nâi eksat, zo sot kut nâi zo itârân muyagibap sot bet muyagibap, zorat singi ârândân kulemguban.

²⁰ Oi bitnâ bongen sângelak nâmburân zagât sot âsaknjâ nâmburân zâgât goide kâtnjâ tuutuuj, zo aksik ek nângat, zorat topnjâ dâgoga nângâ. Sângelak nâmburân zagât, zo Yesugât kâmut nâmburân zagât zengât galem a. Oi kârâp âsaknjâ nâmburân zagât, zo kâmut nâmburân zagât.”

2

Buku orotjandâ mân buj upap.

¹ “Epeso kamânân a kâmut zinjâ galem a, zinjângât den itâ kulemgu, ‘Sângelak nâmburân zagât bik bongen mem kinjâ kârâp âsaknjâ nâmburân zagât goide kâtnjâ tuutuuj zorat osetzinjan âim gâmap, zâknjâ gâgât den itâ sap,

² “Zen narâk dâp âkon buj nepzinjâ tuum kâtigime, zo sot orot mâmezinjâ zorat den singi gâi nângan. Zen bâlinj mâme a zengât âkonzingâmap. Oi zorat a nâmbutnjâ zen nen Aposolo sâme, sarâzinjângât topnjâ muyagiwe.

³ Epeso a zen nâgât op kâtigem âkon mân upme. Oi zen mân lorime, zo ek nângâm ândian.

⁴ Oi nâ itâ zorat zengât nânga bâlinj opmap. Zen mârurnjan umzinjandâ gâsânowe, zo yatik narâk ziren mân ziap. Zo birâwe.

⁵ Mârurn op ândiwe, zo nângâm umzinjâ melânbi. Oi ândiwe yatigâk dum op ândibi. Zen umzinj mân melânje zengâren gam kârâp âsaknjâzinjâ, zo lum pâmbat.

⁶ Nâi ko kut nâi âlipnjâ utne nânga âlip opmap. Mem gulip kwâkwat a, Nikolau, zâkkât arâpnjâ kut nâi utne eknjâ âkon upme. Zo nâ yatik âkonimap.

⁷ Kaapurnjâ Yesugât kâmut den dâzânguap, zo kindapzinjootnjâ nângâm kwâtâtibi. Nâi zâk Sataj sot agom kâtigem walâbap, zâk sumbemân Anutugât kâlam kutnjâ Paradisi, zoren ândiândi nakkât bonnjâ zemap, zo pinda nimbap.” ’ ’ ’

Kembugât den mem ândim mumujâ.

⁸ Yatâ sâmnjâ itâ sâip, “Simirina kamânân a ambân kâmut zinjâ galem a, zinjângât den itâ kulemgu, ‘Bet sot kâdom, momnjâ zaaripnjâ gâgât den itâ sap.

⁹ “Zen sâknam kwâknjan hânân a giginjâ ândime, zo nângan. (Oi zen umgât gom sambe imbanjâ zemzingap.) Oi Yuda a nâmbutjandâ den bâlinj

dâzângome, zo yatik nângan. Oi a zo, zen Yuda a bonņā buņā. Zen Satangāt kāmuran gokņā.

¹⁰ Zen sâknam dum nângābi, zorat mân kenğāt upi. Nângānek. Satan zâk mâsimâsikâyân zâmbanbap. Zengâren a nâmbutņā tāk namîn zâmbanbap. Oi zengâren sâknam patâ sirâm bâzagāt yatâ zimbap. Oi ziņā Kembangāt den mem kâtigem ândine zângone munetâ zorat sânggânņā zingâbat.

¹¹ Kaapumņā Yesugāt kâmut den dâzânguap, zo kindapziņootņā nângâm kwâtâtibi. Nâi zâk Satan sot agom kâtigem walâbap, zo ko mumurņā zagât, sim, zorâņ mân tâmbetkubap.” ’ ”

Bâliņangāt mâtâp mân lânbi.

¹² Yatâ sâmnâ itâ sâip, “Peagamņ kamânân kâmut zengāt galem a, ziņangāt den itâ kulemgū, ‘Sâu sâtņā toren toren mem ândimapņā gâgât itâ sap,

¹³ “Zen kamân ândie, zo âlip nângan. Zoren Satanņā nep kâtikņā tuumap. Zen kutsingînâ târârak mem ândime. Oi den sâwan, zo lume. Um kâtik ziņā kore anâ Antipa kuwe, narâk zoren nâgât den mem ândim mân loriwe.

¹⁴ Oi nâ zengât nânga mâik nâi bâliņ uap. Zengāt kamânân a nâmbutņā ândie, zen Bileamğât mâtâp lânme. Propete Bileam, zâk a kutâ Balakņā Isirae a kâitzângoi bâliņ upigât dukuip. Oi zen lopiogât singi nalem nem kâmbu konda sot piuriyâunzabân bagiwe.

¹⁵ Oi zengât kāmuran a nâmbutņā zen mem gulip kwâkwat a Nikolau, zâkkât arâpņā zengāt mâtâp lân yatik urâwe.

¹⁶ Zorat zen umziņ melânbi. Zen yatâ mân utne nâ zengâren kek gamņā a yatâ zo kâsa otziņgâm lâunangāt sâunandâ kârâziņgâbat.

¹⁷ Kaapumņā Yesugât kâmut den dâzânguap, zo kindapziņootņā nângâm kwâtâtibi. Nâi zâk Satan sot agom kâtigem walâbap, zâk sumbemğât nalem kutņā Mana, tik zeip, zo pindâbat. Oi kât kâukâu nâi pindâbat. Kât zoren kot unakņā nâi zei mârîņandâ zikņik ek nângâbap.” ’ ”

Isebegât mâtâp mân lânbi.

¹⁸ Yatâ sâmnâ itâ sâip, “Tiatira kamânân kâmut zengāt galem a, ziņangāt den itâ kulemgū, ‘Anutu nannâ siņā tobat kârâp bâlam yatâ. Oi kiņā kât âin kârâpņā sei kuriņkomap, zo yatâ, zâkņā gâgât itâ sap,

¹⁹ “Nâ orot mâmezîņâ nângan. Zen a buku otziņgâme. Zen nângâm pâlâtâņ kwatnim nepkât kâtigime, zorat topņā ek nângan. Mârum nep tuum loriwe. Ka narâk zi ko nep tuum kâtigie, zo nângan.

²⁰ Oi nâ itâgât op zengât nânga mâik nâi bâliņ uap. Zen ambân nâi ambân kutâ Iseba mârûm ândeip, zo yatâ zengâren ândei mân nângânângâ urâwe. Zâk sarâ ambân. Zâk nâ Propete ambân sâm arâpņā den dâzângoi laņ mâman op lopiogât singi sâm nalem nemarâwe.

²¹ Zâkņā umņā melânbpakât mambât ândiwan. Kâ zâk umņā mân melânâ bâliņâ mân birâmap.

²² Nângānek. Zorat sa sisi mâsek okņangi zimbap. Oi a zâk sot laņ ândime, zen umziņ mân melânne ârândâņ sâknam zingâbat.

²³ Oi ambân zorat nân bârârâpņā zo zânguua mom nanğābi. Yatâ ua kamân dâp Kembangāt kâmut zen nâgât itâ nângābi. Nâņâ um nângânângâziņ ek nângâman. Oi nâ aksik patâ ândi mâmanziņangāt topņā ekņā hâuņâ melân ziņgâbat. Nâgât yatâ nângābi.

²⁴ Tiatira kamânân a nâmbutnâ zen sarâ den zo birâme. Zen Satangât den mân nângâme. Zengât den sa nângânek.

²⁵ Kut nâi nâi mem ândie, zo dân mem ândine gâbat. Nep nâi yâmbâtñâ kwâkziñan mân paan.

²⁶ Nâi zâk Satanj sot agom kâtigem nâgât orot mâme zo op ândim zari narâk âki nânâ imbanâ pinda a hân nâin nâin gokñâ zengât a sâtñâ upap.

²⁷ Zâk tân kâtikñâ zo bikñan mem a kutâziñ upap. Oi âmañ kunzirindâ âbangumap, zo yatâ zângobap. Nâ Ibânandâ imbanâ nigip, zo yatik zâk pindâbat.

²⁸ Oi sângelak patâ zâkkât hañsâbâ sâi tâkap sâme, zo pindâbat.

²⁹ Kaapumñâ Yesugât kâmut den dâzânguap, zo kindapziñootñâ nângâm kwâtâtibi.” ’ ’ ”

3

Um mumuñâ mân ândibi.

¹ Yatâ samñâ itâ sâip, “Sarde kamânân kâmut zengât galem a, ziñangât den itâ kulemgû, ‘Anutugât Kaapum imbanâ nâmburân zagât zâkkâren tâkñangap sot sângelak nâmburân zagât zo mem ândiap, zâknâ gâgât itâ sap, “Nâ orot mâmeganğât top nângan. A ziñgitnetâ wâgân ândie yatâ uap. Umziñâ ko mumuñâ ziap.

² Zorat zen zaatñâ zengâren a torenñâ munam ue, zo umziñâ kom mângibi. Nângânek. Anutu mâtenjan orot mâmезiñâ eksa mân dâp uap.

³ Zen umziñ melân den dâzângowan, zo dân mem ândibi. Yatâ mân utne kâsa ziñ game yatâ nâ zengâren gâbat. Oi zorat narâknâ mân nângâbi.

⁴ Zengâren a nâmbutñâ ândie, zen hâmbâziñ banjerân mân sañgonme. Zen bâliñ mân upme. Oi a yatâ zorân hâmbâ kâukâu mem ândim nâ sot tâtat mâme upi. Zen yatâ upigât nângâziñga dâp uap.

⁵ Nâi zâk Satanj sot agom kâtigem walâm ândei hâmbâ kâukâu pinda mem ândibap. Oi kutñâ ândiâdigât ekabân ziap, zo mân gulipkubat. Buñâ. Nâ kutñâ Ibânangât mâtenjan sot sumbem arâpñâ, zengât mâteziñan sâm muyagibat.

⁶ Kaapumñâ Yesugât kâmut den dâzânguap, zo kindapziñootñâ nângâm kwâtâtibi.” ’ ’ ”

Kembugât den mem târârakñâ op ândibi.

⁷ Yatâ sâmñâ itâ sâip. “Piladelpia kamânân kâmut zengât galem a, ziñangât den itâ kulemgû, ‘Dawidi zâk Yerusalem kamân mariñâ ândei, zo yatik Kembuñâ Yerusalem uñakñangât mariñâ ândiap. Zâknâ hângi mem pâi nâinñâ mân doongubap. Oi zâknâ mâtâp zo doongoi nâinñâ mân mem pâmbap. Tirik a sot sâi bon opmap, zâknâ gâgât itâ sap.

⁸ “Nâ orot mâmезiñangât topñâ nângan. Nângânek. Nâ mâteziñan mâtâp mem parâwan, zo a nâinñâ doongubapkât imbanâ mân tâkñangap. Zen imbanâziñ bituktâ zemziñgap, zo nângan. Oi dinnâ lum mem ândim kutsiñginâ mân birâwe.

⁹ Nângânek. Satangât kâmurân gokñâ a nâmbutñâ, zen Yuda a bonñâ buñâ. Zen sarâ a ândime. Zen otziñga gâgâren gam umziñ topñan pindiñsâm itâ nângâbi, ‘Nâ umnandâ gâsuziñgâm ândiman.’ Zo nângâm birañbi.

¹⁰ Zen âkon buŋ nâgât denân mem kâtigem ândiwe, zo ko sa sâknam narâk a hân dâp topziŋ muyagibapkât âsagibap, zo zenğâren mân âsagibap.

¹¹ Nâ kek gâbat. Zorat kut nâi nâi mem ândie, zo dâŋ mem ândine a nâiŋâ ândiândiziŋaŋgât hâuŋâ zo mân betziŋan mimbap.

¹² Nâi zâk Satan sot agom kâtigem ândibap, zâk Anutugât tirik namin hambo yatâ kwânânga zoren kinkin kâtik kinmâmbap. Oi zâkkâren Anutunangât kutŋâ kulemgubat. Oi Anutugât kamân, Yerusalem kamân uŋakŋâ Anutugâren gâbâ sumbemân gokŋâ zo gibap, zorat kutŋâ kulemgubat. Oi ninâ kutnâ uŋakŋâ zo zâkkâren kulemgubat.

¹³ Kaapumŋâ Yesugât kâmut den dâzânguap, zo kindapziŋootŋâ nâŋgâm kwâtâtibi.” ”

Mân lorebi.

¹⁴ Yatâ sâmŋâ itâ sâip, “Laodikea kamânân kâmut zenğât galem a, ziŋaŋgât den itâ kulemgu, ‘Den bon mariŋâ sot sapsusuŋâ bonŋâ sot sâi kâtikkâtigiŋ, Anutugâren gâbâ kut nâi nâi muyageip, zorat topŋâ ândiap, zâkŋâ gâgât itâ sap,

¹⁵ “Nâ orot mâmeziziŋaŋgât topŋâ nâŋgan. Nâgât âkŋâle mân nâŋgâme. Pateŋâ sot kârâpŋâ oset ândime. Zen um oset ândime, zo nâŋgan. Zen pateŋ mo kârâpŋâ upigât otnigap.

¹⁶ Kârâp sot pateŋ osetzikŋan ândimegât too bâliŋâ yatâ lâunan gâbâ mogatziŋga gibi.

¹⁷ Zen ziŋaŋgât topŋâ mân nâŋgâm laŋ itâ sâme, ‘Nen gom sambe zemniŋap. Nen kut nâi nâi donbep miwen, zorat kut nâi nâigât mân kârûnat.’ Zo sarâ. Zen topziŋâ mân kârûm laŋ yatâ sâme. Nâ ziŋgitsa zen a gigiŋâ, kanpitâ, laŋ ândim sinziŋ bâpsâsâŋ sot sâk bârak ândime.

¹⁸ Zorat dâzânguap nâŋgânek. Zen nâgâren gâbâ kune sâŋgân memŋâ sikumziŋoot upi. Oi hâmbâ kâukâu kwâlâm sâkziŋ kwâtepkune aŋunziŋ buŋ upap. Oi sinziŋaŋgât kelâk kwâlâm siŋziŋ saŋgonŋâ sinziŋâ âlip ikpi.

¹⁹ Nâŋgânek. A ambân nâ umnandâ gâsâzângoman, zo zâŋgom kubikziŋgâman. Zorat zen umziŋ melâŋâ um wâgân op kâtigem ândibi.

²⁰ Nâŋgânek. Nâ umgât mâtâp hâŋgi âkŋan kin kom kinzan. Oi nâi zâk dinnâ nâŋgâm hâŋgi mem pâi zâkkât mirin zâi tap nalem ârândâŋ nindat.

²¹ Nâi zâk Satan sot agom kâtigem walâm ândibap, zâk nâ sot a kutâ tâtarân tâtat. Nâ yatigâk Satan sot agom kâtigem walâm ândiwangât Ibânandâ zâk sot tâtarân tâpatkât diinigiŋ.

²² Kaapumŋâ Yesugât kâmut den dâzânguap, zo kindapziŋootŋâ nâŋgâm kwâtâtibi.” ”

4

Yohanenâ Anutugât neule tâtatŋâ egip.

¹ Nâ kut nâi nâi zo ek nânga sumbem pâronsâi egâwan. Oi den kwamit patâ lâmun yatâ âsagei nâŋgâwan, zo sumbemân gâbâ dum muyagemŋâ itâ dâtnogip, “Gâ ziren kopgâna kut nâi nâi muyagibap, zorat tirâpğoga ekan.”

² Yatâ sâi Kaapumŋâ mem hâbamŋan kwatnigi sumbemân neule tâtatŋâ nâi tâi kwâkŋan nâiŋâ tâi egâwan.

³ Oi zo tâip, zâkkât tobatŋâ kât kutŋâ Yaspa sot Konelian, kât kulem âlipŋâ, kuriŋâ yatâ. Oi tâtatŋâ toren toren mulum mogat yatâ kât kutŋâ Emerali, kât kulem âlip zoren kirip, holiŋâ gwâlâ.

⁴ Oi neule tâtatnâ 24 zorân haamgum tarâwe. Tâtatnâ zorat kwâknjan a patâ 24 tarâwe. Zen hâmbâzin kâukâu pamnâ tarâwe. Oi kâukzinjan pindokzin pulimâtamnâ tuutuun zo pam tarâwe.

⁵ Oi neule tâtatnâ patâ zobâ hânpân sot kanjundundun âsagem zeip. Oi tâtat sângânjan kârâp âsaknâ nâmburân zagât sem tâip. Zo Anutugât kaapum imbanâ nâmburân zagât tâknangap, zorat kârâp.

⁶ Oi tâtatnâ sângânjan saru nâi belonoot yatâ zeip.

Oi tâtatnâ toren toren zuu patâ âlipnâ kimembut tarâwe. Oi zo zen umzinjan kândâtzinjan sinzin donbep.

⁷ Zuu âlip kimembut zengâren gâbâ zuu nâi, zuu kâtik Laiongât tobat. Nâi ko bâu makau yatâ. Nâi zâk si sângânâ a yatâ. Nâi zâk nii utak yatâ.

⁸ Oi zuu kimembut zen abâtzinâ nâmburân kânok. Oi zuu zo umzinjan kândâtzinjan sinzin donbep. Oi nâtik sirâm kep itâ mime, “Tirik, hâlâlu, hâlâlu, hâlâlu. Kembu Anutu, imbanâ mariñâ, Zâk hâlâlu op ândiap. Zâk ândeipnâ ândiap. Oi dum gâbap.”

⁹ Oi zuu kimembut zinâ Kembu, ândiândi mariñâ, zâk sâiwap sâm, sâm âlip kwâknangâm kutnâ mem zaatme.

¹⁰ Zo yatâ utnetâ a 24 tâtat âlipnjan tapme, zen ândiândi mârîñâ zâkkât um topnjan pindijsâm sâm âlip kwâknangâm neule pindokzin zo um topnjan pam itâ sâm mâpâsime,

¹¹ “Kembuniñâ Anutu, gâ kut nâi nâi aksik muyagezingin. Gâ sâna kut kin kin zo muyageip, ziap. Zorat neule âsaknâ sot sâm âlip den sot imbanâ, zo gânâ galem otna dâp upap.”

5

Yohanenâ ekap nâi sâbânâ om doongudoongun zo egip.

¹ Oi neule tâtatnâ patin tâpmap, Kembu, zâk bik bongen ekap mem tâi egâwan. Ekap zo umnjan kândâtjan kulemgum gonkune zeip. Oi sâbâ nâmburân zagât zorân pane gâsum kâtigeip.

² Oi sumbem a patâ kâwaliñoot tâi egâwan. Zâk den kâtiknâ itâ sâip, “Nâi târârak ândimnâ ekap sâbânâ zo mem moloñi dâp upap?”

³ Yatâ sâi sumbemân sot hânân sot hân ombenjan gâbâ nâinâ ekap zo moloñ sâlâpkubap mân muyagiwe.

⁴ Nâinâ âlipnâ yatâ ândim ekap zo moloñ sâlâpkubapkât dâp mân muyagiwe. Zorat umnâ bâlei isewan.

⁵ Yatâ ua ko a patâ zengâren gâbâ nâinâ itâ sâm dâtnogip, “Mân ise. Nângâ. Yudagât kiurâp zengâren gâbâ a nâi zuu kâtik laion yatâ nâi muyageip. Zâk Dawidigât kâmnâ. Zâknâ Anutugât kâsa zen sot agom kâtigem walâzingip. Zâknâ ekap sâbânoot nâmburân zagât zo âlip moloñbap.”

Yohanenâ Râma egip.

⁶ Oi na eksandâ tâtatnjan zo zuu âlipnâ kimembut sot a patâ 24, zengât osetzinjan râma gwamnâ nâi kune kiri yatâ egâwan. Kâuknjan goonâ nâmburân zagât, sinâ nâmburân zagât. Oi sinâ nâmburân zagât, zo Anutugât kaapum. Oi Anutugât kaapum imbanâ nâmburân zagât tâknangap. Zâk hân dâp sângonzângoi âi ândie.

⁷ Oi Râma zâk âi neule tâtatnjan tâip, Kembu, zâkkât bik bongen ekap zo meip.

⁸ Ekap zo mei zuu kimembut sot a patâ 24, zen Râmagât um topŋan âi ziwe. Zen kâmam wâlönziŋoot sot hâkop goide kâtŋâ tuutuun, zo ârândân mem gei ziwe. Hâkop umŋan gâbâ hitom âlipŋâ âsagem gâip. Hitom âlip, zo Anutugât tirik a zenŋât ninâu.

⁹ Oi zen kep uŋakŋâ nâi itâ miwe,
 “Gâ gonetâ gilâmgandâ hân dâp a kâmutŋâ kâmutŋâ, den gându nâi nâi suupziŋ mena Anutugât sinŋi urâwe. Zorat gâ ekap mem sâbânâ zo moloŋna dâp upap.

¹⁰ Gâ minduziŋgâna Anutugât um topŋan tirik a kâmut urâwe. Oi zen hânân Anutu kore okŋanŋâm a ambân zenŋât a kutâ yatâ op ândibi.”

Sumbemân sâtâre patâ muyageip.

¹¹ Oi nâ sinnandâ eksa sumbem a donbep patâ mân sâlâpzânŋozânŋon, kâmutŋâ kâmutŋâ neule tâtatŋâ patâ zo haamgum kin sâtâre op kirâwe. Oi zuu âlipŋâ kimembut sot a patâ zen osetziŋan kin betziŋan mine kep itâ miwe,

¹² “Râma kuwe, zâk imbanâ sot sikum, gom sambe, nânŋânŋgâ sot kâwali, kot patâ sot sâm âlip den zo galem oi dâp upap.”

¹³ Oi sumbemân sot hânân sot hân ombenjan sot saruyân ândiwe, ziŋâ itâ sâne nânŋâwan, “Neule tâtatŋan taap, zâk sot Râma ârândân sâm bâbâlan sot kot patâ sot imbanâ zemzikapŋâ zem zâibap.”

¹⁴ Oi zuu kimembut, ziŋâ itâ sâwe, “Perâkŋak.” Sâne a patâ ziŋâ Kembugât um topŋan gei zem den sâm mâpâsiwe.

6

Bâu patâ biosi kimembut, zenŋât den.

¹ Oi nâ sinnandâ itâ egâwan. Râma zâk ekap sâbânŋoot nâmburân zagât zeip, zo mem sâbâ nâi mem moloŋip. Moloŋi ko zuu kimembut zenŋâren gâbâ nâiŋâ den patâ, sumbem kwamit yatâ den sam sâip, “Gâ zi ga.”

² Sâi zoren bâu patâ biosi kâukâu nâi gâi egâwan. Kwâkŋan a nâi tâip, zâk timbânŋoot. Oi a kutâ neule pindok âlip pindâne kâwali op kâmbamân zânŋom kâwâliziŋ mem ge kwâpam arip.

³ Oi Râmaŋâ ekap sâbâ zagât moloŋi zuu nâiŋâ den sâm sâip, “Gâ zi ga.”

⁴ Sâi bâu patâ biosi kuriŋâ nâi gâi egâwan. A kwâkŋan tâip, zâk hânân lumbenâ buŋ oi a kâsa kâsa upigât Kembuŋâ imbanâ pindip. Oi Kembuŋâ a zo sâu patâ pindip.

⁵ Oi Râma zâk ekap sâbânâ karâmbuŋ moloŋi zuu karâmbuŋandâ sâip, “Gâ zi ga.” Oi nâ sinnandâ eksa bâu patâ biosi sumun nâi gâip. A kwâkŋan tâip, zâk nalemgât yâmbâtŋanŋât dâpŋâ mem tâip.

⁶ Oi zuu âlip kimembut osetziŋan gâbâ den nâi itâ âsagei nânŋâwan, “Sibit keet hâkop zagât, sângânŋâ bâzagât. Oi seŋon kin zagât, sângânŋâ bâzagât. Oliwa nak sot waiŋ nak zo mân tâmbetkune bonŋâ muyagibap.”

⁷ Oi Râmaŋâ ekap sâbâ kimembuŋ moloŋi zuu kimembuŋâ zorân den sâm sâip, “Gâ zi ga.”

⁸ Sâi sinnandâ eksandâ bâu patâ biosi kâu nâi gâip. Oi a kwâkŋan tâip, zâkkât kutŋâ Mumuŋ. Oi nâi kândâtŋan gâip, zâkkât kutŋâ Sim. Oi hânân danŋon kimembuŋanŋâren gâbâ karâmbut zo yen zei nâi zoren kâmbam sot pu, mâsek sot zuu kâtikŋandâ a ambân tâmbetzânŋom nanŋâbigât imbanâ zekâren zikip.

A singi âlipkât op zângowe, zengât den.

⁹ Râmanâ ekap sâbânâ bâtnâmbun moloŋip. Oi a Anutugât den mem ândine zângowe sot Yesugât singi sâmbuyagem ândine zângowe, zengât um dâpziŋ Anutugât singi pâpanjâ zorat topŋan zine ziŋgirâwan.

¹⁰ Zen den kâtik sâmbitâ sâwe, “O kutâniŋâ patâ, hâlâlû op ândiat. Sâna bon opmap. Kembuniŋâ, gâ wangât narâk mem kârep pam gilâmniŋangât tosa a hânân ândie, zengât hâuŋâ mân mâkâm ziŋgat?”

¹¹ Yatâ sâne hâmbâ kâukâ ziŋgâm itâ dâzângowe, “Kore a bukurâpziŋ nâmbutŋâ zângonetâ tengâziŋâ dâpŋan upapkât umziŋ diim gei mambât mâik nâi ândibi.”

Narâk patin kut nâi nâi muyagibap, zorat den.

¹² Oi itâ egâwan. Râma zâk ekap sâbâ nâmburân kânok moloŋi wâriŋ patâ meip. Oi mirâsiŋ sumunkom âmarj sâknâ yatâ oip. Oi kâin patâ op kuririŋ kârâm tobatŋâ gilâm yatâ oip.

¹³ Oi sângelak zen pibanâ nak ilumŋâ kwâmbârâŋgi hânân gemap, zo yatâ hânân giwe.

¹⁴ Oi mundo kwapme yatâ sumbem kâpiangâm bun oip. Oi bakŋâ hânân sot saruyân, zo âbângum aleyangâm âiwe.

¹⁵⁻¹⁶ Kut nâi nâi yatâ zo muyagei hân dâp a kutâ sot a sâtŋâ sot kâwali a sot sikum a sot zâizâiŋ, gigiŋ, zen aksik hân kât mâtâpŋan âi tik pam bakŋâ sot sim, zengât itâ sâwe, “Ge kwâratnâŋgonek. Ge kwâratnâŋgonetâ neule tâtâtŋan tâpmap, zâk mân niŋgitpâp. Oi Râmagât kuk nâŋgap, zorat bonŋâ zo mân gâi iknat.

¹⁷ Kukziŋgâŋgât narâkŋâ oi a nâi mâtezikiŋan kâtigem mân kinbap.”

7

Isirae a kâmut Kembugât singi urâwe.

¹ Oi nâ sumbem a kimembut ziŋgirâwan. Zen hân muruk toren toren kirâwe. Oi pibâ toren toren gâbâ gâmap, zo gâsum kirâwe. Pibâ nâi hânân mo saruyân mo nagân mân gâbapkât yatâ urâwe.

² Oi mirâsiŋ takâtakâŋan gâbâ sumbem a nâiŋâ gâi egâwan. Oi ândiândi mariŋâ, Anutu, zâkkât sâtkât undip pâpan nâi mem ândeip. Zâkŋâ sumbem a kimembut saruyân sot hânân kut nâi nâi tâmbetkubigât singi ândiwe, zen zângonsâm itâ dâzângoip,

³ “Zen hân mo saru mo nak kek mân tâmbetzângobi. Nen Anutugât undip zi kore arâpŋâ zengât mâteziŋan pânat.”

⁴ Yatâ sâi a mâteziŋan undipŋoot zengât tengâ itâ sâne nâŋgâwan, “Isirae a kâmut kâmutŋâ, zengâren gâbâ 144 tausen mâteziŋan undip zo parâwe.

⁵⁻⁷ Yuda kâmurân gâbâ 12 tausen zengât mâteziŋan undip parâwe. Reubengât kâmurân gâbâ 12 tausen. Gadegât kâmurân gâbâ 12 tausen. Aseregât kâmurân gâbâ 12 tausen. Naptaligât kâmurân gâbâ 12 tausen. Manasegât kâmurân gâbâ 12 tausen. Simeongât kâmurân gâbâ 12 tausen. Lewigât kâmurân gâbâ 12 tausen. Isasagât kâmurân gâbâ 12 tausen.

⁸ Sebulongât kâmurân gâbâ 12 tausen. Yosepegât kâmurân gâbâ 12 tausen. Benyamingât kâmurân gâbâ 12 tausen. A yatâ zo mâteziŋan undip parâwe.”

A kâmut donbeŋâ Anutu mâteŋan kirâwe.

⁹ Kut ņai ņai zo ek nanġam ņai egāwan. Hān dāp zorat sākziņ tobat top top sot den top top, kāmūt patā patā ņai, a ņaiņā tenġāziņā mān sālāpkubap yatā, zen tātātņan tāpmap sot rāma, zekāt umzik topņan kine ziņġirāwan. Oi hāmbāziņ kākūkūyāk. Zen ġālāņġāt sot lākom iinņā bitziņan mem kin den kātik sām itā sāwe,

¹⁰ “Neule tātātņan taap, Anutu sot Rāma, zet kubikkubikniņā.”

¹¹ Oi sumbem a aksik ziņ neule tātātņā sot a patā sot zuu ālipņā kimembut haamzāņgom kirāwe, zen umziņ topņan ge zem Anutu māpāsem itā sāwe.

¹² “Perākņak sot sām ālip sot neule āsakņā, sāiwap, imbaņā, nāņġānāņġā, kot patā, zo Anutuniņā zākkāren ziapņak zem zāibap. Zo perākņak.”

Sāknam kwākņan āndiwe, zēņġāt den.

¹³ Oi a patā zēņġāren ġābā ņaiņā māsikānim sāip, “Dap nāņġat? Hāmbāziņ kākūkū zo, zen waniņ ġābā ga kinze?”

¹⁴ Māsikānigi den itā sām māburem dukuwan, “Patā, nā mān nāņġan. Gā nāņġat.” Sa dātņogip, “Zen sāknam patin ġābā takām ġawe. Oi hāmbāziņ Rāma ġilāmņandā saņgone kākūkūip.

¹⁵ Zorat zen Anutu um topņan āndim ņātik sirām zākkāt namin kore okņāņġām āndime. Oi neule tātātņan tāpmap, Kembu, zāk zen sot tap ġalem otziņġābap.

¹⁶ Oi bet zen nalem mo toogāt mān mumbi. Maarņā mān zāņġobap. Sāknam mān muyageziņġābap.

¹⁷ Rāma tātātņan tāpmap, zākņā diiziņġi āndiāndi too sinņan āim āndibi. Oi si sāņġānziņan sinziņ tooņ zo Anutuņā saņgori isem umbālā mān op āndibi.”

8

Sumbem a nāmburān zāġāt lāmūn ziņġāwe.

¹ Rāma zāk ekap sābā nāmburān zāġāt zo moloņi sumbem hiriņsām māik ņai zeip.

² Zo āki sumbem a nāmburān zāġāt Anutugāt um topņan kinme, zen ziņġitsa lāmūn nāmburān zāġāt ziņġāwe.

³ Oi sumbem a ņaiņā hākop ņai ġoide kātņā tuutuunā, zo mem ġamņā Kembuġāt siņgi nalem pāpanņan zoren āi kiri kut ņai wārān ālip doņbep zo pindip. Oi zāk zo mem Anutugāt siņgi nalem pāpanņā zorat kārāpņan pāi sem wārānņā zariņ. Anutugāt siņgi a zēņġāt nināu sot māpot kārābān pāi sem wārānņā zariņ. Zo tātātņā ġootņan kirip.

⁴ Wārān ālip bikņan kirip, zorat kābakņā zo Anutugāt siņgi a zēņġāt nināu beņķan mem Anutu māteņan zariņ.

⁵ Sumbem a zo yatā opņā Kembuġāt siņgi nalem pāpanņan ġābā kārāp mem hākobān pam hānān lokei ġiarip. Lokei ġiari sumbem kārām kwamit patā oi hānpān sot wāriņ patā muyageip.

Sumbem a kimembut lāmūn waatnetā hānān wesāk top top muyageip.

⁶ Oi sumbem a nāmburān zāġāt lāmūn mem kirāwe, zen waatnam kubikāņġāwe.

⁷ Oi sumbem a kānok zāk lāmūnņā waari kāt pateņ sot kārāp sot ġilām māpotņā hānān ġem ġāip. Oi hān danġon karāmbut zeip, zorat torengen kārāp seip. Zoren nak sot hibuk mot zo aksik sem nanġip.

⁸ Sumbem a zagâtŋâ lâmunŋâ waari kut ŋâi bak patâ yatâ zo sem âbângum saruyân giarip.

⁹ Giari saru dangon karâmbut zeip, zorat torengen zo gilâm oip. Oi saru zuunâ zoren mom nangâwe. Oi wanġâ tarâwe, zo âbângum nangâwe.

¹⁰ Sumbem a karâmbuŋâ lâmunŋâ waari sângelak patâ ŋâi sumbemân gâbâ kârâp bâlam yatâ gem too patâ sot too sinŋâ nâmbutŋâ zoren giarip.

¹¹ Sângelak zorat kutŋâ kâlak kâtikŋâ. Zorat hânân too zeip, zo dangon karâmbut zeip, zorat torengen geim too zo aksik kâlakŋâ oi a ziŋâ nemŋâ muwe.

¹² Sumbem a kimembuŋandâ lâmunŋâ waari mirâsiŋ sot kâin sângelak zengâren dangon karâmbut zei zorat torenŋâ sumunkom âsakŋâ gâutgâut oip. Oi ŋâtigân kâin sot sângelak zengât âsakziŋâ paalaŋ oip.

¹³ Oi nâ ekŋâ nii utak egâwan. Oi utak zo sumbem tânâmŋan den kâtikŋâ itâ den sâip, “Yei, yei, yei, sumbem a karâmbut te. Zen lâmunziŋ waatne a ambân hânân ândie zo, zen dap upi?”

9

Sumbem a bâtnâmbuŋandâ lâmun waari dikon muyagiwe.

¹ Sumbem a bâtnâmbuŋ zo lâmun waari nânâ eksandâ sumbemân gâbâ sângelak ŋâi âkam hânân gei egâwan. Zâk simġât mâtâp doodoonġuŋâ zo pindâwe.

² Oi zâk simġât mâtâp mem pâi kâbak patâ kopġaip. Nep une sem takâmâp, zo yatâ. Kopgamŋâ mirâsiŋ kwâtekoip.

³ Kâbak umŋan gâbâ dikon doŋbep takâm hânân giwe. Kabât zo goozinâ sauleġât tobat yatâ.

⁴ Zen hibuk mo nak nalem mot zo mân tâmbetzângobigât sâm ziŋgip. A ambân Anutugât undip mâteziŋan mân zeip, zen kâsa minziŋgâbigât sâip.

⁵ Oi kâin bâtnâmbut umŋan kâbat ziŋ sâknam patâ ziŋgâne mân mumbigât sâm ziŋgip. Sâknam zo sâuleŋâ ziŋgi sâknam nangâme yatâ.

⁶ Oi narâk zoren a zen mumbigât otziŋgi ândim mân mumbi.

Dikon tobatziŋgât den.

⁷ Dikon zengât tobat bâu patâ biosi yatâ. Kâwali a zen kwâkziŋan tap kâmbamân âinam kubikanġame yatâ. Oi kâukziŋan pindok goide kâtŋâ tuutuunġ yatâ zo tâip. Oi si sângânziŋâ, zo a yatâ.

⁸ Oi sâmotziŋ, zo ambân zengât kâukziŋ sâmot yatâ. Sâtziŋ, zo zuu kâtik laioŋ sâtŋâ yatâ.

⁹ Oi dimâziŋan dugum kât kâtikŋandâ tuutuunġ yatâ zeip. Abâtziŋ kwamit, zo biosi sot a lalaŋâ doŋbep kâmbamân sârârâk kârâm âine kwamitagomâp yatâ.

¹⁰ Daaziŋâ sâule daanġ yatâ oi sâtziŋâ, zo daaziŋan ziap. Zorân kâin bâtnâmbut umŋan a ambân ziŋgâne sâknam nangâm ândibi.

¹¹ Oi simġât sumbem a, zâk zengât a kutâ ândiap. Zâkkât kutŋâ Yuda denân Abadon. Grik denân ko Apolionġ. Oi niinġ denân kiom a.

¹² Nii utakŋâ sâp karâmbut den itâ sâip, “Yei.” Nâi zo âsagei âkap. Zagât zo yen ziaborâk.

Sumbem a nâmburân kânokŋâ lâmun waari kâwali a muyagiwe.

¹³ Oi sumbem a nâmburân kânok zorân lâmun waarip. Oi Anutu mâtenjan singi nalem pâpanŋă goide kâtŋă tuutuŋ murukŋă kimembut, zobâ den ŋâi âsageip.

¹⁴ Sumbem a nâmburân kânok lâmun mem kirip, zâkkât den itâ âsageip, “Euparata too patin sumbem a kimembut saaziŋgi zie, zen olanziŋgâ.” Sâi olanziŋgip.

¹⁵ Sumbem a kimembut, zen narâk zoren nep tuubigât mârûm sâm ziŋgi ândiwe. Nep diŋ sâm ziŋgip, zo itâ. Zen hân danjon karâmbut zorat torenjan a ambân zâŋgone mumbigât sâip.

¹⁶ Sumbem a olanziŋgawe. Oi kâwali arâpziŋă biosi kwâkjan tâtatŋă, zengât tengă 2 handeret milion. Yatâ sâne nâŋgâwan.

¹⁷ A sot bâu pată tobat itâ egâwan. A zen dimâziŋan dugum zo kuriŋă sot kâmbum sot gimbană yatâ mem ândiwe. Oi biosi zengât kâukziŋă zuu kâtik laion kâukŋă yatâ. Lâuziŋan gâbă ko kârâp sot kâbak sot kât gimbană kârâpŋă takâmap yatâ.

¹⁸ Oi kârâpŋă karâmbut zorână hânân danjon karâmbut zeip, zorat torenjană a tâmbetzângoip.

¹⁹ Biosi zengât kâwaliziŋă, zo daaziŋan sot lâuziŋan ziap. Daaziŋă, zo mulum yatâ kâukŋoot zorână a tâmbetzângome.

²⁰ Oi a ambân nâmbutŋă tâmbetzângom nangâm nâmbutŋă birâziŋgawe. Birânetă zen kut ŋâi ŋâi zo ekŋă umziŋ mân melâŋawe. Zen ândi mâmanziŋangât nâŋgâne mân bâliŋ oip. Zen wâke sot lopio top top zengâren pâlatâtŋ op ândimŋă mân birâwe. Zen lopio topziŋă itâ mân nâŋgawe, “Lopio zen sinziŋandă mân ek nâŋgâme. Zen kinziŋandă mân âim game. Zen kindapziŋandă den mân nâŋgâme.”

²¹ A zo, zen yatâ mân nâŋgawegât kâmbam sot kware sot kâmbu sot lan ândiândiŋ zo mân birâwe.

10

Sumbem a ŋaiŋă den sâi kâtigeip.

¹ Sumbem a imbanjanoot ŋai sumbemân gâbă gem gâi egâwan. Zâk sasa osetjan gâi kâuk kwâkjan mulum mogât zeip. Si sâŋgânŋă maa yatâ. Kiŋă zagât zo kârâp bâlam yatâ.

² Bikjan ekap ŋai mem mâbâlakjem kirip. Oi kiŋă bongen zo sârû kwâkjan lân kirip. Oi kiŋă yanŋagen zo hânân lân kirip.

³ Kin den kâtikŋă zuu kâtikŋă laion donbep zengât den yatâ sâip. Sâi sumbemân kanjundundun nâmburân zagât den sâwe.

⁴ Den yatâ sânetă nâŋgâm kulemgubam ua sumbemân gâbă den ŋai itâ nâgâren gâip, “Sumbemân gâbă den se, zo mân kulemgu. Yen doonguna tâpap.”

⁵ Oi sumbem a ŋai saruyân sot hânân lân kirip, zâk bik bonŋă sumbemân pam den itâ sâm kâtigeip.

⁶ “Sumbem sot hân, saru sot kut ŋai ŋai zoren zie, zo muyageipŋă ândimŋă ândim zâimâmbap, zâkkât mâtenjan itâ sâm kâtigibă. Perâkŋak, narâk kârep mân ziap.

⁷ Sumbem a nâmburân zagâtŋă lâmunŋă waari kwamit muyagibap, narâk zoren Anutugât den tikŋă Propete sap sum ziŋgip, zorat bonŋă muyagibap.”

Sumbem a ŋaiŋă Yohane ekap ŋai pindi neip.

⁸ Oi sumbemân gâbâ den nângâwan, zo yatik du âsagem itâ dâtnogip, “Gâ âimnâ sumbem a kinâ saruyân sot hânân lân kin ekap mem mabâlaknem kinzap, zâkkâren âi ekap zo me.”

⁹ Sâi nâ sumbem agâren âimnâ ekap nibapkât sa itâ dâtnogip, “Mem ne. Nenandâ lâugan âm yatâ op naamnâ upap. Ka umgan kâlak upap.”

¹⁰ Yatâ sâmnâ ekap zo nigî newan. Nia ko lâunan âm yatâ naam oip. Zorân nem gwâka umnan giari kâlak oip.

¹¹ Oi itâ dâtnowe, “Gâ a kâmutnâ kâmutnâ, a hânâ hânâ, a sâk top top, den gându nâi nâi, zengât sot a kutâzinâ zengât op Anutugât den sâban. Mârum dâzângom ândein, zo yatik dum dâzângoban.”

11

Yohane namâ dâpkwap ikpapkât sâm pindâwe.

¹ A nâinâ tân kêrep nim itâ dâtnogip, “Gâ zaatnâ Anutugât tirik namâ sot zâkkât singi kut nâi nâi pâpannâ, zo dâpkwapnâ umnan ninâu sâm ândime, zo sâlâpzângoban.

² Namâ sângânñan sombemân zo mân dâpku. Zo birâna zeik. Zo a hân nâin goknâ, um kâtik zengât singi. Oi zinâ tirik kamân, Yerusalem, zo (sirâm 1 tausen 2 handeret 60) kâin 40 umnan lân kindiñkândan mimbi.”

Anutugât den sâsân a zagât muyageitâ simgât zuunâ zâkobap.

³ “Oi nâgât den sâm muyamuyagin azatnâ imbanâ zikandâ nâgât den dâzângom ândibabot. Pet hâmbâ alâknâ mem ândim mân kubikangâm dâbâtzikrjoot ândibabot. A ambân orot mâmezin melân bâlinâzin birâm ândibigât holi yatâ upabot. Yatâ op ândeitâ (sirâm 1 tausen 2 handeret 60) kâin 42 yatâ âkâbap.

⁴ Propete Sakaria, zâk mârûmñan Oliwa nak zagât sot kêrâp âsaknâ zagât zorat den kânñan sâip. Oi a zagât zo ziknâ bonnâ upabot. Zet hângât a kembu zâkkât mâtenñan kinbabot.

⁵ Oi a nâi tâmbetzâkobam oi lâuzikñan gâbâ kêrâp ge simbap. Zorat a nâinâ kâsa oztikâm mumuñangât singi upap.

⁶ A zagât zo sâitâ map mân gibapkât imbanâ zikip. Zorat sâitâ map mân gei Anutugât den sâm ândibabot. Oi sâitâ toonâ gilâm upapkât imbanâ zemzikap. Oi hânân kut nâi nâi sâtnoot sâitâ muyagibapkât imbanâ zemzikap. Yatâ utâ sâbabot, zo âlip upabot.

⁷ Oi Kembugât den sâsân narâk zo âki simân gâbâ zuu kâtiknâ kopga kâsa oztikâm zâkoi mumbabot.

⁸ Moitâ a zinâ kâmbârânziknâ zo birânetâ kamân patin sombemân zim-babot. Kamân zorat kutnâ sumbuñâ, Sodom sot Aigita. A zinâ Kembuziknâ kamân zoren poru nagân kune moip.

⁹ Oi hân toren toren gâbâ a nâmbutnâ, sâkzin tobat nâi nâi, den gându nâi nâi, zorânâ kâmbârânziknâ sirâm karâmbut sot torennâ zikitne zimbabot. Oi a nâmbutnâ hanzâkonâ sâne kwâkâzingâbi.

¹⁰ Oi Propete zagât a sâknam zingâwet, zorat moitâ hânñâ hânñâ a zin umâlep op kut nâi nâi anğâgwanğâ urâwe.

¹¹ Sirâm karâmbut sot torennâ âki Anutugâren gâbâ Kaapumñâ umzikñan giari oksâm zaarâwet. Zaaritâ a zin zikitnâ kegğât donjep urâwe.

¹² Oi sumbemân gâbâ den kâtiknâ zekâren itâ gâip, “Zet zi kopgâit,” Oi kâsarâpzik zengât mâteziñan sasa kâligen zâim sumbemân zâiwet.

¹³ Narāk zoren wāriņ patā meip. Wāriņ patā mei kamān patin mirā bāzagāt zengāren gābā kânokņā pābābānsāi nāmburān kimembut ko tarāwe. Kamāngāt bikņā toren toren gābā yatā pābābānsāne nāmbutņā kâtigem tarāwe. Wāriņ patā meipkāt mirā kâtņā tuutuuj donbepņā pābābānsām a 7 tausen yatā zāngoi muwe. Oi a torenņā ālip tarāwe, zen kenġāt op Anutu, sumbem mariņā māpāsiwe.

¹⁴ Utakņā yei sām sâp karāmbut sâip, zorat zagātņā ākap. Kânok ziap, zo kek muyagibap.

Sumbem a nāmburān zagātņā lāmum waari kut ņai ņai muyageip.

¹⁵ Sumbem a nāmburān zagātņā lāmumņā waari sumbemān gābā den kwamit patā op itā sāwe, “A zen hānān a kutā op kembu otzingāme, zorat narāk ākap. Narāk zi ko Kembu sot aņā a bāliņan gābā mākāzingābapkāt sāsāņ, Kristo, zekāt bitzikņan ariap. Oi Kristo zāk kembu otzingām zāimāmbap.”

¹⁶ Oi a patā 24 Anutu mātenņan tātatzinņan tarāwenġa kin topņan ge zemņā Anutu itā sām māpāsiwe,

¹⁷ “Kembu Anutu, imbaņā mariņā, gāgāren sâiwap sāmen. Topkwap gā ândeinġa ândiat. Oi gā imbaņā mem dāņ kembu otningām ândiat.

¹⁸ Um kâtik a kāmūtņā kāmūtņā, zen kuk diņā sām ândim gane gā hāuņā zingābangāt narākņā mâte uap. Oi mumuņā zengāt den sām kwākākwākāņ narāk mâte uap. Oi kore arāpkā Propete sot gāgāt sinġi a, a giġiņā sot zāizāiņ kutkā hurat kwapme, zen sāngānġā zingābangāt narāk mâte uap. Oi hānān tāmbezāngome, zen tāmbezāngobangāt narākņā mâte uap.”

¹⁹ Zen yatā sānetā sumbemān Anutugāt tirik namā mātāp pārōnsāi igāwe. Oi Anutu sot Mose tātōtāro urāwet, zorat ombonġi zeigāwe. Oi hānpān sot kwamit patā sot kaņkundunduj, wāriņ sot kât patenġi āsagem zeip.

12

Sumbemān ambān ņai kirip.

¹ Sumbemān sen mārāt kulem ņai itā muyageip. Ambān ņai āsagem kirip. Maanġa hāmbā yatā kāpei kirip. Oi kin tipņan kâin. Oi pindokņan sāngelak kiin zagāt tarāwe.

² Oi ambān zo kāmboņā op katep mimbam sāknam nāngām isem yu yei sām tâip.

³ Zāk yatā op kiri kulem ņai sumbemān āsageip. Busem patāņā, oā tobat yatā, kuriņkuriņ, kâukņā nāmburān zagāt, goonġa bāzagāt. Oi kâukņā dāp a kutāgāt pindok tap arip.

⁴ Oi daanġandā sumbem sāngelak nāmbutņā zāngom māki hānān giwe. Oā zo yatā opņā ambān zo katep mimbam oi itā nāngām ambān gootņan âi zeip, “Katep āsagei nimbat.”

⁵ Oi ambān zorāņ a katep meip. Katep zo kât kâtik âin tām mem hān dāp a zengāt a kutā op galem zāngobapkāt sāsāņā. Katep āsagei gāsumņā Anutugāt neule tātatzin mem zāi parāwe.

⁶ Oi ambān zo kenġāt op mirā kāmān kâtikņan arip. Zoren (sirām 1 tausen 2 handeret 60) kain 42 yatā galem okņanġābigāt Anutuņā sâi tātatzin kubigāwe.

Satanġi sumbemān gābā kâbakņine geip.

7 Oi sumbemân kâmbam patâ muyageip. Mikai zâk sot sumbem a gakârâpnâ, zen oâ sot kâsa urâwe.

8 Oi Mikai sot sumbem arâpnâ, zen kâtigem oâ sot sumbem arâpnâ kâbaknezingâmñâ sumbem anğân kârâwe.

9 Oi oâ patâ, mulum sânğinâ, Satan, zâk a ambân hân dâp um gulip kwatzingâmap, zâk zinâ gâsum kâbaknine hânân geip. Sumbem arâpnâ yatik kâbaknezingâne hânân giwe.

10 Oi sumbemân den kâtiknâ itâ muyagei nângâwan, “Kubikkubik sot imbanâ sot kembu op, zo Anutu sot anâ a bâlijan gâbâ mâkâzingâbapkat sâsân, Kristo, zekâren ziap. Narâk ziren bukurâpnin zengât kâsa op sirâm nâtik dâp Anutu mâtenjan sâm bâlin kwatzingâmap, zâk kâbaknine giarip.

11 Bukurâpninâ zen Râma gilâmñangât imbanjan Satan sot agom kâtigem walâwe. Kembugât den kengât buñ sâm muyagem Satanğât den mem gei kewarâwe. Oi ândiândizin mân anğân kârâm buñ upapkât sâwe.

12 Zorat sumbem sot zoren ândie, zen sâtâre upi. Ka hânân sot saruyân ândie, yei, zen dap upi? Satan zâk zengâren gam kuk op ândiap. Narâknâ kek âkâbap, zo nângap. Zo nângâm kuk op ândiap.

Oânğâ ambân kâsa okñangip.

13 Oâ zâk hânân kâbaknine gemñâ nângâm ambân katep meip, zâk kâsa okñangâm molim arip.

14 Oi ambân zo niî utak patâ abâtzatnâ pindâne mulumgât kengât op mirâ kamân kâtikñan tâtat mâmenjan tik arip. Zoren kendon karâmbut sot torenñâ galem okñangâm ândiwe.

15 Ambân zâk ari mulumñâ too patâ mogari gem too uurup patâ oip. Too zorân ambân zo lum âibam oip.

16 Oi hânñâ ambân bekñan mem hân mâtâp oi too patâ zo zoren geim nanğip.

17 Yatâ oi ko oâ zâk ambân zorat kuk opñâ kâmut gakârâpnâ zângobam arip. Anutugât gurumin den lumñâ Yesugât sinji zo mem ândime, zo zângobam arip.

18 Oi zâk saru sâtñan gei sagân kirip.

13

Saru umñan gâbâ zuu kâtikñâ nâi kopgâip.

1 Oi nâ eksa saru umñan gâbâ zuu kâtikñâ nâi kopgâip. Zâk kâukñâ nâmburân zagât, goonñâ bâzagât. Oi goonjan zo a kutâ pindok bâzagât tarâwe. Oi kâukñan kot kulem zeip, zo den bâlinâ zeip.

2 Tobatñâ wâu patâ yatâ. Sâlâpnâ, pusi yatâ. Lâuñâ, zuu kâtik laionğât lându yatâ. Oi oâ zâk imbanâ pindâm zâkkât tâtarân tap kembu otzingâbapkat sâip.

3 Zuu zorat kâukñâ nâi use patâ op mumuñangât dâp yatâ egâwan. Usenâ zo soğei âlip oip. Oi hân dâp anâ anâ, zen zuu zo molim ek zâkkât nângâne imbanâ oip.

4 Oânğâ zuu kâtik zo imbanâ pindip, zorat um kâtik a, zinâ sâm âlip kwâkñangâwe. Oi zuu zo sâm âlip kwâkñangâm sâwe, “Zuu zorat tobat nâinâ ândiap? Nâinâ dap mo dap okñangâbap?”

⁵ Zuu kâtik zo sâk mâme opņâ zâizâiņ den sâm den sumunņâ sâbapkât sâm pindip. Oi Anutuņâ zuu zo (sirâm 1 tausen 2 handeret 60) kâin 42 yatâ umņan nepņâ tuubapkât narâk nâņgâņgip.

⁶ Oi zu kâtik zorâņâ Anutu zikņâ sot kutsiņiņiņâ sot tâtatņâ sot sumbemân ândime, zen sâm bâliņ kwatziņgâm ândeip.

⁷ Oi Anutugât siņgi a kâsa otziņgâm zâņgobapkât oâņâ sâip. Oi hânņâ hânņâ, a sâk top top sot den gându top top, zengât a kutâ upapkât oâņâ imbaņâ pindip.

⁸ Oi hân a ziņâ ekņâ sâm âlip kwâkņangâbi. Râma kune moip, zâk mârums hân mân muyageibân kutziņâ ândiândigât ekabân mân kulengoip, a zen zo zuu zo yatâ okņangâbi.

⁹ Kindapziņoot ândie, zen den zi nâņgâm kwâtâtibi,

¹⁰ “Nâi zâk tâk namâgât siņgi oipņâ tâk namin pambi. Nâi zâk kâmbamgât siņgi oipņâ kâmbamņâ koi mumbap.” Oi Anutuņâ siņgi a zen nâņgâm pâlâtâņ kwap kâtigem ândibigât sâip.

Hân kâligen gâbâ zuu nâi kopgâi.

¹¹ Oi hân kâligen gâbâ zuu kâtikņâ nâi kopgâi egâwan. Zâk Râma yatâ kâukņan goonņâ zagât zeip. Oi diņâ sâip, zo oâ diņâ yatâ.

¹² Oi zuu zorâņ zuu mârums kopgâip, zâkkât imbaņâ zo mem nep tuum kâtigeip. Zâkņâ sâi hân a ambân ziņ zuu nâi use opņâ âlip oip, zâk mâpâsiwe.

¹³ Oi zuu kâtik zagâtņâ, zâk kulem sen mârât patâ tuumap. Zâkņâ sâi sumbemân gâbâ kârâp gem gâi a ikme. Kulem zo sot sen mârât nâmbutņâ tuugi igâwe.

¹⁴ Kulem yatâ zo zuu nâi zâkkât mâteņan tuugi a ziņ ekņâ umziņ gulip oi zuu mârums use op soģeip, zâkkât lopio sobibigât dâzângoip.

¹⁵ Lopio zo sobim pane kiri zuuņâ lopio waatņangi zaat den sâip. Zâk yatâ upapkât Anutuņâ nâņgâņgip. Lopio zâk sâi a ziņ mân sâm âlip kwâkņangâwe, zen zâņgone muwe.

¹⁶ Oi a zâizâiņ gigiņâ, sikumziņoot sot sikumziņ buņâ, a kutâ sot kore mâman a, zo aksik sâi bitziņ bongen mo mâteziņan undip tuuwe.

¹⁷ Oi zuugât undip sâkziņan tuuwe, zo zâkkât kutņangât teņgâ. Oi undip mân mem ândiwe, zen kut nâi nâi sâņgân mimbegât pâke parâwe.

¹⁸ A nâņgânâņgâziņootņâ zuu zirat teņgâ sot topziņ sâlâpkum nâņgâbi. Teņgâ zo agât kutņangât teņgâ. Teņgâ zo 666.

14

Râma sot kâmut gakârâpņâ Sioņ bâkņan kirâwe.

¹ Nâ eksandâ Râmaņâ Sioņ bâkņan kiri egâwan. Oi zâk sot 144 tausen, a yatâ zorâņ kirâwe. Oi mâteziņan zikņâ sot lîbâņangât kot zeip, a yatâ zorâņ kirâwe.

² Oi sumbemân gâbâ kwamit patâ nâņgâwan, zo too sâmbon patâ kwamitņâ yatâ sot sumbem kwamitsâmap yatâ. Oi kwamit zo nâņga kâmam wâlōņ kwamit yatâ oip.

³ Zen sumbemân Anutugât tâtatņâ sot zuu âlip kimembut sot a patâ 24, zengât mâteziņan kep unâkņâ nâi mem tarâwe. Kep zo a nâmbutņâ ziņ mân mime. A 144 tausen zenâk mime. Hânân gâbâ Yesuņâ sâņgânziņ meip, zenâk kep zo mime.

⁴ A zo, ziņā ambān sot bāliņ mān opņā um salek āndiwe. Rāmaņā diiziņgi zāk sot tātāt māme upme. Zen zo hān a zeņgāren gābā kādom Rāma sot Anutu, zik siņgi upigāt Rāmaņā tābazīņ meip.

⁵ Oi lāužiņan gābā sarā den mān gemap. Zen a tārārakņā.

Sumbem a karāmbut, zeņgāt den muyageip.

⁶ Oi sumbemān sumbem a nāi egāwan. Zāk nii yatā sumbemān arip. Zāk hān a zeņgāt den siņgi ālip zinziņ kātik, zo mem arip. Hānņā hānņā, sāk tobat nāi nāi, den gāndu topņā topņā, zeņgāt mem arip.

⁷ Zāk den yu kambān sām itā sāip, “Zen Anutu hurat kwākņanğām sām ālip kwākņanğābi. Zāk hāuņanğāt den sāsān narāk māte uap. Hān sumbem sot saru sot too sinnā sāi muyageip, zāk sām māpāsibi.”

⁸ Yatā sām ari kāndātņan sumbem a nāiņā gam zagātņā den itā sāip, “Babilon kamān marirāp, ziņā a kāmūtņā kāmūtņā diiziņgāne bāliņāziņanğāt um gulip nep āsagem laņ māmān op āndiwe.”

⁹⁻¹⁰ Oi kāndātņan sumbem a nāiņā gamņā den kambān itā sāip, “A ziņ zuu kātik mo lopio zākkāren pindiņsām māteziņan mo bitziņan zuugāt undip mimbi, zo ko Anutugāt kukņanğāt bonņā yāmbātņā zo zeņgāren āsagibap. Zen Rāma sot sumbem arāpņā zeņgāt māteziņan kārābān geim kāt kārāpņandā ziņgesei sāknām patā nāngām zāimambi.

¹¹ Oi kārāpņā a zo yatā ziņgesei, zorat kābakņā zo zāim zemāmbap. Zorat a zen zuu patā sot lopio māpāsime sot a māteziņan zuugāt undip zeip, zen ārāndān sāknām nāngām sirām nātik nāngām zāimambi.”

¹² Zorat narāk zoren Anutuņā siņgi a zen Anutugāt gurumin den sot Yesugāt den siņgi zo mem kātigem āndibigāt sāip.

Kembugāt kāmūrān āndim muwe, zeņgāt den.

¹³ Sumbemān gābā den nāi itā nāngāwan, “Gā den itā kulemgū, ‘Narāk ziren topkwap Kembu sot pālātān op āndine zāngone mumbi, zeņgāt nānga sātāreņoot upap.’ Kaapumņā itā sap, ‘Perākņak, zeņgāt nānga sātāreņoot upap. Zen nep patāziņā tuum nāngāmņā tap nāngābi. Oi orot māmeziņanğāt bonņā āinetā muyageziņgābap.’”

Hānān Kembugāt a gāsāzāngobap, zorat dāp muyageip.

¹⁴ Oi nā eksa zari unumunum kākūu muyagei egāwan. Oi unumunum kwākņan nāi tāip, tobatņā a yatā. Kākūnā a kutā pindok nāi tāip, zo goide kātņā tuutuunā. Bikņan sāu sātņoot mem tāip.

¹⁵ Oi tirik namin gābā sumbem a nāiņā gemņā unumunum kwākņan tāip, zo itā sām dukuip, “Gā sāugandā kālamān bonņā mānāngāt me. Bonņā mimiņanğāt narāk māte uap. A minduziņgām kāsāpžāngozāngon narāk māte uap. Kāsāpžāngone hāuņā mimbīgāt narāk māte uap.”

¹⁶ Yatā sāi unumunum kwākņan tāipņā sāuņā mem hānān bonņā zo mānāngārip.

Bāliņ māme ziņā hāuņā mimbi, zorat dāp muyageip.

¹⁷ Oi sumbem a nāiņā tirik namin gābā gem gāip. Zāk yatik sāu sāt kātikņā mem āndeip.

¹⁸ Gāi sumbem a nāiņā Kembugāt siņgi kut nāi nāi pāpanņā zobā gāip. Sumbem a zo, zāk Kembugāt siņgi nalem uunā kārāp zorat galem op āndeip. Oi zāk bukuņā sāu sāt kātik mem āndeip, zo den sumbuņā itā dukuip, “Sāugā zorān hānān bonņā mānāngāt nanğā. Hānān waiņ bonņā

mârum bâsigiap.” (Den sumbuŋă zi Anutuŋă bâliŋ mâme a hâuŋaŋgât tâmbetzâŋgobapkât sâip.)

¹⁹ Sâi sumbem a bukuŋandâ sâu mem kin hânân waiŋ keetŋă mânâŋgâtŋă mem Anutu um kukŋaŋgât ombon patin pâi giarip.

²⁰ Oi kamân âkŋan ombon patin pâi giari lâŋ kwândâline gilâm gem zeip. Gilâm gem zei dengân patâŋă op binbinŋă zo hânân gâbâ bâu biosi sâŋgânjan yatâ. Oi dengân kâreŋaŋgât tenŋâŋă ko 300 kilometa zo yatâ zeip.

15

Kembugât kore a ziŋă kep miwe.

¹ Oi sumbemân sen mârât ŋăi egâwan. Sumbem a nâmburân zagât, zen kut ŋăi ŋăi sâtŋoot kâmut nâmburân zagât mem kirâwe. Kut ŋăi ŋăi zo âsagem nanŋi Anutuŋă kukŋaŋgât op dum mân tâmbetzâŋgobap.

² Oi saru ŋăi egâwan. Wikin yatâ sot kârâp bâlam mâpotŋă zei egâwan. Oi a zuu kâtik sot lopio kâsa otzikâm kâtigem walâzingâwe sot a mâteziŋan zuugât undip zenŋâren mân zeip, a zo, zen Anutugâren gâbâ kâmam wâlôn mem saru sâtŋan kine ziŋgirâwan.

³ A zen Anutugât kore a Mose zâkkât kep sot Râma zâkkât kep itâ sâm mem ândiwe,

“O Kembu Anutu, imbanŋă mariŋă, orot mâmegâ zorat nâŋgindâ imbanŋă opmap. Hânŋă hânŋă zenŋât a kutâ, kut ŋăi ŋăi opmat, zo târâarak.

⁴ Kembu, gâ ŋăiŋă hurat mân kwatgibap? Zo yatâ mân taap. Nâiŋă kutkâ mân sâm âlip kwâpap? Zo yatâ mân taap. Gâ kânok hâlâluyâk, zorat a kâmutŋă kâmutŋă zen gâgâren ga mâpâsegibi. Gâ hâuŋaŋgât nep tuuna top muyagiap.”

Sumbem a nâmburân zagât hâkopziŋoot kirâwe.

⁵ Oi eksandâ sumbemân tirik namin umŋă ŋăi hâlâlû sâsân, zorat mâtâp pâroŋsâm kirip.

⁶ Mâtâp pâroŋsâi sumbem a nâmburân zagât, zen kut ŋăi ŋăi sâtŋoot kâmut nâmburân zagât mem kirâwe. Zen namin gâbâ gem gawe. Zen hâmbâziŋ kâukâu mem ândiwe. Oi dimâziŋan mâpaŋ goide kâtŋă tuutuunŋă zo zeip.

⁷ Oi zuu âlipŋă kimembut kirâwe, zenŋâren gâbâ ŋăiŋă sumbem a nâmburân zagât zo hâkop nâmburân zagât ziŋgip. Hâkop zo goide kâtŋă tuutuunŋ. Hâkop umŋan Anutu ândiândi mariŋaŋgât kukŋaŋgât bonŋă piksâm zeip.

⁸ Oi namâ kâligen Anutugât âsakŋă sot imbanŋaŋgât kaapumŋă zo piksâm zeip. Oi sumbem a nâmburân zagât zen kut ŋăi ŋăi sâtŋoot kâmut nâmburân zagât mân muyagiwegât tirik namin zâizâiŋaŋgât mâtâp pâke kwâip.

16

Sumbem a ziŋă hâkobân gâbâ kut ŋăi ŋăi hânân lokine geip.

¹ Namâ kâligen gâbâ den kâtik gâi nâŋgâwan. Zo sumbem a nâmburân zagât zo itâ dâzânŋoip, “Zen âi hâkop nâmburân zagât zoren gâbâ kut ŋăi ŋăi sâtziŋoot zo lokine Anutugât kukŋaŋgât bonŋă hânân gibap.”

² Sâi sumbem a kânok zâknâ âim hâkopnjan gâbâ kut nâi lokei hânân giari zuu kâtiknjanġât undip mâteziñan mem ândiwe sot a lopiogâren pindiñsâwe, zen sâkziñan use kâtik sot use kârokñoot muyageziñip.

³ Oi sumbem a zagâtñâ âi kut nâi saruyân lokei giarip. Giari saruñâ gilâm oip. A mumuñanġât gilâm yatâ oi saru zuuñâ mom nanġâwe.

⁴ Oi sumbem a karâmbuñâ hâkobnjan gâbâ kut nâi lokei tooyân sot too sinñan giari gilâm oip.

⁵ Oi sumbem a too galem tâip, zâknâ itâ sâi nânġâwan, “Ga hâlâlu ândeinnâ ândiat. Tosagât hâuñâ, zorat nânġindâ târârak uap.

⁶ Kembuġât singi a sot Propete a zânġom gilâmziñ tâmbetkuwegât gilâmâk zingâna nimbi. Zo dâbâk otziñġat.”

⁷ Sâi Kembuġât singi kut nâi nâi pâpanñan gâbâ den itâ nânġâwan, “Perâknak. O Kembu Anutu, imbanâ mariñâ, hâuñâ zingât, zo dâpziñan uap.”

⁸ Sâi sumbem a kimembuñâ zâknâ hâkopnjan gâbâ kut nâi lokei mirâsiñân arip. Ari mirâsiñâ kârâp opñâ a donbep zingeseip.

⁹ Oi a zen maanâ zingeseip. Zen umziñ melân Anutu hurat kwâknjanġâbigât Anutuñâ kut nâi nâi zo sâi âsageip. Oi zen umziñ mân melânâwe. Buñâ. Zen Anutu sâm bâliñ kwâknjanġâwe.

¹⁰ Sumbem a bâtnâmbuñâ zâknâ zuuġât tâtarân hâkopnjan gâbâ kut nâi lokei giari zâk sot a ambân gakârâpñâ zengât hân boñ zo nâtâtiksâm zeip. Oi a zen sâknam patâ nânġâm biyakñâ nâmbâlamziñâ hârârânñsâmñâ takâ zeip.

¹¹ Oi sâknam sot useziñanġât opñâ Anutu, sumbem mariñâ sâm bâliñ kwâknjanġâwe. Oi zen umziñ mân melân ândi mâmanziñ bâliñâ zo mân birâwe.

¹² Sumbem a nâmburân kânokñâ hâkopnjan gâbâ kut nâi lokei Euparata too patin giarip. Giari too kârâksâip. Kârâksâi mâtâp âsageip. Mirâsiñ takâtakâñan gâbâ a kutâ sot kâwali arâpziñâ gabigât yatâ muyageip.

¹³ Oi nânâ eksandâ oâ lâuñan gâbâ sot zuu kâtik lâuñan gâbâ sot propete sarâñâ zengât lâuziñan gâbâ wâke bâliñâ karâmbut, tobatziñ kan yatâ op gawe.

¹⁴ Zo zen wâke bonñâ. Zen sen mârât top topñâ tuubigât imbanâ zemziñġap. Oi zen hân dâp a kutâ âi minduziñġâmñâ Anutu, imbanâ mariñâ, zâkkât narâk patâ zo mâte oi kâsa op ġâm kâmbam kumbi.

¹⁵ Oi nâ den nâi itâ nânġâwan, “Nâ Yesu, itâ sa nânġânek. Zen narâknâ mân nânġâne kek ġâbat. Zorat nâi zâk sâk bârak ândim anun opapkât sâk pâkenâ mem pam um ġwâlâġwâlâ ândibap. Yatâ upap, zo ko zâkkât nânġa sâtâreñoot uap.”

¹⁶ Oi wâke zen hân dâp a kutâ Yudaia hânân minduziñġâwe. Hân zorat kutñâ Yuda denân Hamagedon sâme (Niin denân ko Magedon bakñâ).

¹⁷ Oi sumbem a nâmburân zagâtñâ hâkopnjan gâbâ kut nâi lokei sumbem kabânjan ġeip. Ġe tirik namin Anutuġât tâtatñan gâbâ den kâtikñâ nâi itâ sâip, “Mârûm âkap.”

¹⁸ Hânân sot kanġundundun sot sumbem kwamit patâ muyageip. Wâriñ patâ nâi meip. Wâriñ yatâ zo mârûmñan mân meip.

¹⁹ Oi kamân patâ zo âbânġoi karâmbut oip. Oi hânñâ hânñâ a zengât kamân patâ ġilġâlâksâip. Babilon kamân patâ zo yatik Anutu kuknjanġât op tâmbetkoip.

²⁰ Oi saruyân tâunanân zo aksik âbângum saruyân geiwe. Oi hânân bakŋâ zen âbângum nanğâwe.

²¹ Oi sumbemân gâbâ sumbem tipŋâ patâ patâ map yatâ ubâ gem ga sâratzânğoi. Zânğoi Anutu sâm bâliŋ kwâkŋanğâwe. Sumbem tipŋâ zo gem tâmbetzânğoi, zorat op sâm bâliŋ kwâkŋanğâwe.

17

Ambân ŋâi zuu kuriŋ kwâkŋan tâip.

¹ Oi sumbem a nâmburân zagât hâkop mem ândiwe, zengâren gâbâ ŋâiŋâ ga itâ dâtnogip, “Gâ gâna mâtâp ambân patâ too donbep nanğâmŋan ândimap, zo tirâpgobat. Tirâpgomŋâ hâuŋâ mimiŋanğât den dâgobat.

² Hân a kutâ ziŋ ambân zo zâkkâren gam zâk sot laŋ mâman upme. Oi hânŋâ hânŋâ a zen zâk sot bâliŋ op um gulip upme.”

³ Yatâ dâtnom diinigi Kaapumŋâ tirâpnogi itâ egâwan. Mirâ kamân kâtikŋan ambân ŋâi zuu kuriŋ kwâkŋan tâip. Zuu zorat sâkŋan kot bâliŋâ top top zeip. Oi zuu zo kâukŋâ nâmburân zagât. Goonâ bâzagât.

⁴ Oi ambân zo hâmbânâ kâmbum sot kuriŋâ mem ândeip. Oi neulenâ sângân zâizâiŋ zo sâkŋan dâp op zeip. Oi bikŋan hâkop goide kâtŋâ tuutuun tâip. Oi hâkop zorat umŋan kut ŋâi ŋâi sumun kârok piksâm zeip.

⁵ Ambân zorat mâtenŋan den sumbuŋâ itâ zeip, “Laŋ mâme ambân zengât patâziŋâ sot hân kwâkŋan bâliŋ top top zorat mamŋâ. Babilon kamân patâ, nâ.” Den yatâ zo mâtenŋan zeip.

⁶ Oi ambân zo Anutugât siŋgi a sot Yesugât siŋgi den mem ândine zânğowe, zengât gilâm nemŋâ um gulip oi egâwan. Zo ekŋâ nâ imbanŋân buŋ oip.

Zuu kâukŋâ nâmburân zagât, zorat den.

⁷ Yatâ ua sumbem anŋ itâ mâsikânigip, “Gâ wangât nânğâna imbanŋâ uap? Nâ ambânğât topŋâ sot zuu kâukŋâ nâmburân zagât sot goonâ bâzagât, zorat topŋâ dâgoga nânğâ.

⁸ Zuu kâtikŋâ egin, zo mârum ândeipŋâ narâk ziren mân ândiap. Oi zâk bet simân gâbâ kopgam tâmbet agoagon kâtikŋan geibap. Zuu zo mârum ândeip. Oi narâk ziren mân ândiap. Oi bet gâbapkat a hânân ândie, zen ekŋâ sâm âlip kwâkŋanğâbi. Zen kutziŋâ hân muyageibân gâbâ ândiândigât ekabân mân kulemgune zeip, a zo, ziŋâ yatâ upi.

⁹ Zi a nânğânânğânootŋâ den zi nânğâm kwâtâtibap. Zuu kâukŋâ nâmburân zagât, zo bakŋâ nâmburân zagât. Bakŋâ zoren laŋ mâman ambân zo tâtat mâme opmap.

¹⁰ Oi zuu kâukŋâ nâmburân zagât, zoren zen a kutâ nâmburân zagât. A kutâ bâtnâmbut, zen buŋ urâwe. Nâi ândiap. Oi ŋâi gâtâm muyagibap. Zâkŋâ muyagemŋâ narâk pânkânok ândibap.

¹¹ Zuu mârum ândeip, oi narâk ziren mân ândiap, zâk a kutâ nâmburân zagât zengâren târokwâi nâmburân karâmbut upi. Oi tâmbet agoagonŋan geibap.”

Goonâ bâzagât, zorat den.

¹² “Goonâ bâzagât egin, zo a kutâ bâzagât. Narâk ziren mân op ândie. Gâtâm âsagibi. A kutâ nepziŋâ topkwapŋâ narâk pânkânok zuu sot a kutâ op ândibi.

¹³ A zen umziŋ kânogâk zei zuugât kore op kâwaliziŋ bikŋan pam ândibi.

14 Oi Râma sot kâmbam kumbi. Oi Râma zâk kâtigem zângom kâbakneziŋgâbap. Wangât, Râma zâk a kutâ sot a zâizâiŋ aksik patâ walâziŋgâm Kembu patâ op kinzap, zorat. Oi a kâmut zâk sot tâtat mame upme, zen gâsum sâlâpziŋgoip. Oi zen zâk sot pâlatân op kâtigem ândie.”

Ambângât den.

15 Sumbem anâ den yatâ sâmŋâ târokwap dâtnogip, “Laj mâman ambân too donbep nanŋâmŋan ândei eksat. Too zorân a hânŋâ hânŋâ sot a sâk tobat nâi nâi sot den gându nâi nâi.

16 Oi a kutâ bâzagât zen sot zuu ârândân laŋ mâman ambân zo kâsa okŋaŋgâm hâmbâ gakânâ bekŋan mem nanŋâne sâk bârak tâi sunumŋâ nemŋâ sinjtŋâ kârâbân une simbap.

17 Oi zo yen mân upi. Anutunâ umziŋan den zo pâi diŋâ lum um kânok oi zuu kore okŋaŋgâm kâwaliziŋ bikŋan pam ândine Anutugât den bon upap.

18 Oi ambân eksat, zo kamân patâ. Zâk hân dâp a kutâ otziŋgi kore okŋaŋgâbigât imbanâ zemŋaŋgap.”

18

Babilon kamân giligâlaksâbap, zorat den.

1 Oi sumbemân gâbâ sumbem a nâi gâi egâwan. Zâk kâwalinâ imbanâ zemŋaŋgip. Hânân gem gâi âsakiŋandâ donbep âsagem zeip.

2 Zâk den kâtikŋâ den sâm sâip,
“Babilon kamân patâ giligâlaksap. Wâke zengât kamân uap. Wâke bâlinâ zoren âi tâtat mame upi.

3 Zoren nii bâlinâ top top, zengât kamân uap. Kamân mâirâp ziŋâ hân dâp a zen wain too ziŋâne nem um gulip op ârândân laŋ mâman urâwe. Oi hângât a kutâ zen kamân zoren gam bâlinâ nep tuum ândiwe. Oi hân dâp aŋgâgwanŋâ a zen kamân zorat sikumgât aŋgâgwanŋâ op sikumziŋoot urâwe. Zorat opŋâ giligâlaksap.”

Kamân patâ Anutugât sâtkât giligâlaksâbap.

4 Sumbemân gâbâ Kembugât den kâtikŋâ itâ âsagei nâŋgâwan,
“Arâpnâ, zen kamân zo birâm âinek. Zen zoren ândim bâlinâziŋ betziŋan mimbegât. Oi kut nâi sâtnoot zengâren zâibapkât.

5 Kamân zorânâ bâlinâ kwâkŋan kwâkŋan zem zari sumbem weegap. Oi zi Anutunâ tosaŋaŋgât sap.

6 Kamân mâirâp ziŋ bâlin otziŋgâwe, yatik otziŋgâbi. Oi hâuŋâ zo walâm otziŋgâbi. Ziŋâ too kâtik ziŋâne niwe. Zengoot too kâtik kâtikŋâ nâi ziŋâne nimbi.

7 Zen zâizâiŋ op sii nalem kep kâmam tuum ândiwe, zorat dâp yatik sâknam sot umbâlâ muyageziŋgâbi. Ziŋâ umziŋan itâ sâme, “Nâiŋâ mân walâniŋgâbap. Um âlebân ândim zâinat.”

8 Yatâ sâmegât sirâm zorenâk kut nâi nâi sâtnoot zengâren muyagibap. Mâsek sot isem umbâlâ sot pu. Oi kârâpnâ kut nâi nâi sem kamân zo ârândân simbap. Oi Kembu Anutu, zâk imbanâ mariŋandâ tosaziŋâ mâkâbap.

Kamân zo sei a ziŋ ekŋâ umbâlâ upi.

9 Oi hângât a kutâ, zen kamân zorat mâirâp zen sot laŋ ândiândiŋ op sot bâlinâ sot sii nalem kep kâmam op ândiwe. Zen kamân zorat kârâp kâbakŋâ zari ekŋâ umziŋ bâlibap. Umbâlâ op isebe.

¹⁰ Zen kamân zorat hâuŋaŋgât keŋgât op kârebâk kin itâ sâbi, “Yei, yei, kamân patâ, Babilonj kamân kâtikŋâ, gâ hâuŋâ kegâk muyagegigap.”

¹¹ Anġâgwanġâ a kamânŋâ kamânŋâ, zen sikumziŋj ŋâiŋâ sânġân mimbap sâm isem umbâlâ upi.

¹² Sikum âlip top top itâ anġâgwanġâ urâwe. Goide kât, kât, kwâlâk sânġân patâ, sânġum neulenoot kuriŋâ sot kâmbum, nak, bâu patâ Elepangât goonġâ. Oi kut ŋâi ŋâi nakŋâ tuume sot kâtŋâ tuume.

¹³ Nalem wârânġoot topŋâ topŋâ sot too hitomġoot topŋâ topŋâ, wainj too, kelâk, nalem top topŋâ sot râma, makau, biosi, a lalanj sot kore a ambân. Kut ŋâi ŋâi zo sânġân zâizâiŋ yatâ anġâgwanġâ urâwe. Anġâgwanġâ a ziŋâ kamân zorat marirâpŋâ zenġât itâ sâbi,

¹⁴ “Bonŋâ muyaginat sâm ândime, zo buŋ op nanġap, Oi sândokŋâ zo buŋ oip. Oi neule mot zo gulipkoip. Dum mân muyagezingâbap.”

¹⁵ A kut ŋâi ŋâi anġâgwanġâ op kât sikumziŋġoot urâwe, zen kamân zorat hâuŋaŋgât keŋgât op kârebân kin isem umbâlâ op itâ sâbi,

¹⁶ “Yei, yei, kamân patâ, gâ pet hâmbâ neulenoot mem ândein. Oi neule top topŋâ sânġân zâizâiŋ zo kegâk buŋ uap. Kut ŋâi ŋâi zo kek tâmbetkum nânġap.”

¹⁷⁻¹⁸ Oi wanġâ mariŋâ sot wanġâ galem a sot wanġâ nep a zen kamân zoren sikum lam âim game, zen kamân kârâpkât kâbakŋâ zari ekŋâ kârebân tapŋâ isem umbâlâ opŋâ sâbi, “Kamân patâ itâ zo mân taap.”

¹⁹ Zen umbâlâ opŋâ suundum âlât amit âigirâp op itâ sâbi, “Yei, yei, kamân patâ, gâgât op wanġâ mariŋâ zen kât sikumziŋġoot urâwe. Kamân zi sâp kânok tâmbetkuap.”

Kamân patâ zo hiriŋsâm balo op zimbapkât sâsân.

²⁰ “Sumbemân ândie, zen sâtâre upi. Anutugât sinġi a sot Aposolo sot Propete, zen sâtâre upi. Kamân patâ zorat mâirâpŋâ ziŋâ bâliŋ otzingâwe, tosa zorat hâuŋâ Anutunġâ zingap. Zorat sâtâre upi.”

²¹ Den yatâ muyagei sumbem a imbanġâŋoot ŋâiŋâ kât patâ ŋâi mem zaatŋâ lum pâi saruyân giari ko itâ sâip, “Babilonj kamân patâ zo yatik kâbakŋibap. Oi buŋ op kwâtâtibap.

²² Kep kâmam sot uluwet mo lâmun zorat kwamit zoren mân âsagibap. Oi bet kulem a zen zoren mân tuubi. Nepkât kwamit mân âsagibap.

²³ Oi kârâp âsakŋandâ zoren mân âsagibap. Oi a ambân mianġânâmw kwamit mân âsagibap. Anġâgwanġâ a zoren ândiwe, zen hân toren toren zenġât walâzingâm zâizâiŋ op ândiwe. Kamân zorat kware sunġâ zorân hân dâp a umziŋ gulipkoip.

²⁴ Propete a sot Anutugât sinġi a hân dâp zâŋgowe, zenġât gilâm zorat tosa kamân zo zâkkâren zeipkât yatâ okŋanġip.”

19

Sumbemân sâtâre utne Yohanenġâ nânġip.

¹ Oi sumbemân a kâmut patâ zen sâtâre utne kwamit nânġâwan. Zen sâm âlip kwap itâ sâwe, “Oe, kubikkubik sot neule âsakŋâ sot imbanġâ zo Anutuniŋ, zâkkâren ziap.

² Zâkŋâ kamân zorat tosa hâuŋaŋgât nep tuugi bonŋâ sot dâp opmap. Lanj mâman ambân zâkkât kamân mâirâp, ziŋ hân dâp a zen sot lanj ândinetâ ko

tâmbetzângoip. Zengât toszazingât hâuñâ zingip. Oi Anutugât kore arâp zângone muwe, zorat tosa zo mâkâm zingip.”

³ Yatâ sâmñâ dum sâwe, “Oe, kamân patâ zorat kâbakñâ zâim zemâmbap.”

⁴ Oi a patâ 24 sot zuu âlipñâ kimembut zen neule tâtatñan tâip, Anutu, zâkkât kiñ topñan gei tap sâm mâpâsem itâ sâwe, “Oe, zo perâkñak. Anutu sâm mâpâsinâ.”

⁵ Oi tâtatñan gâbâ den ñai itâ muyageip, “Anutugât kore a zâizâiñ sot gigin, zen Kembu hurat kwapñâ sâm âlip kwâkñangânek.”

Râmagât sâtâre.

⁶ Oi sumbemân a ambân donbep patâ sâtâre utne kwamitñâ nângâwan. Zo too sâmbon kwamiragome yatâ sot sumbem kârâmap yatâ. Den itâ sâne nângâwan, “Oe, Kembu Anutuniñâ kembu otningâmap.

⁷ Zorat nen sâtâre op sâm âlip kwâkñangânat. Oi Râma ambân mimbam uapkât sâtâre patâ muyagibap. Râmagât ambân singiñâ, zâk târâkbârâk uap.

⁸ Zâk sângum kâukâu mem ândibapkât nângânangip.” (Sângum kâu zirânñâ Anutugât singi a zengât orot mâmeziniñâ târârak.)

⁹ Oi sumbem anâ den ñai itâ dâtnogip, “Kembunâ itâ sap, ‘Gâ itâ kulemgu. Râmagât sâtâre op sii nalem nimbigât zop sâip, zengât nânga sâtârenoot uap.’” Yatâ sâmñâ sâip, “Den dâgogan, zo Anutugât den bonñâ.”

¹⁰ Yatâ dâtnogi nâ kiñ topñan gei mâpâsibam ua kwâkânim itâ sâip, “Yatâ mân ot. Nâ kore a bukugâ. Bukurâpkâ Yesugât den mem ândime, zengât bukuyâk. Gâ Anutuyâk mâpâsiban. Yesugât topñâ sâm muyamuyage, zo Kaapungât nep.”

Yohaneñâ Yesu sot arâpñâ zingirip.

¹¹ Oi nâ eksandâ sumbem pâronşai biosi kâukâu ñai tâi egâwan. Oi kwâkñan tâip, zâkkât kutñâ sâi bon opmap sot sâi âsagemap. Zâk tosa hâuñangât nep tuugi târârak opmap. Bâlin mâme a zen kâmbamñâ zângomap.

¹² Sinâ toren toren tobatñâ kârâp bâlam yatâ. Kâukñan a kutâ pindok donbep taap. Oi sâkñan kutñâ kulemgoi ziap, zo zikñik sâlâpkum nângâmap.

¹³ Oi hâmbâ kârep zo gilâm sanjonsanjonñâ mem ândiap. Oi kutñâ sâme, zo Anutugât sât.

¹⁴ Oi eksandâ ari sumbemân gâbâ sumbem kâwali a kâmutñâ kâmutñâ zen biosi kâu kwâkñan tap moliwe. Hâmbâziñ kâu timan âlipñâ yatâ.

¹⁵ Oi zâkkât lâuñan gâbâ sâu sâtnoot kopgâmap, zorânâ a zângom kâbakñezingâmap. Oi tân kâtikñâ mem ândim a kâmutñâ kâmutñâ, zengât a kutâ op galem otzingâmap. Oi waiñ bonñâ ombonjan pam kwândâline toonñâ geimap, zâk yatik kâsarâpñâ zângomap. Anutu, imbanâ marinñâ, zâkkât kukñangât op yatâ otzingâmap.

¹⁶ Hâmbânjan sot soonjan kârân kulem itâ ziap, “A kutâ sot a zâizâiñ zengât Kembu patâ.”

Yesu zâk sâuñandâ kâsarâp zângobap.

¹⁷ Oi eksandâ sumbem a ñai maayân kiri egâwan. Zâk zoren kin nii sumbemân âim gawe, zen aksik den kâtik sâm dâzângoip, “Ganek. Anutunâ sâi nalem patâ muyagibâmapkât ga mindunek.

¹⁸ A topŋă topŋă zengăt sunumziŋ nimbi. A kută sot a sâtnă kâwaliziŋoot, a pată sot kore mămă a, a zâizăiŋ sot gigină ârândăŋ mune sunumziŋ nimbi. Oi biosiziŋ yată munetă sunumziŋ nimbi.”

¹⁹ Oi zuu kâtik sot hângăt a kută sot kâwali a gakârăpziŋ mindune ziŋgirăwan. Zen Biosi kâu kwăkŋan tămap sot a gakârăpŋă kâsa otziŋgănam gawe.

²⁰ Oi zuu kâtikŋă sot propete sarăŋă zet kâmbamăn loreită găsuzikăwe. (Mărûm propete a sarăŋă zuu kâtikŋăgăt mâtenă sen mărăt top top tuum a zuugăt undip mâteziŋan zeip sot a lopiogăren pindiŋsăwe, zen um gulip kwatziŋgip.) Oi zet găsuzikă kârăp sem zemap, zoren zăpane geiwet.

²¹ Oi nămbutŋă ko biosi kăukău kwăkŋan tâip, zo lăuŋan gâbă săuŋă gam zăŋgom nanŋip. Oi nii ziŋă gamŋă sunumziŋ nemŋă âkon urăwe.

20

Sataŋ tăk namin pambi.

¹ Oi sumbemăn gâbă sumbem a năiŋă gem gâi egăwan. Oi zăk simgăt mătăp dooŋgudoonŋă sot tăk kâtikŋă pată mem gem gâip.

² Oi zăk oă, mulum sâŋgiŋă, wăke zengăt patăziŋă, Sataŋ, zăk găsūmŋă saamŋă kendon 1 tausen tăgăn zimbackăt Anutūŋă sām pindip.

³ Sām pindām simăn kăbakŋei giariŋ. Giari mătăp kâtikŋă dooŋgumŋă mătăp sâbăŋă mătăp tuum dooŋgoip. Oi aŋă aŋă dum um gulip mân kwatziŋgăm yenăk zem zei kendon 1 tausen âkăbăkăt sām pindip. Âki olaŋe gam narăk păŋkănok ândibap.

A kăndom zaatpi, zengăt den.

⁴ Oi zorenăk neule tătătŋă tap ari egăwan. Eksandă a gamŋă tătătŋă kwăkŋan tarăwe. Zen a tosaŋiŋgăt den sām kwăkăbigăt sām ziŋgip. Oi a nămbutŋă mărûm Yesugăt opŋă sot Anutugăt den mem ândiwe, zorat opŋă gâduziŋ mănăŋgărăwe, zengăt um dăpziŋ egăwan. A zo, zen zuu kâtik sot zăkkăt lopio mân măpăsiwe. Oi zăkkăt undip mâteziŋan sot bitziŋan mân mem ândiwe. Zengăt um dăpziŋ ziŋgirăwan. Oi a zen săkziŋ gwălă utne ziŋgirăwan. Oi zen Kristo sot a ambăn kembu otziŋgăm ândine kendon 1 tausen âkăbap.

⁵ Mumūŋă nămbutŋă, zen ko mân zaatŋă kendon pată 1 tausen âkăbăkăt mambăt zimbi. Zaatne ziŋgirăwan, zo zaatzaat kăndom.

⁶ Zaatzaat kăndom, zoren zaatpi, zengăt năŋga sâtărenoot upap. A zo târărak ândie. A yată zo mumūŋă zagătŋă mân tămbetzăŋgobap. Zen Anutu sot Kristo kore otzikă ândibi. Oi zăk sot a kută nep tuum ândine kendon pată 1 tausen âkăbap.

Sataŋă tăk namin gâbă gam a um gulip kwatziŋgăbap.

⁷ Oi kendon pată 1 tausen âki Sataŋ tăk olaŋe tăk namin gâbă kopgăbap.

⁸ Kopgamŋă a kămutŋă kămutŋă hân dăpŋă um gulip kwatziŋgăbam âibap. Oi a kămutŋă Gogo sot Magogo zo minduziŋgăm um gulip kwatziŋgi kămbam kumbigăt gabi. Zen a ambăn doŋbep, mân sălăp zăŋgozăŋgoŋ yată. Tenŋăziŋ saru sak yată.

⁹ Zen gamŋă hân gâduŋ lăŋ pităm zem sipzăŋgowe. Anutugăt a ambăn kămut sot kamăn umŋandă găsūmap, Yerusalem, zo haamgubi. Yată utne sumbemăn gâbă kârăp gei ziŋgesibap.

¹⁰ Oi um gulip kwatzingâm ândeip, Satan, zâk kârâp patâ semap, zoren pane geibap. Zoren zuu sot propete sarânâ zet mârum kâbakhezikâne gei ândiwet. Zoren ârândân nâtik sirâm sâknam patâ nângâm ândim zâimambi.

Tosagât hâuñâ mimbî.

¹¹ Oi nâ neule tâtatñâ patâ, kâukâu egâwan. Oi kwâkñan tâi egâwan, zobâ hân sot sumbem zet âi buñ urâwet.

¹² Oi a muwe, a zâizâin sot gigin, zen aksik tâtatñâ zorat topñan kine zingirâwan. Kine ekapñâ ekapñâ mem mâbâlakjiwe. Oi ekap nâi mâbâlakjiwe, zo ândiândi kâtikkât sinji a zengât ekap. Oi a muwe, zen ândi mâmanziñangât den ekabân mârûm kulemguwe, zo ekñâ zengât den sâm kwâkâwe.

¹³ Oi saruyân a mumuñâ ziwe, zo Anutuñâ sâi aksik zaat gawe. Oi a mumuñâ zen mumuñâ kamânân ândiwe, zen aksik zaat gawe. Oi mumuñâ zen ândiândiziñangât topñâ sâmñâ hâuñâ melân zingip.

¹⁴ Oi mumuñâ sot mumuñ kamân zo lum kârâbân pane giarip. Kârâbân geigein, zo mumuñâ zagâtñâ uap.

¹⁵ A ambân zen kutziñâ ândiândi kâtikkât sinji a zengât ekabân kârûm mân muyagemñâ kârâbân zâmbane geiwe.

21

Hân sot sumbem unakñâ muyagibabot.

¹ Oi nâ hân sot sumbem unakñâ zikirâwan. Sumbem sot hân sânginjâ, zet buñ urâwet. Oi saru zâk yatik buñ oip.

² Oi tirik kamân, Yerusalem unakñâ, zo sumbemân Anutugâren gâbâ gem gâi egâwan. Ambân nâi ayân pânam neule okñangâme, yatâ oi egâwan.

³ Oi neule tâtatñan gâbâ den kâtikñâ nâi nângâwan, “Ek. Anutuñâ a zen sot ândibap. Zâkñâ a ambân osetziñan tâtat mâme oi zen a ambân gakârâpñâ op ândibi.

⁴ Anutu zikñik zen sot ândim sinziñ toonñâ sanjori zagâtñâ mân isebi. Narâk zoren mumuñâ mo âigirâp, sâknam, umbâlâ, zo mân âsagibap. Kut nâi nâi sânginjâzo buñ op nanğâbap.”

⁵ Oi tâtatñan tâip, Kembu, zâkñâ itâ dâtnogip, “Nângâ. Nâ sa kut nâi nâi unakñâ muyagiap.” Yatâ sâmñâ sâip, “Gâ kulemgû, ‘Den zi, den bonñâ.’”

⁶ Oi itâ dâtnogip, “Hânân tuutuun, zo mârûm âkap. Nâ kâdom sot bet. Nâ kut nâi nâi top kwâkwat sot tuum nanğânangân. Nâi zâk toogât nângi nâ ândiândi too sinñan gâbâ too aam pinda nimbap. Too zo sângân buñ.

⁷ Nâi zâk Satan sot agom kâtigem walâbap, zâk too zo nimbap. Oi nânâ zâkkât Anutuñâ ândia zâkñâ nagât nannâ op ândibap.

⁸ Ka kenğât upme sot Kembugât den mem birâbirân, kâmbam ku, lanj mâman a ambân, kware sunj a, lopio hurat kwâkñangâme, sot den sarâ sâme, a zo, zen sim kârâbân ândim zâimambi. Sim kârâbân geigein, zorânâ mumuñâ zagâtñâ.”

Yerusalem kamân unakñâ sumbemân gâbâ gibap.

⁹ Oi sumbem a nâmburân zagât hâkopziñan kut nâi nâi sâtnoot piksâi mem kirâwe, zengâren gâbâ nâinjâ nâgâren gam itâ sâm dâtnogip, “Gâna Râmagât ambân sinji tirâpgobâ.”

¹⁰ Oi Kaapumñâ diinim um bâbâlañ kwatnigi Sumbem aña diinim bak kârep ñai tâip, zoren zâim tirik kamân Yerusalem, sumbemân Anutugâren gâbâ geip, zo tirâpnogi egâwan.

¹¹ Anutugât neule âsakñandâ kamân zo kâpim zeip. Kamân zo kât neule âsakñâ âlipñâ zo yatâ zorâñ tâip.

¹² Kamân zo poñ patâ saane haamgum kirip. Poñ zo mâtâp kubigâwe, zo kiin zagât. Oi hângi kiin zagât. Oi mâtâp zorat kwâkñan sumbem a kiin zagât tarâwe. Oi hângiyân Isirae a kâmut kâmutñâ kiin zagât, zengât kutziñ zeip.

¹³ Oi mirâsiñ takâtakâñan mâtâp karâmbut zeip. Oi mirâsiñ geigeiñan mâtâp karâmbut zeip. Oi torengen mâtâp karâmbut zeip. Oi torengen mâtâp karâmbut zeip.

¹⁴ Oi poñ topñan kât tandâ kiin zagât kin arip. Oi tandâ kiin zagât zoren Râmagât Aposolo kiin zagât zengât kutziñâ zeip.

Yerusalem kamân unjakñangât tobatñâ.

¹⁵ Sumbem a den dâtnogip, zâknâ tân ñai goide kâtñâ tuutuunâ mem kirip. Tân zorâñ kamângât poñ sot mâtâpñâ zorat dâp mem kirip.

¹⁶ Kamân zo muruk toren toren kimembut. Parâñâ sot binbinñâ sot kârepñâ, zo dâbâk. Sumbem aña tân mem kamân haamgum âim dâpkwâip. Tengâñâ 2 tausen 4 handeret kilometa oip. Parâñâ binbinñâ sot kârepñâ, zo dâbâk oip.

¹⁷ Tân mem ândeip, zorâñ poñân pâi 66 kilometa oip. Aña dâp tuumen yatik sumbem aña mem ândim kamân zo dâpkwâip.

¹⁸ Poñ zo kât kâukâu neulenoot, zorâñ tuuwe. Oi kamân zo goide kâtñâ tuutuun. Kât tobatñâ belo yatâ oip.

¹⁹ Poñ tandâ kât sângân zâizâinâ kulem ñai ñai tuutuun. Tandâ kânok, zo kât kâu tobat belo yatâ zorâñ tuutuun. Kât zorat kutñâ Yaspa. Tandâ zagât, zo kât gwâlâgwâlâ, zorâñ tuutuun. Kât zorat kutñâ Sapaia. Kât tandâ karâmbun, zo kât kâunâ tuutuun. Kât zorat kutñâ Agate. Kimembun, zâk kât kulemñâ mâpot tuutuunâ. Kât zorat kutñâ Emerali.

²⁰ Kât tandâ bâtnâmbun, zo kurin sot kâunâ mâpot tuutuunâ. Kât zorat kutñâ Sadoniki. Tandâ nâmburân kânok, zo kât kurinñandâ tuuwe. Kât zorat kutñâ Konelian. Kât nâmburân zagât, zo gimbanñandâ tuutuun. Kât zorat kutñâ Krisolait. Oi tandâ nâmburân karâmbun, zo kât kâmbumñâ tuutuunâ. Kât zorat kutñâ Berili. Tandâ nâmburân kimembut, zo kât gimbanñoot mâpot tuutuun. Kât zorat kutñâ Topasi. Kât bâzagât, zo wâgân sot gimbanñâ mâpot tuutuunâ. Kât zorat kutñâ Krisoparase. Tandâ kiin kânok, zo kât dengop kurin yatâ zorâñ tuutuun. Kât zorat kutñâ Haiasinti. Tandâ kiin zagât, zo kât kurin tobat ñai zorâñ tuutuunâ. Kât zorat kutñâ Ametisi.

²¹ Hângi mâtâp kiin zagât, zo kaiput ñilip patâ ñai zorâñ tuutuunâ. Hângi ñai ñainâ zo yatik ka yatik tuum âiwe. Kamângât mâtâp, zo goide kât âlipñâ belo yatâ zorâñ tuum âiwe.

²² Kamân zoren tirik namâ ñai mân tâi egâwan. Kambu Anutu, imbanâ mariñâ, zâknâ tirik namâziñ uap. Oi Râma zâk ârandân.

²³ Oi kamân zoren Râma zâk kârâp âsakñâ uap. Oi Anutugât neule âsakñâ kamân zoren âsagemap. Zorât kârâp âsakñâ mo kâin sot mirâsiñ âsakñâ, zorat mân sâbi.

²⁴ Hân dâp a kâmutnâ kâmutnâ, zen Râmagât âsaknjan zoren ândibi. Oi hân a kutâ, zen kut nâi nâi neulenjoot zo kamân zoren mem âibi.

²⁵ Kamân zoren mân nâtiksâbapkât kamân zorat poŋ mâtâp zo mân doongubi.

²⁶ Hân dâp a kâmutnâ kâmutnâ, zen kut nâi hurat kwapme, hikpârâknjoot, neule âknalenjoot, zo mem kamân zoren zâibi.

²⁷ Oi kut nâi nâi sumunnâ zo mân mem kamân zoren bagibi. A ambân bâlinâ upme mo a ambân sarâ sâme, zen kamân zo mân bagibi. A ambân mârûm ândiândi kâtikkât singi sâip, kutzinâ Râmagât ekabân ziap, zo zenak kamân zo bagibi.

22

Ândiândi too sot ândiândi nak zo, zekât den.

¹ Oi sumbem anâ ândiândi too tirâpnogi egâwan. Too zo salek, âlipnâ. Zo Anutu sot Râma zekât neule tâtatnâ gobetjan gâbâ takâm gemap.

² Takâm gemnâ kamân tânâmjan gemap. Oi too nâmbut nâmbut mâtâp ziap. Too sâtnâ toren toren zoren ândiândi naknâ kin ariap. Nak zorat bonnâ top topnâ kiin zagât. Bonnâ zorân kân dâp muyagem hululunsâmap. Oi hân dâp a zen nak iinnâ zo mem âlipzin upi.

³ Kamân zoren kut nâi nâi bâlinâ mân zimbap. Oi Anutu sot Râma, zekât a kutâ tâtatnâ zoren muyagei arâpnâ zen zoren kore oknangâm ândibi.

⁴ Oi zâkkât si sângânâ ek ândibi. Oi mâtezinjan zâkkât kutnâ zo zimbap.

⁵ Kamân zoren mân nâtiksâbap. Oi karâp âsaknâ mo maagât mân sâbi. Kembu Anutunâ maa yatâ âsagezinjâbap. Oi kamân mâirâp zen a kutâgât nep tuum ândim zâimambi.

Sumbem anâ Yohane den dukui pindijsâm mâpâsibam oip.

⁶ Sumbem anâ itâ sâm dâtnogip, “Den zi bonnâ, Kembu Anutunâ sâi Kaapumnâ Propete a lâuzinjan den pâi sâwe. Oi Kembunâ sumbem anâ sângonnogi kore a gakânâ zen kut nâi nâi kek âsagibap, zorât dinâ nângâbigât kut nâi nâi zi tirâpgogan. Kembu zâknâ itâ sap, ‘Nâ kek gâbat.’”

⁷ Nâi zâk ekap ziren den sumbunâ kulengozi ziap, zo mulunâk mem ândei zâkkât nânga sâtârenjoot upap.

⁸ Oi Yohane, nâ kut nâi nâi zo ek nângâmâ sumbem anâ kut nâi nâi zo tirâpnogip, zâkkât kin topnan ge pindijsâm mâpâsibam orâwan.

⁹ Yatâ ua ko kwâkânim sâip, “Yatâ mân upan. Nâ kore a bukugâ. Propete a sot bukurâpkâ zengât buku. Oi den ekap ziren ziap, zo mulunâk mem ândibi, zengât buku. Gâ Anutuyâk mâpâse.”

¹⁰ Yatâ sâmnâ itâ dâtnogip, “Ekap zirât den sumbunâ zo mân doonguban. Den zo bon upapkât narâk wâtâp uap.

¹¹ Zorat bâlinâ mâme a zâk bâlinâ upâ sâm op ândibap. Oi a sumunnâ nâi sumun upâ sâm op ândibap. Oi a târârak nâi târârak ândibâ sâm ândibap. Oi um hâlâlû ândimâpnâ um hâlâluluyâk ândibâ sâm ândibap.

¹² “Nângâ. Kembu nâ kek gâbat. Nep tuume, zorat dâp sângân mimbigât mem gâbat.

¹³ Nâ kândom sot bet. Nâ topnâ sot kwâknâ. Top kwâkwatnâ sot tuum kwâkâkwâknâ.”

¹⁴ Hâmbâzin sanjon kubikme, zengât nânga sâtârenjoot uap. Zen sâm zingî kamân zoren bagim ândiândi nak bonnâ nimbi.

¹⁵ Kamân âkŋan ândibi, zen ko a wâu ulin yatâ, kware suŋâ a, a ambân laŋ ândiândiŋ sot lopio hurat kwapme, kâmbam kume sot sarâ den mem âkŋâlem ândime.

Yesuŋâ diiningâmap.

¹⁶ “Yesu nâ sumbem anâ sânŋongua zâkŋâ kâmut gakârâpnâ den zi sâm muyagem ziŋŋip. Nâ Dawidigât kiun sot kâmŋâ. Sânŋelak patâ âsagei zâkkât haŋsâbâ sâi tâkap sâme, zo nâ.

¹⁷ Kaapumŋâ sot nâgât siŋi ândime, zen nâgât itâ sâme, ‘Gâ gâban.’ Oi ŋâi zâk den zo nânŋâbapŋâ yatik sâbap, ‘Gâ gâban.’ Nâi zâk toogât nânŋâm ziren gâbap. Nâi zâk zorat okŋaŋgap oi ko ândiândigât too sânŋân buŋ pinda nimbap.”

Yohaneŋâ girem sâip.

¹⁸ Ekap ziren den kânŋan kulemgüwan, zo sâlâpkum nânŋâbi, zen girem dâzânŋobâ. A ziŋ umziŋaŋgât op den ŋâi târokwapî, a zo Anutuŋâ kut ŋâi ŋâi sâtŋoot ekap ziren kulemgüan, zoren târokwatziŋgâbap.

¹⁹ Oi a ziŋ den sumbuŋâ zi sâm gulipkubi, a zo, zeŋgâren Anutuŋâ ândiândi nakkât bonŋâ sot tirik kamângât siŋi den zo yatik sâm gulipkubap.

Den murukŋâ.

²⁰ Den zi sâm muyagiwe, zo tânguapŋâ itâ sap, “Kembu, nâ kek gâbat.” “Perâkŋak. Kembu Yesu, gâ gâban.”

²¹ Kembu Yesugât um lumbe zeŋgâren zâi zem zimbat. Perâkŋak. Zo yatik.

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Mataio 1:1-2:12
2	Mataio 2:13-3:6
3	Mataio 3:7-4:11
4	Mataio 4:12-25
5	Mataio 5:1-26
6	Mataio 5:27-48
7	Mataio 6:1-24
8	Mataio 6:25-7:14
9	Mataio 7:15-29
10	Mataio 8:1-17
11	Mataio 8:18-34
12	Mataio 9:1-17
13	Mataio 9:18-38
14	Mataio 10:1-23
15	Mataio 10:24-11:6
16	Mataio 11:7-30
17	Mataio 12:1-21
18	Mataio 12:22-45
19	Mataio 12:46-13:23
20	Mataio 13:24-46
21	Mataio 13:47-14:12
22	Mataio 14:13-36
23	Mataio 15:1-28
24	Mataio 15:29-16:12
25	Mataio 16:13-17:9
26	Mataio 17:10-27
27	Mataio 18:1-22
28	Mataio 18:23-19:12
29	Mataio 19:13-30
30	Mataio 20:1-28
31	Mataio 20:29-21:22

February

date	Scripture
1	Mataio 21:23-46
2	Mataio 22:1-33
3	Mataio 22:34-23:12
4	Mataio 23:13-39
5	Mataio 24:1-28
6	Mataio 24:29-51
7	Mataio 25:1-30
8	Mataio 25:31-26:13
9	Mataio 26:14-46
10	Mataio 26:47-68
11	Mataio 26:69-27:14
12	Mataio 27:15-31
13	Mataio 27:32-66
14	Mataio 28:1-20
15	Mareko 1:1-28
16	Mareko 1:29-2:12
17	Mareko 2:13-3:6
18	Mareko 3:7-30
19	Mareko 3:31-4:25
20	Mareko 4:26-5:20
21	Mareko 5:21-43
22	Mareko 6:1-29
23	Mareko 6:30-56
24	Mareko 7:1-23
25	Mareko 7:24-8:10
26	Mareko 8:11-9:1
27	Mareko 9:2-29
28	Mareko 9:30-10:12

date	Scripture
1	Mareko 10:13-31
2	Mareko 10:32-52
3	Mareko 11:1-26
4	Mareko 11:27-12:17
5	Mareko 12:18-37
6	Mareko 12:38-13:13
7	Mareko 13:14-37
8	Mareko 14:1-21
9	Mareko 14:22-52
10	Mareko 14:53-72
11	Mareko 15:1-47
12	Mareko 16:1-20
13	Luka 1:1-25
14	Luka 1:26-56
15	Luka 1:57-80
16	Luka 2:1-35
17	Luka 2:36-52
18	Luka 3:1-22
19	Luka 3:23-38
20	Luka 4:1-30
21	Luka 4:31-5:11
22	Luka 5:12-28
23	Luka 5:29-6:11
24	Luka 6:12-38
25	Luka 6:39-7:10
26	Luka 7:11-35
27	Luka 7:36-8:3
28	Luka 8:4-21
29	Luka 8:22-39
30	Luka 8:40-9:6
31	Luka 9:7-27

date	Scripture
1	Luka 9:28-50
2	Luka 9:51-10:12
3	Luka 10:13-37
4	Luka 10:38-11:13
5	Luka 11:14-36
6	Luka 11:37-12:7
7	Luka 12:8-34
8	Luka 12:35-59
9	Luka 13:1-21
10	Luka 13:22-14:6
11	Luka 14:7-35
12	Luka 15:1-32
13	Luka 16:1-18
14	Luka 16:19-17:10
15	Luka 17:11-37
16	Luka 18:1-17
17	Luka 18:18-43
18	Luka 19:1-27
19	Luka 19:28-48
20	Luka 20:1-26
21	Luka 20:27-47
22	Luka 21:1-28
23	Luka 21:29-22:13
24	Luka 22:14-34
25	Luka 22:35-53
26	Luka 22:54-23:12
27	Luka 23:13-43
28	Luka 23:44-24:12
29	Luka 24:13-53
30	Yohane 1:1-28

date	Scripture
1	Yohane 1:29-51
2	Yohane 2:1-25
3	Yohane 3:1-21
4	Yohane 3:22-4:3
5	Yohane 4:4-42
6	Yohane 4:43-54
7	Yohane 5:1-23
8	Yohane 5:24-47
9	Yohane 6:1-21
10	Yohane 6:22-40
11	Yohane 6:41-71
12	Yohane 7:1-29
13	Yohane 7:30-52
14	Yohane 7:53-8:20
15	Yohane 8:21-30
16	Yohane 8:31-59
17	Yohane 9:1-41
18	Yohane 10:1-21
19	Yohane 10:22-42
20	Yohane 11:1-53
21	Yohane 11:54-12:19
22	Yohane 12:20-50
23	Yohane 13:1-30
24	Yohane 13:31-14:14
25	Yohane 14:15-31
26	Yohane 15:1-27
27	Yohane 16:1-33
28	Yohane 17:1-26
29	Yohane 18:1-24
30	Yohane 18:25-19:22
31	Yohane 19:23-42

date	Scripture
1	Yohane 20:1-31
2	Yohane 21:1-25
3	Aposolo 1:1-26
4	Aposolo 2:1-47
5	Aposolo 3:1-26
6	Aposolo 4:1-37
7	Aposolo 5:1-42
8	Aposolo 6:1-15
9	Aposolo 7:1-29
10	Aposolo 7:30-50
11	Aposolo 7:51-8:13
12	Aposolo 8:14-40
13	Aposolo 9:1-25
14	Aposolo 9:26-43
15	Aposolo 10:1-33
16	Aposolo 10:34-48
17	Aposolo 11:1-30
18	Aposolo 12:1-23
19	Aposolo 12:24-13:12
20	Aposolo 13:13-41
21	Aposolo 13:42-14:7
22	Aposolo 14:8-28
23	Aposolo 15:1-35
24	Aposolo 15:36-16:15
25	Aposolo 16:16-40
26	Aposolo 17:1-34
27	Aposolo 18:1-21
28	Aposolo 18:22-19:12
29	Aposolo 19:13-41
30	Aposolo 20:1-38

date	Scripture
1	Aposolo 21:1-16
2	Aposolo 21:17-36
3	Aposolo 21:37-22:16
4	Aposolo 22:17-23:10
5	Aposolo 23:11-35
6	Aposolo 24:1-27
7	Aposolo 25:1-27
8	Aposolo 26:1-32
9	Aposolo 27:1-20
10	Aposolo 27:21-44
11	Aposolo 28:1-31
12	Roma 1:1-17
13	Roma 1:18-32
14	Roma 2:1-24
15	Roma 2:25-3:8
16	Roma 3:9-31
17	Roma 4:1-12
18	Roma 4:13-5:5
19	Roma 5:6-21
20	Roma 6:1-23
21	Roma 7:1-14
22	Roma 7:15-8:6
23	Roma 8:7-21
24	Roma 8:22-39
25	Roma 9:1-21
26	Roma 9:22-10:13
27	Roma 10:14-11:12
28	Roma 11:13-36
29	Roma 12:1-21
30	Roma 13:1-14
31	Roma 14:1-23

date	Scripture
1	Roma 15:1-21
2	Roma 15:22-16:7
3	Roma 16:8-27
4	1 Korinti 1:1-17
5	1 Korinti 1:18-2:5
6	1 Korinti 2:6-3:4
7	1 Korinti 3:5-23
8	1 Korinti 4:1-21
9	1 Korinti 5:1-13
10	1 Korinti 6:1-20
11	1 Korinti 7:1-24
12	1 Korinti 7:25-40
13	1 Korinti 8:1-13
14	1 Korinti 9:1-18
15	1 Korinti 9:19-10:13
16	1 Korinti 10:14-11:1
17	1 Korinti 11:2-16
18	1 Korinti 11:17-34
19	1 Korinti 12:1-26
20	1 Korinti 12:27-13:13
21	1 Korinti 14:1-17
22	1 Korinti 14:18-40
23	1 Korinti 15:1-28
24	1 Korinti 15:29-58
25	1 Korinti 16:1-24
26	2 Korinti 1:1-11
27	2 Korinti 1:12-2:11
28	2 Korinti 2:12-17
29	2 Korinti 3:1-18
30	2 Korinti 4:1-12
31	2 Korinti 4:13-5:10

date	Scripture
1	2 Korinti 5:11-21
2	2 Korinti 6:1-13
3	2 Korinti 6:14-7:7
4	2 Korinti 7:8-16
5	2 Korinti 8:1-15
6	2 Korinti 8:16-24
7	2 Korinti 9:1-15
8	2 Korinti 10:1-18
9	2 Korinti 11:1-15
10	2 Korinti 11:16-33
11	2 Korinti 12:1-10
12	2 Korinti 12:11-21
13	2 Korinti 13:1-14
14	Galata 1:1-24
15	Galata 2:1-16
16	Galata 2:17-3:9
17	Galata 3:10-22
18	Galata 3:23-4:20
19	Galata 4:21-5:12
20	Galata 5:13-26
21	Galata 6:1-18
22	Epeso 1:1-23
23	Epeso 2:1-22
24	Epeso 3:1-21
25	Epeso 4:1-16
26	Epeso 4:17-5:2
27	Epeso 5:3-33
28	Epeso 6:1-24
29	Pilipi 1:1-26
30	Pilipi 1:27-2:18

date	Scripture
1	Pilipi 2:19-3:6
2	Pilipi 3:7-4:1
3	Pilipi 4:2-23
4	Kolosai 1:1-20
5	Kolosai 1:21-2:7
6	Kolosai 2:8-23
7	Kolosai 3:1-17
8	Kolosai 3:18-4:18
9	1 Tesalonike 1:1-2:9
10	1 Tesalonike 2:10-3:13
11	1 Tesalonike 4:1-5:3
12	1 Tesalonike 5:4-28
13	2 Tesalonike 1:1-12
14	2 Tesalonike 2:1-17
15	2 Tesalonike 3:1-18
16	1 Timoteo 1:1-20
17	1 Timoteo 2:1-15
18	1 Timoteo 3:1-16
19	1 Timoteo 4:1-16
20	1 Timoteo 5:1-25
21	1 Timoteo 6:1-21
22	2 Timoteo 1:1-18
23	2 Timoteo 2:1-21
24	2 Timoteo 2:22-3:17
25	2 Timoteo 4:1-22
26	Tito 1:1-16
27	Tito 2:1-14
28	Tito 2:15-3:15
29	Pilemon 1:1-25
30	Hebiraio 1:1-14
31	Hebiraio 2:1-18

date	Scripture
1	Hebiraio 3:1-19
2	Hebiraio 4:1-13
3	Hebiraio 4:14-5:14
4	Hebiraio 6:1-20
5	Hebiraio 7:1-19
6	Hebiraio 7:20-28
7	Hebiraio 8:1-13
8	Hebiraio 9:1-10
9	Hebiraio 9:11-28
10	Hebiraio 10:1-18
11	Hebiraio 10:19-39
12	Hebiraio 11:1-16
13	Hebiraio 11:17-31
14	Hebiraio 11:32-12:13
15	Hebiraio 12:14-29
16	Hebiraio 13:1-25
17	Yakobo 1:1-18
18	Yakobo 1:19-2:17
19	Yakobo 2:18-3:18
20	Yakobo 4:1-17
21	Yakobo 5:1-20
22	1 Petero 1:1-12
23	1 Petero 1:13-2:10
24	1 Petero 2:11-3:7
25	1 Petero 3:8-4:6
26	1 Petero 4:7-5:14
27	2 Petero 1:1-21
28	2 Petero 2:1-22
29	2 Petero 3:1-18
30	1 Yohane 1:1-10

date	Scripture
1	1 Yohane 2:1-17
2	1 Yohane 2:18-3:2
3	1 Yohane 3:3-24
4	1 Yohane 4:1-21
5	1 Yohane 5:1-21
6	2 Yohane 1:1-13
7	3 Yohane 1:1-14
8	Yuda 1:1-25
9	Yohaneņā den tikņā 1:1-20
10	Yohaneņā den tikņā 2:1-17
11	Yohaneņā den tikņā 2:18-3:6
12	Yohaneņā den tikņā 3:7-22
13	Yohaneņā den tikņā 4:1-11
14	Yohaneņā den tikņā 5:1-14
15	Yohaneņā den tikņā 6:1-17
16	Yohaneņā den tikņā 7:1-17
17	Yohaneņā den tikņā 8:1-13
18	Yohaneņā den tikņā 9:1-21
19	Yohaneņā den tikņā 10:1-11
20	Yohaneņā den tikņā 11:1-19
21	Yohaneņā den tikņā 12:1-18
22	Yohaneņā den tikņā 13:1-18
23	Yohaneņā den tikņā 14:1-20
24	Yohaneņā den tikņā 15:1-8
25	Yohaneņā den tikņā 16:1-21
26	Yohaneņā den tikņā 17:1-18
27	Yohaneņā den tikņā 18:1-24
28	Yohaneņā den tikņā 19:1-21
29	Yohaneņā den tikņā 20:1-15
30	Yohaneņā den tikņā 21:1-27
31	Yohaneņā den tikņā 22:1-21